

દૃઢ સ્તંભ જેમ મેહેલની દૃઢતાના કારણરૂપ છે, તેમ દરેક શાસનની પ્રૌઢતાના, તે શાસનમાં થયેલા મહાન પંખિતો અને જ્ઞાનવંતે એવા ધુરંધર આચાર્યોના અસાધારણ બુદ્ધિર્વંનને રચાણા એવા સુવિહિત ગ્રંથો, કારણરૂપ છે; એમાં કાર્ય કરતાં કારણની યત્ના વિશેષે કરવી કે, જેથી કરી કાર્ય નિરંતર નિર્વિઘ્નપણે જગતને વિષે પ્રવર્તે. કારણની યત્ના કરી કાર્યનીજ અદ્યક્ષસ્થિતિ રહે છે એટલું જ નહીં; પણ તેનો ઉપજોગ કરનારા ઘણાં જનોને આ સંસારને વિષે ઘણાં એક અગત્યનાં વાહ્યાંતરંગ સુઝોની સગવડતા પણ તે કારણ કરી આપે છે. ચિરકાલપર્યંત મહાન વૃદ્ધનું અસ્તિત્વ રાખવાની ઇચ્છા કરનારા રક્ષણાલે, તે વૃદ્ધના મૂળને જલસિંચનાદિક કરવું; કે જેથી કરી તે વૃદ્ધ, પોતાના વીજા વાહ્યના અવયવોને આપો આપ પુષ્ટતા મળતાં નિરંતર પત્ર પુષ્પ ફલાદિકે કરી ઉપકાર કરતું રહે છે.

હાલમાં આ હવેમ કાળને વિષે આપણા જિનશાસનરૂપ ધર્મવૃદ્ધનાં દૃઢ મૂળ, અગાધ બુદ્ધિવાળા પંખિતો અને આચાર્યો—એડે રચેલા પરંપરા એ મોઢસુખદાયક એવા સુવિહિત ગ્રંથો જ છે. તેડને વર્તમાન સમયાનુસારે જ્ઞાનરક્ષણાર્થે સદુચી સહેજો અને ઉચ્ચમ તથા જેથી શુદ્ધધર્મે પ્રવૃત્તિની પરંપરા ચાલે, તે ઉપાય એ છે કે, તે ગ્રંથોને શોધાવી ઉપાવીને વાહ્યાર પાઢવા, તેડનો જગતને વિષે પ્રસાર કરવો, અલ્પમૂલ્યે નાવિકજનોને તેનો લાજ આપવો; ઇત્યાદિક ધર્મવૃદ્ધમૂળની પોષણ ક્રિયા તન મન અને ધનથી કરવી, એ આપણા દરેક સાધાર્મિકના ઇડનું સર્વ અગત્યનાં કામોમાંનું પ્રથમ કામ છે.

અથવા એવા સુવિહિત ગ્રંથોનું સંશોધન કરી વીજા અપ્રસિદ્ધ ગ્રંથો મહા પ્રયાસે અને મહોટા સ્વરૂપે પણ જો તે ગ્રંથો પ્રાપ્ત થતા હોય તો તે પ્રાપ્ત કરી, તથા વળી તે જો સંસ્કૃત જાપામાં હોય તો તેનાં ગુર્જરજાપામાં જાપાંતર કરાવી ઉપાવીને વાહ્યાર પાઢવાનું મહા હર્ષદ અને અતિશય ઇચ્છાવિનિયોગનું કામ, જે માણસ, માત્ર શાસનોન્નતિને માટેજ, પોતાના વીજાં વ્યવહારીક કલ્પ મૂકીને કરે, તેને જેટલો પોતાથી વને તેટલો તન મન અને ધનથી આશ્રય આપવો. વર્તમાનસમયમાં આપણા જિનશાસનને વિષે પંખિતોની ન્યૂનતાને લીધે નવીન ગ્રંથો રચી શાસની ઇન્નતિ કરવી, તેમ તો વનતું નથી; એ દૃઢતા તો બુદ્ધિનિધાન એવા પૂર્વાચાર્યો સંપૂર્ણ પ્રકારે કરી ગયા છે. હવે આપણું કામ માત્ર એટલું જ છે કે, જગત્ત્રીવોના ઉપકાર માટે પૂર્વોક્ત પંખિતો સૂરિં પ્રમુખ જે ગ્રંથોની રચના કરી ગયા છે, તે ગ્રંથોને કેટલાક

મહાત્મ સમ્યક્દષ્ટિ પુરુષો લખાવીને જ્ઞાનના નંદાર જે કરી ગયાઠે, થયે તે જ્ઞાન નંદારાં કાંડપ્રવલતાએ અને અત્પરુદ્ધિની અજ્ઞાનતાએ કરી આધુનિકકાળને વિષે વધનપણ પામી ગોપ્ય રહ્યા ઠે, એટલુંજ નહીં પણ તે ગ્રંથોના નંદારોને ઘણો જાલ અતિત થવાને લીધે તથા પ્રમાદનેયોગે પુનઃ તે ગ્રંથોનો વધાર ન થવાને લીધે તે માના ઘણા ગ્રંથો તો વિવેદ ગયા ઠે, અને યોદ્ધાજ ગ્રંથો જે હાલમા વિદ્યમાન ઠે, તે ડંનો કોડપણ રીતે જગત્નેવિષે પ્રસાર કરી તે ગ્રંથોના કર્તાંડના પરોપકાર કલ્પનો જ્ઞાન સર્વ સાધર્મિકનાડંને સુલે લેવા દેવો જોડે બીજા વધાં વાનો કરતાં જ્ઞાનવાન એ મરોત્કરુદ્ધ ઠે આ શિવસુલકારક શાસન ઠે, અને આ મિથ્યાલિ શાસન ઠે, એવા વિષેકમય જે અનુજય તે જ્ઞાનના યોગેજ પાય ઠે અને એવો શુદ્ધિવેક પ્રગટ થયે નિરુજનો, શુદ્ધશાસનનો આશ્રય કરી પરજવનેવિષે કલ્યાણકારક વેચ સપદા અથવા મોહનપદા પ્રાપ્ત કરે ઠે' અર્થાત્ નવિકજનોની પરલોકસુલ સંઘી સપૂર્ણ સામગ્રી કહીને તો તે માત્ર એક વત્તમ જ્ઞાનજ ઠે એવું જે વત્તમ જ્ઞાન, તે પૂર્વાચાર્યોએ ગ્રંથ રૂપે સાક્ષાત્ મૂર્તિમત્ સ્થાપન કલુઠે, તેની આધુનિકકાળને અનુસરતા સસ્કારે પ્ર નિષ્ઠા કરી અર્થાત્ તેને શોધાવી ઉપાધીને નવિકજનોના ઉપકાર માટે અને ફરી વિ ઘેદ નજાય તેમાટે જગત્નેવિષે વિસ્તાર કરવો, કે જે થકી હાલના સમયમા સ્વેદની પદ્ધતિની અલ્પતા ન્યૂનતા પૂરાય એ વિસ્તાર કરનારને, તેમજ એવા શુદ્ધ કામમાં તન મન ધનચો આશ્રય આપનારાંડને અપ્રમેય અને અલ્પ વશઠે, એ વગર વિવાદે સ્વત સિદ્ધ ઠે

ગતી જેમ સૈન્ય, ક્રિતા, અને કોષાદિક એ રાજ્યના અંગો ઠે, તે અંગો જેટલા પ્ર માણમાં મરજ હાય, તેટલા પ્રમાણમા તે રાજ્યની પ્રવલતા અને દૃઢતા લેવાય ઠે પરચકીડના મનમાં જય પ્રવેશ કરાવવા માટે અને સ્વચકીડ, વલવો કરી સ્વતંત્ર વગા માટે અથવા પરરાજ્યમા જવામાટે અધોગ ન કરે, તેમાટે તેડંને આકોશમાં રા લવા એ રાજ્યાંગોની પ્રવજતા તેડંના મનમાં વતરે પરીરીતે નિરતર પ્રતિદ્વપણે વતાવ યી, એ અતિગય જરુરુ કામઠે, તેમ ફરુ સુવિદિત ગ્રંથો, એ ધર્મેરૂપી રાજ્યનું એક મુ ય્દમાં મુગ્ય અંગઠે, તે અંગની પ્રવજતાથી અન્ય તીર્થિડના મનમાં જિનધર્મેનેવિષે હર્મેગ વત્તમ વિચાર, અને સાધર્મિકનાડંને શુદ્ધદેવ, શુદ્ધગુરુ અને શુદ્ધધર્મે ઉપર નિ રતર શ્રદ્ધા રહે, અને કુદેવ કુગુરુ તથા કુધર્મેના આગ્રહથી તેડં દૂર રહે, એ કારણમાટે તે અંગને મનયુત રામયુ, એ સરોલ્લર મહા આવશ્યકતાનું કામઠે એક દેશમાં સર્વોત્તમ રત્નોની રાણ ઠે, તે મગધી સ્વાના સર્વ લોકોને માહિતી પળ ઠે, તથાપિ પ્રમાદ, અજ્ઞાન અને આત્મ પ્રમુલ અગુણોફરી તે લોકો તે રત્નોની આવશ્યકતા ઠતા તે રત્નોને રાણમાં રહેવા દેવામા કોણ જાણે શુ મોટું પોતાનું મહાપણ સમજતા હોય ! !

કાલાંતરે તેડની અપ્રમાદી, જ્ઞાની અને યોગી એવી પ્રજાની જાણમાં તે ઉત્તમ રત્નોની ટાણ આવી; તે સમયે તેડ તે રત્નોને ટાણમાંથી વહાર કાઢી તેનો ઉપયોગ કરતી વેલા વારંવાર પોતાના વડીલોની બુદ્ધિનો ઉપદ્રાસ કરશે કે, આવાં ઉત્તમ રત્નોની તે કાલના આપણા વહિલોએ કાંઈ ગણના કરી નહીં? એ તેડની બુદ્ધિને શું કહેવું? તેમ ધર્મના ગ્રંથોને જગત્તુનેવિપે ન પ્રસિદ્ધ કરવામાં જે લોકો મહાપણ સમજતા હોય, તે ડના મહાપણને શું કહેવું? કાલાંતરે અમૂલ્ય ગ્રંથોતો કોઈ પરીક્ષકના અને ગોધકબુદ્ધિવાલાના હાથમાં જશે, તે સમયે તેડની આવશ્યકતાવિપેની ઉત્તમ ગણના થઈ પ્રસિદ્ધિ થવાનીજ, તેનીસાથે અજ્ઞાનીડની અજ્ઞાનબુદ્ધિની તે સમયે જે હેલના થશે તેપણ કાંઈ જેવી તેવી નહીં થાય—સારાંગ સારી વસ્તુની ગણના કાલાંતરે પરીક્ષકના હાથે જગત્તુનેવિપે થવાનીજ, તો તે આપણે પોતેજ કાં ન કરીએ ?

એ પૂર્વોક્ત કારણો શીવાય બીજાં પણ એ પુસ્તકો ઠપાવી પ્રસિદ્ધ કરવાનાં ઘણાં કારણો જ્ઞાનવૃદ્ધિનાં છે, તે યદ્યપિ અહીં પ્રસ્તાવનામાં ગૌરવતા થાય, તેના જયનેલીધે દર્શાવ્યાં નથી, તથાપિ વિવેકીજનોના મનનેવિપે ગ્રંથો પ્રસિદ્ધ કરવાની રમણતા હર હમેશ થઈ રહેલી છે, એ વાત પ્રસિદ્ધજ છે. ઇત્યાદિક હેતુડને માટેજ મેં આ પ્રકરણ રજાકર નામનું પુસ્તક ઠપી પ્રસિદ્ધ કરવાનું કામ ચાલું કહ્યું છે, તેમાંનો પ્રથમ જાગ તથા બીજો જાગ પ્રથમ ઠપાઈ પ્રસિદ્ધ થયેલો છે, અને આ ત્રીજોજાગ પણ સુજ્ઞજનોની રૂપાથી સમાપ્ત થયો છે, તેથી મારા અંતઃકરણનેવિપે આનંદ પ્રદિપ્ત થયો છે.

વિજ્ઞાપના.

નિરંતર ધર્મશ્રદ્ધાવંત, અત્યંત વિનયવંત, અને પરમ જ્ઞાનાંજિલાપિ એવા સુજ્ઞતા ધર્મિક જાડડની તથા સાધુજનોની સેવામાં આ પ્રકરણરજાકરનો ત્રીજો જાગ નિવેદન કરતાં મને પરમ હર્ષથાવળે. અને એ સમયે આપણા સર્વ સાધર્મિકજાડડને અતિ શય નમ્રતાપૂર્વક વિનતી કરુંબુંકે, માણસ કોઈપણ કામમાં નિરંતર યોગવંત રહ્યોથકો તે કામના અનુજવે કરી તે કામની સ્પષ્ટતા તેનાથી ઉત્તરોત્તર જેમ સારી થાય છે, અર્થાત્ કામ કામને શીખવે, તેમ આ, સર્વ સાધર્મિકજાડડની રૂઢી સહાયતાએ પૂર્વે આરંજેલા યોગને કરતાં મારો એમાંને એમાં કેટલોક કાલ નિર્ગમન થયો છે;

મહાન સમ્યક્દષ્ટિ પુરુષો ભગવાનીને જ્ઞાનના ખંડાર જે કરી ગયાઠે, થયે તે જ્ઞાન
ખંડારાઈ કાલપ્રવલતાએ અને અવપુરુષિર્વત્ની અજ્ઞાનતાએ કરી આધુનિકકારની
વે વધનપણે પામી ગોચર રહ્યા ઠે, એટલુંજ નહીં પણ તે યથોના ખંડારોને ઘણો કા
લ વ્યતિત થવાને લીધે તથા પ્રમાદનેયોગે પુનઃ તે યથોનો ઉદ્ધાર ન થવાને લીધે તે
માના ઘણા યથો તો વિવેદ ગયા ઠે, અને ચોદાજ યથો જે હાલમા પ્રિયમાન ઠે, તે
ઈનો કોડપણ રીતે જગત્નેવિષે પ્રસાર કરી તે યથોના કર્તાઈના પરોપકાર કલ્પનો
લાજ સર્વ સાપ્રામિકનાઈને સુઘે લેવા દેવો જોડે વીજાવર્ચા વાનો કરતા જ્ઞાનદાન
એ નયોરુદ્ધ ઠે આ શિવસુલકારક શાસન ઠે, અને આ મિથ્યાલિ શાસન ઠે, એ
નિરુદ્ધમય જે અનુચર તે જ્ઞાનના યોગેજ થાય ઠે અને એવો શુદ્ધવિવેક પ્રગટ થો
નિરુદ્ધનો, શુદ્ધશાસનનો આશ્રય કરી પરજવનેવિષે કલ્યાણકારક દેવ સપદા અથવા
મોક્ષતપસ્ય પ્રાપ્ત કરે ઠે. અર્થાત્ નવિકજનોની પરલોકસુખ સંઘર્ષી સંપૂર્ણ સામગ્રી
કહીએ તો તે માત્ર એક ઉત્તમ જ્ઞાનજ ઠે એવું જે ઉત્તમ જ્ઞાન, તે પૂર્વાચાર્યોએ યથ
રૂપે સાક્ષાત્ સ્મૃતિમત્ સ્થાપન કયુંઠે, તેની આધુનિકજ્ઞાને અનુસરતા સત્કારે પ્ર
તિષ્ઠા કરી અર્થોત્ તેને ગોધાવી વપાવીને નવિકજનોના વપકાર માટે અને ફરી વિ
વેદ નજાય તેમાટે જગત્નેવિષે વિસ્તાર કરવો, કે જે થકી હાલના સમયમા સ્વેપની
પંથિતોની અત્યત ન્યૂનતા પુરાય એ વિસ્તાર કરનારને, તેમજ એવા શુભ કામમાં તન મત
પ્રત્યે આશ્રય આપનારાઈને અપ્રમેય અને અલ્પમ ધગઠે, એવર વિવાદે સ્વત સિદ્ધ ઠે
ગતી જેમ સૈવ્ય, કિતા, અને કોપાદિક એ રાજ્યના અગ્રો ઠે, તે અગ્રો જેટલા પ્ર
માણમાં સવગ હોય, તેટલા પ્રમાણમા તે રાજ્યની પ્રવલતા અને હઠતા લેવાય ઠે
પરચનીડના મનમાં જય પ્રવેશ કરાવવા માટે અને સ્વચક્રીઈ, બલવો કરી સ્વતંત્ર
થવા માટે અથવા પરરાજ્યમા જવામાટે ઉદ્યોગ ન કરે, તેમાટે તેઈને આકોશમાં રા
ખ્યા એ રાજ્યાગ્રીની પ્રવનતા તેડના મનમા વતરે એવીરીતે નિસ્તર પ્રતિષ્ઠપણે વતાવ
વી, એ અતિગપ જરૂર કામઠે, તેમ હ્રદા સુવિદિત યથો, એ ધર્મેરૂપી રાજ્યનું એક શુ
ભમેગ ઉત્તમ ગિવાર, અને સાપ્રામિકનાઈને શુદ્ધદેવ, શુદ્ધગુરુ, અને શુદ્ધધર્મે વપર નિ
સ્તર શ્રદ્ધા રહે, અને કુદેવ કુરુકુ તથા કુયર્મના આયુર્હથી તેડ દૂર રહે, એ કારણમાટે
તે અગ્રને મનનુત રાવડુ, એ સરોલ્લર મહાશ્રાવડ્યકતાનું કામઠે એક દેશમાં સર્વોત્તમ
રહોની ગણ ઠે, તે સર્વથી લ્યાના સર્વલોકોને માહિતી પથ ઠે, તથાપિ પ્રમાદ, અજ્ઞાન
અને આનન પ્રમુલ અગુણોએકરી તે લોકો તે રહોની આપડ્યકતા ઠતા તે રહોની
સાપ્તમાં રહેવા દેવામાં કોણ જાયો શુ મોટું પોતાનું મહાપણ સમજતા હોય ! !

કાલાંતરે તેડની અપ્રમાદી, જ્ઞાની અને યોગી એવી પ્રજાની જાણમાં તે ઉત્તમ રત્નોની ટાણ આવી; તે સમયે તેડ તે રત્નોને ટાણમાંથી વહાર કાઢી તેનો ઉપયોગ કરતી વેલા વારંવાર પોતાના વડીલોની બુદ્ધિનો ઉપહાસ કરશે કે, આવાં ઉત્તમ રત્નોની તે કાલના આપણા વડિલોએ કાંઈ ગણના કરી નહીં ? એ તેડની બુદ્ધિને શું કહેવું? તેમ ધર્મના ગ્રંથોને જગત્નેવિપે ન પ્રસિદ્ધ કરવામાં જે લોકો મહાપણ સમજતા હોય, તે ડં ના મહાપણને શું કહેવું? કાલાંતરે અમૂલ્ય ગ્રંથોતો કોઈ પરીક્ષકના અને ગોધકબુદ્ધિવાલાના હાથમાં જશે, તે સમયે તેડની આવશ્યકતાવિપેની ઉત્તમ ગણના થઈ પ્રસિદ્ધિ થવાનીજ, તેનીસાથે અજ્ઞાનીડની અજ્ઞાનબુદ્ધિની તે સમયે જે હેલના થશે તેપણ કાંઈ જેવી તેવી નહીં થાય—સારાંશ સારી વસ્તુની ગણના કાલાંતરે પરીક્ષકના હાથે જગત્નેવિપે થવાનીજ, તો તે આપણે પોતેજ કાં ન કરીએ ?

એ પૂર્વોક્ત કારણો શીવાય વીજાં પણ એ પુસ્તકો ટપાવી પ્રસિદ્ધ કરવાનાં ઘણાં કારણો જ્ઞાનવૃદ્ધિનાં છે, તે યદ્યપિ અહીં પ્રસ્તાવનામાં ગૌરવતા થાય, તેના નયનેલીધે દર્શાવ્યાં નથી, તથાપિ વિવેકીજનોના મનનેવિપે ગ્રંથો પ્રસિદ્ધ કરવાની રમણતા હર હમેશ થઈ રહેલી છે, એ વાત પ્રસિદ્ધજ છે. ઇત્યાદિક હેતુડને માટેજ મેં આ પ્રકરણ રજાકર નામનું પુસ્તક ટાપી પ્રસિદ્ધ કરવાનું કામ ચાલું કહ્યું છે, તેમાંનો પ્રથમ જાગ તથા વીજો જાગ પ્રથમ ટપાડ પ્રસિદ્ધ થયેલો છે; અને આ ત્રીજોજાગ પણ સુજ્ઞનોની રૂપાથી સમાપ્ત થયો છે, તેથી મારા અંતઃકરણનેવિપે આનંદ પ્રદિપ્ત થયો છે.

વિજ્ઞાપના.

નિરંતર ધર્મશ્રદ્ધાવંત, અત્યંત વિનયવંત, અને પરમ જ્ઞાનાનિલાપિ એવા સુજ્ઞ સાધર્મિક જાડડની તથા સાધુજનોની સેવામાં આ પ્રકરણરજાકરનો ત્રીજો જાગ નિવેદન કરતાં મને પરમ હર્ષથાય છે. અને એ સમયે આપણા સર્વ સાધર્મિકજાડડને અતિ શય નમ્રતાપૂર્વક વિનતી કરુંદુંકે, માણસ કોઈપણ કામમાં નિરંતર યોગવંત રહ્યોથકો તે કામના અનુજવે કરી તે કામની સ્પષ્ટતા તેનાથી ઉચ્ચોચર જેમ સારી થાય છે; અર્થાત્ કામ કામને શીખવે, તેમ આ, સર્વ સાધર્મિકજાડડની સ્ઠી સહાયતા એ પૂર્વે આરંજેલા યોગને કરતાં મારો એમાંને એમાં કેટલોક કાલ નિર્ગમન થયો છે;

તેણે કરી યંયોને શુદ્ધ કેવી રીતે કરવા તથા કરાવવા ? સાધર્મિકનાદર્શની જ
 મિત્રે અનુસરતી ગાથાના અર્થની, શ્લોકના અર્થની, અને વાક્યરચનાની રૂપ
 કેરીરીતે કરવી તથા કરાવવી ? ઇત્યાદિક વાતોનો મહારી અલ્પબુદ્ધિ પ્રમાણે
 પણ કિંચિત્ વત્તરોત્તર અનુનય થયો છે, અને તે અનુનયનો આ પ્રકરણરત્ના
 પ્રીતિ જાગમાં વપયોગ કમ્પો ઘટાં પણ શ્રી પ્રવચનસારોદ્ધારના સ્થાનિલ પરવત
 એક હજાર ચોવીશ જાગના દારમાં, તથા વીજા પણ કોઈ કોઈ સ્થાને અશુદ્ધ
 દોષ, બુદ્ધિદોષે કરી તથા દૃષ્ટિદોષે કરી તથા ગુરુગમ્યના અજ્ઞાવચ્ચી રહ્યા હશે
 માં કોઈપણ શક નથી વલી આ પ્રકરણરૂપી રત્નાકરનેવિષે દોષરૂપી તૃણના અ
 વંદુદ્ધ હોવાથી નિરતર રત્નાકરની વપરજ તથા કરવાના સજ્ઞાવવાલા છે, તે વપર
 રથી દૃષ્ટિ કરનારા અર્થોત્ત દોષદૃષ્ટિ ધારણ કરનારાંને તો તેહેજ દૃષ્ટિગોચર થઈ
 ણ મહામૂલ્ય આ પ્રકરણરૂપી રત્નો, જેડ નિરતર મહત્વવાલાં હોવાથી રત્નાકર
 તરજાગનેવિષે પણ યંદાં રહેઢે, તેડને અવલોકન કરનારા અને પ્રાપ્ત કરનારા તો
 હા એવા રીતિ જાગે છે માટે હુ સર્વ સાધર્મિકનાદર્શની પાસે આ પુસ્તકમાં
 દોષોને માટે દ્વિમા માયુદ્ધ; અને વિનતી કરુ હું કે તેડ સર્વ દોષોને સુધારી વ
 અને મને અલ્પબુદ્ધિવાલો જાણી વાલો સમજીને માદારા કોઈપણ દોષ નથી ન
 મદારા વપર સ્નેહપુલ્ક રૂપાદૃષ્ટિ રાલી તેડ પોતાનું વદારચિત્ત પ્રદર્શિત કરશે

આ પુસ્તકને આશરો આપનારા સદ્ગૃહસ્થોની વાદી

આ પ્રકરણરત્નાવર નામનું પુસ્તક વાપી પ્રસિદ્ધ કરવા માટે જેડ મુલ્ય મુલ્ય
 કરનારા સાદેયો છે, તેમનાં નામ અક્ષિત કરતાં પ્રથમ આ પુસ્તકના વાંચનાર
 નોને મદદ આપનારા જાગોના સદ્ગુણોની સૂચના કરુહુ
 જેમ હાપહીની ધયુમાં એવાજ કોઈ જાતિના પુરુષો રહ્યા છે, કે તેથી તેજ
 સદાકાજ દૂષને મદદ કરવાનાજ સજ્ઞાવચ્ચી હોય છે, તેમજ કાકપહીને
 માં એવા જોડ જાતના પુરુષો રહ્યા છે, કે તેથી તેની ધયુ સદાકાલ વિષ્ટાનેજ
 કરવાના સજ્ઞાવચ્ચી હોય છે; તેમજ સજ્ઞાવીજનોના અર્થ કરણના પરિણામને
 યાજ જોડ જાતના પુરુષો રહેના હોય છે, કે તેથી તેમની બુદ્ધિ સદાક
 સ્વાર્થ કરવાનેવિષે પ્રવર્તમાન થઈ રહે છે, અને સજ્ઞાવીજનોના અર્થ કરણ

રિણામનેવિષે એવાજ કોઈ જાતના પુંજલો રહ્યા છે, કે તેથી તેમની બુદ્ધિ સદાકાલ હુષ્કલ્પો કરવાનેવિષેજ પ્રવર્તમાન થકી રહે છે.

એ વાતનો પ્રત્યક્ષ અનુનવ આ ગ્રંથ ગાપવાના પહેલાં એ ગ્રંથ ગાપવાના સહાયનો આરંભ કર્યો, તે દિવસથી માંમીને આ ત્રીજો જાગ સમાપ્ત થતાં સુધીમાં મને દિવસા નુદિવસ સ્પષ્ટ થતો જાય છે. એટલે મહારા આ ગ્રંથો ગાપવાના અતિ હસ્તર, અને સર્વોત્કૃષ્ટ પુણ્યહેતુ કલ્પનો આરંભ થાતુ રહેવાથી તેનો આશ્રય લેતાં લેતાં જે રાજદંત તુલ્ય મોક્ષનિકટ નવ્યજનો સદ્બુદ્ધિ વાલા છે; તેમાં જોપણ કોઈ અલ્પ ઇચ્છવાન છે, તો પણ આ માહારા પ્રારંભિત શુચકલ્પને આજપર્યંત હરેક રીતે જેમ પોતાથી વને તેવી રીતે આશ્રય આપતાજ જાય છે; અને પોતાના સજ્જનપણાનો શુભ પોતાની ઉદારતા શુભ વતાવતાજ જાય છે. અને જે કાકપટ્ટીતુલ્ય અનવ્ય દૂર્નવ્ય હટ ડુર્ગુણીજનો છે, તેંડનું ઇચ્છ જો કે હટકલ્પોમાં વ્યય થતાં તે હટો પોતાને કલ્પકલ્પ માનતા જાય છે, તેંથાપિ આ શુચકલ્પને તેંડનાથી આશ્રય મળતો નથી, એ કર્મની વિચિત્રતાજ છે.

આ ગ્રંથને શેઠ કેશવજી નાયકે આપેલી મદદવિષે.

હરેક દેશ, રાજ્ય, જ્ઞાતિ તથા સંધનેવિષે સર્વોત્કૃષ્ટ શુચકર્મફલનોક્તાપુરુષ દીપક ની પઠે પ્રકાશક હોય છે; તેમાં વલી અદ્ભુત વચ્ચુક્તમતિમાન, આતપનામકર્માદિસ હાયકસાધનયુક્તશરીરાકૃતિવાન, સ્વનિવાસસ્થાનજનાદિકઉત્તરોત્તરસુખપદાદિઆરોહણ કરણોત્સુંકપુમાન, તે તે સ્થાનીય મહાદીપક કહેવામાં પણ કાંઈ દોષ નથી. કેમ કે, અંધકારે કરી આવરિત પદાર્થોને જેમ દીપશિખા પ્રકાશ કરે છે, તેમ પૂર્વોક્ત જ ક્ષણ પુરુષ સ્વાશ્રિત સ્થાનને અદ્ભુત પ્રખ્યાતિરૂપ દીપ્તિમાન કરે છે. જે સંસ્થાનનેવિ પે એક પ્રખ્યાત પુરુષ હોય, તેના યોગે તત્સંબંધી હ્તર જનોની પણ પ્રખ્યાતી થાય છે. એવા પ્રજાવિક પુરુષો ક્વચિત્તજ હોય છે. કેમ કે, પૂર્વજન્મનેવિષે ઉત્કૃષ્ટ શુચ ક મોંનું બંધન કહ્યા વિના એવી ઉત્કૃષ્ટતાની પ્રાપ્તિ થતી નથી. ત્યારે જે એવી ઉત્તમતા પામ્યા છે, તે પુરુષ ધન્ય છે.

હુવો સંપ્રતિરાજા, કે જેણે જિનપ્રણીત સર્વોત્તમ ધર્મને અંગીકાર કરીને એવાં ધર્મ કલ્પો કર્યાં કે, જનશાસનની અતિ પ્રખ્યાતી થઈ. તેણે ઠેકાણે ઠેકાણે દેવાલયો કરાવ્યાં; કેટલાએક જ્ઞાનના ખંડારા કરાવ્યા; સ્વધર્મોંડને વિવિધ પ્રકારે આશ્રયો આપ્યા; અ

ने सोते शुद्धश्रावकतादि आचरण करी अंते उत्तम गतिने पाव्या त्पार पंठी के
लाए काले वसुपाज तथा तेजपाल ए वे प्रख्यात श्रावको सर्व संपत्तिकुल प
या, तेउए पण नानाप्रकार जिनचैव्यो तथा ज्ञाननंभारादि करावीने स्वधर्मी प्र
ख्यातीनी वृद्धि करी त्पार पंठी अणहिल्लपुरपाटणमा कुमारपाल राजा जिनप्र
रुपितधर्मप्रधानगान यथा तेणे पण जे विचित्र स्वधर्मरुख्यो कखावे, ते सर्वज
प्रतिष्ठ वे अत्युत्तम अर्हदेवातायो तथा अत्युत्कृष्ट ज्ञाननंभार कराव्या वे, ते
कोप्पे अद्भुत नथी एना राज्यना समयमा विद्वत्शिरोमणीभूत श्रीहेमाचार्य थर्
गना ने, तेमणे माहात्रण कोड श्लोक सख्याक विविधविषयक अथो गुणन क
ना वे तंमना पणा ययो वर्तमान काजमा विद्यमान वे ए कुमारपाल राजाना प
रम गुण होता ॥ कुमारपाज राजाए पोताना आखा राजमां हिसानो लेश पण
रह्या दीग न दोतो तेथी जिननी कीर्ति ज्वां त्या प्रसारी रही हती अत्य
दुर्गाती गमे तेउजो डेव करता, तो पण तेउजु काई चालतु नही सर्वत्र जिनधर्म
ना नय जयसार पई ग्या हता

॥ यपरधी जुगो क प्रनाविरुपुपने लीरे धर्मजु केबु दीपन थाय वे। धर्मजु
दीपतु धर्मा ज्योउपर आगार राखे वे, नरीन जिनचैव्यो करावया, पुरातन जने
रीतिन पई गणा देवानयोना जीर्णोद्धार करावया, स्वयमोर्तने यथायोग्य आश्रया
दया, इत्यादिअ अनेर धर्मरुख्यो, ते यथा धर्मरुख्यो करता ज्ञाननी वृद्धि करवा
जुंनु एर अनम रुख्य नथी ते रुख्य तो था यथा गपीप्रसिद्ध करवाजुंवे ते उद्यमने
गुण्य देहेना नयना मदद रगना पुर्वोक्त सपति राजा प्रमुख महापुरुषोनी पंक्तिमा
गणना पापक सानमा श्रीमुपजनगना रहेगाती श्रायकममलना आगेवान जगत्
प्रतिष्ठ, नेनी कीर्ति दुगो दिजाउनेरिपे प्रसार पामेजी वे, अने जे एवा बुज रुखा
रिपिने बागे मने दुष्यनो अप करी रुख्यरुख्य पयजा वे, एवा गेठ केशवजी ना
पडवे तेमजुं नाममगणायै था पुनरुनेरिपे अस्ति करुबु

तेरर पंठी सान मज्जावि, दयावान, रुपणतारहित, निजोंजि, सदा शांतमुख
रान, दैवगान पम्पोपकारी, अनेरु शास्त्रज्ञ, चतुर, विवेकी, जे हरहमेर
दुर्गद दुष्टरुखने महाटी उगाताथी आगगे आपताज आख्यावे, अने जे धर्म,
अर्हदे तय निन्दिक उच्च गुणोए गोननिर, महान्पुरुषोनी पंक्तिमा गणायना
रर वाममी दिनपतागनीना प्रिय मुनि, मद्दिमासागरजी तथा मुनि समन्ति
मागजोमने मनेटी दहाता मज्जि था ययने पणोज साग आगगे आख्यावे,

अने दजी आजरयेन पण ए कृत्यने उंचेजन आपताज लायने. माटे ए मद्रा पुत्तो
तुं नाम स्मरणार्थे आ पुस्तकनेविषे अंकित करूं.

ने बाग पठी प्रयोगक संप्रदायिक गजार्थ जे अति अद्भुत धर्मकृत्यना करनार मद्रान्
पुत्तो अर्ध गयजार्थः नेमनीज पंक्तिमां गणना कर्या योग्य. अने वर्तमान समये
नृपतिनादव नाह्यात दिव्यभूमिमतजहम्यादि अनेक वचनोपयुक्त श्रीमरुछदावा
दत्तगर्निवासी गयवादाष्ट. बाबु नादेव. लज्जीपतिनिंदजी उत्रपति निंदजी. तथा
गयवादाष्ट बाबुनादेव. धनपतिनिंदजी उत्रपति निंदजी. एमणे आ ग्रंथने सारो
आगरो आग्रोत्रः माटे आ पुस्तकनेविषे नामस्मरणार्थे अंकित करूं.

नेवागपठी श्री मुंबईनगरनिवासी गेठ दग्नम नगरी. गेठ पेजाजाऽ पदमनी. गेठ
वर्धमान पुनरी. गेठ नोजगज-देमज एउ मुंबईमांता आवकमंजना मुख्य गेठीया
ते; एमणे आ पुस्तक अंकित करवाने अर्थे यणोज सारो आगरो आग्रो ते, माटे
एमनां नाम स्मरणार्थे अत्युपकारपूर्वक आ पुस्तकनेविषे अंकित करूं.

नेवागपठी श्रीमुंबईनगरनिवासी गेठ कस्तुरचंद निंयजी पागरे, तथा गेठ कीका
जाई कृजचंद-एमणे आ ज्ञानवृद्धिकृत्यने अति उदारतापूर्वक महोटा आश्रय आ
प्यो माटे एमनां नाम स्मरणार्थे महोटा मानसहित अंकित करूं.

तेवागपठी श्रीमुंबईनगरनिवासी गेठ परवत लया, गेठ जीवगज वसाऽआ. गेठ
वर्धमान टोकरी. गेठ जादवजी परवत, गेठ मृजजी देवजी, गेठ वाकरजी देवजी,
गेठ मुगरसी नेजपाज-एउए पण यथाश्रद्धानपणे आ पुस्तकने आश्रय आग्रो ते,
माटे एमनां नाम महोटा उपकारपूर्वक अंकित करूं.

श्री अमदावादनगरनिवासी आवकमंजनां मुख्य गेठ, दलपतजाऽ नगुजाऽ
अने गेठ मयाजाऽ प्रेमाजाऽ-एउए आ पुस्तकने घणी उदारतायी सारो आगरो आ
प्यो ते, माटे एमनां नाम स्मरणार्थे महोटा आजारसहित अंकित करूं.

श्रीनरुचनगरनिवासी गेठ अत्रुपचंद मनुकचंद एमणे आ ज्ञानवृद्धि कृत्यने
आगरो आपवायी एमनुं नाम स्मरणार्थे अंकित करूं.

श्रीताणंदनगरनिवासी गेठ सांजचंद हुकुमचंद-एउए पण आ शुनकृत्यने अति
उत्कृष्ट आगरो आग्रोत्रे, तथा आपता रह्या ते, तेमनुं नाम स्मरणार्थे अंकित करूं.

हवे साधुमंजना मुख्य मदद आपनारा तथा अपावनारा अने जेटलुं पोता
यी वने तेडलुं उत्साहपूर्वक उंचेजन आपनारा एवा धुरंधर संवेगपद्मी गुणानुरा
गी महामोह विध्वंस करनारा मुनिश्री मृजचंदजी महाराज तथा जवेरसागरजी माहा
राज ते. एउनां नाम स्मरणार्थे आ पुस्तकमां महोटा मान सहित अंकित करूं.

नेमज सवेगीमुनि आत्मारामजी तथा मुनि नीतिविजयजी एमना तरफची ज्ञान
 आन्यने आश्रय मजवानो गुण स्मरण करी आ पुस्तकनेविषे नाम अंकित करुं
 श्रीगुरुदेवगुरुचर्य जहागक श्री विवेकसागरसूरि, तथा श्री तपगुहाचार्य जहा
 श्रीगुरुदेवगुरु, तथा पंजित रूपसागरजी पन्यास-एवंनी तरफची आ उद्यमने
 दे ज्ञान मजवापी आधुनाकनेविषे नाम अंकित करुं तु

ईश्वर ते जे मज्झाननानजोए पोतानी उत्कृष्ट रुचिए ज्ञानतु महत्त्व व
 तद्वत् निमित्ते मज्झानानुगते आरंभित ज्ञानवृद्धिरूप कार्यने मवद आपी ते, ते
 मज्झानानो नाम हु आवता थोपाजागना अंतनेविषे अंकित करीश

શ્રી

પ્રકરણરત્નાકર નામના પુસ્તકના ત્રીજાજાગમાહેલા ગ્રંથોની સ્થૂ

લવિપયાનુક્રમણિકા પ્રારંભ:

પહેલો ગ્રંથ શ્રીનેમિચંડસ્રિકૃત પ્રવચનસારોદાર નામેઠે. એ ગ્રંથ મૂલ તથા વા
લાવબોધ સહિત ઠાપ્યોઠે. એ ગ્રંથમાં જૈનસેલીમાંના જૂઠા જૂઠા વગેરે ઠવતેર વિષયો
લેઈને તેનાં વગેરે ઠવતેર દાર વાંધેલાંઠે. તેમાંનાં વલી કેટલાંએક દારોમાં તો પ્રસંગા
ગત્ તે દારના નામને અનુસારે વીજા પણ અપૂર્વ અપૂર્વ અનેક વિષયો આવેલાંઠે.
આવળે. પણ ઘણાં દારોઠે; તે વાંચનારા વિવેકીજનોને આ ગ્રંથ વાંચવાથી સ્પષ્ટ સમજાઈ
આવશે. પણ એની અનુક્રમણિકા માત્ર વગેરે ઠવતેર દારોનીજ કરીએ ઠેએ; કારણ તે દારોમાં
વલી પ્રસંગે વીજી વાતો જે આવેઠે તેની અનુક્રમણિકા કરતાં ગૌરવતા થાયઠે.

વિષયોનાં નામ.

પૃષ્ઠ.

પ્રથમ મંગલાચરણ તથા એ ગ્રંથમાં કહેવાનાં વગેરે ઠવતેર દારોનાં
નામ પાંસઠ ગાથાએ કરી કહ્યાં ઠે.

૧

૧ પહેલા દારમાં ચૈત્યોને વંદન કરવાનો વિધિ કહ્યોઠે. . . . .

૫

૨ વીજા દારમાં ગુરુને વંદન કરવાનો વિધિ સવિસ્તર કહ્યોઠે, એમાં પચીશમુ
હપતિની પઢિલેહણા, તથા શરીરઆશ્રી પચીશ પઢિલેહણા, તથા આ
વચકે પચીશ વાંદણા, ઠ સ્થાનક. ઠ ગુણ, ઠ ગુરુવચન, આચાર્યાદિ
ક પાંચ અધિકારીનાં લક્ષણ, પાસઠાદિક પાંચ અનધિકારીનાં લક્ષણ,
પાંચ પ્રતિપેધ, એક અવગ્રહ, પાંચ આહરણ, તેત્રીશ આગાતના, વત્રીશ
દોષ, વાંદણા દેવાના. આઠ કારણ એ સર્વનું વિસ્તારમહિત વર્ણન કરેજુંઠે.

૧૪

૩ ત્રીજા દારમાં પ્રતિક્રમણ કરવાનો વિધિ કહ્યોઠે. . . . .

૩૪

૪ ચોથા દારમાં પચ્ચક્ષણ લેવાનો વિધિ કહ્યોઠે. એમાં પ્રત્યેક પચ્ચક્ષણ
ના નેદ, પ્રત્યેક પચ્ચક્ષણના આગાર, તે આગારોનું સ્વરૂપ, ચારપ્રકારના
અગારાદિકનું સ્વરૂપ, જેમાં નિવિ અને નિવિઆતનાં સ્વરૂપ, તથા
અનંતકાય અને અનન્દ વસ્તુઓનાં લક્ષણો, તથા તેમનાં કેટલાંક

નામો ત્રિગેરે અનેક યાતો દેલાહીઉંટે	૩૯
૫ પાંચમા દારમા કાવોત્સર્ગ કરવાનો વિધિ કહ્યો	૫૬
૬ ઠા દારમાં ગૃહસ્થને પઠિકમયાના વારપ્રતના, તથા જ્ઞાનાચાર, વર્ણનાચાર, ચારિત્રાચાર, વીર્યાચાર, તપાચાર, સંલેપણાત્રત, કર્માદાનના, અને સમ્યક્ત્વના મહી એકશોને ચોવીશ અતિચાર કહ્યાં એમાં ઇત્ત જ્ઞાનાચારાદિકનાનેદ વચાણતા તપાચારનાજેદ સવિસ્તરપણે કહ્યાં	૫૭
૭ સાતમા દારમાં જરત તથા એરવતકેત્રોમા જૂત, વર્તમાન તથા નવિષ્વકાલમા ચોવીશીપણે જે તીર્થકરો થઈ ગયા છે, થયાં છે તથા થશે, એમ પાંચ ચોવીશીના નામો કહ્યા છે	૭૭
૮ આઠમા દારમા કૃપ્પાદિક તીર્થકરોના આશ્રયગણધરોના નામ કહ્યા છે	૭૯
૯ નવમા દારમા ચોવીશે તીર્થકરોની પ્રથમ પ્રવર્તનીડના નામ કહ્યાં છે	૮૦
૧૦ દશમા દારમા અરિહત નામ કર્મ ઉપાર્જન કરવાના જે વીશ યાનક છે, તેમના નામ એકેકા સ્થાનના વર્ણનયુક્ત સવિસ્તરપણે કહ્યા છે	૮૦
૧૧ અગ્રધારમા દારમાં કૃપ્પાદિકતીર્થકરોના માતાપિતાના નામ કહ્યાં છે	૮૩
૧૨ વારમા દારમા તીર્થકરોનાં માતાપિતાની ગતિ કહી છે	૮૩
૧૩ તેરમા દારમા ઇલ્લુટ અને જઘન્યથી વિચરતા તીર્થકરોની સભ્યા, અને ચંચલમા દારમાં ઇલ્લુટ અને જઘન્યથી તીર્થકરોના જન્મની સભ્યા કહી છે	૮૪
૧૪ પદરમા દારમાં તીર્થકરોના ગણધરોની સભ્યા કહી છે	૮૬
૧૫ સોડમા દારમાં તીર્થકરોના મુનિયોની સભ્યા કહી છે	૮૬
૧૬ સત્તરમા દારમાં તીર્થકરોની સાયવીડની સભ્યા કહી છે	૮૭
૧૭ અઠ્ઠરમા દારમાં તીર્થકરોના વૈક્રિયલલ્લિધવત્તની સભ્યા કહી છે	૮૮
૧૮ ડંગણીગમા દારમાં તીર્થકરોના વાદીડની સભ્યા કહી છે	૮૯
૧૯ વીજમા દારમાં તીર્થકરોના અવગિજ્ઞાનીડની સભ્યા કહી છે	૮૯
૨૦ ઈકવીગમા દારમાં તીર્થકરોના કેવલજ્ઞાનીડની સભ્યા કહી છે	૯૦
૨૧ વાવીશમા દારમાં તીર્થકરોના મનપર્યવજ્ઞાનીડની સભ્યા કહી છે	૯૧
૨૨ ત્રેવીશમા દારમાં તીર્થકરોના ચોદ પૂર્વધર સાધુડની સભ્યા કહી છે	૯૧
૨૩ ચોવીશમા દારમાં તીર્થકરોના આવકોની સભ્યા કહી છે	૯૨
૨૪ પચીશમા દારમાં તીર્થકરોની આવિકાડની સભ્યા કહી છે	૯૨
૨૫ ઠવીશમા દારમાં તીર્થકરોના જહ્નોના નામો કહ્યાં છે	૯૪
૨૬ સત્તાવીશમા દારમાં તીર્થકરોની દેવીડના નામો કહ્યા છે	૯૬

અનુક્રમણિકા.

૧૭ અઘવીશમા ધારમાં તીર્થકરોના શરીરનાં પ્રમાણ કહ્યાં છે.	૧૧૭
૧૮ ઝંગણત્રીશમા ધારમાં તીર્થકરોનાં લક્ષણો અથવા લંબન કહ્યાં છે.	૧૧૮
૧૯ ત્રીશમા ધારમાં તીર્થકરોના શરીરોના વર્ણ કહ્યાં છે.	૧૧૯
૨૦ એકત્રીશમા ધારમાં તીર્થકરોની ઢીંઢા લીધી તેના પરિવાર કહ્યાં છે.	૧૨૦
૨૧ વત્રીશમા ધારમાં તીર્થકરોના આયુષ્યનું પ્રમાણ કહ્યું છે.	૧૨૧
૨૨ તેત્રીશમા ધારમાં જે તીર્થકરો જેટલા સાધુઝની સાથે નિર્વાણ પામ્યા,	૧૨૨
તે સાધુઝની સંખ્યા કહી છે.	૧૨૩
૨૩ ચોત્રીશમા ધારમાં જે તીર્થકર જે સ્થાનકે મોકલ્યા તે સ્થાનકો કહ્યાં છે.	૧૨૪
૨૪ પાંત્રીશમા ધારમાં પેહેલા તીર્થકર થયા પછી બીજો તીર્થકર કેટલે	૧૨૫
કાલે થયો? તેના અંતરનું કાલમાન કહ્યું છે. એ ધારમાં તીર્થકર ચક્ર	૧૨૬
વર્તિ અને વાસુદેવો-એઝનું અંતર તથા જે તીર્થકરના વારામાં અથવા	૧૨૭
આંતરે જે ચક્રવર્તિનું, અને જે વાસુદેવો થયાં છે, તેના નામ તથા તેમ	૧૨૮
નાં શરીરનું પ્રમાણ તથા આયુષ્ય વિગેરે ઘણી વાતો કહેલી છે.	૧૨૯
૨૫ ઠત્રીશમા ધારમાં જે તીર્થકરના વારામાં તીર્થનો વિવેદ થયો, તે ક	૧૩૦
હેતાંઠતાં તેમાં તેનું અંતર પ્રમુખ પણ કહ્યું છે.	૧૩૧
૨૬ સાઢત્રીશમા ધારમાં દગ આશાતનાનાં નામ કહ્યાં છે.	૧૩૨
૨૭ આઢત્રીશમા ધારમાં ચોરાશી આશાતનાનાં નામ કહ્યાં છે. તથા એથી	૧૩૩
પ્રાપ્ત થતા ગૃહસ્થને દોષો તથા સાધુએ કેટલા કાલસુધી જિનમંદિર	૧૩૪
માં રહેવું? इत्यादिक કહ્યું છે.	૧૩૫
૨૮ ઝંગણચાલીશમા ધારમાં અષ્ટ મહાપ્રાતિહાર્યોનાં નામ કહ્યાં છે.	૧૩૬
૨૯ એકતાલીશમા ધારમાં ચોત્રીશ અતિગચનાં નામ કહ્યાં છે.	૧૩૭
૩૦ એતાલીશમા ધારમાં અઢાર દોષોના નામ કહ્યાં છે.	૧૩૮
૩૧ એતાલીશમા ધારમાં નામસ્થાપનાદિ ચાર પ્રકારના જિન કહ્યાં છે.	૧૩૯
૩૨ એતાલીશમા ધારમાં તીર્થકરોનું ઢીંઢાસંવંધી તપ કહ્યું છે.	૧૪૦
૩૩ એતાલીશમા ધારમાં તીર્થકરોનું જ્ઞાનસંવંધી તપ કહ્યું છે.	૧૪૧
૩૪ એતાલીશમા ધારમાં તીર્થકરોનું મોક્ષસંવંધી તપ કહ્યું છે.	૧૪૨
૩૫ એતાલીશમા ધારમાં નવિવ્યકાલનેવિપે થવાના જે ચોવીંશે તીર્થકરો	૧૪૩
નાં જીવોનાં નામ કહ્યાં છે.	૧૪૪
૩૬ એતાલીશમા ધારમાં અથ,કર્ધ્વ અને તિઠ્યાં લોકનેવિપે સિદ્ધિને પ્રા	૧૪૫
પ્ત થવાની સંખ્યા એક તમયાત્રી કહી છે.	૧૪૬

- ૪૮ ચઢતાઝીશમા ઢારમાં એક સમયે થતા સિંહોની સંખ્યા કહી છે ૧૨૪
- ૪૯ ડંગણપચાગમા ઢારમાં સિંહના પનર જેદના નામ કહ્યા છે ૧૨૪
- ૫૦ પચાગમા ઢારમા ઠલ્હણ, મધ્યમ અને જખન્ય એ ત્રણ પ્રકારની ઓવગાહના એ કરી એક સમયનેવિષે કેટલા સિંહ થાય? તેની સંખ્યા કહી છે ૧૨૬
- ૫૧ એકાવનમા ઢારમાં ગૃહસ્થજિગ, અન્યલિંગ, અને સ્વજિંગે થતા સિંહોની સંખ્યા એક સમયાત્રી કહી છે ૧૨૭
- ૫૨ ઘોડનમા ઢારમાં ઘઝીશ થાવેદેઝ નિરતરપણે એકશોને ઓઠ સીમ, એક સમયથી ઓઠ સમય સુધી સીજતા સિંહોની સંખ્યા કહી છે ૧૨૭
- ૫૩ ઘંપનમા ઢારમાં સ્ત્રોવેદ, પુરુષવેદ અને નણસકવેદના સીજતા જીવોની સંખ્યા એકસમયાત્રી કહી છે તથા કેઝ ગતિથી ઓઠીને કેટલા જીવો એક સમયનેવિષે ઠલ્હણથી સિંહ થાય? તેપણ કહ્યું છે ૧૨૮
- ૫૪ ઘોડનમા ઢારમાં નિહોતુ સંધ્યાન કહ્યું છે ૧૨૮
- ૫૫ પંચારતમા ઢારમાં સિંહોને રહેવાનું સંધ્યાન કહ્યું છે ૧૨૯
- ૫૬ ઠપ્પનમા ઢારમાં નિહની ઠલ્હણી ઓવગાહના કહી છે. ૧૨૯
- ૫૭ રતનાવનમા ઢારમાં નિહની મધ્યમ ઓવગાહના કહી છે ૧૨૯
- ૫૮ ઓસવનમા ઢારમાં નિહની જખન્ય ઓવગાહના કહી છે ૧૨૯
- ૫૯ ડંગણગાઠમા ઢારમાં ગાથત જિનનાં ઓામત્રણપૂર્વક નામ કહ્યા છે ૧૨૯
- ૬૦ સાઠમા ઢારમાં તિનકરની સાધુના ઓપકરણોની સંખ્યા કહી છે ૧૨૯
- ૬૧ એકસઠમા ઢારમા સ્પરિકરની સાધુના ઓપકરણોની સંખ્યા તથા તેનાં પ્રમાણ, અને પ્રયાજનાદિક તથા, ઓપકરણાદિકની ઓવસ્થાને ઓર્થે સાધુડેના જેદ, તથા તુઝનાના પાંચપ્રકાર રિગેરે કહ્યા છે ૧૨૬
- ૬૨ ઘાગઠમા ઢારમાં સાધુડેના ઓપકરણોની સંખ્યા કહી છે ૧૩૪
- ૬૩ પ્રેન્ડમા ઢારમા તિનકરની સાધુડે ઠલ્હણથી એક ઘસિમાં કેટલા હો હ? તેની સંખ્યા કહી છે ૧૩૭
- ૬૪ ઓન્ડમા ઢારમા ઓઠાર્યના ઠઝીશ યુણોનાં નામ કહ્યાં છે એમાં ઠન્ડ પ્રકારની ગણીની સપત્ત, તે પ્રન્થેરના ઓાર ઓાર જેદ કરતાં ઘ પ્રીન્ડ જેદ, તેમાં ઓાગ્રપ્રકારના રિનય મેઝપતાં ઠઝીશ યુણ ઓાય છે તપા પ્રકારનારે ઢરીનાઓાર, ઢાનાઓાર, ને ઓારિત્રાઓારના ઓઠ ઓઠ ઓેદ કરના ઓરીન્ડ, તથા ઓાગ્રપ્રકારનું તપ મેઝવતા ઠઝીશ યુણ ક ઠન્ડે ૬ નિરતર ઓીની પણ ગુન્ના યુણની ઠઝીશીડ કહી છે ૧૫

૬૫	પાંચઠમા ધારમાં દિનયના વાવન જેદ કહ્યા છે.	૧૫૯
૬૬	ઠાગઠમા ધારમાં ચરણ સિત્તરીના સિત્તેર જેદ છે એમાં પાંચ મહા વ્રત, દશપ્રકારનો શ્રમણધર્મ, સત્તર પ્રકારનું સંચમ, દશપ્રકારનું વૈયાવચ, નવપ્રકારે વ્રહ્મચર્યની ગુતિ, જ્ઞાનત્રિક તે જ્ઞાન, ઘર્ષીન ને ચારિત્ર, વાર પ્રકારનું તપ, ક્રોધાદિ ચાગનો નિગ્રહ, એ સર્વ સિત્તેરજેદ કહ્યા છે. ..	૧૬૦
૬૭	સદસઠમા ધારમાં કરણ સિત્તરીના સિત્તેર જેદ છે, એમાં ચાર પિંમવિ શુદ્ધિ, પાંચ સમિતિ, વાર જાવના, વાર પઢિમા, પાંચ ફંદિઓનો નિપેધ, પચીસ પઢિલેહણા, ત્રણ ગુતિ, અને ચાર અનિગ્રહ-એ સમસ્ત વચ્ચા છે. તેમાં પ્રથમ પિંમવિશુદ્ધિમાં આહારલેવાના વેતાલીશ દોષ સ વિસ્તારપણે વચ્ચાયા છે.	૧૬૮
૬૮	અઢશઠમા ધારમાં જંઘાચારણ અને વિદ્યાચારણ મુનિવંતી ગમનશક્તિ કહી છે, તથા તેમના જેદ પણ અનેક રીતે દર્શાવ્યા છે. . . .	૧૭૮
૬૯	ઝંઘાઓતરમા ધારમાં પરિહારવિશુદ્ધિતપનું સ્વરૂપ કહ્યું છે. . . .	૧૭૯
૭૦	સિત્તેરમાં ધારમાં યથાલંદિ સાધુડનું સ્વરૂપ કહ્યું છે.	૧૮૭
૭૧	ઁકોતેરમા ધારમાં નિર્યામક જે ગ્લાનીની પરિચર્યા કરે, તેના અ ઢતાલીશ જેદ પ્રત્યેક જેદના વર્ણન સહિત કહ્યા છે.	૧૮૩
૭૨	વઢોતેરમા ધારમાં પાંચ મહાવ્રતની પચીસ શુજનાવનાડ કથન કરી છે	૧૮૬
૭૩	તોતેરમા ધારમાં પચીસ અશુજનાવનાડનું કથન કહ્યું છે. ..	૧૮૮
૭૪	તુમોતેરમા ધારમાં મહાવ્રતોની સંખ્યા કહી છે.	૧૮૮
૭૫	પંચોતેરમા ધારમાં કૃતકર્મ વાંદણાની સંખ્યા કહી છે.	૧૮૬
૭૬	ઢોતેરમા ધારમાં કયાલેત્રમાં કેટલા ચારિત્રપ્રાપ્તથાય તેની સંખ્યા કહી છે	૧૮૬
૭૭	સીતોતેરમા ધારમાં સ્થિતકલ્પનું વર્ણન કરેલું છે.	૧૮૬
૭૮	ફેંછોતેરમા ધારમાં અસ્થિતકલ્પનું વ્યાખ્યાન કહ્યું છે.	૧૮૭
૭૯	ઝંગળાએંસીમા ધારમાં પાંચ જાતનાં ચૈલ્યોના નામ કહ્યાં છે. ..	૧૬૦
૮૦	એંસીમા ધારમાં પાંચપ્રકારના પુસ્તકોનાં નામ કહ્યાં છે.	૧૬૧
૮૧	એક્યાસીમા ધારમાં પાંચ પ્રકારના દાંમાનું વર્ણન કહ્યું છે.	૧૬૧
૮૨	ઢ્યાસીમા ધારમાં પાંચ જાતનાં તૃણ કહ્યાં છે.	૧૬૨
૮૩	ઢ્યાસીમા ધારમાં પાંચ જાતનાં ચર્મ કહ્યાં છે.	૧૬૨
૮૪	ચોરાસીમા ધારમાં વસ્ત્રનું પંચક કહ્યું છે.	૧૬૪
૮૫	પંચ્યાસીમા ધારમાં અવશ્યદ્ધના પાંચ જેદ કહ્યા છે.	૧૬૫

- ૮૬ ઠગાસીમા દારમા વાવીશ પરિસદ વિસ્તામ્પૂર્વક કહ્યા છે
 ૮૭ સત્યાસીમા દારમા માંદલીના સાત પ્રકાર દર્શાવ્યા છે
 ૮૮ અઠગાસીમા દારમા જવુસામિ પઠી દશ વસ્તુનો વિદેદ તેના નામ કહ્યાં છે
 ૮૯ નેવ્યાસીમા દારમા કૂપકશ્રેણીનું સ્વરૂપ કહ્યું છે.
 ૯૦ નેવૂમા દારમા હપશમશ્રેણીનું સ્વરૂપ કયન કહ્યું છે
 ૯૧ એકાણુમા દારમા સ્થમિલના એકહજાર ને ચોવીશ જાગા કહ્યાં છે
 ૯૨ વાણુમા દારમા પદ સભ્યાએ યુક્ત ચત્તદ પૂર્વનાં નામ કહ્યાં છે
 ૯૩ ડ્યાણુમા દારમા પાંચ નિયથોનું સ્વરૂપ કયન કહ્યું છે
 ૯૪ ચોરાણુમા દારમા પાંચ પ્રકારના શ્રમણનું કયન કહ્યું છે
 ૯૫ પચાણુમા દારમા જમવાની એપણાનું પચક કહ્યું છે
 ૯૬ ઠનુમા દારમા પિમ્પાનની એપણાનું સત્તક કહ્યું છે
 ૯૭ સત્તાણુમા દારમા નિહ્વાચર્યાની થાત વીથિનું સ્વરૂપ કહ્યું છે
 ૯૮ થજાણુમા દારમા દશ પ્રકારના પ્રાયશ્ચિત્ત વર્ણવ્યા છે
 ૯૯ નવાણુમા દારમા ઝંગસામાચારીનું સ્વરૂપ અને શોમા દારમા પદવિજાગ સામાચારીનું સ્વરૂપ વર્ણવ્યું છે
 ૧૦૧ એકશો ને એકમા દારમા દશ પ્રકારની ચક્રવાલ સામાચારી કહી છે
 ૧૦૨ એકશો વેમા દારમા નિયથપણુ જીગને પાચવાર આવે તે દર્શાવ્યું છે
 ૧૦૩ એકશોને ત્રીજા દારમા સાધુના વિહારનું સ્વરૂપ કયન કહ્યું છે
 ૧૦૪ એકશો ને ચારમા દારમા અપ્રતિવદ્ધ વિહારનું સ્વરૂપ કહ્યું છે
 ૧૦૫ એકશોને પાચમા દારમા જાત અને અજાત કટપનું સ્વરૂપ દર્શાવ્યું છે
 ૧૦૬ એકશો ને ઠછા દારમા સાધુને અચિત્ત પરતવવાનું અને ઠચ્ચાર કરવાની વિનિ કહી છે
 ૧૦૭ એકશો ને સાતમા દારમા દીક્ષાને અયોગ્ય એવા અદાર પ્રકાર ના પુરુષો, તેમનાં લક્ષણો કહ્યાં છે
 ૧૦૮ એકશોને આઠમા દારમા વીશ પ્રકારની સ્ત્રીઠ દીક્ષાને અયોગ્ય છે તેમના લક્ષણ કહ્યાં છે
 ૧૦૯ એકશો નવમા દારમા દશ પ્રકારના નપુત્તક દીક્ષાને અયોગ્ય છે, અને ઠ પ્રકારના નપુત્તક દીક્ષાને યોગ્ય છે, તેમનાં લક્ષણો કહ્યાં છે
 ૧૧૦ એકશોને દશમા દારમા વિકર્ત્તેન્દ્રિય અજ્ઞા પુરુષોને દીક્ષા આપવા ચી નિદા થાય, માટે ન આપવી એમ કહ્યું છે

- ૧૧૧ એકશો અગ્યારમા દારમાં જેટલા મૂલ્યનું વસ્ત્ર યતિને કહ્યે તે કહ્યું઼ે ૩૭૬
- ૧૧૨ એકશો વારમા દારમાં સિદ્ધાતરપિંમના જેવ તથા તે લીધ્યે થકે જે દોપોનો સંત્રવ થાય઼ે તે કહ્યું઼ે તથા અપવાદે સિદ્ધાતરપિંમ લેવાનો વિચાર, ડચ્ચાદિક કયન કહ્યું ઼ે. ૩૭૬
- ૧૧૩ એકશો ને તેરમા દારમાં જેટલા શ્રુત નણ્યે સમ્યક્ત્વ હોય તે કહ્યું઼ે. ૩૭૭
- ૧૧૪ એકશો ચઠ્ઠમા દારમાં જેમ નિયંયપણ ચતુર્ગતિમાં જમે, તે દર્શાવ્યું઼ે ૩૭૭
- ૧૧૫ એકશોપન્નરમા દારમાં છેત્રાતીત. એકશો સોજમા દારમાં માર્ગાતીત, એકશોસત્તરમા દારમાં કાલાતીત. અને એકશો અઢારમા દારમાં પ્ર માણાતીત—એ ચાર વાનાનાં ચાર દાર સાથે વચાણ્યાં ઼ે. . . . ૩૭૭
- ૧૧૬ એકશો ઝંગણીશમા દારમાં સુલસલ્યા, અને એકશો વીશમા દારમાં હુલસલ્યાનું સ્વરૂપ ડચ્ચ અને જાવના જેદે કરી કહ્યું ઼ે. . . . ૩૭૮
- ૧૧૭ એકશોએકવીશમા દારમાં અશુનક્રિયાના તેર સ્થાનક કહ્યાં ઼ે. . . ૩૭૮
- ૧૧૮ એકશો વાવીશમા દારમાં ચાર પ્રકારના સામાયક ઼ે, તેનેવિપે એક જવાશ્રી કેટલા આકર્ષે થાય તેનો વિચાર કહ્યો ઼ે. ૩૭૯
- ૧૧૯ એકશો ત્રેવીશમા દારમાં શીજાંગના અઢાર હજાર જંગ કહ્યા ઼ે. ૩૭૯
- ૧૨૦ એકશો ચોવીશમા દારમાં સાત નવનું સ્વરૂપ દર્શાવ્યું ઼ે. . . . ૩૮૦
- ૧૨૧ એકશો પચીશમા દારમાં સાધુને વસ્ત્ર લેવાનો વિધિ કહ્યો ઼ે. . . ૩૮૦
- ૧૨૨ એકશો ઠવીશમા દારમાં આગમવ્યવહાર, શ્રુતવ્યવહાર, આજ્ઞાવ્યવહાર, ધારણાવ્યવહાર ને જીતવ્યવહાર એપાંચનું સ્વરૂપ ટ્પક્ષ્ઠ્પક્ષ્ કહ્યું ઼ે. ૩૮૧
- ૧૨૩ એકશો સત્તાવીશમા દારમાં જેવારે ચારિત્ર ગ્રહણ કરે, તેવારે ચોલપ ટાલિક પાંચ પ્રકારનાં યથાયાત થાય તે વર્ણવ્યાં ઼ે. . . . ૩૮૨
- ૧૨૪ એકશો અઠાવીશમા દારમાં રાત્રી જાગરણ કરવાનો વિધિ કહ્યો ઼ે. ૩૮૨
- ૧૨૫ એકશો ઝંગણત્રીશમા દારમાં આલોચણ આપનાર ગીતાર્થ ગુરુની ગવે પળા કરવાસારું જોવા નિકલણું, તેનું સ્વરૂપ કહ્યું ઼ે.. . . . ૩૮૩
- ૧૨૬ એકશો ત્રીશમા દારમાં ગુરુ જે આચાર્યાદિક તેની, અશુદ્ધ તે આધા કર્માદિક દોષે હુપિત અને શુદ્ધતે સહતાલીત દોષેરહિત, એવા અશના દિકે જેટલા કાલસુધી પ્રતિજાગરણા કરવી, તેનો કાલ કહ્યો઼ે. . . ૩૮૪
- ૧૨૭ એકશો એકત્રીશમા દારમાં વપવિ ધોવાણું કાલમાન કહ્યું ઼ે. . . ૩૮૪
- ૧૨૮ એકશો વત્રીશમા દારમાં જોજનના જાગ દર્શાવ્યા ઼ે. ૩૮૫
- ૧૨૯ એકશો તેત્રીશમા દારમાં વસ્ત્રિ જે વપાશ્રવ તેની શુદ્ધિ કહી ઼ે. . . ૩૮૫

- ૧૩૪ એકશો ચોત્રીશમા દારમાં સંલેપણને વારવર્ષ સુધી કરવી તેમાં છું છું તપ પ્રમુલ્ય કરવું તેનો વિધિ વિસ્તારપણે કહ્યો છે ૩૫૫
- ૧૩૫ એકશો પાત્રીશમા દારમાં યતિને ગ્રામાદિકને વિષે જે ડપાશ્રય લેવું, તે વૃત્તનને આકારે લેવું એમ કહ્યું છે ૩૫૬
- ૧૩૬ એકશોઠત્રીશમા દારમાં વજ્રચને પ્રાસુકજલને સધિત્તપણાનો કાલ કહ્યો છે ૩૫૭
- ૧૩૭ એકશોને સાહત્રીશમા દારમાં તિર્થંચ, મનુષ્ય, જ્યને દેવોને વિષે પુરુષો કરતાં સ્ત્રીં તે જેનાથકી જેટલા ગુણી અધિક છે તે કહ્યું છે ૩૫૮
- ૧૩૮ એકશોને આઠત્રીશમા દારમાં દશ અષ્ટેરાનુ વર્ણન કહ્યું છે ૩૫૯
- ૧૩૯ એકશોને ડંગણચાલીશમા દારમાં ચાર પ્રકારની જાપા કહી ને તેના અતર્ગત દશ પ્રકારના સત્ય તથા મૃપાવાદના દશ પ્રકાર કહ્યા છે ૩૬૦
- ૧૪૦ એકશોને ચાલીશમા દારમાં શોઝ પ્રકારના વચન કહ્યાં છે ૩૬૧
- ૧૪૧ એકશોને એકતાલીશમા દારમાં મહીનાના જેદ પાંચ પ્રકારે કહ્યા છે ૩૬૨
- ૧૪૨ એકશો વેતાલીશમા દારમાં વર્ષના જેદ પાંચ પ્રકારે કહ્યા છે ૩૬૩
- ૧૪૩ એકશો તેતાલીશમા દારમાં ચંચદરાજ લોકનું સ્વરૂપ કહ્યું છે ૩૬૪
- ૧૪૪ એકશો ચુમાલીશમા દારમાં દર્ધિકાતાદિક ત્રણ સજ્ઞાં કહી છે ૩૬૫
- ૧૪૫ એકશો પીતાત્રીશમા દારમાં આહારાદિક ચાર સજ્ઞાં કહી છે ૩૬૬
- ૧૪૬ એકશો ઉતાત્રીશમા દારમાં ડંગાદિક દશ સજ્ઞાંનું સ્વરૂપ દર્શાવ્યું છે ૩૬૭
- ૧૪૭ એકશો સહતાત્રીશમા દારમાં પત્તર સજ્ઞાંનું સ્વરૂપ કહ્યું છે ૩૬૮
- ૧૪૮ એકશો થહતાલીશમા દારમાં વિશુદ્ધ સમ્યક્ત્વના સહસ્ર જેદ કહ્યા છે ૩૬૯
- ૧૪૯ એકશો ડંગણપચાશમા દારમાં એકચાદેદે દશ પ્રકારનું સમ્યક્ત્વ કહ્યું છે તથા દશ પ્રકારની રુચિને પણ સમ્યક્ત્વ કરી કહ્યું, તથા કેડ ગતિમાં કયું સમ્યક્ત્વ હોય તે કહ્યું છે ૩૭૦
- ૧૫૦ એકશો પચાશમા દારમાં જીવોની કુનકોટીની સંખ્યા કહી છે ૩૭૧
- ૧૫૧ એકશો એકાવનમા દારમાં જીવોની ચોરાશીજાત્વ યોનિ દર્શાવી છે ૩૭૨
- ૧૫૨ એકશો વાવનમા દારમાં અતીતાદિક ત્રણ કાલ, ડહ્વ્ય, નવ તત્ત્વ, એ કેંડિયાદિક પાંચ, અન્ને અન્નેડિય સાથે મેલવતા જીવ પદ્ક, ઠ લેશ્યા, પાંચ અન્તિકાપ, પાંચ મહાપ્રત, પાંચ સમિતિ, ચાર ગતિ સાથે મોક્ષ મેલવતા પાંચ ગતિ, પાંચ જ્ઞાન, પાંચ ચારિત્ર, એડનું વર્ણન કરેલું છે ૩૭૩
- ૧૫૩ એકશો ત્રેપનમા દારમાં આવરૂની પ્રતિમાનું સ્વરૂપ દર્શાવ્યું છે ૩૭૪
- ૧૫૪ એકશો ચોપનમા દારમાં ધાન્યમાં અઘીજપણ કેટલેકાને ધાપ તે કહ્યું છે ૩૭૫

१५५ एकशो पंचावन्नमा द्वारमां जेटुं क्षेत्र उल्लंघन कस्याथी वस्तु अचित्त थाय ते, तथा अचित्त अकांपण आचरण अनाचरण करवुं केन करवुं ते कहुंते.	४०२
१५६ एकशो उपन्नमा द्वारमां चोवीश प्रकारनां धान्यनां नाम कहुंते.	४०३
१५७ एकशो सत्तावनमा द्वारमां सत्तर प्रकारनां मरणनी व्याख्या कहीते.	४०३
१५८ एकशो अछावनमा द्वारमां पव्योपमनुं प्रमाण कहुंते.	४०४
१५९ एकशो उगणशाठमा द्वारमां सागरोपमनुं प्रमाण कहुंते. ..	४०९
१६० एकशो साठमा द्वारमां अवसर्पिणीनुं प्रमाण कहुंते.	४१०
१६१ एकशो एकशठमा द्वारमां उत्सर्पिणीना कालनुं प्रमाण कहुंते.	४१०
१६२ एकशो वाशठमा द्वारमां चारप्रकारना पुञ्जपरावर्त्तनुं स्वरूप दर्शावुंते.	४११
१६३ एकशोने त्रेतठमा द्वारमां पन्नर कर्मनूमिनुं स्वरूप दर्शावुंते. ..	४१४
१६४ एकशोने चोशठमा द्वारमां अकर्मनूमिनुं स्वरूप दर्शावुंते.	४१५
१६५ एकशो पांसठमा द्वारमां आठ प्रकारना मद दर्शावुंते.	४१५
१६६ एकशो ठाशठमा द्वारमां प्राणातिपातना वशे तेतालीशनेट दर्शावुंते.	४१५
१६७ एकशो सदसठमा द्वारमां एकशो आठ प्रमाण कहुंते. एटले संरंज, स मारंज ने थारंज, एना एकशोने आठ जेद विवरी कहुंते.	४१६
१६८ एकशो अडशठमा द्वारमां ब्रह्मचर्यना अठार जेद कहुंते.	४१७
१६९ एकशो उगणोतेरमा द्वारमां दश प्रकारनु संप्राप्त थने चउठ प्रकार नुं अतंप्राप्त मलीने चोवीश प्रकारना कामनुं स्वरूप दर्शावुंते.. ..	४१७
१७० एकशो तीत्तेरमा द्वारमां दश प्राणनां नाम प्रदर्शित कहुंते... ..	४१९
१७१ एकशो एकोतेरमा द्वारमां दश जातनां कल्पवृक्षोनुं स्वरूप कहुंते...	४१९
१७२ एकशो वद्दोतेरमा द्वारमां मात नरकनां नाम तथा गोत्र कहुंते.	४२१
१७३ एकशो तद्दोतेरमा द्वारमां नारकीना आवासनी संख्या कहीते. ..	४२१
१७४ एकशो चूमोतेरमा द्वारमां साते नरकनेविपे वेठना ठे ते कहीते. ..	४२१
१७५ एकशो पंचोतेरमा द्वारमां साते नारकीनां आयुष्य कहुंते.	४२२
१७६ एकशो ठद्दोतेरमा द्वारमां साते नारकीना शरीरनुं मान कहुं ते. ..	४२२
१७७ एकशो तीत्तोतेरमा द्वारमां नारकीनां उत्पत्ति, नाश थने विरहकाल कहुंते.	४२३
१७८ एकशो इछोतेरमा द्वारमां नारकीनेविपे जेठ्यानुं स्वरूप कहुं ते. ..	४२३
१७९ एकशो उगणांसीमा द्वारमां नारकीनां अवधिज्ञाननुं स्वरूप कहुं ते.	४२३
१८० एकशो एंसीमा द्वारमां परमायामिनुं स्वरूप दर्शावुं ते. .	४२४
१८१ एकशो एक्कासीमा द्वारमां नागकीयकी उडव्यांजीवोने जे जे जडिय	

- નો સત્ત્વ હોય તે કહ્યું છે ૪૨
- ૧૮૨ એકશો ડ્યાસીમા ધારમા નારકીનેવિપે જેજીવોનુ ડપજવુ થાય તે કહ્યું છે ૪૨
- ૧૮૩ એકશો ડ્યાસીમા ધારમા એક સમયનેવિપે કેટલા નારકી ડપજે? તેમ જ એકશોને ચોથાસીમા ધારમા એક સમયનેવિપે તે નરકમાધી કેટલા જીવો નીકલે? તેનુ સ્વરૂપ કયન કહ્યું છે ૪૩
- ૧૮૪ એકશો પચાસીમા ધારમા પોતાનીજ કાયનેવિપે જેટલો કાલ રહેવુ પડે, તેને કાયસ્થિતિકહિંદુ તે એકેડિયાદિક જીવોની કાયસ્થિતિ કહી છે ૪૩
- ૧૮૫ એકશો ડ્યાસીમા ધારમા એકેડિયાદિક જીવોની નવસ્થિતિ કહી છે ૪૪
- ૧૮૬ એકશો સત્યાસીમા ધારમાં એકેડિયાદિક જીવોના શરીરનુ માન કહ્યું છે ૪૪
- ૧૮૭ એકશો અઠવાસીમા ધારમા પાંચે ઇંડિયનુ સ્વરૂપ અને વિષય કહ્યા છે ૪૪
- ૧૮૮ એકશો નેઘ્યાસીમા ધારમાં એકેડિયાદિકને લેશ્યા કહી છે ૪૪
- ૧૮૯ એકશો નેનુમા ધારમાં એકેડિયાદિક જીવોની ગતિ કહી છે ૪૪
- ૧૯૦ એકશો આણુમા ધારમા એકેડિયાદિક જીવોની આગતિ કહી છે ૪૪
- ૧૯૧ એકશો વાણુમા ધારમા ડપજતા અને મરતા જીવોને વિરહકાલ તથા એકશો ડ્યાણુમા ધારમા ડપજતા અને મરતાની સત્યા કહી છે ૪૪
- ૧૯૨ એકશો ચોરાણુમા ધારમાં ચાર નિકાયના દેવોની આયુસ્થિતિ કહી છે ૪૪
- ૧૯૩ એકશો પચાણુમા ધારમા ચારનિકાયના દેવોનાં ડુગન કહ્યા છે ૪૪
- ૧૯૪ એકશોઠનુમા ધારમા ચાર નિકાયના દેવોનુ દેહમાન કહ્યું છે ૪૪
- ૧૯૫ એકશોસત્રાણુમા ધારમા દેવોને લેવવાઈ કેટલી હોય તે કહી છે ૪૪
- ૧૯૬ એકશોઅષ્ટાણુમા ધારમાં દેવોને અવધિજ્ઞાનનુ માન કહ્યું છે ૪૪
- ૧૯૭ એકશો નવાણુમા ધારમાં દેવોને ડત્પત્તિનો વિરહકાલ કહ્યો છે. ૪૪
- ૨૦૦ ઘડોમા ધારમાં દેવોને ડર્શનનાનો વિરહકાલ કહ્યો છે ૪૪
- ૨૦૧ ઘડોને એકમા ધારમા દેવો એક સમયમાં કેટલા ડપજે અને એક સમયમાં કેટલા ચવે તે કહ્યું છે ૪૪
- ૨૦૨ ડગોને ડીગા ધારમાં દેવોની ગતિ કહી છે ૪૪
- ૨૦૩ ડગોને ટ્રીગા ધારમાં દેવોની આગતિ કહી છે ૪૪
- ૨૦૪ ડગોને ચોથા ધારમાં નિદ્રગતિમા ડપજતાને વિરહ કહ્યો છે ૪૪
- ૨૦૫ ડગોને પાંચમા ધારમા જીવોને પ્રલેક શરીરે આહાર ગ્રહણ કેવીરીતે કરવો? તેના અને ધ્યાનોભાસના પ્રકાર કહ્યા છે ૪૪
- ૨૦૬ ડગોને ડષ્ટ ધારમા ટ્રણસેને ટ્રેસવ પાલ્મીના જેટ કહ્યા છે ૪૪

૨૦૭	વજ્રેને સાતમા દારમાં ઘાત પ્રકારના પ્રમાદ કહ્યા છે.	૪૭૩
૨૦૮	વજ્રેને આઠમા દારમાં જરતદ્વેષના ચક્રવર્તિનનાં નામ કહ્યાં છે.	૪૭૩
૨૦૯	વજ્રેને નવમા દારમાં જરતદ્વેષના વલદેવોનાં નામ કહ્યાં છે.	૪૭૩
૨૧૦	વજ્રે દશમા દારમાં જરતદ્વેષના વાસુદેવોનાં નામ કહ્યાં છે.	૪૭૩
૨૧૧	વજ્રે અગ્યારમા દારમાં જરતદ્વેષના પ્રતિવાસુદેવોનાં નામ કહ્યાં છે.	૪૭૪
૨૧૨	વજ્રે બારમા દારમાં ચક્રવર્તિનાં ચઢ રત્નોનાં નામ કહ્યાં છે.	૪૭૪
૨૧૩	વજ્રે તેરમા દારમાં ચક્રવર્તિના નવનિધાન કહ્યા છે.	૪૭૬
૨૧૪	વજ્રે ચઢદમા દારમાં એક આદેદેશને એકશોને ઠેતાલીસ પર્થત જુદી જુદીરીતે સમસ્ત જીવોના જેદ કહ્યા છે.	૪૭૯
૨૧૫	વજ્રોપત્તરમા દારમાં ઘાત કર્મનાં નામ કહ્યાં છે.	૪૬૨
૨૧૬	વજ્રોસોલમા દારમાં ઘાત કર્મની એકશોને અઘાવન ઉત્તર પ્રકૃતિ છે તેનાં નામ તથા તેઉં સ્વરૂપ કહ્યું છે.	૪૬૨
૨૧૭	વજ્રોત્તરમા દારમાં કર્મનો વંધ, ડદય, ડદીરણા અને સત્તા કહ્યાં છે.	૪૭૦
૨૧૮	વજ્રોઘટારમા દારમાં કર્મનો અવાધાકાલ તથા કર્મની સ્થિતિ કહી છે.	૪૭૨
૨૧૯	વજ્રોઝંગણીશમા દારમાં વેતાલીશ પુણ્યપ્રકૃતિ કહી છે.	૪૭૨
૨૨૦	વજ્રોવીશમા દારમાં વ્યાસી પાપપ્રકૃતિ કહી છે	૪૭૩
૨૨૧	વજ્રોએકવીશમા દારમાં પ્રતિજેદો સહિત ડપશમિક, દ્વાયક, દ્વાયો પશમિક, ડદયિક, પરિણામિક અને સન્નિપાત ઇઠનાવડું સ્વરૂપ કહ્યું છે	૪૭૩
૨૨૨	વજ્રોબાવીશમા દારમા જીવનાં ચઢ સ્થાનક અથવા જેદ કહ્યા છે.	૪૮૦
૨૨૩	વજ્રોત્રેવીશમા દારમાં અજીવના ચઢ જેદ કહ્યા છે.	૪૮૦
૨૨૪	વજ્રોને ચોવીશમા દારમાં ચઢ ગુણસ્થાનકનાં સ્વરૂપ કહ્યાં છે.	૪૮૦
૨૨૫	વજ્રોનેપચીશમા દારમાં ચઢમાર્ગીણાનાં સ્થાનક કહ્યાં છે.	૪૮૨
૨૨૬	વજ્રોનેઠવીશમા દારમાં વાર ડપયોગનાં નામ કહ્યાં છે.	૪૮૩
૨૨૭	વજ્રોસત્તાવીશમા દારમાં પંચર યોગનાં નામ કહ્યાં છે.	૪૮૩
૨૨૮	વજ્રોઘટાવીશમા દારમાં જે ગુણસ્થાનની સાથે જીવ પરલોક જાય, તે ગુણસ્થાનકનાં નામ, અને જે ગુણસ્થાનક જીવની સાથે પરલોકે ન જાય, તેમનાં નામ સહિત વિવદ્ધા કરી છે.	૪૮૩
૨૨૯	વજ્રોઝંગ્રીણશમા દારમાં ચઢ ગુણગણાં કાલમાન કહ્યું છે.	૪૮૪
૨૩૦	વજ્રોત્રીશમા દારમાં નારકી, તિથંચ, મનુષ્ય, અને દેવતાને વૈક્રિય જ રીર સંવંધી ડલ્કુટો વિકુર્વિણાકાલ જે છે તે કહ્યો છે.	૪૮૪

૨૩૧	વશેએકત્રીશમા દારમાં સાત સમુદ્ગાતનાં સ્વરૂપ કહ્યાં છે	૪૮૩
૨૩૨	વશેને વત્રીશમા દારમાં ઠપર્પાસિનો સ્વરૂપ કહ્યાં છે	૪૮૫
૨૩૩	વશેતેત્રીશમા દારમાં ચાર અણાદારકના સ્વરૂપ કહ્યાં છે.	૪૮૬
૨૩૪	વશેને ચોત્રીશમા દારમાં જયનાં સાત સ્થાનક કહ્યાં છે	૪૮૭
૨૩૫	વશેને પાંત્રીશમા દારમાં અપ્રશસ્ત વ જાપાઈ કહીંડે	૪૮૭
૨૩૬	વશેઠત્રીશમા દારમાં ગૃહસ્થના વ્રતના જાંગા કહ્યાં છે	૪૮૭
૨૩૭	વશેસાદત્રીશમા દારમાં અઢાર પાપસ્થાનકના નામ કહ્યાં છે	૪૮૯
૨૩૮	વશે આઢત્રીશમા દારમાં સાધુના સત્તાવીશ ગુણ કહ્યાં છે	૫૦૦
૨૩૯	વશે ડંગણચાલીશમા દારમાં શ્રાવકના એકવીશ ગુણ કહ્યાં છે	૫૦૦
૨૪૦	વશે ચાલીશમા દારમાં તિર્પચણીને ઘટ્ટુઈ ગર્નસ્થિતિ, અને વશે એ કતાલીશમા દારમાં મનુષ્યનીની ઘટ્ટુઈ ગર્નસ્થિતિ, તથા વશે વેતાલીશમા દારમાં મનુષ્યની સ્ત્રીના ગર્નની કાયસ્થિતિ એત્રણ દારએકઠાકહ્યાં છે	૫૦૩
૨૪૧	વશેતેતાલીશમા દારમાંગર્નમારહો જીવજે આદારનુ ગ્રહણકરેતેકસુટે	૫૦૩
૨૪૨	વશે ચુમાત્રીશમા દારમાં સ્ત્રીનુ રૂપીર ક્રતુસવધી અને પિતાનુ વીર્ય તેને યોગે જેટલે કાલે ગર્નનો સજવ થાય, તે કાલ કહ્યો છે	૫૦૪
૨૪૩	વશે પીસતાલીશમા દારમાં જેટલા પુત્ર ગર્નનેવિપે થાય, અને વશે વેતાલીશમા દારમાં જેટલા પિતા પુત્રને થાય, તે દર્શાવ્યુ છે	૫૦૪
૨૪૪	વશે સઢતાલીશમા દારમાં સ્ત્રીને ગર્ન ન હોવાનો કાલ અને પુરુષને થયીજપણાનો કાલ દર્શાવ્યો છે	૫૦૪
૨૪૫	વશેચઢતાલીશમા દારમાં પુરુષ તથાસ્ત્રીના શુક્રાદિકનાં પ્રમાણ કહ્યાં છે.	૫૦૫
૨૪૬	વશેડંગણપવાશમા દારમાં સમ્યક્તાદિક ઉત્તમ ગુણોનો લાજાતર વ ઠુટો કેટલે કાલે જીવને થાય ? એટલે સમ્યક્ત પામ્યા પછી કેટલે કાલે શ્રાવક થાય છે ? સ્વ્યાદિક ક્રમ કહ્યો છે	૫૦૬
૨૪૭	વશેપવાશમા દારમાં જ્યાંપી નિકલ્યાથકાજીવમનુષ્યપણુનપામેતેકસુટે	૫૦૬
૨૪૮	વશે એકાવનમા દારમાં પૂર્વના અગનુ પ્રમાણ કહ્યુ છે	૫૦૬
૨૪૯	વશેવાવનમા દારમાં પૂર્વનુ પ્રમાણ કહ્યુ છે	૫૦૬
૨૫૦	વશે ત્રેપનમા દારમાં લવણસમુદ્ગની શીલાનુ પ્રમાણ કહ્યુ છે	૫૧૦
૨૫૧	વશે ચોપનમા દારમાં ઘત્તેયાંશુલ,આત્માશુલ અને પ્રમાણાંશુલ એત્રણ જાતના અશુલના પ્રમાણ કહ્યાં છે	૫૧૧
૨૫૨	વશે પચાવનમા દારમાં તમસ્કાયનુ સ્વરૂપ કહ્યુ છે	૫૧૧

૨૫૬	વજ્રે ઠપ્પનમા દારમાં ઠ અનંતાનુ સ્વરૂપ કહ્યું છે.	૫૧૩
૨૫૭	વજ્રે સત્તાવનમા દારમાં આઠ પ્રકારનાં નિમિત્ત કહ્યાં છે.	૫૧૪
૨૫૮	વજ્રે અઘાવનમા દારમાં માન અને ઉન્માનનાં પ્રમાણ કહ્યાં છે. .	૫૧૬
૨૫૯	વજ્રે ઝંગણશતમા દારમાં અઢાર પ્રકારનાં નહ્ જોજન કહ્યાં છે. ..	૫૧૬
૨૬૦	વજ્રે સાતમા દારમાં પટ્ટસ્થાનકની વૃદ્ધિ તથા હાણી કહી છે. ..	૫૧૮
૨૬૧	વજ્રે એકશતમા દારમાં જેને કોઈ અપહરી ન શકે તે કહ્યું છે. .	૫૧૮
૨૬૨	વજ્રે વાસતમા દારમાં ઠપ્પન અંતર દીપની વક્તવ્યતા છે... . .	૫૧૮
૨૬૩	વજ્રે ત્રેસતમા દારમાં જીવતું અલ્પ વહુલ કહ્યું છે.	૫૨૧
૨૬૪	વજ્રે ચોશતમા દારમાં યુગપ્રધાન આચાર્યની સંખ્યા કહી છે. ..	૫૨૨
૨૬૫	વજ્રે પાંશતમા દારમાં ઉત્સર્પિણી કાલેષર્મજિનનાતીર્થનાં પ્રમાણ કહ્યાં છે.	૫૨૨
૨૬૬	વજ્રે ઠાશતમા દારમાં દેવોના મૈથુનનું સ્વરૂપ કહ્યું છે... ..	૫૨૨
૨૬૭	વજ્રે સહસ્રતમા દારમાં રુક્ષરાજીનું સ્વરૂપ ઘર્શાયું છે. .. .	૫૨૩
૨૬૮	વજ્રે અઢસતમા દારમાં અસચાહના અનેક જેદ વિસ્તારસહિત દેલાહવાટે	૫૨૫
૨૬૯	વજ્રે અગણોતેરમા દારમાં નંદીશ્વર દીપની સ્થિતિ સવિસ્તર કહી છે.	૫૨૪
૨૭૦	વજ્રે સીનેરમા દારમાં અવધાવીશ લઘ્વી વિસ્તારપૂર્વક વર્ણવી છે. ..	૫૩૯
૨૭૧	વજ્રે એકોતેરમા દારમાં જુદાં જુદાં અનેક જાતનાં તપ વચાણાં છે.	૫૪૫
૨૭૨	વજ્રે વહોતેરમા દારમાં લવણસમુદ્માંહેલા પાતાલકલશની વક્તવ્યતા છે.	૫૬૧
૨૭૩	વજ્રે તહોતેરમા દારમાં આહારક શરીરનું સ્વરૂપ કહ્યું છે. . .	૫૬૩
૨૭૪	વજ્રે ચુમોતેરમા દારમાં અનાર્ય દેશોનાં નામો કહ્યાં છે.	૫૬૪
૨૭૫	વજ્રે પંચોતેરમા દારમાં આર્ય સાહીપદીશ દેશનાં નામો કહ્યાં છે.	૫૬૫
૨૭૬	વજ્રે ઠોતેરમા દારમાં સિદ્ધના એકત્રીશગુણ તથા પ્રકારાંતરે વજી	
	વીજા પણ સિદ્ધના એકત્રીશગુણ કહ્યાં છે.	૫૬૬
	તેવાર પઠી ગ્રંથકર્તાની શુરુ પરંપરાનાં નામ, તથા પ્રયોજનાદિક છે.	૫૬૭

इति प्रवचनसारोद्धार ग्रंथनी स्यूत विषयानुक्रमणिका समाप्तमिदम्.

વીજો ગ્રંથ શ્રીમદ્દાવીરજિનસ્તુતિરૂપ દોઢસો ગાથાનુ દુનિતું સવન, શ્રીમયજો
રિજયજી ડપાખ્યાયનુ રવેલુ છે જેમા હુંદકમતિનુ નિરાકરણ કરેલુ છે તે ગ્રંથ શ્રી
પદ્મવિજયપત્રીના કરેલા વાલાવલોધ સહિત ગાપ્યો છે તેની દ્રવ્યલ વિષયાનુક્રમણિકા.

પ્રથમ ટાંઠામાં મગજાચરણ, પ્રયોજન, સવધ અને અનિષેધ કહીને
પત્રી રચાપનાનિદેષો તથા શ્રીવીતરાગ ચારે નિદેષે સત્ય છે, તથા જિન
પ્રતિમા વાંદવા યોગ્ય છે, એમ સિદ્ધાંતસાથે દેલાઈયું છે એમા ચાર
પ્રકારનો સત્ય, તથા દશ પ્રકારનાં જાણાસત્ય, તથા ચાર નિદેષા શ્રી
શ્યામચંદ્રની કરણીમાંજ સિદ્ધ કર્યા છે એ સિવાય વિજીજીપીના ડ
દાદરણ, તથા જવાચારણ અને વિદ્યાચારણમુનિડંદ જિનપ્રતિમાને વદ
ન કર્યું છે તે, તથા વીજો પણ પ્રસંગાગત અનેક વદાદરણો છે

૫૬૫

ધીતી ટાંઠામાં પ્રતિમાને વાદવી તો સ્ત્રી, પણ પૂજવી નહી, એલુ બોજનર
ને નિદેશિતગાથે દર્શાવેલું જિનપ્રતિમા પૂજી તેના અધિકારોદેલાઈયારે.
જેમાં મુખ્ય અધિકાર તો સૂરિયાજ દેવનો છે અને તે સિવાય વીજા પણ
પણા અધિકારાને તથા ચંદ્ર ચંદ્રનો અર્થ જિનપ્રતિમાજ યાચ છે, તથા
પૂર્વે પછા નદના અર્થે અનેકરીતે કર્યા છે તથા મનુષ્યોથી દેવો અધિક
રિયેકારા છે, માટે ટાંઠાની પૂજાધિકરણી અવશ્ય માનવીજ જોડે
દર્શાવેલ અનેક ગાથો દર્શાવી છે

૫૬૫

પ્રીધી ટાંઠામાં ને મૂર્તિ, દર્શનાની પૂજાદિક શુજકરણીમા આહુ અવલુ
કેડેડે, તેમને મનુષ્યાંની પૂજાદિક કરણી નિદેશિતની સાથે દેલાઈ છે
અને અદ્વૈત મિત્રાનકના અધિકાર તથા ચંદ્રચંદ્રનો અર્થ જિનપ્રતિ
માજ યાચ છે, તે ધ્યુનિ સહિત વ્યાખ્યાનના નિયમપૂર્વક દેલાઈયો
છે તેમા આગદ આરક, મિદાયે રાજા, અને મુખ્યતાણ ડીપદિ
જિનપ્રતિમા પૂજી, તેવના અધિકાર મિત્રાય શ્રેણિક મદ્દાવજ પ્રમુખ
દંડા દંડ આરકાં પ્રતિમાપૂજનરૂપ શુનદન્ય કર્યું છે તે દેલાઈયું છે
કેડી દંડાને જે કનિડ પૂજામાં દિમા માને છે, તેમન સિદ્ધાંતાની
અર્થે જિનપૂજાનુ દંડ તે અદિમારૂપ છે એમ દેલાઈયું છે એમાં પ્રસંગ
અનુસાર પૂજની અવકાશના વામદ તથા માર્ગમ વામ્તરના અધિકાર
અનુસાર અવકાશ પૂર્વે દીક્ષા લીની તેગારે લોચનો ધરના નિ
દેશ દેલાઈ અર્થે સિદ્ધાંતનાગીમા પદ્મ વજાડાપ્યો તેનો અધિકાર
અનુસાર, વદન પ્રમુખ રાતાડના સામાડયાના અધિકાર, તુની

૬૧૭

- થા નગરીના આવકોના વલીકર્મના અધિકાર, તથા જિનપૂજા છે; તે સમકિતસંવરની કરણી છે, તથા પ્રથમ તીર્થકર શ્રી કપનદેવજીએ લે સ્વન, સિદ્ધ અને ગણિત કલાઈ શિખવી તેનાં વડાદરણો અને હેતુ, સ્વરૂપ તથા અનુવંધ એવા હિંસાના ત્રણજેઠ વિગેરે અનેકવાતો દેસાહીત છે. ૬૩૨
- પાંચમાં ઢાલમી જિનપ્રતિમાનું વર્ણન સિદ્ધાંતોમાં વસ્તારે છે તે દેસાહયું છે. એમાં ગાથતા નંદીશ્વર પ્રમુખના જિનવિંવને જેરીતે શુદ્ધ દ્રવ્ય જાવથી કલ્યાણીક પ્રમુખ દિવસોનેવિપે અનેક પૂજન કરવા યોગ્ય ઉત્તમ વસ્તુએકરી દેવો પૂજા કરે છે. તે વયું સવિસ્તરપણે દેસાહયું છે. ૬૫૨
- ઠઠી ઢાલમાં યોગવહીને સૂત્ર વાંચવાં તથા જણવાં; અને સૂત્ર, જાપ્ય, નિર્યુક્તિ, ચૂર્ણિ, ટીકા, એ પંચાંગી પ્રમાણ કરવી; તથા અસલાહ ઢાલ વી, શ્લોકિક અનેક વાતો કહેલી છે. એમાં સિદ્ધાંતોમાં નેવું વોલનાં પા વાંતર દેસાહયાં છે, તથા પ્રસંગે ઉદ્દેશ નિદેશ, નિર્ગમન અને દેત્ર કા લ પુરિપાદિકનાં સ્વરૂપ દેસાહયાં છે. ૬૬૨
- ત્રીજો ગ્રંથ શ્રીમદ્યગોવિજયજી ઉપાધ્યાયનો લખેલો કાગલ છે. જેમાં જૈનસૈ લીધી વિપરીત ચાલનારા એવા દિગંવર લોકો, તથા ઢુંઢક લોકોઉપર રૂપાકરીને કેટલાએક મહત્ ગ્રંથોને અનુસારે તેમને શિલામણ આપ તાં ઉપદેશ કહ્યો છે. ૬૬૪
- ચોથો ગ્રંથ નિગોદઠત્રીતી વાલાવબોધસહિત છે, એમાં નિગોદનું સ્વરૂપ ઠઠી શ ગાથાએકરીને વર્ણન કહ્યું છે. ૭૧૧
- પાંચમો ગ્રંથ રત્નાકરસૂરિય રત્નાકરપંચવીશી વાલાવબોધસહિત છે. એમાં ર ત્નાકરસૂરિય પરમેશ્વરની સ્તુતિ કરતાં પોતાના અંતઃકરણથી દૂર્ગુણો, દર્શાવી વેરાગ્યરસયુક્ત આત્મનિંદા કરી છે. ૭૨૦
- ઠઠો ગ્રંથ શ્રીમદ્યગોવિજયજી ઉપાધ્યાય રચિત શ્રીતીર્થસ્વામિની વિનતિ રૂપ સલાસો ગાથાનું સ્તવન વાલાવબોધસહિત ઠાપ્યું છે. એ સ્તવ નમાં જુદી જુદી અગ્યાર ઢાલો છે; અને તેમાં જૈનમાર્ગથી વિપરી તરીતે ચાલનારા તથા અસલ્યોપદેશ આપી જોલા અજ્ઞાની લોકોને પ્રમાવનારા એવા વેપધારીતને સિદ્ધાંતાનુસારે શિક્ષા આપી છે. તથા તે સિવાય અને પ્રસંગે એકજ જ્ઞાનવાદિ તથા એકજ ક્રિયાવાદિ એવા એકાં તમત ગ્રાહકોને શિલામણ વેતાં નિશ્ચય અને વ્યવહાર વસ્ત્રે નયની મૂલ્યતા રાખતાં પરમેશ્વરની વિનતિ કરી છે. ૭૩૦

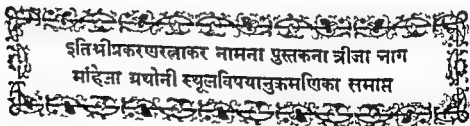
સાતમો ગ્રંથ શોજનમુનિની કરેલી ચતુર્વિંશતિ જિનસ્તુતિ બાલાવબોધ સહિત
ત ઠાપોઢે એ ગ્રંથમા એકેકા તીર્થંકરની ચાર ચાર શ્લોકેકરી સ્તુતિ
કરીઢે તેમા શાર્દૂલવિક્રોઢિત, રુચિરા, પુષ્પિતાગ્રા, મંદાક્રાંતા, નર્દટક,
સ્વર્ગધરા, દ્રુતજલિત, હરિણિ, દંમકાદિક અપૂર્વ ચૃતોમા અજગ, શ્લે
પાર્થ, ચમકાદિક, સમચરણીઢથ પ્રાસાદિક કાવ્યચાતુર્ય, રસયુક્ત અ
ને ઇપમા અલકારોએ સહિત પરમપાદિત્યયુક્ત વિઢક્તનપ્રહર્ષણીય
એવી અનુપમ રચના ઢે.

આઠમો ગ્રંથ નવવૈરાગ્યશતક ઢે એ પૂર્વાચાર્યોનો કરેલો ઢે એ ગ્રંથ ટ્વાર્થ
સહિત ઠાપ્યો ઢે એમાં શાંતરસ મુખ્ય ઢે

નવમો ગ્રંથ અજિતશાંતિ સ્તવનની પેરે શ્રી કૃષ્ણ ઘીર જિનસ્તુતિ સસ્કૃત
જાપામા છુદી છુદી જાતના અંનેક વ્રતોએ કરી કહેલીઢે

વશમો ગ્રંથ ક્વદયપ્રદીપ પદ્મત્રિશિકા ઢે એ ગ્રંથ સસ્કૃત જાપામાં ઢે એમાં
માર્ગાંતુ સારી પુરુષોને યોગ્ય સત્યોપદેશ ઢે

અગ્યારમો ગ્રંથ માર્ગાંતુસારીના લઙ્કણનાં વશ કાષ્ઠ, હેમચંડાચાર્યકૃત
યોગશાસ્ત્રમાંથી કાઢાઢેલાં ઢે તે ઠાપ્યા ઢે

ઈતિધીપ્રકરણરત્નાકર નામના પુસ્તકના ત્રીજા જાગ
માંઢેજા ગ્રંથોની સ્થૂલવિષયાનુક્રમણિકા સમાપ્ત

॥ श्री जिनैश्वर्य नमः ॥

ANURCHAND BHAIRODAN
JAIN LIBRARY

अथ

Moholla Marotian Ward
Bikanir.

श्री प्रवचनसारोद्धारग्रंथ बालावबोधसहित प्रारम्भ्यते.

प्रथम अर्थकर्ता, रूपजादि तीर्थकरोने नमस्कार करेवे.

आर्यावृत्तं ॥ श्रीमन्नाजेयादीन्, नत्वा कृत्वा च शारदां चित्ते ॥

प्रवचनसारोद्दारे, करोमि बालावबोधमहं ॥ १ ॥

अवतरण.— प्रत्येक शास्त्रना आरंभमां अनीष्ट देवताना वंदनरूप मंगलाचरण करवानी श्रेष्ठ पुरुषोनी रीति ठे, ते प्रमाणे आ ग्रंथना आरंभमां पण प्रथम ग्रंथकर्ता मंगलाचरण करे ठे. अने ते मंगलाचरण द्वाराए ग्रंथनां अनिधेय संबंध प्रयोजन तथा अधिकारी ए चार अनुबंधोनी सूचना करे ठे.

मूल आर्याः— नमिक्कण जुगाइ जिएं, वोडं नवाण जाणण निमित्तं; पवयण सास्कारं, गुरुवणसा समासेणं. ॥ १ ॥ अर्थः— जुगादि जिन जे श्री रूपनदेव जगवान, तेमने नमस्कार करीने नव्य प्राणीउने बोध थावासारु संक्षेपे करी गुरु ना उपदेश बडे प्रवचन सारोद्धारने कहुं तुं. आ आर्यामां जुगादि जिन श्री रूप नदेव जगवानने नमस्कार कखो ठे ते वरुं आद्यनेविपे मंगलाचरण सिद्ध थयुं. नव्य प्राणीउं कहेवाथी अधिकारीनी सूचना करी, जाणवा निमित्ते ए प्रयोजन जाणवुं अने प्रवचनसारोद्धार ए अनिधेय कहुं; गुरुना उपदेशरूप कथनवरुं ग्रंथनो वाच्य वाचक नाव संबंध जणाव्यो. ॥ १ ॥

अवतरण.— हवे चोसठ गाथाए करी वशें ने ठोतेर दार कहेठेः— मूल आर्याः—चिइ वंदण वंदणयं, पन्तिकमणं पञ्चखाण मुस्तगो; चोवीस समहिय सधं, गि हि पन्तिकमणाइ दाराणं ॥ २ ॥ अर्थः— प्रथम चैत्यवंदनद्वार, जे वधा द्वारो मां श्रेष्ठ ठे; तेनुं वर्णन करुं तुंः—त्यां चैत्य शब्दे जिन प्रतिमा ते चंडकांत, सूर्य कांत, मरकत, (सोनुं) मुक्ताफल, अथवा शैलदल (पापाण) प्रमुखनी बनावेली पण चित्तना जावेकरी अथवा कर्मकरी साक्षात् तीर्थकरनी बुद्धि उत्पन्न याय तेथी “चैत्य” कहिये तेने काया, मन, तथा वचनेकरी जे प्रणिधान करवु तेने

“चैत्य वदना” कहिये एवी चैत्यवदनानी विधिने केहेवे करी चै
प्रथम द्वार समजवो

हवे किया किया जाविके केवी केवी रीते चैत्यवदन करवु ते ।
वे ठे - चैत्यवदन करनारो जो कोई मद्धिक इक्षित राजादिक हो
“सवाए इष्टिए, सवाए दितिए, सवा पञ्चुइए, सव वलेण, अने सव प
एवां वचनो बडे जिनशासन प्रजावना निमित्त मोटी कदिएकरी चैत्य
वी अने जो सामान्य वचनवालो पुरुष होय तो तेणे श्री-इत्यादिकनो
करी अने लोकोना उपहासनो त्याग करीने चैत्यवदन करवाने प्रवचनु ।
ताडनादिक सचित इध्यनो परिहार करी, कटक, (कडा) कुमज, केयूर, अने
फ उचित इध्य लईने एक उख परिधान पहरेवो ने बीजा उपला वखव
रासन करवु एवी रीते पुरुषाश्रमी विधि जाणवी हवे स्त्रीए केवीरीते
वन करवु ते दर्शये ठे - पोतोनु शरीर सारीपठे ढाकीने विनप नत गात्र
मस्तक अजग्री वधन करी चितने एकाग्र राखी श्री वीतरागनु दर्शन कवा
अनिगम पूर्वक श्री जिन मठिरमा प्रवेश करे एविपे श्री जगवती सूत्रमा
ठे - “सच्चिदान दिवाण, विचस्तरणाए, अचिन्नाण दिवाण, अविचस्तरणा य
एगन भागिण, उत्तरा सगेण, चक्रुफासे, अजस्त्रिय गह्वेण, मणत्तो एगति क
ण,” अने क्पाक “एगोइ अचिन्नाण, दिवाण, विचस्तरणाए” एवां पाठ पण ।
गामां थाने ठे एनो अर्थ आवीरीते थाय ठे - पूर्वोक्त इक्षित राजादिक
पुरुष ज्यारे चैत्यवदन करवाने थये जिनमठिरमा प्रवेश करे स्यारे तत्काज प
तानां राजचिन्ह उत्र, चामर, तथा मुकुटादिक बाहेर मुकी देवा जोइए, पोतानी
साये राखया नही एविपे सिद्धांतमा बीजे ठेकाणे पण कह्यु ठे - “अवहट्ठा
पचट्ठाइ, पचरगारि कट्टरुवाइ, खग्गवत्तोवाहण, मवमत्तचामराउय” एवीरीते
ए विधि मरूपे देवामां अने देवताउनी चैत्यवदननी विधि ग्रथकर्त्ता आगजदेवामां
हरे “वदणय” एटले जे गुणवतनी वदना करवी ए बीजो द्वार, परिक्रमउ
ए बीजो द्वार, पञ्चगाण कररा ए चोथोद्वार, पञ्चखाण (प्रत्याख्यान) एटले
प्रत्याख्यान शब्दमाथी प्रति-आ-ख्यान ए त्रण पद नीकले ठे ते दारक पदनी
उदा पुनो थये याए ठे ते आवीरीते - “प्रति” एटले खेठा प्रवचने
पणे, “आ” एटले मर्यादा विवक्षित काजमान
करवु तेने पञ्चगाण कहिये अने -

मूल आर्याः—नरहंमि नूयसंपद्, नविस्त तितंकराण नामाऽं; एरवयंमिवि
ताऽं, जिणायु संपद् नविस्तारणं. ॥३॥ उत्तहाऽं जिणंदाणिं, आऽम गणहर पवि
तणी नामा; अरिहंत जिनछाणा, जिण जणणी जणय नाम गई. ॥४॥ उक्किठ ज
हन्नेणं, संखा विहरंत तित नाहाणं; जम्मा समएवि संखा, उक्किठ जहन्निया तेसिं. ॥५॥
जिण गणहर मुणि समणी, वेउविय वाऽं अवहि केवजिणो; मण नाण चउदस पु, वि
सदु सडुणी संखाओ. ॥६॥ जिण जस्का देवीओ, तणु माणं लंठणाणि वन्नाय; वय परि
वारो संवा, उअंच सिवगमण परिवारो. ॥७॥ निवाण गमण ठाणं, जिणंतराऽंच तित
बुद्धेओ; दस चुलसीवा आसा, यणाउ तह पाडिहेराऽं. ॥८॥ चउतीसाऽं सयाणं, दोसा
अछारसारिह चउकं; निक्कमणो नाणम्मी, निवाणं मिथ जिणाय तवो. ॥ ९ ॥
जावि जिणेसर जीवा, संखा उट्टाह तिरिय सिद्धाणं; तहयऽरु समय सिद्धा, एं
ते पन्नरस नेएहिं. ॥ १० ॥ अवगाहणायसिद्धा, उक्किठ जहन्न मज्जिमाएओ;
गिहिलिंज अन्नलिंज स्तलिंज सिद्धाण संखाओ. ॥११॥ वत्तीसाऽं सिद्धांतिय विरयंजा
व अठ अहिय सयं; अठ समयेहि एकिकूणं जावेक्क समयंतं. ॥१२॥ येवेए पुंवे
ए, नपुंसए सिद्धमाण परिसंखा; सिद्धाणं संठाणं, अठठिठ ठाणंच सिद्धाणं. ॥
॥ १३ ॥ अवगाहणाय तेसिं, उक्कोसा मज्जिमा जहन्नाय; नामाऽं चउहंमिदु,
सासय जिणनाह पडिमाणं. ॥ १४ ॥ उवगरणाणं संखा, जिणाय यविराण
साडुणीणं च; जिण कप्पिआण संखा, उक्किठ एक वसहीणं. ॥१५॥ ठनीसं सु
रिणा, विणओ वावन्न नेथ पडिनिन्नो; चरणं करणं जंवा, विज्जा चारण गम
ण सत्ती. ॥ १६ ॥ परिहार विसुद्धि अहा, लंढानिज्जा मयाण अडयाजा; पण
वीत जावणाओ, सुहाय अत्तुहाय पण वीतं. ॥ १७ ॥ संखा मद्धपाणं, किड क
म्माणय दिणे तया विने; चारिणाणं संखा, विक्कणो अविक्कणोय. ॥१८॥ चैय
पुडय दंमय, तण चम्म दुताऽं पंच पनेयं; पंच अवग्गह नेया, परीमहा मंमजीम
त्त. ॥ १९ ॥ दस ठाण बुवठेओ, खवगस्सेटोअ उवममस्सेटो; थंमिआण नद
स्तो, अहिओ चउमहिय वीनाए. ॥ २० ॥ पुवाणं नामाऽं, पयनंया संठुआऽं
चउदमवि; निग्गंया समणाविय, पनेयं पंच पंचेव. ॥ २१ ॥ नामे मणाय पण
गं, पिने पाणोय एतणा सन; निक्का यरिया बीही, पु मद्धं पाय जिताऽं. ॥२२॥
नामाचारीओहंमि पय विजागंमि तहय दत्तहाओ; निग्गंयनं जीवस्स पंच चाग
उ नवयाने. ॥२३॥ साडु विहाग नग्गं, अप्पनिवद्धोय मोदिहे यतो; जाया जा
या कप्पो, पग्गिवणु चार करणग्गिनी. ॥२४॥ अत्तग्गं पुग्गिनेसु, वीतं डडोसु दग्ग

नपुतेसु, पद्माचणा अणुरिहा, तद्विगंगस्तस्मात् ॥ २५ ॥ जंभुमर्जकपत्रं, वज्र
 सेकाय रस्तपिमेव, जेत्थि सुतेतम्म, जह्निग्गया विज्जगइया ॥ २६ ॥ वि
 ने मग्गे काले, तद्वा पमाणे अर्हय मक्कप्प, उद्ध मुद्ध सेक्क चउक्क, तेरस त्रिवाण
 वाणाइ ॥ २७ ॥ एगम्मि बहु जने सुथ, आगरिमा चउविदेयि सामग्ग, तीन
 गाणघरस, हस्त नय सत्तग चेव ॥ २८ ॥ वउग्गहणविज्ञाण, वउदारा पव
 तह अहा जाय, निति जागरणम्मि विही, आजाओथण दोयग्गसेता ॥ २९ ॥ गुम्पसु
 हाण कीरइ, असुद्धसुद्धेहि जे तिथ काल, उवहीओथणकाओ. ओथण नायाव
 सहिसुहि ॥ ३० ॥ सलेहणा डुवालस, वरिते वसहेण वमहि सगहण, उम
 णिस्तफासु अस्तपि, जलस्त सच्चित्तया कालो ॥ ३१ ॥ तेरणीओ तिगिया ए
 माणवीओ नराण देवीओ, देवाण जग्गुणाओ, जिति थ मत्तेण अहिआथा ॥
 ॥ ३२ ॥ अवेरयाण दसग, चउरो जाताउ वयण सोजसग, माताण पंचनेया,
 नेया वरिसाण पचेव ॥ ३३ ॥ जोग्गस्तस्म सत्ता, उ तिन्नि चउरोव दमव पवर
 सवा, तह सत्तसठ लक्कण, जेथ विमुद्ध सत्त ॥ ३४ ॥ एग विह डुविह
 तिविह, चउहा पचविह दसविह सत्त, दवाइ कारगाई. उवत्तम जएहि वात्तम्म
 ॥ ३५ ॥ कुल कोडीण सखा, जीवाण जोणि लक्क चुजसीइ, तिक्काजाई विच, उ
 विवरण सद्धि पडिमाओ ॥ ३६ ॥ धन्नाण मवीथत्त, खेताईआण तह अचित्तं,
 धन्नाई चोवीत्त, मरण सत्तरत्त जेयच. ॥ ३७ ॥ पज्जिओवम अयर वत्त, पिणी
 ए उवत्तपिणीण वितरुव, दवे खेत्ते काले, नावे पोगाल परिअट्टो ॥ ३८ ॥ पत्तरत्त
 कम्मनूमी, अकम्म नूमी उ तीत्त अछमया, बोद्धितया तेआला, जेया पाणा इ
 वायत्त ॥ ३९ ॥ परिणामाण अओत्तरत्तय वज्जच अछदत्त जेथ, कामाण
 चउवीत्ता, दत्त पाणा दत्त य कप्पडुमा ॥ ४० ॥ नरया नेरइआण, आ
 वात्ता वेयणाउ तणुमाण, उण्णत्ति नात्त विरहो, जेतावाहे परम अहिमा
 य ॥ ४१ ॥ नरत्तं वट्ठाणल, दिसजवो तेसु जेत्ति उववाउ, सखाउ पक्क
 ताण, तद्वायत्त वट्ठामाण ॥ ४२ ॥ कायविइ जवविइत्त, एगिदिय विग
 ल सन्नि जीवाण, तणुमानमेत्ति इदिय, सरूव विसयाय जेताउ ॥ ४३ ॥ एआण
 जउ गई, जत्तोगणेहि आगईएत्ति, उण्णत्ति मरण विरहो, जायत्त मरत्त सखाय
 ॥ ४४ ॥ जवणवइ वाणमत्तर, जोइत्तिअ विमाणवात्त देवाण, विइ जवण वेहमा
 ण, जेताउ उहि नाणच ॥ ४५ ॥ उण्णत्तीए तडुवहणाइ विरहो इमाण सखाय, ज
 न्मियएयाणगई, जत्तो वायागईएत्ति ॥ ४६ ॥ विरहो सिद्धि गईए, जीवाणाहारणा

हण कसाता; तिन्नि सया तेसची, पासंमिण्ठयपमाया ४४ नरहाहि वा हलहरा,
रहिणो पडिवासु देवरायाणा; रयणाई चउदस नव, निहिउं तह जीव संखाउं ४७
कम्माइ अछतेसिं, उत्तर पयडीण अछवन्न सयं; वंधोदयाणुदीरण, सत्ताणय किं
पिहु सरुव ॥ ४९ ॥ कम्मतिई सावाहा बायाजीसाय पुन्न पयडीउं; वासीइ पाव प
यमी उंनाव ठकस पदिजेयं ॥ ५० ॥ जीवाण अजीवाणय, गुणाण तह मग्ग
णाण पत्तेयं; चउदसगं उवउंगा, वारस जोगाय पन्नरस ॥ ५१ ॥ परलोअगई गु
णग, एणु तहताण काल परिमाणं; नरय तिरि नर सुराणं, उक्कोस विउवणाका
जो ॥ ५२ ॥ सत्तसमुग्गयाया ठप्पळ्ळुत्तिउं अणहारया चउरो; सत्तनयछाणाई, ठप्पासा
अप्पसत्ताउं ॥ ५३ ॥ जंगागिहिवयाणं, अछरस पावठाण गाईपि; मुणि गुण स
त्तावीता, इगवीता सावय गुणाण ५४ तेरिठ्ठीणुकिछा, गप्पछिइ तहय सामणुस्ती
णं; गप्पस्तय काय तिई, गप्पतिई जीव आहारो ॥ ५५ ॥ रिदु रुहिर सुक्क जोए,
तेत्तिअ कालेण गप्प संनूइ; जेत्ति अपुत्ता गप्पे, जेत्ति अ पिअरोअ पुत्तस्त ॥ ५६ ॥
महिला गप्प अजोगा, जेत्ति अ कालेण अवीअउ पुरिसो; सुकाईण सरीर, छिया
ण सवाण परिमाणं ॥ ५७ ॥ संमत्ताई पुत्तम, गुणाणजाहंत रंज मुक्कोसं; न लहंति मा
णु सत्तं, सत्ता जेणंत रुवट्ठा ॥ ५८ ॥ पुवंग परीमाणं, माणं पुवस्त लवण सिहमाणं;
वस्तेह आय अंगुल, पमाण अंगुल पमाणाई ॥ ५९ ॥ तम कायसरुवमाणं,
तठ्ठकगं अछगं निमित्ताणं; माणुम्माण पमाणं, अछरस नरक जोळाई ॥ ६० ॥
ठछाण बुद्धिहाणी, अवहरिउं जाइ नेव तीरंति; अंतर दीवा जीवा, जीवाणं अप्प
वहुअंच ॥ ६१ ॥ संखानिस्तेस जुग, -प्पहाण सूरीण वीर जिणतिठे; उस्त
प्पिणि अंतिमजिण, तिठ अविठ्ठेय माणंच ॥ ६२ ॥ देवाणप्प वियारो, सरुव म
छह कएहाराईणं; सज्जायस्त अकरणं, नंदीसर दीव विइ नवणं ॥ ६३ ॥ लक्ष्मीउं
तव पापा, ल कलस आहारगस्त रुवंच; देसा अणारिया आ, -रिया य सिद्धे ग
तीस गुणा ॥ ६४ ॥ समय समुद्धरियाणं, आसत्थ समत्तिमेसि दाराणं; नामुक्कि
ण पुवा, तंविस्सय विधारणा नेया ॥ ६५ ॥

अर्थः—आ ग्रंथमां आरंजयी अंत पर्यंत वधा द्वारोना जावनो उद्धार सिद्धांतो
मांथी कसो ठे. ते उपर कहेला द्वारोनां नामोत्कीर्तन पूर्वकज तेमां विषयविषे
पण विचारणा जाणवी ॥ ६५ ॥

एवी रीते सर्व द्वारोनां नाम कद्या पठी अनुक्रमे द्वारवखाणतां प्रथम चैत्यवं
दन द्वारतुं वर्णन करे ठे - आ ग्रंथ उपर संस्कृत नायामां टीका कर्ताए शास्त्रां

તરની સમતથી ચૈલ્યવદના ધારને ત્રિપે (૧૯૭) સ્થાનકની જણાવનારી ત્રણ ગાથાઉં કહેલે - આર્યા - “સોજસ પુણ આગારા, વોસાળ મૂળવીમ ઝસ્મણે, ઠ ચિય નિમિત્ત દુતિચ, પચેવયદેયવો જણિયા ॥૧॥ અદિમાગ પુણચારમ, દનપવ વહુતિ નાપઘા, તિન્નેવ વદિણિક્કા, છુડ્ડ પુણ દુતિ ચનારિ ॥૨॥ તિન્નિ નિસીદિહ મા, સ્તીસ તદ્ સપયાઠ સત્તણઠ, ચિયવવણમિ નેપ, સત્તણ ડત્તપંતુ ગણાણ ॥૩॥ અગણીઠ ઠિદિસલિ, વોહી સોહાઈ વીહમકોય; ઇય એવ માડાઈ, અપ્પમો દુ ક્ક ઠસ્તમ્મો ” ॥ ૪ ॥ એમા ચોથી ગાથા પૂર્વે કોઈ પ્રારૂત વ્યાખ્યા કરીએ ના સી જણાય છે. તેથી અમે પણ આંહી લઈ લીધીએ

હવે સૂત્ર કારક કહેલે - મૂલ આર્યા - તિન્નિ નિસીદિય તિન્નિય, પયાદિપા નિ ન્નિ ચેવય પણામા, તિવિહા પૂયાય તદ્, અવઠતિય નાવણ ચેવ ॥૬૬॥ તિવિ તિનિરિક્ષણ વિરઈ, તિવિહ જૂમી પમક્કણ ચેવ, વન્નાઈ તિય સુદા, તિય ષ તિ વિહ ચ પણિહાણ, ૬૭ ॥ ઇય દહ તિય સયુત, વવણપંજોજિણાણ તિક્કાજ; કુ ણસુરો ઠવજ્જનો, સો પાવડ નિક્કાર વિઠલ ॥૬૮॥ અર્થ - દશ પ્રકારની ત્રિક વને ચૈલ્યવદન કરતુ, તે દર્શાવે છે - જે નિપેધે કરી નીપની તે નેપેધિકા કહિયે તેમાં પ્રથમ કાયા, વચન, અને મનના અનુક્રમે કરી જે ઘર સ્વધી ધ્યાપાર થાએ તેનો નિપેધ કરવો ઇત્યાદિ નિપેધિકાત્રિક આગલ કહેલે વીજી પ્રદક્ષિણા ત્રિક્ એટલે જ્ઞાન, વ શીન, અને ચારિત્રની આરાધના રૂપ અનુક્રમે ચેતને દક્ષિણ દિશાથી ત્રણ પ્રદ ક્ષિણા કરવી ત્રીજી પ્રણામ ત્રિક, એટલે જિન પ્રતિમાને સન્મુલ આવી નક્તિને અતિશય કરી જૂમિ ઉપર ત્રણ વાર માથુ ટેકીને નમસ્કાર કરવો ચોથી પૂજા ત્રિકનો પ્રકાર “પુષ્પાલય” ઇત્યાદિ આગત કહેશે પાંચમી અવસ્થાત્રિક તે “અવઠ તિય હોઈ ઠમમ્મ” ઇત્યાદિક વાક્યે કરી મથકર્તા આગત કહેશે ઠવી ત્રિદિશા નિરલ ણવર્ગ ત્રિક એટલે ચૈલ્યવદન સમયે જે દિશામાં જિન પ્રતિમા હોય તે દિશાએ જ નિર લતુ, અર્થાત્ પ્રતિમા સાથે જોડુ, બાકીની ત્રણ દિશા કોરે નજર કરવી નહીં બાલગ્રંથ વ્યાખ્યા કર્તા જણે છે કે કાયાએ કરી બે હાથ જોડી મસ્તકે લગાડી, મને એકાત જગત નેખ્યાવતો વચને કરી મધુર વાણીવહે પરમેશ્વરના ગુણ સ્તવતો જે દિશિએ પ્રતિમા હોય તે દિગિએ જોડુ બાકીની ત્રણ દિશિ સન્મુલ જોડુ નહીં જો વીજી દિશા તર ફ જોડે તો ચૈલ્યવદનાને અનાવર થાય સાતમી જૂમિ પ્રમાર્જન ત્રિક એટલે ચૈ લ્યવદન કરનારાએ જીવયત્નને અર્થે સમ્યક્ પ્રકારે દૃષ્ટિવહે જોડીને જો ગૃહસ્થ હો ય તો વસ્ત્રાચરે કરી અને સાધૂ હોય તો રજોહરણે કરી ત્રણ વાર જૂમિકા પ્રમા

જન કરવું “આઠમી વન્નાડ તિઅંવન્નાઠા” ઇત્યાદિ નવમી “મુદ્દાઇતિયં જિણમુદ્” ઇત્યાદિવડે જાણી લેવું. એટલે આઠમી વર્ણત્રિક્, નવમી મુદ્દાત્રિક્ એ ત્રિકોના અર્થ આગલ કહેવાશે તેથી અત્રે લખ્યા નથી. અને દશમી પ્રણિધાન ત્રિક્ પણ “કાયમ ણા” ઇત્યાદિ ગાથાવડે આગલ આવશે માટે આ ઠેકાણે વિસ્તાર કહ્યો નથી. એવી રીતે ઊક્ત દશ ત્રિક્ વડેજ પુરુષ પ્રજાત મધ્યાન્હ અને સંધ્યા સમયે સાવધા ન ચિત્તથી શ્રી વીતરાગ જગવાનું વંદન કરે; તે સમસ્ત કર્મનો ક્ષય કરવા વાલી અને મોક્ષરૂપી લક્ષ્મીને વેવાવાલી વિસ્તીર્ણ નિર્જરાને પામે. ॥ ૬૬ ॥

અવતરણ.—ઊપર કહેલી તિન્નિનિસહી પ્રમુખ દશ ત્રિક્તું વિસ્તારથી વર્ણન કરેલે. મૂલ:—વર જિણહર જિણપૂઆ, વાવારચ્ચાયડં નિસીહ તિગં; પુપ્ફરકય હુએહિં, તિવિહા પૂયા મુણેયઠા. ॥ ૬૭ ॥

અર્થ:—ગૃહસ્થ સંબંધી જે જે સાવચ વ્યાપાર છે તે સરવેનો ત્યાગ કરવો તેને પ્રથમ નિપેધ કહેવું, એટલે ચૈત્યવંદન કરવા જતાં જિનાલયની પાયરી ઊપર પગ મૂકતાંજ પોતાના ઘર સંબંધી અથવા ધંધા વ્યવહાર સંબંધી સર્વ વ્યાપારને ત જી દેવું, અર્થાત્ તેનો નિપેધ કરવો. વીજી જિનગૃહ સંબંધો જે જે પાપાણ તથા કાષ્ટ પ્રમુખ ઘડાવવારૂપ સાવચ વ્યાપાર થતો હોય તે સરવેનો ત્યાગ કરવો તેને વીજો નિપેધ કહેવો. એટલે જિનગૃહમાં પ્રવેશ થયા પછી શ્રી જિનની સન્મુખ સ્થિત થતાં તે જિનગૃહ સંબંધી સમારવા વગેરે વ્યાપારનો નિપેધ કરવો. અને શ્રી જિનેશ્વરની પૂજા કરતી વખતે ફૂલ, ફળ, જલ દીપક ઇત્યાદિ પૂજાની સામગ્રી જે જેલી કરી હોય તે પૂજા થઈ રહ્યા પછી ચૈત્યવંદન કરવાના સમયે તે સાવચ વ્યાપાર જાણીને સરવે તજી દેવું, અર્થાત્ તેનો નિપેધ કરવો. તેને ત્રીજો નિપેધ કહે છે. વીજી પ્રદક્ષિણા તથા ત્રીજી પ્રણામ ત્રિક્તું લક્ષણ આગલ કહ્યું છે. ચોથી પૂજા ત્રિક્તું બ્યાખ્યાન આગલ કહ્યું નથી માટે તે કહે છે:—પૂજા ત્રણ પ્રકારની કહી છે. તેમાં પહેલી વિવિધ વર્ણના મહાસુગંધવાલા ફૂલો વડે પૂજા કરવી કહી છે તે. વીજી શાલી તંડુલાદિકવડે પૂજા કહી છે તે. અને ત્રીજી સ્તુતિરૂપ પૂજા; એટલે જેમાં લોકોત્તર સન્નૂત તીર્થકરના ગુણોની અને સંવેગની ઊપજાવનારી સ્તુતિ હોય. હંમાં ગાથામાં “પુપ્ફાદિ” પ્રમુખના ઊપલક્ષણ વડે વીજા ઠેકાણે કહેલી શ્રી જગવંતની પૂજા વિધિને વિષે મહા મનોહર રત્ન, સુવર્ણ, મુક્તા ચરણાદિક અલંકારો અને નાના પ્રકારના વસ્ત્ર પેહેરાવાનાં કહ્યું છે તે આંહી પણ જાણી લેવું. અને શ્રી જિનેશ્વર આગલ સરસવ, તથા ચોલા પ્રમુખે કરી આઠ માંગલિક

प्रवचनसारोद्धार.

लखरां पठी प्रधान जल मंगल दीप, दधि, घृत, प्रमुख पदार्थोंने
 जालनेरिपे ढोवतु गोरोचन तथा कस्तूरिकादिक वडे तिलक करतु ए
 नगवतनी पूजा करीने इरिया वही पम्कमवा पूर्वक शक्रस्तवादिक
 वदना करीनेजे वचम कवि विरचित, गजीर अर्थ सहित, विविध वर्ण
 वत्पत्र करनार, अने जेमा पोताना पापतु वर्णन करेलुं होय इत्यादिक
 वचम स्तोत्र वने गुणोत्कीर्तन करतु इत्यादिक प्रकारे त्रिविध पूजा क
 वपजह्णवडे सर्व जनने आनदने करवावाली श्रीअरिहत्तनी अष्ट प्रका
 पण जाणो लेवी ते विपे आ एक गाथा कही ठे - "वरधूयगध चोले
 वृममेहि पवर दीरेहि, नेवळ फल जलेहिय, जिणपूआ अछहा जणिया
 दये गाथाना पुवांई वडे पांचमी अवस्था त्रिकतु वर्णन करे ठे - म
 पां - हाड वचमउ केरनि, सिद्धतेहि जिणे अवव तिग, अर्थ - वचम
 वरयाग्या, तथा निहाग्या ए व्रण अवस्था चैत्यवदन करवाना सम
 यरी वरी त्रिदिना निरसन वर्ज्य त्रिक, तातमी जूमि प्रमार्जन त्रिह ए वे
 नो अर्थ पुर्वे कथा ठे माटे आ वेकाणे लख्यो नथी
 गाथाना वचमार्थवडे आवमी वर्णादित्रिक कहेठे - मूल आयां - व
 नवणउ, उद्गाइ तिपं प्रियाणिक्का ॥ ७० ॥ अर्थ - अकार तथा ककारादि
 गाना नारप्रमुखना वचार करिये ते वर्णानवन कहिये अने अर्थ यकी का
 त अयांनवन कहिये तथा सूत्र अने अर्थ रेहुयकी वचारिये ते आजवनान
 कहिये अपात् श्री नगवत सजधी गुणानुगद सहित आलबने करी नगवत
 प्रतिमान जावु ए गीने व्रणवालेररी वर्णादित्रिक जाणवी ॥ ७० ॥ हवे नवम
 सुहा प्रि अत दशमी प्रणिधान त्रिक एरु गाथावडे कहे ठे -
 मून आयां - निण सुज जोग मुदा, मुता सुनोय तिनि मुहाउ, कायमण
 दयणनिगे, हणच निरिहच पणिहाण पावांतरे, हणच पणिहाण तियमेयं ॥ ७१ ॥
 दये ॥ एरु निण सुहा, बीजी योगसुहा ग्रीची मुकासुक्ति सुहा, ए व्रण सुहा
 नां नाम मात्र आ गाथामाना पुवांथेमां कहेनां ठे एनां अर्थ आगज कडो
 दने प्रणिधान त्रिना अर्थ अग्रज कहेठे - शरीरना अगुन व्यापागने गरमि
 सुन व्यापर कया एउज काय मदा सुनप्रतपणो कय कमा जोडीन मननरिपे
 अदिय विनामणि श्री नागनने व्यापी मुग ररी मधुर वचन वडे सवन करतु
 ए त्रिनि प्रणिधान जाणरा ॥ ७१ ॥

अवतरणः— हवे जे मुझावडे जे करवुं ते कहे ठे.—मूलः— पंचगो पणिवाउं,
पुय पाढो होइ जोग मुदाए; वढण जिण मुदाए, पणिहाणं मुत्त सुत्तीए ॥ ७१ ॥
अर्थ ॥ सूत्रमां प्रणिपात पंचांग कहुंठे ते प्रणिपात पंचांगमुदाए जाणवो. स्तुति
पाठ ते योग मुदाए थाएठे “अरिहंत चेइआणं” इत्यादि चैत्यवदना जिनमुझा
वडे थाय ठे. अने “प्रणिधानते जयवीराय” मुक्तासुक्ति मुझायें थाय ठे. ॥ ७१ ॥

अवतरणः—पंचांग प्रणिपात करवानो प्रकार कहेठेः—मूलः—दो जाए लुन्नि करा,
पंचमंगं होइ उत्तमंगं तु; संमं संपणिवाओ, नेउं पंचंग पणिवाओ. ॥ ७२ ॥ अर्थः—वे
जानु एटले गुठणो वे कर एटले हाथ ए चार अंग थया अने पांचमो उत्तमांग
एटले मस्तक ए पांचे अंग समके ० रुडीरीते पृथवीने लगाडी नमस्कार करवो.
यद्यपि इहां सूत्रमां नुमीए लगाडवानुं कहु नथी तथापि परंपरा संप्रदायथी अं
गीकार करी लेवुं, प्रकर्ष करी श्रीनगवत आगल प्रपतन एटले नमन करवुं तेने
संप्रणिपात जाणवो. एवी रीते पंचांग प्रणिपातनो प्रकार कह्यो. ॥ ७२ ॥

अवतरणः— मुझा करवानो प्रकार कथन करेठेः—मूलः—अन्नोनंतर अंगुलि,
कोसागरेहिं दोहि हठेहि; पिटोवरि कुप्परिसिं, तिहं तह जोग मुहत्ति. ॥ ७३ ॥
अर्थः—वे हायनी दजो आगलीओ माहोमाहे घालीने कमलना मोमानी पठे आकार
करवो. पठी पेट उपर वेव जुजानी कोणीठंटेकवी राखवी एम करता योगमुझा थाय.

मूलः—चत्तारि अंगुलाई, पुरयो उणाइ जउ पछिमओ; पायाणं उस्त
गो, एसा पुण होइ जिणमुदा. ॥ ७४ ॥ अर्थः—वे पगं सरखा उजा रहीने पग
वच्चे चार आंगला जेटलां अंतर राखवो तेमां पण पेनीओ वच्चे चार आगजयी
पण कांडक ओठो अंतर राखीने काउसग कगिये ते जिनमुझा कहेठे. ॥ ७४ ॥

मूलः—मुत्तामुत्ती मुदा, जउ समा दोवि गप्पिया हठा; ते पुण निमाज
देसे, लगा अने अल्लगति. ॥ ७५ ॥ अर्थः—वेहु हाथ नेला करी जाजी राखवा पण
हथेजीने हथेजी लगाडवी नही मात्र आगजीओना उपरना नाग अने हथाजीओ
नो थडनो नाग एक बीजानी माथे लागी रहेवो जोइए. जोइला हाथोनो वंच
थोडीरु पोकज लागी राखवी. एवी रीते उल्लास सद्धित गज्जिनपणे मुझा करीने
ते लजाटने लगाटवी. कंठजाएक ग्रंथकर्नाओ कहेठे के, ते मुझा रूगिने नजाट
नी सांवे जे आकाश प्रदेगे रह्या थका हाथ आंवे देवाय न्या गगियें एटले लजा
ट अने ते मुझावंचे अवसान रहेवो जोइए. एने मुत्तासुक्ति मुझा कहेठे. ॥ ७५ ॥

अवतरणः—चैत्यवदना करवाना नमये वंदन करनाराए सिंघे देसाण उजा रही

प्रवचनसारोद्धार.

ने वदना करवी ते अवग्रहपूर्वक कहेते - मूल - दाहिण चामग तिठ, नर नासिए निरदए देवे उक्किठ सति हनु, गहे जहनेण कर नचगे ॥ ७७ ॥ अर्थ - स्वयं वदन कर्ता दाहिण एटले जमणी बाखुए पुरुषोन्नो समूह रह्यो थका वेद वादे अने वाम एटले मावी बाखुए स्त्रीउन्नो समूह रह्यो थका देव वादे त्या वट्टणो ताठ हाथनो अवग्रह एटले अतर अने जघन्य नव हाथनां अतर तीर्थकर्षी होवो लोइए, ए वने अतरना वखेनो जे अतर तेने मय्यम अवग्रह कहिये ॥ ७८ ॥

अवतरण - नमस्कारादिकनी सपदा एटले विश्राम लेवानास्थानकनी सत्वा कहेते - मूल - अचठ नवचय अ, छवीत सोल सय बीस बीसामा, मगल इरिया गहिपा, सक्कउय पमुह दनेसु ॥ ७९ ॥ अर्थ - आ ठेकाणो अनुक्रमे करी मगन रूप नवकारनेविषे आठ सपदा, इरिया बहियानेविषे आठ सपदा शकस्तवनेविषे नव सपदा, अरिहत चेइयाणनेविषे आठ सपदा, चोवीसद्यानेविषे अठारवीस सपदा, पुनर वरदीनेविषे शील सपदा, अने निक्षान बुझाणनेविषे बीस सपदा एटा बीसामाना स्थानक ए दमकोमां जाणवा ॥ ८० ॥

अवतरण - सत्ये सपदाउंनी सत्त्वा कहे ते - मूल - पच परमेति मते, पए पए सत सपया कमतो, पजत सत्तर सत्कर, परिमाण अछमी जणिया ॥ ८१ ॥ अर्थ - पंच परमेठी मज्जेनेविषे प्रत्येक पदने अते सपदा कही ते एवा अनुक्रमे गात पदनी तात सपदाओ याए अने ठेनी अठमी सपदा सत्तर अक्षर प्रमाण प्रवचन प्रपक्क जगजत वही ते कोइक आचार्य एम कहेते क पढम हवइ म मन ए नव अक्षरनी आठमी सपदा अने ए सो पच नमुकारो सब पावप्पणत एां ए थे पदनी ठवी सपदा जाणवी ॥ ८२ ॥

अवतरण - इरिया बही प्रसुगनी सपदाना धुरिया कहे ते - मूल - इध गम पाण द्यामा, जमे एमिदि अजिह्या तस्त, इरिया बीसामेसु पढम पया हुति नापहा ॥ ८३ ॥ अर्थ - पहेनी "इधामि पडिक्कमिच" बीनी इरिया बहियाए श्रीनी गमणागमण चांथी पाणक्रमणे पांचमी जेमेजीवाचिराहिया ठवी एगदिया सानमी अजिह्या आठमी तस्मउत्तरिहणोए इहा "गामिकाउत्तम" ए पद ह पी इरियाउहीनु सत्रउ, ए सत्रमां सर्व मज्जेने वज्रीश पदने अने आठ सपदा ठे "मिहाउत्तम" पावन कद्या तेमाटे काउत्तम दमरु कहिये ॥ ८४ ॥

मूल - अरिह आउय धुरिमा, लागा जय धम्म अण्ण जिण सदा ए उप सदपण, पटमुल्लिगए पया नेपा ॥ ८५ ॥ अर्थ - "नमागुण ए"

હેજા પદ વમે વંદના કરનારાને ક્રિયાનું કહેનારપણું જણાવ્યું. અને અરહંતાણ જગવંતાણ ” એ વે પદોવમે જગવંતનેવિપે સ્તોતવ્ય કરવાની યોગ્યતા જણાવી. એ ત્રણે પદોની એક સંપદા થઈ. “આદિગર” ઇત્યાદિ જે ત્રણ પદઠે તે સ્તુતિપર ઠે માટે સ્તોતવ્ય જાણવા; અને તેની વીજી સંપદા સમજવી. એને સાધારણાસાધારણરૂપ સંપદા કહે છે. જે કારણ માટે તીર્થંકર સ્વયંસંબુદ્ધ અને આદિકરણશીલ છે. તે કારણ માટે તે સ્તુતિ કરવાને યોગ્ય છે. એવું આ સંપદાથી સિદ્ધ થાય છે. “પુરુ પોત્તમાણ” ઇત્યાદિ જે ચાર પદ છે. તેમાં જિનની સ્તુતિ હોવાથી તેની સ્તોતવ્ય સંપદા થાય છે. એજ અસાધારણગુણરૂપ હેતુ સંપદા થાય છે. તે હેતુ દર્શાવે છે:— સિંહ, પુંમરીક એટલે કમલ, અને ગંધહસ્તિ એ ત્રણેના ધર્મને નોગવવાથીપુરુપોત્તમ કહેવાય છે. તેથી સ્તોતવ્યપણાની उत्पत्ति સિદ્ધ થાય છે “લોગ” ઇત્યાદિ પાંચ પદની ચોથી સંપદા થાય છે. એમાં સામાન્યપણે સ્તુતિ કહી છે, ને એથી સર્વે જનો પર ઉપકારીપણુ સિદ્ધ થાય છે, તેને લીધે એને ઉપયોગ સંપદા કહે છે. વળી એમાં જ લોકોત્તમાદિ વિશેષણ કહ્યાં છે તેથી પરાર્થત્વપણે જણાવ્યું છે. “અનય” ઇત્યાદિ પાંચ પદની પાંચમી સંપદા થાય છે. એમાં પૂર્વોક્ત ઉપયોગ સંપદાને હેતુ સંપદાપણુંજણાવ્યું છે. કેમકે, અનય દાનાદિ પદે કરી પરના અર્થિની સિદ્ધિનું પ્રતિ પાદન હોવાથી એને ઉપયોગ હેતુ સંપદા કહે છે. “ધમ્મદયાણ” ઇત્યાદિ પાંચ પદની ઠી સંપદા થાય છે. એમાં ધર્મ દાયકાદિક વિશેષણે કરીજ સ્તુતિ કરી છે. એ સંપદાનેવિપે ઉપયોગ હોય તેથી એને વિશેષે ઉપયોગ સંપદા કહે છે. “અ પ્પમિદ્ધય” એ પદની સાતમી સંપદા થાય છે. એમાં શ્રીઅરિહંત જગવતને અપ્રતિ હત વર જ્ઞાન દર્શન ધર વ્યાવૃત્ત ઠગ્ગસ્ય પ્રમુખતાવડે સ્તુતિ કરીએ, ને સ્તુતિ કરનાર પણ તેવોજ થાય તેથી એને સકારણ સ્વરૂપ સંપદા કહે છે. “જણાણ” ઇત્યાદિ ચાર પદે કરી આઠમી સંપદા થાય છે. એમાં પોતાની પટે વીજા જનોને ફલનું કરવા પણું અર્થેવડે દર્શાવ્યું છે. કેમકે, એ પદનો અર્થ એવોજ છે, તેથી એને આત્મતુલ્ય પરફલ કર્તવ્ય સંપદા કહે છે. “સવ્વનૂણં” ઇત્યાદિથી જિઅનયાણં” પર્યંત નવમી સંપદા થાય છે. એમાં પ્રધાન ગુણનો અપરિક્લેપ થકી પ્રધાન ફલની પ્રાપ્તેકરી અર્થ રહેજો છે, અને જે સર્વજ્ઞ સર્વે દર્શી છે, તેનેજ શિવ અચલાદિ સ્થાનકની પ્રાપ્તે જિત જય પણાનો અંગીકાર હોય તેથી એને અનય ફલ સંપદા કહે છે. એ સંપદાયે કરી શક્કેં શ્રીજિનવરના જન્માદિકને વિપે સ્તવે તેથી એ શક્તસ્તવ કહેવાય છે, તેનેવિપે જે સંપદા છે તેના એ અલ્લિંગન ચિતારવાના પદ જાણવા. ઇહાં જે

प्रवचनसारोद्धार

जायां पट्टी प्रतिबोधे सप्तमी सामान्यतो यत्तेरहो रात्रमध्ये सप्त
 पि चैत्य वदना कायेवान्यथातिचार सन्नवात् महानिशीथे प्रायश्चित्त जा
 गृह्णा माय साध्वीया त्रिसव्य चैत्यवदना न कुर्यात्तस्य प्रायश्चित्त इति
 ॥ ७० ॥ मृज - पडिकमउ गहिणो विहु, सत्तविह पचहाउ इअरस्त
 त्रेण पृणा, तीहु सजासु इयतिवीह ॥ ७१ ॥ अर्थ - वन्ने पडिकमणाने
 करेने गृहस्थनेपण तात प्रकारे चैत्यवदना करवी, अने इतरके ० बीजाज
 मणा ना करना तेने पांच वखत चैत्यवदना करवानु कह्यु ठे अने जे
 न करे तने उगामाउंती त्रेण सव्या समये तो जरूर चैत्य वदना करवी
 आतरण - हरे जयन्त्य, मध्यम, अने उत्कृष्ट रीते चैत्यवदनाना
 हरे - मृज - नरकारेण जहन्ना, दडग धुइ जुअज मज्झिमा नेआ,
 गिरि पुग, गरुडय पच मिम्माया ॥ ७२ ॥ अर्थ - कावसगने
 नरकार गिरि, 'नमा जिणाण' इत्यादि वडे एक नमस्कार कही
 गप करिअ अथवा पयाग प्रणाम करायो ते जयन्त्य चैत्यवदना जूमिउपर
 'गहनाण' इत्यादि दमक धुइ वन्ने करी देवनी वदना करवी तेने म
 पयदना करे ठे अने उत्कृष्ट चैत्यवदनातो साधु अथवा भावक चैत्य
 करिअे नर्न पयागित प्रतिज्ञेगित प्रमाजित स्थितिजनेविषे रह्यो उता त्रे
 पुनरिद स्याप्या ठे पानानी दृष्टि अने मन जेणे, वली सरेग वैराग्यना स
 नगि गरा न नना गमाय नण करेने कचुक्ति ययु ठे जेजु शरीर, अने
 न यय चयन प्रत्या ठे दसांशुना पूर तेणेकरी जेना नयनकमज पूरण यय
 लदा नकिरिअ पुन यया यया अन्त्यत दुर्जेन जगवतनु नमन मनमा मान
 गुणान्न गायानाग यागमुद्धार परमेश्वरनी सन्मुख स्थित रह्यो यका अस्त्व
 लदिगुणेपुन पाय नक्कवक्की चैत्यवदना धारनु रणन कय्यु हरे (गुह्यवदना)
 एरी गतगतादीन गायाए करी चैत्यवदना धारनु रणन कय्यु हरे (गुह्यवदना)
 ना हरे वदन करतो उता प्रथम एफ शा ने वाणु स्थानिक वांछणाना कहेने -
 अथ द्वितीय गुह्यवदनधार प्रारब्धते
 मन - मुह्यवदन धार मन एणु पणरीम दृति पत्तेय, उवाणा वज्यु
 ए उवद करि गुह्यवदना ॥ ७३ ॥ अत्रिगाणिनाय पंचय, इयने पचय प
 र्तिगा, एकाउगाद पचा, निदाण पचय आटरण ॥ ७४ ॥ आमापण ननी
 म हरे वनेन करणा अठ, वापया अमय वाणाण उदणे हाड नायय ॥ ७५ ॥

प्रवचनसारोद्धार.

अर्थः—मुखनो अनंतक एटले वस्त्र, एने मुखानंतक अथवा मुहपती कहेते. एनी पचीशपडिलेहणा तथा शरीरा श्री पचीश पडिलेहणा, आवश्यकें पचीश वांदणा, ए म पचीस प्रत्येके जाणवा. ठ स्थानक, ठ गुण, अने ठ गुरुवचन. आचार्यादिक अधि कारी पांच, इतर अनधिकारी पासठादिक पांच, व्याहृतिादि प्रतिपेय पांच, अवग्रह एक, अजिधान पांच वंदणचिइ इत्यादि पांच आहरण सीयले इत्यादि, तेत्रीश आसातना, वत्रीश दोष, “अणाद्वयं” इत्यादि वांदणा देवाना कारण आठ, ए सर्वमज्जी एकशो ने वाणु स्थानक वांदणानेविपे थाय ठे. ॥ ९३ ॥ ९४ ॥ ९५ ॥

अवतरणः—एवी रीते उद्देश मात्र देखाडीने हवे विस्तारपणे अनुक्रमे करी कयन करतां ठतां प्रथम मुहपतीनी पचीश पडिलेहणा देखाडे ठेः— मूल.— द्विषि पडिलेहण एगा, नव अस्कोडा नवेव पस्कोडा; पुरि मिह्ना ठञ्चनवे, मुहपती होइ पणवीसा. ॥ ९६ ॥ अर्थः—प्रथम मुहपती लईने दृष्टि पडिलेहण करवुं, पठी नव अस्कोडा, नव पस्कोडा तथा ठ पुरिमिह्ना करवां, ए संप्रदायगम्य ठे माटे वि स्तार कस्यो नयी. एवी रीते मुहपतीनी पचीश पडिलेहणा जाणवी ॥ ९६ ॥

हवे देहनी पचीस पडिलेहणानी गाथा ग्रंथांतरयी कहेतेः—“वाहू सिर मुह उ चरे, पाए सुय तित्रि हुंति पत्तेयं; पिछी इहुंति चउरो, एसा पुण वेह पणवीसा.” मूलः— ठञ्चाहुसु तित्रि सिरे, तित्रि मुहे तित्रि उरसि चउ पिछे; चउणे सुठळ एवं, पणवीम पमळणा देहे ॥ ९७ ॥ अर्थः—ठ वांहेनेविपे, तेमां प्रथम मावी वां हनो मध्य पठी जमणो पालो पठी मावोपासो ए त्रण एमज जमणी वांहे नेविपे पण त्रण, एवीज रीते मस्तक उपर त्रण, मुख उपर त्रण, उरएटले हृदय उपर त्रण, ते पण सर्वत्र मध्य दक्षण अने वामनागें अनुक्रमे देवी पीठ एटले वांसा उपर चार, ते दक्षण जागे वामे जागे उपर अने हेवे एवी रीते चार जाणवी अने चरणोने विपे ठ. एमां पण प्रथम मावा चरणेविपे ने पठी जमणा चरणेविपे ते पण मध्य दक्षण तथा वाम जागना क्रमेदेवी एवी रीते वेहनेविपे पचीश प्रमार्जन करवां ए पुरुष शरीर संबंधी प्रमार्जन कहां अने स्त्रीना शरीरना कंटलाएक अवयवो मो प्य रहेवाने लीधे दर्शन राखवा जणी पूर्वोक्त पुरुषनी रीति प्रमाणे ठ वाहोनी उपर ठ चरणोनी उपर, तथा त्रण मुखनी उपर एवी रीते पंढर प्रमार्जन करवां. ॥ ९८ ॥

हवे पचीश आवश्यक कहेते— मूल—उडणय अहाजापं, फिस कम्मं वाग वयं चउनि र; ति गुत्तंच डुपवे. निण्ण निग्गमां ॥ ९९ ॥ अर्थः—ये य अवनमन एटले नमन कराव ठे, तेने गरवच नन कहेते. तेमा एक तो ज

પ્રવચનસારોદ્ધાર

ગુરુની પાસે જાય છે અને “ઇચ્છામિ ઇત્યાદિથી તે નિસીહોયા છુધી પોતાના શ્રી
 નિપ્રાય જણાવવા શારૂ મુખથી ઉચ્ચાર કરે છે ત્યારે, અને વીજી વીજી વરતે પૂર્વ
 ની પટે વાદણુ કરે ત્યારે એમ વે વાર અવનમન કરવું તથા અહા જાય (યયા જા
 ત) એટલે જેમ જન્મ એમા વે પ્રકાર છે એક શ્રમણપણા શ્રાશ્રયો, અને વી-
 યોનિ નિર્ગમન શ્રાશ્રી જન્મ જાણવું તેમાં શ્રમણપણુ શ્રાશ્રયી એટલે જેમ શ્રમ-
 યતી વરતે ઝંગો, મુદ્દપત્તી અને ચોજ પટક એટલો શ્રમણ શ્રાશ્રયી જે થયા
 અને યોનિ નિર્ગમનપણુ એટલે જેમ યોનિમાંથી પ્રસવ થતા વાલક પોતાના
 મસ્તકને હાથની સપુટ લગાડ્યો ઠતાં બાહેર નિર્ગમન કરે છે તેમ વાદણુ પણ ક
 રવું તે માટે યથા જાત વાદણુ પણ કહીયેં વલી કૃતકર્મ વાંદણુ પણ કેવો એત્રણ
 તથા હાથ જોડી રાશ્વીને અહીં કાયાદિ વાર આવર્ત હસ્તના ન્યાસવિશેષ કરવા,
 એ પત્તર મસ્તકવડે ચાર વાંદણાં કરવા ચામેમિલમાસમણો ડહા એક શિષ્યનો અને
 એક ગુરુનો એરીતે વીજે વાંદણો મલી ચાર વાર મસ્તક નમાવે અથવા સફાત ર
 મણિજોને એમણુ ગુરુ શિષ્યના ચાર જાણવા એ (૧૯) અને ત્રણ ગુપ્તિ એટલે
 પોતાનું મન સરુદ્ધપાદિક રહિત કચું ઠતા એકાગ્ર રાખવું, અસ્થવનિત વચનનો ઠ
 શાર કરવો, અને કાયાયે થયોત આવર્ત સાચવે એ ત્રણ ગુપ્તિ એ વાવીસ થયા તથા
 પ્રયગ્રહમાં પ્રવેશ કરવાં સમયે વે વાર વાંદણા કરવા, અને અવગ્રહમાંથી નીસ્સતા
 એકવાર વાદણુ કરવું એ પચીસ થયા વીજે વાંદણો અવગ્રહથી નિકળવું નહીં એ
 અવતરણ --હવે ઠ સ્થાનકોનું વર્ણન કરે છે --મૂલ --ઇચ્છાય અણુન્નવણા, અથા
 તદ્વ જતજવણાય, અવરાહ ચામણાનિય, ઠચ્છાણા હુતિ વદણ એ એ અર્થ --પ્રથમ
 ઠાકુપ સ્થાનક ઠ પ્રકારનું છે --પ્રથમ નામ ઇચ્છા, અને વીજી સ્થાપના ઇચ્છા એ વે સ
 નટે માટે વિસ્તાર કયો નથી અને ત્રીજી ઇચ્છા ઇચ્છા એટલે સચિતાદિ ઇચ્છની અનિ
 પા અથવા અનુપ યુક્તને “ઇચ્છામિ” એવી રીતે કહેવું તે તથા ચોથો ક્ષેત્ર ઇચ્છા એ
 મગધાદિ ક્ષેત્રની ઇચ્છા કરવી તે વલી પાંચમી કાલેષા એટલે રાત્ર પ્રમુખ કાનની
 નેનાપા જેમકે, “રયણિ નમિસારિયાઓ, ચોરા પર દારિયા ડગ્ગિ તાના
 સુ નિરુ, વડુ ધન્નાકેડ ડનિરુ” અને ઠગો નાવ ઇચ્છા, એના વે પ્રકાર છે -
 પ્રશસ્ત અને વીની અપ્રશસ્ત જ્ઞાનાદિકની અનિજાપાને પ્રશસ્ત નાર ડગ્ગા ક
 અને કામિની પ્રમુલની અનિનાપાને અપ્રશસ્ત નાવ ઇચ્છા કહે છે એ વચ્ચે પ્રકા
 નાવ ડગ્ગામાની પ્રશસ્ત નાવ ઇચ્છા ગ્રહણ કરવાનો આંદી અધિકાર છે હવે વીજો
 જાપનારૂપ સ્થાનક પણ નામાદિ જેવે કરી ઠ પ્રકારનો છે -- પહેલાં નામાડુ

જાપના. અને વીજી સ્થાપનાનુજાપના. એ વે સુગમ છે માટે વિસ્તાર કયો નથી. ત્રીજી
 ઇચ્છાનુજાપનાના ત્રણ પ્રકાર છે:— પ્રથમ લૌકિક. વીજી લોકોત્તર, અને ત્રીજી
 કુપ્રાવચનિકી. તેના એકેકના વલી સચિત્ત. અચિત્ત અને મિશ્રના જેવે કરી ત્રણ ત્રણ
 પ્રકાર છે. લૌકિકી મચિત્ત એટલે અથ્વાદિકની અનુજાપના, લૌકિકી અચિત્ત એટલે મુ
 ક્તાફલ તથા વૈદુર્યાદિકની અનુજાપના. અને લૌકિકી મિશ્ર એટલે આનરણાદિ નૂપિત
 વનિતાદિકની અનુજાપના જાણવી. લોકોત્તર સચિત્ત એટલે શિષ્ય પ્રમુખની અનુજાપ
 ના, લોકોત્તર અચિત્ત એટલે વસ્ત્રાદિકની અનુજાપના, તથા લોકોત્તર મિશ્ર એટલે વસ્ત્રા
 દિ સહિત શિષ્યની અનુજાપના જાણવી. અને કુપ્રાવચનિકી અનુજાપના પણ ઉપર
 કહેલી વે અનુજાપનાઈની પઠે ત્રણપ્રકારે છે ત્રીજો અવ્યાવાયરૂપ સ્થાનક ઇચ્છ અને
 નાવ એ વે જેવે કરી વે પ્રકારનો છે. વ્યાવાય એટલે પીડા તેથી જે પ્રતિકૂળ એટ
 લે પીડા રહિત હોય તેને અવ્યાવાય કહે છે. સ્વાદિકના અનિષાત એટલે મા
 ર વને જે પીડા થાય છે તેને ઇચ્છ વ્યાવાય કહે છે, અને મિચ્છાત્વાદિકના ઉપ
 ધાત એટલે વચનાદિક માર વહે જે પીડા થાય છે તેને નાવ વ્યાવાય કહે છે. એ
 વેદુ પ્રકારના વ્યાવાયના અનાવે અવ્યાવાય સ્થાનક થાય છે તે “વદુ સુનેણજે”
 ઇચ્છાદિ પદે કરી જાણી લેવું. ચોથો યાત્રારૂપ સ્થાનક. એના પણ ઇચ્છ અને ના
 વ એ વે જેવે છે. તેમાં તાપસાદિ મિચ્છાદૃષ્ટિને પોતાની ક્રિયામાં ઉત્સર્પણ તેને ઇ
 ચ્છ યાત્રા કહે છે, અને સાધુને વિષે નાવ યાત્રા કહે છે. પાંચમો યાપનારૂપ
 સ્થાનક ઇચ્છ અને નાવ એ વે જેવે કરીને વે પ્રકારનો છે:— તેમાં શર્કરા અને ડા
 ક્ષાદિ સારી ઔષધીએ કરીને શરીરની દૃઢ યાપના કરવી એટલે દૃઢિ કરવી, તેને
 ઇચ્છ યાપના કહે છે, અને ઇંદ્રિય નોંદ્રિયોને ઉપશમેકરી વિપયોથી ઉપરાગ
 કરી શરીરને સામાહિતપણુ શાંતિ કરવી તેને નાવ યાપના કહે છે. અને ઠગો શ્વા
 મણારૂપ સ્થાનક પણ ઇચ્છ અને નાવ એ વે જેવે કરીને વે પ્રકારનો છે. તેમાં ક
 લુપિત ચિત્તવાલા આ લોકના નયવહેથી વીક રાત્રનારાને તે ઇચ્છથી શ્વામણા કહે
 છે અને સંવિગ્ર ચિત્તવાલા આ સંસારથી વીક રાત્રનારાને નાવ શ્વામણા કહે છે.
 એવી રીતે વાંદણાને વિષે ઠ સ્થાનક થાય છે તે કહ્યા. ॥ ૧૧ ॥

અવતરણ:—વાંદણાકરનારાને ઠ ગુણથાયતેકહે છે. મૂલ:— વિણઘોવચારમાણ, સ્ત
 નંજણા પૂવણા શુરુજણસ્ત; તિહયરાણય આણા સુઅધમ્મારાહણા કિરિયા. ॥ ૧ ૦ ૦ ॥
 અર્થ:— પ્રથમ વિનયોપચારરૂપ ગુણ એટલે આઠ પ્રકારના કર્મોનો નાશકરવારૂપ
 વિનયવહે તેને ઉપચારકે ૦ આરાધવાનો પ્રકાર છે જ્યાં તેને વિનયોપચાર કહે છે, તે વિન

યોગચારવહે શુરુ વાદણું કરાયઢે વીજો માણસ્મ નેજનારૂપગુણ જે જાત્યાદિ આઝ પ્રકારના, મદેકરી યુક્ત હોય તે વેચને માને નહી, શુરુની વચ્ચના કરે નહી, પગની ધના યા કરે નહી, માટે માનનુ લાગ કરીને અમાનાદિ ગુણ વહે વાંદણુ થાયઢે ત્રીનો પૂજણા શુરુજણસ્ત શુરુ ઇટલે જ્ઞાનાદિક ગુણેકરીને અધિક તથા જે શુરુજન તેમ ની વહુમાન વહે પૂજા થાયઢે ચોથો તિઝયરાણ કે ૦ તીર્થકરની આજ્ઞાને આતમ વારૂપ ગુણ થાયઢે પાંચમો સુચયમ્મારાહુણા કે ૦ શ્રુત ધર્મની આરાધના રૂપગુણ થાયઢે અને ઠગો અકિરિયારૂપ ગુણ ઇટલે અક્રિયા થી તિઢસ્યાનરૂઝ પ્રાત થાયઢે એવી રીતે પરપરાઈ કરી વાદણા લઢુણ વિનયવહે હોય ઢે યજ્ઞક "તદાહુરૂપ જતે, સમણવામાહુણ યા વદમાણસ્તયા, પદ્મુવા સમાણસ્તયા વદણ પદ્મુવાત ણાય, ક્રિકજ્ઞાનોયમા, સવણફલા, સેણ સવણે, રિકફલે નાણફલે, નાણ ફિ ફલે, વિન્નાણફલ, વિણ્ણાણો પચ્ચલાણ ફલે, પચ્ચલાણે સયમ ફલે, સયમે અનણ્ણ ઇ ફલે, અનણ્ણે સત્તવ ફલે, સત્તવોદાણફલે, વોદાણે અકિરિયાફલે, અકિરિયાતિ ઢિગ્ગિ ગમણફલતિ વાદણા દેતા ઇ ઠ ગુણ થાયઢે ॥ ૧૦૦ ॥

અવતરણ - હવે શુરુના ઠ વચન લેવાહેઢે - મૂલ - ઠવેણ અણુજાણામિ, તદ્દ નિ તુક્ષ્ણિ યદ્દઈ એવ, અહમવિશ્વામેમિ તુમે, વયણાઢ વદણરિહસ્ત ॥ ૧૦૧ ॥ અર્થ - પ્રથમ ઠવેણ ઇટલે મને નિરાવાધ ઢે વીજુ અણુજાણામિ ઇટલે અણુજા આપુ હુ ત્રીજુ તદ્દનિ ઇટલે જેમ તુ કહેઢે તેમજ ચોથુ તુક્ષ્ણિયદ્દઈ ઇટલે મને સયમયાત્રા પ્રવર્તે ઢે, પાંચમું તેમ હુને પણ એવ ઇટલે એવી રીતે પ્રવર્તે ઢે ઠગુ અહમવિશ્વામેમિતુમે ઇટલે હુ પણ તમને અવધિશિષ્યણાદિબ્યતિક્રમ લખમાક હુ ઇ ઠ વચન વદના કરવા યોગ્ય અચાર્યાદિકના જાણયા ॥ ૧૦૧ ॥

અવતરણ - પાંચ અધિકારી કહે ઢે - મૂલ - આપરિય અવજ્ઞાણ, પવતિ ધે રે તદેવ રાયણિ, ઇ ઇતિ કિઢ કમ્મ, કાયવ ણિક્કરછાણ ॥ ૧૦૨ ॥ અર્થ - પ્રથમ આપરિય ઇટલે જે સૂત્ર તથા સૂત્રના અર્થને સારી પઢે જાણતા હોય શરીર સમસ્ત શ્રેષ્ઠ લઢુણ સહિત હોય, અને ગર્જીરધીર, વિનૂપિત એવા આચાર્યની મુમુક્ષુણ મોહુને અર્થ સેવા કરતી, ઇટલે અને મોવે કહેતા સમીપ રહીને નણીયે એવા અપાધ્યાયને પવતિ, યયોચિત પ્રશ્નસ્ત યોગનેવિષે સાણુને પ્રવર્તીવે યજ્ઞક - સજમ જોણુ, જો જોગો તદ્દત પવતેઢ, અસહ્ય સિલો વોથો ધેરે ઇટલે જે જ્ઞાનાદિકનેવિષે સીદાય ઢે પામે

પ્રાણીને આ લોક અને પરલોકના ઉપાયને દેઘાડીને સ્થિર કરે એવા સ્થવિરની વંદના કરવી. ઝકંદ્રિ.— “થિગ કરણા પુણ થેરા, પવતિ વાવારિણસુ અઘેસુ, જો જગ નીચડજડ. સંતવલોતથિરકુણડ.” અને તદેવકે૦ તેમજવલી પાંચમો રા ચણિય એટલે જ્ઞાન, દર્શન. ચારિત્ર એ ત્રણ રત્ને કરીને જે પોતાથી અધિક હોય તે ગ્તાધિકને પણ વાંદવું એ પાંચેને કર્મક્રય લક્ષણ જે નિર્જરા તેને અર્થે રૂત કર્મ એટલે વદણ કર્મ કરવાને યોગ્ય વાંદણું કરવું. ॥ ૧૦૨ ॥

અવતરણ:— પાંચ અવંદનીય કહે ઠે:— મૂલ:— પાસઘો ઓસન્નો, હોઈ કુસી જો તદેવ સંસન્નો; અહઠંદો વિય એ, અવંદણિક્કા જિણ મયંમિ. ॥ ૧૦૩ ॥

અર્થ:— પદેજો પાસઘો એટલે જે જ્ઞાનાદિકની પાસે તટસ્થપણે રહે અથવા જે મિ ય્યાત્વાદિક વંધન હેતુરૂપપાસ તેનેવિપે રહતો હોય તે પાર્થસ્થ વીજો ઓસન્નો ત્રીજો કુસીજો, ચોથો સંસન્નો, પાંચમો અહઠંદો. એપાંચેજણ વંદન કરવા યોગ્ય નથી. ૧૦૩

અવતરણ:— એજ વિસ્તારથી કહે ઠે:— મૂલ:— સો પાસઘો હુવિહો, સઘે દેસેય હોય નાયઘો; સઘંમિ નાણ દંસણ, ચરણાણં જો ઉપાસંમિ. ॥ ૧૦૪ ॥ અર્થ:— તે પાસઘો વે પ્રકારનો હોય ઠે. એક સર્વત: વીજો દેશત: તેમાં જે જ્ઞાન દર્શન અને ચારિત્રની પાસે તટસ્થપણે રહે તેને સર્વ પાસઘો કહેઠે. ॥ ૧૦૪ ॥

અવતરણ:— હવે દેશ પાસઘો કહેઠે:— મૂલ:— દેસમ્મિ અ પાસઘો, સેજ્ઞાયર નિહમ રાયપિંમંચ; નિયંચ અગિ પિંમં, હુંજડ નિક્કારણે ચેવ. ॥ ૧૦૫ ॥ અર્થ:— દેશ પાસઘો એટલે સેજ્ઞાતર પિંમ, અન્યાહતપિંમ રાજપિંમ નિલ્યપિંમ અને અથ પિંમ એટલા પિંમ કારણ વિના હુંજે એટલે જોજન કરે તે. ॥ ૧૦૫ ॥

અવતરણ:— ડસન્નાના વે જેદ દેઘાને ઠે:— મૂલ:— ડસન્નો વિય હુવિહો, સઘે દેસેય તઠ સઘંમિ, ડડવડ પીઢ ફલગો, ડવિય ગજોઈય નાયઘો. ॥ ૧૦૬ ॥ અર્થ:— એક સર્વ ડસન્નો અને વીજો દેશ ડસન્નો તેમાં રુતુ વડ કાલનેવિપે ચોમાસા વિના જે પીઢ ફલકતું સેવન કરે અને સ્થાપના પિંમને જોગવે. તે સર્વ ડસન્નો ॥ ૧૦૬ ॥

અવતરણ:— દેશ ઓસન્નો કહેઠે:— મૂલ:— આવસગ સક્ષા, પઢિલેહણ નિક્ક જાણ નત્તે; આગમણે નિગ્ગમણે, ગણેઅ નિસીઅણ તુયટ્ટે. ॥ ૧૦૭ ॥ અર્થ:— પચીશ આવશ્યક અને પચીશ પઢિલેહણપૂરે પૂરા કરે નહી. સ્વાધ્યાયનકરે નિહ્મા ગોચ રી વિધિ પૂર્વક કરે નહી, એમ ધ્યાન અનકાર્થે પણ વિધિય કરી કરે નહી, આગમન એટલે બાહરથી આવવું, નિર્ગમન એટલે ઉપાશ્રયમાંથી બાહર જવું, ગણેઅ એટલે કાચસગ્ગનો કરવો નિપોટન એટલે વેશી રહેવો, તથા તુયટ્ટ એટલે રાત્રીનેવિપે સુવો,

પ્રવચનસારોદ્ધાર.

મૂલ - આવસ્સયાઽ ન કરે, અહવા વિકરે રૂદ્ધીણ મહિયાઽ, યુરુ વયણ વલ તદ્વા, જણિઉ દેસાવસન્નોતિ ॥ ૧૦૮ ॥ અર્થ - એ સર્વ પૂર્વોક્ત આવશ્યકાદિક વોલ કહ્યા તે કરે નહી, અથવા ન્યૂનાઅધિકપણે કરે, તેને જો યુરુ કહે કે, આવશ્યાદિક કર, તો તેમને તેજ વચન વહે પાઠો જવાવ આપે થને વલદુ કાંઈ અનિષ્ટ વચન કહી સજલાવે, તેને દેસ ઉસન્નો ગણધર તીર્થકરે કહ્યો છે ॥ ૧૦૮ ॥

અવતરણ - કુસીલનુ વર્ણન કરે છે મૂલ - તિવિહો હોઈ કુસીનો, નાણે તદ્દ દસણે ચરિતેય, એસો અવદણિક્કો, પન્નત્તો વીયરાગેહિ ॥ ૧૦૯ ॥ અર્થ ॥ કુસીજા ત્રણ પ્રકારના છે - એક જ્ઞાન કુસીજ, વીજો ધર્શન કુસીન, ત્રીજો ચારિત્ર કુસીજ એટલે જેનો આચાર કુત્સિતગીલવાલો હોય માટે શ્રી વીત રાગ નગવાને એવા કુસીલા અવદનીય કહ્યા છે ॥ ૧૦૯ ॥

અવતરણ - ઇપલો ગાથાના સગલા દાર દર્શાવે છે - મૂલ ॥ નાણે નાણાપાર જોઠ વિરાહેઈ કાલ માર્શિહિ, દસણે દસણાપાર, ચરણ કુસીજો રમો હોઈ ૧૧૦ અર્થ - જ્ઞાનનેરિપે કાલ થને વિનયાદિક આઠ અતિચાર લગામીને જે જ્ઞાનની વિરાધના કરે તેને જ્ઞાન કુસીજ કહે છે ધર્શનનેરિપે નિસ્તક્રિય રૂપાદિક અતિ ચાર લગાડીને જે ધર્શનની વિરાધના કરે ધર્શનાચારવિરાધે તેને ધર્શન કુસીજ કહે છે થને ચરણ એટલે ચારિત્ર કુસીજ આગલ દેખાડે છે ॥ ૧૧૦ ॥

અવતરણ - ચારિત્ર કુસીન દર્શાવતાં દાર ગાથા કહે છે - મૂલ - કોઠથ જૂઝ કમ્મે, પતિણા પતિણે નિમિત્તિ માજીવી, કક કુરુયાઈ લક્ષણ, ઇવજીવઈ વિક્ક મતાઈ ॥ ૧૧૧ ॥ એ ગાથાનો અર્થ દારે વચ્ચાણે છે અવતરણ - ચારિત્ર કુસીનનુ વર્ણન કરતા પહેલા ગાથાના વેપદવહે તેના લક્ષણરૂપ કાંતુક કહે છે - મૂલ - સોહગ્ગાઈ નિમિત્ત, પરેસિ નવાણડ કોઠઅનણિય, જરિયાઈ જૂઝદાણ, જૂઝ કમ્મ વિણિ દિઠ ॥ ૧૧૨ ॥ અર્થ - સંનામ્ય એટલે જન માન્યતાને અર્થે નાના પ્રકારના ચેટક કરવા જેમકે, સતનાદિકને અર્થે સ્નાનાદિકનુ કરાવવુ, અથવા જ ની પ્રમુખનુ વધાવવુ, રૂપાદિક મૂલના આદિ શબ્દ વહે જાણીલેવુ અથવા કાંતુક એટલે આશ્ચર્યકારક રૂપ કરી દેખાડવુ જેમકે, પોતાના મુખમાં ગોલી ધાત્રીને નાકતાનમાંથી કઢાડવી થને મુખમાંથી અગ્નિની જ્વાલા કહામવી રૂપાદિક કરી દેખાડે તેને આશ્ચર્ય કહે છે જૂતિ કર્મ એટલે તાપ પ્રમુખ નિવારણ કરવાને અર્થે મત્રાદિકે સિદ્ધ કરોને રક્ષા આપે થને તે સગ્યાના ચારે પાસે વધાવે રૂપાદિક ॥ ૧૧૨ ॥

અવતરણ - પતિણા પતિણ કહે છે - મૂલ - સુવિણગ વિક્કા કહિય આઈ

खिणि घंटियाइ कहियंवा ; जं सीसई अनेसिं, पसिणा पसिणं ह्वइ एयं. ॥११३॥
 अर्थ - विद्याए करी स्वप्नं गुणागुणपणुं कहेवुं, कर्ण पिशाचिका विद्यावडे गुह्य
 वार्त्ताओ कहेवी, घांट प्रमुख मंत्रवमे अजिमंत्रीने प्रश्न पूठनारने तेनो जवाव
 कहेवो. ते प्रश्नाप्रश्न जाणवुं ॥ ११३ ॥

अवतरण:-निमित्त अने आजीवी ए वने एक गाथावमे कहे ठे:- मूल:-
 तीयाइ नाव कहणं, होइ निमित्त इमंतु आजीवं ; जाइ कुज सिप्पकम्मे, तव गुण
 मुत्ताइ सत्तविहं. ॥११४॥ अर्थ:-अतीत, आगामि, अने वर्त्तमान ए त्रणे कालना
 लाजालाज नावतुं जे कथन करवुं तेने निमित्त कहे ठे. इमंतु के० एमज आजीविका
 ते जाइते माता संबंधीनी जाति, कुजते पिता संबंधी, शिल्प, ने कर्म आजीव, एम
 तप प्रगटपणे करे तेनो अन्यास प्रसिद्ध करे, तथा गुण शब्द अशुद्ध जणायठे माटे
 गण ते चंडादिक समजवा. अने सूत्र कालिकादिकनो अन्यास प्रगट करे, आदि
 शब्दवमे एवा पोताना अनेक जेद सुचवे. एम गुण अने सूत्र ए वनेकरी तात
 प्रकार आयठे. इत्यादि कारणो दर्शावी अजीविका चलावे. ॥ ११४ ॥

अवतरण:- कक्कादि कहे ठे:- मूल:-कक्क कुरुआइ माया, नियमीएमंनणंतिजं
 जणियं ; श्रीनरकणाइ लरकण, विज्ञा मंताइआपवडा. ॥ ११५ ॥ अर्थ:- कक्क
 कुरुआ शब्दनो अर्थ माया थाय ठे, एतुंज तात्पर्य कहेठे नियढीए एटले निरुति
 शब्दे करी शठपणुं धारण करीने बीजाने मंनण एटले उगी जेवुं. केटलाएक आचो
 अर्थ करे ठे:- प्रसूति प्रमुख रोग उपर जे काढो पाय ठे तेने कक्क कहेठे अथवा
 पोताना शरीरने लोइ प्रमुखनो उगटणो लगाववो, ते शरीरना एक देशमां अथवा
 सर्व शरीर उपर तेने कक्क कहेवुं, अने कुरुआ पण शरीरना एक देशने अथवा आ
 खा शरीरने थोइ नाखवुं. अने स्त्रीनां नामुडिक लक्ष्मण प्रमुख कहवां. जेमके, नाड
 लक्ष्मणोपेत होय तो इय मजे, अने मांग लक्ष्मणोपेत होय तो मुग्य थाय इत्यादि
 लक्ष्मणनो कहेवो वज्रो ज्वां ताथना सहित स्त्री देवी अधिष्ठाधिक होय, ने विद्या
 अने जिहां नाथनाग्रहित देव अधिष्ठाधिक होय तेने मंत्र कहे ठे. मृजना आदि
 शब्दवडे मूल कर्म चूर्णादिक आपे ते इत्येव मादिक प्रगटेज जाणवा. ॥ ११५ ॥

अवतरण:- त्रण गाथाए करो संमको कहे ठे:- मृज- संमको उइआपिं
 सो पुण गोचतलंद ए चव; उच्चिठ मणुच्चिठं जंजिची वृद्धं नव. ११६ अर्थ - जे
 मां गुण अने दोष मिश्र थया होय एटजे एका मत्राद्राये एटजे केटजाक गुण
 होय अने केटजाएक दोष होय तेने संमक कहे ठे. तेनां वज्रोप्रकार देगावठे - जे

મ ગાયત્રી પાસે તેનો ચારો નાઠીએ તે જે વાસણમા નાઠીએ તે વાસણમાં ગાફા
 લાધેનમાંનો કેટલો એકઠો થયો હોય અને કેટલાએક જેમનો તેમ એક કોરે
 રહી ગયો હોય એમ જે અનુઠિષ્ટ એટલે એકઠો ન થયો હોય તે પણ તેનેવિષે ગુસ્સ
 કે જે નેજ સેલ કરે સરવે એકઠો થઈ રહેશે ॥૧૬॥ મૂલ - એમેવય મૂલુનર, દોસા
 ય ગુણાય જતિયા કેઈ, તે તમિસન્નિહીયા, સસત્તો નણુઈતમ્હા ॥૧૭॥ અર્થ -
 એવી રીતે મૂલ અને ઉત્તર ગુણ સવધી જેટલા દોષ અને ગુણ છે તે તેનેવિષે સતિ
 હતકે ॥ એકઠા લાજે એટલે મૂલનુ રૂપ વદજાવો નાથે અને પ્રસંગ વહે સારા થય
 વા નરજા ગુણ ઘીઠામાં આવે પણ સારા અનેનરસાગુણ સાથેજરહે માટે સતત
 કહે છે ॥૧૮॥ મૂલ - પાસગાઈએસુ, સરિગેસુ ચ જઇ મિલઈં, સહિ તારીસં
 હોં, વિયધન્મો અહવઈયરાં ॥૧૯॥ અર્થ - તેસતત પાસગાઈની સાથે અય
 યા સયેગીંનીમાયે જ્યા જેનીસાથે મલે લ્યા તેના જેવો થઈ જાય વહી પ્રિય ધર્મ
 એટલે પોતાને પ્રિયે ધર્મે હાંધ તે અથવાહર જે ઘીજાનો ધર્મ અપ્રિય હોય તો
 પણ તે ગમે લ્યાં પ્રસંગાનુસાર મજી જાય તેને સતત કહે છે ॥ ૧૮ ॥

અરતરણ - વે ગાથાએ કરી સતતકના વે જેવે વેલાહે છે - મૂલ - સોહુવિ
 ષ્પો નણિં, નિણેહિ જિય રાગ દોસ મોહેહિ, અગો ઠ સકિજિષ્પો, અમકિનિષ્પેત
 હા અગો ॥૨૦॥ અર્થ - રાગ, દોષ અને મોહને જેણે જીત્યા છે એના વપલકુણ
 યદે ઝીના અનેક દાપ પણ જીત્યાછે જેણે આજે શ્રીજિનવર તેમણે તે સતત વે
 પ્રારતો કહ્યા છે એક સકિષ્ટ અને ઘીજો અમકિષ્ટ ॥ ૨૦ ॥

મૂલ - પચાસપ્પસન્ના, જામ્બુ તિહિગારવેહિ પડિવહો, ઇન્નિગિહિ સકિનિષ્પે
 તામ્મા સરિનિષ્પેત ॥૨૧॥ અર્થ - જે પ્રાણાતિપાતાદિ પાચ આશ્રવનેવિષે આસત્ત,
 ત્તી રહિ રાસ સાતા લઠુણ ત્રણે ગારવ વહે પ્રતિવધ સહિત, હોય વહી સ્ત્રીનો
 તરનાર તે સ્ત્રીમકિષ્ટ જાણયા, અને જે મૂહસ્થસત્રધી દિપદ એટલે વે પગલાલા દા
 િદાગ પ્રમુગ, તયા વતુ પદ એટલે ગાઈ ખેસ અને ઘોડા પ્રમુસ્ય પચુ હાય અને
 ન પામ્યાનિજની જને પળી ચિતા હાપે તેને મૂહસ્થ સકિષ્ટ સતત જાણયા ॥૨૧॥

અરતરણ - ત્રણ ગાથાએ યથાવદો કહે છે - મૂલ - વસ્સુત માયમ્મા, ઠ
 ન્નેવ પત્તવે માળા, એમા વચ્છહા વદા, ડઘા વ્ઘેતિણ્ણા ॥ ૨૨ ॥ અર્થ -
 ૧ વસ્સુતને આચરે, અને ઘીનાન પણ વસ્મૂત્રવદે પ્રરૂપે, તેને યથાવદા કહને ઘ
 ૨ ડઘાવદાપણ તેનેજ રહ છે, યથાવદ અને ડઘાવદ એ પદોનો અર્થ એકનર
 મૂલ - વસ્મુત્રમગુરુઠ, મઠદ િગ્ગપિપ અણ્ણવાડ, પરતતિ પવત્તનિ, તણ

इणमो अहाठंदो. ॥ १२२ ॥ जे तीर्थकर अथवा गणधरे उपदेस्यो न होय, मात्र पोताना मन गमता ठंदेके ० अजिप्राय वडे कल्पना करेलुं होय एवुं अनुपपाती एटले पोतानी बुद्धिमे जेनी रचना करी ठे तेथी जगवंतना आगमने अनुयायी थाय नही. एवा उत्सृजने जे प्रवर्त्तावे तेने उत्सृज कहिये वली यथाठंदानो लक्षणांतर कहेने जे ग्रहस्थना प्रयोजनने विपे, करण करावण अनुमतीए करी जे प्रवर्त्ते तथा कोऽ एक साधु प्रमुखथी कांऽ अपराध थऽ गयो होय तो ते वारंवार ज्यां त्यां वक्तो फरे तेने यथाठंदी कहे ठे. ॥ १२२ ॥

मूलः— संहंदमऽ विगण्णिय, किंचिअसुह साय विगऽ पमिवद्धो; तिहि गारवेहि मळइ, तं जाणाऽ अहा ठंदं. ॥ १२३ ॥ अर्थः— पोताना मतवडे अने पोताना अजिप्राय प्रमाणे नाना प्रकारना विकल्पे करी कांऽक अध्ययनादिकनी रचना करे अपुष्ट आलंवनवमे नाना प्रकारना सुखनी इत्ता करे विगयनेविपे प्रतिबंध होय कारण विना विगयनो आहार करे कृथादि गौरवता पामीने जे गर्व करे तेने यथा ठंदो जाणवो. इहां पासडाने सर्वथा अचारित्रिउंज केऽक मानेठे ते अयुक्त ठे जो सर्वथा एकांत अचारित्रिहोय तो देश अने सर्व एवां वे जेदना करवो ते असंमत चारित्रना अजावनो वे स्थानके सरिखोज तेमाटे वे जेदना कल्पना थकीज चरित्र सत्ताजाणवी ए सर्ववात पोताना मनथी नथीकही किंतु निसिड चूणिमांण एमकहुंठे पासडो थऽ सुत्त पोरसिंवा नकरेऽ दंसणाऽ यारेसु वट्टइ चारिन्हेसु नवट्टई अड्यारेवा नवळेई एवं सडो अडई पासडोति एटले एने सबल चारित्र युक्तपणो जाणवो ए अढारगाथायेकरी पासडादिक पांचे अवंदनीयक ह्या एटले वांदवायोग्य नही. ॥ १२३ ॥

अवतरणः—पांच प्रतिपेध कहेठेः—मूलः—वस्किंत परहुत्ते, पमत्तेमाकयाइ वंडिळा; आहारंच करितो, नीहार वाजइ करेऽ. ॥ १२४ ॥ अर्थः— अनेक नविक लोक सहित सजामां देशनादि करवाना श्रमथी जेनुं चित्त विक्षेपने पामेलुं ठे तेने व्याहित कहे ठे. तेवखते वांदवुं नही, कोऽ एक कारणे जे उपरांठापणाने पामेलो होय तेवारे वांदवुं नही वली प्रमादेकरी क्रोधे करी अथवा निडाएकरी युक्त जे होय तेवारेपण वांदवु नही, एमज चोथो आहार करता अने पांचमो निहार करता पण वांदवुं नही. ए पांच वोल वडे अनुक्रमे पांच दोष जणाव्या ठे ते आप्रमाणेः—पहेलो धर्मांतराय, बीजो अनवधारण, त्रीजो कोप, चोथो आहारांतराय, अने पांचमो लळाने वश थयो थको शंका न जांजे एपांच दोष जाणी लेवा. ॥ १२४ ॥

અચરણ - હવે ક્યારે વાદવા તે કહે છે - મૂલ અનુષ્ટુપ વદ - પસંતે આ સળદ્રેય, ડપસ્તતે ડવઞિ, અણુત્ર ટિનુમેહાવી, કિડ કમ્મ પડંજા ॥ ૧૨૫ ॥
 અર્થ - ૧ પ્રગાત તે આહિસાદિકના અજાવ થકી, ૨ આસન ડપર વેગા ડતા, ૩ ડ પગાત ડિય નો ડિયેને ડપશમે ડર્ને ડે ક્રોધાદિ પ્રમાદથી રહિત વસેડે ડગિદ્રેય ડ્યાદિ ડચન ડચરતો ડવા ગુરુની સન્મુલ ડપસ્થિતથડને ડવાદિક વચન વમે ડુદિમાન પુરુષ અનુજા માગીને રૂત કર્મે વાદણાની પ્રયોજના કરે ॥ ૧૨૫ ॥

અચરણ - હવે અવગ્રહ કહે છે - મૂલ - આયષ્માણ મિત્તે, ડોં ડગાડો ગુરુણો, અણુણાપસ્તસ્તયા, ન કપ્પા તડ પરિસેડ ૧૨૬ અર્થ - નામાદિક જેડે કરી ડ પ્રકારના અવગ્રહ છે - તેડમા નામાગ્રહ અંને સ્થાપના ગ્રહ ઇ ડે પ્રકાર સુજન છે, ડ્યાવગ્રહ ઇડે મુક્તા ફજાટિકુ ડેડુ, દેવગ્રહ તે દેવગ્રહ તે સકોગ ડોજન ઇકજ દેવગ્રહ લીયાથી ડાય ડે ડાનાગ્રહ ઇડે રુતુ વડ કાલનેવિપે ઇક માસ, વર્પનેવિપે ચાર માસ અથવા જે ડેટજા કાજનો અવગ્રહ કરે તેને કાલાવગ્રહ કહે છે અંને નાવાગ્રહ તે પ્રગમ્મ અંને અપ્રગમ્મ ઇ વે જેડ વમે વે પ્રકારનો છે પ્રગમ્મ તે જ્ઞાનાદિકના ગ્રહ અંને અપ્રગમ્મ તે ક્રોધાદિકનો અવગ્રહ કહેવો અથવા "દેવિદરાપ ડિ ડિપડ" ડ્યાદિ વહમાણ ઇડે જે ડ્યાગલ અવગ્રહ કહેવાગે તે જાણવા ડા ડુ ડર્જા તો દેવગ્રહને પ્રગમ્મ નાવાવગ્રહનો અધિકાર છે હવે ગાથાર્થ કહે છે ગરીનો પ્રમાણ સાઢા ગ્રણ હાથ હોવાથી તે પ્રમાણે ચારે દિશિ ઇ સાઢાગ્રણ ગ્રણ હાથ ગુન્નો અવગ્રહ ડાય છે તિહા આજ્ઞા માગ્યા વિના પ્રવેશ કરવો કપેનહી.

અચરણ - હવે વાંચ વદનના નામ ગાથામા કહે છે - મૂલ - વદણ ચિડ કિડ ડમે, વૃષા કમ્મવ ડિણકમ્મ વ, વદણપસ્ત ડમાય હવતિ નામાડ પચેવ ॥ ૧૨૭ ॥

અર્થ - પ્રથમ વદન ઇડે સ્તપન કરડુ, ઇડે પ્રગમ્મ મનો વચન તડા વાપાના આપાગે કરી ગુન્ને જે વદન કરડુ તે કર્મેને વદન કર્મે સમજડુ તે વડ ન વે પ્રકારુ છે ઇક ડ્યા વદન અંને વીજો નાવ વદન તેમા મિથ્યાદ્રષ્ટિ અથવા અનુષ્ટુપ મમ્પકુટિને જે વદના ડાય છે તે ડ્યાવદના કહેવાય છે, અન ડગુ ન મમ્પકુટિને જે વદન ડાય છે તે નાવવદન કહેવાય છે વીજુ ચિડ વિડ ડિ ડપન જે વૃગજ કર્મેનુ ચપન ઇડે હુદિ ડાય છે તેને ચિતિ કહે છે આદો વાગણેગિરે વાગેના વપચારુ કરડુ ઇડે કુશલ કર્મેના વપચર નુ વાગણ જે રજો ડગ્ગાદિ વપચિનો સમૂહ ઇના પળ ડ્યા અંને જાક

रूपे वे जेद जाणवा. तेमां तापसादिकनालिंग ग्रहण तेनो कर्म अथवा अनुपयुक्त सम्यकदृष्टिना रजोद्वर्णादि ग्रहणनुं कर्म तेने इव्यरूप जाणवुं, अने उपयुक्त सम्यकदृष्टिनुं रजोद्वर्णादि कर्म ते नावरूप जाणवुं त्रीजुं करवुं ते कृति एटले जे नमन आवा तदिक क्रिया करवी एना पण इव्य अने नावरूप वे जेद ठे. तेमां निन्हवादिकने अथवा अनुपयुक्त सम्यकदृष्टिने जे नमनक्रिया करवी ते इव्यरूप जाणवी, अने उपयुक्त सम्यकदृष्टिने जे नमनआवाचादिक्रिया करवी ते नावरूप जाणवी. चोथुं पूजा एटले पूजनकर्म ते प्रशस्त मन, वचन अने कायनी जे चेष्टा तेने पूजन कर्म कहेवुं. ए पण इव्य अने नावरूप वे जेदे पूर्वनीपरें जाणवुं. पांचमुं विनीय कहेतां विणासीए जे थकी आठ प्रकारनुं कर्म तेने विनय कहिये एना पण इव्य अने नावरूप वे जेद ठे ते पण पूर्ववत् जाणी लेवा एवी रीते बांदणानां ए पांच नाम थाय ठे. ॥ १२९ ॥

अवतरण:-पांच बांदणाना पांच आहरण दृष्टांत कहे ठे:-मूल:-अनुपट्ट उंद. सी यले खुट्टए किन्हे, सेवर पालए तहा; पंचेहि दिष्टता किय, कम्मेहुवन्ति नायवा. १२७ अर्थ:-वदण कर्म उपर शीलजाचार्यनो दृष्टांत लेवो. चित्त कर्म उपर खुगुचेला ना नाने आचार्य पद दीधु ठे ते दृष्टांत लेवो. कृति कर्म उपर रुस तथा बीराशालवीनो दृष्टांत लेवो. पूजा कर्मनी उपर वन्न सेवकोनो दृष्टांत लेवो. अने विनय कर्म उपर पाल कने संबुक्रमरनो दृष्टांत लेवो. ए पांच दृष्टांते करी पांचवदन कर्म समजी लेवा. १२७

हवे त्रण गाथायेकरी तेत्रीश आसातना कहेठे:- पुरउं परकासन्ने, गंताचिछण निसीयणाय मणे ए आलोयण पडिसुणणे, पुवाजवणेय आलोए ॥ १२९ ॥ तहववदंस निमंतण, ख-क्षा अयणे तहा अपडिसुणणे ॥ ख-क्षतिय तवगए, किं तुम तज्जाय नोसुमणे ॥ १३० ॥ नोसरसि कहंठित्ता, परिसंजित्ता अणुछियाइक हे ॥ संठारपायघटण, त्रिहुञ्ज समासणेयावि ॥ १३१ ॥

हवे एना नामोनो वखाण गाथाये करी कहे ठे:- मूल -पुरउं अग पएसे, परके पासंमि पव आसन्ने ॥ गमणेण तिन्निगणे, तिन्नि तिन्निय निसीयणए ॥ १३२ ॥ अर्थ:-पुरउंके० अग्रप्रदेशे गुरु थकी आगलें परकेपासंमिके० वेहुपासे पवआसन्नेके० हुकडो ए त्रणे स्थानके गमणेणके० चालतायका त्रण आशातना एमज ए त्रण स्थानके उचारहेवाथी पण त्रणआशातनाथाय अने निसीयणएके० ए त्रण स्थानके वेसवाथी पण त्रण आशातनाथाय केमके हुकडो रहेवाथी सासोस्वास्त तथा छीकनो स्लेपमलागे तेवारे आशातना थाय. ॥ १३२ ॥

एज वात सूत्रकार देखामे ठे:- मूल:-विणयप्रसाङ्ग दू,तणाव आसायणा

व नवएथा ॥ सेहस्त वियारगमे, रायणिए पुव माय मणे ॥ १३३ ॥

मिनयनगादिक दूषण थकी ए पूर्वोक्त नव आशातना जाणवी एमज व
मिकजे गुरु तेनीताये उडिलें गथाथका पहेलायात्री गांचे ते दगमी आश

मूल - पुवगमणा गमणे, लोए सेहस्त आगयस्त तउ ॥ राउसुतेसु जा
गुरुनेणि थपमिसुणणा ॥ १३४ ॥ अर्थ - बाहेर थकी गुरुनाये आवेलो शि
थकी पहेला गमणा गमण आलोचे ए इग्यारमी आशातना राउसुतेसु जा
के० रात्रिनेरिपे गुरु बोलावे जे कोण सुतो ते कोण जाण ते एवु सानली न
होय तोपण सावआपेनही ते अग्रति श्रवणनामे वारमी आशातना ॥ १३४ ॥

मूल - आलवणाए अरिह, पुव सेहस्त आलविनस्त ॥ रायणियाडी
तेरस मासायणा होइ ॥ १३५ ॥ अर्थ - आलापनके० बोलाववु तेने अर्ह
योग्य जे श्रावकादिक ते श्रावकादिको आख्यायकाने रत्नाधिकजे गुरु तेनाथी
लाज जे शिष्य बोलावे ते शिष्यने तेरमी आशातना थाय ॥ १३५ ॥

मूल - अतणार्थि लडु, पुवसेहे तहेव रायणिए ॥ आलोए चवदसमि, १
ववदसणे नवर ॥ १३६ ॥ अर्थ - अशनादिक लेइने प्रथम शिष्यादिक आगलें था
६ पठी रत्नाधिक आगलें आलोवताने चवदमी आशातना होय तेमज प्रथ
शिष्यने अशनादिक देखाडी पठी रत्नाधिकने देखाडे ते पत्ररमी आशातना जाणवी ॥

मूल - एष निमित्तणोवी, ल-६ रयणाहि गेण तह सि-६, अतणाए पुवण,
ख-६ति बहु दल तस्म ॥ १३७ ॥ अर्थ - एमज पहेला बीजाने अशनादिकनी
निमित्तणोकरी पठी गुरुने निमत्रण करे ए सोनमी वली गुरुने पूवधाविना बीजाने
आहारादि थापे तथा पोते खाए ए सतरमी ॥ १३७ ॥ इहा शिष्य प्रश्न करे

मूल - सगह गाहाए जो, नख-६ सढो निरुगिए बीसु, त ख-६ाययण पए
स-६ति विनक जोडका ॥ १३८ ॥ अर्थ - सग्रह गाथामा खधशब्द जुदो
यो नथी तो इहां क्पांथी लीयो तेनो उत्तर जे ययपि सग्रह गाथामा खधशब्द
जुदो कयो नथी ते खधाइए ए पदनेविपे खय एवो शब्द जुदा करी लीजे कमरे
ए गाथा पण सूत्रकारनी करंजी जाणवी ॥ १३८ ॥

मूल - एव ख-६ा थयणे ख-६ बहु अति अयण मसणति, आरि सदाभाप
होइ पुणार पुन सागन ॥ १३९ ॥ अर्थ - एमज खधाअयणो ए पदे अद्वारसं
दाय थापजे पुण ते आवोरीते - ख-६ शब्दे धणो अयन शब्दे अशन आदिशब्दे जा
नाक जातणो हे गेय पुणो के० वजी ते पत्रशाक वेगण चीनडो चिणादिक ए म

प्राप्तुं विवरण दशाश्रुतस्कंधनी अपेक्षायै लब्धोक्ते ते सूत्र आवीरीते ठे सेहेअस
एवा रायणिण सतिं चुजमाणे तव सेहेखई उसढं रसियं मणुनं मणामनिई
लुखं अहारित्तान्वति आसायणा सेहेति ॥ १३९ ॥

अवतरण.— बली एनोज विजोप सूत्रकार गाथायेकरी वखाणेठे:— मूल.— व
त्राइजुअं उनढं, रसियं पुण दामिमं वगार्थं ॥ मणइंहु मणुसं, मन्नइ मणसा
मणामनं ॥ १४० ॥ अर्थ ॥ वर्णादिकें करी सहित उसढं के० उंचो रसेकरी स
हित ने बली कोइकरीते अचित्त करेला एवा दाडिम आंवाप्रमुख मनने इष्ट म
नोइ एटले मनने माने जे सारो अथवा खराव तेने मणाम कहिये. ॥ १४० ॥

मूल.— निई नेहवगाढं, रुक्कं पुण नेह वळ्ळिअं जाण; एवं अण्णमि सुणणे
नवर मिणंदिवस विसरंति. ॥ १४१ ॥ अर्थ ॥ निईते स्निग्ध चोपडे करीने अथ
गाढ के० व्याप्त लूखो ते चीगट रहीत इत्यादिक आहार गुरुनी सायेकरतां सरस
वस्तु पोते वापरे ते अहारमी, एवं के० एमज अण्णमीसुणणे के० गुरुना वचन सां
जल्या ठतां गणकारे नही पाठो जवाव न आपे ते श्रोगणीसमी नवरं के० एटलो
विजोप ठे जे प्रथम वारमी आशातना कहो गया ते रात्रीनेविपे गणकारे नही
एम समजतुं अने आ हमणानी कहो ते दिवससंबंधी जाणवी ॥ १४१ ॥

मूल.— खईंति बहु जणंते, खर ककस गुरु सरेण रायणिअं; आसायणाव
सेहे, तव गए होइ जावना. ॥ १४२ ॥ अर्थ ॥ गुरुयें बोलाव्योयको खई के०
खर ककस वचने आकरे शब्देकरी रत्नाधिकने कहे तथा तिहांज वेगो उत्तर आपे
एम अवज्ञाकरे ते शिष्य ने बोशमी आशातना कहियें. ॥ १४२ ॥

मूल.— सेहो गुरुणा जणितं, तव गठं सुणइ देइ उज्जावं; एवं कितव जणइ,
नमवणंहु वंगमि. ॥ १४३ ॥ अर्थ ॥ शिष्यने गुरुयें बोलाव्यो यको तिहांज
पोताने स्थानके रद्योयको गुरुतुं वचन सांजली उत्तर आपे पण पासेनावे ते ए
कवीसमी आसातना कहिये तथा गुरुये पुठयु ठता त्यांजमद्यएण वंदामि कहो
पूठे सुं आवेश आपोठो ए वावीसमी ॥ १४३ ॥

मूल.— एवं तु मंति जणई, कोसि तुमं मझ चोयणाएअो; एवं तज्जाएणं, पनि
जणणा सायणा सेह. ॥ १४४ ॥ अर्थ ॥ तुं कोणठो जे महारी चोयणानेविपे प्रवर्त्तते
एम तुकारे बोलावे ते त्रेवीसमी. एमज जेवुं वचन गुरु कहे तेहीज वचन कहोने
पाठो जवाव देतां शिष्यने आशातना याय ते कहेठे. ॥ १४४ ॥

मूल.— अज्झो किं न गिलाणं, पडिजग्गसि पडिजणोइ किं न तुम; रायण एक

हयेंते, कहच एव अमु मणति ॥ १४५ ॥ अर्थ - गुरु कहे हे आर्य आ ग्ना ननी प्रति जागरणा सार सुधि केमनथी करतो तेवारे पाठो जवाव थापे जे तु केम नथी करतो एम तर्कना करी बोखे ते चौवीसमी गुरुधर्म कथा कहे ते छ न्य चिन्ते सानले पण एम न कहेजे हे महाराज तमे जज्ञी अर्थ कखो एरी ज्ञा पा न करे ते अमुमण नामे पचीसमी आसातना ॥ १४५ ॥

मूल - एव नो भरति तुम, एतो अशो न होइ एवति, एव कहमा ठिटिय, सयमे व कहव मारजई ॥ १४६ ॥ अर्थ - रत्नाधिके अर्थ केतेठते कहेके तमने बराबर अर्थकेता थावडतु नथी ए अर्थ एम नथी ते ठवीसमी एमज गुरु कथा केताहो य तेना व्याख्यानने घेदीने पाते आगलथी केवामामे ते सतावीसमी ॥ १४६ ॥

मूल - तह परि सपिय जिदइ, तह किचि नणइ जहइ सामिलई, ताए अ णुठिपाए, गुरु जणिय सविठर नणई ॥ १४७ ॥ अर्थ - तेम वली गुरु कथा क रता होय प्रसुदित परखदा सांजजता ठता शिष्य एवु कहे के जोजन वेजा थई निहामेला सूत्रपारसीनी वेजा थई ठे पठी निह्मा मजगे नही माटे हवे उठो इया दिफ कहीने परखदा जग करे ते अज्ञवीसमी तथा तेहीज परखदा उठथानी अ गाठ गुरुयेंजे अर्थ ते सना आगल कखोठे तेज अर्थ सविस्तरपणे पोतातु नाय ण वतायवाने सनाजनोने वारवार कहे ते अयोगजनीसमी ॥ १४७ ॥

मूल - सिक्कामथारवा, गुरुणो सघट्टवण पाएहि, खामेइ न जो संहो, एसा आसायणा होइ ॥ १४८ ॥ अर्थ - मज्या ते शरीर प्रमाण सचारोते अठोहाय प्र माण जे गुरु सवधी ठे तेने पग साये सपटी फरसीने तथा गुरुना पगने पग ल गाठी पठी खमावे नही एवा शिष्यने ज्ञीसमी आशातना जाणवी ॥ १४८ ॥

मूल - गुरु सेक्का सचारग, विष्णु नितियण तुयट्टणेइ वरा, गुरु उव स मामण विष्णुणइ करिणेण दो चरिमा ॥ १४९ ॥ अर्थ - गुरु सवधी सच्चा स पारकनेरिपे विष्णुकें० उजा रहे अथवा नितियणकें० वेसे तुयट्टणकें० सुर्गहे एवी रीते करता शिष्यने एकत्रीसमी आशातना अढके० हवे अवराकें० बीजीक हेने गुरु थकी उचाथासन वपर वेसे ते वत्रीसमी गुरुने वरावर सरखे आसने बेरो ते तेत्रीसमी आदिशब्द थकी नितियण तुयट्टण करतानेपण ए चरम कें० वेजी वेदु आशातना वत्रीसमी तथा तेत्रीसमी जाणवी एटले ए एकवीस गाथायें करी तेत्रीस आशातना देखामी ॥ १४९ ॥

द्वे वांछणाना वत्रीज दोय देखामे ठे - तेमां प्रथम गाथाए सात, बीजी गाथा

વને આઠ, ત્રીજી ગાથા વને સાત ચોથી ગાથા વહે સાત અને ઠેલી પાંચમી ગાથા
 એ કરીને ત્રણ દોષ; એવી રીતે પાંચ ગાથાએ કરીને વત્રીશ દોષ દેખામે ઠે, તેમાં
 પ્રથમ નામ માત્ર કહીને પઠી અર્થ કહેશે:—

મૂલ અનુષ્ઠ અણાદિયંચ ચઢંચ, પઢિંચ પરિ પિંમયં; ટોલગં અંકુસં ચેવ, ત
 હા કઠ્ઠન રિગિચ્છં ॥ ૧૪૯ ॥ મહુવત્તં મણસાપઠં તદ્ય વેડ્યા; નય સા
 ચેવ નયંતં, મિત્તી ગારવ કારણં ॥ ૧૫૦ ॥ તેણિચ્છં પઢિણિયં ચેવ રુઠં તક્કિય મે
 વય; સઢંચ હિલિયં ચેવ તદ્દા વિપ્પલિયં ચિયં ॥ ૧૫૧ ॥ ઢિઠ મદિઠંચ તદ્દા,
 સિંગંચ કરમોચણં; આલિઠ અમણા લિઠં, ઝણં ઝત્તર ચૂલિયં ॥ ૧૫૨ ॥ મૂચંચ
 ઢૂરં ચેવ, ચુમજિંચ અપઘિમં; વત્તીસ દોસ પ્પસુઠં કિઠ્ઠ કમ્મં પઠ્ઠાણ ॥ ૧૫૩ ॥
 અર્થ:— પહેલો અણાદિય એટલે અનાદત્ત દોષ, વીજો યઠ એટલે સ્તવ્ય દોષ.
 ત્રીજો પઢિઠ એટલે પઢિઠ દોષ. ચોથો પરિપિંમિય એટલે પરિપિંમિત દોષ. પાંચ
 મો ટોલગઠ એટલે ટોલગતિ દોષ. ઠઠો અંકુસ એટલે અંકુશ દોષ. સાતમો કઠ્ઠ
 વ એટલે કઠ્ઠપ દોષ. આઠમો મહુવત્ત એટલે મત્સોદત્ત દોષ. નવમો મનસા પ્રહ
 ઇ દોષ. દશમો વેડ્યા વઠ એટલે વેદિકાવઠ દોષ. એકાદશમો નયસા એટલે નય
 દોષ. વારમો નયંત એટલે નજંત દોષ. તેરમો મિત્તી એટલે મેત્રી દોષ. ચૌદમો ગા
 રવ એટલે ગર્વ સંવંધીદોષ. પંદરમો કારણ દોષ. શોલમો તેણિય એટલે સ્તન્ય દો
 ષ. સત્તરમો પઢિણિય એટલે પ્રત્યનીક દોષ. અઢારમો રુઠ એટલે રુઠ દોષ. યોગ
 ણીશમો તક્કિત એટલે તર્જિત દોષ. વીશમો સઢં એટલે સઠ દોષ. એકવીશમો
 હીલિય એટલે હીલિત દોષ. વાવીશમો વિપ્પલિય એટલે પરિકુંચિત દોષ. ત્રેવીશ
 મો ઢિઠમઢિઠ એટલે ઢઠાઢઠ દોષ. ચોવીશમો સિંચ એટલે શંગ દોષ. પચીશમો ક
 ર એટલે કરદોષ; ઠવીશમો મોચણ એટલે મોચન દોષ. સત્તાવીશમો આજિઠ અ
 મણાજિઠ એટલે આશ્લિષ્ઠાનાશ્લિષ્ઠ દોષ. અઠાવીશમો ઝણ એટલે ન્યૂન દોષ. યો
 ગણત્રીશમો ઝત્તર ચૂલિય એટલે ઝત્તર ચૂલિત દોષ. ત્રીશમો મૂચ એટલે મૂઠ દોષ.
 એકત્રીસમો ઢટર એટલે પ્રશ્ન દોષ. અને વત્રીશમો ચૂમજીય એટલે ચૂમજિકદોષ.
 એવી રીતે વત્રીશ દોષનાં નામ જાણી લેવાં. ॥ ૧૪૯ ॥ ૧૫૦ ॥ ૧૫૧ ॥ ૧૫૨ ॥ ૧૫૩ ॥

હવે એવત્રીશ દોષનું વિસ્તાર સહિત વર્ણન કરે ઠે:—મૂલ—આયર કર્ણં આ
 ઢા, તત્તિવરીયં અણાદિયં દોઃ; દોઢે નાવે યઠો, ચોજંગો દઢઢ નડ્ઢ ॥ ૧૫૪ ॥
 અર્થ:— આદર વિના વાંદણું, તેને અણાદા દોષ કહેવે. આદર કર્ણું તે
 ને તેથી જે વિપરીત એટલે અનાદર કર્ણું તે અણાદા કહિશે. ના

પ્રવચનસારોક્ષર

મે પ્રથમ દોષ કહે છે વીજો સ્તવ્ય દોષ છે, તેના ઇચ્છ્ય અને જાવરૂપ કે
 એમા ચતુર્ભંગી છે (૧) કોઈ ઇચ્છ્ય વડે સ્તવ્ય દોષ છે, અને જાવથી નથી હોત
 કોઈ જાવથી સ્તવ્ય દોષ ને ઇચ્છ્યથી નથી હોતો, (૨) કોઈ જાવ અને ઇચ્છ્ય એ
 સ્તવ્ય દોષ છે અને (૩) કોઈ જાવ અને ઇચ્છ્ય એ વચ્ચે કરી સ્તવ્ય હોતો નથી.
 ઉદર શૂતાદિક કારણથી નમી શકે નહીં પણ નમવાનો જાવ દોષ તો ?
 એ સ્તવ્ય કદ્યો જે કોઈપણ કારણ વિના નમી શકે તોપણ સ્તવ્ય પણ ?
 મે નહીં તેને પાટુથી સ્તવ્ય કહે છે. એક વાગે જાંગમાના જે જાવે અને ઇ
 વ્ય ન હોય તેને ચત્તમ કહેવો અને જે ઇચ્છ્ય તથા જાવે સ્તવ્ય રહે તે મહ
 દૂષો જાણવો એ તાત્પર્ય છે ॥ ૧૫૪ ॥

મૂજ - પશ્ચિમ મળુ વચાર, જ અપિતોણિ જતિહ હોઈ, જશ્વ તશ્વ વડ
 ક્રિય કિમ્નો વર વરચે ॥ ૧૫૫ ॥ અર્થ - જે ઉપચાર રહિત હોય તેને પશ્ચિ
 કહે છે વાદળ વેતા જે અનિમગ્નિન એટલે વ્યવસ્થા રહિત હોય વાદળ પૂરકી.
 પિના નામી જાય તેને વીજો પશ્ચિમ દોષ કહે છે જેમ નાહુત પ્રાણને કોઈ
 એ કામે લગાડવો ઠતા ધણીનુ કામ વગર વાઘ્યો કે ન વાઘ્યો પોતાનુ તે ન
 હા પુરતુ લદ્દ રાખીને ઉપર પડ્યુ તે કરવુ એમ જાણીને ગમે તેવી રીતે અસ્થાય
 ત્ત તે ક્રિયા માત્રને કરી વુટો પાપત્રે તે પશ્ચિમ વિષે જાણવુ ॥ ૧૫૫ ॥

મૂજ - સપિન્દિ એવ વડ્ડ પરિ પિન્દિય વચણ કરણશ્ચો વાધિ, ટોજોશ્ચ ઇન્દિ
 નતો, ઉસ્તક અદ્વિતકણે કુળણ ॥ ૧૫૬ ॥ અર્થ - સપિન્દિ એટલે આચાર્યાર્થ
 અને એકાદ વાદ અથવા પ્રથમ જ્યાં વચીશ દોષનાં નામ કર્યાં છે ત્યાં એ દોષનુ
 નામ પરિપિદિત કષ્ટ છે તેનો અર્થ થાવી રીતે છે - કુલ થકી સ્ત્રોતા વચનો
 ગિચાવ વીના વચન વોજે અને પોતાના હાથ અને પગ ક્ષિયર રાખે નહીં તે સપિ
 ન્દિ નામે યોગ્યો દોષ સમજવો જેમ તીન એ નામના વર્ષાકાલમા એક જાતના પહી
 યાવ છે તે ઇચ્છરી ઉપર સ્થિર થઈ વેશતા નથી, અહીં તદ્દો ક્રૂરતા ફિરે છે તેમ
 જે વાદળુ દેતા જ્યાં ત્યાં આગો પાછો ફર્યા કરે તેને પાંચમો ટોજક દોષ કહે છે
 મૂજ - ઉચરણે હઠમિવ, પિતુ નિવેસેડ્ અકુલ વિતિ, વિશ્વવિદારિણ જ,
 ત કષ્ટ ગિચિય નાણ ॥ ૧૫૭ ॥ અર્થ - જેમ મદત દાર્થોને અકુલ વડે ગમે તેમ
 પેરે છે તેમ કાષ્ઠ્ય મુલ્ક પેરે એટલે સૂરિ વના દોષ કે વેરા હોય અથવા કાઈ
 કાર્ય વ્યવસ્થા દોષ તને અવદા રહે પાત્રપટ અથવા કષ્ટ પકડીને આમન ઉપર
 વેતાની વાંદળુ કર તેને ઠગા અકુલ દાય કહે છે વાંદળુદેતાં કાંચવાની પટ અગ્નને

સાંત્રો અથવા પાઠલે માંત્રો ગમે ત્યાં સ્વેચ્છા વડે ફિરવું તેને સાતમો કઠપ દોષ કહે છે.

મૂલ:- ઉદ્ધિત નિવેસંતો, ઉદ્ધતઃ મઘ્ન ઉદ્ધ જલ મઘ્ને; વંદિત કામો વઘ્ન, ડ સોઘ પરિચટ્ટ એ તુરિચ્ચ ॥ ૧૫૭ ॥ અર્થ:- જેમ પાણીમાં માઠલું સ્થિર રહે નહીં, તેમ જે વાંદણ કરતાં સ્થિર રહે નહીં, જેમ માઠલું ઘડીકમાં વાહેર દેશવાય ઘડીક માં પાણીમાં ગેપ થઈ જાય તેમ જે વાંદણકરતાં ઊઠતા વેસતાં ત્રવકી મારે વિચિત્ર ચાલા કરે અથવા એકને વાંદી વીજા આચાર્યને વાંદે તેને આઠમો મઘ્ન દોષ કહે છે.

મૂલ:-અપ્પ પરિ પત્તિણં, મણપ્પડં સોય વેઙ્ગા પણગં; તં પુણ જાણૂ પરિ જાણૂ હિષ્ઠં જાણૂ વાહિંવા ॥ ૧૫૮ ॥ અર્થ:- પોતાને અર્થે અથવા વીજાને અર્થે ગુરુદ્વારાએ કાંઈ કાર્ય સિદ્ધિ ન થવાથી તેનો મનમાં દેપ ઉત્પન્ન થાય છે તેમાં પોતાને આચાર્યાદિકે પ્રદેપ કહ્યો એ આત્મઅપ્રીતિ ઇમ શિષ્યના સંવંધીને પણ કહેવતે પરઅપ્રીતિ એમ ઇર્ષાલુ થકોવાંદે તેને નવમો મનપ્રહટ્ટદોષ કહે છે. ॥ ૧૫૮ ॥

અવતરણ.- વેદિકાદોષ પાંચ પ્રકારે કહે છે:- મૂલ:- કુણઃ કરે જાણુંવા એકરં ઠવઃ કર જુથ્થલ મઘ્ને; ઠવઠંગે કરઃ કરે, નયંતિ નિઙ્ગૂહણાઈયં ॥ ૧૫૯ ॥ અર્થ:- વેંદુ હાથ ગૂઠણ ઉપર મૂકી ૧ અથવા વેંદુ હાથની વિચમા ઢીચણરાણે ૨ એક ઊઠણ વે હાથનીવચે રાણે ૩ અથવા ધોળામાં હાથ રાણવા ૪ વેંદુ હાતવત્તંગે ધરે ૫ એ પાંચ પ્રકારે વેદિકાવઃ દશમો દોષ જાણવો. અંને જો હું વાંદણું પ્રમુખ દર્શન નહીં તો આચાર્ય મને કહામી મૂકવો એવો જે જય તેને અગ્યારમો જય દોષ કહે છે.

મૂલ:- નયઃવ નઃ સત્તિવર્ઘ, ઇવદઃ એહો રયંતિવેસંતો; એમેવય મોત્તીએ, ગારવ સિરકા વિણીઝહં ॥ ૧૬૦ ॥ અર્થ:- વીજા મુનિઓ નજે છે અનુવર્તે અથવા નજ શે ઇત્યાદિક દેહીને હું પણ વીજાની પટે વાંદણું કરું તેને વારમો નજંત નામે દોષ કહે છે. જોહું આચાર્યને વાંદૂ તો મારી સાથે આચાર્યની પ્રીતિ થાએ અંને મિત્રાઃ થા એ વર્ગે મિત્રતાના કારણથી જે વાંદણું તેને તેરમો મૈત્રી દોષ કહે છે. મને લોકો સમાચારિમાં પંક્તિ કુશલવિનીત જાણે એમજ વીજાસાધુ પણ જાણે એવા અંનિ પ્રાયે જે વાંદણું તેને ચૌદમો ગારવ દોષ કહે છે. ॥ ૧૬૦ ॥

મૂલ:- નાણાઃ તિગંમાતું, કારણ મિહ લોઘ સાહયં હોઃ; પ્રથા ગારવ હેઠ, નાણગ્ગહણે વિએ મેવ. ॥ ૧૬૧ ॥ અર્થ:- જ્ઞાનાદિક ત્રણ સૂકીને જે આલોક સંવંધી સુલના સાધનોની પ્રાપ્તિને અર્થે વાંદણું દિએ એટલે વસ્ત્ર કાંવડ્યાદિકની ઇ જા રાણે તેને પંદરમું કારણ વાંદણું કહે છે. આંહી કોઈ આશંકા કરે કે એકાંત જ્ઞાનાદિક આશ્રયી વાંદણું દેતાં તેને કારણ વાંદણું શાવાસ્તે ન કહિયે? તેનો ઉત્તર

જો પૂજાના અગ્નિપ્રાયથી ગૌરવની અગ્નિગાપા કરે, અને જો જ્ઞાનના મદ્દણને
દે ઇપ્સલક્રણથી દર્શનાદિક પણ લેવાં તો તેને પણ કારણ ગંદાગુજ રહિયે

મૂલ - હાથ પરસ દિધિ, વદતે તેણિયં હવણે, તેણોવિવ અપ્પાણ
ઝંજાવણામામે ॥ ૧૬૨ ॥ અર્થ - વીજા સાધુની દૃષ્ટિને ચુકવીને વાંદણ
ટલે પોતામાં અને સાધુ પ્રમુલમા અતરો રાહીને પોતાને ટુપાપે કેમકે, ૮
ણાને દેવતાં વાંદીશ તો લાજ થશે, અથવા મને વીજાથી લપ્તુ જાણશે ૯
માટે પોતાને ગોપ્ય રાહીને ચોરની પટે જે વાંદે તે સ્તન્ય નામનો શોજમો ૮

મૂલ - આહારસ્ત ઠ કાલે, નીહારસ્તાગિહોઢ પમિણીયં, રાસેણ ધમધમત
વદઈ રુઠ મેષતુ ॥ ૧૬૩ ॥ અર્થ - આહારના કાલનેવિષે અથવા નીહારના ૧
વિષે જે વાદણુ વિષે તેને સત્તરમુ પ્રત્યનીક દોષ દોષે કરીને ધમધમતો થશે
વા યુરુને ક્રોધાયમાન કરતો થશે જે વાદણુ કરે તેને અહારમો રુઠ દોષ ક

મૂલ - નવિ કુમ્પિતિ ન પસીપતિ, કઠસિવોચેવતઙ્ગિથ્ય એપ, સીતગુણિમા
ય, તક્કેડ શુરુ પળિવર્પતો, ॥ ૧૬૪ ॥ અર્થ - ગુરુ કોપ કરતા નથી તેમ પ્રતાદી

કરતા નથી, એટલે ઘટેલી જેમ શિર રેવની કાઠની પૂતડી વિશેષ તેની પડ
ઢે અથવા મસ્તકે કરી આગલીએ કરી અથવા જુકુટીએ કરીને તજના કરવી તે
ઝંગળીશમો તર્જિત દોષ કહે છે ॥ ૧૬૪ ॥

મૂલ - વીસનજાણમિણ, સપ્પાવ જઢે સઢનવણે, કવહતિ કણથ્ય વતિય
સઢપાવિકહોતિ એગજા ॥ ૧૬૫ ॥ અર્થ - એ વાંદણુ વિશ્વાસતુ સ્થાનક છે કેમકે
વાંદતાં ઠતાં આચાર્ય તથા શ્રાવકાદિક માહરો વિશ્વાસ કરશે એવા નાવે કરી
વાંદે પરતુ પ્રજાનાવેકરી અન્યઢે તેને વીશમો સઢ દોષ કહે છે એનેજ કપટ કૈતવ
અને સઢ એ ગ્રણ નામે કહે છે ॥ ૧૬૫ ॥

મૂલ - ગણિવાયગજિજ્ઞતિ, હીનીઝ કિ તુમે પળમિકણ, દર વદિશ્ચમિવિક
હ, કરેડ પત્તિપ વિષ્ય એપ ॥ ૧૬૬ ॥ અર્થ - હે ગણિન, હે વાચક, હે ડેવેટ હે
આર્યં ઇત્યાદિક અર્થે કરીને યુરુની હીજના કરેને કહે છે તું તન પ્રણામ કાર્યે
એમ કહીને જે વાદણુ કરે તેને એકવીશમો હીજિત દોષ કહે છે ચોરુક વાંદણ
કયા ઠતા દેશાદિ સઢનીની વિકથા કરે તેને બારીશમો કુચિત દોષ કહે છે ૧૬૬

મૂલ - અતર્ગિઝતમસેવા, ન વદઈ વદઈ વડીસતો, એપ વિઠ્ઠમવિઠ સિમે પુણ
કુજ પાસેહિ ॥ ૧૬૭ ॥ અર્થ - અતરિત કે ૧૧૫ પ્રમુલને અતરે રહ્યો થકો અથ
વા અધારાનેવિષે રહ્યો થકો કોઈ દેલે નહીં ત્યારે વાંદે નહીં ૧૧૫

वांटे तेने त्रेवीशमो दृष्टा दृष्ट दोष कहे ठे. मस्तकने सन्मुख टालीने मावी तथा जमणी ए वस्त्र बाजु तरफ वांदणु दिए तेने चोवीशमो शृंग दोष कहे ठे. ॥ १६॥

मूलः— करमिवमन्नऽदितो, वंदणयं आहरति अकरोति; लोऽय कराउ मुक्ता, न मुञ्चिमो वंदण कराउ. ॥ १६० ॥ अर्थः— जेम राजादिकनो कर प्रजाने जरुर देवो पडे ठे तेम वांदणा संबंधी अरिहंतनो कर पण शिष्योए देवो जोऽये. एम जाणीने जे वांदणु दिए तेने पचीशमो कर दोष कहे ठे. ग्रहित व्रते करीने अमे लोक संबंधी करथी तो मुक्त थया ठैए पण अर्हत संबंधी वांदणा लक्षण करथी मुक्ताणा नथी एम जाणीने जे वांदणु करे तेने ठवीशमो मोचन दोष कहे ठे.

मूलः— आग्निं च मणाग्निं च रयहरणसिरेहि होइ चउजंगो; वयण खिरेहिं कणं, जहन्न काले वसेतेहिं. ॥ १६१ ॥ अर्थः— आग्निष्ट अने अनाग्निष्ट दोषनी रजो हरण ने मस्तक साथे चतुर्जंगी थाय. प्रथम रजोहरण साथे हाथ लगाडे माथे न लगाडे ए एक जंगो, बीजो मस्तके लगाडे पण उंवे न लगामे; त्रीजो मस्तके न लगाडेने रजोहरणे पण न लगामे; चौथो रजोहरणे लगामे अने मस्तके पण लगा मे ए सत्तावीशमो दोष समजवो. अहरोना समूहने वचन कहे ठे. ते वचनमां प्रमादे करीने एक वे अहरो उठा कहे अथवा कोर्क अति कतावलो प्रमादना वशे करीने वांदणु थोडी वारमां पूरुं करे, त्यां वचनाहूर तो रह्या पण जेप अव नामादिक ते आवश्यक पण उठा थाय तेने अतावीसमो न्यून दोष कहेठे. ॥ १६॥

मूलः— ढाऊण वंदणं मवण वंदामि चूजिया एसा; मूवव सदरहिउं, जं वंद इ मूयगं तं तु. ॥ १७० ॥ अर्थः— वांदणुं दंडने पठी मोटे सादे करी “मवण वंदामि” कहे तेने उंगणत्रीशमो चूलिकादोष कहेठे. मूववके० मूगानी पठे मुखय की शब्द कहादयाविना जे वांटे तेने त्रीशमो मूक दोष कहेठे. ॥ १७० ॥

मूलः— ढडुर मरेण जो पुण, सुत्तयोसेऽ ढडुर तमिहः चुमजिं विगिणिहज णं, रयहरणं होइ चुमजिं तु. ॥ १७१ ॥ अर्थः— मोटा स्वरवहे जे वांदणातुं सूत्र घोपे उच्चार करे तेने एकत्रीशमो टट्टर दोष कहेठे. अने उमाफनी पठे रजो हरण जालीने फरावतो ठतां जे वांदणुं दिये तेने वत्रीशमो चुमजिक दोष कहेठे एवी रीते वादणाना वत्रीश दोष कही वताव्या. ॥ १७१ ॥

हवे नियत अने अनियत ए वे प्रकारना वांदणाना स्थानक देखाडे ठे. तेमां प्रथम आठ नियत स्थानक कहेठे— मूलः— पद्मिकमणे सज्जाए, काउस्तगा वरा ह पाहुणए; आलोचण संवरणे, उत्तम ठेय वंदणयं. ॥ १७२ ॥ अर्थः— प्रथम

प्रवचनसारोद्धार

पडिकमणे एटले थगुणस्थानकयी जे गुणस्थानकनेविपे आवबु तेनेविपे, बी मजाण एटले वाचनादिकनेविपे, त्रीजु काउत्तग के० विगयना परिजोगने थगु आरिज प्रमुग्गनु विमर्जेन थायठे तेनेविपे, चोथु थपराथ एटले गुरुत्तवधी विगयना चत्तवननविपे. पाचमु पाहुणए एटले परोणानेविपे तेपरोणा वे प्रकारनावे - एक साजागिक थने बीजा असाजोगिक ठे तेमा साजोगिक एटले एक समाचारी ना साधुनु थागमन यपाची तेने गुरुने पूवी वाटणु ठेबु थने असाजोगिक एटले ने उरी ममाचारीनो साधु आवे तो पहेला गुरुने वादणु दर्शने गुरुने पूवी वांटे थने नहुदा हायता उदारे ठु आजोयण एटलेवादणु दर्शने आजोयणा सेवी मानमुं गरण्णे एटले जे एकासणादि पञ्चकाण घणा थगारे लीवा होय वे त्यां नोतन पत्री थागास सहेपयाने थयें थयगा नोकारसी प्रमुख कीरा थका अजोणी दि गरण्णे, अनचार्य सेतांमर वांङणु थाय आठमु उत्तमार्थ एटले थनशनमापण वांङणुहेतु १४० तथा १०७० वे गाथायाना आरु दवज मडाणा तेचीइहा १७४ एर वांङणाना ठ अनियत स्थानक कहेते - मूल -माण निय कम्म वधण, धामापण करण परपण गितणया, जरगुडि अवाहीए, ठ होता वदणा क रणे ॥ १३७ ॥ अर्थ - (१) ज्यां मान हाय, (२) नित्य कर्म वधन थतु हो य, (३) आगातनानु रय्य होय, (४) प्ररचननी आझानु उत्तमन होय, (५) जरनी उडि पती हाय (६) थने ज्या अझानी हाय ए ठ स्थानकें वदना कर बी नह। उदन न कर्यान थय ए ठ वाय रुहा ठे माटेज ए अनियत स्थानक ठे एरी रीत पारीय गायाण करी वांङणाना वाय कथा आही बीजा वादणानो वा मण्णे यपा हव त्रीचा पडिस्मणाना वा कहे ते

अथ प्रतिक्रमण वा प्रतिक्रमण द्वार त्रितीय प्रारज तना आगनमा प्रथम प्रतिक्रमण गदना युत्पत्ति अर्थ करे ते - प्रतिप उपसर्ग प्रवृत्त अर्थनविपे प्रवृत्ते क्रमगद पाडना विरुपनविपे प्रवृत्त एना जाय - प्र तेन प्रतिक्रमण कर्तिये मयमण्य नहुणगानु ज पातानु स्थानक त मुरीन बीजा अमननकर नहुणगाना स्थानक न जतु तेन क्रमण रुठे थन त अमयमण्य नहुणगाना स्थानक यपा वाता पानाना मयमण्य नहुणगाना स्थानक आगु तन प्रवृत्त कट्टे थन उक - मय्यानानुयत्यर स्थान, प्रमादम्य उगाज्ज न प्रवृत्त कट्टे प्रवृत्त मुज्जत ए - नास्ना अर्थ - आगा ठ - ज पानाना

સ્થાનકથી પર ઇટલે નિન્ન સ્થાન છે. ત્યાં પ્રમાદને વગ ચડને ગતઃ ઇટલે જવાયું
 ઠતાં ફરી ત્યાંથી જે પોતાના સ્થાનકે પાહું આવ્યું તેને પ્રતિક્રમણ કહેત્રે. હવે વી
 જી રીતે અર્થ કરે છે.— અથવા પ્રતિકૂજ ગમન જે ક્ષાયોપશમિક જાવથી ઔદ
 યિક જાવને વિપે જયું તેને પણ પ્રતિક્રમણ કહે છે. તથાપિ તેનો અર્થ તેજ
 છે પ્રતિકૂજ ગમનથી પ્રતિશ્ચ્ચની સર્વત્ર વ્યાપ્તિ જાણવી. ઊર્લ્લચ પ્રતિ પ્રતિ પ્રવર્તન
 અથવા શુન ફલ જે મોક્ષ ફલદાયકનેવિપે નિઃશલ્ય ચતિને તે પ્રતિક્રમણ કહિ
 યે. એવી રીતે એ પ્રતિક્રમણ અતીત અનાગત અને વર્તમાન એ ત્રણે કાલવિપયક
 જાણી લેવું. અંહિ શિષ્ય પ્રશ્ન કરે છે કે, પ્રતિક્રમણ તો અતીત કાલને વિપેજ શુ
 ક છે એમ કહેવું છે. જેમકે — “અર્થ્યં પઢિકમામિ, પરુ પુત્રં સંવરેમિ, અણાગયં
 પચ્ચક્કામીતિ” આવો પ્રમાણ ઠતાં પ્રતિક્રમણને ત્રિકાલવિપયક કેમ પ્રતિપાદન
 કરોઠો તેનો ગુરુ ઉત્તર કહેત્રે.—અંહી પ્રતિક્રમણ શ્ચ્ચમાત્ર અશુનયોગચ્ચકોનિવૃત્તિ
 જાણવી. યજુકે “મિત્તિપ્પમિક્કમણં, તદેવ અસ્તંજમે પમિક્કમણં; કરાયાણ પ
 મિક્કમણં, જોગાણયં અપ્પ સંયાણં.” તેકારણ માટે પ્રતિક્રમણ ત્રણે કાલનેવિપે
 જાણી લેવું. જેમકે, પૂર્વકૃતપાપની નિંદા કરવી તે દારે અશુનયોગનો નિવૃત્તિ
 પ અતીત વિપયનો પ્રતિક્રમણ જાણવો અને સંવર દારે કરી પ્રલુત્પન્ન વિપય
 ઇટલે વર્તમાન સમયે સંવર કહ્યુંત્રે તેવર્તમાન પ્રતિક્રમણ જાણવો અને પ્રત્યાલ્યાન
 દારે કરી ઇટલે પચ્ચક્કાણ લેવો તે અશુન યોગનિવર્તન પચ્ચક્કાણે અનાગત સમયનો
 પ્રતિક્રમણ જાણવું. ડ્યાદિ તે પ્રતિક્રમણ દૈવસિકાદિ જેદોએકરી પાંચપ્રકારે થાય
 છે.—દિવસના અંતનેવિપે દૈવસિક પ્રતિક્રમણ થાયત્રે. રાત્રના અંતે રાત્રિક પ્રતિક્ર
 મણ, પદ્ધના અંતે પાદ્ધીક પ્રતિક્રમણ, ચાર માસના અંતે ચાતુર્માસિક પ્રતિક્રમણ,
 અને સંવત્સરના અંતે સાંવત્સરિક પ્રતિક્રમણ થાયત્રે. દૈવસિક શ્ચ્ચની વ્યુત્પત્તિતો
 દિવસ સંધિયાય કણિ દૈવસિક ડ્યાદિ તેનેવિપે સ્થિત નર પણ વે પ્રકારના છે.
 એક ધ્રુવ ને વીજા અધ્રુવ. તેમાં જરત અને ઐરવત ક્ષેત્રોનેવિપે પ્રથમ અને ચરમ તી
 ર્થકરના સમયે વન્નેકાલે પ્રતિક્રમણ કરવું તેને ધ્રુવ કહિયે. અને મહાવિદેહ ક્ષેત્રને
 વિપે સદાકાલ તથા જરતાવિક દશ ક્ષેત્રનેવિપે મથ્યના વાવીશ તીર્યકરોના સમયે
 કોડ કારણને લીધે પ્રતિક્રમણ કરવું પણ અન્યદા ન કરવું તે અધ્રુવ કહેવાય છે.
 વદાહ.— “સપઢિક્કમણો ધમ્મે, પુરિમસ્સય પઢિમસ્સય જિણસ્સ; મઝમગાણ
 જિણાણં, કારણ જાએ પઢિક્કમણં.” પ્રતિક્રમણ વિધિ આવી રીતે છે.— પંચ વિદ્યા

पार गिष्ठ ६ हेउ मिह साहु सावगो वावि, पडिकमण सहगुरुणा गुरुविराह कुण
५ इकोवि " ते चिइवदण उल्यादिके करी कहेते -

हे प्रथम सध्याप्रतिक्रमण विधि देखामे ते - मूल - चिइ वदण मुस्तगा,
पुत्तिअपमिजेह वदणा लोए, सुत्त वदण खामण, य वदण चरित्त उस्तगा ॥
१७३ दसणु नाणोसगो, सुयदेवय खित्त देवयाणच, पुत्तिअवदण शुइ तिय, स
कस्ययोत्त देवसिथं ॥ १७६ ॥ अर्थ - तेमाप्रथम त्रसस्थावर प्राणीए करी रहि
त प्रेक्षित प्रमाजित गमनेविषे इरियावही पडिकम्मीने, चत्यवटन विधान करवु
पठे आचार्यादिकने समाश्रमणादिक देउने देवसिक अतिचारना चितननेअर्थे काउत
ग करे, पण काउसगमा बहु व्यापारवाला साधु जेटले एक गुण देवसिक अतिचार
पितरे, तेदले तेथी बमणा अतिचार अटप हिडक गुरु चितवे तेथी गुरु हलवेथी
पितये, त्यारपठो साधु गुरुनी समीपे काउसगमनो उच्चार करे ते पालोने लोगस उक्को
पगरे जणीने पठोमुद्रपती पडिलेहिवी, त्यार पठो वादणो देवु पठो आजोपति एदले
आजोचन आजोउवु कापोत्सर्ग तथा चितित अतिचार गुरुने रेवा पठो पडिकम
ण सूत्र जणवु साधु ए पण पोते जणवु अने आवकेपण पोते जणवु त्यार पठो वा
दणो थापवु रामणेति एदले गुणादिकने रामणु करे ते प्रथम गुरुने खमावी पठो
अनुग्मे घोना सर्व मोटाथोने खमाववु ज्यारे पचकाठि गण होय त्यारे त्रीनो खा
मणु करवु ते पचकमा जे मोटो होय तेने खमाववु एरी रीते प्रजातना प्रतिक्रमण
नेरिपे पण तदणु वदणयति एदले वादणु देवु मूलमा (च) शब्द समुच्चय वा
चीउ ए गुरुना आश्रय करवाने अर्थे अजियाण नामनुवादणु कहेते पठो
आरिप्रतिचारनो काउसग करवो पठो दर्शन विबुद्धिनिमित्ते तथा ज्ञानातिचार
सुद्धि निमित्ते काउसग करवा, त्यार पठो श्रुत समृद्धि निमित्ते श्रुत देवतानो का
पोत्सर्ग करवो पठो स्तुति देवी अथवा वीजाए स्तुति देता शानजवी त्यार पठो
सर्व बिप्रानु निर्दजन करवाने अर्थे केउ देवतानो कापोत्सर्ग करवो ते समये
एक नमस्कारनु जितवन करीने स्तुति देवी अथवा वीजाए स्तुति देता शानजवी.
मनमा प्रकार समुच्चय अर्थे ते त्यार पठो नमस्कार करी वेशीने ' पुत्तियति '
एदले सुगुणानीका ए करी प्रत्युपेक्षण करवु, त्यार पठो मगजादि निमित्ते
वादणु देवु त्यार पठो इशामो अणुसहि एम जणीने नीचे वेशी एक गुरुनी
स्तुति जगना ठना प्रबुद्धमान स्मरे करीने प्रबुद्धमान एदले श्री महावीर स्वामीनी
प्रबुद्ध स्तुतियो जणवी तदनुवर ' सक्रउपनि ' एदले शक्रस्तव जणवु, त्यार पठो या

चंति' एटले स्तोत्र नणवुं. ल्यार पठी दिवसातिचारनी विगुदिने अर्थे कायोत्सर्ग करवो ते समये चार लोकस्य उद्योतकर कहेवां. एवुं गाथामां कहु नथी तो पण जाणी लेवुं 'देवसियंति' एटले ए संध्या समये देवसिक प्रतिक्रमण जाणवुं. एट ले वे गाथा वने देवसी प्रतिक्रमणनी विधि कही. इति संध्या प्रतिक्रमण विधि.

हवे प्रजात प्रतिक्रमण विधि कहे ठे:- मूल:- मिह्वाउकड पणिवा, य दंडंग काउसगग तिअ करणं; पुत्तिअ वंदण आलो अ सुत्त वदणय खामणयं. ॥१७४॥ वंदणयं गाहा तिअ, पाढो ठम्मासि अस्त उस्तगगो; पुत्तिअ वंदण नियमो, युइ तिअ चिय वंदणा राउ ॥ १७५ ॥ इउवि पढमे चरणे, दंसण सुद्धीय वीष उ स्तगगो; सुअ नाणस्त तईउ. नवरं चिंतेइ तिअइमं॥१७६॥ तइय निसायइआरं, चिं तइ चरमंमि किंतवं काहं; ठम्मासा एग दिणा, इहाणिजा पोरिसि नमोवा॥१७७॥

अर्थ:- नूमिकाने मस्तक लगामी, आखी रात्रना अतिचारनो मिह्वामि ड.क म दईने, प्रतीपाद दंमक नमोवुणं कहीने उस्तगगतियके काउस्तग त्रण करवा. पठी मुहपती पडिलेही, वांदणुं दइ, आलोअणुं आलोइ. प्रतिक्रमण संबंधी सूत्र गुणी, उना यइ, पठीवे वांदणा दइ, खामणुं करी वली वे वांदणा दइ. "आयरिय उवज्जा ए" इत्यादि त्रण गाथा कही पठी ठ मासी तप चिंतववा संबंधी काउसगग करवो. तेमां ठ मासी तपनी चिंतवना आवी रीते करवी:- श्री महावीरना तीर्थनेविपे उ ल्हृपताथी ठ मासी तपवचें ठे. माटे हे जीव ए तप तूं करी शकओ के नही? एम पोताना अंतरमां चिंतवना करवी पठी जो ते तप पोताथी यइ शके नही तो वली चिंतवन करवुं के एक दिन ओठा ठ मासी तप थई शकओ? एम एक एक दिवस ओठो करतां ज्यारे ओगणत्रीश दिवस उठा थई रहे ल्यारे तेनो मास एक गणीने पांच मासी तपने विपे प्रथमनी पठे अंतर प्रश्न करवुं, पठी चोमासी, त्रीमासी, वेमासी अने एक मासी चिंतवना करवी. ते पण जो पोता थी वनी शकतुं होय नही तो तेमांथी एक एक दिवस उठो करतां तेर दिवस उ ठा करीने वली चिंतववुं के हवे चोत्रीसम तप करी शकाओ के नही? ते पण जो उरें नही तो वत्रीसम विपे चिंतववुं. एमयावत् पठी दशम, अष्टम, ठठ, चउठ, अने जेवट आंवल सुधी आववुं. ल्यार पठी निवो एकासणुं पोरिसीनी अवधिसुधी नी चिंतवना करवी. एम नवकारगी आदि जेटलुं करी शकाय ते पञ्चस्काण मनमां चितववुं. अने ते नमो अरिहताणं कहीने पालवुं ल्यार पठी मुहपती पडिलेही, वे वांदणा दईने, पञ्चस्काण करवां. पठी युअतिअ एटलेगोडलीए वेगीने गिलोई प्रसु

ચરુના ઉત્તર ગુણ ગિહ્યાવ્રત છે હિસાદિકનો નિવૃત્તિરૂપે કરી મૂલ ગુણોનું પ્રત્યા
 ગ્ધ્યાનત્વ થાય છે, પ્રતિપદ્ધ નિવૃત્તિરૂપે કરી પિમવિશુદ્ધ્યાદિક થને દિગ્વ્રતાદિ
 ઉત્તર ગુણનું પ્રત્યાગ્ધ્યાનત્વ થાય છે. ત્યા પોતે કરેલા પ્રત્યાગ્ધ્યાન કાલનેવિપે
 રિનય મદિત સમ્યક્ વપયુક્ત ગુરુ વચનનો સ્વાર કરતા પ્રત્યાગ્ધ્યાન કરે છે
 તે પ્રત્યાગ્ધ્યાનનેવિપે ચતુર્નંગી થાય છે - જેમ કે, પોતે પ્રત્યાગ્ધ્યાનનું સ્વરૂપ જાણ
 તો વ્રતા જાણનારા ગુરુનોપાઝે કરે છે એ પ્રથમ જગ, ગુરુ જાણનારા હોય
 અને પોતે અજાણ વ્રતા ગુરુનીપાઝે કરે તે દ્વિતીય જગ, શિષ્ય જાણ હોય અને
 ગુરુ અજાણ વ્રતા તેની પાસે કરે તે તૃતીય જગ, અને ગુરુ તથા શિષ્ય વચ્ચે ય
 જાણ વ્રતા ગુરુની પાસે કરે તે ચતુર્થ જગ જાણવો એ ચાર જગ પોતાના મને
 પર્યાપ્તિ કયા નથી પણ સિદ્ધાંતનેવિપે કહેજા છે. યદાહ - "જાણમો જાણ
 મગાસે જાણમો અજાણમ સગાસે અજાણમો જાણમ સગાસે અજાણમો અજાણ
 મ સગાસે ડ્ય્યાદિ" તેમા પ્રથમ જગ શુદ્ધ છે કેમકે વચ્ચે જાણપણ છે. બીજો
 જગ પણ શુદ્ધ છે. કેમકે, ગુરુ જાણનાર અને શિષ્ય અજાણ વ્રતા તેને સહેવેથી
 ઘોષ કરી પ્રત્યાગ્ધ્યાન કરાવે છે અન્યથા અશુદ્ધ છે ત્રીજો જગ જો પણ અશુ
 દ્ધ છે, પરંતુ એ પણ તથાવિધ ગુરુની અપ્રાપ્તિ વ્રતા ગુરુના વધુ માનેકરી ગુરુત્વ
 પી પિતા, વિઠ્ઠલ, ઘણુ, મામા, અને શિષ્યાદિ બીજાપણ કોઈ સાદ્દી કરીને જ્યારે
 પ્રત્યાગ્ધ્યાન કરે છે ત્યારે શુદ્ધ છે ચોથો જગ અશુદ્ધ છે ॥ ૧૮૭ ॥ ૧૮૮ ॥

અ. ઉત્તર ગુણ પ્રત્યાગ્ધ્યાન પ્રતિદિન વપયાગિત્યેકરી કહેવાય છે - તે પચ્ચક્ષા
 ણના દશ પ્રકાર છે તે કહે છે - પહેજા જાવી પચ્ચક્ષાણ, બીજા અતીત પચ્ચક્ષાણ,
 ત્રીજો કાટિ સદિત પચ્ચક્ષાણ, ચાથો નિયત્રિત પચ્ચક્ષાણ પાંચમો સાગાર પચ્ચક્ષા
 ણ ઢાંચો ગિતાગાર પચ્ચક્ષાણ, સાતમો પરિમાણરૂત પચ્ચક્ષાણ, આઠમો નિર્વિગેષ
 પચ્ચક્ષાણ નવમો માવેત પચ્ચક્ષાણ, અને દશમો અદ્યા પચ્ચક્ષાણ છે તેમા નવમો
 સાતેત પચ્ચક્ષાણ આત્મપ્રકાર છે અને દશમો અદ્યા પચ્ચક્ષાણ દશ પ્રકારે છે.

મૂજ - હાહી પહોમવણા, ડનઠ ન તમો દવેજ કાઝમે, ગુરુ મણ ગિલાણ
 નિગમ, તગસ્મિ કહ્વા વજતેણ ॥ ૧૮૯ ॥ અથ ચિત્તિય પુર્વે જો, કુણડ તવન
 યજામદ વિનિ, તમડકર્નતે શં, વ હેવણાતવ ડજ વઠ ॥ ૧૯૦ ॥ અર્થ - પ્રથ
 મ જાપિ પશાશાણનું વર્ણન કરે છે - ગુરુ ઇટલે આચાર્યાંદિ, મણ ઇટલે સાધુના
 મમ્દ, જ્ઞાન ઇટલે રંગે કરીને પ્રસિત શિષ્ય, અચ્ચજન જાત ઇટલે નાના ચનાર
 અને તપસી ઇટલે ડન્ટટ તપના કરનાગ ઇટ સપથી જે કાર્યે વિશ્રામણાદિક મા

वे तेणे आकुल व्याप्त पणाची मारुं मन व्याकुल थवाची पर्युषणादिक पर्वना
दिवसे अष्टम्यादिक तप जो थड शकतो नही तो मने एलाजनी हाणी थडे इयंचिंति
०० एवो चितवीने जे कोई ते पर्व आब्यानी पहेलांज ए तप करवा विपे गुरुनी
पडे पञ्चस्काण लडने नावि शुन कार्यनी सिद्धि करी लेवाना हेतुथी जे तप करेते
न अनागत जावी तप तीर्थकरादिक कहे ठे. ए पहेलो जावी पञ्चस्काण जाणवो.
हवे बीजो अतीत पञ्चस्काण देखामे ठे:- अनागत जावी तपनी पठे पूर्वोक्त कार
णोने लीधे पर्युषणादि पर्वने दिवसे जो तप थड शक्यो न होय तो ते पर्व गया पठी
सहित तप करवो तेने अतिक्रान्त अतीत तप कहे ठे. ॥ १७८ ॥ १८० ॥

मूल - गोसे अप्रचर्त, ज काउ त कुणऽ बीअ गोसेवि; इअ कोडी डुगमिल
रो. कोडी सहियंति नामेणं. ॥ १८१ ॥ अर्थ:- हवे बीजा कोटि सहित पञ्चस्का
णंतु स्वरूप कहे ठे- प्रजातना समये अनक्तार्थ एटले उपवास करीने एमज
आविल, नीवी, एकासणुं, अने एकलगाणो प्रमुख व्रत करीने वली बीजा दिव
शर्मा प्रजातने समये गत दिवशनी पठेज व्रतनो आरच करवो त्यारे गतदिवशना
प्रजात समयथी व्रतनो आरंज थयो ने वर्त्तमान दिवशना प्रजात समयमां अंत
थयो कहेवाय. ते पूर्व व्रतना अंतने समये पूर्वनी पठेज वली बीजा व्रतनो
आरंज करवो एम एक पठी एक शुंखलावळ एकनो आरंज अने बीजानो अंत
एवा कोटिक्रम वडे जे तप करवो तेने कोटि सहित पञ्चस्काण कहे ठे. ॥ १८१ ॥

मूल - हिंछेण गिलाणेणव, अमुग तवो मुगटिणंमि नियमेण; कायवोति निअं
टिअ, पञ्चस्काणं जिणाविति. ॥ १८२ ॥ अर्थ:- नियंत्रित पञ्चस्काण कहेठे:-हिंछे
ण एटले निरोगता ठते अथवा गिलाणेणके० सरोगीठते पण चिंतवेजे अमुक दिवसे
अमुक ठठ अष्टमादिक तप मारे जरूर करवो एवा नियमेण के० निश्चय वडे जे
तप करवो तेने त्रिलोकनाजाण जगवत नियंत्रितनामे चोथो पञ्चस्काण कहेठे. १८२
अवतरण:- ए तप कया कालेहता ते देखामे ठे. मूल:- चोदस पुष्टिसु जिण
कप्पिएसु पढमंमि चेव संघयणे; एववोव्विन्नं चिय, थेरावि तया करे सीय. ॥

१८३ ॥ अर्थ:- चांद पूर्वना धरनार अने जिनकल्पीनेविपे वली प्रथम वज्ररूपज
नाराच संघयणनेविपे एतप विवेद गयोपण ए तपने तेकाले स्थविरकल्पी करता हतां.
अवतरण - सागार नामे तप अथवा पञ्चस्काण कहे ठे. मूल:- महत्तरयागा
राइ, आगारेहिं जुअंतु सागारं; आगार विरहियं पुण, जणिय मणागार नामंतु.
॥ १८४ ॥ अर्थ:- महत्तरागारेणं इत्यादिक आगारे करी सहित होय तेने सागार

તપ યને એ આગરે કરીરહિત હોય તેઅનાગાર નામે તપ એવી રીતે થી.
 યને ગણપ્રસાદિકે કહ્યુને એપાત્મો આગાર ને ઠલો અનાગારપચ્ચરકાણ કહે
 ઓહી કોઈ આગકા કરેકે “અન્નચણા જોગેળ, મહસાગારેળ” એમૂકી
 ગદિ આગારેકરી રહિત અનાગાર કહેવાનું કારણ થુ તેનો ઉત્તર આવી રી
 મૂત - કિન્તુ યણા જોગાડહ, સહસાગારેયહુન્નિ જણિયવા, જેણતિણાડ
 ક્કા, મુદમિ નિગિરિક્ક વાકહવિ ॥ ૧૯૫ ॥ ડય કય આગારહુગપિ, મેસ
 રદિઅમણાગાર, હુપ્પિક્ક પિત્તિ કત્તાર ગાહ રોગાડ એકુક્કા ॥ ૧૯૬ ॥ અર્થ
 નાનાગ ણટલે જોના હોય અથવા જેની સ્મરણશક્તિ ઓઠી હોય તેથી પચ્ચ
 તે સ્મરણ રહે નહી તે યને ડહા સહસાત્કારેકરી મુગમા ટુણાદિ ઘણે, અ
 પાતાની મેલે કાંડ પદાર્થ મુગમા પડે. તેનો શો ઉપાય થાય ? ડયકય કેળ
 ણપરી ૧ થે આગાર કયા ઉતા પણ અનાગાર કહેવાયઠે તે અનાગાર કયા કર
 તે કહેઠે - હુપ્પિક્ક, ણટલે જ્યા હુકાલ પડયો હોય યનેકિરત્તા પણ વૃત્તિ મન
 નહોય તે હુન્નિક્ક યને વૃત્તિકાતાર તે વૃત્તિકહેતા વચ્ચુ ણટલે જેણેકરી શરીર
 નિગાંડ ઘાલે તે વૃત્તિનિક્કા પ્રમુગ તે રિપયક કાતાર જ્યા હોય તેને વૃત્તિ કાતાર
 જતેઠે જેમ અટચીમાનિક્કા મલે નહી તેમજ સિણવદધાદિ ગામમા અવાતા
 ઘાણા પ્રમુગ હોય તેથી, અથગ શાસનના ઢપી હોય તેના આકોર્ણ પણાનેજીરે
 નિક્કા ન મલે ન ઉભાળે પનો જોડ મોટો રોગ થયો હોય તે મટાડવા શાલ કાંડ
 મદળ જાવુ પડ યાદિ અદ્યમે કાનાર તે કેસરી સિદ્ધની આપવાયઠે કરવુ પડે તે
 મુન - દનીદિગ રજ્જેદિગ, ધરેદિ નિક્કાદિ અદ્ય વઢેદિ, જો નનપરિચાય
 જોડ પરિમાણસ્મેજ ॥ ૧૯૭ ॥ અર્થ - યાતની સત્ત્યાણ કરી કાલીયાતી સ
 ય્યાણ કરી અથગ પગની સાધ્યાયે કરી સદેપ નિક્કા તે મત્તુણાદિક તળ કરી
 અપગ ડ્યતે દૂર, ઉદન મુગ, પ્રમુગ તેણે કરીને જે જાંડ જોય આહારના પરિ
 યાગ જો, નને પરિમાણ રૂત સાતમા પચ્ચરકાણ કહે ઢે ॥ ૧૯૭ ॥

મૂત - નજ અનાગ સવ, થ પાળગ યાડમપિ મહંપિ, યોનિરડ સાડમપિહુ, સહ
 નિરવમેનન ॥ ૧૯૮ ॥ અર્થ - અપણ અદ્યના અર્થે સસ્કૃતમા અથગ થાય ઢે એ
 ગદ્ય અગ ધાતુ માયી થયો ઢે ૧ ધાતુ જોજનને અર્થે રત્તે ઢે અડ્યતે ણટલે ને
 જમોન ઢેળ તે અગને ઢે પાળગ અદ્યના સસ્કૃતમા ધાતુક થાય ઢે ૧ અદ્યની મ
 ન અડ્યુ પા ઢે ન ધોગની કિયાને અર્થે રપગય ઢે તેવુ રૂપ ધાન થાય ઢે ત
 રુપિ તે ધાનર સાડમનો સસ્કૃતમા યાદિમ અદ્ય ઢે. એની મૂત ધાતુ યાગ ન

खावाने अर्थें वपराय ठे तेतुं रूप खादिम थाय ठे अने स्वाद (पर्व) ए धातु आस्वादने अर्थें वपराय ठे तेनुरूप स्वादिम थायठे हवे समयजापायें जे निरुक्ति तेणो करीअुत्पत्ति दर्शवै ठे. आशु एटले उतावलपणो, नूखने उपशमावाने अर्थें अगन शब्द ठे. प्राणेंडियादि दशने तृप्तिकार पणो वत्तें तैपान शब्दनो अर्थें जा एवो. ख शब्द आकाशवाची ठे तेथी मुखना पोलाणने ते रूपे करी तेमां वस्तु खवाय ठे तेने खादिम कहे ठे. अने रसादिक स्वाद वडे स्वादयति स्वादरूपी गुणवालो जे पदार्थ तेने स्वादिम कहे ठे. एवी रीते जे ए अर्थ देखाडयो ते यद्यपि एकार्थिक ठे, तोपण जे तथाविध ज्ञानथी रहित वाल ठे तेने सुखाववोधने अर्थें अने विवक्षित इअ्यनी सुखे परिहरणादिने अर्थें एनेद कल्पना देखाडोठे. एवाउक्त प्रकारना अगनादिक सर्वतुं जे वोस्तिरवुं तेने निरविज्ञोप नामे आठमो पञ्चस्काण कहेठे.

मूल:-केयंगिहंति सहते, ए जेउतेसिं इमंतिसाकेयं; अह्वा केयं चिंधं, सकेय मे वाहु साकेयं ॥ १ एण ॥ अर्थ:-केत शब्दनो अर्थें घर थायठे तेणो करीने जे सहित होय ते ग्रहस्थ जाणवो ए साकेत अथवा केत शब्दनो अर्थें चिन्ह पण थायठे. एटले अंगुठादि चिन्ह प्रमुख सहित जे होय तेने साकेत सचिन्ह कहेठे.

अवतरण:-ए नवमो साकेत पञ्चस्काण आठ प्रकारे थायठे ते कहेठे. मूल:-अंगुष्ठिमुष्ठि गंवि, घरसेउस्तास थिबुग जोऽके; पञ्चस्काण विचाले, किञ्चमिण मज्जिगहे सुविंयं ॥ १२० ॥ अर्थ:-अंगुष्ठादि आठ पञ्चस्काण एवी रीते करवा ते पञ्चस्काणने विचाले थाय एटले कोऽके पोगति प्रमुख पञ्चस्काण कीधो ठतां ते पोरिसिनोका ल पूरो थऽ रह्या पठी मनमा कल्पना थाय के मारे अमुक एक काम करवुं ठे ते काम करीने पठी जमीग त्यागुधी बली साकेतक पञ्चस्काण करुं तो सारु एम विचारी पहेजो “अंगुष्ठसहियं पञ्चस्कामि” एटले ज्यांसुधी मूठमां आंगोठो राखुं त्यासुधी पञ्चस्काणनी शीमाथऽ. एमज बीजो मूठ बांधवी तेने मूठसहियंपञ्चस्का मी बीजो गांठ बांधवी ते गांठिसहियं पञ्चस्कामि चोथो घरसहियं पञ्चस्कामि पांचमो सेउपरसेउ एटले आंगनो परसेवो ते ज्यांसुधी परसेवानो विंड नीकले त्यांसुधी ते सेउसहियंपञ्चस्कामि ठणें थासोव्हास एटले उस्ताससहियं पञ्चस्कामि. सातमो थिबुग एटले पाणीनो पपोटो ते सहित, एटले थिबुग सहियं पञ्चस्कामि; आठमो जोऽ एटले टीवा प्रमुखनी ज्योति सहित, ते जोऽ सहियं पञ्चस्कामि; ए आठ प्रकारनो नवमो साकेत पञ्चस्काण कहेवायठे. ए पञ्चस्काण जेम प

प्रवचनसारोद्धार.

त्राकाण विचाले थाय ठे तेम अजिग्रहनेविपे पण थाय ठे अने ज्यां शुधी गुरु
मांमजीमा थावे नही त्या लगे साधुने पण एपञ्चस्काण थाय ठे ॥२००॥
हरे दशमो अक्षापञ्चस्काण कहेठे - मूल - अक्षाकालो तस्तय, पमाण मन्तु

ज नये तमिह, अक्षा पञ्चस्काण, दसमनु पुण इम नणिअ ॥२०१॥ अर्थ - अक्षा
शब्द वढे काल जाणवो तेनो जे प्रमाण मुहूर्त, प्रहर, प्रमुख उपचारयी जाणी
लेवु एटले दशमो काल दर्शक अक्षा पञ्चस्काण तीर्थकर गणधरे कह्यो ठे
॥ २०१ ॥ ए पञ्चस्काणनो चालना पूर्वक जयन्य कालमान कहेठे
मूज - अक्षा पञ्चस्काण, एपतु जड विनेव कालनु, तह विजहन्नो काजो, मु

हुत मित्तो मुणोपयो ॥ २०२ ॥ अर्थ - अक्षा प्रत्याख्यान एपतु के० ए यद्यपि
यसु तथापि काल मान कह्यो नथी तोपण जयन्ये मुहूर्त मात्र जाणवो ॥२०२॥
हये अक्षा पञ्चस्काणना दश जेद देखाने ठे - मूल - नवकार पोरितीए, पु

रिमट्टेकासणोगणोय, थायविल अचतठे, चरिमेय अजिगगहे विगई ॥ २०३ ॥
अर्थ - नवकारती, पोरिती, पुरिमट्ट, एकासणो, एकलगाणो, आविल, वप
यात, दिवसचरिम अथवा नवचरिम, अजिग्रह, अने विगई, ए दश नामने

हये नोकारती प्रमुख दश पञ्चस्काणनी थागार सख्या कहे ठे - मूल - दोवे
य नमुकारो, थागारा उच पोरितीएठ, सत्तेवय पुरिमट्टे, एकासणगमि अछेव
॥२०४॥ सत्तेगछाणस्तउ, अछेय अचिलमि थागारा, पचेवय अ प्रतठे, व प्याणे

परिम चत्तारि ॥ २०५ ॥ पच चवरो अजिगगहि, निव्वीए अछ नवय थागारा,
अप्पावरणे पचउ, हयति सेसेसु चत्तारि ॥ २०६ ॥ अर्थ - प्रथम 'नोकारती
जगपरिहारायें' अन्नउणानोण, अने सहसागारेण, ए वे अगार जाणवा

'पोरती जगपरिहारायें' अन्नउणानोणेण, सहसागारेण, पठन्नकालेण, दि
सामोहेण, सादुवपणेण, अने सबसमादिवनियगारेण, ए ठ थागार ठे सा
ट पागती जगपरिहारायें पण एज ठ थागार जाणी लेवा पुरिमडनेविपे उपन

हणयी अबडनेमिपेण पोरती अथवा साद पोरती जगपरिहारायें कहेजा ठ
थागार जश्ने तेथामा महत्तरागार मेजवीने सात थागार समजी लेवा एका
मणा जगपरिहारायें अन्नउणानोणेण, सहसागारेण, सागारिआगारेण, थागार

उपसारेण, ए अथसणेण, पारिगावणीआगारेण, महत्तरागारेण, अने सबम
मादिवन्निआगारेण, ए थाठ थागार ठे अने वेथ्यासणा जगपरिहारायें पण
एन थाठ थागार जाणवा एकजगाणाजगपरिहारायें पण थावटण पमाण

ણં વિના વાકીના સાત આગાર એકાસણાનીપઠે જાણવા. આંબિલ જંગપરિહારાથે
અન્નઘણાનોગેણં, સહસાગારેણં, લેવાલેવેણં, ગિહ્વસંસઠેણં. ડાચિત્તવિવેગેણં, પારિ
ઠાવણીયાગારેણં. મહત્તરાગારેણં, અને સઘસમાહિવત્તિયાગારેણં એ આઠ આગાર ઠે.
ઉપવાસ જંગપરિહારાથે અન્નઘણાનોગેણં, સહસાગારેણં, પારિઠાવણીયાગારેણં,
મહત્તરાગારેણં, અને સઘસમાહિવત્તિયાગારેણં, એપાંચ આગારઠે. પાણીજંગપરિહારા
થે, લેવેણવા, અલેવેણવા, અઠેણવા, વહલેણવા, સતિઠેણવા, અને અસિઠેણવા.
એ ઠ આગારઠે. દિવસ ચરિમ જંગપરિહારાથે" અન્નઘણા નોગેણં, સહસાગારેણં. મ
હત્તરાગારેણં, અને સઘસમાહિવત્તિયાગારેણં એ ચાર આગારઠે. વલી નવચર્મિ જંગપરિ
હારાથે મહત્તરાગાર, તથા સઘસમાહિવત્તિયાગાર એ વઢેનું કોડ કામ નથી એમ જો
તે જાણે તો અન્નઘણાનોગેણં. અને સહસાગારેણં એ વે ઠતાં પણ તે નિરાગાર
ઠે. અન્નિગ્રહ પચ્ચક્કાણ જંગપરિહારાથે" દિવસ ચર્મિનેવિપે કહેજા ચાર આગાર
જાણી લેવા. ઇચ્ચ, ક્કેત્ર, કાલ, તથા જાવ એ ચાર પ્રકારે અન્નિગ્રહ થાય ઠે તેને
વિપે પૂર્વોક્ત ચાર આગાર કહ્યા ઠે તે વલી કોડક સ્થાને પાંચ પણ કહ્યા ઠે.
નીવીનેવિપે, આંબિલ પચ્ચક્કાણમાં કહેજા આઠ આગાર હડને તેમાં પદ્મમન્કિણ
ઠમેરવો એટલે નવ થાય ઠે. અને કેટલાક આઠ પણ કહે ઠે. નીવી ગજ્જનો યુ
ત્પત્તિ સહિત અર્થ કહે ઠે - એનો મૂલ શબ્દ સંસ્કૃતમાં નિર્વિગતિક ઠે. એમાં નિઃ
ઉપસર્ગ ઠે અને વિરુત્તિક પદઠે. નિ. ઉપસર્ગે અજાવ દેવાઠે ઠે અને વિરુત્તિક એ
ટલે ચિત્તને વિકાર કરનાર. તે વિરુત્તિ નિર્ગત થઈ એટલે વિરુત્તિ નટી તેથી નિર્વિ
રુત્તિસિદ્ધ થયું. અથવા મૂલ સંસ્કૃત શબ્દ નિર્વિગતિક ઠે. એમાં પણ પ્રથમની પઠે
નિઃઉપસર્ગે અજાવ વાચી અને વિગતિક શબ્દ વડે પાકુડ ગતિનું નિર્ગતન મિદ્ધ થાય
ઠે. એટલે જે કરવાથી પ્રાણીની નગ્ગી ગતિ નિવૃત્ત થાય ઠે. માટે એનું નામ નિર્ગતિ
ક કહિયે એને આઠ અને નવ આગારનો કારણ તે નવણી ડંગાદિમ એ ગાથાયેરંગી
આગાર કહેમે અપ્રાવરણાનિગ્રહનેવિપે પૂર્વોક્ત ઇચ્ચાદિ અન્નિગ્રહ પચ્ચક્કાણમાં કહેજા
ચાર આગાર હડને અને તેઓમાં પાંચનો ઓજવટ્ટાગારેણં એ આગાર ઠમેરવો, એ આગાર
શાયક પ્રમુગ્ધના આવવાથી ઓજ પટે લેતાં પણ જંગ થાય નટી એ આગાર રીજે આને
પાંચ આગાર જાણવાઅન્યથા ઓજ નવે અન્નિગ્રહનેવિપે ચાર આગાર જાણવા.

નીવી પચ્ચક્કાણનેવિપે આઠ આગાર પણ કહ્યા ઠે ને નવ આગાર પણ કહ્યા
ઠે તેનું કારણ છું? તે કહે ઠે - મૂલ - નવણી ડંગાદિમગ, અદ્ધ દનિ વિનિ
અ પય શુદ્ધેચ્ચ: નવ આગારાણિ, મેન દવાણંચ અદ્ધેચ્ચ. ॥ ૨૨૦ ॥ અર્ષ. - નવ

નીત એલે માત્રણ, ઓગા હિમગ કહેતાપકવાન અઢચ ટહી એલે કઠીણ મહા
 દધિ પિશિત એલે માત્ર, ધૂત, તથા ગોલ પ્રસિદ્ધ ટે એટલી નયનીનાદિ અઢચ
 વિગયનેવિપે નવ આગારઁ જેનો ઝક્ષિત એલે વિવેક કરી સક્રિયે કે જેતું મૂન
 કારણ ઇચ્છ્ય જુઝ ઘતા પતી પરિણામથી રૂપાતર થયુ ટે અને એ વિપયમા અઢચ
 કહ્યુ ટે એવા પદાર્થનેવિપે નવ આગાર થાય ટે અને વાકી જેનો વિવેક કરી સ
 કીયેનહી તેનેવિપે આઠ આગાર થાય ટે ॥ ૨૦૪ ॥

પૂવે “સઘં અસણ સઘ ચ પાણમ” એ ગાથામા ચાર અસનાદિ કહ્યા ટે તેવું
 નુ વિવેચન કરીને દેસાઢે ટે - મૂજ - અસણ ડંઘણ સત્તુગ, મુગ્ગ જગારાઁ સ્વક
 ગ વિહીય સ્ત્રીરાઁ સ્ત્રરણાઈ મમગ પ્પનિઁ ડવિલ્લેય ॥ ૨૦૫ ॥ અર્થ - અસણ એ
 લે ચાવલાદિક ધાન સવલુ સમજલુ, સાતુ, મૂગ, પ્રમુખની જગારાઁ એલે રાવ થ
 થવા પેજ બનાવે ટે તે સ્વક્કગ વિધિ એલે સ્વાજા, મામા, મોદક, સ્ત્રાની, પંદર,
 લાપસી, અને સાકલી પ્રમુખ સમસ્ત પકવાનની જાતિ જાણવી અને હીર એલે
 દૂધ આદિ શબ્દ વઢે દહી, ધૂત, ઘાસ, તીમણ રસાલાદિક મેવા જાણવા વની
 સ્ત્રરણ પ્રસિદ્ધ ટે આદિ શબ્દે આધુ પ્રમુખ સગજી વનસ્પતિના સાલણાનો પરિનહ
 જાણવો વલી મામા પ્રનૃતિ પ્રનૃતિના મહણવને રોટી કૂલિર, ડડર ઇત્યાદિ સમ
 જી લેવા એ સર્વ પદાર્થોને અશન જાણવો ॥ ૨૦૬ ॥

હવે પાનક કહે ટે મૂલ - પાણ સોવીરજવો, દગાઁ ચિત્ત સુરાઁય ચેવ, આ
 ઝકાઁ સઘો, કક્કઢગજલાઁય તહા ॥ ૨૦૭ ॥ અર્થ - પાન એલે પાનક પદાર્થ
 સોવીર એલે કાજી, યવોદિકાદિ એલે યવાદિક ધાનનો ધોવણ આદિ શબ્દ
 કરી ગોધૂમ, ચોસા, તથા કોઢવાદિકનુ ધોવણનો પાણી ચિત્ર એલે નાના પ્રકાર
 રનો સુરાદિ સવગી પ્રવાહી પદાર્થ અહીં પણ આદિ શબ્દ વઢે સરકો લેવો આ
 ઝકાઁ અપકાપના જેટલા નેદ કહ્યા ટે નોમતરિક્ક ઇત્યાદિ સમસ્ત જાણવા
 તેમ કક્કમગ એલે કાકડી સ્વદ્યુજા પ્રમુખમાથી જે પાણી નીકલે ટે તે જાણુ
 આદિ શબ્દવને સ્વજૂર, ડાહુ, નાલીયર, પ્રમુખની આવીજવાળી ઇત્યાદિ જાણવા ૨૦૮

હવે સ્વાદિમ કહે ટે - મૂલ - નસોસ દતાઈ, સ્વદૂરગનાલિકેર દસ્કાઈ, કક્કઢ
 અવઢ ફણસાઁ વઢુવિહ સ્વાઁમ નેય, ॥ ૨૧૦ ॥ અર્થ - નસોસ એલે નૂજેજા ચણા,
 ગોધૂમ, અને જવ અને દતાઈ એલે દાતોને હિતૂંડવાલ્ય યુઢાદિ આદિશબ્દવને ના
 સોલી, સ્વામ, અને શાકર એમજ સર્વ જાતની સુસઢી અથવા દતાદિ દંશવિરોધ
 પ્રસિદ્ધ યુલે કરી સસ્કારયુક્ત દત્ત પવનાદિક તેમજ નાલિયર, સ્વજૂર, ડાહુ આદિ

दे अखोम वगेरे जाणवा. तेमज फल विशेष ककड एटले काकडी, आंवा. फ
स. आदि शब्दे करी केला प्रमुख सर्व फल लेवा, एवी रीते बहु विहंके० अनेक
कारे खादिम जाणीलेवुं. ॥ ११० ॥

हवे खादिम कहे ठे:- मूल:- दंतवणं तंबोलं, चित्तं तुलसी कुहेडगार्ड्यं;
दु पिप्पलि सुगार्ड, अणोगहा साऽमं नेयं. १११ अर्थ:- दंतवणं एटले जेणेकरि
तनी शुद्धि थाय ठे एवी वावल प्रमुखनी दाल ते प्रसिद्ध ठे. तांबोल एटले
गवेलिना पान अने शोपारी प्रमुख चित्रके० अनेक प्रकारना यायठे ते. तुलसी
कुहेडक एक जाततुं फल विशेष आदि शब्दे करी जीरो: वरेआली. लेवा, मटुके० मधु,
पोपरी, सूठ आदि शब्द वडे गुल मरचां, अजमोद, हरमे, वहेडा अने आमला तथा
नेकटु चांदादि सर्वेलेवा. एम अनेगहाके० अनेक प्रकारे खादिम पदार्थ जाणवा.

हवे असनादिमां जे विगड जेमां आवे ठे ते देखाडे ठे:- मूल:- पाणम्मि स
विगड. खाऽम पक्कन्न अंसउं नणिउं; साऽम गुलमहु विगड, सेमाउं सत्त अस
मि. ११२ अर्थ:- पानक पदार्थोमां मदिराविगड कलु ठे. खादिमनेविपे पक्कन्न
अंसउं के० पकवानांश विगड कहावे. खादिमनेविपे मधु, अने गुलाटिपदार्थ विगड
याय ठे. बाकी सात विगड असणंमिके० धान्यमां जाणवा. नवरंके० एटलो वि
गड जे सरउंमद खादिमगुलनेविपे तलेला गुदरनो अथयव जाणवो. ॥ ११२ ॥

हवे ठ प्रकारनी शुद्धि कहे ठे:- मूल अनुष्टुप् ठंड:- फासिअं पाजिअं च
मोहिअं तीरअं तद्वा; कित्तिअं माराहिय चैव, जड्जा परि सम्मिउं. ॥ ११३ ॥
अर्थ:- स्पर्श कलुं. पाळुं. गोधुं. निश्च तीलुं, तेमज कीर्तुं. आराधुं, बली आ
र कलुं एवा पञ्चखाणविपे विशेष जड्जा के० यत्न करवो ॥ ११३ ॥

एवा पञ्चखाणने विपे नाम मात्र कहीने हवे गायाए करीने व्याख्यान करेठे:
मूल:- उच्चिए काले विहिणा, पचंजं फासिअं तयं नणिअं; तद् पाजिअं च
असड. सुम्मं उवअोग पडियरियं ॥ ११४ ॥ अर्थ:- साधु अथवा श्रावकना पञ्चखा
णनो अर्थ कहेठे:- समस्त प्रकारे जाणतो ठतां सूर्यउदय यथानी पहेजां पोतानी
साखे चैत्यस्थापना चार्यनी समकृ. पोताना विवक्षित पञ्चखाणनो अंगीकार करीने
मठी चारित्र पात्र गीतार्थ गुरुने समीपे विधि वडे कृतकर्म वांङ्मणु करीने विनये करी
सागादि रहित उपयुक्त यथो यत्न अंजली वंद्य करीने जीणे अवाजे गुरुना वचन
पठे जेवारे उचरे तेने फासिअं कहेठे. तेमज पाजित एटले अस्तस कहेतां वांरवार
तेज पञ्चखाणनो उपयोग चिनवो. तेणेकरी सहित करीपाजवो ते पाजित जाणवो.

मूल - महु पुगल रसयाण, अ-अंयुलय तु होइ ससठ, गुल पोगल नवणीए, अ-अमलय तु ससठ ॥ २१४ ॥ अर्थ - मधु मांस अने माखणनो रस एनो अ-अं आ गलानो प्रमाण कह्यो ठे तेठलु लीगथी निविगइ थाय अने उपरात गिगइ जाणतु अने गोल पोगल के ० मास नवनीत एटले माखण, तथा अ-अमलके ० खारी जानतु मोर अथवा पीजु ए वस्तु जेटली निविगइ पदार्थोमा मले ते विगइ थायठे ॥ २१४ ॥

मूल - विगई विगइयाणिय अणतकायाण वळ्ळवधूणि, दस तीस व तीस, बावीस सुणेह वनेमि ॥ २१५ ॥ अर्थ - विगई ए दश ठे, अने विगइगत एटले गिगयथी नीपना निविगइया ते ठ नह्य विगयना त्रीशठे, अणत काय वत्रो ठे, अने वर्ज्य वस्तु जे अणह्य ते बावीश ठे ए सर्व सविस्तर हुं कहु तु ते तमे शाननो ए गायामा " सुणेह " ए आजावाचक शब्द कहेवाथी जे पोतानी सावे शाननवा ने नव्य जीरो थावे तेनेज धर्म शानलावयो अने बीजा जे शानजवा न थावे ते ने कहिये नही यद्धत - अणुवचियस्त धम्म, साहु कहिक्काइ सुधुविपिअस्त विगय होइ सुह, विक्का अग्नि धम तस्त, ए गायामा अनुपस्थित एटले जे सावे थाया नथी ते जाणयो वाकीनो अर्थ मुज्ज ठे यत सुवा जाणइ कल्लाण, सुवा जाणइ पावग, वन्य जाणई सुवा, ज ठेय तं समायेर ॥ अर्थ सुगम जाणवो २१५ ॥

हरे दश गिगईना विरुतिनेद कहेठे - मूल - इइ दहि तेज नवणिय, धप, गुड महु मम मळ पक्क, पण चउ चउ चउ चउ इग, तिग तिग इग एग पहिनिन्न ॥ २१६ ॥ अर्थ - दूध, दही, तेज, माखण, घी, गाज, मधु, मास, मद्य, अने एकवान्न ए दश नाम विगयना ठे एमा पांच दूधना, चार वहीना, चार तेलना, चार माखणना, चार घृतना, वे गोलना, त्रण मधुना, त्रण मातना ये मयना, एक पकवान्ननो, एम एकेकना जेद थाय ठे ॥ २१६ ॥

विरुति गत निविगया देखाडे ठे - मूल - दह हया विगइयय विगई पुण तेण तं ह्य दह, उरिए तत्तमिव, वकिइ दह इम अले ॥ २१७ ॥ अर्थ - "इय एटले कजमगाली तंडुजादिक, तेणे करीने निविगय करेली जे ह्रीरादिक, तेने "वि गइ गय" एटले विरुतिगत कहे ठे तेण के ० ते कारण माटे चोगा प्रभु रखने दूधप्रमुखतु जे रूपांतर थाय ठे ते इय कहेवाय पण विगई कहेवाय नही ए माटेज नीगीना पञ्चकाण करनारा जे ठे तेने क्या क्या काई काई कटपे ठे तम रजी " उरिये " एटले रसोई करवाना रामहामाथी पुम्नी वगैरे जे तजी कहा होए ठेए मतजव के शजगता चूलाउपर घी घालीने चढावेलु रामहु अग्रि बडे तम

या पत्नी तेमां घट्टुं आदि धान्यनो लोट घाली तेनी जे रशोई थाय ठे तेने उत्कृष्ट इव्य
 एणवुं. एटले ते विकृतिगतज ठे. ५मं अन्ने के० एम कोइ बीजा केटलाक कहेने
 ही गीतार्थनो आचो अग्निप्राय ठे. के चूलाउपर चढावेला घृतादिकने नीचे ऊता
 तेमां घृत प्रमुख टाढो थया पत्नी तेमां जे कणिक प्रमुख घालीए ते वखते तथा
 य पाकना अन्नाव दोवायी विकृतिगत कहेवाय अने चूला ऊपर तप्त यता
 मां घालीने सारी रीते जे पकवुं एटले परिपक्व थयला नेने विकृतिज कहे ठे.
 गाथानुं व्याख्यान टीका कारं एवी उक्त रीतिए कथुं ठे अने पंक्ति जनोए वि
 र करीने व्याख्यान करी लेवुं. हवे कोई कहेगे के ए आचार्यें पोतानी मन क
 ना करी हगे ? तेम न जाणवु केमके सिद्धांतमां पण विकृति गतनुं स्वरूप ए
 रीतेज कथुं ठे. यतः 'आवस्सग चुन्नीए गाहा' एटले अवश्यक चूर्णिनेवि
 परिनिष्ठित ठे. आंही ग्रंथनेविषे सामान्य द्वारे वर्णन कथुं ठे. अने विशेष द्वारे
 हेवुं ठे जे कुशल बुद्धिवान ठे तेमना अर्थे पञ्जियवति एटले प्रयुजवुं अ
 त् कारणनेविषे कहेवुं ए अग्निप्राय जाणवो. आंही यद्यपि क्षीरादि प्रमुख स्ना
 त विगई नथी किंतु विकृतिगत कहां ठे. अने ते नीवीताने पण कल्पे ठे तथा
 जे ए उत्कृष्ट इव्य जमताथकां जे संत जन ठे तेना मनने पण विकार पमाडेठे
 ने जे ए नीवीकीधी ठे तेने उत्कृष्ट निर्जरा पण प्राप्त थाय नही. माटे एवा इव्य
 लेवां तेज सारुं ठे अने जे विविध तप करवा थकी महाकृश थयो होय अने अ
 ग्रान, सज्जाय, तथा अध्ययनादिक करी शकतो न होय तो उत्कृष्ट इव्य ज
 वुं तेने काई दोष नथी अने कर्मनिर्जरा पण मोटी थाय ठे. यदाहुः नवर इह
 रे जोगो, निविगइयाणं पि कारणावेस्को ॥ उक्कोस दव्वगहणे, नवं विसेसेण वि
 ओ ॥ १ ॥ आवन्न निविगइयस, अत्ताहुणो जुळ्ळई परी जोगो ॥ इंदिय जय
 दीए, विगई चायं मिनो जुत्तो ॥ २ ॥ जो पुण विगई चायं, काऊणं खाइ निइ
 दुराई ॥ उक्कोसग दव्वई, तुव फले तस्त सोनेउ ॥ ३ ॥ दीसंति अ केइ इहं,
 वरकाएवि मंदधम्माणो ॥ कारणियं पडिसेवं, अकारणेणवि कुणमाणा ॥ ४ ॥
 जलमोयग तिलवट्ठिं, वरिसोलग नालिकेर खंडाई ॥ अइ वहुज घोसखीरिं, घय
 फय वंजणाईय ॥ ५ ॥ घयवुम मंमगाई. इहि इइ करंवेनेह माईहिं ॥ कुल
 चूरिमपमुहं. अकारणेकेइ जुळ्ळंति ॥ ६ ॥ नयतपि इहपमाणं. जहुत्तकारीण
 णमन्नूणं ॥ जरजम्ममरण जीसण. नवन्नवुव्विग्गचिचाणं ॥ ७ ॥ मोचुं जि
 णमाणं. जिआण वहु इहदवगित वियाणं ॥ नहु अन्नोपमियारो. कोइ

ली, कुमारि तह थोहरी गिलोईय, तहसण वस करिछा, गऊर तह लोणउ लो
 ठो ॥ २३९ ॥ गिरिकनि कितल पत्ता, खीरसुआ येग अछ मुठाय ; तह लो
 ए रुक वल्ली, खिछुडो अमयवल्लीय ॥ २४० ॥ मूला तह नूमिरुहा, विरुहा
 तह ढक बनूलो पढमो, अथरवजो य तहा. पल्लको कोमलंजिनिया ॥ २४१ ॥
 आछू तह पिमाछू, हवति एए अणतनामेहि, अन्न मणतं नेय. लक्षण जुती
 य समयाउ ॥ २४२ ॥ अर्थ - सत्ताहु कदजाइ के० निश्चंयकी १ सर्व कदनीनाति
 अनत कायकादिक जे ठे ते १ सूरणकद ३ वज्रकद ४ अछहलिदाके० नी
 लीहजिइ तेमज ५ अछ के० नीजोआड ६ अछकचूरो के० नीजोकचूरा ७ सता
 रीप्रसिद्ध ८ विरालीजताविशेष ए कुआरी १० थोहरि ११ गिलोइ एटले गुनवेन
 १२ जलण १३ वस सवधीनी कारेली १४ गालर तेमज १५ लोणउ के० साली
 वृद्ध १६ लोढो लोढक ते पद्यनी कद वनस्पति विशेष १७ गिरिकनि एटले गि
 रिकणिका वट्टि विशेष तेना कितजय पत्ता के० कुपजपान ते नवुनिकलतु कोम
 ल पान १८ खीरसुकद अने १९ येगकद ए वे कदविशेष २० अछमुठाय के०
 नीजीमोय तेमज २१ लोण वृद्धनीगाल २२ खिछुडो कदविशेष २३ अमृत वे
 ली तथा २४ मूला ए प्रसिद्ध ठे तेमज २५ नूमिरुहा के० नूमि फोडा तथा २६
 विरुहा प्रसिद्ध द्विदलपान जेने अकुर आब्या होय ते तेमवजी २७ ढक बनूलो
 के० ढाक ते वनस्पति शाकविशेष पहेलो उगे ते २८ सूकरवाल देश प्रसिद्ध. ते
 मज २९ पाजकोते शाकविशेष ३० कामलजिलिया के० काची आबजी जेमा ठोई
 पयु न होय ते ३१ आनु अने ३२ पिमाछू ए वे कदविशेष प्रसिद्ध ठे एटलीव
 नस्पति सवधी वस्तु अनत काय कही ठे ते आर्यदेशमा प्रसिद्ध ठे तेम बीनी
 पण अनतकाय वस्तुना लहणोनी सुक्तिये करी सहित यकां सिद्धांत यकी जाण
 वा ॥ २३८ ॥ २३९ ॥ २४० ॥ २४१ ॥ २४२ ॥

वजी केटजाएक अनतकाय देखाहीने तेना सखण समयोक्त देखाडे ठे - मूल -
 पोसाड करीरकुर, तिहुअ अइकोमलवगाईणि, वरुण वड निचगाइण, अक
 राई अणताई ॥ २४३ ॥ अर्थ - घोपातकी अने करीर ए वे वनस्पतिना अकुरा
 पाप ठे तेने अनतकाय कहे ठे अने तिहुक ते वृद्धना अतिकामज फल. जमा
 गुटजी बघाणी न होय एवा आवा प्रमुख तथा वरुण जातनो वृद्धिगो.
 तथा बटनु जाड, अने निवादि जातना वृद्धना अकुर ते सर्व अनतकाय जाणवा
 मून - गृह मिर मयि पव, समजग महीरग च विन्नरुह, साधारण तरी,

तद्विवरीयंच पत्तेयं. ॥ १४४ ॥ अर्थः— जेनी नेसो तथा सांध अने पर्व के० गां ठ ते गूढ के० गुप्त होय पण जाण्यामां न आवे जे समजंग के० जांग्या थकास रखा जांगे अहीरगके० जेने ठेदता तांतुआ थाय नही अने ठिन्नरुहं के० जे ठे द्या थका पाठा वावीये तो उगी आवे ते साधारण शरीर. अने जे ए लक्ष्णोथी विपरीत होय ते प्रत्येक वनस्पति जाणवी. ॥ १४४ ॥

मूलः— चक्रं व जङ्गमाण, स्त जस्त गंठी हवेळ चुन्न घणो; तं पुढविस रिस जेयं, अणंतजीवं वियाणाहि. ॥ १४५ ॥ अर्थः— जे जांगतां थकां कुंजारना चकला जेवा देखाय, जेनी गांठमां चूर्ण घणुं थाय, जेनो पृथ्वीनी पठे जेद थाय, ए सरवने अनंतकाय जाणवी. ॥ १४५ ॥

मूलः— गूढ सिरागंपत्ते, सत्तीरं जंच होइ निज्जीरं; जंपिअ पयावसंधिं, अणंत जीवं वियाणाहि. ॥ १४६ ॥ अर्थः— जेनी नेसो देखाती न होय, एवा पांढडां जेमां क्षीर होय, अथवा जे क्षीररहित होय, जेनी सांधमां उष्णता घणी होय. अथवा सर्व प्रकारे जेनो सांधो दीवामां आवे नही, एवी वनस्पतिने अनंतकाय जाणवी.

हवे वावीण अनन्य कहे ठेः— मूलः— पंचुंवरि चच विगई, हिम विस करगे य सवमट्टीय; रयणीनोयणं चिय, बहुवीय अणत संधाणा ॥ १४७ ॥ अर्थः— पांच उंबर एटले वड वृक्षना फल, पीपलाना फल, पीपरीना फल, उंबर फल, अने कोटिंवनी ए पांच. तेमज चचके० चार मद्यादिक विगई एटले मदिरा, माख ए, मध, अने मांस ए चार मली नव थया. दशमुं हिम, अग्यारमो वज्जनागादिक विपनी जाति, वारमुं करगा, तेरमुं सर्व जातनी माटी, चोदमुं रात्रिजोजन, पंद रमुं पंपोटक केवल बीजमय दाडिम खस खस प्रमुख बहुबीज, जाणवा. शोल मुं सगला अनंतकाय. सत्तरमुं संधाणा के० सर्व जातनु अथाणुं. ॥ १४७ ॥

मूलः— घोलवडा वायंगण, अमुणिय नामाणि पुष्प फलयाणि; तुष्ठफलं चलियरसं, वज्जह वज्जाणि वावीसं. ॥ १४८ ॥ अर्थः— अडारमुं घोलवडा एट ले काचा घोलमां नाखेला वडा, ओगणीशमुं रीगणा, बीशमुं जेना नाम जाणता न होये एवां फूल तथा फल, एकवीसमुं तुष्ठफल के० असारफल ते अतिकाचा फल महुडा जांबु सुगनी फरी इत्यादि. अने वावीशमुं शडेजुं अन्न जेजुरस चला यमान थयुं होय एवो कुत्तिसतअन्न कालातिकांत सुखडी प्रमुख जाणवी. वज्जाणि के० वर्जवा योग्य वावीसं के० ए वावीस अनन्य ठे. तेने तुमे वज्जह के० वर्जो एटले त्याग करो. इतिश्री पञ्चस्काण क्षर चतुर्थ समाप्त ॥ १४८ ॥

પ્રવચનસારોદ્ધાર

હવે, પાંચમો વર્તમાન કાવસગ્ગનો દાર કહે છે - પ્રથમ શબ્દાર્થ કરે છે - સ્થાન, માન, ધ્યાન, અને ક્રિયાના અધ્યતિરે વસાસાદિ બોલ ટાલોને કાચ એટલે શરીર, તેનો વર્તમાન એટલે જે ત્યાગ, તે ચોર્તમાન કહે છે તેના બે પ્રકાર છે - તેમા એક ગમનાગમનાદિ ચેષ્ટાએ કાચ યાવહી પ્રમુખને પડિકમવા સમયે બીજો અનિચવ એટલે દેવતાદિ કોઈ ઠાકર પરાનિચ કરે તેવારે તે વપસર્ગને જીતવાને અર્થે કાવસગ્ગ કરવો

હવે પ્રથમ કાવસગ્ગના ઝંગણીસ દોષ કહે છે - મૂલ - ઘોડગ્ગ જાયાય કુદ્દે માલેય સવરિ વધુ નિયલે, જલુત્તર થણ ઝડી, સજડ સ્વજિણેય વાયસ છે ॥૨૪૯॥ સીસો કપિય મૂડ, અચુલ નમુદાઈ વારુણી પેહા, એ એ કાવસગ્ગ, તિ દોસા ડગુણવીસ ॥૨૫૦॥ એ પૂર્વોક્ત ઝંગણીસદોષનો અર્થ ગાથાએ કરી વચાણે

મૂલ - અસોઢ વિસમ પાય, આવટા વિતુ ગડ વસ્તગ્ગો કપડ કાવસગ્ગ લપવચર પવણ સગેણ ॥૨૫૧॥ અર્થ - ધોમાની પઠે એક પગ જગારેક વાકુ રાત્રીને જે કાવસગ્ગ કરવું તેને પ્રથમ ઘોડક નામનો દોષ કહે છે કવોર પવનના યોગે જેમ વેલો હાલ્યા કરે તેમ કાવસગ્ગમા કપાયમાન થવું તેને બીજોલતા દોષ કહે છે

મૂલ - સ્વજેવા કુદ્દેવા, આવઠ્ઠનીચ કુણડ વસગતુ, માલેચ ઉત્તમગ, અવજિથ કુણડ વસ્તગ્ગ ॥૨૫૨॥ અર્થ - યાવજાને અથવા કુદ્દેકેનીતને આધારે ઝના રહીને જે કાવસગ્ગ કરવું તેને ત્રીજો સ્તનદોષ કહે છે વપરનો માલ અથવા ચાંદના પ્રમુખને ઉત્તમગ જે માથુ તે ટેકીને કાવસગ્ગ કરવું તેને ચોથો માલ દોષ કહે છે

મૂલ - સવરી વસણ વિરહિયા, કરેડ સાગારિય જહઠ્ઠવેડ, ઉવિજણ ગુસદે સ કરેહિ ડચ કુણડ વસ્તગ્ગ ૨૫૩ ॥ અર્થ - જેમ જીજમી વચ્ચ રહિત ઘડાં પોતાના ગુહ્ય અંગ હાથે કરીને ઢાકે છે તેમજ વચ્ચે હાથો ગુહ્ય વેશવિપે રાત્રીને જે કાવસગ્ગ કરવું તેને પાંચમો સવરી દોષ કહે છે ॥ ૨૫૩ ॥

મૂલ - વગણામિ ઉત્તમગ, કાવસગ્ગ જહા કુજવદુહ, નિચ્ચજિચ્ચઉ વિવચરણે, ટિગાગિય અહય મેજગિવ ॥ ૨૫૪ ॥ અર્થ - જેમ સારા કુલનીવદુ નીચુ માથુ કરીને રહે છે તેમ મસ્તક નમાવીને જે કાવસગ્ગ કરવું, તેને ઝઠો વધુ ઘોષ કહે છે જેમ કાડ પુરુપના પગમા વેડી ઘાલી હોય તેના જોગે તે પોતાના પગ પગમા મેઘીને અથવા પસારીને રહે છે તેવીરીતે જે કાવસગ્ગ કરવું, તેને સાતમો નિર્ગાડિત દોષ કહે છે ॥ ૨૫૪ ॥

મૂલ - કાકણ ચાન પટ, અનિહીળ નાહિમનસુવરિ, હેષાય જાણુમિ

તે, ચિહ્ન લંબુત્તરુસ્સગ્ગં. ॥ ૭૫૫ ॥ અર્થ:- ચોલવટો નાની કરતાં ઊંચો વાંધ્ય થી નીચે ગૂઠણો સુધી જાંગ ઝવામી રહે છે. એવી અમર્યાદાવને જે કાઠસ્સગ્ગ કરવું તેને આઠમો લંબોત્તર દોષ કહે છે. ॥ ૭૫૫ ॥

મૂલ.-પઞ્ચાઋણ્ય થસે, ચોલગપટ્ટેણ ઠાઠ ઇસ્સગ્ગં ; દંસાઠ રક્ષણા. અહવણાનોગ દોસેણ ॥ ૭૫૬ ॥ અર્થ:-દંસ મસકાદિકના નયેકરી એટલે કાઠસ્સગ્ગ કરતાં મઠ્ઠર કે માલ્લ કોઠ કરડે નહીં માટે અથવા અનાનોગે કરી પોતાના સ્તન ચોલપટાદિકે ઢાકીને જે કાઠસ્સગ્ગ કરવું. તેને નવમો સ્તનદોષ કહે છે. ॥ ૭૫૬ ॥

મૂલ - મેજિત્તુ પઠિહ્યાથો, ચરણે વિઠારિ ઋણ વાહિરં ; કાઠસ્સગ્ગં એસો વાહિર ઝઢી મુણેયથો. ॥ ૭૫૭ ॥ અંગુઠે મેલવિઠ, વિઠારિય પઠિહ્યાઝ વાહિંતુ કાઠસ્સગ્ગં એસો, નણિથો અપ્પિતરુદ્ધિત્તિ. ॥ ૭૫૮ ॥ અર્થ:- પગની વન્ને પેની મેલવીને તથા આગલા વન્ને પગનાં ફળ મોકલા રાખીને જે કાઠસ્સગ્ગ કરવું તેને વાહ્ય શકટ દોષ કહેઠે, અને વન્ને પગના આગલા ફળ સાથે મેલવીને તથા પાઠર્લ પેની મોકલી રાખીને જે કાઠસ્સગ્ગ કરવું તેને અન્યંતર દશમો શકટોર્ધ્વિકદોષ કહેઠે.

મૂલ:- કપ્પંવા પટ્ટંવા, પાઠણિયં સંજઠ્ઠવ ઇસ્સગ્ગં, ગાયઠ્ઠ યલ્લિણં ચ જહારયહરણં અગ્ગથો કાઠં. ॥ ૭૫૯ ॥ અર્થ:- કપડો તે પઠેઢી અથવા ચોલવટો પહેરીને મહાસતીની પરે જે કાઠસ્સગ્ગ કરવું તેને અગ્યારમો સંયતિ દોષ કહે છે. જેમ ધોડાના ચોકડાની લગામ હાથમાં ઝાલીને સ્વાર સ્થિત રહે છે તેમ જોહરણ અને ઓપો આગલ કરીને જે કાઠસ્સગ્ગ કરવું તેને વારમો યલ્લિણ દોષ કહેઠે. અથવા કોઈક યા દોષનું વર્ણન આવી રીતે કરે છે:- જેમ ઘણું હાથ વ્યાથી ચોકડાઈ કરી પીઢા પામેલો ધોડો સ્થિર ન રહેતાં વારવાર માથું ઝંઝું નીચું કર્યાં કરે, તેની પઠે જે કાઠસ્સગ્ગ કરવું તેને યલ્લિણ દોષ કહે છે. ॥ ૭૫૯ ॥

મૂલ.- નામેઠ તહા ઘિંઠિ, ચલ ચિત્તો વાયસોઠ્ઠ ઇસ્સગ્ગે ; ઠપ્પઠ્ઠ આણ નણં, કુણઠ્ઠ અપટ્ટં કવિંઠવ. ॥ ૭૬૦ ॥ અર્થ:- જેમ કાગડો પોતાની દૃષ્ટિ સ્થિર ન રાખતાં પ્રત્યેક ક્ષણમાં ટગો દિશા તરફ નજર ફેરવ્યા કરે છે તેમ જે કાઠસ્સગ્ગ કરતાં દૃષ્ટિ સ્થિર ન રાખતાં ગમે ત્યાં નજર ફેરવ્યા કરવી તેને તેરમો વાયસ દોષ કહે છે. ચોલવટ જમીનને લાગણે તો જૂઠાદિક નરાઠ્ઠ જગે તેના નયથી સંકેલીને કોઈ વના ફલની પઠે કાઠસ્સગ્ગ કરવું તેને કોઠ નામે ચાંદમો દોષ જાણવો. ॥ ૭૬૦ ॥

મૂલ.-સીસં પકંપમાણો, જક્કાઠ્ઠોવ કુણઠ્ઠ ઇસ્સગ્ગં, મૂઝવ દુદ્ધુ અંતો, તહેવ ઠિહ્નંત માણ્ણ ॥ ૭૬૧ ॥ અર્થ:- જેમ કોઈને નૂત વલણું હોય અથવા કોઈ ચદ્દની

ગાયા પઢી હોય તેથી તે માથુ હલાવીને ધૂણે તેની રીતે મસ્તક ધૂણાવતો ઠતાં
કાઠસગ્ગ કરવું તેને પદરમું શીર્ષોત્ક્રપિત દોષ કહે છે વોવહાની પટે અબ્ધક હુ
હુ શબ્દ કરવું, અથવા જેમ કોઈ વનસ્પતિ પ્રમુખને કાપતા જેમ હુકાર શબ્દ કરે
તેની પટે કાઠસગ્ગ કરવું તેને સોલમું મૂક દોષ કહે છે ॥ ૨૬૧ ॥

મૂલ.— અણુલિ નમુહાઓવિચ્છ, ચાલતો કુણડ તહય ઇસ્સગ્ગ, આલાવા
ણણાણ, સત્તવણ્ણચ જોગાણ ॥૨૬૨॥ અર્થ—કાઠસગ્ગના આલાવા ગણવાશાત
આંણુલીના ચાલા કરે યોગ જે બ્યાપારાતર તેને સસ્યાપન તે નિરૂપણ કરવાસાત
નુકુટી ચલાવતા થને ચકાર શબ્દથી આશ્વના પાપણઆગજ પાઠણ ફરાવતા કા
ઇસ્સગ્ગ કરવું, તેને સત્તરમો અણુલી નમુહા દોષ કહે છે ॥ ૨૬૨ ॥

મૂલ— કાઠસ્સગ્ગમિ ઠિંઠ, સુરા જહા યુદ્ધુદેઝ અવ્વં, અણુપેહતો તહ વા
નરોવ ચાણેઝ ઇચ્છપુમ ॥ ૨૬૩ ॥ અર્થ— જેમ મદિરા યુદ્ધુદાટ કરે તેમ નમ
સ્કારાદિકની ચિતવના કરતો ઠતાં અબ્ધક યુદ્ધુમ કરવું તેને અઢારમો વાટળી
દોષ કહે છે થને તેવી રીતેજ નમસ્કારાદિ ચિતવતા વાંદરાનો પટે હોઠ પુટ વના
યતાં રહેવું તેને ઝંગળીશમો પ્રેમ્ય દોષ કહે છે એવી રીતે ઝંગળીશ દોષ કાઠસ્સગ્ગ
ના કહ્યા છે તેમાં સ્તંજ થને કુચ્ચ એ વે દોષ કોઈ જુદા માને છે તેમજ અણુની
થને નમુહા એ વે જુદા દોષ માનીએ તો એક વીંશ દોષ થાય ॥ ૨૬૩ ॥

મૂલ— એ એ કાઠસ્સગ્ગ, કુણમાણેણ વિબુદેણ દોસાઠ, સમ્મ પરિહરિયદ્ધા,
જિણ પઠિસિદ્ધિ કાકણ ॥ ૨૬૪ ॥ અર્થ— પૂવોક કાયોત્સર્ગ કરતા પનિતે
સમ્યક્ પ્રકારે આ કહેલા દોષોનો ત્યાગ કરવો એવી રીતે શ્રી વીતરાને એનો નિર્પેષ
કહ્યો છે એવું જાણ્યા ઠતા પણ “અગિણીઠ ઠિંદિક્કવ” ઇત્યાદિ કારણે ચાલતો
દોષ નહીં ॥૨૬૪॥ એવી રીતે દૂષણમાત્રને કહીને પાંચમો કાઠસ્સગ્ગ દાર કહ્યો
હવેગૃહસ્થને પન્નિકમવાના વારવ્રતના એકશોનેચોવીશ અતિચારોનો ઠગો દાર કહે છે -

મૂલ— પણ સંજેહણ પન્નર, સ કમ્મ નાણાઝ અઠ પત્તેશ્ચ, વારસ તવ વિરિ
થ તિથ્થ, પણ સમ્મ વયાઝ પત્તેષ ॥૨૬૫॥ અર્થ—સલેપણાના પાંચ અતિચાર, ક
મોદાનના પદર અતિચાર, જ્ઞાનના આઠ અતિચાર, દર્શનના આઠ અતિચાર વા
રિત્રના આઠ અતિચાર તપના ચાર અતિચાર, વીર્યના ત્રણ અતિચાર, સમ્યક્ત્વ
ના પાંચ અતિચાર થને પ્રત્યેક વ્રતના પાંચ પાંચ અતિચાર પ્રમાણે વાર વ્રતના
સાઠ અતિચાર મઝી સર્વ એકશો ને ચોવીશ અતિચાર થતી પન્નિકમવો ॥૨૬૫॥
એવી રીતે દાર ગાયા કહીને એજ દારવું વિસ્તારથી વર્ણન કરતા જેવી રીતે

પ્રવચનસારોદ્યાર.

સૂત્રમાં ઉદ્દેશ કીધો છે તેજ ક્રમ લઈને પ્રથમ સંલેપણાના પાંચ અતિચાર કહે

મૂળ:- ૬હ પરલોગાસંસા, પર્વગ મરણંચ જીવિયાસંસા; કામે જોગે ય તદ્ મરણંતે પંચ અઙ્ગારા. ॥ ૨૬૬ ॥ અર્થ:- પ્રથમ ૬હલોકાશંસા, દ્વિતીય પરલોકાશંસા, તૃતીય મરણાશંસા. ચતુર્થ જીવિતાશંસા. અને પાંચમી કામજોગશંસા એ પાંચ અતિચાર સંલેપણાનેવિષે કહ્યાછે. એટલે શ્રીજિનશાસનનેવિષે જે ક્રિયાઓનો કલાપ થાય છે તે સઘલો આશંસા વિના કરવો જોયે. જેમકે, “આવતા સયા વિનિર્મુક્તો, નુષ્ઠાનં સર્વમાચરેત્; મોક્ષે નવેચ સર્વત્ર, નિષ્પદ્મોમુનિ સત્તમ:” ॥ ૧ ॥ એનો અર્થ:-જે પ્રાણી આશંસાને મૂકીને સર્વ અનુષ્ઠાનને આચરે છે અને જેને મરણની અને સંસારની તેમજ વધા પદાર્થોની ઇચ્છા નથી તેને મુનિઓમાં શ્રેષ્ઠ કહિયે.

પહેલી ૬હલોકાશંસા એટલે મનુષ્યને અન્ય મનુષ્યના જવની જે વાંઝા થવું તે ૬હલોકાશંસા અને તેનો પ્રયોગ તે આવી રીતે જેમ કે, આ અણસણને પ્રમાણે આવતા જવનેવિષે હું રાજા અથવા ધનવાન શ્રેષ્ઠ થાઉં ઇત્યાદિ જે પ્રાર્થના કરવી તેને ૬હલોકાશંસા પ્રયોગ કહિયે એ પ્રથમ ૬હ લોકાશંસાતિચાર કહિયે.

એવી રીતેજ મનુષ્યના જવનેવિષે ઊક્ત યુક્તિયુક્ત જે સુંદર દેવાંગના સ્ત્રીઓ છે તેઓના નેત્ર કમલ વડે પાન કરેલું જેમનું દેદીપ્યમાન લાવણ તડૂપ જે પુણ્ય તેજ જેને અમૃત છે એવા ઇંદ્રાદિ દેવતા થવાની જે પ્રાર્થના કરવી તેને વીજો પરલોકાશંસા નામે અતિચાર કહેવે.

અણસણ વ્રત ધારણ કર્યું ઠતાં કોઈ ગામઢીઆ પ્રાંતને લીધે તેની વીજા પુરુષો ઘણી પૂજા અથવા પ્રગંસા કરે નહીં અથવા શરીરમાં કોઈ ગાઢ રોગની પીડાથી અંતઃકરણમાં રહેલો પામીને હવે જલદી મૃત્યુ આવે તો સારું થાય એવી જે પ્રાર્થના કરવી તેને ત્રીજો મરણાશંસા નામનો અતિચાર કહેવે.

કર્પૂર, કન્તુરી, ચંદન, વસ્ત્ર, ગંધ, પુષ્પ, ઇત્યાદિ પૂજા સામગ્રીના પદાર્થો લેલી તથા નાના પ્રકારના ધોલ તથા રાસા પ્રમુખ ગીતો ગવાતા ગાંજલીને અથવા એ જોઈ મોટા પરિવારવાલો છે તેથી માણશો ઘણા આવે છે, માટે એ ધન્ય છે, એ પુન્યવાન છે તેથી શ્લઘા કરવા યોગ્ય છે એવી પોતાની પ્રગંસા ગાંજલીને પોતાના મનમાં જાણે કે શાસનની પ્રજાવના મારા ઉદ્દેશથી વૃદ્ધિને પામે છે તેથી જો હું ઘણું જીવું તો સારું એવી જે પ્રાર્થના કરવી તેને ચોથો જીવિતાશંસા નામનો અતિચાર કહેવે.

આવતા જન્મમાં મને કામ જોગની પ્રાપ્તિ થાય તો સારું એવી અણસણ લી

ધા ઠતાં જે પ્રાર્થના કરવી તેને પાંચમો કામનોગારંગસા નામનો અતિચાર કહે
કામ શબ્દે શબ્દ, સ્પર્શ, રૂપ, રસ, અને ગંધ, જાણવા ॥ ૧૬૬ ॥

એવી રીતે અણસણ વ્રત ધારણ કહ્યા પછી મરણના સમયે જો ઉપર કહેના
પાંચ અતિચાર હોય તો તેનું પ્રતિક્રમણ કરવું ચાલોવળા લેવી.

હવે કર્માદાનના પદર અતિચારની વ્યાખ્યા કરે છે - મૂજ - નાઠી કોમીતા
હી, વળ અગારસ્તરજ્વ કમ્માઈ, વાણિક્કાણિય વિસ જલ્લ દંત રસ કેસ વિસપા
ણિ ॥ ૧૬૭ ॥ દંત દાણ જત વાહણ, નિલ્લઠણ અસઈ પોસ સહિયાણિ, સન
જાસય સોસાણિય, કમ્માઈ હવતિ પન્નરસ ॥ ૧૬૭ ॥ અર્થ - પોતાના ગાના
વજ્રદ તથા ડહેકરી વીજાનું નાહું કરે, અથવા વીજા કોઈને નાહે આપે
તેને પ્રથમ નાટક કર્માતિચાર કહે છે હહેકરી નૂમિ સ્વણાવવી, પાપાણી તોડ
વાં, તજાવો અથવા કુવા સ્વણાવવા, છૂણ પ્રમુલ્લ જેટલી પૃથ્વીકાયવસ્તુ છે તે
સ્વણી કહાડવી, અથવા ઘવ, ઘઠૂ મૂગ અને સરસવ પ્રમુલ્લ ધાન્યનું વેચવું, અથ
વા સાતું તથા આટા પ્રમુલ્લ આજીવિકાને અર્થે કરે અથવા કરાવે, તેને બીજો
સ્ફોટકર્માતિચાર કહે છે ગાનાં પડા અથવા પાવર પ્રમુલ્લ કરાવીને વેચે કે
ચાવે તેના અગ્ર સમ્રહ આજીવિકાને નિમિત્તે જે કરે તેને ત્રીજો શકટ કર્માતિચાર
કહે છે ઠુન, ફલ, પત્ર, પુષ્પ અને કદાદિક ઉત્પન્ન કરવા અથવા કરાવવો
અથવા એવી જેટલી વસ્તુ વનમા ઉત્પન્ન થતી હોય તેઓનો વ્યાપાર કરવા અથ
વા કરાવવો અથવા યન ગ્રેદાનનું તેને ચાથો વનકર્મ અતિચાર કહે છે અગાર
દટલે અગ્રિની નઠી પ્રમુલ્લમાં પકાવીને સિદ્ધ કરેલી દરેક વ્યાપારોપયોગી વસ્તુ જેવી
કે, કુનાર લોહાર સોનાર કમાર તથા ચણા પ્રમુલ્લનો તેલવો ઇત્યાદિક અગ્રિસ
પને સમારજે જે આજીવિકા કરવી તેને પાંચમો અગાર કર્માતિચાર કહે છે
૧ પાંચ પ્રકારના કર્માતિચાર કહ્યા હવે એના જેવા વીજા પાંચ પ્રકારના કુવાણિ
વ્યાતિચાર કહે છે તેઓમાં પ્રથમ વિપવાણિજ્ય દટલે વિપ અફીણ વહનાગ, અ
ને શોમન પ્રમુલ્લ જે વસ્તુનો થોડો જાગ સ્વાધાથી પ્રાણની હાળી થાએ, અથવા
લોહના સર્વે હથીઆર જેવા કે તરવાર, કટારી, કમાન, સરકસી, અને કુદાન
પ્રમુલ્લ જેથી અનેક જીવોની હાળી થાય તેવા માલનો ક્રય વિક્રય કરવો તેને બીજા
વિપવાણિજ્યાતિચાર કહે છે લાલ, ધાઢી, ગુડી, મણશીજ, હરીયાલ અને પુરી
પ્રમુલ્લ જે વસ્તુમાંથી રંગ ઉત્પન્ન થાય છે તે વસ્તુનો ક્રય વિક્રય કરવો તેને ત્રીજા
સાહુ વાણિજ્યાતિચાર કહે છે દાંત, નસ, ચર્મ, શસ્ત્ર, કોમ્પા ગોપ અને

સૂરી પ્રમુખ વીજા પણ એવા જે પદાર્થો હોય તેનો જે ક્રય વિક્રય કરવો તેને આઠમો દંત વાણિજ્યાતિચાર કહે છે. મધુ, મધ માખણ, માંસ, દૂધ, ઘૃત, તેજ, પ્રમુખ જેટલી રત્નરૂપ વસ્તુએ તેના ક્રય વિક્રયને નવમો રસવાણિજ્યાતિચાર કહે છે. મનુષ્ય, દાસ, દાસી, ધોમા, હાથી, ઊંઘ, વોકમા, વજ્રદ અને ગાય પ્રમુખ પોતાની આજીવિકાને અર્થે લઈને જે વેચવાં તેને દશમો કેશવાણિજ્ય કર્માતિચાર કહે છે કેટલાએક વનમાં આગ લગાડવામાં પુણ્ય જાણિને તે કર્મ કરે છે અથવા છુના તૃણાદિક વાજી નાસ્ત્રીયે તો વીજા નવા યગે ઇત્યાદિક અનિપ્રાયથી જે વનમાં આગ લગાડવી તેને અગ્યારમો દ્વદાન કર્માતિચાર કહે છે. શેરમી, તલ, સરસ વ. અને અલમી પ્રમુખ વસ્તુએ યંત્રમાં પીઝવી, તેને વારમો યંત્ર પીઝન કર્માતિ ચાર કહે છે. કાન કાપવાં, નાક વિંચવાં, ગાય અથવા વજ્રદ પ્રમુખને માંજ દેવા, અને ગલ, કંઘડ, તથા પૂઠ પ્રમુખ અવયવોમાંના કોઈ અવયવને કાપી નાશવું, તેને તેરમો નિર્લેઠન કર્માતિચાર કહે છે. માર્જર, મોર, કૂકડ, કુતરા, તારહી અને સૂઢા પ્રમુખ હુટ પક્ષીએ અથવા હરાચાર દાસ દાસી પ્રમુખને જે પોષણ કરવું તેને ચૌ દમો અસતી પોષણકર્માતિચાર કહે છે. અને પાણીથી જરેજો સરોવર, ઇહ, અથવા તજાવ પ્રમુખ જલસ્થાનકોનું શોષણ કરવું કે જેથી ઘણા જીવાંનો હૃદય યાય તેને પંદરમો જજાશય શોષણાતિચાર કહે છે. એ પંદર કર્મથી જ્ઞાનાવરણી આદિકર્મોનું આદાન એટલે ગ્રહણ થાય છે. માટે એ કર્મોદાન આવકે જાણવા, પણ સમાચરવાં નહી. જો અનાજોગાદિ ચક્રી કોઈ સમાચરવું થયું હોય તો તેનું પ્રતિક્રમણ કરવું.

હવે જ્ઞાનના આઠ અતિચાર કહે છે:- મૂલ:- કાલે વિણે વહુમાણ ઝઘ્ઘાણે તદ્વા ય નિન્દ્વણે; વંજણ અથ તહજણ, અઠ વિહો નાણ માયારો. ॥ ૨૬૮ ॥ અર્થ:- શુન કલ્યાદિ કરવાનો જે નિયમિત વિધિયુક્ત કાલ કહ્યો હોય તે કાલ માં તે ક્રિયા કર્યાથી ફલદાયક થાય છે અને સમયોદ્ધવન કર્યાથી તે નિષ્ફલ થાય છે. જેમ કહ્યું છે કે, “કાલમ્મિ કીરમાણં, કિત્તિ કર્મમં વહુ ફલં જહ્વા નણિયં; ઇદ્ધ સવજ્ઞિય કિરિયા, નિય નિય કાલમ્મિ કાયવા.” જે સૂત્ર જણવા નો જે કાલ હોય, તે કાલને વિષે તે ન જણવું, અથવા અકાલે જણવું ગણવું એ પહેજા અકાજાખ્યયનાતિચાર. જ્ઞાનનો, જ્ઞાનીનો અથવા જ્ઞાનના સાધન પુસ્તકાદિકનો વિ નયોપચાર કરવો. તેમાં જ્ઞાનીનીપાસે આસન, દાન અથવા આજ્ઞા પાજનાદિ વિનયથી જણવું તેમ ન કરતાં વિનયને અજાવે જણવું તેને વીજો અવિનયાતિચાર કહે છે. વહુમાન તે ગુસ્કપર પ્રીતિ એટલે અંતરંગ ચિત્તનો પ્રમોદ રાહીને જણવું એવો વિધિવત્તાં

प्रवचनसारोद्धार

ना ध्यान करवा अने ठगो उत्सर्ग तप एटले काउसग्न करवो एवोरीते व
 रे अन्यतर तप कह्यो ठे सर्व मलीने वार प्रकारनु तप कह्यु ॥ २७२ ॥
 तेमज तपना वार प्रकारना अतिचार ठे अने त्रण वीर्यना अतिचार
 कहे ठे - मूल - सम्मगकरणे वारस, तवाश्यारा तिगतु विरियस्त, मण
 काया पाव, पणउच विरिथ ति अश्यारा ॥ २७३ ॥ अर्थ - ए वार प्रकारना जे
 कहा, ते सम्यक् मन वचन अने कायानी शुद्धिविना करवा तेने अकरण कहि
 ते सम्यक्रीते न कराव अथवा विपरीत पणाने करवेकरी अथवा तेयोमा काई
 पिको ओगोकरता अथवा अथवावस्थित अनुष्ठान प्रमुखना करवाथी वार प्रकार
 ना तपना अतिचार थाय ठे एमज मन, वचन तथा काया ए त्रयोनी शुद्धि कखा
 विना जे करवु तेथी त्रण अतिचार वीर्यना थाय ठे ॥ २७३ ॥
 हवे सम्यक्त्वना पाच अतिचार कहेठे - मूल - सका करवाय तद्वा, वितिगि
 घा अन्नतिष्ठियपससा, परतिष्ठियउवसेवण, मश्यारा पच समचो ॥ २७४ ॥
 अर्थ - शका एटले जीवादिक नव तत्वनेविपे सशय करवो कखा एटले अन्व
 दर्शननेविपे पण श्री वीतरागना दर्शननी तुज्यता करवी वितिगिघा एटले मति
 नी ध्रमता थकी क्रियाना फजनेविपे जे सवेह थवो ते अन्य तीर्थी जे अन्व द
 शीनीनी प्रगता करवी एटले था महा तपस्वीजजा क्रियानुष्ठान करे ठे इत्यादिरूप
 अने परतीर्थीनु उपसेवन एटले तेनी सेवा करवी तेथकी तेनी क्रिया शानयामा
 तथा दीगमा थावे तेथी सम्यक्त्वने मजिनता थाय तेथी अतिचार लागे एवी
 रीते सम्यक्त्वना पाच अतिचार कहा ठे ॥ २७४ ॥
 हवे वार त्रत सवधी अतिचार कहा ठे ॥ २७४ ॥
 पाच अतिचार कहे ठे - मूल - पढमवए अश्यारा, नर तिरियाणन्न पाण बोहे
 थो, वधो व्होय अशना ररोवण तह ठविष्ठेथो ॥ २७५ ॥ अर्थ - नर एटले
 मनुष्य अने तिर्यचादिकने अन्न पाणीनो व्यवहेद करवो एटले तेमा विघ्न करवो,
 ए प्रयमातिचार इहा था विप्रि जाणवो के, रोगादिक कारणे अथवा पोताना पु
 लाए पहेना तेमनी सार करीने पठो पोते जमे परतु सजाल न लेता पोते जान
 न कखाथी अतिचार लागे ए प्रथम अन्न पाण व्यवहेदातिचार जाणवो ॥
 आवके आपदादिकने वजन वडे एवी रीते वाधवु जोये के आग पाणीया
 देवना उपश्वनी वेजाए तत्काज ते वधनथी मुक्त थई गके तेमज पुत्राधिकन

सीखामण देवासारु सबल बंधनथी बांधवुं नही एवी विधि ठतां पशुआदि अथवा पुत्रादिकने सबल बंधन बडे बांध्याथी बीजो बंध अतिचार लागे

पश्यादिकने अथवा पुत्रादिकने कोई अपेक्षाने लीधे अर्थात् कोई कारणने लीधे योग्य रीते ताडन करवु एवी विधि ठतां कोई पण अपेक्षा अथवा कारण विना मारतां त्रीजो बध अतिचार लागे.

पद्मादिकनी पीठ पर एटलो नार नाखवो जोये के जेथी ते पोतानी मेले उठी अके, अने ते नार मुखथी उतारी अथवा चडावी शकाव एम ठतां जो बधारे नार आरोपिए तो चोथो अतिचार आरोपण अतिचार लागे.

पश्यादिकनुं गल कंबल कापवुं नही, नाक बांधवुं नही, दूषणनुं ठेठन करवुं नही ५त्यादिक दुःखदायक क्रिया करतां ठतां पांचमो ठविठेद अतिचार लागे. ॥ १४५ ॥

हवे थूल मृषावाढ विरमण नामना बीजा व्रतना पांच अतिचार कहे ठे - मूल - सहसा कजंकण रह सदूसणं दारमंतचेयंच ; तह कूम जेह करणं, मुसो वएसो मुनादोसो. ॥ १४६ ॥ अर्थ- सहसा पणोकरी कोई पण निरपराधी मा एगने चोर. यार, अथवा जुगारी प्रमुखनो जे आल चडाववो ते प्रथम सहसा त्कारातिचार जाणवो. कोईक वे माएसो एकांते कांडी वातो करतां होय ते जोई ने ए राजविरुद्ध वातो करे ठे एवुं जे कहेवुं तेने बीजो रहस्य जाणण दूषणाति चार जाणवो. पोतानी स्त्री आदिक स्वकुटुंबी माणसना हाथथी अथवा मित्रादि कना हाथथी चूले चूके कोई एवुं काम वनी गयुं होय के ते ठातुंज राखवुं जोये. प्रसिद्ध करायज नही एवुं होय अने ते काम थई गया पठी ते कामना करना राए तेनो पश्चात्ताप करीने ते दोषनो त्याग कीधो होय तेमठतां केटलाएक दिवस बील्या पठी ते वात गई गुजरी थई गई होय तेवा अवसरे ते वात प्रकट कखाथी ते लोक लाजना बंधनथी कोई विषादिक प्रयोगथी पोताना प्राणनी हाणी करे तेनुं कारण ते वात प्रकट करना होवाथी तेने ते दोष लागे तेने त्रीजो दारमंत्र चेदातिचार कहे ठे. फूगो लेख वनाववो फूतुं नामुं लखवुं कमवेश अहरो लखवा, प्रथम लखेला अहरो ठरी प्रमुखना प्रयोगथी कहाडी नाखवा. पगवाना ऊपर फूटी महोर करवी, अने फूग खतो वनाववा ५त्यादिक प्रकार वने जे कांडी फूतुं वनाववुं तेने चोथो कूटलेखनातिचार कहे ठे. पोते उपदेष्टा वनीने नाना प्रकारनो पापोपदेश करवो एटले कोई वनमानी फडी वूटी वतावीने कहेवुं के अमुक वूटी क हाडी अमुक वूटीना रममां जेलीने तेनी साथे आटली बीजो जो

पुनः गाय, तो तेना शरीरनेविषे अतिशय जोग करवानी शक्ति पाय था मर
ना पर कयायी अमुक देवता प्रसन्न पाय थे अने जेवी इछा होय ते मने ठे
हु कामगाममा मद्दानिपुण हु एम कहने चोरगी भोगना आसननी विधि सी
मडारगी ने कहेनु के आ जीव्यायी विविध प्रकारे रति विज्ञात सारी रीते प
ता रत करी मरगो वीर्यनी वृद्धि यजे कामनो विशेष उद्भव यजे अथवा
गौरव्यादिकना शम्भो शीघ्रदायवा कोर्से हु स्वर्मा नाखी देवाना उपाय बताववा
मानाना मनेरीना प्रनिषद्दिने कुतुहि देरी. अने विषय कपायदिकनी उत्पत्ति पाप
ली नरीनारी रातावनारीने करी तेने पाचमो मृपोपदेशकयनातिचार कहेवे.

तो प्रीता पुन अदत्ता दान विमण प्रतना पाच अतिचार कहेवे -
मृण - गामाणीय चार, प्योगज रुडमाण तुजमाण गिवरकुवपहारो, सतिह
इ तद्वर उपहासा ॥ २१३ ॥ अर्थ - प्रथम चोरे चोरी करीने आणेजी वस्तु
गम्भी राणीने जे वेगारी नेरी तेने स्तेनाहतातिचार जाणयो बीजो चोरे
करी करवारी प्रेणा करी अथवा धर्य देवु अने तेने शब्द प्रमुख दर्से तेनो
प्रयोग करवारी तेने गोनप्रयोगातिचार कहे वे बीजो तोल तथा माप फुलो राय
वा, एने सेगाता जुडा अने दाना जुडा रायवा अर्थात् लेवानो मोटा, अने
देवाना नाग गरवा तेने रुडमानातिचार कहे वे चौथो पोताना राजाना वरी
रा गजनेरिद इथना गोनयी सोई उम्तु पोताना गाममाथी लई जईने स्तौ वच
वी अदरा तना गाममाथी हाउ गम्ता उम्तु जईने पाताना गाममाथी आरिने मां
रुड करी तथा गजादानु उवजन थाप वे तेने गजविहगमनातिचार
कहेवे दानमा मगिहकु एने नानने लीरे काई मारी उम्तुमा तना जरी बी
जो जईने उम्तु ननान रचरी एने मृज वचम शुद्ध इय हाय नेमा बीजी ला
हदर एनेनी उम्तु ननान तनो व्यापार करवा जेम रे, रुपंगमा लुण उनम
हामरु एथन अने करवमा कमरा प्रमुख जेनी दया तेने तत्प्रतिरूपानिचार कहेवे
तेरे कदा प्रप्रचरे प्रतना पाच अतिचार कहे वे - मृण - ननद इनपदि
मर अने गिहिय विप्रव वचम कामेनिवृत्तिनामा, अणगफीडा परगिहाडा
॥ २१४ ॥ अर्थ - प्रथम काजिह पुम्पे इय दर्शन वेधप्रमुख सामान्य म्यान म
प अदरा दर्शनने दानना मनाउन मफीया करी गरवनी ननो तना माय उ
मनन करव वेने इनपदिगुडीनागमनातिचार कहेवा बीजा विरवा दया
हनेकर प्रप्रचरे रति विज्ञाती स्त्री हाय, जनी कपर मयव्री नार मान रु

पुरुषनो होय नहीं, अने कोई पुरुषनी पतिरूप सत्तातले होय नहीं एवी स्त्रीने कोई पुरुषे ग्रहण करेली नहीं होवाथी तेनी साथे संजोग करवो तेने अपरिगृहीतागमनातिचार कहेवो. त्रीजो कामनी तीव्र अजिलापा करवी, एटले परस्त्रीतुं दर्शन थतां ज कामाग्निनी ज्वाला ऊठे. हृदयमां निरंतर स्त्रीतुं चिंतन कथां करवुं. दीवानानी पठे बुद्धि काम वग थयाथी अस्थिर रहेवुं. अने शरीरमां कामनी वृद्धि करवाने अर्थे कोई आपथीप्रमुख अथवा माय पदार्थ खावो. वीर्यगंजन करवाने अर्थे कोई मात्रा अथवा पाकप्रमुखतुं सेवन करवुं तेने त्रीजो तीव्रानुगगाति चार कहेवो. चोथो कामोद्दीपन करवाने अर्थे कामशास्त्रमां कल्या प्रमाणे नाना प्रकारना हाव जाव युक्त अनेक तरेहथी विविध विधिएं कामक्रीडा करवी जेम के, जू कुटीरूप धनुष्यमां नेत्र कटाकरूप बाण चढावीने स्त्रीए पुरुषने अथवा पुरुषे स्त्रीने मारवा तेमज आलिंगन. जुंवन, अने हास्य प्रमुख करवां तेने अनंगक्रीडाति चार कहेवो. पांचमो लोकोमां पोतानी प्रतिष्ठा अथवा कीर्ति बधारवाने अर्थे कोई पुरुषनो कोई स्त्रीनी साथे पोते आगेवान थईने विवाह करी देवो, तेने परविवाह करणातिचार कहे ठे. एम जो स्त्रीए ब्रह्मचर्यव्रत धारण कयुं होय तो तेणे उक्त रीति ए पुरुष विषे प्रवर्त्तन कखाथी ए अतिचार लागे एम सर्व स्थले जाणी जेवुं १७८

हवे पांचमा यूज परिग्रह पणिणाम व्रतना वे गाथावहे पांच अतिचार कहेठे.—
मूल — जोएऽ खिन वतू.णि रुष्य कणगाऽ देऽ सचचाणः धण धन्नाऽ पर्यरे, वं धऽ जातिय पमळंतो. ॥ १७९ ॥ दुपयाऽ चउप्पयाऽ, गप्पं गाहेऽ कुप्पमंगं च; अप्पधण वहुमुलं. करेऽ पंचम वए दोसा. ॥ १८० ॥ अर्थ — प्रथम पोतानु एक क्षेत्र अथवा एक घर होय तेना पडांगना बीजा क्षेत्र नथा बीजा घरनी शीम जांगीने ते पहेजानी साथे जोडी जेवुं. अर्थात् नियम ग्रहण करती बेजाए पांच अथवा सात प्रमुख मंगला धारण करेली होवाथी तेनी अपेक्षाकरं जे पोताना क्षेत्रने लागतुं क्षेत्र होय ते जोमी जेवुं. तेमज पोतानुं प्रथमतुं नानतुं घर होय तेनी जोडेवुं कोई बीजातुं घर बेचातु जईने तेनी साथे जोमी जेवुं. पोताना स्थानतुं बधारवुं ने मनमां जाणवुं के मारी नियमित मंगलामा काई पण दोर आवगे नही ते प्रथम क्षेत्र पणिणामातिचार कहेवो. बीजो न्पुं अथवा मोतुं आटवुं ज राखवुं एवुं मंगला पणिणाम कीरुं ठनां तेनी वृद्धि यई जयाथी मनना तिचार के रे के आटवुं पुत्र शार राखवुं. आटवुं स्त्रीने अर्पण करवुं, आटवुं अमृत, रुद्रंज ने आपवुं, एटले मार्गे तो पणिणाम मंगला जेटवुं ज रेवो. नेमां मने काई धार

लागनार नथी मारा पोताना नामनु होय तो मने दोष लागे एवी रीते जोनेने
 लीधे खोटा विचारे करी कुरीत करवी तेने बीजो रोप्यसुवर्णपरिमाणातिक्रमातिचार
 र कहेयो बीजो एक वर्ष प्रमुख सुवी थाटजु वान्य अथवा थाटलज इच्च पा
 से राखवु, एवी वधारे राखवु नही एवो संख्या परिमाण नियम लीग पठी पा
 न्य अथवा इच्चनो वधारे यई जवाथी ते वधेलु सर्व बीजानी पागे राखीने अ
 थवा कोई बीजानी पागे होय तो तेनी पागेज रहेवा दर्शने पोते मनमा जाणे
 के, मे तो पोतानी पागे राखवानो नियम कर्यो ठे, पण बीजानी पागे रहेवा
 यो नही एवो नियम कर्यो नथी, तेथी एम कखाथी काड दोष लागनार नथी
 एम कुविकटप करीने जेनी पागे इच्च होय तेने कहे के थाटला दाहाडा अथवा
 थाटजा भाग के वर्ष पठी तमारी पागेथी दु दिशाव चुकवी लईश तेमज धान्य प
 ण जो क्षेत्रमा होय तो नियमित समय गुपी त्याज रहेवा दर्शने अथवा बीजा ते
 हुतना घरमा रहेवा दर्शने नियम पूरो यया पठी खेवानी इच्छा राखवी अने पोतने
 निदांपी समजयो तेने धन धान्य परिणामातिक्रमातिचार कहेवो चौथो द्विपद एटले
 दास थने दासी प्रमुख, तेमज चतुष्पद एटले गाई, जेंस, उठ, तथा घोडा प्रमुख,
 पशुं थाटलाज राखवा एथी अधिक राखवा नही एवो संख्यारूप नियम कर्यो
 पठी ते दाम दासीथो अथवा पशुथो प्रमुख गर्भ धारण कखाथी तेउनी सतति
 नी वृद्धि पवाथी ते नियमित दास दासी अथवा पशुंथी उत्पन्न यया ठे तेथी
 तेथो पोताना मावित्रोथी छुदा कहेवाय नही अथवा वधेली सतति कोई सर्व
 धीने थापी देवी थने तेनु गुप्त रीते स्वामित्व पोतेज राखवु तेने द्विपदचतुष्पद
 प्रमाणातिक्रमातिचार कहेयो पाचमो त्रासु, पीतल, अथवा काशा प्रमुख धातु
 उना थाटजा वाशणोज घरमा राखवा एवो संख्या परिमाण नियम ठता ते वात
 णांनी संख्या नियम प्रमाणे रहेवा देता तेउनी तोलमा वधारे करवो अने मनमा
 एम जाणवु के मारेतां मात्र वासणोनी संख्यानो नियम ठे पण तोलनो ता नियम
 नथी तेथी तोज अधिक कखाथी काड दोष लागे नही तेमज जो काचा तोननी स
 र्व्वायुक्त नियम जिग हाय ता ज्या मोटो तोल चालतो होय एवा कोई ज्ञात
 मा त्यांना तानना परिमाणे वासणो कराववा, अने मनमा एम जाणवु के मे सवा
 तोननो नियम जीरो ठे सरो पण कानो अने पाको तो थाहिजठे बीना देशमा का
 चा अने पाको नही होराथी त्याना गमे तेवा तोजवडे वाशणानु वजन यधु हाय

तेथी व्रतजंग थाय नही एवी कुटिलता करवी तेने कुपद परिमाणातिक्रमातिचार कहेवो. ए पांच अणुव्रतना अतिचारो कहा. ॥ १७९ ॥ ७८० ॥

हवे त्रण गुण व्रतना अतिचार कहे ठे. तेमां प्रथम ठगा दिसि परिणाम व्रतना पांच अतिचार कहेठे:- मूल:- तिरियंअ होय उट्टुं, दिसि वय संखा अइ क्रमे तिन्नि, दिसि वइ दोसा तह से. विम्हरणं खेत्तबुद्धीय. ॥ १८१ ॥ अर्थ:- प्रथम तीर्था लोकमां आटलासुधी गमनागमन करवुं एवुं व्रतवुं परिमाण कीया पटी अनानोगादिकवने काई अधिक गमनागमन थई जाय तो तिरिं गमनाति क्रमातिचार लागे. बीजो अधोगमन करतां विस्मृति अथवा चित्तनी विव्रमताने लीधे व्रतना परिमाण करतां काई वधारे गमन थई जाय तो अधोदिसि गमना तिक्रम अतिचार लागे. बीजो ऊर्ध्व गमन करतां उक्त कारणादि वने काई वधारे गमन थाय तो ऊर्ध्वदिसि परिमाणातिक्रम अतिचार लागे. चोथो कोई दिसि ए गमन करतां में दश योजन पंथ कखो के पंदर योजन कखो ठे एवी विस्मृति थई जाय अथवा दिसिपरिमाण कखाने घणा दिवस थई गयाथी जे दिसिविपे जेटला योजननो परिमाण होय ते नूली जईने ते परिमाणमां न्यूनाधिकता करवी. अथवा ते परिमाण कागलमां लखी राखेजुं नही होवाथी तेमां वधघटथई जाय अथवा बुद्धिनी मंदताने लीधे अथवा विव्रमताने लीधे अधिक न्यूनता कखाथी अस्मृति अंतर्धान अतिचार लागे. पांचमो जे दिसिनेविपे जेटला योजन जवानी तूट राखी होय ते दिसिमां ते तूटना करतां वधारे गमन थई जाय त्यारे बीजी दिशानेविपे ते वधेला पंथगमननो आरोप करी लईने परिमाण पूरुं करवुं. एटले पूर्व दिशानेविपे गो कोश जवानी तूट होय ने पश्चिम दिशानेविपे पचाश कोश जवानी तूट होय. हवे पश्चिम दिशाए पोणोशो कोशवुं गमन थई जाय त्यारे पूर्व दिशाना गो कोशमां पचीश कोश नाखी देवा अर्थात् हरेक प्रकारे दिशिने विपे गमन परिमाणमां न्यूनाधिक थवाने लीधे एक दिशिनुं अधिक गमन बीजी दिशिना न्यूनगमनमां जेलवी लेवुं तेने हेतवृद्धि अतिचार कहे ठे. ॥ १८१ ॥

हवे सातमा जोगोपजोग व्रतना पांच अतिचार कहेठे:- मूल:- अप्पकं डप्प कं, सच्चिं तह सच्चि पडिवद्धं; तुत्तोसहि नत्तकणयं, दोसा उवजोग परिजोगे. ॥ १८२ ॥ अर्थ:- ए व्रतने उपजोग परिजोग पण कहे ठे. केमके क्रियाना जे दयकी जोगना वे प्रकार थाय ठे एक उपजोग अने बीजो परिजोग, ए टले एकज वार आहार तथा फूल प्रमुखनो जोग करवो. अने

बारवार नोग नोगववा जेम के, गृह तथा स्त्री प्रमुख नोग बारवार नोग
 ठे ए परिनोग कर्मनेविपे पूर्वोक्त पदर कर्मादान जाणवा तेमा आवके उत्त
 समयने विपे प्रासुक एषणीय आहार लेवो जो ते न होय तो बहु पाप स
 चनो त्याग करवो. प्रथम आटो आण्णाविना तेनी रोटी कखायी तेमा ते थन
 जना कण रही जाय ठे तेम उता तेने अचित जाणीने खावु अथवा जोग
 अचेतन जाणीने अग्निसस्कार कखाविना काचोज खावो तेने थपक नहुणाति
 चार कहवो बीजो कार्क पाकेलु तथा कार्क नही पाकेलु जे अन्न प्रमुख होय
 जेमरे, जुगारी प्रमुख सर्व जातिना कणिश (पॉक) अग्निमा पकाव्यायी तेमाना
 केटजाएक कण पाके ठे ने कटलाएक काचा रही जाय ठे तेम उता ते अचित
 जाणीने सावु तेने विपक नहुणातिचार कहवो बीजो आवकने सचित आहा
 रनु अथय पञ्चराण उता अनाजोग थकी परिमाणु उद्वधन थई जाय एउ
 पाणीने प्रण उरुजा दीगयी ते अचित थाय ठे एउ परिमाण उता तेने एक
 थपया थे उरुजा दई अचित थयु एम जाणीने ते पाणी पीवाई जाय तथा
 सरिन वस्तुने अचित थयामा कार्क वखत बाकी रह्यो उता ते वस्तु अचित जा
 णीने सवाई जाय तेने सचित्तहार अतिचार कहवो चोथो अचित वस्तुनो स
 रिण वस्तुनी साथे सवध उता ते सवधनो जग थया पठी तरतज ते वस्तु सवाई
 जाय, जेमरे, गुदर अचित ठे तेने वृद्धनी साथे सवध उता ते सवधनो जग प
 या पठी तरतज सावु जाण नही, केमके सचित वस्तुना स्पर्शयी केटना एक
 वयत तमा पण सचितपणु रह ठे तेवा समयमा ते खवाइ जवाय तेने सचित प्रति
 घटानिचार कहवा पाचमो जे वस्तु मेजयामा घणो प्रयत्न करवा पने, थन
 नहुण करायी पूर्ण वृत्ति थाय नही, जेमके, बदरी फल (वोर) मा जे वईड
 पाप ठे ते जाग्यायी तेमा अति सुख स्वादिष्ट नहुणीय पदार्थ नीरुले ठे त ई
 जारा वटोरा जाग्याना प्रयत्न कर्यो उता तेमाथी मेजवेली वस्तुथी आत्मानी व
 ति थाय नही तेम उता तेनु नहुण करवु तेने बुद्धिपथातिचार कहवा ॥२८१॥
 हव आवना अनर्यदम विरमण प्रतना पाच अतिचार कहे ठे - मृन - ई
 ॥ २८२ ॥ अथ - अनर्यददना शब्दार्थ आरी रीते थाय ठे - फासण द
 एउने प्रयाजन नही उता पातानी आत्माने ददनी प्राप्ति थाय तन अनर्य
 हेरो एना पाच अतिचागमाना प्रथम नयनादिक शरीरना अवयवाए ॥

बीजाने दाम्यादिकनी उत्पत्ति करवी अथवा चांग पुरुषना जेवी कुचेष्टा करवी तेने
 सोकुञ्जातिचार कहेवो. बीजो मुख थकी एवा शब्दो उच्चार करवा के जेवी वांचज
 नागना हृदय कचवाय अने पोतानी अग्रतिष्टा थाय तेने मोक्षार्थ वाचाजातिचार
 कहेवो. बीजो जोगोपजोगनी अधिकता करवी जेमके. अंगमज हरण करनार सावु
 वर्गरे वस्तुची स्नान करतां पाणी वधारे वापरवुं. केशादिकने सुगंधी तेल जगाडवुं
 अंतर्गदिक सुगंधि पदार्थांचो उपयोग करवो. इत्यादिक व्यर्थ ध्यानें करवो तेने जोगो
 पजोगाद्यतिचार कहेवो. चोथो शृंगाग्रमन विषयक कथन करवुं. एटले मंद मंद दाम्यपु
 क नापण करवुं. जेथी विषय कामना उत्पन्न थाय एवा नाना प्रमाणना श्रुतीं कहेवा.
 अथवा बीजाने क्रोध उत्पन्न थाय एवुं नापण करवुं तेने वंदपेत्पादकातिचार कहेवो.
 अने पांचमो पोताना उपयोग करतां वधारे अग्रिकरणानां मंत्रदू करवो. अथवा जेवुं
 परिणाम हिंसारुपे थाय एवा पदर्थेने एकठा करी गवया. अने मरणा मंत्रागाने ते
 वस्तुच बीजाने मांगी आपे जेम के. गंध उग्रज. मुग्रज. अने तजवार प्रमुग द
 थोत्रारो पोताना उपयोग करतां वधारे गवया. तेने अग्रिकरणातिचार कहेवो.
 ए पांच अतिचार अनर्षदंम नामना व्रतनेरिपे व्हावे. एवी गीते ए व्रत गुण
 व्रत ते पांच अणुव्रतने गुणनी उत्पत्ति करनार होवाची एवुंने गुणव्रत व्हावे न.

हरे नवथी ते वांग गुपी चार गिह्याव्रतां व्हेवे ते - ए चार व्रत गिह्यानी पते
 अथवा गिह्यारुप होवाची एवुंने गिह्या व्रतां व्हावे. जेम नवीन गिह्यानां ए
 न पुन. अन्त्यास करवो जांचेवे. तेचोमां प्रथम जे गामापर नामवुं नवमं व्रत न
 तेनो अर्पे आची गीते पाच वे - गंग हंपना अन्त्यासने गम व्हेवुं. अने आस ए
 टले तेनो लाज पयो. तेने गमाप व्हेवो अने ते गमनारुप जाणने करनार हो
 वाची गामापिक व्रत व्हेवुं. बीजो अर्पे. - ध्यानें अने गीद ए वे ध्यानेनी परि
 पतिरुप जे जियाशो वगय ते ते अहज अने गावट आसार वे तेनो ग्याव क
 गीते जपवचे वे पटी प्रमाण ध्यानाने गमना परिणामना गमवुं. तेने गामापि
 क व्रत व्हेवुं. बीजो अर्पे - गम व्हेवो गमवुं प्रवणे व्हावे. वंदन. नवा वदि
 प्र ए व्रतप्रतीपक मरज व्रतानी वृत्ति एवुं मोक्ष मार्ग. तेने अहज एटले वा
 न पयो तेने गामापिक व्रत व्हेवुं. ते पुन पुन करवुं. वदुन - " एवुंने वदुनि
 गोतारे. गामापि वदुन " ॥ २२३ ॥

ए गामापि व्रतना चार व्रतिकां व्हेवे ते - वृत्त - वृत्त व्रताने. वृत्ताने,
 वृत्तविराग मां वदुनां व; वृत्तविराग वदुन वदुन. वृत्ताने वदुन वदुनां.

॥ ૨૬૪ ॥ અર્થે - પ્રથમ શરીરના હસ્ત પાદાદિક અવયવ પુજ્યાવિના અને પ્રમા
 જ્યાં વિના હજાગવા, જીતને પોત લગાડીને વેગલુ, પૃથ્વી પુજ્યાવિના નિશા પ્રભુ
 ન કાગી, અપ્રેક્ષિત તથા અપ્રમાર્જિત સ્થમિલનેવિષે વશલુ તેને કાચ હ પ્રણિયા
 ન અનિચાર કહેવો વીજો મનો હ પ્રણિયાન તે મનમા ગ્રહ સવધી સાવચલુ વિ
 નાન સ્મરુ ગ્રીનો વચન હ પ્રણિયાન તે વધાડે મુલે સાવચપણે વોગલુ. સર્ક ક
 ગ્ગ તે નિશા તથા વિકુચાને મત્રો શૂન્ય ચિને કરીને જે અનુષ્ઠાનરું કરલુ અતઃ
 મિષ્ટ કાજ તે જે સામાયક કાજ પુરા થવાની નિરત રહે નહીં અને જેમ તેમ
 અનાદર પળે સ્મરુ ૮ પાચ અતિચાર સામાયકના જાણવા ॥ ૨૬૪ ॥

દસમો દેશાગમનિક વ્રતના પાચ અતિચાર કહેતે - મૂલ - આણયત પે
 ગયણ, ગરુણાગંધ યજ્ઞ અણુવાડ, વહિ પોગલ પાકવો, દોસા દેસાગમનિક
 ॥ ૨૬૫ ॥ અર્થે - દેગોરી જ્યાંહા અવકાશ છે તેને દેશાવકાશ કહિયે તે પ્રપન
 શિખરો છત્તે વાદેગનો વ્યાપાર પ્રમુલે કરીને પોતાની વ્રતી ચલાવવાને અર્થે જે
 પોતન ગતારિ પ્રમુલ સુગી દૂર જવાનો નિયમ કલો છે તેનો વળી સદેપ કવો
 છત્તે મુત્તમ્પામ્પાનાદિકથી દૂર જવાનો નિવેધરૂપ અથવા સર્વ વ્રતસદેપકરણ
 નિયમ છે ૮ કપર દુષ્ટાંત કહેતે - જેમ વાર યોજનમા વ્યાપનાર દુષ્ટિવિ
 વપરા આગીવિષ વિષમ વિષધ સવધી વિષ કોઈ મનુષ્યના સર્વ અંગતેતિ
 વ્યાપી રહ્યા જાય, તેને કોઈ મત્રવાદી વતારીને એક અંગુલી પ્રદેશે લાવીને મૂકે
 ૮ પો આમ નમળુ કે, જમ મત્રગદી આસા શરીરમાં વ્યાપેજો વિષ અનુક્રમે કે
 રક અવપરમાર્થી જનારતો કતારતો ઘેરડે એક અંગુલીના એક પ્રદેશમાં આવી
 ગાંઠે. તેમ વ્રત ધાળા કરનાર પુરુષ શત યોજનાદિ ગમનરૂપ નિયમને ઘટાડતો
 ઘટાડતા ગમ્પાદિકસુગી આવી રાખે તે દેશાગમનિક વ્રત કહેવાયડે ૯ વ્રતના
 દેશની ૧૦ મુદ્દાંદિ માનના પણ સઠોચ થાયડે તે અર્થાત્ જાણી ઝેલુ

દેશાગમનિક વ્રતના પાચ અતિચાર છે, તે આ પ્રમાણે - પ્રથમ આનપન, બી
 જો પ્રેરવણ, ગ્રીના ગદ્યાનુષ્ઠાન, ચાંચો રૂપાનુષ્ઠાતી, તથા પાચમો પુજન પ્રકેપ તેમ
 ધાગમુરતો દેશાગમનિક કીયો છે તે વિવક્ષિત ક્ષેત્રથી બાહર રહુ જે મચનના
 રિદ્દ દ્ય, તે સ્થળી વાકગદિકના હાથે મળાવી વિવક્ષિત (૬૭લા) ક્રેત્રમાં
 ગરુડ તે પદા અનિગ્રાપથી કે નો હ પોતે જડ લાવીગ તા વ્રત જગ થય વ્રત
 પ્રથમ આનપનનિચાર કષ્ટિયે; યજ્ઞ અનિગ્રાપથી વિવક્ષિત ક્રેત્રમાં રહની કે
 રમ્પ કોઈ મનુષ્યદાગ બાહર મોકનારી દેવી તેને વીનો પ્રેરણાનિચાર કષ્ટિ

एवी रीते पोते लीधेला व्रतनो जंग न थाय माटे पोते करवानी क्रिया कोई बीजा
द्वाराए करावी पोतानुं प्रयोजन सिद्ध करी लेवुं तेथी यद्यपि व्रतनो जंग यतो
नथी तथापि व्रत सफल यतुं नथी. केमके. वाहेर गयाथी गमनादिक व्यापारे
करी सुद्ध प्राणीउंनो घात थाय ठे तेनो बचाव करवाने अर्थे देशवकाशिक व्रत
लीधामां आवे ठे. ते व्रत लीधा पठी पोते तो गमन क्रियानो त्याग करे परंतु
पोतानुं प्रयोजन सिद्ध करवाने अर्थे कोई बीजानी मारफते ते क्रिया करावे तेथी
हु हिंसा यती नथी ? उलटी वधारे हिंसा यवानो संजव ठे. केमके, पोते गमन
कल्याथी ईर्ष्यासमितिनी शुद्धतारुण गुण थाय ठे, ते बीजाने मोकय्याथी यतो नथी.
किंतु ईर्ष्यासमितिना अज्ञावथी दोषनी प्राप्ति थायठे. माटे एम कल्याथी अतिचार
लागे ठे. तेमज पोताना घरने फरती नीत प्रमुख जे प्राकार होय ठे तेदली ज
गोथी वाहेर जई कोर्ने हाक मारवी नही एम अजिग्रह पूर्वक व्रत धारण कयुं
वतां पोते ते क्रिया करे तो व्रतनो जंग थाय, माटे पोतानुं कांई प्रयोजन सिद्ध
करवाने अर्थे ते नीतनी पासे जई कोर्ने बोलावयुं होय तो मोटा अवाजे खुंकारो
करीने बोल्याव्याथी त्रीजो गद्धानुपातातिचार लागे ठे. अथवा ते नीतादिक ऊंचा
स्थलनेविपे पोतानुं कार्य सिद्ध करवाने अर्थे जई ऊजो रहे तेने जोर्ने जे माणस
द्वारे काम करावयुं होय ते माणस पासे आवे त्यारे पोतानुं प्रयोजन सिद्ध करी
लीधाथी चोथो रुपानुपातातिचार लागे अने पोतानुं कार्य सिद्ध करवाने अर्थे
नियमित जागाथी पोते वाहेर न जतां पापाण अथवा काष्टनुं ककडुं लईने कोई
माणसनी पासे फेंकवु तेथी ते पाडो आवे त्यारे तेने कहीने ते प्रयोजन सिद्ध क
री लेवाथी पांचमो पुज्ज प्रहेपातिचार लागे ठे. ॥ २८५ ॥

हवे त्रीजा पाँपध नामना शिक्षा व्रतना पांच अतिचार कहे ठे:- मूल - अ
प्पमिलेहिय मपम, क्लिपंच च सेव्वाइ यमिल्लाणि तद्वा ; सम्मं च अणणुपालण, अ
इयारा पोमहे पंच ॥ २८६ ॥ अर्थ - पाँपध एटले पुष्टि धर्मने धारण करनार.
ते पोपध व्रत अष्टमी आदि पर्वने विपे धारण करिये. एवी विशेषता ठे. ते आ प्रमा
णे:- चार शिक्षा व्रतमांना सामायक तथा देशवकाशिक ए वने प्रति दिवसो कर
वा अने पाँपध तथा अतिथिसंविज्ञाण ए वे प्रतिनियत दिवस अष्टमी आदि पर्वने
विपे करवां एम आवश्यकादि शास्त्रोमां कह्ये. तेमां त्रीजा पाँपध व्रतना पांच अति
चार ठे ते आ प्रमाणे:-अप्पमिलेहिय दुप्पमिलेहिय सक्कासंधारे अप्पमक्किय दुप्प
मक्कियसक्का संधारे अप्पमिलेहिय दुप्पमिलेहिय उच्चार पासवण जूमि, अप्पमक्क

माधुने नद्वज पृष्ठवुं पडे के था चीज कोनी ठे. त्यारे बीजा कोई संवंधी वर्गरेनुं ना म जिए जेथी ते माधु ते वस्तुनुं ग्रहण करे नही तेथी पोतातुं व्रत पण रघु ने चीज पण वची एम कगाथी बीजो अन्यव्यपदेशातिचार कहिये; कोई वेग्मा प डेली चीज साधुए जाई ने मांगी ठतां ना कहेचाय नही तेथी मनमां कांई ची टाईने आपसी अथवा बीजो कोई नामान्य पुरुष दान देतो दोय तेनी कीर्ति शां नलीने मत्सरथी तेथी अधिक दान देतुं तेने मत्सर दानातिचार कहिये; अने साधु आदागदिक लई आख्या पत्ती तेने तेनी आवीने ते वस्तुनुं दान दीयाथी पांचमो कालातिक्रमातिचार लागे ठे. ॥ १८७ ॥ ए ठतां ६८ थयो.

द्वे मातमो ६८ कहे ठे—मूल.—नग्दम्मि जय संपड, जयिस्त तिष्ठंकराण ना माड, एवयंमि विताई. संपड जिण जावि नामाड ॥ १८८ ॥ अर्थ—जरत अने ऐखत कैत्रोमां जूत वर्त्तमान तथा जविष्य कालमां चोवीशी पणे जे तीर्थकरो यई गया, थया ठे तथा थशे तेमनां नामनो आ सातमो ६८ कहे ठे— ॥ १८८ ॥

मूल.—नग्दे तीए संपड, जावि जिणे वंदिमो चववीसं; एवयमिवि संपड, जावि जिणे नामउ वदे. ॥ १८९ ॥ अर्थ—जरत ऐखत कैत्रोमां जूत जविष्य अने वर्त्तमान कालमां यई गएला. थया ठे तथा थवाना जे तीर्थकरो तेउने हुं वंदना करुंहुं. १८९

प्रथम जरत कैत्रना अतीत चोवीस जिनोनां नाम कहेठे— मूल.— कंवय नाणी निहा,णि मायरो जिण महायसो विमलो; सत्वाणुनूड सिरिहर, दत्तो दामो यर सुतेउ. ॥ १९० ॥ मामिजिणोय शिवासी, सुमई सिवगड जिणोय अठो उ; नाहनमीस्तर अनिलो; जसोहरो जिण कयग्वोय. ॥ १९१ ॥ धम्मीस्तर सुड मई,सिवकर जिण संदणोय संपडय, तीउस्तपिणि जरहे जिणेसरे नामउ वदे. १९१ अर्थ— केवल ज्ञानी, निर्वाणी, सागरजिन, महायश, विमल, सर्वानुजुति, सिरि धर, दत्त, दामोदर, तथा सुतेज. ॥ १९० ॥ स्वामीजिन, शिवासी, (एमने सुनिनु व्रत पण कहेठे) सुमति, शिवगति, अस्तांग, अथवा अवाय, नमीश्वर, अनिल, यशोधर तथा कृतार्थ. ॥ १९१ ॥ धर्मीश्वर, सुद्धमति, शिवकर, स्पंदन तथा सं प्रति ए नामे चोवीस जिनेश्वर आ जरतकैत्रनेविषे उस्तपिणी अतीत कालमां जे यई गया ठे तेउने हुं वंदना करुं हुं. ॥ १९१ ॥

जरत कैत्रना वर्त्तमान चोवीश जिनोनां नाम कहेठे— मूल.— उसजं अजि यं संजव, मजिनंदण सुमइ पउम सुप्पासं; चदपह सुविहि सीयल, सेजंसं वा सुपुळं च. ॥ १९२ ॥ विमल मणंत धम्मं, संति कुंथुं अरच मत्तिच; सु

णिमुवय नमि नेमि, पास वीर च पणमामि ॥ १९४ ॥ अर्थ - रूपन, अनित,
सजव, अजिनदन, सुमति, पद्मप्रन, सुपार्थ, चङ्प्रन, सुविधि, शीतल, श्रेयास,
तथा वासुपूज्य ॥ १९३ ॥ विमल, अनत, धर्म, अंति, कुधु, श्रर, मलि, मुनिमु
व्रत, नमि, नेमि, पार्थनाय, तथा श्रीवीर ए चोरीश जिन नरत क्षेत्रनेविने वन
मान कालना यथा तेमने हु प्रणाम करु ठु ॥ १९४ ॥

नरत क्षेत्रना अनागत चोवीश जिनोना नाम कहेने - मूल - जिण पडन
नाह सिरि सूरदेव सुप्पास सिरिसयपनय, सवाणुजू देवसुय, उदय पे
ढाल मजिवदे ॥ १९५ ॥ पोहिल सयकित्ति जिण, मुणिमुवय अमम निक्कमा
यच, जिण निप्पुलाय सिरि नि, मममत्त जिण चित्तगुत्त च ॥ १९६ ॥ पणमामि
समाहिजिण, सवर य जसोहर विजय मलि, देव जिण एत वीरिय, नज्जिण
जावि नरहमि ॥ १९७ ॥ अर्थ - पद्मनाभ, श्री सूरदेव, श्री सुपार्थ, श्री सय
प्रन, सर्वानुज्जित, देवश्रुत, उदय, पेढाल, ए गाथाना आद्यमा जिन शब्द ठे ते
यथा नामोने लगाडवो, तेमनी हु वदना करुठु ॥ १९५ ॥ पोहिल जिन, शन
कीर्त्ति, मुनिमुव्रत, अमम, नि कपाय जिन, नि पुलाक, श्री निर्म्ममत्व जिन, चित्त
गुत्त, आही पण पाठजी गाथामाथी हुं वदना करुठुं एम लेवु ॥ १९६ ॥ समाहि
जिन, सवर, यशोधर, विजय, मलि, देव, अनतवीर्य, नज्जि जिन अथवा नज्जुत्त ए
नरतक्षेत्रनेविने जावि जिन यवाना ठे ते कह्या समवायागनेविने तो आ प्रकारे
नामदीगमा आवेठे - यथा “महापठमे सुरा देवे सुपासेय सयप्रने सवाणुजूं अर
हा देवगुत्ते यहोक्कई उदए पेढालपुत्तेय पोहले सयएइया मुणिमुवय अरहा स
जाव विज्ज जिणे अमम निक्कसाएय निप्पुलाएय निम्ममे चित्तगुत्ते समाहीय आ
गम्मस्तेण होक्कई सवार अनियणीय विवाए विमलेइय देवोचवाए अरहा अणत्त
विज्जएय थागवस्तेण होक्कइत्ति” ए जणिय कालमा यनारा ठे ए प्रकारे की
थागज पण नामजिने जे कोई ठेकाणे समवायागादिकथी विसम वाद दीगमा
आवे त्या मतातर ठे, एम जाणवु ॥ १९७ ॥

अवतरण - हवे ऐरवत नामना क्षेत्रमा वर्त्तमान जिनना नाम कहे ठे -
मूल - वालचद सिरि सिचय, अग्गीसेण च नदिसेण च, सिरि दत्त वयधर सो,
मचद जिण दीहसेण च ॥ १९८ ॥ वदे सयाउ सच्चइ, उ जुत्तिसेण जिण च न
पस, सोहस्मेण सयज्ज, उवसत्त देवसेण च ॥ १९९ ॥ महविरिय पास म
रुदेव सिरिहर सामिकुट्ट मजिवदे, अग्गिस्तेण जिण म ग्गदत्त सिरि वारित्तण

च ॥ ३०० ॥ इय संपद् जिणनाहा, एरवए कितिया सनामेहिं; अद्दुणा नाव जिणंढे, नियनामेहिं पकित्तेमि ॥ ३०१ ॥ अर्थः— बालचङ्, श्रीसिचय, अग्निसेन, नंदितेन, श्रीदत्त, व्रतधर, सोमचंङ् जिन, दीर्घसेन, ॥ ३०० ॥ गतायुष, सत्यकी, युक्तिसेन, श्रेयांसजिन, सिंहसेन, स्वयंजल, उपगांत, देवसेन, एउनी वंदना करुं तुं. ॥ ३०१ ॥ महावीर्य पार्श्व, मरुदेव, श्रीधर, स्वामिकोष्ट, अग्निसेन, अग्रदत्त अथवा मार्गदत्त श्रीवारिपेण. ए सर्वने समस्त पणे वडुंतुं. ॥ ३०० ॥ एप्रकारे सांप्रत व्रत्तमान जिन ऐरवत्त कूत्रनेविपे तेमनां नाम कह्या. ॥ ३०१ ॥

हवे ते ऐरवत्त कूत्रमां नावि जिननां नाम कहुंतुं — मूलः— सिद्धिपुत्र घो सं, जसघोसं, लायरं, सुमंगजयं; सब्बसिद्धि निवा, एतामि वंदामि धम्म धयं ॥ ३०२ ॥ तह सिद्धिसेण महसे, ए नाह रविमिच्च सब्बसेण जिणे; सिरिचंदं दढकेउं. महिंदयं दीहपासं च. ॥ ३०३ ॥ सुवय सुपासनाहं, सुकोसलं जिणवरं अणंतं; विमलं उत्तर महरिद्धि देवयाणंदयं वंदे. ॥ ३०४ ॥ अर्थः— सिद्धार्थे, पूर्णघोष अथवा पुण्यघोष, यशघोष, सागर, सुमंगल, सर्वार्थसिद्धि, निर्वाणस्वामी, ने धर्मध्वज, एमने वडुं तुं. ॥ ३०२ ॥ तथा सिद्धसेन, महासेननाथ, रविमित्र, सत्यसेनजिन, श्रीचंङ्, दढकेतु, महेंद्र, दीर्घपार्श्व, एमने हुं वडुं तुं. ॥ ३०३ ॥ सुव्रत, सुपार्श्वनाथ, सुकोशल जिनवर, अनंतनाथ अथवा अनंतार्थ, विमल, उत्तर, महर्द्धि, ने देवतानंदक, एमने हुं वंदना करुं तुं. ॥ ३०४ ॥

अवतरणः— हवे पूर्वाक्त गायामां कहेजा तीर्थकरोनी सर्व संख्या कहेवेः— मूलः— निविसु नवसमुदे, वीताहिय सय जिणे सुहसमिद्धं; सिरिचंदं मुणिव इणए, सासय सुहदायए नमह. ॥ ३०५ ॥ अर्थः— नव समुद्ध्यो तरेला जे एक शोने बीश संख्या जिन जे सुखना समुद्ध्य अने जेमने श्रीचंङ्मुनिपतिए नमन कयुं ठे एवा शाश्वत सुखदायकने हे नव्य लोको तमे नमस्कार करो. ॥ ३०५ ॥ अही पांच चोवीशोना एक शोने बीश तीर्थकरना नामोतुं सत्तम धारनेविपे विवरण कयुं.

हवे 'उसजाटि जिणिंदाणं आइम गणहरति' अष्टम धारने विवरतां कहेवेः— मूलः— सिरि उत्तहसेण पडु सीहसेण चारु वज्जनाहका; चमरो पक्कोय विय, पडु इन्न पडुणा वराहोय. ॥ ३०६ ॥ पडुनंद कुनुहा विय, सुनोम मंदर जसा अरिघो य; चक्काउह संव कुंन, निस्तह मल्ली य सुंनो य. ॥ ३०७ ॥ वरदत्त अक्कदिन्ना, तहिंदनूईय गणहरा पढमा; सिस्सा रिसहाईणं, हंतु पावाइ पण याणं. ॥ ३०८ ॥ अर्थ— श्री कृपजसेन, सिंहसेन, चारु. वज्जनानाख्य, चमर,

પ્રયોત, વિદર્ન, વત્તપ્રહુ, વરાહ ॥ ૩૦૬ ॥ પ્રહુ નદ, કીસ્તુન, સુર્નામ, મદ્ર
યશ, અરિષ્ટ, ચક્રાયુધ, શંખ, કુન, નિપજ, મહિ, ને શુન ॥ ૩૦૭ ॥ વરદન,
આર્યદત્ત, તથા ફ્ફજૂતિ, એ પ્રકારે રૂપનાદિ જિનોના પ્રથમ ગણધરો છે તે પ્રણત
જનોના હરિતને હરણ કરે છે ॥ ૩૦૮ ॥

હવે નવમો પ્રવર્તિણીનો દાર કહે છે - મૂલ - વંની ફગ્ગૂ સામા, અનિગ
તહ કાસરી ર્ફ સોમા, સુમણ વારુણિ સુજસા, ધારિણિ ધરિણી ધરા પઠમા
॥ ૩૦૯ ॥ અક્ષા સિવા સુર્ફ દામણીય રસ્કી ય વંધુ ચફ નામા, પુષ્પવર્ડ અનિના
જ, રુદિન્ન તહ પુષ્પચૂલા ય ॥ ૩૧૦ ॥ ચદણસહિય પવત્તિણિ ઠ ચઠ્ઠવીગણ
જિણવરિદાણ, હરિયાફ હરતુ સયા, સત્તાણ નત્તીહુત્તાણ ॥ ૩૧૧ ॥ અર્થ-
ગ્રાહી, ફટ્ટુ, શ્યામા, અજિતા, કાશ્યપી, રતિ, સોમા, સુમના, વારુણી, સુગા,
ધારિણી, 'પરણી, ધગ, ને પચ્ચા ॥ ૩૦૯ ॥ આર્યા શિવા, શુન્ના, અથવા સુચિ દામિની,
રક્ષી, વધુમતી, પુષ્પવતી, અનિલા, યદ્દવત્તા, ને પુષ્પચૂલા, ॥ ૩૧૦ ॥ ચ
દના, સહીત એ ચોરીસ જિનવરેન્ડની પ્રવર્તિનીઠ, તે નક્કિએકરી સહિત પ્રાપ્તિ
વંતુ હરિત એટલે પાપ હરણ કરે છે ॥ ૩૧૧ ॥ એવી રીતે ત્રણ ગાથાએકરી તીર્થ
કરોની પ્રથમ પ્રવર્તિનીઠના નામ કથન પૂર્વક નવમો દાર કહ્યો

હવે 'અરહતજ્ઞણ ણણતિ' અર્હત નામ કર્મ ઉપાર્જવાના સ્થાનક લક્ષણ દર્શ
મો દાર કહે છે - મૂલ - અરહત સિદ્ધ પવયણ, ગુરુ થેર બહુસ્સુએ તવસ્તીસુ, વજ
પ્રપાય એનિ, અગ્નિસ્ફનાણો વડંગે અ ॥ ૩૧૨ ॥ અર્થ - પહેલા અશોકાદિ આઠ
મહાપ્રાતિહાર્યરૂપ પૂજાને જે અર્હ એટલે યોગ્ય તે અર્હત, વીજા અપગત સક
લ કર્માંશ, પરમ સુલ્લી ને એકાત રુતરુલ્ય તે સિદ્ધ, ત્રીજા પ્રવચન એટલે દાર
ગાંગ અથવા સગ, ચોથા ગુરુ તે આચાર્ય ધર્મોપદેશ કર્તા, પાંચમા સ્થવિર તે
ત્રણ પ્રકારના છે - ઠગા ઉપાધ્યાય તે સૂત્રાદિકના જાણનારા બહુશ્રુત, તે ત્ર
ણ પ્રસાન્ના - સૂત્રમ્મ, અર્થધર ને ઝજયધર તેમાં સૂત્રધર કરતા અર્થધર પ્રધાન
અને અર્થધર કરતા ઝજયધર એટલે સૂત્ર ને અર્થ એ વસ્ત્રોને ધારણ કરનાર શ્રેષ્ઠ
ઠે સાતમાં ચિચિત્ર અનગનાદિ જેદ નિન્ન વાર પ્રકારના તપને કરનારા તે તપ
શ્વી, એ સાત સ્થાનોનેરિપે વાત્સલ્ય જાવ કરવું એટલે અનુરાગ તે તીર્થકર નામ
યથનુ કારણ થાય છે તથા અગ્નીદ્ધણ એટલે નિરતર પણે જ્ઞાનોપયોગ વ્યાપાર
ઠે જેહને તે જ્ઞાનનેરિપે વ્યાપ્રિયમાણતા એ આવમુ કારણ છે ॥ ૩૧૨ ॥

મૂળ - દમણ ત્રિણ આવસ્માએ અ મીઝબાએ નિરઝ્યારો, સ્વણ લવ તવચ્ચિવા

૧. વેયાવચ્ચે સમાહીય. ॥ ૩૧૩ ॥ અર્થ:- નવમો દર્શન ઇટલે સમ્યક્ત્વ; દશમો વિનય ઇટલે જ્ઞાનાદિનો જે પૂર્વે કહી આવેલા તેયે ને આગલપણ કહેવાના ઠે; ડગ્યારમો એની શુદ્ધિનું કરવું તે આવશ્યક ઇટલે અવશ્ય કર્તવ્ય સામાધિકા દિ; વારમો શીઝવ્રતપાલવું તે ઉત્તર ગુણ વ્રત; અને મૂલ ગુણ વ્રત; એને નિરતિચાર પણે પાલ્યાયી તીથેકર નામ કર્મ વાંધાય ઠે. તેરમો ક્ષણલવ ઇટલે લવાદિ સ્તોક કાલ વિગ્રેષ. એમ સર્વકાલને વિષે નિરંતર સંવેગ જાવનાએ અને ધ્યાન સેવ નેકરી જે સમાધિ તે ક્ષણ લવસમાધિ; ચઠ્ઠમો તપ ઇટલે વાહ્યાન્યંતર નેદ નિન્ન અનગનાદિનેવિષે યથાશક્તિ નિરંતર જે પ્રવૃત્તિ તે તપસમાધિ; પનરમો ત્યાગ વે પ્રકારનો ઠે- એક ડ્ય ત્યાગ ને વીજો જાવ ત્યાગ. તેમાં ડ્ય ત્યાગ ઇટલે આહાર ઉપધિ તથા સત્યાદિક જે પોતાને કામ ન આવે તેનો પરિત્યાગ અને ઉપયોગમાં આવે તેનું ચતિર્ઠને દાન દેવું; અને જાવ ત્યાગ ઇટલે ક્રોધાદિકનો ત્યાગ તથા જ્ઞાનાદિકનું ચતિ જનોને દાન દેવું. એવંચે પ્રકારના ત્યાગનેવિષે સૂત્રનો અતિક્રમ ન કરતાં યથા શક્તિયે જે પ્રવૃત્તિ કરવી તે ત્યાગ સમાધિ; સો જમા વેયાવચ્ચના દશજેદને વિષે સૂત્રને અનતિક્રમે સ્વશક્તિ અનુસાર જે નિરંતર પ્રવૃત્તિ તે વેયાવચ્ચ સમાધિ; સત્તરમો મન વચન તથા કાયાએ કરી જે અશુભ વ્યાપારનું રંધન કરવું તે યોગ સમાધિ; ॥ ૩૧૩ ॥

મૂલ:- અપુત્રનાણ ગ્રહણે. સુવજતી પવયણે પ્પનાવણયા; એહિ કારણેહિં, તિઘયરત્તં જહ્ઠ જીવો. ॥ ૩૧૪ ॥ અર્થ:-અઢારમો નિરંતર નવીન નવીન જ્ઞાનનું જે ગ્રહણ તે અપૂર્વ જ્ઞાન ગ્રહણ જાણવું. ડંગણીતમો શ્રુત જ્ઞાનની નક્તિ ઇટલે શ્રુતવિષે વહુમાનનું કરવું; વીસમો પ્રવચનનેવિષે પ્રજાવનાનું કરવું. એ કહેલા વીસ હેતુ કરીને જીવ તીર્થકરપણું પામેઠે. ॥ ૩૧૪ ॥

અવતરણ:- એમાંના કેટલાએક વોલોનું સૂત્રકાર સ્વતઃ વ્યાખ્યાન કરેઠે-
મૂલ:- સંયો પવયણ મિઠં, ગુરુણો ધમ્મોવણસર્વાઈયા, સુત્તઝોનયધારી, વહુસ્સુયા હંતિ વિસ્સાયા. ॥૩૧૫॥ અર્થ:- સંય શબ્દે પ્રવચન કહેવું અને ગુરુ તે ધર્મોપદેશાદિકના દેવાવાલા તથા સૂત્ર અર્થ અને તહુજયના ધરનાર તે વહુશ્રુત જાણવા. ॥૩૧૫॥

મૂલ:- જાઈ સુય પરિયાએ, પહુચ્ચ ચેરોતિ જહ્ કમ્મેણં; સઘોવરસો સમવાય, ધારડ વીત વરિસો ય. ॥ ૩૧૬ ॥ અર્થ:-જાતિ, શ્રુત, અને પર્યાય આશ્રી સ્યવિર ત્રણ પ્રકારના ઠે, તેમાં જાતવર્ષ પ્રમાણ જાતિ સ્યવિર. સમવાયાંગના ધરનાર તે શ્રુતસ્યવિર, જેને દીઠા લીધે વીત વર્ષ થઈ ગયા તે પર્યાય સ્યવિર હોય ॥૩૧૬॥

મૂલ - નત્તો પૂજા વસુપ્પયમ્મણ વક્કણ મવન્ન વાયસ્સ, આસાયણ પરિહામે, અરિહતાઈણ વચ્છણ ॥ ૩૧૭ ॥ અર્થ:- નક્તિ તે જે અતરગ વહુમાનની વિગેરતા અને પૂજા તે યથોચિતપણે ફલ આહાર વસ્ત્રાદિકે કરી ઉપચરબુ વર્ણકે શ્લાયા તેનું પ્રકટનકે પ્રકાશબુ વલી અવર્ણવાદનુ વર્જબુ એમ આસાતનુ પરિવર્જબુ પૂર્વોક્ત અરિહતાદિક સાતપદનુ વાઠવ્ય કરબુ ॥ ૩૧૭ ॥

મૂલ - નાણુવર્ગો નિસ્ક, દસણ સુદ્ધી અ વિણય સુદ્ધી અ, આવસ્સ ય જો એસુ, સીજ ઘણુ નિરઙ્કારો ॥ ૩૧૮ ॥ અર્થ - જ્ઞાન લેવામા સાવધાન નિતર એજ ઉપયોગ હોય, દર્શન શુદ્ધિ તે નિરતિચાર પણે સમ્યક્ત્વ નિર્મલ રાખે, વિનર શુદ્ધિ તે પણ નિરતિચારપણે ગિનયનુ કરબુ આવશ્યકના યોગનેવિપે પણ મન વચન કાયાના યોગ સ્થિર રાખે, તથા શીજવ્રતપાલે તે મૂલ ગુણ તથા ઉત્તરગુણ વિપે નિરતિચારપણુ એ વાર સ્થાનક થયા ॥ ૩૧૮ ॥

મૂલ - સવેગ જાવણા જાણ સેવણ સ્વણ લવાઈ કાલેસુ, તવ કરણ જઈ જણસ, વિ નાગ કરસ જહ સમાહી ॥ ૩૧૯ ॥ અર્થ - ૧૭ સવેગજાવનાયે કરી શુદ્ધધ્યાન તપા ધર્મ ધ્યાનનુ આસેગુ તે ક્ષણલગાદિક વિગેરેવિપે તે ક્ષણ લવ સમાગી, ૧૮ યથા શક્તિ તપનુ કરબુ, ૧૯ યતિજનને સવિનાગનુ કરબુ જેમ સમાધિને કરવે ૩૧૯ ॥

મૂલ - વેયાવચ્છ દસહા, ગુરુમાઈણ સમાહિ જિણણ ચ, કિરિયા દારેણ તહા, અણુવ નાણસ્સ મહણ તુ ॥ ૩૨૦ ॥ અર્થ - ૧૬ વ્યાહત તે ગુરુ પ્રમુખ દશનુ વશ પ્રજા રે કરબુ, ૧૭ ગુરુવાદિકને ક્રિયાદારે સમાધિનુ ઉપજાવબુ જેમ તેમને સુલ ધાય તેમ કરબુ ૧૮ અપૂર્વ જ્ઞાનનુ ગ્રહણ તે નહુ નહુ જ્ઞાન જાણબુ સ્તિ ॥ ૩૨૦ ॥

મૂલ - આગમ વહુમાણોવિય, તિશ્વસ્સ પનાવણ જહાસત્તો, એહિ કારણેહિ, તિશ્વપરત સમક્કિણઈ ॥ ૩૨૧ ॥ અર્થ - ૧૯ સિદ્ધાંતનેવિપે વહુમાનનુ કરબુ ૧૭ તીર્થ તે ચતુર્વિંશ સયક્રૂપ તેનો પૂજા પ્રજાવના પોતાની શક્તિને અનુસારે કરવી એ વીમ કારણે કરી તીર્થકરપણુ પ્રાણી ઉપાર્જે, હહા વર્તમાન સ્વામી અને ક્યન દેવ અથોણ પૂર્વ જવનેવિપે કહેજા સર્વ વીસે સ્થાનકનુ સેવન કરુ એ મધ્યમ અ જિતનાયસ્વામી આદે દર્જને વાવીશ તીર્થકરમાના કોઈએ એક, કોઈએ બે, કોઈએ ત્રણ, અને કોઈએ સર્વ વીસે સ્થાનકના સેવન કહ્યા એ એ તીર્થકરનામ કર્મ મનુષ્ય ગતિનેરિપેજ વર્તમાન પુરુષ સ્ત્રી કિંવા નપુસક તે તીર્થકર જાવ પામવાની પૂર્વ ગ્રીના જવમાં વંધનો આરન કરેઢે ॥ ૩૨૧ ॥ સ્તિ દશમ દાર સમાત અવતરણ - ' જિણજણણી જણય નામેત્તિ ' એટલે રૂપજાદિક જિનેશ્વરનીમા

ता तथा पिताता नामोन्नो अग्यारमो द्वार कहेते.— मूलः— मरुदेवि विजयसे
 णा, सिद्धता मंगला सु सीमाय; पुहवो लक्षण रामा, नंदा विन्दू जया सामा.
 ॥ ३१२ ॥ सुजता सुवय अइरा, तिरिदेवी य प्यनावर्ष; पवमा वर्षय वप्पा, सिव
 वप्पा तिसल यार्ड य. ॥ ३१३ ॥ नानि जिथ सत्तुरिआ, जिथारि संवरो अ; मे
 हे धरे पर्षे अ महसेण अ खत्तिए. ॥ ३१४ ॥ सुग्गीवे दढ रहे पिथ वसुपुळे
 अ खत्तिए; कयवम्म सिंहेसेण अ, जाणु विता सणेऽ अ. ॥ ३१५ ॥ सुरे सुदं
 सण कुंजे, सुमिन्नविजए समुदविजए अ; राया य अस्त सेणे. सिद्धे विव ख
 तिए. ॥ ३१६ ॥ अर्थः— रूपन स्वामीनी माता मरुदेवी; अजित स्वामीनी मा
 ता विजया; संनव नाथनी माता सेना; अजिनंदन स्वामीनी माता सिद्धार्थ;
 सुमतिनाथनी माता मंगला; पद्मप्रज स्वामीनी माता सुगीमा; सुपार्थस्वामीनी
 माता पृथ्वी; चंद्रप्रज स्वामीनी माता लक्ष्मणा; सुविधि स्वामीनी माता रामा;
 सीतल स्वामीनी माता नंदा; श्रेयांसस्वामीनी माता विष्णु; वासुपूज्य स्वामीनी
 माता जया; विमल स्वामीनी माता व्यामा; अनंतजिन स्वामीनी माता सुय
 शा; धर्मेनाथनी माता सुव्रता; शांतिनाथ स्वामीनी माता अचिरा; कुंथुनाथनी
 माता श्री; अर स्वामीनी माता देवी; मल्लिजिननी माता प्रजावती; मुनिसुव्रत
 नी माता पद्मावती; नमिनाथ स्वामीनी माता वप्रा; अरिष्टनेमीनी माता शिवा;
 पार्थनाथ स्वामीनी माता वामा, अने श्री वर्द्धमान स्वामीनी माता त्रिगला जाण
 वो. ए वे गाथाएकरी जिननी माताओंनां नाम कइया. ह्वे एज अनुक्रमे पिताओंनां
 नाम कहेते. तेमज श्री रूपनदेव स्वामीनो पिता नाजि; अजितस्वामीनो पिता
 जितशत्रु; संनवनाथ स्वामीनो पिता जितारि; अजिनंदन स्वामीनो पिता संवर;
 सुमतिनाथ स्वामीनो पिता मेव; पद्मप्रज स्वामीनो पिता धर; सुपार्थ स्वामीनो
 पिता प्रतिष्ठ; चंद्रप्रज स्वामीनो पिता महासेन द्वित्रिय; सुविधि स्वामीनो पिता
 सुगीव; सीतल स्वामीनो पिता दृढरथ; श्रेयांस स्वामीनो पिता विष्णु; वासुपूज्य
 स्वामीनो पिता वसुपूज्य द्वित्रिय; विमलस्वामीनो पिता कृतवर्म; अनंतजिन स्वा
 मीनो पिता सिंहेसेन; धर्मेनाथनो पिता जानु; शांतिनाथनो पिता विश्वसेन; कुंथु
 नाथनो पिता सूर; अरस्वामीनो पिता सुदर्शन; मल्लिजिननो पिता कुंज; मुनिसुव्रतनो
 पिता सुमित्र; नमिनाथनो पिता विजय; अरिष्टनेमिनो पिता समुद्र विजय; पार्थ
 नाथ स्वामीनो पिता अश्वसेन; अने वर्द्धमान स्वामीनो पिता सिद्धार्थ द्वित्रिय. ३१६
 अवतरणः— 'जिण जणणि जणय गत्ति' एट्ठे तीर्थकरना माता तथा पिता

ની ગતિનો વારમો દાર કહે છે. — મૂલ — અષ્ટાદ્ જણીતં, તિથપરાણ બુદ્ધિ
તિ સિદ્ધાંત, અષ્ટ સણ કુમારે, માહિદે અષ્ટ વોયદા ॥ ૨૧૭ ॥ નાગેસુ વતન
પિથા, સેસાણ સત્ત કુંતિ ફેસાણે, અષ્ટ સણકુમારે, માહિદે અષ્ટ વોયદા ॥ ૨૧૮ ॥

અર્થ — રૂપન દેવ નગવાનની આદિ લઈને ષડ્વ્રજના અતસુગ્રી આઠ તીર્થક
રોની માતાં સિદ્ધિને પામી; સુવિધિ સ્વામીને આદિ લઈને શાતિનાયના અતસુગ્રી
આઠ તીર્થકરોની માતાં ત્રીજા સનત્કુમાર નામના દેવલોકમા ગઈ, તથા કુપુ
સ્વામીને આદિ લઈને શ્રી મહાવીર સ્વામીના અતસુગ્રી આઠ તીર્થકરની માતાં
માહેડ નામના ચોથા દેવલોકમા ગઈ તેમજ શ્રી રૂપન દેવ સ્વામીના પિતા ના
નિરાજા, નાગ કુમારનામા નવનપતિની દ્વિતીય નિકાયનેવિપે ગયા, અજિત નાયની
આદિ લઈ ષડ્વ્રજ સ્વામિસુગ્રી સાત તીર્થકરોના પિતાંત ઈશાન નામના વીના દેવ
લોકનેવિપે ગયા, સુવિધિ પ્રનૃતિ શાતિનાય પર્યંત આઠ તીર્થકરોના પિતાંત સનત્કુ
માર નામના ત્રીજા દેવલોકમા ગયા, અને કુપુ પ્રમુલ્ય શ્રીમહાવીરાત આઠ તીર્થકર
ના પિતાંત માહેડ નામના ચોથા દેવલોકમા ગયા એવી રીતે જાણવું ॥ ૨૧૭ ॥

અવતરણ — હવે ‘ઠકિઠ જહન્નેહિ, સત્તા ગિરહત તિથ નાદાણ’ એટલે ઠ
ત્કુપ્ટે થને જયન્યે કરી ગિરહતા તીર્થકરોની સભ્યા ગાથાના પૂર્વાદિગ્ધે તંત્રમોહ
ર તથા ‘જન્મ સમણિ સભ્યા, ઠકિઠ જહન્નિયા તેસ’ એટલે ઠત્કુપ્ટથી તથા જ
યન્યથી તેડના જન્મની સભ્યા ગાથાના અન્તરાદિમા ચંદમો દાર કહે છે —

મૂલ — સત્તરિ સપ મુકોસ, જહન્ન વીસાય દેસ વિરહતિ, જન્મ પદ વક્રાન
વોત દસ કુતિ દુ જહન્ના ॥ ૨૧૯ ॥ અર્થ — ઠત્કુપ્ટકરી સમય ક્ષેત્રનેવિપે એક
જ કાલે એકશોને સિત્તેર તીર્થકરો વિહાર કરે છે, તે આ પ્રમાણે — પાંચ જાત
ક્ષેત્રનેવિપે એક એક થને પાંચ એવતનેવિપે પણ એક એક ઠત્કુપ્ટે વિહાર કરે
તે આવી રીતે — પાંચ મહાગિદેહ ક્ષેત્રમાના પ્રત્યેક ક્ષેત્રનેવિપે ઠત્કુપ્ટે વગ્રીશ વિજ
યના સમ્રાવ થકી વગ્રીશ વગ્રીશ તીર્થકરો ગિરહે છે તે વગ્રા એકશોને સાત વાર
તથા પાંચ જાતને પાંચ એવતના મઝી દશ જેલિયેલ્યારે એકશોને સિત્તેરની સભ્યા
નો સનગ થાય છે તથા જયન્યથી વીજ તીર્થકરો વિહાર કરે છે તે આવી રી
તે — જગુ દીપના પૂર્વે ગિદેહમા શીતા મહા નદીએ દિનાગ કયા જે દક્ષિણ થને
અન્તર નાગ લ્યા એક એકનો સદનાય હોવાથી છે, અપર વિદેહનેવિપે પણ શીતા
દયા મહાનદીએ દિનાગોરુત જે દક્ષિણાન્તર નાગ તેડનેવિપે એક એક હાવાથી જ
એ વગ્રે મઝી ચાર થયા એ પ્રકારેજ અપર દીપ ૬૫ સવધી ચતુષ્ટય મહાવિજ

નેવિપે ચાર ચાર કરતાં શોજ થાય ને પ્રથમના ચાર મઝી વીમની સંખ્યા થાય. નગ્ન અને એગ્ગત એઓનેવિપે યુગત્રિયાના કાલે એકાંત સુખ આશ્રીને અનાવજ છે. વીજા કેટલાએક સુગિ કહે છે કે, જ્યન્યે વગી વજજ તીર્થકરો વિહાર કરે છે. કારણ કે, પાંચ મહાવિદેહના પૂર્વાપર વિદેહનેવિપે પ્રત્યેક વિહાર કરનાર એકેક નાંજ સજ્ઞાવ હોવાથી વજ તીર્થકરો લગ્યમાન થાય છે. એ તેરમો દાર થયો.

હવે પ્રતિજન્મ આશ્રયીજોતાં ઉલ્લઘ્ઠથી એક કાલે વીમ જિનોની પઠે વીમ તીર્થકરોનો જન્મ થાય છે. કેમકે, મર્વ તીર્થકરનો અર્ધગત્ર સમયેજ જન્મ થાય છે. માટે મહાવિદેહ દ્વેષનેવિપે તીર્થકરના જન્મ મમયે જરત ને એગ્ગત દ્વેષોમાં દિવસોનો સજ્ઞાવ હોવાથી તીર્થકરનો ઉત્પત્તિનો અનાવ છે. તેથી એટલાજ થાય છે આશંકા.— મહાવિદેહવત્તિ વિજયનેવિપે ચાર થઝી અધિક તીર્થકરોની ઉત્પત્તિનો સંજવ છે, તેથી ઉલ્લઘ્ઠથી વીસજ કેમ કહ્યા ?

વત્તર:— અહીં મેરુનેવિપે પાંકુક વનમાની ચૂલિકાની ચાર દિશાઉં મધ્યે પ્રત્યેક ચાર યોજન પ્રમાણ વાહુલ્ય ને પાંચ યોજન ગત પ્રમાણ આયામ ને મધ્ય જાગનેવિપે સાહાત્રણ શો યોજન પ્રમાણ વિષ્કંજ અર્ધચંડ સંસ્થાન સંસ્થિત, સર્વથે ત, સુવર્ણમય, એવી ચાર અનિપેકશિલા છે. ત્યાં ચૂલિકાના પૂર્વ દિગ્ગાવિની પાંકુકંજલ શિલાનેવિપે વે તીર્થકરોના અનિપેક સિંહાસન છે. તેમાં એક ઉત્તર ને એક દક્ષિણ છે. ત્યાં જે શીતા મહાનદીના ઉત્તરમા કઢાદિ વિજયનેવિપે તીર્થકર ઉત્પન્ન થાય છે. તેને ઉત્તર સિંહાસનનેવિપે દેવેંડ અનિપેક કરે છે. અને જે શીતા મહાનદીના દક્ષિણ જાગનેવિપે મગલાવતી પ્રમુખ વિજયમાં ઉત્પન્ન થાય છે તેને દક્ષિણાલ્ય સિંહાસનની ઉપર અનિપેક કરે છે. તેમાં એક ઉત્તર ને એક દક્ષિણ એવા વે સિંહાસન છે ત્યાં શીતોદા મહાનદીની દક્ષિણ દિશામાં પદ્માદિ વિજયનેવિપે જે તીર્થકર ઉત્પન્ન થાય છે તે દક્ષિણ સિંહાસને અનિપેક થાય છે અને જે શીતોદા મહાનદીની ઉત્તર દિશામાં ગંધિલાવતિ પ્રમુખ વિજયનેવિપે ઉત્પન્ન થાય છે તે ઉત્તર સિંહાસને અનિપેક થાય છે, તથા જે જરત દ્વેષનેવિપે તીર્થકરો ઉત્પન્ન થાય છે, તે ચૂલિકાના દક્ષિણ દિગ્ગાવિપાંકુકંજલ શિલાનેવિપે અનિપેક થાય છે. જે એગ્ગત દ્વેષનેવિપે ઉત્પન્ન થાય છે તે ઉત્તર દિગ્ગાવિની રક્ત કંજલ શિલાનેવિપે અનિપેક થાય છે. જે સિંહાસન કહ્યાં તે વધાં રત્નમય છે તે વધાં પાચસેં ધનુષ્ય આયામ વિષ્કંજનાં. અને સાહાત્રણશો ધનુષ્ય વાહુલ્ય પ્રમાણે છે. એથી અધિક સિંહાસનો અનાવ હોવાથી વિદેહોનેવિપે ચારના કરતાં અધિક તીર્થકરોનો એક

काले उत्पन्न भवानो अनाव ठे. अने जघन्यथी एक काले दशज तीर्थकरो अन्यत्र
थाय ठे तेमा जरतनेविपे पाच, अने ऐरवतनेविपे पांच, मली दश जाणवा कारण
के, प्रत्येके एकेकनोज सज्जानाव ठे जरत ने ऐरवतनेविपे जिनजन्म समयेमहा ति
हमा दिवस सज्जाव होवायी अधिकनी उत्पत्ति थती नथी ए चौदमो द्वार थयो ३२९

अवतरण - जिण 'गणहरति' एटले श्री तीर्थकरोना गणधरोनी सख्याना
पदरमो द्वार कहेठे - मूल.- चुजसोई पच नवई, त्रिउत्तर सोल सुत्तर सपच,
सनुत्तर पण नवई, केणउई अष्टसोई य ॥ ३३० ॥ एकासीई वावत्तरी य ठाव
ति सत्तवन्ना य, पन्ना तेथासीसा, ठचीसा चेव पणतीसा, ॥ ३३१ ॥ तेतीस थ
चीना, अछारस चेव तह्य सत्तरस, इकारस दस इकारसेव इय गणहर पमाण ॥ ३३२ ॥

अर्थ - श्री रूपनदेव स्वामीना चोराशी गणधर, अजित नाथ स्वामीना पचा
णु गणधर, सनव स्वामीना एक शो ने वोतेर गणधर, अजिनदन निनना एक
सो ने सोज गणधर, सुमतिनाथना एक शो पूरा, पद्मप्रज स्वामीना एक शो ने
सात गणधर, सुपार्थ स्वामीना पचाणु गणधर, चंद्रप्रज स्वामीना ज्याणु ग
धर, सुविधि नाथना अवगाशी गणधर, शीतल जिनता एक्याशी गणधर, श्रवण
स्वामीना वोतेर गणधर, वासुपूज्यना ठासठ गणधर, विमल नाथना सत्तावन, अनन
नाथना पचाश, धर्म जिनना तेतालोश, शातिनाथना ठत्रीश गणधर, कुधुनाथना
पांत्रीश गणधर, अर जिनना तेत्रीश गणधर, महि जिनना अवधावीश गणधर, मुनि
सुव्रत स्वामीना थडार गणधर, नमिनाथना सत्तर गणधर, नेमिनाथना अग्यार ग
णधर, श्री पार्थनाथ स्वामीना दश गणधर, अने श्रीवीर जगवानना अग्यार गणध
जाणवा ए प्रकारे करी रूपनादि चोवीश तीर्थकरोना यथा क्रमे करी गणधर एव
जे मृज सूत्र कर्त्ता तेठनु प्रमाण कहु ॥ ३३३ ॥ ए पदरमो द्वार थयो

अवतरण - 'मुणिति' एटले तीर्थकरोना मुनिओनी सख्याना शोनमो द्वार
कहे ठे - मृन - चुजसोई सहस्ताए, ग लख दो लख तित्रि लखा य, वोसहिया
तोमहिया, त्रिगुण थडाई ड इक ॥ ३३४ ॥ चउरासोई सहस्ता, त्रिसत्तरी अ
सठि ठागछी, चउसछी वासछी, सछी पन्नास चालीसा ॥ ३३४ ॥ तीसा बीसा अ
घरसेव सोजसय चउदस सहस्ता, एथ साहु पमाण चउवीसाए जिण वराण
॥ ३३५ ॥ अर्थ - आथ जिनना चोरासी हजार, अजित नाथना एक लाख ए
प्रमाण अनुक्रमे त्रोजातीर्थकरना वे लाख, चोवाना त्रण लाख, पाचमाना त्रण ना
सने बीन हजार, ठगाना त्रण लाखने त्रिश हजार, सातमाना त्रण लाख, आठ

માના અઢી લાખ, નવમાના વે લાખ; દશમાના એક લાખ; અગ્યારમાના ચોરા
શી હજાર; બારમાના વોતેર હજાર; તેરમાના અમસત્વ હજાર; ચૌદમાના ઠાસત્વ હ
જાર; પંદરમાના ચોસત્વ હજાર; શોલમાના વાસત્વ હજાર; સત્તરમાના સાત્વ હજાર
ર; અમારમાના પચાશ હજાર; ઝંગણીશમાના ચાલોશ હજાર; વીગમાના ત્રીગ હ
જાર; એકવીશમાના વીશ હજાર; વાવીગમાના અઢાર હજાર, ત્રેવીશમાના શોલ
હજાર; અને ચોવીશમા શ્રીવર્ધમાન સ્વામીના ચઠ્ઠ હજાર મુનિઠં હતા. એ ક્રમે
કરી ચોવીશ તીર્થકરોના સાધુઠંતું પ્રમાણ કહ્યું. ॥ ૩૩૫ ॥

અવતરણ:- કહેલા સર્વ સાધુઠંતી જે સંખ્યા થાય છે તે કહેઠે:- અઠાવીસં
લક્ષા, અઢયાલીસં ચ તહ સહસ્તાઈ; સઘેસિંપિ જિણાણં, જઈણમાસં વિણિહિઠં ॥
૩૩૬ ॥ અર્થ:- અઠચાવીશ લાખ ને અઢતાલીશ હજાર એટલું સર્વ જિનોના ય
તિઠંતું પરિમાણ જાણવું, તે જેઠને જિનેંડે પોતે દીઠ્ઠા દીધેલી છે તેઠંતું સમજવું,
પરંતુ ગણયરોએ જેઠને દીઠ્ઠા દીધી છે તેઠંતું નહી. કેમ કે, તે યતિઠં ઘણા છે.
॥ ૩૩૬ ॥ એ શોલમો દ્વાર પૂરો થયો.

અવતરણ - 'સમણિત્તિ' એટલે સાધ્વીઠંતી સંખ્યાનો સત્તરમો દ્વાર કહેઠે:-
મૂલ:- તિન્નિય તિન્નિય તિન્નિય, ઠ પંચ ચરો ચક્ક તિગેકેકા; લલાઠં સહ્મો તું,
તહ્ઠવરિ સહ્સાણિ માસંત્વા. ॥ ૩૩૭ ॥ આ ગાયમાં એકલી સંખ્યા માત્રજ કહી
છે. જેમ કે. ત્રણ, ત્રણ, ત્રણ. ઠ. પાંચ. ચાર, ચાર, ત્રણ, એક અને એક એટલા
લાખ ક્રમેકરી થાયછે; તેમાં રૂપજ જિનની અર્થિકાઠંતી સંખ્યા ત્રણ લાખ; એમને
મુકીને વાકીના જિનોની સાધ્વીઠંતી સંખ્યાની ઊપર ક્રમેકરી જેટલા હજારો અ
ધિક છે તે કહે છે:- મૂલ:- તીસા ઠત્તીસા તીસ તીમા વીસા ય તીસ અસઈ ય;
વીસા દસમ જિણિંદે, લક્ષોવરિ અક્કિયા ઠકં. ॥૩૩૮॥ અર્થ:-ત્રીશ; ઠત્તીસ; ત્રી
શ, ત્રીશ, વીશ; ત્રીશ; એશી, વીશ એટલા હજાર અનુક્રમે કહેલી વીજા તીર્થકર
થી દશમાં તીર્થકર સુધિ લક્ષાંક સંખ્યાની ઊપર સમજવી. જેમ કે. પ્રથમ જિન
ની તો ત્રણ લક્ષ જાણવી અને અજિત નાથની ત્રણ લાખને ત્રીશ હજાર; સં
નવ જિનની ત્રણ લાખ ને ઠત્તીશ હજાર; અનિનંદન જિનની ઠ લાખને ત્રીશ હ
જાર; સુમતિ નાથની પાંચ લાખ ને ત્રીશ હજાર; પદ્મપ્રજની ચાર લાખ ને વીશ
હજાર; સુપાર્શ્વ જિનની ચાર લાખ ને ત્રીશ હજાર; ચંડપ્રજની ત્રણ લાખ ને
એશી હજાર; સુવિધિ જિનની એક લાખ ને વીશ હજાર; અને દશમા શીનજ જિ
નની એક લાખ ને ઠ આયાં ઠ જાણવી. ॥ ૩૩૮ ॥

અવતરણ - હવે શ્રેયાંશાદિ જિનોની આધીઓનું પ્રમાણ કહેતે - મૂળ - લક્ષ્મી તિન્નિ સહસ્તા, લક્ષ્મી લક્ષ્મી ય અઠ સય સદિહ, વાસતી પુણ વાસતી સહસ્ત અહિયા ચક્ર સણહિ ॥ ૩૩૯ ॥ ઠ સયા સય ઇગ સઘી, સઘી ઠ સયા ચ સઘિ પણ પન્ના પન્નેગ ચત્ત ચત્તા, અઢતીસ ઠતીસ સહસ્તા ય ॥ ૩૪૦ ॥ અર્થ - શ્રેયાંશ જિનની એક લાખને ત્રણ હજાર સાધ્વીડ, યાસુપૂજ્ય જિનની એક લાખ, વિમલ જિનની એક લાખ ને આઠ ગ્રે, અનન્ત જિનની વાસત હજાર, ધર્મ જિનની વાસત હજારને ચારગ્રે, શાંતિ જિનની એકસત હજાર ને ઠ ગ્રે, કુધુનાય જિનની સાત હજાર અને ઠ ગ્રે, અર જિનની સાત હજાર, મલ્લિ જિનની પચાવન હજાર, મુનિ સુવ્રતની પચાગ હજાર, નમિનાય જિનની એકતાલીશ હજાર, નમિનાય જિનની ચાલીશ હજાર, પાર્થનાય સ્વામીની અઠત્રીશ હજાર અને શ્રીમહાવીર સામીની સાધ્વીડની સઘ્યા ઠત્રીશ હજાર જાણવી ॥ ૩૪૦ ॥

અવતરણ - કહેલી સર્વ સાધ્વીડની જે એકદર સઘ્યા થાય તે તે કહેતે - મૂળ - ચાંચાલીસ લક્ષ્મી, વાયાલ સહસ્ત ચોસય સમગ્ગા, અઢ્ઢા ઠક એમો, ઘઠ્ઠાણ સગઠો કમસો ॥ ૩૪૧ ॥ અર્થ - ચુમાલીસ લાખ વેતાલીસ હજાર વાર ગ્રે ને ઠ સાધ્વીડ એકદર થાયતે એમ કામે કરીને સર્વ આર્પાઓનો સમઢ જાણીયો ॥ ૩૪૧ ॥ સત્તરમો ઘર પૂર્ણ થયો

અવતરણ - 'વેવઘિયતિ' એટલે વૈક્રિક લઘિને ધારણ કરણારાડની સઘ્યા ના અઢારમા ઘર કહેતે - મૂળ - વેવઘિય લઘીણ, વીસ સહસ્તા ય સય ઠ મપ્પહિયા, વીમ સહસ્તા ચત્ત સય, ઇગુણીસ સહસ્ત અઠ સયા ॥ ૩૪૨ ॥ ઇગુણીસ મહસ્ત અઠગ ચત્ત સયા સોઝ સહસ્ત અઠ સયા, સતિસય પનરસ ચત્ત મ, તેરસ ચારસ સહસ્ત દસમે ॥ ૩૪૩ ॥ ઇકારસ દસ વઘ અઠ સત્ત ઠ સહસ્ત એગ પન્ન મયા, સત્ત સહસ્ત સતિ સયા, હુન્નિ ય સહસ્તા નવ સયા ૬ ॥ ૩૪૪ ॥ હુન્નિ મહસ્તા પચય, મહસ્ત પનરસ સયા ૬ નેમિમિ, ઇકારસ સયપાસે સયા ૬ મનેય ગી જિણે ॥ ૩૪૫ ॥ અર્થ - જેઓને અનેક પ્રકારના વૈક્રિયરૂપ કાવા નો શક્તિ છે પણ વૈક્રિય લઘિયાન જનોની સઘ્યા આઘ જિનને વીસ હજાર ને ઠગ્રેની જાણગે અજિત જિનના વીમ હજાર ને ચારગ્રે, સત્તવ જિનના ઘોગ પોગ હજાર ને આઠ ગ્રે, અનિનદન જિનના ઘોગણીગ હજાર, સુમતિ જિનના ઘ ઠાર હજાર ને ચાર ગ્રે, પદ્ય પ્રનના શોઝ હજાર એક ગ્રે ને આઠ, સુપાર્થના પદ્ય હજાર ને ત્રણ ગ્રે, ચંડપ્રનના ચાંદ હજાર, સુવિધિના તેર હજાર શીતન

जिनना वार हजार, श्रेयांस जिनना अग्यार हजार; वासुपूज्यना दश हजार;
विमलना नव हजार; अनंत जिनना आठ हजार, धर्म जिनना सात हजार;
शान्ति नाथना ठ हजार, कुंथु जिनना पांच हजार ने एक शो. अर जिनना सात
हजार ने त्रणशें, मल्लि जिनना वे हजार ने नवशें; मुनिसुव्रत स्वामीना वे
हजार; नमि जिनना पांच हजार; नेमि जिनना दंड हजार; श्रीपार्थनाथना
अग्यार शें; अने वीर जिनना सातशें वैक्रिय लब्धिवान मुनीओ जाणवा. ॥
॥ ३४० ॥ ए अष्टाशमो ढार ममात थयो.

अवतरण— 'वाडनि' एटले तीर्थकरोना वाढीओनी संख्याना उगणीशमो
ढार कहेते.— मूल— महु ठ सया डुवालम. मद्दस्त वारसय चउनय नद्दीया;
वारंकारम मद्दमा. दम मद्दमा ठ सय पन्नामा. ॥ ३४६ ॥ ठन्नउई चुत्तसीई, ठ
दत्तरी मद्धि अछवन्ना य; पन्नासा य सयाण, सीयाला अद्वय वायाला. ॥ ३४७ ॥
ठनीसा वनीमा. अछावीमा सयाणि चउवीसा; विमद्दस्ता सोल सया. चउदस्त
वागस्त दम मयाई ॥ ३४८ ॥ अछ मया ठन्न सया. चत्तारि सयाइ हुंति वीरमि;
वाइ मुणीण पमाण. चउवीसाए जिनवराणं. ॥ ३४९ ॥ अर्थ— राजसज्जानेविपे
प्रतिवादीउनी साथे प्रमाण युक्त जापण करनाग वार हजारने साढा ठ शें वादीउ
प्रथम तीर्थकरना जाणवा. अजितनाथना वार हजार ने चार शें; संचय जिनना
वार हजार; अजितनंदन जिनना अग्यार हजार; सुमति जिनना दश हजार ने सा
ढा ठ शें, पद्मप्रज जिनना नव हजार ने ठ शें; सुपार्थजिनना आठ हजार ने चार
शें; चंडप्रज जिनना सात हजार ने ठ शें; सुविधि जिनना ठ हजार; शीतल
जिनना पांच हजार ने आठ शें; श्रेयांस जिनना पांच हजार; वासुपूज्य जिनना
चार हजार ने सात शें; अथवा मतांतरे चार हजार ने वशें पण कहेला ठे. वि
मल जिनना त्रण हजार ने ठशें; अनंत जिनना वत्रीश शें; धर्म जिनना वे ह
जार ने आठ शें, शान्तिनाथ जिनना चौवीस शें, कुंथु जिनना वे हजार; अरनाथ
जिनना सोल शें; मल्लि जिनना चौद शें; मुनिसुव्रतना वार शें; नमिनाथ जिनना
एक हजार; नेमिनाथ जिनना आठ शें; श्रीपार्थ जिनना ठ शें अने वीर जिनना
चार शें वादी वाढ समारंजनेविपे सुरासुरने पण अजय एवा यतिउनुं प्रमाण
कसु ॥ ३४९ ॥ ए अष्टाशमो ढार परिपूर्ण थयो.

अवतरण— हवे 'अवहित्ति' एटले तीर्थकरोना अवधि जानीओनो वीशमो
ढार कहे ठे.— मूल— उद्दीनाणि मुणीणं, नउइ चउणवइ ठन्नवइ सयाणि;

अष्टाणवद् सयाइ, इकारस दस नव सहस्त्रा ॥ ३५० ॥ असीड चुनति बहुतरि
 सही चवपन्न अठ चत्ताला, तेयाला ठत्तीला, तीला पणवीस ठवीला ॥ ३५१ ॥
 वावीला अष्टारस सोलस पन्नरस चव दस सयाणि, तेरस साडुण सयाणि,
 उंही नाणीण वीरस्त ॥ ३५२ ॥ अर्थ - प्रथम जिनना अवधि ज्ञानी मुनि नव
 हजार जाणवा, अजित नाथना नव हजार ने चार गें, सन्नय जिनना नव ह
 जार ने ठ गें, अजिनदन जिनना नव हजार ने आठ गें, सुमति जिनना अग्यार
 हजार, पद्मप्रन जिनना दश हजार, सुपार्थ जिनना नव हजार, चंद्रप्रन जि
 ना आठ हजार, सुविधि जिनना आठ हजार ने चार गें, शीतल जिनना वीस
 ग, श्रेयास जिनना ठ हजार, वासुपूज्य जिनना पाच हजार ने चार गें, विमल
 जिनना चार हजार ने आठ गें, अनंत नाथना चार हजार ने त्रण गें, धर्म जि
 नना त्रण हजार ने ठ गें, शक्तिनाथ जिनना त्रण हजार, कुणुनाथ जिनना द
 हजार ने पाच गें, श्रवनाथना वे हजार ने ठ गें, मन्त्रि जिनना वे हजार ने
 व गें, मुनिसुव्रतना एक हजार ने आठ गें, नमिनाथना एक हजार ने ठ गें, न
 मीश्वर जगवानना पदर गें, श्रीपार्थ जिनना चवद गें अने चरम जिनना ते
 गें अवधि ज्ञानिठ जाणवा ॥ ३५३ ॥ ए वीशमो द्वार पुरो यथो

अवतरण - हवे 'केवजिनि' एटले तीर्थकरोना केवल ज्ञानीश्रींनी सख्यांनी
 एकवीशमो द्वार कहे ठे - मूल - वीस सहस्त्रा उसहे, वीस वावीस अहव अ
 जियस्त, पन्नरस चवदस तेरस, वारस इकारस दसेव ॥ ३५३ ॥ अष्टम सत्ते
 यय, वस्तद्धा ठव पच सट्टाय, पचेव अष्ट पचम, चव सहस्रा तिन्नि य सयाव
 ॥ ३५४ ॥ वत्तीस सया अहवा, वावीस सयाइ दुति कुणुस्त, अष्टवीस वावी
 स तहय अष्टारस सयाइ ॥ ३५५ ॥ सोलस पन्नर दस सय, सनेव सया हवनि
 वीरस्त, एय केवजि नाण, मण पन्नर नाण मिन्हितु ॥ ३५६ ॥ अर्थ - क्रम
 देव जगगनना वीस हजार केवजी अजित जिनना वीस हजार अथवा वाशि
 हजार, सन्नय जिनना पदर हजार, अजिनदनना चवद हजार, सुमति जिनना
 तेर हजार, पद्मप्रन जिनना वार हजार, सुपार्थ जिनना अग्यार हजार चंद्र
 न जिनना दश हजार, सुविधि जिनना साढा सात हजार, शीतल जिनना सात
 हजार, श्रेयास जिनना माढा ठ हजार, वासुपूज्य जिनना ठ हजार, विमल जिनना
 माढा पाच हजार, अनंत जिनना पांच हजार, धर्म जिनना साढा चार हजार
 शक्तिनाथ जिनना चार हजार ने त्रण गें, कुणु जिनना त्रण हजार न व गें अ

थवा वे हजार ने वशें; अरजिनना वे हजार ने आठ शें; मन्त्रि जिनना बावीस शें; मुनिसुव्रत जिनना एक हजार ने आठ शें; नमि जिनना एक हजार ने ठ गें; नेमि जिनना दोड हजार; पार्श्वनाथ स्वामीना एक हजार अने वीर जगवानना सात गें; एटलो केवल ज्ञानवान साधुओंनी संख्या समजवी ए प्रमाणे पूर्वोक्त क्रमे करी तीर्थकरोना केवलीओंनुं प्रमाण कह्युं; हवे मनः पर्यव ज्ञानीओंनुं मान कहे ठे:- ॥ ३५६ ॥ ए एकवीशमो द्वार पुरो थयो.

अवतरण:- हवे 'मणनाणिति' एटले बावीशमो मनःपर्यव ज्ञानीओंनो द्वार कहेठे.- मूल:- वारस सहस्त तिण्हं, सय सट्टा सत्त पंचय दिवहुं; एगदस सट्ट ठस्तय, दस सहसा चउ सया सट्टा. ॥३५७॥ दस सहसा तिन्नि सया, नव दिवठ सया य अठ सहसा य; पंच सय सत्त सहसा, सुविहि जिणे सीयले चेव ॥ ३५८ ॥ ठ सहस्त दोन्हि भित्तो, पंच सहस्ताय पंच य सयाइ; पंच सहस्ता चउरो, सहस्त सय पंच य प्रहिया. ॥ ३५९ ॥ चउरो सहस्त तिन्नि य, तिन्ने व सया हवति चालीसा; सहस्त डुगं पंच सया, इगवन्ना अर जिणंदस्त ॥३६०॥ सत्तर सयाइ पन्ना, पंच दस सया य वार सय सत्त; सहसो सय अ-इ-छम, पंचेव सयाउ वीरस्त. ॥ ३६१ ॥ अर्थ:- आदि जिनना मनः पर्यव ज्ञानी वार हजार ने साढा सात गें; अजित जिनना साढा वार हजार; संनव जिनना वार हजार ने दोड गें; अजिनंदन जिनना अग्यार हजार ने साढा ठ गें; सुमति जिनना दश हजार ने साढा चार गें; पद्मप्रज जिनना दश हजार ने त्रण गें; सुपार्श्व जिनना नव हजार ने दोड गें; चड्प्रज जिनना आठ हजार; सुविधि जिनना साढा सात हजार; शीतल जिनना साढा सात हजार; श्रेयांस जिनना ठ हजार; वासुपूज्य जिनना ठ हजार; विमल जिनना साढा पांच हजार; अनंत जिनना पांच हजार, धर्म जिनना साढा चार हजार, शांति जिनना चार हजार; कुंशु जिनना त्रण हजार त्रण गें ने चालीश; अरजिनना अढी हजार ने एकावन; मन्त्रिजिनना साढा सत्तर गे; मुनिसुव्रतना पंदर गें; नमि जिनना वार गें ने साठ; नेमि जिनना एक हजार; पार्श्वनाथ स्वामीना साढा सात गे अने श्री महावीर स्वामीना पांच गें मनःपर्यव ज्ञानी जाणवा. ॥३६१॥ ए बावीशमो द्वार पूर्ण थयो.

अवतरण - हवे 'चउदस पुविति' एटले तीर्थकरोना चांद पूर्वने धारण कर नारा साधुओंनी संख्यानो त्रेवीशमो द्वार कहेठे.- मूल:- चउदस पुवि सहस्ता, चउरो अ-इ-छ माणिय सयाणि; वीतहिय सत्ततीसा, इगवीस नयाय पन्नासा.॥

॥ ३६२ ॥ पनरस चववीस सया, तेवीस सया थ वीस सय तीसा, दो सहस्र प
नरस सया, सय चवदस तेरस सयाइ ॥ ३६३ ॥ सय वारस एकारस, य
नव थचेव ठञ सय सयरा, दसहिय ठचेव सया, ठञ सया थच सठ हिया
॥ ३६४ ॥ सय पच थच पचम, चवरो थच तिन्निय सयाइ, वसनाइ निण
ण, चवदस पुवीण परिमाण ॥ ३६५ ॥ अर्थ - आदि जिनना चार हजार ने
साढा सात जे चौद पूर्वयर, श्रीअजित जिनना त्रण हजार सात जे ने वीण,
श्रीसनय जिनना वे हजार एक जे ने पचाश, श्रीअजिनदन जिनना दोड हजार,
श्रीसुमतिजिनना वे हजार ने चार जे, श्रीपद्मप्रज जिनना वे हजार ने त्रण जे,
श्रीसुपार्थ जिनना वे हजार ने त्रीश, श्रीचङ्गप्रज जिनना वे हजार, श्रीसुवि
जिनना दोड हजार, श्री शीतल जिनना एक हजार ने चार शें, श्री श्रेयास
जिनना तेर जे, श्री वासुपूज्य जिनना चार जें, श्रीविमल जिनना अण्णा
जें, श्रीअनत जिनना एक हजार, श्रीधर्मजिनना नव जे, श्रीशाति जिनना थार
जें, श्रीकुशु जिनना ठ जे ने शितेर, श्रीयर जिनना ठ जें ने दश, श्रीमजि पि
ना ठ शें ने अडसठ, श्रीमुनिसुप्रत जिनना पाच जे, श्रीनमि जिनना साढा चार
जें, श्रीनेमि जिनना चार जे, श्रीपार्थ्व जिनना साढा त्रण जे, श्रीवीर जिनना
त्रण जे, ए पुवोक्त रूपनादि जिनेडोना क्रमे करी चतुर्दश पूर्वियोन परिमाण रूप
अवतरण - हवे 'सङ्घि' एटले तीर्थकरोना आवकोनो चोवीगमो दार ह
हेने - मूल - पढमस्त तिन्नि लखा, पच सहस्ता ड लख जा सति, लखावति
थठ नवई, तेणवई थचसीई य ॥ ३६६ ॥ एगासी ठाचरि, सत्तावन्नाय तह
पन्नासा, एणुण तीस नयासी, इणुणासि पन्नरस ठेर ॥ ३६७ ॥ ठञिय सहस्स च
वरो, सहस्स नवई सहस्स सतिस्स, तत्तो एगो लखो, उवरि गुणसी य चुनसी य
॥ ३६८ ॥ तेपासी वाचरि, सत्तरि इणुणत्तरीय चवसठी, एणुणसठि सहस्सा,
सावग्गाण जिणवराण ॥ ३६९ ॥ अर्थ - आदि जिनना थायक त्रण लख न पाव
हजार, श्री अजित जिनना वे लाख ने थगणु हजार, श्री सचव जिनना बला
ख ने थगणु हजार, श्री अजिनदन जिनना वे लाख ने अठ्याशी हजार श्री
सुमति जिनना वे लाख ने एक्याशी हजार, श्री पद्मप्रज जिनना वे लाख न ठा
तेर हजार, श्री सुपार्थ जिनना वे लाख ने सत्तावन हजार, श्री चङ्गप्रज जिनना
वे लाख ने पचाश हजार, श्री सुविजि जिनना वे लाख ने उगणत्रीश हजार
श्री शीतल जिनना वे लाख ने नेयाशी हजार, श्री श्रेयास जिनना वे लाख न ठे

गणाशी हजार; श्री वासुपूज्य जिनना वे लाख ने पंदर हजार; श्री विमल जिनना वे लाख ने आठ हजार; श्री अनंत जिनना वे लाख ने ठ हजार; श्री धर्म जिनना वे लाख ने चार हजार; श्री शांति जिनना वे लाख ने नेबु हजार, कुंशु जिनना एक लाख ने योगणाशी हजार, श्री अर जिनना एक लाख ने चोराशी हजार; श्री मल्लि जिनना एक लाख ने ज्याशी हजार; श्री मुनि सुव्रत जिनना एक लाख ने वोतेर हजार; श्री नमि जिनना एक लाख ने सिचेर हजार; श्री ने मि जिनना एक लाख ने उंगणोतेर हजार; श्री पार्श्व जिनना एक लाखने चोस ठ हजार; श्री महावीर स्वामीना एक लाख ने योगणसाठ हजार; एवी रीते चो वीश जिनवरेंडना आवकोनुं क्रमेकरी प्रमाण जाणवुं॥३६॥ए चोवीशमो ढारथयो.

अवतरणः—हवे 'सद्धीणंति' एटले तीर्थकरोनी आविकाउनी संख्याना पचीशमो ढार कहेठेः—मूलः—पटमस्त पंच लक्षा, चउपन्न सहस्र तयाणु पण लक्षा, प णयालीस सहस्ता, ठ लक्ष ठचीस सहस्ता य ॥ ३७०॥ सत्तावीस सहस्ता, हिय लक्षा पंच पंच लक्षा य, सोलस सहस्त अहिया, पण लक्षा पंचउ सहस्ता ॥ ३७१॥ उवरिं चउरो लक्षा, धम्मोजा उवरि सहस्र तेणवई, ङग नवई ङगहत्तरि, अमवन थडयाल ठचीसा. ॥ ३७२॥ चउवीसा चउदस तेरसेव तत्तो तिलक्ष जावीरो; तडुवरि तिनवङ्गासी, विसत्तरी सयरि पन्नासा. ॥ ३७३॥ अमयाला ठचीसा, ङगु चत्तार सेवय सहस्ता; सद्धीण माण मेयं, चउवीसाए जिणवराणं ॥ ३७४॥ अर्थः—तत्र प्रथम श्री आदिजिननी आविकाओ पाच लाख ने चोपन हजार जाणवी. श्री अजित जिननी पाच लाख ने पित्तालीश हजार; संजव जिननी ठ लाख ने ठत्रीश हजार, श्री अजिनंदन जिननी पांच लाख ने सत्यावीश हजार; श्री सुमति जिननी पांच लाख ने गोल हजार; श्री पद्मप्रज जिननी पाच लाख ने पांच हजार; श्री सुपार्श्व जिननी चार लाख ने ज्याणु हजार; श्री चंडप्रज जिननी चार लाख ने एकाणु हजार; श्री सुविधि जिननी चार लाख ने एकोत्तेर हजार; श्री शीत ल जिननी चार लाख ने अछवन हजार; श्री श्रेयांस जिननी चार लाख ने अमत्ता लीश हजार; श्री वासुपूज्यनी चार लाख ने ठत्रिस हजार; श्री विमल जिननी चार लाख ने चोवीश हजार, श्री अनंत जिननी चार लाख ने चौट हजार; श्री धर्म जिननी चार लाख ने तेर हजार, श्री शांति जिननी त्रण लाख ने ज्याणु हजार; श्री कुंशु जिननी त्रण लाख ने एक्याशी हजार, श्री अर जिननी त्रण लाख ने वोत्तेर हजार; श्री मल्ली जिननी त्रण लाख ने शिचेर हजार. श्री मुनिसुव्रत जिननी त्रणला

ચને પચાશ હજાર, શ્રી નમિ જિનની ત્રણ લાચ ને અમ્તાલીશ હજાર, શ્રી નેમિ જિનની ત્રણ લાચ ને ઠત્રીશ હજાર, શ્રી પાર્થ જિનની ત્રણ લાચ ને ઓગણાલીશ હજાર, અને શ્રીવીર જિનની ત્રણ લાચ ને અમાર હજાર, એ રીતે ચોવીસ જિનેંદોની શ્રાવિકાઓનું પ્રમાણ કહ્યું ॥ ૩૭૪ ॥ પચીશમો દાર પૂરો થયો

અવતરણ - હવે 'જિણ જસ્કતિ' સર્વ તીર્થકરોના યજ્ઞોના નામોનો ઠવીમા દાર કહે છે - મૂળ - જસ્ક ગોમુહ મહ ક્લસ્ક તિમુહ ઈસર સતંત્રુ કુસુમા, મા યંગો વિજયા જિય, વનો મણુડંધુરકુમારો ॥ ૩૭૫ ॥ ઠમુહ પયાલ કિત્ર, રુ રુમો ગમ્મ તહય જસ્કિદો કૂવર વરુણો નિઝમી, ગોમેહો વામણ મયગો ॥ ૩૭૬ ॥ અર્થ - નક્તિનેવિષે દક્ષ એવા તીર્થકરોના યજ્ઞ તેમા પ્રથમ શ્રી આદિ જિનેંદોના માં મુલ નામે યજ્ઞ તેનો સુવર્ણના જેવો વર્ણ કહ્યો છે ગજ વાહન, ચાર ઘુજાડ, ચાર દક્ષિણ યુક્ત, વે દક્ષિણ હસ્તોનેવિષે માતુલિંગ અને વે વામ હસ્ત પાશાન્વિત છે શ્રી અજિત જિનનો મહા નામનો યજ્ઞ, તેના ચાર મુલ, શ્યામવર્ણ, શ્વેત વાહન, ચાર હાથ, વરદ મુજરાદ સૂત્ર પાશક અન્વિત દક્ષિણ વિશાના ચાર હાથ અને વામ વિશાના ચાર હાથો વીજપૂરક અનય અકુશ શક્તિયુક્ત જાણવા શ્રીતિન જિનના યજ્ઞનું નામ ત્રિમુલ, તેના ત્રણ મુલ છે, ત્રણ નેત્ર, શ્યામ વર્ણ, મયૂર વાહન, ઠ ઘુજાડ તેમા નકુલ ગદાનય યુક્ત, દક્ષિણ કર કમલ ત્રય, અને માતુલિંગ નામ દ્વિત્રયુક્ત વામપાણિપદ્મત્રય જાણવા શ્રી અનિનવન જિનના યજ્ઞનું નામ શ્વેત, શ્યામ કાતિ, ગજવાહન, ચાર ઘુજાડ, તેમા દક્ષિણના કરકમલ ધ્ય માતુલિંગ નામ ત્રિત્રયુક્ત અને વામપાણિ ધ્ય નકુજાકુશાન્વિત જાણવા. શ્રીસુમતિ જિનના યજ્ઞનું નામ મતુવરુ, શ્વેતવર્ણ, ગુરુમ વાહન ચાર ઘુજાડ, તેમા દક્ષિણના વે હાથ વરદ શક્તિ યુક્ત, અને વામપાણિ ધ્ય ગદાનાગપાશ યુક્તજાણવા શ્રી પદ્મપ્રજ જિનના યજ્ઞનું નામ કુસુમ, નીલવર્ણ, કુરુગ વાહન, ચતુર્જા, તેમાં દક્ષિણની વે પનાન યુક્ત, વામ વિશાની વે નકુજાદ્વિત્રયુક્ત કહી છે શ્રી સુપાર્શ્વ જિનના યજ્ઞનું નામ માતંગ, નીલ વર્ણ, ગજવાહન, ચતુર્જા, તેમાંની વે દક્ષિણ ઘુજા વિન પાશયુક્ત અને વે વામ ઘુજાડ નકુજાકુશ યુક્ત છે શ્રીચંદ્રપ્રજ જિનના યજ્ઞનું નામ વિજય, હરિત વર્ણ, ત્રણ લોચન, હસવાહન, ચાર ઘુજાડ તેમા દક્ષિણની વેમા ચક્ર તથા ગામ વાકુની વેમા મુજત્ર છે એમ જાણવું શ્રી સુવિધિ જિનના યજ્ઞનું નામ અજિત, શ્વેતવર્ણ, કૂર્મ વાહન, ચાર હાથ, તેમા દક્ષિણના વે માતુલિંગાદ્વિત્રયુક્ત, અને વામ હસ્ત ધ્ય નકુલ કુતકાલયુક્ત જાણવા શ્રીતિન

લ જિનના યદ્દનું નામ વ્રહ્મા, એનાં ચાર મુખ. ત્રણ નેત્ર, સિતવર્ણ પદ્માસન, ઇ
 ઇ જુજાડ તેમાં દક્ષિણ પાણિ ચતુષ્ટય માતુલિંગ મુજ પાશકા જય યુક્ત, તથા
 વામ પાણિ ચતુષ્ટય નકુજ ગદા કુગાદ્ સૂત્રયુક્ત જાણવા. શ્રીશ્રેયાંસ જિનના ય
 દ્દનું નામ મનુજ, મતાંતરે ईश्वर નામ પણ કહેલું છે. ધવલ વર્ણ, ત્રણ નેત્રો, વૃષ
 ન વાહન, ચતુર્નુજા, તેમાં દક્ષિણ પાણિદય માતુલિંગ ગદાયુક્ત તથા વામ પાણિ
 દય નકુજાદ્ સૂત્રયુક્ત જાણવા. શ્રીવાસુપૂજ્ય જિનના યદ્દનું નામઅસુર કુમાર,
 શ્વેત વર્ણ, હંસવાહન, ચતુર્નુજા તેમાં દક્ષિણ પાણિદય માતુલિંગ વાણાન્વિત
 તથા વામ પાણિદય નકુજ ધનુર્યુક્ત કહ્યા છે. શ્રી વિમલ જિનના યદ્દનું નામ
 પણમુખ, શ્વેતવર્ણ, શિશિ વાહન, હાદગ જુજા, તેમાં દક્ષિણ પાણિપદ્ક ફલ
 ચક્ર વાણ સ્વદ્ગ પાશાદ્ સૂત્રયુક્ત અને વામ પાણીપદ્ક નકુજ ચક્ર ધનુ ફલક
 અંકુશ ને અનય યુક્ત જાણી લેવાં. શ્રીઅનંત જિનના યદ્દનું નામ પાતાલ, ત્રણ
 મુખ, રક્ત વર્ણ, મકર વાહન, ઠ જુજાડ, તેમાં દક્ષિણ પાણિત્રય પદ્મ, સ્વદ્ગ તથા
 પાશયુક્ત અને વામ પાણિત્રય નકુજ તથા ફલકાદ્ સૂત્ર યુક્ત જાણવાં. શ્રીધર્મ
 જિનના યદ્દનું નામ કિન્નર, ત્રણ મુખ, રક્તવર્ણ, કૂર્મવાહન, ઠ જુજાઓ તેમાંની
 દક્ષિણ ત્રણ વીજ પૂરક ગદા તથા અનય યુક્ત અને વામ જુજા ત્રણ નકુજ પ
 દ્માદ્ નાનાયુક્ત જાણવી. શ્રીશાંતિનાથ જિનના યદ્દનું નામ ગરુડ, વરાહ વાહ
 ન, ક્રોઢ વદન, શ્યામ રુચિ. ચાર જુજા તેમાં દક્ષિણકરદય વીજ પૂરકને પદ્મ
 યુક્ત અને વામકરદય નકુજ અને અદ્ધયુક્ત છે. શ્રીકુંથજિનના યદ્દનું નામ ગં
 ધર્વ, શ્યામવર્ણ. હંસ વાહન, ચતુર્નુજ તેમાં દક્ષિણ બે પાણિમાં વરદ ને પાશક
 છે; અને વામ બે હાથમાં માતુલિંગ ને કુગ છે. અરજિનના યદ્દનું નામ યદ્દેષ,
 ઠ મુખ, ત્રણ નેત્ર, શ્યામવર્ણ, શંખ વાહન, વાર જુજા તેમાં દક્ષિણ હાથ, વીજ
 પૂરક વાણ સ્વદ્ગ મુજ પાશક ને અનય યુક્ત છે; અને વામ હાથ, નકુજ ધનુ
 ફલક શૂલ અંકુશ અદ્ધ સૂત્ર યુક્ત છે. શ્રી મલ્લિજિનના યદ્દનું નામ કૂવર ચાર
 મુખ. ઇંદ્રાયુધ વર્ણ. ગજ વાહન. અષ્ટ જુજા તેમાં દક્ષિણ હાથમાં વરદ પરશુ શૂ
 લ ને અનય છે અને વામ હાથમાં વીજપૂરક શક્તિ મુજ અદ્ધસૂત્ર ને અનય છે.
 કોઈ કૂવરને વટલે કુવેર પણ કહે છે. શ્રીમુનિસુવ્રતના યદ્દનું નામ વરુણ, ચતુ
 મુખ. ત્રણ નેત્ર, શ્વેત વર્ણ, વૃષન વાહન, જટામુકુટ નૃપિત. આઠ જુજા તેમાં
 દક્ષિણ હાથમાં વીજપૂરક ગદા વાણ શક્તિ છે અને વામ હાથમાં નકુજ પરશુ
 પરશુ છે. શ્રી નમિજિનના યદ્દનું નામ નૃકુટી ચાર મુખ, ત્રણ નેત્ર. સુવર્ણવર્ણ

प्रवचनसारोद्धार

વ્રજન વાહન. શ્વાત જુજા તેમા દક્ષિણ કરમા વીજપૂરક શક્તિ મુ
 શ્વન ગામ કરમા નકુલ પરશુ વજ્ર ને શ્રદ્ધસૂત્ર છે શ્રી નેમિજિન
 ગોમેયો, ત્રણ મુગ ડ્યામ કાતિ, પુરુષ વાહન, ઠ જુજા તેમા દ
 માનુનિગ પરશુ શ્વને ચક્ર છે, શ્વને વામ હાથમાં નકુલ ગૂલ ને
 પાશ્વનિનના થકુનુ નામ વામન. મતાતરે પાશ્વ પળ નામ છે ગજ
 ના મનિન મન્તક, ડ્યામ વર્ણ, કૂર્મ વાહન, ચતુર્મુલ્ય, વે જુજા તેમા
 માં વીનપૂર્ણ સર્પ છે શ્વને વામ હાથમા નકુલ સર્પ છે શ્રીમહાવીર
 શ્વનુ નામ માર્ગ, ડ્યામવર્ણ, ગજ વાહન, વે જુજા તેમાં દક્ષિણકરમા
 ડ્યામ શ્વમાં થીજપૂરક છે ॥ ૨૭૬ ॥ એ ઠગીશમો દાર કહ્યો
 પ્રતરણ - હા 'જિણદેવીવત્તિ' જિન દેવી પદને
 ગનાપિટાપિરા તેશ્વનાનાં નામો

॥ २७६ ॥ ए वरीशमो वार कह्यो
 गनाभिदायिका तेथानां नामोना सत्यावीशमो वार कह्यो -
 मृत - वरीशो वरुणमणि, अजिथा वरिदायिका -
 राणा, पुनाय्या राय मित्रि -

[illegible]

રાત્રીકાર્ય જીવ વિગ્રેષ વાહન. ચતુર્જ, દક્ષિણ હાથમાં સ્વદગ ને મુજર અને વામ હાથમાં ફલક અને પરશુ છે. શ્રી સુવિધિ જિનની દેવીનું નામ સુતાગ્રિકા, ગૌરવર્ણ, વૃષભ વાહન. ચતુર્જ, દક્ષિણ હાથમાં વરદ ને અક્ષત્ર છે અને વામ કરમાં કલગ ને અંકુશ છે. શ્રી ગીતલ જિનની દેવીનું નામ અશોકા. નીલવર્ણ. પદ્માસન. ચતુર્જ; દક્ષિણ હાથમાં વરદ ને પાશ છે અને વામ હાથમાં ફલક ને અંકુશ છે. શ્રી શ્રેયાસ જિનની દેવીનું નામ શ્રીવત્સા, મતાંતરે માનવા નામ પણ છે. ગૌરવર્ણ. સિંહ વાહન. ચતુર્જ. દક્ષિણ બે હાથોમાં વરદ અને મુજર છે અને વામ બે હાથોમાં કલગ ને અંકુશ છે. શ્રી વાસુપૂજ્ય જિનની દેવીનું નામ પ્રવરા, મતાંતરે ચ મા પણ નામ છે. શ્યામવર્ણ, અશ્વ વાહન, ચતુર્જ. દક્ષિણ બે હાથમાં વરદ ને ગ કિ છે અને વામ હાથમાં પુષ્પ ને ગદા છે. શ્રી વિમલ જિનની દેવીનું નામ વિજયા, મતાંતરે વિદિતા, હરિત વર્ણ. પદ્માસન. ચતુર્જ. દક્ષિણ બે હાથોમાં વાણ ને પાશ અને વામ બે હાથોમાં ધનુષ્ય ને નાગ છે. શ્રી અનંત જિનની દેવીનું નામ અંકુશા, ગૌરવર્ણ. પદ્માસન, ચતુર્જ; દક્ષિણ હાથમાં સ્વદગ ને પાશ છે અને વામ હાથમાં ફલક ને અંકુશ છે. શ્રી ચર્મ જિનની દેવીનું નામ પદ્મગા, મતાંતરે કંદર્પા ગૌરવર્ણ, મત્સ્ય વાહન. ચતુર્જ. દક્ષિણ હાથમાં ઉત્પલ ને અંકુશ અને વામ હાથમાં પદ્મ ને અનય છે. શ્રી ગાંધિનાથ જિનની દેવીનું નામ નિર્વાણ. સુવર્ણ કાંતિ. પદ્માસન, ચતુર્જ. દક્ષિણ હાથમાં પુસ્તક અને ઉત્પલ, અને વામ હાથમાં કમંદુલ ને કમલ છે. શ્રી કુંજિનની દેવીનું નામ અચ્યુતા, મતાંતરે વજ્રા ક નકઠવિ. મયૂરવાહન ચતુર્જ. દક્ષિણ હાથમાં વીજપૂર્ક ને શૂલ અને વામ હાથમાં મુપંદી ને પદ્મ છે. શ્રી અગ્નિ જિનની દેવીનું નામ ધારણી, નીલવર્ણ, પદ્માસન. ચતુર્જ, દક્ષિણ હાથમાં માતુલિંગ ને ઉત્પલ અને વામ હાથમાં પદ્મ ને અક્ષત્ર છે. શ્રી મહિ જિનની દેવીનું નામ વેંગદ્યા. રુપ્ણવર્ણ. પદ્માસન, ચતુર્જ દક્ષિણ હાથમાં વરદ ને અક્ષત્ર અને વામ હાથમાં વીજપૂર્ક ને શક્તિ છે. શ્રી મુનિમુવ્રત જિનની દેવીનું નામ અવુતા. મતાંતરે નરદના. કનકચ્ચિ, નિશાન ચતુર્જ. દક્ષિણ હાથમાં વરદ ને અક્ષત્ર અને વામ હાથમાં વીજપૂર્ક ને શૂલ છે. શ્રી નમિ જિનની દેવીનું નામ ગાંધારી. શ્વેતવર્ણ. ટંક વાહન. ચતુર્જ. દક્ષિણ હાથમાં વરદ ને સ્વદગ અને વામ હાથમાં વીજપૂર્ક ને કુલ છે. શ્રી નેમિ જિનની દેવીનું નામ અંવા. કનકચ્ચિ. નિશાન વાહન, ચતુર્જ. દક્ષિણ હાથમાં આશ્ર્વેશ્વરી ને પાશ વામ હાથમાં ચક્ર ને અંકુશ છે. શ્રી પાર્શ્વ જિનની દેવીનું

નામ પદ્માવતી, કનક વર્ણ, કુર્કુટ સર્પ વાહન, ચતુર્ભુજ, દક્ષિણ હાથમા પદ્મ
 ને પાશ વામ હાથમા ફત્ત ને શ્રકુશ છે શ્રી ગૌર જિનની ઢેલીતુ નામ
 સિદ્ધાધિકા, હરિતવર્ણ, સિંહ વાહન, ચતુર્ભુજ, દક્ષિણ હાથમા ધુસ્તક ને શ્રવણ
 અને વામ હાથમા ઘીજપૂરક ને વીણા છે, અત્ર સત્રકારે યદુ અને વેરીડના કેવ
 લ નામજ કહ્યા, પણ નયન વદન વર્ણાદિ સ્વરૂપ કહ્યા નથી તે શ્રમે શિયલ
 દ્વિતને થયે નિર્ગાળકર્ત્તિકાદિ શાસ્ત્રાનુસારે કરી કિંચત્ તદીય મુલ્ય, વર્ણ, પ્રહ
 ણાદિકતુ સ્વરૂપ કહ્યું ॥ ૩૭૮ ॥ એ સત્યાવીશમો દ્વાર પૂરો થયો

અનુવર્ણ - હરે 'તણુમાણતિ' એટલે તીર્થકરોના શરીરોના પ્રમાણનો અંગ
 રીગમો દ્વાર કહેવે - મૂલ - પચ ધનુસ્તય પદમો, કમેણ પત્રાતહીણ જા સુવિદી
 વસત્તીણજા અણતો, પચૂણા જાવ જિણ નેમિ ॥ ૩૭૯ ॥ નવ હજ પમાણો પામ
 મામિઓ સત્ત હજ જિણ વીગે, વસ્તેહ અગુલેણ, સરીરમાણ જિણ વરાણ ॥ ૩૮૦ ॥
 અર્થ - શ્રી શાચ જિનના શરીરનું પ્રમાણ પાંચ ગેં ધનુષ્ય પઠી શ્રી અનિતનિતથી
 તે સુવિરિ જિન સુધિ કમેકરી પચાશ પચાગ ધનુષ્ય ડંબુ વેહ પ્રમાણ જાણવું એ
 ફજિતાર્ય - શ્રી અજિત જિનના શરીરનું પ્રમાણ સાઢા ચાર ગેં ધનુષ્યોનું, સત્ત
 ચાર ગેં ધનુષ્ય, શ્રી અજિનંદન સાઢા ત્રણ ગેં, શ્રી સુમતિ જિન ત્રણ ગેં, શ્રી
 પદ્મપ્રજ જિન અઢી ગ, સુપાર્થ જિન બ ગેં, શ્રી ચંદ્રપ્રજ દોઢ ગ, શ્રી સુવિરિ જિ
 ન છ ગેં સુવિરિ નતર અનત જિનસુધો જેટલા તીર્થકરો છે, તેઓના શરીરોનું
 પ્રમાણ કમેરરી દશ દશ ધનુષ્ય ડંબુ કરવું એટલે સુવિધિજિનના શરીરના પ્ર
 માણમાંથી દશ ધનુષ્યો ડંબાં કઠાથી જીતલ જિનના વેહનું માન નેવું ધનુષ્ય જે
 શ્રેષ્ઠાંત જિન ણી, શ્રી વાસુપૂજ્ય જિન સિત્તેર, શ્રી વિમલ જિન સાઠ, શ્રી
 તત્તિન પચાગ, હરે અનત જિન પઠી નેમિ જિનસુધિ જેટલા તીર્થકરો વ, તેઓ
 ના શરીરોનું પ્રમાણ અનુક્રમે પાંચ પાંચ ધનુષ્ય ડંબુ કરવું જેમ કે, અનત જિન
 ના વહમાનમાંથી પાંચ ધનુષ્ય ડંબુ કઠાથી શ્રી ધર્મે જિનના વેહનું માન પિત્ત
 લીંગ ધનુષ્ય જાણવું શ્રી શાંતિનાથ પાત્રીશ, શ્રી કુષ્ઠ પાત્રીશ, શ્રી અગ્નિ જિ
 ન શ્રી મત્તિ જિન પચીશ, શ્રી સુનિસુપત જિન વીશ, શ્રી નમિ જિન ચદર, શ્રી
 નેમિ જિન દશ, શ્રી પાર્થજિનના શરીરનું પ્રમાણ નવ હાથ અને શ્રી વીર જિન
 ના શરીરનું પ્રમાણ સાત હાથ જાણવું એ પ્રકારે વસ્તેધાગુલેકરી શ્રી જિનવાત્તા
 શરીરનું પ્રમાણ જાણવું ॥ ૩૮૦ ॥ એ અઠ્યાવીશમો દ્વાર પૂરો થયો

અનુવર્ણ - હરે 'લવણતિ', એટલે શ્રી તીર્થકરોના લહણોનો ડગળાગીન

દાર કહેઠે:- મૂલ:- વસહ ગય તુરય મકકડ, કુંચો કમલંચ સઘિઉં ચંદો; મયર સિરિવઞ્ઞ ગંધય, મહિમ વરાહો ય સેણેય. ॥ ૩૫૧ ॥ વઙ્ગં હરિણો ઠગલો, નંદા વત્તો ય કલસ કુમ્મો ય નીત્રુપ્પલ સંઘ ફણી, સીહોઞ્ઞ જિણાણ ચિન્હાઈ. ॥ ૩૫૨ ॥ અર્થ:- વૃષ્ણ, ગજ, તુરંગ, મર્કટ, ક્રોચ, કમલ, સ્વસ્તિક, ચંદ્ર, મકર, શ્રીવત્સ, ગંધક, મહિષ, વરાહ, ઝીંચાણો, વજ્ર, હરિણ, ઠગલ, નંદાવર્ત, કલશ, કૂર્મ, નીલોત્પલ, શંખ, સર્પ, સિંહ, એ ક્રમેકરી ચોવીસે તીર્થકરોનાં ચિન્હ જાણવાં. ॥ ૩૫૨ ॥ એ ડંગણત્રીશમો દાર પૂર્ણ થયો.

અવતરણ:- હવે 'વન્નાડતિ' એટલે તીર્થકરોના વર્ણનો ત્રીશમો દાર કહેઠે:- મૂલ:- પવમાજવાસુપુજ્ઞા, રત્ના સતિ પુષ્પદંત સતિગોરા; સુવય નેમી કાલા, પાસો મહ્ની પિયંગાના. ॥ ૩૫૩ ॥ વરતચિયકણયગોરા, સોલસ તિઠંકરા મુણે યથા; એસો વન્નવિનાગો, ચઠવીસાણે જિણંદાણ. ॥ ૩૫૪ ॥ અર્થ:- પદ્મપ્રત્ન ને વાસુપૂજ્ય એ વન્નેનો વર્ણ જાણના ફૂલના જેવો રાતો ઠે; શ્રીચંદ્રપ્રત્ન ને સુવિધિનો વર્ણ ચંડની પઠે ગૌર ઠે. શ્રીમુનિસુવ્રત ને નમિનો વર્ણ ઇંડનીલ મણિના જેવો કલ ઠે, શ્રીપાર્થ ને મહ્નિનો વર્ણ પ્રિયંગુપુષ્પના જેવો નીલ ઠે. એઓના શિવાય વાકી રહેલા શોલ તીર્થકરો તપાવેલા સુવર્ણના જેવા વર્ણ વાલા જાણવા એ ચોવીશ તીર્થકરોનો વર્ણવિજાગ જાણવો. ॥ ૩૫૪ ॥ એ ત્રીશમો દાર પૂરો થયો.

અવતરણ:- હવે 'વયપરિવારોતિ' એટલે જે તીર્થકરે જેટલા પરિવારની સાથે ઢીઢા લીધી તે વ્રત પરિવારનો એકત્રીશમો દાર કહેઠે:- મૂલ:- એગો નગવ વીરો, પાસો મહ્ની ય તિહિ તિહિ સપેહિ; જગવંપિ વાસુપુજ્ઞો, ઠહિં પુરિસ સપેહિ નિર્કતો. ॥ ૩૫૫ ॥ ડગ્ગાણં જોગાણં, રાયઞ્ઞાણં ચ સ્વત્તિયાણં ચ; ચઠહિં સહસેહિ ડસજો, તેસાઢ સહસ્સ પરિવારા. ॥ ૩૫૬ ॥ અર્થ:- તત્ર એક શ્રી વર્ધમાન શ્યામીએ કોઈની સાથે વ્રત ગ્રહણ કહ્યું નથી; જાવથી તથા ઇચ્છથી એક લાણેજ ઢીઢા લીધી ઠે. શ્રી પાર્થનાથ જગવાન તથા શ્રી મહ્નિ જિન એમણે ત્રણ ત્રણ જો પરિવારની સાથે ઢીઢા લીધી ઠે. તેમાં શ્રી મહ્નિ જિન સ્ત્રીંડ તથા પુરુષો પ્રત્યેક ત્રણ ત્રણ જોની સાથે મહ્ની એટલે ઠ જોની સાથે મહ્ની ને પ્રગ્નજિત થયા ઠે, અને આ સૂત્રકારે તો ત્રણ જોની સાથે ઢીઢા લીધી એમ કહ્યું ઠે. તેમાં કે વલ પુરુષ અથવા સ્ત્રીંડનું જ ગ્રહણ કરેલું ઠે. વીજો પદ્મ ઠતાં પણ કાંઈ ચિંચકા નથી એવો સંપ્રદાય ઠે. એ વિષે સ્થાનાંગટીકામાં પણ કહ્યું ઠે કે, મહ્નિ જિનં સ્ત્રિગતૈરપિ ત્રિજિરિતિ' એટલે મહ્નિ જિને ત્રણ જો સ્ત્રીંડની સાથે ઢીઢા લીધી

एतो जिणतराइ, वोठ फिल वसन सामिणो अजित, पन्नास कोमि लखे
 राण समुप्पन्नो ॥३९५॥ तीसाइ सनय जिणो, दसहि अनिनदो जिण वा
 वहि समइ जिणियो, वप्पन्नो कोहि लखेहि ॥३९६॥ नवई अ सहस्सेहि, व
 योत्तयाण पवमानो, नवहि सहस्सेहि तउ, सुपास नामो समुप्पन्नो ॥३९७॥
 मी सहहि नवहि, जाउ चदप्पहो जिणाणदो, नवई सागर कोमिहि सु
 जिणो वेत्तिथो समए ॥३९८॥ सीयल जिणो महप्पा, ततो कोडोहि नवहि
 तो, कोमीए सेअसो, कणाइ इमेण कालेण ॥३९९॥ सागर सणण एगे, ए त
 वागि वरिम लखेहि, ठवीताइ सहस्से, हि तउपरे अतरे सुत्ति ॥ ४००॥ च
 द्रा अयरेहि, वसुपुक्क जिणो जयुत्तमो जाउ, विमजो विमज गुणाहो, ते
 हि अयरेहि रयरहिउ ॥ ४०१॥ नवहि अयरेहि एता, चउहि धम्मो पधम्म
 धरजा, तिहि कणेहि सती, तिहि चउ नागेहि पजियस्त ॥ ४०२॥ नागेहि दा
 कृषु, पजियस्त अरोउ एग नागेण, कोहि सहस्सणेण, वासाण जिणोतरे नणि
 उ ॥ ४०३॥ मल्ली तिसल्लरहिउ, जायो वासाण कोमिसहसण चउपन्न वान
 जणेहि सुवउ सुवउ सिद्धा ॥ ४०४॥ जाउ ठहि नमि नाहो पचहि लखेहि वि
 एररो नेमि, पासो अइहम सय, समहिय तेसीइ सहस्सेहि ॥ ४०५॥ अइहाइह स
 हि, गणहि वीरो निणोत्तरो जाउ, इत्तम अइ दूसमाण, दोएहपि उच्चत सहस्सेहि
 ॥ ४०६॥ पुक्काइ कोडा कोमी, वसह जिणाओ इमेण कालेण नणिअ अतर दा
 एप समयाणुसारेण ॥ ४०७॥ अर्थे - जिनना निर्वाण स्थान पठो जिनाना अत
 दु कटु - श्री कृपन जिन पठो श्री अजित जिन पचास जाख कामी सागा
 म कान गया पठो समुप्पन्न एटले सिद्ध यथा पण समुप्पन्न एटने वप्पन्न यथा
 एरो अर्थनथी, अही कृपन स्वामी इत्यादि पठोनेविपे अवध्यर्थे पचमी त
 अयसि वे प्रसारना ठे अजिविधि ने मर्यादा तेमा जो अजिविधिनरिप पचमी
 रागने समुप्पन्न ए शब्दना जात एटले यथो एवो अर्थ करिये ता कृपन सामि
 ना जन्म कानथी यथाक अजितादिना जन्म काजनु मान थउ तथी कृपन सा
 मी महाराग स्वामीनी वप्पनि प्रमत्त थउ, अने आगममा ता अन्पूनारि न
 व्यापी पद वारी ठता श्री महावीर स्वामीनी सिद्धि कटो ठे माटे आगम विग
 प्रमग आगमो तेथी अही अजिविध्यर्थक पचमी नथी फिनु मयादानरिप न न
 मा पण समुप्पन्न एटने जात एवा अर्थ कथा ता यथोक्त जिनातर कानमान ह।

નેજ ચતુર્થાંક પર્ણિપૂર્ણ થાયત્રે. વક્ત્રી અજિતાદિ જે ત્રેવીજ તીર્થંકર છે નેઓનું સર્વે
 આપુણ્ય કાલમાન જિનાંતર કાલે કરી અનંતગદીતત્વ છે. તે માટે અધિક થાય છે.
 તેથી આગત્ર આવવાની જે ઉત્તમર્પિણી તેનેવિષે મહાવીરની ઉત્પત્તિ પ્રમુક્ત થશે તે
 કોઈ ૬૫ નથી તે માટે કુપન સ્વામ્યાદિ નિર્વાણથી વચોક્ત કાલથી અજિતાદિ તી
 થંકર મસુપન્ન એટલે નિઃ શ્વયા એવું વ્યાખ્યાન કરવું અન્યથા કરવું નહી. તથા અ
 જિતના નિર્વાણથી ત્રીજ લક્ષ કોટી સાગરોપમ ગયા પછી નંનવ જિન નિઃ શ્વયા, સં
 નવ જિનની પછી દશ લક્ષ કોટી સાગરોપમ ગયા પછી અનિનંદન મુક્ત થયા. અનિનં
 દન જિનની પછી નવ લક્ષ કોટી સાગરોપમ ગયા પછી સુમતિ જિને ૬ મુક્ત થયા સુમ
 તિ જિનની પછી નેવુ સદ્સ્ય કોટી સાગરોપમ ગયા પછી પદ્મપ્રજ્ઞ જિન મુક્ત ગયા. પદ્મ
 પ્રજ્ઞ જિન પછી નવ સદ્સ્ય કોટી સાગરોપમ ગયા પછી સુપાર્થનાથ તીર્થંકર નિર્વાણ
 પામ્યા સુપાર્થ જિન પછી નવગે કોટી સાગરોપમ ગયા પછી ચંદ્રપ્રજ્ઞ જિન જનને ધ્યાનં
 વ કરનાર નિઃ શ્વયા. ચંદ્રપ્રજ્ઞ જિન પછી નેવુ કોટી સાગરોપમ ગયા ઠતાં સુવિધિ જિન
 નિઃકાંતનેવિષે નિઃકાંત્વે કરી કહેજું છે. સુવિધિ જિન પછી નવ કોટી સાગરોપમ
 ગયા પછી શીતલ મહાત્મા મુક્તપણે કહ્યા છે. શીતલ જિન પછી એક કોટી સાગ
 રોપમમાં એક શો સાગરોપમ તથા ઠાસઠ લાખ ને ઠવીસ હજાર વર્ષ કળા કરિયે
 એટલો કાલ ગયા પછી શ્રેયાંસ નિઃ શ્વયા. શ્રેયાંસ જિન પછી ચોપન સાગરોપમા
 નંતર વાસુપૂજ્ય જિન જગદ્વચમાં ઉત્તમ થયા. વાસુપૂજ્ય જિન પછી ત્રીશ સાગરો
 પમાનંતર વિમલ જિન નિઃ શ્વયા. નિર્મલ ગુણ સહિત અને કર્મ રજવધ્યમાન રહિત
 એવા વિમલ જિન પછી નવ સાગરોપમાનંતર અનંત જિન નિઃ શ્વયા. અનંત જિનની
 પછી ચાર સાગરોપમાનંતર ધર્મનાથ નિઃ શ્વયા. ધર્મનીધુર ઉપાદવાને ઉત્તમ વૃપન
 સમાન જે ધર્મનાથ જિન, તેમની પછી એક પલ્લોપમના ચાર જાગ કલ્યાથી તેવા
 ત્રણ જાગ કળા ત્રણ સાગરોપમાનંતર (એટલે ત્રણ સાગરોપમમાં પોણો પલ્લોપમ
 ંથો કરિયે એટલો કાલ સમજવો) શાંતિનાથ જિન શિવથી પામ્યા. શાંતિ જિન
 પછી અર્ધ પલ્લોપમાનંતર શ્રી કુંથુજિન નિવૃત્ત થયા. કુંથુજિનથી પલ્લોપમનો
 ચોથો જાગ તેમાં કોટિ સદ્સ્ય વર્ષ ઓઠો કાલ ગયાનંતર શ્રી અરજિન નિઃ શ્વયા.
 અરજિન પછી કોટિ સદ્સ્ય વર્ષ ગયાનંતર ત્રિશલ્ય રહિત મલ્લિ જિન નિઃ શ્વયા. મ
 લ્લિ જિન પછી ચોપન લાખ વર્ષ ગયા નંતર શ્રી મુનિસુવ્રતજિન એટલે શોનનિક છે
 વ્રત જેનાં તે નિઃ શ્વયા. સુવ્રતજિન પછી ઠ લાખ વર્ષ ગયાનંતર નમિનાથ નિઃ શ્વયા.
 નમિનાથ જિન પછી પાંચ લાખ વર્ષ ગયાનંતર નેમિનાથ જિન નિઃ શ્વયા.

नेमिनाथ जिन पत्नी ज्योती हजार अने साढासातगो वर्षे गयानंतर श्रीपाद
जिन सिद्ध यथा श्रीपाद-वज्रिन पत्नी अहीगे वर्षे गयानंतर श्रीगोर जिन सिद्धता
ने पाम्पा अही जोजा आरातेरिपे नेयाशी पक्ष अपरिपूर्ण आदिनाथ सिद्ध
यथा अने श्रीनन्दावीर नेव्याशी पक्ष कणा चोथा आरामा सिद्ध यथा ए प्र
माणे अनुये आगक राजमान सर्वे जिनानंतर काल सवृत यथो ते चोथो आगे
नेनाजीग हजार वर्षे न्यून काढाकोटी सागरोपम प्रमाण थे तेने पाचमो इ पम
तदा गगे अनिष्ट पम ए चचेआराना वेताजीस हजार वर्षे सहित करिये तेवार एकरो
दा पाटी सागरोपम थायने ॥४०७॥ एरी रीते सिद्धांतानुसारे अतराय द्वार कही

अनगण - इहे प्रसारतरेररी सर्वे तीर्थकर चक्रवर्ती, अने वासुदेवो एगे
नो अतर ज तीर्थरगना राजमा अथवा आतरे जे चक्रवर्ति अने वासुदेव यथा
वे ने तथा तेउना गरीगनु प्रमाण अने ते सर्वनो आशु कहे थे - सूज - वनीत
पर्याड काउ निगियाप यात्रि रेहाहि, उदाय यात्रि कावे, पच घराड तवे परमे
॥४०८॥ पद्मगण निगनिरतर, सुण डग ति जिण सुत्र तियगच, दो जिण सुण नि
पदा सुण निगो सुण दागिद जिणा ॥४०९॥ चिंत्त्र पतिछयणा - दो चक्रि सुनि
तेग वण यरी सुण चक्रि दो सुणा, चकी सुण इचकी, सुण चकी इसुण
च ॥४१०॥ तस्य पतिछयणा - दम सुत्र पच केमव, पण सुत्र केमि सु
ण, कगी प नो सुण कमरा गिय, सुत्र डग केसर ति सुत्र ॥४११॥ च
उ पति छयणा - वमद जग्दाण दामदयि, उच्चत पच धणुराए दुती, अ
जिय मण्णण डामदयि, उच्चत यात्रि अक्ष च ॥४१२॥ पद्मास पद्मास,
पणु दग्दिनाली निगणण तेण पर, ता जात्र पुण्णदतो, वणु मय मेग जने
पद्मा ॥४१३॥ नउड धणु सीयाग्मा, मेळ्ळस तिगिठमाडण पुग्था, ना
धम दुग्मिमीडा, उच्चत तेगिम हाड ॥४१४॥ कममा असीड सत्तगि, सही
पद्मगण तेज्य वणपात्रा, णा दयति वणुथा, धापावद वमयग्म ॥४१५॥
इण्णान धणुग्मद, मण्णकुमारग्म चक्रयटिग्म, सतिग्म य चत्ताना, उच्च नि
पद्मगण वणुग्मा ॥४१६॥ तीम धणुणि अग्मच, सुणतीम पुगमपुग्मो
अग्म, अटवम सुनमे, उच्चिम धणुणि दत्तग्म ॥४१७॥ मत्तिग्मय व
पद्मगण, वन व धणुणि सुत्र वचमे, नारायणग्म सानम, पद्मगण नमिग
उच्चिमिग ॥४१८॥ वग्म जय नामग्मा, नेमी सग्माण दम धणुग्मन
पणु वर दमे, नव वग्मोद्या अ पामग्म ॥४१९॥ पग्म मत्त ग्यणी उच्च

नणिअ माउअ अहूणा; पंचम घरय निदिछे, कमेण सवेसि बोझामि॥ ४१० ॥
 उनन्न जरत्ताण दोएहवि, चुलसीई पुव मय सद्दस्साई; अजिय सगगण दोएहवि,
 वावत्तरि सय सद्दस्साई ॥ ४११ ॥ पुग्ग्यो जहक्कमेणं, सघीपन्नाम चन तीताया;
 वीमा दम दो चेवय, लक्कंणे चेव पुवाणं ॥ ४१२ ॥ सेङ्गंम तिविहूणं, चुलसीई
 वाम मय नदस्साई; पुग्ग्यो जिण केसीणं, धम्मोजा ताव तुल्लमिणं॥ ४१३ ॥
 कमनो वावत्तरि मछि तीन दम चेव सय नदस्साई; मयवस्म चक्किणो पुण, पं
 चेययं वाम लक्काई. ॥ ४१४ ॥ तिन्निय सणकुमारो, संतिसय वास लक्क मेगं तु;
 पंचाणउड नदस्सा, कुंथुम्मविआउअं नणिअं. ॥ ४१५ ॥ चुलसीई सद्दस्साई,
 आउअं होड अर जिणंदस्स; पणसठि नदस्साई, आउं तिरि पुमंरीयस्स. ॥ ४१६ ॥
 सठि सद्दस्सा सुचुमे, उप्पन्न सद्दस्म हुंति दत्तस्स; पणपन्न सद्दस्साई. मल्लिस्सवि
 आउअं नणिअं. ॥ ४१७ ॥ सुवय मह पउमाणं, तीस सद्दस्साई आउअं नणियं
 वाग्म वाम सद्दस्सा, आउ नारायणस्म जवे. ॥ ४१८ ॥ दस वास सद्दस्सा
 ई, नमि हरिमेणाण हुंति दोएहंपि; तिन्नेव सद्दस्साई, आउं जय नाम चक्किस्स.
 ॥ ४१९ ॥ वास सद्दस्सो आउं, नेमीकएहाण होड दोएहंपि, सत्तय वास सयाई
 चक्कीसर वंजदत्तस्स. ॥ ४२० ॥ वास सयं पातस्स य, वासा वावत्तरीच वीरस्स
 डय वत्तीस वराई, ममय विहाणोण नणिआई. ॥ ४२१ ॥ व्याख्या.— अही प्रज्ञा
 पके करी आलेखना उपदर्शनने अयं सूत्र कर्ता पोते स्वमुखे पटिका एटले कोष्ठ
 कनी स्थापना करवानी रीत बतावेठे. प्रथम तिर्यक् एटले आडी तेत्रीश लीटी क
 रीने तेना वत्रीश घर करवां. पठी ऊनी ठ लीटीओ करी तेनां पांच गृह करवां. ते
 पांच गृहमांना पहेला गृहमां तेम आडा वत्रीश गृहमांना पण पहेला गृहमां रूप
 न जिनहुं नाम लखवुं, एम प्रत्येक आडा घरमां अनुक्रमे तीर्थकरोनां नामो ल
 खतां धर्मे जिनसुयी पंदर नामो लखवां. ल्यार पठी शोलमां अने सत्तरमां ए वे घर
 मां वे शून्यो मूकवां, त्यांथी त्रण गृहोमां शांतिनाथ, कुंथु अने अरजिन ए त्रणनां
 नाम लखवां. त्यांथी त्रण घरोमा त्रण शून्यो मूकवां. त्यांथी वे गृहोमां क्रमे करी
 मल्लि अने सुव्रत ए वे जिनोनां नामनी स्थापना करवी, त्यांथी एकगृहमां शून्य
 मूकवुं. त्यांथी एक गृहमां नमि जिनहुं नाम लखवुं; त्यांथी एकग्रहमां शून्य मूकवुं;
 त्यांथी एक गृहमां नेमि जिनहुं नाम लखवुं, तेनी वाजूना घरमां शून्य मूकवुं; ल्यार
 पठी वे गृहने विपे अनुक्रमे पार्थजिनने वीर जिनना नामोनी स्थापना करवी ए प्र
 थम पंक्तिनी स्थापना कही हवे वीजी पंक्तिनी स्थापना कहे ठे— तत्र प्रथमना

નમિનાથ ત્રિન પઠી ગ્યાસી હજાર અને સાઢાસાતમે વર્ષે ગયા
 જિન મિઠ પ્રયા શ્રીપાર્શ્વજિન પઠી અઢીમે વર્ષે ગયાનતર શ્રીગી
 ન પામ્યા અઢી ગ્રોજા આરાનેવિપે નેવ્યાશી પદ્ધ અપરિપૂર્ણે આ
 પ્રયા અને શ્રીમદ્ધાવીર નેવ્યાશી પદ્ધ કણા ચોથા આરામા સિદ્ધ
 માણે ચતુર્થે આરુઠ કાજમાન સર્વ જિનાનતર કાજ સવૃત થયો તે
 ઘનાનીજ હજાર ૪૨ ન્યૂન કોટાકોટી સાગરોપમ પ્રમાણ છે તેને પ
 તયા ગ્રાજ અતિહુ પમ એ વચ્ચે આરાના વેતાલીસ હજાર વર્ષ સહિત કરિયે
 ડા કાટી સાગરોપમ થાયત્રે ॥૪૦૭॥ ૫૧ી રીતે સિદ્ધાંતાનુસારે અતરાય
 પ્રયત્નગા - દો પ્રધારાંતરેકરી સર્વ તીર્થંકર ચક્રવર્તી, અને વાસુ
 ના અતર જ તીર્થંકરના કાનમા અથવા આતરે જે ચક્રવર્તિ અને વાસુ
 જે તે તથા તેના ગરોગનુ પ્રમાણ અને તે સર્વનો આયુ કહે છે - મૂલ
 પર્યાઽ વાઙ નિશિયાય યાત્રિ રેદ્ધાદિ, વડાયા યાદિ કાઝ, પચ ધરાઽ ત
 ૧૪૦૮ ॥ ૫૨મમ વિળનિરતર, સુમ કુગ તિ જિણ સુત્ર તિયગચ, દો જિણ
 ના ગુણ વિળા સુમ દાગિદ્ધ જિણા ॥૪૦૯॥ ચિદ્ધ પતિઠરણા - દો ચ
 તામ, વાઙ પઠી સુમ ચક્રિ દો સુમા, ચક્રી સુમા કુચક્રી, સુમા ચક્રી
 ૧૪૧૦ ॥ ૫૩મ પતિઠરણા - દમ સુત્ર પચ કેમર, પળ સુત્ર કે
 ૧૪૧૧ ૫૪મ પતિ ઠરણા - વમદ નરદાણ દાગદ્ધરિ વચ્ચત પચ ધણુસળ દુત
 વિપ મળાણ દાગદ્ધરિ, વચ્ચત ચાત્રિ અઠ ચ ॥ ૪૧૨ ॥ ૫૫મ પત
 ૧૪૧૩ ૫૬મ પતિ ઠરણા તેણ પર તા જાઝ પુષ્પદતા, ૨ળુ મય મેગ
 ૧૪૧૪ ૫૭મ પતિ ઠરણા, વચ્ચત તમિમ દાઽ ॥ ૪૧૪ ॥ કમસા અસીઽ મનરિ સ
 ૧૪૧૫ ૫૮મ પતિ ઠરણા, ૧ળ દરતિ ધણુયા વાપાનઽ ચમરમ્મ ॥ ૪૧૫
 ૧૪૧૬ ૫૯મ પતિ ઠરણા, ૧ળ દરતિ ધણુયા વાપાનઽ ચમરમ્મ ॥ ૪૧૬
 ૧૪૧૭ ૬૦મ પતિ ઠરણા, ૧ળ દરતિ ધણુયા વાપાનઽ ચમરમ્મ ॥ ૪૧૭
 ૧૪૧૮ ૬૧મ પતિ ઠરણા, ૧ળ દરતિ ધણુયા વાપાનઽ ચમરમ્મ ॥ ૪૧૮
 ૧૪૧૯ ૬૨મ પતિ ઠરણા, ૧ળ દરતિ ધણુયા વાપાનઽ ચમરમ્મ ॥ ૪૧૯
 ૧૪૨૦ ૬૩મ પતિ ઠરણા, ૧ળ દરતિ ધણુયા વાપાનઽ ચમરમ્મ ॥ ૪૨૦
 ૧૪૨૧ ૬૪મ પતિ ઠરણા, ૧ળ દરતિ ધણુયા વાપાનઽ ચમરમ્મ ॥ ૪૨૧
 ૧૪૨૨ ૬૫મ પતિ ઠરણા, ૧ળ દરતિ ધણુયા વાપાનઽ ચમરમ્મ ॥ ૪૨૨
 ૧૪૨૩ ૬૬મ પતિ ઠરણા, ૧ળ દરતિ ધણુયા વાપાનઽ ચમરમ્મ ॥ ૪૨૩
 ૧૪૨૪ ૬૭મ પતિ ઠરણા, ૧ળ દરતિ ધણુયા વાપાનઽ ચમરમ્મ ॥ ૪૨૪
 ૧૪૨૫ ૬૮મ પતિ ઠરણા, ૧ળ દરતિ ધણુયા વાપાનઽ ચમરમ્મ ॥ ૪૨૫
 ૧૪૨૬ ૬૯મ પતિ ઠરણા, ૧ળ દરતિ ધણુયા વાપાનઽ ચમરમ્મ ॥ ૪૨૬
 ૧૪૨૭ ૭૦મ પતિ ઠરણા, ૧ળ દરતિ ધણુયા વાપાનઽ ચમરમ્મ ॥ ૪૨૭
 ૧૪૨૮ ૭૧મ પતિ ઠરણા, ૧ળ દરતિ ધણુયા વાપાનઽ ચમરમ્મ ॥ ૪૨૮
 ૧૪૨૯ ૭૨મ પતિ ઠરણા, ૧ળ દરતિ ધણુયા વાપાનઽ ચમરમ્મ ॥ ૪૨૯
 ૧૪૩૦ ૭૩મ પતિ ઠરણા, ૧ળ દરતિ ધણુયા વાપાનઽ ચમરમ્મ ॥ ૪૩૦

नणिअ माउअ अहूणा; पंचम घरय निदिठे, कमेण सवेसि वोढामि. ॥ ४१० ॥
उसह नरहाण दोएहवि, चुलसीई पुव सय सहस्ताई; अजिय सगराण दोएहवि,
वावत्तरि सय सहस्ताई. ॥ ४११ ॥ पुरअो जहकमेणं, सची पन्नास चत्त तीतावा;
वीणा दत्त दो चेवय, लक्केगे चेव पुवाणं ॥ ४१२ ॥ सेळंस तिविहूणं, चुलसीई
वात सय सहस्ताई; पुरअो जिण केसीणं, धम्मोजा ताव तुल्लमिणं. ॥ ४१३ ॥
कमत्तो वावत्तरि सचि तीस दत्त चेव सय सहस्ताई; मयवस्त चक्किणो पुण, पं
चेवयं वात लक्काई. ॥ ४१४ ॥ तिन्निप सणकुमारे, संतिसय वात लक्क मेगं तु;
पंचाणउइ सहस्ता, कुंथुस्मविआउअं नणिअं. ॥ ४१५ ॥ चुलसीई सहस्ताई,
आऊअं होइ अर जिणंस्त; पणसचि सहस्ताई, आउं सिरि पुमंरीयस्त. ॥ ४१६ ॥
सचि सहस्ता सुजुमे, उप्पन्न सहस्त हुंति दत्तस्त; पणपन्न सहस्ताई. मल्लिस्तवि
आउअं नणिअं. ॥ ४१७ ॥ सुवय मह पवमाणं, तीस सहस्ताइ आउअं नणिपं
वारन वात सहस्ता, आऊ नारायणस्त जवे. ॥ ४१८ ॥ दत्त वात सहस्ता
ई, नमि हरिणेणाण हुंति दोएहंपि, तिन्नेव सहस्ताई, आउं जय नाम चक्किस्त.
॥ ४१९ ॥ वात सहस्ता आउं, नेमीकएहाण होइ दोएहंपि; मत्तय वाम सयाई
चक्कीगर वंजदत्तस्त. ॥ ४२० ॥ वात सयं पासस्त य, वामा वावत्तरीच वीरस्त
इय वत्तीस घराई, नमय विहाणोण नणिआइ ॥ ४२१ ॥ व्याख्या— अही प्रज्ञा
पके करी आलेखना उपदर्शनने अर्थं सूत्र कर्ता पाते स्वमुखे पटिका एटले कोष्ट
कनी स्थापना करवानी रीत बतावेठे. प्रथम तिर्यक् एटले आडी तेत्रीश लीटी क
रीने तेना वत्रीश घर करवां. पठी ऊनी ठ लोटीओ करी तेनां पांच गृह करवां. ते
पांच गृहमांना पहेला गृहमां तेम आडा वत्रीश गृहमाना पण पहेला गृहमां क्य
न जिनतुं नाम लखतुं, एम प्रत्येक आडा घरमां अनुक्रमे तीर्थकरोनां नामो ल
खतां धर्म जिनसुधी पंदर नामो लखवां. त्यार पठी शोलमां अने नत्तमां ए वे घर
मां वे अन्यो मूकवां, त्यांथी त्रण गृहमां शान्तिनाथ, कुंथु अने अरजिन ए त्रणनां
नाम लखवां. त्यांथी त्रण घरमां त्रण अन्यो मूकवां. त्यांथी वे गृहमां क्रमे करी
मल्लि अने सुव्रत ए वे जिनानां नामनी स्थापना करवी, त्यांथी एकगृहमां अन्य
मूकतुं. त्यांथी एक गृहमां नमि जिनतुं नाम लखतुं; त्यांथी एकग्रहमां अन्य मूकतुं;
त्यांथी एक गृहमां नेमि जिनतुं नाम लखतुं; तेनी वाजूना घरमां अन्य मूकतुं; त्यार
पठी वे गृहने विपे अनुक्रमे पार्श्वजिनने वीर जिनना नामांनी स्थापना करवी ए प्र
थम पंकिनी स्थापना कही हवे बीजी पंकिनी स्थापना कहे ठे.— तत्र प्रथमना

श्रेयांसने त्रिष्टयादीयी लईने यावत् वर्द्धमान जिन ने पुरुषसिंह सुधी ठे
 चार्इनुं प्रमाण अनुक्रमे आप्रमाणे ठे:-अग्यारमां गृहनेविपे श्रेयांस जिन
 ए वासुदेव एअना देहनी उंचार्इनुं मान ऐगी धनुष्योनुं जाणवुं; त्यांथी
 गृहनेविपे वासुपूज्य जिन ने द्विष्ट वासुदेव ए वनेना शरीरनी उंचार्इनुं
 तत्तर धनुष्य; त्याथी तेरमा गृहनेविपे विमल जिन ने स्वयंज वासुदेव ए व
 देहनी उंचार्इनुं मान सार धनुष्य; त्यांथी चौदमां गृहनेविपे अनंत जिन ने
 वासुदेव ए वनेना देहनी उंचार्इनुं मान पचाश धनुष्य; त्यांथी पंदरमां
 ए धर्म जिन ने पुरुषसिंह वासुदेव ए वनेना देहनी उंचार्इनुं मान पिस्ता
 धनुष्य; तथा शोलमां गृहनेविपे मववा चक्रवर्तिना देहनी उंचार्इनुं मान
 वेतालीश धनुष्य एटले वेतालीश धनुष्य ने वे हाय; सत्तरमां गृहनेविपे
 मार चक्रवर्तिना देहनी उंचार्इनुं मान सामी एकतालीश धनुष्य; अठारमां
 ए शांति जिनना देहनी उंचार्इनुं मान पूरा चालीश धनुष्य; आंगणीशमां
 ए कुंष्टु जिनैडना देहनी उंचार्इनुं मान पांत्रीश धनुष्य; वीशमां गृहनेविपे
 जिनना देहनी उंचार्इनुं मान त्रीश धनुष्य; एकवीशमां गृहनेविपे पुरुषपुमरीक
 ना देहनी उंचार्इनुं मान आंगणत्रीश धनुष्य; बावीशमां खाणामां सुजूम
 ना देहनुं मान अठवावीश धनुष्य; त्रेवीशमां खाणामां दत्तवासुदेवना दे
 चार्इनुं मान ठवीश धनुष्य; चौवीशमां घरमां मल्लि जिनना देहनी उंचार्इनुं
 चीश धनुष्य; पचीशमां गृहनेविपे मुनिसुव्रत जिनने पद्मचक्रवर्तिना देहनी
 मान वीश धनुष्य; ठवीशमां गृहनेविपे नारायण वासुदेवना देहनी उंचा
 न शोल धनुष्य; मल्यावीशमां गृहनेविपे नमिनाथ जिन ने हम्पेणचक्रीना
 उंचार्इनुं मान पंदर धनुष्य; अठवावीशमां खानामां जयचक्रवर्तिना देहनी
 मान वार धनुष्य; आंगणत्रीशमां गृहनेविपे नेमिनाथ जिन ने रुल वासु
 देहनी उंचार्इनुं मान दश धनुष्य; त्रीशमां गृहनेविपे ब्रह्मदत्त चक्रीना देह
 चार्इनुं मान मान धनुष्य; एकत्रोशमां गृहनेविपे पार्थ जिनना देहनी उंचा
 न नव हाय, अने वत्रीशमां खाणामां श्री वीर जिनना देहनी उंचार्इनुं
 तात हायनुं जाणवुं. एवी रोते प्रथम जिनादि मर्वनुं उंचव कथुं; द्वे
 रंकिगृहक निविष्ट सर्व जिनादिकुं क्रमे करी आयु रुहुनुं:- प्रथम खाणा
 न जिन ने सत्त चक्रवर्ति ए वनेनुं आयु चोगशी लक्ष पूर्वे; बीजा गृहमां
 जिन ने सत्त चक्रवर्ति ए वनेनुं आयु दोतेर लक्ष पूर्वे; एनी आगज य

या क्रमे मनसादि जिनोनु आयु साठ, पचाश, चालीश, त्रीश, बीस, दस, एक लक्ष पूर्व शीतल जिनसुधी ठे ते आप्रमाणे - त्रींजा गृहमा सनमा
 आयु साठ जह पूर्व, चौथा गृहमा अजिनदन जिननु आयु पचाश लक्ष
 पायमा गृहनेरिपे सुमति जिननु आयु चालीश लक्ष पूर्व, ठगा गृहनेरिपे
 न जिननु आयु त्रीश लक्ष पूर्व, सातमा गृहनेरिपे सुपार्थ्व जिननु आयु बीस
 पुन आयुमा गृहनेरिपे चक्षुप्रज जिननु आयु दश लक्ष पूर्व, नवमा गृह
 गुरिजि जिननु आयु वे जह पूर्व, दशमा गृहनेरिपे शीतल जिननु आयु
 तह पुं नया अग्यामा गृहनेरिपे श्रेयास जिननु आयु ने त्रिष्टय वासु
 आयु पागमी तह पुं आगन तीर्थकर, तथा वासुदेवो, जेओनु तुयतुयथा
 नहम रगो हन न - वातेर साठ त्रीश ने दश लक्ष पुं एटले बारमा गृहनेरि
 वासुदेव जिन न णिष्ट वासुदेव ए वन्ननु आयु वातेर लक्ष वर्ष, तेरमा गृ
 निरि शिमा जिन न मयन वासुदेवु आयु साठ लक्ष पुं, चौदमा गृहने
 निरि अना जिनन पुण्यजित वासुदेवु आयु त्रीश लक्ष वर्ष, पदरमा गृह
 निरि पुंम जिन ने पुण्यजित वासुदेवु आयु दश लक्ष पुं तथा गानमा
 पुण्यजित मरगाजिन आयु पांच लक्ष वर्षनु सत्तरमा गृहनेरिपे सनगृमा
 पुण्यजित आयु अण तह पुं, अदारमा गृहनेरिपे गाति जिन चक्रवर्तिनु ज
 पुण्य नह पुं तंगणीशमा गृहनेरिपे कृशुजिन चक्रिनु आयु पचाश हजार पुं
 पुण्य दश त्रींशमा गृहनेरिपे अग्निन चक्रिनु आयु चाग्याशी हजार पुं,
 पुण्यजित गृहनेरिपे पुण्यपुनरी वासुदेवु आयु पायठ हजार वर्ष, वा
 पुण्यजित आयु पुण्यन हजार पुं चागीशमा गृहनेरिपे मति जिननु आयु
 पुण्य हजार वर्ष, वरींशमा गृहनेरिपे मुनिसुवन जिन न मटापक्ष चक्रिनु आयु
 पुण्यजित गृहनेरिपे नागपण त नक्षत्र वासुदेवु आयु शत हजार पुं
 पुण्यजित न पुन वासुदेवु आयु एक हजार पुं तंगणीशमा गृहने
 पुण्यजित गृहनेरिपे नमि जिनने हरिपण चक्रिनु आयु दश हजार पुं
 पुण्यजित न पुन वासुदेवु आयु एक हजार पुं तंगणीशमा गृहनेरिपे
 पुण्यजित गृहनेरिपे वीर जिननु आयु वातर यवन न
 पुण्यजित गृहनेरिपे ममर विमान रुग कटो तनी स्थापना आ प्रमाण -

हवे तिग्रायतेउचि एटले जे तीर्थरुग्नी बागमां तीर्थेनो विवेद ययो ते कहेता
 ठनां तेनो अंतर प्रमुख देखाडे ठे.— मूल—पुगिमंतिम अरुठं, तरेसु तिग्राय नति
 वोडें; मज्जिणसु सत्तसु. एनिय काले तु वोडें ॥४३॥ चउ नागं चउ नागो.
 तिन्नि य चउनाग पत्तिय चउनागो; तिन्नय चउ नागो, चउउ नागो य चउ
 नागो. ॥४३३॥ व्याख्या— जेम चार आंगलीओना त्रण अंतरा याय ठे तेमअर्ही
 चोयीश तीर्थकरोना त्रेवीस अंतरा याय ठे तत्र पूर्व श्री कृपनादि जिनथी ते सुवि
 धिजिन सुधी नय तीर्थकरोना संवंधे करी आठ आंतरा यायने अने शांतिनाथ
 जिनथी लईने मद्रावीर जिनना अंतरासुधी नय जिनना संवंधे करी आठ आंतरा
 यायने ए सोल अंतरानेविपे नयरूप तीर्थेनो व्यवहेद ययो नयी पण 'मज्जि
 लणसुत्ति' एटले मध्ययत्ति सुविधि जिनथी लईने शांतिनाथ जिन पर्यंत आठ ती
 र्थकरोना सात आंतरामां तीर्थेनो व्यवहेद ययो ठे ते आ प्रमाणे.— चउनागेल्या
 दिः— सुविधिथी ते शीतल जिनसुधी यचमांना आंतरानेविपे पळ्योपमना चार
 नाग कयाथी तेमांना एक नाग जेटला कालसुधी तीर्थेनो व्यवहेद ययो एटले
 अर्हधर्मनी वाक्कीनो पण नाश थई गयो. शीतल अने श्रेयांस जिनना आंतराने
 विपे पळ्योपमना चोथा नाग जेटला कालसुधी तीर्थेनो विवेद ययो. श्रेयांस जि
 नने वासुपूज्य जिनना आंतरानेविपे पळ्योपमना चार नाग संवंधी त्रण नाग जे
 टला कालसुधी तीर्थेनो व्यवहेद ययो; वासुपूज्यने विमल जिनना आंतरानेविपे
 पळ्योपमना चोथा नाग जेटला कालसुधी तीर्थेनो व्यवहेद ययो. विमल ने अं
 नंत जिनना आंतरानेविपे पळ्योपम संवंधी चार नागमाना त्रण नाग जेटला
 काल सुधी तीर्थेनो व्यवहेद ययो. अनंत ने धर्म जिनना आंतरानेविपे पळ्योप
 मना चोथा नाग जेटला काल सुधी तीर्थेनो व्यवहेद ययो. तथा श्री धर्मनाथने
 शांतिजिनना अंतरानेविपे पळ्योपमना चोथा नाग जेटला कालसुधी तीर्थेनो व्यव
 हेद ययो ए सर्व कालने एकठो कयाथी पोणा त्रण पळ्योपम जेटलो काल
 याय. ॥४३३॥ एनोज विज्ञेय देखाडे ठे.—मूलः— सुतूण दिछियायं, हवति एक्कार
 सेव अंगाऽ ॥ अरुसुजिणंतरेसु, उमह जिणदाउं जा सुविही ॥ ४३४ ॥ अर्थ—उ
 सह के० रूपन जिनथी मामीने जासुविही के० जावत् सुविधिनाथ सुधीना
 आठ आंतरानेविपे एक दृष्टीवादन सुतूण के० सूकीने वाक्कीना इग्यार अंग हव
 ति के० होय ॥४३४ ॥ मूलः— सत्तसुजिणंतरेसु, वोठिन्नाईं डुवाल संगऽ ॥ सु
 विहिजिणा जा संती, कालपमाणं कमेणेसिं ॥ ४३५ ॥ अर्थ.— श्री सुविधि जिन

थी मामीने श्री शातिनाथ सुधी आठ तीर्थकरना सात आतरानेविषे अनुक्रमे प
 वेंत्कीरीते पोणत्रण पत्रोपमना काल जेटला प्रमाणमा द्वादशागीनो विष्टेद यथा
 ठे ॥४३५॥ मूल - अहसु जिणतरेसु, बोद्धिनाई नहति अंगाई ॥ सतिनिणा जा
 वीर, बुद्धिन्नो दिष्टिवाच तहि ॥ ४३६ ॥ अर्थ - श्री शाति जिनधी मामीने याव
 त श्री वीरजिन सुगीना आठ अतरानेविषे अगनो विष्टेद न थयो त्या दृष्टीवा
 नो विष्टेद थयो ॥४३६॥ हवे पूर्वगत केटलो काल रह्यो ते कहे ठे - मून - एण
 वास सहस्स, पुवगय वीरतिष्ठ अणुचिण ॥ सेसाण केसि सख, काजमसत व
 केसिपि ॥ ४३७ ॥ अर्थ - श्री वीर जगवानना तीर्थनेविषे एक सहस्स वर्ष लगे
 पूर्व गत श्रुतनो अर्थ प्रवर्त्यो अने जेप तीर्थकरोना शासननेविषे क्पाक सख्यातो
 काज प्रवर्त्यो क्पाक असख्यातो काल प्रवर्त्यो ॥ ४३७ ॥ ए चार गाथाठे प्रदे
 ठे ए ठत्रीशमो द्वार पुरो थयो

अवतरण - हवे दस असायणति एटले दश आशातनानो साढत्रीशमो द्वार
 कहे ठे - मूल - तंत्रोज पाण जोयण, वाणह थीजोग सुयण निवुवण, मुकुवा
 र जुथ, वळ्ळ जिणमदिरस्ततो ॥ ४३८ ॥ व्याख्या - तावूळ पान प्रमुखं नह
 ण करवु, पाणी पीवु, जोजन करवु, वपानत् (जोना पेरवा) स्त्रीनोग करवा, स
 पन एटले सुवु, निष्ठीयन एटले थूक नाखवी, लघुनित करवी, वझार के वही
 नित करवी, थने लूगारनु रमवु, ए दश आशातना श्री वीतरागना भुवननेवि
 षेकी जिने त्याग करवी ॥ ४३८ ॥ ए साढत्रीशमो द्वार पुरो थयो

अवतरण - हवे 'आसायणाव चुलसीति' एटले चोखाशी आसातनानो
 थाढत्रीशमो द्वार कहेठे - मूल - शार्दूलविक्रीडितश्च - खेलि केजि कजि क्पा
 कुनजय, तंत्रोज मुग्गाजय, गाली कयुजिया सरिरधुवण, केते नहे लोहि
 य, जवोत तय पित्त वत दसणे विस्तामण दामण, दंत छी नह गननामिप मि
 रो, सोत भुवीण मज ॥ ४३९ ॥ मत मीत्रण खेखय विनजण चमार डडामण,
 ठाणी कप्पड दानि पप्पड वही विस्तारण नासण, अकद विकद सरिघुवडा ते
 मिष्ठ सवारण, अग्गीमेवण रधण परिखण, निस्सीहिया जजण ॥ ४४० ॥ वना
 वाणह मउ चामर, मणांणोगत मजजण, सच्चिनाणमचाय चाय मनि ए दिष्टि
 नो अजजो, माहेगुनरसगजग मठड मोलि सितो मेहर, दुडा जिडुह मेडियाई
 रमण, जोहार नमकिय ॥ ४४१ ॥ रेकार धरण रण विवरण वाजाण पन्हाउय,
 पाक पायनारण पुनपुडी पक्क्यां मेदुण, जूपा जेमण मुनू वेळ वणिन म

जं जलुम्मकणं; एमारियमवज्ज कज्ज मुज्जु उ वज्जे जिणिंदाए ॥ ४४२ ॥ अर्थः—
 आय के० ज्ञानादिकनो लान तेनो शातयति के० विनाग आय तेने आशातना
 कहियें ते कहेहे:- १ खेल एटले मुखश्लेष्म जिन मंदिरमां नाखवुं; २ केलि एट
 ले अनेक प्रकारनी क्रीडा करवी; ३ कलि एटले वचननो कज्ज करवो, ४ कला
 एटले धनुर्वेदादिक कज्ञानो अन्यास करवो; ५ कुललयं एटले महोमामांथी पाणीना
 कोगला अथवा कुरलां नाखवां; ६ तंबोल एटले पान सोपारीनु खावुं; ७ मुग्गालयं
 एटले तेनो उंगल थूकवुं; ८ गाली एटले मुखथी चकार मकार बोलवुं गालनु काढवुं.
 ९ कंगुलिया एटले लघुनीत अथवा वडीनीत करवी; १० सरिर ध्रुवणं एटले शरीरनुं
 धोवुं प्रक्षालन करवुं; ११ केसे एटले बाल कतराववा; १२ नहे एटले नख कतराव
 वा; १३ लोहियं एटले रुधिर नाखवु; १४ नत्तोसं एटले मिठाई प्रमुखनुं खावुं
 १५ तय एटले फोडा प्रमुखनी त्वचा कहामीने नाखी देवी; १६ पित्त एटले थौं
 पथादिकेकरी पित्तनुं कहाडी नाखवुं; १७ वंत एटले वमन करवुं. १८ दसण
 एटले दांत कहाडी नाखे अथवा समरावे; १९ विस्तामणं एटले अंगसंवाधन
 अथवा वीतामणनुं करवुं; २० दामणं एटले गाय तथा जैस प्रमुखने बांधवुं;
 २१ दंत शब्दे दांतनुं मेल, २२ अठ्ठी शब्दे नेत्रोनुं मेल, २३ नह शब्दे नखोनुं
 मेल, २४ गंम शब्दे गंमस्थलोनुं मेल, २५ नासिय शब्दे नाशिकानुं मेल, २६ सि
 रो शब्दे माथानुं मेल; २७ सोत शब्दे श्रोत्र एटले कानोनुं मेल; २८ ठवीणं
 मलं एटले चामडीनुं मेल कतारीने प्रासादमां नाखवुं; २९ मंत शब्दे मंत्र एटले
 मंत्रेकरी नूतप्रेतादिकनुं कहाडवुं; अथवा राज्यादि कार्यानी मत्तलेहत करवी; ३०
 मीजण शब्दे काई विवाद कार्यने अर्थे वृद्ध पुरुषो वर्गरे मलीने त्यां एकवा यवुं; ३१
 लेखयं एटले व्यवहार संबंधीकागल पत्र लखवां; ३२ विचंजणं एटले दायादिकना
 विनाग करवा; ३३ चंमार एटले पोताना डब्यनो चंदार करी राखवो; ३४ छडा
 सणं एटले पग ऊपर पग मूकीने वेशवुं इत्यादि छटासन करवुं; ३५ ठाणी एटले
 ठाणा करीने सूकववां; ३६ कप्पम एटले कपडां धोईने सूकववां; ३७ दालि एट
 ले मुगादिकनी दाल सूकववी; ३८ पप्पड एटले पापम वाटीने सूकववां; ३९
 वडी एटले वडी करीने सूकववी; एटला वानाने विस्मारणं एटले सूकववुं अथ
 वा प्रसारवुं प्रमुख ते ठाणाथी लईने वडी पर्यंत जाणवुं; ४० नामण एटले ठा
 नी रीते ठुपी रहेवु; ४१ अक्कंदं एटले पुत्र कज्जत्रादिकना वियोगथी रडवुं; ४२
 विकहं एटले नाना प्रकारनी रमणीय स्त्री पुरुषोनी शृंगार प्रमुखनी विकयाउं एकां

प्रवचनसारोद्धार

त म्यज्ज वमी करणी, ४३ सरिष्ठु धमण एटले वाण धमवा अने शेर
 अन्न सग्ग एगो पाठ दीगमा आवे त्या सर एटले वाण ने अथ
 तेनु पड्डु जाणवु, ४४ तेरिठ सगावण एटले तिर्यच पद्य पदयादिक रा
 अग्गी सगण एटले डाढ प्रमुग्यना निवारणने अर्थे अग्गीनु सेवन करवु, ४
 एटले गताई प्रमुग्य करवु, ४५ परिखण एटले सुवर्णादिक पदार्थोनी प
 र्गी, ४६ प्रवेश करतां समाचारी चतुरोए अवश्य निस्सीहि करवी जोड
 नग करवा, ४७ तनो एटले उर, ४८ उवाणह एटले जोडा, ५१ सठ ए
 र. ५२ चामर एटना पदार्थो उपाश्रयथी बाहारे कहामी न मूरुता म
 कार नउंजगा, ५३ मणाणोगत्त एटले मनमा नाना प्रकारनी कटपनाउं क
 ५४ मनचण एटले आगने तेजादिक लगामवु मर्दनकरवु, ५५ सच्चिदानम
 एटले तापुन पुष्पादिक जे मचित पदार्थो तेथोनो अत्याग, ५६ चाय म
 एटले मुद्दिश दार प्रमुग्य रत्नादिक अजीर पदार्थोनो त्याग करे, जेथकी अ
 पाद चाय अन्य दर्शनी हाती करे जिहाचरनो धर्म कहे तेथी न मूकवा
 दिईह एटले नगगतन दीठ अजजी वरु न करे ५७ साहेगुत्तरसगन्न ए
 ए नीचे पलेगानु यत्त अने एक उत्तरासण तेनो जग करवो अर्थात् तेम
 करवु ५८ मउरु एटले मस्तकनी कपर मुहुट रागण करवु, ६० मानि एट
 म.या करवा कटा गारवा ६१ मिगमेहर एटले माथानी कपर पुष्पादिक गुप
 करवा अथवा गहग गण ६२ दुहा एटले होड करवी ६३ तथा गेडियाय रमण
 एटले एगो दाढ रमन करवी दहायी रमवु ६४ जोहार एटले नया मयाने बुन
 र्गु करवु रितादिकन नाग्न करवु ६५ जमकिय एटले नाम चेष्टानु करवु अथवा
 एटले एगो दाढ रमन करवी दहायी रमवु ६४ जोहार एटले नया मयाने बुन
 एटले आनान रकागदि निग्नरागना शब्द बोजगा, ६७ वरण एटले धरणे नी
 एटले वम। गरनादि करवु ६८ गण एटले मग्राम करवा, ६९ त्रिगण गाना
 एटले कण वस्त्राग्या कणी प्रमुग्यनु दनु ७० पट्टविय एटले व गृवण गानीनी
 दान वस्त्रादि नागरी ७१ पाय पमारण एटले पग पमारवा ७२ पुडडी
 एटले पुडडीका दीठ न करवु, ७३ पस एटले पग पमारवा ७४ पुडडी
 एटले ७५ एटले पग प्रमुग्यन नागनी मूज जाटकी नागरी ७६ म
 एटले मउरु मना करवी, ७७ बुवा एटले मायामानी जू कहामी ७८ म

દટલે નોજન કરવું; ૭૯ ગુણ દટલે જિંગ ડવાડું કરવું; પાતાંતરે જુઝ દટલે વાહુયુદ્ધાદિક કરવું; ૮૦ વેઝ દટલે વેચક કલ્પ કરવું; ૮૧ વાણિજ દટલે ક્રય વિક્રયાદિ વ્યાપાર કરવો; ૮૨ સેઝ દટલે માંચાપ્રમુખે શય્યા કરીને ત્યાં સૂવું; ૮૩ જલ દટલે પાણી પીવા નારુ રાખવું અને નાચી ડેવું; ૮૪ મઝ્ઝણ દટલે સ્નાન કરવું; ૮૫ આદિ આગાતનાના કારણ સદોષ કાર્ય જિનમંદિરનેવિપે નરણયકા વર્જ કરવાં; અથવા નિર્મલ અંતઃકરણ વાલાએ ત્યાગ કરવાં કેમ કે, એમ કલ્યાણી આગા તના આયત્રે. તે પણ કપર કહેલી આગાતનાડનોજ ત્યાગ કરવો એમ નથી પણ વીજી હાસ્યાદિક જે અપક્રિયા છે તે વધીનો ત્યાગ કરવો. ॥ ૪૪૨ ॥

આશંકા:- પૂર્વે તાંબોલાદિક ઢગ આગાતનાડ કહીતે તેનાજ ઉપજહુણેકરી એ વધી આગાતનાડનું ગ્રહણ થાયતે તેમ ઠતાં વીજો જુદો ધાર ગાસારુ કલ્પો.

સમાધાન:- નામાન્ય અનિધાન થયું ઠતાં પણ વિગેષ વાલાવગોધાર્ય અનિધાન કલ્યામાં આવેતે. એવિપે દુષ્ટાંત:- બ્રાહ્મણ વધા આચ્યા ને વસિષ્ઠ પણ આચ્યા એવો લોકમાં પ્રયોગ છે. દટલે બ્રાહ્મણોમાં વસિષ્ઠ પણ સમાઈ ગયો ઠતાં કાંઈ વિગેષ વોધને અર્થે વસિષ્ઠ એવું જુડું જ કહેવાય છે.

અવનરણ:- એ આગાતનાડ કલ્યાણી ગ્રહસ્થને જ ડોષ ઉત્પન્ન થાય છે અથવા કોઈયેપણ કરવીજ નહીં એવા વિકલ્પોનું નિવારણ કરેતે:- સાવચ કરણોદયત ગ્રહ સ્થોનેજ નવ વ્રમણાદિક ડોષની ઉત્પત્તિ થાય છે એમ નહીં પણ નિરવચ આચાર રત્નમુનિડને પણ એ આગાતનાડથી ડોષની ઉત્પત્તિ થાય છે તેવિપે કહે છે:- મૂજ:- આસાયણાડ નવનમણ કારણં ડ્યવિજાવિડં જણો; મલ મલિણતિ ન જિણમં વરમ્મિ નિવસંતિ ડય સમડં ॥૪૪૩॥ અર્થ - સંસારમાં પરિવ્રમણ કરવાનું એ આગાતનાડ કારણ છે. એવો વિચાર કરીને યતિડ જે છે તે પોતાની મલમલિન વેહ હોવાથી શ્રી જિન મંદિરનેવિપે વાસ કરતા નથી એવું સિદ્ધાંતમાં ગણધરે કહ્યું છે. ॥૪૪૩॥

અવતરણ:- તેજ સમય વ્યવહાર જાણ્ય જાપિત દેલાહે છે:- મૂજ:- હપ્પિગંથ મલ સ્તાવિ, તણુરપ્પેનહાણિયા, હુહા વાયવ હોવાવી, તેણ ઇંતિ ન ચેડે ॥૪૪૪॥ અર્થ:- સ્નાન કલ્યાણી પણ શરીર તે મલ પ્રસ્વેદનું શ્રવણ દાર હુરનિગંથવાણુંતે તેમાં થી વાયુ ડો કેળ્વે પ્રકારનો નીકલે છે એક અથો વાયુ દટલે અપાન દારાએ અને વીજો કધ્વીદટલે મુખદારાએ નીકલેતે. તેકારણ મારે યતિ જિનમંદિરમાં વાસ કરતાં નથી.

અવતરણ:- સાધુએ કેટલો કાલમુધી જિનમંદિરમાં વાસ કરવો તે દેલાહે છે મૂજ - તિસિવા કહ્ડું જાવ, યુડું તિસલોડ્યા; તાવ તલ અણ્ણસાય, કારણેણ પ

રેણું ॥૪૪૫॥ અર્થ - કાપોત્સર્ગ કર્યા પછી ત્રણ સ્તુતિ જ્યાંસુધી બોનાય તે તિસર્ગોઈયા ત્રણ શ્લોક ઠંદનીગિરોપતા જ્યાં છે તે શ્રાવીરીતે - જેમ કે, નિહાણ બુદ્ધાણ એ પહેલો, જો દેવાણ એ બીજો, અને એકોવિનમોદ્ધાય એ ત્રીજો, તેમન શ્રાગલી કે ગાથાં અને ચોઈની ચોથી ગાથા તે ગીતાર્ય શ્રાચરણા કહિયે ગીતાર્ય ની શ્રાચરણા તે મૂલ ગણધર ગણિત સમાન જાણવી તેથી તેટલા કાનસુધી થતિયે જિનમદિરમાહે રહેવું અનુજ્ઞાત છે, અથવા ઈર્મ વેશનાદિક ધર્મ શ્રણાદિ અર્થે શ્રાવ્યા જે નાવિક જન, તેઓના ઉપકાર કરવાના કારણે વેશવદન ની પાઠજ પણ થતિને ત્યાં રહેવાની અનુજ્ઞા છે, વાકીના કાલમા જિનાશતાનાદિ જયે કરી સાધુને તીર્થેકર અને ગણધરાદિકે રહેવાની શ્રાદ્ધા કરી નથી માટે બની જનો તે શ્રાશાતનાનો ત્યાગ કરે છે એમજ ગ્રહસ્થે તો અવશ્ય ત્યાગ કરવી જાય છે. એવી તીર્થેકરની શ્રાદ્ધા છે શ્રાદ્ધાનો જગ મોટા અનર્થનું કારણ થાય છે પદાહુ - “શ્રાણશ્ચિયચરણમિત્યાદિ” ॥ ૪૪૫ ॥ એ અઢત્રીશમો દ્વાર પૂરો પયો

અવતરણ - અષ્ટ મહા પદિહારાઈતિ એટલે અષ્ટ મહાપ્રાતિહાર્યનો ઝંગળા લીગમો દ્વાર કહે છે - મૂલ - કિફિલ્લિ કુસુમ બુદ્ધી, વેવબુણિ ચામરા સળાઈ, ના ચલય જેરિ ઠત્ત, જર્પતિ જિણ પાઠિહેરાઈ ॥ ૪૪૬ ॥ અર્થ - પ્રતિહારની પદે પ્રતિહાર એટલે શ્વના શ્રાવેશકારી દેવ, તેડના ઠુલ્યાને પ્રાતિહાર્ય કહેતે તે પ્રાતિહાર્ય શ્રાવે છે તે શ્રા પ્રમાણે - જેનેવિપે રાતા પાતરાનો સમૂદ્દ શાની રહ્યા છે, સર્વે કાનકિ ફસિત પુષ્પસમૂહમાથી નિરતર અત્યત પરિમલાજાર નીરૂંજી રહ્યો છે, તેના અનિ શયેકરી જાનાયલા ધ્રમરોના સમૂદ્દનો રણ રણ શબ્દ થઈ રહ્યા છે, તેણેકરી નન સ્કાર કરવાને શ્રાવેલા જ્ય જનના કર્ણરથ શીતજ થઈ રહ્યા છે, એવો અતિ મ નોરમ જેના શ્રાકાર અને તિસ્તીળ શાલાઈ વાલો કિફિલ્લી એટલે અશાક વૃદ્ધ જિનના ઉપરલા નાગનેગિપે દેવ ધારણ કરે છે એ પ્રથમ પ્રાતિહાર્ય જનનવિ પે તથા શ્યજનેવિપે ઉત્પન્ન થનારા પાંચ રંગનાં વિકસિત પુષ્પ, જેડની ના નીવે ને મુલ કપર એટલે જેમ વૃદ્ધની કપર હોય છે તેવા ફૂલાની જાનુ પ્રમાણ રહ્યો હૃદિ કરે છે એ બીજી પ્રાતિહાર્ય અતિશય રસયુક્ત અમૃતના રસનું, અનિ ત્વરાઈ કરી અનેક દેશ થકી હરણ કરેલા એવા મુક્તાફલના વ્યાપારનજિ જેડના પ્રસારિત મુલ છે એવા હરિણોના કુજ કાન ઢંડેને શાનની રહ્યા છે, અને સર્વે જનને શ્રાનદ દાયક એવો દિવ્ય ધ્વનિ દેવ કરે છે એ ત્રીજી પ્રાતિહાર્ય, સુદર કદલી કાફતવધી તંતુ મમજના જેવી સુદર ફિરણાના સમૂહની

विस्तृत अति उत्तम विचित्र पवित्र रत्नोमांघी नीकलेला किरणांकुर जाल
समूहना योगे दिशा दिशानेविषे प्रसारने पामेला इंड धनुष्यनी पठे मनोहर
सुवर्णना रमणीय दंमयुक्त चामरो देवो ढोले ठे; ए चोष्टुं प्रातिहार्य. अत्यंत
देदीप्यमान जटाउना समूहेकरी सुंदर स्कंधबंधयुक्त कर्मरूप बैरीने वीवरावधाने क
राल दप्रेकरी जीवता सिंहाना रूपनी तुल्यता करनार अने जेमां नाना प्रकारना श्रे
ष्ठ रत्न जहेलां हांयठे, तेउंची नीकलेजी किरणावलीने लीधे अंधकार मंवर नाग
थई गण्लो ठे एतुं चारुनर मेरुना शृंगनी परे कंडुं सिंहामन देव करेठे, ए पांच
मुं प्रातिहार्य. अर्गत् काजनेविषे प्रकाशमान अखंड किरण मंमले करी प्रचंड सूर्य
ना मंमजनी पठे डुरालोक एटले जेनी सामे जोयाई शकाय नही; अने स्वजावेक
री देदीप्यमान तीर्थकरकल्प संबंधी निरुपम रूपनुं आठादन करनार तथा अतुल्य ए
तुं प्रजा पटलने एकतुं करी जिनना पाठजा नागनेविषे मंमजाकार नामंमज देव
करेठे. ए ठतुं प्रातिहार्य; मंड एवो नांकार शब्दे करी आखुं जग व्याप्त थई रहे एवी
जेरी ते डंडुनी देवो बगामंठे ए सातमुं प्रातिहार्य; त्रिजोक्मनेविषे परमेस्वरपणानो
जणावणदाग अर्गत् काजना चंड मुचकुंडनी परे अने उज्ज्वल मोतीउनी माजाये वि
राजमान कुमुद एटले श्वेत पुष्प ए प्रमाणे स्वतः, लंबायमान मुक्ताफज समूहनी कि
नारीरूप जाजरी वडे शोभायमान एवां त्रण ठत्रो देवो करे ठे. ए आठमुं प्रातिहार्य;
ए प्रकारे करी जितेश्वरना आठ प्रातिहार्य नयोंत्पटल करी वेंठे एमां अशोक वृक्ष
ना प्रमाण ऊपर गाथा वहेठे. पडुक्त:—“उत्तहस्त निमि गाक, वनीन धण्ण वरु
माणस्त; तेन जिणाणममोठ, तरीरठ वारस्त गुणोय” तेमां उदज जिननां अ
शोक वृक्ष त्रण गाकनो उंचो श्री महावीरनो अशोक वृक्ष वत्रीन धनुष्य उंचो
अने अजितादि जिनथी बावीना जे श्री पार्श्व जिनपर्यंत बावीन तीवरीने ठे ते
उंना अशोक वृक्षां पोतपोताना शरीरना प्रमाण करता वार गुणा अधिकजाणया.
आशंका—महावीरनो अशोक वृक्ष तो पोताना शरीर करतां वार गुणो वहेजो
ठे; पडुक्त आचर्यक चूर्णो श्री महावीर समवगमण प्रमादे.—“अशोक दग्धादवं जि
ए उदजाव वारस्त गुणं रत्नो विडडडनि” तेन ठतां छद्दी वत्रीन धनुष्य वनं कर्णं?
समाधान.—आचर्यक चूर्णिमां तो वंदज अशोक वृक्षुं मान वत्तु ठे ने अ
शी तो नाजवृक्ष नदिन प्रमाण वत्तु ठे माटे छद्दी पाण वंदज अशोक वृक्षनो वार
गुणो जे. ने गान दाय प्रमाण श्री महावीरना शरीर करतां वार गुणो वरगा
पी एखीन धनुष्य पाय अने गाज वृक्ष अशोक धनुष्य प्रमाण ठे. ए वंदज न

जीने वत्रीश धनुष्य थाय ठे एवो सप्रदाय पण ठे तथा समवायांगेषुक्तं - "व
 धणुयाइ, चेइय रुको य वक्षमाणस्त, निच्चोउगो असोगो, उच्चन्नो सालरुको
 तटीकाच - निच्चोउगोति- नित्य सर्वदा क्रतुरेव पुष्पादि कालोयस्य स नित्यं
 असोगोति- अशोका निधानोय समवसरणनूमिमध्ये भवति, उच्चन्नो सालरु
 एति अयमन्नं शालवृक्षेणेत्यतएव वचनादशोकस्योपरि शालवृक्षोपि कथं
 नित्यं प्रसीयत इति तथा योजननूमि पर्यंत पुष्पवृष्टिप्रिये कोईएक प्रेरणा करे
 आगका - प्रिकसित उत्तम पुष्पना समुदायेकरी युक्त समवसरण नूमिनेवि
 जीव दया रनिक अत करण वाला भ्रमण लोकोनु अवस्थान तथा गमन क
 वानु केम थायठे? कारण के त्या जीवोनो नाश थवानो सजव ठे
 समाधान - ते पुष्प अचित्तज होय ठे प्रसार करवा सारुज देवो को ठे
 आगका - ए वात अयुक्त ठे वधा पुष्पो विकुर्वमाणज यता नथी केमके,
 त्यां जजज तथा स्यजज पुष्पोनो पण सजव ठे ए अनार्प नथी, आर्पठे यत
 'गिट्ठाई सुगुनि जन थजय दिव कुसुम नीहारि, पइरिति ससतेण वसइवसकुसुम
 बुद्धि, सिद्धांत बचने करी ए प्रमाणे शाजव्याथी बीजा सहदय जनो उत्तर थापे ठे
 समाधान - ज्या व्रती रहेठे ते देशनेविपे देव पुष्पनी वृष्टि करता नथी
 आगका - ए पण उत्तरनो आनास ठे, खरेखर उत्तर कहेवाय नही तपो
 धन जे ठे तेथोए काष्टीनूत अवस्थानु अगलवन करीने तेज वशमां अवश्य रहे
 नही कारण के, त्यां प्रयाजन गमनादिकना पण सजव ठे तेमाटे नितिन
 गीतार्प गम्मत उत्तर हउ कहेठे -
 समाधान - जम एक योननमात्र जे समवसरण नूमि, तेनेप्रिये पण अपरि
 मित सुरासुगदिकना जे समर्द ते थयो ठता पण परस्पर काई बाधा थती नथी
 तथा जानुमुधी नापेना मद मकरदनी सपत सपादित आनंद एग मदाग, मव
 कुद, कमन, बट्टन, मानती, प्रिकसित मोगरा, इत्यादि जे कुसुम समृद्ध तजानी
 एपर सवार करनाग अयग राहेनारा त्यां बेसनारा कवनारा, एग मुनि समृद्ध
 थने विबुध जन समृद्ध ठता काई बाधा थती नथी वधारे थुं कहेथु' सुराग
 तेना आग एपर पढना ठे तेमनी पठे अत्यंत अचिननीय निरूपम तीर्थरत्न
 नावधी प्रकाशमान जे प्रभार तेना योगे उद्भास थाय ठे
 आगका - (दिव्यच्यनिनप्रिये काई पूर्वे पठ वचन कहेठे) सकन नवन
 नंद देनार, उत्तम जे शास्त्र, शास्त्र, इत्यादिना रसेकरी मिश्रित थन तपाव

डुग्ध रत्नो सहोदर तीर्थकरनोज ए ध्वनि ठतां प्रतिहारे कखो एम केम कखुं ?

समाधान:- उदार मति जे ठे तेमणे ए योग्य कखु. तीर्थकरनी अपर परम मधुरताएकरी मनोरम पदार्थ समूहे करी अधिक शब्दनी पंक्ति स्वनावेकरी ठे ; जे समये मालकौसादि जे ग्राम, राग, तेओए करी नवजनना उपकारार्थ न गवान देशना दिऐठे. ते समये वने वाजूए रहेनारा देवोए अति मनोहर वेणू वीणा एओनुं मंड शब्द करण तेणेकरी तेज तीर्थकर शब्द अत्यंत कलतर एट जे दृढ करावठे. जेम के, मधुर गाननेविषे प्रवृत्त तरुण लोकना गायन रवना समये वीणा वगाडनार तेनो साथकरीने तेनी सहायता करेठे तेम ए पण जाणी जेवुं. माटे अंगेकरी प्रतिहार देवरुतत्वने काई विरुद्ध नथी. एम कखायी तर्व समंजस ठे. ॥ ४४६ ॥ ए उगणचालीशमो द्वार पुरो थयो.

अवतरण:- 'चउतीसा तिसयाणंति' एटले चोत्रीश अतिशयोक्तो चालीशमो द्वार कहे ठे - मूल:- रय रोय सेयरहिउ, देहो धवलाइ मंस रुहिराइ; आहारा नीहारा, अदिस्ता सुरहिणो सासा ॥ ४४७ ॥ जम्माउ इमे चउरी, इकारस क म्म रक्य नव णिहं; खेने जोयणमिने, तिजइ जणो माइ बहुउवि. ॥ ४४८ ॥ नियजासाए नर तिरि, सुराण धम्मावजोहिया वाणी; पुवप्रवरोगा उवसमंति नय हुंति वेराइ. ॥ ४४९ ॥ इप्पिक्क म्मर इम्मारि ईई अइवुठि अणनिवुछीउ; हुंति न बहुजियतरणी, पसरं नामंमजुळोथो ॥ ४५० ॥ सुररइया गुणवीसा, मणिमय सीहासणं सपय पीढं; ठत्तय इंदइय, सिय चामर धम्मचक्काइ ॥ ४५१ ॥ सहजग गुरुणा गयण, छियाण पंचवि इमाइ विचरंति; पाउप्रवई अ सओ, चिछइ जइ प्पहू तइ. ॥ ४५२ ॥ चउ मुह मुत्ति चउक्कं, मणि कंचण तार रइय साज तिगं; नव कणय पंकयाइ, अहोमुहा कंटया हुंति. ॥ ४५३ ॥ निज मवच्छियमेत्ता, पटुणो चिहंति केम रोम नहा; इंदियअठा पंचवि, मणोरमा हुंति ठप्पि रिथो ॥ ४५४ ॥ गंयोदयस्स बुछी, बुछी कुसुमाण पंच वज्जाणं; दिनिय पयाहिणी ओ, सउणा पवणोवि अणुकूजो ॥ ४५५ ॥ पणमति इमा वळ्ळं, ति इंडुहीउ गनी रघोसाओ; चउतीसाइ सयाणं, सब जिणंटाण होइ इमा. ॥ ४५६ ॥ अर्थ:- ? रुज शब्दे मज, रोग जे थास प्रमुख ने स्वद जे परसेवो एओए करी रहित, उपलक्षणे करी लोकोत्तर रूप तथा गंध करी सुंदर एवो तीर्थकरनो देह, २ तथा उच्च ल गायना दृषनी धारा समान मांस ने दधि होय ठे; ३ जेनो आहार अने नीहार अवध्यादिक ज्ञान जियाय चर्मचट्टवालाथी देखाय नही. ४ विरुग्गित क

मजनी पवे सुगणित जेनो श्वासोन्नास होय ठे. ॥४४४॥ जम्माउश्मे चउरो के
 अतिशय तीर्थकरना जन्मनी बखतेज थएला होय बीजा इकारस कम्म
 के० अग्यार अतिशय ज्ञानावर्णी आदि चार घाती कर्मोना क्ययी थायवे
 हे ठे - ७ योजन प्रमाण क्षेत्रनेविपे समवसरणे त्रिजगना कोडाकोडी प्रा
 मा पण परस्पर बाधा न थाय, किंतु सुखे करी वसैं ॥४४५॥ ६ जगवतनी अ
 गरी जापा मनुष्य तिर्यच ने देवताओने तेओनी पोतपोतानी जापारूप
 धर्मेना थरपोने देनारी अथवा धर्मेना अवबोधना जाण पणानी कर
 थाय ठे एनो जावार्थ - एक योजन व्यापिनी एकरूप एवी ए जगवत
 गाणी मेने नागेना उदकनी पवे तदाभयानुरूपत्वे करी परिणामने पामेठे
 न - "देरा देरी नरा नारी, शबराभापि शाबरी, तिर्यचोपि हि तैरिआ, मेनि
 जगवतगिर" ७ गिरिण छवननेविपे अद्भुत अतिशय शिवाय एक कासे थनेक
 जीरोनी कपर उपहार करवाने समर्थ थाय नही ७ पूर्व उत्पन्न थएना रोगादि
 ८ ज्ञान थाय ठे ने नरा उत्पन्न थता नथी ७ पूर्व जवनेविपे बांधेजा बर धने
 जाति शयरी गिराथ काई थाय नही ॥४४६॥ ८ छुर्निहकाल पहे नही १० कम्म
 सप्पे मरुअने परचरुनो उपप्प थतो नथी ११ छुम्मरिशव्वे छुट देवतादिसु
 मरण थाय नही १२ ईतिते घणा तीड सूडा कदर इत्यादि धान्यादिकनो नाप
 करना प्राणीओनी उत्पत्ति न थाय १३ अतिवृष्टि थाय नही तथा १४ थनावृष्टि
 थाय नही एगगादिक ज सात ठे ते ज्या ज्या जगवान विहार करेठे त्या त्या धारे
 दिगानेरिपे प्रप्पे पचीग याजनमां थता नथी यडुक समवायागे - "उठ उठ
 विपण अहिना जगवता गिररनि तउ तउ गियण पणुवीमाएण ई ई न जग
 मारी न जगइ सचक न जगइ परचक न जगइ अइवुठि न जगइ थणा वुरी
 न जगइ छुप्पिण न जगइ अउपप्पा गियण उप्पाइयागदी विपामम उपमम
 निजि" १५ थानाग टीकायामपि दशम्यानने जिखिन - महावीरम्य जगव
 मन्त्रमनितयोननममयगतमरमारिगिरिदुरछुर्निहकालुपप्पम्यापीनि १७ ती
 नी प्रन पटनना उद्यान प्रमर ठे ॥४४७॥ ९ अग्यार अतिशय कर्मेना क्ययी थाय
 ठे, इवे दाहोना आगणीअ अतिशय सुररचित कहेठे - १६ आकाशनी पउ थ
 मन्त्र मन्त्र क्लृष्टि मणिनु मिह्रासन सपाद पीठ युक्त १७ अति परित्र प्र
 प्र १८ चिनना अथ जागनरिप इजारोगमे न्हानी पताकाथोएफरी मद्रिन थन

અત્યંત સુંદર કંચી રત્નમય બીજી ધ્વજાઓ કરતાં મોટી હોવાથી તેને ઇંદ્રધ્વજ કહે છે તે. ૧૯ જિનના પાર્શ્વ જાગનેવિપે ઇટલે બન્નેપાણે વે ચહોના હાથમાં શ્વેત ચામર. ૨૦ અગ્ર જાગનેવિપે મહા કિરણોઈ કરી દેદીપ્યમાન કમલાકાર ધર્મ પ્રકાશક ધર્મચક્ર. ॥ ૪૫૧ ॥ ૧૯ કહેલા સિંહાસનાદિ પાંચ જ્યાં જ્યાં તીર્થકર ગમન કરે છે ત્યાં ત્યાં સાથે જાય છે. ૨૧ જ્યાં પ્રજુ વેશે છે ત્યાં વિચિત્ર પુષ્પ, પદ્મવ તેણે કરી પદ્મવિત અને અત્યંત સ્પૃહણીય ઠત્ર, ધ્વજ, ઘંટા, પતાકા ઇત્યાદિકે કરી પરિવૃત્ત એવો અશોક વૃક્ષ પ્રાદુર્ભૂત ત્યાં સમિપેં થાય છે. ॥ ૪૫૨ ॥ ૨૨ ચાર દિશોનેવિપે ચાર મુખ તેમાં પૂર્વાર્જિમુખ જગવાન પોતે વેશે છે, બાકીની ત્રણ દિશાઓનેવિપે તીર્થકરના આકાર પ્રમાણે તીર્થકરના પ્રનાવે કરી યુક્ત તીર્થકરને અનુરૂપ એવા સિંહાસનાદિ યુક્ત દેવોઈ આકાર કરેલા હોય છે તે દિશાયેં રહેલા જીવોને એમ જણાવવા માટે કે જગવંત અમારી સામા જોડેને પ્રલેકને બોધ કરે છે. ૨૩ સમવસરણ થાય છે તે મણિ, કાંચન, રોપ્ય એઓઈકરી રચિત ત્રણ પ્રાકારનું હોય છે. તેમાંનો પહેલો પ્રાકાર રત્નમય વૈમાનિક દેવ કરે છે, બીજો મધ્યનો પ્રાકાર ઉત્તમ સુવર્ણમય જ્યોતિષ્ક દેવ રચે છે; અને ત્રીજો બાહ્યનો ઉત્તમ પ્રાકાર રોપ્યમય નવનપતિ દેવ કરે છે. ૨૪ નવ સુવર્ણનાં કમલ માલવણના જેવા સ્પર્શવાલા રચાય છે. તેમાંના વે કમલોની કપર જગવાન પોતે ચરણ મૂકે છે. બાકીના સાત કમલો પાઠલ રહે છે. જગવાન જ્યારે આગલ પગ નાલે છે ત્યારે પાઠલનાં વે કમલો આગલ આવતા જાય છે. ૨૫ જ્યાં જ્યાં જગવાન વિહાર કરે છે ત્યાં ત્યાં કંટક અધોમુખ થાય છે. ॥ ૪૫૩ ॥ ૨૬ પ્રજુના કેશ, રોમ ને નલ અવશિષ્ટ માત્ર ને અવૃદ્ધિ સ્વનાવેજ રહે છે. તેમાં દાઢી, મૂઠ ને મસ્તકના કેશ જાણવા અને બાકીના આંગ કપરના રોમ જાણવાં ૨૭ પાંચ ઇંદ્રિયોના શબ્દ, સ્પર્શ, રૂપ, રસ ને ગંધ એ પાંચ વિષય તે અમનોહને અજાવે કરી ને મનોહને પ્રાદુર્ભાવે કરી ચિત્તને પ્રેરણ દાર થાય છે. ૨૮ વસંતાદિ ઠ ઋતુ, શરીરને પુષ્ટ કરનાર જે સુખ સ્પર્શાદિ તેઓના સંપાદકલ્પે કરી સર્વ કાલ વિકસિત કુસુમાદિકની સમૃદ્ધિ કરી અનુકૂળ. સંપન્ન થઈ ચિત્તને હર્ષ કરનાર થાય છે. ॥ ૪૫૪ ॥ ૨૯ જ્યાં જગવાન રહે છે ત્યાં કઢતી ધૂલનો નાશ કરવાને અર્થે ગંધોદક જે કર્પૂર પ્રમુખ સુગંધિક વસ્તુએં મિશ્રિત જલની વૃષ્ટિ થાય છે; ૩૦ શ્વેત, રક્ત, પીત, નીલ ને રણ એ પાંચ રંગના મંદાર પારિજાતક ને ચંપક, ઇત્યાદિક પુષ્પોની વૃષ્ટિ થાય છે. ૩૧ જ્યાં જગવાન સંચાર કરે છે ત્યાં નીલ, ચાપ, જારહાજ તથા મયૂર પ્રમુખ તથા

વીજા પણ જે જાણ શકુનના કરનાર પક્ષીઓ તે સર્વે પ્રદક્ષિણ ગમન કરે
 તે ૩૨ મંવર્તક વાયુ ઇક યોજન પર્યંત ક્ષેત્ર સુધી વિગ્રાપકરે કરી અને
 સુરનિ, શીતલ ને મદત્વે કરી અનુકૂળસુખ લેનાર થાય છે. યજ્ઞ સમવાયાગે -
 “સીયલેણ સુંદ્ર પાતેણ સુરનિ મારુણ જોયણ પરિમમ્મજ સવથો સમતા સપ્પ
 ક્કિકુલ્લિ” ॥૪૫૫॥ ૩૩ જ્યાં જગવાન ગમન કરે છે ત્યાં વૃક્ષ નમ્ર થાય છે ૩૪ જ્યાં
 જગવાન સંચાર કરે છે ત્યાં સજલ મેષના જેવા ગજોર શબ્દવાળા હુહનિ વાગે છે એ
 પ્રકારે સર્વે જિનેંડોના ચોત્રીસ અતિશયો થાય છે અઢી સમવાયાગની સાથે કાંઈ
 અન્યથાપણ દીઠામા આવે છે તે મતાંતર જાણવું ॥ ૪૫૬ ॥ મતાંતરવીજ સર્વજ્ઞ
 વિક્ષેપ છે એ ચાલીશમો ઢાર પૂરો થયો

અવતરણ - હવે ‘દોસો અષ્ટારસત્તિ’ એટલે અઢાર દોપોનો એકતાલીશમો
 ઢાર કહેતે - મૂલ - અન્નાણ કોહ મય માણ લોહ માયા રસ્ય અરસ્ય, નિદ
 સોય અતિયવ્વણ, ચોરીયા મધ્ધર જયા ય ॥ ૪૫૭ ॥ પાણિયહ પેમ કીજા, ૫
 મગ હાતાહ જસ્સ હ્ય દોના, અષ્ટારસત્તિ પણછા, નમામિ દેવાહિ દેવતં ॥૪૫૮॥
 અર્થ - ૧ અજ્ઞાન એટલે સગય અનધ્યવસાયી વિપર્યયાત્મક લક્ષણ મોઢય ૨
 કોહ એટલે ક્રોધ ૩ મદ એટલે કુજ, વજ, એશ્વર્ય ટપ ને વિદ્યાદિકનો અહકાર
 કરવો અથવા વીજાના અનિમાનને નિવધન કરવું તે ૪ માન એટલે ધરનિનિવે
 શને ન મૂકવું અથવા તેનું યુક્તિ કરી ગ્રહણ કરવું ૫ લોજ એટલે ગૃહિ ૬
 માયા એટલે દજ અથવા કપટ ૭ મતિ એટલે અનીષ્ટ પદાર્થોની કપર મનેકરી
 પ્રીતિ કરવી ૮ અરતિ એટલે અનિષ્ટ સપ્રયોગના સજવથી મનને હુલ થાપ તે
 ૯ નિદા એટલે સ્વાપાવસ્થા પાંચ પ્રકારની ૧૦ શોક એટલે વૈધુર્ય અથવા હસા
 ત્મક અત કરણની વૃત્તિ ઇતને વિયોગે આક્રંદાદિરૂપ તે ૧૧ અલીક વચન એટલે
 વિતચ નાપણ ૧૨ ચોરી એટલે પરિવ્યવસ્થા ઢરણ કરવું ૧૩ મત્તર એટલે વીજા
 ની સપતિને જોઈ ન શકવું ૧૪ નય એટલે પ્રતિ નયં કરવો એટલે કાંઈ ન
 ય કપજાવવું અથવા કોઈથી નય કપજે તે ॥૪૫૯॥ ૧૫ પ્રાણિવધ એટલે હિસા
 કરવી ૧૬ પ્રેમ એટલે સ્નેહ વિગેષ પરસ્પર ચિત્તનો રાગ ૧૭ ક્રીના એ
 ટલે વિવિધપ્રકારની ક્રીનાના પ્રસંગેવિષે આસક્તિ ૧૮ હાસ્ય એટલે હમવું એ
 અઢાર દોપ જેના નષ્ટ થએલા છે એવા દેવાધિદેવને હુ નમસ્કાર કરું ॥૪૬૦॥
 એ એકતાલીશમો ઢાર પૂરો થયો

અવતરણ - હવે ‘અરિહ વચ્ચક્કતિ’ એટલે નામાદિ ચાર પ્રકારના અરિહતના

વેતાલીશમાં ઠાર કહેત્રે:- મૂલ - જિણ નામા નામજિણા. કેવજિણો મિવ ગયા
ય નાવ જિણા; ત્વણજિણા જિણપડિમા. દ્વજિણા નાવજિણ લીલા ॥ ૪૫૯ ॥
અર્થ - જિન ચાર પ્રકારના છે - નામ જિન, સ્થાપના જિન, ઇચ્છ જિન ને નાવ
જિન તેમાં રૂપજ અજિત તથા સંજવાદિ તીર્થરૂગનાં જે નામ માત્ર તેને નામ
જિન કહિયે અષ્ટ મદાપ્રાતિહાર્યાદિ સમૃદ્ધિને માહાત અનુજવતા એવા કેવલી
પટલે જેડને કેવલ જ્ઞાનની ઉત્પત્તિ થઈને પરમ પદને પ્રાપ્ત થયા તે નાવ જિન
જાણવા અદ્વી ગાથાના અનુજામે કરી વચમા નાવજિનનું વ્યાખ્યાન કર્યું છે.
અને કાંચન મુક્તાફલ ઝેલ તથા મરુકતાદિની નિર્માણ કરેલી જિન પ્રતિમાને
સ્થાપના જિન કહેત્રે અને નવિષ્ય કાલનેવિષે શ્રેણિકાદિકના જીવો જે તીર્થ
કર થવાના છે તે ઇચ્છજિન કહેવાય છે. ॥ ૪૫૯ ॥ એ વેતાલીશમોઠાર પૂરોથવો

અવતરણ.- હવે 'નિસ્કમણ તવોતિ' એટલે તીર્થકરોએ દીક્ષા સંવંધી તપ
લીધો તેનો તંતાલીશમો ઠાર કહેત્રે:- મૂલ - સુમઽથ નિવ્રજન્તે, નિગ્ગચ્છો
વાસુપુક્ક ચચઠેણ પાસા મહ્વી વિચ અઠ્ઠમેણ સેસાઽ ઠઠેણ ॥ ૪૬૦ ॥
અર્થ - આ અવસરિણી કાલનેવિષે ચોવીસ તીર્થકરોમધ્યે સુમતિ નાથ નગવાને
નિત્ય જોજન કરતા ગૃહવાસ ત્યાગ કરીને દીક્ષા લીધી છે. વારમા વાસુપૂજ્ય જિન
એક ઉપવાસ કરી પ્રવ્રજિત થયા છે. ત્રેવીશમાં શ્રી પાર્થનાથ જિન અને ઓગણી
શમા શ્રી મહિજિન એ વન્ન ત્રણ ત્રણ ઉપવાસકરી દીક્ષાલીધી છે; અને વાકીના
રૂપજાદિ વીગ તીર્થરૂગોએ વન્ન ઉપવાસ કરી વ્રત અંગીકાર કર્યું છે એતંતાલીશમો ઠાર

અવતરણ - હવે 'નાણતવોતિ' એટલે જ્ઞાન સંવંધી તપનો ચુમાલીશમો ઠાર
કહેત્રે:- મૂલ - અઠ્ઠમ જત્ત વસાણે, પાસો સહ મહ્વી રિઠ નેમીણં; વસુપુક્કસ્સ
ચચઠેણ ઠઠ જત્તેણ સેસાણં. ॥ ૪૬૧ ॥ અર્થ - અઠ્ઠમ જત્ત્વાંતસમયે શ્રી પાર્થ
જિન, રૂપજ સ્વામી, મહિનાથ ને અરિષ્ટનેમિ એ ચાર ને કેવલ જ્ઞાનની ઉત્પત્તિ
થઈ વાસુપૂજ્ય જિનને એક ઉપવાસને અંતે કેવલજ્ઞાન રૂપનું, વાકીના અજિતસ્વામી
પ્રમુખ ઓગણીગ તીર્થકરોને ઠઠ જત્તે કેવલ ઉત્પન્ન થયું છે. એચુમાલીશમો ઠાર.

અવતરણ - હવે 'નિવાણતવોતિ' એટલે મોક્ષસંવંધી તપનો પિસતાલીશમો
ઠાર કહેત્રે - મૂલ - નિવાણં સપત્તો, ચચઽસ જત્તેણ પદમ જિણચંદો; સેસાઽ
માસિણ, વોરજિણઘોય ઠઠેણ ॥ ૪૬૨ ॥ અર્થ - ચતુર્દશ જત્ત એટલે ઠ ઉપ
વાસે કરી પ્રથમ જિનચંદ્ર શ્રી રૂપજદેવ નિર્વાણ એટલે પરમાનંદને પ્રાપ્ત થયા
સામાન્યકેવલીમાં પૂજ્ય પણાનેલીધે જિનચંદ્ર કહિયે વાકીના અજિત જિનથી લઈને

पार्श्वनाथ पर्यंत जावीश तीर्थकर मास एटले त्रीज उपवासेकरी मोहने पाण्या अ
ने चोरीशमा श्रीरीर जिनेइ ठेणेके वे उपवासेकरी मुक्त थयाठे एपिस्ताजीशमोद्धार

श्रवतरण - हवे 'नाव जिणेसर जीगति' एटले नविष्य कालनेविषे थवाना
तीर्थकरोना जीवोनो ठेतालीशमोद्धार कहेठे तेनु श्रिवरण करता प्रथम तेनी प्र
स्तावनातो गाथा कहेठे - मूल - वीर वरस्त जगवयो, वोलिथ्य चुलसीइ वरि
स सहसेहि, पठमाई चववीम, जह हुति जिणा तहा शुणिमो ॥ ४६३ ॥ अर्थ -
अत्रे पट्टी पचम्यऽथ, अने तृतीया सप्तमीना अर्थे ठे समग्र ऐश्वर्यादि गुणपुक्त
श्रीमहावीर जगजान निर्वाण पाण्या पठी चोखाशी हजार वर्ष गया केहे पद्मनाज
प्रमुख घोडीत जिने जे प्रमाणे थजे, तेथोने नाम ग्रहण पूर्वक नमस्कार कर
हु अही थावी नावना करवी - आ अवसर्पिणीनेविषे ड पम सुपमा जह्ण
थाया थारानेविष नेव्याशी पद्म अचतिष्ठमान ठता श्रीवर्द्धमान स्वामी निवृत्तयया
तदनंतर नेव्याशी पद्म अधिक प्रत्येक एकवीश हजार वर्ष प्रमाणना आ थवत
पिणी मजधी रे थारक, तथा उत्सर्पिणी सबधी अतिडु पम अने ड पमरूप प्र
त्येक एकवीश हजार वर्ष प्रमाण वाला थावना वे थारा व्यतीत थया पठी त्री
जा ड स्वम सुखम नामना थाराना नेव्याशी पद्म वीव्या पठी श्री पद्मनाज वरप
न्न थजे ए चारे थाराना चर्यानी सरख्या चोखाशी हजार वर्षनी थायठे तेनी व
पर ये नेव्याशी पद्मो एटले एक नेव्याशी पद्मो अवसर्पिणीना ने बीजा नेव्याशी
पद्मो उत्सर्पिणीना जाणया तेनी अदपत्वने लीधे श्रिवद्धा करी नथी ॥ ४६३ ॥

श्रवतरण - हवे तेज क्रमेकरी कहेठे - मूल - पढम च पठमनाज, सेणिय
जीज जिणेसर वद, बीथ च सूरवेव, वदे जीज सुपासस्त ॥ ४६४ ॥ तइयं सु
पास नाम, उदाय जीज पणच नत्र वास, वदे सपपनजिण, पोदिल जीव चव
ठमह ॥ ४६५ ॥ सवाणुनूड नाम, वढाठ जीज च पंचम वदे, ठच देवसुप जि
ण, वदे जीज च हितिस्म ॥ ४६६ ॥ मत्तमपं उदय जिण, वदे जीव च सखना
मस्म, पेठानं अचमयं, थाणद जिप नमसामि. ॥ ४६७ ॥ पोदिल जिण च नव
म, सुगय मेर सुनद जीजस्त, सयकिति जिणिद सम, वदे सयगस्त जीगति
॥ ४६८ ॥ एगारमम सुणिसुवप च वदामि देवइय जीयं, वारसम अमम जिण, सु
वइ जीज जयपई ॥ ४६९ ॥ निरुसाप तेरसम, वदे जीय च वासुदेवस्त, बनद
व निथ वदे, चोदमम निपुनाड निण ॥ ४७० ॥ सुजस्ता जीज वद, पनरसम
निम्नमन निण नाम, गेहिणि जीज नमिमो, सोजसम चित्तयुत्तति ॥ ४७१ ॥

रूपक. परम गुरु प्रणीत प्रवचन तेथो जे निराधार नही तेने संघ कहिये. ते अ
वा प्रथम गणधर उत्पन्न अए जे सिद्ध यया ते तीर्थ सिद्ध; ४ रजोहरणादिरू
व्यवस्थित ठतां जे सिद्ध यया ते स्वलिंग सिद्ध; ५ परिव्राजक संबंधि वल्कल
पायादिरूप वेपना धरनार जाव सम्यक्त्वने अंगीकार करी तेहीज समये जो
वल ज्ञान पामी काल करी सिद्ध थाय ते अन्य लिंग सिद्ध कहिये; अन्यथा
जो पोतानुं घणुं आयुष्य जुवे तो ते लिंगनो त्याग करीने साधुलिंगने धा
ए करे ठे. पठी जो सिद्ध थाय तो तेने अन्य लिंग सिद्ध न कहिये ६ स्त्रीलिंग
तां सिद्ध यया ते स्त्री लिंग सिद्ध. ते स्त्री लिंग त्रण प्रकारनो ठे.— वेद. शरीर
निर्वृत्ति, ने नेपथ्य, तेमां अही मात्र शरीर निर्वृत्तिनुं प्रयोजन ठे. पण वेद ने नेप
थ्य करी न जाणवुं. केमके, वेद ठतां सिद्धतानो अजाव ठे, तेम नेपथ्यनुं पण
प्रमाण पणुं ठे. ते स्त्रीलिंगनेविषे वर्तमान ठतां जे सिद्ध यया ते स्त्रीलिंग सिद्ध.
७ पुरुष शरीर निर्वृत्तिरूपे व्यवस्थित ठतां जे सिद्ध यया ते पुरुष लिंग सिद्ध.
८ जे गृहस्थ ठतां सिद्ध यया ते गृहलिंग सिद्ध ते मरुदेवी प्रमुख जाणवा. ए
पुंसक लिंगे वर्तमान ठतां जे सिद्ध यया ते नपुंसक लिंग सिद्ध, १० तीर्थनो जे अ
जाव तेने कहिये अतीर्थ. तीर्थना अजावे मरुदेवी प्रमुखनीपरं अथवा श्री सुवि
धे नाथने श्री शांतिनाथने अतरे तीर्थनो व्यवघेद यया पठी पाठी तीर्थ
नी उत्पत्ति थई नथी तेना अंतराल समयमा जे जाति स्मरणादिके सिद्ध यया
ते अतीर्थ सिद्ध; ११ किंचित् वृषजादि कारण अनित्यादि जावनानो हेतु जाणी
ने बोधवान् थईने जे परमार्थ जाणीने सिद्धताने पाम्या ते प्रत्येकबुद्ध सिद्ध; १२
एक समये एकाही जे सिद्ध यया ते एक सिद्ध; १३ एक समये जे अनेकनी ता
थे सिद्ध यया ते अनेक सिद्ध; १४ पोतानी मेलेज तत्वज्ञान पामीने आर्द्रकु
मारादिनीपरं जे सिद्ध यया ते स्वयंबुद्ध सिद्ध, १५ आचार्यादिकना प्रतिवांचे
करी जे बोधने पाम्या थका सिद्ध यया ते बुद्ध बोधित सिद्ध; ए पूर्वोक्त तीर्थकर
रत्नादिना विजोषेकरी जेदोनुं प्रतिपादन कणुं. ए पंदर प्रकार सिद्धांतनेविषे रूढ
ला ठे. पण तीर्थकर सिद्ध अतीर्थकर सिद्धरूप वे जेदनेविषे अथवा तीर्थ सिद्ध
ने अतीर्थ सिद्धरूप वे जेदनेविषे वाक्कीना बधा जेदोनो अंतरजाव थाय ठे. न्यारे
२ जेदोनुं उपादान आमार कणुं? तेम न नमजवुं तेम के. जो पण ए बोधवुं
बु ठे तेम अंतरजाव थाय ठे तो पण विवर्द्धन वे जेदना उपादान मात्रही

પ્રિત્તવાદિ પણાને લીધે વિગેપેકરી વિવરણ કચ્છુ નથી ॥૪૭૬॥ એટલે તને
અવતરણ - હવે 'સલાહ વડાદ તિરિય સિદ્ધાણમિતિ' એટલે અથ
તિર્થાં લોકનેપિપથતા સિદ્ધોની સલાહનો સુમતાલીમો દાર કહેતે - મૂલ -

વડાં લોએ, હવે સમુદે તિર્થ જલે ચેવ, વાવીન મહો લોએ, તિરિય અદુત્તર
॥ ૪૭૭ ॥ અર્થ - કર્થ લોકનેપિ એક સમયે વલ્લુપણે ચાર સિદ્ધ

સમુદનેપિ વે, જોય વહ નદ્યાદિ સવયિ જલનેવિપ ત્રણ, પણ પ્રાજ્ઞતાનિ
રી તો જલમા ચાર સિદ્ધ થતા દેસાય છે અધોજોકનેવિપે વલ્લુપ એક

વાવીશ સિદ્ધ થાયતે સિદ્ધ પ્રાજ્ઞતાનેવિપે વલી આમ વીગમા આવે છે -
"ચત્તારિ વહુ લોએ, જલે ચત્તક હવે સમુદપિ, અઠ સપ તિરિ લોએ, રીન

અહો લોએ' એતટ્ટીકાયા ચ - "વિગતિ ધૃત્તક દિવિગતિ પ્રમાણ મૂહીતં
નૃત્યા નવન્ય ઇતિ' ધૃત્તક રચને કરી જો પણ અહીં 'દોવીન મહા લાએ'

યાય છે તો પણ સમીચીનજ છે અને તીર્થગ લોકે એક સમયે વલ્લુપથી
જો ને આવ સિદ્ધ થાય છે ॥ ૪૭૭ ॥ એ સુદતાલીશમો દાર પૂરો થયો

અવતરણ - હવે 'તહ એક સમય સિદ્ધાણતિ' એટલે એક સમયે નિદોન
સલાહનો અમતાલીશમો દાર કહે છે - મૂલ - ઇકોવ દોવ તિન્નિવ, અઠ સપ

જાર એક સમણ, મણુયગર્ણે સિન્નિ, સલાહ વ વીયરાગાઠ. ॥ ૪૭૮ ॥ અર્થ -
એક સમયે જયન્યથી એક, વે અથવા ત્રણ સિદ્ધ થાય છે અને વલ્લુપથી એક જો

ને આવ નિદ્ધ યાય છે તે મનુષ્યગતિપિ જાણવા પણ વેયગતિનેવિપે નનાણવા
તે પણ સલાહાતા આવપાવાજા જાણવા પણ અસલાહાતા આવપાવાજા નસમન

યા તે રીની રીનરાગ લક્ષણવાલા એટલે જેડે સર્વ કર્મ કનક અપગત કરેના
છે તે સમજરા પણ વીજા કુતી ધીડની સમત પઠે સકર્માડ નહાં જાણવા

॥ ૪૭૮ ॥ એ સુદતાલીશમા દાર પૂરો થયો
અવતરણ - તેય પત્તગ્ગ નેહિતિ' એટલે તે સિદ્ધ પદર જેડે છે તેના આગળ

પચાગમા દાર કહે છે - મૂલ - તિયર અતિયરા તિય સાજિગ ત્તનિગ થી પુ
રિતા, ગિદ્ધિ નિંમ નપુમ અતિય સિદ્ધ પનેય વુદાય ॥ ૪૭૯ ॥ એ અણગ મય

વુદ વુદ દોદ્ધિય પનેયથો નણિયા, સિદ્ધાંતે સિદ્ધાણ જેયા પત્તગ્ગ મરાતિ
॥ ૪૮૦ ॥ અર્થ - ૧ તીર્થકર્મની પદરી પાગરીને જે સિદ્ધ થયા તે તીર્થકર્મ સિદ્ધ

૨ મામાન્ય પણ કેવડ જ્ઞાન પામીને જે સિદ્ધ થયા તે અતીર્થકર્મ સિદ્ધ ૩ નળ
કરી મતાર સાગરને તગય તેને તીર્થ કહિયે યથાર્થ

પ્રરૂપક. પરમ ગુરુ પ્રણીત પ્રવચન તેથી જે નિરાધાર નહીં તેને સંય કહિયે. તે અથવા પ્રથમ ગણધર ઉત્પન્ન થયે જે સિદ્ધ થયા તે તીર્થ સિદ્ધ; ૪ રજોહરણાદિરૂપ વ્યવસ્થિત ઠતાં જે સિદ્ધ થયા તે સ્વલિંગ સિદ્ધ; ૫ પરિવ્રાજક સંવંધિ વલ્કલ કાપાયાદિરૂપ વેષના ધરનાર જાવ સમ્યક્ત્વને અંગીકાર કરી તેહીજ સમયે જો કેવલ જ્ઞાન પામી કાલ કરી સિદ્ધ થાય તે અન્ય લિંગ સિદ્ધ કહિયે, અન્યથા તે જો પોતાનું ઘણું આગુપ્ય જુવે તો તે લિંગનો ત્યાગ કરીને સાધુલિંગને ધારણ કરે છે. પઠી જો સિદ્ધ થાય તો તેને અન્ય લિંગ સિદ્ધ ન કહિયે ૬ સ્ત્રીલિંગ ઠતાં સિદ્ધ થયા તે સ્ત્રી લિંગ સિદ્ધ. તે સ્ત્રી લિંગ ત્રણ પ્રકારનો છે.— વેદ. ગરીર નિર્વૃત્તિ, ને નેપથ્ય, તેમાં અહીં માત્ર ગરીર નિર્વૃત્તિનું પ્રયોજન છે. પણ વેદ ને નેપથ્યે કરી ન જાણવું. કેમકે, વેદ ઠતાં સિદ્ધતાનો અજાવ છે, તેમ નેપથ્યનું પણ અપ્રમાણ પણ છે. તે સ્ત્રીલિંગનેવિષે વર્તમાન ઠતાં જે સિદ્ધ થયા તે સ્ત્રીલિંગ સિદ્ધ ૭ પુરુષ ગરીર નિર્વૃત્તિરૂપે વ્યવસ્થિત ઠતાં જે સિદ્ધ થયા તે પુરુષ લિંગ સિદ્ધ. ૮ જે ગૃહસ્થ ઠતાં સિદ્ધ થયા તે ગૃહલિંગ સિદ્ધ તે મરુદેવી પ્રમુખ જાણવા. ૯ નપુંસક લિંગે વર્તમાન ઠતાં જે સિદ્ધ થયા તે નપુંસક લિંગ સિદ્ધ; ૧૦ તીર્થનો જે અજાવ તેને કહિયે અતીર્થ. તીર્થના અજાવે મરુદેવી પ્રમુખનીપરે અથવા શ્રી સુવિધિ નાથને શ્રી ગાતિનાથને અતરે તીર્થનો વ્યવહેદ થયા પઠી પાઠી તીર્થની ઉત્પત્તિ થઈ નથી તેના અંતરાલ સમયમા જે જાતિ સ્મરણાદિકે સિદ્ધ થયા તે અતીર્થ સિદ્ધ; ૧૧ કિંચિત્ વૃષ્ણાદિ કારણ અનિત્યાદિ જાવનાનો હેતુ જાણી ને બોધવાન થઈને જે પરમાર્થ જાણીને સિદ્ધતાને પામ્યા તે પ્રત્યેકબુદ્ધ સિદ્ધ; ૧૨ એક સમયે એકાકી જે સિદ્ધ થયા તે એક સિદ્ધ; ૧૩ એક સમયે જે અનેકની સાથે સિદ્ધ થયા તે અનેક સિદ્ધ, ૧૪ પોતાની મેલેજ તત્ત્વજ્ઞાન પામીને આર્દ્રકુમારાદિનીપરે જે સિદ્ધ થયા તે સ્વયંબુદ્ધ સિદ્ધ; ૧૫ આચાર્યાદિકના પ્રતિબોધે કરી જે બોધને પામ્યા થકા સિદ્ધ થયા તે બુદ્ધ બોધિત સિદ્ધ, ૧૬ પૂર્વોક્ત તીર્થેક રત્નાદિના વિગ્રેષેકરી જેદોનું પ્રતિપાદન કહ્યું, ૧૭ પંદર પ્રકાર સિદ્ધતાનેવિષે કહેલા છે, પણ તીર્થેકર સિદ્ધ અતીર્થેકર સિદ્ધરૂપ વે જેદનેવિષે અથવા તીર્થ સિદ્ધ ને અતીર્થ સિદ્ધરૂપ વે જેદનેવિષે વાકીના વધા જેદોનો અંતરજાવ થાય છે. ત્યારે ગ્રેષ જેદોનું ઉપાદાન આસારુ કહ્યું? તેમ ન સમજવું કેમ કે, જો પણ એ બોજવું સાચું છે તેમ અંતરજાવ થાય છે તો પણ વિવક્ષિત વે જેદના ઉપાદાન માત્રથી

शेष जेदोन परिज्ञान न थाय माटे विशेष परिज्ञानने अर्थें त्या शास्त्रारं प्रयासत फल ठे माटे शेष जेदोन उपादान कसु ॥ ४८० ॥ ए उंगण पचाशमो द्वार यथा

अवतरण - हवे 'अवगाहणाय सिद्ध, उक्किष्ठ बहन्न मज्झिमाएयति' एते उत्कृष्ट मध्यम ने जयन्त्य ए त्रण प्रकारनी अवगाहनाएकरी एक समयनेविषे के टला सिद्ध थाय तेनो पचाशमो द्वार कहेते - मूज - दोवेवुकोसाए, चउर जइ चाइ मज्झिमाएउ, अछाहिणं सय खलु, सिद्धाइ थोगाहणाइ तदा ॥ ४८१ ॥ अर्थ - एकज समये उत्कृष्टथी पांच शें धनुष्य प्रमाणना शरीरनी अवगाहना वा ला वे सिद्ध थाय, तथा जयन्त्यथी एक समयमा वे हाथना शरीरनी अवगाहना वाला चार सिद्ध थायते, अने ते चकी वचमाना मध्यम अवगाहना वाना तो एक समये एरु शो ने आठ सिद्ध थायते,

आशका - नानिकुलगरनी पत्नी मरुदेवी ने नानिराजा ए बन्नेनां शरीरोनु पाव जें पचीश धनुष्यनु प्रत्येक मान ठरशे नही, केमके, जेटलु नानि राजाना शरीरु मान ठे तेटलुज मरुदेवीना शरीरुनु मान ठे यत - "सययण सवाण उडव चेव कुलगरेहि सममिति वचनात्" तेमा मरुदेवी जगवती सिद्ध यथा, सार उत्कृष्टथी पांच शें धनुष्य अवगाहना केम घटे? अर्थात् न घटे

समाधान - एमां दोष नथी केमके, मरुदेवीना तनुनु प्रमाण नानिराजाना तनुथी कांश्क न्यून ठे उत्तम संस्थानवान स्त्री, उत्तम संस्थानवान पुरुषना क रता पोतपोताना कालनी अपेक्षाए किंचित् थोठा प्रमाणवाली थायते माटे मरुदेवीनी पण पांच श धनुष्यनी अवगाहना कहेवाथी कांई दोष नथी बनी ह स्तिना स्कंधनी कपर आरुढ ठता सकुचितागी मरुदेवी सिद्ध यथा ते कारण माटे शरीर सकोची जावथी अधिक अवगाहनानो सजव होवाने लीधे कांई वि रोध नथी अथवा जे उत्कृष्टथी पांच शें धनुष्योनु मान आगमने विषे कसु ठे ते बाहुआपेक्षाएकरी जाणजु अन्यथा पांच शें ने पचीश धनु प्रमाण उत्कृष्टाव गाहना ते मरुदेवी माताना कालनेविषे वर्तनारा मनुष्यने अज्ञाव करवा योग्य थशे, केमके, मरुदेवीना त्या देशातरे नानिकुलजर तुल्य ठे तडक सिद्ध प्रानृत टी काया - मरुदेवीविश्याए सतरेण नानितुल्लसि " सिद्धप्रानृत सूत्रेषुक्त - उगा दणा जइन्ना, रयण डग अह पुणोइ उकोसो, पंचेव धणु सपाइ, पणुह पडुने ण अहिथ्याइ " एतटीकाव्याख्याच - 'एथक शब्दो बहुत्ववाची बहुत्व चेह पंच विंशति रूप इष्टव्यमिति' ॥ ४८१ ॥ ए पचाशमो द्वार पुरो यथा

અવતરણ.— ‘ગિહિલિંગ અન્નલિંગ સ્મલિંગ સિદ્ધાણ સંવાડતિ’ એટલે ગૃહિંગ તથા અન્યલિંગ અને સ્મલિંગ મિલ્લોની સંખ્યાનો એકાવનમો દાર કહેતે: મૂલ.— ૬૬ ચરમે ગિહિલિંગે, દસન્નલિંગે સયં ચ અઠ્ઠહિંયં; વિન્નેયં ચ સલિંગે મમયેણં સિદ્ધમાણાણં. ॥ ૪૮૨ ॥ અર્થ:— અહીં જિનશાસને મનુષ્ય લોકમાં ગૃહસ્થલિંગિ વર્તમાન એકજ સમય ઉત્કૃષ્ટથી ચાર મિદ્ધ થાય છે. તથા તાપસાદિ અન્યલિંગે વર્તમાન ઉત્કૃષ્ટથી એક સમયે દશ સિદ્ધ થાય છે. તેમ યતિલિંગે એક સમયે ઉત્કૃષ્ટથી એક શોનેઆઠ સિદ્ધ થાય. ॥ ૪૮૨ ॥ એ એકાવનમો દાર પૂરો થયો.

અવતરણ.— સાંપ્રત ‘વત્તીસાર્થ સિદ્ધંતિ અવિરયમિતિ, વત્તીશાદિ નિરંતર પ એ સીજતાં એક શો ને આઠ સીમ એક સમયથી આઠ સમય સીજતાની સંખ્યાનો વાવનમો દાર કહેતે:— મૂલ.— વત્તીસાર્થ સિદ્ધંતિ અવિરયં જાવ અઠ્ઠ અહિય સયં, અઠ્ઠ સમણ્હિ એકે, ક્ષણં જાવેક સમયંતિ ॥ ૪૮૩ ॥ વત્તીસા અડયાલા, સઠી વાવત્તરી ય વોયદ્વા; સુલસીર્થ ઠવ્વર્થ, હરહિય મઠોત્તરસયં ચ. ॥ ૪૮૪ ॥ અર્થ:— એકથી લઈને વત્તીગ પર્યંત મિદ્ધ થાય છે. નિરંતર આઠ સમય સુધી યાવત્ જાણવું. અહીં આ પરમાર્થ છે.— પ્રથમ સમયને વિષે જગન્યથી એક અથવા વે અને ઉત્કૃષ્ટથી વત્તીગ સિદ્ધ થાય છે. વોજા સમયને વિષે પણ જગન્યથી એક અથવા વે અને ઉત્કૃષ્ટથી વત્તીસ માંમીને યાવત્ આઠમાં સમયે પણ જગન્યથી એક અથવા વે અને ઉત્કૃષ્ટથી વત્તીશ સિદ્ધ થાય છે એમ જાણવું. એની ઉપર અવશ્ય અંતર સમયાદિકે કોઈ પણ મિદ્ધ થાય નહીં. તથા પૂર્વોક્તરી તે વત્તીગ આદિર્થ અડતાલીશ પર્યંત નિરંતર ઉત્કૃષ્ટ કરી સાત સમય યાવત્ પ્રાપ્ત થતા સુધી સિદ્ધ થાય છે. એની ઉપર નિયમે કરી અંતર સમયાદિક રહે. તથા ડગણ પચાગ આદિ વેઈને સાઠ પર્યંત નિરંતર સિદ્ધ થાય છે તે ઉત્કૃષ્ટથી યાવત્ ઠ સમય પ્રાપ્ત થતા સુધી તેની ઉપર અવશ્ય અંતર રહે. તથા એકસઠ આદિ વેઈને વોતેર સુધી નિરંતર સિદ્ધ થાય છે તે ઉત્કૃષ્ટથી પાંચ સમય સુધી ત્યાર પછી નિયમથી અંતર રહે. તથા તોતેરથી લઈને ચોઘાશી સુધી નિરંતર સિદ્ધ થાય તે ઉત્કૃષ્ટથી ચાર સમય સુધી. ત્યાર પછી અવશ્ય અંતર રહે તથા પચ્ચાશીથી તે ઠગુ સુધી નિરંતર સિદ્ધ થાય છે તે ઉત્કૃષ્ટથી યાવત્ ત્રણ સમય સુધી. ત્યાર પછી નિયમથી અંતર રહે. તથા સતાણુથી તે એક શો ને વે સુધી નિરંતર સિદ્ધ થાય તે ઉત્કૃષ્ટથી વે સમય સુધી ત્યાર પછી નિયમથી અંતર રહે. તથા એક શો ને ત્રણથી લઈને એક શો ને આઠ પર્યંત સિદ્ધ થાય છે તે નિયમથી એક સમય પ્રાપ્ત થતા સુધી ત્યાર પછી અવશ્ય સમયાદિક અંતર રહે છે. ॥ ૪૮૪ ॥

हवे आठ समय आदेदई एकेक ऊणो समय अतर पमे ते देखाडे ठे मू
न य ठय पच चेवचत्तारि तिन्नि दो एक्कं, वत्तोसाऽ सुतमया, निरतर अतर
अर्थ - बत्तीस सीजे तो आठ समय पठी आतरो, अडतालीस सीजे त्या
पठी आतरो, साठ सीजे ते वारे ठ समय पठी आतरो वक्तरे सीजे तेवारे
पठी आतरो, चोरासी सीजे तेवारे चार समय पठी आतरो पडे ठनु सीजे
समयपठी आतरो पडे एक सो वे सीजे तेवारे वे समय पठी आतरो पडे अने
आठ सीजे तो एक समयपठी आतरो पड्या पठी सीजे परतु आतरा विना

ए ४८४-८५ एवे गाथा तेना अर्थ प्रमाणेज जाणतु ॥४८७॥ ए वावन

अवतरण - 'थीवेए पुवेए नपुसए सिस्समाण परित्त्वा मिति' एटजे
पुरुषवेद तथा नपुसक वेदना सिफता जीरो तेनी सख्यानो त्रेपनमो
ठे - मूल - वीस णि गात्र पुरिस्ताण अठ सय एण समयउं सिज्ज, दस
पुसा तह, उवरि समएण परित्तेहो ॥ ४८६ ॥ अर्थ - एक समयनेत्रिपे
पेथी वीश स्त्री सिद्ध थाय पुरुष एक शो ने आठ सिद्ध थाय अने नपुसक
सिद्ध थाय उक्त सख्यानी कपर सर्वत्र पणो एक समये सिद्ध थवानो सिद्धा
प्रतिपेध ठे, एटजे एथी वधारे सिद्ध थई शके नही ॥ ४८६ ॥

अवतरण एज धारनेत्रिपे कई गतिथी आवीने केटगा जीरा उत्कर्षेथी
समये सिद्ध थाय ठे? ते त्रिशोपे करी प्रतिपादन करता ठता कहे ठे - मूल
वीस नर कण्य जोऽस्त, पचय नवण वण दसय तिरियाण, इत्तीउं पुरिस्ता पु
दस दस सवेपि कण्य त्रिणा ॥ ४८७ ॥ कण्यठ सय पुहवो आठ पकण्य ना
चत्तारि, रयणावसु तिसु दस दस, ठतरूण मणतर सिज्जे ॥ ४८८ ॥ अर्थ - न
र के० मनुष्योमाथी स्त्रीए स्त्रीपणानो त्याग करीने वीजा जवे पाठा मनुष्य गति
मां आवीने जे एक समयनेत्रिपे सिद्ध थाय ठे ते उक्त रीतीए वीशज जाणवा
सौधर्म तथा ईशान देवलोकनी स्त्रीथो स्वजावे ते नवनो त्याग कखा पठी मनुष्य
गतिमां आवीने एक समये वीश सिद्ध थाय ठे वेज कल्पमा स्त्रीउं उत्पन्न थाय
ठे माटे कण्यति एवी सामान्योक्ति ठता सौधर्म ने ईशान लरुथु ज्योतिपीनी स्त्रीथो
मनुष्यगतिमां आवीने एक समये वीस सिद्ध थायठे छुवनपती, दश निष्कायनी तथा
व्यतरनी स्त्रीथो मनुष्यमां आवीने प्रत्येक पाच पांच सिद्ध थाय ठे पचेइय तिर्यगनी
स्त्रीथो त्यां स्त्रीत्वथी निरर्चन थईने मनुष्य नयमा आरी दश सिद्ध थाय ठे ए
इत्तीउं एटजे स्त्रीउं कही हव पुरिस्ताण के० पुरुष ते सर्व कल्प शिषाय मनुष्य था

तिष्क, नवनपति, व्यंतर, तथा तिर्यग्गति लक्ष्ण पांच स्थान संबंधि पुरुषो पुरुष
त्वथी निवृत्त यई अनंतर मनुष्य नवमां आवी एक समये उत्कर्षे करी प्रत्येक दश
दश सिद्ध थाय ठे. ए कल्पना देवोविना कसुं. ॥४८७॥ पण कल्पथी आवीने केटला
सिद्ध थाय ठे ते कहे ठेः—कल्पस्थ एटसे विमानवासी देवो अनंतर नवनेविपे मनु
ष्यपणुं पामीने एक समयमां उत्कर्षथी एक शो ने आठ सिद्ध थाय ठे. तथा पृथ्वी
कायिक, अप्रकायिक, तथा पंकप्रजा यकी आवीने प्रत्येक चार सिद्ध थाय ठे;
रत्नप्रजा, शरैराप्रजा, बालुकाप्रजा ए त्रण; पृथ्वीना आव्या प्रत्येक दश सिद्ध था
य ठे. धूम प्रजादि त्रण पृथ्वीना आवेला सिद्ध यता नथी. वनस्पतिकायथी नि
वर्चन यईने अनंतर मनुष्य नव पामी उत्कर्षे एक समये ठ सिद्ध थाय ठे. तेज
ने वायुकायना अनंतर नवे मनुष्यपणुं प्राप्त थयाथी तथा द्वित्रि अने चतुरिंदिय
ने नवस्वनावथीज अनंतर जावेकरी सिद्धिनो अनाव ठे. तथा चोक्तं प्रज्ञापनायांः—
“अणंतरागयाणं जंते नेरइया एग समएणं तेवइया एग समएणं केवइया अंतकि
रियं एकारति गोयमा जहन्नेणं एगो दो वा तिन्नि वा उक्कोसेणं दस रयणप्पना पुढ
वि नेरइयावि एवं चेव जाव बालुयप्पना पुढवि नेरइया, पंकप्पना पुढवि नेरइया उ
क्कोसेणं चत्तारि असुरकुमारो दस असुरकुमारीउ पंच एवं जहा असुरकुमारा सदेवी
या तहा जाव वणियकुमारा पुढविकाइया ए चत्तारि एवं आउकाइयावि वणस्त काइ
यासु उ पंचिंदिया तिरिक्क जोणिया दस पंचेदिय तिरिक्क जोणणीउवि दस मणुस्सा
दस मणुस्सीउ बीसं वाणमंतरा दस वाणमंतरीउय पंच जोइसिया दस जोइसि
णीउ बीसं वेमाणिया अउत्तरं वेमाणीउ बीसमिति” सिद्ध प्राज्ञतनेविपे देव ग
तिनेविपे. अन्यत्र त्रण गतिनेविपे पण दश एम कसुं ठे. “सेसाण गइए दस दम
गंति वचनात्” तत्व तो श्रुत ज्ञानी जाणे. अही देवादि पुरुषवेदथी अनंतर
निवर्त्तिने केटला एक पुरुषो थाय ठे, केटला एक स्त्रीओ थाय ठे; केटला एक न
पुंसको थाय ठे. एमज स्त्रीओनापण देवो प्रमुखथी चवीने तेज त्रण जांगा जाणवा
तेम नारक नपुंसको चवीने तेज त्रण जांगारूपे थाय ठे. ए सर्व नव जांगानी सं
ख्या थाय ठे. तेमां जे देवना पुरुषवेदथी निर्वृत्त यई पुरुष यईने निद्ध थाय ठे ते एक
समयनेविपे एक शो ने आठ सिद्ध थाय ठे. अने वाकीना आठ जांगानेविपे प्र
त्येक दश दशज सिद्ध थाय ठे. तेज विचरीने कहेठेः— देवना पुरुषवेदथी आवी
पुरुष यईने एक समयनेविपे एक शो ने आठ सिद्ध थाय ठे. अने तेज वेदथी आवी
स्त्री तथा नपुंसक यईने प्रत्येक दश दश सिद्ध थाय ठे. तथा देवीना नवथी आवी

પુરુષ થઈને દશે સિદ્ધ થાય છે; એમજ સ્ત્રી તથા નપુત્તક પણ થઈને સિદ્ધ થાય છે જે વૈમાનિક દેવીઓ થકી, જ્યોતિષ્ક દેવી થકી, તથા આવીને વીસ સિદ્ધ થાય છે. એમ પૂર્વે કહ્યું છે, તે પણ અહીં પુરુષ, સ્ત્રી કપણું પામીને તેના દિક સયોગે કરી અથવા ત્રિક સયોગે કરી મલ સિદ્ધ થાય છે પણ કેવલ પુરુષો, અને કેવલ સ્ત્રીઓ અથવા કેવલ નેજ વીશ સિદ્ધ થતી નથી તથા યદપિ વીશ સ્ત્રીઓ એક સમયે અર્ધ સિદ્ધ થાય છે એમ પૂર્વે કહ્યું છે, તત્રાપિ, કોઈ પુરુષવેદપણથી કોઈ સ્ત્રી અને કોઈ નપુત્તકવેદ પણથી આવેલી મલી અહીં સ્ત્રીવેદપણ પામીને થાય છે પણ કેવલ પુરુષ થકી, કેવલ સ્ત્રી થકી અથવા કેવલ નપુત્તક આવેલી વીસ સિદ્ધ ન થાય એરીતે એ સર્વે દિશાએ જાંગાની જાવના કરવે સિદ્ધ પ્રાનૃત સૂત્રે - સેસાઠ અઠ જંગા, દસગં દસગ તુ હોઈ એકેકે, સિદ્ધ ફક વીસુ રિગેષ દર્શાવે છે - જેમ કે, નંદનવનને વિષે એક સમયે ચાર સિદ્ધ છે. 'નંદણે ચત્તારિ' સિદ્ધ પ્રાનૃત ટીકા વચનાત્ પ્રત્યેક 'વિજયને વિષે વીશ થાય છે. "વીસા એગયરે વિજયે" સિદ્ધ વચનાત્ વલી સહરણો કરી કા અકર્મનૂમિ કૂટશિલાદિક સર્વ સ્થાનને વિષે એક સમયે વત્કર્ષે કરી દશ દશ થાય છે અને પંદ્રક વનને વિષે સહરણથી બે સિદ્ધ થાય છે પદર કર્મનૂમિને જન્મ પામેલા એક શો ને આઠ સિદ્ધ થાય છે યજ્ઞક સિદ્ધ પ્રાનૃત સૂત્રે - "સાદ દસગ, દોચેર હવતિ પદ્મગવણમિ, સમયેણ ચ અઠ્ઠસયં, પત્તરસસુ ક નૂમીસુ" તથા વત્સર્પિણી તથા અવતર્પિણી એ પ્રત્યેકના ત્રીજા તથા ચોથા રાને વિષે એક સમયે એક શો ને આઠ સિદ્ધ થાય છે અવતર્પિણીના પાંચમાં આ નેરિષે એક સમયે વીશ સિદ્ધ થાય છે વાકીના પ્રત્યેક વત્સર્પિણી તથા અવતર્પિણીના સર્વ આરાનેરિષે એક સમયે દશ દશ સિદ્ધ થાય છે વત્કચ સિદ્ધ પ્રાનૃત સૂત્રે - "વત્સર્પિણિ યત્સર્પિણિ, તદ્વ ચઠ્ઠય સમાસુ અઠ્ઠસયં, પંચમિયાએ વીસ, દસગદ સગ ચ સેસાસુ" અહીં પાંચમો આરો અવતર્પિણિ સબધી જાણવો, પણ વત્સર્પિણી નો ન જાણવો કેમકે, તે કાજને વિષે તીર્થનો અજાવ છે ॥ ૪૮૬ ॥ એ ત્રેપનમો દ્વાર અવતરણ - હવે 'સિદ્ધાણ સગણતિ' અટલે સિદ્ધોના સરુધાનોનો ચોપનમો દ્વાર કહેતે - દીઠ વાહસ્તવા, જે સગણ તુ આસિ પુઠ જવે, તત્તો તિનાગદીણ મિદ્ધાણોગાહણ નણિયા ॥ ૪૮૭ ॥ અર્થ - દીર્ઘ પ્રમાણ પાંચ ઝં ધનુષ્યોતુ હ મ પ્રમાણ બે હાપતું તથા મધ્યમ પ્રમાણ પિચિત્ર હોયતે તેમાં જેટલુ ચરમ સમ

ચનેવિષે સંસ્થાન હોય તે સંસ્થાનથી ત્રીજા નાગે હીન એટલે વદન તથા ડદર પ્રમુખ ત્રિણે પુર્ગઈ ગયાથી ત્રીજો નાગ હીન સિદ્ધની અવગાહના થાયઠે. તે પોતાની અવસ્થાનેવિષે જાણવી, એમ તીર્થંકરો તથા ગણપરોએ કહ્યું ઠે. ॥ ૪૮૯ ॥

એજ સ્પષ્ટ પણે દર્શાવે ઠે:- મૂલ:- જં સંગણં તુ શ્દં, નવંચ યં તસ્ત ચરમ સમર્પમિ; આત્મીય પૃથ સર્વણં, તં સંગણં તદ્દિં તસ્ત. ॥ ૪૯૦ ॥ અર્થ:- જે સંસ્થાન આ મનુષ્ય નવનેવિષે હોય તેજ વગવર્તિંડ નવ શરીર અથવા સંસારનો ત્યાગ કરતાં અથવા કાવ્યયોગ મુક્તતાં ચરમસમયે સૂક્ષ્મક્રિયા પ્રતિપત્તિ ધ્યાન ના વણે કરી વદન તથા ડદરાદિ રંધને પૂછાથી ત્રીજે નાગ હીન પ્રદેશ ધન થાય ઠે. તેજ પ્રદેશધન મૂલ પ્રમાણની અપેક્ષાએ ત્રીજે નાગ હીન સંસ્થાન કહેવાય ઠે તે લોકાગ્રસ્થિત સિદ્ધતું જાણતું પણ વીજાતું નહીં ॥ ૪૯૦ ॥

તે અવસ્થાન એક આકારેજ થાય ઠે અથવા અન્ય આકારે પણ થાયઠે? તે કહેઠે:- મૂલ:- ડક્ષાણડય પાસ, છ ડંચ વિચડ નિસન્નડ ચેવ; જો જહ કરેશ કાજં; સો તહ ડવવક્ષણ સિદ્ધો. ॥ ૪૯૧ ॥ અર્થ:- ડક્ષાન એટલે વીતું સૂતાં, ડલટું સૂતાં, પાતુંવાલી સૂતાં કજા ડતાં અથવા વેગ ડતાં, અધિક છું કહેતું પણ જે મનુષ્ય નવમાં જેવા પ્રકારે અવસ્થિત ડતાં કાલ કરે તે તેવાજ પ્રકારે કરી સિદ્ધ થાય ઠે. ॥ ૪૯૧ ॥ એ ચોપનમો દાર પૂરો થયો.

અવતરણ:- હવે ‘અવઠિ અગ્નિ સિદ્ધાણમિતિ’ એટલે સિદ્ધને રહેવાના સ્થાનનો પચાવનમો દાર કહેઠે:- મૂલ:- ઈતિપ્પાપ્પારાણ, ડવરિં રવલુ જોયણસ્ત જો કોસો; કોસસ્ત ય ડપ્પાણ, સિદ્ધાણોગાહણં જણિયા. ॥ ૪૯૨ ॥ અર્થ:- સર્વાર્થ સિદ્ધ વિમાનની ડપર વાર યોજન ડર્ધાં જતા પિસ્તાલીશ લાખ યોજન વિષ્કંઠ વૃત્તવાલી, એટલાજ આયામ યુક્ત ઠે; તેમાંના વે પણ વિચાલે કદાહ પ્રમાણે આયામ વિષ્કંઠ અષ્ટ યોજન પ્રમાણ ક્ષેત્રે અષ્ટ યોજન વાહુલ્ય ઠે. તદનંતર એકેક પ્રદેશ હાણી કરતાં અંતનેવિષે મહિકાના પાંચથી પણ પાતલી અંગુલા સંસ્થેય નાગ માત્ર વાહુલ્ય ઠે. સર્વે શ્વેતવર્ણ એટલે નિર્મલ સ્ફટિકના જેવી ઠે. કપાદેલા ડત્ર અથવા ધૃતથી જરેલા વાટકાના આકારે. એવી ઈપત્ પ્રાગ્જારા નામની સિદ્ધ શિલા જાણવી. અહીં કેટલાએક કહેઠે કે, સર્વાર્થ સિદ્ધની ડપર વાર યોજન ડપરાંત પ્રાગ જારાની ડપર એક યોજન ગયા પઠી લોકાંત ઠે. તે યોજનના ડપરલા ક્રોશ એટલે થોથા ગબ્બૂતિના અથવા ક્રોશના સર્વોપરના ડગ નાગનેવિષે ત્રણ ઈં તેત્રીશ ધનુષ્યોને બત્રીસ અંગુલ જેટલી જગ્યામાં સિદ્ધની અવગાહના ઠે. ડત્કર્પથી એટલોજ

સિદ્ધાવાહનાનો નાવ શ્રી વીતરાગેકહ્યો છે. યદુક્ત ॥ તિન્નિસયા તેતીસા ધનુન્નિનાગીમ
કોત ઠપ્પાગો, જપરમો ગાહોર્ય, તો કોસસ્ત ઠપ્પાગ ॥ ૪૯૨ ॥ મૂલ - અલોપ પહિયા
સિદ્ધા, લોયગે ય પડિયા, હં વોદિ ચડ્છાણ, તથ ગતૂણ સિન્નઈ ॥ ૪૯૩ ॥ અર્થ - અહી
સત્તમી તૃતીયાચેંટે અલોકનેવિપે કેવલ આકાશાસ્તિકાય છે પણ ધર્માસ્તિકાયાદિના
અનાવ યકો સિદ્ધ પ્રતિહણાણા યકાં પચાસ્તિકાયાત્મક લોકના અગ્રે દટલે મૂર્ધનિ
નેવિપે પ્રતિષ્ઠિત દટલે અપુનર્ગતિએ અવસ્થિત થયા છે તથા આ મનુષ્ય દેત્રનેવિપે
શરીરનો ત્યાગ કરીને લોકના અગ્રે સમયાતરે પ્રદેશાતરને ન સ્પર્શતા ત્યાં પ્રાત
ચઈને સિદ્ધ થાય છે દટલે નિષ્ઠિતાર્થ થાય છે ॥ ૪૯૩ ॥ એ પચાવનમો દારપૂરોથયો

અવતરણ - સપ્રતિ 'અવગાહણાય તેસિ, ઠક્કોસતિ' - સિદ્ધની ઠલ્લટ્ટી અવ
ગાહના વેહના માનનો ઠપ્પન્નમો દાર કહેટે - મૂલ - તિન્નિ સયા તેતીસા, ધનુ
ન્નિનાગો ય હોઈ વોપ્પો, એસા રવ્વુ સિદ્ધાણ, ઠક્કોસોગાહણા નણિયા ॥ ૪૯૪ ॥
અર્થ - સિદ્ધની ઠલ્લટ્ટ અવગાહના ત્રણ શેં તેત્રીશ ધનુષ્ય તથા એક ધનુષ્યના
ત્રીજા નાગ જેટલી જાણવી તે આ પ્રમાણે - સિદ્ધિ ગમન યોગ્ય ઠલ્લટ્ટ અવ
ગાહના પાંચ શેં ધનુષ્યરૂપ છે તેનો ત્રીજો નાગ એક શો ઠાસવ ધનુષ્ય ને ચો
સવ આંગલી તે સિદ્ધિ ગમનકાલે વદન તથા ઘડરાદિ વિવરણો પૂરાયાથી ત
કુચિત ચઈ જતા તે પાંચ શેં ધનુષ્યોમાંથી ઓઠા કચાથી વાકીની ઠલ્લટ્ટ સિદ્ધ
યગાહના જાણવી અને જે સવા પાંચશેં ધનુષ્યોની ઠલ્લટ્ટથી અવગાહનાનું માન
સિદ્ધિગમન યોગ્ય મરુદેવી પ્રમુલ્લવુ ક્યાંક સત્તલાય છે, તે દેશાંતરેકરી જાણી
લેવું ॥ ૪૯૪ ॥ એ ઠપ્પન્નમો દાર પૂરોથયો ॥

અવતરણ - હવે 'મક્કિમ સિદ્ધોગોહણતિ' દટલે મધ્યમ સિદ્ધાવગાહનાના
સત્તાવનમો દાર કહેટે - મૂલ - ચત્તારિઅ.રયણીઠ, રયણિ તિનાગૃણિયા ય હો
પ્પો, એસા રવ્વુ સિદ્ધાણ, મક્કિમ ઠંગાહણા નણિયા ॥ ૪૯૫ ॥ અર્થ - ચાર
હાથ ઠપર એક હાથ ત્રીજે નાગે ઓઠો કરિયે દટલી સિદ્ધની મધ્યમ અવગાહ
ના જાણવી શ્રી મહાવીર જગવાનના શરીરનું માન સાત હાથનું હતું તેણે સિ
દ્ધાવસ્થાનેવિપે રથપૂચાથી વે હાથ ને આઠ આંગલા જેટલો નાગ સકુચાઈ ગયા
થી વાકી ચાર હાથ ને શોભ આંગલા મધ્યમાવગાહના જાણવી ડપલદળણથી ઠ
લ્લટ્ટ સિદ્ધાવગાહનાથી નીચે અને જઘન્યથી કપર એ સર્વ મધ્યમાવગાહના પાંચ છે
આગલા - જઘન્ય પદે સાત હાથ ઠચા ને આગમનેવિપે સિદ્ધિ કહી છે તેથી
એ અવગાહના જઘન્યથી કહેવાય તેને મધ્યમ કેમ કહી!

સમાધાન:- તે અણુ છે. કેમકે, તેને વસ્તુતત્ત્વનું અપરિદ્ધાન છે માટે સામાન્ય કેવળીને તો હીન પ્રમાણ પણ થાય છે, આ અવગાહના માનનેવિષે સામાન્ય નિહની અપેક્ષા કરી હીનતા કહી છે અને તીર્થંકરની અપેક્ષા જયન્ય પદે તેમ પણ કહ્યું છે. માટે એમાં કોઈ દોષ નથી. ॥ ૪૯૫ ॥ એ સત્તાવનમો દાર પૂરો થયો

અવતરણ:- હવે 'જહ્ન સિદ્ધોગાહણતિ' એટલે જયન્યથી સિદ્ધાવગાહનો અભાવનમો દાર કહે છે:- મૂલ:- એા ય હોય રચણી, અષ્ટેવય અંગુલાદ સાહીયા; એતા ચલુ સિદ્ધાણં, જહ્ન ડંગાહણા નણિયા. ॥ ૪૯૬ ॥ અર્થ:- એક હાથને આઠ આંગલની જયન્યથી સિદ્ધાવગાહના તીર્થંકર તથા ગણધરોએ કહી છે. તે આમ:- સિદ્ધિ ગમનયોગ્યને જયન્ય અવગાહના બે હાથ પ્રમાણ હોય છે. તેમાં રંધ પૂરણ થતાં ત્રીજા નાગના શોભ આંગલ વાદ કરતાં એક હાથ ને આઠ આંગલની જયન્યથી અવગાહના થાય છે. એવી બે હાથની અવગાહના કૂર્માપુત્રની જાણવી; અથવા સાત હાથ ઝંજું શરીર ઠતાં પણ યંત્રપીઝનાદિકેકરી સંવર્તિત શરીરની બે હાથની અવગાહના થાય છે. ॥ ૪૯૬ ॥ એ અભાવનમો દાર પૂરો થયો. ॥

અવતરણ:- હવે 'સાસય જિણ પડિમા નામતિ' એટલે શાશ્વત જિન પ્રતિમાં આમંત્રણ પૂર્વક આગિયાનો ડંગણસાતમો દાર કહે છે:- મૂલ:- સિરિ ઉસહતેણ પહુવા, રિ સેણ સિરિ વડમાણ જિણનાહ; ચંદાણણ જિણ સવે, વિ નવહરા હોહ મહ હુપ્પે. ॥ ૪૯૭ ॥ અર્થ:- શ્રી વૃષ્ણતેન એટલે કૃષ્ણનાનન, પ્રહુ વારિપેણ; શ્રી વર્ધમાન જિનનાથ, તથા શ્રી ચંડાનન જિન એ સર્વ તમે મને સંસારના નિર્નાશક અથવા નવહર થાવો. ॥ ૪૯૭ ॥ એ ડંગણસાતમો દાર પૂરો થયો.

અવતરણ:- હવે 'જિનકપ્પિ ઉપગરણ સંઘતિ' એટલે જિનકલ્પીના ઉપકરણની સંખ્યાનો સાતમો દાર કહે છે:- મૂલ:- પત્તં પચાવંધો, પાયછવણં ચ પાયકે સરિયા; પહલાદ રચણાં, ચ ગોઘઠં પાયનિક્કોગો ॥ ૪૯૮ ॥ તિન્નેવ ય પચાગા, રચહરણં ચેવ હોહ મુહપત્તી; એસો હુવાલસ વિહો, ઉવહી જિણકપ્પિયાણં તુ ॥ ૪૯૯ ॥ અર્થ:- જેથી ત્રીતીની ઉપક્રિયા થાય છે તેને ઉપકરણ કહે છે. તે ઉપર બે પ્રકારનો છે એક આંધિક ને વીજો આંપગ્રહિક. તેમાં ઉંચ એટલે પ્રવાહ, તે સામાન્ય પણે સદા થાય છે એટલે તે પરંપરા પ્રવાહે કરીને સાધુને ગ્રહણ થાય છે તે આંધિક; અને ઉપસમીપે સંપમના ઉપવૃત્તને અર્થે જે વસ્તુનું ગ્રહણ કરવું તે ઉપગ્રહ જાણવું. જે પ્રયોજન સહિત હોય તે ઉપગ્રહિક; એટલે કારણ પહોં ઠતાં સંયમ માત્રને અર્થે જે ગ્રહણ થાય છે તે ઉપગ્રહિક જાણવો, પણ જે નિત્ય હોય

તે ન જાણવો તત્ત્વ ઔધિક વપધિ બે પ્રકારનો છે - એક ગણના આશ્રયીને બી
જો પ્રમાણ આશ્રયી તેમાં ગણના આશ્રયી તે એક બે તથા ત્રણ આદિરૂપ, તથા
પ્રમાણ આશ્રયી તે વીર્ય તથા દૃષ્ટિવાદિરૂપ જાણવો તેમજ ઔપચરિક વપધિ
પ તેજ બે પ્રકારનો છે - તત્ત્વ ઔધિક વપધિ ગણના પ્રમાણથી જિન કલ્પને
શ્રદ્ધા પ્રતિપાદન કરિયે છે, તેમાં ૧ પત્ત એટલે પાત્ર ૨ પાત્રવંધ તેજોતી તે ચાર છે
ઢાગાનુ ચત્ત ૩ પાત્રસ્થાપન એટલે તે કબલમય ચમ જેમાં પાત્ર રચાય છે તે
૪ પાત્રકેસરિકા એટલે પાત્ર પ્રત્યુપેક્ષિક જે ચલવલી તે પ્રતિષ્ઠ છે ૫ પદન
એટલે જિહ્વા કરવાને ફરતાં જે પાત્રની ઊપર ઢકાય છે તે ૬ રજસાળ એટલે
પાત્રનો વિટણો ૭ ગોમુક એટલે કબલનો ચમ જે પાત્રની ઊપર વેવાય છે તે. એ ત
ત પ્રકારનો પાત્રનિર્ણય એટલે પાત્ર પરિકર છે ॥૪૯૭॥ તથા ત્રણ પ્રજ્ઞાવક કપનાને તે
પ્રાચીન ગણવા તેમાં બે મુદ્રના અને એક કનનો હોય છે, એ વશ થયા તથા
રજોદરણ અને મુલ્યપોતિકા. એ વત્કર્ષથી દ્વાદશવિધ વપધિ જિન કલ્પને પાવે.

આશાકા - જિનકલ્પી એક સ્વરૂપેજ યાય છે કે, છુદા છુદા સ્વરૂપે પણ યાય

સમાપાન - મુદ્ર - જિનકલ્પિયાવિ ડુવિહા, પાણીપાયા પશ્ચિમગદ્ધરા ય: પા
છાગ કપાલગણા, એકેકા તે નવે ડુવિહા ॥ ૫૦૦ ॥ અર્થ - જિનનો કલ્પ એટલે જે
આચાર તેને જિનકલ્પ કહિયે તે વિદ્યમાન છે જેને વિષે તેને જિનકલ્પી કહેવું. તે
જિનકલ્પી કરી બે પ્રકારના હોય છે એક પાણિપાત્ર ને બીજા પત્તદ્ધર, તેમાં જેને
દાવજ પાત્ર માત્ર હોય તે પાણી પાત્ર, ને જેને કાષ્ટ પ્રમુલ્લું પાત્ર હોય તે પત્તદ્ધ
પર તે પ્રત્યેક થતી બંને પ્રકારના હોય છે એક સમાવરણ, તે કપનાત્તરિત ન
બીજા અદાદાલ તે કપનાત્તરિત ॥ ૫૦૦ ॥ આશાકા - જિનકલ્પીને દ્વાદશવિધ
વપધિ કહી તે સર્વને એક પ્રકારેજ યાય છે ?

સત્તપાન - એક પ્રકારે નહી પણ આઠ પ્રકારે તે કહેવું - મૂલ - ડગ તિ
ન ચત્તક વણગ, નવ દત્ત ઇકારસેર બારસગ, એ અઠ ગિગપ્પા, જિણ કલ્પે કુતિ
સદ્ધિરમ ॥ ૫૦૧ ॥ અર્થ - ઠિક ત્રિક, ચતુષ્ક, પચક, નવક, દશક એવાક
ક ને દ્વાદશક એ આઠ વિકલ્પ જિનકલ્પની વપધિના યાય છે ॥ ૫૦૧ ॥

અદાદાલ - તેજ દેવાને છે - મુદ્ર - પૂર્તી રમદરપોદિ, ડુવિહો તિવિહો ય ધ
ક કલ્પ હૃદ, ચત્તકા કલ્પ કુણ, કલ્પ તિગેણ તુ પચવિહો ॥ ૫૦૨ ॥ ડુવિહા
તિવિહો ચત્તકા, પચવિહો તિદ્ધ રજાયનિક્કોનો, જાપડ નયદા દસદા, કપાન
દ કપાન ॥ ૫૦૩ ॥ અર્થ - મુલ્યપોતિકા તથા રજોદરણોતરી વિવિધ, ૭

रक्षण तो पाणिपात्र तथा प्रावण्यवर्जित जिनकल्पिक पण धारण करेते. तेने विभेज एक कपडो चुक थयायी पूर्वोक्त त्रिविध उपधि आयते. तेनज वे कपडां मली चतुर्विध आय; त्रण कल्प सहित पंचविध आय; तथा पूर्वोक्त द्विविध, त्रिविध, धनुर्विध, पंचविध उपधि, सात प्रकारना पात्र नियोग सहित उतां यथा क्रमे नवविध, दशविध, एकादशविध तथा द्वादशविध आयते. तत्र रजोहरण मुख पोतिका, अने सप्तविध पात्रनियोग सहित नवविध उपधि अप्रावरण पात्र नोजीने जाणवो. वाकीना दशविध, एकादशविध, तथा द्वादशविध पात्रनोजी संप्रावरणने जाणवो. ॥ ५०० ॥ ५०३ ॥

अवतरण:- हवे सूत्रकारज अप्रावरणना उपकरणोनी संख्या कहेते:-मूल:- अहवा दुगं च नवमं, उवगरणे हुंति दुन्निउ विगप्पा; पाठरण वज्जिपाणं, विमु ६ जिणकप्पिपाणं तु. ॥ ५०४ ॥ अर्थ:- पूर्वे सामान्ये करी जिनकल्पिक उपधि ना आव नेदोतुं प्रतिपादन करुं. अथवा द्विकं नवकं एटले ए वेज नेव ठे. तत्र द्विक ते जे पात्रे जमे नही ते रजोहरण तथा मुखपोतिकारूप; अने नवकं ते जे पात्रे जमतो होय तेने रजोहरण मुखपोतिका तथा सप्तविध पात्रनियोग लक्ष्ण जाणवुं. एवं जे प्रावरण एटले कपडा वर्जित ठे ते स्वल्पोपधिपणेकरी विमु ६ जिनकल्पिक कहेवाय ठे. एओनाज द्विक तथा नव लक्षणवाला वे नेव कहा. अने कपडा राखनार अविमु ६ जिनकल्पिकना तो १०-११-१२ ए नेद जाणवा.

अवतरण:- ए कारण माटे जिन कल्प पडिवजण हारनी तुलना कहे ठे:- मूल:- तवेणय सुत्तेणय, एगत्तेण वलेण य; तुलणा पंचहा बुत्ता, जिणकप्पं पव झुत्तं. ॥ ५०५ ॥ अर्थ:- जेणेकरी आत्मानुं तोलन एटले परीक्षा थाय ठे, तेने तुलना कहिये. अर्थात् आत्माने जिनकल्पांगी करण प्रति परिहण करवुं. ते पांच प्रकारनी कहिये, ते कहे ठे.-प्रथम तवेण के० तपे करी एटले चतुर्थे पट्ट अष्टम्यादि व मास सुधीनो तप; तेना अन्यासे करी आत्माने जाववुं; ज्यारे एवा तप करवायी प्रथम वाप न थाय त्यारे ते जिनकल्प पडिवजे; अन्यथा नही, ए जाव बीजो सुत्तेण के० सूत्रेकरी एटले पूर्वादिलक्षण श्रुतनो एवो अन्यास करे के जेथी पञ्चासुपू र्यादि क्रमे करी तेतुं परावर्त्तन करवाने शक्तिमान थाय. त्रीजो सत्तेण के० सत्वे करी एटले मानसिक अवष्टेज लक्षणे करी आत्माने ए प्रकारे तोलन करे के जेम गूण्यगृह तथा स्मशानादि जयने उत्पन्न करनारा स्थानोनेविये कायोत्सर्गादि गृह ण समये निरर्गल दुर्गोपसर्ग परिसहादिके करी होजायमान थाय नही. चोथुं ए

गतेण के० एकत्वे करी एटले एक पणे आत्माने नावबुं एकाकी विचरबु; ज्यारे पोतानी ख्याति तेनो बोध करी न शके एटले ए क्यां विचरे ठे एवो पण कोइ जाणी शके नही एवी शक्ति थाय ल्यारे जिन कटप अंगीकार कराय ठे अय्य नही अने पांचमो बलेणय के० बलेकरी एटले एक अंगुष्ठादिके करी स्थित स्थाई ना व करी कना रहेबु, ए शरीरेकरी, तथा, बीजो धृतिरूप, एटले मनेकरी स्थित यन्ने आत्मानी परीक्षा करवी ए प्रकारे पांच जेवेकरी तुलना जाणवी ए यथा पवी जिनकटपनी प्रतिपत्ति करवायोग्य थाय ठे ॥ ५०५ ॥ ए साठमो द्वार पूरो यवो

अवतरण - हवे 'यविर कप्पोपकरणे इति' एटले स्थविर कल्पना उपकरणे नो एकसठमो द्वार कहे ठे - मूल - एए चैव ड्वाजस, मत्तग अश्रेग चोनपट्टो व, एतो चउदसरूवो, उवही पुण येरकप्पस्स ॥ ५०६ ॥ अर्थ - पूर्व कहेना जिनकटपक संबंधो पात्रकादि मुखवस्त्रिका पर्यंत वार प्रकारना उपधि अकी तिरिक्त एक मात्रक ने बीजो चोजपट्ट ए वे लीवाची चतुर्दश उपधि स्थविर कप्पी विषयकने थाय ठे गणना प्रमाणे करी एम जाणबु, तेमां प्रथम पात्रकनु प्रमा ण कहे ठे - मूल - तिन्नि विहङ्गी चउर, गुल च जाणस्स मत्तम पमाण, एता हीण जहन्न, अश्रेगयरं तु उक्कोस ॥ ५०७ ॥ अर्थ - त्रण वेत ने चार अंगन जेटला परिधिवालु जे जाणस्स के० पात्रं होय ते मध्यम प्रमाणनु कहेवाय ठे ए टले वर्तुल आकारने ठिइ रहित, स्निग्ध वर्णोपेत, एवु पात्र परिधियुक्त जाणबु एतो के० एवा मध्यम प्रमाणवाला पात्रची हीण के० न्यून वे अथवा एक वेत प्रमाण वालु प्रमुख पात्र होय ते जघन्य कहेवाय, अने एउंची अश्रेग के० अ तिरिक्त एटले मध्यम प्रमाणची अधिक होय ते उत्कृष्ट प्रमाणवालु जाणबु ॥ ५०८ ॥ हवे पात्रबधनुं प्रमाण कहे ठे - मूल - पत्ताबंधपमाण, जाणप माणेण होइ कायव, जहं गतिमि कयमि, कोणा चउरगुला हुति ॥ ५०९ ॥ अर्थ - पात्रना बधनु प्रमाण ते जाणपमाणेण के० नाजनने प्रमाणे करी थाय ठे जो मध्यम पात्रनो बध करवो होय तो बंधक पण तेज प्रमाणे करबु जघन्य ची करबु होय तो तेपण ते प्रमाणे करबु अने उत्कृष्ट करबु होय तो तेपण ते प्रमाणे मोट्टु करबु कपर गांववाया उपरांत चार अंगला जेटलु वस्त्र बधारे रहे एवु करबु ॥ ५१० ॥ हवे पात्रनु स्थापनक, गोष्ठक तथा पात्रप्रत्युपेक्षिक ए टले पहिलेहिणी ए त्रणेनुं प्रमाण कहे ठे - मूल - पत्तग उवणोय तहा गोष्ठय यपायपनिजेहण चैव, तिहपिठपमाण, विहङ्गी चउरगुलचैव ॥ ५११ ॥

सूर्य - वायव्य रश्मि, नोचक तथा पात्र प्रतिजोषनी ए चानुं प्रमाण एक
 नेने धान अंगुल एडले मोठ आंगलानो ते एम जाणुं एतु प्रयोजन करेते -
 पात्राध्य तथा पात्र रश्मिने करी रज प्रमुखची वृद्धा वरुं; मोठुची नोजन
 मळ तथा पटनानिनुं प्रमाजन करुं, जेमनिजाए करी पात्रप्रमाजन करुं उक्तं.
 पृ- " स्वमाह स्वगणना, पनावंधी य पात्रवर्णां य, वंड पमहापदेवं, तेन
 शिवा इव नायका " ॥ ५०० ॥ इते पटजोनुं प्रमाण करेते - मूल - न
 दाहका वडा, पीठा वचोन अंगुले मंडा; धीरं पडिनावाउं, नमरीगउं य निरक्तं
 ॥ ५०१ ॥ अर्थ - गट्टी गट्टीचायदीरं एडले जांवी उने वरीज आंगल एडले एक
 एधने धान आंगलनी मंडी ए प्रमाणे प्रिमील पटजो जांय ते. अथवा वीजुं प्र
 माण आवी गीत ते:- पतकुर एडले पात्रापी ने नमरीगधी निरपन्न एनो पुं अ
 र्थ- मराटे पात्रके ने मराटे शरीरे, तथा लघुतर पात्रके ने रज शरीरं पटजो
 पण तदनुमारे करवा ॥ ५०२ ॥ ते पटजोनुं नरूप तथा प्रयोजन देगारे ते:-
 मूल - ' कयजीगप्रदलमसा, पटला वक्षि मज्जिम जडवा; गिम्हे हेमंतमिय
 वात्तामु य पाणिशरफा ॥ ५०३ ॥ अर्थ:- पटजी गर्जदल समान महा उज्वल
 सुकोमल, वारीक तथा मजेजा ताग्याला पाटाहोया जांये ते शणना करेलां पटज
 वृष्ट मध्यम ने जयन्य ए व्रण जेदेकरी निन्न निन्न थाय ठे. थोप्म एडले उच
 फाळे, हेमंत एडले धीतफाळे, अने वर्षाफाळे प्रत्येकनेविषे व्रण प्रकाशना जाणवा
 ते शास्ता कराय ठे? ए विषे, ग्राम कए ठे:- ऊघाढा पात्रानेविषे तंपानिम जी
 य पडे ते. जेम फे, पयनेकरी कंषित थएजा वृद्धो प्रमुखना पत्र पुष्प फल, स
 चित्त रज सजिजादिक, व्योमवर्णि विहंगमना पुरीय व्यत्याहत पांशु प्रकाशक
 आवी पडे ते. ते माटे तेना संरक्षणने अर्थे पटजोने धारण कराय ठे. तथा निहाने
 तान् व्रमण करनारा माधुनेपण कदाचित वेदोदयनो संजय ठे माटे तेनुं विकुर्व
 ण थवाथी लिगने टांकवाने अर्थे स्थगन कराय ठे. ॥ ५०४ ॥ हवे एनीज वळ
 ष मध्यम तथा जयन्ये करी थोप्मादिकनेविषे संख्या करेते ठे:- मूल:-तिन्नि चउ
 पंच गिम्हे; चउरो पंच छगंच हेमंते, पंच छ सत्त वासा, सु हुंनि घण मलिण रु
 वाते. ॥ ५०५ ॥ अर्थ:- थोप्मनेविषे वळ्ळष्टयी शोजावाला होय एवा व्रण रेखायठे
 केम के काजना अतिरुद्ध पणाने लीधे सचित्त पृथ्वी रज प्रमुखनी परिणति ए तेथी
 जेदाय नही माटे. अने मध्यमथी घणी शोजावाला पण नही नेअशोजन पण नही
 एवा चार राखवा. जयन्यथी महा जीर्ण प्राय अत्यंत अशोजन थाय तो पांच राखवा

એવી ઘણા કાર્ય સરે હતા. ઉત્કૃષ્ટ મધ્યમ ને જઘન્ય જે કહ્યું તે શોનાની અપેક્ષાએ જાણવું હોય હેમત ક્રતુ એટલે શીતકાલનેવિષે ઉત્કૃષ્ટ ચાર રાખવા, કેમકે, કાનના સ્નિગ્ધપણાના સઘટને લીધે પટલા જેવાયાનો સત્તવ છે તે માટે અધિક કહિયે તે મન ઉત્કૃષ્ટ શોનાવાલાં ચાર, મધ્યમ પાંચ, તથા જઘન્ય શોનાવાલાં ૮ જાણવી તથા વર્ષાક્રતુનેવિષે અત્યંત સ્નિગ્ધપણુ હોય છે માટે અતિઘણે કાલે પટલા જેવાય છે માટે તે ઉત્કૃષ્ટ પાંચ, મધ્યમ ૮, અને જઘન્ય સાત જાણવાં તે પટલો ધન કો મજાદિરૂપ કરિયે જેના ઢાકવાથી સૂર્ય ન દેખાય ॥ ૫૧૨ ॥

હવે રજસ્વાણુ પ્રમાણ કહેતે - મૂલ - માણ તુ રચનાણે, નાણ પમાણેણ સોઈ નિષ્પન્ન, પાપાદિણ કરત, મણે ચચરગુલ કમડ ॥ ૫૧૩ ॥ રજસ્વાણુ પ્રમાણ નાજન એટલે પાત્રના પ્રમાણે કરી થાયછે તે આવીરીતે જાણવું તિર્યક પ્રદક્ષિણા ક્રમેકરી નાજનનુ વેષ્ટન થતાં નાજનના મધ્ય નાગે જેમ ચાર આંગન રજસ્વાણના અનુક્રમે સર્વે ઝેડા વધે તે પ્રકારે રજસ્વાણ તે જોલી કરવી એટલે પ્રમાણ - મૂલક નક્ષત્ર, રેણુ પતન, વર્ષાદતું ચક્રક પડવું, અને સચિત્ત દૃષ્ટીકા પાદિ પાત ન થાય માટે રાખવો ચક્રક - 'મૂલગ રચ ચક્રોરે, વાસાસિન્ધાર પપર રપરજા, કોનિ ગુણ રચનાણે, એવ નણિયં જિણિવેદિ' ॥ ૫૧૩ ॥

સર્વે કળ્પ કે ૦ પહેડીતું પ્રમાણ કહેતે - મૂલ - કળ્પા આયપમાણે, અદાકાલ વિગદા દહા, કોચેન સુનિથાથો, ચન્નિય તડથો મુણેયથો ॥ ૫૧૪ ॥ અર્થ - કરવું પોતાના શરીરના પ્રમાણે એટલે સાદાગ્રણ હાથ લીધે એટલે લાંબુ, અને જો હાથ પદોનું કહવું છે એવાં થે સૂત્રનાં કરેલા અને એક કનડું કરેલું મની પ્રમાણ જાણવું ॥ ૫૧૪ ॥

હવે રજાંદરણુ પ્રમાણ કહેતે - મૂલ - વત્તીતણુલ લાહ, ઘડવીત અંશુનાર દમેણુ, અદાના દમાઈ, એયર હીળ મહિયવા ॥ ૫૧૫ ॥ અર્થ - સામાન્યપણે રજાંદરણ ઘડીના આંગન લીધે કે ૦ લાંબુ કરવું તેમાં ધોવીના આંગલની લીની કરવી અને આર આંગનની દશિકા કરવી અથવા એક આંગલ અધિક અથવા ન્યૂન સુધી કરવું. એનો અર્થ શું? કે કાંઈ દમ હીન હોય તો દશિકા અધિક પ્રમાણ લાંબીને કાંઈ દશિકા હીન હોય તો દમ અધિક પ્રમાણવાનો કરવા મની ઘડીના આંગણુ પ્રમાણ કરવું ॥ ૫૧૫ ॥

હવે મુદ્ધ વચ્ચિદાનુ પ્રમાણ કહેતે - મૂલ - ચત્તરગુન વિહડી, એવ મુદ્ધપાત મસ્તક માણ; લીધે ત્રિય આંગમા, મુદ્ધપમાણેણ નિષ્પન્ન ॥ ૫૧૬ ॥ અર્થ - એક વન ન

चार आंगल चतुरस्र मुखवस्त्रिका एटले मुखपोतिका अथवा मुखानंतकुं प्रमाण जाणवुं. द्वितीय आवेश मतांतरे मुखानंतक मुख प्रमाणे निष्पन्न एटले बनाववुं एविपे ग्राम कहेवाय ठे:- वसति प्रमार्जनार एटले पोसाल पुंजतां साधु नाशिका तथा मुखमां रज प्रवेश रक्षणाने अर्थे अने उच्चार जूमिनेविपे नाशिकाशी दोपना परिहारने अर्थे जेटलाथी मुख ढंकाय एवी वस्त्रिकानी त्रिकोणकरीने गलाना पाठला शरज नागमां जेवी रीते गांठ देवाईशकाय तेटला प्रमाणनी मुखवस्त्रिका राखे. ॥५१६॥

हवे मात्रक प्रमाण कहेठे:- मूल:- जो मागहठ पडो, सवि सेसयरं तु मत्त गयमाणं; दोसुवि दव्वगहणं, वासा वासेहि अहिगारो. ॥ ५१७ ॥ जे मागधो ए टले जे मगध देश उद्भव प्रस्थ 'दो असईउ पसई, दोपसईथो य सेइया होई; चउ सेइयाइ कुमउ, चउ कुमहो मागहो पडो.' ॥५१८॥ एनो जाव:- असइ के० भूठ, वे भूठनी एक पसई कहिये, वे पसईए एक सेई थाय; एवी चार सेईए एक कुंमो था य; अने एवा चार कुंमाए एक मगध देशनो पाथो थाय ठे. एवा क्रमेकरी निष्पन्न पाथो तेना मानथी वली विशेषतर एटले अधिकतर मात्रक प्रमाण थायठे. तेनुं प्रयो जन थुं ते कहेठे.- वर्षा अने अवर्षा ते ऋतुबंधकाल ए वे कालनेविपे गुरुगलानादि प्रायोग्य ड्य्यनुं ग्रहण करिये; इहां ए जाव के जे क्षेत्रनेविपे गुरु ग्लान प्राहुणादिने योग्य ड्य्यनो अवश्य जान थतो होय त्यां वयावृत्त्यकर ते मात्रकनेविपे ते संघाटक प्रायोग्य ड्य्य गृहण करे; अने ज्यां तेना प्रायोग्यड्य्यनो ध्रुव जान न होय त्यां सर्व संघाटक मात्रकनेविपे गुरु प्रायोग्य ड्य्य गृहण करे; केमके, एवुं न जणाय के, कोइने कांई जावजो! कोइने थुं जावजो? तथा जे क्षेत्रे जे ते काले खजावेज जक्त पान संपजे ठे त्यां प्रथम मात्रकनेविपे गृहण करवुं, पठी शोधन करीने जक्त पान इतर ठामनेविपे प्रक्षेपन करवुं. तथा छलेन घृतादि दान गृहण सहसात्कारे जा जे तो तेमां जीजे इत्यादि मात्रकनुं प्रयोजन जाणवुं. ॥ ५१७ ॥ ५१८ ॥

हवे बीछुं मात्रकनुं प्रमाण कहेठे:- मूल:- सूवोदणस्त जरियं, डुगाउ अक्षा ए मागउ साह; शुजई एगछाणे, एयं करमत्तग पमाणं. ॥ ५१९ ॥ अर्थ:- सूपो दन एटले नरम दाल चोखा सहित जरेलुं जे एक स्थान एटले नाजनरूप वे गा वथी आवीने साधु खाए, ते किंचित्मात्र बीछुं प्रमाण जाणवुं. मूल नगरथी उपनगर गोकुलादिकनेविपे वे गाउनेविपे रहेजो ठतां त्यांथी निष्ठा मांगी लावीने वसतिनेविपे मात्रकमां सर्व नाखी ते समये थएला श्रमथी एक स्थाने स्थित थाय. अने ते सूपोदन खाय, ते जेटलुं साधु खाई शके तेटलुं, ते पात्रमां माय.

તેથી અધિક અથવા ન્યૂન કોઈ થાય નહીં. ત્યારે તે પ્રમાણ જાણવું એ તાત્પર્ય ॥૫૧૪॥
 હવે ચોલપટ્ટનું પ્રમાણ કહે છે:- મૂલ - હુણ્ણો ચવગુણો વા, હઠો ચોલ
 ચવલપટ્ટોઈ, ઘેરે જુવાળણજા, સાહે શુભમિય વિનાસા. ॥ ૫૧૦ ॥ અર્થ - વિ
 ગુણ અથવા ચતુર્ગુણ કહ્યો ઠતાં જેમ ચાર હાથ ચતુરસ્ર પ્રમાણ થાય તેમ જાન
 શબ્દે પુરુષનું ચિન્હ, તેનું પટ શબ્દે વસ્ત્ર તેને ચોલપટ્ટ કહેવો એ વિગુણ અને વતુ
 ગુણનું પ્રમાણ કેવી રીતે છે તે કહે છે - ક્રમેકરી સ્થવિર એટલે છઠ્ઠ અને બીજો
 તરુણનેવિપે સામર્થ્યના પ્રયોજનને અર્થ જાણવું તેમાં સ્થવિરને બે હાથનો જોન
 પટ જાણવો કેમકે, તેની ફિંચિયને પ્રબલ સામર્થ્યનો અજાવ છે, માટે અત્પ પ્રા
 રણથી પણ નિર્વાહ થાય છે, અને તરુણને ફિંચિયાના પ્રબલપણા માટે ચાર હાથનો
 ચોલપટ્ટ કરવો, એ જાવ તે વજી શ્વજ્ઞણ એટલે જીણો અને સ્થૂલ એટલે જાડો
 હોયો જોયે એ બે નેદમાંથી સ્થવિરે વારિક કરવો, કેમકે, ફિંચિયા સ્પર્શથી ચો
 લપટ્ટના વપયાતનો અજાવ છે માટે અને તરુણને માટે સ્થૂલ કર્તવ્ય છે, કેમકે,
 એની ફિંચિયથી વપયાત થાય તે માટે ॥ ૫૧૦ ॥

હવે પૂર્વે અનુદિષ્ટ વપકરણ પ્રસ્તાવાદિનેવિપે પરિગૃહિક વપધિરૂપ સસ્તારક
 ઉત્તર પટ રખાય છે તેનું માન કહે છે - મૂલ - સચારુત્તરપટ્ટો, અઢાઢાકા યજ્ઞ
 પયા હઠા, વોસહપિય વિધારો, હઠો ચરગુણો ચેવ ॥ ૫૧૧ ॥ અર્થ - સસ
 રક તથા ઉત્તરપટ્ટ એ બન્ને પ્રત્યેક અઢી હાથના આયત કે ૦ લાંબા જોયે અને એક
 હાથને ચાર આંગલા પહોલાઈવાલા જોયે એનું પ્રયોજન - સસ્તારકેકરી પ્રાણી
 તથા શરીરે જે રજરેણુ લાગે તેની રહ્યા થાય છે; માટે તેનો અજાવ હોય તો છઠ્ઠ નૂ
 મિવિયે શયન કયા ઠતાં પણ સાધુ પૃથ્વીઆદિ પ્રાણીકનો વપમર્દન કરનારો થાય
 અને શરીરની કપર રેણુ લાગે, તથા ઉત્તરપટ્ટ પણ દ્વાંમિક વટપદાદિ સરજ્ઞા
 થી એટલે દાવના કરેલા સથારામાંની વ્રમરિઓનો ઘાત ન થવા માટે સસ્તારકની
 કપર પચરાય છે એમ ન કરતાં ક્વલમય સસ્તારક કહ્યાથી શરીરના સર્વગુણને
 જીધે છુ પ્રમુગ્ધ જીગેની વિરાયના થાય ॥ ૫૧૧ ॥

હવે સૂત્રકાર, કેટલાક વપકરણોના પ્રયોજન પ્રતિપાદન કરતાં પ્રથમ રત્નો
 હરણનું પ્રયોજન કહે છે - મૂલ - આપાણે નિસ્કેવે, ગાળ નિસીયણ તુપટ્ટ સકા
 એ, પુર્વિ પમક્કણજા, લિંગજા ચેવ રમહરણ ॥ ૫૧૨ ॥ અર્થ - આદાને એટલે ગૃહ્ય
 કરતી વસ્ત્રો, નિષ્કેવે એટલે ત્યાગ કરવાના સમયે, સ્થાને એટલે ક્રન્ધા રહેતાં, નિ
 વીદને એટલે વેસાતાં, કઠતાં, શયન કરતાં સકોચને એટલે આંગને સકેલતાં, વપ

જઠ્ઠણથી આંગનો પ્રમાર પણ જાળવો. એટલી ક્રિયા કરતાં સંપાતિમાદિ સૂક્ષ્મ જીવની રક્ષા કરવાને અર્થે પૂર્વે જૃમ્યાદિનું પ્રમાર્જન કરવા સારુ રજોહરણ રાખવું એવું તીર્થંકરે કયન કરેલું છે. પૂર્વે પ્રમાર્જન કરેલા પાત્રાદિકનેવિષે આશ્વાન ક ગ્રાથી અવશ્ય મશક કુંથાદિકનો ઉપયાત થાય. તેને જો રજોહરણે કરી પ્રમાર્જન કહ્યું હોય તો તેઓની રક્ષા કરી એમ થાયને. તથા અર્દ્ધદ્વીદ્વાનો લિંગ એટલે એ પ્રથમ ચિન્દ્ર છે તે જળાવવાને અર્થે રજોહરણ રાખવું. ॥ ૫૨૭ ॥

હવે મુલવસ્ત્રિકાનું પ્રયોજન કહેતે:- મૂલ:- સંપાદમ ગ્યરેણૂ, પરમરૂણ ઠાવ યંતિ મુદ્ધ પોતિ; નાસં મુદ્ધં ચ વંધડ, તીર્થં સર્દિં પમઝંતો. ॥ ૫૨૮ ॥ અર્થ:- સંપાતિમ જીવો મદ્ધિકા માંસ તથા મશકાદિ તેઓના રક્ષણને અર્થે જાપણ કરતાં મુલની કપર મુલવસ્ત્રિકા દેવાય છે. તથા રજ એટલે સચિત્ત ઇષ્ટવીકાય તેના પ્રમાર્જનને અર્થે, તથા રેણુ પ્રમાર્જનને અર્થે મુલપોતિકા તીર્થંકરાદિકોએ પ્રતિપાદન કરેલી છે. તથા વસતિઉપાશ્રયને પ્રમાર્જતાંઠતાં સાધુ નાસિકા તથા મુલ વાંધે છે એટલે આશ્વાન કરેતે, તેણે કરીને મુલાદિકનેવિષે રેણુ પ્રવેશ કરે નહીં, તેમવાંધવી. ૫૨૮

હવે પાત્ર ગૃહણનું પ્રયોજન કહેતે:- મૂલ:- ઠકાય રક્ષણઘ્તા; પાયગ્ગહણં જિ પોદિ પત્રનં, જેય ગુણા સંજોએ, હવતિ તે પાયગ્ગહણેવિ. ॥ ૫૨૯ ॥ અર્થ:- ઠકાવની રક્ષણને અર્થે જિનેશ્વરે પાત્ર ગૃહણ કરવાનું કહ્યું છે. પાત્રક વિના સાધુ જોજનાર્થી ઠ કાયના જીવોને પરિશતનાદિ દોષે કરી વિણાસે છે. અને જે ગુણી ગુરુ, ગ્લાન, વૃદ્ધ, વાલ તે જિજ્ઞાસા ભ્રમણ કરવાને અસમર્થ રાજપુત્રાદિ અને પ્રાદુણ તથા અલધિમાન સાધ્વાદિકને અર્થે જિજ્ઞાસા ગૃહણાદિક સંજોગે કેવં સાંજોગિક એટલે એક મંમલી રૂપનેવિષે જે ગુણ સિદ્ધાંતમાં વર્ણન કરેલા છે, તે ગુણો પાત્ર ગૃહણ કહ્યાથી થાયછે. પાત્ર ગૃહણવિના પૂર્વે કહેલા જે ગુરુપ્રમુલ સાંજોગિકાદિક તેને નિમિત્તે જિજ્ઞાસાથી લાઘી શકાય? ઇતિ જાવ: ॥ ૫૨૯ ॥

હવે વસ્ત્ર ગૃહણના ગુણ કહે છે:- મૂલ:- તણગહણા નલસેવા, નિવારણં ધમ્મ સુક્કજાણઘ્તા; દિઠં કપ્પગ્ગહણં, ગિલાણ મરણઘ્તાચેવ. ॥ ૫૩૦ ॥ અર્થ:- વસ્ત્રવિના તૃણ વ્રીહિ પલાલદર્નાદિનું ગૃહણ કરે; ટાઢેપીડ્યો અકો અનલ એટલે અગ્નિની સેવા કરે તેમ કરતા જીવોનો વધ થાય તેના નિવારણને અર્થે કલ્પનું ગૃહણ થાય છે. એનો જાવ જેની પાડો કપડું ન હોય અને ગાઢ શીતપડતું હોય, તેને પલાલ તથા અગ્નિનું સેવન અવશ્ય કરવું પડે છે, તેમ કહ્યાથી જીવોનો વધ થાય છે. તથા ધર્મે શુદ્ધધ્યાન નિમિત્તે શીતાદિકના ઉપડવનેવિષે કપડાથી આશ્વાદિત

પણ લા મુલેકેરી ધર્મધ્યાનને શુદ્ધધ્યાન કરી શકે છે અન્યથી શીતાદિ કેપમાને કાપ
પચાથી તે ધ્યાન કેમ થઈ શકે ? તથા ગ્લાન સંસ્કરણથી કપહું મૂંઝવણ પાવે; અથ
વા શીત વાતાદિક કરી તે માદતર ગ્લાનિ થઈ જાય, તથા મૃતકની ઉપર આઘાદનને
અર્થે કપહુંલેવું અન્યથા આઘાદન ન કરવાથી લોક બ્યવહારાદિવિરોધ થાય. ૫૨૫

હવે ચોલપટ્ટનું પ્રયોજન કહે છે - મૂલ - વેચઘ વાઝને વા, ફાંચહી લક્ષ
જણણો વેવ, તેસિ અણુગારછા, લિગુહ્યા ય પટ્ટોડ ॥ ૫૨૬ ॥ અર્થ - જે સાધુ
ને પ્રજનન સાધન જે ફલિય તે વૈક્રિય એટલે વિકારવાન થાય, જેમકે, દાક્ષિણાત્ય
પુરુષોને અગ્ર નાગનેવિપે પુરુષાકાર વીઘમાં આવે, તેવી રીતે વિકૃત થાય ત્યારે
તેને પ્રજાદનને અર્થે ચોલપટ્ટ ધારણ કરવો અવાઝમ પદનો સર્વત્ર સંબધ છે તે
જો ચોલપટ્ટેકરી અપ્રાવૃત્ત હોય તો આટલા દોષો પ્રાપ્ત થાય તથા - કોઈ સાધુ
આઘાદન વિનાના સાધનવાલો થાય છે; એટલે આગલના નાગનેવિપે ચર્મ કરી
અનાઘાદિત લિંગ હોય તે હુધર્મ કહેવાય તેના અનુગૃહને અર્થે ચોલપટ્ટ જાણવું
તથા કોઈ સાધુનો લિંગ વાપુયે કરી ઠપક્યો હોય, તેને કરી સ્વરૂ કે ૦ મહાંગે
પજણો કે ૦ પ્રજનન તે લિંગ થાય તેના અનુગૃહને અર્થે ચોલપટ્ટ અનુમત છે, ત
થા કોઈ પ્રકૃતિએકરીજ લક્ષ્યાવાન હોય છે તેને ઢાકવાને માટે ચોલપટ્ટ જાણવો
તથા સ્વનાયે કરીનેજ કોઈનો વૃદ્ધ સાધન એટલે વિકારવાન ફલિય થાય, તેને
લોક જોઈને હાંસી કરે, ત્યારે તથાવિધ અનુગૃહને અર્થે ચોલપટ્ટ છે. તથા નિંદુ
વપણા કે ૦ લિંગોદયને અર્થે જેમ કે, કવાચિત્ મનોહર રૂપવાલી અનુપમેષ થી
યન પુત્ર ચનિતાને જોઈને લિંગનો વદય થાય છે, અથવા જે લિંગ મનોરમ હોય
તેની ઉપર ચોલપટ્ટ ઢાંચુ ન હોય તેને જોઈને સ્ત્રીશ્યાને સ્ત્રીવેદ વદય થાય માટે
તેના આઘાદનને અર્થે ચોલ પટ્ટની અનુજ્ઞા તીર્થકરે વીધી છે ॥ ૫૨૬ ॥

હવે એજ દારનેવિપે ઠપકરણાદિની બ્યવસ્થાને અર્થે સાધુના એવ કહે છે -
મૂજ - અવરેવિ સર્પ બુદ્ધા, હવતિ પત્તેય બુદ્ધ મુણિણોવિ, પદમા હવિહા ણો, તિ
ઠપરા તદિપરા અવરે ॥ ૫૨૭ ॥ અર્થ - અવરેવિ કે ૦ વીજા જિનકલ્પી તથા
સ્પવિર કલ્પી જે કહી શાવ્યા તેઓથી જુદા પણ મુનિઓ થાય છે તે સર્પબુદ્ધ
તથા પ્રત્યેક બુદ્ધ જાણવા તેમાં પદમા કે ૦ પદેજા સર્પબુદ્ધ તે યે પ્રકારના છે
એક તીર્થકર સર્પબુદ્ધ અને અવરે કે ૦ વીજા તદિતર તે અતીર્થકર સર્પબુદ્ધ તે
સામાન્ય સાધુ તેનાં તીર્થકરથી જુદો અધિકાર જાણવો તત્ર સર્પબુદ્ધ પ્રત્યેક
બુદ્ધને વાપિ, ઠપધિ, મૃત તથા લિંગરૂત વિશેષ માટે સર્પબુદ્ધને વોધિ પ્રમુલ કહે

૧-૥૫૨૭ ॥ મૂલ:-તિથ્યર વક્ત્રિયાણં, વોહી ડવહી સુયં ચ લિંગં ચ; તેયાઽ તેસિ વો
 હી, જાઽસ્ત રણાઽણા હોઽ. ॥ ૫૨૭ ॥ અર્થ:- તીર્થેકર વર્જિત એટલે જુદા જે
 વર્ણબુદ્ધ તેઓને જિન ધર્મની પ્રાપ્તિ તે વોધિ, ઉપધિ એટલે ઉપકરણો, શ્રુત એટલે જ્ઞાન
 પ્રતિ લિંગ, એ ચાર વસ્તુ પ્રત્યેકબુદ્ધ થકી જેદ દેશામનારી છે. તેજ ક્રમેકરીને કહેઠે:-
 તેઓમાં વોધિ તે વાહ્ય પ્રત્યયાંતરે કરીને જાતિસ્મરણાદિથી વોધ થાય છે. ॥ ૫૨૭
 હવે ઉપધિનો જેદ કહેઠે:-મૂલ:- મુદ્ધપત્તી રચદ્ધરણં, કપ્પતિગં સત્તપાયનિહ્લો
 પો ॥ ૬૬ વારસહા નવહી. હોઽ સયંબુદ્ધ સાદ્ધણં ॥ ૫૨૮ ॥ અર્થ:-મુલપોત્તિક રજોદ્ધર
 ણ, કલ્પત્રિક, સત્તવિધ પાત્રાઓ; એ સ્વયંબુદ્ધને વાર પ્રકારનો ઉપધિ જાણવો. ॥ ૫૨૮
 હવે શ્રુતનો જેદ કહેઠે:-મૂલ:- હવઽ ઇમેસિ મુણીણં, પુલાહીયં સુયં અહવને
 ધ્યં ॥ જઽ હોઽ વેવયાસે, લિંગં અપ્પઽ અહવ ગુરુણો ॥ ૫૨૯ ॥ અર્થ:- એ સ્વયંબુ
 દ્ધ સાધુને પૂર્વ જન્મનેવિષે અધીત એટલે પઠન કરેલું શ્રુત થાય છે; અથવા નથી
 પણ થતું. કિંતુ નવતર પવિત્ર થાય છે. તેમાં જ્યારે પૂર્વાધીત શ્રુત તેને પ્રાપ્ત થાય
 ત્યારે તે સ્વયંબુદ્ધને દેવતાઓ રજોદ્ધરણાદિ લિંગ અર્પણ કરેઠે. અને જો પૂર્વાધીત
 શ્રુત ડહૂત ન થયો ને નવો શ્રુત નાળો હોય તો તેને ગુરુ લિંગ આપે છે. ॥ ૫૨૯ ॥
 વલી એનોજ વિગેય કહેઠે:- મૂલ:- જઽ એગામી વિહુવિહ, રણક્કમો તારિત્તી
 વસેઽઘ્ઠા, તો કુણર્ધં તમનહ ગઘ વાસુમણુ સરઽ નિચ્ચમણુવા ॥ ૫૩૧ ॥ અર્થ:-
 એ જો એકાકી વિહાર કરવાને સમર્થ હોય, અને તેવીજ ઇચ્છા એટલે એકાકી વિહાર
 કરવાની અનિલાપા થાય તો તે એકલો વિહાર કરે; અન્યથા એકાકી વિહાર
 કરવાને સમર્થ ઠતાં જો ઇચ્છાનો અજાવ હોય તો તે ગઘના વાસને અનુસરે તે
 ગઘનેવિષે નિયમે નિશ્ચયેકરીને રહે. એ પૂર્વાધીત શ્રુતનો સન્નાવ જાણવો. અને પૂ
 ર્વાધીત શ્રુતના અજાવે નવા શ્રુતના નણનારને તો ગઘ વાસજ અવશ્ય કર્તવ્ય છે
 સ્થાષોક્ત:- પુલાહીયં તુ સુયં સેહ ચઽ વાનવા જઽ સેનઞ્ઞિતો લિંગં નિયમા ગુરુ
 સન્નિહે પન્નિવક્કઽ ગઘેય વિહરઽન્તિ અહવા પુલાહીય સુય સંજવો અઞ્ઞિતોસે લિંગં
 દેવયાઓ પયઞ્ઞઽ ગુરુ સન્નિહે વા પઠિવક્કઽ જઽ ય એક વિહાર વિહરણે સમ્મઠો
 ઇઘ્ઠા વસેતો એકોવેવ વિહરઽ અન્નહા ગઘે વિહરઽન્તિ ॥ ૫૩૧ ॥
 હવે પ્રત્યેકબુદ્ધના વોધ્યાદિ ચાર સ્થાન કહેઠે:- મૂલ:- પત્તેય બુદ્ધ સાદ્ધણ હો
 ઽ વસહાઽ દંસણે વોહી; પોત્તિય રચ દ્ધરણેહિં, તેસિં જહ્મુો હુહા ડવહી. ॥ ૫૩૨ ॥
 મુદ્ધવત્તી ડયદ્ધરણં, તહ સત્તય પત્તપાઽ નિહ્લોગાં; ડકોસાવિ નવવિહો, સુયં પુ
 ણો પુવજવપઠિયં ॥ ૫૩૩ ॥ લિંગં તુ દેવયા વે, ઽ હોઽ કઽયાવિ લિંગં રદ્ધિવિ;

एगागिच्चिय विहरइ, ना गह्वे गह्व वासेसो ॥ ५३४ ॥ एकारस अगाई, जहन्न
होइ ते न उक्कोस, देसेण असंपुत्ता, इ हुंति पुवाइ दसवतस्त ॥ ५३५ ॥ अर्थ -
प्रत्येकबुद्ध साधुने बाह्य वृषणादि कारणना दर्शनथी नियमथी बोध थाय ठे त
था तेने उपधि वे प्रकारनो होयठे - जघन्य तथा उल्लुष्टथी तेमां जघन्यथी मु
ख पोतिका तथा रजोहरण ए वे प्रकारे तथा उल्लुष्टथी मुखपोतिका, रजोहरण
तथा सप्तविध पात्र नियोगरूप मलीनवधि जाणवो एने पूर्वपठित श्रुत नियमथी
उद्भव थाय ठे ते जघन्यथी एकादश अंग आचारांगादिक तथा उल्लुष्टथी एक
वेज्ञेकरी न्यून दशपूर्वसुधी थाय अने प्रत्येक बुद्धना लिंग रजोहरणादिक वेवता
उज तेने आपे ठे, कदाहित् लिंगरचित पण होयठे तथा वसुंधरानेविपे एकाकी
ज विहारकरे पण ते गह्व वासमा आवे नही ॥ ५३५ ॥ ए एकसवमो द्वारपूरो यथो
। अथतरण - हवे 'साहूणीणोवगरणा इति' एटले साध्वीओनां उपकरणो
वासवमो द्वार कहेठे - मूल - उवगरणाइ चउदस, अचोलपट्टाइ कमठ य जुपाई,
अक्काणवि नणियाई, अहियाणिय हुंति ताणवर ॥ ५३६ ॥ अर्थ - पूर्वोक्त पत्र
पत्तावध इत्यादि उपकरणादि चतुर्दश ते चोलपट्ट रहित अने कमठग पुक्त आर्यि
काने पण कदाठे पात्रादिनुं प्रमाण गणना स्वरूपे स्थविरोनी पठे जाणवु कम
ठक ते लेपित तुवक जाजनरूप फांसानी मोटी कटोरीने आकारे एकेक संयतीने
निज उदर प्रमाण जाणवु संयतिने पण ममति मध्ये पतकूह न थाय केमके,
तुष्ट स्वनाय ठे माटे किंतु आर्या कमठुकेज आर्यिका जोजनक्रिया करेठे माटे
कमठनु ग्रहण ठे ॥ ५३६ ॥ पूर्वोक्त चतुर्दश उपकरणोथी अतिरिक्त अधिक व
पकरणो पण आर्यिकाने थायठे तेज कहेठे मूल - अयोगहण तगपट्टो, अक्षोरुय
चजणिया य बोधवा, अन्यंतर बाहि नियं, सिणी य तह कचुए चेय ॥ ५३७ ॥
अर्थ - अथग्रहानतक पट्टक एटले योनिने ढाकवानु वस्त्र, अक्षोरुक ने चलननिका
जाणवी अन्यतर निवसनी तथा बाह्य निवसनी, तथा कचुक, ॥ ५३७ ॥ मूल -
उल्लुष्टिय वेक्कष्टिय, सयाही चेव खंधकरणी य, आहो विहम्मि एए, अक्काण पण वी
सतु ॥ ५३८ ॥ अर्थ उपकट्टिका, विकट्टिका, सयाही तथा स्कंध करणी ए आ
र्यिका सत्रधि नियोष उपधिना पचीश चेव ठे ॥ ५३८ ॥

हवे अथग्रहानतकादिक चोल सविस्तरपणे वखाणे ठे - मूल - अह उगह
पातरु नावसत्रिय सुस वेस ररुक्का, तंतु पमाणे एोक, घणमसिण वेह मात
रु ॥ ५३९ ॥ अर्थ - उगह एटले योनिद्वार ते सिद्धांतोनी सज्ञानो शब्द ठे

नेने प्रयत्नमार्गदर्शक नेने प्रयत्नमार्गदर्शक नेने नाविमाना नम्रवान जेवुं
 वरुं, एतले जेव वंही मयनाले विज्ञान अने वेदना जागे मज्जा होय ते तेम
 नागवु ते मज्जा प्रदेज गृहणार्थ एतले प्रयत्नार्थ गृहण कराय ते. ते म
 णना प्रमाणे एक होय ते. ते वरुं अनुवीक्षण संकल्पार्थ प्रन एतले घाटुं
 करुं जोरिये मज्जा ते पुण्य समान कर्मज स्वर्गने पद्विस्वाने अर्थ ते वरुं सुतो
 मन कराय ते. काण के. जेरी स्त्रीनी थोनी मुकुमाज होय ते तेवा मुकुमाज
 पम्पनी पंज अवाधी नजानीयने नजानीयथी नम्रवान पगनव न यवा सारु
 कोमज वरुं करुं, तथा वेदना प्रमाणनी वगवा ते वरुंनु मान कम्पिये. केमके, को
 र्नी वेद बाहीरु होय ते कोर्नी वेद मज्जा होय ते प्रमाणे वरुं पण करुं. ॥५३॥

हवे एतल वरुणने ते— मूलः— पटोवि होय एगो, देहप्रमाणेण सोव नऽ
 यगो; हायतो गहननं. तद्विषयं मलकतो ह. ॥ ५३० ॥ अर्थः— पटो पण म
 णना प्रमाणे एक थाय ते. ते वेला जागे बीटारने वंथ होरो जोडये. पांदाजोड
 याग आंगनानो जोडये. अथवा तेथी कांड अधिक न्यून पांजो होय तो चिता नही.
 अने लावार् स्त्रीनी कटी प्रमाणे करुवी. जेम के, कोर्नी न्दानी कटी होय तेने
 पटो पण न्दानी जोडये ते कोर्नी मोटी कटी होय तेने पटो पण मोटो जोडये
 ते ते अयग्रहानंतकनी आगजथी तथा पाठजथी नेमानो जाग टांकतो थको बांध्या
 मां थाये ते. ते वरुं वेडा बांध्याथी मलना काठनी पठ दीगमा थावे ते. ॥ ५४० ॥

हवे अहोरुक् कहे ते मूलः— अहोरुक्थो वि तेदो, वि गिणिहृद नायए कनी
 नागं, जाणुपमाणा चजणी, अग्नि विपालंघिया एधं. ॥ ५४१ ॥ अर्थ— अहो
 रुक् एतले सायजने जे नजे ते अहोरुक् जाणवुं. ते दोविके० पुर्वे कथां जे
 अयग्रहानंतक अने पटो ते वरुं गिणिहृद के० गृहण करीने सर्व कटी जागने वा
 या के० आवादन करे दाही मूक ते मल चलनारुति प्रमाणे जाणवुं. तथा जा
 णुपमाणा के० गृहणने प्रमाणे होयतं चलणी के० चलनीका जाणवी ते सीवे
 लो न होय पण तेथी कजोये करी केवल खोर्गतरे वे जघाज बंधाय वे, जेम बलनि
 पीट एतले चनी पहेरीने नर्तकी चान्तनी ऊपर चडी जाय ते ने त्यां नृत्य करे वे
 तेनां जानु कथादां रहे वे ते प्रमाणे जाणवी. ॥ ५४१ ॥

हवे अन्तर्गतरनी अतणी तथा बाह्यातणी एतले साडी कहे ते—मूलः— अंतो
 नियमिणी पुण, लीण तरी जाव अहजघाथो, बाहिरगा पुण जा खलु, कनी य
 दोरण पडिबडा. ॥ ५४२ ॥ अर्थः— अंतर्निवसनी ते बली लीनतर आश्रीत

થાય કટીના કપરલા નાગથી માંમીને શ્રદ્ધ જંબા સુધી થાય છે તે પરિધાન કાને ઢીંઝી પહેરવી, આકુલપણે જનમાં હાંસો ન થાય માટે અને વર્તિનિવસની કટીના ઉપરલા નાગથી લઈને જાણલુગા કે યાવત્ નીચે પગના ગિરિયા ઢકાય તેટલી લાંબી કરવી એ પ્રમાણે સાધવીના શરીરના નીચલા નાગના ઠગિધિએ ઉપકરણકદાં

હવે કર્ધ્વ કાયના ઉપકરણ કહે છે - મૂલ - ઠાઈ અણુ કુણ, ઠરોરુહા ક ચુઓ અસિધિયઓ, એમેવય ઠકઞ્ચિય, સાનવરં વાહિણે પાસે ॥ ૫૪૩ ॥ અર્થ - દીર્ઘતા આશ્રિત એટલે લવાઈ પોતાના હાથ પ્રમાણે શ્રદ્ધી હાથની જાણવી, પો હોલાઈ એક હાથની, અથવા પોત પોતાના શરીરના પ્રમાણે અણસીયું કરવું, તેની કસો વસ્ત્રે પાસે બાંધવી, એવું કાપાઝિકના કચુકની પઠે કચુક કરવું, તથા ઠર અને સ્તનોનું આઢાવન થાય છે તે આ પ્રમાણે - જે આંગમાં સહેજાઈથી ધાની શકાય, જગાર પણ આગ સકુચિત થાય નહીં એવી ઢીંઝી કચુકી ન હોવાથી અતિ વિચિત્ર વિનાગથી નયન તથા મનને અતિ અનિલાપિણીય વેશાય, માટે ક ચુકનું પરિધાન શિથિલજ કહ્યું છે અને એમેવય કે ઇનીપરેજ ઠકઞ્ચી અને કાલની સમીપે હોય તેને ઉપકઠ્ઠિકા કહે છે એટલે જે કુદ્દીનું આઢાવન કરે તે કચુકની પઠે ન સીવેલી થાય છે તે ચતુરસ્ર એટલે સમચોરસ પોતા પોતાના હાથ પ્રમાણે દોડ હાથની હોવી જાયે તેથી દક્ષિણ એટલે જમણું પાશુ અને પૂવ ઢકાય છે, અને વામ પાશુ તથા વામ સ્કધને વિષે બીટક વ મેવાંધી થકી પહેરાય છે ॥ ૫૪૩ ॥

હવે વિકઠ્ઠિકા કહે છે - મૂલ - વેગઞ્ચિઆઠ પટ્ટો, કચુક મુઞ્ચિય ચ ઠાપંતો, સધામીઓ ચઠરો, તઞ્ચ હહ્ચઠ ઠવ સર્પમિ ॥ ૫૪૪ ॥ અર્થ - ઉપકઠ્ઠિકાથી વિપરીત જઠ્ઠણવાલો પટ્ટો તે વિકઠ્ઠિક થાય છે તુ શબ્દ ઉપકઠ્ઠિકાના સાદૃશ્યપણા અવધારણને માટે છે, અથવા માવાપાસે પહેરવાનો વિશેષ કાંચૂઓ જાણવો અને વેઠ ઉપકઠ્ઠિકની કપર વામ પાજોથી પહેરાય છે અને સધાટકને વિષે ઉપરલા વસ્ત્રો ચાર હોય છે તેમાં એક વે હાથવાલું ઉપાશ્રયને વિષે કામ આવે ॥ ૫૪૪ ॥

મૂલ - દોત્રિ તિ હઞ્ઞા યામા, નિસ્કઞ્ઞ એ એ મુચ્ચારે, ઠંસરણે ચઞ્ચ હઞ્ઞા, નિસસ પઞ્ઞાપણામસિણા ॥ ૫૪૫ ॥ અર્થ - એક વે હાથનું પહોલું વે ત્રણ ત્રણ હાથ પોહોલા, એક ચાર હાથ પોહોલું અને એ ચારે સાઢા ત્રણ ત્રણ હાથ લાંબાં હોવા જોઈયે, અથવા ચાર ચાર હાથ લાંબાં દોઠામાં આવે છે તેમાંનો વે હાથના વિસ્તારવાલો ઉપાશ્રય ને વિષે ઉપયોગમાં આવે છે, એટલે તેને મૂકી પ્રગટ વેહ કરી કદાચિત્ સાધવી હોય નહીં અને વે જે ત્રણ ત્રણ હાથના વિસ્તારવાલા હોય છે તેમાંનું એક નિહાને અર્થે

एटले वोरवा जतां थोदाय ठे. अने बीजुं पठी सरिखो वेप टालवा सारुउच्चारज्जमि
 एटले स्थितिलेजतां थोदाय ठे. ए त्रण थया तथा अवसरणे एटले समयसरणनेविपे
 व्याख्यान शान्तलवा जाय ठे त्यारे चोथुं चार हाथ विस्तारवानुं उढाय ठे. ते कजी
 ठतां ठांकवाने अर्थे जाणवुं. केमके, साप्चीने त्यां वेगवानो अधिकार नथी; किंतु
 कजीज रहेवी जोये ठे. ते कारण माटे खनाथी लईने पगसुथी शरीरने आवाह
 न कराय ठे; अने पूर्वे पेरेलो वेप पण ठंकाय ठे. ए वस्त्र श्लाघादीप्तिने अर्थे म
 सृण एटले कोमल कराय ठे ए चारे वस्त्रोनों जोपण जेलो परिजोग यतो नथी तो
 पण एटने गणना प्रकारे करी एकज रूपे जाणवुं. ॥ ५४५ ॥ हवे स्कंध करणी क
 हे ठे:- मूल:- खंधगरीणीउ चउ हउ विठडा वाय विदुय ररकछा; खुळा कर
 णिओ कीरइ, रुववईणं कुडह देऊ. ॥ ५४६ ॥ अर्थ:- स्कंधकरणी चार हाथ
 पद्मोजी अने चार हाथ लांबी होय ठे. एटले समचोरस सरखी जाणवी ते उ
 रणने वात विधुतथी रक्षणने अर्थे चतुःपुटी एटले चोवमी करीने स्कंध
 टले खनाकपर राख्यामां आवेठे. ते स्कंध करणी संयति रूपवान होय तेने कु
 एटले कुरूप (कुव) करवाने पण कल्यामां आवे ठे. पाठलां जागनेविपे स्कंध
 नीचे संबर्चित पणो कोमल वस्त्र पट्टेकरी उपकक्षिक ने वैकक्षिक जे
 यठे तेउने विरूपता करवाने माटे रखाय ठे ॥ ५४६ ॥ ए वासवमो

अवतरण:- हवे 'जिणकपियाणं संखा उक्किछा एगवन्दी'ने
 जिनकल्पपीठनी सख्या उत्कृष्टे एक वस्तिमां केटली होय तेनो
 ठे:- मूल:- जिणकपियाय साहू, उक्कोसेणं तु एग वसदी
 मवि, अहिया कइयावि नो हुंति. ॥ ५४७ ॥ अर्थ:- अदी
 मुग्रहने अर्थे अने किंचित् अप्रसिद्ध पणो होवाने लीये
 थालंदने कल्पे एनो प्रयोजन थासे ते माटे प्रथम जिन
 करेठे तत्र जिनकल्पनी उवा करनाराए पाठलीरात्रे
 चारित्रना अनुष्ठाने करीने में आत्मानुं हित कीथुं; न
 हित पण कखो ते शिष्यो मारा गहनं पालन
 आत्महितने अर्थे काई अनुष्ठान करवुं उचित
 ए होय तो वाकीनुं रहेलुं थायु पोतेज
 ए होय तो बीजा अतिशयवान आचार्य
 जकपरिज्ञादिकमानुं कोईपण मरण

जंघावल क्लीण होय तो वृक्षावास पडिवजी रहे अने जो पुष्ट शक्ति ठतां जिनक प
 ने आदरे तो तेनी प्रतिपत्ति थगाने अर्थ प्रथम पांच तुलनाए करीने आत्माने तान
 बु तद्यथा - तवेण सत्तेण सुत्तेण, एणत्तेण वल्लेणय, तुज्जणा पंचहा बुता, निणकर्ण
 पडिवक्कथो ॥ तुलना जावना परिकर्म ए सर्वे एका अर्थिक ठे एना पडिवनण
 हार आचार्य, उपाध्याय, प्रवर्तक, स्थगिर तथा गणावघेदक स्वरूप प्रापेकरी ए
 पांचज थाय ठे एथो पांच जावना ए करी जिन कटपनी इद्यागाला ठतां प्रथम
 आत्मानो जावना करे अने अग्रशस्त कर्दप देव कित्विय अनियोगिक असुर समाह
 स्वरूप अग्रशस्त पांच जावनाने सर्वथा परिहरतो, तत्र प्रथम तपेकरी आत्माने जावबु
 तेमा कृत्यानो पराजय एवी रीते करवो के, जो देवादिके करेजा उपसर्गादिके सहन
 करता ठ मास सुखी आहार मले नही तो पण कोई बाधाने पामबु नही बीजी सत्व ना
 बनाएकरी जय निष्ठानो पराजय करवो ते पांच जेदेठे जय निष्ठाना जयने अथ
 राष्ट्रिए सुतेजा सर्व साधुओंने विपे उपाश्रयमांज कायोत्सर्ग कखायी प्रथम तब
 जावना थाय ठे अने द्वितीयादिक तो उपाश्रयथी बाह्यादि स्थानकाने विपे जा
 एवी आह्व - " पठमा उवस्सवम्मी, बीया वाहीं तस्य चउकम्मी, सुन्न थ
 म्मि चउठी, अह पचमिया मसाणम्मी " त्रीजी सूत्र जावनाए करी सूत्राना
 एवो तो दृढ परिचय करवो के, जेम पोतानु नाम कोई समये पण नूलाय नही
 तेम कोइकाले पण सूत्र विस्मरण थाय नही जेम के, दिवस अथवा रात्रे जे
 समये शरीरनी ठायानो अजाव होय ते बखते पण सूत्रादिकना परावर्त्तनना अनुसारं
 स्तोक जव तथा सुहृत्तादिक प्रमाण सर्वे सम्यक् प्रकारे जाणी शके चोधी एकल
 जावनाए करी आत्माने जावता ठतां सघाटक साधु प्रमुखनी साथे पूर्व प्रवृत्त
 आजाप सुख ड ख परस्पर पूठबु तेनु अथवा कथानो व्यतिकर करबु इत्यादिक
 बाह्य ममत्वनो निराकरण ते मूल व्यवघेद करवो पठी देह तथा उपधि आदिक
 थी आत्माने निन्न जाणीने सर्वथा तेथी पण रहित थाय ठे ते अंतर ममत्वना
 निराकरण जाणवो पाचमी बल जावना वे प्रकारनी ठे - एक शरीर वजने बीड
 मनोभूतिबल तेमा शरीर बल जिनकटपीओनु बीजा जनोथी अधिक होय ठे, तेन
 तप प्रमुख कखायी शिथिलता यई जवाने लोभे यद्यपि शरीरबल तेनु रहेतु नथी
 तथापि भूतिबले करी आत्माने एवी रीते जावबु के जेम मोटा मोटा परिसह
 उपसर्गोथी कोई पण बाधा थाय नही ए पांच प्रकारनी जावनाए करी जेणे पो
 ताना आत्माने जाव्यो ठे, एवो जिनकटपी सरिखो थको गहनेविपे रहेतो उपधि तथा

आहार विषयक वे प्रकारनी परिकर्मणा करे; १ तेमां ते जो पाणिपात्रनी लब्धिवंत थाय तो ते प्रमाणोज परिकर्मणा करेते; २ अने जो पाणिपात्रनी लब्धि न होय तो परिग्रह धारित्व परिकर्मणाने विषे यथायोग्य परिवर्त्तन करे, एटले यथायोग्य पात्राने धारण करे. वली आहार परिकर्मणा ते त्रीजी पौरसीये वाल अ ने चणादिक कठोर अंत प्रात रुद्ध यथा:— “संसत्त मसंसत्ता, उद्ध तद् अ प्पलेवडा चेव; उग्गहिंया पग्गहिंया. उस्सिधम्मो य सत्तमि य.” ए सात पिमे पणामध्ये प्रथमना वे ने मूकोने वाकीना पांचमांना गमे ते वे गृहण करे. तेमां पण एक जत्तनी ने बीजी पानकनी जाणवी. ते आगमोक विधि ए करी गठमां रह्यो थको तुलना करी पठी जिनकल्पनो अंगीकार करतो ठतो समग्र संयने एकठो करे तेना अजावे पोताना समवायने एकठा करी पठी तीर्थंकरनी समीपे तेना अजावे गणधरनी समीपे तेना अजावे चतुर्दश पूर्वधरनी समीपे तेना अन्नंजयथी दश पूर्वधरनी पात्रे तंना पण अलाजथी चट पीपल तथा अशोक आदिनी समीपे मोटी विनूति ए करी युक्त जिन कल्प अंगीकारकरे पठी पोताना पदे स्थापेला मूरि सहीत वाल वृद्ध, कुल गव्व एउंनी साये विज्ञेपे करीजे पूर्वना विरोध होय ते क मावे. तद्यथा— “जइ किंवि पमाएण, न सुहु जेवच्छियं मए पुवं; तं जेखामेमि अहं, निस्तद्धो निक्कसाउ य. । १ । आणद मंसु पायं, कुणमाणा तेविनूमि गय सीता; खामंति तं जह रिहं, जहारिया खामिया तेण. । २ । त्यार पठी पोता ना पदनेविपे स्थापेला सूरिने तथा बीजा संयने अने साधुउने आवी शीख दिये ठे. यथा.— पालेक्क सुगणमेयं. अप्पडिबद्धो य होक्क सब्बध; एसोउ परंपरउं, तुमं पि अं ते कुणसु एवं. ॥ १ ॥ पुव्वप्पवणं विणयं, साहु पमाणसु विणयजोगेसु; जो जेण पगारेणं, उववक्कइ तंच जाणेहिं. ॥ २ ॥

तथा.—ओमो समराऽणित्ठं, अप्पतरसु ओय मावणं तुप्पं; पग्गिनयद् एन तुम्हवि वित्तेसउ संपयं दुक्का. १ इत्यादिक जिह्वा उई, गव्वथी नीरुज्जी जता तंने साधुउ आनंदे करी जोता थका ज्यारे ते दृष्टीथी अगोचर थई जाय त्यागे दर्शित थका पाठा वले. ए रीते जिनकल्प पडिबजे पठी ते जिनकल्पी विचरतां कोई ग्रामादिकने विपे ज्यां मासकल्प अथवा चतुर्मासादि करे त्यां ठ जाग कल्पे. तेंग्रोमांना जे दि वसे एरुविजागमां फरी गोचरी करी हांय ते ठेकाणे फरी मानमे दिवने आये; निह्वाचर्या तथा ग्रामांतर गमन ए वज्जे त्रीजी पारुषीएज करे चौथी पारुषी तो ज्यां अवगाहे त्यां रहे. नियमयो जत्तपान जे ठे ते पूर्वोक्त वे एवंगाना अनिग्रहे

કરી, ગ્રહણ કરે એપણા વિપયેજ વોલે વીજા કોઠ્ઠીસાથે જટપે નહીં વસતી
તથા પરિસદ્ધ વપના સદ્ધન કરે, રોગનેવિપે ચિકિત્સા કગવે નહીં તેની વેદના
વધી સદ્ધન કરતા વતાં એકાકીજ રહે અનાપાતા સલોકાદિ, દશ ગુણોપેત એ
સ્થાનિલેજ વચ્ચારાદિ કરે, જીર્ણ વસ્ત્રાદિકનો પણ ત્યાંજ ત્યાગ કરે, પ્રમાર્જનાદિ
પરિકર્મ વિરહિત વસતિનેવિપે રહે જો વેશબુ હોય તો નિયમથી ઠક્કટ જૂમિણ
યેજો પણ આસન કપર નવેજો, કેમકે, વપગ્રહિક વપકરણોનો અજાવ ઠે માટે
૧ માસ કલ્પનોજ વિદ્ધાર કરે ઠે મત્ત મતંગજ વ્યાગ્ર સિંહાદિ સન્મુલ આખ્યાયી
ઠન્માર્ગાદિ ગમન કરતા ઈયાં સમિતિને મૂકે નહીં એને શ્રુત સંપદા પણ જપ્ત
થી નવમા પૂર્વનો ત્રીજો આચાર વસ્તુ ત્યા સમ્પક્ પ્રકારે કાલબુ પરિજ્ઞાન હા
ય ઠે ઠક્કપેંકરી સપૂર્ણ દશ પૂર્વ જાણવા એને પ્રથમ સયયણ વજની નીત સમા
ન અવધન હોય ઠે એને ૧ જોવ તો નિત્ય કરવો કહ્યો ઠે, ૨ આવસહી, ૩
નૈવેધિકી, ૪ મિથ્યા હુ રુત, તથા ૫ ગૃહસ્થવિપયક ઇષ્ટા વપસપદા જઠ્ઠણ પાંચ
સામાચારી થાય ઠે કેટલાએક આચાર્યો કહે ઠે કે, આવશ્યકી, નૈવેધિકી તથા
ગૃહસ્થોપસપદા ૧ ત્રણ સામાચારીઓજ થાય ઠે, કેમકે, એઓ આરામ નિવાસી
હોય ઠે તેથી ઓપેકરી ઇષ્ટાદિકનો અજાવ ઠે, ઇત્યાદિ જિનકટપીની વીજી પણ
સમાચારીઠ કલ્પગ્રંથાદિકથી જાણી લેવી તથા જિનકટપક સ્થિતિ પ્રતિપાદનાય
આગજપણ કામમા આવસે તેથી કેટલાએક ઘારો દેખાહીયે ઠે તથા- ૧ 'ક્ષેત્ર
ઘાર, ૨ કાલઘાર, ૩ ચારિત્રઘાર, ૪ પર્યાયઘાર, ૫ તીર્થઘાર, ૬ આગમઘાર, ૭ વેદઘાર,
૮ કટપઘાર, ૯ લિંગઘાર, ૧૦ ધ્યાનઘાર, ૧૧ ગણનાઘાર, ૧૨ પ્રવ્રાજનઘાર, ૧૩ અ
નિગ્રહઘાર, ૧૪ નિ પ્રતિકર્મ ઘાર, ૧૫ નિહ્વા ઘાર, ૧૬ પથઘાર ચેતિ ' એઓમાના તીર્થ,
પર્યાય, આગમ, વેદ, ધ્યાન, અનિગ્રહ, પ્રવ્રજ્યા, નિ પ્રતિકર્મ, નિહ્વા, તથા પથ, ૧૬ ઘા
રો ઓગણોતેરમા પરિહાર વિશ્વદિના ઘારમાં જે પ્રમાણે કહેવાશે તેમજ અહીં જાણી
લેવા અંતે ક્ષેત્ર ઘારનેવિપે જન્મના સજ્ઞાવેકરી પવર કર્મજૂમિનેવિપે અંતે સદ્ધરણે કરી
થકર્મ જૂમિનેવિપે પણ થાય ઠે કાલ ઘારે અવસર્ણિણી તૃતીય તથા ચતુર્થ આરક
માં જન્મ થાય ઠે, વ્રતસ્થ તો પાંચમાં આરામાં પણ થાય ઠે અવસર્ણિણી
નેવિપે તો ત્રીજા તથા ચોથા આરામાં વ્રતસ્થ થાય ઠે જન્મ આશ્રયી તો વીજા
આરામાં પણ દેખાય ઠે પ્રતિજાગ કાલ એટલે હુ પમ સુપમરૂપ કાલનેવિપે જ
ન્મના સજ્ઞાવે પણ પ્રાપ્ત થાયઠે કેમ કે, મહાવિવેહ ક્ષેત્રનેવિપે સદા જિનકટપી
નો સજ્ઞાવ હોય ઠે માટે અંતે સદ્ધરણેકરી તો સર્વ કાલનેવિપે થાય, ઠે જા

રિત્ર દ્વારે પ્રતિપદ્યમાન તો સામાયક તથા ઝેદોપસ્થાપનીયજ્ઞ થાય તેમાં મધ્ય ના વાવીગ તીર્થકરોને વારે તથા મહાવિદેહમાં સામાયકનેવિપે, અને પ્રથમ તથા ચરમ જિનને તો ઝેદોપસ્થાપનીયનેવિપે તેમ પૂર્વ પ્રતિપન્ન સૂક્ષ્મ સંપરાય તથા યથાર્થ્યાત ચારિત્રનેવિપે પણ થાયઁ; પરંતુ તે ઉપશમ શ્રેણીમાંજ થાય પણ ક્ષુપક શ્રેણીએ ન થાય. કેમ કે, 'તદ્ગમ્મે કેવલ પમિએ હા જાવાઝ' ઇતિ વચના ત્. એટલે તેને કેવલ જ્ઞાનની ઉત્પત્તિ થતી નથી કલ્પદ્વારે કરી તો સ્થિતિ કલ્પનેવિપે તથા અસ્થિતિ કલ્પનેવિપે પણ થાય ઁ. લિંગ દ્વારે પ્રતિપદ્યમાન વે પ્રકારે થાય ઁ, એક ઇચ્છા લિંગ ને વીજું જાવ લિંગ તેમાં પૂર્વ પ્રતિપન્ન તો અવરયે કરી જાવ લિંગે થાય; અને ઇચ્છા લિંગે નજના તે રજોહરણાદિક કોઈએક સમયે કોઈયે હરણ કલ્પો હોય અથવા જીર્ણ થયાથી પણ તેનો અજાવ થાય ઁ. ગણ નાં દ્વારે પ્રતિપદ્યમાન તો જયન્યેકરી એકાદિ અને ઉત્કર્ષે કરી શત ઇથક્ત્વ થાય. અને પૂર્વપ્રતિપન્ન તો જયન્યથી તથા ઉત્કૃષ્ટથી પણ સદ્સ્ર ઇથક્ત્વજ થાય ઁ; પરંતુ ઉત્કૃષ્ટથી જયન્ય થોડા હોય ઁ, ઇત્યાદિક સ્વરૂપ આગમયકી વિસ્તારયુક્ત જાણી લેવું. હવે એ વિપેજ સૂત્રના અનુસારે કહે ઁ:— જન્મ શબ્દે ગઘથી વાહેર નીકલેલો સાધુ વિશેષ; તેનો કલ્પ એટલે સમાચારી, તેણે કરી જે વિચરે તેને જિનકલ્પિક કહે ઁ. તે જિન કલ્પિ સાધુઁ ઉત્કર્ષથી એક વસતીનેવિપે સાત થાય ઁ, અર્થાત્ અધિક આઠ થતા નથી અને કોઈ વસતિમાં કોઈ સમયે ન પણ થાય. યદ્યપિ એક વસતિનેવિપે ઉત્કૃષ્ટેકરી સાત જિન કલ્પીઁ વસે ઁ, તથાપિ તેઁ પરસ્પર જાપેણ કરતાં નથી. તેઁ એક ઠેકાણે મલી ગયા ઠતાં પણ પ્રત્યેક એકાકી પ્રતિદિન અટન કરે ઁ; પણ વીજાની સાથે ફરે અથવા ગ્રહે નહીં ઉત્કંચ:— “એગાએ વસહીએ, ઉઠ્ઠોસેણ વસંતિ સત્ત જિણા; અવરોપ્પર સંજાતં, વયંતિ અન્નેતે ન્ન વાહિં ચ.” ॥ ૫૪૭ ॥ એ ત્રેસરમો દ્વાર પૂરો થયો.

અવતરણ:— હવે 'ઠત્તીસં સૂરિ ગુણજિ' એટલે સૂરિના ઠત્રિશ ગુણોનો ચોમ રમો દ્વાર કહે ઁ.— અષ્ટવિદ્યા ગણિસંપદ્, ચઠગુણા નવરિ ટુંતિ વત્તીસં; વિણ આયે ષઠપ્પેઠ, ઠત્તીસ ગુણા ઇમે ગુરુણો. ॥ ૫૪૮ ॥ અર્થ:— જેને ગુણના સમૂહની પ્રાપ્તિ થઈ ઁ, અથવા સાધુના સમુદાયની પ્રાપ્તિ થઈ ઁ, એવા અતિગય વાજા જે હોય તેને ગણી કહિયે. તેજ આચાર્ય તેની જે સંપત્તિ એટલે જાવરૂપ સમૃદ્ધિ તે ગણિ સંપત્તિ કહેવાય ઁ, તે આચારાદિ જેદેકરી આઠ જેદે ઁ. તે વલી એકેકના ચાર ચાર જેદ હોવાથી વત્રીશ થાય. તેમા ચાર પ્રકારનો વિનય નાંખિયે ત્યારે ગુરુ જે

આચાર્ય તેના ઠગીંગ ગુણો થાય તેમાં પ્રથમ આઠ સપદા આ પ્રમાણે છે - ૫૫

મૂઝ - આચાર્ય સુય સરીરે, વયણે વાયણ મઈ પડંગમઈ, એમુસપપા
અધમિયા મગહ પરિણા ॥ ૫૪૯ ॥ અર્થ - ૧ આચાર સપત્, ૨ શ્રુત સપત્,
૩ શરીર સપત્, ૪ વચન સપત્, ૫ ગચન સપત્, ૬ મતિ સપત્, ૭ પ્રયોગ મતિ
પત્ અને આઠમી સમગ્ર પરિજ્ઞા સપત્ તેમાં પ્રથમ આચારનુ અનુષ્ઠાન તિ
જે મયત્ તે આચાર સપત્ અથવા સંપત્ એટલે વિનૂતિ તદ્વિષય જાણવો અ
મયત્ તે મપતિ એટલે પ્રાપ્તિ તે આચાર સપત્ એવી આગલ પળ વ્યુત્પત્તિન
ર્થની જાણના કાર્યો તે આચાર સપત્ ચતુર્વિધ છે મૂલ - “ચરણજીવો મ
ઓ અનિપવરિત્તો અચચત્તો ચેત્, જુગ પરિચય ઇસસંગી, ઉદત્ત ધોતાઈ રિ
॥૫૫૦॥ ણો જાય - ચરણ યુત, મદ રહિત, અનિયત વૃત્તિ અને અચચત્ત
ચરણ તે આગિર રહિયે, તે મદ્દા વ્રત તથા શ્રમણ ધર્મ ઇત્યાદિ જાણવું. તે
રૂપાન માર્ય છે તેણે કરી જે યુક્ત તેને ચરણ યુત કહિયે વીજા વલી
મ પુત્રજાગ ગુર્યા’ ણા પાઠ વોન છે તેનો પણ પરમાર્થ એજ છે કેમકે, સમ
આગિર છે તેન રિપે ધ્રુવ યોગ મમાગિ તેણે કરી જે યુક્ત પણો તે તથા
શ્રુત, તપ, તથા શ્રુતાદિરૂના ઇત્યેકરી રહિત તેને કહિયે મદ રહિત પ્ર
‘અપ્રમદ’ ણો પાઠ છે તેનો પણ એજ અર્થ જાણવો કેમ કે, સમ્યક્
પ્રવચનની જાતિ, શ્રુત, તપ તથા રૂપાદિ પ્રભુ જલદી કરી આત્માનું
એટલે દુઃખ નાશવત્તુ દુઃખ શ્રુતવત્તુ હુ ઇત્યાદિ રૂપે કરી અવધારણ તે પ
કદરાપ છે, જે પ્રમદ નહી તેને કહીયે અપ્રમદ તે જાતિ પ્રમુલને રિપે
જના નહી ણો અર્થ સમજાવો અનિયત વૃત્તિ એટલે ગ્રામાદિકને વિષે અ
(અનિયત) રિજા મરુપ પણો જાણિયે તથા અચચત્ત એટલે જેણે પો
ઈવો વગ કરેનો છે અન્ય ‘વૃદ્ધશીનતા’ ણા પાઠ છે, તત્ત્વ વૃદ્ધ શીન
ટલે કામિનીના મનને મોહન કરાવને વય તથા યોગ્યને રિપે કરિ વર્તમાન
પણ નિર્વિકાર સ્વાચરતા એટલે રિકાર વ્યવસ્થા થાય નહી યત “મન
મનિરૂપ” વચને યોગ્યને રિજા ॥ મૃદુરિય પુનરિતરે, જવતિ વૃદ્ધત્વના
પણ વચના પુરોહિના અર્થ થયો હવે ગાયના ઉત્તરાઈ પદ ધીજી શ્રુતમા
વચ જેદ કદ છે - તેમા મૃચના માત્ર મૃત્ર જાણવું એવાયે યુગ એટલે યુ
પ્રવચન જાણવે, આગમ પરિચિત એટલે તેમાં ક્રમોત્ક્રમ ગચનાદિક
વચિવચન નિદા મૃત્ર થાય તે, સ્વર્ગમાં એટલે સ્વર્ગમાંપણે મમમ

पद्ममयने जाणवुं उदान एटले घोषादि स्वग्ना प्रकाश तेनी विद्युद्धिनो कर नाग. अन्यत्र ' बहु श्रुतना. पण्डित भूतता. विचित्र, सूत्रता. तथा घोष विद्युद्धि करता ' एवो पाठ दीक्षायां आवे ते. तेनो पण अर्थ एज ते. ॥ ५०० ॥

हवे त्रीजी गरीर संपदा चार प्रकाशनी ते ते अर्क गाथावे कहेते - मूल. - चउरंगो कुंटाई. वद्विग्नण वज्जियो तयोनचोः ॥ अर्थ. - तत्र १ चतुर्गुण एटले आगेह परिणाह युक्त तथा लावी पोदोलाई ए प्रमाण युक्तः गरीर. तथा २ अकुटाई एटले संपूर्ण ते जेना दस्तादिक तथा ३ वधिगत्वादिथी वज्जित ते अधिकल इंडियवालो; समस्त इंडियपूरण; तथा ४ दृढसंहनत्ये करी बाह्याऽन्यतरं जेदे करी तपनेविषे आसक्त एटले ममर्थ जाणवो. ए गरीर संपदाना चार जेद जाणवा. अन्यत्र तो ' १ अगेह परिणाह युक्ता. २ अनवत्राप्यना. ३ पण्डितइयता, ४ स्थिर संहननता ' एवो पाठ दीक्षायां आवे ते; एनो पण एज अर्थ याय ते जे केवल अवद्यमान ते अवत्राप, जेनुं अवत्रापण लज्जन होय तेने अनवत्राप्य कहिये, अथवा अवत्रापवित एटले लज्जित करवाने योग्य एटले शक्य अने अनवत्राप्य ते लज्जा करवा योग्य न होय तथा अवत्राप्य ते अहीन सर्वांगे एटले अलज्जाकर जाणवो ॥

हवे चोथीवचन संपदानाचार जेद कहेते मूलः - वाऽमुदुरत्त निस्तिय; फुडवयणो संपयावयणो ॥ ५०१ ॥ अर्थ - वादी. मधुर वचन, अनिश्चित वचन, तथा स्फुट वचन ए प्रकाशना वचनेकरी वचन संपत् जाणवी. तत्र १ वदनने वाद कहिये, एटले जेनुं प्रगस्त वादनुं बोलवुं ते. अथवा जे अतिशयवान ते. ते वादी आदेय वचन वाजो जाणवो. तथा २ प्ररुष्ट अर्थ प्रतिपादक कोमल सुस्वरता तथा गंजीर तादि गुणोपेत होवाथी श्रोता जनना मनने आनंद उत्पन्न करनार ते जेना वचन तेने मधुरवचन कहिये ३ राग वैपारिकेकरी ने नीकलेला, एवां कलुषता महित जेनां वचन न होय, तेने अनिश्चित वचन कहिये; ४ स्फुट एटले जेना वचन सर्व जनने सुज्ञांध करनारा होय सुज्ञान बोलवुं होय तेने स्फुट वचन कहिये. बीजा ठेकाणे तो आदेय वचनता, मधुर वचनता, अनिश्चित. वचनता, तथा अनेदिग्ध वचनता, एवो पाठ जणाय ते एनो अर्थ पूर्वनी पठेज जाणी जेवो. ॥ ५०१ ॥

हवे पाचमी वाचना संपत्तना चार जेद अर्क गाथावडे कहेते - मूल. - जोगोपरिय ए वायण, निज्जविद्या वायणाय निब्वहणे. अर्थ. - तत्र १ परिणामिक गुणोपेत जिघ्र्याने जाणीने जेने जे सूत्र योग्य होय, तेने ते आपी तेनो उद्देश तथा नमुद्देश करावे तेने योग्यवाचक कहिये केम के, आपरिणामिकने सूत्रार्थ दीधाथी जेम

કાચા ઘડામાં નાણેડુ પાણી વિનાગને પામે છે તેમ તેને પણ કોયનો સનવ થાય
 છે માટે પૂર્વે દીધેલા આલાપકોને શિષ્ય પ્રત્યે સમ્યક્ પ્રકારે પઠિતમાયા પત્રી વી
 જા આલાપકની વાચના આપે, તેને વીજી પઠિત વાચન કહિયે વાચના એટલે
 વ્યારખ્યાન, તેનો નિર્ણયપિત એટલે નિર્વાહ કરનાર, શિષ્યને ઇત્સાહ ઉપજાવીને ક
 તાવલો ગ્રથ પૂરો કરાવે, પણ વચમાં મૂકી દિયે નહીં તેને ત્રીજી નિર્ણયપિતા કહિયે
 તથા નિર્વાહણ એટલે અર્થનો નિર્વાહક જાણવો એટલે પૂર્વાપર સગતિ કરી પાત
 જાણ ઇત્તાં વીજાને કથને કરી સર્વ અર્થ સમજાવી દિયે તેને ચોથી નિર્વાહણ કહિયે
 ગ્રંથાંતરને વિષે આમ દીઠામાઝાવે છે - વિદિત્વા દેગન (૨) વિદિત્વા સમુદેશન પારિ
 ણામિકાદિ શિષ્યને જાણીને ઇત્યર્થ પરિનિર્વાપ્ય વચન તે પૂર્વે નદોધેજા આજાપકને
 અનધિગમ શિષ્યને પુનઃ સૂત્રવાન દેવુ ઇત્યર્થ અને અર્થ નિર્ણયપણા તે અર્થની પૂર્વાપર
 સગતિની ગમનિકા જાણવી ઇત્યર્થ । હવે ઠઠી મતિ સપત્ ચતુર્થાં કહે છે - મૂળ -
 ળંગહ હા વાપા, વારણ મહ સપયા ચરો ॥ ૫૫૨ ॥ અર્થ - અવગ્રહ, હા,
 આવાપ, તથા ધારણા અવગ્રહાદિકનુ સ્વરૂપ થ જો ને શોભમા દારમા વિસ્તાર કહે
 વાશે તથા સાતમી પ્રયોગ તેવાદાદિ પ્રયોજનની સિદ્ધિને માટે વ્યાપાર જાણવા તે પ્ર
 યોગના પ્રસ્તાવ સમયને વિષે જે મતિ એટલે વસ્તુનુ વિવેચન કરવુ તેને પ્રયોગ મતિ
 કહિયે તેની ચાર પ્રકારની સપત્ છે - મૂળ - સત્તી પુરિસ લેત, વધુ નાવ પવ
 જાવ વાય ॥ અર્થ - શક્તિ, પુરુષ, ક્ષેત્ર, તથા વસ્તુને જોઈને વાદ કરે તેમ
 પ્રથમ શક્તિ જ્ઞાન એટલે વાદાદિ વ્યાપાર કાલને વિષે આ વાદી મહા બોલણહાર
 વેંચાય છે તેને જીતવા જેટલી મારામાં શક્તિ છે કે નહીં । એવી રીતે પોતાની શ
 ક્તિનો આલોચન કરવુ, વીજી પુરુષ જ્ઞાન એટલે આ પ્રતિવાદી પુરુષ સૌગત સાંખ્ય
 વૈજેશિકાદિક અથવા કોઈ બીજો છે ઇત્યાદિ ને વિચારી જાણી લઈને વાદ કરે
 ત્રીજી ક્ષેત્રજ્ઞાન એટલે આ ક્ષેત્ર મર્યાદા વાલુ છે અથવા કોઈ વીજા પ્રકારનું છે અ
 થવા કપટી છે કિવા નિષ્કપટી છે ? તથા સાધુજાવિત છે કિવા અજાવિત
 છે ? ઇત્યાદિક સારી રીતે પ્રિમાણે ચોથી વસ્તુ જ્ઞાન એટલે આ રાજા અમાલ્યાદિક
 સજાસદાદિ વસ્તુ દારુણ અદારુણ અથવા જડક અનજડક છે કે કેમ ? ઇત્યાદિક
 વિચારીને તે પ્રમાણે નિરૂપણ કરે એ પ્રયોગ મતિના ચાર જેદ કહ્યા હવે આવમી સમગ્ર
 એટલે સ્વીકરણ તે અગીકાર તેની પરિજ્ઞા એટલે જાણપણ તેને પરિજ્ઞા સમગ્ર કહે છે
 તેની સપત્ ચાર પ્રકારની છે તે કહે છે - મૂળ - " ગણ જોગ સસત્, સજ્ઞાપ સિદ્ધા
 જાણે ॥ ૫૫૩ ॥ અર્થ - તેમા પ્રથમ ગણ એટલે ગજ વાલ, હર્વલ, ગ્લાન, ગીતાર્થ

ति समुदाय लक्षण तेने निर्वाह. योग्य क्षेत्रनुं ग्रहण करवुं ते गण योग्याप
ग्रह संपत् प्रथमा जाणवी. बीजी नडकादि पुरुष ने योग्य देशनादि करवी ते
संस्क संपत् द्वितीया कहिये. ग्रंथांतरे तो निषद्यादि एटले संथारा प्रमुख उप
करण मलिन नथाय तेने पीठ फलकोपादानात्मिका द्वितीया संपत् कहेज ठे.
ए ए पीठ फलकादिकनुं ग्रहण यतुं नथी, केम के. सिद्धांतने विषे अग्रहित
माटे. तथा जीत कल्पनेविषे:-“ पीठफलगाइ गहणे. नउ मइलितं ति सज्जा
वासासु विसेसेणं, अन्नं कालं तु गम्भए नउ. ॥ पाणा सीयल कुंथा, इयाय
गहण वासासु ” त्रीजी जेम समयने विषे कहुं होय तेम सज्जाय प्रत्युपेक्ष
णिह्वाटनोपधि समुत्पादन लक्षण ते स्वाध्याय संपत् तृतीया कही ठे. चौथी
रु दीहाना आपनार तथा अध्यापक ते जणावनार रत्नत्रयाधिक प्रमुखनी
उपधिनो वहेहुं, विश्रामणनु करवुं आख्यां यका उपाश्रयमां पेततां मामातुं लेहुं
त्यादि शिष्यने सीखावे ते शिष्योपसंग्रह संपत् चतुर्थी जाणवी. एवी रीते सं
तापरिज्ञा ए चार. प्रकारे जाणवी. एटले चार चार प्रकारे करी आठ प्रकारनी
गणीनी संपदा बखाणी एटले ए वधा मली वत्रीस गुण थया ॥ ५५३ ॥

हवे चतुर्विध विनय कहेठे:-मूल -आचार सय विणए, विस्त्रिक्वपो चव होइवो
गवा; दोसस्त परीधाए, विणए चउहे स पडिवत्ती. ॥ ५५४ ॥ अर्थ:-आचार विन
य, श्रुतविनय, विहंपण विनय तथा दोष पग्घात विनय. एम विनयनेविषे
चार प्रकारनी प्रतिपत्ति जाणवी जेणेकरी कर्म निवर्तन थाय तेने विनय कहि
ये तत्र आचार एटले यतीनो समाचार. ते आचार विनय चार प्रकारनो ठे:-
एक संयम सामाचारी, बीजो तप सामाचारी त्रीजो गण सामाचारी चौथो एका
कीविहार सामाचारी. तत्र संयम ते पोते आचरे अने बीजाने गृहण करावे; ते
मा जे सीडाए तेने स्थिर करे; अने संयमनेविषे जे उद्यत होय तेनी उपवृहणा करे,
ए प्रथम संयम मामाचारी जाणवी बीजी पाह्किादिकनेविषे पोते पण तप करे
ने बीजाने पण करावे. निह्वाचर्याने अर्थ पोते जाय अने बीजाने पण तेमां प्रय
त्तावे, ए बीजीतप सामाचारी कहिये. त्रीजी गण सामाचारी ते पडिलेहणानेविषे वा
जवृद्ध, तथा ग्लान प्रमुखनो वैवाहृत्यादिकना कार्य प्रत्युपेक्षणानेविषे पोते उ
द्यमपण करे अने बीजा अग्लान गणने तेम करवानी प्रेग्णा करे तेने गण मामा
चारी कहिये. चौथी एकाकि विहार प्रतिमाने पोते आचरे अने बीजाने ग्रहण क
रावे. एने एकाकि विहार नामाचारी कहिये. ए पहेजुं आचार विनय कह्यो हवे

વીજો શ્રુતવિનય પણ ચાર પ્રકારનો છે - તત્ર સૂત્રની વાચના શિષ્યાદિકને
 દેવી એ પ્રથમ, તેના અર્થનું યથાર્થ વ્યાખ્યાન કરવું એ વીજો હિતવાચના એ
 ટલે સૂત્ર અને સૂત્રનો અર્થ તથા એ વચ્ચે પારિણામિક ગુણોપેત શિષ્યની જા
 ચના કરીને જેને જે યોગ્ય હોય તેને તે આપે એ ત્રીજો, તથા સૂત્ર અથવા
 અર્થ નિ શેષ પરિસમાપ્તિ સુધી વાંચે પણ અનવસ્થિતપણે અતરાસે મૂકી ન
 દિયે તે ચોથો જાણવો ત્રીજો જેથી વિક્ષેપ થાય તેને વિક્ષેપણ કહે છે તે
 વિક્ષેપવિનય ચાર પ્રકારનો છે - તત્ર મિષ્યાદૃષ્ટિને મિષ્યા માર્ગથી કહાડીને
 સમ્યક્ત્વ માર્ગે ગ્રહણ કરાવે તે પ્રથમ વીજી સમ્યક્દૃષ્ટિ ઠતાં ગૃહસ્થ હોય તને
 ગ્રહસ્થ નામવાથી કહાડીને ચારિત્ર લેવરાવે તે દ્વિતીય ત્રીજી સમ્યક્ત્વ
 થકી અથવા ચારિત્ર થકી પડી ગણાને તે જાવમાથી કહાડીને ફરી પૂર્વ સ્થાને
 પરિસ્થાપે તે તૃતીય ચોથી જેમ ચારિત્ર ધર્મની અનિવૃદ્ધિ થાય તે પ્રમાણે પાતે
 પ્રવૃત્તે, અનેપણીય પરિજોગાદિકનો ત્યાગ કરે અને એપણીય પરિજોગને ધારણ ક
 રે એ ચતુર્થ હવે ક્રોધાદિક જે દોષ તેનો પરિણાત એટલે વિનાશ તેજ ચોથો દ્વાર
 પરિણાત વિનય જાણવો એ પણ ચાર પ્રકારનો છે - ક્રોધમા આપેલા મનુષ્યને દેશ
 નાદિકે કરી શાંત કરવો અર્થાત્ તેનો ક્રોધનો નિર્ધાત એટલે નાશ કરે, તે પ્રથમ
 કપાય વિષયાદિકે કરી હુટ થયલા ને તેવા જાવથી નિવર્તન કરવું તે દ્વિતીય અને
 જક્તપાન વિષય અથવા પર સમય વિષય આકાંક્ષાનું નિવર્તન કરવું એ તૃતીય,
 તથા પોતે ક્રોધ દોષ આકાંક્ષા રહિત ઠતા અત્મહિતે પ્રવર્તવું તે ચતુર્થ જાણવો
 ॥ ચાર પ્રકારના વિનયને અંગીકાર કરે એ પ્રમાણે એ સર્વે મલી ઠત્રીશ ગુણો
 ગુરુના હોય, અથવા એ ઠત્રીશ ગુણોવાલા ગુરુ હોય, ॥ ૫૫૪ ॥

અથવા પ્રકારાતરે વીજા ઠત્રીશ ગુણ કહે છે - મૂલ - સમ્મત નાણ ચરણે,
 પત્તેપ થઠ થઠ જેણા, વારસ જેયો થ તવો, સૂરિ ગુણા હુતિ ઠત્તીસ ॥ ૫૫૫ ॥
 અર્થ - સમ્યક્ત્વ એટલે દર્શનાચારના નિ શક્તિાદિક, જ્ઞાન એટલે જ્ઞાનાચારના કાન
 વિનયોદિક અને ચરણ એટલે ચારિત્રાચારના ઈર્ષાસમિત્યાદિ એ પ્રત્યેકના આવ આવ
 જેદ મજીને ચોરીશ જેદ થાય વાહ્ય અને અન્યતર એ બે પ્રકારના તપના પ્રત્યેકના
 ઠ ઠ જેદ હોવાથી તે અનગનાદિક વાર જેદ મલીને વીજા ઠત્રીશ જેદ થાય છે ॥ ૫૫૫ ॥

હવે જાગ્યતરે કરીને પણ ગુરુના ઠત્રીશ ગુણો કહે છે - મૂલ - આચારાઈ અ
 ષ્ઠ તદ્દ ચેવય દસપિ હોડ તિયકણ્ણો, વારસ તવ ઠાવસસગ, સૂરિગુણા હુતિ ઠ
 તોન ॥ ૫૫૬ ॥ અર્થ - આચાર તથા શ્રુતાદિક પૂર્વે કહેજી આવ ગણિની સગ

दा, तथा 'आचेलकुहेनिय. सिआयर रायपिंम किइ कम्मे, वय जेष्ठ पडिक्कमणे मासं पङ्कोसवाण कप्पे.' एवीरीते वद्धयमाण स्वरूप दणविधस्थित कल्प; तथा वार प्रकारनो तप, अने पूर्वोक्त स्वरूप ठ अवश्यकादिक एटले सामाविक, चोवीगस्तव वंदनक, प्रतिक्रमणक, कायोत्सर्ग तथा प्रत्याख्यान लक्षण ठ आवश्यक जाणवा ए सर्व मलीने ठत्रीश गुणो थाय ठे. ए जिवाय बीजी पण गुरुना गुणनी ठत्रीशी घणी ठे. पण अति विस्तारना नयथी ते इहां कहता नथी. तोपण सोपयोगी प एाने लीथे तथा सुप्रतीत पणायीया कहिये ठेये, 'देस कुल जाइ रूवे, संघयण धिई जुओ अणासंती; अविकवणो अमाई, थिर परिवाडी गहिय वक्को. जिय प रितो जिय निदो, मअडो देस काल नावन्नू; आसन्न ल-इ पडनो, ताणा विह वे स नासन्नू. पंच विहे अइयारे, जुतो सुत्तव तडुनय दिहिनू; आहरण हेउ कारण नय निउणोगाहणा कुसलो; ससमय परसमय विज्ज, गंजीरो ठित्तिमंसिवो सोमो; गुण सयल जिउ जुतो, प्रवचण सार परिकहेउं. ए प्रमाणे चार गाथाउनेविपे कहेला सूरिना ठत्रीश गुणो ठीगामां आवे ठे. तत्र युत शब्द प्रत्येकनी साये लगाडवो; जेम के, देशयुत तथा कुजयुत इत्यादि तेमां १ साडी पचवीस आर्यदेश कहेवाय ठे तेनेविपे जे उत्पन्न थयो होय ते देशयुत. तेना समीपे सर्व शिष्यो मुखेकरी अध्ययन करे तेथी देशतुं ग्रहण कथुं. २ कुज ते पिता संबंधी जाणवुं; जेम के, लोक व्यवहारे करी आ इहवाक कुजनो ठे एम कहेवाय ठे तेणे करी युत होय ते पडिवज्या अर्थनो निर्वाह करे. ३ जाति ते माता संबंधी जाणवी. तेणे करी युक्त ते विनयादि गुणोपेत थाय ठे. ४ रुप युत ते लोकमां बहुमान पामनारो होय ठे; जेम के, 'यत्राकृतिस्तत्र गुणावसंतिति वादात्' एटले ज्यां आकृति हो य त्यां गुणो वडो ठे एवी वदंता ठे. केमके, कुरूपने अनादेय पणानो प्रसंग था य ठे एटले तेणे क्यांय मान मलतुं नथी. ५ संहननेकरी विशिष्ट शरीरनी सामर्थ्य रूपे करी युक्त होय ते आख्या करता थाकी जाय नही. ६ धृति ते विशिष्ट म नतुं अवर्धनन एटले धैर्य तेणे करी युक्त होय ते अति गहन अर्थनेविपे पण मु जाय नही. ७ अनाशांसी एटले जे ओताउनी पात्रेथी वस्त्रादिकनी आकांक्षा करे नही. ८ अविकवणन एटले अतिबहु जापी नही. जेम के, कोईए थोडोपण अप राध कसो ठतां तेनु उत्कीर्तन एटले मुखथी वारवार कही वतावतुं एवा विक घन रहित होय. ९ अमापी एटले मूर्खताए करी रहित कपट रहित. १० स्थिर एटले अतीशये करी निरंतर अन्यासने लीथे जेने अनुयोगनी परिपाटी स्थिर थई

ठे, ते स्थिर परिपाटी तेनु मन सूत्र अथवा अर्थनेविषे लगार पण स्वजीत यत्
 नथी ११ ग्रहीत वाक्य ते उपादेय वचन एटले तेनु स्वल्प वचन उता पण मझ
 अर्थनी पठे जासे १२ जित पर्यद ते मोटी पर्यदानेविषे पण क्कोजने पामे नही १३
 जितनिष्ठा एटले जेने निष्ठा थोडी होय ते रात्रे सूत्रार्थनी जावना करतो पण निष्ठा
 ये पीमाये नही १४ मध्यस्थ एटले सर्व शिष्योनी कपर समान चित्त वालो १५
 देश १६ काल १७ जावझ एटले जे देश काल तथा जावना जाणनार होय ते
 सुखेकरी विहार करे अथवा शिष्योना अनिप्रायने जाणीने तेउने सुखेकरी वृत्ति
 (ए त्रण गुण साथे ठे) १८ आसन्नलब्ध प्रतिन तत्र आसन्न एटले तत्काले
 जेने कर्मना कृतोपशमावरण विना प्रतिना एटले परतीर्या आदिकने उत्तर देव
 नी शक्ति प्राप्त थई ठे ते १९ नानाविध देशनापझ एटले जे नाना प्रकारना देश
 नी जावठने जाणतो होय ते नाना देशोना शिष्योने सुखेकरी शास्त्रोनु ग्रहण
 रात्रे अने ते ते देशना जनोने ते ते जापण करी धर्म मार्गनेविषे आणे तथा
 नादिक पाच प्रकारना आचारे करी युक्त ते पोते आचारनेविषे अवस्थित
 बीजाने आचारमा प्रवृत्ति कराववाने उद्युक्त करे पण जो पोते आलस होय
 बीजानी प्रवृत्ति करारी शके नही ए पाच गुण मेलवता चोवीस यथा २५ सू
 र्य तडुनय विधिज्ञ ते आत्म-सूत्रार्थ तथा तडुनयनी चतुर्जंगी ऊपजे तेमां प्र
 सूत्र पण अर्थ नही, बीजो अर्थ पण सूत्र नही, त्रीजो सूत्र तथा अर्थ बरे
 चाथो सूत्र पण नही ने अर्थपण नही ए चार नांगामाथी त्रीजा नांगना ग्रहणने
 तडुनय ग्रहण कसु ठे ते माटे सूत्रार्थ तडुनय विधिज्ञ जाणवो २६ आह्वरण
 तु तथा उपनयमा निपुण होय तेमा आह्वरण शब्दे दृष्टांत सेवु अने हेतु
 प्रकारनो ठे - एक कारक ने बीजो ज्ञापक तेमा कारक ते जेम घटनो कर्ता
 कार होय ठे तेम जाणवु अने ज्ञापक ते जेम अधिकारनेविषे घटादिक पदा
 प्रकाश करनार दीपक होय ठे तेम जाणवु उपनय ते उपसहार एटले जे
 करी दीवेना अर्थ तेने सरिखा सुयोजन करवु इति नाव अने पाठे करी तो
 उपनयने स्थानके कारण कहेने ते कारण नो अर्थ नयनिमित्त जाणवु नैम
 क नउनेविषे निपुण ते आह्वरण हेतु उपनय निपुण कहिये तेज आचार्य
 तानी अपेक्षा एटने तेनी प्रतिपत्तिना निरोधथी क्यांक दृष्टांतकरी उपन्यास
 २७ क्यांक हेतु दग्गाडी समजाये अने २८ क्यांक उपनय एटले ते निपुण
 सम्पर्क अधिकृत अर्थनु यथार्थ वर्णन करे २९ नय निपुणपणे नयना क

अवसरे सम्यक् सप्रपंच विवक्ते करी नयने वापरे जे नय ज्यां लागतो होय तेने त्यां जोडे ३० ग्राहण कुगल एटले प्रतिपादन करवानी शक्तियें युक्त ३१ स्वसम य एटले पोताना शास्त्रनो जाण तेमज ३२ परसमय एटले परना शास्त्रनो जा ए तेने कोईएक परदर्शनीये आक्षेप कस्यो ठते तेनो निरवाहकरे ३३ गं जीर एटले अनुष्ठ स्वभाव. ३४ दीप्तिमान एटले जेनो परवादी तिरस्कार करी ग के नही ३५ शिव ते कोपथी रहित अथवा ज्यां ज्यां विहार करे त्यां त्यां कल्या णनो करनार. अने ३६ साम्य एटले गांत दृष्टि ए प्रकारे उत्रीग गुणैकरी सहि त गुरु जाणवा. अने उपलक्षणथी ए कहेला गुणोथी बीजा पण गुणो जेवा के, आदार्थ धैर्य स्थैर्य गांभीर्यादि के करी शशधरकर निकर कमनीयैरलंकृतः प्रवच नो पदेशक गुरु होय ठे. तथा चाहः— गुण सयल जिउज्जुतो. पवयण सारं प रिक्हेउंति. अथवा मूल गुणो तथा उत्तर गुणो जाणवा. एवा शेकडोगुणो एकरी कलित एटले युक्त, समीचीन ते प्रवचन एटले दादश अंगनो सार एटले अर्थ क थन करवा समथे. यडुक्तं — गुणसुष्ठ्वस्त वयणं, घण परितस्तोय पावउं जाई; गुण हीणस्त न सोहइ, नह विहूणो जह पईवो. ॥ ५५६ ॥ एचोसवमो ढार थयो अवतरण— हवे ' विणउं वावन्ना नेय पमि जिन्नोति ' एटले वावन जेदे करी विनयनो पांसवमो ढार कहे ठेः— मूल— तिष्ठयर सिद्धकुज गण, संघ किरिय थ म्म नाण नाणीणं; आयरिय थेरु चन्ना, य गणीणं तेरस पयाणि. ॥ ५५७ ॥ अर्थः— तेमां तीर्थकरादि स्वरूप तेर पद जाणवा. तत्र तीर्थकर अने सिद्ध ए वे प्रसिद्ध ठे, त्रींजं कुलपद ते नागेंड कुलादिक जाणवुं; चोथु गण पद ते कोटिकादि कहि ये; पांचमुं पद संघ प्रसिद्ध ठे; ठठुं प्रतीत किया ते अस्तिवाद रूप समजवी, सात मुं पद धर्मे ते क्कमादि दशविध श्रमणधर्म कहेवुं; आठमुं पद ज्ञान ते मत्त्यादि कहेवाय ठे; नवमुं पद ज्ञानी ते ज्ञानवान जाणवुं, दशमुं आचार्य पद ते पांच प्रकारनो आचार पालनार; अग्यारमुं स्थविर पद ते संयमनेविपे सीदायलाने स्थिर कर वानो हेतुवंत, बारमुं उपाध्याय पद प्रसिद्ध ठे; अने तेरमुं गणी पद ते केटलाए क साधुना समुदायनो उपरि जूत जाणवो. ॥ ५५८ ॥ हवे ए प्रत्येक पदनो चार चार प्रकारे विनय थाय ठे ते कहे ठेः— मूल — अणसायणा य नत्ती, बहुमा णो तह य वसु संजलणा; तिष्ठयराई तेरस, चउगुणा हुंति नायद्वा (वावन्ना) ॥ ५५९ ॥ अर्थ— प्रथम आशातना एटले जाल्यादि हीजना, ने तेना अचावे अ नाशातना जाणवी, ते अनाशातना सदैव तीर्थकरादिकोनी करवी. बीजो

केमके क्रोधादिक जे चार ठे ते वे प्रकारना ठे - एक उदीर्ण अने बीजा अनुदीर्ण तेमाना उदीर्णो जे नियह ते क्रोधादि नियह जाणवो, अने अनुदीर्णो तो तेओना उदयतु निरोधन जे क्वात्यादिरूप ते जाणवाने अर्थ जुड उपादान कबु अथवा वस्तु त्रण प्रकारे ग्रहण करी तेमा एक ग्राह्य बीजी हेय ने त्रीनी उपादेय तेमा क्वात्यादिक उपादेय करवा योग्य ठे अने क्रोधादिक त्याग करवाय्य ठे माटे एनिगृहीतव्य ठे. एटला माटे ए उपन्यासकरेलो सर्व अथनय ठे ॥५५॥

हवे एत्रिपे पोते सूत्रकार अथयवेकरो कहेने - मूल - पाणिबह मुसावाए, अ दत्त मेदुण परिगहे चैव, एथाऽ दुति पचउ, महवयाऽ जईण तु ॥५६॥ अर्थ - पढने वेजोकरि पदना समुदायनो उपचार थाय ठे पाणिबहने ग्रहणे प्राणिवध विरति एम कहेवो एरी रीते मृषावादादिकनेत्रिपे पण जाणवु तत्र प्राणीउ एटले व्रत तथा स्यावर जीवोनी १ अज्ञान, २ सशय, ३ विपर्यय, ४ राग, ५ द्वेष, ६ स्मृतिव्रश, ७ योग्यप्रणिधान तथा ८ धर्मानादर रूप अष्टविध प्रमादना योग्य री वर एटले हिंसा करी तेने कहिये प्राणिवध तेथकी विरति एटले सम्पद् ज्ञान श्रदान पूर्वक जे निवृत्ति ते प्रथम व्रत जाणवु बीजो मुसावाए एटले अनैक वचन अथवा फुलु बोजवु ते प्रिय पथ्यने तथ्य वचन तेना परिहारे करी जे जाण करवु तेने कहिये मृषावाद तेथकी जे विरति ते बीजु व्रत जाणवु तत्र प्रिय वचन एटले जे साजत्याघो चित्तेन्हर्ष कपजावे पथ्य एटले आगामिक कालनेविपे जे हितकरनार थाय, तथ्य एटले सत्य ए तथ्य ठता पण व्यवहारनी अपेक्षाएकरी अ प्रिय बोजवु नही जेम के, चोरने कहेवु के तु चोर ठे, अने कुटणीने कहेवु के तु कुटणी ठे एम कहाथी तेने अप्रिय लागवाथी तथ्य न कहेवाय अने बी जो तथ्य थको पण जे अहित ठे जेम के वनमां जता कोई पारधीए पूठघु के, अ हीथी कोई मृगजु जतु तमे जोयु के, तेने जो तथ्यने अनुसरिने साचे साबु क हिये के पणे जाय ठे तो तेनो घात थयाथी पाप लागे माटे एवा स्थले सत्य जाणण करवु ते पण तथ्य कहेवाय नही बीजु अदत्त एटले धणीए न आ पेत्तानुं श्रादान एटले ग्रहण करवु तेने कहिये अदत्तादान ते अदत्त स्वामी, जो य, तीर्थर, तथा गुरु ए चार प्रकारनो ठे तेमा तृण, काष्ठ, तथा पापाणप्रमु ग्वना मात्रके न दीश ठता जे लई लेवु तेने स्वाम्यादत्त कहिये, बीजो स्वामीए दीरे लु ठता जीवे न दीशु होय जेम के पोते प्रज्या लेवाना परिणाम रहित ठता ततो माता पितादिके पुत्रादिकने गुरुने अर्पण कखो होय अथवा सचित्त पृथ्वी काया

દિગ્ ગીજ તેના શ્યામીજ શ્યામી જનાં તેના અગ્નિદાતા જીવતી ડીગ્જ કહેવાય ન
તી તે જીવદન કહેવાય. ત્રીજો તીર્થસ્થાન કહે કરી નિગેધ કરેલા જે આધાત્મી
આદિય અજ્ઞ તેનું પ્રદાણ કરવું તે તીર્થસ્થાન કહેવાય છે. અને આધાત્મી
આદિ ધોરગ્નિન પદાર્થ તેના શ્યામીજ ત્રીજેજાં જનાં પણ શુભની અનુભા વિના જે ગૃ
હણ કર્યાં તેને શુભ અર્થન કહેવું. તેથી જે વિગમવું તે ત્રીજું અર્થનવિગમણ વ્રત
જાણવું. ધોયો મધુન પટલે સ્ત્રી તથા પુરુષનું ૬૬ પટલે જામું તન્મંત્રી જે ક
ર્મ તેને મધુન કહેવું. તેથી જે વિગતિ તે ચતુર્થવ્રત જાણવું. પાંચમો જેથી પગ્નિ
સમસ્તપ્રસારે પ્રદાણકૃત આશન થાય તેને પગ્નિદ્ધ કહિયે અથવા પગ્નિદ્ધાણને
પગ્નિદ્ધ કહિયે. તે પગ્નિદ્ધ ધન. ધાન્ય, કુંદ્ર, વાસ્તુ, રુપ્ય, સુવર્ણ, ચતુષ્પદ, ૬
પદ તથા કુપ્ય સેવેકરી નવ પ્રકારનાં છે તેથી ગિગ્નિ પટલે જે મૃદ્ધાનો પગ્નિદ્ધ
જે નિવૃત્તિ તે પાંચમો વ્રત 'મુગ્ધાપગ્નિદ્ધોયુષો' એનિ વચનાત્. કહ્યાદિ ઠતાં પણ
તુલા રહિત મનને પ્રથમ સુગ્ય સંપ્રાપ્તિપુરુષી ચિત્તના વિવ્રમ પણાનો અજાવ છે. એ
પાગ્નિ માટે ધર્મના ઉપકરણને ધારણ કરનારા મુનિને પણ શરીર તથા ઉપકર
ણોનેવિષે સમત્વ ન હોય તેથીજ તે નિર્મમત્વ કહેવાય છે એવિષે તીર્થકર ગણધરાદિ
કે વાણુ છે કે. વચ્ચ પાત્ર ઉપકારિ ધર્મ સાધન નિમિત્તે પુર્યાંક રીતે ધારણ કહ્યા
ઠતાં વેદની પઠે પગ્નિદ્ધાણ કરવું નહી. અને જો મને કરી રાખ્યા હોય તો પતી
ને ૯ મૃદ્ધા સદિત થાય છે. એવ શબ્દ પ્વકારનેઅર્થ છે તેથી પ્રથમ તીર્થકર અ
ને ચરમ તીર્થકરોને ચાર વ્રતો નથી હોતા પણ પાંચ પૂરા હોય છે એવું જણાવ્યું
જે વ્રતોની વૃદ્ધિ કરે અથવા નિયમોની પ્રાદી કરે તેને મહાવ્રત કહિયે. અને
સર્વે જીવાદિ વિષયપણે કરી મહાવિષયપણું છે. ઉત્તર.— "પટમમ્મિ સદ્વજીવા,
વીણ ચરિમં ય સદ્વ દઘાર્દ; સેસા મહાવ્યા સ્વલુ, તદેકદેસેણ દઘાણં." તેહાજ
કહ્યને એક વેગ છે માટે. ॥ ૫૬૦ ॥

હવે શ્રમણ ધર્મ કહે છે:— મૂલ.— સ્વંતીય મદ્ધવ ક્લવ, મુત્તી તવ સંજમેય વો
ધવા; સર્જ સોયં આકિચણં ચ વંચં ચ જડધમ્મો ॥ ૫૬૧ ॥ અર્થ — ૧ ક્ષાંતિ
પટલે ક્રમા. શક્તિમાન વા અશક્તિમાન ઠતાં સદ્ધન પરિણામ તે ક્રમા. ૨ સર્વથા ક્રો
ધનો પરિહાર તે મૃદુ પટલે અસ્તવ્ય તેનો જે જાવ અથવા કર્મ જે અનુષ્ઠેકપણે
નીચીવૃત્તિ પ્રવર્તે માનનો પરિહાર તેને માર્દવ કહિયે. ૩ ક્રુદ્ધ પટલે અવરૂપણું
તેનો જાવ અથવા કર્મ, તેને આર્જવ કહિયે પટલે મન વચન કાયાપેકરી વિ
ક્રિયાનો જે અજાવ તે માયા રહિતપણું કહિયે ૪ મુક્તિ પટલે મોચન તે વાહ્ય અને

અન્યતર વસ્તુનેવિષે તૃષ્ણાનો પ્રિષ્ઠેદ એટલે લોનનો પરિત્યાગ જાણવો ૫ તપ એટલે જેણેકરી રસાદિ સાત વાતુઓ અથવા જ્ઞાનાવરણીયાદિ કર્મ તાપને પામે તે તેનેકહિયે તપ તે અનશનાદિ જેદોએકરી વાર પ્રકારે જાણી લેવું ૬ સયમ તે આશ્રવનિવિરતિ લક્ષણ જાણવું ૭ સત્ય તે જ્યા મૃપાવાદર્થો વિરમવું તેને જાણવું ૮ શોચ તે સયમપ્રતે નિરુપલેપતા અથવા નિરતિચારપણ જાણવું ૯ જેને કિંચિત્ત ઇચ્છાદિક ન હોય તેને અકિંચન કહિયે તેનો જે જાવ તેને કહિયે આ કિંચન્ય, વપલક્ષણથી એ જે શરીર તથા ધર્મોપકરણાદિ છે તેઓનેવિષે નિર્મમલ ને આકિંચન્ય કહિયે ૧૦ નવવિધ બ્રહ્મચર્યની શુભિચ્છા તેનેવિષે પોતાના પુરુષા કારનું રુથવું તે બ્રહ્મચર્ય એ દશ પ્રકારનો યતિધર્મ છે ॥ ૫૬૧ ॥

વીજા વલી થારી રીતે પાઠ કરે છે - સ્વતી મુત્તી થક્કાર, મદ્ય તદ્ જાળવે તવે ચેવ, સયમ વિયાગ કિંચણ, વોધવા વજચેરે ચ ॥ લાઘવ તે ઇચ્છાથીઅપ વપધિપણ, અને જાવથી ગૌરવતાનો પરિહાર એટલે ત્યાગ તે સર્વ સગથી મુક્ત થવું અથવા યતિઓને વસ્ત્રાદિકનું વેવું વાકીનું પૂર્વની પઠે જાણી લેવું ॥ ૫૬૨ ॥

હવે સયમ ધર્મ સત્તર પ્રકારે કહે છે - મૂલ - પચાસવાવિરમણ, પચ્ચિદિય નિગ્ગહો કસાયજ્ઞાઓ, દમ્ભનયસ્ત વિરઈ, સત્તરસદ્ધા સયમો હોઈ ॥ ૫૬૩ ॥ અર્થ - આશ્રુયતેકે જેણે કરી કર્મોનું વપાર્જન થાય છે તેને કહિયે આશ્રવ તે નવો કર્મો વધાવાના હેતુઓ તે ૧ પ્રાણાતિપાત, ૨ મૃપાવાદ, ૩ અદત્તાદાન, ૪ મંથુન અને ૫ પરિગ્રહ એ પાંચ જેદે જાણવો એ પાંચેથીજે વિરમવું એટલે નિવર્તન થવું તેને પચાશ્રવ વિરમણ કહિયે ઇંદ્રિયો તે સ્પર્શન, રસન, ગ્રાણ, ચક્ષુ, તથા શ્રોત્ર લક્ષણ પાંચ જાણવી તેઓનો નિગ્રહ એટલે નિયમમા રાખવું, અર્થાત્ત સ્પર્શાદિ વિષયોનેવિષે લપટતાના પરિહારે કરી વર્તવું તેને પચેંડિનિગ્રહ કહિયે કપાય તે ક્રોધ માન માયા તથા લોન લક્ષણ ચાર જાણવા તેઓનો જય એટલે જે વદય થયા હોય તેને વિફલ કરવા અને જે અનુદિત હોય તેને અનુત્પાદનેકરી રોકી રાખવા તે ક્રોધાદિચારનો ત્યાગ જાણવો હવે દમ્ભ વ્રણતે ચારિત્ર રૂપ એશ્વર્યના અપહારે કરી આત્માને દમ્ભાવવો અથવા અસારપણે કરિયે તે ૬ પ્રયુક્ત મન વચન ને કાવ તેની જે ટ્રિક તે દમ્ભત્રય તેની જે વિરતિ એટલે અશ્ચુન પ્રવૃત્તિથી નિગંધ તે દૃઢત્રય વિરતિ એવી રીતે સત્તર પ્રકારે કરી સયમ થાય છે ॥ ૫૬૪ ॥

અથવા વીજા પ્રકારે સયમના સત્તર જેદ થાય છે તે આ પ્રમાણે મૂળ - પુદ્ગલિ દગ થગણિ મારુય, વણસડ્ વિ તિ ચવ પણિદિયા જોગ, પહુપ્પેહ પમક્કણ, પ

प्रवचनसारोद्धार.

शिवान् मानोयई काए ॥ १८३ ॥ अर्थ.— पृथ्वी, उदक, अग्नि, मास्त, वन
 नि ईशिय त्रांशिय. चनुमिदिय. पंचेदियने मनो वाक कायाए करी करण क
 वण तथा अनुमतिए करी संन समार्जन आरंजतुं वर्जतुं. ए नव प्रकारे जीव संय
 जाणवो तत्रः—“संरूपो संरंजोः पगिताव करो नवे समार्जो; आरंजो उदवउ, सु
 नयाणं नु मंवेनिं.” तथा दशमो अजीवरूप जे पुस्तकादिक ते. ते दुःपम काजन
 दोपे करी तथाविध प्रज्ञा, आधु, श्रद्धा. संवेग, उद्यम तथा वजादिकेकगीहीन
 आजना काजे उपना जे शिष्यादिक तेना अनुग्रहने अर्थे प्रतिज्ञेखन तथा प्रमार्जन
 पूर्वक यत्ने करी धारण कन्याथी अजीव संयम थाय ते. ५हां गिमविद्युदिनी म
 दोटी वृत्तिमांहे संयमेणति एटले संयमनुं बखाण करते अजीव संयम पुस्तक
 अग्रतुपेक्षु दुःप्रतुपेक्ष्य दृष्य वृण चर्म पंच मत्र हिरण्म्यादिकनो अग्रदणरूप ५हां
 शिष्य पूठेते एना अग्रदणो संयम किंवा ग्रहणे संयम थाय गुरु उत्तर कहेंते के, अ
 पवादोना ग्रहणेपण संयम थाय. यहुक्तं॥दुष्पडि जिद्रिपदूतं, अक्षाणाऽ विविक्तगि
 गहंति ॥ शिष्यऽ पोग्रयपणं, काजियनिहृति कासत्ता ॥१॥ अर्थः— अक्षाण के
 मार्गादिके विवक्त सागारि जंम ग्रहस्य न देवे अने पुस्तकपाचते काजिक निर्युक्तिनीगृहा
 ने अर्थेते वजी शिष्य पूठेते के बीजानो विगोप कम नयी पण पुस्तक पांचे ज्ञाननो सा
 धन ते तो उत्तमं कम न लेवु तेनो उत्तर—सत्त्वने उपयातना कारण ने लीधे आ
 द्य— जे तेसंजीवाणं, तत्र गयाणंच सोणिअं दुक्ता ॥ पीजिहंते धणियं, गजिजते
 अकरे फुनिचं ॥ २ ॥ पीडीत यको लोदी नीकले ते आखरमां जाय. ११ चहुए
 करी सारीपेते जोऽने बीज हरित जतु संमत्तयादि रहित स्थाननेविपे जयन आ
 सन तथा चक्रमणादि करावतुं तेने प्रज्ञा संयम कहेंवो. १२ जे गृहस्य पाप
 व्यापार करेते तेनी उपेक्षा करवी पण एम न कहेंवुं के, तु नजीपरं ग्राम ग्राम
 चिताकर अथवा संयमनेविपे सोदनारा साधुउने जे प्रेरणा करवी अने पा
 र्थादिक जे निर्दधत यणे प्रवर्तताने उपेक्षानुं करवुं ते उपेक्षा संयम कहिये. १३
 स्त्रीरिती प्रकृत स्थितिजनेविपे पण रजोहरणादिके करी प्रमार्जने, जयन, आसन,
 निरूप तथा आदान आदि करनार अथवा ग्रहस्थने देखतां कलजुमि प्रवेश यकी
 अंत नूमि प्रवेशनेविपे प्रवेश करे त्यां सचित्त अचित्त मिथ रजे करी खरडायजा पादा
 दिकनी रजदूर करवाने अर्थे रजोहरणो करी पुंजे प्रमार्जन करे त्यां पण अण पुंजता
 असंयम अने ग्रहस्थदृष्टिदाजी पुंजताने प्रमार्जना संयम जाणवो. यहुक्तं—पायाई
 सागरीए, थपमक्कितावि संयमो हांस, ते चेव पमक्किंते, सागरिण

૧૪ નક્કપાનાદિક પ્રાણિસત્ત્વ, અવિગુહ, અથવા કામ ન થાવે તે અનુપ
 કારક એવી વસ્તુને જતુ રહિત સ્થાનનેવિષે સૂત્રોક્ત વિધિએકરી પરિષ્ઠાપના કર્યા
 થી પરિષ્ઠાપના સયમ કહેવાય ૧૫ હર્ષ હોહ રીસ તથા અનિમાનાદિક થકી મ
 નને નિરુત્તાપે થને ધર્મે ધ્યાનાદિકનેવિષે મનની પ્રવૃત્તિ કરે તેને મન સયમ કહિયે
 ૧૬ દિગ્ગમ ક્ષોભણા થકી નિરુત્તિ અને મધુર નિપુણ થાવો એવી ગુણ નાપાનો
 ઘોનરા તે રચન સયમ કહિયે ૧૭ ગમનાગમનાદિક જે અવશ્યકરણીયઠે તેને
 રિષે જે ઉપયુક્ત સારગન ઠતાં કાયાનો વ્યાપાર કરવો તેને કાયસયમ કહિયે
 ૧૮ રીતે ૭ મનર પ્રકારે પ્રાણાતિપાત નિરુત્તિરૂપ સયમ થાયઠે ॥ ૫૬૩ ॥

એ રીવાસર્ય કહે ઠે - મૂલ - આપરિય યવજાણ, તવસ્તિ સેહે ગિલાણસા
 હાલુ, ગમણોત્ર સગ કુજ ગણ, વેયાવચ્ચં હવર્ષ દસહા ॥ ૫૬૪ ॥ અર્થ - ૧ આ
 ગાર ને દ્વાતાદિક પંચરિય તેને જે આચરે ઠે એટલે સેવે ઠે તેને કહિયે આ
 ગાર ૨ તપ સમીપે ચારીન જેયકી અધ્યયન અથવા ઉપચય થાય ઠે તેને ઉપા
 ધ્યાય કહિયે ૩ જેનેરિષે રિષ્ટ તથા અરિષ્ટ તપ વિદ્યમાન હોય તેને તપસિ
 કહિયે ૪ નવનર દોહિત ગિહાને યોગ્ય હોય તેને શિષ્ય કહિયે ૫ ગ્લાન તે જ્ય
 શદિ ગગ કરી આકાંત સાધુ ૬ સાધુ ૭ સ્વચર તે સમનોહ સામાચારીના ક
 તાર હાય ૮ સર ણટને શ્રમણ, શ્રમણી, શ્રમણોપાસક, તથા શ્રમણોપાસિત
 ણટો સમુદાય જાણવો ૯ કુન તે ચાણદિ ગણુ ણક આચાર્ય પ્રણેય સાધુ સમુદ
 જાણવો ૧૦ ગણ તે કાટિકાદિક જાણવો ૧૧ આચાર્યાદિક દશને અન્ન, પાન, વસ્ત્ર,
 સાગ્ર વનિ પંચકનક મન્નાગ્ર આદિ ધર્મે સાધનેરરી મદ્દણરુરે છુશ્રુવા, કાંતા
 શાન્તા અમર્ગનેરિષે જૈવન રિયા પરિપાનન કલ્યાદિ વેયાવચ્ચં જાણવું ॥ ૫૬૪ ॥

હરે નરરિય પ્રવ્રગુનિ કહ ઠે - મૂલ - વમહિ કહ નિમિન્નિદિય, કુહતર
 હુર ર્જનિય વળીળ; અહમાપાહાર વિનુ, સળા ય નર વન શુત્તીઓ ॥ ૫૬૫ ॥
 અર્થ - ૧ દ્વિગુણિ સ્ત્રી પશુ, પંક્તુ ણ્યો ૯ કરી સહિત ઉપાશ્રયાદિ વસતિનુ
 મેરન કરવું નહી તેમા સ્ત્રી તે દેવ તથા મનુષ્યના નેદે જે પ્રકારની ઠે તે વની
 મહિન તપ અવિન નીનિ પ્રમુગ તપ આત્મેવેની પુતની ણ્યા જેદ પણ જે પ્ર
 કરની ઠે ર્જાવ પશુ ણટને નિર્ગુ યાનિને રિષે અપ્પગ્રયણ, ગાર્ડ, જેમ, ત
 વા ર્જેની ર્જાની, ગાર્ડી પ્રમુગ પણ સનાથ્યમાન મેરન પળાન લીધ ત્યાગ કર
 રા ર્જાવ ઠે પ્રીતે પશુ ને નરુમર તપ તૃતીય વેદાદિકને રિષે વર્તનાગ મ
 ર્જાવ ર્જાવ સ્ત્રી તથા પુન્ધની મેરન કરવાનેરિષે અનિગ્ત અને તનરિય અ

તેના કરેલા વિકારનાં ઢર્શને કરી આત્માને કામ વિકારના સંનવથી બ્રહ્મ
તને વાધા ઉપજે માટે સ્ત્રી પશુ નપુંસકાદિકે રહિત એવી જે વસ્તિ ઉપાશ્રય
તેનું સેવન કરવું. વીજો કેવલ એકાકી સ્ત્રી હોય તેને ધર્મકથા તે ધર્મ દેશના લ
વાક્ય પ્રવંધરૂપ કથન કરવા યોગ્ય પણ નથી. અથવા સ્ત્રીસંવંધિની કથા ક
સુરતોપચાર ચતુરાલાટી વિદગ્ધ પ્રિય ડલ્યાદિ રૂપ કર્તવ્ય નથી. કેમ કે,
ગાનુવંધિની છે. વેગ, જાતિ, કુલ, નેપથ્ય, જાપા, ગતિ વિવ્રમ, ઇંગિત, હાસ્ય,
૧, કઠાક, પ્રણય, કલહ શૃંગારરસ સહિત કામિનીઓની કથા અવશ્ય
મુનિને પણ મનને વિકારીનૂત કરે છે. માટે તે ન કરવી ત્રીજો નિપદ્યા આસ
શું અર્થ છે? તે સ્ત્રીનીસાથે એક આસને વેગવું નહીં. અને તે ઝઠીગયા પઠી
એક મુદ્દર્ષ સૂચી ત્યાં વેગવું નહીં. કેમ કે, તેના ઉપજોગવાલું આસન ચિ
વિકારનું કારણ થાય છે. વદાહ:—“ ડહીય મિલિય સયણા, સણમિ તપ્પા
મથો જણો: ઢંસેઢ મણં પાણો, કુઢં જહ ફાસ ઢોસેણં.” ૪ અવિવેકી જ
અપેક્ષા કરી ડજા કરવા યોગ્ય સ્ત્રીની નયન નાસિકાદિક ડંડિયો ઉપ
ણથી સ્તન તથા જઘનાદિ અંગ પણ જાણવા. તેઓને અપૂર્વ રસના અતિશય
નેત્રો કથામીને જોવાં નહીં. કદાચિત્ અચાનક દીગમા આવી ગયાં તો જોયા
નેત્રોનું જાવણ નાસિકાનું સરજપણું, તથા પયોધરોનું મનોહરપણું ડલ્યાદિની એ
ચિત્તેકરી ચિંતના કરવી નહીં. કેમ કે, તેનું અવલોકન તથા ચિંતવન મો
કનો હેતુ છે. માટે તેમ ન કરવો ૫ કુડયાંતરે એટલે નીત અથવા ત્રાટી
લેને આઢે ઢંપતિનો સુરતાદિ શબ્દ સાંજલ્યામાં આવે એટલે તે સ્ત્રી પુરુષ મા
આઢે સંજોગ સમયે તત્સંવંધી રાગવિપે વાર્તાઓ કરતા હોય તે સાંજલ્યાથી
ચિત્ત વિકારવંત થાય તેથી તે સ્થાનનો પરિત્યાગ સાધુએ કરવો. ૬ પૂર્વ ગૃહસ્થા
પ્રાનેવિપે સ્ત્રીસંજોગની ક્રીડા કરેલી તેનો અનુજવ લક્ષણ તથા ડલ્યાદિ રમણ
ણનું સ્મરણ કરવું નહીં. કેમ કે તેના સંસ્મરણે કરી પણ જેમ ડંધનના
અગ્નિ દીતિવાન થાય છે તેમ મતિનેવિપે નવે સરથી વિકાર ઉત્પન્ન થાય
૭ પ્રણીત એટલે અતિ સ્નિગ્ધ મધુરાદિ રસ જક્તનું જોજન કરવું નહીં કેમ
નિરંતર પૌષ્ટિક સ્નિગ્ધ રસે કરી સંતુષ્ટ થયાથી પ્રધાન ધાતુના પરિપોષણથી
નો ઉદય થાય માટે ન કરવું ૮ નિહા માગી લાવેલું રુઝું અહાર પણ અતિ
હાર કરીને કંઠ સુધી ડઢર જરવું નહીં. કેમ કે તે બ્રહ્મચર્યનો નાશ કરનારો છે.
૯ શરીરને પણ પીડા કરનાર છે. “ ૯ વિનૂપણ તે પોતાના શરીરની ગોજાને

અથે સસ્કાર સ્નાન, વિલેપન, ધૂપન, નલ, દાત, તથા કેગનું સમારવું તે કરવ
થી અબ્રહ્મ સેવવાની અજિનાયા થાય માટે વિનૂયા કરવી નહીં અશુચિ ગરીસ
સ્કાર રહીત હોય તેના મનમા જો વિકાર ડપજે તો પણ તે કાચાચેફરી અર્થકર્મ ન
કરે એટલા બ્રહ્મચર્ય એટલે અમૈથુન વ્રતની ગુપ્તિઓ રાખવાના ડપાયો છે ॥૫૬૫॥

હયે જ્ઞાનાદિ ત્રિક કહે છે - મૂલ - વારસ અગાર્ડય, નાણ તત્તરય સદ્ગ્રાણ
તુ, દસણ મેય ચરણ, વિરડે વેસે ય સવેય ॥ ૫૬૬ ॥ અર્થ - જ્ઞાન ગદ્દે કર્મનો
ક્રય અથવા કર્મનો ક્રયોપશમ ઠતાં તેથી ડત્પન્ન થયો જે અવગ્રોધ તેનો હેતુ હોવા
થી હાદશાગાદિ અને આદિ શબ્દથી ડપાગ પ્રકીર્ણકાદિનુ પરિગ્રહણ કરવું તે જ્ઞાન
તથા તત્ત્વ તે જીવાદિ નવપદાર્થ તેનો અર્થ એટલે અજિવ્યેય તેને વિષે શ્રદ્ધાન કરવું તે
મજ એજ પ્રત્યય રૂપ જે રુચિ તેને દર્શન કહિયે તથા પાપ વ્યાપાર થકી વિરમવું
તે જ્ઞાન શ્રદ્ધાન પૂર્વક પરિહારને ચરણ કહિયે તે વે પ્રકારનુ છે - એક દેશથી
ઘીછુ સર્વથી તેમા દેશથી આવકોને જાણવું, અને સર્વથી સાધુઓને જાણવું ॥૫૬૬॥

હયે હાદશ પ્રકારનુ તપ કહે છે - મૂજ - અણસણ મૂળોચરિયા, વિત્તી સવે
વણ રસજ્ઞાન, કાય કિલેસો સજીણયા ય વક્ષો તવો હોઈ. ॥૫૬૭॥ પાપવિત્ત વિ
ણ્યો વેયાવજ્ઞ તદેવ સજ્ઞાઓ, આણ વવસગોવિય, અપ્પિતરઓ તવો હોઈ ॥
॥ ૫૬૮ ॥ અર્થ - એ વે ગાથા અને એઓનુ સ્વરૂપ તે તપના અતિચારોની વ્યાખ્યા
મા પૂર્વેજ વ્યાખ્યાન કરેલું છે માટે ફરી અહીં તેવિષે વધારે લખતા નથી ॥૫૬૮॥

હયે ક્રોધનિગ્રહાદિ કહે છે - મૂલ - કોહો માણો માયા, લોજો ચવરો દુરતિ
દુ કસાયા; એ એનિ નિગ્રહણ, ચરણસ્સ હવતિ મે જેયા ॥ ૫૬૯ ॥ અર્થ - ક્રોધ
માન માયા તથા લોન એ ચાર કપાય જાણવા જેને વિષે પ્રાણીઓની દિસા થાય
છે તેને કહિયે કપ, તદૂપ જે સસાર તેને વિષે આય એટલે પ્રાપ્ત થાય છે એટલે જે
એકરી પ્રાણીને સસારની પ્રાપ્તિ થાય છે તેને કપાય કહિયે તેઓનુ નિગ્રહણ એ
લે નિપત્રણ જાણવું એવીરિતે ચરણ એટલે ચારિત્રના પૂર્વેક સિત્તેર સત્ત્વાયે જેદો
થાય છે એટલે વ્રતના પાંચ જેદ, શ્રમણ ધર્મના દશ જેદ, સયમ સવધી સત્તર જેદ
વેયાવૃત્તના દશ જેદ, બ્રહ્મગુપ્તિ નવ, જ્ઞાનાદિ ત્રિક, તપના વાર, અને ક્રોધનિગ્રહાદિ
ચાર એ વચા એકઠા કંચાથી સિત્તેરની સત્ત્વા થાય છે ॥ ૫૬૯ ॥ એ ઠાસવમો હાર

અવતરણ - હયે 'વળતિ' એટલે કરણ સત્તરિનો સમસવમો હાર કહે છે -
મૂજ - પિમવિસોહી સમડ, જાવણ પમિમાય ડ્દિય નિરોહી, પડિલેહણ ગુતીડે
અનિગ્રહો ચેવ કરણ તુ ॥ ૫૭૦ ॥ અર્થ - જેનુ પિમન થાય તેને કહિયે પિમ

ते नजातित्र्यो नथा विजानिचोनुं अथवा कठिण इच्चनुं एकत्र समुदायनो संया
त एटले मज्जयो तेने पिंम कट्टिये. वली समुदायिचकी समुदाय क्यारेक निन्न दो
य एयी रीते प्रणा प्रदार्थो एकत्र मलेला पिंम शब्देकरी कहेवाय ठे तेनी विविध
एटले अनेक प्रकारे आधाकमादिकने पग्हारे करी शुद्धि एटले निर्गपता तेने कट्टिये
पिंमविशुद्धि तथा समिति ते सम्यक् एटले प्रगस्त अर्द्धत्प्रवचनानुसारं जे चेष्टा
तेने ममिति कहिये. ते ईयांसमित्यादिक पांच जाणवी. तथा जे जाववी तेने कहिये
जावना; ते अनित्यत्वादिकनुं चिंतवबुं. तथा प्रतिमां एटले प्रतिज्ञा जे अनियग्रहो
प्रकाश मासिक प्रमुख. तथा स्पर्शादिक इंद्रिय तेअनो जे निरोध एटले पोतपोतानेवि
पे इष्ट तथा अनिष्टने विपे रागद्वेषनो अजाव एम जाणबुं. तथा प्रतिलेखना तेआगमा
नुगारे करी प्रति प्रति निरीक्षण एटले चोलपट्टादि उपकरण प्रमुखने ले
खन कं० निरखबुं ते प्रतिलेखन कहियें. तथा गुप्ति जे गोपवबुं. तेणेकरी यतिने
पोतानी आत्मानुं राखबुं, अथवा मनादि योगनियग्रह ते गुप्ति कहिये. तथा जे
अनियग्रहियं तेने कहिये अनियग्रह ते इच्छादिसंबंधी नियमविशेष अनेक प्रकारे जा
णवा. चकार समुदायने अर्थे ठे अने एवकार ते अनुक्रमे प्रतिपादनने अर्थे ठे.
अने ए करणतु कं० जे कराय तेने करण कहेबुं ते मोक्षार्थी साधुयो करे ठे.
एम जाणबुं तु शब्द विशेषणार्थे तेथी एम कहेबुं के मूल गुणने सजावेज कर
णपणुं ठे ते एने अन्यथा न थाय अही कोई आशंका करे ठे.

आगंकाः— ममितिना ग्रहणथी पिंमविशुद्धिनुं ग्रहण अवाने लीधं पिंमविशु
द्धिनुं जुडं ग्रहण कर्तव्य नथी. जे कारण माटे एपणासमितिनेविपे सर्व एपणानुं
ग्रहण अयुं ठे. तो पिंमविशुद्धि पण एपणाज ठे. तेनो जेदेकरी उपन्यास केम कखो?

समाधानः— पिंमथी व्यतिरेकपणे पण एपणा टीगमां आवेठे. ते वसति प्र
मुखना पिंमप्रहेपणे एपणा थाय ठे तेने एपणा समितिनुं ग्रहण अथवा पिंमवि
शुद्धिनो जेठ कहेवो ते कारणे करी ग्रहण कर्तव्य ठे परंतु कारण विना न करबुं
एवो अर्थे जाणाववाने अर्थे अथवा आहारविना पिंमविशुद्धि प्रमुख करी न
शकाय ए माटे जेदेकरी उपन्यास कखो ठे. माटे पिंम, शय्या, वस्त्र. अने पात्र
ए अकल्पनीय लेवा नही अने जे कल्पनीय थाय ते साधु लिये ॥५९०॥

हवे जे दोपोएकरी रहित पिंमनी शुद्धि थाय ठे ते दोपोने सामान्येकरी त्रण जेदे
कहे ठे.—मूलः—सोलस उगम दोसा, सोलस उप्पायणाय जो दोसा; दस एसणा य
दोसा; बायालीसं इह हवति. ॥५९१॥ अर्थः— प्रथम उज्जम शब्दे पिंमनी उत्पत्ति

તદિષ્ય જે આધાર્કર્મી આદિ દોષ તે ઝગમ દોષ સોલ જાણવા. વીજો ઉત્પાદન તે પજાવવું, તે શુદ્ધ પિમ્પને પણ ધાત્રીત્વાદિ પ્રકારેકરી દૂષણનું ઉપજાવવું તદિષ્યક ઉત્પાદન દોષ તે પણ શોલ જાણવા તથા દશ એણાના દોષ છે. એણા એટલે અપીયે જોડ્યે અનશનાદિ પ્રદહણ કાલને વિષે શક્તિતાદિક પ્રકારે કરી જોવું તેને કહિયે એણા તેના દોષ તે એ ત્રણે મત્યાથી બેતાલોશ દોષ થાય છે ॥ ૫૭૧ ॥

દ્વે પ્રથમ ઝગમ વિષયક શોલ દોષોના નામ કહે છે - મૂલ - આદાર્કર્મ રેનિય. પુર્તકર્મ્મે ય મીસજાએ ય, ઉવણા પાહુડિયા એ, પાથોયર કીષ પામિ શે ॥ ૫૭૨ ॥ પરિચ્છિદ્યે અનિદ્ધુ, નિદ્ધે માલોદ્ધમે ઇય અગિહ્નો, અગિહ્ને અનોપર સોજસપિદુગ્ગમેદોસા ॥ ૫૭૩ ॥ અર્થ - આધાન એટલે આ શુર સાધુને કાળે મને નકાદિક પકાવવું છે, એવા મનેકરી સાધુનિમિત્તે જે જાનાદિ પ્રદમ્ય નોવજારે તે આધા કર્મ એટલે જે પાકાદિ ક્રિયા તેને કહિયે આધાર્કર્મ તેના યોગેકરી તે નકાદિ પણ આધાર્કર્મી જાણવા અથવા આધાર્કર્મ એટલે સાધુના પિત્તના આશયથી નકાદિ કરાય છે તેને આધાર્કર્મ કહિયે સાધુનિમિત્તે તથાનને અગિહ્ન રરુ અને અચિત્તનો પાક કરવો એમ પદ્વિધ જીવન કાવના વધથી જે થાય તે આધાર્કર્મ દોષ જાણવો

૨ જનું ઘડેશન કરવું તેને કહિયે ઘડેશક દોષ, તે સકેત જાણવો તે યાવ આધાર્કર્મીનું પ્રણિધાર, તેણેકરી નિર્વૃત્તિનું તેના પ્રયોજનને ઘડેશક કહિયે તે જે પ્રશ્નના છે - હમ યાંને વગિને વીતુ વિનાગે કરી તેમાં થોષ તે સાધુનું અને વિનાગ તે પ્રયક્ષણ જાણવું અત્ર આ નાવના છે - ન વીધી કાંઈ પણ પ્રાપ્ત થવું નથી તે માટે કેટલી તક નિશ્ચા દેવી એમ જાણી કેટલાક અગિહ્ન નંદુન નામ્યાથી નિવૃત્ત થયું જે અજનાદિ તેને થોષ કહિયે તે સમાન્યે કરી પોતાના અને બીનાના છુદા છુદા વિનાગ કરવાના હતા અને જાણવું એમ ઓગંદેશિકની વ્યુત્પત્તિ જાણરી તથા વિવાહ પ્રશ્ન રિદ્ધેરે જે જે કાંઈ વર્ધન હોય, તેને જુદું કરીને દાનને અર્થે પડપના કરવી રિદ્ધેરેશિક કહિયે એમ વિનાગે કરી પોતાની સત્તાટાલીનિત્ર કરવાનો જે ઝગમ તેને રિદ્ધેરેશિક કહિયે તે વેમા પ્રાયેકરી ઓગંદેશિક થાય તે જેમ કાલનાની મૂલને અનુનવેને સુનિદ્ધુ પામેનો પ્રદમ્ય મનમાં ચિત્તન કરે કે, ૫ જુદેરે મદા કહેલા જોરેનો જે જે તે જે સપ્રાપ્ત વર્ધનના પ્રતિદિન અર્થે જે જે તે મરને તેને જોરન દાનની શક્તિનો અનાય મારામાં છે તથાપિ મરને

નુસારે દેવા યોગ્ય છે. કેમકે આ જન્મનેવિપે ન આપ્યું હોય તો ઉત્તર જવે સ્વર્ગા
વિક જોગની પ્રાપ્તિ થતી નથી. જો દાનાદિ નથી કરતો તો પુણ્ય વિના સ્વર્ગગમ
ન થતું નથી. એવું જાણીને આગ્રહ પૂર્વક પ્રતિ દિવસ થાવત્ પ્રમાણે કરી નોજન
રાંધે; તે પ્રમાણે નોજન રાંધવાનો આરંભ કહ્યો ઠતાં તેવા સમયમાં કોઈ પાપંમી
વચમાં આવી પડે તેને નિહાદાનને અર્થે આટલું પોતાને અર્થે, એવા વિનાગ કહ્યા
વિના અધિક ચાવલો નાચી દિયે તે ઓથ ઉદેશિક થાય છે. અને વિનાગોદેશિક
ત્રણ પ્રકારનો છે:— તેમાં પોતોને અર્થે નિષ્પન્ન અશનાદિક જે નિહાચરોના દા
નથી છુડં કલ્પેલું હોય તે ઉદ્દિષ્ટ જાણવું. અને જે નિહા દાનને અર્થે છુડં કહા
મેલું શાજિ ઓઢન કરંવાડિ રૂપપણે તે વીજું; અને વિવાહ પ્રકરણનેવિપે છુડં
કહાહેલું મોદક, તથા ચૂર્ણાદિ રૂપ નિહાચરોને દાનને અર્થે કીધેલું કાર્ય તે ત્રીજું.
એ એકેક વલી ચાર ચાર પ્રકારે છે:—ઉદેશ, સમુદેશ, દેશ અને સમાદેશ. તેમાં જે ઉદેશ
કરેલું કર્મ વિનાગ તેને ઉદેશિક કહિયે. જેમ કે, કોઈ પણ નિહાચરો પાપંમી અથવા
ગૃહસ્થ વર્ગરે ગમે તેટલા આવે તે વધાનેદેવા યોગ્ય છે એવો જ્યારે સંકલ્પ કહ્યો હોય ત્યા
રે ઉદેશ સંજ્ઞક કહેવાય છે જ્યારે એવી કલ્પના કરી હોય કે પાપંમીને ન આપવું ત્યારે
તેને સમુદેશાલ્ય કહેવું. જ્યારે એવી ચિંતવના કરે કે શાક્યાદિકના શ્રમણોને
આપીશ ત્યારે દેશાનિધ કહિયે. અને જ્યારે એવો સંકેત કરે કે, નિગ્રંથ જે અર્હત
યતિઓ તેઓનેજ આપીશ એવો પરામર્શ કરે ત્યારે સમાદેશ નામ જાણવું. યત
વક્ત:— ‘જાવતિ ય મુદેશં, પાસંમીણં જવે સમુદેસં, સમણાણં આણં, નિગ્ગં
થાણં સમાણં.’ એવી રીતે પૂર્વ સંખ્યાએ કરી ઉદેશિક વિનાગ ચાર થયા તેને
પૂર્વોક્ત ત્રણે ગુણતા વાર પ્રકારનો વીજો ઉદ્દેશિક ટોપ થાય છે.

આશંકા.— આધાકર્મ અને ઉદેશકર્મ એ વસ્ત્રમાં પરસ્પર વિરોધ છે ?

સમાધાન.— પ્રથમથીજ સાધુને અર્થે નિષ્પાદિત ઠતાં ફરી પણ તેની સાથે
વીજો પાક કરવો તેને ઉદેશિક કર્મ કહે છે. એ વિરોધ છે.

૩ વજ્રમાદિ ટોપ રહિતપણે સ્વતઃ નક્કાદિક પવિત્ર ઠતાં અન્ય અવિશુદ્ધ કોટિક
નક્કાદિ અવયવે કરી સહિત મેલવ્યાથી પૂતિજૂતતું કર્મ કરવું તેને ત્રીજો પૂતિકર્મ ટો
પ કહિયે. તેના યોગે કરી તે નક્કાદિક પણ પૂતિકર્મ કહેવાય છે. એનો અર્થ આ છે:—
જેમ સૌરન્ય તથા મનોહરત્વાદિ ગુણોએ કરી શાલ્યાદિ નોજન ઇચ્છ્ય વિશિષ્ટ ઠતાં
પણ હર્ગંધઆદિ ઇચ્છના લવે કરી યુક્ત થયાથી અપવિત્ર થાય છે. અને તે વિશિષ્ટ
જનને ત્યાગ કરવા યોગ્ય થાય છે. તથા નિરતિચાર ચારિત્રના સાતિચાર પણાને

લોધે અપવિત્ર કરણેકરી અવિશોધિ કોટિના અવયવ માત્રેજ સયુક્ત ઠતા સરૂપે કરી શુદ્ધ આહાર વપસ્યુજ્ય માન જાવે ઠતા પણ પૂતિના કારણથી પૂતિ જાણીયે તથા આયાકર્મકાદિ અવયવના લેણેકરીને પણ સસ્ટ થાલી, વાટકુ તથા ક ટોરી આદિક પૂતિ ઠતા પરિહરણ કરવા યોગ્ય છે એ ત્રીજો પૂતિદોષ કહ્યો

૪ કુટુબ પ્રણિધાન તથા સાધુ પ્રણિધાન મીઝનરૂપ મિશ્રપણે કરી એટલે મ લેલા જાવથી વત્પન્ન થણુ પાકાદિ તે જાવને પામેલુ જે નક્કાદિ તેને મિશ્રજાત કહિયે તે ત્રણ પ્રકારનુ છે - એક યાવદર્થિક, વીજુ પાપનિ મિશ્ર, ને ત્રીજુ સાધુમિશ્ર તત્ર ઝુર્નિક્ક કાલાદિકનેવિપે ઘણા નિહાચરો વપલન્યમાન હોય તેઓનો અનુકપાએકરી જેવા કે, ગૃહસ્થ અગૃહસ્થ ગમે તે નિહાચરના આગમનથી તેને કુટુબનીજ બુદ્ધિએકરી સામાન્ય નિહાચર યોગ્ય એકત્ર મેલવીને જે રાધે તે યાવદર્થિક મિશ્ર કહેવાય અને જે કેવલ પાપનિ યોગ્ય તથા પોતાને યોગ્ય એકઠી રસાઈ કરી હોય તેને પાપનિમિશ્ર કહિયે અને જે કેવલ સાધુ યોગ્ય તથા પોતાને યોગ્ય એકત્ર રંધાય તે સાધુમિશ્ર કહિયે શ્રમણ અને પાપમીઓનો અતર્જાવ વિવેક દિત છે માટે શ્રમણમિશ્ર છુદાપણે કહ્યુ છે એ ચોથો મિશ્રજાતિદોષ જાણવો

૫ કેટલો એક કાલસુધી જે સાધુના નિમિત્તે રસ્વાય તેને સ્થાપનાદોષ કહ્યો છે અથવા આ સાધુને વેબુ છે એમ જાણીને દેવાની વસ્તુને કેટલોએક કાલ અથવા સ્થાપન કહ્યુ હોય તે સ્થાપના જાણવી તેના યોગે કરી દેવાયોગ્ય હોય તેને પણ સ્થાપના કહિયે એટલે ઠઠ્ઠી તથા થાલી પ્રમુખમા ધાલીને સુસ્થિત કષ્ટ તપ ઠીકાદિકનેવિપે થોમો કાલ અથવા ઘણો કાલસુધી સાધુના નિમિત્તે કરી ધારણ કરેલા અશનાદિકની સ્થાપના જાણવી એ પાંચમો સ્થાપના દોષ કહ્યો

૬ કોઈ ઇષ્ટ અથવા પૂજ્યને અર્થે વડુમાન પુરસ્તરી કરીને જે અનીષ્ટ વસ્તુ દેવાય છે તેને પ્રાનૂત કહિયે પ્રાનૂતની પટે પ્રાનૂત જાણબુ સાધુને દેવાયોગ્ય નિહાદિક વસ્તુ જે જેટની પટે હોય તેને પ્રાનૂતિ કહિયે અથવા પ્ર એટલે પ્રકાર કરી આ એટલે સાધુદાન લક્ષણ મર્યાદા તેણેકરી નૂતા એટલે નિર્વૃત્ત થણી નિહા તે પ્રાનૂતા જાણીયે કેમ કે, સ્વાર્થે ક પ્રત્યયનો વિધાન છે માટે તે પ્રાનૂતિ ને પ્રકારની છે એક વાદર અને વીજી સૂક્ષ્મ તત્ર વાદર તે સૂચૂલ આરજ વિપણ્ય જો જાણવી અને સ્વત્પ આરજના વિષયપણે સૂક્ષ્મ જાણવી એ એકેકના પણ વેદ છે - એક વત્પવ્વકણે કરી ને વીજો અવપ્વવ્વકણે કરી જાણવો તત્ર સ્વયં પ્રવૃત્તિ કાલની અવધિનેવિપે ઠચેથી આરજનુ કરબુ તેને અવપ્વવ્વક કહે છે

प्रवचनसारोद्धार.

ग्राम समजहुं.—कोई आवक कोई नगरनेविषे पोताना अपत्यनो विवाह क
 आरंभ करे. तेनुं लग्न पण ज्योतिषिए कहाडी दीहुं होय परंतु ते समये अन्य
 हार करी जावाने लीधे त्यां गुरुच न होय त्यारे ते आवक मनमां एवी कल्पना
 के, आ विवाहनेविषे नानाप्रकारना मनोरम सखमी तथा पकानो यज्ञे. ते व्रत
 कंसपण उपयोगमां आवगो नही केमके, वखते तेउने आवता घणो काल लागी ज
 माटे, हाल सांजआमां आवे ठे के, गुरुच थोडा बाहाडामां विहार करीने
 प्र आवनार ठे. माटे ते समयनेविषे मारे विवाह करवो, जेणेकरी साधुउने हुं
 शनादि पुष्कल आहुं. केमके, तेज अशनादिक सफल कहेवाय के जेनो विनिय
 ग सुपात्रनेविषे पाय! एथी महापुण्यनुं उपार्जन यज्ञे. अने मोटा कल्याणनी प्रा
 सि यज्ञे. इत्यादिक चितवना करीने निश्चय करेला लग्नने आगल ठेलीने गुरुना
 आववाना समये विवाह करे. एवीरीते विवाह दिननुं उत्प्वक्करण करीने जे न
 कादि उपक्रिया करवी ते वादर उत्प्वक्करण प्राचृतिका जाणवी. तथा कोई एक
 आवके पोताना पुत्रादिकना विवाहनुं दिवस निश्चय कछुं तेदजामां त्यां साधुओ
 आवी पढोता. त्यारे ते मममां आवीरीते परिजावना करे के, आ साधुओने वि
 पुत्र तथा विशिष्ट एहुं नक्त पानादिक पुण्यने अर्थे ठेहुं जोइयेठे. ते प्राये करी वि
 बाहादिकनेविषे मोटी विशाल पर्वाणि यज्ञे. अने मारा पुत्रनो विवाह यज्ञे त्यां सु
 धी तो यतिओ बीजे ठेकाणे विहार करी जज्ञे. एवो विचार करीने बीहुं पाज्ञे नजी
 कनो लग्न कहवावे. एम विवाहना लग्ननो समय ठेराव्या ठता तेनुं अवक्करण
 करीने जे नकादि उपक्रिया करवी ते वादर अवक्करण प्राचृतिका जाणवी.
 तथा कोई कुटुंबिनी स्त्री सूत्र कातवाना वेपारविषे लागेली होय तेनी पाज्ञे वालक
 रोतो रोतो नोजन मागतो होय के, मा मने खावाने आप. ते प्रस्तावनेविषे पाज्ञेना
 गृहोमां निद्रा मागतां साधुउनुं संघाटक तेणे जोयुं. त्यारे सूत्र कातवाना लोनेकरी
 रोता अने धांधल करता वालकने कहे के, हे वालक तु रोदन तथा प्रजापन ना
 र, जो आ पेला साधु घेर घेर निद्रालेता अतुकमे ज्यारे आपणे घेर आवगो ते संघा
 कने निद्रा ठेवासारु हुं कवीश त्यारे तने पण नोजन आपीश. त्यार पठी क्रमे
 री साधुओनुं संघाटक आव्याथी धर्मादिकने अर्थे कवीने निद्रा आपे त्यारे
 वालकने पण नोजन आपे. हवे जे कृणनेविषे वालके नोजन माग्युं हतुं ते
 ये तेने आपवा उचित ठतां नविष्य कालनेविषे साधुउने निद्रा ठेवाना समये
 तेने उत्प्वक्करण कहे ठे. तेनेविषे जे प्राचृतिका ते सूक्तोत्प्वक्करण

कहिये तथा कोई गृहस्थनी स्त्री कातणु करती उता खावाने मागता बानकने कहे के, एक पूर्णी काती लऊ पठी तने नोजन थापु एटलामा साधु थाव्या त्वारे कठीने तेने निहा आपे, थने बालकने पण खावाने दिये हने पूर्णी काती लीग पठी ठाकराने नोजन थापवानु उता वचमा साधु थावी लागायी ते समये ज बालकने खावा थापनु तेने अवष्कप्फरण कहिये ए प्राज्ञतिका साधुने सूक्ष्म अवष्कप्फरण प्राज्ञतिका कहिये ए प्राज्ञतिका साधुने अर्थ कठी उता बानकने नोजन दान देवा पठी हस्तधाउनादिके करी पट्कायादि उपमर्दनो हेतु होवायी अकल्पनीय ठे ए ठो प्राज्ञतिका दोष कह्यो

७ साधुना निमित्ते अग्नि प्रदीप तथा मणि आदिकनी स्थापनाए करी अथवा नित्यादि अयनयने करी बाह्यार निकाम्य धारणेकरी प्राडु प्रकटस्वेकरी देवानी व स्तुतु करण तेने प्राडुप्फरण कहिये तेने योग्य जे नक्तादिक ते पण प्राडुप्फरण कहिये अथवा प्राडु कण होय जेनु तेने कहिये प्राडुप्फरण ते वे प्रकारे ठे - एक प्रकाश करण, ने बीजु प्रगट करण, कोई भावक साधुनी जक्तिएकरी नूपित मन वालो, निरंतर सत्पात्र ठाने करी पवित्र करेला ठे जेयो पोताना हाथो, पण म द विवेकी ठे तेथी अधकार वाला गृहस्थविपे पड़ेलु साधुने देवायाग्य अशनादि क साधुने देहु ठे एगी परिजावना करीने तेना प्रकाशवाने अर्थे अजवाबु करवा याली मणिने त्या स्थापन करे, अथवा अग्नि प्रदीप करे, वा गवाहू करावे, ना नु दरवाछु होय तो माटु करावे अथवा नीतिप्रमुखमा काणु पाडे, एवीरिते को ई ठेकाणे पड़ेनी वरानी वस्तुने प्रकाशबु तेने प्रकाश करण कहेने अथ घरमा ना चूलानी ऊपर पोताना गृहने अथ राधेलु उदनादिक ते अधकारमाथी कहा डीने बाहेरना चूलानी ऊपर अथवा घरना चूलाथी निन्न काई बीजा स्थानके अथवा काई बीजाज प्रकाशवान प्रदेशनेविपे साधुने दानने अर्थे जे स्थापन करबु तेने प्रकट करण कहिये ए बने प्रकारनु प्राडुप्फरण ठकाय जीगोनी हिता क वाना दोषना सन्नाय होवायी साधुने ते वर्जन करवा योग्य ठे ए प्राडु कृत दोष

८ साधुने अर्थे जे मूज दर्झे काई वस्तु वेचाती लइये, तेने क्रीतदाप कहे ठे ते चार प्रकारे ठे - आत्म इच्छ क्रीत, आत्म जावक्रीत, परइच्छ क्रीत तथा पर जाव क्रीत तत्र आत्माएकरी पातेज इच्छथी वल्लभतादि तीर्थे शेष परावत्तादि गुटि का सौजाग्यादि सपादक रक्षादि रूपेकरी प्रदान कस्यांथी परम अर्थनो त्याग क रता उता जे नकादिक ग्रहण करबु तेने आत्म इच्छ क्रीत कहिये एनेविपे आटला दो

પોઠે:-વજ્રયંતાદિ તીર્થેશેષગુટિકા સમર્પણ કહ્યા પઠી થોડાકાલેજ દૈવયોગે ગૃહસ્થ ને અકસ્માત જ્વરાદિકે માંદાઈ થઈ આવે ત્યારે તે મનમાં જલ્પના કરે કે, હું સાજો તા જો ઠતાં આ સાધુએ આપેલી ગુટિકાથી રોગી થયો; એવી વકવાથી શાસનની મલિ નતા થાય અને એવી જો રાજાદિકને સ્વર પડે કે અમુક જૈનનો સાધુ ગુટિકા આપીને માણસોને માંદા પાડે છે તેથી તેને પકડી મારકૂટાદિ કરે. અને તે શેષપાદિ સમર્પણ કહ્યાથી દૈવયોગે રોગ મંદ થઈ જાય તો લોકોમાં તે સાધુનો વહાવા થા ય તે સાધુને અયોગ્ય હોવાથી શાસનની હીજના થાય તથા તીર્થાટન કરતાં દેવ ને અર્પણ કરેલો કોઈ વસ્તુ હઈ આવીને આપ્યાથી શરીર તથા વ્યાપારની પુટી થયાથી ઠકાયના જીવોનો ઘાત થાય તેથી કર્મવંધ થાય इत्यादि 'દોષો જાણવા વીજો આત્મજાવક્રીત તે પોતે નક્તાદિકને અર્થે ધર્મ કથન કરનાર વાદી, ક્ષુપક તાપક તથા કવિ પ્રમુખે કરી ધર્મ કથા ઉપન્યાસાદિ લક્ષણ નાવેકરી કહેલા ધ મ્મ કથાના ઉપન્યાસ થકી જે અગનાદિકનું ગ્રહણ કરવું. તે આત્મજાવક્રીત ક હિયે. એના દોષ પોતાનું નિર્મલ અનુષ્ઠાન નિષ્ફળ કરવું વર્ગરે જાણી લેવા. ત્રી જો પરિવ્યક્રીત એટલે પર તે ગૃહસ્થે સાધુ નિમિત્તે સચિત્ત અચિત્ત મિશ્ર ઇચ્છે કરી કરેલા અગનાદિકનું જે ગ્રહણ કરવું તેને પરિવ્ય ક્રીત કહિયે એના પ્રત્યાયવિરાધનાદિ પ્રતિષ્ઠ દોષો છે તે જાણી લેવા. તથા પરજાવ ક્રીત તે પર એટલે યતિ આદિકની નક્તિના વજ્રેકરી સાધુના નિમિત્ત પોતાના વિજ્ઞાન પ્રદ ર્શનાદિકરૂપે કરી અથવા ધર્મકથાદિકરૂપે કરી નાવેકરી વીજાને પીગલાવીને જે ગૃહ ણ કરવું તેને પરજાવ ક્રીત કહે છે. એના ત્રણ દોષો છે.- એક ક્રીત દોષ, વીજો વીજાના ગૃહથી આપ્યાથી અન્યાહત દોષ અને ત્રીજો લાવી લાવીને એકત્ર સાધુને અર્થે સ્થાપન કરવું એ આત્મો ક્રીત દોષ કહ્યો.

એ અપ એટલે હમણા મને અમુક વીજ જોઈએ છે તે આપ હું તને પાઠી આપીશ એમ કહીને સાધુને અર્થે કઠીનું લેવું તેને અપિમિત્ત અથવા પ્રામિત્ત્ય કહેવો. અહીં જે અપિમિત્તનું ગ્રહણ કર્યું તે પણ ઉપચારથી કહ્યું છે એમ જાણી લેવું. તે વે પ્રકારનો છે.- એક લૌકિકને વીજો લોકોચર તેમાં લૌકિક તે કોઈ ગૃહસ્થ વી જાનો પાણીથી ઘટીનું લઈને કોઈ વ્રતી એટલે સાધુને આપે તે જાણવો. એના દોષ કહે છે તે કઠીનો લેનારને તેના આધીન રહેવું પડે, વચનનું વંધન થઈ પડે અને નિયમથી તે કરવું જોયે એ જાણવા. અને લોકોચર તે વધ્યાદિકની પરસ્પર સાધુ ઓનેવિપે લેવડ દેવડ જાણવી. તે વલી વે પ્રકારે છે:- તેમાં પ્રથમ કોઈ સાધુ

કોઈની પાડોથી વસ્ત્રાદિ માગી લિયે તે એવી બોલીથી કે કેટલાએક દિવસભરી હુ
વાપરીને પઠી પાહું આપીશ અને વીજું કોઈ એવી બોલીથી લિયે કે થાટલા દિ
વસ પઠી હુ તને આના જેવુંજ વસ્ત્રાદિ આપીશ તેમા પ્રથમ પ્રકારે લીધેલું વસ્ત્ર
દિ શરીરના મલાદિકેકરી મલીન થયુ હોય, ફાટી ગયુ હોય, ચોરાઈ ગયુ હોય,
અથવા કોઈ ઠકાણે રસ્તામા પડી ગયુ હોય તો તેને લીધે માહો માહે કઢીપો
થાય, ઇત્યાદિક દોષ જાણવા અને વીજા પ્રકારે લીધેલુ વસ્ત્રાદિ ફરીગ્યારે પછી
માગે ત્યારે બોલી પ્રમાણે તેથી પણ વિશેષ આપ્યુ ઠતા તેનુ મન માનવું કઠણ થા
યઠે તેથી પણ કોઈ વચ્ચે કલહની ઉત્પત્તિ થાય એનવમો પ્રામિત્ય દોષ જાણવા

૧૦ જે સાધુને અથે પરિવર્તે એટલે ઠાકઠીરુ કરી રાખ્યું હોય તેને પરાવર્તે ક
હેલે તે કે પ્રકારનો છે - એક જૌકિક અને વીજો લોકોત્તર જાણવો તે બની
એકેક કે પ્રકારનો છે - તેમા એક નદ્રવ્યવિષય અને વીજો અન્યત્ર ઇચ્છાવિષય
એમ જાણવા તેમા તત્ત્વવ્યવિષય તે સ્વગત ધૃત આપીને સાધુને અથે સારું સુગ
ધ વાલુ ધૃત હેવુ ઇત્યાદિ જાણવુ અને અન્યત્ર ઇચ્છાવિષય તે જેમ કોઈવકૂર સમર્પણ
કરીને સાધુને નિમિત્તે શાટયોદનનુ ગ્રહણ કરવુ ઇત્યાદિ જાણવુ એ જૌકિક જાણવો.
એમજ લોકોત્તર પણ જે સાધુઓ પોતપોતામા વસ્ત્રાદિકનુ હેવુ દેવુ કરે તહૂપ જાણ
વો તેની પણ તે કે પ્રકારે જાવના કરવી એમા પણ પૂર્વેની પઠે દોષજઠે એવતમો દોષ

૧૧ અર્થિ એટલે સાધુની મનમુખ હત એટલે કોઈ ગ્રહસ્મે વીજા કાર્મગૃહસ્થની પા
ડોથી આણેનુ અનિહત જાણવુ તે કે પ્રકારે છે એક અનાચીર્ણ ને વીજુ આચીર્ણ તેમો
પ્રથમ અનાચીર્ણ કે પ્રકારનુ છે - એક પ્રવ્રજ ને વીજુ પ્રકટ તેમા જે સાધુએ અન્યા
તપણે જાણ્યુ હોય તેન પ્રગટ કહિયે તે પ્રત્યેક કેવે પ્રકારે છે - સ્વધામવિષય
તથા પરધામવિષય જેમા સાધુઓ વામ કરી રહ્યા હોય તેને સ્વધામ કહિયે અને શ્ર
કીનાને પરધામ કહિયે તેમા કોઈ શ્રાવિકા નક્તિયુક્ત સાધુને પ્રતિલાને કરી અ
ન્યાહતની ગકાની નિરુત્તિ કરવાને અથે ઇત્માહને દિવસે કોઈ વાંટવા નીકળે છે
તેનો પઠ ઉપાશ્રયમા આવેને પોતાની સાથે મોદકાદિક લાવીને સાધુને કહે કે,
હે નગરનુ, મને નાઈ પ્રમુલ્લ કોઈ મગાના ગૃહથી આ પ્રાપ્ત થયેલુ છે તે આ
રે હું સ્વજનોના યેર આ ઇત્માહનેવિષે આપવાનુ પોતાના ગૃહથી આણીને આપવા
ગઈ ત્યારે તેડા રોગાદિકોઈ કારણને લીધે લીધુ નહીં હમણા હુ માત્ર વદન ક
ન્યાને આવેની હુ, તેથી આ ચક્ર જો તમારે હેવા ધોગ્ય હોય તો એનુ ગ્રહણ કરો
એમ કહી તે જે આપે તે પ્રવ્રજ સ્વધામ વિષય અન્યાહત જાણવુ તથા કોઈ પ્રા

मनेविषे घणां श्रावको होय अने ते वडा एक कुंडुंबवालां होय, कोईएक समयने विषे तेउना गृहनेविषे विवाहनो संजव थयो. तेमां जमण वंगरे थईगया पठी प्रचूर मोढकादिक अन्न वध्युं. त्यारे तेउं मनमां विचार करवा लागे के, आ अन्न जो साधुउने आप्युं होय तो आपणने महत्पुण्यनी प्राप्ति थाय. एवो संकेत करी ने ते साधुउमांना केटलाएक दूर रहे ठे अने केटलाएक पाजे वगे ठे पण अं तगले नदी वहे ठे. तेथी तेउं ठकाय जीवोनी विराधनाना नयथी थावता नथी. अने जो कदाचित् आवे तो पण प्रचूर मोढकादिकने जोईने जो आपणे कहीशुं के आ शुद्ध ठे तो पण आधाकर्मनी गंकाए करी गृहण करगे नही. माटे जे ग्राममां साधुयो वगे ठे त्यांज प्रवृत्त लईने जनुं सारुं ठे. वली बीजो विचार एवो करे के, जो साधुउने त्यां जईने आपशुं त्यारे तेउं अशुद्धनी आशंका करीने गृहण नहीकरगे ते कारण माटे बीजी ज्ञातिवालांना हाथेज केटलुंएक तेउने अपावबुं कदाचित् तेम दीयाथी पण साधुउं कबूल करगे नही केम के ए अवस्थाए करी अशुद्धनी शका थाय. तो ज्यां ज्यां उच्चारदि कार्यार्थी नीकजेला उता साधुउं बी गामां आवे त्यां तेमने ठेबुं एवो विचार करीने कोईएक विजातीय मनुष्यना हाथे थोडुंक अन्न आपवानुं कळुं; तदनंतर उच्चारदि कार्यने अर्थे केटलाएक नीकजेला साधुउं बीगामां आव्याथी तेउने कसु के, हे मुनिराज, आ अमारी पासे वधेलुं अन्न मोढकादि प्रचूर रहेल ठे ते जो तमारा कांई उपयोगमां आवे तो तेनुं ग्रहण करो, एम कव्याथी साधुउं तेने शुद्ध जाणीने ग्रहण करी जिये तेने प्रवृत्त प रग्रामविषय अजिहत्त कहिये, एम परंपरा ज्ञानेकरी जेनी परिष्ठापना करवी ते जाणवुं. तथा कोई साधु कोईने येर जिह्वा मागवा पेठो त्यां गौरवने योग्य स्वजनादिकने माटे नोजन करेलुं हतु ते कारण माटे त्यां तो साधुउंए जिह्वा देवानी प्रेरणा करी नही, तेथी कोई आविका पांताना गृह्या मोढकादिक लईने उपाश्रयमां आवी साधुने आपे तेने प्रगटस्वग्रामविषयअजिहत्त कहिये; आचीर्ण वे प्रकारनुं ठे:—क्षेत्रविषय. तथा गृहविषय तेमां क्षेत्रविषय ते उत्कृष्ट, मध्यम तथा जय नयथी त्रण प्रकारनुं ठे. तत्र कोई मोटा ग्रहनेविषे घणा जमनारा जननी पंक्ति वेठी उतां त्यां एक पर्यंत साधुनुं संघाटक आव्युं अने अशनादिक जे देवा योग्यठे ते तो बी जा घरमां पड्युं ठे त्यां साधु संघाटक बुद्धि नयादिके करी देवायोग्य अशनादिकने स मीप जवा शक्तिमान न थाय ते माटे एकशो हाथथी आपेलुं ग्रहण करे तेने उत्कृष्ट क्षेत्रथी अपहत्त आचीर्ण जाणवुं, अने एक शो हाथ थकी दूरथी आपेलुं तो प्रतिपेध

જે તે તથા મધ્યમ ક્ષેત્રથી અન્યાહત તે કર પરિવર્તથી ઉપર ચાલતુ એક શો હાથથી
 કિંચિત્ ન્યૂન થાય ત્યાં સુધી જાણવું અને કર પરિવર્તને વિષે તો જવન્યે કરી ક્ષેત્ર
 ચીર્ણ અન્યાહત જાણવું કર પરિવર્ત એટલે હાથનું કિંચિત્ ચલન કરવું તેને જાણ
 વું એમ કે, કોઈ જોજન દેનારી વાઈ કચે તેકાણે કચી હોય અથવા પોતેજ પો
 તાના હાથમાં ગૃહણ કરેલા મોદક તથા મમકાદિક પ્રસારિત વાહુવડે કને
 હોય, તેવી રીતે સ્થિત થતા સાધુ સપાટકને જોઈને હાથમાં રહેલા મોદકાદિક
 કરી તેને ઘોજારે ત્યારે તે હાથને નીચે પાત્રને ધારણ કરે તે સમયે ઘુજાતું કિ
 ચિત્ પણ ચાલન ન કરતાં કિંચિત્ સુષ્ટિને સિધ્ધિલ કરે તેથી મમકાદિક પાત્રને
 વિષે પહે એ ક્ષેત્રવિષય આવીર્ણ જાણવું અને ગૃહવિષય અન્યાહત આવીર્ણ વની અ
 વી રીતે જાણવું - એક દારમાં ત્રણ ગૃહ હોય, ત્યાં જ્યારે સાધુસપાટક નિહા
 હણ કરે ત્યારે એક સાધુ એકજ ઘેરને વિષે ધર્મલાજી રુઝાવી જે પેરમાથી નિહ
 નેવી હોય તેજ ઘેરને વિષે ઉપયોગ કરીને નિહા ગૃહણ કરે છે અને પાઠજ રહે
 ઘીજી સપાટક તો ધર્મ લાજિત ગૃહથી ઇતર વે ગૃહ ચકી આપોલી નિહા વ
 યોગ દર્શને ગૃહણ કરે છે એવી રીતે ત્રણ ઘેરામાંથી આપોલું આચરિત અશનાદિ
 જાણવું, પણ ઘોયા ગૃહથી આચરિત ન જાણવું એ ઇચ્છારમો અન્યાહત ઘોય કહ્યો

૧૨ ઝઙ્ઙિવનને ઝઙ્ઙિત્ર કહે છે સાધુને અર્થે ધૃતાદિ દાન નિમિત્ત કુમતી
 મુગ્ય ધૃતનાં રામણનાં મદાદાની ઉપર જાણ પ્રમુગ્ય સ્થાપન કરેજુ હોય તેને
 પાઠવું તે વે પ્રકારનું વે - વિહિતોઙ્ઙિત્ર તથા કપાટોઙ્ઙિત્ર તત્ર જે ઘરને વિષે અર્થ
 ના તાપરમે સચિત્ દૃષ્ટીકાપ પ્રમુગ્ય જતું તપાયમાન થઈને નાગોલાઈ મેષ્મ
 ઘ્યેકરી આઘાદિત થયજા દારની, ઉપર નરાયણ થતાં પ્રતિદિન પરિજ્ઞાગ રામ
 ન, ધૃતાદિને કરી જરેના ઘટ કૃતુષ તથા કૃગ્જનાદિ સાધુને દાન નિમિત્તે ઘરામી
 રામ પ્રમુગ્ય અપાય છે, તે જે આપવાનું રામ પ્રમુગ્ય તેને વિહિનાઙ્ઙિત્ર ક
 યે એ ઘ્યુનપતિ જાણવી અને જે સ્વામ તથા ગોજ પ્રમુગ્યે કરી સહિત ગમદા
 જરેના કપાટાદિ હોય, તેનું દાર દર રાજ કગાડવું પડતું ન હાય, ત સા
 ના દાનને નિમિત્તે કગામીને તેમાંથી રુદાહેલા રામ તથા ગોજ પ્રમુગ્ય વસ્તુ
 સાધુને આપતી. તેને કપાટોઙ્ઙિત્ર કહિયે એમાં ઠકાયજીવોની વિરાધના થાય ત
 પ્રમાણે - કૃતુપાદિના મદોદામાંથી સાધુને આપીને વાલીનાનું રૂદ્ધ કરવા
 અર્થે કરીયી કૃતુપાદિનું મુગ્ય સચિત્ દૃષ્ટીકાપને જલેકરી આર્થિનું કરી
 ની કાર નીપે, તેથી દૃષ્ટીકાપની વિરાધના થાય છે દૃષ્ટીકાપમધ્યે મુક્તાદિ ન

કીટકાદિકનો સંજવ થાયઠે, તેથી તેડની પણ વિરાધના થાયઠે. તથા કોઈ કુતુપાદિકને ડંજલખવાને અર્થે લાખને તપાવીને તે કુતુપાદિકના મુખની ઉપર તેની મુઠા કરે તેથી તેજસ્કાયની વિરાધના થાય; અને જ્યાં અગ્નિ ત્યાં વાયુકાયની વિરાધના તો થાયજ ઠે. તથા કુતુપાદિકની ઉપર લેપન કરવાને અર્થે મૃત્તિકાદિકને સોધતાં તે દાતા ને કદાચિત્તુ દેવયોગે કોઈ વીઠીનો કાંટો વાગવાથી પીડા થતી વીઠામાં આવે ત્યા રે લોકો કહે કે, જુવો તો સ્વરા આ યતિડને દાન આપવાનો કેવો પ્રનાવ ઠે! દા ન દેતાં વારજ આવા ફલની પ્રાપ્તિ થઈ એવો ઉપહાસ કરે, તથા પ્રથમથીજ કુતુપાદિકના મુખ સાધુને અર્થે ઝગાહેલાં ઠતાં પુત્રાદિકના માગવાથી તેમને ધૃતાદિક આપ્યાથી તથા વિક્રય વ્યાપારનેવિપે પ્રવૃત્તિ થઈ જવાથી તથા તે કુતુપાદિકનાં મુખ વંધ કરતાં નૂલી જવાથી તેમાં મૂલ્કાદિક જીવો પડીને વિનાશને પામે. તેમ કપાટોઝિન્નનેવિપે પણ એટલાજ દોષો થાય ઠે જેમ કે, કપાટયકી પૂર્વ કોઈ પણ પૃથ્વીકાય તથા અપકાય કરચ, કોચા, વીજ પૂરક મુક્ત થઈ જાય ત્યારે કપાટના કઘાડવાથી તેઓની વિરાધના થાયઠે. જલકાય જીવો કરકાટિકનેવિપે આલોટતા જલરૂપ પ્રસારને પામીને પાણેના ચૂલામાં ઝડે તેમ થયાથી અગ્નિકાયની વિરાધના થાય. જ્યાં અગ્નિકાયની વિરાધના થાય ત્યાં વાયુકાયની વિરાધના અવશ્ય જાણી લેવી. વલી તેમાં નૂમિકા પ્રવિષ્ઠ ટિંડોનેવિપે પ્રવેશ કરનારા કીટક ગૃહ્ ગોધાદિકનો વિનાશ થયાથી ત્રસકાયની વિરાધના થાય. તેમજ દાન તથા ક્રય વિક્રય થકી અધિકરણની પ્રવૃત્તિ થાયઠે. તે કારણે વન્ને પ્રકારનું ઝઙિન્ન ગ્રહણ કરવું નહીં. પણ જ્યારે કુતુપાદિકનું મુખવંધ પ્રતિ દિવસે વંધાય અને તૂટે એમ હોય ત્યારે લાખની કરેલી મુઠાથકી રહિત કેવલ વસ્ત્રની ગાંઠ વીધામાં આવે વલી તે ની ઉપર સચિત્ત પૃથ્વીકાયાદિકનો લેપ પણ કરેલ ન હોય એવું જ્યારે સાધુને અર્થે ઝઙિન્ન વીધામાં આવે ત્યારે તે સાધુએ ગૃહ્ણ કરવું. તથા કપાટોઝિન્ન પણ જે દરરોજ કઘડાતું હોય ત્યાં ડઘાટનનેવિપે પણ કપાટાક્ષિના અંદરના સ્વાણામાં રાખેલું અન્ન સાધુને કલ્પે એ વારમો ઝઙિન્ન દોષ કહ્યો.

૧૩ માલાતરનેવિપે ઠીકાટિકની ઉપર રાખેલું અગ્નનાટિક સાધુને અર્થે આ ણીયે તેને કહ્યિયે માલાપહત તેના ચાર જેટ ઠે— એક ઊર્ધ્વ માલાપહત, વીજો અધોમાલાપહત, ત્રીજો ઝનય માલાપહત તથા ચોથો તિર્થગ માલાપહત જાણ વો. તેમાં ઊર્ધ્વ માલાપહત. જયન્ય ડલ્લુટ તથા મધ્યમ કરી ત્રણ પ્રકારેઠે. તેમાં ઉપર વલગેલું ઠીકું પ્રમુખ હોય તે સાધારણ રીતે ક્ષના થના માણનના લાયમાં

આવી શકતુ ન હોય તેનો સમૂહ નાગ કચાથી, પાઠજી, પેની કચી કરી, પા
 દના અધોનાગરૂપ આગલના ફળો વને જૂમિન્યસ્ત દાતા પોતાના ચઢુ
 કરી અદૃષ્ટ થતા જે અશનાદિક ગૃહણ કરે તે પાપ્ણોત્પાટન માત્ર સ્તોક એટલે
 થોડી ક્રિયાએકરી ગૃહીત હોવાથી જવન્યથી ઘર્વમાલાપહત જાણવું. અને જે નિષ્ર
 ણી આદિની કપર ચઢીને પ્રાસાદના ડપરના તલથી દાતા ગૃહણ કરે તે નિષ્ર
 ણી કપર ચઢવા પ્રમુખ ગુરુ ક્રિયાએ કરી ગૃહીત હોવાથી ડલ્લુષ માલપહત ક
 હેવાય, અને વીજા મધ્યવર્તિ તે મધ્યમ જાણવું તથા સાધુને અર્થે જૂમિ ગૃહાન્ન
 નેવિપે પ્રવેશ કરીને ત્યા પહેલું નક્કાદિક લાવીને આપે તે અધોવર્તિ જૂમિગૃહ
 ફી અપહરણ એમ કરી અધોમાલાપહત જાણવું તથા માટીના પાત્રમાં, કન
 માં તથા મજૂપ કાષ્ઠકાદિકનેવિપે સ્થિત કિંચિત્ કષ્ઠ સહિત જે દાતા આપે તે ડન્ય
 એટલે કર્ધ્વ તથા અધોગત વ્યાપારાદિ ડપ્રિકા તથા કુનાદિકે કરી દૂરણ કરેલું હોય
 તેને ડન્ય માલાપહત કહિયે તથા અતિ મોટા કુન પ્રમુખ મધ્યે પહેલું દેવા
 અશનાદિ હોય તેના ગૃહણને અર્થે જે દાતા પાઠલો જાગ ડચા કરે તેણે કરી ડ
 ધ્વ વ્યાપારતા થાય તથા જેણેકરી અધોમુખ કરી વાહુનો વ્યાપાર કરે ડે તે અગ
 ત વ્યાપારતા કહિયે, જ્યારે જાડી નિત્યાદિકનેવિપે સ્વજાના જેટલા કચા પ્રદેશ પ્રા
 ગોલજી પ્રમુખ લાંબુ હોય, તેમાં તિર્યગ પ્રસારેલા દાથો નારાગીન તેમાંથી દેવા
 ગૃહણ થાય ડે તે પ્રાપ્ત કરી જોઈ અથવા ન જોઈને દાતા ડિયે ડે તેને નિ
 ર્યગ માલાપહત્ કહે ડે તિર્યગ માલ તે જીતિ આદિકનેવિપે સ્થિત ગવાદાદિક
 અપહરણ એમ કરી જાણવું

આશકા - માલશબ્દે કરી ડચા પ્રદેશ હોય તેજ કહેવાય ડે તેમ ડતા જૂમિ
 ગૃહાદિક એટલે નીચે જૂમિનેવિપે સ્થિત તેને માલ શબ્દે કરી કેમ કહુ ?

સમાધાન - લોકની રૂઢીથી કચા પ્રદેશનેજ માલ શબ્દે કરીજ ગૃહણ કરો
 ડે, પણ સમય પ્રસિદ્ધિ કરી સમયનેવિપે માલ શબ્દે જૂમિનુ ગૃહણ પણ થા
 ડે એ માજાપહતમા આટલા ડોપ ડે - માંચીની કપર માચાની ડપર અથવા કપરના
 કની કપર ચઢી પોતાના શરીરનો પાઠલો જાગ કચા કરીને કપર વજગેલા ડોકાદિ
 નેવિપે સ્થિત મોટકાદિકનુ ગૃહણ કરતા કોઈ દાન વનારનુ નીચેથી પગ નપ
 જાય તેથી નીચે પડે ત્યારે નીચેની ટુચી કપરના પિપીજિકાદિ તથા ટુચીકા
 દિક જીવોનો વિનાશ થાય વલો દાતાના હસ્તાદિકનો પણ ડચવતે જગ ધર્મ
 ય, અને કોઈ વધારે સ્વાચ્છ ડેકાણ હોય તો પ્રાણનો પણ ધાત થાય તથા પ્રવ

नी हीजना पाय; जेम के, आ दाता साधुने अर्थे अशनादि लेवाने ऊपर चमतां नीचे पढीने मरी गयो माटे ए साधुउ कल्याणकारी नथी एवा दोपनो आरोप करे; ए दातानी ऊपर कोई दोष राखे नही. एवी रीते लोकमां मूर्खताथी अपवाद थाय. इत्यादिक दोषोना संजवथी साधुए मालापहत ग्रहण करवा योग्य नथी. अने योग्य पगोठी आदिकनी ऊपर चढी सारी रीते पोताना गरीरनो नार तोलन करी तथा कोई प्रकारे पण पढी न जवाय तेवी रीते ऊजा रही दात्री ऊपर चढी अशनादिक आपे ते मालापहत न कहेवाय माटे साधुए लेवुं. अने केवल साधु पण एपणानी शुद्धिना निमित्ते प्राप्तादादिकना दादरादिकनी ऊपर चढीने अपवादे करी नूमिए लावीने स्थापेजुं ग्रहण करे. ए तेरमो मालापहत दोष कहाां.

१४ चाकर अथवा पुत्रादिकनी इहा न ठतां तेउनी पाझेथी जाटीने जे साधुने दान देवाने माटे ग्रहण करवुं तेने आठेय कहेठे. ते त्रण प्रकारनो ठे:- स्वामिविषय, प्रभुविषय, तथा चोरविषय. तत्र जे ग्रामादिकनो धणी होय तेने स्वामि कहेये; तथा मात्र गृहनो जे नायक होय तेने प्रभु कहिये; अने जे चोरी करनार होय तेने चोर कहेठे. हवे ग्रामादिकनो स्वामी य तीउने देखीने पोताने कल्याणनी इहाथी कजीउ करीने अथवा बलात्कारे करी साधुने अर्थे गाममां रहेनारा कटुवीउनी पाझेथी अशनादिक ठीनवी लईने ते यतिअने जे आपे तेने स्वामीविषय आठेय कहेठे: तथा जे गाई प्रमुखनी रक्षा करनारा पुत्र, पुत्रिका, वधु तथा नार्यादिक सकाम जनोनी पाझेथी तेमनी इहा न ठतां ग्रहण करीने ते ग्रहनो नायक साधुउने दूध वगैरे आपे तेने प्रभुविषय आठेय कहिये. तथा केटलाएक चोरो पण संयतिउनुं सारुं करनारा होयठे. ते मार्गमां चालतां कोईएक समये केटला एक वाटमार्गी नोजन करतां वेठेला दीगमां आयां तेटलामां त्यां जिहाने माटे फरतां तेउनी इहा पूरती गोचरी न मलतां केटलाएक यतीउ पण आवता दीगमां आया, तेउने निमित्ते तथा पोताने अर्थे पेला जमवा वेठेला ग्रहस्थोनी पाझेथी बलात्कारे मालमता ठीनवी लईने तेमांथी केटलुं एक साधुउने आपे तेने स्तेन विषय आठेय कहेठे. ए त्रणे प्रकारनो आठेय साधुउने कल्पे नही. केम के, एमां अत्प्रीति, कलह, आत्मघात, अंतराय तथा प्रदेष प्रमुख अनेक प्रकारना दोषोनो संजव ठे. तेमां चोर विषय आठेयमां कांईक विशेष दर्शावे ठे.- जे वाटमार्गीउ संबंधी जक्तादिक बलात्कारे ठीनवी लईने चोरो साधुउने आपे ठे. ते सार्थिक लोको के, जेउने चोरोए

छुटी लीया ठे ते एम कहे के अमेतो अवश्य चोरोना हाथे लूटाववाना हुता, ते जो चोरो अमने छुटीने तमने आपे ठे, तां एथी अमने पण मोटो सतोप थाप ठे एवीरीते ते मालवालाने अनुज्ञात उतां आपेलु अशनादि अवश्य साधु ग्रहण करे पठी ज्यारे चोरो जता रहे त्यारे ते ग्रहण करेलु इव्य फरीथी तेना मालेकोने न मर्पण करे अने कहे के, चोरोना जयथी अमे आ समये ग्रहण तो कखु पण हवे चोरो जता रया ठे माटे आ तमारु इव्य तमे पावु लेथो, एम कखु उतापण जो ते सुद्ध माणसो होय अने कहे के, ए तमने चोरे आप्युं नथी पण अमेन दीधु ठे माटे ए लेवामां तमने काई दोष नथी त्यारे ते अवश्य लेवा योग्य ठे ए चवदमो आठेच दोष कह्यो

१५ जे सर्व स्वामीओएकरी साधुने अर्थे अनुज्ञात होय तेने अनिसृष्ट कहे ठे ते त्रण प्रकारनु ठे - साधारणानिसृष्ट, चालकानिसृष्ट, तथा जडानिसृष्ट तेमां पणा जनोने सामान्य होय तेने साधारण कहिये, तथा ग्रामादिकना धणीए पोताना पायदल लस्करने प्रसाद एटले इनाम आप्यु होय ते अथवा काई कटु वना मालके क्षेत्रादिकनेविप रहेला कामकरनाराने जे काई दीधु होय ते एने देशी जापामां नक्त कहे ठे एने चोलक कहे ठे अने जम ते हस्ति समजवो ए उलकरी निसृष्ट एटले अनुज्ञात साधुने कटपे नही तत्र साधारण निसृष्ट एटले काई हाट, गृह, तथा बीजा काई ठेकापो रहेलो तिलकुट्टितल, वस्त्र लहुक, व पि तथा अशनादिक वस्तुना नदकरी अनेक वस्तु विषय जेम के, घाणी यादि येत्रन द्यसे तिनकुट्टितलादिक, डुकानना कपर वस्त्रादिक तथा गृहने गिपे अशनादिक पणा जानान साधारण अने ते गामना जटला चारसो हाथ तउना थनु मतवी जे काई साधुने दीधामां थावेने तेने साधारण अनिसृष्ट कहिय तथा जो लहुक व प्रसारनां ठे - विन्न अने अविन्न, तत्र काई कटुविक क्षेत्रमां रहेना का म करनागाठमांथी काईने पाजे लईने तेने नोजन आपे ते ज्यारे एक एक हारीने पाणप जुदा जुदा गमनामां नावे त्यारे ते चांजिक अने त नाजनना सब हानिकोने पाण्य एक भाटी याजीमा नावीने मोरुलावे त्यारे तेन विन्न कहवे पठी ते चांजिक जेना निमिने निन्ननिन्न करनु देवानु होय तेने न दर्शने मृन स्वामि न कृट्टीर तेना न वसता अथवा वसतां साधुन आपे ते वेदनेररी तनु पोता नु करनु दावाथी, तथा कट्टीरि ज जे द्वाजिकाने योग्य चांजिकने एकटु ना जन चारे ते साधुने दवान धणीने जाणता, अजाणता, तथा वसता न वस

तां साधुने आये ते साधुए लेवुं नही केम के. तेथी देपांतराये करी परस्पर कल
हनो संजव ठे. तथा जडानिमृष्ट एटले हाथीने देवानुं नोजन राजा तथा हाथी
थी ठानुं लेवुं नही केम के, हस्तिनुं जे नोजन ते राजा संवंधी ठे तेथी कदाचि
त् राजाने खबर पमेतो ते लेनारने पकडे अथवा पकडीने खेचे वा तेने दंमादि
कनो संजव आय. चली ते देनारे साधुने पिम आप्युं तेथी कोपायमान थईने
राजा कदाचित् तेने तेना अधिकार कपरथी कहाडी मूके तेथी ते विचारानो
निर्वाह बंध थई जाय अने लोकोमां एवुं कहेवाय के, पेला साधुने नोजन आ
प्युं तेथी वचारा एनी चाकरी गई एवा दोष लागे; तथा राजाने थजाणे दीधायी
अदत्तादान दोष पण लागे; तथा हाथीने जोतां पण साधुए तेना नोजनमांथी
ग्रहण करवुं नही. केम के, ते सचेतन होयठे. तेथी तेणे जोई लीधायी एवुं मन
मां आणे के, मारा कवलमांथी आ मूंमाए पिम ग्रहण कखोठे. तेथी ते कोपाय
मान थईने कोई समये यथायोग्य मार्गमां परित्रमण करतां उपाश्रयनेविषे ते सा
धुने देखी ते उपाश्रयने तोडी नाखे, अने जो ते साधु लागमां आवी जाय तो
तेने मारी पण नाखे. ए पनरमो अनिमृष्ट दोष कह्यो.

१६ अधि एटले अधिकपणे करी जे अवपूरण तेने कहिये अथ्यवपूरण. पो
ताने अर्थे रांधवाने चूलानी कपर चडावेवुं ठतां साधुउ आवेठे एम जाणीने
तेउना योग्य नोजन तैयार करवाने अर्थे ते रंधाता नोजनमां बीजुं नाखवुं ते.
अही क प्रत्यय स्वार्थे ठे. तेना योगे करी अथ्यवपूरक कहिये. ते त्रण प्रका
रनो ठे:- स्वगृह्यावदर्थिकमिश्र; स्वगृह साधुमिश्र; अने स्वगृहपापंमिमिश्र. त
त्र स्वगृह्यावदर्थिक मिश्रनेविषे स्वगृहसाधुमिश्र अने स्वगृह पापंमिमिश्र एवन्ने
नो अंतर्जाव आय ठे अने स्वगृह श्रमणमिश्रनो स्वगृह पापंमिमिश्रमां अंतरर्जा
व ठे. तत्र यावदर्थिकना आववाना पहेलांज चूलामां आग पेटवी, घालीमां
पाणी नाखी वगैरे पोताने अर्थे वधी रांधवानी तैयारि करी पाठलथी यथा संज
व त्रणेमांना यावदर्थिकादिकोने अर्थे तंडुलादिक वधारे नाखे तेने अथ्यवपू
रक कहे ठे. जे कारण माटे ते एकतुं रंधाय ठे ते कारणमाटे मिश्रपणे थएलुं
कहेवाय ठे. जे प्रथमथीज यावदर्थिकादि अने पोताने माटे जेलुं रंधाय ते मिश्र
जाणवुं अने जे प्रथम पोताने अर्थे रांधवानुं शरु कयुं होय अने पाठलथी पापं
मी अथवा साधु प्रमुखनुं आगमन थएलुं जाणीने तेओमां अधिकतर जल तथा
तंडुलादि जे नखाय तेने अथ्यवपूरक कहे ठे. हवे ज्यां स्वगृह तथा यावदर्थिक

મિશ્ર અધ્યવપૂરક શુદ્ધ જન્મ હોય તો તેમાંથી જે કણા તથા કાર્પિટ એટલે પાપ પ્રમુખને થયે જે પાટજથી નાગેલુ હોય તેટલુ થાલોમાંથી જુદ કરીને થયવા ન પડે તથા થકી જુદ કરીને આપ્યાથી વાકી રહેલુ જે અન્ન તે સાધુને કાપે એ કારણ માટે અને વિશોધિ કોટિ એટલે ગોધેલુ કહે છે તથા મ્વગૃહ પાપનિ મિશ્ર તથા સૃદ સાધુ મિશ્રનેરિપે શુદ્ધ જન્મમાંથી પડેલુ જે હોય તેન પાપનિઆદિ થકી પાત્રીમાંથી જુદ કરી આપે તે લેલુ નહી કેમ કે, તે વધુ નોજન પૂતિવોપેકરી છુટ થાય છે એતોન મો અધ્યવપૂરક વોય રહ્યો ॥૫૪૨॥૫૩૩॥ એવી રીતે શોજ ઉત્તમ વોપો વદા

અનુસરણ - હવે સોજ ઉત્પાદન વોય માધુથી થાય તે કહે છે - મૂજ - પાર્શ્વ દૂષ નિમિત્ત, આજીર વાળીમો તિગિષ્ઠા ય, કોહે માણે માયા, લોને ય હવનિ દસણ ॥૭૪૭॥ પુર્ણ પદ્યા મધવ, વિદ્યા સતે ય વુન્ન જોગેય, ઉપ્પાચણા ય વોસા, સાજતણ મૂન કમ્મેય ॥૫૩૫॥ અર્થ - ૧ પ્રથમ ધાત્રી વોય આ પ્રમાણે - ત્રિજ જેને વાજકો પાય થયવા પિયે તેને ધાત્રી કહિયે, અથવા વાજકોને જે દૂધ પિવરાવવાને થયે પા રણ કરે તેને ધાત્રી કહે છે વજી એ વાજપાત્રિકા પણ કહેવાય છે તે પાંચ પ્રકાર ની છે - હીરપાત્રી, મહાનપાત્રી, મમનપાત્રી, ક્રીમનપાત્રી, તથા ઘસ્ટપાત્રી અહીં ધાત્રીપણાનુ જે કારણ એટલે સાધન અને કારણ એટલે હેતુ હોય તે ધાત્રી નામે કહેવાયતુ વોગમાં થાય છે તથા વિપ્રકુળાણ કરી ધાત્રીનો પિત્ર ધાત્રીવ ણાના રાજ્ય અને રાજ્ય વડ જે ઉત્પન્ન થાય તેને ધાત્રી પિત્ર કહિયે એવી રીતે કિતિ આદિકનેરિપે પણ જાણના કરગી કાઈ માધુ નિહાને અંધ આગતના ઓન પીના ધર્મમાં પેઝા આ ગેના વાજકન જાઈને તેની માતાને કહેવા લાગે કે, આ ગાનરે હતી સુગી સ્તનપાન કરવાનુ મૂકયુ નથી તેથી હીરાવિકને અર્થે રોજન કરે છે માટે મને ગીત્ર નિહા આપો પત્રી એ વાજકને સ્તનપાન કરાવજો અથવા પહેના અને સ્તનપાન કરાવી લીધો ત્યાર પત્રી મને નિહા વેજો અથવા મન નિહા મની હમણા એમ જાણીને આ વાજકને સ્તનપાન કરગો અને વીજા ધર્મમાંથી નિહા માગી પત્રી પત્રીથી હું અહીં આગીજ અથવા તુ નિરાકુન થઈને વેરી રહે દુઝ કયાથી જીવ જાવીને અંધે આપીજ અગી રીતે પોતે ધાત્રીપણુ કરે તથા વાજકને સ્તનપાન કરાયુ હોય તોજ મનિમાનુ રોગ રહિત તથા વોગપુ પાય છે, અને જો સ્તનપાન મારી રીતે ન કરાગીએ તો નેથી વજદુ થાય તથા જોજનેરિપે દુઝનુ સુગ વાતુ વગુ જુનેન છે તે કારણ માટે વીજા વગા કમોન મૂર્તિને આ વાજકને સ્તનપાન કરાવો એમ કયાથી વણા વોપો થાય છે જમક

बालकनी माताने ते वोजुं सारुं लागे तेथी बीजा वधा ठेकाणैथी मन खेंचीने
 आधाकर्मादिक करे. वली ते बालकने लागता वलगता तथा बीजा जनो ते वा
 लकनी मातानी साये 'जापण करवानो साधुनो संबंध होवाथी खोटी संजावना
 करे; केम के, तेमने ते साधुनी साये सहवासुं कारण दीगमां आवे माटे. अथवा
 ते बालकनी माता दैवयोगे मरी जाय तो ते साधुनी साये वधा देप करे. अथवा
 वेढनीय कर्मना विपाकना वजथी ते बालकने जो ज्वरादिकनी मांदाई आय, त्यारे
 ते बालकनी माता एम कहे के ते मारा पुत्रने पीडा करी ठे इत्यादिक कहीने सा
 धुनी साये कलह कल्याथी प्रवचननी मलीनता आय. अथवा कोई गृहस्थना गृह
 नेविपे बालकने धवरावनारी धात्रीने पोतानी बुद्धिना प्रपंचेकरी त्याथी कहुडावीने
 बीजा धात्रीने रखाव्याथी धात्रीत्व लक्षण दोपने संपादन करे. जेम के, कोई एक
 साधु जिह्वाचर्याने अर्थे कोईना गृहनेविपे प्रवेश करतां ते गृहनी कोई एक स्त्रीने
 शोक सहित जोईने तेने पूठे के, केम वाई तुं आज्ञे अधीरी देखाय ठे? त्यारे ते
 कहे के, जे डु खनेविपे सहायता करनारो होय तेनेज डु:ख कहेवाय ठे. ते सां
 नली तेने यति कहे के डु:खमां सहायता करनारो कोण कहेवाय ठे? त्यारे ते वाई
 कहे के, जेनी पात्रो डु:ख कहेतां ते डु:खनो निवारण करे ते डु:खमां सहाय करनार क
 हेवाय. फरी मुनि कहे के. मारा बिना बीजो तेवो तमने कोण नासे ठे? त्यारे ते वाई
 बोले के. शान्तो:— अमुकना घरमां हुं धात्री हती, त्यां बीजा धात्री आवी अने
 मने कहाडी मूकी तेथी ते मारुं धात्रीपणुं गयुं तेथी हुं खिन्न अई तुं; त्यारे साधु अनि
 मानमां आवीने कहे के, ज्यां सुधी हुं तने पाठी त्यां रखातुं नही त्यांसुधी माहरे तारा
 पेरथी जिह्वा जेवी नही एम कहीने पठी तेनी प्रतिपद्दी धात्रीने ते पेरमांथी कहाव
 वाने अर्थे ते धात्रीने ठीठेली नही ठतां तथा तेतुं स्वरूपण न जाण्ठावतां तेनी आस
 पास जईने पूठा करे. के, ते तरुणी ठे? किंवा मध्यमा ठे? अथवा वृद्धा ठे? वली श्रेष्ठ
 स्तनोवाली ठे? किंवा स्थूल स्तनोवाली ठे? अथवा चपटा स्तनोवाली ठे? फरी मांस
 वाली ठे? अथवा कश ठे? तेमज काली ठे? अथवा गोरी ठे? इत्यादिक पूठीने ते
 गृहस्थना घरमां जई ते बालकने जोईने गृहना स्वामी प्रमुखनी समद् धात्रीना
 दोष कहेवा लागे के, वृद्ध धात्री तो बलहीन स्तनोवाली होयठे तेनां स्तन धाव्या
 थी बालक पण बल रहित थाय. कश शरीरवाली धात्रीनां स्तन न्हानां होवाथी
 तेने धाव्याथी बालक पण परिपूर्ण स्तनना अजावथी अवस्थ शीदाईने कशज थाय. अ
 ने स्थूल स्तनवालीतुं दूध पीधाथी बालकनां अंग कोमल होवाने जीधे धात्रीना पयो

धरनी नीचे मुख अने नाक चपायायी तेजु नाक चपटु थई जाय तेम
 धायायी वाजक सर्वदा पोताजु मुख लाबुं कखायी सूरुना जेजु लाबुं
 वक्त - "स्यामास्थिरावात्री, सूच्यास्य कूर्परस्तनी, चिपिट स्थू
 यन् तन्त्री रुशोचवेत् ॥१॥ जामयनवति स्थूलाया, स्तनुक्यास्त्वबल करं,
 वम्याया, स्तन्यं पुष्टिकरं स्मृतं ॥२॥ तथा ए जे नवी राखेली धात्री मे
 रूप, तथा शरीरे करी रुशादिक होवायी सारी नथी, इत्यादिक तेनी व
 निंदा करे यथा - "कृष्णा चसयते वर्णा, गौरी तु बलवर्जिता, तत इया
 धात्री, घनरुणं प्रगसितेत्यादि " एजु ते साधुजु बोलजु ते गृहनो स्वामी
 स्थिरिग्यादि मरुपे उनेमान धात्रीनी परिचावना करीने तेने कदाही मूके
 साधुना समतयी जीजी धात्रीने राखे पठी ते अति ध्यानवित थई थकी ते
 अति मनोह तया विपुन जिह्वा थापे एवी रीते साधु आहार छे ते धात्रीपि
 ते अनेरिरे घणा दाप छे ते आ प्रमाणे - जेने कदाही मूके ते अति प्रवे
 पामे तेथी ते साधुनी कपर एवो ध्यान चहादावे के पेजी नवी धात्रीनी सापे सा
 छापे तेने एम कहे, थने अति देवना थापेशथी कदाचित् ते साधुने विष बईने
 पण नापे उनी जे चुनी कदाहीने नवी राखेली धात्री ते पण कदाचित् मनम
 पितपन करे के जेम आ साधु मारी आगलनी धात्रीने कदाहीने मने रस
 नेम कदाचित् मन पण रुद्राणीने बीजीने रखावे तेमा नवाई गी। ह्यारे
 कानु जाये के जेम ए साधुना अनाथ थई जाय एवो विचार करीने विद्यादि
 प्रपाणरुद साधुन मारी नाथ एवी रीते मज्जन धात्री पणु, मदन धात्री पणु, कीर्त
 धात्री पणु, तथा उन्मग धात्री पणु ए प्रत्येक बीजानी पाजेथी कराव्यायी अथवा
 पाने कराथी पणा दोषानी पणिारना नणरा योग्य छे ए प्रथम धात्री दोष जाणरो
 ३ ने परस्पर सदेशाने कदेनारी होय तेने दूती कहे छे एजु परस्पर सदिष्ट
 के कथनकर दूतीव कराव्यायी जे पिमनी उत्पत्ति थाय छे ते यतिपण दूतीपिन
 कहेवाय छे ते दूती के प्रसारणी हाय छे - स्वग्रामरिपे तथा परग्रामरिपे तत्र
 ते ग्रामना साधुया गदेना होय ने ग्राममान ज्यारे सदेशो कहे ह्यारे स्वग्रामरिपे
 दूती कहेना अने ज्यारे परग्रामने रिपे जईने सदेशो कहे ह्यारे परग्रामरिपे दूती
 कहेवाय छे ने एक एक प्रगट अने प्रसिद्ध एग वने प्रकारे छे तेमा वनी प्रसिद्ध
 वे प्रकारे छे - एक जोफानर विषया अने बीजो मराटिफ साधुउपीपण गुप्त विद्या
 चाली बीजो वनी नोक तथा जाफानर ए उन्नय विषया छे - एतम पाम ।

હેનારા સંઘાટિક સાધુડં પણ જાણી ન શકે એ જાવ. તત્ર કોઈ એક સાધુ નિજાને અર્થે નીકળ્યાથી પોતાના વિરોધ લાજને અર્થે તેજ ગ્રામસંબંધી તથા વીજા ગ્રામ સંબંધી કોઈ એક પ્રાંતમાં અથવા તેની માહિલી કોરે માતાદિકનો કહેજો સંદેશો પુ ત્રિકાદિકની પાણે કહે; જેમ કે, તારી માતા, તારો પિતા, અથવા તારા ગ્રાતાદિકે કહ્યું છે કે, તું આજે અહીં આવજે એમ મારી પાણે કહેવરાવ્યું છે. એવી રીતે સ્વ પદ્ધ તથા પરપદ્ધના શાંતલતા નિશંકપણે કહેવાથી પ્રગટ સ્વગ્રામ તથા પરગ્રામ વિષય દ્વિતીય જાણીયે. તથા કોઈ એક યતિ કોઈ ઠોકરીની માતા પ્રત્યે સ્વગ્રામને વિષે અથવા પરગ્રામને વિષે સંદેશો કહેવાને માટે પ્રેરિત થયો થકો તે સંદેશાને લઈને તે માતાદિકની પાસે જઈ કહે કે, આ દૂતીપણું સાધુને નિશ્ચયકરી નિંદા કરવા યોગ્ય છે. કેમ કે, સાવચ ઠે માટે. વીજા સંઘાટકના સાધુઓ મારો દૂતીપણાનો દોષ ન જાણે તો સારું ! એ અર્થે ખંચંતરે આમ કહે છે:— તારી પુત્રી જે અતિ સુગ્ધ આલિકા છે, તેણે સાવચ યોગ્ય રહિત એવા જે અમે, તે પ્રત્યે કહ્યું છે કે, મારા આવવાનું આ પ્રયોજન છે. તે મારી માતાની પાણે તમારે જઈ કહેવું. એમ કહ્યાથી તેની મા તા પણ અતિ ચતુર્ગઈથી તેનો અજિપ્રાય સારી રીતે જાણી લઈ વીજા સંઘાટકના સાધુને સ્વચ્છ ન પડે માટે તે સાધુને કહે કે, તમારી પાણે ફરીથી એવો સંદેશો કોઈ વહાડે ન આપે માટે હું તેને વારીશ. એવી રીતે સંઘાટક સાધુથી ઠાનું રાખે પણ લોકનું જય ન રાખે એમ લોકોત્તર પ્રવચન સ્વગ્રામ પરગ્રામવિષય દૂતીત્વ જાણવું. અને લોક તથા લોકોત્તર વચ્ચે પ્રવચન આવી રીતે છે:—કોઈ આલિકા સાધુને કહે કે, મારી મા તાને કહેજો કે, આગલ જે તારી પ્રતીતનું કાર્ય જેમ તું જાણે છે તેમજ સિદ્ધ થયું છે એમાં સાધુના સંઘાટકને તથા વીજા લોકને એ સંદેશો જાણ્યામાં ન આવવાને લીધે એને વચ્ચે પ્રવચન કહિયે. એને વિષે દોષો સર્વત્ર ગૃહસ્થ વ્યાપારણાદિકે કરી જીવોનું ઓપમર્દન થાય ઇત્યાદિક જાણવા. એ વીજો દૂતી દોષ જાણવો.

૩ અતીતાદિક અર્થના પરિજ્ઞાનનો જે હેતુ અથવા છુનાછુનાદિ ચેષ્ટા અ ને ઓપચારથી તેના જ્ઞાનનો હેતુ પણ નિમિત્ત કહેવાય છે. એવા નિમિત્તનું સાધન જે પિંડ તેને નિમિત્ત પિંડ કહિયે એનો અર્થ આમ છે:— કોઈ એક વ્રતી પિંડાદિક લાજને નિમિત્તે ગૃહીની પાણે નિમિત્તનું કથન કરે. જેમ કે, અતીત દિવસોને વિષે તને આવી રીતે સુખ તથા ડુઃખ થયેલું હતું. તથા જાવિ કાલને વિષે અમુક દિને તને રાજાદિકની ઘણી મહેરવાની થશે, અને હમણા આજ કાલ તને આવી આ વી રીતે થશે; ત્યારે તે ગૃહસ્થ પણ જ્ઞાન, અજ્ઞાન, સુખ, ડુઃખ જીવિત તથા મર

लादि विषय निमित्त पूछेहुं अथवा न पूछेहुं उतां पेजा धृष्ट साधुएं जेम कहे तेम
 शांजती लईने मनने आबर्जी ते मुनिने मोदकादिकविशिष्ट विपुल निद्रा आ
 पे तेने निमित्त पिम कहिये ते लेबु यतीने योग्य नथी पोताना तथा परमा वि
 पये पटकाय वधादिक अनेक दोषोनो सजव ठे ए बीजो निमित्त दोष जाणवो

॥ जे मर्वे प्रकारे जीउन करनार होय तेने कहिये आजीव अथवा आजीविका
 ते पांय प्रकारे ठे - जानिगिय, कृजगिय, गणगिय, कर्मगिय तथा शिपि
 वय ए प्रत्येक रनोय प्रकारे ठे - सचनाथी तथा असूचनाथी तत्र सूचनाथी ते रन
 ननग गिगरेगी कथन अथ असूचनाथी ते स्पष्ट वचने करी कथन एम जाणवु
 नगरसा पु पानानी जानि प्रगट करवाथी आजीविका करे तेने जानि उपजीवन कहेने ते
 म ते, ताई निहाने अथे चिचरता ब्राह्मणना गृहनेविषे जाय, त्या ब्राह्मणना पुत्रो सम्प
 द होमादि किया करी स्या उतां ते जोईने तेना पितानी पात्रो स्वजाति प्रगट करवाने
 अथे जोने, यथा समिधि मन्त्र, आहुति स्थान, पाग, काल तथा घायादि आश्रित त
 म्पर अथवा अगम्यक क्रिया प्रसुर होय ते तत्र पीपलादिकनी काईक नीनी भाराई
 प्रसुरना कटवाने समिधि कहिये, प्रणवादिक वर्षापक्षतिवाला मन्त्र कहेवाय ठे,
 अग्निनेविषे पृत नागयु तेने आहुति कहेने बल्लुट आदिक स्थान होय ठे; क
 र्मभेगदिक पद घोनायने, प्रनातादिक काज जाणवो, अथ उदात्त तथा अधुना
 लादिक पाय रहेवाय ठे अथ जे प्रमाणे योजना करवी जाये त्यां तेवी रीते का
 थो तेने सम्पद क्रिया कहिय तत्रमाणे आ तमारो पुत्र सम्पद क्रिया करवाथी कोई औ
 शीपना पुत्रनी पठ चणापत्र यदिग वेदादि शास्त्र पाठग एवा काई उपाध्यायीनी
 पात्रोवी ए सम्पद नापुन ठे तरी रीते कह्याथी ते ब्राह्मण कहे के हे तापु पु
 त्रस्य ब्राह्मण ठे जे माटे आ होमादिक सर्व जाणो ठे त यावत सापु काई
 वानना पुत्र चई गृह ए सूचनाएकी मजानिनु प्रगटन थयु अथ असूचनायेसीम
 जानिनु बीजिन तां कांजि पृथवाथी अथवा न पृथवाथी आहारादिकन अथ पानानी
 कानीन प्रगट करीने आजीविका करे जेम के, दु ब्राह्मण वु इत्यादिक कह अग्निने अथ
 होरो ठे - ते आग्रमाणे के, जो ते ब्राह्मण माग दाय ता पानानी जानिना पण पाननी
 एने आहारादिक तने माटे पक्याने तेन आपे त्यारे आधार्कमा दाय जाण अथ
 जे नाहु माग होय तो आ पायान्मा ब्राह्मणपणाने सूकीने वृष्ट थया उ
 दितरन करी पोताना गृहमाथी वाहाय बहाठी मुक एनी गेने इत्रियादि व
 ने रीते एत कराना करवी. ए घायो आजीविका दाय जाणया

૫ વતુ ધાતુ યાચના કરવાને અર્થે છે. જેમ કે, વતુતે એટલે યાચે છે. પ્રાયેક રી ધાયકને અનિમત્ત જે અમણાદિક તેડનેવિપે પોતાનું નક્કપણું વતાવીને જે પિં મની યાચના કરવી તેને વનીપક કહેતે. કોઈએક નિર્ઘેય, શાક્ય, તાપસ, પ રિત્રાજક, આજીવિક, દિજ, પ્રાચૂર્ણ તથા શ્વાન, કાક, અને શુક ઇત્યાદિકનો નક્ક જે કોઈ ગૃહી, તેના ગૃહનેવિપે જિહ્વામાટે નમતો માધુ પેતો, તેની આગલ અગ નાદિકના લાનના અર્થે નિર્ઘેયના ગુણ વર્ણને કરી પોતે તેનો નક્ક છે એમ દર્શાવે તે આ પ્રમાણે:—તે સાધુ કદાચિત્ નિર્ઘેયના ઉપાગકના ઘેરનેવિપે પ્રવેશ કરે, ત્યારે નિર્ઘે યોને આશ્રીને વોલે. જેમ કે, હે શ્રાવકતિજક, તારા આવા ગુરુડ છે:— સાતિગય જ્ઞાને કરી નૂપિત, વદુશ્રુત, શુદ્ધ ક્રિયાનુષ્ઠાન પાલન પરાયણ, જેડાં વતુર ધા મિક જનોનાં મન વિગદ સામાચારીના સમાચરણે કરી ચમત્કાર સહિત કરેલાં છે; જેડ જિવનગર માર્ગના સાર્યવાહ છે ઇત્યાદિ. તથા જો શાક્યના ઉપાશકના ગૃહમાં પ્રવેશ કરે, અને ત્યાં શાક્યો જમતા વેઠા હોય ત્યારે તેના ઉપાશકની આગલ તે શાક્યોની પ્રશંસા કરે, તે આમ.— અહો ! મહાનુજાવ શાક્ય શિષ્યો જે છે તેડ કહાડેલા ચિત્રની પટે નિશ્ચલ થયા થકા પ્રશંત ચિત્તવૃત્તિએકરી નોજન કરે છે. મહાત્માડને એવી રીતેજ નોજન કરવું યચિત્ છે. તેમજ દયાલુ તથા દાનશીજ ઇત્યાદિ કહે ઇત્યાદિ. એવી રીતે તાપસ પરિત્રાજક, આજીવિક તથા દિજોને આશ્રયેક રીને તેના ગુણ તથા દાન વર્ગેરની પ્રશંસા કહ્યાથી વનીપકપણું જાણવું. તથા અતિથિડના નક્કોની આગલ આમ કહે — આહો પ્રાયેકરીને લોકો પોતાના પરિ ચિત્ત, આશ્રિત અથવા ઉપકારીને દિયે છે, પણ રસ્તામાં ચાલતાં યાકીને આવેલા અતિથિને જે પૂજે તેજ દાન જગતમાં પ્રધાન કહ્યું છે. તેમજ શ્વાનોના નક્ક પુરુષ ની આગલ કહે કે, આ કાંઈ કૂતરા જાણવા નહી, શ્વાનની પટે દેશાય છે સ્વરા, પણ કૈલાશ પર્વતથી આવીને યદ્દજ શ્વાનરૂપે કરી ઇષ્ટીનેવિપે વિચરે છે; માટે એડની પૂજા મોટા હિતને અર્થે થાય છે. એવી રીતે કાકાદિકના નક્કોનેવિપે પણ જાવના કરી લેવી એ પ્રમાણે વનીપકપણું કહ્યાથી ઉત્પાદન કરેલું જે પિંમ તેને વનીપક પિંમ કહિયે. એનેવિપે ઘણા દોષો છે;— જે કારણ માટે ધાર્મિક અથવા અધાર્મિક કોઈ પણ પાત્રને ઘીધેલું દાન નિષ્ફળ થતું નથી. એમ કહ્યાથી અપાત્રદાનને પા ત્રદાનની વરોવરી કરી પ્રશંસા કહ્યાથી સમ્યક્તાતિચાર થાય. કેમકે, કુપાત્ર જે શાક્યાદિક તેડની સાહ્યાત્રપ્રશંસા થાય માટે. ઉત્તંચ:— “ દાણં ન હોઽ અપ્પ લં, પત્તમપત્તેસુ સન્નિ હુન્નંતં; ઇય નણિએવિય દોસા, પત્તંસડ કિંપુણ અપત્તે ”

एवरी रीते शाक्यादिकनी प्रशसा कखाथी लोकनेविषे मिथ्यात्वने स्थिर कछु एम बरो ते आ प्रमाणे - जोक कहेके साधुठ पण एउनी प्रशसा करे ते, ते कारणाची एउनी प भज मन्थ ते इति तथा जो ते शाक्यादिकोनों जक सारो होय तो ते साधुए के जो प्रगमाने जाणीन तेना योग्य आपाकमादिक समाचरे वली तेनेरिपे लुब्धप णं रडाचित् शाक्यादिक व्रतने धारी जिये, तथा लोकनेविषे कहेवाय के एउए जन्मान्मनेरिपे दान दीवु नथी माटे आहारने अर्थे कृतरानीपठे जाण्डुआ कलाक नेत्र एया अशर्णगद पाय अने जो गृहीने सारो न जागे तो तेने पेरमाची कला दी मुरे तथा मरे माव्य निरुतानी प्रशसा कखाथी मृधावाद तथा प्राणातिपा तादिक न अनुमादन कनारो पाय ए पांचमो वनीपक दोष जाणवो.

६ ज चिकित्सायु तेने कहिये चिकित्सा, ते रोग प्रतिकार एटसे ते रोगनों प्रतिकार करारा उपहार जाणवा त चिकित्सा वे प्रकारनी ठे - एक सूक्ष्म ने बीजी वाद न तत्र गृह्य औषधपरिधि पेंथना हापने करी जाणावी अने वादर पोते चिकित्सा करवाची समजवो तत्र काई ज्वरादिक रोगेकरी आक्रांत घण्टा गृहस्थना गृहने रिपे गाधु निदाने अर्थे प्रशस कर, तने जोईने पेजो गृहस्थ पूजे हे जगवन्, एया मारी व्याधिना प्रतिकार काई जाणो ठा? त्याने ते साधु कह के, ह आचर, तेना तने गग यथा ते तेवो भने पण एक वखत ययो हतो ते अमुक औषधे करी मन चपाम यथा एवरी रीते अज्ञानी रोगी गृहस्थने औषधना करवानो थ निद्राय अन्नादर करीन औषधनी सूचना कर अथवा रोगीए चिकित्सा पुत्रा पा। कह क थ द्द र्थ उ र जधी गगना प्रतिकार जाणु। एवु कहाची गगी न जण्णिता हावापो गरिप र्थ पुत्र तेन सूचना कर, तेने सूक्ष्म चिकित्सा कहि प हरो आर पान र्थ वनीन साक्षात वमन शिरेचन, तथा हायादिक करे अथवा बीजाना हाय करार तने वादर चिकित्सा कहिये एवरी रीत उपराती थ एव एवम्य भने निद्रा पणी द्रव एया हनुधी यनि वज्र प्रकाशनी चिकित्सा क र अथवा करार ते वुध पिन्ने अथ एम यनिन र्थवु वचित नथी कम र, ए ची दावना मन्त्र पाय ते वम र्थ, चिकित्सा करवाना समये कदमन कजा नि बीजना वरुगी हाय कदनानि पाय व्यापार करवाची अमयम पाय तदा र्थेचनित यमन गृहस्थ नादाना नापना गानाती पठे प्रगुणी यथाय। व्याघ्री एव अनेक दुर्यन्ता नापनी पात कर तथा जो देवपाग माधुग करना विरि र्थेचनित यमनी व्याधि अरिक् पाय ता तना पुत्रादिक कापायमान यनि नर

राजकुजादिकनेविषे गेंचे ल्यारे लोक कहे के आहारादिकना लालचु साधु ग्राम ग्राम
वैद्यकादिककनेत्रे, एम प्रवचननुं मलिनपणुं थाय. ए ठगे चिकित्सा दोष जाणवां.

४ क्रोध एटले कोप; तेनो हेतुक जे पिंम तेने क्रोधपिंम कहिये. ते आवी रीते
कोईएक साधुसंवंधी उच्चाटन मारणादिक विद्या प्रज्ञाव, गाप दानादिक तप प्रज्ञा
व, तथा सहस्र योधादिकनुं बल; राजकुजननेविषे बल्लनपणुं: जाणीने अथवा
शापदाने करीने कोईने मारणादि अनर्थरूप क्रोधना फलने साक्षात् देखीने जय
पामी गृहस्थ जे काई तेने आपे तेने कहिये क्रोध पिंम. अथवा कोईए बीजा ब्रा
ह्मणादिकोने आपुं अने साधुए याचना करी ठतां पण तेने न मदयाथी ते
कोप करे, ते जोई साधुनो पोतानी ऊपर कोप थाय, ते सारं न कहेवाय. एम
जाणीने जे आपे तेने क्रोध पिंम कहिये. अही नर्व पिंमनुं, उत्पादन करवाने
अर्थे कोपज मुख्य कारण दीडामां आवे ठे, अने विद्या तथा तप प्रमुख तो तेना
सहकारी कारणो ठे आ लक्षण विद्यापिंमादिके करी सहित ठतां तेने एकतुं नमजनुं
नही केमकं, तेडनां लक्षणां जुंदा होयठे. ए क्रोध पिंम दोष सातमो जाणवां.

५ मान एटले गर्व तेनो हेतु जे पिंम तेने कहिये मान पिंम. एनो अर्थे आ
ठे.— कोई एक यतिने केटलाएक साधुव कहे के. तुं अमने लब्धिमान जाण्यामां
आवेठे माटे आ अमुक अमुक अमने खावाने थाप. इत्यादिक वचनेकरी तेने उ
त्तेजन आपीने बली कहे के, ताराथी शुं यवानुं ठे! काई पण सिद्धि यवानी
नथी! एवुं अपमान ययाथी ते गर्वकरी आंधलो थईजाय; अथवा पोतानी लब्धि
प्रगंमादिक अपार विख्यातीने पामेली शानली जे जे ठेकाणे हुं जावं ते ते ठेका
णे तर्व मने प्राप्त थाय ठे, तेमज जन प्रशंसा पण करे ठे. एवी रीते जेना मनमां
अभिमाननी बुद्धि थई होय, एवो साधु कोईएक गृहीनी पाजे जईने ते गृहीने तेवां
तेवां वचने करी दाननेविषे अभिमान दीपन करे के, जेप तेना कलत्रा दिकनी दां
न वेवानी इष्टा न ठतां पण अशनादिक आपे तेने आठमो मानपिंम कहे ठे.

६ माया ते परवंचनात्मिक बुद्धि जाणवी. तेणेकरी कोई साधु मंत्र योगादि
उपायमां कुशल थईने पोताना रूपनुं परावर्त्तनादिक करीने जे मोदकादिने पेदा
करे तेने मायापिंम कहिये. ए माया पिंम रूप नवमो दोष थयो.

१० लोभेकरी गृहस्थनी पाजेथी जे गृहण करनुं तेने लोभ पिंम कहिये. अ
ही आवी जावना करवी.— कोईएक साधु, थाजे हुं अमुक तिंह केतर मोदकादि
क गृहण करीश. एवी बुद्धिए करी बीडुं वाल तथा चणादिक मजतु ठतां पण ते

प्रवचनसारोद्धार

गृहण न करे, किंतु तेनीज इच्छा करे, तेने लोनपिम कहिये अथवा पूरे ते
 दिना अजावे पण यथा जावे मजेनु घणु जापगी आदिक नोजन सारु ठे
 करीने जे गृहण करे तेने लोन पिम कहिये यद्विवा दूधादिक मटपुंठता हवे
 क्याक खांम तथा शाकर प्रमुख मले तो सारु थाय एवो अध्ययसाय करीने क
 तां जे खांमप्रमुख मली जाय तेने लोन पिम कहेते ए दशमो लोन दोष पयो
 ११ सस्तव वे प्रकारनो ठे - वचन सस्तव तथा सबधिसस्तव तत्र वचन ए
 टले श्जाया तडूपपणे जे सस्तव तेने वचन सस्तव कहिये अने सबधी ते मावि
 त्रादिक तथा ससरादिक तडूपपणे जे सस्तव तेने सबधि सस्तवकहेते ते एकेक द्विवि
 ध ठे, पूर्वसस्तव तथा पश्चात्सस्तव, तत्र देवानु प्राप्त न थयु ठता पूर्वज दातारना गु
 णोनु जे वर्णन करवु ते पूर्व सस्तव कहेते अने देवानु प्राप्त थया पठी जे दातारना गु
 णोनु वर्णन करवु तेने पश्चात् सस्तव कहेते अही आवी जावना करवी - काईएक
 साधु निहाने माटे अटन करतां कोईएक गृहनेविपे किंचित् ईश्वर दातारने जोपि
 दान जीवाथी पूर्वज सत्य अथवा आंदायादिक गुणोएकरी ते ग्रहस्थनो जे सस्तव क
 रे जेम के, अही दानपति, अमे जे प्रथम वात शानली हती ते अमे प्रत्यक्ष थाने
 जोइये ठये तथा अही तही विचरनारा जे अमे तेने एवा आंदायादि गुणो बीना को
 ईनेविपे पण दीगामा अथवा शानदयामा आब्या नथी तथा तमे धन्य ठे के, जे
 नां आया गुणो सर्वत्र अस्वजित सर्व दिग्वलयमां व्यापी रह्या ठता प्रसारने पा
 मी रह्या ठे एरी रीते पूर्व सस्तव जाणवो तथा जे गृहस्थे दान दीधा पठी तेनी
 थयां ठे, एमा काई अजुतता नथी, केम के, दातार अथवा गुणवान दीवाथी को
 ए आनदवान न थाय। एने पश्चात् सस्तव कहे ठे ए बन्ने रूपवाला सस्तवोने
 वेपे माया, मृपावाद, अथयतानुमोदनादिक दोष उत्पन्न थायठे तथा माता
 तादिरूप पण जे सस्तव एटले परिचय तेने पूर्वसबधी सस्तव कहिये केम
 मातादिकनो पोताथी पूर्वकालनेविपे जाव होय ठे माटे अने जे साधु त
 पोतानी पाठज जाव होय ठे तत्र कोई साधु निहाने अर्थे कोई एक गृह
 मये प्रवेश करे, अने आहारने माटे लंपट पणे पोतानु वय तथा परनु वय
 गीने तेनीसाये तदनु रूप सबधनी घटना करे, जेम के - तेने तेने

પટે જોડેને માતૃસ્થાનેકરી આંખમાંથી થોડાંક આંશુ પાડે. તે જોડેને તે પૃથ્વા લા
મે કે. મહારાજ. અધીગ કેમ દેખાઉં ઠો ? ત્યારે તે સાધુ કહે કે. મારી માતા
આપના જેવીજ હતી અને જો તે મધ્યમ વય વાળી હોય તો આવી મારી વેન
હતી, તેમજ વયેકરી જો વાલ હોય તો આવી મારી ઠોકરી હતી ડ્યાદિક જાણ
કરે. એ પ્રમાણે પશ્ચાત્ સંસ્તવનેવિષે જાવના કરવી. એનેવિષે પણ ધણાં દોષો છે—જેમ
કે, જો તે ગૃહસ્થ સાગે હોય તો માધુ પ્રતિવંધ સહિત થાય, પ્રતિવંધ થયાથી આધ્યા
કર્માદિક કરીને તેને આહાર આપે. અને જો તે ગૃહસ્થ સ્વરાવ હોય તો આ અમને
પોતાનાં કપટિ પ્રાયે જનનિઆદિક કલ્પના કરી ઝગવાની યુક્તિ કરે છે. એવું ચિત્તવન
કરીને પોતાના ગૃહમાંથી વહાર કહાડી મૂકવા પ્રમુખ અપમાન કરે; તથા અધીરો
ઈડેને આંખોમાંથી આંશુ કહાડ્યાથી આ માયાવી છે, માટે એવી રીતે અમને દયા
આણવા મારું ચાલાઉં કરે છે એમ તેની નિંદા થાય. તથા મારી આવી માતા હ
તી એમ કહ્યાથી તે વાડનો પુત્ર પૂર્વેજ અચાનક મરણ પામેલો હોય તેની સ્મૃતિ
ઈડે તે સાધુની ડપર એવો જાવ ઉત્પન્ન થાય કે, મારા મુવેલા પુત્રના સ્થાને આ
નેજ હું પુત્ર માની લઈજ, એવી બુદ્ધિએકરી તેની શુભ્રૂપા તથા દાન કરે. અને તમા
રા જેવી મારી સાલ્સ હતી એમ કહ્યાથી તે જો સ્વરાવ હોય તો પોતાની વિધવા અ
થવા કુરમા ઠોકરી દેવયોગે વેતેલી ઠતાં તેને આપે ડ્યાદિક દોષો છે, માટે સં
સ્તવ પિંમ ચતિએ કલ્પવો નહીં એ અગ્યારમાં સંસ્તવ દોષ જાણવો.

૧૭-૧૩ હવે વિદ્યા ને મંત્ર એ વે દોષો સાથે કહેઠે:- તત્ર વિદ્યા તે પ્રજ્ઞાતિ
આદિ સ્ત્રી રૂપ દેવતા અધિષ્ઠિત તથા જપ ને હોમેકરી સાથ અથવા અહરપદ્ધ
તિ પુરુષરૂપ દેવતા ધિષ્ઠિત પાઠ માત્ર સિદ્ધિ જાણવી; અને અહરવિગેષ પદ્ધ
તિ તે મંત્ર જાણિયે. એના આપારેકરી જે પિંમ તું ડપાર્જન કરવું તેને વિદ્યાપિં
મ અને મંત્રપિંમ કહિયે. એના દોષ આ પ્રમાણે છે:- જે વિદ્યાએકરિ અન્નિમંત્રિત
થયો થઈ દાન દિયે તેને કોઈ વીજો વિદ્યાવાલો જુવે તેને મહાદેવ ઉત્પન્ન થાય અથ
વા કોઈ વીજો પોતાનો પદ્ધપાતી તેવી વિદ્યાવાલો હોય તે ઢેપમાં આવીને પ્રતિવિદ્યા
યેકરી સ્તનન, ડાઝાટન, તથા મારણાદિ કરે. તથા વિદ્યાડિકેકરી વીજાનો ડોહ
કગ્વારૂપે પોતાનું જીવન કરનારા આ મૂર્ખો છે એવી લોકોમાં નિંદા થાય તથા
એડ જાદૂકરા છે એમ જાણીને રાજકુલનેવિષે ગૃહણ, આકર્ષણ, વેપ પરિત્યાજન
કદર્થેન તથા મારણાદિક કરે. એમ વિદ્યા તથા મંત્ર એ વે દોષો સાથે જાણી લેવા.

૧૪-૧૫ હવે ચૂર્ણ અને યોગ એ વે દોષો સાથે કહેઠે.-તત્ર નયનનેવિષે અંજ

પ્રવચનસારોદ્યાર

નાદિક ચૂર્ણ અને તેનું અતર્થનાદિક ફજ જાણવું અને પાદ પ્રત્તેપનાદિ યો
સાંજાગ તથા દાંજાગ્ય કરનારો જાણવો એના વ્યાપારે કરી જે પિમનું ઉપા
કરવું, તેને ચૂર્ણ પિમ તથા યોગપિમ કહિયે એના પૂર્વની પઠેજ દોષો જાણીને
આશકા - ચૂર્ણ અને યોગ એ બન્ને ક્ષોદ એટલે જૂકારૂપે હોવાથી તેઓ
સ્પર વિશેષ છુ ઠે કે જેયકી એને જુદા કહ્યા
સમાધાન - એ તારુ વોલવું યથાપિ સાચું છે, તથાપિ કાયનો બહિર ઉપયાગી
ચૂર્ણ છે, અને બહિર તથા અતર ઉપયોગી યોગ છે તે વળી અન્યવહાર્ય તથા
આહાર્ય એ જેવેકરી બે પ્રકાર થાય છે તત્ર જલ પાનાદિકે કરી અન્યવહાર્ય તથા
પાદલેપાદિકે કરી આહાર્ય જાણવો તે માટે એ નિત્ર છે એ વિશેષ જાણવો
૧૬ એ પાગેજ કહી આઘ્યા જે દોષો તેઓમાનો શોભમો દોષ મૂલકર્મ છે તે
અતિ ગહન નવરૂપ વનનું મૂલ કારણ છે પ્રોહનો હેતુ કર્મ તે સાવચ ક્રિયા
જાણવી તેનો મૂજ તેનો જે કર્મ તેને મૂલકર્મ કહિયે તત્રગર્જસ્તનન, ગર્જાધાન,
ગર્જપાત, કૃતયોનિત્વ કરણ તથા અકૃત યોનિત્વ કરણ, પ્રમુરવઢે ઉપાર્જન કર
જો જે પિમ તેને મૂલ કર્મપિમ કહિયે એ સાધુને યોગ્ય નથી કેમ કે, એથી પ્રદે
૫, પ્રવચનની મલિનતા, તથા જીવ વિષાતાદિક અનેક દોષોનો સત્ત્વ છે
જેમ કે, ગર્જનું સ્તનન અને શાતન સાધુએ કલાથી પ્રદેપની ઉત્પત્તિ થાય
તેથી શરીરનો પણ વિનાશ થાય છે ગર્જાધાન તથા કૃતયોનિત્વ કરણ થકી પા
યત્ મધુન પ્રવૃત્તિ ગર્જાધાન થકી પ્રાયે વિપુત્રની ઉત્પત્તિ થાણી લીગમાં આવે છે
અને કૃતયોનિત્વ કરણેકરી જોગાતરાયાદિક થાય એ શોભમો મૂલ કર્મ દોષ ક
હ્યો એ પ્રમાણે - શોજ ઉત્પાદન દોષો સાધુ થકી થાય તે કહ્યા
અવતરણ - એણાના દસ દોષો કહેશે - મૂલ - સક્રિય મસ્ક્રિય નિરિક્ત વિહિ
સાહરિય દાયગુમિસ્તે, અપરિણય નિત્ત ઠડિય, એસણ દોસા દસ હવતિ ॥
અર્થ - સક્રિય એટલે આધાર્કર્માદિ દોષે કરી સનાવિત જાણવું હ્દા ચતુર્ભંગીને પ્ર
ણ શક્તિ તથા નોજન શક્તિ એ પ્રથમ જગ, ગ્રહણ શક્તિ તથા નોજન અગક્રિત
બીનો જગ, નોજનનેવિષે શક્તિ તથા ગ્રહણનેવિષે અશક્તિ, એ ત્રીજો જગ તથા
રણે પણ અગક્રિત અને નોજને પણ અગક્રિત એ ચોથો જગ જાણવા તેમાના ધા
ત્રણ નાંગાનેવિષે શોજ ઉત્તમના દોષો અને નવ એણાના દોષરૂપ પચીગ દો
અર્થે જે દાવે કરી શક્તિ થાય તે દોષોને પ્રાપ્ત થાય છે તે આ પ્રમાણે - આ
આધાર્કર્મપણે શક્તિ ગ્રહણ કરે અથગા સ્વાએ ત્યારે આધાર્કર્મ દોષકરી ગા

य; अने ज्यारे औद्देशिक पणे शंकित ग्रहण करे अथवा खाए ल्यारे औद्देशिक दोषे करी बंधाय इत्यादि; तथा चतुर्थ जंगनेविषे जे वर्तमान ते शुद्ध समजवुं तेनो कोई पण दोषेकरी संबंध थाय नही इत्यर्थः एतनो आवीरीते संजव ठे. जेम के, कोई साधु स्वनावेकरी लज्जामान होय ते कोईना गृहनेविषे निहाने अर्थे प्रवेश कखो ठतां तेने प्रचुर निहानी प्राप्ति थई, त्वारे पोताना मनमां शंका आणे पण लज्जावडे तेने पठवाने शक्तिमान थाय नही पठी तेमज शंकित ठतां गृहण करी अने सक्ति ठताज खाए तेने प्रथम जंगवर्त्ति कहिये. तथा कोई साधु निहाने अर्थे गयो ठतां कोई गृहमांथी पूर्वनी पठे शंकित मनेकरी प्रचुर निहाने जेईने पोतानी वसतिमां आर्वे अने जोजनना समये तेनुं मन मोलायमान थाय तेने कोई बीजो साधु हांय के. जेणे ते साधुए जे घेरमांथी निह्ना लीयी हती ते सारी री ते जाणेली हती ते तेनो अजिप्राय जाणीने तेने कहे के, हे साधु जे ठेकाणे त ने विपुल निह्ना मली तेना गृहनेविषे आजे महा प्रकरण वर्त्ते ठे; अथवा तेने पे र क्यांकथी मोटुं लाजनक आब्युं ठे. एवी रीते तेना वचन सांजजीने ए शुद्ध अन्न ठे एवो निश्चय करीने शंका यकी रहित थयो यको जोजन करे तेने द्वितीय जंगवर्त्ति कहिये. तथा कोई साधु कोई गृहस्थना घेरमांथी नि शंकित प्रचुर निह्ना गृहण करीने वसतिमां आब्यो, ते समये बीजो कोई साधु पोताना जेवी निह्ना मागी लावीने गुरुनी आगल आजोवणा जेतां सांजजीने तेने शंका उत्पन्न थाय तेथी चितवन करे के, जेवी मने प्रचुर निह्ना प्राप्ति थई ठे, तेवीज आ बीजा नंया टकना माधुर्तने मजी ठे. माटे ए निश्चेकरी आधाकमांदि दोष हुट ठे एम जाण्वा ठतां खाए तेने तृतीय जंगवर्त्ति जाणवो. ए प्रथम शंकित दोष कह्यो.

२ ब्रह्मि एतले पृथ्वादिक्केरी गुंमाजेनुं जाणवुं. ते वे प्रकारे ठे.— एक सचिन ब्रह्मि. तथा बीजुं अचिन ब्रह्मि. तेमा सचिन ब्रह्मि त्रण प्रकारुं ठे.— पृथ्वीकाय ब्रह्मि. अपकाय ब्रह्मि. तथा वनस्पतिकाय ब्रह्मि. तत्र शुष्क अथ वा आर्द्र सचिन पृथ्वीकायेकरी देवानुं नाजन अथवा दम्न जो ब्रह्मिन् थयुं दो य ल्यारे सचिन पृथ्वीकाय ब्रह्मि जाणवुं. बीजुं अपकाय ब्रह्मि ते चार प्रकारुं ठे.— पुराकर्म, पश्चात्कर्म नस्तिग्य तथा उदकाई. तत्र नकादिकना दाननी पूर्वे जे ना धुने अर्थे कर्म एतले दम्न तथा मात्रादिकने पाणीवडे धांवानी जे क्रिया तेने पुणकर्म कहिये. जे नकादिकना दानथी पाठज कराय ठे ने पश्चात् कर्मकद्रिये; अंटाणज लक्ष एवाजा जजेकरी खरदायला हन्नादिक ते नस्तिग्य; अने स्पष्ट उपलब्धमान जे जजनां

प्रवचनसारोद्धार

धु सेवन करे तो बन्नेने कर्मबंध थाय तथा अहो आ साधु उ अति निरुप-
 पासेथी पण निह्ना जिये ठे एवी लोको निदा करे अने जो अपराधकारी
 त कचपित होय, मत्रे करीहत थएलो होय, कोईए तेने प्रीयन्ग तथा देवा-
 सोगय दीया होय के तने वेदादिकनु सेवन करवु नही. एवो नपुतरु दिये त-
 हा गृहण करवी तथा कपायमान कायगालो पण निह्नादान समयनेविष ज-
 वातु होय तेमानु केटलुएक नाखिदिये तथा साधुने आपता ढोताई जाय अथ-
 ते देवानु पात्रक पढीजाय तो फुटि पड़े अने ते निह्ना नजान जो दृढ हाय त-
 पुत्रादिके तेने जात्यो होय, ते निह्ना आपे तो गृहण कर एम ज्वरवडे पीन-
 ताना हाये निह्ना गृहण कखाथी पण दोषोनी सजावना करवी केमके तेना
 पाशेथी निह्ना गृहण कखाथी कदाचित् साधुने पण ज्वर सक्रमण थाय त्यारे
 लोकोमा वात फेजाय के, अहो आ आहार लपट साधु उ आवा ज्वरेकरी पीडाता
 गृहस्थनी पाशेथी पण निह्ना जिये ठे अने त्यारे तेने ताप कतररी गपु होय
 त्यारे यत्नेरुने कदाचित् निह्ना गृहण पण करवी तथा अधना हाये निह्ना गृ-
 हण कखाथी एवी वात फेजाय के, आ पेटना जीखारी उ जे निह्ना दर्द शके नही
 एग आधला पाशेथी पण निह्ना लीयाविना भूकता नथी तथा अथ होयते जाई न
 शरगाने लीधे चाजता पगवडेनूमि आश्रित पटविधजीय निकायनी घात थाय तेना
 काई स्थले पग लपसी जाय अने नूमि कपर पडो जाय तो तेम यथाथी निह्ना
 दानने थयें लीधेली हाथमानी थाली प्रमुख पढी गयाथी ते फुटी जाय, थयथा
 साधुना पात्ररुथी बहार पड़े त्यारे परिगाटि थाय एवा आगनाने पण जो तेना
 पुत्रादिके हाये करी पकड्यो होय, ने ते आपे त्यारे ते निह्ना ग्रहण करवी तेम
 ज वाज ते जन्मथी आठ वर्षनी अदर वयवाजो कहेजाय ठे तेथी तेन प्रमाणनी
 हा आपे, तेथी तेना मात्रिओ तथा बीजा जनोमा एगी गत फेजाय क आ
 तुदारा साधु उ वाजकानेज उगी खाय ठे. तेथी ते मातादिकुना ते प्रतीनी
 कपर देय उत्पन्न थाय पण जो ते वाजरु कहे के, मारी माता प्रमुख कांइ क
 ने लीधे बाहार गया ठे अने मने कही गया ठे के, जो कोई प्रती वारवा थाव
 तेने आपजे ते पण जो ते वाजकने प्रथमथी देवाना साधारण स्वजाय हाय
 यी पाय्य रीते आपता होय तो तेनु दीधेलु गृहण करे कम क तथी तेनी मा-
 दिकुना कनडनो अनाव होय ठे माटे तथा जेणे मदिरादिक पीउ हाय त

ने मत्त कहेवे. ते तेवा आवेगे निह्ना देतां कदाचित् उन्मत्त पणे साधुने आवीने वलगी पडे तो ते नोजन वधुं वीखराई जाय. अने कदाचित् सारी रीते निह्ना आपे ने ते साधु लईलिये तेने वीजा जन जुवेतो धंचना करे के, आ साधुउ पीवे लानी पात्रेथी निह्ना लिये ठे ते जरूर तेनी लाल वगैरे वडे खरमावली होवी जोईये तेथी ए अशुचि ठे. तथा मदनोन्मत्त वगैरेनी निह्ना लेता पण चूकता नथी ए शुं ए उने योग्य ठे! अथवा कोई मत्त पुरुष मदनीविज्वलताएकरी सामे आवी कहे के हे मुंदा; तुं केम अही आव्यो ठे? एम कहीने तेने मारे अथवा तेनो घात पण करी नाखे. तथा उन्मत्तनी पात्रेथी निह्ना लीयाथी तेना आत वगैरे वीजा गृही होय ते तेनी निर्जत्तैना वगैरे करे इत्यादिक दोषोनी जावना करवी ते पण जो मत्त पुरुष नड्क होय अने मद्य प्राशन कस्युं ठतां तेना निगानुं तेने लह्क पण न होय अने ते गाममां वीजो कोई सागारिक एटले आवक न होय तो तेनी पात्रेथी निह्ना लेवी. अन्यथा न लेवी. वली उन्मत्त पण जो नड्क तथा शुचि होय तो कल्पवा योग्य ठे. तथा जे ठिन्नकर एटले जेना हाथ न होय ते मूत्र तथा उत्सर्गादिक कस्या पठी जल शौचादि बराबर करी गके नही, तेणे निह्ना दीयाथी लोको निं दा करे जे हस्तना अजावे निह्ना दिये तेमांनी केटलीएक कदाचित् नीचे पडी जाय त्यागे पटजीवनी विरायना थाय. तथा ठिन्नचरण एटले जेना पग न होय तेणे निह्ना दीयाथी पण एटलाज दोषो जाणवा. केमके पादना अजावे ते जेम तेम चा लता पडी जाय तो जूमिनेविपे आश्रित पिपीलिका वगैरे प्राणीउनी घात थाय तेमां ठिन्न कर पण जो वीजा सागारिकना अजावे निह्ना आपे तो यत्ने करी लेवी अने ठिन्नचरण वालो पण जो लाकडी प्रमुख ना आधारें हलवे हलवे चाली आवे ते पण वीजो कोई सागारी देनार न होय तो तेनी पात्रेथी लेवुं तथा गलकुष्ठ ए एले जेजुं कोठे करी शरीर गली गयुं होय, ते निह्ना आपतां तेनो श्वास तथा त्वक्ना संस्पर्ग करी तथा तेना आंगमांथी श्रवता रोग तथा रुधिरादिके करी सा धुने पण कदाचित् कोढनो संजव थाय, ते पण जो मंमलप्रतूतिरूप कुष्टाकीर्ण काय होय अने त्यां वीजा आवकनो अजाव होय तो तेनी पात्रेथी निह्ना लेवी पण वीजा कुष्टीनी पात्रेथी निह्ना लेवी नही जेप कुष्टि जो सागारिक होय तो पण तेनी शामे जोवुं नही. अने मंमल एटले वृत्ताकार खराब न लागे एवी उत्पन्न यएली होय ठे माटे तेने करीने नखेकरी विदारण कस्या ठतां पण चेतनाने संवेदन थाय नही. तथा हाथमां नाखवानी वीडिरूप बंधनेकरी हस्त बंधायला ठता तथा पगमां ना

खवानी लोढानी वेडी वमे पग वधाएला उतां दातरी निह्वा थापे तो तेने देता
 थति कष्ट थायवे तथा मूत्र थने उत्सर्गादिकने विषे तेउनाथी गौच थायनही मा
 टे तेनी पात्रेथी निह्वा ग्रहण कखाथी लोकोमा जुगुप्ता एटले निग थाय जे
 म के, था साधुउ पोते पण अशुचि ठे माटेज थावा अशुचि बगियान मापन
 नी पात्रेथी पण निह्वा लोधावना चूकता नथी थने पगेकरी बगयजा उता ते
 अही तही पीडा वगर फरी शकतो होय, तो तेना पात्रेथी निह्वा लेवी याग्य ठे
 थने बीजो जे अही तही फरी न शकतो होय ते वेवेला उता निह्वा दिये तेनी
 पात्रेथी पण जो बीजोकोई सागारिक त्या विद्यमान न होय तो निह्वा लेवी थने प
 ना हाथ बधायला होय ते तो निह्वा आपीज न शके तेथी ते तो निपेयज ठे तथा
 पाडुता एटले काष्ट मय उपान्ह तेना उपर आरुढ उता निह्वा देवाने थावता क
 दाचित् पग खसी जाय तो ते पडी जाय माटे न लेवी तो पण पाडुका कपर
 घटेलो उता अचलपणे स्थित होय तो तेना पात्रेथी निह्वा लेवी तथा ऊखरीमा
 घोखा खांमती होय तो तेनी पात्रेथी निह्वा लेवी नही केम के ऊखरीमा नाखेना
 शाट्यादिक बीजोनो सघटादि करे ठे ते निह्वा दान आपवानी प्रवे अथवा पत्री
 पाणीएकरी हाथ धोवा वर्गे पोतानी सामे कखाथी दोष थाय इत्यादिक बीना
 पण दोष लागे अत्रे पण खान्नारीए खान्नाने अथे उत्पाटित मूगनने काई
 पण धान्यनु बीज जागु न होय, एटलामा साधु त्या थावे त्यार जा ते पने
 करी बीना अर्थ रहित मुशल गृहना खुणा प्रमुखने विषे राखीने निह्वा दिय तो
 ते साधुए लेवी तथा शिजाएकरी तिज तथा आमजकादिक पोगनारी ते पी
 शता ज्यारे निह्वा देवाने माटे कठे त्यारे पीतवाना तिजादि सक कंटनाएक त
 चित्त हायना नखोमा बलगी रहेगानो सजय ठे ते निह्वा देवान माटे हस्तादिक
 गटपाथी निह्वा दियाथी तेना सवय करी जीव विरायना थाय ते निह्वा अथवयवक
 री मरहायजा हस्ताने जजेकरी ओए त्यारे अपकायनी विरायना थाय त पीशवावु
 वध करी ते पीशनारी प्रासुक वस्तु थापे त्यारे साधुए लेवा योग्य ठे तथा चूनानी
 कपर कमाई प्रमुखमा छजाता चणा प्रमुखने हजावती हाय ते जा निह्वा न्वा क
 उ न्यारे ते कडाईमा नाखेला गोधूम तथा चणा वर्गे बहार उडता तना कपडा
 मा लागे तेथी ते वसे ता प्रवेपादि दाप थाय अही पण जे सचिन गा म्मादिक
 कडाईमा नाखेला तेमांथी वाद्वार कडाडी लीवा हाय, थने ते टाढा थस गया
 हाय ते एग के, हायमा लीगाथी हाय वसे नही, एवा समयमा निह्वा कर्ता

साधु आये ल्यारे ऊठी करीने ते आपे ते साधुये लेवु तथा जे कातनारी होय एटले रूनी पोणीमां सत्र करती होय ते; तथा जे रूतनी चरखीमांथी रूतमांथी कपामीयांनी कद्दाभनारी होय; तथा जे मुंजायला रूतने हाथोवडे बीखीने तूटुं तूटुं करती होय; तथा जे पीजणेकरी रूतने पीजती होय एटले अति तूटुं अथ वा कोमल करती होय; एटलीउनी पाजोथी निह्ना लेवी नही केम के, एउना हा थो रूजेकरी खग्डायला दोवाथी पाणीथी धुए तेथी अपकायनी विरायना थाय इत्यादिक दांपोनां संजव ठे माटे तेमज कपामीया प्रमुखना सच्चिना संवादना सं जव ठे माटे. पण मृत्र काततां सृत्रने अतिशय श्वेततां लाववाने माटे गंधनुं चूर्ण लगाडयाथी पण हस्त खग्डायला न हांय तो तेनी दीधेली निह्ना लेवी तेमज क पास बीवेरनारी तथा पीजनारी पश्चात हस्त थोवनादि क्रिया न करे तो तेउनी पाजोथी निह्ना लेवी तथा ढलनारी एटले जे घरंटोए करी गोवूमादिकने पीगी जो ट करती हांय. ते निह्ना देवाने ऊठोने हाथ धुवे तेथी अपकायनी विरायना था य माटे तेनी पाजोथी निह्ना न लेवी. पण सच्चि मुजादिक दलाववाना सुधां ते ढ लनारी गरटीने मूकीने ठटी थाय एटलामा साधु निह्ना मागवा आवे अथवा अ चेतन मुजादिक ढलती हांय अने निह्ना आपे तां साधुए लेवुं. तथा विलोवनारी ते द धिप्रमुख मथनारी, ज्यारे ते दधि प्रमुख वने खरडायली उतां मथती होय, ल्यारे ते बलगेली दधि प्रमुखथी हाथ जेदायला उतां निह्ना दिये तेथी ब्रसजीवोनी विरायना थाय अत्रे पण वेदथी संसक्त दधि प्रमुख मथती होय ल्यारे तेना हाथे निह्ना साधु न कल्पे. तथा जमवा वेठेली दात्री दानने अर्थे आचमन करे एटले पाणी पिये तेम कखाथी उदकनी विरायना थाय, अने जो आचमन न करे तो लोको मां जुगुप्सा थाय. उक्तंच—‘ठक्काय दयावतो, विसंजउ डुलहं कुणऽ बोहिं; आहारं नीहारं डुगंति एं पिंरु गहणाय’ तथा आपन्नसत्त्वा एटले गर्जवाली स्त्रीनी पाजोथी निह्ना लेवी नही. केम के, ते निह्नादानार्थे कंची थरुने निह्ना आपी ने पाठी आ मन ऊपर आवे त्यां सुधी गर्जने वाधा थवानो संजव ठे. अही स्थविर कल्पि कने यावत् आठ माससुधी कल्पे ठे, अने पूरा मासे नथी कल्पता. वली पूरामा से पण जो कंचा जवनादिकनेविषे सम्यक् प्रकारे स्वजावे स्थित उतां त्यांथी दिये तो गृहण करवुं. तथा बालवत्सा एटले बालकोनी माता होय ते बालकने नू मि ऊपर अथवा मांघि प्रमुखनी ऊपर नाखीने जो दिये तो ते बालकने माजारे तथा सारमेयादिक शशजाना बालकनी पठे मांसना कटका करी नाखे तो ते नाश

ने पामे तथा आहार करी खरढायला हाथो सूकाई गयाथी कर्कश था
 माटे जिठा दर्शने दात्री तेवाज हाथे वालकने गृहण करे तेनु कोमज
 थाथी तेने पीडा थाय पण जे वालक आहारना हाथो लागाथी अथवा जूमि
 क्याथी रहे नही, तेनी माताना हाथथी जिठा कटपवा योग्य थे अने तेनाह
 गि कटिफ आहार गृहण करे थे ते प्राये ते वालक शरीरे मोटो हाय, ते
 माजारे प्रमुख रुढी खावानो सजव न होय माटे अने जे जगवत जिन
 तेता निरपवाटने माटे सूत्रना बलेकरी गर्जावानाहि जाणी प्रथमथीज थापत्र
 वाजपत्ताने सरथा जोजनने अर्थे परिहरे तथा जेथी पट्कायनो सद्य थाप ए
 दस्तपादादि शरीरना अवयवोने फरजे तेथी सजीव जवण, उदक, अग्नि, वायु, प्र
 गति बीज पूर फजाहि मत्स्यादि हस्त स्थाने होय, स्थि दार्थक, दूर्वा पत्रवमा
 फा, शतपत्रिका प्रमुख पुष्प जेने शिरस्थाने होय, माजती माजादिक उरस्थाने हा
 जपा कुसुमादिक आचरण कर्णस्थाने होय, पहेरेला बस्त्रांना अतरनेविषे धारण
 करेला सरसवृत तावूल पत्रादिक कटिस्थाननेविषे सचित्त जलकणादिक पयमा
 वजगेजा होय, उल्यादिक धारण करीने जो दात्री दिये तो ते जिठा यतिने न रूपे
 पैम के, सगटादिक दोषोनो सजव थाय तथा तेज पट्काय जीरो विनाशने पा
 मे थे तत्र कुश्यादिकेकरी जूमि खोदतो थको पृथ्वी कायनी गिराधना, जे हा
 मळान करता, उख धोतो तथा रुढने पाणी पावा प्रमुखे करी मज्जन करतो प
 का अथकायनो गिराधना, जे अग्निना कणनु मीज्जन करतो थका अग्निकायनी
 गिराधना, जे चूनामा अग्निने फुकायाथी सचित्त वायुबडे जरायली मरण प्रभु
 यही तही फेकायाथी गायुकायनो गिराधना, अने गेली प्रमुख वेदनेकरी मनस्पतिराय
 नी गिराधना, अने माचा प्रमुखमाथी माकण प्रमुखने कद्राम्नी नाग्यना प्रमसाय
 नी ज गिराधना करता होय तेनी पाजेथी यतिये जिठा मेरी नही तथा ज्या स
 प्रत्यपाय मनायमान अथाय एटले अहित फज थगानी कारण जन उपागिना
 पांग हाय ते स्थाने जिठा मेरी नही ते अथाय त्रण प्रकारना ने -नियक ऊढ,
 तथा अथ तेमा तिर्यग् गाई प्रमुख बडे जाणवा, ऊर्ध्व उत्तरग ते कापेजा काटादिक उद
 तथा अथ ते सपन कटकादिके करी जाणिये ए त्रण प्रकारना अथाय अत ए
 यी जे रुदा बीजा अथाय हाय तउनी बुद्धिनेपि सजावना करीने पढा जिज्ञा
 प्रदण करवी अही गिराधना समजनु के, ज्या पट्कायना सद्य थता हाय तउ
 ना गिराधना थता होय, अने सप्रत्यापायना अथवाट न हाय त्या सवया निजान

कल्पवी. बीजा अपवादो जे देखाडेला ठे ते जाणवा. एवा बीजा पण देनारना दोपो शास्त्रांतरनेविषे परिजावना करीने परिहरवा ए ठगो दायक दोष जाणवो.

॥ उन्मिश्र एटले सचित्तनी साधे जे मलेजुं होय ते. कोईएक गृहस्थने घर यति वोरवा आब्यो ठतां तेनी पात्रो आहार तो एकज वस्तु होय ते पण थोडी होय ते के म अपाय एवी लज्जा थाय अने बीजी देवानी वस्तु लेवा जतां वार लागे. देवानी तो घणी उत्सुकता होय, त्यारे एक पात्रोनी बीजी सचित्त वस्तु जोईने धारे के आ चीज जो आमां मेलवीये तो सारी मीठी यत्रो एम नक्तिएकरी मेलवीने सचित्त नरुणरूप नांगो करे. एम प्रत्यनीकपणे अथवा अनाजोगे करी साधु उचित यत्रो एवो विचार करीने मेलववानी वस्तु प्रमुख अकल्पनीयपणे मुनिने अनुचित थायठे; जेम के. करमईक. दाडिम, कुलिकादिके करी मेलवीने जे दिये तेने उन्मिश्र कहिये. अही कल्पनीय तथा अकल्पनीय ए वस्त्रे वस्तुओने एकठी ओ करीने जे आपे तेने उन्मिश्र कहिये. हवे संहरण अने उन्मिश्रनेविषे आटलो विगोए ठे:- जे जाजननेविषे न देवानी वस्तु तेथी कोई बीजा स्थगनिकादिक प्रमुखमांथी हरणकरीने दिये तेने संहरण करीने दियेठे, तेम आ ठेकाणे नथी एटलो जेठ ठे. ए सातमो उन्मिश्र दोष जाणवो.

७ अपरिणत दोष एटले अप्राशुकी नूत अर्थात् परिणामने न पामेजुं आहार जाणवु. ते सामान्यपणे वे प्रकारे ठे.- इध्यथी तथा नावथी तेवली एकेएक वे वे प्रकारे ठे.- दातृविषय तथा गृहिदृविषय तत्र परिणामने न पामेला जे पृथ्वीकायादिक इध्य तेस्वरूपे सजीव ठे. अने जे जीवेकरी विप्रसुक्त एटले रहित ययुं ठे तेने परिणमित जाणवुं. ते ज्यारे दातानी सत्तामां वत्तं ठे त्यारे दातृविषय कहेवाय; अने ज्यारे गृहिदृनी सत्तानेविषे वत्तं त्यारे गृहिदृविषये; जाणिये तथा कोई वे अथवा बहु जनाने साधारण देवा योग्य वस्तु होय, तेनेविषे तेओमांना कोईने एवो नाव थाय के, हुं आ वस्तु थायुं, तेने नावपरिणत कहे ठे. वाकीनाने न जाणवु. माटे ए नावथी दातृविषय परिणत जाणवुं. एमां अने साधारण अनिसृष्टमां आटलो जेठ ठे.- दायकना परोरूपणे दातृनाव परिणत वस्तुने साधारण अनिसृष्ट जाणीये, अने दायकनी नमरू दातृनाव परिणतने नावथी दातृविषय परिणत कहेठे. तथा एक संवादकरूप कोई वे नाधुओ निहाने अर्थे कोई गृहीना गृहमां गयां. तेणे निरुद्ध देवा मांझी त्यारे तेमांना एक नाधुए जाणुं के आ मजे लुं अशनादि शुद्ध ठे, एवुं मनमां परिणाम करुं अने बीजाना मनमा तेवी परिण

१० नदिन मुक्तिन नया नयन न पयांय जलो से. ते नदिन जग प्रकाशुं से. -
 मचिन, अचिन नया मिश्र. ते पण कोरे समये मचिनमां. कोरे समये अचिनमां
 जने कोरे समये मिश्रमा. नत्र वरे ठेकाणे मिश्रतो मचिननेविं अंतर्भाव से. ते
 ते नदिननेविं मचिन नया अचिन न वरे उद्योना आयागुन नया आध्यात्म
 नया मयांगे करी वतुर्लगी थाय से. ते आग्रमाणे - १ मचिननेविं मचिन, अचि
 ननेविं मचिन ३ मचिननेविं अचिन ४ नया अचिननेविं अचिन पमांना
 आदिना जग जगातेविं मचिननेविं दारांना मजावने उचिं सेवे अयोग्य से.
 वही पत्नी पतिमाटी प्रमुख मदान दारां थाय से जेम के. कांजिवने वना उद्युतुं
 वसन निहदंनगं के तेथी नृमी आश्रित प्रथिकाय प्रमुख वसे: अने वसन कोलुं
 जो जीन उद्य दाय नां तेथी पण नृमि आश्रित प्रथिकायादिकनी विगयना थाय.
 माटे वसन जगनागता दाय न घटण करुं. एवमां नदिन दाय थाय. एवमां नदिन
 पाना दारां थाय से. एवसे न आवक नया नायु वनेथी थाय एवसे नदी नदी
 करी वनाजीन दारां थाय: एने विमान विनित्तिनेविं जोरे सेवे. ॥ ५०३ ॥
 दवे दिन विद्युदिने नवे संघट करे से. - मृज - विनित्तिनेविं व. ॥ ५०३ ॥ अर्थ:-
 नयन कर्मणु: न द्याडन जगड पडका. गवगं आगुननेविं व. ॥ ५०३ ॥ अर्थ:-
 विनित्तिनेविं एवसे विनित्तिनेविं: नवे संघट करी करेवाने अवतण करे से. ते न
 व कोटी एवसे विनागे करी करे से. - नत्र पाने दारां नदी: वेवातुं जिय नही
 अने गंधे नही. ए व्रण. एन काणादुनति ए करी पण यथा वीजाता दाय थाय
 करे नही. वेवातुं वेवगं नही अने गंधे नही: नया वीजात करी द्याववानी
 वेवातुं वेवानी नया गंधेववानी अनुनादना न करे. ए मज्जिने नव कोटीय थाय
 वेमनव पडकरी विनित्तिनेविं नवे संघट थाय से. ए जावारे जागरी. ॥ ५०३ ॥
 अवतणग: - अही पूर्व करेना जोस प्रकाशना अल्ल दारां ते मामान्ये करी
 वे प्रकाश से. ते आ प्रमाण: - विजोगि कोटिदय नया अविजोगि कोटिदय. नत्र
 वे दोषे करी इष्ट दाय ते वयुं त्याग करुं दनं वाळीतुं करुं: ते दोषविजोगि
 कोटि जागरी. अने वाळी वजी अविजोगि कोटिमां मलजुं.
 तेमां जे अविजोगि कोटिदयतया विजोगि कोटिदयदोष तेने करे से: मृज: कर्म
 देतिप्रवर्णि: नि प्रवर्णि मचगमिया दुनिया: अजोय अविजोगी. विनित्तिनेविं कोटी न
 वेमना. ॥ ५०३ ॥ अर्थ:- मृजमां कर्म मात्र करुं दनं ते वने. १ आयागुन नया नदिन
 जागवुं: ४ आदिनिक नया विनागोडिकना नया जग एवसे कर्मना करे मिश्र

होवाथी तेजा त्रण कहा ठे ५ पूतिकर्म नक्तपानरूप आसु ७ मिश्रजात ते पा
 पडिमिश्र तथा साधुमिश्र, ते अतना वे वावर जेद जाणया ८ प्राज्ञतिका आली
 १० अध्यवपूरकना स्वगृह पापंमिमिश्र तथा स्वगृह साधुमिश्र अतना वे जेद जा
 णया एटला उक्रम दोपो अविशोधि कोटिमा जाणया, आ अविशोधि कोटिमा
 अध्ययवे करी शुष्क सिद्धादिके करी तथा तक्रादिकना लेपेकरी ने वल्ल चणकादिक
 ना थलोपेकरी मलेखु जे शुद्ध नक्त ते मूकी दर्शने पण जे अकृत कटपत्रय पात्रमा
 अशुद्ध नक्त जे पठी गृहण थाय ठे ते पुतितर जाणी लेवी अने जोय उपादेशिक
 नव प्रकारे ठे तो पण विनागोदिसिक जे ठे ते उपकरण पुतिमिश्रना आदि जेदनी
 स्थापना, स्रक्ष प्राज्ञतिका, प्राडु करण, कीत, प्रामित्यक, परिवर्तित, अन्याहृत, उन्न
 न्न, मालापहत, आठेय अतिसुष्ट अने अध्यवपूरकना जेद एवारूपे अविशोधि
 कोटि जाणवी जेनेविपे कहाडी लीधेखु जोय नक्त शुद्ध थाय ठे, अथवा जेनेवि
 पे कहाडी लीयाथी कटपत्रय रहित पात्र पण शुद्ध थाय ठे, तेनी विशोधि एवी जे
 कोटीतेने कहिये गिशोधिकोटि उक्तच - उदेसियमि नवग, उवगरणे जव पूर्य
 होई जावतियमी सगयं, अज्ञोयर एय पढम पय ॥१॥ परिपट्टिए अनिहडे, उन्नित,
 मालो हडे इय अष्टिजे, आणिसिधे पाठयस्की य पासुवो सुद्धमाया दुडिया ॥१॥ विष
 छरियग पिमोय जो नाव डुविहो सववि एस रासी गिसोहि कोडी मुखेयवो " अ
 ही निहाने अथं अटन करवा वालाए पूर्वे पात्रनेविपे शुद्ध नक्त गृहण करु हा
 य, अने पठी तेज पात्रनेविपे कोई अनाजागादिक कारणना वशे करी विशोधि
 कोटिरूप दोपे करी डुष्ट नक्तनु गृहणययु, त्यार पठी तेना जाणवामा आशु क,
 आ में गिशोधिकोटरूप दोपे करी डुष्ट नक्तनु गृहण कखु अने जा ते गिना ननी शक
 तो ते सर्व विधिये करी परिष्ठापन करे, अने जा न नजे तो जेटलु विगाधि का
 टिरूप दोपे करी डुष्ट होय तेडलुज सम्यक् प्रकारे जाणी करीने तेना त्याग कर
 अने जो वण गथादिकेकरी तुय्य होवाथी जुडु लखाई न आववाथी न जाणी न
 कवाने लीये मिश्रित थई जाय अथवा ड्येकरी तक्रादि होय तो तेनो सर्वन वि
 वेर हाय ठे तेथी तेनेविपे सर्व प्रकारे विचार करीने एवु जाणे के काई हृदय
 अध्यववो आमा मज्जी गया दजो तो पण ते पात्रमां नही लीयेजानेविपे ग्रहण क
 रगावाजो साधु नक्तने मूकीदीये केमके ते अविशोधि कोटि थाय ठे माटे ॥५७॥
 हरे पात्र समिति कह ठे - मूज - उरिया नासा एसण, आवाणसु तहय
 परिच्छया, सम्मद्ध उपविता सा समई पचहा एव ॥ ५७९ ॥ अर्थ - ज प्र

ने र्थां एतत्ते गति जाणरी जाणनं न जाण- एवम ने एवमा, आदीरते एत
 लेगुदाय शराय ने आदान जाणवु तेनी आदिनेरिने निदेसादि क्रिया विगार ने
 नेने आदानादिक कहेवु एतले इयां, जाण, एवमा तथा आदानादिक जाणवी
 तथापगिआपन एतले त्याग करवुं नस्यक आगमानुसारं जे प्रवृत्ति एतले चेष्टा तेने
 समिति रते हे. ए पाच चेष्टाउनी तात्रिण एतले पाणिनादिक नंदा हे. ते माटे ई
 र्थां १ समिति २ जाण समिति ३ एवमा समिति ४ आदान समिति एते (५) परि
 टापना समिति एयां नीने वन स्याये र्गी पाच प्रयाग्नी समिति जाणरी तत्र वन
 तथा स्यायगण जे जीर जान हे तेउने अनवदाननी रीडा जीरी हे जेणे एवो
 जे यति. ते आरभ्य प्रयोजने र्गी मोरना गमनयी अत्यंत मित्र यरां दोष
 सर्वनी विरणाए र्गी तपेनां दोष, प्रासुर्यविकार एया मार्गनेरिने चाजनागे सा
 धु जवुउनी रक्षाने निमित्त तथा पोताना शरीरनी रक्षाने निमित्त पोताना पगना
 अथजागधीं तले कसरी प्रमाण केव निरगरीने नापु चाजे तेने इयां एतले गति,
 तेनी जे समिति तेने र्थां समिति एरिये यइके - पुण्ड जुग मायाए, एवमाणो
 मदिचगे वड्डि तोवीयदरीयाई, पाणेइ उग मटिय. ॥ १ ॥ उवाय विगम सा
 णुं, विज्जने परिपड्डइ; नरुमेण न गंउड्डा, विज्जमाणे परउमे ॥२॥ एवी रीते उ
 पयोगे करी चालता यति थकी कोई पण प्राणिनो यथ थई जाय तो तेने पाप लागे
 नही यदाहु - "उवाजयस्मि पाए, इगिया समियस्म संकमछाए; वा वड्डिकु
 लिगी, मड्डि नजोग मामड्ड; नहु तस्म तन्निमित्तं, वंयो सुदुमो विदेसिउं सम
 ये; अणवड्डो उपउंगे, ए सव जावेणसो जम्हा " तथा - "जिय डुवमर डुव
 जीवो, अजयादस्म निवउ; हिंसा पयदस्म नवि वंयो, हिंसा मिच्छेण समिदस्स"

॥ वास्यनी बुद्धिना अध्ययनने प्रतिपादन करनाराए नावय जापाएतले
 धूताग, कामुक एतले कामी, क्रव्याड एतले गहस, चोर तथा चार्वाकादि
 नान्तिक प्रभुयना जेवु बोजवानो निर्द्वज पणे त्याग करीने सर्व जनोने सहेज सम
 ज्यामा थावे अने सर्वने अतिमत एवु जापण करवो ते पण स्वल्प एतले थोडुं
 जापण कया तता तेथणा प्रयोजनने साथी शके. अने अस्तदिग्ध एतले जेमां स
 देह उत्पन्न न थाय एवुं जे बोलवु तेने जापासमिति कहे ने.

३ गवेपण ग्रहण आसेपणा ते दोषे करी अदृष्टित अन्नपानादिक रजोहरण त
 था मुखवस्त्रिकादिक उपरिक उपधि तथा शय्या, पीठफलक वस्त्र, पात्र, दंतादिक थो
 पग्रहिक उपधिने शुद्ध रीतेजोईने तेनी जे गवेपणा करवी तेने एपणा समिति कहिये.

४ आसन, संस्तारक, पीठफलक, वस्त्र, पात्र तथा दम्कादिक चक्रुए करी
खी तथा प्रतिलेखना करीने सम्यक्उपयोग पूर्वक रजोहरणादि वस्त्रे पुजनी जे गृह
करबु अने जे निरखेली तथा प्रतिलेखन करेली नूमिनेविषे राखे तेने आदाननि
प समिति कहिये अनुपयुक्तनी प्रतिलेखना तो पूर्व पण आदान तथा निक्षेप
विषे शुद्ध समिति न थाय यदवाचि - “पडिलेहण कुणतो, मिहो कह कुण
जणवय कहवा, बोइय पञ्चस्काण, वाएइ सय पमिष्ठश्वा ॥ १ ॥ पुढवी थावहा
ए, तेकवाक वणस्तइ तसाण, पडिलेहणा पमत्तो उणहपि विराहिउं नणिउं ॥ २ ॥
५ पुरीय एटले मल, प्रस्रवण एटले मूत्र, निष्ठीवन एटले मुखमाथी पडती ला
ल अथवा शूक, श्लेष्म एटले नाकमाथी नोकजतो सेटो अथवा लीट अने शरी
कपरनो मल तथा अनुपयोगी वसन एटले वस्त्र, अन्न तथा पानादिकनो जे जनु
हित स्थितिजनेविषे उपयोग पूर्वक परित्याग करबु तेने परिष्ठापना समिति कहिये
ए पांच समिति थई ॥ ५४९ ॥

अवतरण - हवे वार जावनाउनु प्रतिपादन करे ठे - मूज - पढम मण्डि
मसरण, सत्तारो एगयाय अन्नच, असुस्त आसव सवरोय तह निङ्गरा नवमी ॥ १ ॥
जोग सहावो बोहिय, डव्ह धम्मस्त साहगा अरिहा, एयाइ दुति वारस जहकम्म
जावणीयाउ ॥ ५५० ॥ अर्थ - प्रथमा अनित्य जावना, द्वितीया अशरण जावना,
तृतीया सत्तारजावना, चतुर्थी एकल जावना, पचमी अन्यत्व जावना, षष्ठी अ
ष्टचित्तजावना, सप्तमी आश्रव जावना, अष्टमी सवर जावना, नवमी निर्द्ध
राजावना, दशमी लोकत्वजावना, एकादशी बोधि इत्थंजत्व जावना, अने
बारमी धर्मकथकोऽर्हत्ताजावना ए वार जावना तेयथाक्रमे एटलेरात्र दिवस जाव
नीय एटले अन्यास करवा योग्य ठे एउनु किंचित् स्वरूप निरूपण करबु
तत्र प्रथम अनित्य जावना स्वरूप - अनुपुववृत्तम् - यस्यते वज्रसारगात्ते
प्यनित्यत्वरहसा, किपुन कदलीगर्जनि साराग्निर्हि देहिनि ॥ १ ॥ अर्थावृत्तम् -
विषयसुख दुग्धमिव स्वादयति जनो विहाल इव मुदित । नोत्पादितनकुटमि
व वपु । जतूना जीवितं वातधूतघ्नजपटोपम ॥ २ ॥ अनुपुववृत्त - धराधरधुनीनीरूपपारि
चर्नांचजचचल । यौवन मत्तमातंगकर्णतालचलाचल ॥ ३ ॥ लावण्य ललनानोकनो
ताम्य, चपलाचपला श्रिय ॥ प्रेमद्वित्रिकुण्डेमस्थिरत्वं विमुख मुख ॥ ४ ॥ त
पामपि नावानां, नावयन्नित्यनित्यतां, प्राणप्रियेपि पुत्रादी, विपन्नेऽपि न शच

ति ॥६॥ सर्ववस्तुषु नित्यत्वग्रहत्रस्तस्तु मूढधीः । जीर्णतार्णकुटीरेपि, जग्ने रोदित्य
हर्निशं ॥ ७ ॥ ततस्तृष्णाविनाशेन, निर्ममत्वविधायिनीं । शुद्धीर्नावयन्नित्यमि
त्यनित्यत्वनावनां ॥ ८ ॥ इति प्रथमा अनित्यत्व जावना.

अथ द्वितीया अशरणजावनाः— शिखरिणी वृत्तम्— पितुर्मातुर्भ्रातृस्तनयदयि
तादेश्च पुरतः प्रचूताधिव्याधिब्रजनिगमिताः कर्मचरटैः ॥ रटंतः क्षिप्यंते यममुख
गृहांतस्तनुनृतो दह्ना कष्टं लोकः शरणरहितः स्यास्यति कथं ॥ १ ॥ शार्दूल
विक्रीडितं वृत्तम्— ये जानंति विचित्रशास्त्रविसरं ये मंत्रतंत्रक्रियाप्रावीणं प्रथयं
ति ये च दधति ज्योतिःकलाकौशलं । तेषु प्रेतपतेरमुष्य सकलत्रैलोक्यविवधं सनव्यग्र
स्यप्रतिकारकर्मणि नहि प्रागल्भ्यमाविब्रजति ॥ २ ॥ नानाशास्त्रपरिश्रमोद्भूतजटैरावेष्टिताः
शत्रवो गत्युदाममदांधसिंधुरशतैः केनाप्यगम्याः क्वचित् । शक्रः श्रीपतिचक्रिणोपि
सहसा कीनाशदासैर्वेलादारुष्टा यमवेश्म यांति दह्ना निस्त्राणता प्राणिनां ॥ ३ ॥
उदंडं ननु दंडसात्सुरगिरि पृथ्वीं पृथुव्रत्रसाद्ये कर्तुं प्रजविष्णवः कृशमपि क्लेशं
विना नात्मनः ॥ निःसामान्यबलप्रपंचचतुरास्तीर्थिकरास्तेप्यहो नैवाज्ञोपजनौघघस्मर
मपाकर्तुं कृतांतः क्रमः ॥ ४ ॥ अनुपुवृत्तम्— कलत्रमित्रपुत्रादिक्लेशग्रहनिवृत्तये ।
प्रतिशुद्धमतिः कुर्यादशरणत्वजावनां ॥ ५ ॥ इत्यशरणजावना ॥

अथ संसारजावनाः— वृत्तम्— सुमतिरमतिः श्रीमानश्रीः सुखी सुखव
क्लितः सुतनुरतनुः स्वाम्यस्वामीप्रियः स्फुटमप्रियः ॥ नृपतिरनृपः स्वर्गातिर्यदुरोपि
च नारकस्तदिति बहुधा नृत्यत्यस्मिन् जवौजवनाटके ॥ १ ॥ शार्दूलविक्रीडितं वृत्त
म् ॥— वध्वा पापमनेककल्मषमहारं चादिनिः कारणैर्गैत्रा नारकनृमिपूद्भूततमः संय
द्वनष्टाध्वसु । अंगवेदनचेदनग्रहणनक्लेशादिदुःखं महक्लीवो यद्वज्रते तदत्र गदितुं
ब्रह्मापि जिह्वाननः ॥ २ ॥ मायात्प्यादिनिबंधनैर्बहुविधैः प्राप्तस्तिरश्चां गतिं सिंह
व्याघ्रमतंगलैश्च वृषजवागादिरूपस्पृशां । कुनृत्प्रावधवंध्यताडनरुजावाहादिदुःखं सदा
यक्लीवः सहते न तत्कथयितुं केनाप्यहो शक्यते ! ॥ ३ ॥ स्वाद्याखाद्यविवेकशून्य
मनसो निह्नीकृतालिंगिताः, सेव्यासेव्यवियौ समीकृतयियोनिः शूकतावज्जना । तत्रा
नार्यनरानिरंतरमहारं चादिनिर्द्धं, क्लेशं संकलयंति कर्म च महादुःखप्रदं चिन्वते
॥ ४ ॥ मत्प्याः हृत्प्रियवाटवप्रनृतयो येष्यार्यदेशो जवा स्तेप्यज्ञानदरिद्रताव्यसनितादौ
जर्ग्यरोगादिनिः । अन्यप्रेषणमानजंजनजनावजादिनिश्चानिशं, दुःखं तद्विपदंति
यत्कथयितुं शक्यं न कल्पेरपि ॥ ५ ॥ रंजागर्जसमः सुखी शिखिशिखावर्णा निरुचं
रयः, सूचीनिः प्रतिरोमचेदितवपुस्तारुण्यपुण्यः पुमान् । यदुःखं जनते तदष्टगुणित

स्त्रीकृष्टिमध्यस्थितौ सपद्येत तदप्यनंतशुणितं जन्मकणौ प्राणिना ॥ ६ ॥ वासो
मृत्रपुरीषधूजिजुवनाङ्गानादिनिर्दिष्टा, तारुण्ये विजवार्जनेष्टविरहानिष्ठागमादिभ्य
या । वृद्धत्वे तनुकपटपृथपदुता स्वासाद्यतुष्ठात्मता, तत्का नाम दशास्ति सा सुव
भिह प्राप्नोति यस्या जन ॥ ७ ॥ सम्यग्दर्शनपालनादिनिरपि प्राप्ते जवे त्रैदो
जीरा शोकरिनादमन्मरतपस्वत्पार्दिकत्वादिनि । ईर्ष्याकाममदृष्टाप्रनृतिनिमा
त्पतपीडादिता क्लेशेन कृपयति दीनमनसोदीर्घं निज जीवितं ॥ ८ ॥ यत्तुष्टु
नम् - ५३ शिरफलाधायि, जवर्वराग्यवीर्यम् । सुधारुष्टि सुधी कुर्यादेनां सत्ता
नारनां ॥ ९ ॥ इति ससारनाचना ॥

अथ यत्तुष्टुत्वनाचना - उपजातिवृत्तम् - उत्पद्यते जतुरिदं कएव, नि
पद्यते चैकएव ५ ग्यो र्माजियत्येकएव चित्र मासेवते तत्फलमेकएव ॥ १ ॥
शार्दूलिक्रीडितम् - यङ्गीरेन धन स्वय बहुविधं कष्टरिहोपाज्यते, तत्तद्वृ
धनप्रमित्रनयत्रात्रादिनिर्ज्यते । तत्तत्कर्मवशाच्च नारकरस्वर्वाभितिर्यग्नवे
५ मय सुष्ठु स्तहानि सहते ५ स्वान्यसख्यान्यहो ॥ २ ॥ जीरो यम्य कृते प्रमय
दिग दैव्य समानवते, धर्माद्रयति वचयत्यतिहितान्यायादपक्रामति, देहता
पि महात्मना न पदमप्येक परस्मिन् जने गद्यत्यस्य तत कथ वदत जा
गतायमागम्यते ॥ ३ ॥ ५३२त्रावृत्तम् - स्वाथैकनिष्ठस्वजन स्वदेहसुखत
न तस्मिन्निष्ठ मय्यरु, सर्वत्र कयाणनिमित्तमेक, र्मे सहाय विदधीत धीमान्
॥ ४ ॥ इत्येकत्वनाचना ॥

अथ पचमी श्रयन्त्वनाचना - शार्दूलिक्रीडितवृत्तम् - जीर कायमपि व्य
म्य यदत्रो जागताय याति तज्जिज्ञासर्मा उपुयापि कंरहि कथा इत्यादिवस्तुत्रे ॥ ५ ॥
स्मात्पिपति यम्यरु मज्जपज्योहति दग्धादिनिर्भ पुनाति वनादिनिभ्र हरते तत्रापि
साम्य श्येत् ॥ १ ॥ यत्तुष्टुवृत्तम् - श्रयन्त्वनाचामेव, य कराति महाभक्ति ।
तस्य सर्वमनाशेषि न शार्ङ्गापि जायते ॥ २ ॥ इत्यन्यत्वनाचना ॥

अथ पृथगुचित्वनाचना - शार्ङ्गावृत्तम् - लक्षणाकारपदाया पतिना न
ए पदा जवनीद । शारे तथा मना म्य रुदमावशुचि सदाकाय ॥ १ ॥ ता
नरिहृष्टितं वृत्तम् - काय गाणितशुक्रमीननजरा गेन जरावेष्टिता मात्रामाति
मदयेनगमंरुष्टि क्रमान्प्रापित । त्रियङ्गानुसमाकुञ्ज दमिस्त्रागइपगयन
द केमेयेन सुगुहनि श्रुचिनया मंरमेन वदमज्ज ॥ २ ॥ सुम्माद शुनग
दृष्टदिहोरेकुतायोदनशकारपटिसामृतातृतपुग्मगीच्युताघादिव । नून दन्द

सैव यत्र मज्जसान्मपद्यते सर्वतन्तं कायं सकलागुचिं गुचिमद्वो मोहांधिता मन्व
ते ॥ ३ ॥ अञ्ज. कुञ्जगतर्वपुर्ननुवहिमग्धा. गुचित्वं क्रियत् कालं लंज यथोत्तमं
परिमलं कस्तूरिकाद्यन्तथा ॥ विष्ठाकोष्टकमेतदङ्गकमदोमथ्य तु गौचं कथंका
रं नेपथ्यं सूत्रपिप्यत कथंकार च तत्तमारजं ॥ ४ ॥ दिव्यामोदसमृद्धिवास्तित
दिशः श्रीखंमकस्तूरिकाकर्पूरागरुकुङ्कुमप्रनृतयोजनावा यदाऽलेपतः । ईर्गथ्यं दधति
क्षणेन मलतां चाविब्रते सोप्यहो देहः कश्चन मन्यते गुचितया वैधेयतां प
श्यत ॥ ५ ॥ अनुपृवृत्तम्— इत्यर्थाचं गरीरस्य. विजाव्य परमार्थतः । सुमति
ममतां तत्र. न कुर्वति कदाचन. ॥ ६ ॥ इत्यगुचित्वावना ॥

अथ सप्तम्याश्रवजावना.— अनुपृवृत्तम्.— मनोवचोदपुर्योगाः. कर्म येन
गुणाऽगुचं ॥ नविनामाश्रवत्येते. प्रोक्तास्तेनाश्रवा जिनः ॥ १ ॥ मञ्ज्या सर्वेषु स
त्वेषु. प्रमोदेन गुणाधिकः । मय्यस्येनाविनीतेषु. रूपया दुःखितेषु च ॥ २ ॥ सतत
वासितं स्वांनं कम्पचित् पुण्यशालिनः । वितनोति गुचं कर्म द्विचत्वारिगदात्मकं ॥ ३ ॥
राज्ञात्तध्यानमिष्यात्वकपायविपर्ययमेन. । आक्रान्तमगुचं कर्म, विदधाति द्व्यशीति
धा ॥ ४ ॥ सर्वज्ञगुरुसिद्धातसंयसजगुणवर्णकम् । कृत हितं च वचनं, कर्म संचि
नुते गुचं ॥ ५ ॥ श्रीसंघगुरुसर्वज्ञधर्मधार्मिकदूषकं । उन्मार्गदेशिवचनमगुचं
कर्म पुष्यति ॥ ६ ॥ देवार्चनगुरुपास्तिसाधुविश्रामणादिकं । वितन्वति सुगुप्ता च, तनु
वितनुते गुचं ॥ ७ ॥ मासागनसुरापानजतुयातनचार्मिकाः । परदारादिकुर्वाणम
गुचं कुरुते वपुः ॥ ८ ॥ गार्दूलविक्रीडितं वृत्तम्— एतामाश्रवजावनामविरतं योजावये
ज्ञावत स्तस्यानयपरंपरं कजनकादुष्टाश्रवौवान्मनः । व्यावृत्त्या खिलदुःखदावजलदेनिः
शेषगर्मावलीनिर्माणश्रमणे गुचाश्रवगणे नित्यं रति पुष्यति ॥ ९ ॥ इति आश्रव जावना

अथ अष्टमी संवरजावनाः— अनुपृवृत्तम्— आश्रवाणां निरोधो यः, संवरः सप्र
कीर्तितः । सर्वतोदेशतश्चेति, द्विधा सनु विनिद्यते ॥ १ ॥ अयोगिकेवलिव्येव. सर्वतः
संवरोमत. । देशतः पुनरेकदिप्रनृत्याश्रवरोयिषु ॥ २ ॥ प्रत्येकमपि सद्धेया इ
व्यजावविचेदत. । यत्कर्म पुञ्जगदानामान्मन्याश्रवतो नवेत् ॥ ३ ॥ एतस्य सर्व
देशान्यां, उद्वनं इव्यसंवर. । नवहेतुक्रियायास्तु त्यागोसौ जावसंवर. ॥ ४ ॥ मि
ष्यात्वकपायादीनामाश्रवाणां मनीषिणि. । निरोधाय प्रयोक्तव्या उपाया. प्रतिपं
थिनः ॥ ५ ॥ यथा.— मिष्यात्वमार्त्तराज्ञाख्यकुव्याने च सुधीर्जयेत् । दर्शनेनाकलं
केन गुजध्यानेन च क्रमात् ॥ ६ ॥ ह्यात्या क्रोधं मृडुत्वेन मानं मायां मृडुत्वतः । सं
तोषेण तथा लोचं; निरुवीत महामतिः ॥ ७ ॥ शब्दादिविषयानिष्टाननिष्टांश्च वि

पोषमान् । रागद्वेषप्रहाणेन, निराकुर्वीत कोविदः ॥ ८ ॥ य एतज्जावनाजगीर्त्तानाम्ये
नजते नर । एति स्वर्गोपवर्गेश्वीरवश्यं तस्य वदयता ॥ ९ ॥ इति संवरनावना ॥

अथ नवमी निर्जराजावना - अथुदुर्वृत्तम् - सत्सारदेतुनूताया, य ह्य क
र्मसतते । निर्जरा सा पुनर्देधा, सकामाकामचेदत ॥ १ ॥ अमणेषु सकामा
स्यादकामा शेषजतुषु । पाक स्वतःपायाञ्च कर्मणा स्याद्यथाभवत् ॥ २ ॥ क
र्मणां न ह्योनूयादित्याशयवता सता । वितन्वतां तपस्यादि सकामा शमिना मता
॥ ३ ॥ एकेन्द्रियादिजतूनां सद्ज्ञानरहितात्मना । शीतोष्णवृष्टिदहनधेदचेदादि
नि सदा ॥ ४ ॥ कष्टं वेदयमानानां, य शाटीकर्मणा जवेत् । अकामनिर्जरा मना
मामनति मनीषिण ॥ ५ ॥ तपः प्रवृत्तिनिर्वृदि, व्रजती निर्जरा पतः । समस्त क
र्मसत्सार, हन्यात्ता जावयेत्ततः ॥ ६ ॥ इति निर्जराजावना ॥

अथ दशमी लोकरुसजावनावना - आर्यावृत्तम् - वैशाखस्थानस्थित कटिस्थर
पुनराकृतिर्ज्ञांक । जवति इर्ध्वं पूर्णस्थित्युत्पत्तिर्ध्वयाक्रांति ॥ १ ॥ अथुदुर्वृत्त
म् - कर्दतिपेगधोचेदे, सा त्रिधा जगदे जिने । रुचकादष्टप्रदेशा मेरुमध्य
वस्थितात् ॥ २ ॥ नवयोजनगल्युर्ध्वयधोनागेपि सा तथा । एतत्प्रमाणकृति
र्यक् लोकभित्प्रदार्थजुत् ॥ ३ ॥ कर्ध्वलोकस्तदुपरि सत्तरज्जुप्रमाणक । एतत्प्रमा
णसपुनर्भाषोक्तोक्त प्रकीर्तित ॥ ४ ॥ रत्नप्रज्ञा प्रवृत्तयः, पृथिव्य सत वेष्टिता ।
पनादपियनयाततनुयति स्तमोचना ॥ ५ ॥ तृष्णाहुधावतायातजेदनधेदनादि
नि । इत्यनि नारकास्तत्र, वेदयति निरतर ॥ ६ ॥ प्रथमं पृथ्वीपिप्पिनो यान
नानां सहस्रक । अथीतिर्लक्ष्मेश च, तत्रोपरि सहस्रक ॥ ७ ॥ अथश्च सुक्त्वापि
म्य, शेषस्याप्यतरे पुनः । जयनाधिपदेवानां, जवनानि जगुर्जिना ॥ ८ ॥ अथुता
नागान्मन्ति सुपर्णा अग्रयानिज । स्तनिताब्धिद्वीपदिशकुमारातावशेति ते ॥ ९ ॥
अवस्थिता पुनः सर्वे दक्षिणोत्तरयोर्दिशो । तत्रासुराणां च मेरोर्दक्षिणावामिनां
विबु ॥ १० ॥ उदीच्यानां वज्रिनाङ्गकुमारादेर्यथाक्रम । धरणां नृपानदध्व दधि
हृग्मिद्वन्द्वया ॥ ११ ॥ वेणुनेरो वेणुदानी चाग्निशिरसाग्निप्रमाणका । येनवप्रजननम
सुराग्रमहागोपकां ॥ १२ ॥ जलकृताजज्ञप्रनस्ततः पूर्णोवशिष्टक । अमिनामि
वाहन इडा इया इयादिशो ॥ १३ ॥ आर्यावृत्तम् - अस्याएव पृथिव्या उपरि
तने मुनयोजननद्वये । योजनज्ञानमयवपि च, सुक्त्वाएव योजनशतेषु ॥ १४ ॥
अथुदुर्वृत्तम् - पिशाचाद्यष्टजेदना व्यतगणां तरसिनां । नगराणि नरव्यत्र दक्षिणा
नरयादिनां ॥ १५ ॥ पिशाचाजुतयद्वाध, राहता स्त्रिरास्तया । सिधुना महा

रगा गंधर्वा इति चाष्टया ॥ १६ ॥ दक्षिणोत्तरनागेन, तेषामपि च तस्थुषां । दौ द्वा
विदौ समाघाता, यथासंख्यं सुबुद्धिनिः ॥ १७ ॥ कालस्ततोमहाकालः सुरुपप्रति
रूपकः । पूर्णजडो माणिजडो, नीमो नीमो महादिकः ॥ १८ ॥ आर्यावृत्तम्:- कि
न्नरकिंपुरुषास्तत्पुरुषमहापुरुषनामकौ तदनु । अतिकायमहाकायौ, गीतरतिश्चै
व गीतयशाः ॥ १९ ॥ अस्याएव पृथिव्या, उपरि च योजनशतं हि यन्मुक्तं । त
न्मध्यादधउपरि च योजनदशकं परित्यज्य ॥ २० ॥ मध्ये शीताविह योजनेषु तिष्ठं
ति वनचरनिकायाः ॥ अष्टप्रद्वैतिकांशुल्याष्टपावल्पादिकाः किंचित् ॥ २१ ॥ अनु
पुबुवृत्तम्:- अत्र प्रतिनिकायं च, दौ द्वाविंदौ महायुती । दक्षिणोत्तरनागेन, वि
ज्ञातव्यौ मनीषिनिः ॥ २२ ॥ आर्यावृत्तम्:- योजन लक्षोन्नतिना, स्थितेन मध्ये
सुवर्णमयवपुषा । मेरुगिरिणावशिष्टे, जंबुद्वीपे जवंत्यत्र ॥ २३ ॥ अनुपुबुवृत्तम्
वर्षाणि नारतादीनि, सप्तवर्षधरास्तथा । पर्वताहिमवन्मुख्याः षट्शश्वतजिना
लयाः ॥ २४ ॥ आर्यावृत्तम्:- योजनलक्षप्रमिता जंबुद्वीपात्परो द्विगुणमानः । ल
वणतमुद्ः परतस्तद्विगुणद्विगुणविस्तारः ॥ २५ ॥ अनुपुबुवृत्तम्:- वोद्व्या धा
तुकीखंमकालोद्व्या अतंसंख्याकाः । स्वयंनूरमणांताश्च, द्वीपवारिधयः क्रमात् ॥ २६ ॥
प्रत्येकरससंपूर्णा श्रुत्वारस्तोयराशयः । त्रयोजनरसा अन्ये सर्वेपीकुरसाः स्मृ
ताः ॥ २७ ॥ सुजातपरमद्वय, हृद्यमद्यसमोदकः । वारुणीवरवाहिः स्यात्,
ह्रीरोदजलधिः पुनः ॥ २८ ॥ सम्यक्स्थितखंमादि सुग्धद्वग्धसमोदकः । घृतव
रः सुतापितनव्यगव्यघृतोदकः ॥ २९ ॥ लवणाद्विस्तु लवणास्वादपानीयपूरितः
कालोदः पुष्करवरः स्वयंनूरमणस्तथा ॥ ३० ॥ मेघोदकरसाः किंतु कालोदजल
धिर्जलं । कालं गुरुपरिणामं, पुष्करोदजलं पुनः ॥ ३१ ॥ हितं लघुपरिणामं,
खल्वस्फटिकनिर्मलं; स्वयंनूरमणस्यापि, जलधेर्जलमीदृशं ॥ ३२ ॥ त्रिजागाव
त्तसुचतुर्जातकेकुरसोपमं । त्रैपासंख्यसमुद्राणां, नीरं नियदितंजिनेः ॥ ३३ ॥ स
मनूमितलादूध्वं, योजने शतसप्तके । गते नवतिसंयुक्ते, ज्योतिषां स्यादतिस्थलं ॥
॥ ३४ ॥ तस्योपरि च दशसु योजनेषु दिवाकरः । तद्युपर्यंगीतिसंख्ययोजनेषु निशाक
रः ॥ ३५ ॥ तस्योपरि च विंशत्यां योजनेषु ग्रहादयः । स्यादेव योजनशतं ज्यो
तिर्लोको दशोत्तरं ॥ ३६ ॥ जंबुद्वीपे त्रमतौ च, दौ चंडौ दौ च नास्करो; चत्वारो
लवणांजोर्धा चंडा सूर्याश्च कीर्तिता ॥ ३७ ॥ धातकीखंमके चंडाः सूर्याश्च द्वा
दशैव हि । कालोदे द्विचत्वारिंशच्चंडाः सूर्याश्च कीर्तिता ॥ ३८ ॥ पुष्करार्द्धे द्विस
ततिश्चंडाः सूर्याश्च मानुषे । द्वैत्रं द्वात्रिंशमिदूनां, सूर्याणां च अतं जवेत् ॥ ३९ ॥

प्रवचनसारोद्धार

मानुषोत्तरत पचाशद्योजनसहस्रके । चङ्गेतरिता सूर्या सूर्यंरतरिताश्च तां ।
 मानुषोत्तरचङ्गप्रमाणार्धप्रमाणका । तत्केत्रे परिगृह्येद्या वृद्धिमतश्च
 या ॥ ४१ ॥ स्वयनूरमण व्याप्य, घटाकारा अस्त्रव्यका । शुनजेग्या मदने
 स्तिष्ठति सतत स्थिरा ॥ ४२ ॥ समजूमितलादूर्ध्व, सार्द्धरज्जा व्यवस्थिता ।
 त्पावनत्पसपत्नी, सौधमेशानमानका ॥ ४३ ॥ सार्द्धरज्जुद्वये स्याता समाना
 द्विणोत्तरो । सनत्कुमारमाहेश, देवलोक मनोहरी ॥ ४४ ॥ कर्ध्वजोक्तस्य
 ध्ये च, ब्रह्मलोक प्रकीर्तित । तदूर्ध्वलातक कटपो महाशुकस्त पर ॥ ४५ ॥
 देवलोक सहस्रारोथाष्टमोररूपचक्रे । एकेषां चङ्गवद्वत्तावानतप्रणतोत्त ॥
 ॥ ४६ ॥ रज्जुपष्ठे तत स्यातामेकेषावरुणाव्युता । चङ्गवद्वत्तुजाध्व, कयादा
 दश कीर्तिता ॥ ४७ ॥ यैवेयकास्ततोध्वस्ता स्वयोमध्यमकास्तथा । त्रयस्योपरि
 ना स्युरिति यैवेयकानव ॥ ४८ ॥ अनुत्तरविमानानि, तदूर्ध्व पच तत्र च । प्रा
 च्या विजयमप्राच्या वैजयती प्रचक्ष्यते ॥ ४९ ॥ प्रतीच्या तु जयताख्यमुदीच्या
 मपराजितम् । सर्वार्थसिद्ध तन्मध्ये सर्वोत्तममुदीरितम् ॥ ५० ॥ स्थितिप्र
 नावलेश्यानिर्विद्युद्व्यवधिदीप्तिनि । सुखादिनिश्च साधर्माद्यावत् सर्वार्थसिद्धक
 ॥ ५१ ॥ पूर्वपूर्वस्त्रिदेशेभ्यस्ते धिकावत्तरोत्तरे । हीनहीनतरा वेहगतिस्त्वपरिग्रह
 ॥ ५२ ॥ यनोदविप्रतिष्ठाना विमानाकटपयोर्द्वयो । त्रिषु वायुप्रतिष्ठानास्त्रिषु वा
 युदधिस्थिता ॥ ५३ ॥ ते व्योमविहितस्थाना, सर्वेषुपरिवर्तिन । इत्यूर्ध्वलोकवि
 मानप्रतिष्ठानविधि स्मृत ॥ ५४ ॥ सर्वार्थसिद्धा द्वादशयोजनेषु हिमोज्ज्वला । याव
 नपचचत्वारिंशद्वायामविस्तरा ॥ ५५ ॥ मध्येष्टयोजनपिमा शुद्धस्फटिकनिर्मना ।
 सिद्धशिलेयत्प्रागनारा, प्रतिष्ठा जिनशासनम् ॥ ५६ ॥ तस्या उपरिगव्यूतत्रितयेतिगते
 सति । तुर्यगव्यूतिपद्मागे, स्थिता सिद्धानरिमया ॥ ५७ ॥ अनतसुखविज्ञानवीरस
 दरीना सदा, लोकातस्पर्शिनोन्मोन्म्याविगाढा शाश्वताश्च ते ॥ ५८ ॥ शार्दूलविक्रीर्निव
 वृत्तम् - एव न व्यजनस्य लोकविषयामन्यम्यतोनावना, सत्सारेकनिबन्धनेन विषयमा
 मे मनो धावति । क्लिबन्मोन्म्यपदार्थनावनसमुन्मीजत्प्रबोधोदुर यमध्यानविधाविह
 स्थिरतर तज्जायते सतत ॥ ५९ ॥ इति लोक स्वनाव नावना
 अर्थकादशमी वीरिण्ड
 पुतरुपुक्किष्टोनिजे कर्मनित्रा ॥
 निजेरतया सप्राप्यपुष्पशुनप्राप
 नतजाततत्पु ॥ ६० ॥
 - शार्दूलविक्रीर्निवृत्तम् - पृथ्वीनीरहुताशवा
 क्लृपरावर्त्तननतानहो जीव काममका
 विद्वित्रीहिनामिह ॥ ६१ ॥
 गहेतोरवादा

प्रवचनसारोद्धार.

विश्य तस्य सत्तराऽ दिणा । अहाराऽ एगराई, जिक्कु, प्पडिमाण वारसग ॥५॥
 अये - एक मास प्रमुख आदि दर्शने सात मासनी सातमो प्रतिमा थाए
 जेनु एक मासनु परिमाण होय तेने मासिकी प्रथमा प्रतिमा कहेने एम दि
 निस्सी द्वितीया, त्रिमासिक तृतीया ते यावत् सप्तमासिकी सप्तमी जाणवी प
 मा विश्य तस्य सत्तराऽदिणत्ति एटले ते सात प्रतिमाथोनी ऊपर प्रथमा एटले
 आठमी, द्वितीया एटले नवमी अने तृतीया एटले दशमी ए त्रण प्रतिमाया
 सातसात रात्रि दिवसनी थापठे अहाराऽति- जेनु अहोरात्रनु परिमाण होय
 तेने अहारात्रिकी कहिये एवी एकादशमी प्रतिमा जाणवी एगराऽति-जेनु एक
 रात्रिनु परिमाण होय तेने एक रात्रिकी कहिये एवी द्वादशमी प्रतिमा जाणवी
 एवीरीते साधुनीप्रतिष्ठाविशेष ते जिह्वाप्रतिमा वार थाय ठे ॥ ५८२ ॥
 ध्यानरण - हवे ए प्रतिमाथोनी पडिवळणहार कहेने - सूत्र - पडिवळ
 ॥ ५८३ ॥ सत्तराऽदिणि जुथो महासत्तो, पडिमाव जाविथप्पा, सम्म गुरुणा थ
 गुनाथो ॥ ५८३ ॥ गणेशिय निम्माव, जा पुवादसजवे असपुत्रा, नवमस्त त
 पयपु, होइ जहयो सुषानिगमो ॥ ५८४ ॥ वोसठचत्त देहो, ठवसग्गा सहो जवे
 प निणरुप्पी, एतण अप्पिगहिया, जत्त च थलेवढ तस्स ॥ ५८५ ॥ थर्य-
 कहेनी प्रतिमाथोनी अगीसर करनार ते वज्ररूपन नाराच सथपण पुक होय
 तेथी अर्थत परिसिद्ध सहन करयाने समर्थ थाय वली धृति एटले चित्तनी स
 रचना पुन पकाहाय तेथी रति अरति प्रमुखवढे पीडाने पामे नही त्रीशु महा
 मन्द एटले पणा साहामिह होय ते निश्चेकरी अनुकून तथा प्रतिकून जे वप
 नों तेनेरिपे हय तथा विषादने पामे नही चोथु जाविथप्पा के० जावितारमा ए
 मे मन्नायनाए करी जावित अत रणवाजो थयवा प्रतिमानुष्ठाने करी जावि
 रमा जाणवो ते जायना पांचतुननाए करी थापठे तयथा - 'तवेण सुतण सव
 एणनेण बनेणय नुनणा पंचदा बुत्ता, पडिम पडिवळ्ळायो ॥१॥ एवी व्याख्या दू
 करी आवेना रवे ते प्रमाणे जाणवी तथा सम्मके० सम्मक् यथागमजे गुरुणा
 एणनेनी अनुष्ठानके० अनुमन लज्जे ॥ ५८३ ॥ गुरुनाथनावे स्थापनाकार्य थ
 पडा गहना अनुमतेरुग्गिने निम्माथो के० निश्चेयसी गम्भ जे साधुसमुदाय तत्र
 र्गहने आदागदिक्कनरिपे प्रतिमा कटप पक्किमेणाएकरी पग्गिनिठिन थाय थ
 - 'पडिमा कप्पिय द्दुत्ता, गणेशिय कृण्ड डुरिट पक्किम्म, आदागा रत्तिम
 हवे पडिवळ्ळं' आदागदिप्रतिस्मय आगननी गायामा कहज पक्किम्मत्र र्ग

माण ते मानिसादिक साननेविषे यावतु पग्गिमाण प्रतिमायां ते ते प्रतिमानुं ते पग्गि
 मे समजुं तथा वपांउनुनेविषे ए प्रतिमायां त्रंगीमार घनो नवी. माटेतेनो पग्गि
 कमेरने नही तथा आदिनी वे प्रतिमाने एक वर्षमां. त्रीजी अने चोची प्रतिमां एक
 एक वर्षमां अने बाहीनी त्रण प्रतिमायां अन्यत्र वर्षनेविषे पग्गिमे प्रतिपनि जाण
 नी. एगीने सान प्रतिमायां नववें पृण्ण चायसे. दरे तेने केटजो ध्रुताजिगम चा
 यसे— ते कहेने यावतुदण पूर्व. अन्नपूर्ण एटले कांईक उणा समजवा. संपूर्ण दण
 पूर्वधर जे होय ते तो अमांय वचनने लीये धर्मदेशनादिकेसगी नव्यने उपकार का
 रित्वने लीये तीर्थनी वृद्ध करवानेअर्थ प्रतिमा कटप न पडिवळे एम उत्कृष्ट ध्रुता
 जिगम जाणयो. अने जयन्त्य तो नवमां पूर्वना तृतीय आचार वस्तुसुधी ध्रुताजिगम
 जाणयो. एया ध्रुतथी रक्षित होय तो निगतिगय दानपणाने लीये ते काजादिक
 ने जाणे नही ॥ ५८४ ॥ तथा संस्कारना अनावने लीये शरीरनी ममता जेणे
 त्यागी दीही ठे. तथा देव मनुष्य अने तिर्यग्ना उपसर्ग जिनकटपीने पवे सहन
 करनारो होय. तथा एणणापिम ग्रहणनो प्रकार सात प्रकारे होय ते कहेने
 उक्तंच संसष्टम संसष्टा. उक्त तद् अण्णलेवटाचेवः उगहिया पग्गहिया, उधिप
 धम्मा य सत्तमिया. एतो अर्थ — ए वटयमाणस्वरूपे आम गृहण करुं ठे; जे गृ
 हण करनारा ठे ते आम गृहण करे. ते सात एणणा मध्ये आद्यनी वेनुं गृहण
 करुं नही, अने पठीनी पाचुं गृहण करुं तेमां वली विवक्षित दिवसे अंत
 नी ते पांचमां वेनुं ग्रहण करुं. एक जक्तनेविषे अने एक पाननेविषे. तथा जक्त
 ते अन्न जाणुं. ते अलेपकृत एटले अलेपकारक वत्त तथा चणकादिकजाणुं ते प्रति
 मानी प्रातिनी ५८५नो परिकर्मे करवावालो; च शब्दे एने उपधि पण वे एणणानी
 होय अने तेना अजावे यावतु उचित करेलानी प्राति थाय. त्थारपठी ते कारण
 सिद्ध थाय तो तेने मूकी दिये. उक्तंच — उवगरणं सुद्धेसण, माणजुअं जमुचि
 अं सकप्पस्स, त गिएह्द तय नावे, अहागडं जाव उचिपंतु ॥ जाए उचिएयित
 य, वोमिरइ अहागडं विहाणेण; ५८५ आणानिरयस्सिह, विन्नेयं तपि तेणसमं ॥
 कल्पनेविषे उचित उपधिने, ते पोतानी वे एणणाए करी ग्रहण करेने. ए एणणा
 चार ते अंतनी समजवी ते आप्रमाणेः— प्रथम कपासिकनुं वत्त गृहण करेनुं
 वीजुं मूकी दीधेलुं, त्रीजुं ओढवा प्रमुखथी परिजोगेलुं होय ते; अने चोथुं ते मू
 की देवाना जेवो होय ते. एवीरीते रुतपरिकर्मे जे करे ठे तेज कहेने. ॥ ५८५ ॥
 मृतः— गद्याविणिक मिता, पडिवळ्ळइ मासिथं महा पडिमं; दत्तेग जेणस्स

प्रवचनसारोद्धार.

पाणस्त तत्र एग जवे ॥ ५८६ ॥ जघनमेक्षुरो, नतउगणा पयपि सवि,
 नोएग राइवासी, एगच डगच थसुए ॥ ५८७ ॥ डछाण हडिमाइण, नानएण
 यपि उतरइ, इय माईनियम सेरि, विहरइजा खडियोमातो ॥ ५८८ ॥ अर-
 पठी ते गघने सूकी दिये तत्र जो ते पोतेआचार्यादि होय तो जेने प्रतिमानीम
 ति थई होय एवा बीजा कोई साधुने पोताना पदनेविपे थोडा काजसुगी रत
 अने पठी शुज इव्यादिक शरत्कालादिकनेविपे सकज साधुउने आमत्रण इरीह
 मण पूर्वक उक्तच - स्वामेई तउ सय, सवालउडु जहो चिय एव, अन्ननमविप
 पुषविरुद्धे वितेसेण । ज किचि पमाएण, न सुछुने वक्षिप मएणुवि, तने तने
 मि अह, निस्तछो निकसाउति । एम गघमाथी नीकलीने मासिकी एटवेइ
 मास प्रमाणनी महाप्रतिमा एटले मोटी प्रतिज्ञा अगीकार करे तत्र एक अविनि
 दानरूप जे एकज जातनो नोजन होय तेंवो अन्नजिये ते पण अज्ञात एउं
 जापोलु होय वली वीरोलु होय ते तथा उद्वृत्ता एटले वधेजा होय तेंपण पाठ
 पांच एणायेकरी सहित होय अने अलेपकारी, होय ठपणपण जेनी इज्ञा नहो
 वली जेनो एकज धणी होय अने दाटगनेवती होय, वालकोनी माता हाय, तथा
 पीयमान स्तनवाली होय तो ते एक पदमाहे सूकीनेबीछु बाहार राखी दीपे तेंउ
 एक जणी आपनार होय तो जिये तथा पान पदार्थनु अहार पण एकज आपनार हार
 तो लोये तत्र मासिक प्रतिमा एक दाती थाय जल, स्थल तथा पर्वतादिकनेविपे न
 सुधीसूर्य होय त्यां सुधीचाले ॥ ५८६ ॥ पठी जघनमेईसुरेके ० ज्यासूर्य अस्त थाय त्याकी
 एक पग मात्र पण थायो न चाले तथा जो आ प्रतिमापन्न ठे एरो रीते लोको
 ने जाणामा थावी गयु होय, तो त्या ते एग राइवासिके ० एरु अहोरात्र बल
 करे पण एथी वधारे काल सुधी रहे नही तथा अन्नाएके ० बीजा जे ग्रामादि
 ज्या एथी खवर न होय के आ प्रतिमा प्रतिपन्न ठे, त्या एक दिवस एक रात्र अथवा ४
 दिवस वे रात्रि सुधी रहे वधारे वास करे नही ॥ ५८७ ॥ तथा डछाणहडि माईण
 डट हस्ति सिद्ध अने व्याघ्रादिक मारणहाराजे पद्यउतेनाथी नयण पयपिकमरई
 मरणनी नीतिएकरी एक पग पण आगल न कसरे केम के जा तेनाजयथा साधु
 थागज नयेकरी दाढे तेथी, तथा तेनी पाठज ते डट जनावर दाढ तेथी हगिनाई
 क जीरांणी गिराधना थाय अने जो थडट पद्य दीगमा आवे ता साधु पानान
 मार्गे चाटयो जाय तेथी हस्तिादिकनी गिराधना थाय नही इयमायनियममवि
 के ० इत्यादिक नियमनो सेवनारो पयो थको थादि शब्दे करी तडकाथा ताउदाम

न जाय अने नायदामांची नटकामां न आवे ज्यादिम् अनिवदवान ययो यको
 विद्वत्के० ज्यां सुयी मचीनो पुगे न थाय त्यां सुयी ग्रामानु ग्रामे विहार करे जा
 अग्र्यमियमानोके० ने यावत अग्र्यमित पम्पुर्ण मान थाय त्या सुयी जाणवु.
 आदि जवधी बीजा पण पणा नियमो जाणवा. जेम के. नंन्मार्क उपाश्रय मा
 गवाने अर्थ, मंथय अन्यत्र यथाथी मृत्रार्थ पुढवाने अर्थ, गृहादि प्रनवाने अर्थ
 तृण काष्टादिनी अनुज्ञा मागवाने अर्थ पुढेलो जे मृत्रार्थ तेनो जयाय ते आचा
 य अथवा बीजाने कंदरा मान एक अथवा वे वयत प्रतिमा प्रतिपन्न दिये अन्य
 था जापांतर करे नही. तथा आगनुक आगार. विवृत गृह तथा वृक्षमृज लक्ष
 ण ए अण तेकाणे वसति करे. अन्यत्र वास करे नही तेमां आगनुकागार एटले
 कार्पटिक लोक आनीने वश. विवृत गृह एटले नीचे कुटीनो अनाय होय अने उ
 पर आग्रादननो अनाय होय ते अनावृत जाणवु. अने वृक्षमृज एटले ज्या मा
 धुने त्याग करवा योग्य दोषो प्राप्त न थाय एवा करीगदिकना वृक्षना थंडमां
 जाणवुं. वक्तव्य - जायण पुष्पाणुत्रयण पुटवागरण जासगां चवः आगमण विय
 ठ गिह स्तकमृजगा वासयतिगोति तथा अग्नि थरी नयपामे नही उपाश्रयादिक
 मा आग प्रदित यथाथी त्यांची नाही जाय नही कदाचित् ते गृहादिकमाथी को
 ई ग्वेचीने कहाडे तो ते जाय पण खरो अने पगमां लागेजुं कांडुं तथा रेती प्रमु
 ख कहाटी नावे नही. आंखमां पढेली रेणु तृण तथा मलादिक कहाडे नही.
 तथा हाथ पग अने मुखादिक थंग प्राप्तुक जलेकरी धोए नही. बीजा साधुउ पु
 टालंवने धोए तो जले; पण पोते धोए नही ॥ ५०० ॥

मृज - पद्मा गद्य सुवेई, एव हुमासी तिमासि जा सत्त; एवर दत्ती वडूड, जा
 सत्त उसत्त मासीए ॥ ५०१ ॥ अर्थ - पद्माके० ते मास पूरो थया पठी गद्यसुवेई
 के० गद्य एटले साधुनो समूह तेना स्थाननी पात्रेना ग्राममा आवे त्या आचार्या
 दिकने वात प्रगट करे, ते आचार्य राजाने जणावे, के प्रतिमानुं जेणे पालन क
 र्खुं ते एवो अमुक साधु अही आव्योवे. त्थार पठी नृपादिक लोक अथवा श्रमण
 संपेकरी अनिवद्यमान थयो थको ते गद्यमा प्रवेश करे. ते तपना वहुमानने अ
 र्थ तथा बीजाने श्रद्धानी वृद्धि थवाने अर्थ, तथा प्रवचननी प्रजाववाने अर्थ
 जाणवुं. एम प्रथमा प्रतिमा कही हवे वाकीनी ठ प्रतिमाउं कहेवे - एव हुमासी
 तिमासिके० एवी रीते एज क्रमे करी दिमासिकी तथा त्रिमासिकी प्रमुख जासत्त
 के० ज्यां सुंयी सात मासिकी प्रतिमा थाय त्यां सुंथी जाणवो तेमा एवरके० एट

જો વિશેષથી જે પ્રથમ માસિકની જે પ્રતિમા છે તેના કરતાં દિમાસિકી પ્રમુખ પ્રતિમામાં 'વત્તયસ્તાસુ વર્ધતે' એટલે વાત્તિની વૃદ્ધિ થાય છે દિમાસિકીનેવિષે વેદાન્તિ, ત્રિમાસિકીનેવિષે ત્રણ એમ જાસત્તરત્તમાસિએકે યાવત્ સાત વત્તિય પાણીની અને જોજનની તે સાત માસિકી પ્રતિમામા હોય એમ જાણવું ॥૫૭૯॥

અવતરણ - હવે અષ્ટમી પ્રતિમા કહેતે - મૂલ - તત્તોય અષ્ટમીએ નવર્ષ સ્વપદમ સઘ રાફિ, તોએ ચઝઝ ચઝઝેણ પાણેણ અહ વિસેસા ॥ ૫૭૯ ॥ યન્નાણગ પાસહી, નેસહ્કિ વાવિ ઘાણ ઘાઝા, મહ્સઝસગ્ગે ધોરે, દઘાઈ તઘ અવિ કપો ॥ ૫૮૦ ॥ અર્થ - ત્યાર પછી સત્તમી અને તર અષ્ટમી પ્રતિમા તે સત્ત અહો રાત્રીની થાય છે એ પ્રતિમાનેવિષે ચતુર્થે ચક્ર તે એકાતરે એકાંતરે પાણેણ કે પાણી રહિત ચક્રવિદ્યાર કરે હવે પૂર્વે કહી આવેલી પ્રતિમાઝંથી અહ વિસેસાકે એટલો વિશેષ નેદ છે અહીં પારણે આશિલ કરવું વત્તિનો નિયમ નથી ॥ ૫૮૦ ॥ તથા યન્નાણગકે કચે મુલે સૂર્ય સન્મુખ કાઠસગ્ગાવિ કરે અને પાસહી એટલે પૂઠ વાલી જૂમિયે અણફરસતોરહે અને ગરુમાસન અથવા વીરાસન વાલી વેસે વાવિ ઘાણઘાઝાકે અથવા ઠનોજરહે ગામથી વાહાર રહ્યો ચકો, મહ્સઝસગ્ગે ધોરેકે ડપસર્ગ ડપ ડવ ધોર રાફ દેવાદિ સઘંધી સહનકરે દઘાઈ તઘ અવિકપોકે ડવ્ય દેવ્ર કાન નાવ આશ્રિત મન તયા કાપાયે કરી નિ પ્રકપ ચકો રહે ॥ ૫૮૧ ॥

અવતરણ - હવે નવમી પ્રતિમા કહેતે - મૂલ - વોઝા વિઘરિ સશ્ચિય, વહિયા ગામાડપાણ નવર તુ, ઝકઢ લગઢસાઈ, દમાયય ઝઝ ઘાઝા ॥ ૫૮૨ ॥ અર્થ - ઘીઝી એટલે નવમી પ્રતિમા તે પણ સાત અહો રાત્રીની અને એઝી રીતે તપ અ ને પારણાએકરી સરસી જાણવી અને વહિર્વૃત્તિયે પણ સરસા પપોજ કહી છે વાહિ ર તે ગામાદિકથને સનિવેશ વિશેષે જાણવું એમા નવરતુ કે કેવલ આટલું વિશેષ છે જે ઝકઢ કે ઝકઢ વેગે લગમ શબ્દ વાઠા પહેલા લાકઢાની પટે સુવે ઘો જો હોય તેને લગઢશાયી કહિયે એટલે મસ્તક અને પગની પેનીયે અથવા પીઠ વડે પા ઠાઝા વેગને જૂમિના નાગને સ્પર્શ કરી સુવે દમ્બત્ એટલે લાકઢીની પટે નાગો પ ઈ પગ પસારી જૂમિની ઉપર નાખેલું શરીર તેને દમાયત્ત કહિયે એ રીત નાગો પ ઈ સુવે રહા વા શબ્દ ત્રિકટપાર્થ છે તે વાકે અથવા એવી સ્થિતિ કરી રહેતા ચ કો દેવાદિકના કરેલા ડપસર્ગને સહન કરે. ॥ ૫૮૨ ॥

અવતરણ - હવે દશમી પ્રતિમા કહેતે - મૂલ - તઝાવિઘરિ મિશ્ચિય નવર ઘાણ તુ તસ્ત ગો દોહી, વીરાસણ મહ્વાવી, ઘાઝા અવ સુઝોવા ॥ ૫૮૩ ॥

અર્થ:-સાતમી થકી ત્રીજી ઇટલે દશમી પ્રતિમા પણ સપ્તરાત્રિ દિવસની કહેલા સ્વરૂપની પટેજ જાણવી. પણ નવરંકે ઇટલો વિશેષજે કેવલ શરીરનો ઘણાતુકે સ્થાન ઇટલે રાખવો તે જેવીરીતે ગોદોહીકે ગાર્ફને દોહવા વેસિયે ઇટલે પગની પેની કપાહી આગલા તલીયે વેસી જેમ ગોવાલીઝ ગાર્ફ દોહવા વેશે તેમ શરીરને સ્થિર કરે વીરાસન ઇટલે દૃઢ સંવયળી પુરુષોનું જે આસન તેને વીરાસન કહિયે. જેમ સિંહાસનની ડપર વેઠેલો ઠતાં તેના પગનીચે પૃથ્વીને વલગેલા હોય તેની નીચેથી સિંહાસન કહાહી લીધું ઠતાં પણ તેનો આસન મ્મે નહીં પગ ત્યાંજ સ્થિત હોય એવી રીતે વેસે અહવાવિકે અથવા માવી જાંઘનીકપર જમણું પગ કરે અથવા માવા હાથની હયાલીની કપર જમણા હાથની હયાલી કરે. અને તે નાજીને લગાહી રાખે એમ પ્રતિમાનીપરે વેસે તેને વીરાસન કહિયે. અથવા એ વા શબ્દ પ્રકારાંતરને પ્રગટ કરવાને અર્થે ઠે. અપિ શબ્દ સમુચ્ચ અર્થે ઠે. ગાડ઼ા ઇટલે એવીરીતે વેશવું. અથવા અંબલુહોવાકે આન્નકુન્જ ઇટલે આંવાના ફલની પટે વક્રાકારે સ્થિત થાય-એવી રીતે એ ત્રણે પ્રતિમાઝસાતસાત અહોરાત્રીની કરતા એકવીશદિવસે પુરી થાયઠે ॥૫૯૩

અવતરણ:- હવે ઇગ્ધારમી પ્રતિમા કહે ઠે.- મૂલ:- એમેવ અહોરાઈ, ઠઠં ન સં અપાણગં નવરં; ગામ નગરાણ વહિયા, વગ્ધારિય પાણિયે ગાણં. ॥૫૯૪॥ અર્થ:- એમેવ કે એમજ કહી આવેલી રીતિ પ્રમાણે અહો રાત્રિકી પ્રતિમા ઇગ્ધારમી થાય ઠે. નવરં કે ઇટલો વિશેષજે કેવલ ઠઠં નક જે ઉપવાસ ધ્યરૂપ તેનેવિપે ચારે આહારનો ત્યાગ કરે. માટે અપાણગં કે પાનક આહારથી પણ રહિત કહિ ઠે એનો આરંજ એકાશને કરી થાય ઠે. નવરં કે ઇટલોવિશેષ ઠે જે ગામ નગરાણ વહિયા કે ગ્રામ ને નગરથી વાહારે વગ્ધારિય પાણિયે કે વિસ્તારિત પાણિ ઇટલે શુજાદંભ લાંબીકરીને ઇરીતે ગાણં કે સ્થાન ઇટલે કાઝસગ્ગ ધ્યાને રહે ઠે. એ અહો રાત્રિકી પ્રતિમા ત્રણ દિવસે થાય ઠે. અહોરાત્રના અંતે ઠઠં નક કરવામાં આવેઠે તેમાટે. યદા:- ‘અહો રાઈ યાંતિહિ, પઢા ઠઠં કરે ઇતિ’ ॥ ૫૯૪ ॥

અવતરણ:- હવે વારમી પ્રતિમા કહે ઠે.- મૂલ:- એમેવ એગરાઈ, અષ્ઠમ નતેણ ગણ વાહિરઝ, ઈંતી પપ્પાર ગઝ અણમિસનયણેગ દિહોએ ॥૫૯૫॥ સાહદુદોદિ પાણ, વાવારિય પાણિ ગયણ ગણં; વાવારિ લંચિઅ શુઝ, અંતે સમયાઝ લલિતિ. ॥૫૯૬॥ અર્થ:- એમેવ ઇટલે અહોરાત્રિકી પ્રતિમાની પટે એગરાઈ ઇટલે એક રાત્રિકી પ્રતિમા થાય ઠે. એમાં વિશેષ ઠે તે આ પ્રમાણે.-અષ્ઠમ નતેણ ઇટલે પાનક આહાર રહિત ઉપવાસ ત્રણ કરવા અને ગણકે ગ્રામાદિકથી વાહિરઝ કે

रपठी कल्पत्रिक जाणवा एना उपलक्षणची उपग्रहिक उपधि प्रत्युपेक्षा
योग्य ठे तथा उग्याट पौरुषिनेविषे सात प्रकारे पात्र नियोगनी प्रत्युपेक्षा
वी तत्र आसनेवेसीने प्रथम मुखवस्त्रिकानी प्रत्युपेक्षा करीने पठी गोव
त्युपेक्षा करवी पठी पटलाउं, त्यारपठी पात्रकेसरिका, त्यारपठी पात्रबंध
पठी रजत्वाण त्यारपठी पात्रस्थापन ए प्रत्युपेक्षणानी विप्रि विस्तारना
लखी नथी विस्तारे उंय निर्युक्ति तथा पच वस्तुकादिक ग्रंथोथी जाणीलेवी ॥ ६०१ ॥
अवतरण - थही वस्तिप्रमार्जननो विशेष कहे ठे - मूल - पडिलेहिजा
रहि, गोसमि पमळणाउ वसहीए, अवरसहे पुण पढम, पमळणा तयणु पमि
॥ ६०१ ॥ अर्थ - गोसे एटले प्रजात समये मुखवस्त्रिकादि लक्षण पूर्वोक्त
त्रिके० उपधिनी पमिजेहिजाणके० प्रतिजेखणा करीने त्यारपठी यतियें वसही के
नियासरूप जे रसति ठे तेनी उपयुक्तेकरी पमळणाके० प्रमार्जना करवी अ
गाहरे० बीजी पावजा पहारे फरी प्रथम वसतिनु प्रमार्जन करवु, थने तयणु
के० तेंगार पठी उपधीनी प्रतिजेपना करवी ॥ ६०१ ॥
अवतरण - जोयकाल थने यपांकाले उपाश्रय प्रमार्जननो विगोप कहेठे मूल -
दोत्रिवपमळणाउं, उउमि वासासु तश्य मळएहे, वसहि बहुसा पमळइ थर
सपदथन्नहिगो ॥ ६०२ ॥ अर्थ - ज्या वसतिनेरिपे जीवोनो ससकि एटले मेनावदोन
पता हाय, त्या पण इतुवइ कातमां एटले आव मासमा दोत्रिवके० वे प्रमार्ज
न कहेना ठे एर सयारनीथनेबीचीपावजापहारेनीएथेवारवसतिनुअवश्य प्रमा
जेंन कतंथ्य ठे, थने वासासुके० यपां कालनेविषे जीवोनो मेला वडो घणो वा
य ठे माटे वसतिनी बीची प्रमार्जना थाय ठे तेमा वे पहेना कही ते थन तड
परे० बीची मनएहे के० मथ्यान्ह काजनेविषे थायठे तथा इतुवइ काजे अथ
ग वरां काजे इधुआदि प्राणीउंएर। वसहिके० वस्ति ससक्त थपायी बहुमा
०० पणी वार पण रमनिनी पमळइके० प्रमार्जना करवी ईहां वा गध विक्रय
दशोनाय उ. ते विक्रय था ठे - जा पूर्वोक्त प्रमार्जना प्रमाणेज जीव ससक्त
नो जाय ता पणा वसत प्रमार्जन न करवु थने जो जीव ससक्त न टने ता प
प्रमार्जना पण करवी थन जो पणी वार पुजता पण जीव समन टने न
थन वराग समन दसाय थने कजटा प्राणिउंना सगट थाय त्यार न वमि
बीची वमनिमा अयग बीजा ग्राममां जावु ॥ ६०२ ॥
अवतरण - इवे प्रण शुति कहेठ - मण शुति माड्याउं, शुतीउं तिन्निदुनि नार

વા, અકુસલ નિવિત્તિરૂપા, કુસલપવિત્તિ સરૂપાચ. ॥૬૦૩॥ અર્થ:- મનોગુપ્ત્યાદિક એટલે મનોગુપ્તિ વચન ગુપ્તિ તથા કાય ગુપ્તિ લક્ષણ ત્રણ ગુપ્તિઝંજાણવી. એઝંજ સ્વરૂપ આ પ્રમાણે ઠે.- અકુગલ એટલે અશુભ મન વચન તથા કાયની નિવૃત્તિરૂપ તે અકુ ગલ મન વચન, કાયના નિરોધ રૂપ જાણવી. અને કુગલ એટલે શુભ મનો વ ચન કાયની પ્રવૃત્તિ રૂપ જાણવી. એનો અનિપ્રાય આ ઠે:- મનોગુપ્તિ ત્રણ પ્રકારે ઠે:- તેમાં પ્રથમ અર્પિત રાંદ ધ્યાનાનુબંધિ કલ્પના સમુદાયના વિયોગ રૂપ જા ણવી. વીજી શાસ્ત્રાનુસારણી પરલોકની સાથક ધર્મધ્યાનાનુબંધિની મથ્યસ્થ પરિણ તિવાલી પરિણામવિગ્રેપે જાણવી તે કુશલ તથા અકુશલ મનોવૃત્તિના નિરાધેકરી સમ તા પરિણામરૂપ થાયઠે. ત્રીજી યોગ નિરોધાવસ્થાનેવિપે જે આત્મા આત્મ સ્વરૂપે થાય તે સ્વાત્મારામ તૃતીયા જાણવી. એ મનોગુપ્તિ થઈ હવે વચન ગુપ્તિના વે જેદ કહેઠે.- એક મુખ નયન નૃકુટિના વિકારો તથા ચપટીનો વજાડવો પ્રમુખ જાણ વી. તેમાં નેત્રને વિકાળી, મુખથી ઢુંકારો કરે નૃકુટીને ઝંઝીનીચી કરે એવી સૂચના કરવાની જે જેઠા તથા ઝંઝોયાવો, સુકારો કરવો, ઢુંકારો કરવો ઢેખાલ પ્રમુખનો નાખવો ડલ્યાદિક અર્થની જણાવનારી જે જેઠાઝં હોય ઠે તેઝંનો પરિહાર કરીને આજે મારે આ ન કરવું. એવો અનિગ્રહ કલ્યાથી પહેલી વાક્યુપ્તિ જાણવી; એટ લે જેઠાવિગ્રેપેકરી પોતાના પ્રયોજનોની સૂચના કરતો ઠતા માન ધારણ કરવા નો અનિગ્રહ લેવો નિષ્ફલ ઠે. તથા વાંચવું, પૂઠવું, તથા વીજો કોઈ પોતાને વ્યા કરણાદિ પૂઠે તેને લોક તથા આગમથી અવિરુદ્ધ મુખપોત્તિકાથી ઢાંકેલા મુખકમ લથી વોલે એમ વચન વૃત્તિને નિયમમાં રાખવી એવાં જેઠેકરી વાંચનનો જે નિરોધ તે સમ્યક જાણ રૂપ પ્રતિપાદિક જાણવી. ડહાં જાપા સમિતિનેવિપે સમ્યક્ વચન ની પ્રવૃત્તિ હોયઠે અને ગુપ્તિમાં સમ્યક્ વચનનો પણ નિરોધ ઠે એટલો જાપા સ મિતિ અને વચન ગુપ્તિમાં જેદ ઠે. યદાદુ.- ‘સમિઝં નિયમા ગુપ્તો, ગુપ્તો સમિયત્તણંમિ નયણિજ્ઞો કુસલ વય મુદીરતો, જંચંડ ગુપ્તોવિ સમ્મિઝવિ. ॥ હવે ત્રીજી કાય ગુ પ્તિ પણ વે પ્રકારે ઠે:- તેમાં એક જેઠા નિવૃત્તિ લક્ષણ અને વીજી યથાગામાનુ સારે જેઠા નિયમ લક્ષણ જાણવી. તત્ર જે દેવ સંવંધી તથા મનુષ્ય સંવંધી ડપ સર્ગો ઠતાં તથા કુથા પિપાસા પ્રમુખ પરિસહાદિક થતા ઠતાં પણ કાયોત્સર્ગ કરવા પ્રમુખવરે કાયને નિશ્ચલ કરવી તથા સર્વ યોગ નિરોધાવસ્થાનેવિપે સર્વ થા કાય જેઠાનો નિરોધ કરવો તે પ્રથમા કાયગુપ્તિ જાણવી. તથા ગુરુને પૂઠતાં શરીર સંસ્તારક, જૂમિકાદિ પ્રતિલેખના પ્રમાર્જનાદિ આગમમાં કહ્યા પ્રમાણે કિ

યા કલાપ સહિત શયનાદિક યતિને કરવો એ રીતે શયન થયેલ તથા નિદ્રેપાદિ નેવિપે સ્વપ્નદ્વેષ્ટાનો ત્યાગ કરવો અને નિયમે કરીને કાચ ચેષ્ટા કરવી તે ત્રીજી કાચગુણિ જાણવી ॥ ૬૦૩ ॥

અવતરણ - હવે ચાર અનિગ્રહ કહે છે - મૂલ - દહે લેતે કાલે, જાવેપ અનિગ્રહ વિણિદિષ્ટ, તે પુણ અણેગ જેયા, કરણસ્ત ઇમ સરૂવતુ ॥ ૬૦૪ ॥
અર્થ - ઇચ્છાથી, ક્રેત્રથી, કાલથી, જાવથી એ ચાર પ્રકારના અનિગ્રહો જિનેશ્વરે કહ્યા છે તે વલી સર્વે અનેક જેદે છે તે ત્રિલોક્ય સ્વામી શ્રીમદ્વાવીરે ઘડ્યાવ સ્થાને વિપે વિચરતા કૌંગવી નગરીમા ગ્રહણ કર્યા છે તેમા ઇચ્છાનિગ્રહ તે હુ કુલમાપ વહુજ સૂર્યના એક કોણમા તલપીશ, તથા ક્રેત્રાનિગ્રહ તે દેનારીના પગ વન્નેયત્રથી આઠરી લીધેલા હોય એક ઠવરામા હોય ને વીજુ પગ વાહાર એ વી ઠતા મને આપે તો લક તથા કાલાનિગ્રહ તે જો દિવસે વીજો પોર યજ્ઞયા પઠી વાત્રી વેશે તો લઈશ તથા જાવાનિગ્રહ તે જો માથુ મૂમેજુ ઠતા રોતી પરી વેશે તો હુ નિદ્રા લઈશ અન્યથા મારે ગૃહણ કરવી નહીં એ વિવિના અનિગ્રહે કરી જગવતે ઠમાસને પાંચ દિવસ અન્ન પાણી લીધુ નહીં પઠી ચદન વાજાન હાથે પારણો ફર્યો એ ઇચ્છાદિક ચાર અનિગ્રહો જાણવા એવી રીતે વક્ત પ્રકારે કરી કરણસિંચ રિતુ સ્વરૂપ જાણવું એ કરણના સિત્તેર જેદો ગુરુડે કહેલા છે તે આ પ્રમાણે - વેતાત્રીશ આધાકર્માટિક દોષો, પિન્ન, તેર આદ્યારશમધ્યા તેવલ્લિ શ્વલ્લ નેષપાત્ર તે વિષુદ્ધ દોષ રહિત લિયે એલકૂણ વસ્તુ ચતુષ્ટય પળે કરી ચાર પિન્નાદિક ગણાવે તથા પાંચ સમિતિઠ, મલી નવ, દાદશ જાવના મલી એકવીશ દાદશ પ્રતિમા ઠ મલી તેત્રીશ, પાંચ ઇંદિય નિરોધ મલી અમત્રીશ પચીશ પ્રતિલેખના મલી વ્રેસ ઠ, ગુતિઠ ત્રણ મલી ઠાસત્ર અને અનિગ્રહો ચાર મલી સિત્તેર જેદો થાય ॥ ૬૦૪ ॥

આશકા - ચરણ તથા કરણનેવિપે વિશેષતા શુ છે ?

સમાધાન - જેનું નિત્ય અનુષ્ઠાન હોય તેને ચરણ કહિયે, અને જે પ્રયોગન પ્રાપ્ત થયે કલ્યામા આવે તેને કરણ કહિયે. યથા વ્રતાદિ સર્વે કાલ પાન્યામો શા વે છે, પણ કોઈકાલ વ્રતથકી શૂન્ય હોતો નથી અને પિન્ન વિષુદ્ધ્યાદિક તા પ્રયો જનની પ્રાપ્તિ થયાથી કલ્યામા આવે છે એમ જાણવું એ સદસત્તમો દાર પૂરાયણો

અવતરણ - હવે 'જયા ત્રિક્ષાચારણગમણસત્તિત્તિ' એટલે જયાચારણ અને વિદ્યા ચારણોની ગમન વિપયક શક્તિનો અઠસત્તમો દાર કહે છે - મૂલ - અશ્વસય ચરણ સમશા, જયા વિશ્વાહિ ચારણા મુણઠ, જયાહિજાડપદમા, નિસ્સકાઠરવિ કોવિ

॥६०॥ एगुप्पाएण गउ, रुयगवरं मिय तउ पडिनियत्तो; वीएणं नंदीत्तर, मि
 एउ तइएण समयेणं. ॥६०६॥ पढमेणं पंढगवणं, वीउ प्पाएण नंदणं एई, तइउ
 प्पाएण तउ, इह जंघा चारणो एई. ॥६०७॥ पढमेण माणुत्तोत्तर, मगंसु नंदी
 सरंतु वीएणं. एउ तउ तइएणं, कयचेइय वंदणे समणे. ॥६०८॥ पढमेण नंदण
 वणं, वीउप्पाएण पंढगवणम्मि; एइ इहंतइएणं; जो विक्का चारणो होइ. ॥६०९॥
 अर्थ— चरण एटले गमन ते जेमां विद्यमान ठे तेने चारण कहिये. तत्र बीजा
 मुनिउने पण गमन तो होय ठे. पण इहा तो विज्ञेपे करी गमन आगमननुं ग्रहण
 करबुं जेम आ कन्यारूप वतीने. एम कह्याथी रूपवाला विज्ञेपणे करी सहित
 होय तेनी पठे ए पण जाणबुं. तेम इहां अतिशय चारित्रनी समर्थाइये करी अ
 तिशय गमनागमननी लब्धिपेकरी जे संपन्न होय तेने चारण कहिये ते वे प्रकार
 ना ठे. एक जंघाचारण ने बीजा विद्याचारण तेमां जेने चारित्र अने तपना
 विज्ञेप प्रजावथी उत्पन्न थयली गमना गमन विषयकलब्धि तेणे करी जे संपन्न
 होय तेने कहिये जंघाचारण अने जे विद्याना वज्ञे करी उत्पन्न थयली गमनाग
 मन लब्धि करी युक्त होय तेने विद्याचारण कहिये. तेमां प्रथम जंघाचारण प
 हेंजा सूर्यना किरण निश्चा करी अवलंबिने एकज उत्पाते उपढी चारित्रना अ
 धिकपणा थकी यावत् तेरमां रुचकवर द्वीपसुधी तिठो जवाने समर्थ थाय ठे.
 त्यांना चैत्य वांढेठे. अने विद्याचारण नंदीश्वर द्वीप सुधी जई शके ठे. तत्र जंघा
 चारण जे ठेकाणे जवानी इज्ञा करे त्यांसूर्यना किरणोनुं अवलंबन करीने जाय ठे.
 विद्या चारणो विपे पण एमज जाणी लेबुं. ॥६०१॥ तेमां जंघाचारण रुचकवर द्वीप
 प्रत्येजता ठतां एकज उत्पाते करी जाय ठे. अने पाठा फरतां एक उत्पाते नंदी
 श्वर नामा आत्मा द्वीप प्रत्ये आवे ठे; त्यां विसामो लेई अने बीजा उत्पाते पोताना
 स्थानके पाठा इहा आवे ठे. ए तीर्तिगतीना एवी रीते त्रण उत्पातो जाणवा ॥६०६॥
 अने ज्यारे उर्ध्वगतियें जाय त्यारेप्रथम मेरुनी गिखर उपर जवा नीकले त्यारे ए
 कज उत्पाते करी पंढकवनपर जई चढे अने पाठा फरतां एक उत्पाते नंदन व
 नप्रत्ये आवेठे अने बीजा उत्पाते पोताना स्थाने आवेठे जघाचारणने चारित्रा
 तिश्यना प्रजावेकरी लब्धिना उपजीवननेविपे ऊत्सुक्यना जावथी प्रमादनो संज
 व थायठे. तेथी चारित्रातिशयनु वंधन थईने तेनी लब्धिनी कांडक हीनता थाय
 ठे. तेथी त्यांथी पाठा फरतां वे उत्पादे करी पोताना स्थानके आवे ठे. ॥६०७॥
 विद्याचारणो तिर्तिगतियें प्रथम उत्पाते करीनेज मनुष्योत्तर पर्वतप्रत्ये जायठे.

તથા વીજે ઉત્પાતે નદીશ્વર દીર્ઘે જાયઠે ત્યાં જઈને ચૈત્ય વદન કરેઠે ત્યાંથી પાઠા
 ફરતા એકજ ઉત્પાતે ફરી પોતાના સ્થાન પ્રત્યે આવેઠે ॥૬૦૬॥ તથા ઉર્ધ્વગતિયે તે મેઠ
 ની કપર જતા પણ પ્રથમ ઉત્પાતેજ નદનવન પ્રત્યે જાયઠે થને વીના ઉત્પાતે
 પમકવન પ્રત્યે જાયઠે ત્યાં ચૈત્યોને વદના કરીને ત્યાંથી પાઠા ફરતા એકજ ઉત્પા
 તેકરી પોતાના સ્થાને આવેઠે કારણકે વિદ્યાચારણો વિદ્યાના વશથી ધાય ઝે
 તે માટે તે વિદ્યાનો વારવાર સેવન કરિયે તો અત્યંત ચોલી ધાયઠે. તે માટે ઈશ
 થી જતા એકવીસામો લિયેઠે પણ પાઠા ફરતા શક્તિના અતિશય પણાના સનવથી
 એકજ ઉત્પાતેકરી પોતાના સ્થાને આવેઠે. પણ ક્યાવીસામો જેતાનથી ॥૬૦૭॥
 ઘે ચારણોના જેવ સૂત્રકારે કહ્યા પણ ઓપજઠ્ઠણથી વીજા પણ ઘણા પ્રકારના
 ચારણો ધાયઠે તે આ પ્રમાણે -

આકાશમા ફરનારા, પર્યંક આસને બેઠા થકા જાય કાયોત્સર્ગે સ્થિત થયા
 થકા કહી જાય પગ કપાડ્યાવિના આકાશમા જતારહે એ બ્યોમચારણ જાણવા
 વીજા વલી વાઘ્ય, નદી, તથા કૂપ સમુદ્રાદિકને વિષે અપકાયજીવની વિરાધના ક
 રા વિના જલને વિષે જૂમિકાની પઠે પગ ઓપાડે તે જનચારણ હોય ઝે
 વીજા વલી પૃથ્વીની કપર ચાર આંગણ આકાશમા જયા કચી કરવાને નિપુ
 ણ હોય તેને જઘાચારણ કહિયે

નાના પ્રકારના વૃદ્ધ વેલીઠં તથા પુષ્પાદિકનું ગ્રહણ કરીને તેના સૂક્ષ્મ જીવોને
 ન વિરાધતા કુસુમની પાલ્લડીના સમુદાયને અવલંબી રહેઠે, તેને પુષ્પ ચારણો કહિય
 વીજા ચાર ઝે યોજન કચા નિર્વેય તથા નીજવત પર્વત ઝે તેના ટુક કપર
 સમ શ્રેણીયે આવવા જવાને નિપુણ હોય તેને શ્રેણિચારણ કહિયે

વીજા અગ્નિશિલાને આશ્રયીને તેજકાય જીવોને ન વિરાધતા અને પોતે પણ
 ન વજ્રતા પગે કરી ગમન કરવાને નિપુણ હોય તેને અગ્નિશિલાચારણ કહિયે
 વીજા ધૂમવર્તિ તે નિર્યંક અથવા કર્ધ્વ ગમન કરવાને અગ્નિની પરેધુમનો આ
 લગ્ન કરીને જે અસ્થગિત ગમન કરે તેને ધૂમચારણ કહિયે

વીજા વાઘાચૂકા વૃદ્ધોના અતરાયમાના અવકાશમા જે કુહજવૃદ્ધ સવધી કાનિ
 યાદાનાતનુને આજવન કરી ગમન કરવાને જે સમર્થ તેને મર્કટ તંતુચારણ કહિય
 વીજા ચંદ્ર, સૂર્ય, ગ્રહ નઠઠ તારાદિકની તથા વીજી કોઈ પણ જ્યોતિના કિરણ
 નો આશ્રયકરી ગમનાગમના કરે તેને ચક્રમણ જ્યોતિરશિમ ચારણ કહિયે

जे सामो अथवा कपंगो जे दिगार्तनेविषे वायवंगजनों होय ते दिनिये तेज आ काय प्रदेजनी श्रेणीने आश्रय करीने तेनी सायेज चाले तेने वायु चारण कहिये.

जे जाफलनुं अथजंचन करीने अप्रकायिक जीवने अप्रविशधता थका तेनीज साये गति करे तेने नीलाग चारण कहिये. इत्यादिक बीजा पण जलद एटले मेर चारण; उंय चारण तथा फलचारणादिक जाणवा ए अदमठमां हा थयो.

अवतरणः— द्रवे 'पग्निद्वारविसुद्धिं तवांति' एटले पग्निद्वार विवृद्धितपनां आं गणोत्तमो हा कह्ये— परिद्वारिचाणवतवो. जदन्न मळो तहं वळोमो; सी ठाह वाम काले. जणिआं धीरेहि पत्तं ॥ ८१० ॥ अर्थः— जे परिद्वारिये तेने प रिद्वार कहिये. ते तपविशेष जाणवो. तेणेकरे जे विचरे तेने पग्निद्वारिको कहिये ते वे प्रकारे ठेः— एक निर्विगमानक अने बीजा निर्विष्टकायिक. तेमां विवद्धि त तपविशेषने संयना होय ते निर्विगमानक कहिये. अने जेणे विवद्धित तप विशेषनुं संयन करुं न होय ते निर्विष्ट कायिक कहिये. अही नव साधुआंनो गण एटले गद्य जाणवो. तेमां चार निर्विगमानक. एटले विवद्धित तपविशेषना करनार होय; अने चार अनुचारी एटले वेयावजगर होय तथा एक कल्पस्थित वाचनाचार्य करेलो होय. यद्यपि ए सर्व साधुआं शुतातिशय संपन्न होयठे तथा पि कल्प होवाथी ते नवमांनो कोई पण एक वाचनाचार्य स्थापवामां आवेठे. निर्विगमानक तथा निर्विष्टकायिक ए वनेनो तप त्रण प्रकारनो होयठेः— जघन्य मध्यम तथा उत्कृष्ट ए त्रण प्रकारे परिद्वार विवृद्धियानो तप जाणवो ते शीतकाल. उष्णकाल तथा वर्षाकाल ए प्रत्येकनेविषे त्रण प्रकारनो जाणी लेवुं. एवुं धीर जे तीर्थकर तेथोए कयु ठे. ॥ ८१० ॥ ते जूदोजूदो देखाहेठे.

अवतरणः— तेमां ग्रीष्म कालनेविषे करवानो तप कह्येः— मूलः— तव जह नो गिम्हे, चवठ ठं तु होइ मज्झिमथो; अछम मिह मुळोसो, एचो सिसिरे प वरकामि ॥ ८११ ॥ अर्थः— ते त्रण कालोमां ग्रीष्म काल अतिरुद्ध होवाथी तेमा जघन्यथी तप चतुर्थ ते एक उपवासरूप जाणवो; मध्यम तप पष्ट ते वे उप वासरूप जाणवो; अने उत्कृष्ट तप अष्टम ते त्रण उपवासरूप होयठे. तप श ब्द नपुंसक लिंगे उतां प्राकृत जापाने लीधे सूत्रमां पुल्लिंगे राख्यामां आव्यो ठे.

अवतरणः— एनी पठी शिशिरकुलु एटले शीतकालनेविषे करवाना तपविषे कहे ठेः— मूलः— सिसिरे. व जहन्न तवो, ठछाई दसम चरिम गो होई; वासासु अछ माई, वारस पङ्कत गो नेठ ॥ ८१२ ॥ अर्थः— शिशिर एटले शीतकाल ते ग्री

પ્તમકાલથી કિંચિત્ સાધારણ છે તેનેવિષે જે તપ થાય છે તે આ પ્રમાણે
 જયન્યથી પૃથ્વ, મધ્યમથી અષ્ટમ અને વલ્કલથી દશમ તે ચાર વપવાસરૂપ
 હુ તથા વાસાસુકે ૭ વર્ષા કાલતે સાધારણ કાલને તેનેવિષે જયન્યથી
 મધ્યમે દશમ, તથા વલ્કલથી દ્વાદશમ તે પાંચ વપવાસરૂપ જાણવું ॥ ૬૧
 મૂળ - પારણમે આપામ, પચસુ ગહો હસુ નિગ્ગહો નિક્કે, કપ્પઠિયાવિ પ
 ણ, કરતિ એમેવ આપામ ॥ ૬૧૩ ॥ અર્થ - એ ત્રણે કાજનેવિષે આપામે પ
 ણ થાય છે તથા સસૃષ્ટાદિક સાત નિક્કા થાય છે તેમાંની ઠેલી પાંચનુ ગ્રહણ
 રહુ, અને આગલી બે સસૃષ્ટ અને અસસૃષ્ટ એટલો ત્યાગ કરવો એટલે વધતાં
 પાંચજ ગ્રહણ કરવાયોગ્ય છે એમ જાણવું તેમાં વાની વિવિધિત દિવસે કપ
 કહેલી ઠેલી પાંચમાની આજ મારે વેજ વિવિધિત નિક્કા ગ્રહણ કરવી એ
 ર પરિહારિકોનો તપ જાણવો અને વીજા જે તે કલ્પસ્થિતાદિક પાંચ છે, તેમાં
 એક વાચનાચાર્ય તથા ચાર અનુચારિત છે એ સર્વે પૂર્વોંક નિક્કાના અનિમહદુક
 થયા ઠતા નીકાલે પ્રતિ દિવસે આવિલ કરે ॥ ૬૧૩ ॥
 મૂળ - એવ ઠમ્માસ તવ, ચરિય પરિહારિયા અણુચરતિ, અણુચરમે પરિહારિય,
 પયઠિએ જાવ ઠમ્માસા ॥ ૬૧૪ ॥ અર્થ - એમ ઠમાસ સીમ તપ કરી પઠી પરિહાર
 વિશુદ્ધિ તપવાલા જે ચાર હોય તે અનુચરો થાય અને જે પહેલા અનુચરો હાય તે
 પરિહારિકના તપનેવિષે સમસ્ત પ્રકારે સ્થિત થાય તે પણ ઠ માસ સુધોજાણવું ૬૧૪
 મૂળ - કપ્પઠિતવિ એવ, ઠમ્માસ તવ કરેઈ સેસાઠ, અણુપરિહારિય નાવ, ચ
 યતિ કપ્પઠિપતવ ચ ॥ ૬૧૫ ॥ અર્થ - એમ વાર માસ વીલ્યા પઠી કલ્પસ્થિત
 જે વાચનાચાર્ય તે પણ પૂર્વોંક ન્યાયે કરી ઠમાસ યાવત્ પરિહારિક તપ કરે
 અને વાકીના આઠ અણુપરિહારિક નાવ, તે વૈયાવૃત્યકરપણ તથા વાચનાચાર્ય
 ણને કલ્પસ્થિત પણ રહીને ગ્રહણ કરે છે એટલે સાત વૈયાવૃત્યકર થાય અ
 એક વાચનાચાર્ય થાય એમ જાણવું ॥ ૬૧૫ ॥
 મૂળ - એવ સો અઘરસ, માસ પમાણો ય વન્નિત કપ્પો, સલ્લેવડ વિસેસો વિ
 સુત્તાઠ નાયલો ॥ ૬૧૬ ॥ અર્થ - એ પ્રમાણે કલ્પ જે આચાર વિશેષ તે અ
 માસ પ્રમાણવાલો કહ્યો તે સક્ષેપે જાણવો અત્ર જે સવિશેષ છે તે કપા
 વિશેષ સૂત્રોથી જાણવું ॥ ૬૧૬ ॥
 પ્રવતરણ - હવે કલ્પની સમાપ્તિનેવિષે જે કર્તવ્ય છે તે કહેવું - મૂળ - ૬
 મ્મત્તો ઇતય, જિણવાઠ વિતિગણવા ॥

ले पारिहारिकानुष्ठानरूपनी समाप्ति थयापठी फरी तेज पारिहारिक कल्पने पडिव जे अथवा जिनकल्प पडिवजे अथवा गव्हांहे आवे ते परिहारिक विद्युडिका वे प्रकारे ठे— इत्तर ने यावत् कथिक. तेमां जे परिहारविद्युडि कल्पनी समाप्तिअ नंतर परिहार विद्युडि कल्पने अंगीकार करे अथवा गव्हांहे विषे जाय तेने इत्तर कहिये. अने जे परिहारविद्युडि कल्पनी समाप्ति थया पठी अवधाने करी जिनकल्पने अंगीकार करे तेने यावत् कथिक कहिये उक्तंच— ‘इत्तिरिय धेरकपे, आवकहियति’ एम जाणतुं अही इत्तरोने देव मनुष्य तथा तियेचे करेला उपमर्गो जेवा के, तत्काल वात करे. एवा तथा जे अत्यंत डु खेकरी पण सहन न थाय एवी वेदना उत्पन्न न थाय अने यावत्कथिकोने तो ए वधी वेदनाउत्तनो संजव ठे उक्तंच— ‘इत्तिरियाणुवत्तंगा आयंका चेयणाय न हवति; आवकहियाण जइयाइति’

अवतरणः— आ कल्प जेनी समीपे अंगीकार कराय ठे ते दोढ गाथाये करी कहेठेः— पडिवळमाणगा पुण, जिण मग्गासे पवळंति. ॥ ६१७ ॥ तिच्चयरसमीवा. सेवगस्ता पासेवनोवअन्नस्स, ए एत्तिजंवरणं. परिहारविद्युडिगंतु ॥ ६१८ ॥ अर्थः— परिहारविद्युडिकल्पने पडिवलणहार जिन सकासे एटले तीर्थकरनी पाने अंगीकार करे अथवा तीर्थकरनी समीपे जेणे आसेव्यो ठे तेनी पासे अंगीकार करे ए वेने मूकीने बीजानीपाजे प्रतिपत्ति थाय नही एअंतुं जे चरण एटले चारित्र ते परिहारविद्युडि कहेवाय ठे. परिहार जे तपोविशेष तेणेकरी विद्युडि एटले निर्मलता जे चारित्रमां थाय एवी एनी व्युत्पत्ति जाणवी ॥ ६१७ ॥ ॥ अहिं ए परिहार विद्युडिका कया क्षेत्र अथवा कया कालनेविषे संजवेठे तेना निरूपणने अर्थ श्री पन्नवणा उपांगना पहजा पदे एना बीस क्षरोनी पस्पणा करीठे ते कहिये ठइये.

१ तेमां क्षेत्र क्षरनेविषे वे प्रकारनी मार्गणा ठे.— एक जन्मथी ने बीजी तद्भावथी तेमां जे क्षेत्रमां जन्म थयो होय त्यां जन्मथी मार्गणा जाणवी. अने ज्यां कल्पनी अंगीकार थायठे त्यां सज्ञावथी मार्गणा जाणवी. हवे जन्म अने सज्ञाव आथी पांच जगत तथा पांच ऐरवतमां प्राप्त थायठे, पण महाविदेहनेविषे नथाय. जेणे करी जिनकल्पिकोनी पठे संहरणथी सर्व कर्मजमिनेविषे अथवा अकर्म जमिनेविषे प्राप्त नथाय उक्तंच— खेत्ते जरहे रवण, मुहुंति सहगण वक्षिया नियमा’;

२ काज क्षरनेविषे अवर्माप्तिणीना तृतीय अथवा चतुर्थे आरकमां जन्म जाणवो अने सज्ञाव तो पांचमा आरामां पण जाणवो. अने उर्माप्तिणीना द्वितीय, तृतीय, अथवा चतुर्थे आरामां जन्म जाणवो अने त्रीजे तथा चांये आने

સન્નાય જાણવો ઠીક - ઠસપિણીઝ દોસુ જન્મણઝ તોસુ મતિ નાવે
સપિણી વિચરીઝ, જન્મણઝ સતિ નાવેય' ઠસપિણી ઠસપિણીરૂપ
આરકપ્રતિ નાગકાલનેવિપે જન્મનો સન્ન ન થાય કેમકે મહાવિદેહ રૂ
પે તેઝનો ઠસન્ન ઠે માટે.

૩ ચારિત્ર દારે સયમ સ્થાનને દારે કરી માર્ગણા કરવી ત્યા સામાયક
રિત્ર ઠને ઠેદોપસ્થાપનીય ચારિત્રનાજે જન્ય સયમ સ્થાનક ઠે તે સમાન
ણામ પણાયે કરીને માહોમાંહે તુઝ ઠે તે માટે ઠસરખ્યાત લોકાકાશ પ્રવેશ
ણ જે સયમસ્થાન તેને ઠઘણીને ઠચાજે સયમ સ્થાનક તે પરિહાર વિશુદ્ધિ
યોગ્ય ઠને તેપણ કેવલીની દૃષ્ટીયે ચિતવતા ઠસરખ્યેય લોકાકાશ પ્રવેશપ્રમા
થાય ઠને ધુરલા વે ચારિત્ર તેને ઠવિરુધિ પણે કરીને તેનો ઠહાં સન્ન થાય ઠે
વલી તે થકી ઠપરલાજે સયમસ્થાનકતે સૂક્ષ્મતપરાય ઠને યથારખ્યાત ચારિત્રને
યોગ્ય હોય ત્યાં હવે જેને પડિહાર વિશુદ્ધિનામા કલ્પનો પડિવજવોઝે તે પોતાની મે
લેજ તેટલાજ સયમ સ્થાનનેવિપેજ થાય ઠને શોપસ્થાનનેરિપ નજથાય ઠને જેવા
ઠતીતનય ઠધિકરી જોઈયે તેવારે પૂર્વપ્રતિપન્નની વિવદ્ધા કરિયે તેમ વિવદ્ધા ર
તાં શોપસયમ સ્થાનકનેવિપે પણ હોય જે કારણે પરિહાર વિશુદ્ધિકલ્પની સમાપ્તિ
હોય તેવારે ઠનેરા ચારિત્રનો પણ સન્ન હાયઠે એમ ઠનેરા ચારિત્રનેવિપે વર્તમાન
ઠને ઠતીત નયની ઠપેક્ષાયે પૂર્વપ્રતિપન્નનો ઠવિરોધ હોય
૪ પર્યાય દારનેવિપે, પર્યાય વે પ્રકારે ઠે - ગૃહસ્થ પર્યાય તથા યતિપર્યાય
એ પ્રત્યેક ઠલી વ વે પ્રકારે ઠે - તે જઘન્યથી તથા ઠલ્લુટથી ઠે તત્ર ગૃહસ્થ પર્યાય ઠ
ઘન્યથી ઠંગણઝીશ વર્ષ ઠને યતિપર્યાય જઘન્યથી વીશ વર્ષ ઠને વને ઠલ્લુટથી
જઘન ઠંડુ તોસા, જઘ પરિયાઝ વીસા, વોસવિ ઠકોસ વેસૂણા ઇતિ વલી જે
ઠનેવિપે - જન્મેણ તોસ વરિસો, પરિયાણ ણિયુણવોસ વરિસો ય, પરિહાર પ
ઠ, કપ્પઘ મણુઝંદુરિસહો ॥ ૧ ॥ ઇત્યુક
પ તીર્થ દારે નિશ્ચેયકી તીર્થપ્રવર્તતામાં હોય પરતુ તીર્થને ઠણપ્રવને તથા તીર્થનેરિ
પરિહાર વિશુદ્ધિક થાય નહી તીર્થને ઠનાવેતો જાતિ સ્મરણાવિક થાય ઠકચ -
ઠેતિ નિયમઝધિ હોઘ, સતિઠમિનઠણતહ નાવેવિ, ગણુપત્તેવાજાઈસરણાઘદિ ઠ
આગમ દારમાં તે પુરુષ ઠપૂર્વ આગમનો ઠધ્યયન કરતો નથી કેમકે પરિહાર
ઠધિકરનો કલ્પ ઠધિકરીને ઠાદલોઠે જે તપ તેના આરાધવેકરી તેરુલ રૂ

त्यथाय अने पूर्वाधित श्रुतने निरंतर मन स्थिर राखवाने अर्थे एकाग्रचित्ते स्मरणकरेते यष्टं अपुष्टं नाहि क्लृप्तं आगममेतो पडुच्चतं कर्षं; जमुचिय पगहियजो गाराहणउ ए सकयकिञ्चो ॥१॥ पुढाहीणं तु तयं पायं अणुसरइ निञ्चमेवेतो; एग गमणोसम्मं विस्सोयसिगाय खयहेउं. ॥२॥

७ वेद द्वारें प्रवृत्तिकालें मात्र पुरुषवेद अने नपुंसकवेद ने परिहार विद्युद्विपणो संनवेठे पण स्त्रीवेदने संनवतो नथी अने अतीत नयने अधिकरीने जो पूर्व प्रतिपन्ननो चितन करियें तो सवेदि अने अवेदिपण होय तेमां श्रेणीप्रति पत्तिना अज्ञावे सवेदी अने उपशम श्रेणी अथवा कृपकश्रेणी प्रतिपत्तिने स्थानके अवेदि उक्तं वेदोपवृत्तिकाले ५ वी वळो उहोइ एगयरो ॥ पुढपडिवन्नगो पुण, हो ५ सवेदो अवेदोवा ॥ १ ॥

८ कल्पद्वारमां स्थितकल्पमां होय परंतु अस्थित कल्पमां न होय त्रिकर्षं नियनियमा इतिवचनात् तेमां आचेलिकादिक दशस्थाननेविपे रहेलाजे मुनि तेने स्थित कल्पि कहियें अने जे शय्यातर पिंदादिक चारकल्पोमां रहेनारा अथवा चेलकादिक वाकीना ठ कल्पोमां रहेनारा होय तेउना कल्पने अस्थित कल्प कहेठे.

९ लिङ्गद्वारमां नियमेकरीने इव्यालिंग अने जावलिंग ए वने लिङ्ग जाणवा परंतु एके लिंग विना पण विवद्वित कल्पने पडिवजवानो अधिकार नथी

१० लेश्याद्वारे तेजोलेश्यादिक त्रणलेश्याये पडिवजे अने पूर्वप्रतिपन्न सर्व लेश्याये पडिवजे ते कोईकने थाय त्यां अत्यंत अशुद्ध लेश्याये प्रवर्त्तेनही किंतु थोडीसीवेळारही आपणा वीर्यनावळे पाठो वळे परंतु कर्मने वसे प्रवर्त्ते नही.

११ ध्यानद्वारमां प्रवर्द्धमान धर्मध्यानेकरी परिहारविद्युद्विक कल्पने पडिवजे अने पूर्वप्रतिपन्न आर्त रौद्र ध्यान पण थाय ठे परंतु त्यां घणो रहे नही.

१२ गणनाद्वारमां जघन्यत्वे करी त्रण पडिवळे अने उत्कर्षे करीने एकसो गण पडिवजे अने पूर्वप्रतिपन्न जघन्य अने उत्कर्षेकरी सो गण पडिवजे पुरुष गणनायें जघन्य सतावीस पडिवजे उत्कर्षेकरी एक हजार पडिवजे तथा पूर्व प्रतिपन्न जघन्यथी अने उत्कर्षेकरी एकसो पृथक्त्व अथवा एक हजार. आहच गणउ तिन्नेवगणा; जहन्नपडिवत्ति सयस उक्कोस; उक्कोस जहन्नेणय, सयसोच्चिय पुढपडिवन्ना ॥ १ ॥ सत्तावीसजहन्ना, सहस्समुक्कोसकअपडिवत्ति ॥ सयसो सहस्ससोवा, पुढपडिवन्न जहन्न उक्कोसा ॥ २ ॥ ज्यारे पूर्वप्रतिपन्न कल्पमांथी एक निकलेठे अने वी जो प्रवेश करे ठे त्यारे नाना प्रक्षेपने विपे प्रतिपद्यमान कोईवारे एक थायठे अ

यथा पृथक्त्व एतत्ते जुदाजुदा पण थायते अने पूर्वप्रतिपन्न पण एमन कोईएक वारे एकज थायते अथवा जुदाजुदा पण प्राप्त थायते उक्तंच पडिवळमाण न यणा, एहोळ्ळ एकोविकण पक्के ॥ पुषपडिवन्न थारिय, नईया एको पुहत्त ॥ १ ॥

१३ अग्निग्रहद्वारमां इच्यादिक चारे अग्निग्रह ग्रहण यता नही केमके था कल्पज यथोक्त स्वरूपे महा अग्निग्रह रूपते उक्तच द्वाईय अग्निग्रह, वि विन रुवात दुति पुणकेई ॥ अयस्स जावकप्पो, कप्पोच्चि यग्निग्रहो जेण ॥ १ ॥ एयम्मि गोव राई, नियमानियमेण निरववाढाय ॥ तप्पालण विधपर, अयस्स विसुद्धिणानु ॥ २ ॥

१४ प्रवज्याद्वारमां ए परिहार विद्युदिक कोईने दीक्षायापे नही पण यथा शक्तिये उपवेश थापे उक्तच ॥ पद्मावेदनसो, अन्नकप्पवियएत्ति काकण ॥ १ ॥ वति

१५ सुनापनाद्वारे ए कोईने सुमन करे नही ईहां कोई पूठे जे प्रवज्याने अनता नियमे सुमन थाय माटे प्रवज्या ने ग्रहणे एनो पण ग्रहण यथो तेम वता बु दो द्वार केम कह्यो तेनो उत्तरजे प्रवज्यां द्वारमा नियमे सुमननो अत्तनव ठे के मके अयोग्यने कोईके प्रवज्या दीवाठता पण पठी योग्यताने जाणपणो सुमननो अयोग्य पणोठे तेमाटे जुदो द्वार कह्यो

१६ प्रायश्चित्तद्वारमा सूक्ष्म अतिचार कपनाठता पण निश्चेथी चारेगुरुनो या यश्चित थाय केमके ए कटप एकाग्रतायें थायते तेमाटे तेना जगथी गुरुवोपलां

१७ कारणद्वार कारण शब्दे आलंबन कहिये ते रुढीपरे जे बुद्धिज्ञानादिक वतहोयतेने आलंबन नहोय केमके जेना आश्रयथी अपवाद पदनां सेवनार या य एचो काई ते अंगीकार करेज नही एणेतो निरापेक्षपणे जे कर्म ह्य निमित्त तप ने प्रारब्धोठे तेहिज यथोक्त विधियेकरीने पूरणकरे

१८ नि प्रतिकर्मद्वारमां शरीर आश्रयतो आरवमा पहेलो मेल मात्र पण का ठेनही कारण तेनो शरीर नि प्रतिकर्मठे माटे अने प्राणांत उपसर्ग थावे तापण अपवाद सेवेनही उक्तच निष्पन्निकम्म सरीरो, अधिमलाइग्गिना वणोइसया पाव तिएवियमहा, वसणमि नवट्टए वीए ॥ १ ॥ अप्पवहुत्तालोयण, विसया इ उ उ हाव एसत्ति, अहवा सुहजावाठ, वहुगपेय चिय ईमस्स ॥ २ ॥

१९ निष्ठा द्वारमा परिहार विद्युदिक निष्ठा अने विहार ए वेहु त्रीना व होरने विपे करे तथा वाकीना पदोरेनेविपे कायोत्सर्गकरे निष्ठातो स्वप्न जणाय ठे अने जो कोईपण कारणे एतु नयावल क्षीण यथुं होय तेथी विहार न थाय तथापि ते महानाग्यगान अपवादने सेवन करे नही किंतु यथा याग्यपणो यो

તાનો આચાર પૂરો કરે. ઝક્કંચ તડ્યાએ પોરિસિએ, નિસ્કાકાલો વિદ્યારકાલોય, સેસા સુય ઝસ્તગ્ગો, પાયં આપ્પાય નિદત્તિ ॥ ૧ ॥ જંઘાવલંમિ સ્વીણે, અવિહરમા ણો વિ નવર જાવક્કે, તઠેવ અદ્ધાકપ્પં, કુણ્ણ ઝજોગં મહાનાગો ॥ ૨ ॥

૨૦ વંધ દારે એ પરિહાર વિશ્વદિક વે પ્રકારે તેમાંજે કલ્પ સમાપ્તે તેહિજ કલ્પ પડિવજે અથવા ગદ્ધમાં આવે તે સ્વર અને વીજા જે આંતરા રહિત જિનકલ્પ પડિવ જે તે યાવત્ કથિક જાણવો વલી એટલો વિગ્રોપ જે સ્વરને એકલ્પના પ્રજાવથકી દેવ મનુષ્યકૃત ઉપસર્ગ તથા તત્કાલમરણને આપે એવા રોગાદિક તથા સહન કરવાને દોહિલી એવી વેદના પણ નથાય અને યાવત્ કથિકને એવી વેદનાઝનો સંજવઠે એ વીસમો વંધ દાર થયો વિસ્તારે શાસ્ત્રાંતરથકી જાણવો એવીરીતે એ પરિહાર વિશ્વદિકનો ઝંગળોતેરમો દાર સમાપ્ત થયો.

અવતરણ:—અદ્ધાલંદતિ એટલે યથા લંઘિસાધુનો સીતેરમો દાર કહિયેઠે. મૂલ:—લંદંતુહોક્કાલો, સોપુણ ઝક્કોત મક્કિમ જહ્નનો ॥ ઝડઝહ્ન કરો જાવિહ, સુક્ક ઇસોહોઈ ઝજહ્નનો ॥ ૬૧૯ ॥ અર્થ:—સિદ્ધાંતની પરિજાપાયે લંદશવ્દે કાલનો ઝચ્ચારણ થાયઠે માટે લંદ શવ્દે કાલ સમજવો તે કાલ ઝલ્લુટ મધ્યમ અને જ ધન્ય એમ ત્રણ પ્રકારે તેમાં ઝડઝહ્ન કરોકે ૦ પાણીયેકરી નીજેલો હાથ જેટલા કાલમાં સુકાઈજાય તેને જ ધન્ય કાલ કહેઠે આટલા કાલને જ ધન્ય જે કહ્યોઠે તે માત્ર પ્રત્યાશ્વાનના નિયમવિગ્રોપને લીધે જાણવો અન્યથા સિદ્ધાંતમાંતો કાલ નો જ ધન્યપણો સમયાદિ લઘુણ અતિસૂક્ષ્મતરને કહ્યોઠે ॥ ૬૧૯ ॥

અવતરણ:—હવે ઝલ્લુટ અને મધ્યમ કાલનો પરિમાણ કહેઠે. મૂલ:—ઝક્કો સપુહ્વકોઢી, મક્કોપુણ હુંતિ યોગઠાણાઈ ॥ ઇષ્પુણ પંચરત્તં. ઝક્કોત્તં હોઈ અહ્લંદં ॥ ૬૨૦ ॥ અર્થ:—ઝલ્લુટ કાલમાનતો પૂર્વકોટી સંખ્યાપ્રમાણઠે તે પણ ચારિત્રના કાલમાન આશ્રયેકરીને ઝલ્લુટ કહેલોઠે અન્યથા પલ્લોપમાદિરૂપ એવોપણ ઝલ્લુટ કાલનો સંજવઠે. પુણકે ૦ વલી મક્કોકે ૦ મધ્યમકાલના વરસપ્રમુખ જેઠેકરી યો ગઠાણાઈકે ૦ અનેક સ્થાનક હુંતિકે ૦ ઠે. ॥ ૬૨૦ ॥

અવતરણ:—ઈંહાં પાચ રાત્રી પ્રમાણ ઝલ્લુટો લંદ હોય તેજ દેખાઢેઠે. મૂલ:—જમ્હાવ પંચરત્તં, ચરંતિ તમ્હાઝ હુંતિ અહ્લંદી ॥ પંચેવ હોઈ ગઠે, તેસિંઝક્કોત પ રિમાણં ॥ ૬૨૧ ॥ અર્થ:—જમ્હાઝકે ૦ જે માટે પંચરત્તંકે ૦ પાચ અહોરાત્રલગે પેટાઈ એટલે પેટાઢિ વીથીયેં ગ્રામાદિકનેવિપે નિહાને અર્થે વેહ નિર્વાહ કરવા સારું ચરતિકે ૦ વિચરે તમ્હાઝકે ૦ તે કારણ પણ માટે હુંતિકે ૦ થાય ઠે અહ્લં

दीके० यथाजंभी अने जेनो पचेवहोऽगष्टेके० जे पांचनो समुदा
 एटले लंदिकाना पचक ए नामना गण एवा कल्पने प्राप्तयाप
 गणनाये ए पुरुष परिमाण उत्कृष्ट ठे एम समजबु ॥ ६२१ ॥
 १ अवतरण - हवे एमाना सर्व प्रकारनो कथन करतां अथर्गारय
 लीधे नथी करता पण यथा लदिनो जिनकटपनी साये समपणो अने
 येते मूल - जाचेवियजिणकप्ये, मेरासाचेव लदियाण तु. नाणत्तपुण
 मासकप्ये ॥ ६२२ ॥ अर्थ - जाचेवके० जे जिणकप्येके० जिनकटिपकने
 रनी तुलनादिरूप मेराके० मर्यादाकहेलीठे साचेवके० तेज मर्यादा ल
 यथालदिने माटे पण घणु करीने कहेलीठे अने नाणत्तके० नानात्वचेद त
 उ अने यथालदिने घणुकरी सरखाजठे पुणके० वली सुत्तेके० सूत्रनेविपे
 नेविपे मासकटपनेविपे अने चकार शब्दे प्रमाण विपयिनेविपे चेद प
 अवतरण - हवे विधानपूर्वक थोडु कहीने प्रथम मासकटपनो जे
 खाहेते, मूल - अहलदियाणगष्टे, अण्डिविषाण जहजिणाण तु ॥ नव
 सेसो, उठवासे पणगचउमासो ॥ ६२३ ॥ अर्थ - तेमां प्रथम यथालदिक
 रनाठे एकगष्टनेविपे प्रतिबद्ध अने बीजा अप्रतिबद्ध एवा वे चेद ठे, ते
 लदिकने गष्टनेविपे प्रतिबध ते कारणपरत्वे काई न साजलेजो जे अर्थ तेने
 वाने माटे ठे एबु मानबु ल्यारपठी यथालदिकने गष्टनेविपे अप्रतिबधोउ
 ए ठे अने प्रतिबधोनी तवेण सत्तेणो इत्यादिक जावनारूप सपूर्ण पण साम
 ठे ते जेवी जिनकटिपकोनेविपे पूर्वे कहेली तेवीज जाणवी, हवे नवरके० ए
 कारना यथालदीकोने जिनकटिपकोथी कालनेविपे एटजो विशेष चेद जाण
 जे उठवासे पणगचउमासेति एटले कुतुबधकालमा यथालदीक साधुउ
 विल्लीण ग्रामादिक होय तो ते गामनी ठ प्रकारनी गृहपत्तिरूप गेरी करीने ए
 एक सेरीमा पाच पाच दिवस निष्ठाटन करेते ते निष्ठा घृतादिक पाच माहेली
 दीक्षुदी निष्ठा जिये जे एक दिवशे लीधीते बीजे दिवशे लिये नही अने तेज विधि
 वास पण करेते ए प्रकारे ठ बीधीये करीने एक गाममा मास पूर्ण करेते हवे
 जो तेबु मोटु गाम न होय तो तेनी पासेना नाना नाना गाममा पाच पाच दि
 वस रहेते अने वर्षाकालना चारमास एक गाममा रहे उक्तच कल्पनाप्ये एके
 क पच दिणे, पण पणठ निष्ठिउमासो, एतजुणिश्च जइ एगोचिव मासो सवियारा
 ति विविन्नोतोठवी हीउकाठ एकेकी ए पच पच दिवसाणि हिउति विइयाए वि

पंच दिवसे जाव ठीए. वि पंच दिवसा एवं एग गामे मानां नवऽ अहमहि एगो
गामां नवियागे नांदवं नवजंतीया ए ठगाम विनम्ल पणियं तेषां तेनि एक्क पं
चदिवसाणि अहंति एवं मानो विजिह्माणां पण पण निष्ठिं द्रोडति ॥६२३॥

अवतणः - द्वे गव प्रतिवय तथा अप्रतिवऽ यथा जंदिक्कां पण्यर जेद
कहेते - सृज - गव पडि वडाणं. अदजंतीयां तु अद पुरा विनेमां. उगगद जा
ते निंतु. मां आय गियाग आजवऽ ॥ ६२४ ॥ अर्थः- अयादिक्का काण्य गव
नंयते प्रतिवऽ ते जेते एवा यथाजंदिक्कां गव अप्रतिवऽ यथाजंदिक् मायं पु
ण्यं वजी अदकं एतजो विंगय जेद ते. ते कहे ते. गव प्रतिवऽ यथाजंदि
काण्यना जेजोग पंचक जहण कंत्रावगृह कहेजां ते ते तवाज आचायना निधाय क
रीते विद्वा कं ते तेज आचायना पणने कंत्रावगृह याय ते. ए तात्पर्य. द्वे ग
वमां अप्रतिवऽ जं ते तेने जिन कल्पीती जेम कंत्रावगृह नयी ए जेद ते ॥ ६२४ ॥

अवतणः- वे प्रकारना यथाजंदिक्का पण निह्मादनना नाना प्रकार
कहे ते.- सृजः- एगवमहि ए पणगं ठीदी उंय गामिकुंति. दिवसे दिवसे अ
हं अमंति बीही सुनियमेण ॥ ६२५ ॥ अर्थः- जनुवऽ राजतेविप एतजे नीनह
तु तथा श्रीमादि आठमानमां एक उपाश्रयमा मात्र पांच दिवसरयन गहेते.
अने वयांजुमां चार महिना गहे ते. गाममां ठवीथीउ एतजे गंगीउ करीते गहेते.
द्वे एमां एवा अर्थ ते के यथा जंदिक् जं ते गृहयंजिय द गंगीए गामने विपे
कल्पना कं ते. अने एक एक गंगीते विप पांच पांच दिवस निह्मापयेदन कंते.
तथा त्याज वान कं ते. उकंच पंच कथ्य चुरां. ठप्रागे गामां कौण्ड एगं पांच
दिवसं हिं मिनि तद्वे वतंति वानासु एगव वतन्मानांति ते गंगीमां दिवसे दिवसे नि
यमे करीते पत्पर निह्मा पर्यदन कं ते. उधनादि निह्मापंचक मांथी जे एक दिव
से कं ते तेज फरी बीजे दिवसे कं नही. एतजे द्रगंज जुदी जुदी निह्मा कं
ते. ए जाव ते. आ प्रमाणे अमे कहेलु ते ते उचम प्रकारनी बुढिवाजा पुरा
ए नमयाविरोध करी बीजा प्रकारनुपण आख्यान कहुं एवा अमागे आगयते.

अवतणः- द्वे मृत्रना नाना प्रकारनां क्यन कर्ता प्रथम यथाजंदिक्
ना जेद कहे ते.- सृजः- पमिवऽ इयं विहु. एक्कि ते जिपाय घेराय ॥ अह
स्तउदंनमिय. अन्नमंतेनेनि पडिवंवा ॥ ६२६ ॥ अर्थः- यथाजंदिक् वे प्रकारना ते.
एक गव प्रतिवऽ अने इवकं बीजा गव अप्रतिवऽ. ते जेते वजी दंरकवे प्रकार
ना ते. एक जिन कल्पिक अने बीजा त्यवि कल्पिक. तेमां जे यथाजंदिक् कथ्य

સમાપ્તિ કરી પઠી જે જિન કટપને પઢિવજસે તે જિન કટપક જાણવો પઠી સ્થવિર કટપને પઢિવજે તે સ્થવિર કટપક જાણવો હવે જે ગઠને વિષે વદ થાય છે તે અનેક પ્રકારે કરી થાય છે તેના કારણ કહે છે અઠસ્ત અર્થનો જે દેશ કહિયે શેષ તેને અર્થે એટલે ગુરુને સન્મુખ જે સૂત્રનો કરવામાં મધુ તેની સમાપ્તિ થઈ નથી હજી અસમત કે ૦ પુરો કહ્યો નથી કેટલાકી રહ્યું છે તે પુરો કરવાને અર્થે યથાલલિકને ગદ્યમા પ્રતિવદ થાય છે ॥ ૬૨૬ ॥

અવતરણ - હાં કોઈ પૂછે જે ત્યારે સૂત્રાર્થ પૂરણ કરીને પઠી યથાલલિક કેમ પઢિવજતો નથી તેને ઉત્તર કહે છે મૂલ - જગ્ગાઈસુ તરતે, તો પઢિવજીતુ તવાહિતિયા ॥ ગિસહતિ જ અગહિય, તથય ગતૂણ થાયરિં ॥ ૬૨૭ ॥ અર્થ - જગ્ગાઈસુકે ૦ થુનજગ્ર આદિશબ્દથી થુનયોગ અને ચડવજાદિક તુરતનો થાય જાણી અને વીજો મુહૂર્ત હજીગણો દૂર હોય તેવારે ગુરુ સમીપે પ્રાર્થ કરેલા અર્થે પૂરણ કહ્યા વિના જ તે થુનમુહૂર્ત પઢિવજે પઠી તે ગદ્યમાથી નિકલીને ગુરુ દેત્રમાં અથવા ગ્રામમા અથવા નગરમા રહ્યા હોય તે નગરથી બાહિર કેટલેક દૂર દેત્રમાં જઈ રહે ત્યાં તે અત્યંત વિશિષ્ટ કઠોર એવા સમસ્ત અનુષ્ઠાન ગ્રહણ કરે અને ત્યાં જ અગહિય કે ૦ ગુરુપાસે જે નથી અધ્યયન કરેલો અર્થ, તે તેને ગુરુ પોતે વ્યાવતઠતો તેના સ્થાનકે જઈને તે યથાલલિકને વિશેષ અર્થસમજાવિ આપે આશકા - તે યથાલલિક પોતે જ ગુરુને સન્મુખ આવી વિશેષ અર્થ કેમ સમજી જતો નથી તત્રોત્તર મૂલ - તે સિતપ પયમ્મડ, રેત્તે સ્તાણ તે સિમે દોસા, વદત મવદતે, લોગમિ હોઈ પરિવાઈ ॥ ૬૨૮ ॥ અર્થ - જ્યાં ગુરુ હોય તે દેત્રમાં જો તે યથાલલિક આવે તો તેને અનેક દોષ પ્રાપ્ત થાય તે દોષ કહે છે - જો યથાલલિક ત્યાં ગુરુપાસે આવે તો ગદ્યમા રહેનારા સાધુ તેને વદના કરે તેને કાપે તેના ગુરુ આચાર્યાદિક સીવાઈ વીજા કોઈ સાધુને વદન કરે નહીં તેવારે વીજા ગદ્યમા સાધુ ઉપર વાંધાવતા જો યથાલલિક ન વાંધે તો લોક નિંદા કરે કે આ ગદ્યમા સાધુ ઉપર શી અર્થે નિર્ગુણ છે કેમકે વીજા સાધુ મુનિરાજ એને વદ કરતા ઠતાં એ તેમની સાથે જાપણ પણ કરતો નથી અને વદન પણ કરતા એવી નિંદાની શકાઈ વલી તે ગદ્યમાં રહેલા સાધુને પણ લોકો એમ કહે કે એ અવશ્ય ઘટ્ટે ઉપર જોઈ છે નિર્ગુણ છે માટે એને વાંધે છે પણ જ્ઞાન દાપ્ત નહીં અથવા એ ગદ્યમા સીધોને એમાં કાંઈ માર્ગ નથી

इत्यादि अपवाद आय माटे आचार्य ते यथाज्ञेदिने नन्मुपजर्ज्ञेज अर्थआपे
 मूत्र - ननरेझजर्ज्ञेगंतुं. आयर्गिर्ज्ञादि पड्मोचैव ॥ अतर पत्तिपडिवस. जगा
 मयमद्विच यमद्विच ॥ ८७॥ निपडअपग्निगं. तेवदंते नवदड्मोच. तंनुम पडि
 वडा. नाद्विजद्विज्ञाड विद्वर्गंति ॥ ८८॥ अर्थ - कदाचिन ते आचार्यनो जयावज ही
 पदोय तेथोते नामो जई शके नही तो पोतानी मूत्र केंद्रथी अडीगयत कपणनो नि
 हाचया नंवथी ग्रामपिण्य तेने अंतरपत्नी कहिये त्यां जाय अथवा मूलकेंद्रथी वा
 द्वि अथवा मूलकेंद्रज बीजी वस्तिमा आचे वायव्य चली अथवामूत्रगी वस्तिमें आवे
 इहा ए जाय के जे आचार्य यथाज्ञेदिने नमीपे जई शके नही तो ते यथाजं
 दिमाहे जे धारणा कुशल होय ते अंतर पत्नीयें आवे त्यां आचार्य तेने जईने अर्थ
 कहे इहां वली मंयाडीया साधु ते मूत्र केंद्रथी अशन पान लेईने आचार्यने
 आपे पठी ते गुरु जांजन करी नयानमय पोतानी मूत्रगी वस्तिमें आवे
 हवे ते गुरु जो अंतर पत्नीयें पण आववाने असमर्थ होयतो अंतरपत्नी
 अने प्रतिवृत्तग्रामने विचाजे जई अर्थ रुचनकरे त्यांपण जावाने असमर्थ होयतो
 प्रतिवृत्तग्रामेजाय त्यां जई न शके तो प्रतिवृत्तग्राम अने मूलकेंद्रविचारजाय
 त्यां जई न शके तो मूल केंद्रथी बाहेर ज्यां कोई लोक नहोय एवा एकांत प्रदेशे
 जाय त्यांपण जई नशके तो मूलकेंद्रमाज बीजे स्थानके जाय त्यापण जई नश
 के तो मूलकेंद्रनी वस्तिमाहेज गुप्तस्थानके ज्यां बीजा लोक न होय त्या आचार्य
 तेने अर्थ आपे एम त्या गया थका तेने गृहवासी साधुवांटे पण ते यथाज्ञेदि त्या गृह
 वासीया साधुने वांटेनही पठी ते अर्थ जेप अप्रतिवद् उतां लेइरुने पठी ज्यां
 पोतानी इहामा आवे त्या विहारकरे उक्तच कल्पचूर्णो आयरिएसुत्तपोरसिं अथ
 पोरिसिंच गन्धेनियाणदाउं अहलंदियाणं सगामगंतुं अथंसारेइ अहनतर इदोवि
 पोरिमीउं दाउंगंतु तोमुत्तपोरिसिंदाउंवच्च ॥ अथपोरिसिंसोसेणदवावेइ अथसुध
 पोरिनिंपिदाउं गतुनतरइतो दोविपोरिसीउं सीमेणवायावेइ अथपणाअहलंदिएवाएइ
 जइनसकेइआरिउंउवेत्तवहि अथाज्ञेद्विसगासगंतु ताहेजोतेसि अहलंदियाण धार
 णाकुसजो अंतरपत्ति आसने खेनवसहिंएति आयरियातस्सगंतु अथंकहति एथपुण
 संवाडो नत्तपाणंगहाय आयरियस्स नेइगुरु वेयाजियंपडिइति एवपिअसमठे गुरु अं
 तरपत्तियाएपडिवसजगामस्सय अंतरावा एइतिअसतिपडिवसनेवाइए असतिपडिव
 नस्सवसगामस्स य अंतरावाएति असतिवसजगामस्सवहियाएवाएति अंतरतेसंगामे
 अन्नाएवसहीए अंतरते एगवसहीएचेव अपरिजोगउवासेवाएति इत्यादि ६१॥ ६२॥

अवतरण - हवे जिनकटिपक यथाजडिक अने स्थवरकटिपक यथाजडिकनो माठो माहेजेविशेष नेदवे ते कहेने मूल - जिणकटिपियायतद्विय, किञ्चिन्निगठपितेनर्माति, निष्पटिकम्मसरीरा॥ अविअष्टिमज्जपिनचणिति ॥ ६३० ॥ अर्थ - तेमा जिनकटिपक यथाजडिक तो पोताना कटपमा स्थित समये मरणात् रोगादिक उत्पन्न यथा ता तेना नाशने अर्थ काऽपण चिकित्सा करता नथी केमके तेनो नि प्रतिक्रिया शरीर एटले पोताना शरीरे प्रतिक्रिया रहित ठे भाटे ते नगवत पोताना नेत्रतवरी मेल मात्रनेपण काढतानथी ते कटपस्थितनो एवुज लक्ष्ण ठे ॥ ६३० ॥

अवतरण - हवे स्थविर कटिपक यथाजडिक कहे ठे - मूल - येत्तण तात्त, अतरत्त अपिणति गह्वस्स, तेवि असे फासुएण, करिति सब्बि परिकम्म ॥ ६३१ ॥ अर्थ - स्थविर कटिपक यथाजडिक ते वली नानात्व एटले अनेक प्रकारे थाय ठे ते आवीरीते - अतरत्त के० पोताना समुदायनो साधुहोय तेला शरीरे उत्पन्न थयेजु रोग सहन करी नशके तो ते यथाजडिक पाठा गह्वमा जाय अने ते गणपंचक पूरो करवाने अर्थ ते गह्वमा रहेनार उत्तम ज्ञानवत अने प्रमुखे करी युक्त एवा बीजा मुनिने पोताना कटपमा प्रवेश करावे पठी ते गह्वमा गयला रोगी साधुने बीजा गह्ववासी साधुज प्रासुक अन्न पान औषधादि करी समस्त परिकर्म घणा प्रकारे करे ॥ ६३१ ॥

हवे कोने वस्त्रपात्र थाय अने कोने नथाय ते कहे ठे - मूल - एक्के परिगहगा, सप्पावरणा हवति येराउ ॥ जे पुणनिजिणकपे, जयए ति व उपायाऽ ॥ ६३२ ॥ अर्थ - स्थविरकटिपक यथाजडिक पाचे प्रत्येक एकेक तद्ग्रह धारण करे ठे अने सप्पावरणाके० प्रावरण एटले वस्त्रेकरी सहन होय अने जे यथाजडिकोमाथी पत्नी जिनकटपमा जसे एटले जिनकटिपक यथानर्मा होय तेउने प्रत्येक वस्त्र, पात्र, पततद्ग्रह, ए सर्वनी जयएके० नजना ठे एके केटलाएकोने वस्त्र, पात्र, इत्यादिक साधन होय, अने केटलाकने ते साधन होय एवा अवातर नेट ठे ॥ ६३२ ॥

अवतरण - हवे सामान्य करीने यथाजडिक साधुना प्रमाण कप करे ठे गणमाणउजहन्ना, तिन्नि गण सयग्गसोय उक्कोसा ॥ पुरित्तपम ए पनरत्त, सहस्स सोचेय उक्कोसा ॥ ६३३ ॥ अर्थ - गणमाणउ क गह्वना प्रमाण थकी जहन्नाके० जघन्ये करी तिन्निगणके० त्रणगण थाय उक्कोसाके० उत्तुष्टवे करी सयग्गके० शतपृथक्त्व गण थाय तेमज पुरित्तपमा

के० पुरुष प्रमाण करियें तो जघन्य पनर पुरुष थाय ठे केमके ए कल्पमां प्रत्ये
क पांच पुरुष होय ठे ते पांचने जघन्य त्रण गणोकरि गुणियें तेवारे पन्नर पुरुष
थाय ठे अने उत्कृष्ट पुरुष प्रमाणतो सहस्त्र सोचेवके० एक सहस्त्र प्रत्यक्त्वथाय

हवे सहस्त्र प्रत्यक्त्व पुरुष प्रमाणनाज आश्रयेकरीने फरी विशेष कहे ठेः—
मूलः— पडिवज्जमाण गावा. ऽका ऽहवेज्जण पस्केवि ॥ होंति जहन्ना एए, सय
ग सोचेव उक्कोसा ॥ ६३४ ॥ अर्थः— प्रतिपद्यमान यथालंदिकोको निश्चेकरीने पां
च मुनिनो एक गवथाय ठे तेमां ज्यारे ग्लानत्वादिक कारणे वशे एकादि उण
थाय अथवा पस्केवि के० प्रहेष एटले प्रवेश कराववाना योगेकरी पंचक गव थाय
ठे ए परमाणो जघन्य प्रतिपद्यमानक गण पण समजवा अने उत्कृष्ट प्रतिपद्य
मानक पण शतक प्रत्यक्त्व समजवा ॥ ६३४ ॥

मूलः— पुवपडिवज्जगाणवि । उक्कोस जहन्न सोपरीमाणं ॥ कोडिपहुत्तं नणियं ।
होऽ अहलंदियाणंतु ॥ ६३५ ॥ अर्थः— पूर्वेप्रात थयेला यथालंदिपण जघन्ये
करीने अने उत्कृष्टताए करीने कोटि प्रत्यक्त्व संख्यादिक थाय ठे. तेमां जघन्यपरि
माणंतुं प्रमाण न्यून संख्याए समजवुं. आप्रमाण पूर्वे जेणे यथालंदिपणो आदखो
ठे एवा पडिवज्जणहार यथालंदिक साधुओनुंकह्यो. उक्तंच कल्पचूणौ पडिवज्जमा
णगाजहन्नेणं तिन्निगणा उक्कोसेणं सयपुहत्तं गण एपुरिसप्पमाणेणं पडिवज्जमाण
गाजहन्नेणं पन्नरस पुरिसाउक्कोसेणं सहस्त्रपुहत्तं पुवपडिवज्जगाणं जहन्नेणं कोडि
पुहत्तं उक्कोसेणवि कोडिपुहत्तमिति ॥ ६३५ ॥ इति यथालंदिक साधुनो दार समाप्त.

अवतरणः— निज्जामयाणं अडयालत्ति एटले निर्यामक जे ग्लाननी परिचर्या
करे तेवा साधुना अडतालीस जेदोनो एकोतेरसुं दार कहेठे. मूलः— उवत्त दार
संधार कह्ग वार्डिय अग्गदरंमि।जत्ते पाणे वियारे, कह्गदिसाजे समज्जाय॥ ६३६ ॥
एएसिं तु पयाणं । चउक्कगणं गुणिज्जमाणेणं । निज्जामयाणसंखा । होऽ जहा
समयणिदिच्छा ॥ ६३७ ॥ अर्थः— हवे निर्यामक एटले अशक्त थयेला सा
धुओनी शुश्रूषा करनार ते साधुओनीपासैं रहेठे. आ योगे करीने तेथो
ने पराधीनपण एवा दोपेकरी डुट होवार्थी ते अगीतार्थे ठे एवुं समजवुं नही,
कारण कोऽ कालप्रसंगे शुश्रूषा करनारपण गीतार्थादि गुणयुक्त अने वर्णनकरवाने
योग्य थायठे, अने तेनामा बहुसारा गुणो होऽने ते विशेषे करी साधुओनी शु
श्रूषा करवामाटे उद्युक्त थायठे. ते शुश्रूषां करनार उत्कृष्टेकरी अडतालीस प्रका
रना ठे. तेतुं वर्णन करेठे उवत्त एटले उद्धर्तनादिए करीने साधुना शरीरनी शुश्रू

प्रवचनसारोद्धार.

पा करनार चार जण होय बीजा दार एटले साधुना अन्यंतर अदरने
 लोकनो समर्दन टाजवाने अर्थे रहेनारा चार होय त्रीजा सथार एटले स
 आपनार चार होय चौथा कहग एटले अनगन वृत्तिराजा साधुपासे रह
 कथन करनारा चार होय पांचमा वार्य्य एटले वाद करनारा चार होय न
 गदारमि एटले अग्रधारनी पासे रहेनारा चार होय सातमा जत्ते एटने साधु
 न्न परिवेषण करनार चार होय आठमा पाणे एटले पाणी आणवाने योग्य
 होय नवमा वियरे एटले उच्चार परिस्थापक चार होय थने दशमा प्रसव
 परिस्थापक चार होय इग्यारमा कहग एटले बाह्यार धर्म कथन करनारा चार, क
 रमा दिसा जे समझाय एटले पूर्व, दक्षिण, पश्चिम अने उत्तर एचारे दिशानेति
 जे रहीने हजारो गोरपुरुषोत्तमो युद्ध करवाने समर्थ होय ए पूर्व कहेंजा वार प्रकार
 निर्यामक ते प्रत्येक साधुना चारचार नेठ ठे ए प्रकारे सर्व निर्यामकानीतरना ध
 डतालीशनी थायठे ए प्रमाणे सिद्धातनेविषे अडतालीश कहेंजाठे ६३६॥६३७
 अवतरण - हवेसूत्रकर्ता पोतेज अडतालीश लक्षणनु विवरण करेठे मून-
 उवत्तति परावत्तयति पडिवन्न अणसण चउरो ॥ तह चउरो अप्रितर डवार नू
 जमि चिछति ॥ ६३८ ॥ सथारय सथरआ, चउरो चउरो कहति धम्मसे ॥ चउ
 पवाविणोसे अगगदारे सुणिचउक ॥ ६३९ ॥ चउरो जत्त चउरो य पाणिप तउ
 चिप निहाजिती ॥ चउरो उच्चार पुरि उवति चउरोय पासवण ॥ ६४० ॥ चउ
 बोहि धम्म कहिति चउरो वि चउसु विदितासु ॥ चिछति उवइवर, स्त्रिया सहस
 हिणो सुणिणो ॥ ६४१ ॥ अर्थ - अहिया सामान्य विप्रि ए धणुकरिने अनशन
 व्रत करनारा साधुए पोतेज उवर्तनादिक करवु, परतु ते करवाविषे ते साधु थ
 समर्थ होय तो तेनी शुश्रूपाविषे योजना करेला चार साधुउ उवर्तन करेठे उ
 वर्तन शब्द साधारण ठे, ए माटे तेज चार साधुउ उवर्तना पराप्तना एने
 वयजवो पाथजवो एना उपलक्षणथी उगडवो, वेसाडवो वाहार नेईजवा अद
 र लाववो उपधिनो पडिवजवो इत्यादिक शुश्रूपाकर्म ए चार करेठे तेमन अथ
 तर धारनी पासे जे चार साधु रहेठे ते त्या आवनारा लोकोनी जीड न पाव
 ते सारु ते अनगनी पासे रहेठे केमके ते त्या न रहेतो ते धारनी पाम नाग
 नी जीड थाय तेथी अनशनव्रत करनारानी समाधिमा पिघ्न उत्पन्न थाया ॥ ३६॥
 तेमज बीजा चार साधु ते अनशनीने अनुकूल समाधिनी वृद्धि थवा सात न
 स्थारक विद्यावणहार थायठे ते न करे तो तेने समाधिनी वृद्धि थवा नही न

मज ते अनगनी पोते तत्व गीतार्थ ठे तेम ठतापण वीजा चारसाधु विदितते
नी पासे उत्तम प्रकारनी विगिष्ट देशनाथी धर्म कथन करे ठे. जो पण ते सर्व
रीते शास्त्रार्थमां निपुण होय तो पण अनगनादिके करीने तेने उद्देश प्राप्त थाय ठे
ते दूर थवा सारु धर्म कथन करेठे. तेमज वीजा चार साधु, वाढी अनगनव्रत
करनाराना प्रजापथी विस्तार पामेली मृति श्रावक लोकोए करी देखीने कोर्क ड
गत्मा डुष्टबुद्धिवत् पुरुष ते मृतिने न सहन करी वीतरागना मतनी निंदाकरवा
आवे तेनुं निराकरण करवा सारुं वाढ करनारा अतिशय वक्ता अने प्रमाणनेविपे
निपुण एवा चार जड्विषसंपन्न साधु ते डुष्टोनो पराजव करी ते अनगनीनी शुश्रूपाकरेठे
तेमज बाहेरने दरवाजे चार साधुउं सामर्थ्यवान रहेठे तेउं अन्य जनोनो प्रवेश
निवारवाने अर्थे त्यां रहेठे ॥ ६३९ ॥ तेमज वीजा चार साधु ते तेणे अनगनी
यें आहारनो त्याग कर्यो ठतां कदाचित् लुधायेपीडीत तेने आहारनी अपेक्षा था
य तो ते आहारनी याचना करेठे ते कोर्क देवता संचारथी आहारनी याचना क
रेठे किवा ग्लानता प्राप्त थवाथी याचना करे ठे तेनी परीक्षा करवा सारु ते चा
र साधु प्रथम तेने प्रश्न करे ठे के तमे गीतार्थ ठो किंवा अगीतार्थ ठो अथवा
तमने अनगनव्रत करेजानुं स्मरण ठे के नथी. तेवारे ते प्रस्तुत कहे के मने व्रत
नुं स्मरण ठे एवुं केतां पण आ समये दिवस ठे के रात्रीठे. इत्यादिक प्रश्न पुढी
खातरी करे ने जाणे के ए देवता अधीष्टित नथी किंतु परीसह पीडीतठे तेवारे
तेने समाधी संपादान करवाने अर्थे किंचित आहार समर्पण करेठे पठी ते आ
हार स्विकारीने ग्लानत्वनो पराजव करीने समाधिनी वृद्धि करेठे हवे जो कदाचि
त् वेदनादित आहार न करे तो ते आर्त्तव्यानेकरी जवनपतिव्यंतरादिक प्रत्यनि
क देव बर्त्सने पठी कदाचित् यतिने उपडव करे तेमज वीजा चार साधुउं तेना दे
हने वांछादिक प्राप्त थाय तेनी शान्ती करवा सारु पाणीनी गवेपणा करेठे. तेम
ज वीजा चार साधुउं एकांतस्थलमां उच्चार ते वडिनीति परठवे तेमज वीजा
चार साधुउं मूत्रोत्सर्गने दूर परठवे ॥ ६४० ॥ तेमज वीजा चार साधुउं उपाश्र
यनी वाहार रहीने लोकोनो समीपे मनने आनंद करनारा धर्म कथन करे ठे. ते
मज वीजाचार साधुपूर्व, दक्षिण, पश्चिम, अने उत्तर ए चारे दिशाने विपे रहिने
तुड उपडवथी रक्षण करेठे ते चारे सहस्रयोधि महामद्य जेवा जाणवा. ॥ ६४१ ॥

अवतरणः— हवे ए अढतालीश साधुउं जो प्राप्त नथाय तो केटलाये चला
वबुं ते कहे ठे. मूलः— ते सबानावे ता कुळा एकेकगेणकणा ला तप्पासविई ए

गो जलाइ अनेसउ वीउ ॥ ६४२ ॥ अर्थ - ते निर्यामक सर्वे अमृताजीश प्राप्त न
थाय तो ते प्रत्येक चारमाथी एक एक कमी करवो तेना अजावे वेवे कमी करता
एवा प्रकारे करीने जघन्य माने करी यावतु वे निर्यामक अवश्य होवाजोइए ते
वेमां एक अन्नशनी साधुनीपासे निरतर रहेवे वीजो पाणी विगेरेनी गवेपण कर
नारो होइने अन्नपानादिक आणवा सारु पर्यटन करे मूलतो उत्सर्गे अन्नशनी
पोतेज सर्व करे अने तेम जो न करे तो अदतालीसमाथी उठा करता यथा
योग वे जोइये पण एक निर्यामके अन्नशनव्रत करनारानी सुश्रुया नकरवी यहु
क एगोजइ निह्णवगो अण्णावत्तो पराप वयणच, तेसाण समजावे वि, दुती वीउ
वस्त कायवोत्ति ॥ ६४३ ॥ ए अदतालीस निर्यामकोनो एकोतेरमो द्वार समाप्त थउ.

अवतरण - पणवीस जावणाउ सुहाउत्ति एटले पचीस जावना जे शुन वे
तेनो बहोतेरमुं द्वार कहे वे - मूल - इरिया समिए सयाजए, उवेह, शुनेक
पाण नोयण ॥ आयाण निरेक डगठ सजए समाहिए सजयए मणोवई ॥ ६४४ ॥
अर्थ - प्राणातिपात निवृत्ति प्रमुख पाचमहाव्रतोनु दृढत्व सपादन करवासारु जे
जाविये, अन्वसीये तेने जावना कहे वे तेमा प्रथम जावना शब्दोनो अर्थ कहेवे
जेना योगेकरीने सन्मार्गोनो अन्त्यास थायवे तेने जावना कहेवे जेम अन्त्यासवि
ना विद्यामलीन थाय वे तेम जावनाना अन्त्यासविना व्रत मलीन थायवे ए
प्रत्येक महाव्रतनी पाच पाच जावनाउ वे तेमाना प्रथम महाव्रतनी पाच जावना
कहेवे प्रथम इरियासमिति एटले समता राखवी केमके, समता रहित य
को अ समता वत प्राणी जीवनी हिसाकरे माटे ए प्रथम जावना जाववी

हवे सपाके समस्तकाले उपयुक्त थको उत्तम प्रकारे एकाग्रचित्ते थई अवनोत्त
करीनेनोजन करे वा शब्देकरीने जलप्राशन पण करेवे एमा एवो अर्थ वे केपा
ताना पात्रमा पढेली जिह्वा पोताना नेत्रेकरी अवलोकन करे अने ते निह्ण
प्राप्त थएला मद्दिकादिकोनो बारवार निवारण करी प्रत्येक जिह्वाने वयते थन्नो
अवलोकन करे, अने पोताने स्थानके आवी प्रकाशयुक्त जग्यामा बेसीन प्रति
प्राप्तमा जोतो जोतो नोजन करे, तेमज अवलोकन करी जलप्राशन का ए प्र
माणे न अवलोकन करतो नोजन करे किंवा जलप्राशन करे तो तेथी प्राणीजी
हिसानो सजव थाय वे ए प्रमाणे वीजी जावना कही

तेमज प्रात्रादिकनु ग्रहण करवु थयवा ग्रहण करेलु पात्र फरी नीचे मूकवु तमा
सुगुप्ता नकरे एटले जे स्थलथी पात्रादिक ग्रहण कखु ते स्थल थयवा ते पात्रादि

क जंतु उंना उपसर्गे पीडित ठे के नही तेनो विचार करी ते पात्रादिक ह्वालन पूर्व क ग्रहण करे अने ते प्रमाणेज सारे स्थले मूके एवुं न करेतो प्राणीनो घात करनार थाय ठे ए त्रीजी जावना थई.

तेमज साधु संयम समाधिये युक्त थको कोइपण कर्मनेविपे प्रवर्त्त थाय त्यारे स्वस्थ अने शांत तथा अडुष्ट चित्ते ते कार्य करे एवुं जो न करे अने डुष्ट चित्ते करे तो तेनो कायसंलीनतादिक उद्योगपण सर्व कर्मबंधनोकारण थायठे. इहां प्रसन्न चंडनो दृष्टांत जाणवो. श्रूयतेहि प्रसन्नचंडो राजर्षिर्मनोऽगुप्या जावितोऽहिसाव्रताहिं सामकुर्वन्नपि सप्तमनरकष्टव्योयोग्यंकर्म निर्मितवान् ॥ आ प्रकारनी चोथी जावना ठे.

ए प्रकारेज मिथ्यावाणी उच्चार करे नही. केमके मिथ्याजापण करनार प्राणीनो घात करेठे एम वचननो अडुष्ट पणो प्रवर्त्ताववो ए पांचमी जावना. तत्त्वार्थ ग्रंथमां आ पांचमी जावनाना स्थाने एषणा अने समिति लक्षण ए जावना कहेली ठे. ॥ ६४३ ॥ एवा प्रकारनी प्रथमव्रत नी पांच जावना कही.

हवे बीजा महाव्रतनी पांच जावना कहेठे.— मूल — अहस्तसत्रे अणुवीथ जासए जे कोह लोहजय मेव वळ्ळए ॥ सदीहरायं समुपेक्ष्यासिया मुष्ठीं दु मोसं प रिक्लृण सया ॥ ६४४ ॥ अर्थः—हवे हास्य न करता सत्यजापण बोलवुं केमके हसीने बोलनारो कदाचित् मिथ्याजापण पण करे, ते नयाय तेने प्रथमजावना जाणवी.

तेमज सत्यक् प्रकारे ज्ञान पूर्वक विचार करी जापण करे केमके विचार कखाविना जो बोले तो कदाचित् मिथ्या जापण पण बोलाय तेथी तेने बैर पीडा अने सत्वोपघातादिकनो संजव थायठे. ए बीजी जावना जाणवी.

तेमज जे क्रोधनो, त्याग करे एवो जे साधु तेनो स्वभाव मोहवुं अवलोकन करनारो ठे ते एवो थईने निरंतर निश्चयथी मिथ्याजापणवुं वर्जन करे ठे अने क्रोधने स्वाधीन थनारो वक्ता पोतानी अथवा बीजानी अपेक्षा न करतां जे म तेम बोलतो थको कांइपण मिथ्याजापण करे एटजा माटे क्रोधनी निवृत्ति करवी तेज श्रेष्ठे ए त्रीजी जावना जाणवी.

तेमज लोने परानव करेवुंठे चित्त जेवुं ते प्राणी अन्यंत इय्यनी इहाए जूठी साह्मी विगेरे वेईने मिथ्याजापण करनारो थायठे. माटे सत्यव्रत पालणकरनाग साधु ए लोचनो त्याग करवो ए चोथी जावना जाणवी.

तेमज जयपीडित जे होय ते पण पोताना प्राणादिकना रक्ष्ण सारु कपट

यी बोलेने माटे निर्णयपणु स्थापन करतु ए पाचमी जावना जाणवी एवी ए
बीजा महाप्रतनी पाच जावना कही ॥ ६४४ ॥

हवे व्रीजा महाप्रतनी जावना रुहेने - मूल - समयमेव अउग्गहजायण वडे
मझम निसम सइनिक्क उग्गहा ॥ अणुन्न विय उज्जियपाणनोयण जाइतामाहम्मि
याणउग्गह ॥ ६४५ अर्थ - जे साधु जनते ते समयमेवके० पोतेज पोताने सुने
करिने निह्हादि पदार्थ सम्यक रीतिए जाणीने गृहपति अथवा गृहपतिये जेने
आज्ञा दीयी होय एवा लोकोनी पासे याचना करेते पण परमुखे याचना करे न
ही ए रीते देवेदादिक अवग्रहनी याचनाये प्रवर्तवो केमके घरना मालेकसिवाय
बीजानी पासे याचना करे किया बीजाना मुखे याचना करावे तो माहोमाहे निरा
निर्दटनादिक अने अदत्त परिजोगादिक दोष प्राप्त थायते, ए प्रथम जावना जाणवी

तेहिज मागी लीधेजा अवग्रहनेत्रिप तृणादिक लेवा सारु पण बुद्धिमान मा
धु उद्यम करेते ते केवी रीतेके अवग्रहना देनारनो अनुज्ञा वचन साजनीने तृ
णादिक निये परतु तेना वचन साजटयाविना जो तृणादिकजिये तो ते अदत्त सी
कार कर्पा सरखुं थायते ते न करे एवीजी जावना जाणवी

तेमज समयके० सदासर्वकाल निह्हुके स्पष्ट मर्यादा ए अवग्रहनी याचना क
रवी एमा एवो अर्थते के एकवार स्वामिए अवग्रह दीयो हाय तो बारवार अव
ग्रहनी याचना करवी पूर्वे अवग्रह माग्यो उता त्या ग्लानादिक आवस्थायें मूत्र
पुरीपात्सर्ग परवता पात्र कर अने चरण प्रक्षालन करता स्थानानिदायकनी
पीडानो परिहार करवा सारु याचना करवीजजोईये एवी व्रीजी जावना जाणवी

तेमज अणुन्नवियके० गुरुनी अथवा अनेरा साधुनी आज्ञा लेईने पोतें जो
जन करे किया जज प्राशन करे एमा एवो अर्थ ठे के सूत्रोक्तविधिये नीम जे
प्राशुक एपणीय ते आलोपण पूर्वक गुरुने जणावी गुरुनी अनुज्ञालेई मननीन
अथवा एकलो नोजन करे एना उपलक्षणथी कधिक उपग्रहिक नेदनिन्नज भर्मे
साधनना उपकरणो ठे ते सर्व गुरुनी अनुज्ञायेंज सेवन कर अन्यथा अदत्त
सेवन कया प्रमाणे थाय ठे ए चोयी जावना जाणवी

तेमज जे सरखे धर्मे चाले तेने साधर्मिक कहिये एटले जे एक शासन प्रतिप
न्न सविज्ञ साधु प्रथम कोई क्षेत्र माशादिक कालनो शक्रोश योजन कृत्रावग्रह
मागीने रहोते तो तेनी अनुज्ञा लीयाविना जो बीजोसाधु त्या गहे तो ते चारी क
या सरसु थाय ए पाचमी जावना जाणवी, ए व्रीजा महाप्रतनी पाच जावना कही

હવે ચોથા મહાવ્રતની પાંચ જાવના કહેઠે. મૂલ.—આહારગુને અવિનૂતિયપ્પા ડગ્ગિન નિપ્પાડ ન સંથવેહ્લા ॥ બુદ્ધે મુણી સુદ્ધકહં ન કુહ્લા ધમ્માણુ પેહીતંથં વંચ ચેરે ॥ ૬૪૬ ॥ અર્થ — જે આહારને વિપે ગુત્ત યાય પણ અતિ સ્નિગ્ધ અને માત્રાધિક જે આહાર હોય તે આરોગે નહીં કેમકે અતિ ગવલસ્નિગ્ધ મધુર રસ યુક્ત આહારનો પ્રીતિ પૂર્વક નોજન કમ્યાથી ધાતુપુટ્ટી થાય તેથી વેદોદય થવાને લીધે અબ્રહ્મ સેવા કરે અને જો કેવલ અતિમાત્રા નોજન કરે તો તે ચક્રી પૂર્વોક્ત ઘોષ ન થાય કિંતુ કાય ક્લેશ તો અનુનવે માટે પર્ગમિત આહાર કરવો એ પ્રથમ જાવના જાણવી.

હવે વિનૂપારહિત ઘેહ એટલે સ્નાન વિલેપનાદિ નાના પ્રકારની વિનૂપા ધારણ કરવા વિપે આસક્ત ચિત્ત થયું તો બ્રહ્મવ્રતને વાધા ડપજે એ વીજી જાવના જાણવી.

તેમજ સ્ત્રીને અવલોકન કરવી નહીં. અર્થાત્ સ્ત્રીના અવયવ જે મુખ, સ્તના ટિક તે ડગ્ગાપૂર્વક ન જોવા. તેમ ચિત્તવવા પણ નહીં જો ચિંતવિયે તો બ્રહ્મવ્રતના અતિચારનો સંજવ થાય એ વીજી જાવના જાણવી.

તેમજ સ્ત્રીની સાથે પરિચય કરવો નહીં કેમકે તેનો સંસ્તવ, વસ્તિ તથા તેણે ડપયુક્ત ગયન, આગન ડગ્ગાટિક વિષય તેનું સેવન કરતાં ડતાં બ્રહ્મવ્રતનો જંગ થાય ઢે. એ ચોથી જાવના જાણવી.

તેમજ બુદ્ધકે જેને તત્ત્વજ્ઞાન પ્રાપ્ત થયેલું ઢે, એવો સાધુ તેણે કુહ્લ કે ૦ પ્રગં સા કરવાને અયોગ્ય એવી સ્ત્રીવિષયક કથા વર્ણન કરવી નહીં. તે વર્ણન કરવાના આસક્ત પણાથી મનને ડન્માદ પ્રાપ્ત થાયઢે. એ પાંચમી જાવના જાણવી. એ પાંચ જાવના એ કરીને જાવિત જેનું અંતરકરણ ઢે તે ધમ્માણુપેહી કે ૦ ધર્મનુ સેવ ન કરવામાં તત્પર થઈને સંધં કે ૦ સમ્યક્ પ્રકારે બ્રહ્મચર્યની વૃદ્ધિને પામે ઢે એ પાંચમી જાવના જાણવી એવી ચોથા વ્રતની પાંચ જાવના કહી ઢે. ॥ ૬૪૬ ॥

અવતરણ:— હવે પાંચમા મહાવ્રતની જાવના કહેઠે.— મૂલ.—જે સદ્ધ રુચ રસ ગંધ માગે, ફાસેય, સંસપ્પમણુણુ પાવે ॥ ગહિં પડસં ન કરેહ્લ પંપિએ, સેહો ડંતે વિરે અકિંચરે ॥ ૬૪૭ ॥ અર્થ — તેમાં જે સાધુ તેણે ગન્ધ, રુપ, રસ, ગંધ, એ ચાર વિષયો મકાર એ અલાહ્ણિકઢે તેથી આગત આવ્યો જે સ્પર્શ તેને પણ પામીતેને વિપે આસક્ત થઈને સેવન કરવું નહીં એક મનોહર અને વીજા પાપકારક તે અમનોહર એટલે ડટ્ટ અને અનિષ્ટ, તેને વિપે રાગ ઢેષ કરે નહીં એ વિષયો સેવન સમયે વહુ મનોહર લાગે ઢે પરંતુ એનું પરિણામ કુહ્લ ઢે. માટે પંપિ ત અને તત્ત્વજ્ઞાન જાણનાર વલો ઢાંત કે ૦ જિતેંડિય પુરુષ તેણે એડના ચપર ધિ

૨૫૦
 રક્ત થઈ સર્વ વિષયોનો પરિત્યાગ કરીને વાહ્યાન્યંતર પરિવ્રજ રહિત થઈ અર્કિચ્છો
 થયું અને એ શબ્દાદિક પાંચના અણ કરવા થકી એ પાંચમા મહાવ્રતની પાંચ જાવ
 નાઈ થાય અને જો એમ ન થાય તો શબ્દ, રૂપ, રસ, ગંધ અને સ્પર્શ એ પાંચ વિ
 ષયોને વિષે આસક્ત થઈ પાંચ પ્રકારે કરી વ્રતનો જંગ થાય તે માટે એ પાંચ વિ
 યોનો પરિત્યાગ કરવો આ એકંદર પચીશ જાવનાઈ પાંચ મહાવ્રતોને વિષય
 હેલીઈ છે. ॥ ૬૪૭ ॥ એ શુન જાવનાનો વધુતેરમો દાર સંપૂર્ણ થયો

થવતરણ - અસુહાઈ પળવીસતિ એટલે અશુન પચીશ જાવનાનો તોતેરવું
 દાર કહેતે મૂલ - કદપ્ય દેવકિંચિત્ત અનિર્ઝંગા આસુરોય સંમોહા ॥ એસાદુય્ય
 સઘા પચરિહા જાવણા તથા ॥ ૬૪૮ ॥ અર્થ - તેમા કાદર્પિ દેવકિંચિત્ત, આ
 નિયોગી, આસુરી, અને સમોહા એ પાંચ પ્રકારની અપ્રગત જાવનાઈ છે તેનો
 પ્રથમ કદર્પ એટલે કામ તેણે કરી પ્રધાન હાસ્ય પ્રમુલ્લ નેનવિષે નિરતપણે કરી
 ને વિટસમાન એટલે જાર પુરુષ જેવા જે દેવવિગ્રોષ તે કદર્પ કહિયે તેની જે જા
 વના તે કાદર્પિ જાવના જાણવી એમજ દેવોમા અસ્પૃશ્યાદિ તટલે જેને થઈતો
 નહીં એવા પાપિષ્ઠ જે કિલ્લિચ્છિક દેવવિગ્રોષ તેની જે જાવના તે દેવકિંચિત્ત જાવના
 તેમજ આસમતાત્ પ્રકારે અનિષ્ટુજ્યતેકે ૦ મુલ્લે કરીને દૂતકર્મને વિષે બ્યાપાર ક
 રેતે તે આનિયોગિક એટલે કિરુરસ્યાનીય દેવવિગ્રોષ તેની જે જાવના તે અનિષ્ટ
 ગી જાવના તેમજ અસુર એટલે સુવનપતિ દેવવિગ્રોષ તેની જે જાવના તે આસુ
 રી જાવના તેમજ સમુદ્વૃતિ એટલે સમ્યક્ પ્રકારે જે મુજાય તે અત્યંત માહને પા
 મેજા દેવવિગ્રોષ તેની જે જાવના તે સમોહા જાવના આ પાંચ જાવના અપ્રગત જ
 ને સંક્લેશકારક નાના પ્રકારના સ્વજાવની કહેલીઈ છે તેમા જે સાધુ તત્ત્વર વર્તે
 જે જાવનાને વિષે પ્રવર્તે તે સાધુ શુન જાવનાના મદ પળા થકી અશુન જાવના શુન
 થયો થકો ચારિત્રના લેગ પળા થકી તેજ કંદર્પાદિક દેવ વિગ્રોષ તેડની ગતિન પામે
 ઠકચ જો સજડ વિણ્યાસુ અપ્પસઘા સુવદ્દ કહિવિતો. તથેહેસુ ગણ ૬ સુતંત્ર ક
 ડ ચરણહીણો, તેમજ મર્વયા પ્રકારે જે ચારિત્રરહિત હાય તેની તો જગના જાણ
 વી તે તો કદાચિત્ પૂર્વોક્ત દેવવિગ્રોષની ગતિમા જાય અને કદાચિત્ નરકમા કિવા
 તિર્યગયોનિમા કિવા મનુષ્યયોનિમા પણ ઇત્યન્ન થાય છે ॥ ૬૪૮ ॥

થવતરણ - આ પાંચ જાવના પ્રત્યેક પાંચ પાંચ પ્રકારની છે તેમા પેહેની પા
 ચ પ્રકારની કાદર્પી જાવના કહેતે મૂલ - કદપ્પે કુકુર્ણ દોસીનતેય હાસનપ
 ય ॥ પરિમિદ્ય જણણેવિય કદપ્પો યોગહાતહ્ય ॥ ૬૪૯ ॥ અર્થ - કદર્પ કોકુચ

दुःशीलत्व, हास्यकरण, परविस्मयजनन तेमां कंदर्प अनेक प्रकारनो ठे ते कहे ठे कहे कदाट्टकरी मोटा उंचा गव्दे करीने हास्य करवुं. परस्पर हास्य मस्करा करवी पोताना गुरुप्रमुखनी साथे निष्ठुर वक्रोक्ती ए यथेष्ट नापण करवुं कामशास्त्रनी कथा कहेवी तुं आवीरीते कर एवुं कहीने कामोपदेश करवो. का मविषयक प्रशंगा करवी. ५ त्यादिक ए ठ प्रकारे कंदर्प नावना करे. यडुकं कहेक हकह स्सहसणं कंदप्पो अणिहु पापसंलावा कंदप्पकहा कहेणं कंदप्पुवएस संसाय ॥

तेमज कुकुच एटलेनामनीचेष्टा तेनोजे नाव ते कौकुच कहिये ते वे प्रकारनो ठे एक काय कौकुच बीजो वचन कौकुच तेमां जे पोते हास्य न करता नृकुटी नेत्रादिक देहाव यवे करीने हास्य कारक चेष्टा करीने बीजाने हसावे ते काय कौकुच कहिये तेमज पोतेप ए हसीने बीजाने पण हसाववो पोते हास्य करतो विविध प्रकारना जीवोनी नापाना शब्दो पोताना मुखयी उच्चार करे वाजित्र प्रमुख मुखयी वजावे तेथी बीजाने हसवुं या वे ते बीजो वचन कौकुच. यडुकं लुमनयण वयण दसणवएहि करचरण कन्नमा ईहिं ॥ १ ॥ तंनं करेऽ जहहस्तऽ परोउचणा अहस्तंवा

तेमज डुष्ट स्वनावनो जे नाव ते दुःशीलत्व त्यां संव्रमावेगे करीने बीजाने अवलोकन न करतां जे अणविमास्यो उतावलो उतावलो बोलेठे. अने जे शरद कालनेविपे एटले अश्विन तथा कार्तिकमासनेविपे ठपे करीने गोधासमान शीघ्र शीघ्र गमन करे ठे, अने जे सर्व ठेकाणे कोईपण विचार न करतां कोईपण कार्य उतावलो उतावलो करेठे अने तीव्रदर्पे करी महाअजिमान युक्त यको निरतर स्फुटन पांम्यो सरखो रहेठे. ते सर्व दुःशीलत्व जाणवुं. यडुकं नासऽ डुपं डुपं गह्वएय दरिउवगोविसो मगए ॥ मन्त्रद्वयद्वयकारी फुटऽ उविउ विदप्पेण.

तेमज जे नामनीपरे बीजाना नापादिक विषईया विरूपवेपना ठिडोने निरतर गवेपण करतो रहे अने तेवाज विचित्रवेप अनेविचित्र नापणे करीने जोनारा लो कोने तथा पोताने हास्य उत्पन्न करावे ते हास्य करण कहिये. यडुकं वेसवयणे हिं हासं जणयंतो अण्णो परेसिंच ॥ अहहासणोत्ति चन्नऽ वयणोवठले निययंतो.

तेमज गारुडी विद्यावर्गरे इंद्रजालप्रमुख कौतुहले करी अने प्रहेजिका कुदे टकादिकोए करीने तेवा तेवा जे ग्रामना नानाप्रकारना लोकोने पोते हास्य न करतां विस्मय उत्पन्न करे एम अज्ञानी लोकोने फसवे ठे तं परविस्मयजनन जा एवो यडुकं. सुरजालमाऽएहिं तु विम्हय कुणऽ तव्विह जणस्स ॥ तेसुन विम्हयऽ सपं आहट्टकुहेमएहिंच ॥ १ ॥ ए पांच प्रकारे कांडाप्प नावना कटी ॥ ६४ए ॥

અવતરણ - દેવકિલ્ચી જાવના પાંચ પ્રકારની છે તે કહે છે મૂન - ૬
 યનાળ કેવલીણ ધમ્માયરિયાળ સઘ સાદૂળ, માઈ અવસુવાઈ કિંચિત્તિપ નાવ
 કુણડ ॥ ૬૫૦ ॥ અર્થ - એક હાદશાળીરૂપ અતજ્ઞાન વીજો કેવલ જ્ઞાન
 વીજો ધર્માચાર્ય એલે ધર્મનો ઉપદેશ કરનાર ચોથો ચતુર્વિંશ સઘ પાંચમા સાધુ
 યતિ એસરનો અવર્ણવાદ બોલે અને માયી એલે પોતાની શક્તિ યુત કરનાર તે મા
 ચી અવર્ણવાદિ એલે અશ્લાયારૂપ સુજ્ઞાનાદિકના સારા ગુણ ઠતા તેની નિ
 કરીને તેમાં અથતા દોષ કાઢાડવા તેમાં અતજ્ઞાનનો અવર્ણવાદ આવી રીતે વે
 જે દૃષ્ટી આદિક ઠ પ્રકારના જીવનિકાય તે ઠજીવણિયા અધ્યયનમાં હે કર્ત
 યતી નસ્ય પરિહા અધ્યયનેવર્ણ્યા તેમજ પ્રાણાતિપાતાદિક વ્રત પણ ફરી જ
 મ્પાંજ કહ્યા છે તેમજ પ્રમાદ તે મધ્યાદિ જે અપ્રમાદના વિપક્ષી જૂત છે તે વ
 પુનરંકિયે ઠેરાળે ઠેરાળે કહ્યાને ત્યા પણ તેટલુજ કથન કહ્યું છે પણ થત
 તા ક્ષ્યાયે નથી તેવારે એમ ચલી ચલી કહેતા સુજ્ઞાને પુનરુક્તિ દૂપણ વળ
 ય ઠ તથા તમાર જો મોહનીજ યાંઠા છે તા સૂર્ય પ્રકાસિ પ્રમુલ જ્યોતિષ જા
 નો શોપ્પોજન છે કેમકે એ અધ્યોતો સતારના હેતુ છે માટે નિરુપયોગી છે એવી
 એ સુજ્ઞાની નિદા કરી અવર્ણવાદ બોલે છે ઠકચ કાયાવયાય તેજિય ત ચવ વમા
 અપમાયાય ॥ મોક્ષાદિગારિયાળ જોડસ જોળીદિ કિ ફક્ક ॥ ૧ ॥

હવે કેવલજ્ઞાનનો અવર્ણવાદ કહે છે તે જી રીતે કે કેવજીને જ્ઞાન દર્શન
 પોળ એ છે અનુક્રમે કરીન થાય છે જિગ સમકાલેજ પ્રાપ્ત થાય છે તેમાં જ
 ક્રમેફરી પ્રાપ્ત થાય છે એ કહેતા તા જ્ઞાનફાલમાં દર્શનનો અનાય અન દર્શ
 કાજમા જ્ઞાનના અનાય થયો એ પ્રકારે પરસ્પરનુ આવરણત્વ પ્રાપ્ત થમે હવે જ
 પત્ એક સમકાલે પ્રાપ્ત થાય છે એમ કહેસો ત્યારે જ્ઞાન અન દર્શનનુ અવર
 જે તિવ્રત્વ રહેજો નહી જીતે કેવજ જ્ઞાનીના અવરણવાદ વાલે છે ઠકચ
 સમુપ્પાળ અગ્રાંઝા યળયા હવેજ પિાકેવલ દસળ નાળાળમેગજાલય ॥ ૧ ॥

હવે ધર્માચાર્યોના અવર્ણવાદ કહે છે એ ધર્માચાર્યની જાતિ માગી નથી જ
 કશ્વવહારમા કુજગ નથી, એ ઠચિત અનુચિત જાણતો નથી ક્યાંજિ નાક
 કારનાં જાણ ગુમ્પાંયે વોલે અને ગુમ્પા રિનયમાં પ્રવેત નહી, નમન પુજ
 તિજીને મહેવળ કરતા ઠતા મર્વે સજાની મમહુ ગુમ્પા અગ્રતાદાય જાન
 એ પ્રતિહૂન પપો આચરણ કરે ઠકચ જગાઈદિ અચર જગડ વડડ ન
 વવાર ॥ અદિત્ત તિદપ્પેદો યા મગડ અણુજો ॥ ૧ ॥

हवे संघनो अर्पणवाद कहे ठे. जेम गृगालादिक घणा पशुनो समुदाय तेवोज
आ पण समुदाय ठे. तेमां क्या समुदायजुं तुं सेवन करीत? इत्यादिजापण करे.

हवे साधुनो अर्पणवाद कहेठे ते एवो के आ साधु एक बीजानो उत्कृष्ट स
हन करता नथी. माहोमाहे कोइकोइनो सहन करे नही तेथीज परस्पर स्पर्धा
करतां देगांतगमां भ्रमण करे ठे. पण एकस्थले मलीने एकठा रहेता नथी ते
मज ए महाकपटी, मायावी होइने निरंतर लोकोने रीजववा सारुं नीची दृष्टीकरी
हलवे हलवे चालेठे. जोतां तो सारा साधु देखाय ठे परंतु स्वभावे तो बहुनि
पूर ठे. जेवारे क्रोधायमान थाय ठे. तेवारे कोइ वस्तु दीधायी तत्काल सं
तोष पामे ठे. तेमज गृहस्थलोकोने नानाप्रकारनां चाटुक वचनो कहीने गृ
हस्थने पोता उपर रुची करावे ठे. उक्तंच. अविशहणा तुरियगई अणायुवची
य अविशुरुणंपि ॥ खणमिच पीश्रोसा गिहिवच्चलगाइसं वडगा ॥ अन्यैरप्युक्तं ॥
अनित्यतागदमुदाहरंति जग्रां च तुर्यां परिशोचयंति ॥ यथा तथान्यंच विकल्पं
ति हरीतकी नैव परित्यजति ॥ एरीते साधुनी निंदा करे. क्यांक सवसाहूणं एवो
पाठ देखाय ठे तेवारे ए मायी ए पद जुदो करी पांच जावना कहिये तेमां मायी
नो स्वरूप एवीरीते ठे जे पोतानो स्वभाव गोपवतो बीजाना ठताणुण गोपवे चो
रनीपरे सवलाहुंतीतांके एवो गूटाचारीतेमायी जाणवो. यथा. गृहस्थायसहावं
ठायइ य गुणे परस्त संतेवि. चोरोवसवसंकी गूढायारोहवइमाई ॥ ६५० ॥

अवतरण.— अजियोगी ए नामनी पांच प्रकारनी त्रीजी जावना कहे ठेः—
मूलः— कोउय जूईकम्मे पसिणेहिं तहय पसिण पसिणेण ॥ तहय निमित्तेणंचि
य, पंचवि अप्पा जवे साय ॥ ६५१ ॥ अर्थः— अजियोगी जावना कौतके
करीने जूतिकर्म करीने प्रश्नकरीने प्रश्नाप्रश्न करीने अने निमित्ते करीने एम
पांच प्रकारनी ठे. तेमां बालक विगेरना रक्षण, पोषणादि निमित्त ज्ञान,
हस्तभ्रमण, अजिमंत्रण, धुधु करण, सुहणा प्रमुखनो कहेवो हाथ फेरववो
धूप मंत्री आपवुं इत्यादिक जे करेठे ते कौतुक. उक्तंच. विन्नवण होम सिर प
रिरचा य खार डहणाई धूवेय ॥ असरिस वेसग्गहणं अवतास ए उज्जण वंथो. ॥

तेमज घर, शरीर, क्रियाणादिक एउना रक्षणने सारुं जे जस्मादिक प्रमुख सूत्र
ना दोराथी परिवेष्टन करी आपे ते जूतिकर्म ॥ १ ॥ उक्तंच. जूई मट्टिए एचसु
चेण य होइ जूईकम्मं तु, वसही सरीर चंमय रक्का अजिउंगमाईया ॥ १ ॥

तेमज बीजानी पासे लाज किवा अलाज थरो एविपे प्रश्न करे, अथवा पोते

प्रवचनसारोद्धार.

स्वप्न श्रुष्ट, सङ्ग, दर्पण, उदक प्रमुखने अवतारी जाणो ते प्रश्न.
 लहेय होऽ पतिण ज पासऽ वा सयनु तं पतिण ॥

तेमज पोतानु शुनाशुन जीवित मरणादिक ते पोते विद्याए करी
 घटिकादिक अवतारी जे देवता तेणे कहेजो जे शुनाशुन जीवित मर
 जाने कहे ते प्रश्नाप्रश्न उक्च ॥ पतिणापतिण सुमिणे विज्ञासिष्ठ कहे
 ग्रहा आऽ सणिया घटियसिष्ठं परिकहेऽ ॥ तथा अतीत अनागत अन
 र्मुना जाणपणानो कारण जे ज्ञाननो विशेष तेने निमित्त कहियें ॥
 ए शत्रुनादिक जे ते ते पोताना गौरवादिकने अर्थे जो साधु करे
 पाणि वोधे अने अण्णाद पवे अतिशय ज्ञानवत गौरव रहित निष्ठह
 ५ एकरे तो आराधक केराय अने उर्जगोत्रपण वाधे

अतर्गण - चाथी आसुरी जावना कहे ते - मूल - सय रिगह
 गमनतया निमित्त रहणच ॥ निर्विविधावियथवरा, पचमग निरणुकपत्त ॥ ६०
 अर्थ - पहनी सय के० सदासर्वकालनेविषे विगह के० बढवाडनो करव
 णि गीननरे० सनाज ते जेनो तेने रिग्रहशीज कहिये इहा ए जाव जे प्र
 यटादिकरीने पठी जा सामोथणी समावे तोपण तेना उपरधी क्रोध निवार
 करे नही रिगगनु बधेज दोढे तेमज बीजी ससक्ततप ते आहार उपधि अने स
 नादिरनरिये प्रतिपद तेनाज जाणे करी अन्नशनादिक करे तेने ससक्ततप कहिय
 एमज प्राची रिगानरियी जीवितय मरण जानालान सुखडु त्यादिकना निमि
 त अतिमाने करी प्रसाज करग त रिग्रिध निमित्त बीजी जावना जाणरी वा
 यी निर्दयपणे व्यापगति जीव अजीने समान गणतो थका करुणारहित कपा
 तर उपर आत्मकनादिर करी पठी तेना अनुतापन एटले पश्चात्ताप पण न क
 राऽ कह तापण ते निर्दय नाप्रगट करे ए निरुपता नामे चाथी जावना वा
 एरी पाचमी न काई प्रपापात्रने काङ्क्ष कारणे कापता जाऽ तेना उपर दया
 नकर ते निरुपता नामे पाचमी जावना जाणवी ॥ ६०२ ॥

अतर्गण -ममाह जावनाना पाच प्रकार ते ते कहे ते -मून - उमग ममा
 मग दृष्ट मगपि पदिरनार ॥ मादाय मादनणण सादरऽ पचरिदा ॥ ५३ ॥
 अर्थ - उमग केदना उमगं उमनादि प्रसार करी ममाह जावना ए अ
 पेहेनी ने ज्ञानान्ति दृष्टना यका रिपणि रमेमार्गे उपदेज न उमग
 ना नामे पेहेनी जावना जाणरी बीजी ज परमार्थिक ज्ञान, दर्शन चाग्रि न

ए जावमार्ग तेहनेविपे प्रतिपन्न जे साधुउ तेउनी प्रत्ये पोतानी बुद्धिची रचेलो
जाल्यादि द्योय तेणेकरी छुखवे ते मार्ग दृषण नामे वीजी जावना. वीजी ज्ञानादि
मार्ग अणठतां दृषणे छुखवी पत्री जमाजिनी पेंठे एकेदेगे उमार्ग पडिवळें ते
उमग पन्निवत्तिनामे वीजी जावना. चोथी - अतिथणां मृदबुद्धिवालो ठतां अति
गहनज्ञानादिकना विचारे मनमां मुळाऽजाय अने पगतीर्थिनी नाना प्रकारनी समृद्धि
जोऽ तेनेविपे मोह पामे ते मोहनामे चोथी जावना. पांचमी मोह उपजाववाना
स्वजावे करी अथवा कपटे करीने अनंगने अन्य दर्शन उपर मोह उपजावे. ते
मोहजनन नामे पांचमी जावना जाणवी. ए पचीज जावना अशुभत्रे एमां ताधु जे
जे जावे वचें तेवीगतिमां उपजे ॥८७३॥ ए तांनेगमां ६४ समाप्त वयां. ॥८७३॥

अवतरण - संखा मद्ब्रयाणांति एटले मद्वाग्रननी नांल्यानुं चुमोतेगमु ६४ क
हेठे. मूल - पंचवडं खलु धम्मो पुग्गिमस्सय पटिमस्सय जिणस्स ॥ मज्झिमयाण
जिणाणं चव्वडं होऽ विव्वडं ॥ ८७४ ॥ अर्थ - प्राणानिपान विग्मणादिक पांचम
द्वाग्रत ते प्रथम जिनने चरम जिनना वागनामाधु तेमने थाय. अने मध्यम वायी
श जिनना वागना माधु तेमने चार मद्वाग्रत थाय. अर्द्धाया राजना मनावे क
रीने ते जीव झुजुजट. ने वक्र जट थाय वें तेमां वक्र एटले शर पणारहित अने
जट एटले यथार्थ अर्थीनुं जे जाणपणुं तेना अनायथी कहेतो जे अर्थ मात्र तेनांज श
दृषण करुनार ते झुजु जट अर्द्धाया प्रथम जिनना वागना माधु ने नटायजांकरु माधु
ने दृष्टांत वे तेउ एवा मुग्धवे के गुरुए नट जोवानां निपेय कयां द्योय नां मात्र नट
जोवा न जाय पण रागना कारणपी नटना निपेयविडोपे नटवी जांवानां पण निपेय
द्यावी गयो एम न जाणे अने चरम एटले श्री वर्कमान जिनना वागना नीर
ते वक्र जट एटले वाका अने सूर्य ने एवी रीने के नटनां निपेय मुग्ध कयां हो
य अने एवामां नटवी नाचतो वीठी तो तेने जुए अने मुग्धुने न्याय वक्रपणे न
वाव आपे उदरपीडादि अणठता पण दुजेजा प्रश्नतो उतर बटु आग्रहे आपे. वनी
नटवीनां गुरुए निपेयकयां होय ने नटने जोवा गयो होय न्याय मुग्ध तेने मलय
ते सूर्यपणापी कटेके नटवीनां तमे निपेय कयां हे. पणु नट जोवाना निपेय कयां
नपी एवमाणे वक्रपणातो आचरण करे ते वक्रजट हवे वारीय जिनवागना एनां क
हु प्रमाण वे. शर एटले मूल अने शर एटले प्रमाण (बुद्धिगर्ह). ने मावुट न
टना निपेयकरी प्रमाण पणापी रागना कारणे पोतानी मळ रानी पण निपेय
करे. वजी बहुरापी जे प्रमाणे बटु वे ने प्रमाणे पाडे. अने प्रमाणपी अ

पदेश मात्रेकरी हेय जाणी ठांमे ते कारणे सदा स्त्री अपरिगृहीत नोग्य नया
 एम जाणी परिग्रह विरमणथी मधुन विरति पणो पण पडिवळे ते सार ते
 पाच व्रतनो धर्म ते चार व्रताने अंगीकारे थाय ते माटे चतुर्थांम धर्म जाणना
 अने प्रथम जिननाबारांना माधुने कुरु जड पणाथी घणा उपदेशे समस्त हेय
 अर्थना जाणपणानो ज्ञान थाय वली चरम जिनना यति वक्र जम पणाथी क
 टे करी हेय पदार्थना आसेववाथी परिग्रह विरमणप्रतपीज मधुनविरमण व्र
 अंगीकार करे नही ते माटे एवने पचयाम धर्म कह्यो इति गाथार्थ ए महा
 तोनी सख्यानां चुमोतेरमोदर समाप्त थयो ॥ ६५४ ॥

अवतरण - कियकम्माणय दिणे सखत्ति एटले कृतकर्म वादणानी सख्यानु पचने
 मोर दार कहेने मूल - चत्तारि पमिकमणे कियकम्मातिन्निदुति सज्जाणपुवाहे व
 राहे कियकम्मा चवदस हवति ॥ ६५५ ॥ अर्थ - पमिकमणानेविणे चारप्रकारानी न
 ना थायवे एक आलोचन वदन बीजी कूमणक वदन त्रीजी आश्रयणा वदन
 अने चौथी प्रत्याख्यान वदन वली स्वाध्यायनेविणे त्रण वदन थाय वे एक स्वाध्याय
 तेमा एक स्वाध्याय प्रस्थापने बीजी स्वाध्याय प्रवेदने त्रीजी स्वाध्यायानतरे एम प्रत्य
 दिवसमा प्रजात काले ए सात वदनथाय तेमज अपराहकाल एटले पाठने चौथे पदो
 रे पण एमज मात वदना थाय तेमां एक वदेज बीजी समुद्देश अने त्रीजी अतु
 ए त्रण उदणा स्वाध्यायनेविणे सजवे अने चार वदणा सख्याकाले पडिकमणानी
 पे सजवे ॥ प्रमाणो कृतकर्म वदणा चोद थाय इति गाथार्थ ॥ ६५५ ॥ पचोतेरमा दार

अवतरण - खित्तं चारिणाण सखत्ति एटले कीया कृत्रमां केटला चारित्र प्रा
 न थाय तेनी सख्यानां ठोतेरमु दार कहेने मूल - तिन्नियचारिणां वावीन वि
 णाण एरवइ जरहे ॥ तह पच विदेहेसु बीअं तईय च नविहोइ ॥ ६५६ ॥ अर्थ -
 सामायिक सूक्ष्मसंपराय अने यथाख्यात ए त्रण चारित्रो पचजरतामा अने पांच
 ऐरवतोमा मध्यम वावीन जिनना वारा तथा पांच महाविदेहोनेविणे सदासु
 प्राप्त थायवे अने वेदोपस्थापनीय तथा परिहारविशुद्धि ए वे चारित्र स्वर्णिप
 प्राप्त थता नथी तथा प्रथमना अने ठेना तीर्थकरणे वखते जरत अने तरवदन
 विणे पांचे चारित्र प्राप्त थाय वे एम जाणवु ॥ ६५६ ॥ ए ठोतेरमो दार यथो

अवतरण - विडक्कप्पोत्ति एटले स्थिति कटपनु सीतातेरमु दार कहन मित्रा
 पर पिंमनिय चाउक्कामेय पुरिसजेनेय ॥ कियकम्मस्सयकरणे विडक्कप्पो मज्झिमा
 ण तु ॥ ६५७ ॥ अर्थ - कटपेसव्हे करीने साधुनो आचार ते सामान्यपणे थाचनु

कादिक दश प्रकारनो ते त्यां प्रथम अने चरम तीर्थकगेना साधुउने एव्होकल्प स
वेदा सेववा पडेते माटे तेनो अवस्थित कल्प ते. अने मध्यम वाचीन जिनना साधु
उने तो चार स्थानकोनुं सेवन करवुं पडेते वाकी ठस्थानकोनेविषे अवस्थितकल्प
पणुं ते तेणेकरी दश स्थानकनी अपेक्षायें अनवस्थित कल्पते तथा वस्ती म
ध्यम जिनना साधुने चार स्थानोमां मध्य ग्हेवुं पडेते. अने ठस्थाननेविषे कि
वारेक ग्हेवुं पडे ते तेणे करीने स्थित अने अवस्थित कल्प वेदु प्रकारे संनये
ते. त्यां प्रथम स्थित कल्प कहेते. तेमां प्रथम अद्यात्तर पिंम एतुं मरुप आगज कही
हुं अने चार मद्यात्तर पुरुष जेष्ट कृतकर्म बांडणातुं करवुं तेमां जे तत्पर ग्हेते ते
स्थित कल्प ईदां ए जावजे वाचीन जिनना साधुने तथा तु गजराची मद्याविदेने
विषे जे साधुउने तेउने प्रथम अने चरम जिनना साधुनीपरं मद्यात्तर पिंम न मे
यो. १ तेम पविगृह विमणव्रतमां घोषा मद्यात्तरनां अंतर्जाग पाय ते नेची ते नि
रंतर चतुर्थांम धर्म माने ते. २ अने प्रथम तथा चरम जिनना साधुने मद्या
व्रतना आगेप लक्षणपी थई जे उपप्रापना ते वरे चेदपणुं जाणुं ३
तेम अन्त्युष्ठान लक्षण अने आद्यात्तरादिरप ए दे प्रमाणुं कृतकर्मादणा ते
साधुउ पोतापी जे पद्याय वृक्ष साधुलोप तेने वदन रने अने साधुउ पद्याय
जेष्ट ठता पण आजनां दीक्षितयतिने पुरा जेष्ट धर्मप्राप्तारं गां. ४ ए पारे
स्थानका सर्वने निरंतर पाय ते माटे स्थिति कल्प जाणवो. ॥ इति मायायें. ५५॥

अपतरण.— अस्ति कपोति एतले अस्ति तिरस्त्रिनुं ईहोतेरमुं दार करेते.
प्राचेजुहुं दैशिय, पमिकमणो रायपिमनगोम. ॥ एतमप्राचेजुंति. अस्ति यम्यां
पोयवो ॥ ५५८ ॥ अर्थः—प्राचेजु. दैशिक. प्रतिजमान. गजपिम. मायकाम.
पर्यपणायरप. एतजारपानरनुं जे निरंतर मेवत करना नची पण येदांर एव स्थान
कनां मेवत वरे ते ते मध्यम वाचीन जिनना साधुउनां अवस्थित कल्प जाणवो
पाणा ते ते मध्यम जिन साधु प्राचेजुकादिनुं शोचि ममयेत मेवत वरेते. ॥ ५५९ ॥

तेमां प्रथम प्राचेजुकल्पुं मरुप कहेते. मरु — प्राचेजुको वरमां पविमणवर
पविमणम य जिमणम ॥ मजिमणम जिमणम दौमयेतो अनेतेरा ॥ ५६० ॥ अ
र्थ — मरुतेजेतेने ते प्राचेजु कतिने तेना योग्यो. धर्मका कतिने मरुका अने
मरुते ते प्रथम तीर्थकर अने तेना तीर्थकरा साधुउनां लोप व. ५६१ ए मरु
ना ते ते प्राचेजु दे प्रमाण वर मरु अस्ति यमन वर कहे दौम येदमन
मरु तेमां प्रथम जगरे ५६२ तीर्थकर ई हानका वर तेना ईदका वर कहे ते

गया पत्नी वस्त्र रहितपणाने लीने अविद्यमान वस्त्र जाणवो अने जोय प्रथम त
या चरम जनना वाराना साधुने विद्यमान वस्त्र उता श्वेत अने सप मृज्ज
ला समित वस्त्र होवाने लोपे ते अचेलज कहेवाय ठे कारणके लोकमा पण न
ला वस्त्रने अजावे वस्त्र ठते पण अचेलज कहेवायठे जेम कोईक दोसी पातल
शादजो पुराणो थयो तेवारे शामीवालाने कहे के हु नागी फरुठु माटे साडीआय
हृष्टांते जाणवो अने मध्यम बावीस जनना साधुने ते सचेल पण थायने श्वेत
पण थाय एमने बहुमूला पाच वरणना वस्त्रोनी पण अनुज्ञा ठे ते माटे ॥६५॥

अवतरण - उदेमिपत्ति ए कहेठे मूल - मज्झिमगाण तुइम, कम ज सुदिस्त तल
चेरति, नोरुप्पइ तेसाणउ कप्पइ त एस मेरति ॥६६॥ अर्थ - उदेश एदने साधु
ना सप्तपेकरी जे कीमु ते आदेशिक आशकर्म जाणवो ते मज्झिमके मध्यम बा
वीस जिनना साधुनो ए स्वरूपठे के अशनादिक जेना आशयीकीरा होय तेने
ज कटपे पण सेमाणके ० जोय बीजाओने कटपे एवी मेरतिके ० मर्यादाठे ॥६६॥

अवतरण - पडिकमणेति ए वखाणेठे मूल - सपडिकमणो धम्मो, पुरिमस्स
पडिमस्सय जिणस्स, मज्झिमगाणजिणण, कारणजाए पडिकमण ॥६७॥ अर्थ -
जे पडिकमणासहित तेने सप्रतिक्रमण धर्म कहियें ते प्रथम अने पश्चिमके ०
निनेभगनेवारे पापजागे किवा नलागे तोपण एने पडिकमणो अवम्य करवा दने
मज्झिमके ० वचमाना बावीस जिनना साधु ते तो काई अतिचार लागो जावे
तोज पडिकमणोकरे अन्यथा करे नही ॥६७॥

अवतरण - रायपिमत्ति ए वखाणेठे मूल - अस्तणाइ चउक्कवउ पत्त कवन
यपायपुनणप, निविपिममि नक्कप्प, ति पुरिमथतिमजिणजईण ॥६८॥ अर्थ -
प्रथम अने चरम निनना यनिने राजा चक्रवर्त्तादि सबधी पिमते अस्तनादि चारघने
पाचमु वस्त्र ठतो पात्र सातमो वस्त्र आठमो पादप्रौठनक ए आठ प्रकारना पि
मनेता अनेक दोयनो सनव ठे ते आवीगीते - राजकुलमा निहाने थये जातो
यनिने घणानाकना पेसवा नितरगाथी घणो समई थाय, काई अजाण पुन
अमगजनुडि ए पात्रजग अथवा देहवातादि करे बली चोर हरु पायकादिनी
मनापनाए राजा गीराय ता तेथी ते कुज, गण तथा सयने उपघात कर नही
वहुनिदा थाय माटे ए महापापी राजप्रतिग्रहपणाने मुकबु बज्जी रात्रिमति
म्कार करवा योग्यठे एवु स्मृतिमां पण कसुठे राजप्रतिग्रहदधाना, बाधपान
सुविष्टि ॥ मित्तानामिर बीजानां, पुनर्जन्म नरियते, इत्यादि दाप जाली रात्रिन

લેવો નહીં. એરીતે પુરિમકે ૦ પ્રથમ અને અંતિમ જિનેશ્વરે અકલ્પનીય કહ્યોતે. ॥૬૬૨

અવતરણ:-માનંતિ કહેતે. મૂલ -પુરિમેયરતિગ્ગરાણ માસકલ્પો ઊંડ વિણિદિ
છો, મન્નિમગાણજિણાણં, અદ્ધિયંતે એસ વિન્નેયં ॥૬૬૩॥ અર્થ:- પ્રથમ અને ચર
મ તીર્થકરના સાધુને માસકલ્પે વિહાર કરવો એ સ્થિતિકલ્પ જગવંતે કહ્યોતે એમ
ન કરે તો અનેક દોષનો સંજવ થાયતે. યજ્ઞંતં પઠિવંધો લદ્ધુઅતં. ન જણુવયારોન
દેસવિન્નાણ, નાણરાહણમેએ, દોસા અદ્ધારપસ્કંમિ ॥ ૧ ॥ જો કદાચિત્ ઝુર્નિહ્વાદિ
કને યોગે સંયમયોગ દ્વેષના અજાવથકી ગ્લાનપણે યોગ્યનક્તાદિકને અજાવે વા
હ્યવૃત્તે માસકલ્પનકરીગકે તોપણ જાવથકી સંસ્તારકાદિક પરાવર્તને અવશ્યે ક
રવોજ જોઈયે અને મધ્યમ વાવીસજિનનેવારે તો અદ્ધિયંતે ૦ અસ્થિતિ કલ્પ ક
હિયે અને અનવસ્થિત તો એ માસકલ્પ જાણવો તેહને રુઝુ સરજપણા ચકીને
અધિક રહેતાં પણ પૂર્વોક્ત દોષનો અસંજવતે ઝકંચ દોમાસડમન્નિમગા. અઠંતિયં
જાવ પુલ્લકોઢીવિ, વિહરતીવાસાસુવિ, અકલ્પમે પાણરહિય ॥૧॥ નિન્નંપિ માસકલ્પં,
કરંતિ તણુયપિ કારણં પપ્પ, જિણકપ્પિયાવિ એવં, એમેવ મહાવિદેહ્મિ ॥૨॥ ૬૬૩॥

અવતરણ:-પક્કોસવણાકલ્પોતિ એ વચ્ચાણેતે. મૂલ - પક્કોસવણાકલ્પો, ચેવં
પુરિમે વરાયજેણં, ઝક્કોસેયરજંતં, સો ણવરં હોડ વિન્નેયં ॥૬૬૪॥ અર્થ - ઈહાં પ
ક્કોસવણા શબ્દનો અર્થ કરેતે પરિકે ૦ સમસ્ત પ્રકારે ઉપણાકે ૦ એકદેષ્ટ્રે વાસક
રવો તે પર્યુપણા તેને મલતો જે કલ્પ એટલે ઉણોદરીનો કરવો અને વિગંડનો
ત્યાગ કરવો પીઠફલક સંસ્તારક ઉત્તારાદિકના માત્રા પ્રમુખનો સંગ્રહ કરવો
લોચનો કરાવવો નવા ગિપ્યનો અદિક્કવો વલી પ્રથમ જે જસ્મ ડગલાદિક લીધે
લા હોય તેનો ત્યાગ કરી નવાનો ગ્રહણ કરવો દિગુણોવર્ષા સંવંધી ઉપકરણનો
ધારણ કરવો નવા ઉપકરણ નહેવા સકોશ યોજન દ્વેષાવગ્રહ્યકી દૂર નજવું ૬
ત્યાદિક વર્ષાકાલ સંવંધી સમાચારતે. અનિવસ્થિતદુએ પણ કેવલ માસકલ્પેજ અ
નવસ્થિત નથાય. ઈહાં ચકાર પદ પૂર્વાને અર્થે છે. એવકે ૦ એ ઉક્તપ્રકારે તેહિજ દે
સ્વાહેતે પુરિમેવરાયકે ૦ પૂર્વોક્તરાદિજેદેકરીને અને આદિ, અંતિમ અને મધ્યમ જિન
ના સાધુ તેહને વિગંપે ઈહાં એ જાવજે પહેલા અને ટેલા એ વે જિનના વારે પર્યુપ
ણા કલ્પ અવસ્થિતતે અને વાવીસ જિનના સાધુને અનવસ્થિતતે ઈહાવલી વિગંપ
દેસ્વાહેતે. ઝક્કોસકે ૦ ઝલ્લઘંતર જયન્ય એટલે ઝલ્લઘ અને જયન્યને જેડે સકે ૦ તેપર્યુ
પણાકલ્પ નવરકે ૦ કેવલ થાયતે તે વિન્નેયંકે ૦ જાણવો. ॥ ૬૬૪ ॥

અવતરણ:- પૂર્વોક્ત વે જેડ દેસ્વાહેતે. મૂલ - ચાઝ મ્માસુક્કોસો, સત્તરિ રાઈદિ

उ जहन्नोउ, थेराणजिणाण पुण, नियमा उक्कोसउ चेव ॥ ६६५ ॥
 उम्मासके० चारमहिनानो उल्लुष्ट पर्युपणाकटप जाणवो थने सत्ता
 रात्री थने दीवसनो जघन्य पर्युपणा कटप थायठे एमा प्रथम थने
 ना स्थविर कटिपकने ए वे पर्युपणा कटप थायठे तेमज ए वने तीर्थ
 नकटिपक साधुथोने निश्रेयकी उल्लुष्टेज पर्युपणा कटप थायठे कारण
 अपवादना सेवनाराठे तेमाटे तेने उल्लुष्टेज थायठे ए थगोतेरमो द्वार सम

अवतरण - चेइयत्ते एटले पाच चैत्यनी सरत्थानो थोगणएसीमो
 ठे मूल - जत्ती मगल चेइय, निस्तकडे अणित्त चेइएवावि तासय चेइ
 म, सुवईष्ठ जिनवरिदेहि ॥ ६६६ ॥ अर्थ - ईहा चैत्य शब्द सर्वपदोनी साय
 वो तेवारे एक जत्ति चैत्य बीजो मगलचैत्य त्रीजो निश्राकृतचैत्य चोथो थ

अवतरण - पूर्वोक्त पाच चैत्य सूत्रकारज वखापोठे, मूल - गिहजिण पडि
 ए जत्तिचेइय उत्तरगघडियमि, जिणाविवे मगल चेइयति समयनुणोविति ॥ ६६७ ॥
 अर्थ - गृहसवधिनी प्रतिमा यथोक्त लक्षण सहित त्रिकालपूजावदनादिरने
 अर्थे करावियेठे तेने जत्तिचैत्य कहिये तेमज बीजो उत्तरगशब्दे घरना द्वार उपरने
 तिष्ठो काष्ट तेने उत्तरग कहेठे त्या श्री वीतरागनी प्रतिमा होय तेने मगनव
 त्य कहिये एवी सज्ञा सिद्धांतना जाणनारे कहिये जेम मधुरानगरिये घर कीम
 ठता मगल निमित्ते उत्तरगे श्री पार्श्वनाथनी प्रतिमाकरे अन्यथा ते घर पडिनाप
 वजी ए शास्त्रनी करेली स्तवनमाहे एम कह्यो ठे - जम्मि सिरिपात्तपडिम सतिह
 ए करेइपडिगिहड्यारे, थळावि जणोपुरितं, मदुरमधन्नानपेवति ॥ ६६७ ॥

मूल - निस्तकम जगद्धस्त सतिय तदियर अनिस्तकम, सिद्धाययण चइम, च
 इपपणगविणिदिष्ठ ॥ ६६८ ॥ अर्थ - त्रीजो निश्राकृत चैत्य तेने कहिये जे कोर्क गव
 सवधो चैत्य ते जेना प्रतिष्ठादि प्रयोजने तेहिज गव्वना जना अधिकारी थाय प
 रतु बीजो कोई प्रतिष्ठादिक करवा पामेनही चोथो ए थकी इतरते अनिश्राकृत च
 त्या जाणवो ज्या सर्वकोई प्रतिष्ठा दीक्षा मालारोपणादिक कार्यकरे पाचमा निश्च
 यतन ते शाश्वतजिननी प्रतिमा जाणवी इमके० ए चैत्यनो पचक विशेषकरी कल्या
 थवतरण - एज प्रकारातरे कहेठे मूल - नीयार्हसुरलोए, जत्तिकयाइ च ना
 हमारिह, निस्तानिस्तकयाई, मगलकय सुत्तरगमि ॥ ६६९ ॥ अर्थ - निपाईक
 नित्य शाश्वतिप्रतिमा जे देवलोकनेविषे उपलक्षणयी मेरुनीगिह

दीश्वर रुचकादिक क्षीपोनेविषे ते ते शाश्वत चैत्य जाणवा अने नरतादिके जे क राव्या ते नक्ति चैत्य जाणवा अने निश्राकृत तथा अतिश्राकृत पूर्वोक्त रीतेज जा णवा अने मंगल चैत्य ते उत्तरंगनेविषे करेला जाणवा. ॥ ६६ए ॥

मूल:- वारतयस्त पुत्तो, पमिमंकासीयचेईएरस्मे, तवयघलीअहेसी, साहम्मिय चेइयंतंतु ॥६७०॥ अर्थ:-वारतकमुनिनापुत्रे स्नेहे करीने पोताना पितानी मूर्ति मुहपति तथा उघा प्रमुख सर्वपरिग्रह सहित रम्यचैत्यनेविषे करावी त्यां दान शा लायई ते यलीशब्दे साधर्मिक स्थली सिद्धांत जापायें कहिये ते साधर्मिक चैत्य जाणवो ए कथा एज ग्रंथनी टीकामां कहिये ए उगणएसीमो द्वार समाप्त थयो.

अवतरण:-पोडयपंचगति एटले पांच प्रकारना पुस्तकनो एसीमो द्वार कहेवे. मूल:-गंभी कवविमुष्ठी संपुमफलए तहा ठिवाडीअ, एयपोडयपणंगं, वरकाणमिणंजवे तस्त ॥६७१॥ अर्थ:-गंभी पुस्तक, कवपी पुस्तक, मुष्ठी पुस्तक, संपुटफलग पुस्तक, वेदपा टी पुस्तक ए पांच पुस्तक कहा ॥६७१॥ एहिज पुस्तक पंचकनो वखाण करेवे.

मूल:-वाहिज पुठएहिं, गंभीपोठोउतुल्लगो वीहो, कवविअंतं तणुठं, मळे पिहुलो मुणेपवो ॥ ६७२ अर्थ:- वाहुल्यपणे, पद्मोपणे, अने जाडपणे सरिखो तुल्य होय ते गंभी पुस्तक जाणवो वीहोके० दीर्घपणे पण तुल्य जाणवो बीजोकवपी पुस्तकते अंतं एटले वेहवे पातलो अने वचाले पद्मोलो जाणवो ॥६७२॥

मूल:- चउरंगुलदीहोवा, वट्टागिइमुठिपुठगोअहवा. चउरंगुलदीहोचिय. चउरं सो होऽ विनेव ॥६७३॥ अर्थ:-त्रीजो चार अंगुल लांबो अने वाटले आकारे ते मुष्ठीपुस्तक जाणवो अथवा चार अंगुल लांबोज थाय अने चउरंस थाय ॥६७३॥

मूल:- संपुमगो डुगमाई, फलयावोठंठिवादिमिन्नाहि, तणुपनूनिग्रहवो, होऽ ठिवाडी बुहा विति ॥६७४॥ अर्थ:-चोथो संपुटफलग पुस्तक ते वे प्रमुख फलक जोडेयके थाय हवे पाचमो ठिवाडिके० वेदपाटी पुस्तक कहेवे तनुके० जेना थो डा पाना होय तोपण तंटलें पाने करीते उंचो देखाव तेने वेदपाटीनामा पुस्तक बुहावितिके० बुद्ध पंडितो कहेवे ॥ ६७४ ॥

मूल:- वीहोव हस्तोवा, जो पिहुजो होऽ अण्णवाह्वो, तम्मणिघ ममयमार, ठिवाडिपोठं नणंतीह ॥ ६७५ ॥ अर्थ:-दीर्घ अथवा न्हस पद्मोलो होय अने जेद नो वाहुल्यपणो अल्प होय ते जेणे सिद्धांतनो सांग जाण्थोवे एवा पुस्तो एने ठिवाडी पुस्तक कहेवे. इति गाथापंचकार्य ए एनीमो द्वार समाप्त थयु ॥ ६७५ ॥

अवतरण:- दंमपंचगति एटले पांचदामानो एक्यासीमो द्वार कहेवे मूल -

प्रवचनसारोक्षर

लछी तहा विलछी, दमोय विदमउय नालीय, जणिय दमयपणग, वस्काणमि
स्त ॥ ६७६ ॥ अर्थ - एकलछी, बीजोविलछी, त्रीजोदम चोथोविदम
नाली ए पांच दामाकहावे ॥ ६७६ ॥ तेनो वस्काण थावीरीते थाय ठे.

मूल - लछी आयपमाणा, विलछिचउरगुलेण परिहीणो, दमो बाहुपमा
विदमउकसकमेताउ ॥ ६७७ ॥ अर्थ - लछीपोताना गरीर प्रमाणे साढात्रण
नी थाय ठे अने लछी थकी बीजी विलछी ते चार आयुल परिहीण के० उ
थायठे दमते बाहु प्रमाण स्कथ प्रदेश प्रमाण थाय विदमते काखमात्र प्रमाणवाने

मूल - लछीए चउरगुल, समूसीया दमपचगे नाली, नउपमुह जनुनारे, ती
थगिऊए सलिल ॥ ६७८ ॥ अर्थ - लछीथकी चारअगुल समुद्रित के० अपकीना
ली थाय एटले त्रण हाथने शोल अगुलनी थाय ठे ते पाचवामा माहेनी कहिये

मूल - वज्जुलछीए जवणि याविलछिए कउड्डुवार, घट्टिऊए ठवस्तय, त
यण तेणाइ ररकछा ॥ ६७९ ॥ अर्थ - नोजननी बेलाये सागारी प्रमुखना राव
वाने अर्थे लाठीयेकरी तिरस करिणी एटले पडदो वायीये अने विलठीयेकरी क
इ के० क्याक प्रत्यत ग्रामादिकनेविपे नोजन वखते उपाश्रयनो डुवार ते चार

मूल - उउवउम्मिउ दमो, विदमउथिप्पए वरिसयाले, जसोलहुउनिऊइ
उतराप्रमुखनो थटकाव करवाने अर्थे घट्टिऊ के० बध करीये अमकाविये ॥ ६८० ॥
अर्थ - उउवउ के० कुतुवउकाल एटने सो

मालाविना थावमास कालमा जीकावेलाये विपद मनुप्यादि जे प्रवेपी हांप ठे
थने चतुप्पद गाय घोडादिक तथा बहुपद शरजादिक तेना निवारणने अर्थे त
था निहारकरता थटवीमा व्याघ्र चोरादिकनो नय निवारणने अर्थे दामा हपी
थारठे माटे दामोलेयो अने वरिस के० वरपाकुतुमा चारमास कालमुधी विदमऊनी

जे केमके ते न्हानोहोय तेथी वखमाहे जलके० अण्पकाय फरसे नही ॥ ६८१ ॥
हरे ए थकी थता गुण अयगुण देखामे ठे मूल - विसमाइ वइमाइ दस
पहाइ एगवन्नाइ, दमेसुअपोलाइ, मुहाइ सेसाइ असुहाइ ॥ ६८१ ॥ अर्थ - वि
पमतो एउ त्रण पाच सात ने नव कातली सीम वइमाइ के० उपराउपर उडि
ने पामतोपसो महोटां दस पहाइके० दश पर्व एटले दश गांवमुधी एकीना जाअरे
थने दशथी उपरात तो एकी पण सपदा करे अने बेकीपण सपदा करे त कातनी
एकवर्णनी जत्री जाणनी दामानेविप पहोलपणो न थाय पण नखो निष्पाट नाय

ते शुनकारणी जाणवो अने ए थकी विपरीत लक्षण ते अशुन दायक थाय इहां
उपनिर्मुक्तनी गाथा कहे ठे:- एगपवं पसंसंति, उपवाकजहकारिका, तिपवा लाज
संपन्ना, चउपवा मारणंतिया ॥१॥ पंचपवाउजालछी, पंधेकलहनिवारणी, ठपवा न
आयंको, सत्तपवा निरामवा ॥ २ ॥ अठपवाअसंपत्ती. नवपवा जसकारिया. द
पवाउजालछी. तहियं सवसंपया ॥३॥ इति गाथापट्कार्य. एव्यासीमो ढार

अवतरण:- तणपणमंति एटले पांच तणनो व्यासीमो ढार कहे ठे:-
तणपणं पुण जणियं, जिणेहि जियराग दोसमोहेहिं, सालीवीहियकोइव. ग
से तणाइंच ॥ ६७१ ॥ अर्थ:- राग, द्वेष, अने मोह जेणे जीत्या ठे
थरे तणुं पंचक आवीरीते कहुं ठे ते कहेठे. एक साजी कजमनाइ, ज
बीजी ब्रीहिसाली प्रमुख चावलादिकनी बीजी कोइव ते धाननोविशे
पलाल चौथी राजक ते कांशुविशे ते राजधाननो पलाल जाणवो. म
के० अरण्याना श्यामाक प्रमुख तणविशे कद्याठे एव्यासीमो ढार

अवतरण:- चम्मपंचगंति एटले चर्म पांचनो व्यासीमो ढार
अय एल गावि महिती, मिगाणमजिण च पंचमं होइ, तजिगा
कितीअ वीयतु ॥ ६७३ ॥ अर्थ:- ठालीनो चर्म, गामनोचर्म
सनो चर्म, हरिणनो चर्म, ए पांचना अजिन के० चामदो
वा बीजा आवेगेकरी चर्म पंचक प्रयोजनसहित कहंठे
या ते एक तजियो अने तेना अनावे बहुतलानापण
न देखाय अथवा सथवारो मेजी जाय तेवारे उजाने
जयथी उतावला जतां कांटादिकथी पोतानो रक्षण
अथवा कोइ कोमज पगवालो होय ते चालवाने
बीजो खलज ते खासमा ते पगे व्याउघाय एटले
तो मार्गे जता तणादिक जुजने थाय वजी
होय तो पहेरवाने अथे राखे बीजा वधेके०
प्रमुखने सांघवाजणी कामद्यावे चौथो कोम
कोइकना नख अथवा पगने कांइ लागवा
वेचाधिचे अथवा नख प्रमुख राखवाने
लति ते कोइक मार्गमां दावानलना
ठे अथवा पृथ्वी कायादिक सचिन

રીને વેતીયે અથવા માર્ગમા ચોર લોકોયે વસ્ત્ર લેડ લીયા હોય તો પહેરવામા પ
 ણ કામ આવે એને કોડક કૃતિ કહે છે ને કોડક નતિ કહે છે એવા વે નામ છે એ
 યતિજનયોગ્ય ચર્મપચક્ર કહ્યું ॥ ૬૮૩ ॥ એ વ્યાસીમો ચર્મપચક્રનું દ્વાર સમાત થયું

અવતરણ - દૂતપંચગતિ એટલે વસ્ત્ર પચક્રનું ચોરાશીમું દ્વાર કહે છે - મૂન -
 અપ્પમિલેહિય દૂત, તૂલી ઊવહાણગ ચ નાયક ॥ ગહુવહાણા લિગિણિ મસૂર એ વે
 પોત્તમ ॥ ૬૮૪ ॥ અર્થ - દૂત્યવસ્ત્ર વે પ્રકારના છે એ અપ્રત્યુપેદ્ય અને વીજા
 હ પ્રત્યુપેદ્ય તેમાં અપ્રત્યુપેદ્ય એટલે જેને મૂલથી પહોંતેડ શકીયેજ નહીં તે અને હ પ્ર
 ત્યુપેદ્ય એટલે જે કપ્પે પહોંતેડ શકીયે તે જાણવા તેમા અપ્રત્યુપેદ્ય વસ્ત્ર પાંચ પ્રકારના
 શ છે પ્રથમ રુપી જરેલી તથા અર્કતૂલાદિકે જરેલી વિઠાવવા સારુ તજાડ અર્થાત
 યનીયનો વિરોધ ૧ ઓપાનક એટલે હસરોમાટિકે કરી જરેલું ઠસીકું ૨ ગમા
 ધાનિકા એટલે ઠસીકા ઉપર રાખવાનું ગાલમસરિયું ૩ આજિગિણી એટલે ગામ
 અને કોળીને નીચે વેવા સારુ હોય ૪ લુગમાનું અથવા ચામડાનું હોય ને તેનો
 ધીપગ જરીમોહુ સીરેલું હોય તે એવું ગોલ આસન જેને ચાકણો કહે છે તે ૫ ૬
 પાંચ ધણુ કરીને વસ્ત્રમા પાચ છે ॥ ૬૮૪ ॥

હવે વીજો હ પ્રત્યુપેદ્ય વસ્ત્ર તેના પાંચ પ્રકાર છે તે કહે છે - મૂન - પદ્ધતિ
 કોયવિ પાવાર નવય એ તદ્ય દાઢિગાલીપ ॥ હપ્પમિલેહિય દૂતે એ વીર્ય ને પ
 ણગ ॥ ૬૮૫ ॥ અર્થ - પદ્ધતિ ૧ કોયવિ, ૨ પ્રાવારક, ૩ નવતક, ૪ અને ૫
 દગાજી એ હ પ્રત્યુપેદ્યના પાંચ પ્રકાર છે ॥ ૬૮૫ ॥

અવતરણ - એ સમસ્ત બોલ પદ્ધતિ પ્રમુખ સૂત્રકાર વચાણે છે મૂન - પદ્ધતિ
 હમુધરણ, કોયવડરુપ પૂરિત પઢિત ॥ દદગાલિ ધોય પોતી મેલ પતિ દાનવેજેના
 ॥ ૬૮૬ ॥ અર્થ - પદ્ધતિ શબ્દકરિને હાથીની પીઠ ઉપર નાખવાનો આચર જેને સાર
 વડી કહે છે વડી એના ઓપલકુણથી થોડા રોમે જરેલા તથા વહુ રોમે જોનાર
 ય તે તથા ઊંટનો આચર ધણ એ પદ્ધતિમાંજ ગણાય ૧ કોયવી એ શબ્દ
 રીને રૂપ જોતું વસ્ત્ર જેને ચૂરટી કહે છે વડી તેમા શાલજોડી તથા ઠમિષી વ
 ટપત્ર થયેલાં વસ્ત્ર પીતાંચર વિગેરે તે સી ચૂરટીમા ગણવાં ૨ દદગાજી શબ્દ કી
 ને દશીડ સહિત દાઢિગાળને પહેરવા યોગ્ય વસ્ત્ર ૩ પ્રાવારક ૪ અને નવતક ૫
 પ્રતિદ છે તેમાં પ્રાવારક એટલે માણકી પ્રમુખ સજોમ વસ્ત્ર વીજા ગ્રથરાગા દ
 મોટો રાંચજો તથા પરિત્રિ એવું કહે છે અને નવતક એટલે જીર્ણ ॥ ૬૮૬ ॥
 એ વિવેકજ્ઞાન થયા સારુ સૂત્રકાર તેનો પર્યાય કહે છે મૂન - પરમો તદ્ય શાસી ન

लोम पमउतहा हवइ जीणं ॥ सदसं वडं पल्हवि पमुहाण मिमेउ पङ्काया
॥ ६८७ ॥ आ गाथानो पूर्व गाथामां अर्थ कहेलो ठे. ॥ ६८७ ॥

अवतरण:- पंच अवग्रह नेयति एटले पांच अवग्रहना जेदहुं पंचासीमुं
दार कहेठे. मूल:- देविद राय गिहवइ । सागरि साहमि उगहे पंच । अणु
जाणा विय साहूण कप्पए सवया वसितं ॥ ६८८ ॥ अर्थ:- देवेइ, राजा,
गृहपति, सागरिक, अने साधर्मिक, ए पांच संबंधे पांच अवग्रह ठे. ए मा
टे ए पांचेनी अणुजाणावियके आझा लेइने साधुए सदावास करवो. ॥ ६८८ ॥

अवतरण:- एनो स्पष्ट अर्थ सूत्रकारज कहेठे. मूल:- अणुजाणावेयवो जईहिं दा
हिएदिसाहि वो इंदो ॥ जरहंमि जरहराया जं तो ठक्कंमहिनाहो. ॥ ६८९ ॥ अर्थ:-
दक्षिण दिशानो धणी सौधमेंइ तेनी नरत क्षेत्रना यतिए आझा लेवी ने पठी
त्यां वास करवो तेम ऐरवत क्षेत्रना यतिए ईशानेइनी आझा लेवी. वजी नरत
क्षेत्रनो धणी चक्रवर्ती ठक्कंमनो नायक नरत राजा तेनो अवग्रह लेवो. ॥ ६८९ ॥

अवतरण:- गहवाइ इत्यादि वखाणेठे. मूल:- तह गहवई विदेसस्त नायगो साग
रायति सेज्जवई ॥ साहमिउअ सूरि जंमि पुरे विहियवरिस्तालो ॥ ६९० ॥ तप्पडिवइ
तं जाव दोहि मासे अउ जईण सया ॥ अणुजाणाए पंचहिवि उगहे कप्पइ न ठा
उं ॥ ६९१ ॥ अर्थ:- गृहपति एटले देशमंमलनो नायक तेना अवग्रहनेविपे व
सनारा साधुए तेनी आझा लेवी सागारी एटले शय्या वस्तिदान इतर ते स
ध्यातर धरनो धणी तेना धरनेविपे रहेवासारु पण यतिए आझा. मागवी साध
र्मिक एटले सूरि आचार्य तेओना उपलक्षणथी उपाध्यायादिक ते जे नगरमां व
पांशुतुमां चतुर्मास वास करे ते नगरनी पासे पांच कोशपर्यंत ते आचार्यादिकनो
प्रतिवइ उता ते क्षेत्रनो तेणे पेहेलो अवग्रह लीधोठे तोत्यां तेनो अवग्रह लेवो.
ए प्रमाणे यतिने सदा आझा माग्याविना पांचे अवग्रहनेविपे रहेवुं कल्पे न
ही. इहा पेहेलो पेहेलो अवग्रह बाधित जाणवो. जेम राजावग्रहे करीने देवेंडा
वग्रह बाधित थायते कारणके राजावग्रहमां राजानी आझाज प्राधान्यठे. ए प्रमाणे
आगलजावना करवी ॥ ६९० ॥ ६९१ ॥ ए पंचासीमुं दार समाप्त थयुं

अवतरण:- परिसहति एटले बावीस परिसहनुं ठासीमुं दार कहेठे. मूल:-
खुहा पिवासा सीउएहं दंसा चेला रइ छिउ ॥ चरिया निसीहिआ सेज्जा अकोस वह
जायणा ॥ ६९२ ॥ अर्थ:- परि एटले समस्त प्रकारे जिन मार्ग नहि मूकवा
सारु अने निर्जरासारु जे सहन करवुं पडे ते परिसह कहिये. तेमां एक दर्शन परि

સહ અને બીજી પ્રજા પરિસહ એ વે માર્ગે નમૂકવાને અર્થેએ અને નિર્જરાયે વીમ પરિસહ એ તેના નામ ક્રુધા ૧ વિપાસા ૨ શીત ૩ ઝળ ૪ દંસા ૫ અચેત્તા ૬ રતિ ૭ સ્ત્રી ૮ ચર્ચા ૯ નૈપેષકો ૧૦ શઘ્યા ૧૧ આક્રોશ ૧૨ વચ ૧૩ યાવના ૧૪ ઘલાજ ૧૫ રોગ ૧૬ તૂણસ્પર્શ ૧૭ મલ ૧૮ સત્કાર ૧૯ પ્રજ્ઞા ૨૦ અજ્ઞાન ૨૧ અને સમ્યક્ત ૨૨ એ વાવીસ પરિસહનો યથાક્રમે સદ્દેષ અર્થ કહેતે

૧ તેમાં ક્રુધાથી ઉત્પન્ન થનારી વેદના જે સમસ્ત વેદનાયી અગ્નિ આત્મના અને પેટની બાલનાર તેને આગમોક્તપ્રમાણે સહન કરતાં અનેપણીયને પરિહાર વપશમાવતા ક્રુધા પરીસહ જીત્યો જાયઠે પણ અન્યથા જીતાય નહીં એ ક્રુધા ત મસ્ત પરીસહોમા સહન કરવો બહુદોહજો એ માટે સદ્ગુણી શ્રેષ્ઠ ગુણીને પ્રથમ સ્થાને

૨ ક્રુધાપીડા મટાવવા સારું ઠંવાનીના ધરોનેવિપેવિહાર કરવાના શ્રમે તરત ઉત્તમ ધાય માટે બીજો પીપાસાપરીસહ તે તરસે કરી અતિ આકુન્નિત થયો ઠતો પણ શીત લ જલાદિની પ્રાર્થના નહીં કરતા તૂણા સહન કરે તે વિપાસા પરિસહ જાણવો એ પરિસહ વધુ કઠણ છે હ્રદા જે યતિએપણીયને અજાવે સમગ્ર અનેપણીય પરિહાર પ્રાણિમાત્ર ઉપર ચિત્તમા દયા આણીને તૂપા સહન કરે તેણે પિપાસાપરિસહ જીત્યો

૩ એમ ક્રુધા તથા તૂપાપીડિતને શીતપણુ ધાય માટે ત્રીજો શીતપરીસહ તે એમ -શીતકાલનેવિપે સંવલ ટાઢ પહે તે સમય ગૃહાદિકેરહિત અત્પ જીર્ણવપ ધારણ કરનારા યતિએ આગમોક્ત વિધિએ પોતાના કટપનીજ ગવેષણા કરવી અતિશી તે પીડિત ધાય તો પણ અગ્નિ પ્રદોષ કરી તેણે તાપતુ નહીં તેમજ બીજા એ પ્રદોષ કરે જા અગ્નીતુ પણ સેવન કરતુ નહીં એવી રીતિએ રહેવાથી શીતપરિસહનો જય થયો

૪ ઝળપરિસહ એટલે ઝળજીતુ એ શીતજીતુનો વિપક્ષીતે તેમાટે ઘોષો ઝળપરીસહ તે એમ ઝળકાલનેવિપે તસશિલાયે સૂર્યનુપ્રતિબિંબ માથે આવે દયા મધ્યાન્હ સમયે વેસી આતપના થયેથકે પણ ઠત્રીની કે લુગમાની ઠાયા બોનેન હીં બીજાપ્રમુખના વાયુને અણવાઠતો અને સ્નાનવિલેપનાદિવર્જતો થકો ઝળ પરિસહ સહે તે ઝળપરિસહનો જય જાણવો

૫ ઝળ પઠી વર્ષાકાલ આવે તે સમયે માંસ મસા મધુરાદિક ધાય તે સારુ ઝળ પ ઠી મશ પરિસહ પાંચમો તે મશાદિ છુ માકણ શૂલ હજાદિ કુદ્ડ જતુ તેઓ જેમ શ ત્રુઓ સગ્રામર્મા વાણનો પ્રહાર કરે તેવો મક મારે પરતુ એવા તેઓના ઉપદ્રવથી તે ઠામ તજીને જાય નહીં અથવા તેના પરિહારને સારુ ધૂમ્ર તથા બીજા પ્રમુ

खनी बाँधना करे नही ते मांसादिक जंतुउ पोतानुं लोही पीये तो पण तेनाउपर प्रवेप करे नही तेनुं निवारण करे नही. एरीते मंस परिसह्नो जय थाय.

६ मांसे परानव पाम्योथको पण वख बांठे नही. तेथी ठठी चेल एटले वख तेनो अजाव ते अचेल. जिनकल्पी तथा स्थविरकल्पी ए वनेने अचेल कहेठे. फाटेजुं, अल्पमूलजुं अने जुनुं ते पण अचेल. ए अचेलनो परीसह ते अचेल प रीसह ते एम के पोतानुं फाटेजुं वख जोइ एम न जाणे के आ वख फाटेजुंते तेथी आज ने काले कोइ नवा वखनो आपनार सुजतो नथी तो हवे केम कर शुं, एवीरीते अतिदीन जाव मनमां न आपो अथवा आ वख उतारीने बीजा न वां वख पेहेरीशुं एवीरीते नचिंतवे ते अचेल परीसह्नो जय जाणवो.

७ अचेल ते अप्रतिवद् विहारी ठतां तेने शीतादिकना संनवे करी अरति उप जे ते अरति परिसह. जे रमण करवुं ते रति. अने संयमनेविपे जे धृति तेनाथी विपरी त ते अरति तेनो परिसह ते अरतिपरिसह. विहार करतां यतिने मनमां अरति उपजे तो धर्मनेविपेज रत थवुं. क्हांत्यादिक धर्मध्याववुं एरीते अरतिपरीसहने स ह्न करे ते अरतिपरिसह जय जाणवो.

८ संयममां अरति उत्पन्न थाय एटले स्त्री निमंत्रि ते तेनी अजिजापा करे ते सारु हवे स्त्रीपरीसह कहेठे ते एम के स्त्री दीठी थकी तेने रागनो हेतु जाणी, तेनी गति, इंगित, आकार, विलोक इत्यादिक पण रागना निबंध जाणी अंग, प्रत्यंग थान, हस्तित लजित, विचित्र विलासादि अणचिंतवतो अने ते स्त्री दीठी ठतां काम बुझिए तेनी जणी दृष्टि साये दृष्टी मेलवे नही ए स्त्रीपरीसह्नो जय जाणवो.

९ एकस्थले रहेतां मंदस्तवने स्त्रीउपर अतुराग थाय ते सारु एक गामे न रहे ते माटे स्त्री परीसह पठी चर्यापरीसह एटले चालियें ते एमके. आजस र हित यज्जे ग्राम, नगर कुलादिकोनेविपे विहारनो करवो ते इव्यथी चर्या अने जो एकगामे रहेता पण अप्रतिवद् ममतारहितपणो आदरवो ते जावथी चर्या एवो प्रतिमास कल्पे विहार करे ते चर्यापरीसह जय जाणवो

१० जेम ग्रामादिकनेविपे अप्रतिवद् चर्या करवी तेम देहादिकने विपे अप्रति वद् स्वाध्याय सारु नैपिधिकी करवी तेमाटे चर्या पठी नैपिधिकीनो परीसह. जे निपेधियें तेनेनिपेध कहियें ते एक पापकर्मनो बीजो गमनागमननो तेहिज ठे प्रयो जन जेनो तेने निपेधकी कहिये. इहां निपेधकी शब्दे शून्य घर श्मसानादिक स्वा ध्याय नूमिका तेनो परिसह ते निपेधकी परीसह. कोइ ठेकाणे निपया परीसह

एवु कहेलु ठे निपीदति ते निपियास्थानक जे स्त्री पणु, अने पमक विवांचित ते
 त्यां रहता थका, इष्ट अनिष्ट जे उपसर्ग उपजे ते सर्व वडेगरहितपणे सम्यग्नी
 लिए सहन करे तेने नैपियिकी अथवा निपया परिसह कहेने

११ निपेधकीये सप्ताय करी सज्जाने आवे ते सारु हवे शगीयारमो शय्या प
 रिसह कहे ठे ते एम के जेनेविपे शयन करे ठे ते शय्या एटले उपाथय थप
 या सत्तारक तेनो जे परिसह ते शय्यापरिसह ते एम के उचीनीची नूमो,
 घणी बूल घणी टाड तथा घणी उन्नता अने कवण तथा सुकोमान अने सुहा
 जो सयारो पामी तेने सारो नवारो कहेनही, उडेग करे नही पण एम विचारो
 के उपाथये एक गृहस्थ रत्नमय घरमा रहे ठे, एकने घेरलीपणो पण थनु नथी
 एक पथ्यक उपर तलाइपाथरी सुए ठे ने एक जांये सुए ठे, माचो पण मनतो न
 थी तो माहारे शु करवा शोच करयो जोइए? आज अहीया ठेए अने वहाणे
 बीजे स्थले जइशु एवीरीते वेहुने विपे राग देप वर्जे ते शय्या परीनह जय जाणवा

१२ सयार्ये रहेलाने सयातर अथवा अन्यकोइ आक्रोश करे तेथी हवे ज
 रमो आक्रोश परिसह कहे ठे ते आवीरीते के यतिने कोइ अनिष्ट वचन वाजे
 क्रोध करे तेवारे जाणे के ए महारो उपकारी ठे तेथी मने शिखामण आपेने
 केमके फटाच ए बोल हु करत पण हवे नही करु अथवा ए जे कहेते ते ताड
 करतो ज नथी तो ए मने एम कहेते तो तेमा महारे सावाम्ते कोर करवापड,
 एम विचारी क्रोध नकरे जो क्रोध करे तो साधुपणो उता चमाल समान पाप

१३ आक्रोशनो करनार जे हांय ते वध पण करे तेथी हवे वधपरितह क
 हेते वधते हनन ताहन सवधी जे परिसह तेने वध कहिये, ते आवीरीते शक
 पाविष्ट माणस यतिने डीक पाटू चापट कशादिकना प्रहार करे तोपण तेना उपरते
 यति क्रोध करे नही पण अकलुपित चित्तवत थको एवी चित्तवना करके ए गुी
 रते पुनजरूप छुदोते अने महारो आत्मा एथी छुदोजे माटे आत्मानेता कां
 विध्वंस करी शकेज नही अने ए जे मने ताहन प्रमुख करेते ते महारा रुतकर्म
 उदय आध्यात्रे तेनां ए फलते एम जाणी ते सहनकरे

१४ परयी हणाणने आप्यादिकनी याचना करवानो प्रयोजन थाय माट पाव
 ना परिसह कहेते जे अनेरा पात्रेथी याचिये ते याचना कहिये ते आवीरीत कय
 तिने वस्त्र पात्र अन्न पान उपाथय विगेरे काईपण चीज एटले एक शजो
 ली चीन पण माग्याविना छेरीनही यद्यपि पोतानी शोचा राखवाने अथे माग न

ही तथापि पोताने प्रयोजन थये दाहियार लाज ठांमीने याचना करे पण एवो चिंतवे नही जे जाई रांधेला धानने अर्थे जला माणशने घेरजइ याचना करवी तो ते करता गृहस्थावासज जलो के ज्यां आपणा जुजादंमना पराक्रमथी उपजाव्यो जे अन्न ते दीन हीनादिकने आपी पठी जमीये एवी विचारणा करे नही. अथवा याचना क खाथी कोई आपे किवा न आपे माटे हुं आ गृहस्थने घेरजई लाखनो मर्मगमावीने सीरीते याचना करु इत्यादिक चितवना नकरतां याचना करे ते याचना परिसह.

अवतरण.— पन्नरमी अलानादि परिसह कहेठे मूल.— अज्ञान रोग तण फास मलसकार परीसहा ॥ पन्ना अन्नाण सम्मत्तं ईइ वावीस परीसहा ॥६९३॥
अर्थ.— (१५) याचना कखाठता पण लानांतरायना उदयथी कोईवारे माग्या ठता मलेनही ते माटे याचना पठी अलान परिसह जाणवो ते जे लाननो अना व तेहिजपरीसह ते अलान परिसह कहिये. ते आवीरीते के यतिये कोईपासे या चनाकरी अने त्यांथी ते पदार्थ मळ्यो तेवारे आवुं चिंतवे. वहुं परघरे अग्नि, विव हंखाइमसाइमं, नतव पंमिउकुणइ, इत्यादिऊ परोनवा ॥ १ ॥ एम चिंतवतो मु खराग फेरवेनही अथवा पिंमने आलाने एवो चिंतवे के आज नही मलेतो का जे अथवा परमदिवज्ञे अथवा चोयेदिवज्ञे जहीसुं एम विचारणा करवाथी अला न परीसह ने वाथा न थाय ते अलाननो जय कखो.

१६ अलान थकी आंतप्रांत नोजनेकरी रोगोत्पत्ति थाय माटे हवे रोगपरि सह कहेठे. ते जेवारे काश श्वास ज्वर अतीसारादिक उपजे तेवारे जिनकल्पी साधुतो तेनी चिकित्सा अणकरावतो पोताना कर्मनो विपाक चिंतवे अने स्थवि रकटिपक तो आगमोक्त विधिये करी निरवद्य चिकित्सा करावतो मनमांहे क र्मविपाक चिंतवतो हाय वोय करेनही, ए रोगपरिसहनो जय जाणवो.

१७ रोगीने सव्याये सुताथका तृणस्पर्श थाय तेथी हवे तृणस्पर्श परीसह तेहि ज वेखाडेठे. यतिजेठे ते पोळो तृणटालीने तृणनोज नोग गव्व निर्गतने अनुमत अ ने गव्ववासी यतिने सापेह संयमथाय तेथी वस्त्रपण लिये परंतु जेवारे नमिका जीनी होय अथवा वस्त्र पुराणो थयो होय किवा चोरे लीधो होय तेवारे जेने अनुज्ञाठे ते सुयें एम केवल तृणनो अढो हायप्रमाण संयारोठते पण तृणना अग्रजाग तीखा होय तेथी जे पोडा उत्पन्न थाय ते सहनकरे.

१८ तृणेकरी प्रसेवाने संयोगे मलउपजे माटे तृणपरिसह पठी मलपरिसह कहे ठे. प्रसेवाने जळे करी कठीन पणे थई होय एवी रज जे मल तेनो परिसह ते मलपरि

सह कहिये मल शरीरे घणो होय ते उष्णकालना तापने सयोगे प्रसेवाधी नी
जाईने तेमल दुर्गधे गवाय ते दुर्गध दूर करवा सारु स्नान वांछेनही बजो ए श्री
व्यारे नूटीस एम पण चितवे नही ते मलपरीमह जय जाणवो

१९ मलव्यास पुरुष अनेरा कोइ पवित्रनो सत्कार थतो देखी पोतेपण कोइ
क सत्कारादिकनी वाढाकरे तेमाटे मलपरीसहनी पठी सत्कार परीमह कहे ठे
ते आवीरीते ठे अनेरा कोइये स्तवन नमन चरणस्पर्शन सामोउजो थावो आसन
दान महोटा राजादिके निमंत्रणादिकनो करवो एवो सत्कार पोताने थतो देती
मनमां उत्कर्ष आणे नही अने सत्कार न करवाधी देप पण आणे नही ते
सत्कार परीमह जाणवो

२० कुथापरीसहना जयधी प्रज्ञाने बहुव्यपणे गर्व नकरवो तेमज प्रज्ञाने थ
जाये खेदपण न करवो तेथी ते प्रज्ञापरीसह ते आवीरीते ठे जेणे करी वलुनो
तत्व प्रकर्वे करी जाणीये ते प्रज्ञा तेनो जे परीसह ते प्रज्ञापरीसह प्रज्ञावत पु
प घणाभुतनो जाणवता में जवातरने विपे रुढीरीते ज्ञान आराधन कखो ठे तेथी
हुं मनुष्य ठतापण समस्त जाणवुं सर्वना पूठेला प्रश्नो उतर आपुवु एवो गर्व
नकरे अने प्रज्ञाने थजावें मनमा उद्वेगपण नकरे दु सुखवु काइज जाणतो नथी त
थी सहुकोइ मने पराजव करे ठे पूठया थका जीवादिक इच्छना नाम पण जाउ
नही अर्थात् मने काइज आवडतु नथी इत्यादिक चितवना करे नही परतु पूर्व
तकर्मनो स्वरूपज चितवे तो परीसह पीडे नही ते प्रज्ञापरीसह जाणवो

२१ प्रज्ञानीपरे अज्ञानपण सहन करवो माटे प्रज्ञानी पठी अज्ञानपरीसह
जाणवो वस्तुनो तत्व ते श्रुतज्ञाने जणाय ठे तेनो अजाव ते अज्ञानपरीसह
जाणवो ते आवीरीते ठे ते थति मनमा एम न जाणे के में सर्व अखिरतपणो
त्यागीने प्रतिपणो अगीकार कखो ठे तोपण काइ जाणतो नथी तेमज में ज
महाजडादिक तप पद्मिवज्या तथा उपधान जे सिद्धातादिकमा कहेला आश्रितप्रभु
मासिकादिक प्रतिमाकरी एवीरीते क्रियायें हु चालुवु तो पण सारो नवारा काइ ज
णुनही अने त्यागममा तो एम कहु ठे के एगजाणइ सोसवजाणइ एवा वचन
की पुरो नजाणु अने फोकट ज्ञान गर्वकरुहु इत्यादिक चितवेनही इहा प्रज्ञा
अने अज्ञाननो ए विशेषे के प्रज्ञा परीसह अनेरो पूठे तेवारे थाय अने अज्ञा
न तो मत्यादिक ज्ञान महारामा पूरणनथी एम विचारे अथवा प्रज्ञा त शायता
स्फुरवो अने अज्ञान ते त्रिकाल विषयिक वस्तुना अजाणपणाने कहेठे

१२ अज्ञान थकी दर्शननेविषे शंकाथाय तेथी हवे वावीसमो सम्यकत्व परी सह कहेते तेनो स्वरूप आहुंते के सम्यकत्व ते सम्यक् दर्शनी पुरुष क्रियावादी प्रमुख ना विचित्र मतिउने सांजलवेंकरी किंचित्मात्र चूकेनही अने उत्तराध्ययनमां क हुंते के. नष्टिपूर्णपरेलोए, ङ्ढीवाचित्तवस्तिणो, आडवा वंचिउमिति, ईईजिक्कुनचिंत ए ॥ १ ॥ व्याख्या:- जवांतरनेअर्थे तेनही अथवा तपश्वीनी आमोसही प्रमुख कधी तेमज पगना रजेकरी रोगनो एकरूपेकमां उपशम करवो तथा तृणने खेचवे करी कामित वस्तुबुदेहुं तेमज शाढावार क्रोध धननी वृष्टी यवाने अर्थे तथा क्रोध उपने पापाणनी वृष्टी करवाने अर्थे पणनही अथवा लोच उपवासादिक कष्टे करी वंचूहुं एवो जिह्मचिंतवे नही. वली अज्जुजिणा अज्जिणा, अडवाविनविस्त ई, सुसंते एव माहंसु, ईईजिक्कुनचिंतए ॥ १ ॥ एवी चिंतवणाकरीने दूषण नलगा डे एरीते ए वावीस परीसहनी जयकरे इति गाथार्थ. ॥ ६९३ ॥

अवतरण:- कयोपरीसह कयाकर्मनी प्रकृतिथो उत्पन्न थायते ते त्रण गाथाये करी कहेते. मूल:- दंसणमोहेदंसण, परीसहोपन्ननाणपढमंमि, चरमे लाजपरीसह सत्तेव चरित्तमोहंमि ॥६९४॥ अक्रोस अरईंङ्घी, निसीयाचेल जायणा चेव, स झारपुरझारे, एकारसवेयणिज्झंमि ॥६९५॥ पंचेव आणुपुवी, चरिया सेझा तहेव ज ह्येय, वह रोग तणफासा, सेसेसु नष्टिअवियारो ॥६९६॥ अर्थ:- मोहनीयना वे नेदते एक दर्शन मोहनी बीजी चारित्र मोहनी त्यां दर्शन मोहनीय मिथ्या त्वादिक त्रिकना उदयथकी सम्यकत्व परीसहनी सज्ञाव थायते तेमज प्रज्ञापरीसह अने अज्ञानपरीसह ते प्रथम ज्ञानावरणीयना उदयथीयाय अने चरमके० ठे लो जानांतराय तेना उदयथी अज्ञान परीसहथाय. हवे सात परीसह चारित्र मोहनीयना उदयथी थायते ते आवीरीते. प्रथम क्रोधना उदयथी आक्रोश परीसह थायते बीजी अरति मोहनीयना उदयथी अरतिपरिसह थायते त्रीजी पुरुषवेदना उदयथी स्त्रीपरीसह थायते चोथी जयमोहनीयना उदयथी निषिधि कीपरिसह थायते पांचमी जुगुप्सना उदयथी अचेलकपरीसह थायते ठवी मानना उदयथी याचनापरिसह थाय ठे सातमी लोच मोहनीयना उदयथी सत्कार पुरस्कार परीसह थायते. हवे इग्यार परीसह वेदनीय कर्मना उदयथी थायते ते कहेते तेमां अतुक्रमे ऋधादिक पांच तथा चर्या सज्या अने वली आ ठमी मल नवमी वध दशमी राग इग्यारमी तृणस्पर्श ए इग्यारपरीसह वेदनी यना उदयथी कही शेषकर्मनेविषे परिसहनी अवतार नथी ॥६९४॥६९५॥६९६॥

श्रवतरण - गुणगणानेविषे परीतहोने समवतारी देखावेने
स वायरस्त, पराय चउदसय सुहुमरायमि, ठउमठ वीयरगे, चउद
मि ॥६९७॥ अर्थ - ए कृथादिक वावीसे पगीतह जे ठे ते यावत
मा नवमा गुणगणाने विषे थाय ठे चउदपरीतह सूक्ष्मसपराय
गुणगणाने विषे सजवे तेमा पाचतो कृथादिक जाणवी अने ठगी
सय्या, थावमी यथ, नवमी अज्ञान दशमी राग, इग्यारमी तृणस्परी,
तेरमी प्रज्ञा, अने चउदमी अज्ञान ए चउद थाय एटजे चारित्र मोह
अथवा उपशम तेना प्रतिबद्धी सात अने एक दर्शन मोहनीये प्रति
ठ न थाय बाकीनी चउद थाय अने इग्यारमा उद्गस्थ गुणगणो तथा
तराग गुणगणाने गिपे पण पूर्वोक्त चउदज थाय ठे हवे तेरमा स
चउदमो अयोगी ए वे गुणगणाने गिपे अनुक्रमे कृथादिक पाच, ठगी
तमी यथ, थावमी, मज, नगमी सय्या, दशमी रोग, अने इग्यारमी तृण
इग्यार परीमर वेदनीयने प्रतिबद्धे थायठे ॥ ६९७ ॥

अपतरण - उल्टे तथा जयये एक प्राणीनेविषे समकाले केटली परितह
ते केहे ठे - मूज - वीस उकोसपए, वटति जहन्नउय एकोय, सीउसि
पनिगीहि, पाय छुग न वटति ॥६९८॥ अर्थ - उल्टपृथीतो वीसनो उदय
अने जययथी ता एरुन होय एटजे एक शीतने उज तथा चर्पा ने निरिगि
छुग के० घने एरुग समराजे वंचनही. माटे उल्टपृथी रीस थाय केमरे
नीन हाय त्याउज नहाय अने चर्पा होय त्यानिपथकी नहोय इत्यादि ॥६९८॥

अपतरण - मजजी मजगति एटजे सात मामजिनो सत्यासीमा ६८ कहे ठे
मून - तुने अठे जायण, काने आरुमण्य सप्राए, सयारे चेर तहा सचरिदा
मनीनउणा ॥६९९॥ अर्थ - एरुमून वीजो मूननो अर्थ वीजा जानन चाय
जयह पावमा आरुयक ठगो सगाय सातमा सयारो ए सात मामनीन विरे
के अविनने कवे करी प्रवेशथाय ठे अन्यथान कटपे ए सत्यासीमा ६८ ममन

अवतरण - दमजणवुठउनि एटजे दस स्थानरुना विचेदना अवगमन
६८ कहे ठे - मून - मण पगिमाहि पुनाह, आहारग खरग उरसमरुय म
मनिअ केवन मित्रणाय पगुमि वासिना ॥ ७०० ॥ अर्थ - एर मनपयव
वीनो दम प्रट्ट जे अरि ज्ञान जेना उपजवायी अरुय करन जान
न एरी परमागि, वीनी पुनारुनिय चायी आहारक जनि, पांयमी दम

णी. ठी उपशमश्रेणी. सातमो जिनकल्प. आठमो परिहारविशुद्धि. सूत्रसंपराय. ने यथाख्यात ए संयमत्रिक. नवमुं केवल ज्ञान, अने दशमो सिद्धिषाय के० सी जवो (निश्चयवो). इहां केवली तथा सीजवो ए वे जुटा कहा तेनो कारण ए ठे के केवलीतो नियमे सीजे अने जे सिद्ध थाय ते केवलज्ञान पामिने सीजे एवो ज एाववाने अर्थे कहा. ए दश स्थानक जंजुस्वामि थकी विवेद गयां तथा प्रथम संघयण, प्रथम संस्थान अने अंतरमुहूर्त्ते चउद पूर्वनो उपयोग ए त्रण अर्थे ते श्री यूलनइ स्वामिना बखतथी विवेद गया. उक्तंच. संघयणं संगणं, पढमं सं जोयपुव अणुउंगो, एए तिन्निवि चहा, बोडिन्ना यूलनदंमि ॥१॥इति॥१००॥

अवतरणः—खवगसेदिति एटले रूपक श्रेणीनो नेव्यासीमो द्वार कहेते—मूलः—अणमिद्वमीत सम्मं, अष्ट नपुंसिणी वेयठकं च, पुवेयंच खवेई, कोहार्इय संजल ए ॥ १०१ ॥ अर्थः—इहा रूपकश्रेणीनो पडिवजणहार पुरुष आवतरसथी उपरनी उमरनो वर्त्तमान ठता बज रूपन नाराच संघयणनो धणी शुद्ध ध्यानवंत अ विरत, देशविरत, प्रमत्त, अप्रमत्त संयति माहेजो अनेरो कोई पडिवजे पण इहां ए टलो विगोप जे केवल अप्रमत्त संयतिहोय तो पूर्वनो जाण शुक्लध्यानोपगत होय अने बीजा सर्व धर्मध्यानोपगत होय. त्यां पहेली अनंतानुबंधीनी विसंयोजना कहेते.

इहां श्रेणीना अपडिवजणहार पण अविरत चतुर्गतिक ठतां ह्यायोपगमिक स म्यकृष्टि देशविरत तिर्यंच तथा मनुष्य अथवा सर्वविरत मनुष्य जे समस्त प र्याप्ते पर्याप्ता यथा संचवपणे विशुद्धि परिणाम्याठतां अनंतानुबंधीनी रूपणाने अर्थे यथाप्रवृत्तिकरण, अपूर्वकरण, अनिवृत्तिकरण ए त्रण करण करे ए कर एनी वक्तव्यता सर्व कर्मप्रकृति थकी जाणवी.

अनिवृत्ति करणे पढोतो ठतो उद्वलना संक्रमणे करीने अनंतानुबंधीनी स्थिति आवलिकामात्र सूकीने वाकीना उपरला अनंतानुबंधिया सर्वनो विनाग करे अने आवलिकामात्र ते स्तिवुकसंक्रमणे करीने वेद्यमान प्रकृतिने विपे संक्रमावे एरी ते अनंतानुबंधिचतुष्क खपावीने दर्शन मोहनीय रूपाववाने अर्थे यथाप्रवृत्त्यादिक त्रण करण करे अने अनिवृत्तिकरणावाविपे वर्त्तमान थको दर्शनत्रिक संबंधीनी कर्म स्थिति उद्वलना संक्रमणे करी उद्वले ते जांसीम पळोपमना असंख्यातमां जा गमात्र प्रमाणे रहे तेवारपठी मिथ्यात्वना दलिक तेसम्यक्त्व अने मिश्रमां प्रद्वेपे.

ते पहेले समये स्तोक बीजे समये तेथी असंख्यातगुण अधिक एम त्यांसुधी ज्यांसु धी अंतरमुहूर्त्तना चरम समयनेविपे आवलिकागत सूकीने गोप द्विचरम समय संक्र

मित दत्तिक थकी असख्यात गुणो सक्रमावे थने आवजिकागत तो स्तिवुक
री सम्यक्त्वने विपे प्रक्षेपे एरीते मिष्यात्व खपाव्या पठी अतरमुहूर्तेकरी सम
प्यात्व ते एवाज अनुक्रमे सम्यक्त्वने विपे प्रक्षेपे तेवार पठी सम्यक्मिष्यात्
सपावे हवे वजी सम्यक्त्व अपवर्तवा एवीरीते जागो के जेवीरीतें अतरमुहूर्त
प्यत मुहुर्तमात्र स्थितिक थयो ते हवे अनुक्रमे वेदतो थको समय थ
एक आवजी गोप थयो तेवार पठी अनतर समये तेनी उदीरणानो वेद प
ज्यासुयी चरम समय त्यासुयी केवल विपाकानुनवे वेदीए

पठी अनतर समये द्वायिकसम्यकदृष्टी थाय जो वक्षापुष्क कृपकश्रेणी स्व
माने तो अनतानुवधीना कृप, पठी मरणने सजवे पाठो पडीवजे तो व्हावि
मिष्यात्वना उदयथकी वजी अनतानुवंधियाने पुटीपणे पमाने कारणके अनत
तु वशियानो बीजचूत मिष्यात्व हजी विणस्योनथी तेमाटे
थने जे हीण मिष्यादर्शनी ते पुटीपणे अनतानुवधीने मिष्यात्व बीजना थनाव
की कनेही थने हीणसत्तक ते अप्रतिपत्तित परिणामे देवताने विपे थवश्य वर
थने प्रतिपत्तित परिणामि ते तो जेवो परिणामि तेवा परिणामने थनुतारे ना
नाप्रसारनी गतिमांहे उपजे तथा वक्षापुष्पणे जे तेवारेज काल न करे तो पा
सत्तक हीण थपोथको निश्चेथीरहे पण चारित्र मोहनीय कृपाववाने थथे पत्तनहो
इहां शिष्य प्रश्न करेते के गत्यतरने विपे जातो हीणसत्तक केटनेनवे मोह
नाथ तेनेथुर उन्नर कहेते के व्रीजे थथवा चाये नये मोह जाय तेमा जो ते
थपरा नरकगतिये जाय ता ते वेव थथवा नारकीनो नय विचानेकरी व्रीने न
येज माह जाय थने जे तिर्यच थथवा मनुष्यमां उपजे ते तो थवश्य थसाला
त वर्यथापुष्यवाजामा उपजे पण सख्यातावर्ष थापुष्य वालामां न उपजे पठी
त्यायी देगतिपामि करी मनुष्यमां थावी मोह जाय एरीत चारनय पणथावर्ष
हवे मत्तक कृपवाजा पूर्ववक्षापुष्क एवोजे होय ते तेवारेज कानकरी मात
पामिन वेमानिरुनेथिप उपजे जे वक्षापुष्क ते चारित्र मोहनीय उपशमाववान
थये उद्यमकरे पण गोप नवने थिप वक्षापुष्क होय तो नकरे
इहां बनी शिष्यपुत्रेते के दर्शन त्रिक कृपगयो ता ए सम्यक दृष्टी किंवा अन
म्यकदृष्टी जाणगो तेगारे थुर कहेते के सम्यकदृष्टीतो तहारा केगथी सम्यकर
नने थनावेपण सम्यकदृष्टी पणा थया एम न कहेगो इहांतो जेहना मशगा ह
टगो होय एवा कोड्वा ते समान गपाने जनायकी मिष्यात्व

त्वना पुञ्जरूप जेठे ते इहां सम्यकदर्शन क्येपणे ग्याठे परंतु जे आत्माना परिणाम स्वभाव तत्त्वार्थश्रद्धान लक्षण सम्यकदर्शन ते गयोनयी अने ते तो अति शुद्ध घायठे अत्रपटलने अजावे मनुष्यदृष्टी तेनीपरें महाशुद्धतर स्वरूप थाय.

हवे जे अवशायुष्क रूपकश्रेणी आरंभे तो सप्तक क्यकीधेठते निश्चयकी अतुरत परिणामिको चारित्रमोहनीय खपाववाजणी उद्यमकरे अने ते चारित्रमोहनीय खपववाने अर्थे यथाप्रवृत्त्यादि त्रण करण करे ते आवीरीते के यथा प्रवृत्तिकरण अग्रमत्तगुणताणे तथा अपूर्वकरण अपूर्वकरण गुणताणे अने अनिवृत्तिकरण ते अनिवृत्तिवादर संपराय गुणताणे करे त्यां अपूर्वकरणनेविपे स्थितियातादिके करीने अग्रत्याख्याना वरणचतुष्क अने प्रत्याख्यानावरण चतुष्क ए आठ ते केवीरी ते खपावेठे जेम अनीवृत्तिकरण कालना प्रथम समयेज ते कपायाष्टक पद्योपमा संख्येय नाग मात्र स्थितिकथयो वली एज अनीवृत्तिकरण कालना अंसंख्यातमां नाग गयेठते थीणधीनो त्रिक. नरकगति, नरकानुपूर्वो, तिर्यग्गति, तिर्यगानुपूर्वो ए केंडिय, वेंडिय, तेंडिय, अने चउगेंडियनी जाति स्यावर, आतप, उद्योत, सूर्य, साधारण, ए सोलप्रकृतिनी उदलना संक्रमेकरी उदलतांथकां पद्योपमासंख्येय नाग मात्र स्थितिथई तेवारपठी वध्यमान प्रकृतिमांहे ते सोलप्रकृति गुण संक्रमे ते समय समय घालतीवति समस्तप्रकारें क्षीणथाय.

इहां सूत्रकारनो ए अजिप्रायठे के कपायनो अष्टक प्रथम खपाववा मांमघोने तेपण हजीमुधी क्षीण थयो नथी अने विचाले पूर्वोक्त नोजप्रकृतिखपावी पठी ते पण आठकपाय अंतरमुहूर्ते खपावे. अने बीजा आचार्य एम कहेठे के नोजप्रकृतिज प्रथम खपाववामांम अने विचाले आठकपाय खपावी पठी नोजप्रकृति खपावे तेवारपठी अंतरमुहूर्ते नवनोकपाय अने चार संख्यजननो अंतरकरणकरे ते अंतर करण करीने नपुंसकवेदना दजिक उपरजी स्थितिगत उदलना विपंकी खपाववामांम तेपण अंतरमुहूर्ते पद्योपमासंख्येयनागमात्र थया तेवार पठी वध्यमान प्रकृतिने विपे गुण संक्रमे ते दजिक प्रहेपे एम प्रहेपतां अंतरमुहूर्ते न मस्त नीचजी स्थितिना दजिक क्षीण थया.

जे नपुंसकवेदे रूपकश्रेणी रग्वामांम तो अनुभवतो ते कृपावे अन्यथा प्रसार आवजिना मात्र ते थाय ते लेई दजी वेद्यमान प्रकृतिमांहे निवृत्तसंक्रमें संक्रमावे एठले करी नपुंसकवेद खपावे पठी एवाज अनुक्रमें न्निवेद खपावे नैराग्य टी ठ नोकपाय समकाले खपाववामांम अने तेवारपठी तेनी दफरजी स्थितिगत

जेदलिकवे ते पुरुषवेदमाहे सक्रमावे नहो किंतु सज्वजन कोधने विपे
वे एम ए सर्व पूर्वोक्त विधेकरी खपावतायका अंतरमुहूर्ते सर्वथा प्रका
या हवे तेहिज समये वेदनो वध वदय वदीरणानो विवधेद अने स
थायजिकानेविपे एटलो वध मूकी शोपनो पण दय थयो तेवारे ए अवे
क्रोप वेदतायकाने एना त्रणविनाग होय तेनानाम अश्वकर्णकरणादा,
णादा, किट्टिवेदनादा तेना स्वरूप ईहा शास्त्रातरोक्त जावे देखाडीयेने
घोडाना कर्णनीपरे जे न्हाना न्हाना कर्मनापुत्रज तेहना न्हाना न्हाना
करे जे थकी कालत्रिपोपने विपे ते अश्वकर्ण करणादा कहिये ते कर्मना
रससहित कूटी कूटीने किट्टीनीपरे अति न्हानाकरे तेने किट्टिकरणादा कहिये
किट्टीररी तेने वेदे ते किट्टीवेदनादा कहिये
त्या अश्वकर्ण करणादाये वर्तमानठतो समय समयनेविपे चार सज्वजन
पापना अंतरकरण थकी उपरली स्थितिनेविपे अनता अपूर्व स्पर्शकरे ते सर्व
क कोने कहिये ते कहेने इहां जे अनतानत परमाणुये नीपनावे एवाजे स्वर ते
जीव कर्मपणे ग्रहण करे त्यांजे एकेका स्वधनेविपे सर्व जयन्य रस परमाणुयाते
तेनो रसपण केवलीनी बुद्धियें सर्वजीवने अनतगुण रस जाग आपे अनेते
रसनाग एनेअधिक अनेरोवली वेहुए अधिक एम एकोत्तरवृक्षे त्यामुदी जाणा
ज्यासुद्धि अनेरो परमाणुअनध्ययकी अनतगुणा अने सिद्ध थकी पण अनतमे जा
न अधिक रसनागवे त्यां जयन्यरसे जेकोई परमाणुआवे तेनो समुदाय समान
जातिपपणा लगीने एक वर्गणायेज कहिये एम अनेराजे एकाधिक रसनाग सर्व
त तेनो समुदाय तेनी बीजी वर्गणा जाणरी अनेरा वली वधधिक रस जाग पुन
तेनो समुदाय तेनी बीजी वर्गणा एम एरोते एकोत्तर रसनागवृद्धि परमाणुआनी
समुदायरूप जे वर्गणा ते सिद्धथकी अनतमाजाग समान अजव्यथकी अनत गुरी
वहरी अने एना समुदाय ते स्पर्शक कहियें एटले माहोमाहे स्पर्शकर न मा
स्पर्शक कहेवायने एम उत्तरात्तर वृक्षररी परमाणुआनी वर्गणा जाणरी इहां स
र्शक एटना रामे ने के एयकी एकात्तरें अग्रिणि निरतर वृक्षे वधता रस न ना
किंतु सर्व जीवदही अनतगुण जे रसनाग तेथकी तेहिज अनुक्रमे बीजा स्पर्श
मानियें एमज बीजा स्पर्शक एम ज्यासुधी अनता स्पर्शक थाय त्यासुधी
हवे एनायकीन पहेनी वर्गणा याददेन निष्ठुद्धिना जे प्ररुय तेना वगदही
अनतगुण हीन रमररीने पहेना नीपरे स्पर्शकरे एना स्पर्शक पहेना माझ

कोइये कखानची तेची तेने अर्पूव कहिये एणे अश्वकरण करणा-क्षा पुरीकीची
करणा-क्षानेविषे वर्तमान थको पुरुषवेद समयोन आचलिका-क्षे क्रोधनेविषे शुण
संक्रमेकरी संक्रमावतो चरम समये जीव संक्रमेकरी सर्व संक्रमावे ते वारे पुरुषवे
द क्षीण थाय. एरीते अश्वकरणकरणा-क्षा संपूर्ण थइ. अने किट्टीकरणा-क्षायें वत्त
मान थको चारसंज्वलननी कपायना उपरली स्थितिना जे दजिक तेनी किट्टीक
किट्टीनोस्वरूप कहेते. जे पूर्वस्पर्धक अने अर्पूवस्पर्धक थकी प्रथमादि वर्गणाले
विशुद्धिप्रकर्षना वशयकी अत्यंत हीनरस करीने तेने एकोत्तरवृद्धि त्यागें वणे अं
तराले करीने स्थापवो तेआवोरीते ज्यां ते वर्गणाना अस्तकल्पनायें रसना अं
नुनाग तेह्ना शत एकोत्तरादिक जे हतो तेहीज वर्गणानी विशुद्धिना वशयकी
रसना अनुनाग दशक अथवा पनर तेनो जे स्थापन करवो तेने किट्टी कहेते. अ
ने ए किट्टी परमाणें अनंति ठतापण स्थूलजाति जेदद्यात्री वारनी कहेते. अ
यें ते एकेक कपायनी पहेली बीजी ने त्रीजी एम त्रण त्रण किट्टी कहेते. अ
क्रोधे रूपकश्रेणी पढीवजे तेने जाणवो.

जेवारे माने पढिवजे तेवारे उदलन विधि करीने क्रोधे खपावे अने अ
यते तेनी पूर्वक्रमे नवकिट्टीकरे अने जो मायायें पढीवजे तो अ
उदलनाविधे रूपणाकीधोठति शेष वे कपायनी पूर्वअनुक्रमे अ
लोजे पढिवजे ते उदलनाविधे क्रोधादिक त्रण कपाय अने अ
त्रण किट्टीकरे ए किट्टी करवानी विधिकही

हवे किट्टीकरण-क्षा त्रणे पूरणयउठते क्रोधे श्रेणी अ
ली किट्टी संबंधी जे दजिक बीजी स्थितिगतेने न अ
अने वेदपण त्यासुधी के ज्यांसुधि समये अथिक् अ
मवेदे तेवारपटी बीजा समयनेविषे बीजी किट्टी अ
पिने प्रथम स्थितियेंकरे अने वेदे पण नांभी अ
मात्र शेषरहे तांसीमवेदे तेवारपटी त्रीजी किट्टी अ
प्रथम स्थितियेंकरे अने वेदपण त्यासुधी अ

शेष त्रण किट्टी वेदना अक्षानेदि अ
णे समय समयने विषे अक्षरज्ये अ
अने त्रीजीकिट्टी वेदना-क्षा तेना अ

य उदीरणाने समकाले विधेदे अने सत्तापण एक समयोन आवनिकादिने द
री वद एवो भूकी तेने अनेरोनही सर्व माननेविषे प्रहेप्यो

तेवारपठी माननी प्रथम किट्टी तेना दलिक बीजी स्थितिगत आकारि प्रथम
स्थितिपे करे अने वेदपण तासीम जांसीम अंतरमुहूर्त एम क्रोधनोपण वेपणी
व्यतिष्ठ अथेथके तेना दलिक समयोन वे आवनिकाये माननेविषे गुण सत्त
सक्रमावतो थको चरम समय सर्व सक्रमावी माननीपण पहेजी किट्टीनादिक
पहेजी स्थितिनेविषे कीयाळे तेवेदता समयाधिक आवनिका शेषयाय तेवारपठी
माननी बीजी किट्टीना दलिक बीजी स्थितिगत आकारि प्रथम स्थितिपे करी
ते जांसीम समयाधिक आवनिकामात्र शेषरहे त्यासुधिवेदे पठी बीजी किट्टीना द
लिक बीजी स्थितिगत आकारि प्रथम स्थितिगत करी वेदे समयाधिक आवनिका
मात्र शेषरहे त्यासुरीवेदे अने तेहिज समये मानना वधउदय उदीरणानो समकाले
विधेदयाय अने सक्रमपणे तेने समयोन आवनिका दिकत्रधेज शेषतेकोधनीत
जाणयो जेम त्या क्रोध माननेविषे प्रहेप्यो तेमईहा मानते मायानेविषे प्रहेप्यो

तेवारपठी मायाना प्रथम किट्टीदलिक द्वितीय स्थितिगत आकारि प्रथम स्थि
तेंकरी अंतर मुहूर्तमात्र लगे वेदे सज्वजन मानसबधी वधादिकनो विधेदयेदक
सज्वजन मानना दलिक समयोन आवनिकादिके गुणसक्रमणे करी मायानेवि
प्रहेप्ये मायानापण प्रथम किट्टीदलिक बीजी स्थितिगत करी पहेजी स्थितिपे करी
तायना समयाधिक आवनिका शेष याय तेवारपठी मायाना द्वितीय किट्टीदलिक
दलिक द्वितीयस्थितिगत आकारि प्रथम स्थितिपे करी समयाधिक आवनिकामात्र
पनगे वेदे तेवारपठी बीजी किट्टीना दलिक बीजी स्थितिगत आकारि प्रथम स्थि
तेंकरी समयाधिक आवनिकामात्र शेषलगे वेदे तेहिज समयनेविषे मायाना द
उदय उदीरणाने पण समकाले विधेदयाय अने मायानो सक्रमपण समयान द
वनिका दिक वधमात्रेज शेषरहे जेणेकारणे गुण सक्रमे लोचनेविषे प्रहेप्यो

पठीलाजनी पहेजी किट्टीना दलिक बीजी स्थितिगत आकारि पहेजी स्थितिपे
वेदे ते आनग अंतर मुहूर्त एटजे सज्वजन मायाने वधादिके व्यतिष्ठ पहेज
मायाना दलिक समयान विदु आवनिये गुण सक्रमे समस्त जोचनेविषे सत्त
सज्वजन जोचनी प्रथम किट्टीना दलिक प्रथमस्थिते करी वेदतोयका समयाधिक
आवनिका शेषथयो तेवारपठी लोचनी बीजी किट्टीना दलिक बीजी स्थितिपे

आकर्षि प्रथम स्थितियें करी वेदे ते जांसीम बीजी किट्टीना दलिक प्रथम स्थिति गत कीयाते ते आवलिकामात्र गेप जाणवी.

अने तेहीज समयें संज्वलन लोचना बंधनो व्यवहेद थाय वादर कपाय संबंधी उदय उदीरणानो व्यवहेद थाय अने अनितुत्तिवादर संपराय गुणवाणानो काज ए सर्व समकाले व्यवहेद थाय तेवारपठी सूक्ष्म किट्टीदलिक द्वितीय स्थितिगत आकर्षि पहेली स्थितियें करी वेदे तेवारे एने सूक्ष्मसंपराय कहियें.

हवे त्रीजी किट्टीगत आवलिका गेप ठे ते सर्व विद्यमान आगली प्रकृतिनेविपे स्तिबुकसंक्रमे संक्रमारे अने प्रथम द्वितीय किट्टीगत जेवरीतेठे तेवरी तेज बीजी त्रीजी किट्टीगत मध्ये वेदे अने सूक्ष्मसंपराय लोचनी सूक्ष्म किट्टी वेदतो थको सूक्ष्मकिट्टीना दलिक जे समयोन वे आवलिकाये व-६ ठे ते समय समयनेविपे स्थितिघातादिकेकरी त्यां खपावे ज्यां सूक्ष्मसंपरायनी अधाना संख्या त जाग गया होय एक थाकतो रहे ते एक संख्यातमो जाग जे थाकतो रहे ते जा गने विपे संज्वलननो लोच सर्व अपवर्त्तनायें अपवर्त्ति सूक्ष्मसंपरायनी अधा स मानकरे ते सूक्ष्मसंपरायनी अधा हजीसुधी अंतरमुहूर्त्त प्रमाण ठे ते आरजी पठी मोहनीयना स्थितिघातादिक निवर्त्ते गेपकर्मना स्थितिघातादिक प्रवर्त्ते अने लोचनी अपवर्त्तित स्थिति उदय उदीरणाये करी वेतो थको त्यांसुधीगयो के ज्यां सुधि समयाधिक आवलिका मात्र गेप त्यां उदिरणा रहीजे.

तेवारपठी ते स्थिति केवल उदयेकरी वेदे ज्यांसुधि चरमसमय. अने ते चरमसमय नेविपे ज्ञानावरण्यादिक पांच, दर्शनावरणीय चार, यशकीर्त्ति, उच्चैर्गोत्र, पांच अंतराय ए सोलप्रकृतिना बंधनो विवेद थाय तेम वली मोहनीयना उदय अने स चानो विवेद थाय तेवारे ए ह्रीण कपायी थयो.

वली तेहने गेपकर्मनी स्थितिघातादिक ए पूर्ववत् प्रवर्त्ते जांसीम ह्रीणकपाय अधाना संख्येयजाग गयांहोय अने एक जाग रहे ते जागने विपे ज्ञानावरणादिक पांच, अंतराय पांच, चार दर्शनावरण वे निडा ए सोल प्रकृतिनी स्थिति ने सत्ता ए सर्व अपवर्त्तनायें अपवर्त्ते ते अपवर्त्तिने ह्रीणकपायअधसमान करे केवल निडादिकनी आपणा आपणा रूपनी अपेक्षायें एक समयउणी सामान्यप ए अने कर्मरूपपणे सरखी ते ह्रीणकपायअधपण अंतरमुहूर्त्त मान ठे.

तेवारपठी ते आरजीने तेना स्थितिघातादिक रहा, गेप थाकतानी थाय ते सोल कर्मप्रकृति निडादिके हीन तेने उदय उदीरणा, वेतो थको त्यांसुधी गयो

જ્યાતીમ સમય અધિક શ્રાવણિકા માત્ર ગ્રેપરહે તેવારપટી ઘડીરણા નિર્વાકીનો
શ્રાવણિકા સીમ કેવલઉદયે કરી તે વેદે તે જ્યાસુરી ક્ષીણકપાય શ્રદ્ધાનો જે
સમય તે થકી ઊરલો સમય તે દિચરમ સમયને વિષે નિષ્પાદિક આપણેરૂપે ત
ની અપેક્ષા ક્ષીણ થયો અને ચઢ પ્રકૃતિનો ચરમસમય ક્ય થયો તેવાત
અનતર સમયે કેવલી થાય. ॥૭૦૧॥

અવતરણ - એગાથા સૂત્રકાર સર્વપદે જુદી જુદી ચલાણનાર ઠતો કહે
મૂઝ -કોહો માણો માયા, લોહોણતાણુવંધિણો જણિયા, સ્વવિકણ સ્વક સ
મિશ્ર મીસત્ત સમ્મતે ॥ ૭૦૨ ॥ અર્થ -કોય, માન, માયા, અને લોન એ ચાર
નતાનુવંધિયા કપાય સમકાલે સ્વપાવીને સદેકે નપુસક જે શ્રેણીનો પદિવજ
હાર તે મિથ્યાત્વ, મિશ્ર, અને સમ્યક્ત્વ એ ત્રણ પ્રકૃતિ અનુક્રમે અતરસુદૂત સ
વે મરેનો પણ રૂપણકાજ અતરસુદૂતમાન અને શ્રેણી પરિસમાપ્તિ કાન પણ
તરસુદૂત માત્ર જાણયો કેમકે અતરસુદૂતના અસત્ત્વાતા જેદ છે માટે ॥૭૦૩॥

મૂન - અપચક્રાણે ચઢરો, પચ્ચક્રાણેય સમમવિ સ્વવેદ, તપણુ નપુત્ત
શિ. વેપકુગ રમય સ્વક સમ ॥ ૭૦૩ ॥ અર્થ -અપચ્ચક્રાણિયા ક્રોધાદિક
અને પ્રત્યાખ્યાનિયા ચાર એ આટે એકઠા રપાવે તેવારપટી નપુસકવેદ ને સ્તિ
એ વેદ સમસાનેજ રપાવે એમ સ્તિવેદ તથા નપુસકવેદના ક્ય થકી સમકાલે
પુનપદના ઘથના અયયેદ કરે તે સ્વપાવીને સમકાલે વક્રમાણ પ્રકૃતિવાત
॥ ૭૦૩ ॥ તેજિજ દેગાહેજે

મૂન -હાસ રક અરક પુવેય સોશ્ર નયજીય કુગઠ સત્ત્વમાત્ર સજનણ
માણ માપંચ લોનયા ॥૭૦૪॥ અર્થ -હાસ્યાદિકઠ તથા પુવેદ એ સાત પ્રકૃતિ રપાવી
પટી મરજનના આગ કપાય રપાવે ॥૭૦૪॥ આંત્ર્ય લોનને વિષે એટલો વિગેય છે તે કહે

મૂન -તા કિટ્ટીર્ય અમર, લોહ રમ્પાઈ રવિય મોહસ્થયા ॥ પાવક લાપાનાય
પામયે કેરન નાણ ॥૭૦૫॥ અર્થ -તેવારપટીમાયારૂપણાનતર લોનના રમનીક
રમાની કિટ્ટીરે તેને રપાવે એમ સર્વે મોહના ક્ય થકી લોકાજાકના પ્રકાશ
કેરન જાન પામે હકા એટલા વિગેયકે એજે લોનની કિટ્ટીના કરણ તે લાન
પ્રદે જાણયો અને જેવાર કાથ શ્રેણી પદિવજે તેવારે ક્રોધાદિક ચાગની કિટ્ટી
રની માને પદિવજે તેવારે માનાદિક ત્રણની કિટ્ટીરે અને માપાયે પદિવજ
વારે માયા અને જાનની કિટ્ટીરે આ સૂત્રમા જે રૂપણાના રમ રહ્યા તે ન
ક હર આશ્રીને કહ્યા ॥ ૭૦૫ ॥

मूत्रः— नवर ५३१ खवगा. नपुंसगं खविय खवऽ श्रीवेय ॥ हासाऽनगं ग्वविचं.
खवऽ ग्वेयं नगे खवगो ॥ ३०६ ॥ अर्थः— नवरकं० एटलो विजोपत्रे के जेवारे
स्त्री कृपकश्रेणी प्रारजे तेवारे पहेलुं नपुंसकवेद सपावी पठी स्त्रीवेद अने स्त्रीवेद
ना ह्ययथायथी समकालेज पुरुषवेदना बंधनो अववेदथाय तेवारे अवंदक पहे
लीजे पुरुषवेद तथा हाम्यादिक ठ ए मात प्रकृति ह्ती ते समकाले खपावे जेप
तेमज जेवारे पुरुष पडिवजे तेवारे पहेलुं नपुंसकवेद पठी स्त्रीवेद पठी हास्यादि
क खपावीने पठी पुरुषवेद खपावे जेप पहेलानी परे जाणवो. ए कृपकश्रेणीना
स्वरूपनो नेव्यासीमो ढार समाप्त थयो. ॥ ३०६ ॥

अवतरणः— उवसमसेदिति एटले उपशमश्रेणीनो नेवुमो ढार कहेठे.
मूत्रः—अणदंम नपुंस ५३१. वेयठकंच पुरिसवेयच ॥ दोठो एगंतरिए, सरिते सरितं
उवसमेई. ॥ ३०७ ॥ अर्थः—उपशमश्रेणीनो पडिवजणहार अप्रमत्त संयत गुणवाणेज
द्वोय अने प्रमत्त. अप्रमत्त. देशविरति, अविरते ए मांहे मेळी आवे ते होय अ
ने अनेरा एम कहेठे के अविरत देशविरत प्रमत्त अप्रमत्त माहेलो मेळी आवे ते
अनंतानुबंधी उपशमावे अने दर्शनत्रिकादि संयमनेविपे वर्त्तमान ठता ज त्यां
पहेली अनंतानुबंधीनी उपशमना देखाडेठे.

अविरत्यादिक माहेलो मनोयोगादिकयोगे वर्त्तमान तेजोलेइयादिक त्रण शु
नलेइया माहेली कोईक लेइया माहे वर्त्ततो साकारोपयोगयुक्त प्रत्येक कर्मनी ए
क कोडाकोडी सागरोपममांहे स्थिति. करणकाल थकी पहेलो पण अंतर मुहूर्त्तसुधि
विशुद्धमान चित्तथको एम रहैतो आगले शुनप्रकृतिबंधे परतु अशुन प्रकृतिनवाधे
अने समय समयनेविपेअशुन प्रकृतिनो अनुनाग अनंतगुण हाणी करतो शुनप्र
कृतिनो रत अनंतगुण वृद्धे करे अने स्थितिबंधेपण पुरेहुए ठते पूर्वस्थिति संव
धीनी अपेक्षायें पत्योपमने असख्यातमे नागे हीन स्थिति बंध करे अने अंत
रमुहूर्त्त पूरण थये ठते अनुक्रमे यथाप्रवृत्तकरण अपूर्वकरण अनिवृत्तिकरण ए
त्रणकरणनी प्रत्येके अंतरमुहूर्त्त प्रमाण जेनी स्थिति एवाकरे चौथी ते उपशां
ताक्षा अनिवृत्तिकरणाद्वाना संख्याताजाग गयेठते एक जाग रहैथके अनंतानुबंधी
नी नीची अवलिकामात्र मूकीने अंतरमुहूर्त्तप्रमाण अंतरकरण अंतर मुहूर्त्तकरे अं
तरकरणना दलिक उखेलीने वय्यमान प्रकृतिमां प्रक्षेपे अने प्रथमस्थितिना आ
वलिकागत दलिक स्तिवुकसंक्रमणे वेद्यमान प्रकृतिमांहे प्रक्षेपे.

अने अंतरकरण कीधेठते बीजा समयनेविपे अनंतानुबंधीनी उपरली स्थिति

मन्त्री दक्षिण उपशमाववा मांसे ते प्रथम समये स्तोक बीजे समये त्रीने ।
अनुक्रमे असुरयेयगुण वृद्धि ते तासीम जासीम अतरमुहूर्ते समस्त प्रकारे ५१
नुवरी उपशमाया उपशमित तेने कहिये जेम वूजने पाणीथी सांची उपर
डासाये कूटी थकी महानिचित थाय तेम कर्मरूप धूली निर्मल अथवासार
पाणीये सांची सीचीने अनिवृत्तिकरणरूप धुसडायेकरी कूटतो थको पठी सज्ज
उदय उदिरणा निवत्त निराचनादि करणने अयोग्यथाय एक अनतानुवरीने
उपशमना न मानरी कितुप्रिसयोजना कृपणा ते पहेली कही

जे साप्रत दर्शनत्रिकनी उपशमना कहेते ईहां क्वायोपशमिक सम्यकदृष्टीस्य
मनेरिये उर्नमान अतरमुहूर्ते दर्शनत्रिक उपशमावतो पूर्वोक्त प्रणकरणने हने
विशुद्धिये रईमान अनिवृत्तिकरणनी अक्षाने सख्यातजागे गयेउते अतरकरण को
त रगता सम्यकत्वनी पहेली स्थिति अतरमुहूर्तमान रथापे मिथ्यात्व अथमिश्र
रना दक्षिण आश्रितिकामात्र उक्तिरतायका सम्यकत्वनी पहेली स्थितिमा प्र
न मिथ्यात्व मिश्रनी पहेली स्थितिना दक्षिण सम्यकत्वनी पहेली स्थितिना दक्षि
मांहे नियुक्तक्रमणे सक्रमाये अने सम्यकत्वनी जे पहेली स्थितिने तेने वि
कानुसारुनि क्रमेद्वयईयकी उपशम सम्यकदृष्टी थाय अने मिथ्यात्वादि त्रिकी
अपनी स्थितिना दक्षिणने तेनी उपशमना अतनतानुवरीनी उपरली स्थिति
ना दक्षिणीय जाणरी

एत उपशानं दर्शन त्रिक उतो प्रमत्त अने अप्रमत्तना जे परावर्तन ते अ
ना ने गानेस्त्री चाग्रि माहनीय उपशमावणहार थको वली यथा प्रवृत्त्यादिक
ण करण करे पण इहा यथाप्रवृत्तरूपेण अप्रमत्त गुणताणे अने अपूर्व कण
अपूर्वगुणताणे करे अने अपूर्वस्वर्णे रहो उतो स्थितिघातादिकेकरी निमित्त
पड पठी अततर समये अनिवृत्तिकरणे प्रवेश करे अने अनिवृत्तिकरण
समयेवनागे गयेउते दर्शन मने रहित जोष एकवीम मोहनीयनी प्रवृत्तिना
स्वर्ण कर अने तेणे प्रमाये जे वेदनोनया जे मज्जनरुपायनो उदयउ ते
नी पांताना उदय मानमान पहेली स्थितिने अने जोष इग्याय कथाय अने अ
कथायनी अश्रितिकामात्र स्थितिने इहां प्रणयेद अने मज्जनचारनो उदय
न अंतरस्वर्णजन दक्षिणा प्रवृत्तयानु मरुप अययिमागना जययी जगु
इहे अंतरस्वर्ण करीने नपुमस्वदे अतरमुहूर्ते उपशमाये ते प्रथम मने
मोह नेरागद्वी द्वितीयादि समये अमयेयगुणरुई आनग उपशमाय अने

चरमसमय आगली प्रकृतिनेविषे समय समयनेविषे उपशमाव्याठे जे दजि क तेनी अपेक्षाये त्यांजगें अतंख्येयगुण प्रकृते जांसीम द्विचरम समय अने चर म समयनेविषे उपशमावतो आगली प्रकृतिनेविषे संक्रमावियेठे जे दजिक तेनी अपेक्षाये अतंख्येय गुण जाणवो

एम नपुंसकवेदे उपशमावे ठते पूर्वोक्तविधियें करीने अंतरमुहूर्ते स्त्रीवेद उपश मावे तेवार पठी अंतरमुहूर्ते हास्यादिक ठ ते ठ ए उपशमावे ठते तेहिज सम ये पुरुषवेदना वंथ उदय उदीरणानो व्यववेद थाय तेवारपठी एकसमयउणि वे आवलिये समस्त पुरुषवेद उपशमावतो समकालें अंतरमुहूर्तमात्रे प्रत्याख्यान अप्रत्याख्यानावरण क्रोध उपशम्या अने तेहिज समयें संज्वलनना क्रोधनो वंथ उदय उदीरणानो विवेद थायो.

तेवारपठी समयउण वे आवलियें संज्वलननो क्रोध उपशमावे ते उपशमाव्या पठी समकालें अंतरमुहूर्ते अप्रत्याख्यान ने प्रत्याख्यानावरण मान समकाले उप शमावी तेहिज समयें संज्वलनना मानना वंथादि त्रणनो विवेद थाय.

पठी समयोन विहुं आवलियें संज्वलन मान उपशमावी पठी अंतरमुहूर्ते अ प्रत्याख्यान प्रत्याख्यानावरण माया समकाले उपशमावे ते उपशमावीने तेहिज समये संज्वलननी मायानावंथादिक त्रणनो विवेद थाय.

ए कथा पठी केवल लोचनो वेदक थको लोचवेदनाक्षाना त्रण विभाग करे. एक अव्यकरणणाक्षा बीजो किट्टिकरणाक्षा बीजो किट्टिवेदनाक्षा त्यां वेदुने आद्यना विहुंजागे वर्तमान थको संज्वलनना लोचनी बीजीस्थिति थकी दजिक खेचीने पहेली स्थितियें करे अने वेदे पण.

अने अव्यकरणे करणाक्षायें वर्तमान पहेले समयेज अप्रत्याख्यान प्रत्याख्या नावरण अने संज्वलनरूप ए त्रण लोच समकालें उपशमाववालागो विशुद्ध वय तो अपूर्व स्पर्शक पूर्वोक्त शब्दार्थ करे संज्वलनमायानो वंथादिक विवेद गए ठतें नमयोन विहुंआवजिकार्यें संज्वलनी माया उपशमावे.

एम अव्यकरणेकरणाक्षायें गयाठतां किट्टिकरणाक्षायें प्रवेश करे त्यां पूर्व स्पर्शक थकी बीजीस्थितिगत दजिक लेउने नमय समय अनंतर किट्टिकरे किट्टिकरणाक्षाने चर मसमये समकालें अप्रत्याख्यान प्रत्याख्यानावरण लोच उपशमावे तेहिज नमये प ठी संज्वलनना लोचना वंथनो विवेद वादर संज्वलनना लोचना उदय उदीरणा नोप

काल स्त्रीवेद उपशमाववालागो त्यांगयो ज्यांसीम नपुंसकवेदोदयनी अक्षानो ६ चरम नमय अने ते समयें स्त्रीवेद उपशम्यो अने नपुंसकवेदनी एक समयमात्र उदय स्थितिने. गोप सघलो नपुंसकवेद उपशम्यो. हवे समयमात्रनी हुंतिजे उदयस्थिति नपुंसकवेदनी तेणेपण अतिक्रमिठतीये अवेदकथाय तेवारपठी पुरुषवेदोदय नातप्रकृति उपशमाववा मांमे गोप पूर्वपरे जाणवुं.

हवे स्त्रीवेदे श्रेणीपद्विजे ते पहेजा नपुंसकवेद उपशमावे पठी स्त्रीवेद उपशमावतो त्यांसीम ज्यांसीम आपणा उदयनो ६ चरम समय अने तेने समयें एक चरममात्र उदयस्थितिमूकी गोप सघलो स्त्रीवेदसंवंधी दजिक उपशम्यो तेवारपठी चरम समयें गयेथके अवेदकठती पुरुषवेद अने हास्यादिपट्ट ए सातप्रकृति समकाले उपशमावे गोप तेमज जाणवो. ॥ ३०८ ॥ ३०९ ॥

हवेपुरुषवेदे श्रेणीपद्विजे तेहनो स्वरूप पहेजी गाथाये कह्यो. मूल - तो पुवेयतचो, अपञ्चकाणपञ्चखाणाण ॥ आचरण कोहजुअलं. पसमऽ संजलणकोहंपि ॥ ३१० ॥ अर्थ सुगम ठे. एयकमेण तिस्रिवि, माणेमाया उलोहतियगंपि ॥ नवरसंजलणा निह लोहतिनागे इय विसेसो ॥ ३११ ॥ अर्थ - ए क्रोधादिकने उपशमाववा ने क्रमे त्रणे अग्रत्याख्यानावरणादि मान माया अने लोन उपशमावे नवरं संजलन लोन किट्टि वेदना नाम त्रीजे जागें एवो वहुमाण विजोप तेदेखाडे ठे ॥ ३११ ॥

मूल:- संखेयाइंकिट्टी कयाऽ खंमाइं पसमसकमेण ॥ पुणरवि चरमं खंमे, असंख खंमाइंकाकणं ॥ ३१२ ॥ अर्थ - असंख्याता जे जे संजलन लोननाखंम ते किट्टीके सूक्ष्मपणे कीया ते अनुक्रमे समय समयप्रते उपशमावतो चरमखंमनावली असंख्याता खंमकरीने समय समयप्रते एकेक उपशमावे. ॥ ३१२ ॥

अवतरण:- जे प्रकृति उपशमावतो जे गुणगणे वेंते ते कहेठे. मूल:- अणु समयं एकेकं, उपसमऽऽहहि सत्तगोवसमो ॥ होऽ अणुतो तचो, अनीअट्टिहोऽ नपुमाऽ ॥ ३१३ ॥ पसमंतो जा संखेय लोहखंमाऽ चरमखंमस्त ॥ संखाई ए खंमे, पसमंतो सुहम रागोसो ॥ ३१४ ॥ इय मोहोवसमम्मि, कयम्मि उवसंतमोह गुणगणं ॥ सब्बसिद्धिनामं, हेऊ संजाय वीयरयाणं ॥ ३१५ ॥ ए त्रण गाथानो अर्थ कहेठे. इहां श्रेणीनो पद्विजणहार सत्तकनो उपशम करेथके अपूर्वकरण गुणगणे वेंते तेवारपठी नपुंसकवेदादिक प्रकृति उपशमावतो जांसीम संख्यातावाद र लोनना खंम उपशमावे तासीम अनिवृत्ति वाढर थाय तेवारपठी सूक्ष्मकिट्टीपणे कखा. चरमखंमना असंख्याता खंम उपशमावतो सूक्ष्मसंपराय गुणगणोथा

य एम मोहनीयने उपशमे उपशान्तमोह गुणगणो होय ते सर्वाथसिद्धिने
 ए दोर पण कोऽ अप्रतिपत्तित परिणामि वीतरागते तेहने एवो बाहरयकी
 इतिश्रेणीद्वयस्वरूप वाचयमपद्ममदिरेणोद वृत्तरनुसारादिह जिजिखेअणि
 रु ॥ १ ॥ इतिगाथानवकायै॥ ७१ ॥ उपशमश्रेणीना स्वरूपनो नेवुमु द्वार समाप्त

अन्तरण - थमिजाण चउवीस सहस्सोति एटले एक सहस्सने चोदीस
 मिना सवरी एकाणुमो द्वार कहेने मूल - अणावायमसजोए, परस्मै
 यण ॥ ममेअज्जु सिरेयाणि, अचिरकाल कयमिया ॥ ७१ ६ ॥ विठेने दूरमो
 नागने विनयज्झिए ॥ तसपाण वीयरहिए, उच्चाराईणवोसिरे ॥ ७१ ७ ॥ अ
 अनापात असजोके परस्स १ अमोप धातिक २ सम ३ अज्जुपिर ४ अगि
 ज्जुत्त ५ विस्तीर्ण ६ डुरमउगाढ ७ अनासन्न ८ विजयजित्त ९ अने प्रस
 श्रीचार्त्तन १० एण जे दजप्रकारनां स्यमिद्ध ते त्यां पुरीप प्रश्ववणादिक
 नां तेंमा अनापात असजोके परस्स था पदनो वनेपद ताथे सवय ते अ
 एटने अन्यागम जे स्यमिद्धने जिपे एक आपात एटले आवबु ते स्वप
 णपट्ट मयि पणु निहा आवबु ते ते आपात जाणवो अने ते आपात
 टने आगु निरा नयी ते अनापात बीजो वृद्धादिकना अनायथकी समा
 गगगते निरा ते मज्जाकउत अने तयकी उपरीत ते असजोकवत इहा
 चाप ते दराटेने ए अनापात असजोक बीजो अनापात सजोक, श्री
 पातन अमाग, पाया आपातउत सनोऊत

ए चतुर्गीमा पट्टा जगानी अनुज्ञाते ओप जगनो निपेयने इहो या
 एने उपागगयो बीजा बाहीना जण विजिनिपय रूप सहज जाणगामो
 माटे नेउटनी जगानु मय्य निरुपण करेने तेथी आपातउतन सागगन
 य जगने आ आपान स्यमिद्ध ते वे प्रसगना एक स्वपट्टपातउत् बीजा प
 तउत् तेंमा मय्यना व नेउ ए स्वपट्ट सयत आपातउत, बीजा मय
 नि आपानउत तेंमा उनी स्वपट्ट मयत वे प्रसगनाने ए मरिज्जत व
 हागे तेंमा आपान बीजा अमरिज्जत पामथादिक तेंमा आपात तमागनी
 ना वे नेउ ए मानागीर बीजा अमागगिफ तेंमागनी अमरिज्जग
 नेउ ए मरिज्जगदीह एटन पानाना अनुज्ञाननी निदासगना यथा
 मय्य प्रसग बीजा अमरिज्ज पाक्रीह त पान ग्रहण करना मागनी स्य
 गग अने मयापुनी निदासगनाग अर्थनी गाथा कहेने तगाय चरित

रीते आचार्योंनी माहोमांहे सामाचारी विनिन्नथाय ठे ते नीचमनोइनेत
 विपरीत आचरणने देखे जे शिष्यते तेने आपणी सामाचारीने पक्षेकरवे ए सामाच
 री नथाय ईस्तेके० माहोमांहे कलहहोय अने असंग्रिह जे पातउदिक तन
 पाते पण न जावो केमके ते घणापाणीची शोचकरे एवो तेनो प्रधाननी
 देखी शिष्य जे शोचवादी मय्यम होय ते एवोरुहे के ए पण प्रवर्जित ठे
 ए जलोठे एवु अनुकूलपणु मनमां आणीने समिपेपण जाय मनाइन जे
 सामाचारी तेने आपाते न जवु अने तयतिनो आपात ज्याथाय ते समस्तप्र
 वर्जवो एटले स्वपक्षापातना दोष कहा

हवे परपक्षापाते जे पुरुषापाते स्यमिते जाय तो घणु निर्मज जन छेइज
 अने थोडेके लुखपाणीये अथवा पाणीने अजावे जे जाय ता ते यावनारान
 स्त्रीने कहे के ए अद्युचीठे एवो अवरणवादकरे वली एने कोई अन्नपानादिक
 शो मा एवो निहानो निपेध पण करे अथवा अजिनव आवक कोई थपाहाप
 तेने विपरिणाम थाय अने स्त्री नपुसकापातवते स्वर तडुनयनेविपे हात्य
 कादिक दोष उपजे त्या आपनेविपे साधुनी उपर शकारोप करे के ए आपज
 फसाववा डोंग करेठे के सु परतु स्त्रीने के नपुसकनेदेखी काईक शकारे के
 पापकर्म साधुप्रत्ये कामनो अजिलाप करेठे अने उजयनी शका एटजे माहाना
 ए मैधुनने अर्थे आब्याठे वली स्त्री अने नपुसकापाते आत्म पर अने तडुनय
 थाय एनाथी उपने दूषणेकरी तेमनीज सथाते अनाचारसेवे अने तेवु थकाय देल
 कोइ गृहस्थ राजकुलादिकने विपे लइजाय अने तेथी प्रवचननो वडाहा
 अने दर्पवत तिर्थचने आपाते पाडवु थाय श्रृगादिके ताडन थाय अने वली
 रणादिक दोष सजवे गर्हित एटले निदवा योग्य स्त्री नपुसक तेने आपाते वली
 ने मैधुन शका थाय ठे अने केवारेक प्रतिसेवापण करे एटले आपात दोष कहा
 एम सलोकेपण तिर्थच वर्जित मनुष्य विषयिक जाणवा केमके तिर्थचनो
 लोक न थाय अने मनुष्यने तथा स्त्री पुरुष नपुसकने मलोके जे आपात विषयि
 क दोष कहा ठे तेज दोष प्राप्त थाय

हवे जो कदाच आत्म, पर अने उजयथी उत्पन्नथयेलु मैधुन दूषण न थाय तो पण
 एवी सजावना थाय एटले कोइ एवु कहे के जे दिशाजणी अमारी नार्याप्रमुख उच्चा
 दिकने अर्थे जायठे तेज दिशाजणी ए साधु पण जायठे ते माटे निश्चयथकी ए साधु
 कोइक स्त्रीनी वांछा करे ठे, तथा एने सकेत दीधोठे ते दिवसे ए अहीयाज थावे

प्रवचनसारोद्धार.

रीते आचार्योंनी माहोमाहे सामाचारी विनिन्नथाय ठे तेथी अमनोझने साम
 विपरीत आचरणने देखवे जे शिष्यने तेने आपणी सामाचारीने पळेकरवे एसा
 री नथाय ईसके० माहोमाहे कजह्दोय अने असप्रिज्ञ जे पासगादिक तेने
 पाते पण न जावो केमके ते घणापाणीथी शोचकरे एवो तेनो प्रधाननी
 देखी शिष्य जे शोचवादी मध्यम होय ते एवोकहे के ए पण प्रवर्जित वे
 ए नजोत्रे एवु अनुकूलपणु मनमा आणीने समिपेपण जाय मनोझने जे
 सामाचारी तेने आपाते न जवु अने सयतिनो आपात ज्याथाय ते समस्र
 वर्जवो एटले स्वप्नापातना दोष कहा
 हवे परपक्षापाते जे पुरुषापाते स्थगिते जाय तो धणु निर्मज्ज जन वे
 अने थोडके लुखपाणीये अथवा पाणीने अजावे जे जाय ता ते यावनाराने
 खीने कहे के ए अशुचीत्रे एवो अवरणवाचकरे बली एने कोई अन्नपानादिक
 शो मा एवो निहानो निपेध पण करे अथवा अजिनव आवक कोई थपोहाय
 तेने विपरिणाम थाय अने खी नपुसकापातवते स्वपर तडनयनेविपे हास्य द
 कादिक दोष उपजे त्या आपनेविप साधुनी उपर गकारोप करे के ए या
 फसाववा डोंग करेठे के सु परतु खीने के नपुसकनेदेखी कार्क शकाकरे
 पापकर्मि साधुप्रत्ये कामनो अनिजाप करेठे अने उजयनी शका एटजे माहाने
 एमधुनने अर्थे आब्याठे बली खी अने नपुसकापाते आत्म पर अने तडनय
 थाय एनाथी उपने दूषणेकरी तेमनीज सयाते अनाचारसेवे अने तेंबु अकाय
 कोइ गृहस्थ राजकुजादिकने विपे लइजाय अने तेथी प्रवचननो गृहाह
 अने दर्पवत तिर्थचने आपाते पाडवु थाय श्रृंगादिके ताडन थाय अने बनी
 रणादिक दोष सजवे गर्हित एटले निववा योग्य खी नपुसक तेने आपाते बनी
 ने मधुन शका थाय ठे अने केवारेक प्रतिसेवापण करे एटले आपात दाय
 एम सजोकेपण तिर्थच वर्जित मनुष्य विपयिक जाणवा केमके तिर्थचना
 लोक न थाय अने मनुष्यने तथा खी पुरुष नपुसकने मजोके जे आपात वि
 क दोष कहा ठे तेज दोष प्राप्त थाय
 हवे जो कदाच आत्म, पर अने उजयथी उत्पन्नयथेलु मधुन दूषणन थाय ना ए
 एवी सजावना थाय एटजे कोइ एवु कहेके जे दिग्गजनी अमारी जायाप्रमुख उ
 दिकने अर्थे जायते तेज दिग्गजनी एसाधु पण जायते ते माटे निश्चयकी ए
 कोइ खीनी वाटा करे ठे, तथा एने सकेत दीगोत्रे ते दिवसे ए अहीषान आस

प्रवचनसारोद्धार.

रीते आचार्योंनी माहोमाहे सामाचारी विनिन्नथाय ठे तेथी थ
विपरीत आचरणने देखे जे शिष्यतेने आपणी सामाचारीने प
री नथाय ईसेके० माहोमाहे कलहहोय थने असप्रिज्ञ जे पात
पाते पण न जावो केमके ते घणापाणीथी शोचकरे एवो तेने
देखी शिष्य जे शोचवादी मध्यम होय ते एवोकहे के ए पण
ए नलोठे एवु अनुकूलपणु मनमां थाणीने समिपेपण जाय
सामाचारी तेने आपाते न जवु थने तयतिनो आपात ज्याथाय
वर्जवो एटले स्वप्नापातना दोष कहा

हवे परपक्षापाते जे पुरुषापाते स्थगिले जाय तो घणु निर्मज
थने थोडके लुखपाणीये अथवा पाणीने थजावे जे जाय ता ते य
स्त्रीने कहे के ए अशुचीठे एवो अवरणवादकरे वली एने कोई अन्नपान
शो मा एवो निदानो निपेध पण करे अथवा अजिनव श्रावक कोई थ
तेने विपरिणाम थाय थने स्त्री नपुसकापातवते स्वपर तडुनपनेविपे ह
कादिक दोष उपजे त्या आपनेविपे साधुनी उपर शकारोप करे के ए
फसाववा ढोंग करेठे के सु परतु स्त्रीने के नपुसकनेदेखी कोईक शकाक
पापकर्मि साधुप्रत्ये कामनो अजिलाप करेठे थने उन्नयनी शका एटजे मा
ए मैधुनने अर्थे आब्याठे वली स्त्री थने नपुसकापाते आत्म पर थने तडुन
थाय एनाथी उपने दूषणेकरी तेमनीज सधाते अनाचारसेवे थने तेवु थकाय
कोइ गृहस्थ राजकुलादिकने विपे लइजाय थने तेथी प्रवचननो उडाह
थने दर्पवत तिर्यचने आपाते पाडवु थाय श्रृगादिके ताडन थाय थने वली
रणादिक दोष सजवे गर्हित एटले निदवा योग्य स्त्री नपुसक तेने आपाते वली ला
ने मैधुन शका थाय ठे थने केवारेक प्रतिसेवापण करे एटले आपात दोष कहा
एम सलोकपण तिर्यच वर्जित मनुष्य विपयिक जाणवा केमके तिर्यचना स
लोक न थाय थने मनुष्यने तथा स्त्री पुरुष नपुसकने मलोके जे आपात विपरि
क दोष कहा ठे तेज दोष प्राप्त थाय
हवे जो कदाच आत्म, पर थने उन्नयथी उत्पन्नयथेलु मैधुन दूषण न थाय ता एव
एवी सजावना थाय एटले कोइ एवु कहे के जे दिशानणी अमारी जायाप्रमुख उन्ना
दिकने अर्थे जायठे तेज दिशानणी ए साधु पण जायठे ते माटे निश्चयकी ए माड
कोइरु स्त्रीनी वाठा करे ठे, तथा एने सकेत दीधोठे ते दिवसे ए थहीयाज आन

प्रवचनसारोद्धार.

रीते आचार्योंनी माहोमाहे सामाचारी विनिन्नथाय ठे तेथी श्रमनोद्गने सामाचारी
 विपरीत आचरणने देखने जे शिष्यठे तेने आपणी सामाचारीने पक्षेकरवे ए सामाचारी
 नथाय ईसेके० माहोमाहे कलहहोय अने असविज्ञ जे पासगादिक तेने का
 पाते पण न जावो केमके ते घणापाणीथी शोचकरे एवो तेनो प्रधाननाहि
 देखी शिष्य जे शौचवादी मध्यम होय ते एवोकहे के ए पण प्रवर्जित वं ह
 ए जलोठे एवु अनुकूलपणु मनमा आणीने समिपेपण जाय मनोद्गने जे ह
 सामाचारी तेने आपाते न जवु अने सयतिनो आपात ज्यांथाय ते समस्तप्र
 वर्जवो एटले स्वपक्षापातना दोष कहा
 हवे परपक्षापाते जे पुरुषापाते स्थगिते जाय तो घणु निर्मज जन सेज्ञा
 अने थोडके सुखपाणीये अथवा पाणीने अनावे जे जाय तो ते आवनाताने
 खीने कहे के ए अशुचीठे एवो अवर्णवादकरे बली एने कोई अन्नपानादिक का
 शो मा एवो निहानो निपेध पण करे अथवा अन्ननव आवक कोई थपोहोय त
 तेने विपरिणाम थाय अने स्त्री नपुसकापातवते स्वपर तडनयनेविपे हास्य अ
 कादिक दोष उपजे त्या आपनेविपे साधुनी उपर शकारोप करे के ए आपने
 फसाववा डोंग करेठे के सु परतु स्त्रीने के नपुसकनेदेखी कोईक शकाकरे वं
 पापकर्मि साधुप्रत्ये कामनो अनिलाप करेठे अने उजयनी शका एटजे माहोमा
 ए मैथुनने अर्थे आख्याठे बली स्त्री अने नपुसकापाते आत्म पर अने तडनय का
 थाय एनाथी उपने दूषणेकरी तेमनीज सघाते अनाचारसेवे अने तेनु अकार्य रेतो
 कोई गृहस्थ राजकुजादिकने विपे लज्जाय अने तेथी प्रवचननो उदाहरण
 अने दर्पवत तिर्थचने आपाते पाडवु थाय श्रृंगादिके ताडन थाय अने वनी मा
 रणादिक दोष सजवे गहिंत एटले निटवा योग्य स्त्री नपुसक तेने आपाते बली सा
 ने मैथुन शका थाय ठे अने केवारेक प्रतिसेवापण करे एटले आपात दोष कहा
 एम सजोकेपण तिर्थच वर्जित मनुष्य विपयिक जाणवा केमके तिर्थचनो क
 लोक न थाय अने मनुष्यने तथा स्त्री पुरुष नपुसकने मलोके जे आपात विधि
 क दोष कहा ठे तेज दोष प्राप्त थाय
 हवे जो कदाच आत्म, पर अने उजयथी उत्पन्नथयेजु मैथुन दूषणन थाय ता एव
 एवी सजावना थाय एटजे कोई एवु कहेके जे दिशानणी अमारी जायाप्रमुख उज्ज
 वने अर्थे जायठे तेज दिशानणी एसाधु पण जायठे ते माटे निश्चयथकी एमा
 ईक स्त्रीनी वाद्या करे ठे, तथा एने सकेत दीगोठे ते दिवसे ए अहीपाज आव

प्रवचनसारोद्धार

रीते आचार्योंनी माहोमाहे सामाचारी विनिन्नयाय ठे तेथी ५
 विपरीत आचरणने देखवे जे शिष्य ठे तेने आपणी सामाचारीने पदेकरवे ए तान
 री नथाय ईसके० माहोमाहे कलद्दोय थने अस्मिन्न जे पास्तगादिक तेने श
 पाते पण न जावो केमके ते घणापाणीयी शोचकरे एवो तेनो
 देखी शिष्य जे शोचवादी मध्यम होय ते एवोकरे के ए पण प्रवर्जित
 ए नलोठे एवु अनुकूलपणु मनमां थाणीने समिपेपण जाय मनोज्ञने जे
 सामाचारी तेने आपाते न जवु थने सयतिनो आपात ज्याथाय ते समस्त
 वर्जवो एटले स्वपक्षापातना दोष कह्या
 हवे परपक्षापाते जे पुरुषापाते स्थगिते जाय तो वणु निर्मज्ज जन वेइज
 थने थोडके लुखपाणीये अथवा पाणीने अजावे जे जाय ता ते आवनाएन।
 खीने कहे के ए अशुचीठे एवो यवर्णवादकरे वली एने कोई अन्नपानादिक
 शो मा एवो निहानो निषेध पण करे अथवा अजिनव भावक कोई थपोहाय न
 तेने विपरिणाम थाय थने खी नपुसकापातवते स्वर तडुनयनेविषे हाथ का
 कादिक दोष उपजे त्या आपनेविषे साधुनी उपर शकारोप करे के ए आपन
 फसाववा ढोंग करेठे के सु परतु खीने के नपुसकनेदेखी कोईक शकारे के १
 पापकर्म साधुप्रत्ये कामनो अनिलाप करेठे थने उजयनी शका एटजे माहामर
 ए मधुनने अर्थे थाव्याठे वली खी थने नपुसकापाते आत्म पर थने तडुनय कर
 थाय एनाथी उपने दूषणेकरे तेमनीज सथाते अनाचारसेवे थने तेनु अकार्य मे
 कोइ गृहस्थ राजकुलादिकने विषे लइजाय थने तेथी प्रवचननो उदाहरण
 थने दर्पवत तिर्थचने आपाते पाडवु थाय श्रृंगादिके ताडन थाय थने वनी न
 रणादिक दोष सनवे गर्दित एटले निदवा योग्य खी नपुसक तेने आपाते वली लाव
 ने मधुन शका थाय ठे थने केवारेक प्रतिसेवापण करे एटले आपात दाप कह्या
 एम सजोकेपण तिर्थच वर्जित मनुष्य विपयिक जाणवा केमके तिर्थचना व
 लोक न थाय थने मनुष्यने तथा खी पुरुष नपुसकने मलोके जे आपात विरि
 क दोष कह्या ठे तेज दोष प्राप्त थाय
 हवे जो कदाच आत्म, पर थने उजयथी उत्पन्नथयेखु मधुन दूषणन थाय ता एव
 एवी सजावना थाय एटले कोइ एवु कहे के जे दिज्ञानणी अमारी जायाप्रमुख उदा
 विकने अर्थे जायठे तेज दिज्ञानणी ए साधु पण जायठे ते माटे निश्चयथकी ए माउ
 कोइ खीनी वाग करे ठे, तथा एने सकेत वीथोठे ते दिवसे ए अहीमान प्राच

रीते आचार्योंनी माहोमाहे मामाचारी निनिन्नथाय ते तेथी अमनाङ्गने सामाचार
 विपरीत आचरणने देखवे जे शिष्यने तेने आपणी मामाचारीन पदरुखवे ए सामाचा
 री नथाय ईस्के० माहोमाहे रुनदहाय अने अमरिङ्ग जे पासउदिक तेने आ
 पाते पण न जावो केमके ते घणापाणीथी गाचकरे एगा तना प्रज्ञाननादिक
 देखी शिष्य जे गाचवादी मध्यम हाय ते एगारुदे के ए पण प्रजित ठे माटे
 ए नलोठे एवु अनुकूलपणु मनमा आणीन ममिपेपण जाय मनाङ्गन ज एक
 सामाचारी तेने आपाते न जवु अने सयतिना आपात ज्याथाय त समस्तप्रकारे
 वर्जवो एटले स्वपक्षापातना दोष कहरा

हवे परपक्षापाते जे पुरुषापाते स्थितिले जाय ता घणु निर्मन जन नेइचाय
 अने थोडके लुखपाणीये अथवा पाणीन अजावे ज जाय ता न आपनागन
 खीने कहे के ए अशुचीने एवा अवणगाडकरे एना एन साइ अन्नपानान्त्रिक आप
 शो मा एवो निहानो निपेध पण करे अथवा अजिनय भावरु साइ यथाहाय ता
 तेने विपरिणाम थाय अने स्त्री नपुसकापातउत स्वपर तडनयनेविपे हास्य आग
 कादिक दोष उपजे त्या आपनेविप साधुनी उपर गकारोप करे ए ए आपणन
 फसाववा डोग करेवे के सु परतु स्त्रीने के नपुसकनेदेखी काईक गकारु रु ए
 पापकर्मि साधुप्रत्ये कामनो अनिलाप करेवे अने उजयनी शका एटज माहोमाहे
 ए मैथुनने अर्थ आब्यावे वजी स्त्री अने नपुसकापाते आत्म पर अन तडनय घात
 थाय एनाथी उपने दूषणेकरे तेमनीज सगते अनाचारमने अने तवु अकार्य देखी
 कोइ गृहस्थ राजकुजादिकने विपे नइजाय अन तेथी प्रवचनना उडाहथाय
 अने वर्षवत तिर्थचने आपाते पाडवु थाय भ्रगादिके ताडन थाय अन एनी मा
 रणादिक दोष सजवे गर्हित एटले निढवा योग्य स्त्री नपुसक तेने आपाते एनी नाका
 ने मैथुन शका थाय ठे अने केवारेक प्रतिसेवापण करे एटले आपात हाय कहरा
 एम सलोकेपण तिर्थच वर्जित मनुष्य विपथिक जाणवा केमक तिर्थचना न
 लोक न थाय अने मनुष्यने तथा स्त्री पुरुष नपुसकने मनोके ज आपात विपथि
 क दोष कहरा ठे तेज दोष प्राप्त थाय

हवे जो कवाच आत्म, पर अने उजयथी उत्पन्नययेलु मैथुनदूषणन थाय ता पण
 एवी सजावना थाय एटले कोइ एवु कहे के जे दिशानणी अमारी जायाप्रमुख उच्चार
 दिकने अर्थ जायवे तेज दिशानणी ए साधु पण जायवे ते माटे निश्चयथकी ए माउ
 कोइक स्त्रीनी वाठा करे ठे, तथा एने सकेत दीधोठे ते दिवसे ए अहीयाज आरंभ

रीते आचार्योंनी माहामाहे सामाचारी विनिवृत्तथाय ठे तेथी अमनोद्वेगने सामाचारी विपरीत आचरणने देखवे जे शिष्यने तेने आपणी सामाचारीने पक्षेकरवे ए सामाचारी नयाय ईसेके० माहामाहे कलहहोय अने असविज्ञ जे पासव्यादिक तेने आपाते पण न जावो केमके ते घणापाणीची शोचकरे एवो तेनो प्रकालनादिक वेरी शिष्य जे शोचवादी मध्यम होय ते एवोकरे के ए पण प्रवर्जित ठे माट ए नजोत्रे एवु अतुल्यपण मनमा आणीने समिपेपण जाय मनोद्वेगने जे एक सामाचारी तेने आपाते न जवु अने सयतिनो आपात ज्याथाय ते समस्तप्रकारे उजेंगा एटले सपहापातना दोष कया

द्वे परपहापाते जे पुरुषापाते स्वमिते जाय तो घणु निर्मल जल लेइजाय अने पाडके लुखपाणीये अथवा पाणीने अजावे जे जाय तो ते आवनाराने वे स्त्रीने रुढे के ए अशुचीने एगो अथर्ववादकरे वली एने कोई अन्नपानादिक आपातें मां एगो निहाना निपथ पण करे अथवा अजिनत आवक काई ययोहाय तो तेने विपरिणाम थाय अने स्त्री नपुंसकापातवते स्वर तडुनयनेविषे हास्य आश फादिक दार वपजे त्या आपनेगि साधुनी वपर शकारोप करे के ए आपणने फसायया दोग करेते के सु परतु स्त्रीने के नपुंसकनेवेस्त्री कोईक शकाकरे के ए पापकर्म साधुप्रत्ये कामना अजिजाय करेते अने उजयनी शका एटजे माहामाहे एमंभुनन थंय आख्याते वनीस्त्री अने नपुंसकापाते आत्म पर अने तडुनय पात थाय एनाची वपने दूषणेरी तेमनीन सगाते थनाचारमेरे अने तेंतु थकार्य वेरी काइ गृहस्थ राजकुजादिकने विषे जडनाय अने तेथी प्रवचननो उद्गाहयाय अने दर्पणत तिर्यचन आपाते पाडवु थाय श्रृंगादिके ताडन थाय अने वनी मा रणादिक दोष सजरे गडित एटले निदगा योग्य स्त्री नपुंसक तेने आपाते वली नारा ने मंभुन शका थाय ठे अने केवारेक प्रतिसेपापण करे एटले आपात वाप कया एम सजोकेपण तिर्यच वर्जित मनुष्य विषयिक जाणवा केमके तिर्यचना स जोक न थाय अने मनुष्यने तथा स्त्री पुरुष नपुंसकने मजोके जे आपात विषयिक दोष कया ठे तेज दोष प्राप्त थाय

द्वे जा रुदाच ध्यान, पर अने उजययी उत्पन्नयथेनु मंभुनदूषणन थाय ता पण एरी सजावना थाय एटले काइ एतु रुढे के जे दिज्ञानणी अमारी जायाप्रसुर उवाग दिवने अथें जायते तेज दिज्ञानणी एसाधु पण जायते ते माट निभययकी एसाधु कोईक स्त्रीनी वाधा करे जे, तथा एने सद्धत दीयाते ते दिवसे ए अहीपाज आवन

तेम वली नपुंनरु अथवा स्त्री, स्वनावे करीने किवा वायुना दोपे विकारवंत पुरुषाकार देवो तेने विपयानिजाय थाय तेणे करी मृत्वांपामी तेउ साजुने उपसंगे करे ते माटे ए त्रणे संजोरु तजवा, तेथी चांये जंगे आपात अने संजोरु ए वने दोष ठे, अने व्रीजे जंगे एरु आपात दोष ठे तथा व्रीजे जंगे एरु संजोरु दोष ठे ए त्रणे नंगानो संजोरु वर्जयो अने पहेले जंगे आपात तथा संजोरु ए दूषण माहेजो सोऽ दूषण न थाय. ते माटे त्यां जवु. उकंच. आवात दोस तऽए, विऽए संजोगउ नये दोसा, ते दोवि ननि पटमे, तहिं गमणं नणिय विहिणाउ ॥१॥

हवे परस्सणुययाऽनो अर्थे करेते. उपघात उद्धादिप्रयोजन जेनाथो थाय ते आंषयातिक अने ते ज्यां नथी तेने अनांषयातिक कहिये. आंषयातिकना त्रण प्रकार ठे. एक आत्मोपघातिक. बीजो प्रवचनोपघातिक. अने व्रीजो संयमोपघातिक. तेमां प्रथम आरामादिक वाग प्रमुखने विपे संज्ञा करतां ते आरामनो यणी मारे ते आत्मोपघातिक जाणयो. अने बीजो जे विष्टानुं स्थानरु अशुचिपणाए करी जुगुप्सित होय अने ते स्वजे उच्चारादिक करवा जाय त्यारे लोको कहे के ए तो एवोज ठे, इत्यादिक प्रवचनोपघातिक जाणयो व्रीजो अंगारादिक पाडवाने ठेकाणे जेवां के नीजाडो नष्टी प्रमुख करवाने स्थानके संज्ञा वोसिरावे अथवा बीजे ठेकाणे संज्ञा वोसिरावी जे ठेकाणे अग्नि आरज यवानो होय ते ठेकाणे नाखे ते संयमोपघातिक थाय. ते माटे अनौपघात स्थंमिलने विपे संज्ञा वोसिराववी एप्रमाणे बीजे ठेकाणे पण जाणवुं.

हवे सम कहेते. समशब्दे अविषम स्थंमिल जाणवुं अने तेथी विपरीतते विषम स्थंमिल ते विषमगामे संज्ञा कारणे वेसतां कदाचित् पोते पडिजाय ने तेथी ते विष्टानो पोताने शरीरे मर्दन थाय तेथी संयमने विराधना थाय.

अङ्गुपिर एटले जे तृणादिके करी ढाक्युं न होय ते अने ढाक्युं होय ते सुपिर त्यां सुपिरे वेसवाथी सर्प वृश्चिकादिकना मंखवाथी आत्मोपघात थाय अने पुरिप प्रसवण त्यागे करी त्या रहेनारा त्रस तथा स्थावरजीवोना धातें करीने संयमने विराधना थाय माटे अङ्गुपिरस्थले संज्ञानो त्याग करवो जोईये.

अचिरकालरुत एटले जे स्थंमिल जे ऋतुने विपे अग्नि प्रज्वालनादिक कारणे करीने तैयार कीरुं ते ऋतुमां ते स्थंमिल अचिरकालरुत जाणवु. जेम हेमंत ऋतुमां करेळुं ते हेमंत ऋतुमाज अचिरकालरुत. बीजी ऋतुमां करेळुं ते चिरकाल रुत अने ते ते ऋतुने आतरे अथवा सचिन्मिश्रपणाने जंगे थाय ते अचिर

कालकृत जाणवो ज्या सत्रल वरसाद थपो होय अथवा सत्रल गाम वस्यो होय तो त्या वारवर्षे स्वमित्र थाय पठी अस्थमिल जाणवो

विस्तीर्ण एटले महोदो ते त्रण प्रकारनो ठे. एक जयन्य, बीजो मध्यम थने त्रीनो उल्हट तेमा जयन्य एटले आधाम विष्कने करीते दस्तप्रमाण थने उल्हट एट ले पार योजन प्रमाण ते एमके चक्रवर्ति स्क्धाचारनिवेश कहेता राजानी तेना ने रहेरानी जग्या थने शेष ते मध्यम जाणवो

दूरमोगादेनो थये कहेते अथगाढ एटले गजीर ते ज्या चार आगल मध्यम ग्रमि तापादिके करो नीचे नूमिका अचेत थई ठे ते पेहेजो जयन्य दूर अथगाढ थने ज्या पांच आगल प्रमुर थाय ते बीजो उल्हट दूर अथगाढ थईपा दृढ सप्रदाए चार आगल अथगाढे उडिनिन बोसराविए कायिकी न बोसरीजे

यन्नासन्न एटने जे थारामादिकनी पासे ढकडु नथी तेथी विपरत वे प्रकारे ठे एक इय्यासन्न थने बीजो जावासन्न तेमा इय्यासन्न एटले वेर, कुल, घर, थाराम, देत्र थने मागादिकनी नजीक होय ते त्यां वे दोष थायठे एक सयमोपघात थने बीजो आत्मोपघात. तेमा सयमोपघात एटले ते सारो रीतिथे त्याग करे तुं पुरियादिक कोइएक कर्मकारे करीते अन्यत्र नखावे पठी त्या प्रवेशनु जे विज्ञेपन थने सचेत पाणीए हाय धोवे एरीते सयमोपघात थाय थने आत्मोपघात एटने ते परना पणी त्या थावीने रीसाईने कदाचित् ताडनादिक करावे अथवा पो ते मारे त्यारे आत्मपिराधना थाय तथा बीजो जावासन्नता रहे ज्या सयजथा माथा हाय त्यारे बीहीने त्वराथी आगल दोमता उतां कोइधूर्त जाणे के ए त्वरा थी जायवे तेनी नासन्नताने जोईने कपटे करी अर्थमागीमा काटयो यका थावी भमेशठनादि करे उता एम पुरीय पेंगने धारण करनारने आत्मविराधना एटले मरण किवा ग्ञानल अथय थाय तेथी आत्मविराधना थने उरीय पेंगने तदन करी नशकेतो थयमित्रे सज्ञा व्युत्सर्ग करे किवा जगदि ने पनयपु होय तो तेथी प्रवचनपिराधना थने सयमापघात पण थाय थने त्यां उ अन्त्यपुपेहित स्वमित्रने ठेफाणे व्युत्सर्ग थाय तेथी सयमोपघात थाय माट

■ यानन्न इय्यपफी थने नायपफी ए वने प्रकारनो जंनग

विजगजित एटने विजेररी रहित जगा जाईये विजगज्ञा स्वमित्रे सज्ञा त्या र कररा वेसता यका विज (दरमा) उडीनिति तथा लघुनीति जाय तण्णरा

કીડિપ્રમુખ જીવોનો નાશ થાય તેથી સંયમવિરાધના દોષ થાય. વળી વિજ (દર) માંથી સર્પપ્રમુખ નિકળીને મંત્ર મારે તો આત્મવિરાધના દોષ થાય. ત્રસપ્રાણ વીજરહિત; એટલે સ્થાવર જંગમજંતુના સમુદાયે કરીને વર્જિત જગા જોઈયે પણ તેણે કરી સહિત સ્થંભિલે સંજ્ઞાવ્યુત્તર્ગ કરનારા સાધુને જે દોષ પ્રાપ્ત થાય છે. એક સંયમવિરાધના અને વીજી આત્મવિરાધના તેમા સંયમવિરાધના એટલે સ્થાવર જંગમ પ્રાણીક કિંવા વીજનેવિષે સંજ્ઞાવ્યુત્તર્ગ કર્યો હોય તો પ્રાણી ઝનાયાતે કરી સંયમવિરાધના દોષ થાયછે. અને સ્થાવર જંગમ સર્પપ્રમુખ પ્રાણીકથી મંત્રવિગેરે ડપડ્ય થાય તો આત્મવિરાધના થાય તથા તોદ્દાણ ગોત્તરું કાંટાદિક વીજ પગમાં ધોચાયાથી પગ ફાટીને પડી જાયતો આત્મવિરાધના થાય. એ અ નાપાતાદિક દશ પ્રકારના સ્થંભિલે ડચારાદિ વોસિરાવે ૭૧૭ ॥

અવતરણ:- એ ક્રમે કરી કહેલા દશપદનો એક વે, આવેદેઈ દશ સંઘાતે સંયોગ કરતાં એક હજાર ચોવીસ જંગ થાય. જંગના આણવા સારું આ કરણ ગાયા કહે છે. ક્યા ક્યા સંયોગમાં કેટલા કેટલા જંગ થાય? તેની કરણ ગાયા કહેછે. ડનય મુદ્દં રાસિહંગ, હેવિદ્વાણંતરે જયં પઢમં ॥ જહ્વ રાસિ વિનત્તે, તસ્તુવરિ યુષિનુ સંયોગા ॥ ૧ ॥ અર્થ:- અહીંયાં દશપદોના વે સ્ત્યાદિ સંયોગજંગ આણવાના છે. માટે તેટલા પ્રમાણની વે રાશી ડનયમુખ (વંને જણી જેનાં મુખ) તે સ્થાપન છે એમાં તાત્પર્ય એવોકે એકથી દશમુધી અંક એક વે એમ પૂર્વાનુક્રમે કરીને સ્થા કરી તેની નીચે ડલડાનુક્રમે કરીને એકાદિથી દશમુધી અંક માંડવા સ્થાપના

૧	૧૦	૪૫	૧૨૦	૨૧૦	૨૫૨	૨૧૦	૧૨૦	૪૫	૧૦
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૧૦	૯	૮	૭	૬	૫	૪	૩	૨	૧

નીચેની રાશીમા માંડેલા એક અંકના ડપર માંડેલા દશઝે તે એક એક દશ જંગ થાય છે. (અર્થાત્ એકને દશે યુણીણતો દશ થાયછે) તેમાં યાનો કર્ણ નથી અને વે સ્ત્યાદિક સંયોગે જંગ આણવા સારુ ગાયા છે. પઠી નીચેના કોગાની ડેવટ એકના આંકડાની પાઠલ લખેજો જે કડો તેણે ડપરના કોગામાં માંડેજો ડેવટનો દશનો આંકડો તેને વેડુએ થકા પાચ થાવે છે તે પાંચને પેહેલા કોગાના વેની ડપરના નવે યુણી

ए तो पीततालीश थाय ठे ते सयोग जग जाणवा साराश द्विक सयोगमां जग
पीततालीसठे पढी वली नीचेना कोठाना त्रीजा सयोग जग आणवा सारु था
प्रमाणे करवु जेम नीचेना कोठामाना त्रणने थांकडे उपरना याठना थाक
दानी थपेक्षाए पूर्वे सिद्ध थयेला पीततालीशना थांकडाने त्रणे नागतां पदर
थायें ते पदरने थावे गुणता एकसो वीस थावेठे ए त्रिक सयोगमां जग
जाणवा वली नीचेना कोठामा मामेली त्रणनी पाठलनो चोथो थाक तेना
उपरना सात थंरुना सयोग जंग सख्यानी थपेक्षाए पूर्वे सिद्ध थएला एकसो
गीतने चारे नागतां त्रीस थाये. तेने सातना थांकडाथी गुणतां सयोग जग थक
वजो ने दशनो जाणवो ए प्रमाणे वली नीचेना कोठाना चारनी पाठलना पाच वि
गरेना थरुना उपरना कोठाना ठ ठे ते वजो दशने पांचे नागवेता वेतालीस थावे
तेने ठ ना थांरुथी गुणतां वजोने वावन थाय ए थकनो सयोग जग जाणवो थनु
रुमे प्रफार एक सयोगमां दश जग, द्विसयोगमा पीततालीश, त्रिसयोगमां एक
साने गीत, चतुष्कसयोगमां वसे दश, पचकसयोगमा वसे वावन ठा सपाग
मां जसे दश, सातमा सयोगमा एकसोवीस, थाठमा सयोगमा पीततालीस, नवमा
सयोगमां दश ने दशमा सयोगमा एक था सर्वे जगनी एकदर सख्या एक हजार
ने त्रयोश ए सी थयुद्ध जग थने एक हजार चोवीसमो थुद्ध जग ठे ते कर्णमां
प्राप्त यतो नथी तपापि ते जगसख्यामां तेनो प्रदेष्टकरी सख्या पूर्ण करवी कार
ण सर्वे जगोना प्रसार रूपीं ठता थुद्धजगनी प्राप्ति थायने उक्तंच दस पणयान
गितुत्तर, सपच दासपदसुनगदाय, वावन्ना दोदसुत्तर दसुत्तर पचउन्नाय ॥ १ ॥
इसएक्री यरुमेण जगा एगा दिगारण एतु, सुद्धेण सममिजिया जगसहस्त चव
वीस ॥ ३१३ ॥ ए प्रमाणे स्थितिज्ञानो एकाणुमो द्वार समाप्त यथो

अंतरण - पुढाणनामाइ पयसखासजुआइति एदळे चउद पूरेनानाम पद
नी सख्यापे सपुक्त एना वाणुमो द्वार कहेने मूज - उप्पाप पढमपुण, एकारस
छोडि पदप्रमाणेण ॥ वीप थग्गाणीप, उन्नवई जल्लपयसर ॥ ३१४ ॥ अर्थ - या
समस्त इत्य पयांयना उत्पाद थाथी परूपणा कोरीठे त पहेजो उत्पादनामा
पूर्व जाणवो ते इयार छोडी पद जे थयेंनी समाप्ति तेना प्रमाणे जाणवो इमन
जोनो समस्त इत्यपयांय जीगगिदोयना थयकें परिमाण ते त्यां प्रकिये त
वीनो थयाणीन नामापूर्वे तेनपि उन्न जाय पदनी सख्याने ॥ ३१४ ॥

चून - निष्पिप्पगपपुत्रं, सत्वरिपयजम्क जरिकप तइय ॥ अत्रियनउपयायं स

પ્રવચનસારોદ્ધાર.

ઠીજસ્કાય ચરંતું ॥ ૭૧૯ ॥ અર્થ.—જ્યાં સકર્મ અકર્મક જીવ અને અજીવના વ
 યના પ્રવાદની પ્રરૂપણા કરવી તે તદ્વચકે ૦ ત્રીજો વીર્યપ્રવાદનામા પૂર્વ જાણવો
 અને સત્તરિપયજસક લક્ષિયંકે ૦ સીતેરલાલપદે કરી જે લક્ષિત એટલે સહિત છે. તથા
 વલી થતી એટલે ઠતીવસ્તુ ધર્માસ્તિકાયાદિક ઠ ડચ. અને નાસ્તિ એટલે અઠતિ વસ્તુ જે
 ગર્દનનાસોગડા પ્રમુલ. અથવા મ્યા ડાદને અનિપ્રાયે આપણેરૂપે સમસ્ત વસ્તુ અસ્તિ
 પણે છે. અને પરરૂપે સમસ્ત વસ્તુ નાસ્તિ પણે છે. એ આસ્તિનાસ્તિ જ્યાકહિયે તે અસ્તિ
 નાસ્તિ પ્રવાદ નામા ચોથોપૂર્વ સાઠ લાલ પદનો જાણવો ॥ ૭૧૯ ॥
 મૂલ.—નાણપ્પવાયપુલ, એવં એમૂણ કોડિપયસંલ્લં ॥ સત્ત્વપ્પવાયપુલ, ઠપ્પય અ
 હિણકોડી ॥ ૭૨૦ ॥ અર્થ.—જ્યા મલ્યાદિક પાચજ્ઞાનના સ્વરૂપનો કયન કરી તેના
 નેદ પ્રનેદ કહિયે તે જ્ઞાનપ્રવાદનામે પૂર્વ એકેણી પદનીકોડીપ્રમાણ પાચમો જા
 ણવો. અને ઠછો સત્ત્વ એટલે સત્યશદ્દે સંપમ અથવા સત્યવચન તે જેમાં સમસ્ત
 નેદ સહિત અને પ્રતિપદ સંઘાતે પ્રરૂપિયે તે સત્યપ્રવાદનામા પૂર્વ ઠછો જાણવો.
 એમાં ઠ પદે અધિક એકકોડી પદની સંલ્લ્યા જાણવી. ॥ ૭૨૦ ॥
 મૂલ.—આયપ્પવાયપુલ, પયાણ કોમીઝહુંતિઠતીસં ॥ સમયપ્પવાયમવરં, અસીડ
 લક્કાડ પય કોમી ॥ ૭૨૧ ॥ અર્થ.—આત્મ શદ્દે જીવ તે અનેક નયેકરી જિહાં
 પ્રરૂપિયે તે આત્મપ્રવાદ નામા સાતમો પૂર્વ જાણવો. એમાં પદનીકોડીઠત્રીસ થાય.
 તથા આઠમો સમયપ્રવાદ અને અપર એટલે વીજું નામ કર્મરૂપ લહિયે ઠડ્યે તેમાટે
 એનું નામ સમયપ્રવાદ અને અપર એટલે વીજું નામ કર્મરૂપ લહિયે ઠડ્યે તેમાટે
 અર્થ એમ છે કે જ્ઞાનાવરણીયાદિક આઠકર્મ તેને સ્થિતિ અનુનાગાદિક ઉત્તર જે
 કરી સહિત જિહા કહિયે તે કર્મપ્રવાદ એને વિષે એસીલાલ અધિક એક કોમી
 પદની સંલ્લ્યા જાણવી એ આઠમો પૂર્વ કહ્યો ॥ ૭૨૧ ॥
 મૂલ.—નવમંપચ્ચક્કાણં, લક્કાચુલસી પયાણ પરિમાણં ॥ વિક્કણુપવાય પન્નર
 સહસ્ત એકારસઠકોમી ॥ ૭૨૨ ॥ અર્થ.—નવમો પ્રત્યાલ્લાનનો સ્વરૂપ સમસ્ત
 વેદકરી લક્ષણિયે તે પ્રત્યાલ્લાન પ્રવાદનામા પૂર્વ કહિયે. એને વિષે ચૌરાસી લાલ
 મો પ્રમાણ છે. તથા જેને વિષે વિદ્યાનો અતિશય સાધુના અનુકૂલપણે સિદ્ધિને પ્ર
 વર્ણવિયે પ્રરૂપણા કરિયે તે દશમો વિદ્યાનુપ્રવાદ નામાપૂર્વ, એને વિષે પન્નર હ
 અધિક ડગ્યારકોમી પદની સંલ્લ્યા જાણવી. ॥ ૭૨૨ ॥
 મૂલ.—ઠવીસં કોમીઝ, પયાણ પુલે યવજ્ઞણામંમિ ॥ ઠપ્પસુ લક્ક અહિયા,
 કોમીઝ પાણેઝ ॥ ૭૨૩ ॥ અર્થ.—જેમાં ઠવીસ કોમીપદની અવંથ્ય સફલે

अ ज्ञानक्रिया तप प्रमुख सफलपणे वर्णविये अने वली जेमा थप्रशस्त प्रमादादिक
एट्टे अशुभफल पण वर्णविये ते थवध्यनाम पूर्वनेविषे थथवा एनो बीजो कल्या
ण एग नाम पण रुहेने एवेहुनो अर्थ एकज ठे ए इयारमो पूर्व जाणवो तथा
अप्यत्र लाभ अधिक एक कोमी पदनी सख्यावालो जेमा जीवना इडियादिक दश
प्रसारना प्राण अनेक प्रकार वर्णव्या ठे ते प्राणविज्ञेय नामा वारमो पूर्व जाणवो

मूत्र - क्रियागिस्ताजपुत्र, एग कोडोउपपाण तेरसम ॥ थद्वतेरसकोडी, चव
दममोउपुसारमि ॥ ७२४ ॥ अर्थ - क्रिया जे कायिकीप्रमुख तेने जेवेकरीने गिता
जठे० गितोर्णपणे चिदां कहिये ते तेरमो क्रियागिशाल नामा पूर्व नयकोडीप
दनी सख्यावाला जाणवो तथा जेनेगिपे थद्वतेरसकोडीके० साडातेर कोडी पदनी
सख्यावे ते उदमा ताजपुसार नामापूर्व जाणवो यद्यपि गायामा विदुसार
एगनाम ते तथापि नाक विदुसार एगो शब्द तेमाथी गायामा लोह शब्दनालो
प यथा ते पण विदुमार शब्देकरी ताकविदुसार अर्थमा जेगो अक्षर वपर वि
दुनोर सार प्रधान संगंजम सर्ग अक्षरना सन्निपातनी लब्धिनो करनार ते लो
ह विदुमार रहिये ते तेद्वनेगिपेने ईहा समवायागनी टीकामाहे पदपरमाणो
एनीमाये जेद्वे तेनां तल केगजीजाणे ॥ ७२४ ॥

पुरे तेने रहिये के ते तीर्थर तीर्थ प्रस्तांगे तेगरे गणधरने सर्ग सूत्रने सा
धारण पणावरी पदेना पूरंगत मूत्रार्थरुहे एनी कोई गतनथी के जे पूरमां नहा
प तावण नगतमा विचित्र प्रफागना प्राणीने तेमो जे मदबुद्धिनाधणी पुरेना अति
गतिार्थे नाणी न गहे ता तेना अनुग्रहने अर्थे गणधर रचना करतां यहां प्रथम
आचारगती रचनाकरने तेथी सूत्रकार आचारगती निर्पेक्षिना उचनयको करवे

मूत्र - पदन आवाग अक्षरतपय सहस्त परिमाण ॥ एग मंगगणवि,
दुगुणा दुगुणधमाणां ॥ ७२५ ॥ आर्या - प्रथम आचारगेग अक्षर द्वार
पद प्रमाण एग ओग मुगगडागदिक अंग तेना पण दुगुणो दुगुणा पदना गिमा
प करतां चतु एट्टे बीजो मुगगडाग वरीम द्वार पदनाजे एनी जाणना मोग
इशां आना इगरी पूर्वमद्वेकरी पूर्वना सूत्रित उतापना एग पुर रहिय एग
आचार केहेने के उंग ताद्वेक प्रथम ए पूर्व रत्न तम गणधरपण रचना एनी र

अक्षरगण - निगथनि एट्टे पाच निययना आणुमो द्वार रत्न मूत्र - प
च निदना नगिषा दुनाम उदमा कुमीन निगया ॥ दोडमिणाउयनहा एग
मो नेरुविदां ॥ ७२६ ॥ अर्थ - एक धमोपकरण टाजीने जव न धनादिक मे

यत्ते तेयकी निर्गत एटले जे रहितते ते नियंथ पांच प्रकारना श्री तीर्थकरदेवे क
ह्याठे. एक पुजाक बीजो वकुश त्रीजो कुसीज चौथो नियंथ पांचमो स्नातक ते
एकेक वे वे प्रकारे ठे. ॥ ७१६ ॥

हवे नियंथ शब्दनो अर्थ सूत्रकार कहेते मूलः—गंयो मिष्ठन्न धणाइउं मउं जे
य निग्गयात्तत्तो ॥ ते निग्गंयावुत्ता, तेसि पुत्ताउं जवे पढमो ॥ ७१७ ॥ अर्थः— ग्रंथ
शब्दे मिष्यात्वादिक अन्यंतर अथवा धनादिक बाह्य कह्योठे तेयकी जे मुक्त थया
ते नियंथ जाणवा. तेमां पढमोके० प्रथम पुजाकनियंथ थाव. ॥ ७१७ ॥

हवे अन्यंतर परिग्रह देखाडेते. मूलः—मिष्ठन्नं वेयतिय, हासाइठकगं च नायवं॥
कोहाइण चउकं, चउदस्त अग्रिंतरा गंया ॥ ७१८ ॥ अर्थः— विपरीत बोध मिष्या
त्व पुरुषवेदादिक वेदत्रण हास्यादिपटु ते आवी रीतेठे. जे विस्मय उपने नेत्र
प्रमुखनो विकश्चर करवो ते हास्य, बीजो रतिजे अत्यमनेविपे प्रीति, त्रीजो अर
ति जे संयमनेविपे अग्रिप्रति, चौथो जय ते इहल्लोकादिक सातप्रकारनो जाणवो. पांचमो
शोक ते इष्टवियोगादिकयकी मनजु दुःख, ठगो जुगुप्सा ते मल मलीन मनुष्यादिक दे
खी तेनीहीजनानो करवो. ए ठ प्रकार कह्या. तथा क्रोधादिक चार ते प्रतिद्वे. एरीते ए
क मिष्यात्व त्रणवेद हास्यादिक ठ ने क्रोधादिक चार ए चउद अन्यंतर ग्रंथीते.

हवे बाह्य ग्रंथी कहेते. मूलः—खेत्तवधुवणधम्म संचउं मित्तनाइसंजोगो ॥ जाण
सयणासणाणिय, दासादासीउ कुविंचं॥ ७१९ ॥ अर्थः—खेत्र ते सेतुकेतुप्रमुख, वास्तु
खातादिक त्रणप्रकारे जाणवो, यनते हिरण्यादिक जाणवुं. धान्य ते चौबीस प्रकारनुं
जाणवुं, तेनो संचय, संघाते वय्यासमान वयते मित्र, न्यातिते स्वजनादिक तेनी सा
थे संयोग संबंध, यान ते थोडा हाथी पालखी इत्यादिक जाणवा, शयनते पयं
कादिक आसन सिंहासन वाजोटादिक, अने दासदासी प्रतिद्वे ठे. कुप्यते याजी
वाटका प्रमुख घरवखरी जाणवी. ए सर्व बाह्य परिग्रह जाणवो. ॥ ७१९ ॥

हवे पुजाकनुं स्वरूप प्रथम देखाडेते. मूलः—यन्नमत्तार नन्नइ, पुजायसदेण तेण ज
स्त सम, चरणं सोढु पुत्ताउं, लक्ष्मीसेवाहि सोय डहा ॥ ७२० ॥ धान्य जे चोखा प्रमुख रु
णेरहित एवा अत्तार केवज पलंजिकारूप जे धान्य ते समान नन्नइके० कहिये.
पुजाक शब्देकरीने तेना सरखो जेहनो अत्तार. चरणंके० चारित्र होय तेने पुजा
क कहिये. ते एक लक्ष्मी अने बीजो आसेवनाना जेदेकरी वे प्रकारे जाणवो.
तेमा जे इष्टमान रुद्धिनोयणी तेने लक्ष्मिपुजाक कहिये. अने ज्ञानादिक अति
चारना आसेववायकी आसेवना पुजाक कहिये. ते ज्ञानादिकना विरायवायकी पाच

प्रकारेण ज्ञानपुत्राक दर्शनपुत्राक चारित्रपुत्राक लिंगपुत्राक तथा यथासूक्ष्मपुत्राक
 हरे वक्रगुण लक्षण कहेने मूल - उवगरण सरीरेसु, ववसो डुविहो डुहावि
 पचरिहा ॥ आनोग अणानोगे, सवुम अस्सवुमे सुहुमे ॥७३१॥ अर्थ - एक
 उपकरण ने बीजां शरीरना जेदयकी वक्रुश वे प्रकारनोवे एटले एक उपकरण
 वक्रुश बीजा शरीरवक्रुश तेमा उपकरण वक्रुश जे होय ते थकाले वस
 थोइ पात्र दांमा घृष्ट मृष्टकरे घणा उपकरणनी वाठा करे अने शरीरवक्रुश
 ते कर चरण तथा उदनादिकुनी विनूपा कारणविना करे पगने घणो जामडा स
 पाते पमे, नीमाजा कतरारे चोपडे घणा शिष्य तथा घणा आविकादिक ए वेहु
 नामगानी रुद्धिगने ए वेश सर्गेंद चारित्रयुक्त ठता पण मोहनीयना क्षयने अथ
 तथा साग्रधान रहेने एरीते डुहाके० वेहुप्रकारनो वक्रुश कावरा चारित्रनोवणी पा
 य प्रसार थाय तं कहेने - जे जाणीने दूषण करे ते आनोगवक्रुश, जे अणजा
 ण्या दूषण करे ते अनानोग वक्रुश, मूजगुण तथा उत्तरगुणना दूषण बीजा लो
 रणा समझ न लगाडे ते सगुणवक्रुश, एषकी विपरीत ते असगुणवक्रुश, थने
 निगारक थाय तथा सुगयोपताने यथा सुक्ष्मवक्रुश कहिये एपाच प्रकारे हाय
 हरे कुशीनना लक्षण कहे ने मूल - आसेवणा कस्ताए, डुहा कुशीजो डुहा
 रि पचरिहा ॥ नाणे दसण चरणे, तरेय थह सुहुमए चेव ॥ ७३२॥ अर्थ -
 दुस्सितत गोत्र ने० चारित्र जेने ते कुशीज कहिये ते एक आसेवणाकुशीज न
 बीजा कथापकुशीन एरीत वे प्रकारेने वजी ए वेहुना पाच जेद थाय तेमां जेज्ञा
 नदर्शन चारित्र अने तपेफरी उपनीयना कायादिक सहित थको करे ते ज्ञानकु
 शीन चाणवा एम दर्शनादिकेपण कह्या थने चोयो तपने रामे थनेरा जिंग कु
 शीन कहेने थने पावना यथा मूर्च्छते मने करो कोयादिकनो सेगनार थाय ॥७३३॥
 हरे निग्रय रहेने - मूल - उग्रमामगोय सगो, डुहा नियठा डुहावि पचरि
 हां ॥ एदम समउ थपटमा, चरमा चरमां थहा सुहुमो ॥ ७३४ ॥ अर्थ - माह
 रूप प्रप पट्टी जे निर्गत एटजे निकसो ते नियय वेप्रकारे ने एक उपशामिकने
 बीजां रूपठ ते उनी उत्रे मनी पाच प्रसारने अंतरमुहूर्तप्रमाण निययनी थहा
 तेना रहेना समने जे यथा ते प्रथम समय नियय जाणयो थने एमज प्राप्नुपूगो
 द्वितीयादि समये ने यथा ते अष्टम समय नियय जाणयो तेमज निययनी थ
 दाने चरम समय जे यथा ते चरम समय नियय जाणयो, उनी थनेरा शेष समय
 ने रिये यथानुपूर्वये जे यथा ते चोया अचरम समय नियय जाणया थने ता

मान्यपणे प्रथमादि समय विवक्षाये सर्व समयमां वर्तमान ययो ते पांचम
यथासूक्त समय नियंत्र्य जाणवो. ए पांच प्रकार नियंत्र्यना जाणवा. ॥ ७३३ ॥

हवे नियंत्र्य उत्कृष्ट जवन्ने. जेटला पामियें ते कहे ठे. मूल - पाविजेअष्टसयं, र
वगाणुव सामगाण चउपन्ना ॥ उक्कोसउ जहन्ने, ऐक्को व डुगं व तिग महवा ॥ ७३४ ॥
अर्थ - रूपकश्रेणीना पडिवजणहार एक समयने विपे एकसोने आठ पामियें अ
उपशम श्रेणीना पडिवजणहार एक समयने विपे चोपन्न पामिये. ए उत्कृष्टनी वा
कही अने सामान्य थकी नाना समयें तो शत पृथक्त्व लाजे तथा जवन्त्यथी ।
क वे अथवा त्रण एक समयें लाजे. वली रूपकश्रेणीनो विरह उत्कृष्टो ठ मा
पर्यंत पडे एटला कालमां कोइ न लाजे अने उपशम श्रेणीनो विरह उत्कृष्टे व
पृथक्त्वठे तेना सत्ताव थकी केवारे एरुपण न थाय. ॥ ७३४ ॥

हवे स्नातक कहेठे. मूल - सुहजाण जल विमुक्षो, कम्ममजावेकया सिण
उत्ति ॥ डुविहोपसो सजोगी, तहा थजोगी विणिदिहो ॥ ७३५ ॥ अर्थ - सुकृत्य
नरूप पाणिये करी विमुक्षु एटले निर्मल थयलो एटले जे वातिकर्मरूप मल तेन
विनाशथी निर्मल तेनी अपेक्षायें स्नातक कहियें. ते वे प्रकारेठे. एक सयोगी अने
तेमज बीजो अयोगी एरीते विनिर्दिष्टो एटले तीर्थकरे कहावोठे. ॥ ७३५ ॥

हवे ए पांच नियंत्र्योमा कोन विराधनानो करनार अने कोन विराधनानो व
रनार नथी एवो देखाडे ठे - मूल - मूलुत्तरगुणविसया, पडिसेवा सेवए पुला
य ॥ उत्तरगुणसु बहुसो, सेसा पडिसेवणारहिया ॥ ७३६ ॥ अर्थ - मूलगुण ते
प्राणातिपात विरमणादिक अने उत्तरगुण ते पिंरुविशुद्धादिक एवा मूलगुण ते
उत्तरगुणविपयिकनी जेनाथी प्रतिसेवा एटले विराधना थाय ए सेवएके० प्रतिसेवन
ते कुशीलने विपे थाय अने पुजाएके० पुजाकने विपे थाय पण एतावता ए वेदुविराधक
होय इहां तत्त्वार्थना जाण्यमा पांच महाव्रत ने ठो रात्रिचोजन ते परानियोगे
बलात्कार थकी ए माहेलो कोइपण व्रत विराधेतो पुलाक थाय एक. वली एम
कहे ठे के मधुननेज सेववाथी पुलाक थाय अने प्रतिसेवा कुशील तो मूलगुण
अविराधतो उत्तरगुणनी काइक विराधना करे ए तत्त्वार्थना जाण्यकारनो जाव ज
णाथ्यो अने वकुश उत्तरगुणनोज विराधक थाय ठे परंतु मूलगुणनो विराधक
न थाय. सेसाके० जेप कपायकुशील नियंत्र्य स्नातक ए प्रतिसेवानी विराधना
हित होय केमके ए मूलगुण अने उत्तरगुणनी विराधना नकरे. ॥ ७३६ ॥

हवे कयाकयानियंत्र्यनो विवेदययो ने कयाकया ठे तेकहेठे. मूल - निगंय

सिणायाण, पुत्तायसहियाण तिण्हि वोंछेउ ॥ समणा वउसकुसीजा, तातिउं ताव
होहोति ॥ ७३७ ॥ अर्थ - नियय स्नातक पुत्ताके सहित ए त्रणेनो विउद ययोउ
अने वकुश ने कुशील ए वे जातना श्रमण ते ज्वालगे तीर्थप्रवर्त्तसे त्याजगे रहते
॥ ७३७ ॥ इतिगाथा दशकार्य ए त्र्याणुमो पाच निययनो द्वार समाप्त ययो

अवतरण - समणत्ति एटले श्रमणनो चोराणूमो द्वार कहे ठे. मूज - निग
य सक तावस, गेरुअयाजीव पचहा समणा ॥ तम्मियनिगयाते, जे जिणसासण
वा मुणियो ॥ ७३८ ॥ अर्थ - एकनियय, बीजा शक्य, त्रीजा तापस, चोया गेरुक,
पाचमा याजीव ए पाचे प्रकारे श्रमण कहिये हवे ए पाचमा निययते तेने क
हिये के जे श्रीजिनशासनने विपे नवके ० यया एवाजे मुणियोके ० साधुतेजाणवा.

हवे शाक्यप्रमुख वखाणोठे मूल - सकाय सुगय स्तिसा, जे जमिजा ते उता
वसागीथा ॥ जोधाउरत्तपछा, तिदमिणो गेरुआ तेउ ॥ ७३९ ॥ जे गोसालजगमयमण,
सरति नन्नति तेउ याजीवा ॥ समणत्तेण चुवणे, पचविपत्ता पत्तिद्धिमिमे ॥ ७४० ॥
अर्थ - शाक्यते सांगतना जिय वीर एवे नामे प्रसिद्ध ठे अने जे जटिल एटले
जटा मस्तकनेविपे यरे वनमा वास करे पाखमी होय तेने तापस गीतके ० कछाउं
अने जे धाउके ० धातुशब्दे धावणी (धाही) गेरु प्रमुख तेणेकरी रक्त ठे वस्त्र जेना ते
धातुरक्त वस्त्र वली त्रिदमिक परिव्राजक ना जे उपकरण तेना धरनार ठे तेने गेरुआ
कहिये परिव्राजक तेने कहिये के जे गोसालगके ० गोसालानामत ने अनुसरे अने
सरतिके ० तेना आश्रितपणे थाय तेने नन्नतिके ० कहिये याजीविका श्रमण एरीते
चुवण के ० लोकमाहे पचवि पत्ता के ० पाचे प्रसिद्धपणे ठे ॥ ७३९ ॥ ७४० ॥

अवतरण - गातेसणाण पणगति एटले आसजे जमवो तेनी एपणानो पच
क तेसवधी पचाणूमो द्वार कहेठे मूल - सजोयणा पमाणो, इगाले धूम कारणे
चेव ॥ उवगरण नत्तपाणे, सवाहिरउत्तरा पढमा ॥ ७४१ ॥ अर्थ - सके ० स
म्यक्रकारे रसगृधने अर्थ जोडिये ते सयोजना जाणवी जेम घृतनी प्राप्ति यवा
धी खामनी वाठानो करवो ते साथे मेलवबु ते सयोजना कहिये ते एक उपकर
ण विपया अने बीजी नक पानविपया अने ते एकेकना वली वाह्य अन्यतर एवा
वेवे चेदठे तेमा प्रथम जोजनविपया ते पात्र, मुख, अने केवलना चेद यकी त्रण
प्रकारे ठे. बीजो पमाणोके ० प्रमाण त्रीजो इगालनाम दोष चोथो धूधदोष पाचमो का
रणदोष ए पाच प्रकारनी एपणा बुद्धा बुद्धना विचारवो तेमा पहली सयोजना
ते उपकरणसवधीनी जेम कोइरु साधु पोतानी वस्तिबाहेर कोइ गृहस्थपासेयी

चोलपटो प्रमुख पामीने फरी अन्यस्यानके विचूयाने अर्थे पठेडी प्रमुख जेइने वापर ते बाह्य, अने पोताना उपाश्रयमां निर्मल चोलपट्टादिक वस्त्र पहरेरी वली विचूयाने निमित्त निर्मल मृदु प्रमुख वस्त्र पहरे ते अन्त्यंतर जाणवी तेमज नक्त पान संवेधी नी थावीरीते के एक उपाश्रय ने बाहेरे बाहोरवा गयेयके त्याजे क्षीरादिक इव्य अने वृत्तगर्करादिकनो जोडवो ते बाह्य, अने अन्त्यंतर ते उपाश्रयमां थावी जम ए वेजायें करे ते जाणवी. ए पढमके० पहेली एणणा कही

हवे उत्सर्गयतिये संयोजना करवी अने अथवाटे साधुने संवाडे यणा वृतादिकनी प्राप्तिये कांश्च वधे तो ते वधेलो वृत्त उपाडवाने अर्थे खांम प्रमुखनो जोडवो तेमज वृत्तने मांमाताये एकजो पण वृत्ति यया पठी खवायनही अने परववंतापण पठी कीनी प्रमुखना थाववा यकी असंयमनी वृद्धि याय तेमाटे संयोजना करे.

तेम ग्लानने सारो करवाने अर्थे वली राज पुत्र प्रमुखें चारित्र जीये थके प्रधान रस लाजित्य सुखोचिन्ते ते साधुने योग्य अने थरस विरसादिक अहारना अणजा ववायकी रसगृहें संयोजना करवी ते दोष नणी थाय नही. ॥ ३४१ ॥

हवे प्रमाण प्रमुख दोष वखाणेते. मूलः—कुक्कुडिअंमयमेत्ता, कवलावत्रीत नोयण प्रमाणे ॥ राएणा सायंतो, संगारं करऽ सचरित्तं ॥ ३४२ ॥ अर्थः—कुक्कुमी पद्धी विज्ञेय तेनो अंमके० इमो ते मात्रा प्रमाणे जे कवल तेवा वत्रीत कवल अथवा जे कवलेकरी जेनो मुख नराय तेने कवल कहेते अथवा जेनो जेटलो आहार ते नो वत्रीतमो नाग ते कवल जाणवो तेवा वत्रीत कवल नोजननो प्रमाण जा णवो पण तेथकी अधिक जेतां थका दूषण प्राप्त थाय अने उठोजेता गुणथाय ए बीजो प्रमाण दोष कह्यो.

वली राएणके० रागेकरी तिहां राग ते अन्न एटले नोजननी उपर अथवा देनाराना उपर सुकमत्ति सुपकत्ति सुविने सुहृदमडे इत्यादिक रूपने कहेवे करी नोजन थरोग्यनो ठतो पोतानो चारित्र वालोने थंगारा समान करी नाखे ए त्री जो इंगालदोष कह्यो. ॥ ३४३ ॥

मूलः—हुंजंतो अमणुसं, दोसेण तधूमगं कुणे चरणं ॥ वेयणथायंकपमुह, कारणा ठव पत्तेयं ॥ ३४४ ॥ अर्थः—नोजन करतो ठतो अमनोझ दोषेकरी एटले आ अन्न अज्जणेते अथवा एमा जूण यणो नाख्योते तथा ववारत्तारो दीयो न थी तेमज आ रोटली काचीने खीचडी काची ठे इत्यादिक दूषण कहतो थको नो जन करे तो धूमके० धुमाढानीपर पोतानो चारित्र कालोकरे ए चोयो धूत्र दोष कह्यो.

पाचमो नोजन करवा सबधीकारण ठ ते तेजप्रत्येके रेगावने मून-
वेयण वेयावचे, इरियाछाएय सयमछाए ॥ तह पाणवनिषाए. ठठ पुण भूम
चिताए ॥ ७४४ ॥ अर्थ - वेदनीयना प्रवजपणा यही रुग्णा सहनकरी नमक
तो ते उपशमाववाने अर्थे आहारनो ग्रहण करे ए पहेजो कारण जाणवा बीजा
वेयावचे जे करवो ते पण आहारना ग्रहणगिना करायनही माटे रेगावजना ता
रणे पण आहार ग्रहण करवु ए बीजो कारण जाणवा बीजा इरिया गदे इरिया
समिति तेने अर्थे आहारलेवो एटले आहारना ग्रहण रुग्णागिना इरियासमिति
पण सोधायनही ए बीजो कारण तेमज सत्तरप्रकारनो सपमपण आहार जीवा
विना पलेनही माटे सयम पालवाने अर्थे आहारलेवो ए चायाकारण तहक
तेमज प्राण जे इडियादिक दशप्रकारनाठे तेनी वृत्ति पालवी तेने अर्थे अथवा
प्राण प्रत्येक जीवतव्य ने अर्थे एटले जीववाने अर्थे आहार लेवो ए पाचमा कार
रण जाणवो ठठो वली धर्मध्याननो चितवन करवाने अर्थे अथवा श्रुतधर्मनो चित
न करवाने अर्थे तेमज वाचनादिकपण नोजन कल्याविना थाय नही माटे ए कारणची
पण नोजन लेवो ए ठठोकारण जाणवो ए उक्त प्रकारे ठकारणे नोजन करताय
का दूपणनची अने शरीरपुष्ट्यादिकने निमित्ते जो नोजन करिये तो दूपण प्राप्त थाय
हवे नोजन नकरवा सबधी ठकारणठे तेकहेठे - आपके उपसर्ग, तितिरक्या व
नचेर गुत्तीसु ॥ पाणिदया तव हेक, सरीखोछेयणछाए ॥ ७४५ ॥ अर्थ - एक
अंतक ज्वरादिक रोगठता जमवानही कोइ उपसर्गकरे तेवारे ते सहन करवानी
वाठाये जमवोनही एमज माता पिता व्रत भूकावे तेवारे नजिमेतो तेथी सडुका
इ कहेके एने व्रत भूकावोठो ए घर आब्यो पण नहीजिमे एवो लोकोनो अपवा
द साजली ते पोतानीमेले उपसर्ग करता रहिजाय तेमाटे जिमवोनही बीजा व्र
ह्मचर्यनी सुसिराखवाने अर्थे नजिमिये तो तेथी सुखे ब्रह्मचर्य व्रत पले चोया प्राणी
मात्रनी दयाने अर्थे उपवास करी वेसिये क्यार्ये जवुन होय एम नलीपरे जीवद
या कीयी होय तेथी जिमवोनही पांचमो चतुर्थादिक तपने निमित्ते जिमवोनही
ठठो मरणना अतसमये शरीर भूकवाने अर्थे अनशनलेई आहारनो त्यागकरे
तेवारे जिमवोनही ए ठ कारणे जिमवुनही जो जिमिये तो दूपणलाग इति
गाथा पचकार्य ॥ ७४५ ॥ पचाणुमो द्वार समाप्त थयो

अवतरण - पिमेपाणे एसणा सत्तगति एटले पिरुपाननी एपणानो सत्तक ते
नो ठठुमो द्वार वखाणेठे मूल - ससछमससछा, उड्ड तह अण्य लेवडा चव

उग्गहिया पग्गहिया. उप्पिय धम्माय सत्तमिया ॥ ७४६ ॥ अर्थः—इहां सिद्धा
तनी जापाये पिंम शब्दे जोजन कहियें तेनी एणणा एटले जे लेवानो प्रकार तेने
पिंमेपणा कहियें. ते सात प्रकारेठे ते असंसृष्ट संसृष्ट इत्यादि क्रमेकरी ठे. इहां
जे आगल आगलठे तेविशुद्ध जाणवी एमांथी प्रथम गमे तेनुं व्याख्यान कछु
होय तो पण चाली शके. परंतु सूत्रमांहे पहलेला संसृष्टनो ग्रहण कछो ते गाथा
ना बांधवाने अर्थे जाणवो. हवे साधु वे प्रकारनाठे. एक गव्वासी बीजा गव्वनि
गीत तेमा जे गव्वासीठे तेने सातेपिंमपणा लेवानी अनुज्ञाठे अने गव्वनिर्गतने
प्रथमनी वे पिंमेपणा नो अग्रहणठे. ए सातना नाम कहेठे. असंसृष्टा, संसृष्टा,
उद्धता, अल्पलेपिका, अवगृहीता, प्रगृहीता, उप्पितथर्मा. ॥ ७४६ ॥

हवे ए साते पिंमेपणा सूत्रकार वखाणेठे. मूल.— तम्मियसंसंज्ञा द्दुमत्तए
इमा पढमजिस्का ॥ तविवरीया बीया, जिस्कागिणिहं तयस्त नवे ॥ ७४७ ॥ अर्थः—ते
सातप्रकारनीजिह्वामांहे संसृष्टते तक्र तीमण प्रमुखेकरी संसृष्ट एटले खरडायला हाथे
लेता अने वाटली प्रमुख मत्तके० मात्रक पण खरडायला होय तेणेलेता संसृष्ट जिह्वा
ते पढमाके० प्रथम जाणवी अने तेयकी विपरीत एटले ज्यां मात्रक अने हस्त ए वने
खरडायला न होय तेवा हाथे अने मात्रके लेता असंसृष्ट बीजी जिह्वा थाय.

मूलः—निच्च जोएणं जोयण, जायमुद्धरिय मुद्धानिस्का ॥ साय्यप्पलेवियाजा,
निस्सेवावद्धचणगाई ॥ ७४८ ॥ अर्थ— निच्चके० निज (पोताने) जोयणंके० यो
ग्यव्यापारे परित्ता प्रमुखने अर्थे जोयणजायके० जोजन जात एटले एक ठा
मडामाथी काढीने बीजा गमडामां नाखेठे एवा प्रस्तावे महात्माये जईने यमजा
न दीयो तेवारे तेमाहात्माने बोहोरावे तो ते बीजी उद्धृत जिह्वा जाणवी. अल्पलेपिका
जे जिह्वानेविषे थल्प शब्दे अजाववाची तेथी नथी लेपरूप पश्चातकर्म जिह्वां अथवा
थल्प पश्चातकर्म ठे जिह्वां ते थल्पलेपिका अथवा निजेंपिका कहिये. तेवा बाज
चणाप्रमुख आदिशब्दकी पंवा ए पण लीजे ते थल्पलेपिका चौथी जिह्वा. ॥ ७४८ ॥

मूल— जोयण कालेनिह्वा, सरावपमुहेसु होइ उग्गहिया ॥ पग्गहिया ज दा
क, लुंनुं य करेण यत्तणार्इ ॥ ७४९ ॥ अर्थ—जोजनकाले जिमवानी वेजाये पीर
सेली यालीठे सरावजा प्रमुख माहे ते जेता साधुने पांचमी उद्धृत जिह्वा थाय
ठे. उही पग्गहिया एटले थवगृहीता ते जिमवानी वेजाये जिमनाग्ने पग्गिगाने
अर्थे दोहेले प्रमुखेकरी उपाय्यो जे आहार ते द्दजी जिमनार माणने जीशोनथी

एवा प्रस्तावे साधु आच्यो अथवा जिमनारे जिमवाने कपज उपाडयोत्रे ते यति
ने देतां यका प्रगृहीतनामे उछी जिह्वाथाय ॥ ३४९ ॥

मूल - जोपणजाप जठहु, एारिपनेहयति डुपयाई ॥ अक्षचन वासा, उन्निर
धम्मा नवे निस्का ॥ ३५० ॥ अर्थ - नोजन जातिजे अगनादिकु नो ते प्रकार गान
वाने नाखी देवाने योग्य अमनोइ पणाथकी जेने विपद ब्राह्मण श्रमणादिक
कोइ लेवाने वाठा करे नही अथवा त्यजवाने योग्यत्रे ते दूर ताम्बोत्रे त सा
धुये लेताथकाने सातमी उप्रितधर्मानामे निह्वा थाय ॥ ३५० ॥

हवे पानेपणा एटले पाणीनी एपणा कहेवे मूल - पाणेसणाविएव, नवर व
उछीए होइ नाणत्त ॥ सोवीरायामाई, जमलेवाडति समपुत्ती ॥ ३५१ ॥ अर्थ - पा
नक सबधीनी जे एपणावे तेपण एमज जाणवी पण नवरके ० एटलो विशगडे
जे चोथी ने विपे होइ नाणत्तके ० नेद होय एटले चोथी अटपलेपिका तिहा पान
क ते सोवीर काजी आचाम उंतामण आदि शब्दयकी उन्होपाणी तडुलनोपाणी
ए सर्व अलेपकृत जाणवा ए समपुत्तिके ० सिद्धांतनी युक्ति सिद्धांतना नापित अ
ने शेष इक्षुरत्त शास्त्रवाणी आबिलवाणी प्रमुख जे लीगोवता यतिने कर्मरूप छे
पकरे ते लेपकृत जाणवी इति ॥ ३५१ ॥ ए ठनुमोद्धार समाप्त थयो

अवतरण - निस्कायरियाविहीण अछगति एटले निह्वा चर्यानी आठवीथीना
सत्ताणुमो धार कहेवे मूल - उद्धूगतुपच्चा, गर्इय गोमुत्तिया पद्दगविहि ॥ पेडा
अक्षपेडा, अप्रितरवाहिसबुका ॥ ३५२ ॥ अर्थ - निह्वाचर्यानी वीथी एटले
ब्रेणीनो प्रकार ते तिहां पहेली रुजुगति, बीजी प्रत्यागति, त्रीजी गोमूत्रिका, चोथी
पत्तगवीथी पाचमीपेडा, उछीअक्षपेडा, सातमीअन्यतरसबुका आठमी बाह्यसबुका

हवे एना नाम सूत्रकार वखाणेवे मूल - गणा उद्धूगईए, निस्कतो जोइ चलइ
अनमतो ॥ पढमाए बीयाए, पविसिय निस्तरइ निस्कतो ॥ ३५३ ॥ अर्थ - पातना
स्थानक थकी निकली रुजुके ० सरलगतियेज विहरतो जाय चलतो पाठो फरे तेवा
रे थण विहरतो एटले विहरे नही ए पहेली रुजुगति जाणवी बीजी प्रत्यागत
वीथीने विपे जातो आवतो वेहु वारे विहरे ॥ ३५३ ॥

मूल - वामाव दाइणगिहे, निस्किळ्ळादाहिणाव वाममि ॥ जीए सा गोमुत्ती
थइ वियडा पयगविही ॥ ३५४ ॥ अर्थ - वाम एटले मावा पसवाडाना घरथ
की जिमणा पसवाडाना घेरे वोहोरे तेमज वली जिमणा पसवाडा थकी मावापा
साना घेरेनेविपे व्होरे एवीरीतें जे निह्वा मागियें ते गोमुत्रिकानामे त्रीजी वीथी

जाणवी. वली जिहां अर्द्धवितर्द के० आघोपाठो अनियतपणे बोहोरियें एटले पंग तीड प्रमुखनीपरे अनाश्रित क्रम जिहा करवो ते चोथो पतंग वीथी जाणवी.

मूल.—चउदिसि मेणीजमणे, मये मुकंमि नन्नए पेडा ॥ दिसि डुग संवदस्ते यो निखणे अर्द्धपेनिति ॥ ७५५ ॥ अर्थ— चारेदिमिनेविपे श्रेणीविहरे अने विचमां राखे एने पेढानामा पाचमी वीथी नन्नए के० कहियें. जेम बत्तादिक या नवानो स्थानक वशमय प्रसिद्ध तेनीपरे ग्रामदेहादिक ने चउरसपणे वेंचे ते पेढावीथी जाणवी. अने जे दिसिडुगके० विद्वुदिशिने विपे श्रेणीयें विहरे अने वेदिशि मूकी आपे ते अर्द्धपेढानामा ठळी वीथी जाणवी. ॥ ७५५ ॥

मूल—अभ्रिंतर संवुक्का, जीए नमिरो वहिं विणस्तरई॥ वहिसंवुक्कान्नइ, एयं विवरीय जिक्काए ॥ ७५६ ॥ अर्थ.— शंवूककेहेता शंख तेना प्रकारे जिहां नमवुं ते शंवूका नामा वीथी जाणवी. ते बाह्य अने अच्यंतरना जेदेकरी वे प्रकारनी ठे. ते माजे विहरतो शंखनीपरे बाह्यर निकळे ते सातमी अच्यंतर शंवूका अने जिहां विहरतो बाह्यर थकी थंदरथावे ते पूर्वोक्त थकी विपरीतथाय ते आठमी बाह्य संवुका वीथी जाणवी. पचाशकनी वृत्तिमांहे शखवृत्तगमन प्रदहण ने अग्रदहण ना जेदेकरी वे प्रकारे कह्योठे माटे ए नामातरठे. एम शास्त्रांतरने विपेठ वीथी कहिये. तेएम एक ऋजुगति वीजी प्रत्यागति ते शंवूका ए एकनी विवहा करिये तेवारे ठ थाय इतिगाथा पंचकाय ॥ ७५६ ॥ आठ वीथीनो सत्ताणुमो द्वार समाप्त.

अवतरण.— दसपायठिताइति एटले दशप्रकारना प्रायश्चित्तना अठाणुमो द्वार कहेते. मूल.—आलोयण पडिकमणे, मीत विवेगे तहावि उस्सगगे ॥ तवठेयमूलअणवत्ति, याय पारचिए चेव ॥ ७५७ ॥ अर्थ— आ एवो शब्द, मर्यादाने अर्थेठे ते आवीरीते.—जह् वालो जं पत्तो, कळमकळं च उल्लुथंजणइ ॥ तं तह् आलोइळा, मायामयविप्पमुक्कोय ॥ १ ॥ ए मर्यादायेंकरी लोचियें एटले प्रगटपणे करिये अर्थां त वचनेकरी प्रकाशिये. ते आलोचना कहिये. आलोचनमात्रें जे सूजे ते आलोचनानेविपे जे श्रेष्ठतापणा लगीने कारण कार्यनो उपचार कहिये एवा न्याय्य की ए प्रायश्चित्त पण आलोचना ठे. एमवीजा प्रतिक्रमण विगेरे जे गाथामां नाम कह्या ठे ते सर्व जाणवा. हवे एनी व्याख्या गाथाये करी देखाडेठे. ॥ ७५७ ॥

मूल.—आलोइळा गुरुणो, पुरउं कळेण हवसयगमणं ॥ समिस्समुहाणमिद्धा करणे किरइ पडिकमणं ॥ ७५८ ॥ अर्थ.— गुरुने पूठी अनुज्ञालेइ पोताने योग्य जिह्वा वत्त पात्र सत्ता संस्कारक पादप्रोठन प्रमुख लेवाने अर्थे अथवा आचार्य

उपाध्याय स्थविर बाल ग्लान शिष्य रूपरु समर्थने प्रायोग्य वस्त्र पात्र नक्त पा
न थोपथ प्रमुख लक्ष् आर्यो उतो तथा उच्चारदिक करीआर्यो अने चलयपदना करी
आर्यो तथा गृहीत पीठ फलकादिक पाठा गृहस्थने देइ आर्यो तथा बहुश्रुत
अपूर्व सविज्ञाने सशय पुठवा गयो थको तेपूठीआर्यो इत्यादिक एक शो हाय थ
की उपरात दूर अथवा नजीक जइ आर्यो उतो गुरु समक्ष आलोचना करे ए
आलोचना यतिने अवश्य कर्तव्यते

तिहा उपयुक्त अडुपणो निरतिचार चारित्रनो घणी ठगस्थ अग्रमत्त यती ते
ने आलोचनायाय अने सातिचार चारित्रने उपरना प्रायश्चित्तनो सनव जाणवा
तथा जे केवलज्ञानना धरनारहे ते तो ठल्य ठल्य पणा थको निरतिचारेज वत्ते
माटे तेने आलोचनानो अज्ञावते

इहा कोइ पूछे जे अग्रमत्त साधुतो नित्यकर्म गमनागमनादिक त्या उपयुक्त
अने डुष्टनावपणायकी पण निरतिचार ठे तो तेने आलोचना शावास्ते लेवी
जोइये केमके तेउ तो आलोचना विनाज सूत्रोक्त विधिये प्रवर्त्ततो बुद्धजते

एनो उत्तर कहेठे केवल चेष्टानिमित्ते अथवा सूक्ष्मप्रवादनिमित्ते जे सूक्ष्म
आश्रव क्रिया लागे ते आलोचना मात्रे बुद्ध थाय माटे तेनी बुद्धिने अर्थे आलो
चना ठे ए प्रथम आलोचना प्रायश्चित्त कहा

बीजी समिर्झके० समिति प्रमुखने मिथ्याकरणे विपरीत पणाने आचरवे अने
प्रमुखना ग्रहण थकी गुमिनो पण ग्रहण करवो इहा ए जावजे सहसात्कारे अ
थवा अनाजोगथकी ईर्यासिमितिये मार्ग वात करतो जाय अने जापासमितिये
गृहस्थनी नापायें बोले तेमज आकरे ढढर म्वरे शब्दकरे तथा एपणासमितिये
नक्त पान गवेपणानी वेलायें सावधान नहोय तेमज चोथी तथा पांचमी समि
तिमा नाम मात्रा उपकरणना आदाने निक्षेपे पण अनुपयुक्त होय अने अप्रत्युपे
क्षितादिक स्थमिले उच्चारदिकने बोसिसावताथका जो हिसादिक दोष न लागे तेम
ज जो मने करी बुध्नितित अनेवचने करी दुर्नापित तथा कायाये करी दुभ्रष्टित ते
मज वजी कदर्पनो उपहास स्त्रीप्रमुख नी जे चार विकथावे तेने करवेकरी एमज काथा
दिक चार ने करवेकरी शब्दादिकनेविषे राग करवाथी तथा अनाजोगे सहसात्कार
थकी कोइक थाचार्य प्रमुखना उपर मनेकरी प्रदेप ने करवेकरीने अने वचन अतर
जापाने करवेकरीने कायायेकरी पुरोगमनादा करवेकरीने तथा इहा मिथ्यादिक सामा
चारीने अण करवेकरी इत्यादिके बीजो प्रतिक्रमण मिथ्याहु कृत प्रायश्चित्त करिये

मूल.— सदाई ए सुगगाऽविरयणं साहिउं गुरुण पुरा ॥ दिङ्गऽमिठा डुकड,
मेयं मीतंतु पत्रिनं ॥ ७४ए ॥ अर्थ.— शब्दादिक ष्टानिष्टविषयोनेविषे रागादिक
नो विरचन करवो. इहा ए जावजे अनेक प्रकारना शब्दादिक विषय पामे यके
कोऽ एम जाणे जे हुं शब्दादिकने विषे प्रवत्त्यो किया न प्रवत्त्यो एवो संगय ठता
मिश्रप्रायश्चित्त जाणवु. ते प्रथम गुरु आगल साहिउंके० कहिये. पठी आलोचना
करवो. पठी गुरुना आवेअथी मिठा डुकड देवो. ए त्रीजुंप्रायश्चित्त जाणवुं ॥ ७५ए ॥

अने ज्या एवो निश्चयज थाय के अमुरु शब्दादिकनेविषे राग अथवा द्वेष उ
पनोत्रे तो त्या तपयोग्य प्रायश्चित्त आवे. अने जे कोऽ शब्दादिक उपर राग द्वेष थयो
नथी एवो निश्चयथाय तो त्या ते शुद्धज ठे तो त्या प्रायश्चित्त आवे नही.

मूल.— कज्जो अणे सणिके, गहिए असणाऽए परिच्चाउं ॥ कीरऽकावस्तगो,
दिष्टे इस्तविणए पमुहंमि ॥ ७६० ॥ अर्थ.— अशुद्ध अशनादिक एटले अशन, पान,
खादिम, स्वादिमरूप चार लीपेठते अने आधिकोपग्रहिक उपकरण अशुद्ध लीपेठ
ते तेनोल्याग करवो. इहा ए जाव जे सम्यक् उपयुक्त कोइरुतापुए नक्तपानादि ग्रहण क
रुं अने पठी ते अप्राशुक्त किया अनेपणीय जाणुं त्वारे ते ग्रहण करेलानो त्या
ग करवो तेहिज प्रायश्चित्त कहिये. एना उपलक्षणयकी पर्वत, राहु, मेघ, हिम,
तथा रजेकरी सूर्यनुं आवरण थयुं ठतां अशवजावेकरी सूर्यउदय पान्यो एवी बुद्धिए
अशनादिक लीपुं होय अथवा अस्त थयो नथी एवी बुद्धिए ग्रहण करेलुं अशनादिक
होय तेमज जे अशनादिक पेहेला पहोरमां ग्रहण करी चोया पहोर सुधी राखुं हो
य तथा अर्द्ध जोजन अतिक्रमे शवजावे अथवा अशवजावे त्यायकी आणेलो अ
थवा लेई गयलो ते परठववो ते विवेक प्रायश्चित्त जाणवु. शव अने अशवतुं ए
लक्षण के जे इडिय विकथा, माया तथा क्रीमाये करीने पूर्वोक्त बोल करे ते शव
जाणवो. अने ग्लान, सागारी, अस्थंमिल, तथा जयादिक कारण यकी करे ते अ
शव जाणवो. ए विवेक प्रायश्चित्त चोथुं जाणवुं.

तेमज इ स्वप्नादिक जोयां ठता तेनुं विशोधन जे करे ठे ते कायोत्सर्ग प्राय
श्चित्त पाचमुं जाणवु. इहां ए जावजे सावद्य बहुल प्राणातिपातादिकतुं करवुं
बली प्रमुखना ग्रहणथी गमनागमन अने होडीमां वेशी नदी पार उतरवी. इत्या
दि प्रमुखे एवी रीते इ. स्वप्न थाय तो तेनी बुद्धिने सारु कायोत्सर्ग प्रायश्चित्त कर
वु उक्तंच. गमणागमण विचारें सुत्तेवा सुमिण दंसणेराउं ॥ नावानइत्तंतारे, पा
यवितविकस्तगो ॥ १ ॥ हवे सुत्तेवा ए बोलनो अर्थ करेठे.— सूत्रनेविषे उदे

श, समुदेश, अनुज्ञा, प्रस्थापना, प्रतिक्रमण श्रुतस्कंधनु परावर्त्तन अने यगपरि
वर्त्तनादिक प्रमुख अविधि कक्षा होय तो ते अविधि समाचरण परिहारने सा
रु अथवा तेहनी बुद्धिने अर्थे कार्योत्सर्ग करवो एपाचमुप्रायश्चित्त कसु ॥७६॥

मूल - निविग्नश्चाइ, दिक्कइ, पुढवाइयट्टणे तववित्तसो, तवडुदमस्त मुणिणो, किं
५ पक्कायवोउं ॥ ७६१ ॥ अर्थ - पृथ्वी आदिकनु सघट यवानी निवी ठ मात
पर्यंत तपविशेष करे ए उदययने अनुसारे अने जीतकटपने अनुसारे तपोजड
ए ठतु प्रायश्चित्त ठे ते करवु हवे तप डुईम ते कहीएके जे ठ मात कृष्ण
अनेरुजे त्रिकुट तप तेनु करवु ते करवा समर्थ तेणेकरी तपगावित्त याय ने कहे
के मारा आ मोहोटा तपे करीने शु विशेष करवु ठे अथवा जे ए तप करवा
सारु अतमर्थ, एवा ग्लान, बाल अने वृद्ध अतहादिक तेवा तपनी अक्षाए की
रहित, अथवा जे कारणविना अपवाद सेववानी रुचि करे तेने व्रतकाल यकी
दिन पचकने अनुक्रमे भ्रमण पर्याय उदिये ए सातमुठेव प्रायश्चित्त करवु ॥७६१॥

मूल - पाणाइवायपमुहे, पुण बयारो वण विहेयवं ॥ वाविक्कइ नवएतु कराइ
पायप्पडुमणो ॥७६२॥ अर्थ - आकुट्टेकरी प्राणातिपात प्रमुख प्राणी वध कीधे
अने आदिशब्द यकी अनेरा मृपावाद, अपराध सकटपपूर्वक कक्षा हाय तो पुन
भ्रतारोपण एटजे फरी पण व्रतस्थापन करवा इहा ए नावार्थे ठे जे आकु
ट्टिए पचेडिय जीयनो वध कीधे, दण करीने मैथुन सेवा करी हाय एम मृपावाद,
अदत्तादान, परिग्रह एनु उल्लूट आकुट्टीये सेवन कसु उता किवा बारवार सेवन क
सु ठता पुन के० फरी नवा व्रतनो उच्चार कराविये ए पुनव्रतस्थापन प्रायश्चित्त
करवु ए मूलनामनु आठमु प्रायश्चित्त जाणवु

वाविक्कइके० स्थापिये नही जे व्रतने विपे हाय प्रमुख लाकडी सुटी प्रमुख नि
रापेह यकी धार परिणाम ठता पोताने तथा परने घात प्रहारादिक करे तेणेकरीनेनु
अति प्रडुट मन होय ए रीते जेने सक्रिष्ट चित्तनो परिणाम चाप, एवाने एवु उ
चित्त तपनु प्रायश्चित्त अपाय के ते ज्या जग पातानी मेले उठी तथा वेसी शक नही
जेवारे वठ्या वेसवानु प्रयोजन पडे तेवारे बीजा कोइने कहे के हे अर्थ मन उठा
ठ किवा ब्रेशाड एवु कहे त्यारे ते बीजो जे होय तेपण तेनीसाथे अण बोझतापका
तेनु कार्य करे. एटजो उचित्त तपनु प्रायश्चित्त तेने देवायउ एटजु तप कीधे उते
पठी तेने उपस्थापना करवी ए अथनउस्थापना नामा नवमु प्रायश्चित्त जाणवु ॥७६२॥

मूल - पारचियमा वक्कइ, सज्जिगनिवजारियाइ सेवाहि ॥ अथवत्ताजिगधरणे वा

रस्त वरिसाऽ सूरीणं ॥ ७६३ ॥ अर्थः—मूल प्रायश्चित्त ते जे सलिंग संयति तेणोसाधवी
अथवा नृपचार्या एटले राजानीराणी, तेनी साथे सेवा कीधी होय. आदिशब्दयकी
लिगिधात राजादिकनावधनुं ग्रहण करवुं ए पारं चितनामा दशमुं प्रायश्चित्त. पण ते अय्य
क लिगना धरनार, जिनकल्पिनी तुलना करनार, द्वेन्द्रादिकयकी बाहिर रक्षाथका विपु
ल तपना करनार, अने महासत्त्व आचार्य तेने पण ए थाय ते जघन्य तो ठमासनो अ
ने उत्कृष्टो वारवर्ष सीम थाय ते वारपठी वली तेने नवी दीक्षा आपिये. ॥ ७६३ ॥

इहांज वली विशेषे कहेंते. मूलः— नवरं दसमावत्ती नवममुक्तावयाण पञ्चितं
ठम्मासे जावतयं, जहन्नमुक्कोसउवरिस्सं ॥ ७६४ ॥ अर्थः— एमां नवरके० एटलुं
विशेषते के ए दशम प्रायश्चित्त योग्य अपराध कीधे तेनी प्राप्ति थाय, तथा नव
मुं अनवस्थाप नामा प्रायश्चित्त कीधे यके तेनी प्राप्ति थाय ए वे प्रायश्चित्त ते अ
ज्ञावयाणके० उपाध्याय ने थाय. इहां ए अर्थते के जेजे अपराध सेववा यकी
पारचित आवे तेते अपराध घणा वखत सेववा ठतां उपाध्यायने पण अनवस्था
प्येज आवे केमके उपाध्यायने अनवस्थाप्य पर्यंतज प्रायश्चित्त कहुंते.

एमज सामान्य साधुने अनवस्थाप्य पारंचित अपराधे ठते मूल पर्यंतज प्राय
श्चित्त आवे. ते अनवस्थाप्य जघन्यथी ठ महीनानुं अने उत्कृष्टथी एकवर्ष जा
णवुं. आशातना अनवस्थाप्य जे तीर्थकर गणधर अने प्रवचनादिकनी निंदा
करे आशातनाकरे. तेने आश्री ए कह्योते अने जे हस्त ताडनानो करनार
साधर्मि तथा अन्यधर्मिनी चोरी करे ते प्रतिसेवा अनवस्थाप्य ते आश्रयी कहिये
तेवारे जघन्यथी एकवर्ष अने उत्कृष्टथी वारवर्ष जाणवां. ॥ ७६४ ॥

हवे ए दश प्रायश्चित्त ते ज्यां लगे तीर्थहोय त्यांलगे होय किंवा न होय ते
कहेंते. मूलः— दस ता थणुसंक्कंती, जाव चउदस पुवि पढम संवयणी ॥ तेण
पर मूलने, दुप्पसहो जाव चारिन्ती ॥ ७६५ ॥ अर्थः— ए दशो प्रायश्चित्त त्यांल
गे प्रवर्त्ते, ज्यालगे चउदपूर्वना धरनार होय, वज्ररूपनाराचनामा प्रथम संवय
णना धणीहोय त्यालगे जाणवा. तेणके० ते वार पठी नवमुं अनवस्थाप्य अने दश
मुं पाराचित ए वेनोविवेद यथा नंतर आलोचनादिक अष्टविध प्रायश्चित्त ते त्या
सुधी वर्त्तमान जाणवां. ज्यांसुधी दु. प्रसह नामा सूरि यसे त्यांसुधि जाणवा. ते स
माधिस्य यथा पठी तीर्थ चारित्रनो विवेद यज्ञे. ए अगणुमुं द्वार समाप्त ययुं.

अवतरण.— कहुंमि पयविजागंमि सामाचारि कुंति एटले उंग सामाचारि
नुं नवाणुमुं द्वार अने बीजी पदविजाग सामाचारीनुं शोमुं द्वार ए वे द्वार

માયે રહેતે. ॥ મૂજ - સામાયારીઝંહમિ ઝંહનિરૂત્તિ જ પિય સઘ ॥ સાપય
 જાગ સામા, યારી જા ટેયગથુત્તિ ॥ ૭૬૬ ॥ થયે - રહા ઝંહસામાચારીનેરિ
 જે ઝંહનિરૂત્તિમા કહ્યોતે તે સર્વે ઝંહ સામાચારી જાણવી એ નવાણુમુ દાર થને
 જે નિતરૂપ તથા નિગીયાદિક ઘેદયયોમાં જલા સાધુતુ થાચરણ કરેલું જે
 કિયાજ્ઞાપનો રિગયદલાડયોતે, તે પદરિજાગ સામાચારી જાણવી એશોમુ દાર થયું
 રહા માંત્રતકાજના જે શ્રમણ તેને તથાવિધ શ્રુત પરિજ્ઞાનશક્તિરહિત થને
 યાપુરપ્રમુલનીયણ દાણી જે તે આશ્રયી ઝંહસમાચારી નવમાં પૂર્વચકી ત્રીજો
 રસુ યાગાર એ નામે તે ચકી તિહાં પણ વલી વીસમો પ્રાનૃત તે ચકી વની ઝ
 પમાનૃતિ ચકી વદારસરી એમ પદરિજાગ સામાચારી તે પણ નવમાં પૂર્વ ચકીન
 વદારસરી નામુ દાર સમાનયયુ ॥ ૭૬૭ ॥
 અવતરણ - વસદાસામાચરિતિ એટલે વશપ્રકારની ચક્રવાલ સામાચારીનો એ
 રૂગને નમુ દાર રહેતે મૂજ - રૂગમિયા તદ્, કારો આવસ્તયા નિતી
 દિયા ॥ યાપુરુણા પનિયુગ, વદણાય નિમતણા ॥ ૭૬૮ ॥ વયસપયાય કાને,
 સામાયારી નરે વસરિહા ॥ ૭૬૯ ॥ એસિ તુ પયાણ, પતેયપરુવણ વોછ ॥ ૭૭૦ ॥ થયે -
 એ રૂગદાર, વીની મિથ્યાફાર, ત્રીજી તથાકાર, ચોથી આવચકી, પાંચમો નેપા
 ફી, ઝંહી આપચના, સાતમો પ્રતિગ્રા, આઠમો વદણ, નવમી નિમત્રણ, થને વશમી
 પસરદા એકાગરિપરિજાગ સામાચારી વશપ્રકારની જે એકોપવની દૃષ્ટક પ્રરૂપણ કરે
 એ રૂગ દરદાર અન્ય અર્થસક્તિ ગયાણનાર ગતા પહેલો રૂગકારી રહેતે ત
 રેગારુ મૂજ - નર અપ્રગિજ્ઞા, કારણ જાણ કરેક્રમેકાઠ ॥ તરુપ રૂગ
 દારો, ન રૂપરૂ વનાનિત્ર ગાઉ ॥ ૭૭૧ ॥ થયે - રૂગકાર નાટલા ગાસ્તે રહેતે
 એરિયે રૂગિય તે રૂગ નાણગી, થને જ રૂગિયે તે કાર નાણગી રહાં ફાર ગ
 ર જે તે રૂગેં નાટિયે એટલે રૂગદાર, મિથ્યાફાર, તથાકાર, તિહાં રૂગાય ર
 ને તુ મહાર એ દારે દર પણ વનાનિયાગ ન રૂગા કે એ સાય તુરિજા ફર
 ન રહેતુ એ સૂરદારનુ રૂગન ર, ને રૂગાપિ રાઠ ફારણે સાધુ વીના પ્રત
 રૂગિજ્ઞા અન્યયેના દર દારણરિના પતીને અન્યયેના તો રૂગીન નહીં ના
 રૂગ જે, પણ જ્ઞાનાદિક દારણ વપને ચા અન્યયેના પ્રાયેનાકર તા ત અન્યયના
 દરનાર સાધુએ યાગજ્ઞા સાધુન રૂગાકાર રૂગિયે અન્યયેના કાઠ અન્યયના
 એક મહાર દાર દર, અન્યય અન્યયેના દરનારિના નાઠ અન્યયના નાન
 દરનાર રૂગ તેનેજ રૂગે રૂગાન દરતા તેણે પણ સામા રૂગાકાર રૂગા રૂગ

सूत्रमांहे कोइ एवो शब्द आण्यो ते एवो जणाववाने अर्थे आण्योते जे कीयाविना ज पारका कामना करनार होय ते तो विरलाज जाणवा. यतः विरला जाणंति गुणा विरला पालंति निदोषेनेहं ॥ विरलापरकङ्काकरा, परदुस्के दुस्क्रिया विरला ॥ १ ॥

हवे इच्छाकार जे करिये ते शाने अर्थे करिये ते कहेते. न कम्प इच्छाजिउगाउ एटजे वलाजियोगे करी साधुने न कल्पे तेमाटे इच्छाकार करवो. अने गायाने ठेडे तु शब्द आण्योते ते किहांएक वलाजियोग पण कल्पे एवो जाणवाने अर्थेते. ॥ ७६ ॥

हवे मिथ्याकारना विषय देखाडे ठे. मूलः— संजम जोए अन्नछियस्त जं किपि वि तह मायरिय ॥ मिथ्याएयंति विषयाणि कृण मित्रत कायवं ॥ ७७ ॥ अर्थ— मिथ्या, वितथ, अनुत्त एवा पर्याय जाणवा. मिथ्या फोक ए क्रिया शब्दो एम अर्थे. संयम योग जे समिति गुह्यादि रूपते तेनेविपे जे अन्युद्धितके० सावधान ठे तेणे जो कांइ समित्यादिकने विपे विपरीतपणे आचरण कहुं पठी जाण्यामां आच्युंके मे अमुक अन्यथा कीयुं तो तेने मिथ्याजाणी मिथ्याकार करिये. परंतु जे उद्देसीने कार्य करिये अने वली वली कार्यने करवे, मिथ्याकार न करिये तथा करिये, तेने तथाकार जाणवो. ते सूत्रादिकना प्रश्नने विपे जेम तुमे कहु ते तेमजठे.

हवे जेने एआपिये ते कहेते. मूलः— कप्पा कप्पे परिनिच्छियस्त गाणेसु पंचसु त्रियस्त ॥ संजमतवदुगस्तउ ॥ अविकल्पेणं तहकारो ॥ ७८ ॥ अर्थ— कल्प शब्दे विधि आचार अने तेयकी विपरीत ते अकल्प जाणवो. अथवा कल्प ते जि नकल्प. स्वविर कल्पादिक जाणवो अने अकल्पते चरक प्रमुखनी दीक्षा तेनेविपे जे परिके० समस्त प्रकारे निच्छियस्तके० निष्ठित जे रह्योते, ज्ञाननी निष्ठानेविपे जे पद्मोच्योते, एटजे ज्ञानसंपदा जाणवी वली गाणेसुके० जेनेविपे साधु रहे तेट लामाटे एस्थान ते प्राणातिपात विरमणादिक पांच महाव्रत तेनेविपे स्थित आश्रितते एटजे ए मूलगुणनी संपदा जणावी. वली संयम सत्तरप्रकारनो तेणे अने वार चेदनुं तप तेणेकरी आट्यके० सपन्नते ए उत्तर गुणनी संपदा जाणवी. एवाने अविकल्पे तेना वचननेविपे वितथपणानी शंका न करतां तथाकार करवो. एतावता एवा गुरुने वांचना पृथनादिक पठी सामाचारीना शीखाडवा. अनंतर शिष्ये कहेवु के जेम तमे कह्योते ते तेमज ठे. एवा अनिप्राये त्रीजो तथाकार जाणवो. ॥ ७९ ॥

हवे अवश्यकी अने निपेधकी एवेहु कहेते. मूलः— आवस्तिया विहेया, अवस्तगंत वकारणे मुणिणो ॥ तस्मि निसीहियाय जव सिक्कागणाइयायरइ ॥ ८० ॥ अर्थः— अवश्य कर्तव्यनी जे क्रिया ते आवश्यकी एवी आवश्यकी जे क्रिया ते विहेयाके०

करवी एटले अवश्य करवो जोइयेंजे ज्ञानादिक निहा परित्रमणादिकजे कारण ति
 उपाश्रयकी निरुलताथका यतिये आवस्तहि करवी थने कारणे एवु कहेवा
 की कारणगिना जवु निपेधु, तथा तम्मिति एटले बाहिरथकी पावो वटयो गतो
 तम्मिके० ते स्थानकनेविपे निस्तिहि करे एरीते जवके० ज्यासेज्जाके० सज्जा उपा
 श्रयनेगिपे प्रस्थान एटले प्रवेशलक्षण त्या अवस्थान आधारके० आचरे आदिशब्
 पकी चेत्यमां प्रवेशकरता पण करे ए आवश्यकी निपेधकीमजी पाच सामाचारी पई
 मूज - आधुगणाव कजे, पुवनिस्तिहेण होइ पणिपुवा ॥ पुवगहिण वदण,
 निमतणा होइ अगहिण ॥ ३३३ ॥ अर्थ - आ एटले समस्त प्रकारे गुरुने पूर्वी
 पे ते आधुगना एहिदां करवी ते कहेते कजेके० वाठित कार्यनेविपे प्रवर्तमान गते
 करवी जे हे नगचर दु अमुरु एक गिहार गमनादिक कार्य करु ए ठी सामा
 गारी जाणवी एमज पडिपुवाके० फरी पूर्वीये ते प्रतिष्ठ्या तेनो विषय कहेते पु
 वनिस्तिहेणके० पहेजां निपेध कखोते के हे वत्स आ अमुक कार्य करीश नहीतेम
 गतां तेन कार्य करवानु प्रयोजन उपनेयके ते कार्यना करनार शिष्ये पूर्वपु ने
 दु ए कार्य करु थयवा गुरुये प्रथम कहेलुते के हे वत्स अमुकदिवसे अमुक वे
 नाये अमुक कार्य करजे, थने तेदियस तेज वेला आवेथके गुरुने जइ कहेके तमे
 रपु इतु ते प्रस्तावते माटे तमे कहां तोहु ते काम करु तेवारे पुवनिउत्तेण एग
 पावते तना अर्थ जे पहेना निपुक्त एटले प्रेखोते एम पूर्ववाची गुरु कार्यतर क
 र थयवा ए कार्यची सग्या एमज रुहे ते माटे प्रतिष्ठ्या करवी ते सातमी सामाचारी
 पुवगहिण वदणा गद्द निमत्रणा कहिये ते आवीरीते प्रथम जीउने ज
 रगनादिक तिहा शर जीना साधुउने वदनाके० निमत्रणा करवी के म थशना
 क थापुते ते जा काश्ने उपयाग थारेता इजाकार ट्या ए थावमी सामाचारी
 या निमत्रिये ते निमत्रणा कहिये ते आवीरीतेने थशनादिक लाव्याविना थनरा
 पुउ प्रत्ये कहेवु के हु तमारे प्रायोग्य थशनादिक होइ थानु ते नवमी सामाचारी
 इव वरसपदा रग्याणेने मून - वासपयाय तिविहा, नाणे तह मण रि
 ॥ एमादुदसपयारा, सामाचारी तद्वत्राय ॥ ३३४ ॥ अर्थ - उपसपदनर०
 ते गिगिट भुतादिकन कारणे काइ थथि गुणी जाणीने तेनी समोप नाहु
 ये ते वरसपदा ज्ञानादिक व्रणनाजेदयकी व्रणप्रकारे जाणवी तिहा रनीज्ञान
 नी, तेना व्रण व्रण नद व ते थारीगीत, एरुवर्तना, बीची मगना थन रा
 द्य ए व्रणे दान थाथी कहेते तमा प्रथम वदण कखान ज सृत्रादिक न

अस्थिरजाणी तेनो गुणवो ते वर्तना जाणवी. अने तेहिज श्रुतादिकनुं कोऽ एकदेश विस्मरण थयुं तेने ग्रहण करियें ते संयना जाणवी. एना घटना अने योजना ए वे पर्यायठे. अने ग्रहण ते नवाज सूत्रनुं ग्रहण करवुं तेने ग्रहण क हिये. ए त्रणे एकसूत्र बीजो अर्थ त्रीजो तडुनयविषयिक एकेक जाणवा. तेने पूर्वोक्त त्रणे गुणतां नवचेद ज्ञानने विपे थायठे.

हवे दर्शननेविपे जे सम्मत्यादिक शास्त्र दर्शन प्रनावक तेनेविपे पण एहिज नवचेद थाय. अने चारित्रनेविपे उपसंपदा वे प्रकारनीठे. एक वेयावच्च विषयिक अने बीजी रूपण विषयिक. इहां एवो अग्निप्रायठे जे कोईक चारित्रने अर्थ अने रा गव्धनो आचार्य तेसारु वेयावच्चगरपणुं पडिवजे ते कालथकी कोऽ इत्तर काल अने कोऽ जाव जीव लगे पमिवजे. इहां कोऽ पूठे के एवो जे उपसंपदाने अर्थ बीजा गव्धमाहे जाय तेवारे पोतानाज गव्धमां रह्योथको चारित्रने अर्थ वे यावच्च केम नकरे? तेनो उत्तर कहेठे के जे पोताना गव्धनेविपे तयाविध वेयाव च कराववाने समर्थ सामग्रीने अनावे परगव्धनी उपसंपदा ग्रहण करे.

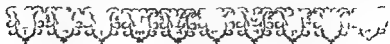
हवे रूपणा विषये कहेठे ते आवी रीते.— कोईक रूपणने अर्थ अनेरा गव्ध नी उपसंपदा ग्रहण करे. ते वे प्रकारेठे. एक यावत्कथिक ने बीजी इत्तर. तेमां जे गव्धांतरमां जइ अन्नशन करशे ते यावत्कथिक अने इत्तररूपक तेमां एक तो अष्टम दशमादिकना करनार ते विरुष्टरूपक अने बीजा ठठ प्रमुख तपना करनार ते अविरुष्टरूपक जाणवा. ए प्रगटपणे दश प्रकारनी सामाचारी कही तथा तेमज वली अन्नाय एटले बीजी पणवद्धमाण दशप्रकारनी सामाचारीठे तेदेखाडेठे.

मूल.— पमिलेहणा पमज्जण, निक्खिरियालोय खंजणाचेव ॥ पत्तग धुयण विपारा, यंमिल आवस्तया ईया ॥ ७७५ ॥ अर्थ.— एक पडिलेहणते पे हेले पदारे अने पाठले पदारे वख पात्रादिकनुं पडिलेहण करवुं बीजी प्रमा र्जन ते उन्नय कालनेविपे उपाश्रयनुं पूंजवुं. त्रीजी निष्का, ते कायिकादिक व्या पार कीयापठी पात्रालेइ आवस्तहिकरी उपाश्रययकी निकजीने अहारादिकनेवि पे मूर्त्तानो त्यागकरी पिंमैसणा पानेसणानी उपयुक्तता धारण करीने वेतालीस दोष विशुद्ध अहार लें तेजिहा कहिये. चोथी इरिया, ते आवीरीते के पूर्वोक्त नि ह्हा लीया पठी निस्तहि पूर्वक उपाश्रयमांहे प्रवेशकरी नमोखमासमणाणं गोय माइणं एवो वाचिक नमस्कार मुखथी प्रकाशकरी योग्य देश प्रथम चहु साथे जोऽने रजोहरण साथे पूंजी इरियावहि पडिकमवी.

पाचमी आलोय एटले काउसगमाह उपाश्रयकी निकृत्ता पठी जिहाने जे जमता जे अतिचार लाग्याठे ते गुरुने जणावमाने अर्थे प्रथम काउस्तगमाह चितवे पठी काउसग पाळी चउप्रसगोहदी जेवीरीते अग्रनादिक कटारी प्रमुते करी स्त्री अथवा पुरुषे दीधुं लीधुंहोय ते सर्व गुरुनी यागज गुरुनी सन्मत ने वीरीतिये दीधु लीधुहोय तेवीज रीतिये आगमोक्त प्रिये आजोवे तैविप्रिधि शर्वकाजिक सूत्रमा आवीरीते कहीठे उरुष्यन्नो अणुविगो, अरुखिनेण चंपता, आलोए गुरुसगासे, ज जागहिपनवे एवीरीते अलाचीने पठी डुराजोचित नक पान ने अर्थे अथवा एषलीय अनेपलीयने अर्थे काउस्तगकरे, त्या नमस्कार चितवी पठी वीसमतो एवीरीते चितवे के हियमछजानमछिउ जश्मे अणुगह कुळा ॥ साहू दुळामितारिउ इत्यादिक चितवी फरी परिश्रमना नाशने अर्थे सुहूर्तमात्र वेतीन सचाय करे ए पाचमी आलोयणा सामाचारी कही

ठछी जुजणा सामाचारी कहेठे पूर्वोक्त विधिकरी तेवारपठी नि सागारिक प्रवेगे वेती राग द्वेप रहितठतो नवकारगुणीने सदिसतपारयाम एवु कहीने गुस्ती अ जुझाये नोजन करे. सातमी पत्तगधुयण एटले पात्रानु धोवु ते नोजन कराप ठी आठापाणी साथे पात्रनेविपे समयप्रसिद्ध त्रण काप आपीने पात्राने धोईनाल बु. ते सिद्धात जापाये त्रेप जाणवा आवमी विचारा एटले पठी यद्यपि प्रथम ए कासणादिक पञ्चखाण कीधोठे तोपण अग्रमाठने अर्थे सागारियागारेण इत्या दिक आगार रुपवाने अर्थे पञ्चखाण करवो ते कथापठी विचार सज्ञा परिहरवा ने अर्थे बाहिर थमिले जावु नवमी थमिल एटले परने अनुपरोपि एवु जे प्राणु क नूमिनाग लक्ष्ण ते स्थमिज तिरछो जयन्य एकहाथ मात्र पडिलहे त्या स त्यावीस स्थमिजा ते आवीरीते तेमां कायिकायोगे वस्तिमा ठ स्थमिजा बाहिरना जागमां पण ठ मलीने वार कायिकिना तेमज उच्चार योग्यपण वार अने त्रण काज ग्रहणना ए सर्व मजी सत्यावीसयया दशमी आवस्तय एटले आवश्यक सामाचारी ते पडिकमणोकरे आदि शब्दयकी कालग्रहणादिक पण लेवा एरीते एदश सामाचारी इहां सहेपेकही विस्तारे पचगस्तुना बीजा धार थकी जाणवी ॥ ७७५ ॥ इतिगाथा नवकार्ये ए दश सामाचारीनु एकशोने एकमु धार समातथयु

॥ इति श्री प्रवचनसाराधार नामके ग्रंथे एकोत्तर शततम धार समाप्तम् ॥

अवतरण.— निगंयत्तं जीवस्त पंचवारात् नववासेति एतले संसारमां वस
तां यकां निग्रयपणु जीवने पाचवार आवे तेनुं एकशो वीजुं द्वार कहेते.
मूलः— उवसमसेणिवउक्कं, जायइ जीवस्त आनवं नूणं ॥ ता पुण दोएगजवे, ख
वग्गसेणी पुणो एगा ॥ ७७६ ॥ अर्थ.— उपशमथ्रेणीनो चतुष्क एतले जीवने उप
शमथ्रेणी चारवखत, आनवक्के० नव जे संसार तेमा नानानव आश्रयी उत्कृष्टयी
उपशमथ्रेणी चारवखत आवे. आ शब्द मर्यादापणे करी जाणवो, एनो ए अर्थ
जे संसारमाहे वसतायकां नूनंइति निश्चय यकी जीवने उपशमथ्रेणी चारवखत
प्राप्तयाय, अने उत्कृष्टयी एकज नवमां वेवार याय, अने कृपकथ्रेणी वली एकज
याय, इहां ए नाव जेउपशातमोह द्वीणमोह गुणगणे निग्रयपणुहोय त्यां चार
उपशमथ्रेणी ने एक कृपकथ्रेणी याय तेथी पांचवार याय इति॥७७६॥ द्वार समाप्तः

अवतरण.— साधुविहारसरूवति एतलें साधुना विहारनुं जे स्वरूप तेनुं एक
शो ने वीजुं द्वार कहेते. मूलः— गीयद्योय विहारो, वीजं गीयद्यमीसितं न
णितं ॥ इत्तो तइय विहारो, नाणुत्तात् जिणवरेहिं ॥ ७७७ ॥ अर्थः— गीत शब्दे
जाणोठे जेणे कृत अकृत लक्षण अर्थ, तेने गीतार्थ बहुश्रुत कहियें. तेमां एक
गीतार्थनो विहार ते एकजा गीतार्थनोज विहार अने वीजो गीतार्थ मिश्रित विहार
ते केटलाक गीतार्थ ने केटलाक अगीतार्थनो विहार जाणवो. इत्तोके० एयकी तइय
वियारोके० वीजो जे विहार ते नाणुत्तात्के० श्रीतीर्थकर देवे अनुज्ञातपणे कीथो नथी.

ए विहार इत्यादिकना चेद यकी चार प्रकारे ठे ते कहेते मूलः— दवउ च
कुत्तापेहे, जुगमेतं तु खेत्तउ ॥ कालउ जावरीएक्का, उवउत्तोय नावउ ॥ ७७८ ॥
अर्थः— चक्रयेंकरी जूमिका सारी रीते जोवी ते इव्यथकी विहार जाणवो. पठी ते
जोइ करीने जुगमात्र जूमि जागे जोईने पगजरतो चाजे ते क्षेत्रथकी विहार जाणवो. अ
ने वडी पद्दोर प्रमुख ज्यांलगे जइ आवुनुं ते कालथकी विहार जाणवो. अने जे
उपयुक्तपणु समस्त इत्यादिकने विपे सावधानपणु ते नावथकी विहार जाणवो.
इव्यथकी विहार न करे पण नावथकी विहार करतो थको आराधक कहेवाय. उक्तंच
वाससयंपि वमंता, मुणिणो आराह्णा जणिवा ॥ इति गाथा द्वयार्थः द्वार समाप्त.

अवतरण.— अपडिवइविहारोति एतले अप्रतिवइ ते जे रागादिके रहित
एवो विहार तेना स्वरूपनु एकशो चारमु द्वार कहेते. मूलः— अपडिवइय
सथा, गुरुवएसेण सब्बावेसु ॥ मासाइ विहारेणं, विहरेक्कहोच्चियं नियमा ॥ ७७९ ॥
अर्थः— अप्रतिबंधविहार ते गुरुना उपदेशथकी सदागुरुनी अनुज्ञा लेईने इत्यादि

कनो प्रतिबद्ध वर्जिने मासकल्प करे ते सफल जाणवो पण अथ्यथा एवो विचार करे के अमुक स्थानके अमुक नगरे जाव, त्या नजा महर्द्धिक थावको ठे ते उपा जिने आपणा करु जेम ते थावको मने त्यागी ने बीजाना नक्त नथाय एरीते प्रथम इय्यने प्रतिबद्धे विहार कखोयको कार्य साधरु थाय नही तेमज क्षेत्र यात्री कोइ उपाश्रयमा रहेताथका अहीया वायरो सारो थावतो नथी तेथी अहीया रहे ता थका रति यती नथी पण अमुक क्षेत्रे जली वस्तिठे माटे त्या जइये एम जाणीने विहार करेतो बीजो क्षेत्र प्रतिबद्ध थाय ए पण फोकट नटकवा जेवु समजवु पण चारितार्थे न समजवु तथा घणा सालीप्रमुख नीपजवाथी हाजमा मार्गे सारा थवाठे थने शरद क्तुठे तेपण विहार करवाने घणी सारीठे एम विचारी विहार करे तो बीजो काल प्रतिबद्ध थाय एथी पण अर्थ साधक तथाय तथा अमुकक्षेत्रे गयाथी मने स्निग्ध मधुरादिक आहारना लाजे करी महारा शरीरने पुष्ट्यादिक सुख थशे आ क्षेत्रमा तो लोकोनो प्रेम सागे नथी थयवा उद्यत विहारे विहार करता ए उद्यत विहारी ठे एवु मने लोक कहेगे थने बीजा अनेरा साधुउने शिष्यल विहारी कहेगे इत्यादिक जावनाये विहार करता थका वा घुजावप्रतिबद्ध पणु थाय ए विहारपण निरर्थक ठे ए इत्यादिक चारे प्रतिबद्ध रहि त जे होय तेनो सफल विहार ठे एरीते यथोचितपणे सघषणादिक ने अनुमाने निप माके० निश्चयेथी मासाइके० मासकल्पादिक विहारे करी यति विहार करे ॥ ३७९ ॥

हवेपरनो अनिप्राय आगकी तेनो आ गाथाये करी उत्तर कहे ठे मूल— मोक्षूण मासकल्प, अन्नो सुत्तमि निष्ठव विहारो ॥ ताकहमाइ गहण, कळे ऊणाइ जावेण॥ ३८० ॥ अर्थ—ए मास कल्प मूकीने अन्नोके० अनेरो बीजो जे सूत्र मा कखो नथी एवो विहार करे ताके० तो मासाइ एटले इहा आदिशब्दु ग्रहण कहेके० केम आणु कळे के० कार्यकरवो इहा ए जाव जे साधु चारित्रवत मुख्यपणे मासकल्पे विहार करवो थने कारण योगे कदाचित् मासकल्पथी उठे दिवसे पण विहार करवो तेमज क्यारेक मास थकी उपरांत पण रहेवु जाव थकी एवु जणाववाने अर्थे आदिशब्दु ग्रहण कखुठे ॥ ३८० ॥

वली एज यात प्रगट करतो कहे ठे मूल— कालाइ दोस उद्धइ. न ववउ एत कीरए निपमा ॥ जावेण तहवि कीरइ, सथारग वच्चया ईहि ॥ ३८१ ॥ अर्थ— कालादि दोष थकी एटले काजदोष ते झुर्जिहादिक थकी तथा क्षेत्रदोष ते सयम योग क्षेत्रना थजावे वली इय्यदोषते नकादिक शरीरने योग्य न होय थने ना

व दोष ते शरीरें ग्लान ययो होय, अथवा ज्ञानादिकनी हाणी प्रमुख कारणोथी जो कदाचित् बाह्यवृत्ते मासकल्प नकराय तो पण नियमा एटले निश्चयकी जावे करी तो एक स्थानके रहेते थके पण मासकल्प करिये ते करवानी रीत कहेते.

जे सूवानी जूमिका होय तेने संयारो कहिये. ते संयाराना परावर्त्तन प्रमुखे करी मासकल्प करवोज, वली आदिशब्द थकी उपाश्रयनु अथवा पाढातुं पण परावर्त्तन करवुं. अहीयां ए जावते केजे स्थानके संयारो कखो होय त्यां मासकल्प पूरण, थयाथी अन्य स्थानके संयारो करवो. तेमज जे वस्तिमां रह्या होश्ये तेथकी बीजी वस्ति ये रहेवुं, तथा जे पाढामां निह्मालीथी होय तेथकी बीजापाढामां निह्मा लेवी पण तेज पाढानी निह्मा लेवी नही. एवी रीते आचरण करतां थकां मासकल्पने अजावं पण यतिपणानी विराधना थाय नही. यद्वाचि. पंचसमियातिगुत्ता इत्यादि

हवे एक क्षेत्रे उत्कृष्टे रहेवानो कालमान कहेते. मूल— काउण मास कयं तडेव त्रियाण तीस मगसिरो॥ सालंबणण जेहु, गहोय ठम्मासिउ होइ॥ ७८१॥
अर्थ— ज्यां आपाढ संबंधी मासकल्प कखो, पठी क्षेत्रना अजाव थकी ते मास कल्प करीने चउमास पण त्यांज कखो थने तेचारमास पूरा थया ठता पण जो वरसाद बंध न थाय तो मागसर महीनाना दश दिवस सुथी वाट जोवी तेदला मां पण वरसाद बंध न थाय तो वलीपण बीजा दश दिवस वाट जोवी. एम वाट जोतां जोतां संपूर्ण मागसर मास बीतीजाय एरीते सालंबन पुष्टकारणना सेव नार यतिने ज्येष्ठ के० उत्कृष्टो ठ मासना अवग्रह थाय.॥ ७८१ ॥

हवे मागसर मास पूरण थये थके वरसाद बंध थयाथी थने रस्तामानो कादव सुकाऽ गयाथी यति ये शु करवु ते कहे ते. मूल— अह थउ पयवियारो, चउपाडि वयमि होय निग्गमणं ॥ अह्वावि अनित्तस्स, आरोपण मुत्तनिदिछा ॥ ७८३॥
अर्थ— अथ के० हवे थठिके० ठे जेने पयवियारो के० जावानुं अनुकूलपणु ठे. ते चोया कार्त्तिक मासना पढवाना दीवस पठी थने मागसर मासना पडवानी अगाव निग्गमणं के० निर्गम न थायज. अह्वावि के० अथवा अनित्तस्स के० अणनिकलताने एटले जे विहार न करे तो तेने आलोपण देवानी जे प्रमाणे सिद्धातमा वहीते ते प्रमाणे आलोपणा थावे. इहा कोऽ कहेजे के एक क्षेत्रे रहेता थकां पण वणो चत्तापरते तोपण कुजप्रतिवक्षादिक दोष अवश्य उपजे तेमाटे एक स्थाने वास करवो युक्त नथी. ॥ ७८३ ॥

ते उपरज कहेते. मूल— एग क्खित्तिवासी, कालाऽकंतचारिणो जऽवि ॥ त

હવે હું વિમુક્ષચરણા, વિમુક્ષ આલવણ જેણ ॥ ૭૮૪ ॥ અર્થ - એક ક્ષેત્રે જે
વાસ કરે તે એક ક્ષેત્રનિવાસી એવાજેકાલાતિક્રાંતચારી એટલેકાલને અતિક્રમિને અથા
ત્ ચતુર્માસાદિક કાલનું ઝંઝળન કરીને કદાચિત રહ્યા તોપણ જે વિમુક્ષ નિર્મત્
ચારિત્રના ધરનાર છે તે વિમુક્ષ ઠતા શત્રુનાવના અનાગે કરી અદૃષ્ટિત હોય તથી
તેને એવો આલવન આપ્યો જે વૃદ્ધાવસ્થા થઈ કિવા જરાવલ પરિક્ષીય થયો અથવા
તથાવિધ ક્ષેત્રનો અનાવ હોય એવા આલવન જે કારણે થાય તો એકત્ર સ્યાનકે રહે

હવે આલવન કયા જોડું તે કહે છે મૂલ - સાલંબણો પડતો, અનાણ કુચ
મેવિ ધારેઈ ॥ ૬૫ સાલવણ સેવી, ધારેઈ જઈ અસદનાવ ॥ ૭૮૫ ॥ અર્થ - પડતો
થકા જેને આજીવિયે આશ્રય કરિયે તેને આલવન કહિયે, તેં ડચ્ચ અને નાવના
નેવેકરી વે પ્રકારે છે તે વલી એકેવો પુટ અને અપુટના નેવેકરી વે પ્રકારે છે
તેમા સવલ વેલી પ્રમુખ તે પુટ ડચ્ચાલવન કહિયે અને જેના થકી પડતા થકી
થણ આલવન ન હોય એવા માનના ઘોડા સરસુ હોય તે અપુટ ડચ્ચાલવન
જાણવું અને પુટ નાવાલવન જે તીર્થે અચ્ચવઘેદાદિક તે આગલ અનતર ગાયા

નેવિપે કહેશે તેમજ અપુટનાવાલવન તે જે પોતાની મતિમાત્રે કરીને વેદા કરિયે
હવે ગાયાર્થ કહે છે સાલવણ કે ० સવલ આલવન જેણે લીડું છે એવા પ્રા
ણી પોતાપાસે કુચમેવિ કે ० ઘાડા પ્રમુખ માહે પડતો થકો તે સવલ આલવન
ને ધારણકરે તેમ સાલવન સેવાનો કરનાર યતિ તે અગત માયાયે રહિત નાવ
થકો આત્માને ધરીરાણે એટલે આત્માને કુર્ગતિમાં પડતા વારીરાણે અશ્વનિપ્રાયે

હવે પુટ નાવાલવન દેઘાડે છે મૂલ - કાહ અઠિત્ત અડુવા અહિસ્ત, તવાવિહા
પો સુપવક્કમિસ્ત ॥ ગણવ નીએ સુપસારસ્ત, સાલવસેવી સમુવેઈ સુક્ત ॥ ૭૮૬ ॥
અર્થ - હું હહા રહ્યોઠતો જિન શાસન સવધી અઠિત્ત કે ० અચ્ચવઘેદ કરીશ, વ
વર્તીવીશ, અથવા અમુક શાસ્ત્ર મૂલ સૂત્ર તથા તેનો અર્થ દર્શનની પ્રનાવના નો
કરનાર છે તે અહિસ્ત કે ० પઠન કરીશ, અથવા તપોલબ્ધિ યુક્તપણા થકી,
નાના પ્રકારના તપને વિપે વક્કમસ્ત કે ० ઉદયમ કરીશ વાકે ० અથવા ગણજે
ગઈ તે હું સૂત્રોત્ત ન્યાયેકરીને સારસ્તકે ० સારિશ ડચ્ચાદિક અનતરાત્ત આજ
વનેકરી યત્ને કોઈએક નિત્યવાસાદિક સેવતો શ્રીનગવતની આજ્ઞા ને ન ઝંઝળ
તો થકો મોરુપદ સમુવેઈ કે ० પામે તે કારણ માટે તીર્થે અચ્ચવઘેદાદિકેજ અ
થવા જ્ઞાનાદિકની વૃદ્ધિ કરવી માંહેણ કાંઈપણ કારણ હોય તેજ આલવન

जेतुं पण अन्य आलंबन जेतुं नही. अन्यथा तो आवीरीतेत्रे आलंबणाण जरिउं, जोउंजीवस्स अजउ कामस्स ॥ जजं पेउइजोए, तंत आलंबणं कुणइ. ॥१॥ ७८६॥

अवतरण.—जायाजायकप्पति एटले जातअने अजात कल्पनुं एकसोने पांचसुं
 ढार कहेत्रे. मूलः—जाउं यअजाउं य, डुविहो कप्पोय होइ नायवो ॥ एकेकोवि य डुवि
 हो, समत्तकप्पो य अत्तमत्तो ॥ ७८७॥ अर्थः—जेने जातके० होय श्रुतनी संपदानो
 जव्यात्म एटले जाज तेना अच्यतिरेकपणाथकी कल्प जाणवो. ते कल्पने जात
 कल्प कहिये. अने एनायीजे विपरीत होय तेने अजातकल्प कहिये. एरीते वे प्र
 कारे कल्प थायवै. ते वजी एकेकना वे वेजेदठे. एक जात समाप्त कल्प अने बीजो
 अजातसमाप्तकल्प. तेमज जात अत्तमाप्त कल्प अने अजात अत्तमाप्त कल्प ॥ ७८७॥

हवे जात कल्प अजातकल्प समाप्त कल्पादिकनुं स्वरूप कहेत्रे मूलः—गीय
 उजायकप्पो, अगियउं खलुनवे अजाउंय ॥ पणगं समत्तकप्पो, तदूणगो होइ अत्त
 मत्तो ॥ ७८८॥ अर्थः—गीतार्थ पूर्वोक्त अर्थ तेनोजे आचार तेने जातकल्प कहिये.
 एमज अगीतार्थनो आचार ते अजात कल्प कहिये. ते पांच जण एकठा थाय तेवारें ते
 समाप्तकल्प कहेवाय, अने पाचथकी थोठा होय तेथसमाप्त कल्प जाणवो ॥ ७८८॥

मूलः—उउवडेवासासुं सत्तसमत्तो तदूणगो इयरो ॥ अत्तमत्ताजायाणं, उंहेण
 नकिंचि आहवं ॥ ७८९॥ अर्थः—ए पांचनी संख्या कही ते उउवडेके० चोमासुं
 टालीने आठ महिनावेविपे जाणवी. अने वासासुंके० चोमासाने विपे तो एटलुं
 विरोपठे जे नवानुं थायवुं नयाय. ग्लानादिक नावना संजवयकी सातेजणाये
 करी कल्प समाप्त थाय अने तेथकी न्यूनहोय तो अत्तमाप्त कल्प जाणवो. अ
 समाप्त कल्प अने अजातकल्प साधु तेनेकारणे उंहेणके० उत्सर्गं कोइहेत्र ते हेत्रगत
 शिष्य नक्त पान वस्त्र पात्रादिक आगम प्रसिद्ध किंचि आहवंके० कांइ ठे नही. ॥

अवतरण.—परिववणुच्चार करण दिसति एटले अचिच्च साधुने परिवववानुं अने
 उच्चार करवानी दिशिनुं एकशो ने ठतुं ढार कहेत्रे. मूलः—दिसा अवर दक्किणाय,
 दक्किणाय अवराय दक्किणा पुवा अवरुत्तराय पुवा, उत्तर पुवोत्तराचेव, ॥ ७९०॥
 अर्थः—एक नैर्ऋतकोण, बीजी दक्षिणदिशि, त्रीजी पश्चिमदिशि चौथी अग्निकोण,
 पांचमी वायव्यकोण, ठठी पूर्वदिशि, सातमी उत्तरदिशि, अने आठमी ईशानकोण.

मूलः—पउरस्स पाण पढमा, वीया ए नत्तपाण नलहंति ॥ तइयाए उवहिमा
 इ, नउिचउहीअत्तप्राउं ॥ ७९१॥ अर्थः—जे हेत्रे मास कल्प वास गो
 होय, अथवा चउमास कल्प वास साधुये कखो होय तेणे मृतक ॥

ने थयें महा स्थमिल आसन दूर मध्य लक्षण त्रण जोवा तेनु प्रयोजन य
 रीतेने, जो कदाचित पहिले स्थमिले खाडो पाणीथी नखो होय तिहां हरित क
 उपने यके ते स्थमिल कोडीप्रमुखे ससक्त थयो होय थयवा त्या कोऽ गाम आवीव
 हाय, किंवा साथरहो होय, तेथी व्याघात थयो तो बीजे स्थमिले जइ परववणा करवी
 त्यां पण ए पूर्वोक्त थयवा बीजो कोऽ व्याघात थयो होय तो बीजे स्थमिले परववि
 तिहा दिशिना विजाण आवीरीते ठे पउरसुके० प्रचुर घणा अन्न पान वस्त्र पात्रना
 पवेजिदिशिये जाजयाय ए पउरसुपाण पढमा ए गायाने अनुक्रमे कहेते बीयाके०
 बीजी दक्षिणदिशि तथा नैऋतकोण प्रमुखे परववता जे थाय ते कहेते बीजी १
 दक्षिणदिशिये परववता जक्त पाननो पावला साधुजने जाज न थाय तऱ्याके० बीजी २
 पश्चिम दिशे परववता वषट् प्रमुखनी प्राप्ति नथाय चौथी दिशि दक्षिण पूर्वनी
 रमां थमिळोणे परववता पठवाडे सजायनो यचाव जाणवो ॥ ७९१ ॥
 मूल - पचमियाइ थसखडि, ठछिए गणस्त जेयण जाण ॥ सत्तमियागेनर,
 मरण पुण अछमे प्रिति ॥ ७९२ ॥ अर्थ - पांचमी दिशि वायुकोणे परवववापी
 माहामातृ थसखडिके० कज्जथाय ठछी पूर्वदिशाये परववता गणस्तके० गज्जमां १
 रस्पर जेदथाय सातमी उत्तरदिशाये, परववता ग्लानपणु थने रोगनी उत्पत्ति प
 पाहेना साधुजने थाय आठमी दिशी ईशानकोणठे त्या मृतक साधु परववता
 बीजी काऽ साधु मरण पामे एवु शास्त्रना जाण पुरुषो कहेते यहीपां पू
 पूरे दिशिने थनार उन्नगनर दिशा जे पूरे दिशा तेनेविपे परवववानु कसु ते प
 रत्नर पाण नाने जाणु थने जा पूरेदिशिना सदनारे ते दिशिमा परववा
 मूढो बीजी ज ने दिशिमा परववे ता ते ते दिशाना पावलनाने दाप व्ह्या त रा
 पाय ए त्रण गायार्पे परववणानी दिशिरुही ॥ ७९२ ॥
 हरे उच्चार करवानी दिशि रगणोठे मूल - दिसि पवण गाम मरिय न
 यए वमळयाण निस्तुता ॥ जस्तांगहाति काउण, वोसिरे थायमेळ्या ॥ ७९३ ॥
 अर्थ - एमा पढनी प्रितिता थामठे के मागे जता वे जणा जाडा जाड मा
 न थाय तथा उतावना न जाय माहामाहे रात सरतान जाय थने रिफ्या र्द
 त्यानइ वनी पत्री निनेपनाने थयें पुरीय त्यागनेन माटे माटीना दगडा प्रमुगनि
 थने जो तेना उपर कोडी प्रमुख हाय ता ने माटीना दगडा प्रमुगन रागन
 थें प्रस्ताटना कर व्यायसी उठी निदोप उमिले नइ त्या पण उचा पृष्ठ पव
 द उदर हाइ नाणम हाय, तथा नीनु साडा गुफादिक्का काऽहाय थन न

तों वृक्षादिकने नीचे आरामने अर्थें कोइ रह्यो होय एम उंचो नीचुं अने तीर्तुं सर्व जोइने गृहस्थ प्रमुखनी दृष्टीने अजावे प्रेक्षित प्रमाजित स्थमिळें जइ अणु जणाह जस्तावगाहोति एवो उच्चार करी वेसतो यको संमाता ए पूंजीने दिशि प्रमुख जोइने वढीनित वोतिरावे.

हवे गायानो अर्थ करेते:-दिशि पूर्वादिक आगल कहेजें अने पवन ग्राम सूर्य एट लाने पुठ करवो नही, ताहेडी वालियें अथवा वेसतायका पोतानी ताहेडी ते मल उपर आवे पठी पमज्जियणके० त्रणवार पूंजी उपलक्षणी स्थमिळो जोइने अणुजा णह जस्तावगाहोति एम कहीने संज्ञा वोतिरावे सुचिने निमित्ते आचमन जिये.

हवे प्रमुख दिशि जणाववाने अर्थें गाया कहेते. मूल:-उत्तरपुत्रापुक्षा, जम्माए निसायराअहिवर्तते ॥ वाणारिस्ताय पवणे, सूरियगामे अवसोउ ॥ ३९४ ॥ अर्थ - उत्तर अने पूर्व ए वेदु दिशि लोकमाहे पूज्यते तेथी तेने पुठ देतांयका लोकमाहे अर्घववाद याय. जम्माएके० दक्षिण दिशि थकी निगाचरके० पिगाचादिक देवता अहिवर्तते० उत्तरदिशाये आवे ते सामा आवताने पूठदेता तेमने मोध उत्पन्न याय, तेथी जीवतव्यनो विनाशकरे. तेमाटे रात्रे दक्षिण दिशा ने पुठ आपवानु वर्जन करिये. उक्तंच. यतः उज्जे मूत्रपुरिपेच. दिवा कुर्यादुदमुख॥ रात्रां दक्षिणतश्च व तथा चायुर्न हीपते ॥ १ ॥ इति. घाणाके० वायुने पुठ देतांयका अगुनगंय न सिक्कामाहे प्रवेशकरे. तेथकी हरतनो रोग उत्पन्न याय अने लोमोपण दूपवे, अने कहेके ए एवाने योग्य जे तेथी वायुने पुठ वेइ वेसेते. वजी सूर्य अने ग्राम. जिद्दां पोते मातकटपादि रह्योते, तेने पुठ करतां थका लोकमाहे एवो अर्घववाद याय के ए मांड जाणतो ज नथी, केमके लोकमां उद्योतनो करनार एवो सूर्यते तेने पुठ करी वेसेते एम लोकांकहे तथा जे ग्राममा वास्त करिये ते गामने पुठ करी केम वेसीये? इत्यादिक लोकाचार मात्र पण ए जाणतो नथी. ॥ ३९४ ॥

हवे वाया बखाणोते. मूल:-संतन गाहणी पुण, वायाएनिग्गवाए वोनिग्ग॥ वाया सइ उएहंमिवि, वोतिरिय मुदुत्तयं चिठे ॥ ३९५ ॥ अर्थ - संतन गंध वेइइय जीरेकरी सहितवे ग्रहणी एटवे कुद्दीजेनी, ते गखवाने अर्थें फूज फजना न था पनारा वृक्षोनी वाया निरुज्जीहोय त्या वेने अने वायडी हज्जी न निरुज्जी होय ने मय्यान्हे सज्ञा वायाहोय तो उष्णतामा पण पोताना अग्नीनी वाया पुंगरनी उ पर करी संज्ञा वोतिरावे ते संज्ञा वोतिरी पठी मुदूनेमात्र त्यां वायटोहरी वेनी

रहिये हेमके तेटलो काज वीन्यापठो ते मलना जीवो पोताने यागेज परिण
थाय. थन्यया उष्णताना योगेकरी ते जीवोने घणीज बाधा थाय. ॥ ३९५ ॥

हो ते वलत पोताना उपकरण केवरीते धरवा ते कहेते मूल - उवगर
गमजाणु, गमी मत्तोय दाहिणेहचे ॥ तवणउवपुत्रेतिहि थायमण अदूरमि ॥
॥ ३९६ ॥ थये - उपकरणमा मांमो, उंगो ए मावी सांथल उपर राखे, थने मात्र
पाणीनो वामडो ते जमणा हायनेविपे राखे, मावे हाथे माटीनु दगडु लुठवाने थप
साने तेनाथी त्याजुंठणुकरो सुचीकरे तिहा लुठणुकरो पठो त्रणवार शांचने थ
ये थायमनकरे ते अदूरके० दुकडुज थाचमनकरे परतु अलगु थाचमन नको
जा कर ता उद्गाह थाय कोइ जाणेके ए शांच करतोन्थी इति गाथा चतुष्टयाये

थातरण - थद्यस्त पुरितेसुनि एटले थठार पुरुषो वीक्षाने थयोग तेनु ए
रगा ने सातमु वार रुहेते मूल - बाले बुडे नपुत्तये, कीरे जडेय दाहिण ॥ त
थोगपागारीय, वमनेय थदसणे ॥ ३९७ ॥ थये - प्रथम जन्मथकी मांमीने
थाउपरपे पपंतनी उमर गानाने पाजक रहिये तेने वीक्षा थापवीनही क्याएक
पनी गनेमा रहां ते दिस्तथी थाउपरपे गणांते, एम श्री निलीय धृष्टि प्रमुप
नो रहांते थने श्रीपरस्वामि ठ मासना हता तेवारे चारित्रनो परिणाम थयो.
तेरा सात रुतितन जनेते माटे एथी व्यनिचार जाणवो नही

थीनो वुंछे० वृद्धते मिनेर उपेनी उमर पठो नो जाणवो इहा इधियादि
नी न्यूरता राइण्ठने रेनासर थापते तेथी कोइक साठ उपे पठो वृद्ध रुहेते ए
रा वृद्धने चारित्रि सगरी ममागानादिक रुग्णां दुनेन थाय थदक - उवात्ता
सनीइव, विणय नहरड गत्रमुदइ ॥ पुत्रा नि विरिषया, नइजाउ सातुवरण ॥ ॥
थन्यया गा उपेना थापुथथी उपरांत जेगारे थापुथ थाय तेगारे ते थापुथना
वपेनो नगमाना दग नाग हरिये तमां थाठमा नगमा थने दसमा नागनवि
वनेमान पछा वृद्ध रुद्धग

थीना नमुमक ते पुरुष ने श्री वनेना उपर थनिनापना रुग्णां तमां पुरुष
ने थदकरे पुरुष नमुमक थने श्री निमित्रणा मात्र नाणरी, थयरा थमजत श्री
न थगांरा इवेन तना गद्यादिक साननी सामानिनाय उत्पन्न थयाया श्री
रुहेनही तेरापछी रणा दापाना सनव थाय माट एगाने वीक्षा न थापरी
थापो पुरुषादनि पुरुष श्री तेन वदना वदय रणा थाय, थयरा पुरुषादना
थयथी नक्त्यां थने थांनगनादिक कर तगा श्री पण उद्गाह

पाचमां जड ते व्रणप्रकारे, एक नापाजड, बीजां शरीरजड, अने बीजां स्मरणजड.
 तेमां रज्ज् नापाजडना व्रणप्रकारे, एक जडमृक, बीजां मन्मनमृक बीजां एजमृक.
 तेमां ज पाणीनां पुटनानीपरं वृद्धपुडादृक्तां यहां बांजे ते जडमृक जाणयां अने
 जे वचन बांजनां यहां ग्याय ते मन्मनमृक, अने जे एजकं बांजनां परं व्यक्त
 मृकपणा यहां जडमात्र बांजे ते एजमृक. ए प्रमाणे नापाजड व्रण प्रकारे कुर्यां द्वे
 शरीरजड ते जे विचरतां तथा सदणा प्रमुख क्रिया कुर्यां रज्ज् अति न्यूनपणा य
 का अमक थाय तेने शरीरजड कहिये. अने जेने शिग्यामण आपता वता जडपणा
 ने योगं शिग्यामण जागे नही तेने कृष्णजड कहिये. ए व्रण जानीना जडमा नापा
 जड जे वे ते ज्ञान तेवाने अन्तमये, माटे एने दीक्षा न आपवी. अने शरीरजड
 तां मांगं गमन कर्ता तथा जक पानादिक जेड आगवाने अन्तमये थाय, माटे एने
 दीक्षा आपवी नही. रज्ज् ते जागे होय माटे जाडाने हास प्रमुख ना
 कोट्यां परमेवो होय ते पोतायकां कीडी प्रमुखता विनाश यहां संवम विगड
 थाय, वती लोक पण निराकरे के ए वणा अन्ननां नरुण कर्नागेवे. जो अन्न
 अन्न न खातो होय तो आयु पुष्ट शरीर केम होय? एनु गलं फुली गयु ड
 काड रुमालाथी फूट्यु नथी एनु लोक बोले. वती तेने आस वणां चट्ट
 तेवीं सर्प, जड अने थप्रिप्रमुख दुकडा आयायी दूर जड शंक नही अने
 जड होय तेने समिति गुप्तादिक शिग्यावाडिये तो शिग्ये नही तेवीं एने दीक्षा
 वृद्धां बाह्यिके नगदर, अतितार, कोट, फेफरु, अने हस्त, चर प्रमुख
 तेनी चिकित्सा करता सयम विराधना थाय, स्वा आच पत्रिमयादिक दोष
 सातमां तेण शब्दे चोर जे खातरनां पाडनार अने वटेमार्गने पुटना
 दीक्षा आपवायी गडने वय वंचन ताडनादिक कडगीना थाय माटे
 आठमां रायाचगारी एटले राजाना नेंदार अंत पुर, शरीर
 प्रमुखना दोहनां करनार जे होय ते राजापकारी कहेवाय.
 की राजा देशथी बाहेर काटी मूके अथवा राजा रीगाणां
 इत्यादिक दोषांनो संजव थाय.
 नवमां उन्मत्त, गामो ते जे यक्षादिकने वगथयेना
 ना उदयथी परवश थयो होय, तेवा उन्मत्तने दीक्षा
 कष्टनां संजव थाय तेथी सया ध्यान सयमादिक
 दशमां अदृशीन, एटले जेने दृशीन दृष्टि नथी

ने इहा स्थानार्थ निडावालो पण सम्यक्त्व दर्शनना अजायबकी एहज व्युत्पत्ति तिहा ए पण जेगो एमा दूषण कहेते ते मदाक्षीने दृष्टी रहित पणा लगीने तिहां तिहां सचार करतो जीगरिराधना करे तेथी सयम विराधना थाय तेमज विषम की पटकादिक उपरपडतायकाने आत्मविराधना थाय बली थीणधी निडायुक्त जे हाय ते श्रापकादिकना उपर रीसायो थको मारणादिक पण करे तेथकी पणा दोष उपर

मूज - दासे डुछेय मूछेय, अणजे जुगिएइय ॥ उव्वदएय जयए, सेहनिष् डियाडय ॥ ७९७ ॥ अर्थ - अग्यारमो दासेके० बीजानी दासीनो उपनो अथवा डुकाज प्रमुख वेचातो लोपेलो अथवा लेणामा आब्यो होय अने ते लेणवार ना परमा रहतो होय ते दीक्षा आपवाने योग्य नही केमके दासने दीक्षा आपता ते ना धणी लेइनाय चढयाम थाय, तेथी माठी केवत थाय

गारमो डुष्ट, ते ने प्रकारनाळे, एक रुपाय डुष्ट, अने बीजो विषय डुष्ट तेमां जेम गुरुपे जीरीजे संपरानी जाजी तेना व्यतिकर थकी रीसाएला साधुनी परे उल्लेख रुपाय जेमा होय ते रुपाय डुष्ट तेमज जे परस्त्री उपर अति गृध हाय ते विषय डुष्ट ए नेहु सफ़िट अध्ययसापयकी दीक्षाने अयोग्यते

तेरमां, जे मूढ होय ते स्नेहादिके करी परवश चित्त थका यथावस्थित वनु तत्त्वना अजाण हाय, अने जगवतनी दीक्षा तो निवेकनु मूनवे तेमाटे अज्ञानी ग्याह्यादिक गिरक गिरजपणाने योगे न जाणे माटे ए कार्य साधक न थाय चवदमा, अण न राजा मिया शत्रुहागना सोना प्रमुखना धारनार ते कृष्ण नं रहिये तेने दीक्षा आपगायकी राजादिकोण करेनु ग्रहण अने आकर्षणादि रुद्धेना, इत्यादिक दोष जाणरा

पन्नरमो जुगिए, एटने जाति, कर्म, अने शरीर तणो करी दूषित हाय न जुगित प्रण प्रसारे जाणरा, तेमा ने सोजी खूजी माची पोत्री प्रमुख अत्रेण कुनना न जाति जुगित, अने ने असाध माठासामना करनारा कसाइ प्रमुख ते कर्मजुगित जाणवा एमन ज हर चरण, हरण, नासिकादिके गहित तमज वजी कूयमा रामणा पो राजा, वृजा, ए सवे शरीरजुगित जाणरा ए त्रणे जुगित ने दीक्षा आपगा थकी नोहमा अर्थवादनां मनय थाय, माटे दीक्षा न आपरी

माननां अर्थग्रहणपूर्वक रियादिक ग्रहण निमित्ते अथवा एटना अमुर दिरन मुरो दु तनारा चड रहोज एरीगीने ज परासीन थायते तेने अग्रज न जागे. तने दीक्षा देना यहा रुजनादिक दोष थाय

सत्तरमो, नयएति ते जे महीनो ठेरावी कोइ धनवंतना घरनेविपे आटल दिवस हुं ताहरी चाकरी करीश; एवी बोलीकरीने दिवसोनी संख्या वांधी रह्योठे-
अने ते धनवंतना हुकममां प्रवर्त्ते तेने नूतक कहिये. तेवाने दीक्षा देतांयकां
ते जेनो पगार खायठे ते महीनो आपनार शाहुकार साधु उपर अत्यंत अप्रीति
धारणकरे. इत्यादिक दोपनो संनव थाय.

अठारमो सेहनिष्फेडिया एटले जे दीक्षा लेवाने इष्टे ते शिष्य तेहनी निष्फेडि
या एटले चोरी. इहां ए नावजे मातपिताना मोकदयाविना दीक्षा आपिये तो तेनां
मात पिताने कर्म बंधनो संनव थाय, अने साधुने अदत्तादानादिक दोपनो संन
व थाय. एरीते ए अठारे पुरुपाकार ठता पण दीक्षाने अयोग्य ठे इति गाथार्य

अवतरण:- वीसंइडीसुंति एटले वीस स्त्रीने विपे पण दीक्षाने अयोग्य ठे तेनुं
एकगो आठसुं दार कहेठे. मूल:- जे अछारस नेया, पुरिसस्स तह छिया ए तेचेव
॥ गुह्मिणिसवालववा, दुन्निवि इमेहुंति अन्नेवि॥४९॥ अर्थ:-जे अठार जेद पुरुषना
कह्या तेवीजरीते स्त्रीना आकारनी धरनार स्त्रीना पण तेहज अठार जेद जाणवा.
अने तेमां बीजा वे अधिक करिये. ते कहेठे. एक गुर्विणी, एटले गर्भवती अने वी
जो सवालववा एटले न्हाना बालके सहित होय. तेना दोष लोकोपवादादिक अनेस
थाय व्याघातादिक प्रसिद्धे. एरीते दुन्निविके० ए वे जेद मेलवतां बीस थायठे.

अवतरण.- दसनपुसेसुंति एटले दश नपुंसक दीक्षाने अयोग्य तेनुं एकसो
नवसुं दार कहेठे. मूल:-पंमए वाइए कीवे, कुंजी ईसालुयन्तिय ॥ सौणी तक्क
म्म सेवीय, पत्तिया पत्तिएइय ॥५००॥ सोगंधिएय आसत्ते, दस एए नपुंसगा ॥
संकिजिजिन्ति साहूणं पञ्चावेअं अकप्पिया ॥५०१॥ अर्थ:-एक पंमक, बीजो वातिक,
त्रीजो क्लीव, चौथो कुंजी, पाचमो ईशालुं, षष्ठो शकुनी, सातमो तत्कर्मसेवी, आठ
मो पत्तिकापत्तिक, नवमो सौगंधिक अने दशमो आसक्त. ए दश नपुंसकना मन
ना परिणाम माठ होयठे माटे एमने दीक्षा आपवी साधुने कल्पे नही.

हवे पंमक एटले नपुंसकना लक्षण कहेठे. उक्तेच. महिलासहावो सरव
न्न जेउं, मेढं महंतं मज्जाइ वाणी ॥ ससद्गं सुत्तमफेणगंच, एयाणि ठप्पंमग
लक्षणाणि ॥ १ ॥ अर्थ:- वद्यपि पुरुपाकारवे तोपण महिलाके० स्त्रीनो
स्वभावठे. ते आवीरीते के तेनी गति मद थाय, मार्गमांजातो यको शंकापणे पुठे
जोतो जाय. तेनुं शरीर अतिसुकुमाल अने शीतल थाय. तथा स्त्रीनीपरे गलह
ओ देइ पेट उपर तरठो मावो हाथ राखी ऊपर जमणा हाथनी कुणी देइ जम

प्रवचनसारोद्धार.

एा हाथे गाल देइ अथवा घणो हाथ उलालतो थको वातकरे केम उपर हा
 राखे अने प्रावरणने अनावे खीनीपरे बाँहे करी कदय ढाके वोजतोयका तति
 प्रमणपणे पापण हलावे केशवधन तथा वस्त्र प्रमुखनु पहेरबु प्रमुख ते नी
 नी परे करे खीना आनरण प्रमुख पहेरवानो घणो हर्ष करे स्नानादिकनु एका
 ते आचरण करे पुरुषोनी सजामां नयसहित गका पामतो सचार करे खी
 माहे निशकपणे तेमनु जे राधबु, खामबु, दलबु प्रमुख कार्यवे ते करे इत्यादि
 महिलाने सजावे पमकनु लक्षण कछु ए प्रथम लक्षण बीजु स्वर अने वपना
 नेद तेमा स्वर ते साद अने वर्णते शरीर सवधी, एना उपलक्षणयकी गगत्त
 स्पर्श ते पण स्त्री पुरुषनी अपेक्षायेप्रिरीतथाय त्रीजु मेढमहत एटले जेनो मेढ
 शब्दे पुरुषाकार ते महत्त शब्दे महोदो थाय चौथो खीनीपरे मूत्र जेनी सुकुमात्र
 वाणीथाय पाचमा सद्ग एटले जेनो शब्देकरी सहित खीनीपरे मूत्र प्रसव
 थाय ठो वली फेनके० फीणरहित मूत्रथाय ए ठ पमकना लक्षण कछा
 बीजो वाश्ये जेने वात होय ते वातिक जाणवो इहा ए नाव के जेने पोतानी मे
 ले अथवाग्रायुपेकरी पुरुषाकार स्तव्य होय ते स्त्री सेवाकृत्वाविना वेद यरी शके नही
 त्रीजो, क्लीव जे अतमर्थ ते चार प्रकारेवे दृष्टिक्लीव शब्दक्लीव आनिगन
 क्लीव, अने निमत्रण क्लीव तेमा जे विवस्त्र स्त्री देखी क्लोन पामे ते दृष्टिक्लीव स्त्री
 नो शब्द साजली क्लोन पामे ते शब्दक्लीव, स्त्रीने आलिगन कछु तथा निमत्रण
 कछु उता त्रत धरी शके नही ते अनुक्रमे आलिगनक्लीव तथा निमत्रणक्लीव
 चौथो कुनी एटले जेहना मोहोत्कटपणाए करीने सागारिक अने वृषण ए
 कुन एटले घडानी परे स्तव्य थाय तेने कुनी कहेने
 पाचमो ईर्पात्रु ते प्रतिसेवन करेली स्त्री देखी घणी रीत करे अथवा जेने रीत
 वपजे ते ईर्पात्रु जाणवो
 ठो सोणी के० शकुनि ते चडकला पक्षी विशेषनी परे उत्कृष्ट वेदपणा यरी
 रतर स्त्री सेवानेविषे प्रसक्त होय
 सातमो तत्कर्मसेवी एटले जे मैथुन सेवा करी पठी वीर्य निशरवाथी उदात्त
 एा ने लीधे कुतरानी परे ते वीर्यने चाटे इत्यादिक निय कमायकीन पातात
 मानी जिये ते तत्कर्मसेवी जाणवो
 यावमो पक्केके० चादणे पखवाडे जेने मैथुन नो अधिक अनिनाय थाय
 थपके एटले थपारे पखवाडे मैथुननो अत्पयनिजाय थाय, ते पक्षापक्षी

नवमो पोताना लिंगमां सुगंध मानतो तेनी गंध लिये ते सोगंधिक.

दशमो आसक्त, एटले जे वीर्य पञ्चापठी पण स्त्रीने विशेषे आलिंगन आपी तेनी कहा प्रमुखमां प्रवेशकरे ते दशमो आशक्त कहिये.

एतुं जाणपणुं मित्रादिकना कथन थकी थाय संकिष्कळे० एने नगर दाह समान काम होय. अथ्यवसायपणा थकी ने स्त्री पुरुष सेवा आश्रयथी एतुं अत्यंत मलिन चित्त होय ठे. तेमाटे ए साधुने दीक्षा देवासारु अकल्पनीयठे. एमां जे पुरुषने आकारे नपुंसक ते पुरुषमांहे गण्ठा अने स्त्रीने आकारे नपुंसक ते स्त्रीमां गण्ठा. इहां जे नपुंसकने आकारे होय ते नपुंसक जाणवा. एटजुं विशेषे

हवे एनपुंसकना सोल जेदठे तेमां दश जेद दीक्षा आपवाने अयोग्य. ठे ते कहा. हवे ठ जेद दीक्षा आपवाने योग्य ठे ते कहेठे उक्तंच. वदिए चिप्पिए चेव, मंतउ सहिउवहे ॥ इसिसत्ते देवसत्ते, पद्माविज्जनपुंसए ॥ १ ॥ अर्थः—जेनां राजाये अंत. पुरनी रखवाली कराववाने अर्थे वाढ्यावस्थामां वृषण गलाव्याहोय ते वदिक. वी जो चिप्पिएके० जे जन्मतांज अंगुठा अंगुलीए वृषणनुं संमर्दन करी नही सरखा करे ते चिप्पित कहिये. एरीते कखा थकी एने नपुंसक वेदनो उदय थाय तेमज त्रीजो तथा चोथो कोइकने मंत्रनी शक्तिये अने उसहके० औषधने प्रजावे पुरुषवेद अथवा स्त्री वेदे उवहके० ह्णायो ठतो तेने नपुंसक वेदनो उदयथाय. पांचमो इसिसत्तेके० इसिजे रुपि प्रमुख ते रीशाणो थको कोइकने शाप दीधो होय के महारा तपना प्रजावथी अमुक नपुंसक थाजो. इत्यादिक शाप नपुंसकपणुं जाणवुं. ठठो एवी री ते वली कोइ देव जवनपत्यादिकना शापे करी त्रीजा वेदनो उदय थाय. एवा न पुंसकने निपेथ संवंधी लह्णनो असंजव ठे तेथी दीक्षा आपवी योग्यठे. ॥ ८०१ ॥

अवतरणः— विगलगति एटले विकलेंडिनुं एकशोने दशमु द्वार वखाणोठे.

मूल — हठे पाए कसुं, नासाउठेविवज्जिए चेव॥ वामणग वडजखुझा, पंगुल कुंटा य काणाय ॥ ८०२ ॥ अर्थः— जे हाथ, पग, कान, नासिका, होठ, एणोकरी व जित होय तथा वामणगके० जे हाथपगादिक अवयवहीन होय तेने वामणो कहिये, वली जेने आगल अथवा पाठल खुंध निकली होय तेने वडज कहिये अने जे एकपासे हीन होय तेने कुवडो कहिये. जे पगेचालीशके नही तेने पागलो कहिये जे ना हाथ न्यून होय तेने वूंगो कहिये. एक आंख जेने होय तेने कांणो कहिये एवा ने दीक्षा आप्या थकी प्रवचननी निंदा रूप दोष थाय माटे एवाने दीक्षा आपवी नही हवे जो कोइ व्रत ग्रहण कखापठी विकलाग थाय ते संवंधी कथन करे ठे.

मूत्र - पञ्चाग्निं हन्ति प्रियज्ञा, आयस्यितं न कण्ठ्ये तेति॥सीतो गवेयवो, काण म
 द्वितार नन्नमि ॥ ७०३ ॥ अर्थ - पञ्चाग्निके० जे दोहाजीधापठी विकलके० हीना
 ग थाय ता तेने शिष्यपणामाज राखवो पण तेने आचार्यपण कट्ये नही थने
 जा रुद्राच र्मनी प्रिचित्रगतिपणाना योगे आचार्यपद पास्यो थने पठी विकलना
 थाय ता ते पाताना पाटे गुणोपेत शिष्यने स्थापीने पोते जेम काणगळे० चारेजो
 मद्दिन (पामा) एनो एरो अर्थ के जेवो चोरेला पामाने कोइ न देखे ते सारु
 पुकानी अदर हिवा नगरनी बहार एकात स्थलमा क्रिया वनमा गुप्त स्थले राखे ते ते
 म एने पण प्रवचन हीनना तिन आज्ञाजगादिक दोषना प्रसंगधकी एकातेज रहेवु.
 परतु ए आचार्यनु ज कापंते ते सरे स्थगिर करे इति गाथा द्यार्थ ॥ ७०३ ॥
 अंतरण - जमात्तजडकण्ठ्यगति एटले जेटला मूत्रनु वस्त्र यतिने कल्पनी
 प नाप तनु एका न अग्यारमु दार कळेने मूत्र - मुलजुय पुण तिविद्, जद्वन्नयं
 मप्रिम र वज्ञात ॥ जद्वन्नयणधारसग, सयसदस्त च वज्ञात ॥ ७०४ ॥ अर्थ - मो
 र्मनीन पुक ज रत्न ते त्रण प्रकारे ते जयन्य, मध्यम, थने वल्कट ना जेवप
 री नाणरा तेमां जयन्य ते थदार रूपक थने वल्कट ते एक जद्व प्रमाणरूपक
 या म्रानु थने तेनी जयमानु ते मध्यम जाणवु एमां जयन्य, वल्कट थने म
 थम ए त्रणे प्रकारा रत्न साधुने कट्ये नही परतु ए त्रणमां जयन्य करतां प
 य पाडा मूत्रनु रत्न साधुने कट्ये ॥ ७०४ ॥
 दर काना रुद्रना रूपरना मान दाय ते रुद्रे मूत्र - दासाजरगादीविश्रगाव
 रुद्रना उडा एका ॥ दासनगागा पुण पाडनिपुनो दवइइका ॥ ७०५ ॥ अर्थ -
 रित चे इहा मांराटदगमाह दहिणदिशि ये याननमात्र समुद्र अगगाहीन
 पाड ते बीर सगरी नाणरा ते विद्व साजरगा एटले ये रूपकनु नाणु
 य तेच वनराईना एक रूपक थाय थन ते वनरपथसगरी विद्व रूपक स
 थाय तेगार पाडजीपुरना एक रूपक मानरक नाणु थाय
 हर प्रकारातर स्थाना मान रुद्रे मूत्र - दादगिणागदागा, कचीण ननउं मद्र
 रुद्र पय सगरी र रूपके सगरी नगर सगरी ननउंरु० रूपक एफनाणु थाय
 रुद्र उगुणट० वनणा रुद्रिये तगार एक कुमुननगर पामनापुरना रूप
 पु थाय, ते रूपकन प्रमाणे इहा रत्ननु प्रमाण जाणवु ॥ ७०६ ॥
 अंतरण - मेडागरिनानि एटन्न मिथानरना पिन्नु एफता न गामु

वार कहेते. मूलः— सैकायरो पदूवा, पदुसंदिछाय होइ कायवो ॥ एगअणेगेयपदूप दुसंदिछोवि एमेव ॥ ८०७ ॥ अर्थ—सज्जा गदे साधुने आप्युं जे उपाश्रय तेणे करीने तरे तेने सज्जातर कहिये. ते घरनो धणी अथवा घरधणीये बीजा कोइने प्रमाण करी आप्युं होय तेणे त्यां सज्जातर कीधुं होय, ते एकने आप्युं होय अथवा वणाने आप्युं होय तो तेना प्रचुपणे एक होय, अथवा अनेक पण होय. संदिष्ट पणे एक अनेक होय. एज अर्थ विरोपे कहेते. ॥ ८०७ ॥

मूल.— सागारियसंदिछो, एगमणेगे चउकनयणाउ ॥ एगमणेगावज्जा, एगेसुय गवए एगं ॥ ८०८ ॥ अर्थः— सागारिक शब्दे उपाश्रयनो स्वामि तथा बीजो तेध णीये संदिष्ट. ए वेहु एकने अनेक याय. इहां चतुर्जगनी नजनावे ते आवी रीते. १ एकप्रभु एकप्रभुसंदिष्ट २ एक प्रभु अनेक प्रभुये संदिष्ट ३ अनेकप्रभु एकप्रभुए संदिष्ट ४ अनेकप्रभु अनेकप्रभुसंदिष्ट. इहा एक पण अने अनेक पण वर्जवोज इहा अपवाद कहेते. जो एगेसुयके० अनेक सय्यातर थाय एटले संय समुदाय मज्जि उपाश्रय कराव्यो होय, ते इहां अपवादपदे एगेके० कोइ एक ते माहेला वडे राने सयातर स्थापेते अने अनेरायाकताने घरेजिह्वा जियेते ए जावना प्रसिद्धे.

हवे सियातरक देवाडे ते कहेते मूल.— अन्नववसेकणं, यावस्तगचरिममसु हितुकरे ॥ दोसुवितराजवती, सव्वाइसु अन्नहा नयणा ॥ ८०९ ॥ अर्थ.— अनेरे गामे अथवा सायमाहे वसेकणं० सुइने यावस्तगके० पाठली रात्रनुं पडिक मणुं अनेरेस्थाने करे तो वे सयातर थाय. एटले एकतो जे स्थानके रात्रेसुता ते अने बीजो जिहां पाठली रात्रनुं पडिकमणुं कखुं ए वेव सयातर थाय. या दि शब्दयकी चोर धाडना नयनो परिग्रह यायते. अन्नहाके० अन्यथा प्रकारे न जना सयातरनी जाणवी. सयातरनी विकल्पना ते जे घरमां रह्यो ते अथवा अनेरो सयातर थाय तेहज नजना आगली गायाये कहेते. ॥ ८०९ ॥

मूलः—जइजग्गति सुविहिया, करति यावस्तयंतु अन्न ॥ सैकायरोनहोई, सुचेवक एव सोहोई ॥ ८१० ॥ अर्थ.— सुटके० जलुंते जेनुं विहितके० अनुष्ठान तेने सुवि हित कहिये. ते रात्रीना चार पहोर जागरण करे अने जागीने अन्यस्थानके प्रना तनुं पडिकमणुंकरे तो जिहा जाग्यो ते सयातर न होय. अने जिहा सुतो होय अथवा प्रनातनुं पडिकमणुं करे ते सयातर थाय. अने जो उपाश्रय न्हानो होय अने साधुउं वे त्रण स्थानके रहेला होय तो तेमां जे स्थले आचार्यो दिक वडेरो रहे तेज सयातर होय पण बीजा सयातर न होय. ॥ ८१० ॥

प्रवचनसारोद्धार

हवे उज्जमादिक दोष केवीरीते लागे ते कहेते मूल - वाहुज्जागघस्तव, पदमा
 नियपाणगाइ कहेते ॥ सप्रायकरण आचहिया करे उगमेगयर ॥ ८१५ ॥ अर्थ
 गजना वाहुजपणायकी प्रथमालिका शिष्यने सिरामणी अथवा ग्लानने अर्थ
 पणगाइ ० उजपाणी प्रमुख कार्ये वली वली जाता स्यातर आचज्यो होय, त
 जाय करतां वरी अने घणे परिचये स्यातरोपणे आचजित चित्तपणायकी उज
 मादिक माहेना अन्यतर दोष करे ॥ ८१५ ॥ इतिगाथा दशकार्ये वारतमात
 अंतरण - जनिअसुने सम्मति एटले जेटला सूत्रे सम्यकत्व होय एउ एरुशोने
 तरमु वार कहेते मूल - चउदस वसयअनिजे, नियमासम्मनु सेसए नयणा ॥
 मइउरिगियासे दाइ दुमिउ न सेसेसु ॥ ८१६ ॥ अर्थ - चउदपूर्व अने दशपूर्व जे
 न रिप श्रुत नाय तन निभयकी सम्यकत्व होय, अने ओप श्रुत जेने रिपे होय
 तेने रिपे सम्यकत्वनी नजना जाणरी एटले सम्यकत्व होय किया न पण होय
 एरा रिउजपने अत मतिज्ञान अरिभिज्ञान तेना रिपयांसे विपरीत पणे वये वके
 मतिअज्ञान न रिजगज्ञान ए उतां मिष्यात्व पण निभे यकी पाय ॥ ८१६ ॥
 अंतरण - चउदनिगयादि चउगइयति एटले जेम निर्मथपण चतुगेतिक या
 य तेनु एटला ने चउदसु वार कहेते मूल - चउदस उंदी आहारगावि मण
 ताणि योपरागादि ॥ इति पमायपरवसा तपणतरमेर चउगइया ॥ ८१७ ॥ अर्थ -
 चउदपूर्वपर, अरिज्ञानी, आहारक जडिअत, इहां चउद पुरेपर ते आहार
 नधिअत हाय एरा न पण हाय नयी उहुनु जुडपुड महण कीमुने तथा
 एरा उहुनित रिजयरा तदनतर तत्ताज चतुगेतिना जागीथाय ॥ ८१७ ॥
 अंतरण - पत्रातीत, मागातीत, सानातीत, अत प्रमाणातात एरा चार रा
 एटला पन्नर, एटला ताज एटला सतर, अत एटज्ञान अठार एरा चार
 माये वलापेउ मून - नमणुग एरिअमि अतावकनमि गतिअ ममणा
 एरा अतावकेउ रात्रे जोनु ज अशनादिक चार त मांदनु साइण अत
 ताहुत नोणउ कल्पेनही अने जा नागर ता पत्रातीत कदराय एरी
 एरी पुठिये आगमनु नावितने ए एटला पन्नरमु वार यपु ॥ ८१८ ॥
 - अतशांसे कल्पइ कासकुप्रतगाउ आणउ ॥ पउ आणिकून
 तजिनकल्प ॥ ८१९ ॥ अर्थ - उ कपायकी आणउ अनादि

मांहेलु कोइपण अशनादिक यतिने कल्पनीयठे. पण वे कोशयी उपरांतनुं आणेनुं अशनादिक ते मार्गातीत अकल्पनीयठे मारुं लेखुं नही. ए एकशो शोलमुं ढार.

मूल.—पढमप्पहराणीयं, असणाइ जईणकप्पए जोत्तुं॥जावतिजामेउट्टं, तमकप्पं कालइक्कत्तं ॥ ८१० ॥ अर्थः—पहेला पहरनुं लावेखुं अशनादिक यतिने जम वुं कळे, ते जिहांसुधी त्रीजो पहर तिहांसुधी जाणवुं. उपरांत चोथा पहरमां ते अकल्पनीय थाय. पडिलेहण कछा पठी ते कालातिक्रांत पणाने जीवे जमवुं नही. ए एकशो सत्तरमुं ढार समाप्त थयुं. ॥ ८१० ॥

मूल.—कुकुडिअंमयमाणा, कवला वत्तीस साहुआहारो॥अह्वा नियआहारो, की रइ वत्तीस नाएहिं॥८११॥अर्थः—कुकुडी तेपट्टीविशेष, तेना इमाने प्रमाणे वत्तीस कवल प्रमाण साधुनो आहार जाणवो. अथवा निजके पोतानो आहार एटलेजेटला आहारयो जेनुं पेट जराय, तेनो वत्तीसमो जाग करिये ए पण कवल प्रमाणठे.

मूलः—होइ पमाणाईयं, तदहियकवलाण जोयणे जइणो ॥एगकवलायऊणे, ऊणो यरिया तवोत्तंमि ॥ ८११ ॥ अर्थः—ते वत्तीस कवल थकी अधिक कवलनुं जोजन कछाथी यतिने प्रमाणातीत थाय. थने वत्तीस थकी एकादिक कवल उठो जीधा थकी उणोदरता नामे तप ते साधुनेविषे थाय. ॥८११॥ इति गाथा पंचकार्ये.

अवतरणः—सुख सद्यानुं एकशो उंगणीसमुं ढार तथा दुःख सद्यानुं एक शो वीसमुं ढार ए वे ढार साथे कहेठे. मूलः—पवयण असइहाणं, परलानेहा य कामआसंसा ॥ एहाहाइ पवणं इय, चचारिवि दुःख सेक्काउ ॥ ८१२ ॥ अर्थः जेनेविषे शयन करिये तेने सथा कहिये. तेमां दुःखनी देवावाली सथा ते दुःख सथा. ते इय थने जावना जेद थकी वे प्रकारनीठे. तेमां इयदुःख सथा ते थमनोहर ख द्वादिरूपजाणवी. जावे इरियत चित्तपणे करी दुअमणपणु करे. ते इहां नाव थ की ते चार प्रकारे ठे. तेमां प्रथम प्रवचन जिनशासननो असइहवो. बीजी थनेरा के० बीजाने वस्त्रादिकना थलाननी प्रार्थनानुं करवुं. इहां चकार समुच्च य ने अर्थे ठे. त्रीजी तेमज काम मनोहर शब्दादिकनी आसंसा अजिजापानुं कर वुं. चोथी स्नानादिके करी शरीर प्रमुखनुं मर्दन करवुं. धोवा विठलवानी प्रार्थना करवी. ए रीते चचारिविके० ए चारे नावदुःखसथा जाणवी. एने विषे वर्तमान ठतो ते प्राणी कोइरीते पण सुख पामे नही. ॥ ८१२ ॥

ए जेम दुःखसथाये दु ख. तेम इहां सुख सथाते पण इय जावना जेदे करी पूर्वोक्त रीते कहेवी. मूलः—सुहसेक्काइवि चवरो, जइणो धम्माणु राय रत्तस्त ॥

प्रवचनसारोद्धार.

विवरीयावरणात्, सुहृत्सेवका उत्तिजसुति ॥ ८१४ ॥ अर्थ - जेम पूर्वोक्त दुःखत
चार कही तेमज जइणो के० यतिने सुखसत्था पण चार थाय ते पूर्वोक्तथी विपरी
जाणवी इहा यतिने गाढतर अर्मेनो अनुराग जे अनिजाय रूप तिहा रक्के
यासकळे चित्त जेनु, एवाने प्रथम जे प्रवचन असद्वहणा प्रमुख वोल कहा ते
थी विपरीत प्रवचननी सद्वहणा जाणवी तेमज बीजी परलाननी वागनु करु
त्रीजी मनोज्ञ शब्दादिकनी आशस्तानो अनाव चौथी आनादिकनु अप्रार्थनु
एम विपरीत आचरण करवाथी सुखसत्था थाय एमा वनेतो थको साधु तस
काल सुखी थाय ए वे द्वार साथे वखाएया ॥ ८१४ ॥

अवतरण - तेरसक्रियावाणोइति एटले तेर क्रियाना स्थानकनु एकशाने
एकवीसमु द्वार वखाएणे मूल - अष्टाणछा हिता, कर्मादिछीय मोसदिसुप,
अष्टउमाणमिचे, मायालोचेरियावहिया ॥ ८१५ ॥ अर्थ - जे करिये ते क्रिया
कर्मवधनु कारण चेष्टारूप तेना स्थानक जे जेद तेतेर ठे एक अर्थक्रिया, बीजी
अनर्थक्रिया, एम क्रिया शब्द सर्वत्र जोडवो त्रीजी हिता, चौथी अकस्मात्, पाव
मि दृष्टिविपर्याप्त, ठी मोसमृपाप्रत्यय, सातमी अदत्तवृत्ति, आठमी अध्यात्म
की, नवमी मानवृत्ति, दशमी मित्र, अग्यारमी माया, बारमी लोभ, तेरमी ईर्ष्या
पयिकी, ए तेरक्रियाना नाममात्र कहा ॥ ८१५ ॥

हवे सूत्रकार गाथाये करी वखाएणे मूल - तसथावर नूएहि, जोदमनितर
उकळेण ॥ थायपरस्तवयछा, तमउदम तयविति ॥ ८१६ ॥ अर्थ - त्रस, थाव
र रूप नूतके० प्राणी तेहने जो दम नितरईउके० दमकरवो पोताना आत्माना
धर्मरूप धनने अपहारे ते दम कहिये दम शब्दे हिता जे कोइकरे ते कळेणके०
कोइ कार्यने करवे करीने, ते पोताना शरीरने कार्ये अथवा पर जे बाधवादिक् ते
ने कार्ये जे करे तेने अर्थे दम एटले अर्थक्रिया श्री तीर्थकर देव कहेते ॥ ८१६ ॥

मूल - जोपुण सरडाईय, थावरकाय चवणलयाईय ॥ मारेउविदिऊण ठे
ईसो अणछाए ॥ ८१७ ॥ अर्थ - जे शरड शब्दे काकीडो, थादिशब्दकी उदर प्र
मुख त्रसकाय, थने स्यावरकाय जे वनस्पति ते वेजी सूर्यादिकने जे मारे एमन त्रस
जीवो मारे तथा वन जता वेदी ठानीने नाखे अर्थात् ते वेदीने नाखी दिये तन
अणछाएके० बीजी अनर्थ क्रिया कहिये ॥ ८१७ ॥

मूल - अहिमाइ वइरियस्त वइसि तेहीसर्वहिसेही ॥ जोदम थारजस, हि
सादमा हवइएतो ॥ ८१८ ॥ अर्थ - सर्प प्रमुख अथवा एवरीए थमारू अमु

क कांडकहणुंठे, ए अमने पूर्वे मारतो हतो अथवा सांप्रतके० हमणा मारजे, अथवा आवती कालेमारजे. एमजाणीतेने दंनपोडाकरे तोहिंसादंनक्रियालागे ॥८२८

मूल:- अन्नछाए निसिरई, कंमई अंन माहणे जोव ॥ जोवनिन्यंतो सस्तं, ठंदिजा साजिमाईयं ॥ ८२९ ॥ अर्थ:- एकने मारतां बीजाने मारे. अनेरा मृग, पक्षी, काकीमाने अर्थे निसिरई के० नाखे कंम शब्दे वाण नाखे आदियकी पछर प्रमुखथकी. अनेरा गमे ते प्राणीप्रत्ये जे कोइ मारे अथवा जे कोइ शाली मांहे अनेरा तृण प्रमुख ठेदतो यको ते शाली प्रमुखने ठेदे. ॥ ८२९ ॥

मूल:- एसअकम्हादंमो, दिधिविजास्तउ इमो होइ ॥ जोमिच ममिचंतिय ॥ काउंघाएअ अहवावि ॥ ८३० ॥ अर्थ:- ए चोथी अकस्मातदंन क्रिया जाणवी. हवे पांचमी दृष्टि विपर्यास क्रिया एवीरीते थाय के जे कोइ मित्रने अमित्र काउंके० करीने घाएज के० विनाश करे अहवावि के० अथवा. ॥ ८३० ॥

मूल:- गामाईयाएऊव, अतेणतेण चिवावि वाइजा ॥ दिधिविज्जा तेते, किरिया ठाणं तुपंचमयं ॥ ८३१ ॥ अर्थ:- गाममां रहनेरा कोइएक पुरुषे कांड एक अपराध कसो ठतां तेनायोगे जे संपूर्ण गामने मारे ठे, आ वागदृष्टि विपर्यास दंन. अथवा वली चोर न होय तेने चोर कही मार आपे ए पाचमुं दृष्टि विपर्यास नामे क्रियानुं स्थान कहिये. ॥ ८३१ ॥

मूल:- अचछनायमाईण वावि अछाइ जो मुसं वयइ ॥ सो मोसपचइउं दंमो ठछो हवइ एतो ॥ ८३२ ॥ अर्थ:- अचछके० पोताने अर्थे अथवा ज्ञाति वडेरा प्रमुखने अर्थे जे कोइ असत्य बोले ते मृपा प्रत्यक्षिक नामे दंन ठछो थाय. ॥ ८३२ ॥

मूल:- एमेव थायनायग, अछा जो गिएहई अदिन्नंतु ॥ एतोअदिन्नचित्ती, अप्रवीउं इमो होइ ॥ ८३३ ॥ अर्थ:- ए पूर्वोक्त मृपावादनी पेरेज जे पोतानो नायक एटले स्वामि तेना अर्थे जे गिएहई के० ग्रहण करे तथा स्वजन प्रमुख ए पाठ यकी एवो अर्थे थायठे के स्वजन ने अर्थे जे कोइ अदत्तादान जिये ते अदत्तादानवचिकी नामे सातमी क्रिया जाणवी. अने आठमी अथ्यात्मकी क्रिया आवीरीते थाय ते आगलि गाथाये देखाडे ठे. ॥ ८३३ ॥

मूल:- नवि कोइकिचिणई, तह वि दुहियएण डुमणो किंचि ॥ तस्त प्रघी सीसइ, चउरोठाणा इमेतस्त ॥ ८३४ ॥ अर्थ:- जेने कोइये कांडपण न कसु ठतां पण पोताना हृदयमा डुमन आमणो दुमणो थाय तेने आठमी अथ्यात्मकी क्रिया सीसइके० कहिये. एना चार ठाण ठे ते आगली गाथाये देखाडे ठे. ॥ ८३४ ॥

प्रवचनसारोद्धार

मूल - कोहो माणो माया, लोहो अग्रिहिरियए चेता ॥ जो पुण जाइमयाई, थ
विहेणतु माणेण ॥ ८३५ ॥ अर्थ - क्रोध, मान, माया, ने लोन ए अग्र्यात्मकी क्रियाने
कारण ते पुणके वली जाल्यादिक आठ प्रकारना मानके ॥ थनिमाने करीने

मूल - मत्तो हीलेइ पर, खिसइ परिजवइ माणवचेता ॥ माई पियनायगाइण
जो पुणअपेवि अवरहे ८३६ ॥ अर्थ - मत्तोके ० मदोन्मत्तयको परके ० बीना
ने हीलेइके ० हीलना करे परने उगे, परनी निदा करे, खिशाकरे, कदर्यनादिके ०
री पराजव करे ते नवमी मानप्रत्ययकी क्रिया जाणवी माईके ० माता पिता ज्ञा
ती, नाति स्वजन, सगा प्रमुख तेमने थोडे अवरहेके ० अपराधे पण जे पुरुष
ते मातादिकने शु करे १ ते आगली गाथाये कहेउ ॥ ८३६ ॥

मूल - तिष्ठ दम कुणई, दहणकणवध ताडणाईय ॥ तम्मिन्नदोसविची, कि
रियावाण नवेदसम ॥ ८३७ ॥ अर्थ - तीप्र एटले मद्दोटी दम पीडा करे दह
न एटले नाम देइ चिन्ह करे वध एटले दोरहेकरी बाधे ताडना प्रमुख करे ते
मित्रदेव वृत्तिनामे दशसु क्रिया स्थान जाणवु ॥ ८३७ ॥

मूल - एगारसम माया, अन्न हियपंमि अन्नवायाए ॥ अन्न आयरईवा, सकम्म
एण गूढसामघो ॥ ८३८ ॥ अर्थ - अग्यारमी माया क्रिया तेपोताना मनमा एक
चितवणा करीहोयथने सुखथी वीछु वोले वली आचरण त्रीजुज करे एम सपा

के ० सदाकाल डुष्टचित्तवत थको आपणे कमेंकरीशक्ति गुप्त राखे परने नजणावे ८३८
मूल - मायावत्ती एसा, इत्तोपुण लोहवत्तिया इणमो ॥ सावज्जारन परिगहे
सुसत्तो महत्तेसु ॥ ८३९ ॥ अर्थ - ए अग्यारमी मायावृत्ति क्रिया जाणवी इहा थ

की आगज हवे वली लोन प्रत्ययकी क्रिया वारमी कहेउ, ते आवीरीते ते साव
ज्ज जे सपाप आरन करे तो तेमां घणा जीवोनु उपमर्दन थाय ते महत्तेके ० परि
ग्रह धन धान्य रूप तेने विपे आसक्त थयो थको घणो सपाप आरन करे ॥ ८३९ ॥

मूल - तह इउी कामेसु, गिद्धो अण्णाणयं च रक्ततो ॥ अन्नेसि सत्ताण वह
वध मारणे कुणइ ॥ ८४० ॥ अर्थ - तह के ० तेमज स्त्रीना कामुक मनोहर श
बादिकने विपे पोतानु चित्त गृह आसक्तवत राखतो थको ते कारणने लीधे

थन्य प्राणीउने पण वध, वधन, मरणांत उपसर्ग करे ॥ ८४० ॥
मूल - एसेह लोहवत्ती, इरियावहिय अउ पचरकामि ॥ इहखलु अण्णार
स्ता, समिई गुत्तीसु गुत्तस्त ॥ ८४१ ॥ अर्थ - एसा के ० ए इहाजिनशासनने वि

पे लोनवृत्ति नामे वारमी क्रिया जाणवी तेरमी इरियाविहिनामे क्रिया ते अउ

के० इन्द्रा एनी व्युत्पत्ति एनीत्रे के ईरण के० गमन तेणेकरी जे सहित विशेष जे मार्ग ते इरिया पय. तिहा यऽ जे क्रिया ते इरियापयित्री कहिये. ए अद्यनो अये कहां. हवे गायानो अये कहेते. इहां सजु इति निश्च अणगार जे साधु ते इरिया समिति प्रमुख पांचसमिति अने मनोगुण्यादिकुत्रण गुति तेणे करी सहितहोय एवा.

मूलः— सवयं नु अणमनस्त जगवउ जाव चकु पम्हमि ॥ निवयउ ता तुहु माह. इरिया वद्विया किरियाएस्ता ॥ ७४२ ॥ अर्थः— सततं के० निरंतरपणे अ प्रमत्त साधुने विपे तथा बली उपशांत मोह क्षीणमोह. अने सयोगी जडण ए त्रण गुणजाणाने विपे वन्तता एवा साधु जगवत ते शरीर संबंधी बीजी समस्त क्रियानु ज्यो लगी रंधन करे. चहु के० नेत्र तेनो पञ्चमात्र मेयोन्मेष करे, एक सामायिक सात वंषजडण अतिथ्यल्प क्रिया याव ठे. एवाने प्रगटपणे इरिया पयित्री क्रिया तेरमो होय ॥ ७४२ ॥ इति गायो अष्टादशकाय.

अवतरणः— आगरिस्ता सामइए चउबिहेविवि एगजवेति जे आकर्षिये ते आकर्षे प्रथम लेवुं. अथवा प्रथम लेउने मूक्युं होय तेनुंज फरीयो जे ग्रहण कर वु ते आकर्षे कहिये. ते चारप्रकारना सामायक तेनेविपे एक नवमा केटला आकर्षे थाय? तेनुं एकशोने बाचीसमुं धार कहे ठे. मूलः—सामाईय चउदा, सुयदं सण वेस सबजेएहिं ॥ ताणइमे आगरिस्ता, एगजव पय जणियवा ॥ ७४३ ॥ अर्थः— एक श्रुतसामायक, बीजो, सम्यक्त्वसामायक बीजो देशविरति सामायक. चोयो सर्वविरति सामायक, ए चार प्रकारना सामायक ठे ए चारे सामायकना आकर्षे पूर्वोक्त शब्दार्थ एक नव पामीने एकनव आश्रीने आकर्षे जणियवा के० कहेवा तेज देखाडेते. मूलः—तिएहं सहसपुहत्तं, सय पुहत्तंच होइ विरईए ॥ एगजवे आगरिस्ता, एवइया हाति नायवा ॥ ७४४ ॥ अर्थः—प्रथमना त्रण सामायक तेने सहस्र पृथक्त्व एटले वेहजारथी मामीने नवहजार सुधी एकनवमां आकर्षे थाय. इहां पहिलोज सामायक पडिवजे, अथवा प्रथम लीयोठे ते मूक्यो अने फरी लेवो ते आकर्षे कहिये. अने विरईएके० सर्व विरतिनो आकर्षे तो शतपृथक्त्व एटले व सेथी मामीने नव से सुधि एक नवमां थाय. ॥ ७४४ ॥

हवे नाना नव आश्री कहेठे. मूलः— तिणिहमसंखसहस्ता, सहसपुहुत्तंच होइ विरईए ॥ नाणजव आगरिस्ता, एवइया दुति नायवा ॥ ७४५ ॥ अर्थः— प्रथम ना त्रण सामायकना आकर्षे असंख्याता सहस्र जाणवा. केमके ए त्रणे सामायकना आकर्षे एक नवमां सहस्र पृथक्त्व होय ते गुणाकार कखाथी असंख्या

सर्वनो अतिक्रम थाय. मूलगुण आश्री एक अतिक्रमे तो पांचेनो अतिक्रम थाय. ए कारणथी दश प्रायश्चित्त सफल थाय व्यवहार नय मत आश्री चारित्रियाने अति चारनो संजव ठे, अने निशे नयमतो जंगेज. यडुं. एउइमंवित्रेयं, अइदं पडुंतु बुद्धिमं तेहिं॥ एकंपि सुपरिसुद्धं, सीजगं सेससप्रावे ॥ एनो अर्थे करे ठे ईहां शीजांगना अ धिकारने विषे अइदंपर्यं के० ए रहस्य बुद्धिमंते जाणवु. जे कारण माटे एउ सुपरिसुद्ध शीजांग समस्तने सप्रावे होय, पण आवकनी परे हायावे. तेथी जंगे वर्त्ततो आवक कहिये, तेम ए न समजवुं. जो समस्त जंगे सहित होय तो सर्व विरति कहिये, पण एकादि जंगे वर्त्ततो सर्वविरति न कहेवाय. तेमाटे शीजांगना जांगा आवकने न थाय. मननी स्थिरता राखवाने अर्थे आवक गुणे तो जले गुणो

मूल:- लोए करणे सत्ता, इंदिय नोमाइ समणधम्माय ॥ सीजंगसहस्साणं, अछारसगस्त निष्पत्ती ॥ ८४७ ॥ अर्थ:- योगत्रण, करणत्रण, संज्ञाचार, इंदियपांच, नोमाइके० पृथ्वीकायादिकदश, अमणधर्मदश, एरीते शीजांगना जे अछार ह जार नेद तेजुं नि.पत्तीके० निपजवुं थाय. तेज कहेठे. ॥ ८४७ ॥

हवे विज्ञेपे एनी संख्या देखाडेठे मूल:- करणाइ तिन्निजोगा, मणमाईणी हवति करणाइ ॥ आहाराइसत्ता, चव सोयाइंदिया पंच ॥ ८४८ ॥ अर्थ:- ईहां प्रथम योग पठी सूत्रना बंध सारु बीजा बखाणियेठे. योग त्रण, ते मनोयोगादिक जाणवा. इहा गायाने धुरे करणाइ एटले करवुं जेनी आदिमांते एवा त्रण करण तथा आहारादिक चार संज्ञा जाणवी. अने सोयाके० श्रोत्रादिक पांचइंदिउ जाणवी.

मूल - नोमाई नव जीवा, अजीवकाउय समण धम्मोय ॥ खंताइ दस पया रो, एवं तिई नावणा एसा ॥ ८४९ ॥ अर्थ:- नोमाइके० पृथ्वीकायादिक नव जीव अने अजीव साये दश थाय. अमण धर्म ते खंत्यादिक दश प्रकारे एवके० एरीते तिईके० यंत्र पटादिक उपर लखवो. नावनाते एसाके० आगल कहेजे ॥ ८४९ ॥

तेहिज देखाडेठे. मूल - न करइ मणेण आहार सन्नविप्पजटगोउनिअमेण ॥ सोइं दिअ संवरणे, पुढविजिए खति संजुत्तो ॥ ८५० ॥ इय मद्रवा इजोगा, पुढवीकाए हवति दसजेया ॥ आउक्कायाइसुवि, इअएए पिमिअं तु तथं ॥ ८५१ ॥ सोइंदिएण एवं, सेसेहि विजइमं तउ पंच ॥ आहारसन्नजोगा, इअ सेसाहिं सहस्सडुगं ॥ ८५२ ॥ एवमणेण वयसाइएसु एव तुठ सहस्साइ ॥ नकरे सेसेहिं पिअ, एए सवेवि अछारा ॥ ८५३ ॥ अर्थ:- इहा नकरइके० करण लक्षण प्रथमयोग स्विकाखो ठे, ते मनसा ए प्रथम करणठे. आहारसन्न विप्पजट गोउनिके० आहारसंज्ञा विरहित यत्ताज प्रथम

सज्ञा तथा आवश्यकताए करी निरोधन कछोठे रागादिक गुण जेनो, एवी श्रोत्रे
यनी प्रवृत्ति तेथी प्रथमेन्द्रिय कहेली ठे एवीरीतीए शु न करे? ते कहेने पृथ्वी
काय जीवारन करे नही एवु तात्पर्यठे एणे प्रथम जीवस्थान क्कमायुक्तके० ह्
तिसपन्न एणेकरी प्रथम श्रमण धर्मजेद जाणवो ए प्रकारे करी एक शीज्ञाग याविजो
वित ठे एटले मने करी आहार सज्ञा रहित थको श्रोत्रेन्द्रियनो सवर करी क्कमायु
क्त पृथ्वीकाय जीवारन करे नही ए शीज्ञाग प्रथम अग याविजोवित एटले प्र
ठे हवे शेष ठे ते पण अतिदेशे करी देखावेट ॥ ८५० ॥

एज प्रकारना पूर्वोक्त अनिलापे करी मार्दवादियोगात्के० मार्दव आर्जवादि
दश पद सयोगेकरी, एटले जेम पूर्वे क्कमायुक्त एक जेद थयो तेम मार्दवने सयां
ग बीजा जेद, तेमज आर्यवने सयोगे बीजा जेद, एरीते पृथ्वी कायनो आश्रयक
री एटले पृथ्वी कायारन एवा अनिजापे करी, दश यतिधर्मेकरी, दश जेद ते दश शी
लविकल्प थायठे ते वली अण्यकायादि नव स्थाननेविपे पण थपि शब्दे करी दश
मा स्थाननीपेरे आक्रमण करीए, तेवारे सर्व जेद प्राकृतपणेकरी एकत्र कछायीए
कशो सख्या थायठे ॥ ८५१ ॥ ते मात्र श्रोत्रेन्द्रियने सो जेद थाय ठे तेमज वाक्कीनी
करिये तेवारे पाचर्श थायठे केमके इन्द्रियोना पाच प्रकार ठे माटे पाचजो थाय
ते मात्र एक आहार सज्ञा योगेकरी आ जेद थयाठे हवे शेष नय सज्ञादिक प्र
णेना पण पांचर्श पाचर्श जेद ए पूर्वोक्त रीतेज थाय एम सर्वना मलीने वे हजार
जेद थायठे ॥ ८५२ ॥ एहे हजार तेमात्र मनोयोगन प्राप्त थएला ठे तेमज वचन थन
काय एना पण ववे हजार जेद थाय ठे एम एकदर सख्या ठ हजार थायठे ए
ठ हजार मात्र न करोति ए मयांदाये प्राप्त थया तेमज शेष न कराये तेनापण ठ
हजार अने थनुमति न थापे एना पण ठ हजार जेद ठे ए सर्व मेलनिये ह्यारे
शीज्ञाना जेद एकत्रकछा ठता अठार हजार थायठे ॥ ८५३ ॥ एक योगेकरी थ
ठार हजारज थायठे एम काइ नयी, पण वे इत्यादिक सयोगजन्य जग जो आ
स्थाने जीरा हाय ता एना घणाज जेद थायठे एटले एक वे इत्यादिक सयाग
करी सयागनेविपे सातविकल्प थायठे एवाज करणने विपे, सज्ञाने विपे इदि
माने विपे, पृथ्वीकायादि विगरेनेविपे एक हजार तेवीस जग थाय ए प्रमाणे क्क
मादिकने विपे पण आ राशीनो परस्पर गुणाकार कछो होयतो त्रैवीश अथव
चौराशी करोड एकावन लाख त्रैसठ हजार वेशेने पासठ २३ ८४ ५१ ६३ २६४

जेद थाय ठे. तो पठी अठार हजारज केम कहा? एहुं कोइ पुठे तेने उत्तर कहे
 ठे के जो थावक यर्मनी पेते बीजा जंग करी सर्व विरतिनी प्रतिपत्ति थाय तो ते
 गणना योग्यठे. एक पण सीजांगना जंगना शेप सजाव ठे एटले जेद यता नथी
 एहुं नजाणवुं. कारण अन्यथा सर्व विरतीज थनारनही. एना यंत्रनीस्थापना करियेठे

जेनाकरति	जेनाकराति	जेनाभयति							
६०००	६०००	६०००							
मणमा	वयसा	तणुणा							
२०००	२०००	२०००							
निग्गिभा	निग्गिभय	निग्गिभपरि	निग्गिभमेदु						
हारमन्ना	सन्ना	ग्रह सन्ना	नमन्ना						
५००	५००	५००	५००						
श्रेणिंद्री	चुरिंद्री	ग्रोणंद्री	जीह्वाड्री	स्पणंद्री					
१००	१००	१००	१००	१००					
पुद्गलीका	आपकाया	तेउकाया	वागुका	वनस्पति	पेट्टिया	तेट्टिया	चौरट्टि	पवेट्टि	अजीसा
राम	रभ	रभ	यारभ	कायारभ	रभ	रभ	यारभ	यारभ	रभ
१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०
एनिवुआ	ममहवति	मग्गिभा	मुनिवुआ	तनवुआ	ममनाते	मच्चवुआ	मोयवुआ	आरुवणा	उभवुआ
तेमुणी	मुणीवदे	तेमुणीवदे	तेमुणीवदे	मुणीवदे	मुणीवदे	तेमुणीवदे	तेमुणीवदे	तेमुणीवदे	मुणीवदे
उदे	२	३	४	५	६	७	८	९	१०

अवतरण.— नयसत्तगंति एटले सात नयनुं एकशो ने चोवीसमुं द्वार कहेठे.
 मूलः— नेगम संगह व्यवहार उडुसू चव होइ वोयवे ॥ सदेय समजिह्मटे, एवंचूए
 यमूलनया ॥ ८५४ ॥ अर्थः— त्यां प्रथम नय शब्दनो अर्थे थावीरीते ठे के अ
 नंत धर्मात्मक वस्तु व्यवधारण पूर्वक एकादि कोइक नित्यत्वादिरु धर्मे कहोने
 पोतानी बुद्धि प्रत्ये प्रमाडे तेने नय अग्निप्रायनो विशेष कहिये. इहां जे नय नया
 तरने सापेक्षपणे थापणपाने अग्निप्रेत यमें स्थावादपूर्वक वस्तु पडिवजे ते पर
 मार्ये वृत्ते संपूर्ण वस्तुपामे अग्ने प्रमाण माहे अंतर्गजवे.

एमज जे नयने निरपेक्षपणे थापणपाने अग्निप्रेत यमें व्यवधारण पूर्वक व
 स्तुनुं जाणपणुं वाठे; तेज वस्तुना एकादेश ग्राहकपणा यकी नय कहिये.
 परंतु ते मिथ्यादृष्टी अग्रथावस्थितार्थ वस्तुना ग्राहकपणा यकी जाणवो. एज
 कारणे कहोठे के सवेनयामित्रावाडणोइति जे कारणे नयवाद ते मिथ्यावादने,

प्रवचनसारोद्धार.

ते कारणे जिनप्रवचनना जे जाण ते मिथ्यावाद परिहारनी वाठाये सव न्या
द पूर्वकज बोले थने यद्यपि लोक व्यवहारे साक्षात् स्याद्वाद प्रयुजे तथापि
पण तेनु ग्रहण करुजुज जोइये उक्तच अग्रयुक्तोपि सर्वत्र स्यात्कारायात्प्रमीर्य
विर्यानिपेधेन्यत्रापि, कुशलश्चेत्प्रयोजक ॥ १ ॥

अनुवाद वचन थने अतिदेववचनने विपे पण ते नैगमादिक सात नयने
तिहा नेकके० घणा प्रमाणे एटले महासामान्य अवातर सामान्य विज्ञेयादि वि
परिक ए प्रमाणे करी वस्तुनु विज्ञेयपण ते मिणीतेके० मिणिये एटले चापि
तेने नैगम कहिये अथवा निश्चितने ज्या गम एटले माहोमाहे जुदीनूदी तान
न्यादिक वस्तुनु ग्रहण ते नैगम कहिये अथवा गमके० मार्ग ते जेनेविपे ए
नथी तेने गम जाणवो एटले घणाप्रकारे करी वस्तुनु ग्रहणके० अंगीकार करे ते
यापरीते - सत्ताजकृण महासामान्य, अवातर सामान्य, इय गुण कर्मत्वादि
अत्यविशेष सकज असाधारण स्वरूप अवातर विशेष रूप यकी निवर्तन द्दम, ए
सर्व माहो माहे विगकजित स्वरूप माने तेमाटे नैगम कहिये
इहा शिष्य चालना करेते के जो ए सामान्य विज्ञेयना अंगीकारक कखा परतु जे
सामान्य ते इय थने विशेष ते पर्यायने कहिये तो ए इयास्तिक पयायास्तिक
नय मतना अयलवनपणा थकी तेने सम्यक्दृष्टि प्रतिपन्न जिनमतनी पर
कहिये तोज रुडु पण मिथ्या दृष्टी केम कहिये?
हरे एना उत्तर रुहेते ए मिथ्या दृष्टि ते सामान्य विज्ञेयन माहामाहे नूडा नू
वा मानेते जेमगुण यन गुणी अग्रयव ने अवयवीक्रिया नेकारक जेम एना जेदतन
त्या पण जेद माने तेमाटे रुणादनीपरे एने मिथ्यादृष्टिज कहिये ए नैगम नय कखा
धीजो सगृहनाति अज्ञेय विज्ञेयने परिहारे करी जगत्रयने सामान्यरूप परे
जिये ते समग्र नय कहिये
त्रीजो व्यवहरिये ते व्यवहार अथवा विज्ञेये करी व्यवहरिय निग कण्य ए
व्यवहारे करी सामान्य पण निरा करिये तेथी एने व्यवहार नय रुहिय नम
मरने विपेठतापाचेणने, तथापि लोक व्यवहारे करी तेने काला उणज रुहिय नम
नय जे ते ते अनेरावर्ण ठता पण तेने न माने मात्र एकनीज सुग्व्यता रु
चाया रुडु शब्दे सरज ते अतीत थनागत वक्र ने परिहारे वक्तमान कृण व
सूत्रे निरुक्तिपणे वस्तु दखाने, ते रुडु मूत्र अथवा रुडुसूत्र एटले रुडुग
पूर्वोक्त वक्रना परित्याग थकी सन्मुख थयुं ते जे अतज्ञान तेणे रुडुमूत्र न

श्रुत ज्ञान ग्रहण एटले अंगीकार करी शेषनुं अग्रहण कछु ए नय अतीतनो विनष्ट
अने अनागतना अनुत्पन्नपणाथकी अलब्धात्म लानपणा ने लीधे अर्थ क्रि
याने विपे असमर्थपणाना सज्ञाव थकी वर्त्तमानज माने. वली जे पारकी व
स्तु ते पण परमार्थ वृत्तिये अठता समान नि.प्रयोजनपणाने लीधे जेम परनुं
धन काम न आवे तेनीपेरे माने. वली लिंग, वचन, निन्न पणे ठतां एकज माने
अने निह्नेपाचारे माने. ते रुजुसूत्रनय जाणवो.

पांचमो शब्दते के० पडिवजिये शब्द वाच्येज जेनो अर्थ ते शब्द जाणवो. ते
सांप्रत वस्तुना आश्रवा थकी सांप्रतपणे एनुं नाम ठे. ए नय पण रुजुसूत्र
नी पेरे अतीत अनागतने परिहारे सांप्रत वस्तु माने. अने ए पारकी वस्तु पण
न माने तथा चार निह्नेपामांहे एक जाव निह्नेपोज माने. पण नाम, स्थापना,
ने इव्य ए त्रण निह्नेपा पटादिकनी पेरे घटादि कार्यना करनार न थाय. माटे
माने नही. वली ए नय ते लिंग तथा वचनना जेद थकी वस्तुनो पण जेद मा
ने. जेम तटी ते जूदो अर्थ कहे अने तट ते जूदो अर्थ वोले. एमज वली एकव
चन तथा बहुवचनादिक शब्दे जेद जाणवो. अने जे शक्र पुरंदरादिक शब्द ते
पण सुरपतिप्रमुख शब्दने अजिन्न लिंग वचनपणाथकी तेनो अर्थ पण अजिन्न
ज कहे. तेथी ए एकार्थ जाणवो. ए पांचमो शब्दनय कह्यो.

ठछो सं एटले एकीजावे शब्दनी प्रवृत्तिने विपे जे आरूढ थयोठे, प्रवर्त्योठे ते समनि
रूढ कहिये. ए नय पर्याय शब्दना जूदा जूदा अर्थ मानेठे ते आवीरीते:-घटनात् घटः
स्त्रीना मस्तकने विपे अरोह लक्षण चेष्टा करे तेवारे घट तेमज कुट एटले कांटिल वाच
कठे. इहां नीचे पद्मोलो, उपर सांकडो एवा आकारनो धरनार ते कुट. एमज उज
अने उज धातु पूरणार्थ ठे. तेवारे कुके० पृथ्वी तेने विपे रह्यो यकोउंजके० पूरि
ये ते कुज कहिये. जेवारे भूमिकाने विपे रह्यो ठता पाणी प्रमुख साथे पूरिये ते
वारे कुज कहिये. एम समस्त पर्याय शब्दनी साथे नानाप्रकारे पडिवजे अने व
ली एहुं कहे पण शब्दांतरे जे अजिधेय ते इव्यने पर्यायपणे अन्य शब्द वाच्य
वस्तुरूपपणुं न पडिवजे. अने एकपणाने पडिवजे. तेथी सकल लोक प्रतिष्ठ व्य
वहारनो उहेद थाय. जेम शब्दनय लिंग वचनादिकने जेदे जेद कह्यो तेम एने
पण पर्याय शब्दो जेद अंगीकार कखो. ए ठछो संमनिरूढनय कह्यो.

सातमो एव शब्द प्रकारनुं वचन ठे ते जेहवो व्युत्पत्तिनो प्रकार तडूप पणे जूत
के० पद्मोचे ते एवंजूत नय कहिये. एवंजूत शब्द कहिये. ते साधवाने जे नय सम

थैवान थाय तेने पण एवचूत कहिये ए नय शब्दने थयै साये प्रिजेपित करेने थयैना
 वशथकी शब्दनु निश्चितपणु थाय घट शब्दे तत्वथकी तेज के जे चेष्टावत शब्दना
 वशथकी ते शब्द वाच्य निश्चितपणु थाय ओष ते आपणे अनिवेये ग्रन्थपणा
 थकी न कहिये एमज पाचडिय, विग्रिय वलादिक दशग्रिय प्राणने जे गरण
 करे ते प्राणीनेज ससारी जीव कहिये पण ओष प्राण वारण व्युत्पत्तिये रहित
 खत्रोक सिद्धनेरिपे आत्मा कहिये जे कारणे अतीतके ० ज्ञान दर्शन सुर्यादिक पया
 प्रते जाय तेथी आत्मा कहिये एवी शब्दनी व्युत्पत्ति त्याज ठे ए सात मूल नय कहा
 ह्ये ए नयोना जेदोनी सरख्या रुहेने मूल - एकेकाय सयग्रिहो, सत्तनय सया
 हवति एवतु ॥ बीडग्रिय आएसो, पचेर सया नयाणतु ॥ ८५५ ॥ अर्थ - नैगमादि
 क जेनु प्रथम स्वरूप कहु ते सात नय मूल जाणरा तेवारपठी नैगमनयना
 शोचेद एमज नयहना पण शो चेद एरीते एकेका नयना शा शा चेद करता
 सात नयना सात शा चेद थायने थने बाजोपण आएसो एटजे थावेग शब्द
 मतठे त्या पचेर के ० पाचज नयना शो शा चेद थायने ते आवीरीते के
 समनिरुद्ध ने एवचूत ए रे नय शब्दपणाथकी शब्द नयमा थयतरे तेगरे
 ग्रण नय मली एकनी विवहा करिये तो पाच मूल नय थाय तेना प्रत्येके शा
 शा चेद करता पांच शा चेद थाय थने अपिशब्दथकी ठ शा तथा चार गा
 थन व शा चेद पण थायने ते आवीरीते जा सामान्य ग्राहि नैगम नय सग्रह
 ने रिपे प्रहपिये थने ग्रय रिजय ग्राहो नयम जे ठे ते व्यग्रहारमा प्रहपि
 य तेगार सातमाथा नैगमना नाप कहा तथा ठ नयना ठ शा चेद थाय एम
 ज नैगमना जाप तथा समनिरुद्ध ने एवचूत ए रे नय पुरे शब्द नयमा मम
 यताया ठे तेथी वाकीना सग्रह, व्यग्रहार, कजुसूत्र न शब्द ए चारमुन नयना
 शा शा चेद करता चारशा चेद थाय तेमज इव्याथिक ने पयायाथिक ० मुन
 रे नयज ठ तेनी अपेक्षाये वशा नेदज थाय तेमां नैगम, सग्रह ने व्यग्रहार ए
 ग्रण नय इव्याथिकमा अतरजनेने थन ग्रय कजुसूत्र, शब्द, समनिरुद्ध न ए
 चूत ए चार नय पयायाथिक नयमा अतरजनेने थयरा सात नयना अमग्याना
 नेदपण थायने नागड्या गयण पद्दा, तागड्यादुति नयराया इव्याथिकना
 रमु थनत यमात्मक ठ, तेमां एक धर्म मान बीजा धर्म न मान नमदाग
 एसाते अनित्यज माने तेने इनेय जाणरा थन सनेय त्यादाद दीग न नित्या
 नित्य न माने ए प्रमाण ठ इति गाथा ह्यार्यो ॥ ८५५ ॥ सात नयनु द्वार समात थयु.

अवतरण - वज्रगहण विद्राणति एटले वस्त्र लेवानी विविनु एकशो ने पची
 शयुं ६१ रुद्धे. मूज - जन्न तयछाकीयं, नेयचुयं नेयगद्विय मन्नेसिं ॥ आहउ
 पामिञ्चयि कण्ण नादुणोवउं ॥ ७५६ ॥ अर्थ - प्रथम वस्त्र त्रण प्रकार
 नात्रे. एरुतो एरुदियना अययययी उत्पन्न ययां, जेम खुमो रुपाज यकी ययो ते
 जाणया वीजा विरुल्लेदियना अययय यकी यया एया सौगंवादिक्क एटले कमी जे
 जीयमा तेओयी उत्पन्न यनारा, जंवा के रेगमादिक्क जाणया. वीजा पंचेदियना
 अययय यकी निप्पन्न ययां जे कवज लावमि प्रमुख वली एक यथाकृति, एटले
 जेमाहे सीयवानुं काम पडे नही जेवुमळुं तेवुज उपयोगमा थावे, वीजुं अल्प प
 रिकर्म ते जेमा एरुज सीयणी थाय. वीजुं बहुज परिकर्म ते जेमा सीयणी यणी
 थाय अने ते यणा कटका करीने सीवेलुं होय. इत्यादिक जेठ जाणया. ॥ ७५६ ॥

तेमा पहेलुं यथाकृत मजे तो अल्प परिकर्म न लेवु. अने अल्प परिकर्म मज
 तुं होय तो बहुज परिकर्म न लेवु. एम वेउने थनावे बहुज परिकर्म लेवु. जेम
 जेम सयमनो व्याघात न थतो होय तेम तेम लेवु ए गज्जवाति जिये त्या जे न
 तयछा के० ते वस्त्र साधुने अर्थे कीत एटले वेचातु मूल थापी लीधुं न होय. वली
 यतिने अर्थे वणुं पण न होय. तथा नयगद्विय के० जे वस्त्र थापणा पुत्र कलत्र
 कर्मकरादिक पासेयी तीनवी लीधेनुं न होय. वली अह्व शब्दे अन्याहत ते स्व
 ग्राम ने परग्रामना जेठे करी वे प्रकारनुं ठे.

त्या जे हाटे वस्त्र थाय. पठी मनमां जाणे के यति वस्त्र वोहोरवा आवडो
 एम जाणी वेरे लावी राखे ते स्वग्राम अन्याहत जाणवुं. अने परग्राम अन्याह
 त ते वीजा गामयकी लावी थापे ते परग्राम अन्याहत थाय.

ग्रामित्य ते जे वीजा पासेयी उज्जीनुं लेइ साधुने थापे इहां पिंम विशोधिना
 दोष समस्त. वली विशोधि कोटी अविशोधि कोटी जाणवी. त्या जे साधुने अर्थेज
 वस्त्र वणाव्यु होय ते अविशोधि कोटी. अने जे धोवरावबु प्रमुख साधुने अर्थे
 करावे ते विशोधिकोटी इत्यादिक दोष रहित जे वस्त्र होय ते साधुने लेवु कटपे

हवे कल्पनीय वस्त्रमा पण जे वस्त्र लेता सारु नगरं थाय ते देखाडेठे.
 मूल - थंजण खंजण कदम, लित्ते मूल जस्सिय अग्गिविदडुं ॥ तुस्सिय कुट्टिय
 पङ्कवलीढे होइ विवागु सुह असुहोवा ॥ ७५७ ॥ अर्थ - थंजन ते सुरमो, खं
 जन ते दीपमज, अने कदम एटले कादव अथवा गामाप्रमुखनी मली ते प्रसि
 द्ध ठे. तेणे करी लित एटले खरडायलु वस्त्र होय, अथवा उंदरे करडेलुं होय,

प्रवचनसारोद्धार

यवान थाय तेने पण एवचूत कहिये ए नय शब्दने अर्थ साये विशेषित करे अर्थ
 वशयकी शब्दनु निश्चितपणु थाय घट शब्दे तत्वयकी तेज के जे चेष्टावत शब्दना
 वशयकी ते शब्द वाच्य निश्चितपणु थाय ओष ते थापणे अनिवये शून्यपण
 यकी न कहिये एमज पाचेइय, विविध वजादिक दशमि प्राणने ने गण
 करे ते प्राणीनेज सतारी जीव कहिये पण ओष प्राण वारण व्युत्पत्तिये रहित
 सूत्राक्त सिद्धनेविषे आत्मा कहिये जे कारणे यतीतके ० ज्ञान दर्शन सुरादिक पया
 प्रते जाय तेथी आत्मा कहिये एवी शब्दनी व्युत्पत्ति त्याज ठे ए सात मूल नय कहा
 हवे ए नयाना चेदोनी सख्या कहेंते मूल - एकेकोय सयविदा, सत्तनय सया
 हवति एवतु ॥ बीउविय आएसो, पचेव सया नयाणतु ॥ ८५५ ॥ अर्थ - नामादि
 क जेतु प्रथम स्वरूप कसु ते सात नय मूल जाणवा तेवारपठी नेगमनयना
 शोनेद एमज सग्रहना पण शो चेद एरीते एकेका नयना शो गा चेद करता
 सात नयना सात शा चेद थायते अने बीजापण थाएमा एटले थाएने शब्द
 मतठे त्या पचेव के ० पाचज नयना शो शो चेद थायते ते आवीरीते क
 समजिरुठ ने एवचूत ए वे नय शब्दपणायकी शब्द नयमा अवतरे तेवार
 त्रण नय मली एकनी विवक्षा करिये तो पाच मूल नय थाय तना प्रत्येके शा
 शो चेद करता पाच शो चेद थाय अने अपिशब्दयकी ठ शा तथा चार गा
 अने व गा चेद पण थायते ते आवीरीते जा सामान्य ग्राहि नगम नय सग्रह
 रिपे प्रदूपिये अने ओष त्रिजप ग्राही नगम जे ठे ते व्यवहारमा प्रद्वि
 तेगार सातमाथी नेगमना नाप रुखा तेथी ठ नयना ठ शा चेद थाय एम
 नेगमना जाप तथा समजिरुठ न एवचूत ए वे नय पुर्वे शब्द नयमा सम
 ग्राया ठे तेथी वाकीना सग्रह, व्यवहार, कुरुसूत्र ने शब्द ए चारमन नयना
 शा चेद करता चारशा चेद थाय तेमज इव्याधिक ने पयायाधिक ए मून
 नयज ठे तेनी थपेदाये वशा चेदज थाय तेमा नेगम, सग्रह न व्यवहार ए
 नय इव्याधिकमा अतरनेठे अने ओष कुरुसूत्र, शब्द समजिरुठ न एव
 ए चार नय पयायाधिक नयमा अतरनेठे अथवा सात नयना असख्याता
 ए थायते जाणइया वयण पहा, तावइयादुति नयवाया इत्यादिवचनात्
 तु अतत यमात्मक ठे, तेमा एरु धर्म माने बीजा धर्म न मान चमदावा
 अनित्यज माने तेने दुर्नय जाणया अत सर्वनय स्याद्वाद दीया त नित्या
 माने ए प्रमाण ठे इति गाथा इवार्थ ॥ ८५७ ॥ सात नयनु द्वार समाप्त यथु.

अवतरण - वज्रगदग विद्राणंति एटजे वस्त्र ज्ञेयानी विविध एकशो ने पची
 शम् ६४ कहेंते. मूत्र - जत्र नयछाकीयं, नेयचुय नेयगदिय मन्नेति ॥ आहड
 पामिञ्चिय कण्ण मादुणोवजं ॥ ८७६ ॥ अर्थ - प्रथम वस्त्र त्रण प्रकाश
 नात्रे एकतां एकेडियना अययवथी उत्पन्न थयां. जेम सुमो कपाज थकी थयां ते
 जाणया. बीजा विरुजेंडियना अययव थकी थया एवा सजंयादिक एटजे रुमी जे
 जीयमा तेथोथी उत्पन्न यनारा. जेवा के रेगमादिक जाणवा बीजा पचेंडियना
 अययव थकी निष्पन्न थयां जे कवज लोवनि प्रमुख वजी एक यथारुति, एटजे
 जेमाहं सीयवानुं काम पडे नही. जेवुमयुं तेवुज उपयोगमा थावे, बीजुं अत्प प
 रिकर्म ते जेमा एकज सीवणी थाय. बीजुं बहुज परिकर्म ते जेमा सीवणी थणी
 थाय अने ते थणा कटका करीने सीवेजुं होय. इत्यादिक जेद जाणवा. ॥ ८७६ ॥

तेमा पहेजुं यथाकृत मले तां अत्प परिकर्म न जेवुं. अने अत्प परिकर्म मज
 तुं होय तो बहुज परिकर्म न जेवुं. एम वेवने अनावे बहुज परिकर्म जेवु. जेम
 जेम समयमनो व्याघात न थतो होय तेम तेम जेवु ए गज्जवाति जिये त्या जे न
 तयछा के० ते वस्त्र साधुने अर्थे कीत एटजे वेचातु मूल थापी लीधुं न होय. वली
 यतिने अर्थे वण्यं पण न होय. तथा नयगदिय के० जे वस्त्र थापणा पुत्र कलत्र
 कर्मकरादिक पासेथी ठीनवी लीधेजुं न होय. वली अहठ शब्दे अन्याहत्त ते स्व
 ग्राम ने परग्रामना जेदे करी वे प्रकारनु ठे.

त्या जे हाटे वस्त्र थाय. पठी मनमा जाणे के यति वस्त्र वोहोरवा आवशे
 एम जाणी पेरे लावी राखे ते स्वग्राम अन्याहत्त जाणवु अने परग्राम अन्याह
 त ते बीजा गामथकी लावी थापे ते परग्राम अन्याहत्त थाय.

ग्रामित्य ते जे बीजा पासेथी उज्जीनुं जेइ साधुने थापे इहां पिंम विशोयिना
 दोय समस्त. वली विशोयि कोटी अविशोयि कोटी जाणवी. त्यां जे साधुने अर्थेज
 वस्त्र वणाव्युं होय ते अविशोयि कोटी. अने जे थोवरावजुं प्रमुख साधुने अर्थे
 करावे ते विशोयिकोटी. इत्यादिक दोय रहित जे वस्त्र होय ते साधुने जेवु कटपे

हवे कटपनीय वस्त्रमा पण जे वस्त्र जेतां सारु नगरं थाय ते देखाडेंते.
 मूलः—अंजण खंजण कदम, लिने मूस नरिय अग्निविदडु ॥ तुसिय कुट्टिय
 पङ्कवलीढे होइ विवायु सुह थसुहोवा ॥ ८७७ ॥ अर्थ—अंजन ते सुरमो, ख
 जन ते वीपमल, अने कदम एटजे कादव अथवा गामाप्रमुखनी मली ते प्रसि
 ६ ठे. तेणे करी लिने एटजे खरडायलु वस्त्र होय, अथवा उंदरे करडेजुं होय,

તથા ઉદેશ કરમેજું હોય, તથા આગમા વચું હોય, તુણેજુ હોય અથવા ખાત્રી
 થે કૂટતા થકા કાઠરી સાથે કૂટાણુ હોય, ઠિડ પડચુ હોય, વની પઙ્કર કેં પુ
 રાણાદિક પર્યાયે કરી દટલે જીર્ણપણા જે યુક્તને એવા વસ્ત્રના પ્રદૂષ થકી
 વિપાક જે પરિણામ તે જલો અથવા જૂનો જેવો હાય તે વિગિ વિગેપ દેરાડે જે
 પહેલો જેવારે વસ્ત્રનો આપનાર વસ્ત્ર વહોરાવવા આપે તેવારે તે વસ્ત્ર લાવ
 ઝલેડી જોડયે જો તેને ઝેડે કાડ સુવર્ણાદિક વાઘુ હોય તો ગૃહસ્થને કહે ન
 યા ગાઠ ઝલેડી જુઠ તેવારે તે ગૃહસ્થ પાતેજ જોડને તે ગાઠમા વાધેજી વીન
 લડીયે અને પોતે સાધુ દેશે તો પોતેજ તેને આપે વધપિ ગૃહસ્થને કહેતા થકા
 અધિકરણ દોષ થાય તે થોડુ સમજવુ. પણ જો નજ કહે તો સવલ ઠઠાદાદિક દાપ
 પ્રાપ્ત થાય અને સુવર્ણાદિક ન હોય તો અજનાદિક જોડ ગુણ દોષ વિચારણા કરો
 મૂલ - નરનાગ કાદ વઘે, ચવરો ઝોણાય દોઝિ અતાય ॥ દોઝસા વઢીઝ, મ
 સેરગસ્ત દાકતુ ॥ ૮૫૮ ॥ અર્થ - નરનાગ વસ્ત્રના કરિયે તેમા ચાર મૂળા,
 અને દોઝિકે વ ઝેડેડા, તેમજ વે નીચે તથા ઉપરની કીનારીના નાગ અને એક
 મને કે વસ્ત્રનો માહેલો નાગ એરીને નવનાગ કરિયે ॥ ૮૫૯ ॥

મૂલ - ચત્તારિ દેવયાનાગા, હુવેનાગાય માણુસા ॥ આસુરાય હુવેનાગા, દાણુ
 ણ જાણ રરુસ્તો ॥ ૮૫૯ ॥ અર્થ - ચારકુળાના ચારનાગ તે દેવતાના નાગ જાણ
 યા, વે ઝેડાના નાગ તે મનુષ્યના જાણવા વે કીનારીના નાગ તે અસુર દવાના
 જાણયા અને વચમાનો એક નાગ તે રાક્ષસનો જાણયા ॥ ૮૫૯ ॥

હરે એનુ ફજ દેરાડન મૂલ - ઘરેસુ ઉત્તમા લાજો માણુસ્મેમુ ય મધિમો ॥ આ
 સુરેસુ ય ગેજન, મરણ પુણ જાણ રરુસ્તે ॥ ૮૬૦ ॥ અર્થ - ચાર દેવતાના નાગન
 વિષે જો કદાચિત્ પૂર્વાંક અજનાદિક લાગ્યાહોય તો ત્યા ઉત્તમ નાગ જાણયા
 અને મનુષ્યના નાગમા જા પૂર્વાંક અજનાદિક લાગ્યા હોય તો સારુપણ નહી ન
 માતુ પણ નહી મધ્યમ ફજ જાણવુ અને અસુરના નાગમા અજનાદિક નાગો
 હોય તો તે વસ્ત્ર વોહોરયા થકી ગ્જાનત્વ રોગની ઉત્પત્તિ થાય અને રાક્ષસના
 નાગમા અજનાદિક આપે તો મરણ પ્રાપ્તિ જાણવી ॥ ૬૩ ॥ અર્થ - વચારાયે ॥ ૮૬૦ ॥

અવતરણ - વચહારા પચતિ દટલે પાચ વ્યવહારનુ દાકશા ને ઠવીમસુ દાર
 કહેજે મૂલ - આગમસુય આણા ધારણાય જીવચ પચ વચહારા ॥ કેવન મણાદ
 ચવદસ, દસ નવ પુવાડ પદમાઠ ॥ ૮૬૧ ॥ અર્થ - વચહરિયે જીવાદિક જણક
 રીને તેને વ્યવહાર કહિયે થપવા સાધુને પ્રવૃત્તિ નિવૃત્તિ રૂપ તે વ્યવહાર તના

प्रवचनसारोद्धार.

ए जे ज्ञान विशेष तेपण व्यवहार कहिये. ते व्यवहार पांच प्रकारेठे. ते
आगम व्यवहार ते आगम्यतेके० जाणिये जेणेकरीने पदार्थेने तेने
कहिये. बीजो जे सांजलीये ते श्रुतव्यवहार जाणवो. त्रीजो जेणेकरी आ
इश आपिये ते आज्ञाव्यवहार जाणवो. चौथो धारिये ते धारणाव्यवहार
पांचमो जीत शब्दे आचार ते जीत व्यवहार जाणवो.

प्रथम जे आगम व्यवहार ते केवलज्ञानी मनःपर्यवज्ञानी, अवधिज्ञानी, चउ
र, दशपूर्वधर. अने नवपूर्वधर एनो व्यवहार ते एज ठ प्रकारनो ठे. तेमां प्रथम
वलीना ग्रहण थकी आलोचना केवली पासेथी लेवी केवलीने अज्ञावे मन प
नी पासेथी आलोचना लेवी. एम पाठला पाठलाने अज्ञावे आगला आग
पासेथी आलोचना लेवी. त्यां केवली प्रमुख जे ठे ते आगम व्यवहारी समस्त
चार पोतेज जाणे, तेनी पासे गया ठतां ते पोतेज अतिचार प्रगट करी आ
ना थापे किवा अन्यथा प्रकारे एवी आशंका चित्तमांहे आणे ते कहेठे.

जः-कहेहिं सर्वं जो बुत्तो, जाणमाणो विगूह्द ॥ नतस्तदिति पठितं, वित्तिअ
सोह्य ॥ ७६१ ॥ अर्थः-किंवा अन्यथा प्रकारे एवी आशंका चित्तमांहे लावीने
आगम व्यवहारी पुरुष जे आलोचनानो आपनार ते आलोचना लेनारने कहे
तुं तारा सर्व अतिचार कहे पण ते जाणमाणोके० पोताना दोष सर्व जाणतो
को पण जो मायाये करी विगूह्दके० गोपवी राखे तो तेने प्रायश्चित्त थापे नही.
ने वित्तिके० एवु कहेके अन्यत्र स्थानके जइ प्रायश्चित्तनी शुद्धि करो ॥ ७६१ ॥

मूल.-न संनरेइ जे दोसे, सप्रावा नय मायउ ॥ पञ्चस्की साहाए तेउ, मायणोउन
साहाए ॥ ७६२ ॥ अर्थः-वली जेने दोसके० अतिचार ते नसंनरइके० सांनरे
नही, चित्तमा थावे नही सप्रावाके० स्वनावेज न संनारे, परतु नयमायउके०
माया एटलेकपटे करीज नथी केतो; एम नथी. तो तेवाने पञ्चस्कीके० केवल ज्ञान
ना धरनार ते लागेलां दूषण सर्व वर्णन करीने साहाएके० कहे, अने माया
बंतने कहे नही. केमके ते एवुं जाणे जे एने कहीश तो पण पठी व्यर्थ थशे. तेमाटे मा
यावतने कहे नही अने स्वनावे जेने विसर्जन थया होय पण निष्कपटी होय तेने
कहे. इहा चउद पूर्वधरने यद्यपि परोह ज्ञान ठे तोपण उपयोग दीधायी जेटलुं
केवली कहे तेठलुं ए पण कहे. इहा कोइ एवु कहेशे के आगम व्यवहारी जाणे तो
तेने एटलुंज कहिये जे मने आलोचना थापो. पठी आपणा प्रायश्चित्त ते पोता

नी मेले आपणने कहीने ते माफक आनोयणा पण आपणो, माटे आगम
 हारीने जागेला दोष विस्तारीने कहेवानी जरूर नथी ॥ ८६३ ॥
 एने उत्तर कहेते के, ते रुडु कसु परतु आलोयणाची घणा गुणने ए
 सम्यक् आराधना थाय थने आलोयणहारने उत्साहने थयें गुरु एम कहेते
 वत्स, तु धन्य जाग्यवत ठे के, एम मानने हणीने पाताना आत्माना हितने
 ये पोतेज रहस्य प्रगट करेते ए वात महाऊर्जनने एम कहेतेची ते समस्त प्र
 नि शक्य थडने जे गुरु प्रायश्चित्त आपे ते दर्शवत ठतो करे एम करतो थको
 एप कालमां निर्वाणपद पण पामे ए प्रथम आगम व्यवहार कह्यो
 हवे बीजो श्रुत व्यवहार कहेते मूल -आयारपकप्पाई, तेस तव सुय विणिहिदा
 वेसतरठियाण, गूढपयालोयणाआणा ॥ ८६४ ॥ अर्थ - आचारप्रकटप ते नि
 तीय सूत्रवे आवे जेने, एवा व्यवहारसूत्र, वृहत्कटप, दशश्रुतस्कथ, थग्यार अग,
 थने नवपूर्वथकी शेष पूर्व पण श्रुतव्यवहारमाहेज ठे ए सर्व विनिर्विष्टके० कहावे
 हवे श्रुतव्यवहारी जे थाय ते प्रगटपणे आगलाना थनिप्राय जाणवान
 अर्थ तेना मुख थकी त्रणवार दूषण कहेवरावे, पण एरवार न कहेवरावे केम
 के श्रुतव्यवहारी जे होय ते एवु पण न जाणे के या छुवा मनथी याजोचेवे
 किवा साचा मनथी ए आलोचेवे, एवो तेनो थनिप्राय जाणी शके नही तेथी ए
 कज वार न कहेवरावे पेहेली वारे कहेठते एम कहेके मने निष्ठा हती माटे साज
 व्युनही तेथी बीजीगर कहेवरावे तेवारे फरी कहेके मे बरावर हैयामा धावु
 नही माटे फरी त्रीजीगर कहेवरावे ते समये बरोबर कहेतो पठी ए निर्मायवे, थने
 जो विपरीत कहेतो समजवु के था परिणामे करी कुटिलवे त्यारे तेना पाच दिवसतह
 वास कखो ठतां था मायावीठे के नथी ? तेनी खातरी करी जो मायावी ठे एम जणाव
 तो थयवा जो छुवु कहेतो प्रथम तेने छुगवु प्रायश्चित्त आपी पठी आनायणा आपे
 हवे त्रीजु आझाव्यवहार कहेते वेसतरके० जेवेडु आचार्य थने सूत्र अर्थना आते
 ववा थकी महागीतार्थ होय, पण जयावलना क्षीणपणायकी विहारक्रम करी
 कता नथी, थने दूर वेशातरे रह्या ठे पण माहोमाहे मली शकता नथी थने
 वेमा एक प्रायश्चित्त लेवा वाठे ठे, थने तेवा गीतार्थ शिष्यने अजावे धारणा
 शल योगीतार्थ शिष्यन सिद्धांतनी जापाये गूढार्थ अतिचार आसेवनाना पद
 ही बीजा आचार्य पासे मोकळे पठी ते आचार्य तेना थपराध श्रवण करी
 प, क्षेत्र, काज, नाव तथा सधण धृति बलादिक विचारी पोते त्या जाय

अथवा तथाविध गीतार्थ शिष्य तेनी साये कहेवराची मोरुले, अथवा तेना अजावे जे आब्योत्रे तेनेज फरी अतिचार विशोयि कहीने मोरुले, ए आझाव्यवहार जाणवो.

हवे चोथो धारणाव्यवहार कहेत्रे. मूल.— गीयवेषं दिन्नं, सुद्धि अवरहिऊण तह चेव॥दितस्त धारणा तह, उद्धियपयधरण रूवावा॥८६५॥ अर्थः—कोइक गी तार्थ संविद्ध आचार्य कोइएक शिष्यादिकने कोइक अपराधने विपे इव्यादिक चारे जोइने जे विगुद्धि दीयि होय, पठो ते शिष्य गुरुनी आपेली शुद्धि मनमांहे धारी ने बीजा कोइरुने तेवाज अपराधे तेज शुद्धि आपे. एम वेता यकां धारणा व्यवहार कहेवाय. तहके० तेमज उद्धतपद धरणरूप अथवा धारणा ते आवी रीते. कोइएक वेयावच्चनो करनार शिष्य ठे, पण ते समस्त वेद श्रुत योग्य नथी, ते वारे तेने आचार्य प्रसाद करीने केटला एक प्रायश्चित्तना पदनो उद्धर करीने कहे, पठो ते पदने ते शिष्य धारी राखीने अन्यने तेज पद माहेली आलोय णा आपे. ते धारणाव्यवहार कहिये. ॥ ८६५ ॥

हवे पांचमोजीतव्यवहारकहेत्रे. मूलः—दवाइ चितिकणं, संघयणाईणि हाणिमास ज्ञ ॥ पायश्चित्तं जीयं, रूढं वा ज जहिंगडो॥८६६॥ अर्थः—जे अपराध उपन्याथी पूर्वे सा धुयो घणुं तप करीने तेनी शुद्धि करता हता तेज अपराध उपन्या ठतां सांप्रत एटले हमणाने काले इव्यादिक चारने चिंतवी संघयण धृति तथा बलनी हाणी जाणी जे योग्य तपनुं प्रकार प्रायश्चित्त आपे, तेने समय जापाये जीत एवो गीतार्थ महंत पुरुषो कहे ठे. अथवा जे प्रायश्चित्त जे आचार्यना गव्ममां सूत्रयकी अधिक न्यून प्रवर्त्यु होय अने ते बीजा अन्य घणा गीतार्थोने मान्य होय तेने रुढ जीत व्यवहार कहिये. ए पांच व्यवहार मांहेला कोइ पण व्यवहारे सहित गीतार्थ थाय. तेनी पासेथी प्रायश्चित्त लहिये, परंतु अगीतार्थ पासेथी प्रायश्चित्त लेवा थ की दोपनी उत्पत्ति थायठे, उक्तंच, अमीउ नवियाणाइ, सोहि चरणस्त देइऊणहि यं ॥ तो अष्पाण आलोयगंच पाडेइ संसारे ॥ १ ॥ इति पट्ठाथार्थः ॥८६६॥

अवतरणः—अहाजायंति एटले पांच प्रकारना यथाजात कहिये. तेनुं एकशो ने सत्तावीसमुं धार कहेत्रे. मूलः— पंच अहाजायाई, चोलगपटो तहेव रयहरणं ॥ उप्पिय खोमिय निस्सेऊ, जुअलयं तहय मुहपत्ती ॥८६७॥ अर्थः—यथाजात पणु जन्म श्रमण पणा आश्रयी ने जाणवु. त्या जेवारे चारित्र्यनुं ग्रहण करे तेवारे ए पांच वानां थायते कहेत्रे. पहेलो चोलपटो, ते प्रसिद्धे तेमज बीजो रजोहरण, त्रीजो उर्णि क, एटले उनसबंधी, चोथो हामीक एटले रुतसबंधी अने नसीजनो शुगल तेमां एक

પ્રવચનસારોદ્ધાર

નસીજ તો ઝનિમાહે થાય. વાંમી ઊપરત્રણ વિટલીજેનીવલે તે પહેજી નસીજ અને વીજી હાયને ત્રીજે જાગે થાપામ વસીયે કરી સહિત તે રજોહરણ કહિયે થાગલ વામીયે વસી ન હતી તે ઊપરેવલી વીજી સૂત્ર નસીજ તે એક હાય જાજે પ્રમાણ થાપામે થાય તે ત્રીજી જાણવી અને તે ઊપર એક હાય અને ચાર થયુજ પ્રમાણે પળી ચોટલી વલે તે વેસવાને કામ આવે તેને ચોથુ પાદપ્રોઠન રૂઢીથી કહિયે તેમજ પાંચમી મુહપતિ તે મુલને ઢાંકે જે પોતકે વલ્લ તે મુલપોતિકા એક ત તે ચાર થાગલ પ્રમાણની જાણવી એ પાંચ યથાજાતકહ્યા ॥ ૭૬૭ ॥

થયતરણ - નિતિજાગરણવિહિતિ એટલે રાત્રી જાગરણ કરવાની વિધિનું એક જ્ઞાન ચઠ્ઠીસમુ દાર વચ્ચાણે મૂન - સહેવિ પઢમજામે, કોન્નિવિ વસહાણ થાપામા જામા ॥ ૭૬૮ ॥ હાડ ગુરુણ, ચઠ્ઠ સહે ગુરુસુયડ ॥ ૭૬૯ ॥ અર્થ - સર્વ સાધુડ પેહેના પદારને રિપે સત્રાપાદિક કરતાં જાગે, અને પેહેલી રાતનો વીજો એક પદાર અને પાઠની રાતના પદના પદાર, એવં પદાર તે વૃષ્ણના જાણવા ત્યાં જે વૃષ્ણની પેરે વૃષ્ણનાર તે જાગ પદ્મયણાદિ સુત્રાર્થે પરાવર્તન કરે ત્યાં ત્રીજે પદારે વૃષ્ણ શયન કર, તેવારે ગુરુનુ જાગવું થાય તે વચ્ચત ગુરુ ઠરી સૂત્રાર્થે ગુણો, ચિત્તે અને ચાપા પદારે તો વની સહેરિકે સર્વ ઠરીને વેરાત્રિક એટલે પેરોઢીયાનો કાન મદણ કરી કાનિક શ્રુત પરાવત્ત, તેવારે વલી ગુરુ શયન કરે ૬૬૦ એ કારણે ક પ્રનાતે નિદ્રાપ્રાણત નેત્રપદા ગુરુ જથ્થાજોગને ઊપવેશ પ્રમુલ થાપી શક નહીં, માટે તે ગુરુ ચાપે પદાર જયનકર ॥ ૭૬૯ ॥

થયતરણ - યજ્ઞાચણદાયગત્રસતિ એટલે આનાયણાના વેનાર જે ગુરુ તેને જોવાનું એકતા ન ઈગણત્રીસમુ દાર રહેત્રે મૂન - સમુદરણનિમિત્ત ગીયસ્મસુત જાવ ઈક્ષાસા ॥ નાપણ સપાડ સત્તવ, વારસવાસાડ કાપવા ॥ ૭૭૦ ॥ અર્થ - સત્તવર ણનિનિનક ॥ સત્તવરગાસાહ્યાનાયણા લેવાન અચેગીતાયે ગુરુની ગવરણ કરા તારુ તારા નિરુનવું તે ઠલુટ લેત્ર સાતશ યાજન સીમ કરવું અને વરમ શા શ્રી ગારરે સીન શાપ રચી એમ યાજાચના નેગાન અર્થે ગુરુ જાપશ મારુ વ મણ કરતા રૂદાવિ મરણ પામ તાપણ તે યાગપરુજ રૂદવાય ઠલુટ આનાપ ણ પરિણત, સમ્મ સપતિડ ગુરુસગામે ॥ ૭૭૧ ॥ અર્થ - ગીતાય મા તદ્વિ ॥ ૧ ॥ હરે જા સમસ્ત ગુણ સહિત ગુરુ ન પામે તો સગિક ગીતાય મા પ્રન પલ યાજાપણ રૂદરી જે કારણ પળા માટે રૂદરે કે અપવાદ પદ ગીતા

ये संविद्ध पाह्मिन् निश्च पुत्र प्रवचन देवताने अजावे तिद्धने पण आलोचना आपवी. परंतु सगळ्या मरणते संसारानु कारण ठे. उक्तंच. संविग्गोणीयं, अत्तं पास्तुमाइ साहवी ॥ इतिगाथार्य. ॥ ८६९ ॥

अवतरण - गुरुपमुद्गाण रोगं अमुद्धसुद्धेहिजेत्तियं काजंति एटले गुरुजे आचार्यादिक तेनी अमुद्ध ते आध्यात्मिकादिक दोषे दूषित अने मुद्ध ते सप्ततालीत दोषे रहित एवा अशनादिके जेटला काल सुधी प्रति जागरणा करीये तेना अ येनु एरुगो ने त्रीशसुं वार कहेते. मूल - जावजीवंगुरुणो, सुद्धमसुद्धेहिवाविका यवं ॥ वसहे वारसवासा, अछारस्त निक्कणो मासा ॥ ८७० ॥ अर्थ - जावजीव सुधी चारे अशनादिक आपव प्रमुख सुजतां लेवां थयवा ते न मजे तो थसुज ता अहारादिक पंचक परिह्राणे लेइने पण समस्त गवने आधारनूत सूत्रार्थना निर्णयना करनार एवा श्रीआचार्यनी प्रति जागरण जाव जीव सुधी श्रावके करवी.

एमज वृषनके० उपाध्यायनी वारवर्ष लगी प्रति जागरणा करवी. केमके एट ला काज पठी बीजो वृषज गवजार धारक थाय. तेमज सामान्य साधुनी अठार मास प्रति जागरणा करवी. पठी ते अथनशननु ग्रहण करे. ए रोगादिक कारणे प्रति जागरणा कही. अन्यथा आरोग्य शरीर ठता न करवी, ॥ ८७० ॥ ए व्यवस्था व्यवहार जाप्यने विषे सामान्य ग्लाननी क्रियाने अधिकारे कहीठे, तेज कहेते.

उक्तंच ठम्माते आपरित्ठं, कुजंच संवहराइं तिन्नि नवे ॥ संवहरगणोखलु, जा वज्जीव नवे सधो अर्थ.- इहा ए जावठे के ठ महीनासुधी आचार्य चिकित्सा करा ववा वाठे. पठी अथनशन लइ शके तो ले अने एटलामां साजो न थाय तो ते कु जनं थापे. पठी ते कुज तेनी त्रण वर्ष परिचर्याकरे. तेम ठता पण निरोगी न था य तो वली संवहर सीम तेनी गण परिचर्या करे. तेथी पण निरोगता न थाय तो ते गण सयने थापे पठी ते सय तेनी जाव जीव पर्यंत परिचर्या करे. इतिगाथार्य

अवतरण - उवहिधोयण कालोत्ति एटले उपधि धोवाना काल मानतुं एक शो ने एरुत्रीतसु वार कहेते मूल - अयप्तेवि अवाते, सव्व उवहिं धुवति जयणाए अत्तं एवदग्गस्सव जहन्नत्तं पायनिज्जोगो ॥ ८७१ ॥ अर्थ.- अयप्तेके० वर्षाकाल आख्याविना जो पाणीनो योग मजेतो सव्वके० सव्व उपधि जेटलुं उपकरण थाय. ते ज यणाये करीने योबु अने उदकने अजावे जघन्यथी पात्रानां वत्थ ते तो जरूर योवाज.

इहा विशेष देखाडेते मूल.- आयरिय गिलाजालां, मइजामइला पुणोवि यो इज्जा ॥ माहुगुरुण मवत्ता, लोममि अजीरणं इयरे ॥ ८७२ ॥ अर्थ.- आचार्य,

सिद्धांत अने अर्थना वखाणनार अनेक गुण सहित होय, जेमनी पासे वेशनादिह
 तानज्या सारु घणा लोक आवे, एना उपलक्षण थकी उपाध्यायादिक पण लक्ष्य
 एवाने जो मजीन वस्त्र होय तो तेथी लोकमा अ-लाघा थाय. तेमज ग्माने
 मजीन वस्त्रना योग थकी टाढ वापराने योगे शीत उपजे, तेथी आहार पाचक
 थाय नही पणी रोग वृद्धि थाय ए कारणथकी वस्त्र मलीन होय तो थवर्णवार
 वाय टानगाने अथे वस्त्र धोवा जोडये जोपयतिना वस्त्र जोप काले धोवा थकी प्राणीना
 गिनात तथा प्रकुश पणानो सजव थाय इत्यादिक दूषण जाणी धोवा नही एमका
 कहेंगे ता र्पाकात आध्या थका पण एवोप ठेज एटले मूलथी धोवाज नही
 तेना उत्तर कहेंगे के त्यां जो न धाडये तो वर्षा काले मलने योगे फूणणी था
 प तपी घणा दूषण लागे अने श्रीजिनेश्वरनो आज्ञा पण एमजठे पद्यपि प्र
 णीउनु उपमर्द थाप तापण जे सूत्रना वचन मान्य करी सूत्रोक्तमागें प्रवर्तें ता
 तेना नपणाये प्रवर्तनाने दूषण नथी जाजयमाणस्तत्रे इत्यादि जगवत जारे
 उ इति गाथा द्वाये ॥ ७३२ ॥

अंतरण - जोपणनायति एटले जोजना नागनु एकशो ने प्रतीसु
 दार रहेंगे मूत्र-प्रतीस किरकवला, आहारो कुष्ठिपूरत जणित ॥ पुरितस्त म
 दिनिपाण, अक्षरीस जरे करजा ॥ ७३३ ॥ अर्थ - बत्रीश कवल ते तिन थ
 द ए मध्यम निगताठे एटने कोइ वरिडी वणु खाय अने कोइ अल्प आहारना
 पणी पाडा रुग रुगे, तथी इडा ए दृग्यना पुग्नार प्रमाण कहा ते पुरपन व
 प्राग हरन अने मदिनिपाण० र्त्तीने अक्षरीस रुग्न प्रमाण थाय ॥ ७३३ ॥

हरे एना नाग थारी रीत थाय कहेंगे. मूत्र - थदमसणस्म मवनणस्म
 कुक्का वरस्म श नाण ॥ गायपरियाणछात्रापये कणपं कुक्का ॥ ७३४ ॥ अर्थ -
 उ नाग उदरना ररी तमाद थद एटन त्रण नाग ता अशन मग कूर प्रमुगना
 नया सवननस्म० सानणा अने गाडा ररी सत्रितना कुक्काके० करजा अने इय
 रु० पाणना व नाग रुगा, रनी गायुना प्रतिचार एटल सचाग्या तन अर्थ उ
 छ नाग ते उणा रुगा ॥ ७३४ ॥

हरे ए गान सानगिगव दगाडउ मूत्र - सीउ वमिणा साहाग्याय साना नि
 हा मुगवडा ॥ साहाग्यानि साउ, तडाहार इमा मिना ॥ ७३५ ॥ अर्थ - नाग अ
 यने नगारगना बरुगी सान त्रण प्रकार उ त्यां साधारण कानन रिग आ
 हरना ए नाग कडीउ ॥ ७३५ ॥

मूलः—सीए दवस्त एगो, जने चत्तारि अहव दो पाणो॥उसिणे दवस्त डन्नी, ति न्नि वितेसाउ जत्तस्त ॥ ८७६ ॥ अर्थः—अति शीतकालनेविपे दवस्तके० पाणी नो एक जाग, अने जत्तेके० जक्तना चार जाग, मध्यम शीतकालनेविपे पाणीना वेजाग अने जक्तना त्रण जाग, तेमज मध्यम उष्णकालनेविपे पाणीना वे जाग अने जक्तना त्रण जाग, अति उष्णकालनेविपे पाणीना त्रण जाग अने जक्तना वे जाग मलीने पांच जाग जक्त अने पाणी, एणे पूर्णकरी ठछो जाग वा गुसंचारने अर्थे मुकवो ॥ ८७६ ॥

हवे अवस्थित जाग कहेठे. मूलः—एगो दवस्त जागो, अवच्छिद्यो नोयणस्त दो जागा, वडूति वहायंतिव दोदो जागाउ एक्केके ॥ ८७७ ॥ अर्थः—एक इव्य एट ले पाणीनो जाग, तथा अवस्थित निश्चित नोजनना वे जाग, अने वाजा वे जागठे ते वधे, अने हायंतिके० घटे एटले पानकमां वधे तो नोजनमां घटे अने नोजनमां वधे तो पानकमां घटे. इति गाथा पंचकार्ये. ॥ ८७७ ॥

अवतरणः—वसहिसुद्धिणि एटले वस्तिजे उपाश्रय तेनी सुद्धिनुं एकशो ने ते त्रीशसुं द्वार कहेठे मूलः—पचीवसो दो धारणाउ चत्तारि मूलवेलीउ ॥ मूलगुणे हि विशुद्धा, एता दु अहागडावसही ॥ ८७८ ॥ अर्थः—पृष्ठीवस शब्दे आमतसर कहिये, अने दोधारणा शब्दे थुणी जेना उपर आमतसर धरायठे. तेवी वेथूणी जाण वी. अने वली चत्तारिके० चारे खूणे मूलवेलिउके० न्हानी थूणीयो चार होय. ए सात वानां गृहस्थे पोताने अर्थे कखा होय तो मूलगुणविशुद्धि कहिये. अने जे गृहस्थ साधु आश्रि यतिने उद्देशे करे ते वस्ति निश्चयकी आधाकर्म कृत थाय.

हवे उत्तर गुणविशुद्धि कहेठे मूलः—वसग कडगो कंजण, ठायण जेवण ड वारजूमिय ॥ परिकम्म विप्पसुक्का, एतामूलुत्तरगुणेसु ॥ ८७९ ॥ अर्थः—उत्तरगुण वे जेदे ठे. एक मूलोत्तरगुण अने बीजा उत्तरोत्तरगुण. त्यां प्रथम मूलुत्तरगुण ते जे न्हानी थुणी उपर आढी थापिये ते वसग कहिये. अने आमा वरा थापिये ते कडग कहिये. वली उपर बांधवाने अर्थे काव थापिये ते कंजण, तथा ठाय ए ते उपर आढादन करवासारु जे माजादिक शिण थापिये; ए सर्वने णादन कहिये. अने उपर गारा प्रमुख साथे जेपन एटले लीपण करवुं, तथा द्वार पठ वाडे ढांकवा सारुं नानु मोटुं वारणाजुं करवुं. पठी जूमिके० उंची नीची जूमी जागीने आगणुं समुं करवु. ए सात मूलोत्तरगुणनी परिक्रमणायें उपाश्रय ते मूलोत्तर गुणनेविपे विशुद्धि कहिये. ॥ ८७९ ॥

प्रवचनसारोद्धार.

वै काम गुणित आहार लिये. ते वार पठी बीजा चार वर्ष सीम. वली
विचित्र तप करे परंतु पारणे विगड रहित निवी करे, उल्लूह रस वर्जे.
ती वे वर्ष लगी चतुर्थ करे. पारणे आंबिल करे. एवी रीते दश वर्ष पुरां

ठी वे वर्षमां जे करे ते कहेते. ॥ ८८१ ॥
१.- नाड्विगिष्ठोय तवो, ठम्मासे परिमियंच आयामं ॥ अवरैविय ठम्मासे,
गिष्ठं तवो कम्मं ॥ ८८३ ॥ अर्थ:- हवे अग्यारमा वर्षना ठ मास सुधी च

एट तप करे, अने पारणे आंबिल करे. परंतु कांश्क ऊणो आहार लिये. व
मागला ठ मासमां अष्टम, दशम अने द्वादशादिक तप करे अने पारणे आंबि
पूर्ण करे. एटले अग्यार वर्ष पूरण थाय. ॥ ८८३ ॥

हवे वारमा वर्षनी करणी कहे ते. मूल:- वासंकोडी सहियं, आयामं कट्टु
गुपुवीए ॥ गिरिकंदरंच गंतुं, पाउवगमं पवळेइ ॥ ८८४ ॥ अर्थ:- वासंके
मा वर्ष सीम कोटीसहित निरंतर आंबिल करे. जे कारणे निसीयनी चूर्णि
कष्टु ठे. ड्वाजसमंवरिसं निरंतरहायमाणं, उत्तिणोदएण आयंबिलं करेइ

कोनीसहियं जवति जेणं आयंबिलस्त कोडी कोडीएमिलइत्ति. एक आचार्य
ती एम कहेते के वारमे वर्षं चतुर्थ करीने पारणे आंबिल करे, इहां वारमा वर्ष
बंधी घणा मत ठे; परंतु ग्रंथगौरवना नय थकी इहां लखता नथी. ॥ ८८४ ॥
हवे वारमे वर्षं आंबिल करे तेवारे नोजननो कवल न्यून करतो ज्यां सीम ठे

इलो एक कवल थाय त्यां सीम करीने पठी ते कवलमां पण कवलना कणिया
उठा करतो जाय. ते ज्यां सीम एक सीथे एटले एक कणीये आवे त्यां सीम जाणवी.
एनुं उदाहरण कहेते. जेम दीपकमां समकाले तेल ने वाटनो द्य थाय तेम
इहांपण शरीर अने आयुष्यनो द्य समकाले थाय.
फरी वारमा वर्षना जेवारे ठेहेला चार महिना रहे तेवारे एकांतरे तेलनो
साथे कोगलो करे. जो एम न करे तो ठेहेडे मोडुं जुखुं थाय मिलीजाय अने तेथी
नवकार मात्रनो उच्चार न थाय. एरीते वार वर्ष संलेपणा करी पठी गिरिशब्दे पर्व
त तेनी गुफामां जडने अथवा पट्काय जीव रहित एवा एकांत स्थानके जइ त्यां
पादोपगमने नक्त परिझाइ अथवा गिनी मरणादिक पडिवजे. इहा मध्यम थकी जे
एक वर्ष कह्यो ते एकवर्षना वार महिना थाय; त्या पण वारवर्षनी क्रिया ते
महिनाउने अनुक्रमे वार महिनामाज पूरण करे. ठ मासे वार पट्ट जाणवा.

अवतरण - वसहेण वसहिगहणति एटले ग्रामादिकने विपे उपाश्रय लेवु ते वृषन ने थाकारे लेवु तेनु एरुशोने पांत्रीसमु द्वार कहेने मूल - नगरास्तु विष्यऽ, वसही पुवासुह उविय वसह ॥ वामकडीइ निविछ, दीहीरुप अग्नि मिक्कपर ॥ ८८५ ॥ अर्थ - नगरादिकने विपे जे वस्ति एटले उपाश्रय लेवु ते पूर्वानिमुखे वेवना वृषन अने मावे पासे कुकिना जोरे निविष्टके रहोठे वली दीर्घपणे लज्जामां जेनो आगजनो एक पग करेलो होय एवी जूमिनी कटपना करी उपाश्रय लेवु

एवी वस्ति लेवा थकी जे फल थाय ते देखाडेने मूल - सिंगरकोडे काजहो, गण पु ए नेव होइ चलणोसु ॥ अहिगणो पुटरोगो पुठमिय फेडण जाण ॥ ८८६ ॥ मुह मूलमिय चारी, सिरेयकउहेय पूयसकारो ॥ खवे पिछीयजरो, पुठमिय धायउ वतहा ॥ ८८७ ॥ अर्थ - सिंगडाने स्थानके वेसता थका साधुने माहोमाहे त्वय था य अने ते स्थाने यतिने वसवु पण न थाय एमज चरणने विपे तथा अथिष्ठान एटले पश्चिम गुरु प्रदेशने विपे वसता यतिने पेट रोग थाय अने पुठडानेविष व सता फेडणके उपाश्रयनु पडवु थाय एटले उपाश्रय तूटी पने एम तु नाणके जाण ॥ ८८६ ॥ मुहमूलमिके मुखस्थानेवस्ता थकाचारेआहारादिकनो घणो लानथा य सिरेके वने सिंगडानी वचाजे अने ककुद थूनी त्या जो वने तो पूजा वस्तादि कनो मत्कार, अच्युत्थानादिक थाय तथा काये अने पुठने स्थानके वस्ताय कां जर एटले आवता जता यतियोनी वस्ति ए व्यास थाय अने पेट स्थानके वत ता थका जेम वृषन धरायो होय एटले खुग्व खाइनेपेट जखु होय तेम यतिपण आहारादिके वृत्त थको रहे एरीते कटपना करीने उपाश्रयमा रहवु इतिगाथात्रयार्थ

अवतरण - उतिणस्त फासुयस्त, जलस्त सच्चित्तया काजोनि एटने जल अने प्रासुक जल ने सचिनपणाना कालनु एकशो ने उत्रीसमु द्वार कहेने मूल - उतिणोदग तिदहु, कजिय फासुयजलति जइकण्य ॥ नवरि गिलाणाइ कण्य पहरतिगोचरि वि धरियव ॥ ८८८ ॥ अर्थ - उपा एटले ज्या त्रण उकाना वाया होय, तेमा पहेले उकाले थोडाक जीव प्रासुक थाय, पण घणा रही जाय अत वोजे उकाले घणा प्रासुक थाय अने थोडाज सचिन रही जाय तथा जीज उका ले तो सर्व जीव अचित्त थाय परतु एवा त्रण उकाला वाया विना यतिन पान थ ग्रहणने अने प्रासुक ते जे स्वकाय परकायादिक शस्त्र परिणाम थया एवा यतिन कउपनीय होय, ते त्रण पहोर सुधी राखवु पण उपरीत कालातिर्रात दोपना त

जब थाय माटे न राखवुं. कदाचित् अपवादे राखे तो नवरके० एटलुं विशेषते
के ग्लानादिकने अर्थे त्रण पहोर उपरांत पण राखवुं. ॥ ८८८ ॥

मूलः— जायइ सचित्तया ते, गिम्हंमि पहरपंचग स्सुवारि ॥ चउपदुरुवारि सि
सिरे, वासासु पुणोति पुहरुवारि ॥ ८८९ ॥ अर्थः— गिम्हम्मिके० श्रीमकाल उना
लाने विपे अतिरुद्ध पणाने लीधे पांच पहोर उपरांत ते पाणी सचित्त थाय. अ
ने सिसिरेके० सीतकालने विपे कालना सस्निग्धपणा यकी चार पहोर उपरांत
सचित्त थाय. अने ए कहेला काल पठी राखवुं पडे तो तेमां खार नाखीने राख
वुं के जे यकी ते सचित्त न थाय. इति गाथा द्यार्थ ॥ ८९० ॥

अवतरणः— तेरिडीउ माणवीउ देवीउय तिरिय मणुयदेवाणं जगुणातय
मत्ताहियाउति एटले तिर्यंच, मनुष्य, अने देवतानी स्त्रीउ ते जेना यकी जेटला
गुणी अधिकते तेनुं एकशो ने साडत्रीसमुं दार कहेते. मूलः— तिगुणा तिरुवअ
हिया, तिरियाणं इडिया मुणेषवा ॥ सत्तावीस गुणा पुण, मणुयाणं तदहिया चव
॥ ८९० ॥ वत्तीसगुणा वत्तीसरुव, अहियाय तहय देवाणं ॥ देवीउ पन्नत्ता, जिणे
हिं जिअरागदोतेहिं ॥ ८९१ ॥ अर्थः— त्रिगुणा एटले त्रणरुपे अधिक तिर्यंच य
की तिर्यंचनी स्त्री जाणवी. सत्तावीस गुणी सत्तावीशे अधिक मनुष्य यकी मनुष्य
नी स्त्री जाणवी. ॥ ८९० ॥ वत्तीस गुणी वत्तीशे अधिक देवतायकी देवतानी स्त्री
जाणवी, एरीते राग द्वेपना जीतनार श्री जिनवरे कछुते. इतिगाथा द्यार्थ. ८९१

अवतरणः— अठेरयाण दसगंति एटले दश आश्रयनुं एकशोने आडतरीश
मुं दार कहेते. मूलः—उवसग गत्रहरणं, इड्डीतिवें अजाविया परिसा ॥ कएहस्त
अवरकंका, अवयरणं चंदसूराणं ॥ ८९२ ॥ अर्थः— उपसृज्यतेके० धर्म यकी
प्राणीने चलायमान करीये. इएके० एटला माटे उपसर्ग कहिये. देवमनुष्यादिक
ना करेला उपड्व ते ज्यां श्रीतीर्थकर जगवान विहार करे त्यां सवाशो यो
जनमांहे रोग मारी जय प्रमुख उपशमावे. समस्त सुर नर नागेंइने वय एवा श्री
महावीर परमेश्वर. तेना ठगस्थ कालने विपे अने केवली कालने विपे. जे प्राकृत
गोवालिजा प्रमुख तेणे पण महोटा मरणांत उपसर्ग कखा. ए प्रथम आश्रय जाणवुं.

वीजुं. एज श्री महावीर जगवानने देवानंदाना उदरमांथी व्याप्ती दिवस व्य
तिक्रमे यके इंडना आदेशयकी हरणीगमेपी; देवे गर्ने हरण करी त्रिसला रा
णीनी कुखे संक्रमाय्यो. ए पण वीजुं आश्रय जाणवुं.

त्रीजुं. इड्डी तिंवेंके० स्त्रीने तीर्थकरपणुं उपन्युं एटले इहां ए जावते के ती

पठी पेर आवी प्रधाने आत्रेयिकानामे परिव्राजिकाने बोलावी सर्व वात समजा
वी वनमालानीं पासे मोकली. तेपण त्यां जइ जुएठे तां वनमाला पण विरहविद्ध
ल थकी मुखे निश्वास नाखती कृणोक वेसे, कृणोक उठे, कृणोक पडे एरीते महा विरह
णी देखी तेने ते परिव्राजिका केहेवा लागी के हे वस्ते. तुं आज एम दुःखितके
म देखायठे? तादुरु डुख मने कहे तो हुं ते दुःखथी तने पार उताहं. ते सांजली
वनमालाये गुह्यनी वात कही. तेवारे परिव्राजिका बोली के हुंतने गजानी साथे का
जे मेलवीश, तुं कांइ चित्ता करीश नही, पठी ते परिव्राजिकाये हर्षवंत थकी त्याथी
जई सर्व वात प्रधानने कही. प्रधाने जई राजाने सर्व वृत्तांत संजलाव्यो.

तेवार पठी प्रजाते परिव्राजिका वनमालाने राजा पासे तेडी आवी. राजाये हर्ष
वंत थइ थतःपुरमां तेने राखी अने तेनी साथे ते पंच विध विषय सुख नोगववा
लाग्यो. हवे वीरककुविद पेर आय्यो ते वारे तेणे स्त्रीने ढीठी नही. पठी पडोसी
प्रमुखने पूठतो थको नार्याना विरहथी पेलो थयो थको आखा गाममां फरतो
फरतो एक दिवसे राजाना प्रासाद नीचे आवी उजो रह्यो. तेवामां राजा अने
वनमाला ए वस्त्रे जणां पण गोखमा आवी वेगां. राजाये वीरककुविदने देखीने
मनमां विचारुंजे में अत्यंत लोकविरुद्ध अनार्यकार्यकीयुं. माटे मनेधिकारठे. एम
मनमां घणीज पोतानी निंदा करवा लाग्यो. तेवामां थकस्मात् उपरथी वीजली
पडी तेथी वेठ जणां शुन थ्याने मरण पामि हरिवर्ष क्षेत्रे युगलिया पणे उपन्यां.
त्यां समस्त मनोवांछित कल्पवृक्ष पूरण करेठे तेथी सुखे रहेठे.

पठी वीरककुविद ते वेहुनुं मरण जाणी थज्ञान तपस्या करी सौधर्म देवजो
के कित्विषया देवमां उपन्यो. अवधिज्ञाने ते युगलने देखी मनमां चितववा ला
ग्यो के ए युगलिया इहां तो मरशे नही अने ज्यारे मरण पामशे तेवारे पण देव
लोके जाशे. माटे एने इहांथी उपाडीने अन्य स्थानके लइ जावें. एम चितवी त्यां
थकी थपहरण करी चंपानगरिये ते युगलने लाव्यो. त्यां राजा थपुत्रीउ मरण
पाम्यो हतो तेथी ते वेव, त्याना लोकोने केहेवा लाग्योके हुं तमारावास्ते राजाने
लाव्योहुं. एने मांस मद्यनो आहार करावजो. एम कही तेने राजपणे स्थापन
करी ते देव पोतानी शक्तिये करी तेमनुं आयुष्य तथा देह मान थटाडीने पोताने
स्थानके गयो. पठी ते युगल थकी हरिवर्ष कुलोत्पत्ति थइ. ए आश्चर्य जाणवुं.

थावमुं पातालवासी चमरेडनो उत्पात एटले उंच जुनुं थयुं. ते आश्चर्य
नरतक्षेत्रे विजेजनामा ग्रामने विषे पूरणनामे महा धनादुष्य ॥ ३॥

प्रवचनसारोद्धार.

क दिवसे रात्रे चितववा लाग्यो के, मे पूर्वजवे पुण्य कखांठे, तेथी हमणां थय
त रुदिनो धणी महासुखी थयोडु हवे गृहवास्त ठानी तपस्या करु तो वजी न
वातरे विशेष फल पामु. एवु चितवी प्रजात समये स्वजन सबधीने पूठी पांन
नो पुत्र पाटे स्थापी प्राणायाम नामा तापसी दीक्षा लेइ ते दिवसथकी जावडी
व लगी ठठ तपस्या करवानी प्रतिज्ञाकरी थने पारणु करवाने दिवसे एक लाख
डानो चारपुडो गमडो राख्यो ते गमडामा मध्यान्हसमये फरी निह्ना मेइ ते
मांथी पहेला पुडमा पडेली निह्ना पथीउने थापे, वीजा पुडमा पडेली निह्ना काव
प्रमुख पडिउने थापे, तथा त्रीजा पुडमा पडेली निह्ना जलचर मठ प्रमुख जी
वोने थापे थने चौथा पुडमा पडेली निह्ना पोते रागदेपरहित यको थाराणे
एरीते बार वर्ष पर्यंत तपस्या करी अते मासनी सलेपणाये काल रुरी चमरपत्र
राजधानीने विपे सुवनपति देवोनो इइ चमरेइ एणे उपन्या ते पोताना उर
सोधमे इइने देखी यामर्ष थकी देवोप्रत्ये बोव्यो के कोण डुरात्मा मारा मल्लक
पर रहीने शोचेते? ते समये देव बोव्या के, पूर्व जन्मने विप सपादन करेला पुणे
री सर्ना करता अतिशय ठे समृद्धि थने पराक्रम जेवु एरो था साधमाधिप वे
ते साजली अतिशय क्रोधयुक्त थई बोव्यो के मारा परिवारे मारु जो पण निवारण
कलु तो पण युद्ध करवाने माटे इठा करनारो हु अपराध करनारा था इइने
शिद्दा करीश एवु बोली हाथमां परिघ धारण करी विचार करवा लाग्यो के की
इ पण प्रकारे ते इइ मारो परानव कखो ठता हु कोने शरणे जाव? एवा विचा
र करी सुसुमारनगरने विप प्रतिमास्थित श्री महावीरनी समीप जई वदनपूर्वक बा
द्यों के हे जगवन्, तमारा प्रसादथी हु इइने पण जीतीश ए प्रमाणे प्रार्थना करी नाव
योजन प्रमाण विल्लीण शरीर करी परिधायुध फेरवता गर्जना करी देवोने त्रासउत्पन्न
करतो गये करी थय थइ साधमेइ सन्मुख धायो पठी पोताना एक पग साधमा
वतंसरु निमाननी वेदिकाने विपे थने बीजो पग सुधर्म सजानी उपर राखी परि
करी इइकीजवपर ताडन करी अनेक प्रकारे इइने आक्रोश करवा लाग्या
थिमेइपण थवधिज्ञाने तेने जाणीने कोपे करी वेदीप्यमान एवु वज्र ग
चमरपण पातानी पावल थावनारा वज्रने जोइ असमर्थ थइ विस्तार करना
ताना शरीरना उपसदार करी शरण शरण एवु बोली सक्र थइ श्रीमहावा
मिना चरणनी वचमां प्रवेश करतो हवा साधमेइपण अरहत चरणन
प्रवेश करता जाणी त्वराथी थावी ज्यासुधि त्या उज प्राप्त थपु नथ।

एटलामां वज्रनो उपसंहार करी श्रीमहावीर स्वामिनी पासे कृपा मागी चम
रेंडप्रत्ये बोल्होके, में तारा उपर वज्र मूक्युं उतां पण तुं श्रीमहावीर स्वामिने
शरण आब्यो तेमाटे में वज्रनो उपसंहार कखो. श्रीमहावीर स्वामिनी कृपाये त
ने हवे जय नयी. एवीरीते ते चमरेंडनुं आश्वसन करीने पठी महावीरस्वामिने
वंदन करी आझा लेइ पोताना स्थानप्रत्ये गयो. पठी चरमेंड पण नाना प्रका
रे करी श्रीमहावीरस्वामिनी स्तुति करी अने आझा लेइ पोतानी चमरचंचाराजधा
नीप्रत्ये गयो. ए आठमुं चमरोत्पात नामा आश्वर्य जाणवुं

नवमुं. उत्कृष्टी अवगाहना वाला नवाणु दीकरा अने आठ पौत्रा तथा एक
पोते श्रीआदीश्वर जगवान. एरीते वधा मली एकशो ने आठ. ते एक समये अ
जिजित् नहन्नमां सिद्ध थया. ते एकज समये उत्कृष्टी अवगाहनावाला एकशो
आठ त्यां सिद्धि पान्या ते नवमुं आश्वर्य जाणवुं.

दशमुं. असंयति आरंजी परिग्रहवंत अन्नद्वचारी गृहस्थना वेपे रहेला, तेनो
पूजा सत्कार. ते असंयति पूजा नामे दशमुं आश्वर्य. ते आवीरीते ठे. श्रीसुविधि
नाथना निर्वाण पठी केटलोक काल व्यतिक्रम्यानंतर हुंभावसर्पणीना दोषने ली
धे साधुउठो विव्हेद थयो. तेवार पठी जे स्थविर आचको हता; तेमनी पासे जई
बीजा लोको धर्म पूठवा लाग्या. तेपण जेवुं जाणता हता तेवुं तेउने कहेवा लाग्या.
तेथी लोकपण तेमने धनवस्त्रादिक देवा लाग्या. तेथी तेउ गर्वित थया थका पोता
ना मनकल्पित नवीन शास्त्र बनावी कहेवा लाग्या के, जे कोइ पृथ्वी, सखा, मंदिर,
सुवर्ण, रूपुं, लोह, कपास, गाय, कन्या, अथ अने गज अमने आपे, ते आ लोके तथा
पर लोके महा फल पामे. अने अमेज सुपात्र ठइये. एवो उपदेश सांजली लोके तेमने
गुरु करी मान्या. एवी असंयतिनी पूजा चाली. प्रथम सदासर्वदा संयतिनी पूजा
थती हती. तेथी विपरीतपणाये करीने श्रीशीतलनाथजिनना तीर्थसुधि आश्वर्य
थयुं. एरीते ए दश आश्वर्य आ चोवीसीमां थयां वली अनंते काले थयो. ॥८९३॥

हवे जे तीर्थकरना वखतमां जे आश्वर्य थयुं ते कहेठे:- मूल:- सिरिरि
सहस्रीयलेसुं, एककं मल्लिनेमिनाहोय ॥ वीरजिणिंदे पंचउ, एगं सवेसु पाएणं
॥८९४॥ अर्थ:- श्रीरूपजदेव अने श्रीशीतलनाथनी वारे एकेक आश्वर्य थयुं. तथा
श्रीमल्लीजिनेश्वरने वारे एक थयुं अने एक श्रीनेमिनाथने वारे एक थयुं. अने श्री वी
रजिनेडने वारे पाच थया. वली असंयतिनी पूजा लक्षण तो श्रीआदिनाथना वखत
मां मरीचि कपिलादिकनी सांजलीये ठैए. एम धणुकरीने बीजा तीर्थकरोना वा

रामां पण प्रवाहे थाय ठे. तेनो स्पष्ट रीते करी आगजी गाथामा खुजासो कहेते
 विशेषे नाम पूर्वक एज वात कहेते मूल - रिसहे थच्छहियसपं, सिदिं तीय
 लजिणमि हरिवसो नेमि जिणे थवरकका गमण कन्हस्स सपत्त ॥ ८९५ ॥ इ
 धी तिठ मल्ली. पूथा अस्सजयाण नवम जिणे ॥ थरसेमा थवेरा वीरनिणिइ
 स्स तिठमि ॥ ८९६ ॥ थर्य श्रीरूपनदेवना वखतमां एकशोने याव सिद्ध
 यया श्रीशीतलजिनना वखतमा हरिवशकुजनी उत्पत्ति थई श्रीनेमिनायना वख
 तमां थपरककानगरिये श्रीरूपणनु गमन थयु ॥ ८९५ ॥ थने लीनु तीर्य मल्ली
 नायना वखतमा थयु नवमा जिनना वारामा असयतिनी पूजा थई, थने थव
 शेष थाकता आश्रय श्रीवीरपरमेश्वरना वारामा थया इति गाथा पचकार्य ८९६
 अवतरण - चउराजासाउत्ति एटले चार नापानु एकशोने थोगणवालीत
 मुं वार कहेते मूल - पटमाजासासच्चा, वीयाउ मुसा तयक्किया तात्ति ॥ सच्चाउ
 सा असच्चा, मुसापुणा तह चउत्ति ॥ ८९७ ॥ थर्य - त्या प्रथम नापा ते सत्या
 कहिये त्या सतके० मूलुत्तरगुणयतिने सर्व विश्वने मुक्तिपद प्रापकपणा थ
 की थथवा सतविद्यमान जे जीवादिकपदार्थ तेना हेतुये जे वालवी ते सत्या ना
 पा जाणवी वीजी ए थकी जे विपरीत नापा ते मूपा नापा जाणवी वीजी ए मां
 हेजा सत्यने पण मले थने मूपाने पण मले, ते उच्चय स्वभाव सत्यामूपा नापा जा
 णवी चोथी असत्यामूपा ते जे पूर्वोक्त त्रणे नापाने न मले ते चाथी नापा जाणवी
 हवे सत्यादिक चार नापाना जेद कहेणहार उतो तेमा प्रथम सत्याना जेद
 कहेते मूल - जणवय समय ठवणा नामेरुवे पडुच्चसच्चेय ॥ ववहार नाव
 जोगे, इत्तमे उवम्मसच्चेय ॥ ८९८ थर्य - ज देशमा जे वस्तु जेवु नाम लुडी
 थो कहेवातु होय थने तेज नाम परदेशमां जइने पण कोइ कहे ता तेने ज
 नपदसत्य कहिये जेम कोंकणदेशमां पाणीने पिच्च नीर इत्यादिक कहते
 वीछ समयके० ते जे समस्त लोकने सम्मत ते आवीरीते के कुमुद, कुवलय
 उत्पल थने तामरस इत्यादिकने विपे सरखे पकज शब्दने सजवे पण गांवा
 लादिक थरविंदनेज पकज कहेते परतु अन्यशब्दने सम्मत नही तेनी पर वी
 जाने न कहिये ए वीछ सम्मतसत्य जाणवु
 त्रीछ ठवणाके० स्थापनासत्य. ते आवीरीते के जेम एकडो मादीन तना
 थागल एक मींहु मादीये तेवारे दश थाय, तेमज वे मीमा मादीये तेवारे एरु
 शो थाय, त्रण मीमा मादीये तो हजार थाय ए पण स्थापना जाणवी तमज मु

डा. मानो. नोत्र प्रमुख स्थापिते जे. आ प्रमुख पाचजंग हिवा दश जंग्ने. ते पण स्थापना न. अथवा आचार्यनी स्थापना कथि ने सर्व स्थापना नव्य जाणवु

चावु नामनव्य. ने नाम नया कृत्तनी वृद्धि न कर्ना द्योय नोरण होउकनु कृत्तवदन एवु नाम द्योयने. एमज र्थनी वृद्धि न कर्ना ठता पण र्थवदन नाम द्योयने इत्यादिक सर्व नामनव्य जाणवु.

पाचमु कर्णेक रूपमव्य. ते कपट करी नापुनां वेप जोगे द्योय तांपण तेने मावु कर्णिये. एगते नवाइया प्रमुख जनां वेप योग्य कर तेरां ते वेपनु रूप ने र्थाने तेने ते नाम कर्णेने ते रूपमव्य जाणवु.

वृद्धि पाचजंग प्रतीत आश्रिते मव्य र्दंगायने जेम पांच अगुजी मांहेजी अना मिकान देयी म यमा अगुजाने तेनी अपेक्षाये मजोटी कर्णियेने तेमज कनिटिका आश्री अनामिकाने मोटी कर्णियेने. एम जेने जे आश्री कर्णियेने प्रतीतमव्य जाणवु.

सातमु अव्ययमव्य ते पर्यंत उपर नृणादिक वज्रता रेखांने एवु कहेवामा आवे ने ह पर्यंत वज्रेने. तेमज पाणीना वामणमांवी पाणी अव्यनु देयीने कहेने पाणीनु वामण अव्यने. इत्यादिक अव्ययमव्य कहेवापने.

आठमु नावसत्य. ते आ पांच वर्णनां मनव ठता जे वर्णनी अधिकता होय ते वर्ण कहेयो. जेम जमरमा पांचेवर्ण ठता इयाम कहेवापने. तेमज वजा हिकाने उज्ज्वल कहेवाय ने. ए नाव सत्य जाणवो

नवमु योगसत्य ते जेम दंढना योगवकी दंढी कहेवाय. ठन्नना योगवकी ठत्री कहेवाय. जिगना योगवकी जिगी कहेवाय. तेना अनावे तथा अठते पण एज कहेवाय. ते योगमव्य जाणवु.

दशमु उपमासत्य. ते जेम महोदं तजाव देखीने कहिए के ए समुद्र जेवु महोदं तजाव ने. ते उपमासत्य कहेवापने. ए दश प्रकारनी जापा सत्य रही. ॥७७॥

हव्य मुसति एठजे मृपानाथाना दश प्रकार कहेने. मूल-—कोहे माणे माया, जोहे पेऊ तह्य दोसय ॥ हास जये अस्काइय, उववाए निश्चिंसा दसहा ॥ ७७७ ॥ अर्थ-—मृपानाथा दश प्रकारे ते आवी रीते ने. एक कोवनिमृत, एमज माना दिक शब्दांनी साये निमृत शब्द सर्वत्र जोडयो. ते आवीरीते कोधेकरी अदासने दास कही बोजावे. कोवनिःमृत आश्रयो यको जो बीजो कोइ सत्य जावण करे तोपण ए जुहुंज माने तेमज बीजुं माने करी पोते अथन यको धनवत कहे ते मान निमृत जाणवु. बीजुं बीजाने वचवाने अर्थे इंजानिजानी हे ते

प्रत्येकमिश्र जापा जाणवी. नवमी अक्षा ते कालविशेष रात्र दिवस प्रमुख जाणवी. त्यां कोइएक बीजा कोइने उतावलथी दिवसठते एतुं कहेके, उठ उठ रात्र पढी. अमुक काम करवानुं ठे, अथवा रात्रि ठतां कहेके, उठ उठ ज लदी दिवसोदय थई चूक्यो. ए अक्षामिश्र नामे नवमी जापा जाणवी. दशमी ते मज दिवस अथवा रात्री तेनो एक देश ते अक्षामिश्रित जापा जाणवी. जेम प्रथम पहोर वर्तमान ठते कहेके, मथ्यान्ह थयो. इत्यादिक जाणवी. ॥ ९०० ॥

हवे असच्चा मोसत्ति ए चोथी जापा वार प्रकारे कहेठे. मूलः—आमंतणि आणव णी, जायणि तह पुठणीय पन्नवणी ॥ पन्नस्काणी नासा, नासा इत्ताणु लोमाय ॥ ९०१ ॥ अर्थः—आमंत्रण करिये के, हे देवदत्त इहां आव. इत्यादिक जे आ मंत्रण ते त्रण प्रकारे ठे. प्रथम, जे कोइने न मजे; पण केवल व्यवहार मात्र प्रवृत्तिने माटेज ठे. ते साची पण नही; ने छुठी पण नही, ते असत्य अभूपा जाणवी. बीजी आझा आपिये ते आझापनी. त्रीजी जायणीके कोइ एक कोइ पासेथी मागे. चोथी आगलाने पूठीये ते पूठणी पांचमी नव्यजीवोने उपदेश देतांयकां एम कहेवाय के, जे प्राणी प्राणवय थकी निवृत्ते, ते जवांतरे सुखपामे. एतुं नाम प्रज्ञापनी. ठही निपेय वचन बोले ते प्रत्याख्यानी जापा जाणवी. सातमी कोइएक कोइ कार्य करवाने प्रवृत्ते थाने कोइ एकने पूठे तेवारे ते कहेके, मारे पण ते मान्य ठे माटे तारी इत्ता आवे तेम तुं कर. ए इत्ता अनुलोमजापा जाणवी. ॥ ९०२ ॥

मूल—अणजिग्गहियाजासा, नासाय अजिग्गहंमि बोधवा ॥ संशयकरणी जासा, बोयड अदोयडा चेव ॥ ९०३ ॥ अर्थः—आठमी, घणां कामो करवानां होय थाने कोइ पूठे के कयुं काम करुं? तेवारे कहेके तारे गमे ते काम कर. एम ज्या काऽ कदाग्रह न होय ते अनजिग्रहितजापा जाणवी. नवमी, जे निशे थ की वचन बोलिये तेज करिए ए जापा अजिग्रहिने विपे जाणवी. दशमी, सं शयिक एटले कोइये कोइने कसु के सैधव लई आव थाने सैधव शब्दे जवण, वस्त्र, पुरुष, थत्व, प्रमुख कहेवायठे एम विचारी सामाने संशय उत्पन्नथाय ते संशयकरणीजापा जाणवी. अग्यारमी, ज्या बोलवा थकी वर्ण एटले अक्षर थ ने तेनो अर्थ तेपण प्रगट होय ते व्याकृत जाणवी. बारमी, तेमज जे अग्रगटप एो बोलिये ते अव्याकृत जापा जाणवी इति गाया पट्कार्य. ॥ ९०४ ॥

अवतरण.—वयण सोलसगंति एटले वचन सोलप्रकारनां तेनुं एरुशोने चा लीसमुं धार कहेठे. मूलः—कालतियं वयणतियं, लिंगतियं तह परोक्त पन्नकं ॥

सो, चउवीस सएण ठेएण ॥ ९०६ ॥ अर्थ— ऋतुमास ते संपूर्ण त्रीसदिवस प्रमाणनो जाणवो. तथा आदित्यमास ते त्रीस दिवस अने उपर एक दिवसना साविया त्रीस नाग करिये तेदला प्रमाणनो जाणवो. अने अजिर्वर्द्धित मास ते चउवीसे अधिक एऊशत ठेद एटले नाग. तेज देखाडेठे ॥ ९०६ ॥

मूल.— नागाणि चोससयं, तीसाएगाहिया दिणाणच ॥ एए जह निप्पत्तिं, जहंति समयाउ तह नेयं ॥ ९०७ ॥ अर्थ.— ते पूर्वोक्त एकशोने चोवीस नाग एक अहोरात्रना करिये तेवा एकशो एकवीस नाग अने एक दिवसे अधिक त्रीस ए टले एकत्रीस दिवस. अर्थात् एकत्रीस दिवस ने एक अहोरात्रीना एकशो चोवीस नागमाहेला एकशोने एकवीस नाग उपर, एटलुं अजिर्वर्द्धित मासनुं प्रमाण जाणवुं. एरीते ए पांचमासनी जेम नि प्पत्ति एटले प्राप्ति थायठे ते समय के० सिद्धांत यही जाणवी. इतिगाथा चतुष्टयार्थ. ॥ ९०७ ॥

अवतरण.— वरिस्ताण पंचजेयत्ति एटले वर्षना पांच जेदनुं एकशोने वेताली सहुं द्वार कहेठे. मूल.— संवहराउ पचउ, चदेचवेजिवड्डिए चेव ॥ चंदेजिवड्डु ए तह, विसंदिमानेहि जुगमाणं ॥ ९०८ ॥ अर्थ.— चंडादिक संवत्सर पांच क ह्याठे. तेमा पूर्वोक्त चंडमासे जे नीपन्यो ते चड संवत्सर जाणवो. तेनुं प्रमाण त्रणजो चोपन दिवस अने एक दिवसना वासठ नाग करिये तेवा वार नाग उपर जाणवा. तेमज बीजा चंडसंवत्सरनुं पण मान जाणवुं. हवे चंडसंवत्सरथी ए क अधिक मास थाय एटले तेने अजिर्वर्द्धित संवत्सर जाणवो. तेनुं प्रमाण त्रणसे त्र्यासी दिवस अने एक दिवसना वासठ नाग करी तेमांना चुमालीश नाग एवो एक अजिर्वर्द्धितसंवत्सर जाणवो. एकत्रीश अहोरात्र अने एक दिवसना ए कशो चोवीस नाग करिये ते माहेला एकशो एकवीस नाग उपर, ए अजिर्वर्द्धित मासनुं मान जाणवु. हवे पूर्वोक्त माने अजिर्वर्द्धित संवत्सर वे अने चंडसंवत्सर त्रण एवा पाच संवत्सरे एक युगमान थायठे. ते वासठ चडमास प्रमाणक ठे. सा रांश. एक युगमां त्रण चाड संवत्सर ते चाडसंवत्सरना प्रत्येक वारमास मलीठ त्रीश चाडमास अने वे अजिर्वर्द्धित संवत्सर. तेमा एक अजिर्वर्द्धित संवत्सरना तेर चाडमास, ए प्रमाणे बीजा वरसना पण तेर मली एकंदर ठवीस मास अने पूर्वोक्त चाडमास ठत्रीश मलीने वासठचाडमासे एक युगनु मान थाय. ॥ ९०८ ॥

अवतरण.— लोणसरूवत्ति एटले लोकना स्वरूपनुं एकशो ने तेतालीशहुं द्वार प्रगट करतो कहेठे मूलः— माधवईश्वलाइ, ईसीपप्रा रउवरिमतजंजा ॥

एटले वे पन्खामां एक एक. पठी एक एक पंक्तिमां वली आठ खांफूया,
यां वने पासे वे वे खांफूया वया. तेथी पठी वली दसयके० दश खांफूया थ
या. त्यां वेहुपासे त्रण त्रण वया, ए एकेक पंक्तिये वया. पठी वली वार थ
या. वेउ पंक्तिने विपे चार चार खांफूया वेउ पासे वया. पठी वेउ पंक्तिने विपे
शोल शोल, त्यां ठ ठ वया. पठी चार पंक्तिने विपे बीस बीस खांफूया त्यां चारे
पंक्तिने विपे आठ आठ वाहेर वया. एम ऊर्ध्वलोकने विपे चउद पंक्तिये यथा
संज्ञे वधता खांफूया कया. ॥ ९१४ ॥

मूलः— पुणरवि सोलस दोसुं, वारस दोसुं पि होइ नायवा ॥ तिसु दस ति
सु थउ ढाय दोसुं दोसुं पि चत्तारि ॥ ९१५ ॥ अर्थ.— वली उपरली वे पंक्तिने
विपे सोल सोल. वली वेउ पंक्तिने विपे वार वार होय ते जाणवा. पठी त्रण पं
क्तिने विपे दश दश, वली त्रण पंक्तिने विपे आठ आठ तथा ठठवोसुं के० वे पं
क्तिने विपे ठ ठ. वली वे पंक्तिने विपे नाडीमां रहेला चार चार खांफूया जाणवा.
एटले ऊर्ध्व लोकनी वात कही. ॥ ९१५ ॥

हवे अधोलोके सात नरक पृथ्वीने विपे ऊर्ध्व थने अधोनागे जे खांफूया ठे ते
कहेते. मूल.— उंवरिय लोय मज, चउरो चउरोय सबहिं नेया ॥ तिग तिग
डग डग एकेक गोय जा सत्तमी पुढवी ॥ ९१६ ॥ अर्थ.— उंवरिट के० नीचे रु
चकना मथ्यनागयकी थारनी चार चार खांफूया सर्व साते पृथ्वी त्रसनाडीनी
मांहे ऊर्ध्व अधोनागे जाणवा. त्रसनाडीनी वाहेर द्वितीयादिक पृथ्वीने विपे
अनुक्रमे त्रण त्रण वे वे थने एक एक खांफूया जाणवा. ते ज्या सुधी सातमी
पृथ्वी प्राप्त याय, त्यासुधी जाणवा. रत्नप्रनाये त्रसनाडीनी वाहेर खांफूयांनो थ
जाव ठे. थारपठी बीजी शंकराप्रनाये उपरना तलनो थारन करी दक्षिण वाम
नागनेविपे प्रति पंक्ति तीर्थक एवा त्रण त्रण खांफूया ऊर्ध्व अधोनागे करी जाण
वा. ते सातमी पृथ्वीना अधोनागसुधी जाणवा.

त्रीजी वायुकाप्रनाना ऊर्ध्वनागनो थारन करी वंने वायुने विपे खांफूया त्र
ण त्रणनी थागल वली त्रण त्रण खांफूया जाणवा. ते सातमी पृथ्वी पर्यंत.
पठी पंकप्रनाना ऊर्ध्वनागनो थारन करी वंने वायुने विपे पुर्वे खांफूयांनी थाग
ल वे वे खांफूया जाणवा. ते सातमी पृथ्वी पर्यंत पठी भूम प्रनाना ऊर्ध्वनाग
नो थारन करी वंने वायुने विपे ववे खांफूया जाणवा ते सातमी पृथ्वी पर्यंत.
पठी तम.प्रनानो थारन करी वंने वायुने विपे एक एक खांफूया जाणवा ते ना

हवे त्रण प्रकारना रज्जूनी संख्या देखाडेणे. मूल - तिन्निसया तेवाला वणरज्जू पणसहस्ता, चत्ता रिसया यत्रडसीया ॥ ११ ॥ अर्थ. - त्रणने तेनाडे
 वणरज्जू थाय, एकावन प्रतररज्जू थाय. पाच हजार चारशेने अठ्यासी शुचिरज्जू थाय.
 मूल - सुइरज्जू चवहि खंमगेहिं सोलसयपयर रज्जूथ ॥ चउसठिखंमगेहिं
 रज्जू होइ विवेउ ॥ १२ ॥ अर्थ. - शुचिरज्जू चार खांमूए थाय. सोलसयपयर
 रज्जू थाय. अने चोसठ खांमूएकरी वणरज्जू थाय. एवा प्रकारे विवेयांउ ॥ ज
 वणरज्जू कहेवाने अर्थे प्रकार देखाडेणे मूल. - दाहिणपासि कुंवना. दाहिण
 पासि विहिथ विवरीय ॥ नाडीजुआ ति रज्जू, उडाहो सत्तउजाया ॥ १३ ॥ अर्थ. -
 वसनाडीनी दक्षिण पासे वे खंमगे. ब्रह्मलोकना मध्ययकी नीचेना जाग उपरकरी
 उपरनो जाग नति ॥ नावे पासे संधिज्जूके ० साधिये पठी ते वने खंम राजने विमाने
 करिये. तेवारे सर्व त्रणराज विस्तारे थाय; अने उंचपणे नश ॥
 कखा यका सातराज थाय ॥ १३ ॥

मूल. - हेहाउ वामखमं, दाहिणपासंमि ठवसु विवरीय ॥ १४ ॥ अर्थ. -
 वामे वणमि संधेजा ॥ १४ ॥ अर्थ. - अथोलोके व्रमनाडी ॥
 खंमगे ते लेइने विपरीतपणे जमणी वाजु जोडीये, अने
 खंम ते मावीपासे जोडीये. इहां ए नावनाजे लोक कर्त
 माणठे तेमा नीचे विस्तारे वेडे उणा सातराज प्रमाण
 थ्य एक राज प्रमाण ठे. ब्रह्मलोकने मध्य पांच राज प्रमाण
 एकराज प्रमाण ठे अने बीजे ठेकाणे विस्तारनो विस्तार
 करवाने अर्थे प्रथम अर्थ संवर्ते ते आवीरीते ठे,
 डीठे, तेनी जमणी वाजु ब्रह्मलोकना मध्ययकी
 वसनाडीनी मावी पासे विपरीतपणे जोडिये. ॥
 सतारेथाय अने उंचपणे सातराज माठेरा थाय.

हवे अथोलोके वसनाडीनी मावी वाजु
 ए वाजुए जोडिये. एम करवाथी अधमन
 विस्तारे थाय. अने उंचाडमां सातराज
 लेइ नीचे मावी वाजुए जोडिये. एम
 थाय ठे. अने उंचपणे क्याएक सात

१३
 वो ते
 इयराके ०
 ॥ १३ ॥
 , जो इय
 एक काम
 ॥ त्रण

हत्तके० वेंचिये एटले जाग थापिये तेवारे वडो ने उंगणचालीस थाय एम. लो
कनेविपे एटला धनरज्जु थाय. एटले तिरियचउरो ए गायामां जे खांहुआ कह्या
ठे. तेहनो वर्ग करिये. तेवारे ए गाथार्य जाणवो. ॥ ९२९ ॥

रुचकप्रदेश थकी जे देवलोऊ जेटलो दूरठे ते देखाडेठे. मूलः—ठसु खंमगेसु यड
गं, चवसु डगं दस सुहुंति चत्तारि॥चवसु चवकं गेविज्ज पुत्तराई चवकंमि ॥९३०॥
अर्थः—रुचकथकी उंचे मुखे ठ खांमूए दोढराज थाय; त्यां सौधर्म ने ईशान ए वे
देवलोऊठे. ते थकी उपर चार खांमूए एकराज प्रमाणे खेत्र, तेमां वली सनतकु
मार ने माहेइ ए वे देवलोऊठे. आगल दश खांहुये अढीराजमां ब्रह्म. जांतक,
युक, ने सहस्यार लक्ष्मण चार देवलोऊ ठे. तेवार पठी वली चारखांमुए आनत, प्राणत,
आरण ने अच्युत ए चार देव लोऊठे, ते पठी वली नवग्रैथक पंचानुत्तर विमान सिद्ध
सिद्धा ए सर्व चार खांमुए ठे. ए सातराजमां सौधर्मादिक देवलोऊ कह्या. ॥९३०॥

तिरठो राजमान देखाडतो लोक प्रमाण कहेठे. मूलः—सयंचुपुरिमंताउं, अ
परंतो जाव रज्जुमाईउं ॥ एएण रज्जुमाणेण लोगो चवदसरज्जुउं॥९३१॥ अर्थः—स्व
पंचुरमण समुद्रनी पूर्वदिशियकी मांझीने अवरान्तके० ज्यां सुधी पश्चिम दिशिनो
प्रांत ठे त्यांसुधी एक राजनो मान जाणवो. ए राजने प्रमाणे लोक चवदराज
प्रमाणठे. इतिगाथा त्रयोविंशतिकार्य. ॥ ९३१ ॥

अवतरण — सन्नाउतिन्निचि एटले त्रण संज्ञातुं एकशोने चुमालीसमुं दार
कहेठे. मूल —सन्नाउतिन्नि पढमे उ दीहकालोवएसियानाम ॥ तह हेउवाय दिछी,
वाउ वएसा तदियराउं ॥९३२॥ अर्थः—संज्ञा त्रण कहिठे. त्यां जे सम्यक्प्रका
रे ज्ञानपणु ते संज्ञा कहिये. तेमां पढमाके० पहेली ते इहां दीर्घके० अतीत अ
नागत वस्तु विषयिक उपदेश कहेवोठे जेने विपे, ते दीर्घकालोपदेशिका एवे नामे
संज्ञा जाणवी. तहके० तेमज वली बीजी हेतुके० कारण निमित्त तेहनो वदन
के० कहेवो ते विषयिक उपदेशनी प्ररूपणा करवीठे जेने विपे ते हेतुवादोपदेशि
का नामे संज्ञा जाणवी. त्रीजी ज्या दृष्टी शब्दे सम्यक्त्वादिकनो वाद कहेवो ते
विषयिक ज्या उपदेशठे ते दृष्टिवादोपदेशिकी नामे संज्ञा जाणवी. ते तदियराके०
तेथकी इतर जाणवी. एतुं स्वरूप केहेनार ठतो सूत्रकार गाथा कहेठे. ॥९३२॥

मूलः—एयं करेमि एयं, कयंमए इम महं करिस्सामि ॥ सोदीहकालसन्नि, जो इय
तिक्कालसन्निधरो ॥ ९३३ ॥ अर्थः—आ अमुक काम हुं करवुं, आ अमुक काम
मे कखुं थने ए अमुक हुं करीश. एरीते जे वर्त्तमान, जूत थने जविष्य एवा त्रण

ए होय तेने पण प्रतिनियत इष्टानिष्ट विषय प्रवृत्ति निवृत्ति एतुं दर्शन ठे ते कारण माटे वेईष्ट्यादिक जीवोने हेतुवादोपदेशिकी संज्ञाये संज्ञीपणु प्राप्त थायते. वली आहारादिक दश संज्ञा पृथिव्यादिकने पण आगल कहेसो. ते श्रीपन्नवणा मां कहिये. पण ते अत्यंत अथ्यक्तरूप मोहोदयथकी होयते; अने वली अशोजन ठे, तेनी अपेक्षाये त्यां पृथिव्यादिकने संज्ञीपणुं कहेवुं नही. लोकमा पण कोडक पासे थोडुं एरु कार्यापण एटले सुवर्ण मात्रना अस्तित्वे करी ते धनवंत कहेवाय नही.

हवे दृष्टिवादोपदेशसंज्ञाये संज्ञी अने असंज्ञी ते कहेते मूल:- सम्मद्विही स न्नी संमे नाणे खउवसमिएय ॥ असस्मि मिव चग्मि, द्विही वाउव एसेण ॥ ९३६ ॥

अर्थ:- जे ह्यायोपशमिकज्ञाने करी वर्तमान सम्यक्ज्ञानपणाथकी सम्यक्दृष्टि जाणवो. अने सम्यक्ज्ञानसंज्ञारहितपणा थकी मिथ्यादृष्टिअसंज्ञी जाणवो. यद्यपि मिथ्यादृष्टि पण घटादिक वस्तुने घटादिकपणोज जाणे ठे अने केहेवामांपण घटने घटज कहेते; तथापि तेने निश्चे नय अज्ञानी कहिये. केमके ते जगवंत जापित यथावस्थित वस्तुनो अंगीकार करता नथो, इहां शिष्यपूछेते के जो विशिष्टसंज्ञाये सहित सम्यक्दृष्टिने संज्ञी कहिये तो ह्यायोपशमिक ज्ञान सहित केम कह्यो? ह्याधिकज्ञाने तो विशिष्टतर संज्ञा होय ठे तो ते केम न लीधो?

इहां उत्तर कहेते के जे अतीत अर्थेनुं स्मरण करवु अने अनागतनी चिंतन ना करवी तेने संज्ञा कहिये. अने श्रीकेवलीजगवानतो सदासर्वदा सर्वजाव जाणे ज ठे. तो ते केवलीने काई अतीत अर्थेनुं स्मरण अने अनागतनुं चिंतन नथी. अने एनेतो स्मरण चिंतनठे. तेमाटे ह्यायोपशमिकज्ञानी तेज सम्यक्दृष्टिसंज्ञी कह्यो.

वली शिष्य पुछेते के प्रथम हेतुवादोपदेशो करी संज्ञी कहेवाने योग्यठे. कारण हेतुवादोपदेशो करी अल्पमनोपलब्धिसंपन्न एवा जे ईश्यादिक तेने अविशुद्धतरपणुं ठे माटे संज्ञीपणाए करी अंगीकार ठे. पठी दीर्घकालोपदेशो करी हेतुवादोपदेशसंज्ञानी अपेक्षाए दीर्घकालोपदेशसंज्ञाना मनपर्याप्तियुक्तपणाथकी अतिशुद्धपणु ठे. माटे पठी कहेवी. तो शावास्ते उत्क्रम उपन्यास करेते?

तेनो उत्तर कहेते. अहीयां समस्त सूत्रोनेविषे कोइ ठेकाणे पण संज्ञी अथवा असंज्ञी ग्रहण करेते त्यां प्राये सर्व ठेकाणे दीर्घकालोपदेशो करी ग्रहण करेते; पण हेतुवादोपदेशो करी अने दृष्टिवादोपदेशो करीने ग्रहण करता नथी. तेनी खातरी यवा सारं प्रथम दीर्घकालोपदेशो करी संज्ञीनुं ग्रहण कवुं. उक्तंच सन्निति असंनिनिय सवे सुयकालिउव एसेण; पायंसं ववहारो कीरस्तेणाइउ सकउं. पठी

तेना अनतरे अग्रधानत्वे करी हेतूपवेगे करी असङ्कीर्तु ग्रहण कथ्यु ते पठो तर्क
प्रधानत्वथी ठेवट दृष्टिवादोपदेशसङ्गानु ग्रहण ठे इति गाथापचकार्य ॥९३॥

अवतरण - सन्नाउ चउरोत्ति एटले चार प्रकारनी सङ्गानु एकरा ने पिस्सानी
समु धार कहेने मूल - आहार नय परिग्गह, मेहुण रूवाउ हाति चत्तारि ॥
सत्ताण सएहाउ, आससार समग्गाण ॥ ९३ ॥ अर्थ - एक क्हायापशमिकीअने
बीजी उदयिकीना जेदे करी वे प्रकारे सङ्गा जाणगी तेमा क्हायोपशमिकीअनतर
कही आया अने बीजी उदयिकी, सामान्यपणे चार प्रकारे ठे, ते आहारादिक
जाणवी तेमा प्रथम कृधा वेदनीयना उदयथकी तथाविध आहारादिकनु लेवु त
प्रथम आहारसङ्गा जाणवी ए आहारसङ्गा उपजवाना श्रीगणगमां चार का
रण कह्यांठे यडुक चउहिठाणेहि आहार सन्ना समुपक्कइ त जहा उमकाठ
याए खुहा वेयणीयस्सरुम्मस्सउदएण मइए तवछोवउंगेण प्रथम उमके० खानी
कोठे आहारादिकनी कथा साजलाने आहार उपर इहा थाय, बीजी कृधावेदनीय
कर्मने उदये थाय, बीजी वनी आहारनी वातो साजजवानो मति उपजे, ते म
तिना योगेकरी निरतर पणे आहारनी चिता थाय, अने चोथी नय मोहनीयना उ
दय थकी दृष्टि उदन रोमाचादिकनो विकार ते नय सङ्गा तेना उपजवाना चार स्थान
क ठे होणसत्तयाए, नयवेयणीयस्सरुम्मस्स उदएण, मइए तवछोवउंगेण,
अर्थ - एक हीनसत्त्वे करी एटले वजना अजावे, बीजु नयसूचक कर्मना उ
पे करी, बीजु नयनी वात साजलवी अने नयकर दर्शनादिकथी उत्पन्न पएनी
बुद्धि करी अने चोथु आलारुनेविपे नय लक्षण जे अर्थ तेना पयाजोवने करी
चउहिठाणेहि परिग्गहणा समुपक्कइ, अविमुत्तयाए लोचवेयणी० मइए० तदिको
लोचना उदयथकी मसारनेविपे आसक्त प्राणी सचित्त अचिन्तादिक वस्तुनु
ग्रहण करे इत्यादिक लोचसङ्गा जाणगी आलाराणा अर्थ सुगम ठे बीजी मै
धुनसङ्गा ते पुरुषपेदना उदयथकी मेधुनने अर्थे खीने देखवान प्रसन्नवदन वेप
धु प्रमुख नात्विक आगुणोनु करवु तेना चार कारण ठे चियमसत्ताणियाए १
मोहणिक्कस्सरुम्मस्सउदएण २ मइए ३ तदिछो० ॥ अर्थ - उपचित्त एटले पुट
पणे थयांठे एक मास अने बीजो शोणितके० लोही ते जेना शरीरन विपे तना
योगे सुरत कथादिक साजजी मेधुननु चित्तन करे ओप पूर्ववत् जाणवा एहउ ठे
सरूप जेनु ते चार सङ्गा समस्त एकडियादिक प्राणीने आ समारमा ज्या सु
धी रहे त्यासुधी थाय एकेडियादिकने ए प्रत्यक्ष देखायठे उदाहरण, जेम वनस्प

त्वह् प्राणी आहारने योगे नवपल्लव थायठे, नही तो सुकाइ जायठे;
 झा. वजी वेजी प्रमुख हस्तादिकने स्पर्श पोताना अवयव संकोचेठे
 अने बीज पलाशादिक ज्या धन होय त्यां जड मूके ते परिग्रह
 कुरुवक, अशोक, अने तिलकादिकना वृद्धो ते स्त्रीना आलिंगने, पग
 कटाक्षे अने विद्धेपादिके फूलेठे. ए मैथुनसंज्ञा जाणवी. ॥ ९३७ ॥
 ए.— सन्नाउदसत्ति एटजे दशसंज्ञानुं एकशो ने ठेतालीसमुं द्वार क
 आहार जय परिग्रह, मेदुण तह कोहमाण मायाय ॥ लोचोह
 दसजेया सव जीवाणं ॥ ९३८ ॥ अर्थः— जेणेकरी जाणिये उज
 जीवठे ते संज्ञा कहिये. ते वेदनीय तथा मोहनीय आश्रित, ज्ञाना
 आवरण ह्यायोपशम आश्रित विचित्र आहारादिकनी प्राप्तिनी क्रिया
 रे ठे. तेमां चार तो आहारादिक पूर्वेजे कहि आव्या तेज जाणवी.
 धेकरी मुख नयन होठनुं स्फुरवुं इत्यादिक चेष्टाकरे ते क्रोधसंज्ञा जाणवी.
 रुरी जे अहंकारनुं उव्वकपणुं ते मानसंज्ञा जाणवी. सातमी मायाये
 जोलवुं ते मायासंज्ञा जाणवी. आठमी लोचनेकरी सचिन्तादिक इव्यनी
 वी ते लोचसंज्ञा जाणवी. नवमी मतिज्ञानना आवरणरूप कर्म तेना
 मकी शब्दार्थगोचर सामान्यावबोधक्रिया ते उवसंज्ञा जाणवी अने दश
 वेशोपावबोध क्रिया ते लोकसंज्ञा जाणवी.

प्राय गाणांगनीटीकानां ठे. अने आचारांगनी टीकामांहे एमकलु ठे के
 उपयोगे वेजिनी परे विस्तरवुं, उंचे चडवुं, ते उवसंज्ञा जाणवी. थ
 ता ते जे पोतानी मतिये योग्य विकल्पनारूप लौकिकाचरित. जेम थ
 णिति न होय. श्रान ते यद्. ब्राह्मण ते देवता. काग ते पितामह,
 वाहे गर्नसंनवे इत्यादिक. ए दशसंज्ञा सर्व संसारी जीवोने याय. बीजा
 ज्ञानोपयोग ते उवसंज्ञा अने दर्शनोपयोग ते लोचसंज्ञा. या द
 ठे ते था अमुकजीव ठे एवा ज्ञाननुं कारणरूप ठे. एवी या दश सं
 सारीजीवोने जाणवी. अने सुख प्रतिपत्तिने अर्थे या दश संज्ञा स्पष्ट
 वी. पंचेंद्रियोने अतिधिरुल्ले करी व्याख्यान करेजीठे अने या दश सं
 णादिकने तो अव्यक्तरूप जाणवी. इति गायार्ये ॥ ९३८ ॥

ए— सन्नाउपन्नरसत्ति एटजे पन्नर संज्ञानु एरुनोने नटताजीशमुं
 मूजः— आहारजय परिग्रह, मेदुणसुह इन्द्र मांहुवितिगंठा ॥ तह

કોહમાણમાયા, લોહે લોંગેય ધમ્મોયે ॥ ૯૩૯ ॥ અર્થ - એ પન્નર સજ્ઞામાં વશ સજ્ઞા તો પૂર કહીએ તેજ જાણવી અને અગ્યારમી શાતાનુ જે અનુનવતુ તે સુલ સજ્ઞા વારમી અશાતાનુ જે વેદવુ તે હુ સસજ્ઞા, તેરમી મોહસજ્ઞા તે મિપ્યાવ શેન રૂપ જાણરી ચત્તદમી વિચિકિત્તાસજ્ઞા તે ચિત્ત અવિપ્રત લક્ષણ જાણવી પન્નરમી ધર્મસજ્ઞા તે ક્રમાવિક્રનુ સેવન કરવુ એ સજ્ઞાઈ પણ સસારો જીગેને જાણરી, તયા શ્રી આચારાંગને વિષે વલી વિપ્રલાપ વૈમનસ્યરૂપ શોકસજ્ઞા સોજ મો પણ ઠહિને ઇતિગાયાર્યે ॥ ૯૩૯ ॥

અયતરણ - સત્તસઠ્ઠિનરૂપ જેય તિસુહ સમ્મત્ત એટલે સડસઠ લક્ષણ જેરેઠરી તિસુહ સમ્પત્ત્યનુ એકશો ને અડતાજીસમુ દાર કહે ણે મૂલ - ચર સદ્ધણતિનિંગ, દસગિણય તિસુહિ પચગયવોસુ ॥ અરૂપનાવણ નૂસણ, લક્ષણ પચરિદ સનુત ॥ ૯૪૦ ॥ ઠગિહ જયણા ગાર, ઠનાયણા નાવિય ચઠછાણ ॥ ૬૫ સત્તસઠ્ઠિનરૂપ જેય તિસુહ સમ્મત્ત ॥ ૯૪૧ ॥ અર્થ - ચાર સદ્ધણા, ત્રણ નિંગ, દસ પ્રકારના ગિણય, ત્રણશુદ્ધિ, પાંચદૂષણ, આઠ પ્રનાયક, પાંચનૂપણ અને પાંચ નરૂણ તેણેઠરી સધુક કરિયે. ॥ ૯૪૦ ॥ વડી ઠ પ્રકારની જયણા, ઠ આગાર, ઠ નાવનાઈ અને ઠ સ્વાનરૂ એ સડસઠ લક્ષણ જેવ કરી તિસુહ સમ્પત્ત્ય જાણવુ હરે અનુરૂપે એ સમન્ત દાર વલાણનાર ઠતો પ્રથમ ચાર સદ્ધણાનુ દાર વલાણે ણે મૂલ - પરમઝ સયગંગા, સુદિઠ પરમઝ સેવણાગારિ ॥ વાવન્ન કુદસણવ, ક્રુણાપ સમ્મત્ત સદ્ધણા ॥ ૯૪૨ ॥ અર્થ - પરમઠે તાલિક જે જીગાદિક અર્થ જેદન તિણે સત્તર ઠે નાણુ એટલે ત્યા અન્યાસ કરે, એ પ્રથમ શ્રદ્ધાન જાણુ તેમજ ઘોતુ સુદટ્ટ ઠે રુનીરીતે જેણે જીગાદિક પરમાર્થે ઘીગાને એવા જ આચારાદિક ગરુ તેન મેઝ પર્યયામનાન કાઢ. ॥ ઘીજ જાણુ

પૂજા, તે ગદ્ય, માલ્ય, વસ્ત્ર, પાત્ર, અન્ન પાનાદિકનું આપવું ત્રીજી વર્ણકે ૦ જ્ઞાયા તેનું જનન એટલે જ્ઞાનાદિક ગુણના ગણનું બોલવું ચોથું અવર્ણવાદ, તે અજ્ઞાયા તેનું નાસણકે ૦ ગમાવવું પરિહરવું પાંચમું આજ્ઞાતના, તે મન વચન કાયા સર્વ ધીની, તેનો પરિહાર એટલે વર્જવું એ દર્શો પ્રકારે વર્ણન કહેતા સમ્યક્ત્વનો વિનય તે સમાસેણકે ૦ સદેપે કહ્યો ॥ ૯૪૫ ॥

હવે ત્રણ શ્રુતિ કહેઠે મૂલ - મુત્તૂળજિણમુત્તૂળ, જિણમયજિણમયત્તિમોત્તુ ॥ સત્તા રક્તવારે, ચિત્તક્રાંત જગ સેસ ॥ ૯૪૬ ॥ અર્થ - એક શ્રી વીતરાગ તથા બીજા જિ નમેત સ્યાદાદરૂપ તીર્થંકર પ્રરુપિત જીવાજીવાદિક તત્ત્વરૂપ પ્રવચન, તથા ત્રીજા તેજ પરમેશ્વરના પ્રવચન જેણે અગીકાર કહ્યાઠે એવા સુતાધુ એ ત્રણને મૂકીને વાકી જગતના સર્વે પદાર્થોને સત્તારના કવચ તુલ્ય અસાર સમાન ચિત્તવે એવું જાણવાય

પાંચ દૂપણ રહિતપણુ કહેઠે મૂલ - સકાકલ્પવિગઠા, પસત તદ્ સથવા કુ જિગીશુ ॥ સમ્મત્તસ્ત ડ્યારા, પરિહરિયવા પયત્તેણ ॥ ૯૪૭ ॥ અર્થ - પ્રથમ શ કા, તે વીતરાગના વચન ઉપર સશયનું કરવું બીજો કાઠ્ઠા, તે અન્ય વર્ણનનો અ જિજ્ઞાસ કરવો. ત્રીજો વિગઠા, તે સાધુની નિંદાકરવી ચોથો અન્ય વર્ણનની પ્રતિજ્ઞા, તે જ્ઞાપાનું કરવું પાંચમો, બોધ શાક્યાદિક પરવર્ણનીત સાથે સત્ત્વ પરિચય કર્યો એ સમ્યક્ત્વના પાંચ અતિચાર તે મજિનતાના કારણ જાણી પ્રયત્ને પરિહરવા

હવે ચાત્ર પ્રજાચિક કહેઠે મૂલ - પાવયણી ધમ્મરુદ્ધી, ગઈનેમિત્તિંત તવસ્તી ય, વિચા સિદ્ધોપકવી, અઠ્ઠવપનાવગા જણિયા ॥ ૯૪૮ ॥ અર્થ - પ્રથમ પ્રવચન જે દાદશાંગીરૂપ તે જેને ઠે, તેને પ્રાવચનિક કહિયે તે જુગપ્રધાન જાણવો

બીજો આગમધર્મ કયો ચાર પ્રકારે કથન કરે, એક આદેષણી, બીજી વિદેષણી, ત્રીજી સવેગણી, ચત્તે ચોથી નિવેંદની તેમા જે સાજલનારને તત્ત્વપ્રત્યે આદેષ્યતે એટલે આકર્ષિયે તેને આદેષણી કહિયે તેના ચારજેદ ઠે એક, આચાર લો ચ અજ્ઞાનાદિક તેના પ્રકાશવા થકી આચારાદેષણી બીજી, પ્રમાદને લીધે જે દૂ પણ જાગ્યાં હોય તેના વિનાશને અર્થે પ્રાયશ્ચિત્ત લેવું તે વ્યવહાર તેન કહેવે આદેષે તે વ્યવહારાદેષણી ત્રીજી, સાજલનારને સશય ઉત્પન્ન થયાથી તેનો મ પુર વચન કરી સશય નાશ પમાડવો તેને આદેષે તે પ્રજ્ઞત્યાદેષણી કહિયે અ ને ચોથી, સાજલનારને ગમતી નયને અનુસારે પદાર્થોની પ્રરૂપણા કરવી તે દૃષ્ટિ વાદાદેષણી એ આદેષણીના ચાર જેદ કહ્યા

હવે વિદેષણીના ચાર જેદ કહેઠે વિદુ તે નજામાર્ગ થકી માત્ર માંગ પ્રવ

चांविये; अथवा माता मार्ग यकी नजामागे प्रवर्त्ताविये ते विद्वेषणी. तेना चार जेद ठे. तेमां प्रथम, स्वसमय कहेतो परसमय कहे. बीजी, परममय कहेतो स्व समपंठावड्ताजवति. त्रीजी, समवायकहेतो मित्रावायं कहे. अने चोथी, मित्रा वाय कहेतो समवायंवाविता जवति कहे.

हवे संवेगणीना चार जेद कहेते. जेना सांजलवायकी सांजलनारने संवेग उत्प न्न थाय ते संवेगणी. तेना चार जेदते. एक इहलोक संवेगणी, बीजी परलोक सं वेगणी, त्रीजी परशरीर संवेगणी अने चोथी आत्मसंवेगणी.

जे सांजलवायकी सांजलनारने संसारयकीनिर्वेद उपजावे तेनिर्वेद. तेना चार जेद ठे. प्रथम, इहलोग दुश्चिन्साकम्मा इहजोग दुहफल विवागसंजुत्ताजवति. बीजी, इहलोग दुश्चिन्साकम्मा परलोग दुहफल विवागसंजुत्ताजवति. त्रीजी, परलोग दुश्चिन्साकम्मा इह लोग दुहफल विवाग संजुत्ता जवति अने चोथी, परलोक दुश्चिन्साकम्मा परलोग दु हफल विवाग संजुत्ता जवति. जेम ए चतुर्जंगी यइ तेमज सुख संबंधीनी चतुर्जंगी थाय, ते थावीरीते. प्रथम, इहलोग सुच्चिन्नाकम्मा इहलोग सुहफल विवाग संजुता जवंति, बीजी, इहलोग सुच्चिन्नाकम्मा परलोग सुहफल विवाग संजुत्ता जवंति. त्री जी, परलोग सुच्चिन्नाकम्मा इहलोग सुहफल विवाग संजुत्ता जवंति अने चोथी, पर लोग सुच्चिन्नाकम्मा परलोग सुहफल विवाग संजुता जवंति. हवे एनो अर्थ करेते. इह लोकने विपे दुश्चरी कथां जे चोरी प्रमुख कर्म ते इह लोकने विपेज दुःकर्म रूप वृद्धयकी उत्पन्न थायां, माटे आ जवेज दुःखनां आपनार थाय. ते चोर प्रमु खने थाय. एमज बीजो, परलोके नारकी जीवोने दुःख थाय; ते बीजो जंग.

त्रीजो, परलोकनां करेला कर्म इहां जोगवे, जेम कोइ एक जन्मथी मां नी व्याधि दारिद्र्य प्रमुखे पीडित होय तेने जाणवो. चोथे जंगे नरक योग्य थायु पना वाधनार काक गृक्षादिकनी परे जावना करवी.

एमज सुच्चिन्न ते प्रथम तीर्थकरने दानना देनार, बीजा सुत्तायु, त्रीजा तीर्थकर, अने चोथा देवना जावने विपे रह्या तीर्थकरादिकनी परे जावना करवी. एवी क्षीराश्र व मध्याश्रवादि लब्धे सहित सजल जलधरनी धनिये करी समस्त लोकने प्रमोद नी करनार कथा करे, ते धर्मकथा जाणवी. ते धर्मकथिक बीजो प्रभावक जाणवो.

त्रीजो. वादी, प्रतिवादी, सत्ता, अने सत्तापति प्रमुख चार प्रकारनी पर्यदाने विपे जे प्रतिपक्षीनु वचन उच्चापीने पोताना पढ़नुं वचन स्थापन करे; तेने निरूप वाद लब्धे संपन्न एवो वादी त्रीजो प्रभावक जाणवो.

प्रवचनसारोद्धार

चोथो त्रिकाल विषयिक, लाजालाज, सुख, दुःख, जीवितव्य मरणनो
 वालो, ते निमित्ति प्रजावक चोथो जाणवो.
 पाचमो विरुष्ट अष्टमादिकथी मामो वर्ष पर्यंत तपनो करनार, ते तपस्वी प्रजा
 वधो पिडा प्रकृति प्रमुख शासनवेगता ते जेने सहाय ते ते पिद्यावत प्रजा
 सातमो, अजन, पादलेप, तिलिक, गुटिका, सर्वचूताकर्षण इत्यादिक सिद्धि
 जेने, ते सिद्ध प्रजावक जाणवो
 आठमो सरुत प्रारुतादिक ठए जापाये करी गद्य पद्यादिकना नवो वयस
 ते कवि प्रजावक जाणवो एथाव प्रजावक श्री जिनशासननी प्रजावनाना करनार
 अथवा एज आठ प्रजावक प्रकारातरे शास्त्रातरथी कहिये ठए उक्त अर्थ
 स इडि धम्म कहि, वाइ आयसिय कवगनेमिति ॥ विद्यारायण सम्मवय तित्त
 प्रजाविति ॥ १ ॥ अर्थ - अतिशय प्राप्तपणे यइने जेने जया चारण विद्याचारणी
 कइ तथा आशीविपजलौपधि, ते कइ अने अविमन पर्यवज्ञानादिक, ते अ
 तिरोपधि इत्यादिक कइये सहित, बीजो राजा जेन माननिक ते राजासम्भव
 अने महाजनने माननिक ते गणसम्भव जाणवो शेष सुगम ॥ ९४७ ॥
 हवे सम्यक्त्वना पाच नूपण कहेने मूल - जिणमासणे कुसजया, पजावण
 यपणसेवणाथिरया ॥ नत्तीयुणासम्भव वीवया उत्तमायच ॥ ९४८ ॥ अर्थ -
 जिनशासनने विपे कुशलता महापणपण, ते अनेरु प्रकारे करी आगलाने प्रतिवाधि
 ने श्रीजिनशासनने विपे दृढकरे बीजु प्रथम कसु ते रीते श्रीजिनशासननी प्रजा
 ना करे त्रीजु, आयतन ते इव्य अने जावना जेदे करी वे प्रकारे तेमा इव्यथी
 तो जिनचवनादिक अने जावथी ज्ञानादिकना धरनार साधुप्रमुख तनी तवना
 पर्युपासनानु करवु चोथु थिरयते श्री अरिहत्तना शासननेरिप चनचित थप
 जाने स्थिर करे अने पोते पण परतीर्थिनी समुद्धि देखी स्थिरपणे रहे पण व
 जायमान न थाय पाचमु, नत्तिके ० प्रवचननो पिनय व्यावृत्तरूप प्रतिपत्ति ए स
 म्यक्किना पाच गुण ते प्रजासकके ० उत्तम प्रधान गुण आचरण लक्षण पाच प्र
 कारना ठे तेणे करी सम्यक्त्व दीपेने, शोचेने ॥ ९४९ ॥
 हवे सम्यक्त्वना पांच लक्षण कहेने मूल - उवसम सरेगायिय निवउतह्य
 होइ थणुकपा ॥ अतिक्किचियए, सम्मने लक्षण पाच ॥ ९५० ॥ अर्थ - जनवि
 पे रसुथकु सम्यक्त्वपणु इये एटले लखिये, ते कारणे तेने लक्षण कहिये तमा
 यम उपशम लक्षण ठे ते कोइये घणोज अपराध कसो हाय तोपण तना उप

र क्रोध करे नहीं ते उपशम, ते वे रीते ठे. कोइकतो कयायना परिणामने विचारी कटुफल जाणी उपशम पामेठे अने कोइकने तो सहज स्वभाव उपशम थायठे. बीजो, मनुष्य तथा देवताना सुखने दुःखरूप जाणीने मोहसुखनो अजिलाप धरे. ते संवेग नामा गुण. त्रीजो, नारकी अने तिर्यंचादिक दुःखित प्राणी देखी संसार ठाम वानी इच्छा करे, ते निर्वेद सम्यग्दर्शी. एटले दुःखादिके करी गहन एवा संसार का रागहृमां मोटा कर्मदंमपात्रो करी नाना प्रकारे पीडित थकां तेनो परिहार करवा विषे समर्थ थई ममत्वरहित पणाना योगे करी निर्वेद युक्त थाय ठे; ते निर्वेद. केटलाक ग्रंथकार संवेग के० वैराग अने निर्वेद के० मोह्नाजिलाप एवो विपरीतपणे अर्थ कहेठे. चोथो अनुकंपा, ते दुःखित प्राणिउने विषे पक्षपात रहितपणे करी तेना दुःख निवारण करवानी जे इच्छा ते अनुकंपा. तेमा पक्षपाते करी पुत्रादिकने विषे अनुकंपा, अथवा आत्मारक्षणार्थे व्याघ्रादिकनुं न सेवन करवुं; तेपण पक्षपात अनुकंपा. ते, इव्य अने जावयीवे प्रकारनी ठे तेमां. शक्ति उतां पारकाना दुःखना प्रतिकारने अर्थ जे अनुकंपा ते इव्यानुकंपा. अने धर्मथीहीण थयेलाने दुःखी जोइने हृदयमांदया आण बी ते जावानुकंपा जाणवी. पांचमो आस्तिक्यके० पोताने सद्गति ठे एवी मति जेने ठे ते आस्तिक, तेनो जे धर्म ते आस्तिक्य. ते अन्यतत्त्वनुं श्रवण थयुं उतां पण जि नेश्वरजापित तत्त्वमां निराकांक्ष प्रतिपत्ति जाणवी. आ उपशमादिक पांच सम्यक्त्व विषय लक्षणो जाणवां. एणे करी परोक्ष सम्यक्त्व उत्तम प्रकारे करी उपलक्षित थायठे

हवे यज्ञा ठ प्रकारनी कहेठे, मूल - नो अन्नतिष्ठि ए अन्नतिष्ठि, देवेय तद् सदेवेवि ॥ गहि ए कृतिष्ठि एहिं, वंदामि नवा नमंतामि ॥ ९५१ ॥ अर्थ:-अन्य तीर्थी ते परदर्शनी परित्राजकनिष्ठु नौतिकादिक तथा तेना देव जे रुद्र, विष्णु, अने सौगतादिक. तेम जे स्वदेव ते श्री अरिहंत देवनी प्रतिमा, ते कृतीर्थीउ जे सौगता दिक दिगम्बर अथवा बीजा कोइ पण दर्शन वाले ग्रहण करी होय तेने जे एम केहेके हुं वांछु नहीं, तथा मस्तके करी प्रणाम मात्र पण करूं नहीं बीजो, नम स्कार ते प्रणामपूर्वक गुणनुं बोलवुं ते पण करूं नहीं. ॥ ९५१ ॥

मूल:- नेवअणालितो, आनवेमि नोत्तंजवेमि तद् तेति ॥ देमि न असणार्ज्य पेसेमि न गंधपुष्पाइ ॥ ९५२ ॥ अर्थ:-त्रीजुं, तेमज अन्य तीर्थीउना बोजाव्या वि ना बोलवुं नहीं. तेमा जे अल्पमात्र एक वखत बोलवुं तेने आज्ञाप कहिये. तथा चोथो. बारवार बोजावबु तेने सजाप कहिये. ते पण करूं नहीं अने पदज्ञो नि प्याली बोजावे तो तेनीसाथे अल्प बोलवुं पण यणो परिचय करवो नहीं. केमके

પણો પરિચય કલ્યાણી મિથ્યાત્વનો ઉદય થાય પાંચમો, અન્ય તીર્થિંડને અ
ક તે અન્ન પાન સ્વાદિમ સ્વાદિમ વસ્ત્ર પાત્રાદિકનું દાન જે આપવું તે
પાણે આપુ પણ અનુસ્થા ટાલીને ધર્મવુદ્ધિયે આપુ નહીં ઉક્તચ યત સર્વેહિ
પોહિ. ઉક્તચજિય રાગદોષ મોહેહિ ॥ સત્તાણુકપણછા, દાણન કહિંચ પડિ
॥ ૧ ॥ ઠહો, તે અન્ય તીર્થિંડના દેવોને તથા અન્ય તીર્થિંડે ગ્રહણ કરેલી
પ્રતિમાને પણ પૂજાને અર્થે ગરુ પુષ્પ યાત્રા સ્નાત્રાદિક કરુ નહીં એ ઠ યત
યત્રયત યહો તે જીવ સમ્યક્ત્વને ડંડયે નહીં ॥ ૯૫૨ ॥

રૂં ન આગાર વસાણેઝે મૂલ - રાયાનિડંગોય ગણાનિડંગો વનાનિડંગો
સુગનિડંગા ॥ રતારગિત્તી ગુરુનિગ્ગ હોય ઠઠમિયાંડ જિણસાસણમિ ॥ ૯૫૩ ॥ ય
યં - પ્રથમ રાના વંશના ધણી તેનો અનિડંગ ઠઠએ વજાત્કાર તેણે કરી રાંડ
અરણ્યે રાપુ પડે, રીજા ગણ તે સજનાદિકનો સમુદાય તેનો અનિયોગ, રીનો,
પાતા યહી યનગન રાય તેના અનિયાગ, ચોથો દેવ, કોડક શરીર અધિષ્ઠી કોડક
દૂરણ નગાદ ન સુગનિડંગ કહિયે, પાંચમો, કાંતાર શબ્દે અરણ્ય અટરી, તેમાં નિ
રાંદ દર્યાને અંચ અથગ કાંતાર શબ્દે વાધા જાણવો તે વાધા વપવ્યા યહી
પ્રાણના પત્તેન ઠઠએ નિરાંદ રરગા તે કાંતારવૃત્તિ જાણરી ઠહા ગુરુ, તે માતા
પિતા પ્રમુગ રહરા જાણરા યહુક્ત માતા પિતા રુનાચાર્યા ઇતેયા જ્ઞાતયત્તથા ॥
ટહા ધર્મપાંડવશાગ ગુરુગર્ગ મનામત ॥ ૧ ॥ તેના નિગ્રહ આગ્રહ યહી રાંડ
અરણ્યે રાપુ પડે ॥ ૧ ॥ નિર્મી નિનગામનને રિપ અપરાધે રહિને ॥ ૯૫૪ ॥

રૂં ન ગારના રહર મૂન - મૂન રાગ પડછાણ આદ્રાગ નાપણનિર્મી ॥ ૯૫૫ ॥
હસ્તારિ ધર્મસ્મ સમ્મન પરિસ્થિતિય ॥ ૯૫૬ ॥ અર્થ - પ્રથમ જમ મનગદિત
વૃહ રાય ત પ્રવર વાપુયે રપાવ્યુ યહુ ધૃત્વીને રિપે પડી જાય તમ રમર
ટહા ૧ રે તે ના સમ્યક્ત્વરૂપ મૂન યટથી રહિત રાય તા કુતાચરૂપ ગાપુ
પે દરી રેગ્યુયહુ સ્થિય રહ નહીં ણી નાગના નાગરી વીના જમ નગરન પાન
પ્રમુગ રાર યાર તેમ રમ રૂપ નગરન સમ્યક્ત્વ તે રાર સમાનરે ત સમ્યક્ત્વરૂપ
રાર રિના રમરૂપ નગરમા પ્રગથ યાય નહીં રીના પડછાણ ઠઠને રમરૂપ ર
સાદરે પ્રતિષ્ઠાન તે રિરિદા સમાન સમ્યક્ત્વ રે તમ રર ગારના નાન મરન રિ
રિદા રાય ને રર રર ગાયુ રાય તા તે રર નિશ્ચન યાય તમ રમરૂપ રર
સમ્યક્ત્વરૂપ રિરિદાય દગે નિશ્ચન યાય ણમ નાગના નાગરી ચાયા આદ્રાગ
ટહે આગારનો પેર આગાર જમ સમસ્ત જગનન ધૃત્વી આગાર નેતર તમ રમ

रूप जगतने सम्यक्त्वरूप पृथ्वीनो आधारते, एम जावतुं. पाचमी. जाजननीपरे जाजन. जेम जाजन जे ठामडो तेमां क्षीरादिक वस्तु रद्री शकते; तेम सम्यक्त्वरूप नाजनमां धर्मरूप वस्तु रद्री शकते. ठही जेम निहोके० निधानजं चमार ते यकी मणि मांकिक कनकादिक सर्व पामिये; तेम सम्यक्त्वरूप निधानयकी झा नादिक रत्नत्रय स्वर्गापचर्गादिक सुख सामग्री पामिये, वास्वतरूप आवकनो धर्म, तेहनं सम्यक्त्व तं श्रीतीर्थकरे एवु कसुते. हवे ए जाविये सम्यक्त्व मूलसमान, वार समान इत्यादिक तेयी ए जावना कहिये. ॥ ९७४ ॥

हवे ठ स्थानक कहेते. मूल-अग्नि अग्निजो कुणई, कपच वेइ अग्निनिवाण॥ अग्निअमोको वाउ, ठसम्मचस्सछाणाई ॥ ९७५ ॥ अर्थ.- चेतना लक्षण ते जीवते. एवु कहेवा यकी नास्तिकना मतनुं निराकरण कसुं. ते प्रथम स्थानक. वली ते जीव नित्य उत्पत्ति विनाश रहित ठे; ते बीजुं स्थानक. कुणईके० ते जीव मिथ्यात्व अवरिति कषाय योगेकरी ज्ञानावरणीयादिक कर्मनो कर्तावे; ते बीजुं स्थानक ते जीव पोताना कपके० करेला शुचाशुच कर्मने वेदेते, अनुज वेते; ते चोथुं स्थानक. ते जीवने निरवाण ते सर्व राग दोष मद मोह जन्म जरा रोगादिक दुख क्षयरूप जे अवस्था विशेष मोक्ष लक्षण पण ठे; ए पाचमुं स्थानक जाणवु. ते जीवने मोक्ष पामवानो उपाय सम्यक् ज्ञान दर्शन चारित्ररूप साधन, ते पण ठे, ते ठहुं स्थानक. ए ठ सम्यक्त्वना स्थानक जाणवा. एरीते चार सद्वहणादिक वार वारे करी सदसत जेदे विद्यु-६ सम्यक्त्व बखाणुं. इतिगाथार्थे

अवतरण:- एगविहाइ दसविहंसम्मं एटले एकविध आदेदेइने दशप्रकारना सम्यक्त्वनुं एकशोने उगणपचासमुं वार कहेते. मूल.- एगविह दुविह त्रिविह, चउहा पंचविह दसविह धम्मं ॥ द्वाइ कारगाइ, उवसमजेएहि वासम्मं ॥ ९७६ ॥

अर्थ.- एकविध ते तत्त्वार्थ-४-ज्ञान लक्षण सम्यक्त्व सामान्ये जाणवुं. द्विविध ते इय्य अने जावना जेदेकरी जाणवु. तेमां जे विशोधिने विशेषे करी मिथ्यात्वना पुज्ज निर्मलकरे ते इय्ययी जाणवुं. अने श्री जिनोक्त तत्व सदेहे तेने विषे रुचि करे ते जावयी जाणवु, तथा आदिशब्दयकी प्रकारातर जाणवो, ते निश्चय अने व्यवहारना जेद, यकी पण वे प्रकारे सम्यक्त्व थायते. तेमा देश काल अने संघ यणने अनुमाने यथाशक्ति साधुना अनुष्ठानरूप ते निश्चयिक जाणवो अने जे जिनशासनने विषे प्रीतिनुं करवु एवोजे आत्मानो गुण परिणाम, ते व्यवहार सम्यक्त्व कतिगे. तेथकी पण एगवारे एके पामिये जेकर ज मोण त सम्मं, जं म

ने सहित करिये तेवारे चार थाय, परंतु ते सम्यक्त्व जेवारे अंतरकरणे उपशमि
क सम्यक्त्वथकी पडेवे, थने हजी मिथ्यात्व पाम्योनथी, त्यासुधीमा जयत्यथी तो
एक समय थने उत्कृष्टो व थावलि प्रमाण सास्वादन सम्यक्त्व कहिये पती ते
जीव मिथ्यात्वे जाय तेमाटे ज्यासुधी मिथ्यात्व पाम्यो नथी, त्यासुधी जयत्ये मि
थ्यात्वनी थापतिके० पामबुं तद्रूप ए थायते ॥ ९६१ ॥

हवे पांचविष सम्यक्त्व कहेवे मूल - वेययसमत्त पुण, एधचिय पचहा विणि
दि० ॥ सम्मत्तचरमपोगल, वेयण्णाले तप होइ ॥ ९६२ अर्थ - पूर्वीक चार स
म्यक्त्व, तेमां वेदक सम्यक्त्वनु उमेरण कथाथकी पांच प्रकारनु सम्यक्त्व थापने,
ते वेदक सम्यक्त्व ते सम्यक्त्वनु पुज तेनु चरमके० ठहेल्ल पुज्ज वेदे, तेवारे
पाप ते थावीरीते ठे, जे कृपकथेणी पडिवज्याने अनतानुवधीनी चोकडी तथा
मिथ्यात्व ने मित्र पुज खपावीने सम्यक्त्वना पुजना पुज्जन उदीरी उदीरीने थनु
नये तेनिर्झारावतो ठहेले जे सम्यक्त्वना पुज्ज वेदे, तेवारे वेदक सम्यक्त्व कहिये

इहां काइ केहेसे के क्हायोपशमे थने वेदके पण सम्यक्त्वना पुज्जन वेद ता
एमां छु गिरोपते० तेनो उत्तर थामते के, क्हायोपशमे समस्त काज सम्यक्त्व पु
ज वेदे थने वेदक सम्यक्त्वतो चरमके० ठेला सम्यक्त्व पुज्ज वेदे पण परमाथ
ता क्हायोपशमिकेज ठे चरम पुज्जनो ग्रास ठे, ने शेष पुज्जना क्यवे चरममा
स यत्तिने ता मिथ्यात्वजावनु थपगम एवा उपशमनो सद्भावते ॥ ९६३ ॥

हवे दश प्रकारनु सम्यक्त्व कहेवे - मूज - एधचिय पचविह, निस्सग्गा निगम
जेयते दसहा ॥ थहगा निसग्गरुं इच्छाजमागमेजणिय ॥ ९६३ ॥ अर्थ - एन
पूर्वीक पाच जेद जे कह्या, तेने एकेरुना एक निसर्ग, थन बीजा थनिगम एवा
वे वे जेद करता दश प्रकार थायते थथवा निसर्ग रुचि, उपदश रुचि इत्यादि
दश प्रकारनु सम्यक्त्व जे थागम पन्नवणा प्रमुखनेविषे कद्युते तज दगाइउ

मून - निसग्गुउवएसरुं, थाणारुं सुन बीय रुइमेवा॥ थनिगम विशाररुं, डि
रिपा सग्गेव पम्मरुं ॥ ९६४ ॥ अर्थ - इहां रुचि शब्द सर्वत्र जाडया तमा प्रप
म निसर्ग, ते मनाव रुचि एटजे श्रीजिनाक तत्वनविषे जे थचिनाय न निसग
रुचि जाणरी धीनी, गुरुप्रमुखना जे उपदश, तनायी जेने रुचि हाय न उपदश
रुचि जाणरी प्रीची, थाद्दा ते सर्वदना पचन उपर रुचि ते थाद्दामुचि वाची
मून त थाचारागादिह थग प्रणिठ थने थगवाह्य त थापश्यक दशरुक्कानिनादिह
तेना उपर रुचि ते मूनरुचि पाचमी, बीजनी पर जे हाय ते धीन, एटने एकवचन न

अनेक अर्थनो उपजावणहार थाय ते बीजरुचि. ठही अजिगम विशिष्ट परिज्ञान, त्यां जे रुचि ते अजिगमरुचि. सातमी, समस्त द्वादशांगीने नयेकरी विचारी; तेथ की उपनी जे रुचि ते विस्ताररुचि. आठमी, संयमनुं जे अनुष्ठान, त्यां जे रुचि ते क्रियारुचि. नवमी, संक्षेपनेविषे रुचि, पण विस्तारार्थे न जाणे ते संक्षेपरुचि जाणवी. दशमी, श्रुतधर्म उपररुचि ते धर्मरुची. ए दश रुचि, संक्षेपथी शब्दार्थे मात्रेकही.

हवे ए दश रुचिने विस्तारेकरी सूत्रकार कहेहे. मूल:-जो जिणदिष्टे जावे, चउ वि हे सद्वद्दाइ सयमेव ॥ एमेवनन्नहन्तिय, निस्सग्गरुइति नायवो ॥ ९६७ ॥ अर्थ:- जे कोइ जिनेश्वरना दीठेला जाव जे जीवादिक पदार्थ तेने इव्य, क्षेत्र, काल थ ने जावना जेदथकी चारप्रकारे थयवा नाम, स्थापना, इव्य, थने जाव ए चार प्रकारे ते कोइना उपदेशविना सयमेवके पोतानी मेळेज जातिस्मरणेकरी थयवा पोतानी बुद्धियेकरी श्रीजगवते दीग जे जाव; ते तेमज ठे, पण अन्यथा नथी. एवी रीते सर्वदेहे. ते प्रथम नितर्गरुचि जाणवी. ॥ ९६७ ॥

मूल:-एए चेवउ जावे, उवइष्टे जो परेण सद्वद्दाइ ॥ ठउमठेण जिणेणव, उवएसरु इति नायवो ॥ ९६८ ॥ अर्थ:- एज पूर्वोक्त चउद जीवादिक पदार्थ तेने उव स्य थयवा केवलीजगवानना कहेला उपदेश थकी सर्वदेहे, ते बीजी उपदेशरु चि जाणवी इहां सूत्रमां प्रथम उवस्य कहु. तेनुं कारण के केवलीपण प्रथम उवस्य होय, पठी केवली थाय. तेथी प्रथम उवस्य कहु. थयवा उपदेशना था पनार उवस्य घणा होय, तेथी प्रथम तेनो उपदेश सांचलीने सर्वदेहे. ॥ ९६८ ॥

मूल:-रागो दोसो मोहो, अन्नाणं जस्त थवगपं होइ ॥ थाणाएरोयंतो, सो वल्लु थाणाइत्ताम ॥ ९६९ ॥ अर्थ:-राग, द्वेष, मोह, शेष मोहनीपनी प्रकृति थज्ञा न मिथ्यात्वरूप ते जेने देशथकी अपगतके गया होय पण सर्वथा गया न हो प; एवो जे होय ते श्रीजिनेश्वरनी थाज्ञाये कुग्रहना अजावथकी जिनांक वचन सत्यहरी माने. ते बीजी थाज्ञासुचि जाणवी. ॥ ९६९ ॥

मूल:-जो सुजमहिळंतो सुएणमोगाहईउ सम्मत्तो. अंगेण वाहिरेणय, मांसुत्तइ इति नायवो ॥ ९७० ॥ अर्थ:-जेप्राणी थाचारागादिक अंगप्रविष्ट-अत थने थवड्यकादिक अंगवाह्यभुतने जाणता वका ते भुतेकरी सम्यक्त्व पामे. ते चांथी मूत्रमूत्रि जाणवी.

मूल - एगपएणेगाई, पवाइ जो पसरईउ सम्मने ॥ उदइ तिद्धिदिदु, मो वीअम इति नायवो ॥ ९७१ ॥ अर्थ:- जे जीगादिक एक पद जाणने तेज जाणता पदेकरी थनेकपद जेने सम्यक्त्वने विषे पनरे. जेअ उदइने विषे तेजनुं विड पन

प्रवचनसारोद्धार

रे तेनीपरे प्रसारने पामे, ते पांचमी बीजरुचि सम्यक्त्वनेविपे जाणवी
मूल - सो होइ अजिगमरुई सुयनाण जस्त अउउ दिठ ॥ एकारस
पयन्नागा दिठि वाउय ॥ ९७० ॥ अर्थ - जेणे श्रुतज्ञानने अर्थे थकी हा
पुढे, एटले अग्यार अग्ररूप तथा पयन्ना उतराध्ययनादिक दृष्टिवाद इहां
ते सत्रयकी जुदा कह्या ते प्रधानपणु जणाववाने अर्थे कह्यां वजी च
की उववाइ प्रमुख उपाग, तेनो पण अर्थ जाणोते ते ठी अजिगमरुचि
मूल - दवाण सबजावा, सबपमाणोहि जस्त उवलवा ॥ सवाहि नयवि
विठाररुई मुणोयवो ॥ ९७१ ॥ अर्थ - इव्य जे धर्मास्तिकायादिक ठ, तेना सम
यायादिक जे नाव, तेनो प्रत्यक्षादिक समस्त प्रमाणो करीने जेने उपलब्ध के
णपण थपुंते, तथा सर्वनयोनुविधिये करीने जाणपण थपुंते, तेविस्ताररुचि जाण
मूल - नाणे दसणचरणे, तवविणए सबसमिइयुत्तीसु ॥ जो किरियाजावरुई, त
खलु किरियारुईनाम ॥ ९७२ ॥ अर्थ - ज्ञान, दर्शन, चारित्रनेविप अने तप, त
वार नेदनु, विनय ते आचार्यादिक सबधी, समिति ते इयादिक पाच, गुति ने
मनोगुह्यादिक त्रण, तेने विपे जे किरिया, त्या जेनी जावथी रुचिने, ते खनु
के० निश्चये क्रियारुचि नाम जाणबु गाथामा चारित्र थकी तप प्रमुख जुदा था
एया ते विज्ञेपे ए मोक्षागते एवु जणाववाने अर्थे आण्णाते ॥ ९७३ ॥
मूल - अणजिगहियकुदिठी, सखेवरुइति होइ नायवो ॥ अविस्तारउपवर
णे, अणजिगहियउय सेतेसु ॥ ९७४ ॥ अर्थ - जेणे कुदृष्टि के० सागतादिकनी
दृष्टि ते अनजिगृहीत एटले अगीकार करी नथी, तथापि श्रीगीतरागना प्रवचने
वेपे अविशारद एटले यजाणते, किंतु माह्यो नथी तेमज शेष कपिलादिकप्रणीत
प्रवचन, तेनेविपे पण अनजिगृहीत ते शेष ए बोलथकी सर्व दर्शनांतरनु ज्ञान
पेधु अजिगे० अजिमुखपणे उपादेयपणे जे ग्रहणके० ज्ञान तेज्या नथी तने
अजिगृहीत कहिये एम कुदृष्टिरूप समस्त दर्शनांतरना अगीकारने ज जिना
पुत्रनी पेरे निपेध्या ए सदेपरुचि जाणवी ॥ ९७५ ॥
मूल - जो अठिकाय धम्म सुअधम्म खलु चरित्तधम्म च ॥ सद्धइ जिणानिहिय,
ममरुइति नायवो ॥ ९७६ ॥ अर्थ - जे जीव अस्तिकायादिकनो धर्म जे गति उ
यादिक, थने श्रुतधर्म जे अग्रप्रविष्टादिक आगमनु स्वरूप तेमज चारित्रधर्म व
यिकादिक जे निणके० श्रीतीर्थरुखेवनो अजिहित के० कहेला तेने सर्वद
री माने, ते दशमी धर्मरुचि जाणवी ए दशबोल जे कह्या ते शिथ्या परि

ज्ञानने अर्थे नेवेकरी देखाड्या. अन्यथा निसर्गरुचि, उपदेशरुचि, अने अधिगम रुचिने विपे ए सर्वबोलनो समावेश यायठे ॥ ९७४ ॥

हवे पूर्वोक्त ह्यायिकादिक त्रण सम्यक्त्व, ते इहां प्रसंगयकी नरकादिक जी वोनो विपे कहेठे. मूलः—आइपुढवीसु तीसं, खयउवसमवेयगं च सम्मत्तं ॥ वेमाणिय देवाणं पणिंदितिरियाण एमेव ॥ ९७५ ॥ तेसाण नारयाणं, तिरयणीणंच तिविह देवाणं ॥ नन्निदु खइयं सम्मं, अन्नोसिं चेव जीवाणं ॥ ९७६ ॥ अर्थः— आदिके० पहेली रत्नप्रजादिक त्रण पृथ्वीमा ह्यायिक, उपशमिक, अने वेदक ए त्रण सम्यक्त्व थाय. जे शुद्धसम्यक्त्व पुंजना पुज्जलने वेदे ते वेदक सम्यक्त्व जाणवो. अने तेनेज ह्यायोपशमिक कहिये, अने उपशमिक ह्यायिके उपशमिकत्वने विपे पुज्ज वेदवानो सर्वया अजावठे. तेमाटे वली त्रण पृथ्वीने विपे ह्यायिक, उपशमिक अने ह्यायोपशमिक ए त्रणज संजवे एनो संजव जेरीते होय तेरीते कहेठे.

जे नारकी अनादि मिथ्यादृष्टि प्रथम सम्यक्त्व पामे तेने अंतकरण काले अंतरमुहूर्तसुधी उपशमिक सम्यक्त्व होय. पठी सम्यक्त्वना शुद्धपुंज संबंधी पुज्ज वेदतो उतो ह्यायोपशमिक सम्यक्त्व पामे. अथवा मनुष्य तिर्यंच ह्यायोपशमिक सम्यक्दृष्टि नारकीमां उपजे तेने पारिजाविक ह्यायोपशमिकना जाजयकी विराधित सम्यक्दृष्टि, ठही नरक पृथ्वीये ग्रहण करेला सम्यक्त्वे जाय. ए सिद्धांतिकनो मतठे.

अने कर्मग्रंथिकनो तो आवीरीते मत ठे के, वैमानिक देव यकी अनेरा मनुष्य तिर्यंच तेज ह्यायोपशमिक सम्यक्त्वे उपजे. परंतु ग्रहण करेला सम्यक्त्वे न उपजे. वली कोइक मनुष्य, नरक योग्य आयुष्य बांधी पठी रूपकश्रेणी मांमे, ते वदयुष्कपणा माटे पुरी करे नही; मात्र दर्शन सप्तक खपावी ह्यायिक सम्यक्त्व पामे; ते हवे मनुष्यना आयुष्य त्रूट्याथी मरण पामीने नरकमा उपजे. तेवारे प्रथमनी त्रण नरक पृथ्वीये ह्यायिक सम्यक्त्व लाजे, ते ताद्रविक मनुष्यनेज होय. मनुष्यना जवमां तेनो प्रारंज होय. जेम नारकीने तेम वैमानिक देवताने अने असंख्यात वर्षना आयुष्य वाला तिर्यंचने पूर्वोक्त त्रण सम्यक्त्व जाणवां.

त्यां वैमानिक देवोने उपशमिक अने ह्यायिक ते नारकीनीपरे ह्यायोपशमिक अने उपशमिक सम्यक्त्व पठी थाय. अथवा तिर्यंच मनुष्य ह्यायोपशमिक सम्यक्दृष्टि यकां जो वैमानिकमां उपजे तो तेने पारजविक होय. मनुष्य वे प्रका कारनां, एक संख्यातावर्षनां आयुष्यवालां अने बीजां असंख्यातावर्षनां आयुष्यवा

प्रवचनसारोद्धार

लां, तेमां सख्यातावर्पने आयुष्ये मनुष्यने उपशमिक नामा प्रथम सम्यक्त्वेन
होय अथवा उपशम श्रेणीये होय पठी द्वायोपशमिक ताद्विक होय
द्वायोपशमिक सम्यक्दृष्टि देवता मनुष्यमा उपजे, तेवारे पारजविक द्वाया
म होय कृपकश्रेणीये ताद्विक द्वायिक होय अने देवता तथा नारकी
यिकसम्यक्दृष्टि मनुष्यमा उपजे, तेवारे पारजविक द्वायक होय, अने अतस्त्वा
वर्षे आयुष्क मनुष्यने उपशमिक द्वायक, ते देव तथा नारकीनी परे जाणु
अने द्वायोपशमिक तेवार पठी होय ते ताद्विक जाणवो अने तिर्यच तथा
मनुष्य द्वायोपशमिक सम्यक् सहित वैमानिकमा जाय पण अन्य स्थानके न जा
य अने जेणे मिथ्यादृष्टि यकी आयुष्य वायुते, पठी द्वायोपशमिक सम्यक्त्वे पा
म्यो ते एमाज उपजे, तेवारे अवरय मरण समये मिथ्यात्वे जडने उपजे पारजा
निक द्वायोपशमिक एमा न उपजे अने द्वायोपशमे सहित देवतामा उपने एव
मैयथिकनु मत वसु
सिद्धांतिक मते द्वायोपशम सहित पूर्ववद्वायुष्क यकाज द्वायोपशमिक जीरे
एमा उपजे, तेवारे पारजविक पण लाजे अतस्त्वातावर्पायुष्क तिर्यचने त्रणे त
म्यक्त्वे होय अतस्त्वाता वर्पायुष्क मनुष्यनीपरे जाणवो तेसाणके० श्रेय त
ए पृथ्वी विना बाकोना नारकीनो अतस्त्वातावर्पायुष्क सद्गी पचडिय तिर्यच
तेनी स्त्रीने, तथा तिग्रहके० त्रण प्रकारना देव जे जयनपति व्यतर तथा ज्या
पी तेने नजिके० नहोय, द्वायिक सम्यक्त्वे एने ताद्विक नहोय केमके सत्वे
वर्पायुष्क मनुष्यनेज तेनो प्रारज होय, अने पारजविकपणे नहोय द्वायक सम्यक्
दृष्टि एमां न उपजे पण उपशमिक द्वायोपशमिक उपजे अन्य जीवोने सम्यक्त्वे नहाय
एकेड्यादिक चार तथा अतस्त्वा पचडि एमने ताद्विक अने पारजविक ए व
माहेनो कोड न होय, अने सास्त्रादन सम्यक्त्वे वजी वादर पृथ्वी, आप वनस्पति,
जडि, तेंडि, चउरडि, अतस्त्वापचडि, सद्गीपचडि एटजाने अपर्मांतास्थाय पार
जविक द्वाय पर्मांति सद्गीपचडिने ताद्विक पण लाजे सूक्ष्म एकेडिय अनवा
र तेन, गायुमाहे सम्यक्त्वेनो जेश जेने ठे, तेने उपजवानो अजावने तमाट ए
तां सास्त्रादन न थाय ए कर्मयथिकनु मत जाणवु अने सिद्धांतिक मतता एक
इय सर्माहे सम्यक्त्वे कहे नही जे कारणे श्रीपन्नवणा उपागमा वसुते पु
काड्याणपुगागपमा पुढरिकाड्या नो समदिक्षिणो सम्मामिग निक्षिग दिदि
एव जावणस्तज्ञाड्या इति एकविंशति गायार्थ ॥ ९३५ ॥ ९३६ ॥

अवतरणः— कुल कोडीणं संखा जीवाणति एटले जीवोनी कुलकोटीनी संख्या तेनुं एकशोने पचासमुं द्वार कहेठे. मूलः— वारस सत्तय तिन्निय, सत्तय कुलकोडिसय सहस्ताइ ॥ नेया पुढवि दगा गिणि, वाक्कणं चेव परिसंखा ॥ ९७७ ॥ कुलकोडिसयसहस्ता, सत्त छय नवय अठ्ठीसंच ॥ वेईदिय तेईदिय, चउरिदिय हरिकायाणं ॥ ९७८ ॥ अर्थः— वारलाख कुलकोटी पृथ्वीकायमाहे जाणवी. सातलाख कुलकोटी अपकायमाहे जाणवी. एरीते सतसहस्रलाख सर्वत्र जोडीये. तेवारे त्रणलाख तेजकायमाहे. सातलाख वायुकायमाहे, कुलकोडीना सतसहस्र लाख ते अनुक्रमे सातलाख वैदियमाहे, आठलाख तेदियमाहे, नवलाख चउरेंडि माहे अने अठ्ठावीस लाख सर्व वनस्पतिकायमाहे जाणवी. ॥ ९७७ ॥ ९७८ ॥

मूलः— अक्षरेस वारस, दस दस नवचेव सय सहस्ताइ ॥ जलचर पक्षि चउप्पय, उर जुय सप्पाण परिसंखा ॥ ९७९ ॥ अर्थः— साडावारलाख कुल कोडी जलचरमा, वारलाख कोडी खेचर पक्षीने विपे जाणवी, दशलाख चतुष्पद एटले हस्ति, तथा घोडा प्रमुखमाहे जाणवी, दशलाख उरपरिसर्प ते परड कालंदर प्रमुखमां जाणवी तथा नवलाख जुजपरिसर्प गोह नोलियादिक माहे जाणवी. एरीते कुलकोडी लाख ए वे बोल सर्वत्र केहेवा. ॥ ९७९ ॥

मूलः— ठवीता पणवीता, सुर नेरइयाण सयसहस्ताइ ॥ वारसयसयसहस्ता, कुलकोडीणं मणुस्साणं ॥ ९८० ॥ अर्थः— ठवीसलाख देवतामां, पचीसलाख नार कीमां अने वारलाख कुलकोडी मनुष्यमां जाणवी. ॥ ९८० ॥

हवे ए सर्वमजी जेटजा कुलकोडीना लाख थाय ते कहेठे. मूलः— एगाकोडा कोडी, सत्ताणउई नवेसयसहस्ता ॥ पन्नासं च सहस्ता, कुलकोडीणं मुण्येयवा ॥ ९८१ ॥ अर्थः— एककोडाकोडी सत्ताणुं सतसहस्र पचासहजार. सर्व म जी एटली कुलकोडी थाय. एककोडने साडीसत्ताणुंलाख कुलकोडीनी संख्या थाय. इतिगाथा पंचकार्ये. ॥ ९८१ ॥

अवतरणः— हवे जोणिलक्काचुजसीइति एटले चोरासी लाख योनीनुं एकाशो एकावनमुं द्वार कहेठे. मूल— पुढविदग अगणि मारुय, एकेके सत्तजोणि जस्का उ ॥ वणपनेय थणंते, दस चउदस जोणिलक्काउ ॥ ९८२ ॥ अर्थः— पृथ्वी, आ प, तेज, वायु ए चारमाहे एकेकने सात सात लाख योनिठे. अने प्रत्येक वनस्पतिमाहे दशलाख योनिठे. अतंत एटले साधारण वनस्पतिमाहे चउदजाण योनिठे.

मूलः— विगजिदिण्णु दोओ, चउरो चउरोय नारय सुरेनु ॥ तिगिण्णु दुनि चउरो,

चउदसलक्काउ मणुएसु ॥ ९८३ ॥ अर्थ - त्रिकलेंद्रिय जे बंझियादिक तेमाहे प्रत्येके वे वे लाख योनिते थने चारलाख नारकीने, तथा चारलाख वेवोने, तथा शेष तिर्यचमाहे चारलाख योनी जाणवी वली मनुष्यनेत्रिपे चउदलास यानी जे एवी योनी शब्दनो ए अर्थते के, यु मिश्रणे यु धातु मिश्रणे थय, तेथी एवो अर्थ थायतेके, जीव जवांतरे सरुमे तेवारे तेजस कार्मण शरीरवत थको व्यापारि क शरीर योग्य पुज्जननी साथे मिश्र थाय ते योनी कहिये. ॥ ९८३ ॥

इहा कोई कहेसो के अनताजीवोने उत्पत्तिस्थानरु पण अनता जोइये अ वा जीवोने सामान्य आधाररूत जे अस्तरत्वात् प्रदेशात्मरु लाफने, तो अस्तरत्वात् उत्पत्ति स्थानरु थाय, एमपण न कहेबु केमके केवलीनगवान केवजदृष्टे कती घणा स्थानरु पण वर्णादिक धर्मे सरखा जाणी तेने एरु योनीकहेते तेराए माटे अनताजीवोनी पण चउरासी लाखज योनी जाणवी तेज गाथाये करी कहेते मूल - समवन्नाइ समेया, बहवोविय जोणि लख जेपाउ ॥ सामन्ना पिप्पिनु, एकग जोणीय गहणेण ॥ ९८४ ॥ अर्थ - समके० सरखे वण प्रमुखेके० एटले वर्णे, गध, रस स्पर्शादिकना समपणाथकी समेयाके० सहित एवा बहवार्णाके० घणाजे योनीना लाख तेना जेदथकी सामान्यपणे पिप्पतिके० घणा सरिजे वर्णादिके पण एक योनीनु ग्रहण करी लइये, योनी ते उत्पत्तिस्थानरु समनु जेम वृश्चिकादिकने गोवर, तेम ए जाणबु थने एक योनीनेविपे घणा कुनहोय वा विशेषपणाने लीधे योनी थने कुज ए वे जूदा जाणवा इति गाथात्रयाथे ९८४

अवतरण - तिकाजाई वितठ विवरणति एटले त्रकालि इत्यादिक वृत्तिना थर्थनो विवरोकरवो एबु एकशोने वावनमु ढार कहेते मूल - स्वग्धरा वृत्त त्रैकाल्य इम पट्कनवपदसहित जीवपदकायलेख्या, पचान्ये चास्तिकाया व्रतममितिगतिज्ञानचा रित्रनेवा ॥ इत्येते मोहमूज त्रिधुवनमहिते प्रोकमर्हज्जिरीशं, प्रत्यति श्रद्धाति स्पृशति चमतिमान् य सवे सुदृष्टि ॥ ९८५ ॥ अर्थ - त्रणकाज ते अतीतादिक इव्यपट्क ते धर्मास्तिकायादिक, नवपदते जीवादिक नवतत्व करी सहित एकइया ठ, लेख्या ते रुक्षादिक ठ, पाच थनेरा धर्मास्तिकायादिक अस्तिकाय जाणवा वनी मतते प्राणातिपात विरमणादिक पाच, समिति ते इयादिक पाच गतित नारकादि क चार, थने तेनी साथे सिद्धमोह नेलिये तेवारे पाच थाय ज्ञान ते मत्यादिक पाच, चारित्र ते सामायिकादिक पाच, ए प्रत्येके पाच पाच जेद इति एणे सहित

करी, पूर्वोक्त त्रणकालादिक पदार्थ मोक्षनुं मूल ते त्रिचुवन के० त्रणलोकने म
हित के० पूजनिक एवा श्रीअरिहंत तीर्थकर ते केवाठे? स्वनाविक कर्मद्वय सुरु
त एवा अतिशये आरप्रतिहार्य विराजमान, एवा ईशः के० आश्चर्यवंते कहुंठे.
ते कारणे एने प्रत्येति के० स्वरूपयकी जाणे, जाणीने पठी श्रद्धातिके० सर्वदे. पो
ताना आत्माने रुचावे. तेनुं स्पृशतिके० सम्यक्प्रकारे सेवन करे, ते जीव स्फुटके०
प्रगटपणे शुद्धदृष्टि मिष्यात्वमूलथी रहित पणायकी शुद्ध सम्यक्त्ववंत जाणवो.

हवे एज सूत्रकार बखाणे ठे. मूल:- एयस्स विवरण मिणं, तिकाल मईय व
ट्माणोहिं ॥ होइ जविस्स जुएहिं, दव्वठकं पुणो एयं ॥ ९७६ ॥ अर्थ:- ए वृत्तिनुं
विवरणके० व्याख्यान करनुं; ते आवी रीते, त्रणकाल, तेमां अतीत जे यई गयो.
वंचेंते वर्तमान, होइके० थाय, अने त्रीजो जविष्य ते याशे, तेणेकरी युक्त एका
त्रिक अने इय्यनुं पट्क. वली तेज हवे आगली गाथाये कहेठे. ॥ ९७६ ॥

मूल - धम्मविक्रयद्वं, दव्वमहं भमविक्रयनामंच ॥ आगास काल पंक्ति
जीवादवस्सरुवंच ॥ ९७७ ॥ अर्थ:- जीव अने पुनज जे पोतानी गति
रिणीत ठे, तेने तेज स्वनाव धरे, तेथी धर्मकहिये. अने अस्ति शब्द प्र
य जे संघात, ते धर्मास्तिकाय इय्य कहिये; तेमज ए जीव तथा
त जे स्थिति क्रियापरिणीत इय्य ठे, तेने स्थिति आपना जे
काय कहिये. त्रीजुं, समस्त लोकालोक व्यापी अनंत प्र
प आकाश इय्य जाणवुं. चोथुं, समस्त वस्तुना म
की थायठे, ते कालइय्य जाणवुं. अथवा कजियं
प्रकारे करी सर्व सचेतन अने अचेतन वस्तु जेणे
पांचसुं जे प्राय अने गलि जाय ते पुनज
जीवशे; ते जीव जाणवो. तेज अस्तिइय्य

इहां ए जावठे के, जो धर्मास्तिकाय
नहोय, अने जो अधर्मास्तिकाय
तथा जो आकाशास्तिकाय इय्य
वली जो कालइय्य न होयतो
तथा जो पुनजइय्य न होय
इय्य न होय तो प्राणी
हवे नवपदनुं

ળા ॥ વચો મુલ્કો ઇમાફ, નવપયાફ જિણમયમિ ॥ ૯૬૬ ॥ અર્થ - જે મુલ્કડન
ને જાણે તે જીવ, વીજુ તેયકી વિપરીત તે ધર્માસ્તિકાયાદિક અજીવ જાણ
ત્રીજુ શુનપ્રરુતિરૂપ કર્મતે પુણ્ય, ચોથુ તેયકી વિપરીત કર્મ તે પાપ જાણ
પાપમું જેણેઠરી શુનાશુન કર્મરૂપ જલ, તે જીવરૂપ સરોવરમાં પ્રાપ્ત થાય, તે
અજીવ જાણમાં વધુ ગુણ્યાદિકે કરી તે પૂર્વોક્ત આશ્રવનુ જે રુધન કરવું તે સત્
રહિયે સાતમું પિપાકે અથવા તપ પ્રમુલ્કેકરી, વેશયકી જે કમોને સપારિય
તે નિહોરા જાણવું થાવમું કર્મોને જીવનીસાથે એકમેક કરિયે તે વધ જાણવું
યમું સમસ્ત કર્મોનો ક્યુકરીને જ્યાં જીવ પોતાના સ્વરૂપમાં સ્થિત થાય, તે માફ
રહિયે ઈતિ ॥ નવપદ શ્રીજિનશાસનને વિષે કહ્યાં

ફરો આશ્રવ, ગ્રધ, પુણ્ય અને પાપ એ ચાર તે મુલ્ય સત્તારનાં કારણત્રે, તેને
પણે જાણમાં અને સચર, તથા નિહોરા એવેતે મુલ્ય મોહનાં કારણત્રે અને માફ
તે મુખ્યપણે સાધ્યત્રે, તેમાંડે ૯ ત્રણ ઉપાદેય જાણવા

૧મું ગિયને દેવ ઉપાદેય જણાવવાને અર્થે નવપદાર્થ કહ્યા અન્યથા સર્વ
અપેક્ષાયેતા જીરાજીરને વિષે પુણ્યપાપાદિકનો અતર જાવ સનવે. દિવ્વ સર્વ
શ્રી સ્યાનાગને વિષે કહ્યું “ઉત્તર જહણિ વણ લોણ, તે સર્વ મુખ્યઢાપા”
તત્ત્વાજીરાચેર અજીરાચેવલિ એના વિસ્તારે ઉત્તરોત્તર જેદ કરે તો અનતા પાપ

ફરે જીર અજીરને વિષે પુણ્ય પાપનું શી રીતે અતરજાયે? તે કહેત્રે પુણ્યપા
પ કર્મના જે રાગે તે પુરુષ પરિણામત્રે અને પુરુષ અજીરત્રે ને આશ્રવ મિષ્ટ
વશોનકર તે જીરનું પરિણામત્રે રતી સરપણ આશ્રવ નિરોધ જહણ વધ જન
ગરના નવઠરી આત્માનું પરિણામ ત્ર નિહોરા તે કર્મના પરિણામ એટલે જ જીર
ગરનાની ગતિયેઠરી કર્મે દૂર કરે તે જાણવું તથા મોહપણ સમસ્ત કર્મરહિત, તપ
આત્માનેજ જાણવું રતી અન્યત્ર સ્યાનકે પુણ્ય અને પાપ એ બે વધન વિષે જન
નવેત્રે તેમજ સાત પદાર્થે યાયત્રે ॥ ૯૬૬ ॥

ફરે જીવ શુદ્ધ કહેત્રે મૂન - જીવ શુદ્ધ ફરિતિ ત્ર પચિદિય અણિદિયત્ર
ત્ર ઠહારા પુરુષિજના નિજ રાવ વણસ્મડ તસેહિ ॥ ૯૬૭ ॥ અર્થ - એકદિયારિક
રાવ વધે અનેરિયે સમસ્ત કર્મેઠરી રહિત, રતી શરીર અને ફરિયાદિક રત
નપો રાગ નિહોરા જાણમાં, ૯ જીવ શુદ્ધ કહ્યો અને વચાય તે પ્રત્યક્ષાય અર્થ
ફરે ત્રમકાય પરિણામ યાયત્રે તે જાણવી. ॥ ૯૬૭ ॥

ફરે જીવ શુદ્ધ કહેત્રે મૂન - વલેમાડે કહ્યો, નીજા કાકય તેયપદ્ધતિયા ॥

कालविहीणं दवं, ठकं इह अधिकायाउ॥११॥ अर्थः—जेणेकरी जीवने अने कर्मने मांहोमांहे आश्लेषाय तेने लेश्या कहिये; जेम स्फटिकने रुष्णादिक इव सायें जोडिये तो तेवोज वर्ण देखाय, तेम जीवने पण जाणवुं. अन्य वली रुष्णादिक इवने योगांतर्गत इव कहें. एक वली समस्त कर्मनी प्रकृतिनुं निस्पंदरूप क हें. वली कांडकतोकार्मण शरीरनी परें जुदा आठकर्मथकी कार्मण वर्गणा थकी नी पल्या. रुष्णादिक इव, तेने लेश्या शब्दे कहें. इहां तत्व केवली जाणे, इहां जीवने कल परिणामे कल्लेश्या जाणवी. एम बीजी नीलादिक लेउवाउ पण जाणवी.

कालविहीणंके० एक कालइवकेरी रहित जे इव्यनो पटक ते इहां अस्तिका य जाणवो. एटले व इव्यने एक कालइव रहित करिये, तेवारे पंचास्तिकाय याय; अने एक काजइवने अस्तिकाय न कहिये. कैमके प्रदेशनो समूह कालनेविपे नथी, जे कारणे कालनो अतीत समयते विनिष्ट, अने अनागत समय ते अनुत्पन्नपणे करीने प्रज्ञापक समय एक होय, एम कहेंशोतो शिष्य कहेंते के; आवली, मुहुते दिवसादिकनी प्ररूपणा ते मिय्या यागे थने आवजिका कहेंशो तो अस्तंख्याते समये एक आवजिका यापठे: तेवारे घणा प्रवेशनी उत्पत्ति यागे तेनो उत्तर आमनेके, यद्यपि एवात सत्यते, तथापि आवजिकादिक जे ठे, ते व्यवहार नय आश्री कहोते पण निश्चे नय नयाय. ॥ ११० ॥

हवे व्रत कहेंते. सूत्रः— पाणिवह मुतावाए, अदत्त मेहुण परिगहेहिं उमं ॥ पंचवयाइं नणिया पंचसमिउत साहेमि ॥ १११ ॥ अर्थः— एक प्राणातिपात वी जुं मृपावाद, त्रीजुं अदत्तादान, चोयुं मैथुन; पांचमुं परियह. ए पांचने विरमण रूपे जे वा, ए पांच महाव्रत इहां श्री जिनशासनने विपे कद्यांते. हवे पाच समिति कहुं.

मूल — इरिया नासा एतण, गहण परिष्ठवण नामिया ताउ ॥ पंच गउं नाग्य, तिरिय नर सुर सिद्धिनामाउ॥११२॥ अर्थः— इर्याजापादिक पांच समिति जाणवरी नउ के० तेनु स्वरूप व्रत तथा समितिनुं स्वरूप ते पेहेजां पासठ, नामर नया गट्ठना धारमा सविस्तरपणे वखाणेंते तेथी इहां नाममात्रकसु, थने पाच, जे नाग्यादिह त्यांगम्यते एटजे पोताना कर्मरूपदोरडे खेचीने, प्राणीने जे त्यांगपम इव केवले एवी ते एक नारकी संवंधीनी, बीजी तियेच संवंधीनी, त्रीजी मनुष्य संवंधीनी, थनी पांचमी ज्यां सर्वकर्मनो ह्य थाय ने निवृत्ति करी.

ज्ञान पाच कहेंते. सूत्रः— नाणाइं पंच मइ सुय उवदी मय सामाइय ठेय परिहारे मुहुम अहखाय चरणाइं ॥ ११३ ॥

उ. मूजः— दंतण वय नामाज्य, पोतह पदिमा अवंज नञ्चित् ॥
 १ उदिष्ठ वज्जए तमणनएय ॥ ९९४ ॥ अयेः— एकदंतणप्रतिमा, बीजी
 ॥ बीजी नामावक प्रतिमा. चौथी पौषय प्रतिमा. ते अष्टम्यादिक पवे दि
 ॥ पानविजोय जाणवी. पांचमी पदिमा के० काउत्तगुनुं करवुं. ए पांचनेवि
 ॥ अग्निग्रह जाणवो. ठही अग्रहतेवा ते नियमेकरी करवी. सानमीतचित्त व
 ॥ मा, आठमी रुपिप्रमुग्ग आरज वज्जन प्रतिमा. नवमी प्रेद्ध ते अनेग नृ
 ॥ पातेथी आरज रुगववानुं वज्जन करवुं. ते प्रतिमा जाणवी. दशमी उदिष्ट
 ॥ वक उदेमोने जे अशनादिक करवुं. तेनुं वज्जन करवायी प्रतिमा याय.
 ॥ चागमी प्रनिमानां तो भ्रमणनूत एट्ठे नाधुवत् ताधुनीपरेरहं, ते प्रनिमा
 ॥ ५हा सूत्रमाहे दंतण इत्यादिक सर्वपदो आगज प्रनिमा शब्द जोडिये.
 ॥ पे श्रीदशाश्रुत स्कंधमां ए प्रतिमाउंनो काजमान नाहात्कारे देखातो
 ॥ यापि उपात्तकदशागमांहे आणंठ आबकने अधिकारे ताडापांचवपे क
 ॥ ॥ यी तेज काजमान अनुष्ठान विज्ञेये महित देखाडेते. ॥ ९९४ ॥
 ॥ — जस्तंत्वा जो पडिमा, तस्तंत्वा तीए हुंति मात्तावि ॥ कीरतिसुवि कज्जा
 ॥ पुवुत्तकिरियाउं ॥ ९९५ ॥ अयेः— जे संख्याये जे प्रतिमा ठे, तेज संख्या
 ॥ वपे मात पण तेदज्ञाज हांय. जेम प्रथम प्रतिमा एक मातनी, बीजीवेमात
 ॥ ती त्रणमातनी. एम यावत् अग्यारमी अग्यार मातनी जाणवी. एम ए त
 ॥ रे प्रतिमानुं काजमान एकवुं करिये तो ठातव मात याय. तेम पूर्वोक्त
 ॥ णवुं. कीरंती सुविकज्जाउके० प्रतिमानेविपे करवी, तेनेविपे ते पूर्वोक्त कि
 ॥ ॥ दशीन प्रतिमानेविपे दशीन पाजवुं. तथा बीजी व्रत प्रतिमाठे तो त्यां पे
 ॥ तिमानो बीयि जेदशीनठेः तेदशीन पण पाजवुं. अने व्रत पण पाजवां. एरीतेपे
 ॥ हेज्जी प्रतिमानी क्रिया ते पण आगजी आगजी प्रतिमानेविपे करता जवुं.
 ॥ प्रतिमानुं विज्ञेय अनुष्ठान देखाडे ठे. मूजः— पसमाग्गुणवित्तिष्ठं, कुग्ग
 ॥ तज्जपरिहीणं ॥ सन्मउदंतण मणहं, दंतण पदिमा हवइ पटमा. ॥ ९९६ ॥
 ॥ प्रमम शब्द उपशम अने आदिशब्दयकी संवेद, निवेद, अनुकंपा आस्ति
 ॥ त्थ ए पाच सन्मक्कना गुण, तेणेंकरी विगिष्टके० सहित थाय. तेमज कुग्रह
 ॥ ॥ एवा सन्मक्कने विपे जे कदाग्रह तथा शंकादिक पांच अतिचार, तडूप
 ॥ परिहीणके० रहित थाय. एवुंजे सन्मक् दशीन. ते पापरहित जाति यो
 ॥ ॥ अपवाद रहित पाळे, ते दशीन प्रतिमा पहेजी थाय. ॥ ९९६ ॥

હવે અનુક્રમે વીજી પ્રમુખ કહેવે મૂલ - વીયા પુણ્યધારી, સામાઈ કડા
હોઈ તડ્યાઈ ॥ હોઈ ચવઝી ચવઝિસિ, અઠમિમાઈસુ દિવસેસુ ॥ ૧૯૧૭ ॥ અર્થ -
વીજી પ્રતિમાને વિપે અણુવ્રત તે સ્થૂલ, પ્રાણાતિપાત વિરમણાદિક પાચ, તથા
નાં ઉપલક્ષણથી ત્રણ ગુણવ્રત અને ચાર શિક્ષાવ્રત તે પણ વધ વધાદિક અ
તિચારે કરી રહિત, અપવાદે વર્જિત, સમ્યક્પ્રકારે પેહંજી પ્રતિમામા પ્રહણ કરેના
સમ્યક્ત્વ સહિત ધારણ કરે, તે વીજી પ્રતિમા જાણવી

સામાયિક જે સાવચયોગ વર્જન અને નિરવચયોગ સેવનરૂપ પૌષ્પવિના વસી
ન તથા વ્રત સહિત ઠતાં સદાસર્વદા ઝન્યકાલ સામાયિકનો કરનાર તે, વીજી
પ્રતિમાનેવિપે ધાય હાઈચઠઝી કે ૦ ચોથી પ્રતિમા ધાય ચતુર્દશ અટમી પ્રમુલ
તિથિના દિવસાનેવિપે પોસહ કરે તેના પ્રકાર આગલી ગાથાએ કહેવે ॥ ૧૯૧૭ ॥

મૂલ - પોસહ ચવઝિહ વિય પનિપુત્ર સમ્મ સોઝ અણુપાલે ॥ વધાઈ અડ્યારે, પચન
ઉવઝઈ ઇમાસુ ॥ ૧૯૧૮ ॥ અર્થ - પોસહ ચાર પ્રકારનાઢે એક આહારવર્જનરૂપ પોસહ,
વીજી શરીરતત્કારવર્જનરૂપ પોસહ, ત્રીજી અવ્રહ્મસેવાવર્જનરૂપ, અને ચોથુ સાવચ
આપારપરિવર્જનરૂપ એ ચાર પોસહ તે પરિપૂર્ણ સમ્યક્પ્રકારે પાલે તુ શબ્દ અવધા
રણેઢે એટલે એરીતે પાલણ કરેઢે તે વધ વધાદિક સાઢ અતિચાર અને પાચ સમ્ય
કના અતિચાર, તે પ્રયત્ન એટલે યદ્યમેકરી આ ચારને વિપે વર્જે ॥ ૧૯૧૮ ॥

મૂલ - સમ્મમણુવય ગુણવય તિત્કાવયવયિરોય નાણીય ॥ અઠમિ ચવઝીસુપ
ડિમઠા એ ગરાઈય ॥ ૧૯૧૯ ॥ અર્થ - એક સમ્યક્ત્વ, વીજા અણુવ્રત, ગુણવ્રત ને શિક્ષાવ્રત
વત થકો તથા ઉપનાઉપસર્ગે પણ સ્થિર શબ્દે, અવિચલ સત્ત્વ વતહોય વની
જ્ઞાની હોય પ્રતિમાના કટપાનો જાણ હોય તે અટમિ ચતુર્દિગિને વિપે પ્રતિમા ના
ઉત્તમગે રહે, એકરાત્રી દિવસે પોસહ લેઈને રાત્રે શૂન્ય ગૃહે ચતુ પચાદિકે પ્રતિમાઈ રહ

મૂલ - અસિણાણ વિયઢનોઈ, મઝલિયમો દિવસવચયારોપ ॥ રતિ પરિમાણક
મો, પનિમારઝેસુ દિવસેસુ ॥ ૧૯૨૦ ॥ અર્થ - અજ્ઞાન એટલે જ્ઞાનનુ પરિવર્જન કરનારા,
અને પિરુટનોજી એટલે દિવસે પ્રકાશપુક્ત સ્થાનને વિપે નોજન કરેઢે ત એમા
પૂર્વે રાત્રી નોજન વિપે નિયમ કહેજા ન હતો, તે સારુ આ રીતે કહ્યું મઝનિયડા
નિ એટલે અવધ પરિધાન કહ્યું એવો અર્થ તેમજ દિવસનેવિપે વ્રહ્મચારી એવા જના
સજાર તે દિવસ વ્રહ્મચારી તે રાત્રીને વિપે રતિ કરઢે પરિમાણ કૃ ૦ સ્ત્રીવંતા
અને તેવંતા નોગનુ જેણે એક કિવા વે વચ્ચત એવુ પ્રમાણ કરેલુઢે ત પરિમાણક
ત જાણુ હવે તેના કાઝ કહેવે પડિમા વઝેસુ દિવસેસુ કે ૦ કાવસગ રહિત અ

ने पर्वादिक रहित एवा दिवसोने विपे रति करे. ते चोथी पोसह पडिमा कही.

मूल.— जायइ पन्निमाइतिठ, तिलोयपुळे जिणे जियकसाए ॥ नियदोसपञ्चणीयं, अन्नं वापंच जामासा ॥ १ ॥ अर्थ.— हवे पांचमी काउसग प्रतिमा कहेठे. ए प्रतिमाने विपे स्थित थको काउसगमां, त्रणचुवनना पूज्य वली जितकपाय एवा जिनेश्वरनुं चिंतन करे. अथवा निजदोष एटले जे पोताना काम क्रोधादिक दोष ठे तेना प्रत्यनिक एटले प्रतिपद्दीनूत, एवा जे क्रमाप्रमुख तेने ध्यावे, एम पांच मास सुधी करे तेवारे. ते पांचमि प्रतिमा थाय. ॥ १ ॥

मूल.— सिंगार कहविचूसुकरिसं इलीकहंच वज्जितो ॥ वज्जइ अवंजमेगं, तउंय ठछाइ ठम्मासे ॥ २ ॥ अर्थ.— ठछी ब्रह्मचर्यप्रतिमा कहेठे. शृंगारनी कथा अने विचूपानो तथा स्नान, विलेपन धूप प्रमुखनुं उत्कर्ष एटले अधिकपणुं वजें. तथा स्त्रीनी कथा ते आवीरीते के, स्त्री एकली होय, तेनी साये सराग वातो करवी; तेपण वर्जवुं, एक अत्रहमैथुन ते वजें. प्रथम तो दिवस वर्जिने, रात्रे स्त्री सेवननुं प्रमाण कछु हतुं; तेपण इहां पांचमी, पठो ठछी प्रतिमाने विपे ठम हीना सुधी त्याग कछुं. तथा कामकथा चित्तविकारनी करनार, तेनो पण इहां प्रतिपेध कछो. एम जाणवुं. ए ठ मासनी ठछी प्रतिमा कही. ॥ २ ॥

सातमी प्रतिमा कहेठे. मूल.— सत्तमिसत्तउमासे, नवि आहारइ सच्चित्त माहारा ॥ जंज हेछिजाणं, ततो चरिमाणसवंपि ॥ ३ ॥ अर्थ.— सातमी प्रतिमा, सातमाससुधी सच्चित्त आहारने आहारनेहीं एटले सच्चित्त वस्तुनुं जोजन करे नहीं. अने जंजहेछिजाणंके० जे जे पाठली पूर्वोक्त प्रतिमानुं अनुष्ठान, तेते आगळे आगळे सर्व जाणवुं. एटले आगली प्रतिमानी क्रिया पण करतो रहे. ॥ ३ ॥

आठमी नवमी प्रतिमा कहेठे. मूल.— आरंज सयं करणं, अष्टमिथ्या अष्टमास वज्जेइ ॥ नवमा नवमासे पुण, पेसारंजेवि वज्जेइ ॥ ४ ॥ अर्थ.— आठमी प्रतिमाये आठमास सुधी पोते आरंजनुं करवु वजें. इहां शिष्यपूठेठे के, आरंजने करण करावणे सरखो दोषठे. माटे करावणनो दोष तेने याय. तेने उत्तर कहेठे के; ए वात सत्यठे, तथापि करवा करता कराववामां थल्प दोषठे; माटे थोडीपण आरंजनी निवृत्ति ते जलीज जाणवी. जेम महोटी व्याधि अइ ठतां तेमा किंचित् मात्र पण उ पशमे तेवारे सुख थाय ठे; तेम इहां पण जाणवुं. तथा नवमी प्रतिमाये पहेजो घरनो कारजार बधो पुत्रादिकोने स्वाग्नि करी, नवमहीना सुधी प्रेष्य दास्तादिकनो करेलो आरंज पण वजें. दास्तादिक पामीने पण आरंज करावे नहिं, इतिजाव ॥ ४ ॥

इति आचर्यकृत्नी चूणिमा आगती नान प्रतिमामांहे विजयना रुद्रिने; न आ
रीनेनेने. राईनन पग्निनाएनि पंचमी. नचिनाद्धारपग्निनाएनि रुद्रि. दिवा वनयागि
पग्निनाएरुद्रिने ननमी, दिवागत्रिविंशयारी अनिषाणएवो मिही केन मंत
नर गेमलहेनि अठमी. नानंन पग्निनाएनि नवमी, पमाग्न परिनाएनि दनमी, उ
द्वेहनन नमण चूएनि एकादशमी. ॥ ८ ॥ इतिगाथापंचदशमार्थे.

अवतरणः— यन्नाणं मवीयत्तनि एटले धान्यना अवीजपणानुं एकशां ने चो
पनसुं ढार कहेंते. मूज.—जव जवजव गोंदुम नाजि वीदियन्नाण कोछयाईनु ॥ नि
विकणं पिहियाणं. जिन्नाणं मुडियाणंच ॥ ९ ॥ अर्थः—एक यव, बीजा यवयव. ते
ए यवनांज विंगेय जे गोधूम. बीजां नाली कजमताली प्रमुख, चायु विहि ते
सामान्य चांवा, एटजा जातना धान्यने कोठाप्रमुखमांहे नाखीने. टाकणाथी टां
की ठाण प्रमुखथी लेपनकरी. उपरांत माटी नाये मुडि मुक्या हांय तो तेनी. ॥ ९ ॥

मूजः—उठानेणछिहंइतिनिवरनाणि तयणुएएतिं॥विदंनिऊज्जोणी तनोजायइ
अवीयनं ॥ १० ॥ अर्थः—उत्पट्टि स्थिति त्रणवर्षनी थाय. तेवार पठी थंडुर उपज
वानुं कारण विदंतिऊकं० विध्वंनयाय विणनीजाय, पठी नेमां अवीजपणुं यज्जाय.

मूजः—तिज मुग मसूर कजाय मान चवजय कुजउ तुवरीणं ॥ तह कनिषचण
यवज्जाण कांययाईनुविकणं ॥ ११ ॥ अर्थः—तिज, मग. पंचवजक प्रतिद्वे, मसू
र ते वाटजाकारे धान्यविंगेय, अने कोइक चनकिका कहेंते, कजायते त्रिपुटनामा
धान्यनो विंगेय कजायरो, अथवा चवला ते प्रतिद्वे. कुजउते, चोजाने आका
रे ते चिपउ जीना थायने. तुंवरी ते तुथर, कतिण, चणयकं० लिखे रहित वाट
ला चणा जाणवा. वाज प्रतिद्वे. एटली जातिनां धान्यने कोठी प्रमुखमां नाखी.

मूजः—कुजिन्नाणं पिहियाणं जंठियाणंच मुडियाणंच ॥ उक्किछविं वरिताण, पं
चगंता अवीयनं ॥ १२ ॥ अर्थः—ए पूर्वोक्त कोठीने पिहितके० टांकणात्ताये टां
कीने पठी टांकणुं तथा कोठीनुं चारणां वेजने गोवरादिक ताये जीपीने लांठन
के० जीठी प्रमुखनुं चिन्ह कर्तुं होय. एवीरीते जे मुड्याउ. एवा धान्यनी उत्पट्ट
स्थिति पांचवर्षसुधी जाणवी. तेवारपठी तेमां अवीज पणुं थाय. ॥ १२ ॥

मूजः—अयत्ती जट्टा कंगू कोमूतगनण वट्ट सिद्धा ॥ कोदव राजगमूजग ची
याणकोछयाईनु ॥ १३ ॥ अर्थः—अजत्ती, जेनुं तेज थायने. जट्टाते कमुवो. कं
गूते पीजाचांवा, कोमूतग ते कोदरा विंगेय. सण ते ठांतरातहित धान्यनो विंगेय
वरटी ते तपाइ जह्वादिकनेविषे प्रतिद्वे. सिद्धायेते तरितव, कोद्व ते प्रतिद्वे

प्रवचनसारोद्धार.

एगोणाइणं च गाउएह ॥ नोमाहारवे, उ उवकमेणं तु परिणामो ॥ १७ ॥
 जवणादिकने गामां वंटप्रमुख उपरे आरुहणेके० चडावतां, तेमज उरुह
 तेना उपरथी उत्तरतां; तेउपर वली वेसतां ते गोणके० वृपन प्रमुखनी गात्रो
 एटले गरीरनी उष्णता एटले वाफे करीने किवा जे स्थानके पड्या हता, ते
 संबंधी आहारना विवेदयकी उपक्रमजे; घणाकालनुं पोतानुं आयुष्य ते वेदी, य
 कालमां पूरण करे; तेणेकरी परिणामे स्वकाय शस्त्रादिके करी अचित्त थाय. ते
 वीरीते जेम खाहुं पाणीते मोगपाणीनो गुण नाश करनार ठे ते स्वकाय शस्त्र
 अने अग्नि, वृद्धनो नाश करनार ठे ते परकाय शस्त्र, अने जेम मोहोलाएलुं पाए
 शुद्ध पाणीनो नाश करेते; ते उन्नय शस्त्र. एशस्त्र ते सचेतपणाने अचित्ततापण
 ना कारण थायते. ॥ १७ ॥

अवतरणः—धन्नाइ चउवीसंति एटले चोवीस धान्यना जेदोनो एकशो ने उष्पन्न
 सुं वार कहेते. मूल—धन्नाइ चउवीसं, जव गोडुम सालि वीहि सधीय ॥ कोडव
 अणुथा कंगू रालय तिल मुग्ग मात्ताय ॥ १८ ॥ अयसी हरिमंथ तिउगन
 निष्पाव सिलिद रायमात्ताय ॥ इकु मसूर तूवरी, कुजठ तह धन्नय कजाय ॥
 ॥ १९ ॥ अर्थ.—जव, गोडुम, सालि, व्रीही, ताव दाहाडे नीपजे ते तावी, कोडव,
 छुथार, कांगुणी, राज, तिल, मग, अडद, अजसी, चणा, त्रिपुट, निष्पाव, वाल,
 मठ, इकु, मसूर, तुथर, कुजठ, करडी अने कजायरो. ॥ १८ ॥ १९ ॥
 अवतरणः—मरणं सतरस जेयंति एटले सत्तर प्रकारनां मरणनो एकशोने स
 चावनसुं वार कहेते. मूल—आवीइ उहि अंतिथ, वजायमरणं वसट्टमरणं च
 अंतोसहं तप्राव; वालं तह पंनियं मीसं ॥ २० ॥ ठउमठमरण केवल, वहाण
 सगिद्धपिष्ठमरणं च ॥ मरणं नचपरिन्ना, इंगिणि पाउवगमणं च ॥ २१ ॥ अर्थ—
 आविचि, अवधि, आत्यंतिक, वजाय, वसार्च, अंत शब्द, तन्नव, वाल, पंनित, मि
 थ, उद्यस्थ, केवली, वेहायस, गृहपष्ट, नकपरिज्ञा, इंगिनी अने पादोपगमन. ए
 आवीचि प्रमुख शब्द आगल मरण शब्द प्रत्येके जोडवा; तेवारे आवीचिमरणादि
 क अनुक्रमे जे नाम कल्या ते जाणवां. ॥ २० ॥ २१ ॥
 हवे एनुं वखाण करेते. मूल—अणुसमय निरतर माविसन्नियंत नणति पंच
 विहं ॥ दवे खित्ते काले, नवेय नावेय संसारे ॥ २२ ॥ अर्थ—अनु समय समय
 लये निरतरपणे मरे. इहा शब्दार्थ आमठे केः—आके० समस्त प्रकारे करी वीचि
 कळोल तेनीपरे, समयसमयने विपे जे आयुष्यने अनुनविये ठइये, तेने अनुजो

जें निमग्न एटले वूड्यावतां, पोताना दर्शन ज्ञान चारित्रना, अपराधरु
ते, आचार्यादिक आगल कहे नही. त्यां वांढणादिक आपता तेना कहे
नने करतो तेमांसाता रहे नही; एवो थको जे मरण पामे तेने सशय्य मरण
मूल.- मुतुं अकम्म नूमिय. नरतिरिएसुरगणोसु नेरइए ॥ तेसाणं
तन्नवमरणं तु केसिंचि ॥ १६ ॥ अर्थ:- अकम्मनूमिना उपन्या मनुष्य
तिर्यच अने चतुर्विध देवगण, तथा नारकी. एटला मूकी शेष जीवोने तन्न
सातमुं कोइएकने जाणवुं. ए गाथानो जावार्थ इहा टीकामां सम्यकरीते पा
थी अने उतराव्ययननी चूर्णिमा पण न वखास्यो माटे गीतार्थ विचारजो.

मूल.- मोचूण उहिमरण, आवीश्यं तिथं तिथं इचेव ॥ तेसा मरणासवे, तन्न
एण नायवा ॥ १७ ॥ अर्थ.- अवधि, आवीचि अने आत्यंतिक ए त्रण म
मूकीने शेष समस्त जे मरणवे; ते तन्नवमरण जाणवां. ॥ १७ ॥
हवे वाल मरणादिक त्रण कहेवे. मूल.- अविरयमरण वालं, मरणं विरयाण प

य विनि ॥ जाणाहि वालं पंथिय, मरण पुण देस विरयाणं ॥ १८ ॥ अर्थ.-
सादिक थकी जे विरम्या नथी ते अविरति, तेने वालनी परे मरण जाणवु, एमज
वली सर्व सावधनी निवृत्ति जेणे अंगीकार करीवे, ते विरति, तेतुं मरण ते पंथितन
परे जाणवुं माटे. ते पंथितमरण कहिये. एरीते वितिके तीर्थकर कहेवे. वली वाल
पंथितमरण. ते जे देश थकी विरतिवे; एवानुं जे मरण ते मिश्रमरण जाणवुं. ॥ १९ ॥
हवे उअस्थ अने केवली मरण कहेवे. मूल.- मणपज्जवोहिनाणी, सुअमइ

नाणी मरति जे समणा ॥ उअमउ मरणमेयं, केवलमरणं तु केवलिणो ॥ २० ॥
अर्थ.- अतिविशुद्धपणा थकी, प्रथम मनपर्यवज्ञान, तेमज अवधिज्ञान, श्रुतज्ञा
न ने मतिज्ञानना धरनार; एवा जे श्रमण तपने विपे जे श्रम करेवे, ते श्रमण कहि
ये. अने उअके ज्ञानावरणादिक जे कर्म, तेने विपे जे रहे ते उअस्थ जाणवो;
तेतुं जे मरण ते वारमुं उअस्थ मरण जाणवुं. तेरमुं केवली मरण ते समस्त कर्म
पुजजनोपरि साटन करी केवलज्ञान पामी जे मरण करे, ते केवलि मरण जाणवु. ॥ २१ ॥

मूल - गिहाइ नरुणं गिद्धि, पिच्छवंधणाइ वेहासं ॥ एए मोन्निवि मरणा, का
रणजाए अणुत्ताण ॥ २० ॥ अर्थ - गृध्र ए प्रसिद्धते, ते गृध्र जेने आदिवे, एट
ले समली, शियाल प्रमुख, तेने जे, आपणा देहादिक मुं नरुण एटले ते समली शि
याल प्रमुखने अनिवारणादिके करी, तेणे नरुण करवा योग्य जे हाथी उंट प्रमु
खना कलेवरमां प्रवेश करी, जे नरुण ते गृध्रादि नरुण. हवे गृध्रादिको नो स्पर्श

જેને ઠેકાણે ઠે, તે ગૃહસ્પર્શ, અથવા ગૃહનો નદાદિ એટલે એટલે અને ઉદરાદિક તપા
કોણીએ લગાડી તેમને સ્વચરાવલુ કર્ધ્વ એટલે ઓછે વૃદ્ધની શાસ્ત્રાદિકને વિષે જે
ધન તે ઉદ્વધન ઠે, આદિ જેને એવો તરુ, ગિરિશિશ્વર તથા ગૃહપાતાદિકને પો
તેજ પોતાનાજ મરણને માટે કરેલું ઠે, તે ઉદ્વધનાદિક વેદાયસ મરણ આદિ
નેવિષે જે ઝપાપાત કરી મરણ પામીએ, તે વેદાયસ ઉદ્વધને જે પૂર્વ કસુ, તે
જો આકાશનેવિષે થયું હોયતો, વેદાયસ જાણવું

હા કોઈ ચાલના કરે ઠે કે, ગૃહપ્રદ જે પૂર્વે કસુ, તેને પણ આત્મપાતક
પત્તે માટે વેદાયસને ઠેકાણેજ તેનો અતનાય ઠે તેનો ઉત્તર તે સ્વત્તે પાતુ
કેવલ આ વેદાયસ મરણનું અલ્પ ધૈર્યવાલા પુરુષે, નિશ્ચય કરવાવિષે અશક્ત
ઠે, તે કહેવા સારુ, ગૃહપ્રદ અને વેદાયસ, એ વે જુદાજુદાં કહ્યા વલી શકા
રેઠે નાવિષ જિણવણાણ મમત્તરહિયાણ નિદિદુ વિસેસો ॥ અપ્પાણમિ પરિત
તો વક્કે પીડા મુમુઝવિ ॥ ૧ ॥ એવો આગમઠે અને આ વે કહેજા મરણ
ત્પત આત્મપીડા કરનારાઠે, પઠી આગમને વિરોધ કેમ નથી? એજ માટે નક્ક
રિજ્ઞાનાદિકને વિષે પીડા પરિહાર સારુ ચત્તારિ વિચિત્તાઈ વિગ્નિજ્ઞ હેયાઈચત્તારિ ॥
હ્યાદિ સત્તેપણાવિધિ, અને પાનકાદિ વિધિ ત્યા ત્યાં કહેલીઠે અને બને ઠેકાણે દર્શ
નનું મલિનપણુ પ્રાપ્ત થયો એવી શકા ઠતાં, તેનો ઉત્તર એ કહેલા ગૃહપ્રદ વેદાય
સ નામા મરણ, દર્શન મલિન પરિહારાદિક કારણ થયું ઠતા અથવા કારણ પ્રક
ર ઠતા ઉદાયી રાજાએ જેમ પૂઠયુ તેમ ગીતાર્થે આચાર્યે જિન શામનની મનિ
તા પરિહરયા સારુ કીધું એમાટે પૂર્વે કહેલા મરણને શકારૂપ કાપ નથી ॥ ૨ ॥
હવે નક્ક પરિજ્ઞાતાદિક ત્રણ મરણ કહેઠે મૂલ - નક્ક પરિજ્ઞા ઇગિણિ પાયવગન
ણ ચ તિન્નિ મરણાઈ ॥ કન્નિસ મહિજમઠેઠા ધિંસધયણેણ ચ વિસિન્ન ॥ ૩ ॥ અથ
નક્કકે ૦ નોજન પરિજ્ઞાઠે જ્યા તે નક્ક પરિજ્ઞા વે પ્રકારેઠે એક ફપરિજ્ઞા થી
જી પ્રત્યાભ્યાનપરિજ્ઞા તેમા ફપરિજ્ઞા તે જ્યા એવું જાણેકે એ અશનાદિક ઝીવે
ધણા વચ્ચત ધણા યરાગ્યાઠે ઓક્ક હિમવત મલય મદિર, દીવાદહિ ધરણ સરિ
સ રાસીઝ ॥ અહિયયરો આહારો, બુદ્ધિણાદારિઝ્ઞુક્કા ॥ ૪ ॥ હ્યાદિક નાણે
આદારનો પચ્ચાણ કરે, એમજ પ્રથમ ફપરિજ્ઞાયે સ્વરૂપ જાણ્યું અને પઠી તન પવ
ચાણ પરિજ્ઞાયે ચતુર્વિધ આદારનો પચ્ચાણ કહ્યો, એ વે જેદ કહ્યા, પઠી જે મરણ કો
તેને નક્ક પરિજ્ઞા નામે પત્તરમું મરણ કહિયે સોલમું ઇગિતેકે ૦ પ્રતિનિયત દ્ય
ને વિષે ચતુર્વિધ આદારનો ત્યાગકરી, અનેરાની કરેલી પરિક્રમણાન વજતો યકા

जे गिरी गुंफादिकने विपे, उद्धतेनादिक पोतेज करतो रहे, ते सोलमुं इगिनी मरण कर सत्तरमुं पादपके० वृद्ध तेनीपरे, उपगमनके० रहेवु एटले जेवारे, अनशननो उच्चार करी, गयन कर. तेवारे जेरीते ठेदेखुं वृद्ध जेम पडयुं, तेमनु तेम पडी रहेते, तेम ए पण उंची निचि जूमिकाये जे हाथ पगादिक ज्यां जेरीते प्रथमयी राख्या ते त्यां तेजरीते पडया रहे; परंतु हाथ पगादिकने चलावे नहिं; एम जे मरण करे, ते पादोपगमन नामा सत्तरमुं मरण जाणवुं. ए त्रणे कनिष्ठ, मध्यम अने उल्हृष्ट अनुक्रमे थायठे. यद्यपि धृति सयमने विपे, चित्तनुं स्थिरतापणुं संहनन वज्र रूपननाराचादिक, तेणेकरी त्रणे मरणने धीरपुरुष पन्निवजे ठे, एतुं फलपण वैमानिक तथा मुक्ति लक्षण त्रणेने सरखुं थायठे. उक्तंच यत.—सत्वाविय अज्ञात, सत्वेविअपढम संघयणवज्जा ॥ सत्वेवि देसविरया, पञ्चकाणे ए उ मरति ॥ १ ॥ आ तेकाणे प्रत्याख्यान शब्दे नक्त परिज्ञा कहिठे, ए विशेष धृतिमंत पुरुषने थाय; अने इगिनी मरण ते वली विशिष्टतर धृति संघयणवतने थाय परंतु साध्विने न थाय. एम पादोपगमन ते वली विशिष्टतम, धृतिवत वज्र, रूपननाराच संघयणवालाने थाय. उक्तंच. पढमंमि अतसयणे, वटंते सेज कुट्टसामाणे ॥ तेसिंपि अवाठेउ चउदस पुवीण वोठेए ॥ १ ॥ तीर्थकर पादोपगमन सेवे तेथी ए उचमठे. अने बीजा विशिष्ट साधु सेवे, यडुक्तं. सवेसवचाए, सवन्न सवकम्मजूमोसु ॥ सवगुरु सवमहियासवेमेरुंमि अजिसित्ता ॥ २ ॥ सत्वाहिंज वीहिं, सत्वेवि परिसहेपराजित्ता सवेविह् अतिउयरा पाउवगवाउसिद्धिगया ॥ ३ ॥ अयसेता अणगारा, तीयपञ्चपन्नणगयासवे ॥ केईपाउवगया, पञ्चक्काणिणिणी केई ॥ ३ ॥ तेमाटे नक्तपरिज्ञा कनिष्ठ ठे तेथी ए जयन्य जाणवो. अने इगिनी मध्यम जाणवो. तथा पादोपगमन ते ज्येष्ठ सर्वोत्तम जाणवो. इतिगाथा दशकार्थ.

अवतरण—पलिउवमंति एटले पव्योपमनां स्वरूपनुं एकशोने अचावनमुं दा र कहेठे. मूल.—पलिउवमं च तिविहं, उद्धारं च खेत्तपलियंच॥एकेकं पुण डुविहं वायरसुद्धुमं च नायवं ॥३॥ अर्थ—पव्य एटले जेमां धान्य नाखिये, तेनी जेने उपमा ठे, तेने पव्योपम कहिये; ते उद्धार, अर्था अने खेत्रना जेद थकी, तिविहं के० त्रण प्रकारेठे. वली ए उद्दारादिक, एकेक ते वादर अने सूक्ष्मा जेदेकरी वे वे प्रकारेठे. एटले वादर उद्धार, पव्योपम, अने सूक्ष्म उद्धार, पव्योपम, तेम ज अर्था अने क्षेत्र ए वे पण वादर अने सूक्ष्म केहेवा. ॥ ३२ ॥

पव्योपमनुं स्वरूप कहेठे. मूलः—जं जोयण विठिन्नं, तं तिउणं परिरण सवि

सेन ॥ ताउडय उव्विठ, पल्लं पजिउरम नामा ॥ ३३ ॥ अर्थ - जे एक यानन विस्तारे गटले याकारे कहेयाय, ते सविशेष त्रण योजन थने एक याजननो वर नाग काऽक न्यून, एटले परिणएणके० परीगिए थाय, थने तेटलोउ उव्विठके० न पणे पण थाय एवो पत्य एटले पालो तेनी जेने उपमाठे तेने पत्यापम जाणु

एवु पत्यापम रुखा पठी तेनु कर्त्तव्य देखाडेठे मूल - एगाहिय वेहिय ठ दिवाण उक्तास सत्तरत्ताण ॥ सम्मठ सनिचित्थ, जरिय वालग कोडीहि ॥ ३४ ॥ अर्थ - एक दिवसनो, वे दिवसनो, त्रण दिवसनो, उल्लुष्टे सात दिवस सबरी करणारु० ज्ञाम, तेनी साये ते पूर्वोक्त पत्य सपूर्ण जखो, पठी ते सनिचित महा गिरित पणे एगो रुखा के, ते पत्य, जेम वायरे उडेनही, अग्रिए वल्लेनही, एणोये नोजे नही, एगी रीते राजाग्रनी कोटीये जखो ॥ ३४ ॥

मून - तना समए समए, एकेके अवहियमि जो कालो ॥ सखेज्जा खनु तन पा वापर उद्धार पजन्मि ॥ ३५ ॥ अर्थ - तनोके० तेवार पठी समय समयनवि पे तमांथी एकेक राजाग्र थपहरिये ते खाजी करता जेटलो काज थाय, तना समय निर्भेयी वादर, उद्धार पत्यापमने विपे थाय, अर्थात् सख्याता समय थाय

मून - एकेकमउनाम, कट्टमसखेज्जा खनमहिस्त ॥ समठेयाण तपए, सियाण पत्त नरेज्जाहि ॥ ३६ ॥ अर्थ - ते करणानो रोम, ते एकेक रोमना वजी थसख्याता न्हाणा न्हाणा तन कगिये ते ज्या सुधी थदृश्यते एटले, जे मनुष्यमांहे निमज नोउन गाना, उग्रस्य अतिमूक्ष पुज्जइय पोतानां चकुये देखीगके तना थत ग्यानमो तग मात्र चाणरा, जे न देखी शकाय, एवा सूक्ष्म ग्वन कर थन वत्र थी ता सूक्ष्म वनरुनु शरीर जेटजा पेत्रनेगिये रहीशके तेथही थमग्यातपुण पेत्रनु थग्याद्वनार जे इय तेने प्रमाणे खनकरे वडेरा रजो एम गवाणने इ वादर, पयांत, धृवीनायिक जीवना शरीर सरसा उदके० खनत्र जना बनी थनत परमाणुए जे नीयन्या व एग वांनाये ते पत्य जरिय ॥ ३६ ॥

मून - तना समए समए एकेके अवहियमि जा काजा ॥ सखेज्जा गान कानी मु दुमे उद्धारपजन्मि ॥ ३७ ॥ अर्थ - तनारु० त्यारपठी समये समय एगो गानाग्रने थपहरता व तान थाय, ते काज रुहने थसख्याता उपना हा ॥ नूक्ष उद्धार पत्यापमनरिये थायने ॥ ३७ ॥

मून - गानन गानन एग वापर थादि यन्मि ॥ वापर थवाऽ ७, नखेज्जा गान काडिउ ॥ ३८ ॥ अर्थ - ते पयमाथी आ जा थप गान न

केक वादर खंन काहाडीये; तोवादर अक्षा पव्योपममां संख्याता वरसनीकोडि याय.

मूल:- वाससए वाससए, एकेके अवहियम्मि सुदुमंमि ॥ सुदुमं अक्षापलियं हवंति वासा असंखेज्जा ॥ ३९ ॥ अर्थ:- शो शो वर्षे एकेक सूक्ष्म खंन काहाडी ये, तो सूक्ष्म अक्षा पव्योपम असंख्याता वर्षनो याय. ॥ ३९ ॥

मूल:- वायर सुदुमायासे, खेत्तपएसाणु समय मवहारे ॥ वायर सुदुमं खेत्त उत्तप्पणीत्त असंखिज्जा ॥ ४० ॥ अर्थ:- ते पव्यना जे आकाशप्रदेश ते वाला ये करी स्पष्ट ठे; ते आकाश प्रदेशने अनुसमय समय प्रत्ये काहाडतां, जेटले का ले ते पालो खाली याय, तेटला काले वादर खेत्र पव्योपम जाणवुं. अने तेज पव्यना वालाये करी स्पष्ट तथा अस्पष्ट जेटला आकाश प्रदेश ठे, ते प्रतिसमय समय काहाडतां जेटलो काल याय, ते सूक्ष्म क्षेत्र पव्योपम याय. असंख्याति उत्तप्पिणी प्रमाणे तेना कालनुं मान जाणवुं. ॥ ४० ॥ इति गाथा नवकार्ये. ॥

अवतरण.- आचरति एटले सागरोपमना प्रमाणनुं एकशो ने उगणसावमुं द्वार कहेठे. मूल:- उद्धार पद्मगाणं, कोडाकोडी हविज्ज दत्तगुणिया ॥ त सागरोवमस्तउ, एकस्त नवे परीमाणं ॥ ४१ ॥ अर्थ:- दशकोडाकोडी उद्धारपव्योपमे, एक सागरोपम याय. जेने समुद्रनी उपमा ठे तेने सागरोपम कहिये, अने तेवा एक सागरोपमनुं प्रमाण जाणवुं. ॥ ४१ ॥

मूल:- जावड्ठउद्धारो, अद्दाइ याण सागराण नवे ॥ ताव इया खलु लोए, हवंति दीवा समुदाय ॥ ४२ ॥ अर्थ:- अद्दी उद्धार सागरोपममां जेटला समय याय; तावइया के० तेटलाज माने. खलुइति निश्चे लोकनेविपे द्वीप अने समुद्रयाय.

मूल:- तह अक्षा पद्मगाणं, कोडाकोडी हविज्ज दत्तगुणिया ॥ त सागरोवमस्तउ परिमाणं हवइ एगस्त ॥ ४३ ॥ अर्थ:- तेमज दशकोडाकोडी अक्षा पव्योपमे एक अक्षा सागरोपमनुं परिमाण यायठे. ॥ ४३ ॥

मूल:- सुदुमेणउ अक्षा सागरस्त माणेण सव्वजीवाण ॥ कम्मविई कायविई नवर्त्ति होइ नायवा ॥ ४४ ॥ अर्थ:- सूक्ष्म अक्षासागरोपमना समय तेने मानेकरी सबे जीवोनी कर्मस्थिति, कायस्थिति अने जवस्थिति होय एम जाणवु. ॥ ४४ ॥

मूल:- इहखेत्तपद्मगाण, कोडाकोडी हविज्ज दत्त गुणिया ॥ त सागरोवमस्तउ, एकस्तनवेपरीमाण ॥ ४५ ॥ अर्थ:- दश कोडाकोडी क्षेत्र पव्योपमे एक क्षेत्र सागरोपमनुं प्रमाण यायठे. ॥ ४५ ॥

मूल:- एएण खेन सागर, उवमाणेणं हविज्ज नायवं ॥ पुटविद्ग अगणि मा

प्रवचनसारोद्धार

रुच्य, हरियत साण च परिमाण ॥ ४६ ॥ अर्थ - ए क्षेत्र सागरोपम
पृथ्वी, अप, तेज, वायु, वनस्पति अने व्रतजीमंत्र परिमाण जाणवु
दृष्टिवादमा बहुलपणे कही ठे तेमाथी लगारेक देखाडी ठे इति गाय

अवतरण - अवसर्पिणिति एटले अवसर्पिणीनु एरुशोने सावमु द
मूल - दसकोडा कोडीउं, अर्धा ययराण हुति पुत्राउं ॥ अवसर्पि
नाया उच्चैव कालस्त ॥ ४७ ॥ अर्थ - अर्धासागरोपमनी दश कोडाकोडी पू
तेवारे अवसर्पिणीयाय अवसर्पिणी एटले थारानी घटती दशा तेनी
आयुष्य, शरीर, कटपवृद्धादिक गुज नावोनी हाणी याय, एम सर्वनी घटति

याय, माटे अवसर्पिणी कहिये तेनेविपे कालना जाग ठ हांयउं, तेना नाम
मूल - सुतम सुतमाय सुतमा, तस्यापुण सुतम सुतमा होइ ॥ सुतम
मा चउती, दूतम अइ दूतमा ठही ॥ ४८ ॥ अर्थ - एक सुपमसुपमा, बीजा
पमा, त्रीजो सुपमसुपमा, चौथो ड्यमसुपमा, पाचमो दूपमा अने उवा ड्यम

मा ए अवसर्पिणीना ठ थाराना नाम अनुक्रमे कहा ॥ ४८ ॥
हवे ए ठ थारानु कालमान रुहेउं मूल - सुतमसुतमाइ कानो, चउती
हवति कोनि कोनीउं ॥ तिन्नि सुतमाइ काजो, दोन्निचवे सुतम सुतमा ॥ ४९ ॥

प्रथम सुपमसुपमानेविपे, चार कोडाकोडी सागरोपम, बीजा सुपमानेविपे
ए कोडाकोडी सागरोपम, अने त्रीजा सुपमसुपमानेविपे व काडाकोडी सागराण

मूल - एका कोडाकोडी, वायालीताए जा सहस्मेहि ॥ वासाण हाइ ऊ
सुतमसुतमाण सो काजो ॥ ५० ॥ अर्थ - एक कोडाकोडी वेतालीम ह

वपे कणु चौथा ड्यमसुपमानु एटलु काल मान जाणवु ॥ ५० ॥
मूल - यह दूतमाइ कालो, वास सहस्ताइ एकवीस तु ॥ तावइउं चव

कानो अइ दूतमाएनि ॥ ५१ ॥ अर्थ - अथके० हवे पाचमा ड्यम थारान
काज, एरुवीस हजार वपे अने तावइउं के० तेटलुज एकरीश हजार वउं
जमान उवा अतिड्यमानु पण जाणवु ॥ ५१ ॥ इतिगाथा पचकार्य

अवतरण - उत्सर्पिणिति एटले उत्सर्पिणीनु एरुशोने एकशतमु दार कइउं
मूल - थारसर्पिणीइ नागा, हवतिउत्सर्पिणीएनि ठए ॥ पडिजामा परिवारे

नवरि विजाएसु नापवा ॥ ५२ ॥ अर्थ - जेरीते अवसर्पिणीना ठ जाग रु
तेरीते उत्सर्पिणीना पण उज जाग जाणवा मात्र एटलु थारिकउं, न पडिजन
के० उपराठी, परिवाडी अनुक्रमे विजागे थाराने विपे करवो ते जेम अवसर्पिणि

ये प्रथम सुपमसुपमा अने घटता कालने योगे, ठछे आरो डुपमडुपमा थाय. तेम उत्सर्पिणीमां वधता कालने योगे, पेहेलो डुपमडुपमा आरो थाय. अने ठेहे डे, सुपमसुपमा ठछे आरो थाय. ॥ ५१ ॥ इतिगाथार्थ.

अवतरणः—द्वे खेत्ते काले नावे पुगलति एटले चार प्रकारना पुगल परावर्त्तनुं एकशोने वास्तवसुं वार कहेवे. मूल—उत्सर्पिणी अणंता, पुगल परियटो मुणोय वो ॥ तेणंतातीअ-दा आणगय-दा अणंतगुणा ॥ ५३ ॥ अर्थः—अनंति उत्सर्पिणी अने आ स्थले उपलक्षणी अनंति अवसर्पिणी पण लेवी. एटले अनंति उत्सर्पिणी अने, अनंति अवसर्पिणीये, एक पुगल परावर्त्त जाणवो. तेवा अनंता पुगल परावर्त्त ते, अतीत अ-दाके० अतीतकालनेविषे थाय. अने तेथी अनंतगुणा वली अनागता-दा के० अनागत कालनेविषे थाय. ॥ ५३ ॥

त्यां शिष्य आशंका करेवे के; श्रीजगवतिमां एम कष्टुठे के “एणागय-दाणंती य-दाउ समयाहियति,” तो अतीतकालथकी, अनागत अ-दासमय अधिक क ह्या. अतीत, अनागत ए वने काल, अनादिने अनंतपणा थकी समानवे. अने जगवंतनो प्रश्न पण तेमांवे; ते अविनिष्ट समय अतीतकालमां, प्रवेश करेनहीं; किंतु अनागत अ-दासांहेज प्रक्षेपीये; तेमाटे अतीतकाल थकी समयाधिक अनागता-दा थायवे. अने इहां तो अतीता-दायकी अनागता-दा अनंतगुणा कहा तो शीरीते विरोधता नथी? अर्थात् विरोधताज थायवे.

उत्तर कहेवे के; जेम अनागता-दा अंतरहितवे, अने जेम अतीता-दानी आ दि नथी, एटले ते वनेने अंतना अनाव थकी सरखापणुं थयुं; हवे वर्त्तमान सम ये, अतीता-दा, अनेअनागता-दा सरखा थायवे. त्थारपठीसमयनेअतिक्रमेअनागता-दा उणी थाय, एम वे त्रण समय प्रमुखजुनोअतिक्रम करतां समपणु थायनहीं, तेमाटे अतीता-दा थकी अनागता-दा अनंतगुणी कही. जे कारणे अनंतोकाळ ग ये ठते पण अनागता-दानो ह्य न थाय; अने वर्त्तमाने एक समयरूप वर्त्तमाना-दा पण ठेज, ते सूक्ष्मपणाथकी, आंहि जूदो कह्यो नथी.

मूलः—पुगल परियटोइह, दबाइ चउविहोमुणोयवो ॥ यूलेयरजेएहि, जह होइ तहा निसामेहा ॥ ५४ ॥ अर्थः—ए पुगल परावर्त्त ते इहां, इय क्षेत्र, काल अने नावना जेदयकी चार प्रकारे जाणवो. ते वली एकेको यूलेयरके० स्थूल अने सूक्ष्मना जेदयकी जेरीते थाय, तेरीते कहुंनुं ते सांचलो. ॥ ५४ ॥

प्रथम वादर, इय, पुगल परावर्त्त कहेवे. मूल—उरालविउवातेय कम्म ना

साधपाणमणोद्वि ॥ फासेवि सवपोगल, मुक्ताथहवायरपरद्वो ॥ ५५ ॥
 एक थोदारिक, बीजी वैक्रिय, त्रीजी तेजस, चौथी कर्मण, पांचमी नाच.
 थानपान (आसोआस) सातमी मन ए थोदारिकादिक साते वर्गणायकरी
 राज तवपी समस्त पुज्ज, ते जेटले काले एकजीय स्वनावे नोगवी नोगवने
 तेदने काले एक वादर पुज्ज परावर्त थायने ॥ ५५ ॥

मूज - अहव इमो ववार्ह, उराल विचवि तेयकम्मेहि ॥ नीसेस ववगद्व
 जापरा दोइ परियद्वो ॥ ५६ ॥ अर्थ - अथवा इमोके० ए इव्यादिक एद्वे इ
 शब्द जे पुज्ज परावर्तने थावेने, ते इव्यादिक रुहिये त्या उरालके० थोदारिक,
 क्रिय, तेजस थने कर्मण ए चार वर्गणायेकरी एक जीयते नीसेसके० ए
 धीरान जोरु सपपी, इव्य ग्रहणने विपे एटले पुज्ज नोगववानेविपे, पच श
 इव्य, पुज्जपरावर्तन मतातरे कवोने ॥ ५६ ॥

इव्यपी सूक्ष्म पुज्ज परावर्त रुहेने मूज - ववे सुदुम परद्वो, जाह
 तद्वतरीणे ॥ फासेरि सवपोगल, अणुकम्मेण नणु गणिङ्गा ॥ ५७ ॥ अथन
 प्यारिपे सूक्ष्म पुज्ज परावर्तन थावीरीते थायने के. जेगारे एक थोदारिकादि
 चरीरणे करी, समस्त लोकाकाश नावीपुज्जनने स्वर्ण नोगरे, ते पवी धनु
 जीनो वैक्रिय, ते पवी त्रीनो, इव्यादिक गणिये तेवारे सूक्ष्म इव्य पुज्ज परावर्त
 दो क्षेत्रयी वादर पुज्ज परावर्त रुहेने मूज - नागागासपण्णा वर
 तेण एउतीरेण ॥ पुज्जकमुक्रमेण, खेतपरद्वो हउइ थूनो ॥ ५८ ॥ अथे - ना
 वरान प्रमाणने, तेमां जे आकाश प्रवेशने, ते सरै एक जीरे मग्नी रतन,
 पवा गरीर ग्रहण करती रतने, एउके० था लोकाकाशे करस्या एण त रुने
 जने आगन वावन करस्या, तेगारे वादर क्षेत्र पुज्ज परावर्त थाय ॥ ५९ ॥

इरे सूक्ष्म क्षेत्र पुज्ज परावर्त रुहेने मूज - जीज जइया गग गनपणमिइ
 द्वाएमाइ ॥ पुणारितस्माणतर, वीयपएसमि जइ मग्नि ॥ ६० ॥ एउतगन
 ए सवगिनितरुमउदोइ ॥ सुदुमा गंतपरद्वो, अणुकम्मेण नणु गणिङ्गा ॥ ६१ ॥
 अथे - जीर तेगारे काइ एकन अगितते० निश्चितप्रवशनरिय मग्नि र
 शय त्याग कर, रनागन्यतरं थापुपनी परितमाते, ते प्रवशयक अतन र
 अतन विना तेन प्रवेशनी पालेना त्रीना आकाश प्रवेश वज्ज मग्नि पाम
 एन तरतन या त्रीना प्रवश प्रवशने सपाणे निधेयो ज्यासु त्री मग्नि पाम
 व वगरेतेनो प्रवश वनातेना आकाश प्रवेश मरण पाम एरीत रुमग्नि मग्नि

प्रवचनसारोद्धार.

काशना प्रवेशे निश्चेथी अनुक्रमे मरण पामी वूटे, तेवारे सूक्ष्म क्षेत्रपुञ्जपरावर्त्त या
हवे वादर काल पुञ्ज परावर्त्त कहेउं. मूल:-उत्तपिणी इतमया, जावइया तेइनि
यमरणेण ॥ पुष्ठाकमुक्रमेणं, कालपरट्टो जवे थूलो ॥ ६१ ॥ अर्थ:-इहां अवसर्पिणी
नां उपलक्षणयकी, उत्तर्पिणी पण लेवी; एटले उत्तर्पिणी तथा अवसर्पिणी
ए वेउना जेटला समय थाय, तेटला सर्व समय एक जीव निययके पोताने मरण
करी, आगल पाठल करतां पुष्ठाके फरसे, तेवारे वादर काल पुञ्ज परावर्त्त थाय.
हवे सूक्ष्म काल पुञ्ज परावर्त्त कहेउं. मूल:-सुद्धुमो पुणउत्तपिणि पढमे सम
यंमि जइमउहोइ ॥ पुणरवि तस्साणंतर, वीए समयंमि जइ मरइ ॥ ६२ ॥ एवंतरतम
जोएण सवसमएसु चैव एसु ॥ जइ कुणइ पाणवायं, अणुक्रमेणं नणुगणि ज्जा ॥ ६३ ॥
अर्थ:-सूक्ष्मकाल पुञ्जपरावर्त्तवली आवोरीते थाय, के अवसर्पिणीने उत्तर्पिणीना
समय मांहेला पहेला समयनेविपे जे एक जीव मरण पाय्यो होय, तेज जीव,
पुणरविके वली जेवारे ते समययकी अनंतर बीजा समयनेविपे मरण पामे.
तेमज बीजा समयनेविपे, एम तरतमयोगे करी, सर्व समयनेविपे, जे जीव प्राण
त्यागकरे; इहां पण समयनुं अनुक्रम गणिये, तेवारे सूक्ष्म काल पुञ्ज परावर्त्त थाय.
हवे जावथी वादर अने सूक्ष्म ए वने पुञ्ज परावर्त्त कहेनार उतो, प्रथम अ
नुजाग वंधस्थाननुं, परिमाण कहेउं. मूल:-एगसमयंमि लोए, सुद्धुमगणिजिया
उंजे उपविसंति ॥ तेहुंतिस्खलोय, पएसतुल्ला असंखिया ॥ ६४ ॥ तत्तो असंखगुणि
या, अगणिक्कायाउतेसिकायविउं ॥ तत्तो सजम अणुजाग वंधवाणाणसंखाणि ॥ ६५ ॥
अर्थ:-एक समयनेविपे लोक शब्द, जगत्रयमा, पृथ्वी कायिकादिक जीवो; अ
ने वादर तेजकाय जीव पण, सुद्धुम गणिजीयाउं. इहां प्रथमा विजक्ति ते स
मीने अर्थे ठे, तेथी सूक्ष्म अग्नि कायिक जीवोनेविपे, जेटला पविसतिके उपजे,
तेने हवे असंख्येयपणुं कहेउं तेहुंतिके ते असंख्येय लोकाकारा प्रदेश राशी
प्रमाण थाय. इहां जे कोइ पृथ्व्यादिक थकी अथवा वादर तेजकाय थकी, सूक्ष्म
तेजकायपणो, उपजे ते लेवुं. परतु प्रथम उपन्या जे तेजकाय तेज, वली तेवा
यायपणो उपजे, ते पूर्वप्रविष्टपणा थकी लेवा नही. सर्वस्तोक इहां एक
मयोत्पन्न सूक्ष्म, अग्निकाय जीवो, तत्तोति एटले ते एक समयने विपे उपना
सूक्ष्म अग्निकाय जीवो तेथकी वली असंख्यात गुणे अधिक सूक्ष्म, अग्निकाय
जीवो, पूर्वोत्पन्न जाणवा. केमके एक समये असंख्याता उपजे, तेथीवली अंतर
तेना समय जोइये तो एक समययकी अंतरमुद्धुर्त्तापन्न अग्नि कायिया जीवो.

प्रवचनसारोद्धार

अर्थ-तुझे० त्या अस्वप्राप्तमाहे प्रथम जेद ते अर्थ जे अणुदीवेनी स्त्री
पर गुणने साजरवे करी अनिलाप मात्र थाय बीजो जेद चितावे ते स
पादिक गुण कहेवा, एवा अनुरागेकरी चितवे ते चिता जाणवी बीजो जे
वा ते तेना सगमनो अनिलाप, चोथो सजरण ते जेनी साये प्रीतिचाव थाय
रूप याजेवरी जुवे तेम तेम मनने प्रमोद उपजे, ते सस्मरण जाणवु पण
नेद रिझाय, ते तेना विरहथी उत्पन्न थयला ड खेकरी आहारादिक उपरि
हणु थाय उवो जळनासो, एटले गुरु माता पितादिकना समझे पण तम
पानु रणेन करे सातमो प्रमाद, ते तेनेज अर्थे सर्वकार्यनेविषे प्रवचनु क
कनाद, ते गूयचितपणे करी बोलवु नवमो तप्राव, एटले जे थावनो मु
रीन ताणेके ए तेज स्त्रीजे एवा नावथी तेने आलिंगन आपे ॥ ३३ ॥
मून-मरण च सोडवसमे, सपत्त पितृ समासउ बोद्ध ॥ विधीए सपाउ, दिधेन
पगनासा ॥ ३४ ॥ अर्थ-दशमो मरण एटले सर्वथा प्राणत्यागलक्षण करी
१३३ न कहेतु केमके तेना कहेवा थकी भ्रगाररसना जगनो प्रसग थापने ता
इश मरणता नही पण मरणतुल्य अस्थ्या ते निश्रेष्ठपणेकरी कांड ताणे वा
एवा पड रहजे ए दशमो जेद जाणवो हरे सप्राप्तपणे तेना समाके० सहज
गमनेद हट्टु तेमा प्रथम, दिछेके० लोचन तेनो सपात त आरीरीते ज, म
नपर रता दुरादिक वेगी मराग दृष्टिये तेनी सन्मुख जोतु त दृष्टिपात, ३४
दृष्टिगता त मीना काय नाय तेणेकरी प्रयानपणे स्त्रीनी दृष्टिमाये पातानी ॥
मोन-तद्वनित्य ननिउर गृहित्य दत्त नहनिगाय चुपण चय ॥ आनिगण द
मन-तद्वनित्य ननिउर गृहित्य दत्त नहनिगाय चुपण चय ॥ आनिगण द
न दमरेणणा पगदीडाय ॥ ३५ ॥ अर्थ-चायो दमिय त रकाकि पुढ ॥
ननु दानु थावना ननित एटजे पासा प्रमुखे करी गमन रगी उद्य गत
गजे अद्य आनिगन आपसां सातमो दत्तपात एटजे अश्रुगनिय गमना हा
दवा अगना नहनिगाय एटने मनने गिय नरयान रुगा नरमा पुन
ते नुरमये नुरनु मननु इगना आनिगन ते जगारेक मारी रुगा अरु
अदन एटजे सनादिकनु प्रदण करु वारमा रर गद्य सुगनना आनन ॥
चरगी नद ज दान्नायनशास्त्रनां प्रनिवृजे ते करया तग्मा आनन नद
आन दग्गो. चन्दना अनाग ते कीडा प्रमुख सनाग टानीन अना द्य द्य
करनु दानु ॥ ३६ ॥ इतिगाथा चनुटगाय

प्रवचनसारोद्धार

तानावपुष्पाए ॥ ५३ ॥ अर्थ - इहा दीप, ज्योति ने चित्र ए त्रणेने प्राउ
 शब्द जाडिये, तेवारे दीपांग ज्योत्यंग ने चित्रांग एवा शब्द थाय तेमो ॥
 चापुत्रे, ते कहेंते दीप शब्दे प्रकाशनो करनार पदार्थ जाणवो जेम इहा ।
 सुरणमय वणा तेजयी अने शबलवाटे करी दीपती वेखायचे तेम शिखर ।
 पामे सरी प्रवज अजवाबु करतां रहे ते वृक्ष दीपांग नामे जाणवो, एक थावर
 शीरफनी गितानीपरे रहां यहा दीपता वेखायचे तेने दीपशिव वृक्ष एव
 वृक्ष पारमा ज्योति शब्दे अग्नि तेतो सुषमसुषमाने रिपे पाय नही ॥
 व वृक्षाने प्रकाशक रत्न सूर्यना मामलानी परे पोताना तेजे करी प्रकाश ॥
 स्वाभ्यंग नामे रूपवृक्ष जाणवु ठगो चित्र शब्दे शिरहा प्रधानपणावधो
 न तेना जे अंग एने रिप माला ते अनेक प्रकारना सरस सुरनि कुसुमे झा
 एव एव पाय तयी ॥ चित्रांग नामा रूपवृक्ष जाणवु सातमा चित्रांग ।
 ए नाताप्रकारना रस जे मधुरादिक, ते अति विविष्ट दान शानि, वृत्त,
 तामण अत रिधि प्रकारना घाल प्रमुख अपरिमित स्वादिष्टगुणोक्तोतदि
 इति तेन कारणे पाय एवढे इडियोने वन अने पुष्टिनी वदना रगना ॥
 मारार वनाय नाय पदार्थ तेणे सरी जनेना जे फलना मध्यजागा तेरा फळे
 शिवायमान वरान तरा रवेते, तेनु नाम चित्ररस रूपवृक्ष रुद्रिये ॥ ५४
 मून - मणिपगलुपनृमण रगजनरसस्केतु ॥ तद अणियणामरिणिय, ए
 यदुपवाता ॥ ५४ ॥ अर्थ - आठमा मणीशब्द रत्न जाणवु तणसो प्रकाश ।
 द्यावरण तना अनेक प्रकारना अंग जे कारण त जे जेनरिप तन मण्यंग इव
 एव रिप वरदो वरानगुण एव अनेक प्रकारना रूप रूप रत्न इव
 एव नृदिहा प्रमुख द्यावरणना विज्ञाप रिक्ताता परिणामन पामा पाय त
 एव मर्याद वृक्ष इडिय नरमा गद शब्द घर रुद्रिय तेनी पर न अर्याव
 तन इडिय गदघार, एव नाम व नृजनरु ल्या रिक्तामान परिणाम इव
 एव अर्याव तना वर सुग वरान अथ वारडीउ विवित्र रिक्तामान इव
 एव अर्याव वरान वराना तानि गता नि नागण मदन वरमा वरमा
 एव वरान वरान इडिय तदवो तेम वरानमा अणियणाम रत्न इव
 एव वरान वरान इव अर्थ - अथ वराना प्रमुख अनेक प्रकारना
 एव वरान वरान रिक्ताता परिणाम अतिमूल्या मुकुमान इव

प्रवचनसारोद्धार

एकरी नारकी माहोमाहे वढवाड करे ते, प्रहरणनी करेली वेदना पाचमी नरक
 पृथ्वीसुधी थाय. अने बीजी शरीरनी करेली वेदना, उघी नरकपृथ्वीसुधी हाय
 अने आदिमके० धुरली त्रण पृथ्वीनेविषे परमाधामिक देवोनी करेली वेदना
 पण थायवे इतिगाथार्थ ॥ ८८ ॥

अवतरण - आउत्ति एटले नारकीना आयुष्यनु एकशोने पचोतेरमु द्वार कहेवे
 मूल - सागरमेगतिअसत्त दसय सत्तरस्त तहय बावीसा ॥ ८९ ॥ अर्थ - प्रथम नरकपृथ्वी रत्नप्रजा ते त्या एक सागरा
 सु पुढवीसु उक्कोसा ॥ ८९ ॥

पमासु बीजीये त्रण सागरोपम, त्रीजीये सात सागरोपम, चोथीये दशसागरोपम
 पाचमीये सत्तर सागरोपम, तेमज उघीये बावीस सागरोपम, अने सातमीये तत्री
 श सागरोपमासु जाणवु ए स्थिति सात नरक पृथ्वीने विषे उत्कृष्टि कही ॥ ९० ॥

मूल - जा पढमाए जेष्ठ, सावीआ एक एछिया नणिआ ॥ तरतमजोगोणो, दत
 वास सहस्त रयणाए ॥ ९० ॥ अर्थ - जे प्रथम नरके उत्कृष्टि स्थिति एकसागरो
 पमवे, ते बीजी नरके कनिष्ट एटले जयन्य जाणवी एम आगली नारकीथोनेवि
 पण पाठलीए उत्कृष्टि स्थिति ते आगलीये जयन्य जाणवी ए तरतम योग्य जा
 एवो अने पहेली रत्नप्रजापृथ्वीए जयन्य स्थिति दशहजार वर्षनी जाणवी

अवतरण - तणुमाणति एटलेशरीरना माननु एकशोने गोतेरमु द्वार कहेवे मूल -
 पढमाए पुढवीए नेरइयाण तु हाइ उच्चित्त ॥ सत्तधणु तिन्निरयणी उच्चैवय अयुना पु
 सा ॥ ९१ ॥ अर्थ - पहेली नरक पृथ्वीये नारकीथोनु उच्चपणु एटले देहमान,
 सात धनुष्यने त्रण रयणीके० हाय, तथा उ आगुल वपर एटलु देहमान थायवे
 अने अतिदेशे बीजी नरकपृथ्वीए पन्नर धनुष्य, वे हाय ने वार आगल त्रीजीए
 कत्रीज धनुष्य ने एक हाय, चोथीए साडीवाशेव धनुष्य, पाचमीए सवासो धनु
 उ, उघीए थडीसे धनुष्य ॥ ९१ ॥

मूल - सत्तमपुढवीए पुण, पचेव धणुस्तयाइ तणुमाण ॥ मधिमपुढवीसु पुण,
 योगहा मधिम नेप ॥ ९२ ॥ अर्थ - सातमी नरक पृथ्वीए वली पाचते धनुष्य
 मानवे अने मध्यमपृथ्वीए तो वली जे पहेली पहेली पृथ्वीए देहमानवे तथी
 गली आगली पृथ्वीए वमणु वमणु करता उत्कृष्ट शरीर मान थाय एम म
 अनेक प्रकारे ते प्रथम गाथाए देखाडवु ॥ ९२ ॥

उत्तर वैक्रिय शरीर कहेवे मूल - जा जन्मि होइ नव धारणिऊ अयगाहणा
 सु ॥ सा डुगुणा बोधवा, उत्तरवेउवि उक्कोसा ॥ ९३ ॥ अर्थ - जे नरक पृ

ध्वीए जे नवधारणिय अवगाहना थाय, तेने वमणी करीए तेवारे ते ते नरकने विपे उत्तरवैक्रिय तेटली जाणवी. ॥ ९३ ॥

मूलः—नवधारणिकरूवा, उत्तरवेउविषायनरएसु ॥ उंगाहणाजहन्ना, अंगुलअ संखनागोय ॥ ९४ ॥ अर्थः—नवधारणीयरूप यकी, उत्तरवैक्रिय नरक नरकने विपे जघन्य अवगाहना अंगुलनो अंसंख्यातमो जाग ते उत्पत्ति समयनेविपेज होय.

अवतरणः—उत्पत्तिनासविरहोति एटले उत्पत्ति नाश अने विरह कालनुं एक शो ने सीतोतेरमुं द्वार कहेउ. मूलः—चउवीसयंसुदुत्ता, सत्त अहोरात्त तद् य पन्नरस ॥ मास्तोय दोय चउरो, ठमासा विरहकालोउ ॥ ९५ ॥ अर्थः—प्रथम नरक पृथ्वीए चोवीस सुदूत्ते विरहकाल जाणवो. एटले एक नारकी उपन्या पठी बीजो उपजे तेनी वचमां विरह पडे, तो एटलो पडे. एम बीजी नरके सात अहोरात्री, त्रीजी ए पन्नर दिवस, चोथीए एक, मास, पांचमीए वे मास, ठहीए चारमास अने सा तमीए ठमासतो विरह काल जाणवो. ॥ ९५ ॥

मूलः—उक्कोसो रयणाइसु, सवांसु जहन्नउ नवे समउ ॥ एमेवयउवट्टण, संखां पुण सुरसवराजुद्धा ॥ ९६ ॥ अर्थः—ए उल्लुपृथी रत्नप्रनादिकने विपे विरहकाल कह्यो, अने सवांसुके० सर्व पृथ्वीने विपे जघन्यथी एक समय विरह काल थाय. एमेवके० एप्रकारे उद्धर्तना विरह तेपण एक नारकी उद्धर्त्या पठी विरहपडे तो; एटलोज जाणवो. अने ए उत्पत्ति तथा उद्धर्तनानी जे संख्या ते देवोनी परे जाण वी. ते इगडति संखमसंखा, एगसमये हुंतिहुचवंति इत्यादिक जाणवुं. ॥ ९६ ॥

अवतरणः—लेसाउति एटले नारकीनेविपे लेश्यानुं एकशोने अछोत्तरमुं द्वार कहेउ. मूलः—काककाक तद्काकनील नीलायनील कन्हाय ॥ कएहाय तद्हा एवं, सत्तसु पुढवीसु लेसाउ ॥ ९७ ॥ अर्थः—पहेली पृथ्वीए कापोत लेश्या, अने बीजीए पण कापोत लेश्या, त्रीजीए उपरले नरकावासे कापोत लेश्या, अने नीचले नरकावासे नील लेश्या जाणवी. चोथीए नील लेश्या, पांचमीए उपरना नरकावासे नील अने नीचेना नरकावासे रुण लेश्या, ठहीये तथा सातमीए रुण लेश्या ठे; परंतु ठही यकी सातमीए अत्यंत रुण लेश्या जाणवी. एरीते सात पृथ्वीने विपे लेश्या जाणवी.

अवतरणः—अविहिंति एटले नारकीने विपे अवधिज्ञाननुं एकशो ने उंगणए सीमु द्वार कहेउ. मूलः—चत्तारि गाउ आई, अहुन्नईति गाउअं चव ॥ अड्ठाइ ज्जा दोणिवि, दिवड्ढमेगंच नरएसुं ॥ ९८ ॥ अर्थः—पहेली पृथ्वीये चार गाउ अवधि ज्ञान थाय, एम बीजीए साडात्रण गाउ, त्रीजीए त्रण गाउ, चोथीए अढीगाउ,

पांचमीए वेगाव, ठीए दोढगाव, अने मातमीए एकगाव. ए सात एवीए थ वधिज्ञान जाणवु एम वार गाथाए करी सात द्वार कद्या ॥ ९८ ॥

अवतरण - परमाहमिति परमाधामिकना स्वरूपतुं एकशोने एसीसुं द्वार न्हें ठे. मूल - अथे अवरितीचेव सामेया सवजेइय ॥ रुदाव रुदकालेय, महाकाशेति आवरे ॥ ९९ ॥ अतिपत्ते धणू कुनी, वालूवेयरणीइय ॥ खरस्तरे महाघोसे, पन्नर परमाहमिआ ॥ १०० ॥ अर्थ - अथ आदेदेइने पन्नर परमाधामिकना नामते, ते क्रियाने अनुसारे जाणवा ते आवीरीते पहेलो अथ-ते नारकीउने हणे, नीता पाडे, उचा आकाशे उल्लाजे ए अथ कहिये बीजो जे नारकीने हणीने कातरणो समासी प्रमुखनी साये कडका करी, नहीमा पकववा योग्य करे ते, अवीर, इहा आवरीख ते नही कहिये, तेना सयोग थकी एनु नाम पण अवीरख ते बीजो, जे राटू प्रमुखने प्रहारेकरी सातन पातनादिक करे, अने ते वणें श्याम ठे तेमाटे एनु नाम पण श्याम ठे चौथो जे आतरमू काडे, ह्या अने कलेजातु विदारण करे अने वणें सबल कावरो थाय ते सबल नामे जाणवु. पाचमु जे शक्ति कुत अने तोमर तेषेकरी नागकीउने परोवे ते रीडपणना योगे तेनु नामपण रीड जाणवु. ठी जे नारकीउना अगोपाग नांगी नावे, ते वलो अत्यंत रीडपणाथकी, एनु नाम उपरीड जाणवु सातमु, जे कडा मा तावडी प्रमुखमा नारकीउने पकावे, तेमज एनो वर्णपण कालो होय, तेथी एनु नाम काल कहिये यातमु अपरके० बीजा नारकीना न्हाणा त उकरी खवरावेय ने वर्णपण महाकाला होय तेमाटे एनु नामपण महाकाल जाणवु नवमो अति शब्दे खडू तेना आकारे पत्र, तेने वनके० विकुर्वि पठी तेनेविपे रत्नाजे नारकी, तेने ते अतिपत्रने पातेकरी तिजतिज जटला खनके, तेमाटे एनु नाम पण अतिपत्र ठे दशमु, जे धनुष्य साये मूकी अर्धचंद्रादिक वा णेकरी नारकीना कान नाक प्रमुखनु ठेवन करे, तेथी एनु नाम पण धनुष्य ठे इहा श्री जगवतिमाहे महाकाल पठी अतिपत्र पठी कुन कहावे तेमा जे खडूकी तेउने घेवे ते अति, अने जे कुजादिकमां पकवे ते कुज, वारमा जे कदव फून ने आकारे अने वज्रना आकारना जाजनो तेमा वक्रिय तसवेनुनेविपे वणानी परे नारकीने शेके, माटे एनु नाम पण वालुक ठे तेरमु, जे विरूपके० मातु ठेतर ण जेनु, ते त्रातु जेनु तपाव्यु होय ते थकी पण महाकलकजति रक्त लोहिये न रेजी नदी विकुर्वि तेमां नारकीउने जे कदर्यना करे, तेथी एनु नाम पण वेतर

प्रवचनसारोद्धार

जानेणउ विहीणा ॥१०४॥ अर्थ-उची नरकपृथ्वीयकी उदत्त्या यका जे तेनी इहा अनतर जवनेविषे मनुष्यजन्म सबि जल्माके० नजना करवी कोइक मनुष्यपण पामे अने कोइक न पण पामे कदाचित् मनुष्य थाय तो सयम पामे नही ॥१०४॥ इतिगाथा चतुष्टयाथ

अवतरण-तेसु जेसि उववाउत्ति एटले नारकीनेविषे जे जीवांतु उपजवु य तेनु एकगोने व्यासीसु द्वार कहेउ मूल-असन्नी खलु पदमो दाव्व तिरी वात डपपत्की ॥ सोहा जति चउठि, उरगा पुण पचमी पुढवी ॥१०५॥ अर्थ-य सङ्गी मरण पामी पहेली पृथ्वीए जाय गर्नज सरीमृष गाह नोजियादिक बीजी पृथ्वीए जाय पखी त्रीजोए जाय सिंह तथा तेना उपलक्षणयकी सर्व चतुष्टय चौथी पृथ्वीसुधी जाय उरग सर्पप्रमुख ते वजी पाचमी पृथ्वीसुधी जाय ॥१०५॥ मूल-ठठिच इडियाउ, मडा मणुयाय सत्तमि पुढवि ॥ एसो परमुववाउ, वा

बो नरयपुढवीसु ॥१०६॥ अर्थ-उची पृथ्वीसुधी स्त्रीनु जावु ठे मड य मनुष्य जे कोइ अत्यंत क्रूर अथ्यवसायना धरनार होय ते सातमी नरक सुधी जायते ए सात नरकपृथ्वीनु परमके० उठरुप उपपातके० उपजवु जाणु मूल-वालेसुय दाढेसु, पत्कीसुय जलयरेसु उववन्ना ॥ सखिज्जा उविईया, णोपि नरयाउया हांति ॥१०७॥ अर्थ-ब्याल ते सप्पादिक तेनेविषे, ते तिलाविकने विषे, अने पत्कीसुके० खेचरने विषे, अने जजचर ते मडादिकने विषे जे नरकयकी आचीने उपन्या होय, तेपण जे सख्याता वर्पापुप्यनी स्थिति वाजा हाय ते क्रूर अथ्यवसायना वशयकी पचेडियना बधपणाने यागे वनी नरकनु यापुप्य बाधी नरकमाज उपजे ॥१०७॥ इतिगाथा त्रयाथ

अवतरण-सखाउप्यजळताणति एटले एठ समयने विप केटला नारकी उपनेत नु एफशा ने त्राशीसु द्वार, तेमज उवटमाणानति एटले एक समयनेविप उदंतमान ते नरकयकी एक समयनेविषे निकजतानी सख्यानु एकशा ने चोरासीसु द्वार ए ते द्वार नाश अने विरह काजनी गायामा कहाउ, तेथी इहा कहां नथी अर्थ-एगिदियजिज सन्नि जीगण कायठियति एटले एकडिय, कि जेडिय, अने तडीजीय, ते पोतानीज कायनेविषे जेटलो काल रहे तेने कायस्ति ने कहिये जेम, पृथ्वीनाय जीव मरणपामिने वजी पृथ्वीनायमाज उपजे ए कायस्तिनिनु एठशा ने पयासीसु द्वार कहेउ मूल-असन्नी सप्पिणि सप्पिणीड निदियाणय चउन्हाताच वक अणता वणस्सईएव वाधवा ॥१०८॥ अर्थ-इहा काय

स्थिति ते संव्यवहारक जीव आशी जाणवी. असंव्यवहारिकजीवोने तो अनादि एकज कायस्थिति होय तेथी मरुदेवादि कनी साथे अजिचार जाणवां नही. तथाच कृमाश्रम ण.॥तद्कायवर्जिताज्ञा दृढवि मेते पशुत्र फिर जीव॥नाणाऽवणस्तऽणो, जे संववहार वाहिरिया ॥ १ ॥ अर्थ - जे असंव्यवहारिक जीवोने अनादि कायस्थितिचे, ते पण कांऽरु जीवोने अनादि अपर्यवसान थाय. ते आवीरीते. जे जीव असंव्यवहारिक राशियी निरुज्जीने संव्यवहाराशिमा न आवे; अने कोऽरुने अनादि पर्यवसान, ते आवीरीते के, जे असंव्यवहाराशियकी निरुज्जीने संव्यवहारराशिमा आवे ते जाणवा.

इहां शिष्यपुत्रेने के कहांने केवी रोते असंव्यवहारराशि मूकी संव्यवहारराशि मा पण आवे? तेने गुरु कहेने के आवे. केमके, विगोपणवतीमां कसुठे. चडुकं निघ्नंति जेतिया फिरऽह सवववहार जीवरासीउ ॥ इतियाणाऽवणस्तऽ, रासीउ त नि आतमि ॥ १ ॥ इहा ए जावने के, जे जीव असंव्यवहारराशिमूकीने संव्यवहार राशिमां आवी नीजे; पशु तोपण संव्यवहारराशिमाहे तेदलाज. जेने पृथ्व्यादिक नो व्यवहार प्राप्त थयो ते व्यवहारिक. अने जेथोने एवो व्यवहार न होय ते जीव असंव्यवहारिक जाणवा. अने जे व्यवहारराशिमां एकवार आवी वली निगोद मा जाय ते व्यवहारराशिमा पट्या तेथी तेने संव्यवहारिकज कहिये.

हवे सूत्रार्थ कहेने. असंख्याता लोकाकाश, प्रदेश, अपहार, प्रमाण हेने असंख्याति उत्सर्पिणीने अवसर्पिणी प्रमाण एकेडिय पृथ्वी, अप, तेज वायु रूप चारेने कायस्थिति थाय. ताचेवक के० तेज उत्सर्पिणी अवसर्पिणी ते अनंति वनस्पतिनी पण कायस्थिति जाणवी. इहां चेव ए पद पूर्णोर्थेने. ॥ १०० ॥

मूल - वात सहस्ता संखा, विगलाणवर्जित होऽ बोधवा ॥ सचछनवाच जवे, पणिद्वितिरिमणुय उक्कोसा ॥ १०१ ॥ अर्थ - संख्याता सहस्रवर्ष विकजे डियनी कायस्थिति थाये तथा सात आठ जव ते पंचेडिय तिर्यच अने मनुष्यने कायस्थिति थाय. ए उत्कृष्टयी कायस्थिति कही ॥ १०१ ॥ इतिगाथाद्वयार्थ.

अवतरण.- एगिंदियविगजसत्री ए जवछियनि एटजे एकेडियादिक जीवोनी जवस्थितिनु एकशोने ठराशीमुं दार कहेने. मूल.-आवीतऽ सहस्ता, सचे व सहस्त तिन्नि हारजा ॥ वाए तिन्नि सहस्ता, दसवाससहस्तिपा रुक्ता ॥ १०२ ॥ अर्थ:-आवीशसहस्र वर्ष पृथ्वी कायिकजीवनी जवस्थिति जाणवी. अने अपका यिक जीवनी सातहजार वर्ष, अग्निकायनीत्रण अहोरात्री, वायुकायजीवने त्रण हजार वर्ष, अने वनस्पतिकायने दशहजारवर्ष जवस्थिति जाणवी. ॥ १०२ ॥

प्रवचनसारोद्धार

सूत्र - सववराइ वारस, राइदिय दोंति अउणपन्नात् ॥
 पुढवाइण वि उक्कोत्ता ॥१११॥ अर्थ - चारवर्षे वडियने, राइदिय
 ते उंगणपचाश दिवस तडियने जाणवा चउरडियने ठ महीना,

तथा मनुष्यने त्रण पट्योपम ए पृथ्वी आवेडेस सर्व जीवानी
 ति कही, परतु ए निरूपड्य स्थानके जे रह्यावे प्रवाहे तेने वास
 एयिविकायने विपे श्लक्ष्णामिकने जूढो जुढा विजोय वेवाडेते
 सुइ वाजुय, मणोसिजा सकराय खरपुटवी ॥ एक वारस चउदस,
 वावीत्ता ॥ ११२ ॥ अर्थ - श्लक्ष्ण नाम पृथ्वी जे तपाट मारवा
 तेने एक हजार वर्षे अनुक्रमे ठ वोजने ठवोज जगाडवा शुइ शब्दे
 जी थने कामज माटी तेने वारहजारवर्षे वागुका शब्दे वडू
 र्षे, मणसिलने सोलहजारवर्षे, थने शर्करा शब्दे नानी काकरी तण
 हजारवर्षे खर पृथ्वी मोटी जे शिला पटाडिक तेनी वावीगहजार
 नाणवी ॥११३॥ इतिगाथा त्रयार्थे

अउतरण - एएसितणु माणति एटले एना शरीरना माननु एकमान
 धार रुहेवे सूत्र - जोयण सहस्त महिय, उहिय एगिदिण नरासु
 यजेसहस्त, उरजेसुय गप्रजाइसु ॥११३॥ अर्थ - हजारयाचन जाऊ
 एडियनेविपे थने विजोय चिताए तरुणोसुके प्रत्येक उनस्पतिवि
 रण ते समुडमागो तीयांदि गत वेनी कमन अधिकरीन नाणवु
 स्थानरे एटजा उदारिगरीरनो थसजववे माटे
 तेमन मयनु युगन जे गप्रज समुडिम जहण तेनरिप पण हजार

याय उरगपरिपनेविपे एक हजारयाचन गरीरमानत्र पण न
 डा गरीरमान उन्नेयागुजे कयुवे थने समुड पद्मइहामिकमादन
 मान ते प्रमाणगुने याय तेगरे प्रमाणगुनने उमपण उन्मगान
 ए थल्यन शीपणु हाय एरी थागका निरागान अये सप्रमा र्ण

सूत्र - उमेदगुन गुणिय, जजासयचमिद जायण मदम्म ॥
 न, मिमेय नणिय माणति ॥ ११४ ॥ अर्थ - उन्मगानुनकरी
 न हजारयाचन प्रमाण चनाथय, तेनेविपे उपन्यु न नतिन
 गिनमान हजारयाचन जाऊ जाणवु एटले हजार याचन
 म्मन जादेर रहे तेदनु जाऊ कसु ॥११४॥

मूलः—जंपुण जलहि दहेसुं, पमायण जोयण सहस्समाणोसुं॥वप्पज्जइवर पव
मं, तं जाण सुनूविद्या रंति ॥११५॥ जे कारणे समुद् इहादिकनेविपे प्रमाणंगुले
करी हजारयोजन प्रमाण पाणीमांहे उपजे जे वरप्रधान कमल, तेम श्रीदेविनो
निवास कमल. ते तुं जाण, जूकेण पृथ्वीनो विकार पण, वनस्पतिकाय न थाय.

अनेरां पाणीनां जे आश्रय, जेनेविपे उपइव नथी, एवा कोइकस्थानकनेविपे कहा
जे वेलि लता प्रमुख ते यथोक्त मान हजारयोजन ऊज्जेरा तेणेकरी सहित जाणवा.

मूलः—वणणंतसरीराणं, एगनिल सरीरगं पमाणेणं ॥ अनजोदग पुढवीणं, अ
संखगुणिया नवे बुढी ॥ ११६ ॥ अर्थः—सूक्ष्म वनस्पतिनां अनन्तां शरीर ए
कतां करिए; तेवारे एक वायुकायनुं शरीर थाय. एम अनल शब्दे, तेजकायिक,
दग ते अपकायिक पृथ्वीकायिकनी असंख्यात गुणि वृद्धि थाय. ते आवीरीतेः—
असंख्यातां वायुकायनां शरीर एकतां करिए; तेवारे एक तेजसकायिक थाय. अ
संख्याता तेजसकायिक प्रमाणे एक अपकायिकनुं शरीर थाय. असंख्याता अपका
यिके एक पृथ्वीकायिकनुं शरीर थाय. ॥११६॥

हवे वैडियादिकनुं देहमान कहेठे. मूलः—विगल्लिंदियाण वारस, जोयणा
णि तिन्निचवरको साय ॥ सेसाणोगाहणउ, अंगुल जागो असंखिज्जो ॥ ११७ ॥
अर्थ—विकलेंडियमां, वैडियने वार योजननी अवगाहना; अने तेंडियने त्रण को
शनी अवगाहना, चउरेडियने चार कोशनी अवगाहना, अने शेषाण एटले शेष
शब्दे पृथ्वी, अप, तेज, वायु साधारण वनस्पति, समूर्द्धिम मनुष्य, समस्त अपर्या
सा. तेने उल्लेखे आंगुलनो असंख्यातमो जाग अवगाहना देहमान जाणवु. ॥११७॥

हवे पंचेडियनुं देह मान कहेठे. मूलः—गप्प चउप्पय उग्गाव आइ दुयगेसु
गाउय पुहुत्तं ॥ पक्कीसुधणुपुहुत्तं, मणुएसुय गाउथा तिन्नि ॥ ११८ ॥ अर्थः—ग
प्पेज पंचेडिय चतुःपद गाय, बलद, घोडा, हाथीनुं शरीर ठ गाउ मान थायने,
अने उजगपरिसर्य जे गोह नोलियादिक तेने वे गाउथी मांमी नव गाउसुथी
एटले गाउ पृथक्त्व शरीर मान थाय. तेम पंखी जे ग्वेचर तेने धनुष्य पृथक्त्व
शरीर थाय अने मनुष्यने विपे त्रण गाउनुं देह मान थाय. इति गाथा सप्तकार्ये॥

अवतरणः—इंदिय सखव विसयत्ति एटले इडियनुं स्वरूप अने इडियनो विप
य तेनुं एकशो ने अव्याप्तीसुं द्वार कहेठे. मूल—कायव पुप्फगोजय, मत्तर थ
इमुत्तयस्त कुसमंव ॥ सोप चक्खवाणं, खुरप्प परित्तविथं रत्तण ॥ ११९ ॥ अर्थः—

पणो पण एमेवके० एटलुंज जाणवुं. नवरंके० रसनेंडियने स्पर्शनेंडियनो विशेष ते सूत्रकर्त्ता पोतेज आगली गाथाये देखाडेते. ॥ १२० ॥

मूलः—अंगुल पुढुत्तरसणं, फरसंतु सरीरिविठडंनणिय ॥ वारसहिं जोअणेहि सोयं परिगिएहए सई ॥ १२१ ॥ अर्थः—अंगुल पृथक्त्व रसनेडिय कही ठे अने स्पर्शनेंडिय शरीरने विस्तारे कहीठे, हवे ए इंडिउनो विषय कहेते, वारसहिंके० वारयोजननो आवेलो शब्द मेवनी गर्जना प्रमुखनो ते श्रोत्रेंडिय परिगिएहएके० सांजले, पण एथी अधिक सांजलवानुं श्रोतेडियमां बल नथी. ॥ १२१ ॥

मूलः—रुवं गिएहे चक्र, जोयणलत्काउ सायरेगाउ॥गंधं रसंच फासं, जोयणनव गाउतेसाण ॥ १२२ ॥ अर्थः—सातिरेक लाखयोजन एटले लाखयोजन जाजेरामा रहेलुं रूप ते कट कूट्यादिकने अनावे चक्रुइडिय जोइ शकेते, ए अनासुर इव्य आश्रिने कहिये. अने नासुर इव्य प्रमाणांगुले नीपन्या ते एकवीशलक्षयोजन त्यांथकी दूर जे द्वेपाआक ते सर्वदेखेते. उक्तंच. इगवीसं खलु लक्षा चवतीसंचेव त ह सहस्ताइं ॥ पंच सया जणिया सत्त तीसाए अइरिरचा॥इइ नयण विसयमाणं पुत्तरदीव-इवातिमणुआणं ॥ पुवेणय अवरणय पिहंपिहं होइनायवं॥जेम पुत्तर वरदीपनेविषे मानुपोत्तर पर्वतने नजीक रहेलाठे जे मनुष्य, ते कर्क संक्रांते सूर्य नुं मांमजो देखेते. अने गंधके० घ्राणेंडिय, रसनेडिय अने स्पर्शनेंडिय ए त्रणेइंडियो ते सातिरेक एटले नवयोजन जाजेराना आख्या गंधादिक लइ शकेते ॥ १२२ ॥

हवे इंडिउनो जयन्य विषय कहेते. मूलः—अंगुल अतंखनागा, मुणति विसयं जह सुउंमोत्तुं ॥ चक्रं त पुण जाणे, अंगुलसंखेळाजागोउ ॥ १२३ ॥ अर्थः—चक्रुइडिय मुकीने वाकीनी चार श्रोतादि इंडियो जयन्यतो अंगुलना अतंख्यातमा जागयकी पोतपोताना विषय जे शब्दादिक तेने जाणे, अने चक्रु इडिय ते अंगुलना संख्या तमा जागयकी. जाणे इहां पृथक्त्व प्रमाण ते चार इडियने आत्मागुले करी जाणवो, अने स्पर्शनेंडियने उत्तेयागुले जाणवुं अने विषय परिणाम सर्व इंडियनो आत्मागुले जाणवुं. ॥ १२३ ॥

अवतरणः—लेताउत्ति एटले लेइया तंवंधी एकशोनेनेव्यासीमो द्वार कहेते. मूलः—पुढवीआउवणस्तइ, वायरपरितेसु लेस चचारि॥गप्रयतिरियनरेसु, उल्लेसा तिन्नि तेसा एं ॥ १२४ ॥ अर्थः—इहां वादरशब्द प्रत्येके जोडिये. प्रत्येक वनस्पतिवु सन्नप जणाववाने अर्थे अने व्यञ्जिचार न आववा ताहं वजी पचांत एवु विजोपण तेपण सामर्थ्ययकी जाणवु. अन्यथा प्रकारे तेजोलेइयानो अनावते; तेकारणे

वावर पपीत पृथ्वीकाय, अपकाय, वजी प्रत्येक वनस्पतिमाहे धुरली चार लेखा
थाय तथा गर्जच तिर्यच अने नरके० मनुष्यनेविषे ठ ए लेखाउ जाणवी, अने
गोप तेकराय, वाककाय, सूखा, पृथ्वी, साधारण वनस्पति, अपर्याप्ता वावर पृथ्वी
अप, प्रत्येक वनस्पति, वेड्डिय, तेड्डिय, चवरिडिय, समूर्धम पचेड्डिय, जे मनु
ष्य तथा तिर्यच तेने धुरली त्रण लेखा थाय इति गाथार्थे ॥ १२४ ॥

अवतरण - एयाणजगुगइति एटले ए पूर्वोक्त जीवोनी ज्या गतिथाय तेनु ए
रुशो ने नेवुसु धार कहेने मूल - एगदियजीवाण, जति नरति रिष्टेसुसु अजउंऊसु
अमण तिरियाविण, नरयमिवि जति ते पढमे ॥ १२५ ॥ अर्थ - एकेडियजीवो त
पुगजिया वजीने वाकीना मनुष्य तथा तिर्यचमाहे जाय पण पुगजियामां नज
य, अने अमणके० मनरहित एवा जे समूर्धिम तिर्यच, ते पण एमज जाणवी
पण मात्र ते ते असझी प्रथम नरकपृथ्वीसुधी जाय ठे ॥ १२५ ॥

मूल - तद समुजिम तिरिया, जगणाहिव वतरेसु गच्छति ॥ ज तेसि उरगाउ, पनिस
सपिऊआकसु ॥ १२६ ॥ अर्थ - तेमज समूर्धिम तिर्यच ते जगणाहिवके० नवनपति
अने व्यतरनेगिपे जाय, केमके तेनु उपपातके० उपजवाने स्थानके पदपोपमना अत
ख्यातमा नाग जेटजु थापु थउ जोड्ये, ते तेनेविषे थाय पण ज्यातिपमान नाग

मूल - पचेदियतिरियाण, उरगाउ कोसउं सहसारे ॥ नरएसु समगोसुरि, विप
नाय उयजतिरिनेसु ॥ १२७ ॥ अर्थ - पचेडिय तिर्यचनु उपपातके० उपजवु त
वल्हट थावमा मरुस्थार वजोऊ सुरीथाय तेथी आगने पायताना अनाव
पही उपजवु पाप नही तथा नरगमुक० सान नारकीनेगिपे पण जाय अने रिष्टे
डिय तथा पुगजिया वजीने वाकीना बीजा तिर्यच तथा मनुष्य तेमाहे पण उपज

मूल - नरतिरियसगजीरी, जाडसरऊंसु जति देसेसु ॥ निययाउयसमहीणाउंसु
इमाणअतेसु ॥ १२८ ॥ अर्थ - मनुष्य तथा तिर्यच जे अमख्याता रयना थापुय
वाजा हांपते इहा विग्रिट खेचर जे तिर्यच पचेडिय ते अतर दीपना तिर्यचन मनु
ष्य पुनिया जाणवा ते ज्यातिवि रजिने गोप देवोमां उपजे, एटने ज ववनाक
मा एना थापुय जेटजुंज थापुय हांप, अथवा तेथी न्यून थापुय हाप एना
देवजोऊना उपज पण अगिठ थापुय वाजा देवजाकमां उपज नही त इहान
देवजोऊ सुरी उपजे पण आगज न उपजे ॥ १२८ ॥

मूल - उवगाउ तावमाण, उकोमेण नु जाय जाडसिया ॥ नायनि उननाग
चरण करिणाय उरगाउ ॥ १२९ ॥ अर्थ - तापमाउं उपपातके० उपजव न

ત્રુષ્ટે જ્યોતષી સુધી યાય. પળ ધ્યાગજ ન યાય. યને ચરક તે ધાડીની નિહાના
જેનારા, યને ત્રિદંત્રિ યથવા ચરક યને કઠોટીયા તે પરિવાજકા યને કપિલ
મુનિના સંતાનિયા જે ચરકને પરિવાજકઠે તેઓનું ઉત્કર્ષથી ઉપજવું યાવત્ પાંચ
મા બ્રહ્મદેવલોક સુધી યાય. ॥ ૧૨૯ ॥

મૂલ:-જિણવય ઉક્ષિષ્ત તવે, કિરિયાહિં અજવ નવ જીવાણં ॥ ગેવિલ્લેણુકોસોગઈ
જહ્નના નવ તિવહ્સુ ॥ ૧૩૦ ॥ અર્થ:-શ્રીવીતરાગના વચનને અનુસારે સાધુગુણે કરી
સહિત સમસ્ત સમાચારી અનુષ્ઠાને યુક્ત, પળ સમ્યક્ત્વથી રહિત મિથ્યાદૃષ્ટિ ઇવ્યલિગ
ના ધરનાર, અજવ્ય યને જવ્ય જીવ તેને કેવલ ક્રિયાના પ્રમાણ થકી ઉત્કૃષ્ટે ગ્રેવેય
કનેવિપે ઉપજવું યાય, યને જવન્યથી સુવનપતિનેવિપે ઉપજવું યાયઠે. ॥ ૧૩૦ ॥

મૂલ:-ઠઠમઠ સંજયાણં, ઠઠવાઠકોસઠ ય સવ્વઠે ॥ ઠઠવાય સાવયાણં, ઠકો
સેણં ચુઠ જાવ ॥ ૧૩૧ ॥ અર્થ:-ઠઠસ્ય યતિનો ઉત્પાત ઉત્કૃષ્ટથી સર્વાર્થસિદ્ધિ
નેવિપે યાય. શ્રાવકનું ઉત્કૃષ્ટથી અચ્યુત નામા વારમા દેવલોકનેવિપે ઉપજવું યાય.

મૂલ:-ઠઠવાઠ લંતંગમી, ચઠદસ પુલ્લિસ હોઠ્ઠ જહ્નના ॥ ઠકોસો સવ્વઠે,
સિદ્ધિગમો વા અકમ્મસ્ત ॥ ૧૩૨ ॥ અર્થ:-ચાંદપૂર્વધરનો ઉપપાત જવન્યથી ઠ
વા લાંતક દેવલોકે યાય; યને ઉત્કૃષ્ટથી સર્વાર્થસિદ્ધિમા યાય. યથવા અકર્મક
જે કર્મકરી રહિત યાય તેને મોહની ગતિ પ્રાપ્ત યાય. ॥ ૧૩૨ ॥

મૂલ:-અવરાહિય સામન્નસ્ત સાહુણો સાવયસ્સવિજહ્નો ॥ સોહમ્મો ઠઠવાઠ, વ
યજંગે વણય રાઈસુ ॥ ૧૩૩ ॥ અર્થ:-ચારિત્ર ગ્રહણના દિવસથી માંદીને જેને લગા
રમાત્ર પણ ચારિત્રની વિરાધના થઈ ન હોય, એવા અવિરાધિત શ્રમણને, યને તેમજ
શ્રાવક પણ જે દિવસથી વેશવિરતિપણું પામ્યો ઠે; તે દિવસથી પોતાના ગ્રહણ કરે
લા વ્રતને છુદ્ધ પાલ્યું હોય તે શ્રાવકને પણ જવન્યથી સૌધર્મદેવલોકે ઉપપાત
યાય; તથા પોતપોતાના વ્રતજંગ થાણા સાધુ તથા શ્રાવકને જવન્યથી સુવનપ
તિ યથવા વ્યંતરમાં ઉપપાત યાય; યને ઉત્કૃષ્ટે જ્યોતપિમાં ઉપજવું યાય. ॥ ૧૩૩ ॥

મૂલ:-સેસાણ તાવસાઈણ, જહ્સેવંતરે સુઠઠવાઠ ॥ જણિઠજિણેહિ સો પુણ
નિયકિરિય ટિયાણ વિસેઠ ॥ ૧૩૪ ॥ અર્થ:-જોપ જે તાપસાદિક ઠે તેઓનો જવન્ય
વ્યંતરનેવિપે ઉપપાત યાય. એમ શ્રીતીર્થકરદેવે જણિઠકે કહ્યુઠે. તે વલી નિ
જકે પોતપોતાની ક્રિયા જે મોહનું અનુષ્ઠાન, તેનેવિપે જે નિરત્ત હોય તેને યાય.
પરંતુ હીણાચારીને ન યાય; એમ જાણવું ॥ ૧૩૪ ॥ ઇતિ ગાથાદશકાર્થ.

અવતરણ:-એતિંછુતો આગઈતિ એટલે એ જીવોની જ્યાંથકી આગતિ એટલે આવ

उ थाय तनु एकशो ने एकाणुमु ढार कहेने मूल - नेरइय छुयल वझा ॥ एगि
 सु इति अवरगइ जीया ॥ विगलचेण पुण ते, हवति अनिरय थमर छुयला ॥ ३५ ॥
 थये - नारकी थने जुगलिया वर्जी थनेरी गतिना जीवो एकेडियनेविप थाय
 रनी ते सरं पिकजेडियपणे उपजे, परतु नारकी, देवता थने पुगनिया वर्ज
 वाकीना सर्वे जीयो उपजे पण ए त्रणनो त्यां उत्पात न थाय ॥ ३५ ॥

मून - दुति दुयमण तिरिगा, नर तिरिया छुयल धम्मि ए मोनु ॥ गप्प चउप्य नार
 पारति थनुयज चउगइया ॥ ३६ ॥ थये - दुतिके ० होय थसहीमनुय ने नि
 य ने मनुय तथा तिर्थेय पुगलिया मूकीने गर्भज चतु पद, एने ग्रहणे बीना
 ण तिर्थेय पचेडियपण पुगलिया मूकी चारेगतिना जीव पामे ॥ ३६ ॥

हरे मनुय मउपी कहेने, मून - नेरइया थमराविअ, तेरइया माणया य नापति ॥
 मणुयनेणगिनु छुयलधम्मियनरतिरिछे ॥ ३७ ॥ थये - नारकी, देवता, गने
 तिर्थेय थने मनुय, चारे ए मनुयपणे उपजे पण पुगलधम्मि वर्जिने वाकीना
 पने थने पुगन धम्मि मनुय तथा तिर्थेय देवगतिमां उपजे ॥ ३७ ॥ इतिगाथात्रयाय

थरतरण - ऋणनि मरण गिरहानि एदले उपजताने थने मरताने एक सामि
 रादिह गिरहकाजनु एकशो ने वाणुमु ढार थने जायत मरत सराउनि एउ
 उपनता ने मरतानी सख्यानु एकशो ने वाणुमु ढार, एवे ढार साथे कहेने मून -
 गिर मुहुन गिनेडियाण सम्मुगिमाण य तहेय ॥ वाग्म मुहुन गप्पे, तनु
 गिरहउगमउ ॥ ३८ ॥ थये - निन्नके ० कांडएक मावरा थतर मुहुने रा
 त गिरहडियर निगतर उपनतान गिरह पडे ता एदना गिरह पडे समुर्विम
 पण तेमन चाणु तथा वाग मुहुने गप्पेज पंचडिय तिर्थेयन उपनता वि
 रइ थने बीना सर्वजीराने जा उपनतां थयगा मरता गिरह पडे ता नग्यो
 एक ममयनो गिरह पडे ॥ ३८ ॥

मून - उरदणारिण, सगा ममण सुगग्नुवा ॥ नर निगिय मय सर्वे मु
 नि मुर नारगा गप्प ॥ ३९ ॥ थये - उदनेनानी पण उत्पत्तिनीपर सगा नाणी
 एउ सामिदिहाडमुन वरतानी पर जाणरी मनुय तथा तिर्थेय सग्याना आउरा
 ज मनेविपे उपन वरता नारकी गनेननेगिने वरता एउदिमां पण थार न
 मून - वारस मुहुन गप्पे मुहुन सम्मुगिमसुचउगीमा ॥ उक्काम गिरहफाना एउ
 रियउदणउ ममउ ॥ ४० ॥ थये - वाग्मुहुन गप्पेन उपपात गिरह नाग
 थने चारेमुहुने समुर्विमनरिने उपपात विरइ जाणरो ए उक्कए गिरह

कथा. अने जयन्त्यथी नां गनेज समूहमेनेरिपे एक समय उपपात विरह याय.

मूल - एषयय उचटण, संग्याममाण सुखन्नुजा ॥ मणुणसुंउववकं, नग्वाउ यमांजमेनाउ ॥ १४१ ॥ अर्थ - उच्चैना पण एषवकं एमज, जेम उपपात कथां तेनीपरेज जाणवी. एक समय आदिनी सख्याते देवताने नुअ देवतानी पने मनुष्य नेरिपे सर्व उपजे. अन्ग्यातायुष्क मनुष्य तथा तिर्यचना उपज्जङ्गणयकी मात भी प्रचीना नागकी, तेजकाय अने वायुकाय, मूली शंष उपजे. इतिगाया, चनुट्याये

अतरण, - जरण, उडराण मंतर, जोयनिय, रिमाण, यानि, देवाण, उडिति, एटजे चनुविं देव निहायनी स्थितिनुं एऊजां ने चोराणुमुं वार रुहेजे. मूल - जवणयडराणमतर, जोडनियरिमाणयानिणां देवा ॥ वसअछपंचगीस, संसजुता कमेणडे ॥ १४२ ॥ अर्थ - जउनपति, व्यंतर, ज्योतपि अने वमानवाति देव तेणे पुर्वजवने रिपे सीयांजे पुण्यनो समूह, तेना योगथोपास्यात्रे विशिष्ट जांगसुख, तेणे करी जे दिव्यंतेकं शोजे, तेने देव कह्णीए. एना अनुक्रमे जेद कह्जे. दशनुवनपतिना, एम आठ व्यतरना, पांच ज्योतपिना, उचीज वमानवासीना जेद, ए संख्यापे सयुक्त होय.

हवे दशप्रकारे नुवनपतिजे तेनां नाम कह्जे. मूल - असुरा नागा विहू, सुवण अग्गीय वाउयणियाय ॥ उदही दीवदिसाविय, दसजेयानवणवासीण ॥ १४३ ॥ अर्थ - ए नुवनपतिने कुमारजीपरे कीडा प्रिवजे, तेथी ए सर्व असुरादिक शब्दनी आगल कुमार शब्द जोडिये. तेवारे एक असुरकुमार, बीजो नागकुमार, त्रीजो विद्युत्कुमार, चौथो सुवर्णकुमार, पांचमो अन्निकुमार, उछो वायुकुमार, सातमो क्षतितकुमार, आठमो उदयिकुमार, नवमो वीपकुमार अने दशमो दिशिकुमार ए दशजेद नुवनवासीना कहा. ॥ १४३ ॥

हवे व्यंतरना जेद देखाहेजे. मूल - पिताय नूया जस्का, परस्का किन्नरा यकि पुरिसा ॥ महोरगागंधवा, अछविहावाणमतरिया ॥ १४४ ॥ अणपन्नियपणपत्ति, इतिवायजूइयवाइएचेव ॥ कंदीय महाकंदी, कोहंमेचेव पयगेय ॥ १४५ ॥ अर्थ - एक पिशाच, बीजा नूत, त्रीजा यहु, चौथा राक्षस, पांचमा किन्नर, उछा किपुरिस, सातमा महोरग, अने आठमा गंधर्व, ए आठ प्रकारना वाणमतर देव ठे. त्या एम ने मनुष्यपणायकी विगतके गयोजे अंतर, तेमाटे व्यंतर कह्णिए. अने वनना आतरानेविपे थया ते वाणमंतर जाणवा, मकार अलाहणीक ठे, वजी ए आठ जेद व्यंतरना अणपत्ती इत्यादिक नाम प्रगटजे. ॥ १४४ ॥ १४५ ॥

मूल - इयपढम जोयणसए, रयणाएअछवतरा अवरें ॥ तेसुइहसोजसेदा, रु

प्रवचनसारोद्धार.

यगग्रहोदाहिणुत्तरउ ॥ १४६ ॥ अर्थ - ए पिशाचादिकथी जुदा थाव
निकाय, इयके० इहां रत्नप्रनाना प्रथमना शो योजनमां होयते, तेनेविप
इ ठे, ते मेरुने नीचली गोस्तनाकार रुचकठे तेने नीचले दक्षिण उत्तरने वि
जाणवा ॥ १४६ ॥

हवे ज्योतिषिणु स्वरूप कहेते मूल - चदा स्ररा य गहा, नरकनातारयायपच
एगेमलजोइतिया, घटायााराधिरा अवरें ॥ १४७ ॥ अर्थ - चइमा, सूर्य, ग्रह, न
त्र अने तारा ए पांच ज्योतिषि जाणवा तेमा एक जे मनुष्यदेवत्रयी, ते चनच
तपि जाणवा बीजा जे मनुष्यदेवत्रयी बाहेरठे, ते बाधियाघाट, जेम एकस्थानके
रहेते तेनीपरे एकस्थानके रहेते, ते माटे ते स्थिरज्योतिषी जाणवा ॥ १४७ ॥

हवे वैमानवासी देवो, चार गाथायेकरी कहेते मूल - सोहम्मीसाणतण, कुमा
माहिद बनजोयतहा ॥ जतयसुकसहस्सार, आणयपाणयाकप्पा ॥ १४८ ॥ तद
आरण्युआविदु, इण्हिगेविपन्न वरविमाणाइ ॥ पढमसुदरसणतस्त, बीश्यसुपबद्धति
॥ १४९ ॥ तश्यमणोरमतह, विसालनामचसवउन्नद ॥ सोमणसतोमाणस, मह

पीइकरच आइव ॥ १५० ॥ विजयचवजयतं, जयतथपराजियंचसवउन्नद ॥ एचमणुवर
पणग, एएतिचउविहसुराण ॥ १५१ ॥ अर्थ - सौधर्म, ईशान सनत्कुमार, माहे
इ, ब्रह्म, ज्ञातक, शुक, सहस्वार, आनत, प्राणत आरण अने अच्युत ए वारने
विपे कटप एवी सज्ञाते, इहां जे देवता उपजे तेने इइ, सामानिक अने प्राय
त्रिसक इत्यादिक समस्त उकुराईनोकटपते, तेथी इहा उत्पन्न थया जे देव, तेने कपो
पपन्न कहिये अने हवे इण्हिके० ग्रेवेयकना, वर प्रधान विमाणकहुवु तेजोकरना
मा पुरुपनेविपे ग्रीगाके० कवने स्थानकेते, माटे ते ग्रेवेयक कहिये तेमां प्रथम सु
दर्शन, बीजो सुप्रज त्रीजो मनोरम तेमज चौथो विशान, पाचमो सवतानइ
उघो सोमनस, सातमो सोमाणस, आठमो प्रीतिकर अने नवमो आदित्य हवे पाच
अनुत्तर विमान कहेते - एकविजय, बीजु विजयत, त्रीजु जयंत चौथु अपरावि
त अने पाचसु सवार्थसिद्ध ए अनुत्तर एटले समस्तमाहे उत्कृष्ट पाच विमान ना
एवां एएतिके० ए चतुर्विध देवनिकायना नाम कहा ॥ १४८ ॥ १४९ ॥ १५० ॥ १५१ ॥
हवे स्थिति कहेते मूल - चमर वलिसार महिय, सेसांण सुराण आउ अ
वोष्ठ ॥ दाहिण दिवछ पलिय, दोवेसुणुचरिद्वाराण ॥ १५२ ॥ अर्थ - चमरइ दक्षि
णदिशिनो अने वलिइ उत्तरदिशिनो इइ तेने अनुक्रमे चमरइने एक सागरापम
अने वलिइने पट्योपमने असख्यातमे जागे अधिक एक सागरापमस्थिति ना

दसचउदससत्तरेवय्यराइ ॥ सोहम्माजासुक्को, तडुवरिएक्केमारावे ॥ १५३ ॥ अर्थ - सौधर्मदेवलोके वे सागरोपम, ईशाने साधिक वे सागरापम, सनत्कुमारे सा तसागरोपम, महेदे साधिक सातसागरोपम, इहां साधिक अथवा न्यून थावे तेन वेत्र पट्योपमनो अत्तरत्मातमो नाग अविजोष जाणरो पाचमा ब्रह्मदेवलोके इत्ता गरोपम, ठठे चउद, सात्तमे सत्तर, एटसे सौधर्मदेवलोकयी मामीने सातमा अ क्रदेवलोकसुधी आयुस्थिति कही तेथकी उपरांतना देवजाके एकेक सागरापम व धारीये ते थावी रीते जे, थावमे थदार, नवमे थोगणीश, दशमे वीश, अग्यामे ए कवीश ने चारमे बावीश, प्रथमग्रैवेयके त्रैवीश, द्वितीयग्रैवेयके चांवीश, तृतीयग्रैवेयके पचीश, चतुर्थ ग्रैवेयके ठव्विश, पचम ग्रैवेयके सत्तावीश, षष्ठग्रैवेयके अग्रा वीश, सप्तमिये थोगणत्रीश, अष्टमीये त्रीश, अने नवमीये एकत्रीश सागरापम आयुस्थिति जाणरी तेगारपठी रिजयादिक चार अनुत्तर विमाननेविप वत्रीश सागरोपम आयुस्थिति उल्लुट जाणवी ॥ १५३ ॥

मूल - तितीतयरुक्कोसा, विजयाइसुच्छिजहन्न इगतीस ॥ अजहसुनणुको सो, सबछेययर तेतीस ॥ १५४ ॥ अर्थ - तेत्रीश सागरोपम सर्वार्थसिद्धिनी उ ल्लुटि स्थिति कही ठे हवे जयन्य अजघन्योत्लुट स्थिति सर्वत्र देखादेठे विजय, विजयंत, जयंत ने अपराजित ए चारविमाने जयन्य एकत्रीश सागरोपम अने सर्वार्थसिद्धिविमाने तेत्रीश सागरोपम ते अजघन्योत्लुटस्थिति जाणवी ॥ १५४ ॥

मूल - पजिथयइयसोहम्मी, साणेसुनउहकप्पतिई ॥ उवरिह्वमिजहसु, कमे णजावेकतीसपरा ॥ १५५ ॥ अर्थ - सौधर्म जयन्यस्थिति एक पञ्चापम ईशाने पञ्चोपम जाणरी, तउके० तेवार पठी अथके० नीचेना ववजोके जे उल्लुटि स्थिति ठे, ते थागजे देवलोके जयन्यस्थिति जाणवी एम कमके० अनुक्रमे त्रीने इव जोके वे सागरोपम साधिक जयन्य स्थिति चोथे सातसागरोपम पाचमे साधिक सात सागरोपम, एम याउत् रिजयादिक चारनेरिपे एकत्रीश सागरोपम चतुर्थ स्थिति जाणरी अने सर्वाथे तो जयन्य स्थिति नथी ॥ १५५ ॥

हवे देविनी स्थिति कहेठे मूल - सपरिगगहेयराण, सोहम्मी साणपजिअसाही य ॥ उक्कोसत्तनपसा, नवपण पन्नायदेरीण ॥ १५६ ॥ अर्थ - देवि वे प्रकार नी ठे एक तो परिगृहित, ते एकज धणीनी स्त्री जाणवी अने बीजी अपरिगृहित ते वेदयानीपरे कोइना पण उपजोगमां थावे हवे सौधर्म देवलोक परिगृहित देविउ थायुप्य उल्लुट एक पञ्चोपम, अने ईशानदेवजाके परिगृहितनु साधिक पञ्चापम ए

मूल - पचास चत्त ठवेव, सहस्त्रा जत सुक सहसारे ॥ सय चउरा थण
प्पा, एणसु तिसारणमुयउ ॥ १६६ ॥ अर्थ - पचासहजार लातके, चानीसहज
र गुके, ठ हजार सहसारे, चारश थानत तथा प्राणत ए वेनेविपे, त्रणों थ
रण ने अच्युत ए वेनेविपे ॥ १६६ ॥

मूल - इकार सुत्तरहिम्मिसु, सनुत्तरच मयिमए ॥ सयमेग उवरिमए, पच
थणुत्तर विमाणा ॥ १६७ ॥ अर्थ - एकगो ने अग्यार विमान नीचला त्रण ग्रैवर
नेविपे, थने एकशो ने सात विमान मय्यना त्रण ग्रैवेयकनेविपे, थने एक
उपरना त्रण ग्रैवेयकनेविपे, तथा पांच विमानज, पांच अनुत्तर सबधी जाणव

ए सर्वे विमानोने एकठा कथायी जेटला थाय ते कहेने मूल - चुजतीथ त
य सहस्त्रा ॥ सत्ताण उईनवे सहस्त्रा, तेवीस चविमाणा, विमाण सत्तानवे
सा ॥ १६८ ॥ अर्थ - चोराशीलाख सत्ताणहजार ने त्रेवीस ए समस्त विमान वा
सी देवोना विमानो, सख्याये थायने ॥ १६८ ॥ इतिगाथापुकार्ये

अवतरण - वेहमाणति एटले वेहमाननु एरुशो ने उवृमु दार कहेने मूल -
नवण वण जोइसोहम्मी, साणे सत्तहुति रयणित ॥ एकेरु हाणि तेस, उडुग
डुण चउकेय ॥ १६९ ॥ अर्थ - नवनपति, व्यतर, ज्योतिपि, साधर्म थन ईगान, एटन
सात रयणीशब्दे हाथनु शरीर मान होय तेवारपठी एकेक हाथनी हाणी करी
ए ते थावीरीते सनत्कुमार थने माहेई ठ हाथ ब्रह्म थन लातके पांच हाथ,
तेपठीना यली वे देवलोकनेविपे चार हाथ, थानतादिक चारनेविपे त्रण हाथ

मूल - गेविक्केसु दोसिय, एगारयणी अणुत्तरे सुनवे ॥ नरगण्णिणिसा, उ
फोसाहुति नायवा ॥ १७० ॥ अर्थ - नव ग्रैवेयकनविपे वे हाथ अने पचास
विमाननेविपे एक हाथनु शरीर जाणवु ए नवधारणीय अवगाहना उत्कृष्ट जाणवी

हवे सर्व देवोना उत्तरवेक्रिय अवगाहना कहेने मूल - सबसुक्कामा, नाय
णाण वेउविया सय सहस्त्रा ॥ गेविअणुत्तरेसु, उत्तर वेउवियानति ॥ १७१ ॥
अर्थ - सर्वदेवोनेविपे उत्तरवेक्रिय लक्ष्योजन हाथ अने ग्रैवेयक तथा अनु
रविमाने उत्तरवेक्रिय न थाय केमके जे उत्तरवेक्रिय ते तो गमनागमनन थय
थने परिवारने थयें करवी पडे, तेनु प्रयोजन ए दवोने नथी, तेथी तने उत्तरव
क्रियनो थजाव कझोने ॥ १७१ ॥

हवे जघन्यथी कहेने मूल - थणुज थसखजागो, जहसु नवधारणि यपारने
सावेया थवगाहण, उत्तरवेउविया सावि ॥ १७२ ॥ अर्थ - जघन्यथकी नव

मूल - पंचास चत उच्चेव, सहस्ता लंत सुक्क सहसारे ॥ सय चउरा यण
प्पा, एणसु तिप्पारणनुयउ ॥ १६६ ॥ अर्थ - पचाशहजार लातके, चानीहज
र बुक्के, ठ हजार सहसारे, चारश आनत तथा प्राणत ए वेनेविपे, त्रणशं प्रा
रण ने अच्युत ए वेनेविपे ॥ १६६ ॥

मूल - इकार सुत्तरहिष्मिंसु, सनुत्तरच मयिमए ॥ सयमेग उवरिमए, पच
अणुत्तर विमाणा ॥ १६७ ॥ अर्थ - एकशो ने अग्यार विमान नीचजा त्रण ग्रैवेय
नेविपे, अने एकशो ने सात विमान मध्यना त्रण ग्रैवेयकनेविपे, अने एका
उपरना त्रण ग्रैवेयकनेविपे, तथा पांच विमानज पांच अनुत्तर सवधी जाणवा
ए सर्व विमानोने एकठा कल्याथी जेटला थाय ते कहेउं मूल - चुनत्तीर त
य सहस्ता ॥ सत्ताण उईजवे सहस्ताइ, तेवीस चविमाणा, विमाण सत्तानवे
सा ॥ १६७ ॥ अर्थ - चोराशीलाख सत्ताणहजार ने त्रेवीश ए समस्त विमान सा
सी देवोना विमानो, सत्त्वाये थायउं ॥ १६७ ॥ इतिगाथापुकार्य

अवतरण - वेदमाणति एटले वेदमाननु एकशो ने उच्चसु दार कहेउं मूल -
नवण वण जोइसोहम्मी, साणे सत्तदुति रयणित ॥ एक्केरु हाणि सेस, उड्डाव
डण चउकेया ॥ १६८ ॥ अर्थ - नवनपति, व्यतर, ज्योतिषि, साधर्म अने ईशान, एटन
सात रयणीशब्दे हायनु शरीर मान होय तेवारपठी एक्केरु हायनी हाणी स्त्री
ए ते आवीरीते सनत्कुमार अने माहेइं ठ हाय, ब्रह्म अने लातके पाच हाय,
तेपठीना वली वे देवलोकनेविपे चार हाय, आनतादिक चारनेविपे त्रण हाय

मूल - गेविक्केसु दोप्पिय, एगारयणी अणुत्तरे सुजरे ॥ नवधारणियिएसा, उ
क्कोसादुति नायवा ॥ १६९ ॥ अर्थ - नव ग्रैवेयकनेविपे वे हाय अने पचास
विमाननेविपे एक हायनु शरीर जाणवु ए नवधारणीय अवगाहना उत्क्रष्टे जाणवी
हवे सर्व देवोना उत्तरवैक्रिय अवगाहना कहेउं मूल - सवसुक्कोसा, जाण
णाण वेउविया सय सहस्ता ॥ गेविअणुत्तरेसु, उत्तर वेउवियानडि ॥ १७० ॥
अर्थ - सर्वदेवोनेविपे उत्तरवैक्रिय लक्ष्योजन होय अने ग्रैवेयक तथा अनुत्त
रविमाने उत्तरवैक्रिय न थाय केमके जे उत्तरवैक्रिय ते तो गमनागमनन थय
अने परिचारने थयं करवी पढे, तेनु प्रयोजन ए देवोने नथी, तेथी तेने उत्तरव
क्रियनो थजाव कझोउं ॥ १७१ ॥

हरे जयन्यथी कहेउं मूल - थयुल अस्सखनागो, जहसु नवधारणि यपान
सखेया थयगाहण, उत्तरवेउविया सावि ॥ १७२ ॥ अर्थ - जयन्यथकी प्रव

धारणीय शरीर प्रारंभ काले अंगुलनो असंख्यातमो जाग होय, अने अंगुलनो संख्यातमो जाग शरीरनी अवगाहना ते उत्तर वैक्रियनी पाय. इतिगाथा चतुष्टयाय

अवतरण.—जेसाउति एटले लेश्यानुं एकशोने सत्ताणुमुं द्वार कहेठे. मूलः—
किण्हा नीला काज, तेकलेसाय नवण वंतरिया ॥ जोइस सोह म्मीसाण, तेउ
जेसा मुणोयवा ॥ १७३ ॥ अर्थः—कृष्ण, नील, कापोत अने तेजो; ए चार लेश्या
वाला नवनपति तथा व्यंतरदेवो होय तथा ज्योतिषि, सौधर्म ने ईशान ए तेजो
लेश्यावंत जाणवा. ॥ १७३ ॥

मूलः—कण्पेसणं कुमारे, माहिंदे चेव बंजलोएय ॥ एएसुपम्हलेसा ॥ तेणपरं
सुक जेसाउ ॥ १७४ ॥ अर्थः—सनत्कुमार, माहेंड ने ब्रह्म; ए त्रण देवलोकनेविषे
पद्मलेश्या होय, अने तेथी आगले बीजा वधा देवलोकें शुक्ललेश्या होय. इ
ति गाथा द्वयार्थे. ॥ १७४ ॥

अवतरणः—उद्दिनाणंति एटले अवधि ज्ञानना माननुं एकशो ने अष्टाणुमुं
द्वार कहेठे. मूलः—सक्कीसाणापढमं, दोच्चंचसणकुमार माहिंदा ॥ तच्चंव बंज जंत
ग, सुकसहस्सार चउठि ॥ १७५ ॥ अर्थः—सौधर्म अने ईशानना देवता, नीचे प्र
थमनरकपृथ्वीसुधी देखे. अने सनत्कुमार तथा माहेंडना देवो, बीजी पृथ्वी
सुधी देखे. अने ब्रह्म तथा जांतक देवलोकना देवो, त्रीजीनरकपृथ्वीसुधी देखे,
अने शुक्र तथा सहस्रारना देवता, चौथी नरक पृथ्वी सुधी देखे. ॥ १७५ ॥

मूलः—आणय पाणय कप्पो, देवा पासंति पंचमिं पुढविं ॥ तंचेव आरण सु
य, उद्दीणाणेण पासंति ॥ १७६ ॥ अर्थः—आनत अने प्राणत देवलोकना देव
पांचमी नरकपृथ्वीसुधी देखे. वली तंचेवके० तेज पांचमी पृथ्वीसुधी आरण ने
अच्युत विमानवासी, देवो अवधिज्ञाने करी देखे. ॥ १७६ ॥

मूलः—उद्दिहिष्ठिम मल्लिम, गेविशा सत्तमिं चउविरिह्वा ॥ संजिन्न लोग ना
लिं, पासंति मणुत्तरादेवा ॥ १७७ ॥ अर्थः—ठळी नरकपृथ्वीसुधी द्वेष्टिमित्रक
अने मथ्यमत्रिक, ए वे त्रिक एटले ठळी त्रैवेयकसुधीना देवता देखे, अने सातमी
नरक पृथ्वीसुधी उपरली त्रण त्रैवेयकना वासी देवो देखे. तथा अच्युतविमानवासी
जे देवो ठे, ते सज्जिन्नके० कांइक मातेरी पोताना विमाननी वजाथी उपरांत न देखे.
तेमाटे वजाथी उपरांते कणी बाकी समस्त चउदराजलोकनी नालीसुधी देखे.

मूलः—ए ए सिमसंखिया, तिरियं दीवाय सागरा चेव ॥ बहुयर उवरिमगा,
उडुंच सकप्पयूनाई ॥ १७८ ॥ अर्थः—एएसिके० ए देवोने असंख्याता वीप थ

ने समुद्रसुधी तिष्ठों अवधिज्ञान होय बहुलतरके० अत्यंत शक्ति, ते जेम म
म उपरना देवो तेम तेम ते बहुलतर एटले घणु देखे, थने उचो पानत
विमाननी वजा सुधीज देखे ॥ १४८ ॥

मूल - सखिअ जोयणा खलु, देवाण अ-वसागरेकणे ॥ तेण परम सवि
जहणु यंपसुवीसतु ॥ १४९ ॥ अर्थ - जे देवोनु अ-वसागरोपम माठे क
होय ते देवोने सख्याता योजनसुधी अग्रि पाय, थने तेयकी अधिक म
थायु होय, तेने असख्याता योजननु अवधिज्ञान पाय जयन्यतो पचीश
जन अवधिज्ञेय पाय ॥ १४९ ॥

मूल - नवणउ वणयराण, उडु बहुउ अहोय सेसाण ॥ जोइत नेरंयाण
तिरिये उरालिउचिचो ॥ १५० ॥ अर्थ - नवनपति थने व्यतरने उचु अग्रि
णु होय, थने शेष दिशिए अवधिनी विषय अटप होयते थने शेष जे वमानि
देवोते, तेने नीचु अवधि घणु होय, थने ज्योतपि ने नारकीथोने तिष्ठा र
होय, थने शेष दिशाथोने विषे थोडो होय वली थीदारिक तिर्थेच थने मनुयने
वधि ते नानाके० थनेक प्रकारे होय कोइकतो नीचु घणु देखे, कोइक उचु प
देखे, कोइक तिष्ठों घणु देखे, इत्यादिक जाणवु ॥ १५० ॥ इतिगाथा पट्काये

अवतरण - उत्पत्तिए विरहोति एटले उत्पत्तिना विरहनु एकश न नवाउ
हार कहेते मूल - नवण वण जोइ सोहम्मी, साणे चववीसइ मुहुताउ ॥ १५१ ॥
स विरहकालो, सवेसु जहन्नउ समउ ॥ १५१ ॥ अर्थ - नवनपति, व्यतर
पि सांधर्म थने ईशानना अतसुधीना देवोने उत्कृष्टे चोवीश मुहूर्तना उत्प
विरह थापते थने जयन्यतो एसमस्त देवोने एक समय विरह काल हाय ॥ १५१ ॥

हवे सनत्कुमारादिकने उत्कृष्ट विरहकाल कहेते मूल - नवविण वीतसुहुता,
वारस दस चैव दिण मुहुताउ ॥ वावीसा अ-वचिय, पणयाल असीइ दिवस स
॥ १५२ ॥ अर्थ - नवदिवस ने वीतसुहुते, सनत्कुमारे, वारदिवस ने दसमुहूर्त,
माहडे साढीवावीश दिवस ब्रह्मदेवलोके, पिस्तालीश दिवस, लांतकदेवनाक,
एशी दिवस गुरुदेवलोके, एकशो दिवस सहस्रारदेवलोके विरह काल जाणवो

मूल - सखिया मासा थाणय, पाणएसु तह थारण अचुए वासा ॥ सन
यारिसुया, मेविचेसु अउवोउ ॥ १५३ ॥ अर्थ - थानत प्राणातनेविषे सख्याता
मास एटजे अग्यारमास ने थोगणत्रीश दिवस सुधी सख्याता मास कहिए वनी
थारण थने अच्युतनेविष सख्याता वर्षनो उत्पत्ति विरहकाल निभेयकी नाच

यो. ज्वांसुधी शो वर्षं पुगं न याय. त्वांसुधी संख्यातां वर्षं कहेवायठे. ॥ १७३ ॥
हवे धेवेयकने विपे विरहकाल रुहुं.

मूल:-त्रिष्ठिमवान सयाई, मथिम सहमाई उवरिमेजस्का ॥ संखिझाविसेया
जाहा संखेणतिसुं ॥ १७४ ॥ अर्थ:-हेविमत्रिकने विपे वर्षनां गडकमा सं
ख्याता जाणवां, मथिमत्रिकनेविपे संख्यातां हजारवर्ष जाणवा, उपरली त्रिकने
विपे संख्यातां लाय वर्ष जाणवां. एम यथा संख्यपणे त्रणेनेविपे जाणवा. ॥ १७४ ॥

मूल:-पजिया असव्य नागो, उक्रोमो दोऽ विरह कालोथो ॥ विजयाऽ सुनिदि
छो, सवेमुजहणउ समउ ॥ १७५ ॥ अर्थ:-पय्योपमनो असख्यातमो नाग उत्कृष्ट
विरहकाल ते विजयादिक चार विमाननेविपे होय. अने सर्वाथेसिद्धि नामा पां
चमा विमाननेविपे पय्योपमनो संख्यातमो नाग कहाते. एमज ए सर्व देवोने
जघन्य तो एरु समय जगवते कहाते. ॥ १७५ ॥ इतिगाथा चतुष्टयार्थ ॥

अवतरण:-उवट्टणाए विरहोति एटले उदरनानेविपे विरहकालनुं वशोमुं द्वार
कहेते. मूल:-उवयाय विरहकालो, ए सोजह वसिउव देवेसु ॥ उवट्टणाविएवं, सवे
सिं होऽ विसेया ॥ १७६ ॥ अर्थ:-उपपात विरहकाल ए देवोनेविपे जेम पूर्वोक्त व
र्णव्यो, तेमज उदरनाना पण एवीज रीते सर्व देवोनेथाय एम जाणवुं. इति गाथार्थ.

अवतरण:-इमाण संखति एटले ए देवता एकसमयमा केटला उपजे अने
केटला चवे तेनी संख्यानुं वशेने एकमुं द्वार कहेते. मूल:-एकोवि दोवि तिसिख
संखमसंखाय एग समएणं ॥ उववयं तेवइया ॥ उवट्टंतावि एमेव ॥ १७७ ॥ अर्थ:-
एक थयवा वे थयवा त्रण एमज संख्याता असंख्याता पण एक समयनेविपे उ
पजे. अने उवट्टंताके० चवता पण एज रीते जाणवा. ॥ १७७ ॥ इतिगाथार्थ ॥

अवतरण:-जन्मि ए पाणं गइति एटले ज्यां ए देवो चविने जाय ते गतिनुं
वशेने बीहुं द्वार कहेते. मूल:-पुटवी आउ वणस्सइ, गप्पे पऊंत संख जीवीसु
सग्गुआणवासो, सेसा पडिसेहिथ्या ठाणा ॥ १७८ ॥ अर्थ:-पृथ्वी, अथ, वनस्प
ति, अने गर्भज, पर्याप्ता, मनुष्य तथा तिर्यच जे कोऽ संख्याता आयुष्य वाला होय
तेनेविपे स्वर्गयक्ती चविने देवो आवे, ए देवोने आववानां स्थानक ठे. ज्ञेय थाक
ता स्थानक प्रतिपेध्याते; माटे तेमा न उपजे. ॥ १७८ ॥

एज वात विशेषे देखाडेते. मूल:-वायर पयत्तेसुं, सुराण जूदग वणेसु
उप्पति ॥ ईसाणं ताणं चिच्च, तउ विनउउट्ट गाणं ॥ १७९ ॥ अर्थ:-वादर प
र्याप्ता पृथ्वी अथ वनस्पतिमाहे ज्वनपति थादे देऽ ईशानदेवलोकासुधीना देवो

प्रवचनसारोद्धार

नी उत्पत्ति थाय वली उद्भूतके० सनत्कुमार थादेदेई सहस्रारदेव
ना देवतानी, पचेडिय तिर्यंच तथा मनुष्यमां उत्पत्ति ठे पण पूर्वांक धा
कमां उत्पत्ति न थाय ॥ १७९ ॥

मूल - थाणय पनिईहितो, जाणुत्तरवासिणो च वेऊण ॥ मणुएत्ति वि
यहि, नियमा सखेयजीवीसु ॥ १८० ॥ अर्थ - आनत देवलोक थादेदेई
त्तरविमानवासी पर्यंतना देवो चवीने सख्याता आयुष्यवाला मनुष्योनेविपे
यमेके० निश्चेयकी उपजे ॥ १८० ॥ इति गाथा त्रयार्थ

अवतरण - जत्तो आगईए सति एटले ज्याना आव्या, देवता थाय ते क
गति कहिये तेनु वशेने त्रीजु वार कहेते मूल - परिणाम विमुद्धिए, वार
कम्मवध जोगाए ॥ पचदियाउगहे, नरतिरिया सेस पडिसेहो ॥ १८१ ॥ अर्थ
परिणाम ते मननो व्यापार जाणवो, ते विमुद्धिएपो थाय अने अविमुद्धिए
थाय त्यां जे विमुद्धिए परिणाम ते देवगतिनु कारण ठे तेमाटे सूत्रमां परिणाम
विमुद्धिए एवो कह्यो वली जो कदाचित् अतिविमुद्धिएमननो परिणाम हाय तो
ते परिणाम मोहने पमाडनारो थायते तेमाटे वली परिणामनी विमुद्धिनु मि
पण, देवाउके० देवताना आयुष्यने योग्य जे कर्मवध तेने योग्य जे विमुद्धि
तेपोकरी पंचेंडियमनुष्य ने तिर्यंच तेज देवतामां जाय पण शेष दमकना जीव
न जाय तेने जवानो अजाव ठे ॥ १८१ ॥

मूल - थाईस्ताणाकप्पा, उववाउ होई देव देवीणा॥ तत्तोपरतु नियमा, देवीणनडि
ववाउ ॥ १८२ ॥ अर्थ - नवनपत्ति थादेदेई ईशानदेवलोकसुधी देव देविनी उत्पत्ति
थाय. पण तेथी आगल निश्चेयकी देविनु उपजवु न थाय अने देविनु गमनान
मन सहस्रार देवलोक सुधी ठे तेवो कण्णकाय सेवी इत्यादिक जाणवु इति ॥ १८२ ॥
अवतरण - विरहो सिद्धिगईएत्ति एटले सिद्धिगतिनेविपे उपजताने विरहनु व
शेने चोथु वार कहेते मूल - एकसमउ जहसुओ, उकोसेण तुजावउम्मात्ता ॥
विरहो सिद्धिगईए, उवटण वजिया नियमा ॥ १८३ ॥ अर्थ - समय समय मि
रगतिमां जीवो जायते, परतु जो विरहपहे तो जयन्यथी एक समयनो विरह पडे
ने उल्टपची तो उ महीनासुधी पण कोई सिद्धिगतिए जाय नही ए मिद्धगति
विरह कह्यो अने सिद्धिगतिमां निश्चेयकी सिद्धिने उद्धर्तना न हाय इतिगाथाय
अवतरण - जीवाण थाहार गहण उसासत्ति एटले जीवोने थाहार ग्रहण
आसोआसनां प्रकार कहेयाउ वशे ने पांचमु वार कहेते मूल - सगिस्सा

आहारो, तथाऽ फासेण लोम आहारो ॥ परकेवाहारोपुण, कावलित होइनायवो ॥ १९४ ॥ अर्थः—केवल तेजस कार्मेण शरीरे, विग्रहे अथवा अविग्रहे उत्पत्ति देशनेविषे गयोथको प्राणी प्रथमतमय तो औदारिकादिक शरीर योग्य पुज्जल आहारे. बीजे समये औदारिकादिक मिश्र आहारे. ज्यांलगे शरीर निस्पत्ति, त्यांलगे आहारे, अथवा उज शब्दे पोताना जन्मस्थानकने योग्य शुक्रमिश्रशोणितना पुज्जलनुं सघात, तेनो जे आहार ते उजा आहार जाणवो. तथाऽके० लवचने स्पर्शे शीतल पवनादिकनी प्राप्तिए जेम तृपा उपशम पामे, ते लोमआहार कहिये. प्रक्षेप शब्दे मुखमांहे नाखवुं. ते कावलिक आहार होऽके० होय. नायवोके० जाणवो.

मूल.—उयाहाराजीवा, सवेवि, अपक्कता सुणेयवा ॥ पक्कत गायलोमे, परकेवो होइ न इयवा ॥ १९५ ॥ अर्थः—जे गतिमां जीव जाय त्यां गयाठता तेज समयनेविषे उजा आहारी सर्व जीव अपर्याप्तावस्थाए जाणवा. अने जेवारे पर्याप्ता थाय तेवारे सर्वजीव सर्व काल वायु प्रमुखना स्पर्शने करी निरंतर लोम आहारी होयठे अने प्रक्षेपाहारे तो न जना करवी. केमके जेवारे कोलित ग्रहण करे तेवारेज कावलिक कहेवाय ठे. एरीते नजना जाणवी. एटले कावलिक कोइ वखतहोय पण, ने न पण होय. ॥ १९५ ॥

मूल.—रोमाहारा एगिंदियाय नेरइय सुरगणाचेव ॥ सेसाणं आहारो, रोमे परकेवठ चेव ॥ १९६ ॥ अर्थः—ते कारणे एकेंडिय लोमाहारी होय, तेमज नारकी अने चतुर्विध देवनिकाय पण लोमाहारी होय अने शेष समस्त जीवोने लोमाहार तथा प्रक्षेपाहार पण थाय. ॥ १९६ ॥

मूल.—उयाहारामण निक्कणोय सवेवि सुरगणा हुंति ॥ सेसाहवंति जीवा लोमाहारा सुणेयवा ॥ १९७ ॥ अर्थः—एमज देवताने अपर्याप्तावस्थामुधी उजा हार होय, अने पर्याप्ता थया ठतां मनमां चिंतवन करे तेवो आहार पामे. देवो ना समूह एवा थाय, अने शेष जीवो लोमाहारी थाय एम जाणवुं. ॥ १९७ ॥

मूल.—अपक्कताण सुराणं, एाजोगनि वृत्तिउय आहारो ॥ पद्यन्ताणं मण नरूपेण आनागनिम्माठ ॥ १९८ ॥ अर्थः—ज्यांसुधी अपर्याप्तास्थितिए देवता होय त्यांसुधी अनाजोगे निर्वर्तित एटले अनाजोगे निपन्यो आहार थाय, अने पर्याप्ता थया पठी तो मनने वांछित आहारने ग्रहणे आनागे निपन्यो आहार होयठे. ॥ १९८ ॥

हवे कश्चासनी वात कहेठे, मूलः—जस्तजयसागराई, विस्तस्तय तेनिएहिंपखे हिं ॥ कसासोदेवाणं, वास सहस्तेहिं आहारो ॥ १९९ ॥ अर्थः—जे देवताने जेट ला सागरोपम थायुस्थिति होय; ते देवताने तेठला पखवाडियां गयेठते आसोश्चासनुं

प्रवचनसारोद्धार

ग्रहण थने तेदलाज हजार वर्ष गया उतां ते देवोने आधार लेवानो थनिज
मूल - दसवास सहस्ताइ, जहन्नमाउ धरतिजेवेवा ॥ तेसिचउगाहा
थोवेहि कसासो ॥ १०० ॥ अर्थ - दशहजार वर्ष प्रमाण जघन्यापुने
धारण करेते, तेहने चतुर्थे आधारनु ग्रहण जाएवु थने ते तात साक
प्रमाणे श्वासोश्वास लियेते ॥ १०० ॥

मूल - दसवास सहस्ताइ, समयाहिय जाव सागर कण ॥ दिवसमुदुच पद
आहारुतास सेसाण ॥ १०१ ॥ अर्थ - दशहजार वर्ष ते समयादिके थकि
ज्यामुधी सागरोपमयी उवु थायुप होय, तेवा देवाने दिवस पृथक्त्वे आधार हाय
ने मुहूर्त पृथक्त्वे श्वासोश्वास लिये एरीते गेप समस्तने जाएवु इति गाथापुत्राय
थवतरण - तिन्निसयातेवछा पासमीणति एटले व्रणजे ने त्रेशव पाखमीवु म
ने ठडु द्वार कहेते मूल - अस्तिअसप किरियाण, थकिरिय वार्ण होइनुनतीदि ॥
थन्नाणिय सत्तछी, वेणइयाणच वचीस ॥ १०२ ॥ अर्थ - प्रथम कत्ताविना किरि
जे पुण्यवधादि लक्षणते ते सजवे नही तेमाटे एवु जाएलीने जे क्रिया, आत्मत
यापनी कहेते, एवु जेनु शीजते ते क्रियावादि आत्मानु अस्तित्वपणु मानेते ए

क्रियावादि ते एकशोने एसी थायते ॥ १०३ ॥
एमज बीजा उत्पत्तिने थनतरे जे वन्तुना विनाशनो सजव, ते कारणो कांशउ
पदार्थयकी क्रिया सजवे नही आत्मादिकने नास्तिपणाना करनार ते एम कहें
के कृणिका सर्वसत्कारा अस्थिराणांकुत क्रिया ॥ इत्यादिकना बाजनार ते थकि

पावादि ते चुलसिके० चाराशी जेदे थायते
त्रीना जे थन्नाणियके० कुत्तित मातु जे ज्ञान तेने अज्ञान कहिय तेने प्र
ण करी जे प्रवर्तें ते अज्ञानी कहेवाय एवा अज्ञानी ते चितव्याविना वधनी वि

फजताना करनार ते, ते एवु कहेते के, ज्ञान ते जलु नथी केमरे, ज्ञान उत माहान
हे विगदना योग्यकी चित्त कलुपित थायते, तेणोकरी दीर्घ ससारना प्रवृत्ति वा
ते आरीरीते जे, कोइरु पुरुष अन्यथा प्रकारे प्ररूपणा कीधी उता काइरु वि
दित ज्ञानी ज्ञानजावे गर्वाध्मात चित्तयको तेना उपर चित्तना स्तुप ना
रण करी वाद करवा ममी जाय, ते वाद करता करता ता चित्तना कनुपता
य वृद्धि पामेते तेथकी अहकारनी वृद्धि थाय तेथकी अशुनरुमना वधपद
तेना यागे दीर्घ ससार थायते, थने जा ज्ञान न जाणिय थन अज्ञाननव वा
ए तेवारे ते अज्ञानना याग्यकी अहकारनो सजव थाय नही तथी अन्यउ

पे अथवस्थायीते पण कालवादिने मते तो कालवादि ते कहिये के जे आत्म
स्त जगत्रयते कालनो करेलो ठे एवु कहेंते, केमके कालविना यात्रा चपक
शोकादिक फूलनो उज्जम न थाय वली फलवध, हिमपात, नहृत्र, गनाधान, वा
दिक ते पण कालविना होय नही तेमज बाल, कुमार, यौवन, पलीनो आगम
वा अथवस्थाना विशेष जे थायते तेपण नियमित कालने विनागेज थायते एव
एसयलु अथवस्थाएज थाय वली हामली प्रमुखघणी सामग्री ठती होय तापण प्र
म समयने विपेज मग प्रमुख सीजता देखाता नथी किंतु काले करीज सीजे
थी जे कृतक ते सर्व काल कृत्येज जाणवु, यदाहु न कालव्यतिरेकेण, गर्जना
शुचादिक ॥ यत्किंचिद्भाय ते लोके, तद सौकारणकिल ॥ १ ॥ किंच कानादते
व, मुज पक्ति परीहते ॥ स्थाव्यादि सन्निधानेपि, तत कालादसौमता ॥ २ ॥

बीजो जग आवीरीतेते - अस्तिजीव स्वतो अनित्य कालत एरीते बीजा एव
जगते ते कहेंते एवपरउत्ति अस्तिजीव परतोनित्यत कालत समस्त पदार्थ
परपदार्थने स्वरूपे जाणपण जेम दीर्घनी अपेक्षाए हस्वपण अने हस्वनी अपेक्षा
ए दीर्घपण, तेम आत्माने स्तन कुनादिक देखी तेथकी अनेरो वस्तु विश्व स्त
आत्मानी बुद्धि प्रवर्त्त ते कारणे आत्मानु स्वरूप ते पर थकी अवधारण एस्त
वे जग, तेम परते वे जग जाध्या, तेवारे काल पदे चार जग जाध्या, एम स्वभाव
प्रमुखे पण चार चार जेद पामिए, तेवारे बीश जग प्रत्येके जीवे जाध्या एम
जीवादिके बीश बीश करता नयपदे एकशो ने एसी थाय तेनो उच्चार आवीरीते करि

एक अस्तिजीव स्ततोनित्य स्वभावत बीजु, अस्तिजीव, स्ततो अनित्य स्वभाव
त ग्रीजु, अस्तिजीव परतोनित्यस्वभावत चोथु, अस्तिजीव परतो अनित्य स्व
भावत ॥ एनो अर्थ थामवे. - ते स्वभाववादी कहेंतेके जे जे जाव सत्तारमां पाव
वे ते स्वभाव थकी थायते, जेम माटी थकी घट थाय वे, तंतु थकी पट थायते, पट
माटी थकी पट थतु नथी अने तंतु थकी पट थतो नथी एवु निश्चेपूर्वक ज हातु
ते स्वभावविना दांतु नथी वली बीजा तो सर्व कार्य रक्षां पण जे मग प्रमुखते
मस्त ठती सामग्रीए पण करमू एटले कांगडु मग सीजे नही एटले चढे नही तेनो
तेज स्वभावते तो एम जाणिये जे समस्त वस्तु स्वभाव कृतज होयते एम
स्तिजीव स्ततोनित्योनियतित

हवे नियतवादि एम कहेंते के, नियति तत्वांतरे जेना वशथकी समस्त स्वभाव
नियतरूपपणे प्रगट थाय ते आवीरीते, जे जेवारे जे थकी थाय ते तवार त

प्रवचनसारोद्धार.

यकी नियतरूपपणे ययां देखायते. अन्यथा प्रकारे कार्यकारणभावनी नि-
 व्यवस्था प्रति नियतरूप व्यवस्थाना प्रेरकने अनावयकी न थाय तो एवी नि-
 कायें नियतयकी कोण निवर्त्तावी शके?
 ईश्वरवादी कहेते. अस्तिजीव स्वतो नित्यः ईश्वरतः इत्यादि चार जंग ईश्वरवा-
 आवीरीते कहेते. समस्त जगत्रय ईश्वरकृतते. अने ईश्वरने सर्व कोई माने. ईश्वर स-
 त. सिद्ध, ज्ञान वराग्य, धर्म, ऐश्वर्यवान्, वजी प्राणीउर्ने स्वर्ग अने अपवर्गनो प्रेरक ते.
 हवे आत्मवादी कहेते. अस्तिजीवः स्वतोनित्य. आत्मनः इत्यादि चार जंग आत्मवा-
 दी विश्व परिणतरूप एक आत्माज माने. ते एवुं कहेते के एकज आत्मा चूत
 नूतनेविषे रह्यो उतो तेज एक प्रकारे पण देखायते, अने अनेक प्रकारे पण
 देखायते. जेम पाणीमां चंडमा देखाय तेनी परे जाणवुं. पडुक्तं. एकएव हि नूतात्मा
 नूतेनूते व्यवस्थित. ॥ एकथा वडुथा चेव दृश्यते जलचडवत् ॥१॥ एरीते क्रियावा-
 दीना एकजो ने एंती जेद देखाडया ए क्रियावादीना यंत्रनी स्थापना.

जीवः	अजीवः	पुण्यः	पापः	आश्रवः	तंवरः	निर्जराः	बंधः	मोक्षः
स्वतः	परतः	स्वतः	परतः	स्वतः	परतः	स्वतः	परतः	स्वतः
नित्यः	अनित्यः	नित्यः	अनित्यः	नित्यः	अनित्यः	नित्यः	अनित्यः	नित्यः
कालतः	स्वभावतः	नियतितः	ईश्वरतः	आत्मनः	एवा	पांच	पद	जाणवा

हवे अक्रियावादीना चोराशी जंग आणवानो उपाय कहेते. मूल-इह जीवाइ
 याई, पुत्रे पावविणा वविज्जंति॥ तेसिमहो नायम्मि, वविज्जाएस परसदडुगं॥ १०७॥
 सवि थहो जिहिज्जइ, कालज हिवाय पयडुगसमेय ॥ निश्य सहाव ईसर,
 पति इमं पयचउक्कं ॥ १०८ ॥ पडमे जंगे जीवो, नडि सउ कालउ तयणु वी
 परउवि नडि जीवो, कालाश्य जंगगा दोन्नि ॥ ११० ॥ एवं जइवाई हिंवि
 जंग डुगं डुगं पत्तं ॥ मिलाया विते डवालस, तंपत्ता जीवतत्तेण ॥ १११ ॥
 जीवाइ हिंवि, पत्ता जाया तउय चुलसीई ॥ जेया अकिरिय वाई ण हुंति मे
 रंखाए ॥ ११२ ॥ अर्थ-इहके ० इहां ए अक्रियावादीना जेद आणवाना
 वेविषे पुण्य अने पाप विना वाकीना जीवादिक् सण ॥ ११३ ॥

रीए, तेने नीचे वली स्वत. ने परत ए वे शब्द स्थापीए, अने आत्माना अनावयकी
 त्य अने अनित्य शब्द मांमीए नही वली स्वपर शब्दने नीचे कालत ५८
 पद ते सहित नियत, स्वभाव, ईश्वर आत्मा लक्षण चार पद लखिये, इहा
 दृष्टावादी ते अक्रियावादी सर्व जाणवा हवे विकल्पनो अनिलाय देखाडें
 पढमेके० पहेला जगनेविषे नास्तिजीव स्वत कालत बीजो नास्तिजीव
 त कालत ए वे जग, कालेकरी लाध्या एम यदृष्टादिक पाच वोज ते प्रत्येक
 विकल्प पामे, त्यारे सर्वमली वार जेद थाय ठे एनो अर्थ पहेनानीपरे जाणवा
 रतु एटलु विशेष जे यदृष्टावादीने मते ते एम प्ररूपणा करेठे के, इहा पदापर
 सताननी थपेक्षाए प्रतिनियत कार्यकारणभाव न होय किंतु यदृष्टाएन थाय
 तेवा प्रमाणना अनावयकी जाणवु ते आवीरीते जे, कीडाना विशेषयकी बीज
 थाय एम ठाणायकी पण कीडो थाय, तेमज अग्निथकी अग्नि थाय, तेम थरणा
 यकी पण अग्नि वपजे, धूम्रयकी धूम्र थाय अग्नि ते नीजा इधणने सयां
 ए थायठे तेमाटे निश्चित कार्य कारण जाव ते क्पांए न होय यदृष्टाथकीन
 एरु कांइएक थाय एमज अगीकार करवु पण एम नही जे दाहियारठे ते वस्तु
 सजाव अनेरी रीते देखी अनेरी रीते पोतानो आत्मा सक्केस करे तेकरे नही एम पद
 दृष्टावादीना मते तो सर्व यदृष्टानु करेलुज थायठे एटले जेम जीवपदे वार वार
 लाध्या, तेम बीजा अजीवादिक ठ पदनेविषे पण प्रत्येके वार वार जग करत
 वार सतां चोराशी जग थाय ठे ए अक्रियावादीनी सर्व सख्या जाणवी ॥११४॥
 हवे अज्ञानीकना सडसठ जग आणवानो उपाय देखाडवाने अथे व गाथा व
 हेठे भूज -सतमसत सता, सतमवचनसय अथवचन॥असय अथवचनसय, सयवचन
 सतपया ॥ ११३ ॥ जीवाइ नवपयाण, अहोकमेण इमाइ उविकण ॥ जह कर
 अहिजावो, तह साहिक्काइ निसामेह ॥ ११४ ॥ अर्थ -पहेजी सत्व, बीजी असत
 त्रीजी सदसत्व, चौथी अथक्कव्य, पांचमी सदवक्कव्य, ठी अथसद वक्कव्य, सत
 मी सदसद्वक्कव्य, ए साते पदे सातजग थया एनो आम अर्थने -सत्व ते पोतानको
 विद्यमान, अथसत्व ते पररूपे अविद्यमान, सदसत्व ते पोतानेरूपे अने पररूपे एण
 यमानपणु तथा अविद्यमानपणु, त्या यद्यपि ए समस्त वस्तुस्वरूपेकरी सदाए स
 दसत ठे तोपण क्पाएक कांइएक किवारेक प्रगटपणे प्रमाणना जाण कइते ते
 थो ए त्रीजो विकल्प जाणवो हवे तेज सत्व ने अथसत्व ते समकाज एक शब्द ज
 तिए एगतेनो केहेवावालो शब्द कोईनथी तेमाटे अथक्कव्य अने जेवारे एकमत

सत, बीजो नाग अवक्तव्य. समकाले ए वेदु बोजिये तेवारे सदवक्तव्य थाय अने जे वारे एक नाग असत् अने बीजो नाग अवक्तव्य एवी समकाले विवक्षा करिये तेवारे असदवक्तव्य ठछो जंगथाय. तथा जेवारे एक नाग सत्, बीजो नाग असत्, अपर वली अवक्तव्य. तेवारे सदसदवक्तव्यत्वं जंग थाए. ए सातविकल्प थकी बीजा विकल्प संजवे नही, बीजा सर्व विकल्पनो ए सातमांज अंतर्जाव जाणवो.

एनी कांश्क जावना, एक घटपदार्थ आश्री देखाडिये ठइयें. मुख, ग्रीवा, कपाल, कुक्षि बुध्नादिक ते पोताने पर्याए विद्यमान जावे करी विशेषित जे कुंज तेने कुंज कहिए, एटले सत्घट ए प्रथम जंग जाणवुं. तेम पटादिगत शरीरने ढांकवादि परपर्याएकरी असत्वपणे विवक्षित कुंज थाय नही. समस्त घटादिक पदार्थ परपर्याए करी जेवारे असत्वपणे विवक्षिए तेवारे सत्घट ते असत् घट थाय. ए बीजो जंग. वली ते घट स्वपर्याए, परपर्याए सदजावे, असदजावेकरी विशेषे समकाल क हेवाने इष्ट एवुं, त्रीजुं जंग अनिष्ट अवक्तव्य: पोताने पर्याए अने परपर्याए सत्व असत्व पणे करी, एके अतंसशयोत्पन्न वचने करी तेने समकाले कही न शकिये, ते अवक्तव्य. ए अवक्तव्य नामें चोथुं जंग. एम एकदेशे पोताने पर्याए करी सत्वपणे विवक्षिए, अने परउजय पर्याएकरी सत्व असत्वपणे समकाल असांकेतिक एक शब्दे कहेवासारु विवक्षा करीए, तेवारे ते कुंजसत् अवक्तव्य कहीए. ए पांचमुं जंग. एकदेशे घटपणायकी सत् अन्यदेशे कहि न शकिये, तेवारे सत् अवक्तव्य. ए ठहुं जंग. एक देशे परपर्याए असत्वपणे विवक्षीये. अन्यस्थानके स्वपर्याये परपर्याये अने एम उजय पर्याये सत्वपणे विवक्षिए. अन्य वली एकदेशे परपर्याए असत्वपणे विवक्षीये, एवी कुंज सदसदवक्तव्य घट अघट अवक्तव्य थाय. ए सातमु जंग. एरीते सातज्जैद घटना कह्या, तेम पटादिकनी जावना पण करवी, ए सातपद पटकादि उपर स्थापन करी ते उपर जीवादिक नवपद स्थापिये. ॥११३॥११४॥

हवे अजिजाप कहेठे. मूल.—संतोजीवो कोजाण ईहवाकिंच तेण नाएण ॥ तेसपएहि विजंगा, इय जाया सज जीवस्त ॥ ११५ ॥ एवमजीवा ईणवि, पत्तेयं सज मिलिय तेसछी ॥ तह् अत्रे विदुजंगा, चचारि इमे उइह हुंति॥११६॥ अर्थ:—सन्जीव: कोवेनि किंवा तेनज्ञानेन ए प्रथम जंग जाणवुं. एनी अर्थे कहेठे. कांई कने विशिष्ट ज्ञान नथी, जे अत्वेइय आत्माने जाण्यो. तोपण थुं नेन जाण्यो तो पण थुं? तथाहि जे नित्य सर्वगत अमूर्तिक ज्ञानादिक गुणोपेत होय, तो पण थुं?

अथवा एवा गुणोपकी रहित आत्मा वे तोपण सु? अथवा तेना जाणवायकी कया पुरुषार्थनी सिद्धि यवानी ठे? तेथी अज्ञानपणामा रहेवुज नखु ठे अतन्जीव कोरे नि किवा तेनज्ञातेन इत्यादिक शेष ठ पदवे, तेथेकरी सात जग जीव पदार्थना थाय, एरीते बीजा अजीवादिक आठपदनेविपेयण सातसात जग करता त्रिसठजग थाय

तेम वजी अज्ञाननी प्ररूपणाविपेयनेरा पण चारजग थाय तेआवीरीते मून-सती जावुपत्ती कोजाणइ किच तीझनायाए, एवमसती जावुपत्ती सदसतिपा वेव ॥२१॥ ३॥ तद् अथवतवाविहु, जावुपत्तीझेहिमिलिएहि ॥ जगाण सत्तसही, जाया अज्ञा णियाणइमा ॥२१॥ ७॥ अर्थ - सतीजावोत्पत्ति कोजानाति किवा नयाज्ञातया, १ अत तीनायोत्पत्ति कोवेत्तिकिवा नया ज्ञातया २ सदसतीजावोत्पत्ति कोवेत्ति किवा नया ज्ञातयान् ३ तद्देके ० तेमज चोया जगनेविपेयवक्तव्याजावोत्पत्ति किवानयाज्ञातया ४

ए चार जगनो तात्पर्याये कहेवे इहां जाव पदार्थनी सती कहेतां ठतां गिय मान उत्पत्तिके ० उपजवानो प्रकार ते काणजाणे? अने तेना जाणवाथी पण सु? शेरिरुत्पत्ति ते अथति जाव पदार्थनी उत्पत्ति २ एम ठती अथती जावनी उत्पत्ति ३ चोये जगे अथक्तव्य जे कहेवाय नही, आगलो अर्थ प्रथमनो समस्त पद आगज रुद्धिये, परंतु त्रण विरुद्ध तेज पदने अथपवनी अपेक्षाए होय, ए रा रणपणामांटे इहां सजने नही एटले पुरांक त्रिसठमां था चार जग प्रहृषित्यारे अज्ञानीना जग सहसठ थायत्रे ॥ २१७ ॥ २१८ ॥

इर विनयवादीना प्रतीति जेद वे गाथाये करी कहेवे मून-सुर निवइ जइ न्नाई, यगिरा वम माइ वियसु एएति ॥ मणवयण काय दाणेहि चत्रिदा ही एण रिणउ ॥२१॥ ९॥ अथचि चउक गुणिया, वनीस द्रवति वेणइय जया ॥ सवेहि नि निएहि, तिन्नि सया दुति तेयछ ॥ २२० ॥ अर्थ - १ सुर अथे वज्जता २ निवइ ३ वदे राता ३ यति ते साधु ४ ज्ञाति ते स्वजन ५ स्थिर त वडग ६ अथम के ० अनुकूलनीय कापडी प्रमुख ७ माता ८ पिता ९ वे प्रतिवृत्त १० आननु एकम न, बीहु वचन, बीहु काया, अने चायु दान ११ चार प्रकारे करी विनय करी ए आउने चारे गुणता विनयवादीना प्रतीति जेद थायत्रे त विनयवादा १२ ज्ञाउने के सगे अने अथपवनेना ज मार्ग ठे ते केउन विनयचीन थायत्र अने विनयउ ते नघट्टि करी, तेमन अनुस्मरणु जाणवु एरीत पुरांक इरादिक आउने विरे करता पछा जीव सगे अने अथपवनेना सनागी थाय ए मवन पिनिह १३ एका कथाची त्रणों ने प्रसठ पागमी थायत्रे. इति एफानरिजति गाथाप

अवतरण.—अष्टपमायति एटले आठ प्रमादनुं वजोने सातमुं द्वार कहेते. मूलः—पमाउय सुणिंदेहिं, जणिउं अछनेयउं ॥ अघ्राणं संसउंचेव, मित्रानाणं त हेयय ॥ २११ ॥ अर्थः—मुनिजे साधु, तेना इइ जे श्रीतीर्थकर देव तेणे प्रमाद आठजेदे जणिउंके० कह्योने. तेमां पहेलो अज्ञान शब्दे मूढपणुं, बीजो आ वात एमज ठे फिया अन्यथा प्रकारेते? एवो जे संदेह ते संशय कहिए. त्रीजुं मिथ्या ते उपरांतु ज्ञान, तेना उपर प्रतिपत्ति होय. तहेयके० तेमज. ॥ २११ ॥

मूल.—रागो दोसो मइप्रेसो, धम्मंमिअ अणायरो ॥ जोगाणं डुप्पणीहाणं, अछ हा वज्झियवउं ॥ २१२ ॥ अर्थः—चोथु राग ते अणिप्पंग जळण जाणवुं, पांचमुं द्वेष ते अग्रीतिरूप, ठवुं स्मृतिजुंश ते विस्मरण शीजपणुं, सातमुं धर्मेने विपेथना दरपणुं, एटले आलसनुं करवुं, आठमुं योग ते मनोयोगादिकने डुटपणे धरवा. ए आठ प्रकारना प्रमादनुं वजेंन करवुं. ॥ २१२ ॥ इतिगाथा द्वयार्थ.

अवतरण.—जरहाहिवति एटले जरतद्धेवना अघिपति जे चक्रवर्ती तेना ना मोनुं वजोने आठमुं द्वार कहेते. मूल.—जरहो सगरो मघवं सणकुमारोय राय सडूजो ॥ संती कुंयूथ थरो, हवइ सुजुमोय, कोरवो ॥ २१३ ॥ नवमोय महापवमो हरिसेणो चैव रायसडूजो ॥ जय नामोय नरवई, वारसमो वंजदत्तोय ॥ २१४ ॥ अर्थः—एक जरत, बीजो सगर, त्रीजो मघवा, चोथो सनत्कुमार. ते राजाओमांहे शार्दूल समान, पांचमो श्रीशक्ति, ठवो श्रीकुंथु, सातमो श्रीअर, आठमो सुजुम कोरव गोत्रमां उत्पन्न थयो, नवमो महापद्म, दशमो हरिपेण. राजाओमां शार्दूल एटले सिंहसमान, अग्यारमो जय एवे नामे मनुष्यनो पति, वारमो ब्रह्मदत्त. ए वार चक्रवर्तिनां नाम जाणवां. इति ॥ २१३ ॥ २१४ ॥ गाथा द्वयार्थ.

अवतरण.—हलहरति एटले वलदेवोनुं वजोने नवमुं द्वार कहेते. मूलः—अ यलेविजएनदे, सुप्पजेयसुदंसणे ॥ आणंदे नंदणेपउमे, रामेआविअपव्विमे ॥ २१५ ॥ अर्थः—एक अचल, बीजो विजय, त्रीजो नइ, चोथो सुप्रन, पांचमो सुदर्शन, ठवो आनंद, सातमो नंदन, आठमो पद्म, नवमो राम वली ठेहेलो अ पश्चिम शब्द मांगलिक्य वाची ठे. ॥ २१५ ॥ इति गाथार्थ.

अवतरण.—हरिणोति एटले वासुदेवोनुं वसेने दशमुं द्वार कहेते. मूलः—ति विछूय डुविछूय सयंनू पुरिसोत्तमे पुरिस सीहे, तह पुरिस पुंमरीए, दत्ते नारायणेकि एहे ॥ २१६ ॥ अर्थः—एक त्रिष्ट, बीजो द्विष्ट, त्रीजो स्वयंनू, चोथो पुरिसोत्तम

पांचमो पुरुषसिंह, तेमज उछो पुरुषपुमरीक, सातमो वृत्त, थावमो नार
नयमा रुज, ए नव वासुदेवोनां नाम कहा ॥२२६॥ इति गाथा वषाय.

अंतरण - पडिवासुदेवेति एटले प्रतिवासुदेवोनु वशे ने अग्यारमु द्वार क
मूज - यासग्रीवे तारय, मेरय महुकेटके निसुजेय ॥ बलिपहराए तह रावणे
यमे जरासिधू ॥ २२७ ॥ अर्थ - पूर्वे जे त्रिष्टयादिक नव वासुदेव कहा, तेना ए
यारुमे अभयग्रीवादिक प्रतिशत्रु, ते सर्व चक्रयो-ही पोतानाज चक्रधी मरण पा
तेथी ते प्रतिवासुदेव एटले पोतानुज चक्र वासुदेवने हणवा सारु नाखे, य
पुणोदययही ते चक्र थावी वासुदेवने प्रणाम करी तेना हाथमां बेसे, पडी ते
चक्र ते वासुदेव, प्रतिवासुदेव उपर नाखे, तेथी ते मरणपामे ते प्रतिवासुदेवना
म रुहेजे एक अभयग्रीवा, बीजो तारक, त्रीजो मेरक, चोथो मधुकैटज, पांचमो नि
गुन, उछो गी, सातमो प्रह्लाद, थावमो रावण, नवमो जरासिधु इति गाथाय ॥

अंतरण - रयणाइ चवदसति एटले चक्रवर्तिना चौद रत्नना नामोनु वशे ने
यारमु द्वार रुहेजे मूज - सेणायइ गाढायइ, पुरोहि गय तुरय य-ई इती ॥ चक्र
वन चम, मणिमणिनिखग्य दमोय ॥ २२८ ॥ अर्थ - सेनापत्यादिक जे पात पो
तानी जातीमां वनम हाथ तेने रत्न रुहिए एमां साततो एकेडियजे ते जेगरे ने
चक्रवर्ती हाथ, तेगरे ते चक्रवर्तिना आत्मागुले थाय अने सात पचडिय ते ते
न रानना जे पुरुष तेने उचित प्रमाणे होय

तेमां प्रथम सेनापति ते समस्त सेनामांहे मुख्य होय ज्यां चक्रवर्ती न नाप ते
सम सेनापति ताथ्य करे चक्रवर्तिना स्वप्रमुख द्वयीपार जाने अथरत्न उपर
बडे इत्यादिक नाम ए सेनापतिनां जाणरां त्रीजो गाथापतीत हांदिह
समस्त सेनामांहे जे धान उत प्रमुख रत्न ते एना सारीनमां रहजे त चक्रवर्ति
ना हुहुनपी सर्वेन थापे ए सारीने स्थानर जाणरा त्रीना पुराहित न शक्ति
हमे जे चक्रवर्तिने करुते ते कर, तेथी समस्त गिर उपशम पामे चाधु गवतत्र त
जेगरे नमिश्चा युक्ताग्रम प्रपातयुक्ता मांहे पेसगानु नाम पड तेगार गजगनन कु
नरदजे मणीरत्न राय बीजुपण जेगार इशामां थाय तेगारे तेना उपर चढ पांयमा
अथरत्न ते नगर युक्ताग्र जाणरा नाय तेगार कमाड सबकार न तावडनाय रा
गजगनमुरी पावजे पग रावा कर अनेरा अथ हापता उजती युक्तानी राक पदी
तो नमन थाय, जम इतिम अथरत्नेरी काणी राजा अणसम सार्थिन युक्तन
राए नरन पना तनी पर नापतु उछो वांदिहरत्न त मूत्रधारना कमाना हा

नार उन्मग्न जलातिमग्नजलानाम नदी ते गुफामां जतां आडी आवे, त्यां पूज बांधे. तेम वीजा पण गृह नगरादिक करवाने अर्थे ते प्रवर्त्ते. सातमुं स्त्रीरत्न ते चक्रवर्त्तिना शरीर साथे संजोगना काममां आवे पण वीजी स्त्री तेनुं पराक्रम स हन करी शके नही. वीजी चोशठहजार अंतेउर तथा सवालाख पिंम विलासणी तेनी साथे वैक्रिय शरीरे संजोग करे. ए सात पंचेंडिय रत्न जाणवा.

हवे ऐकेंडिय कहेवे. आठमुं चक्र ते एक वाम प्रमाण होयवे. ते वामनुं स्वरूप आमळे के ज्या पुरुष वंने बाहुप्रसारे तेने प्रमाणे. एवुं लोक प्रसिद्धे. अने हजार यद्दे अधिष्ठित सर्व शत्रु निवारक सर्व वांछित कारक एवुं चक्ररत्न जाणवुं. न वमुं उत्र रत्न पण एक वाम प्रमाण जाणवुं. दशमुं चर्मरत्न ते वे हाथ प्रमाण. ए नवमुं उत्ररत्नने अधोनागे चर्मरत्न ए वनेने चक्रवर्त्तिना हाथनो स्पर्शयाय तो वारयोजन सुधी विस्तार पामेवे, अने तेमां चर्मरत्न उपर पहेले पहोरे साली वा वे ते पाठले पहोरे जमे; ए चर्मरत्ननो महिमावे. अग्यारमुं मणीरत्न ते चार अंगुल लांबु अने वे अंगुल पहेलुं. वैभूर्य रत्नमय उपर त्रणहांस होय, अने नीचे ठ हां स होय. ते उत्र अने चर्मरत्नना मध्य उत्रने तुंवे मूक्यो ठतो वार योजन सुधी कटकमांहे उद्योत करे. अने गुफामां प्रवेश करतां गजरत्ननी जमणी वाजुना कुंजस्थ जे बांध्योयको उद्योत करे, हाथीने मस्तके बांध्यो यको तिर्यच अने मनुष्यना करे जा सर्व उपड्व हरण करे वे. अने सर्व रोगनो नाश करे. अने काने बांध्यो यको संग्राममा जय करावे सदा अथस्थित यावन होय. वारमुं कांगणीरत्न आठसौं वर्णिक प्रमाण समचउरस्त विपापहारी, ज्यां चंडसूर्यनी प्रजा प्रसार न करे त्यां गुफामांहे ए प्रकाश करेवे. वली चक्रवर्त्ति थोगण पचाश मांमला जखे ते ज्यांसुधी चक्रवर्त्ती त्यांसुधी रहे. तेरमुं खड्गरत्न वत्रीश अंगुल प्रमाण जाणवुं. चउदमुं दंमरत्न ते एक वाम प्रमाण. ते महायत्ने वापखो होयतो हजार योजन जंमो जाय. नूमिकानुं विदारण करे. ए चउद रत्न कद्यां. ते एकेक हजार यद्दे अधिष्ठित जाणवां ॥ २५॥

मूल—चक्रं स्वर्गं च धणू, मणिय माला तद्वा गया संखो; एए सत्तउ रयणा सवेत्तिं वासुदेवाणं ॥ २५॥ अर्थे—एक चक्र अने वीजुं खड्ग प्रतिद्धते, वीजुं मणी ते प्रतिद्धते, चोथुं सारंग धनुष्य, पांचमी माला ते आनरण विज्ञेय, ठी गदा हा मोदकीनामे, सातमो पांचजन्यनामे संख, तेनी ध्वनि वारयोजनमां थाय, ए सात रत्न सर्व वासुदेवाने होयवे. ॥ २५॥

मूल—चक्रं वत्तं दंमं, तिन्निवि एयाई वाममिताइ ॥ चम्मं डुहउदीहं, वत्तीत्तं अं

युजाइ थसी ॥ २३० ॥ चउरयुजो मणीपुण, तस्तद्व चेव होइ विठ्ठलो ॥ चउरयु
प्यमाण, सुवन्नवरकागिणी नेया ॥ २३१ ॥ ए वे गाथा प्रमाणनीत्रे ते प्रमाण
पूर्व कही थाव्या माटे इहा वखाणता नथी अने वासुदेवना रत्नसबंधी महा
त्म शास्त्रांतरयी जोइ लेजो. ॥ २३० ॥ २३१ ॥ इतिगाथा चतुष्टयार्थ

अवतरण - नवनिहीउत्ति एटले नवनिधाननु वगेने तेरमु द्वार कहेते मूल -
नेसप्ये पमुपए, पिगलए सवरयणमहापत्रमे ॥ कालेय महाकाले, माणवग महा
निहीसखे ॥ २३२ ॥ अर्थ - एक नैसर्पि, बीछु पामूक, बीछु पिगलक, चोंधु सर्वा
न्न, पांचमु महापन्न, ठछु काल, सातमु महाकाल, आठमु माणवकनामे महानिग
नने नवमु सख ए नवना सामान्य पयो नाम कहा ॥ २३२ ॥

हवे जे निधानमां जे थाय ठे ते कहेते मूल - नेसप्यमि निवेसा, गामागर न
गर पट्टणणच ॥ दोणमुहमदवाण, स्वधाराण गिहाणच ॥ २३३ ॥ अर्थ - नै
सर्पिनामा निधाननेविषे निवेसाके० स्थापवानो प्रकार पण ते केजु तोके ग्राम
थाकरादिकनु तेमां ग्रामते जेने फरति बाढीयो थाय ते जाणवुं अने थाकरत
ज्यां छूण प्रमुख नीपजे ते जाणवु तथा नगरते ज्यां राज्यधानी पाय ते जाणवु
पाटणते ज्यां जजने स्थजना मार्गे होय ते जाणवु दोणमुख मन्त्र ते ज्यां जनमा
गेज होय अने थडी गयूतमां कोइ ग्राम न थाय ते जाणवु रुधवार शब्दे फटक
जाणवु जेम ते चक्रयूह गरुडव्यूहादिकनी रचनाये उतरे अने गिहके० घरनी मां
मणी जेणे करी राजादिकना घर माझीये, ए सर्वे प्रकार नेसर्पि निधानमांहे हापउ

मूल - गणितस्तय गीवाण, माणुग्माणस्त ज पमाणच ॥ धन्नस्तय बीयाण, उ
प्यत्ती पमुपए जणिया ॥ २३४ ॥ अर्थ - गणित ते बीनार एटले सोनामार, ला
जिपर, सोपारी प्रमुख तेनी गणित एटले सख्यानु करवु अथवा गणित ते सब
णित व्यकृतितादिक प्रकार जेम गुणाकार नागाकारना जेद जे अकर्मिया, ते सर्व
जाणवु तेमज गीत जे स्वर करणादिक गावाना प्रकार अने मानन मऽप्रमुख ते
नायकी धान्यनु माप करिये उन्मान तुजाकर्ष प्रमुख जे धरिम तेना प्रकार प्रमा
एना विशेष रजो धान्य चोंगीत प्रकारना बीज समस्त तेना उपनवाना प्रकार
ते पांनुकनामा निधाननेविषे जणितके० कहावे ॥ २३४ ॥

मूल - तत्रा द्याहरण विही, पुरिस्ताण जाय जाय महिजाण, आनापय इ
बीरप, पिगलगनिदिग्नि सा जणिया ॥ २३५ ॥ अर्थ - पुरुष अथ स्त्री सब

समस्त आनरण, तेम अथ जे घोडा तथा हाथी ने योग्यआनरणनो विधि ते सर्व
पिंगलकनामा निधानने विपे कह्योते. ॥ १३५ ॥

मूल.—रयणाइ सवरयणे, चउदस पवराइ चक्रवट्टीणं ॥ उप्पज्झंती एगेंदि
याइ पंचेंदियाइच ॥ १३६ ॥ अर्थ.—सर्व रत्ननाम निधाननेविपे चक्रवर्तिना महा
प्रधान चउद रत्न थाय. एमां सात एकेंडिय ने सात पंचेंडियनी उत्पत्ति वर्णवीठे.
अनेरा कहेते के एने प्रजावे महादीप्तिवंत थाय. ॥ १३६ ॥

मूल.—वडाणय उप्पत्ती, निप्पत्ती चेव सब नत्तीणं ॥ रंगाणय धाऊण
य, सवा एसा महापउमे ॥ १३७ ॥ अर्थ.—जेटलां वस्त्रे ते सर्वनी उत्पत्ति, तेम
ज वली वस्त्रगत जे नत्तिके० विशेष तेनी निप्पत्ति एटले नीपजवाना प्रकार, तथा
रंग जे मजीठ कमिराग कसुंवा प्रमुख, तेनी उत्पत्ति. तथा धातु जे लोखंन त्रातु प्र
मुख सात धातु अथवा धोऊणय एवा पाठ थकी वस्त्रादिक धोवानी जे रीति ते
धाम के खुमो वस्त्र आवीरीते धोवुं. अने रेतमी वस्त्र एम धोवुं, उननुं वस्त्र धाम
धोवुं; इत्यादिकसर्व महापद्मनिधाननेविपे जाणवां. ॥ १३७ ॥

मूल.—काले कालत्ताणं, जवपुराणं च तिसुवि वंसेसु ॥ तिप्पसयं कम्माणिय,
तन्नि पयाए हियकराइ ॥ १३८ ॥ अर्थ.—कालनामा निधाननेविपे समस्त काल
ज्ञान ज्योतिपत्तवंधि जे ज्ञान कह्योते ते. अने नव्यके० जे यशे; पुराणके० जे
यथुं. एना उपलक्षणथकी वर्त्तमानकालसंबंधी तीर्थकरना वंश, चक्रवर्तिना वं
श, वलदेव वासुदेवना वंश, ए त्रणे वंश तेनेविपे जे वक्तव्यता अने तिसुविवसेसु
ए पाठथकी अतुक्रमे थयो, यशे अने वर्त्तमानकालना वर्पनी वातनुं कथन. अ
ने क्यांएक जव पुराण च तिसुकालेसु एवो पाठठे; तेथी यशे, यथु अने वर्त्तमान का
लनुं शुचाशुच ज्ञाननुं कह्योते. तेमज तिप्पसयं एटले घट, लोखंड, चित्र, वस्त्र, नापित
शिला ए पाचना प्रत्येके वीश वीश जेद ठे. तेवारे एकशो प्रकारनुं शिष्य, अने कर्म ते
कर्पण तथा वाणिज्यादिक, ते जघन्य मध्यम अने उत्कृष्टना जेदथकी जे प्रजालो
कना हितने अर्थे करवुं; ते सर्व कालनामा निधाननेविपे जाणवुं. ॥ १३८ ॥

मूल.—लोहस्तय उप्पत्ती, दोइ महाकाल आगराणंच ॥ रुपस्त सुवन्नस्तय, म
णि मोत्ति तिलप्पवालाणं ॥ १३९ ॥ अर्थ.—लोह अनेक प्रकारनुं ठे; तेनी उत्पत्ति.
वली रुपुं ने तोनुं प्रसिद्धे. मणी ते चंडकातादिक अने मुक्ता तेमोती. शिला स्फटि
क प्रवाला ते विद्रुम तेना आकर ते सर्व महाकालनामा निधाननेविपे जाणवा.
मूल.—जोहाणय उप्पत्ती, आवरणाणंच पहरणाणंच ॥ सवाय जुद्ध नीई, मा

एतन्ने दमनीर्ष्य ॥ २४० ॥ अर्थ—योद्धा जे शूरवीर पुरुषो ते तेनी उत्पत्ति
ने थारण, सत्ताह एटले खेटक प्रमुख, प्रहरण तरवार, कटारी, जाना, कान
इत्यादिक हथियारना विशेष वजी समस्त जे युद्धनी सामग्री तेनी नीति तथा
दमनीति ते साम, दाम जेवने दम एरीते चार प्रकारनी जे राचनीति कहो जे
सर्ग माणवकनामा निधाननेविषे जाणवी ॥ २४० ॥

मूत्र—नटविहि नामय विही, कवस्त चवविहस्त निष्पत्ती ॥ सखे मद्रादि
स्मिर्त, तुमिय गाणच सवेति ॥ २४१ ॥ अर्थ—नाटय जे नरतादिक सव
तेना विधि, अने नाटकविधि तेने कहिये जे अजिनय वयादिकनो प्रस
अने जेमां धमे, अथे, कामने मोहनु वशीन करेखु हाय, एवी चार प्रकारनी
प्य, अथवा सस्कृत प्राकृत अपभ्रंश सकीर्ण लक्षण तेनी जापाए निरव अथवा
गय, पय, गेय, चाम्य, तेमां गय ते नूटा समराजिर इत्यादिक अने पय ते अनक प्र
गदिक जातिए री पद रचना तथा गेय ते गीतगात्रिदादिक गीत, अने चोखे ते
रन उरण ररिण सन्निह ज्या, ते जनु पारिषि इत्यादिक एवा चार प्रकारनी
तनी विगति ररयाना प्रकार ते सखनामा महानिधानमां न तथा तेमां वनी
दितांगक० युद्धि गदिक, तेनां थग जेटजा प्रकारनां ते तनी उत्पत्ति वराण
दना गानां उच्यमान थाय एक थाचार्य एम कहने के ज ज निगनमां
ने रनु रदित ते त वनु साक्षात् तेज निधानमाद्वन उपजत्रे ॥ २४१ ॥
हर ए नर निगननु सरुप समस्त साधारणपण कहन मूत्र—चक्र
छाया, अक्षुप्त हाय नय रिक्त ॥ वारस दीक्षा मत्रम मठिया नएदी
मुद ॥ २४२ ॥ अर्थ—चक्र शब्द पदनु ते थाव पडइ तनु प्रतिष्ठानक० रदु
अन अक्षुप्तहाय क० थावयाजननु वस्सेव एटने अवपणु न जनु तथा नर
जन रिक्त एटने रिक्तारत्र जना रनी चार याजन दीयक० तावपणु मत्र
न सत्याने एटने थाकार, त वान्दवी ज गगा तन मुखे सदा सदा रद
जा चक्रनीं वरज त नरतसक सात्री पावा फर तगार चक्रनाना माय
चक्रनीनी नगरीए थाविने पातानमा रद ॥ २४२ ॥
वनी ते रदहा हाय ते रदउ मूत्र—वस्नीयमणिकराडा रणय मया
निदानयगिगुना ॥ नमिभूरचक्र नकण, थाणु समग्रयणारयनाया ॥ २४३ ॥
अर्थ—वस्नीयमणिकराडा रणय मया नमिभूरचक्र नकण, थाणु समग्रयणारयनाया
नेति तया रिदित प्रकाशना रत तणरग पण्णिए एटन मद्रिन रदना अन

र्यनी परे चक्रने आकारे लक्षण एटले चिन्हते जेने, बली अनुसमके० समी. वदनके० वारणांनी उपपत्तिके० घटनाते ज्यां, अथवा अणुवम वङ्गो एवा पाठ थकी ज्यां उपमाये रहित वचननी घटना ते, एटले जेनुं स्वरूप वर्णन करवासारु वचननी रचना पण थाय नही, अर्थात् स्वरूप वर्णने शकीये नही इतिजाव अथवा अनुसमय समयप्रत्ये पुञ्जनुं जावुं. अने उपपत्तिके० आवबुते एतावता समय समयनेविपे जेवा पुञ्ज जायते तेवा बली आवेते. परतु तेमां कांइ घटना नथी. अने श्रीगणंगमां अणुसमयुगवाहुवयणति एहवो पावते. ते अणुसमयके० अविषम, जुगके० जुसर तेने आकारे वाटलापणे करीने वाहके० वारसाख मुख नेविपे ज्या. ते अनुसमय जाणवो. ॥ २४३ ॥

मूल.-पत्रिउवमर्चिया, निहिसिरि नामाय तव ते देवा ॥ जेसिं ते आवासा, थकेया आहि वज्राया ॥ २४४ ॥ अर्थ:-पद्मोपमयासुनी स्थिति ए अने जे निधाननुं जेवुं नाम तेवेज नामे ते निधाननेविपे त्यादेवता वासकरेते. तेदेवअन्य कार्यरहित थका जेमनुं अविपतिपणुं मूख्ये पण लाजे नही, एतावता ज्यां ठकुराइ अमोलिकते.

मूल.-एए ते नव निहिणो, पनूयवण रयण संचय समिद्धा ॥ जेवस सुवग वंती, सवेसिं चक्रवट्टीणं ॥ २४५ ॥ अर्थ:-एएके० ए पूर्वेजे नवे निधानोनुं स्वरूप व खाणुं ते नवे निधान प्रगतके० घणुं एवुं जे धन; अनेरत्ननो संचय तेनी समृद्धिएकरी सहितते, ते सर्वचक्रवर्तिउनेनवेनिधान प्राप्त थायते ॥ २४५ ॥ इतिगाथा चतुर्दशकार्य ॥

अवतरण - जीव संख्याउति एटले जीवनी संख्यानुं वज्ञेने चवदसुं द्वार कहे ते मूल:-नमिउं नेमिणाइ जीवसंखं नणामि समयाउ ॥ चेयण जुत्ताएगे, न वव सिद्धा इहाजीवा ॥ २४६ ॥ अर्थ:-श्रीनेमिनाथप्रत्ये नमस्कार करीने एक आठेदेइने जीवनी जे संख्या ते श्रीसिद्धांतथकी नणामिके० कहुंवुं. तेमां चेतना ए युक्त जीव ए प्रथम प्रकार जाणवो. सत्तारमां रहेते नवस्थ अने जे निर्वाण पद पाम्या तेसिद्ध. एरी ते वे प्रकारना जीवो जाणवा. ॥ २४६ ॥

मूल -तसयावराय डुविहा, तिविहा थिपुंनपुसग विजेया ॥ नारय तिरिय नरामर, गइ जेयाउ चउप्रेया ॥ २४७ ॥ अर्थ:-अथवा त्रसने थावरना जेदेकरी वे प्रकारे जाणवा. स्त्री पुरुष ने नपुंसकना जेते करी त्रण प्रकारे जाणवा. नार कादिक गतिना जेदे करी चार प्रकारे जाणवा. ॥ २४७ ॥

मूल:-अहवातिवेय अविगय, सरूवउवा हवति चत्तारी ॥ एग विति चउपणिं दिय रूवा पंचप्यारा ते ॥ २४८ ॥ एएचियठथणिंदिय जुत्ता अहवा ठनू

જલગિ તિલા ॥ વણ તસ સહિયા ઠપ્પિય, તે સત્ત થકાય સવલિયા ॥ ૨૪૨ ॥
 અથવા ત્રણ વેદ ને ચોથુ અવેદ તે સિદ્ધના જીવો મળી ચાર પ્રકાર થાય એકડિયા
 દિકના જેવે કરી પાંચ પ્રકાર થાય છે, ॥૨૪૩॥ એજ પાંચ પ્રકારમાં અનૈશ્વર્ય
 સિદ્ધના જીવો તે જેલિયે તેવારે ઠ પ્રકાર થાય છે અથવા ઇશિવ્યાદિક પાંચ ત્રણ
 જીવો સહિત કરતા ઠ જેવ થાય છે વલી એ ઠ કાયને સાથે સાતમા થકારિ
 સિદ્ધના જીવો મેલવ્યાથી સાત જેવ થાય છે ॥ ૨૪૪ ॥

મૂલ - અમય રસય જરાવચ્ચ, સસેયય પોયયા સમુદ્ધિમયા ॥ ડગ્ગિય તદ્વાચ
 ઇય, જેણ થઈહા જીવા ॥૨૪૫॥ અર્થ - અમજ એટલે જે ક્ષમાયકી ઉપરે એ
 પચી પ્રમુખ, વીજા, રસયકી ઉપજે તે રસજ, સૂક્ષ્મજીવ તત્કાદિકના ઉપન્યા જાણ
 વા. વીજા, જરાયુજ જે જરામા ઉપન્યા મનુષ્યાદિક જાણવા, ચાયા, સત્તેદ હવ
 પરતેવો તેયકી જે ઉપન્યા તે સત્તેદજ પૂકા ઠપ્પઈ પ્રમુખ જાણવા, પાંચમા, પોતજા ઠ
 હાથી પ્રમુખ જાણવા, ઠગ, સમૂદ્ધિમ મદ્ધિકા પ્રમુખ, સાતમા ઠજેદ જે નૂમિકા
 ફોડીને ઉપજે તે ઠજેદજ તે તીડપ્રમુખ જાણવા, તેમ થાવમા કલ્યાતે ઠજ
 તે વસ્પાતજ તે દેવ નારકી જાણવા એરીતે થાવ પ્રકારે જીવો જાણવા ॥૨૪૬॥

મૂલ - પુઢવાઈ પચ વિ તિચ્ચ, પણિવિ હુત્તાય નવવિહા હુતિ ॥ નારય નુત
 તિરિ નર, તિવેય સુરથી પુમેવચ ॥ ૨૪૭ ॥ અર્થ - ઇશિવ્યાદિક પાંચ અનૈશ્વર્ય
 દિક ચાર તેણે યુક્ત નવ પ્રકારે જીવો થાય છે અથવા નારકી તે એક નપુત્તક
 જેજ પાપ છે અને તિયંચ તથા મનુષ્યના પુરુષ સ્ત્રી ને નપુત્તક એવા ત્રણ પ્રકાર
 છે એ સાત થયા તથા દેવતા સ્ત્રી ને પુરુષ વે પ્રકારે એમણ નવ જેવજ થાય છે

મૂલ - પુઢવાઈ થઈ અસન્નિ, સન્નિ વસ તે સમિદ્દ ઇગદસત્ત ॥ પુઢવાઈ યાતસત્તા
 અપક્ક પક્કત વારસદા ॥૨૪૮॥ અર્થ - ઇશિવ્યાદિક પાંચ અનૈશ્વર્ય રિકલેડિયાદિક પ્ર
 ણ એ થાવ થયા, નવમા અસન્ની, વશમા સન્ની એ વશપ્રકાર થયા, તમજ એની સાપ
 તિદ્દ જેના કારિયે તેવારે થય્યાર જેવ થાય છે તથા વલી ઇશિવ્યાદી મામાન પ્રત પ
 થત ઠ પ્રકારના પચાંતા તથા ઠ પ્રકારના અપચાંતા કારિયે તેવાર વારજદ થાય છે

મૂલ - ચારસ ગિ યતણુચ્ચા, તેરસ સુદુમિયરગિદિ ર ઇદા ॥ નિય ચચ ઘન
 ત્તિ સન્ની, અપનન્ત પજન્ત ચવદસદા ॥ ૨૪૯ ॥ અર્થ - પૂવોક્ત ચાર જદ ત પ્ર
 તનુ જે તિદ્દ તેણે સહિત કરતા તેર જેવ થાય છે એક સૂક્ષ્મ ને વીના શાકર એ
 ર જેવ એકેડિયાના તથા રડિ, તડિ, ચચરડિ, અસન્ની, ને સન્ની એ સાત પચાંતા
 ને સાત અપચાંતા મજી ચવદ જેવ થાય ॥ ૨૫૦ ॥

मूलः—चउदस वि अमल कलिआ, पनरस तह अंमगाइ जे अछ ॥ ते अपजत्तग पङ्कज जेदउ सोलस हवति ॥ १०४ ॥ अर्थः—पूर्वे चउद प्रकार क ह्या ते अमलके० मजरहित जे सिद्धना जीवो ठे ते सहित करता पंदर प्रकार थायठे, तेमज अंमजादिक जे आठ प्रकार प्रथम कहा हता तेना पर्याप्ता ने अप पर्याप्ताना जेदे करी शोल प्रकार थायठे ॥ १०४ ॥

मूल—सोलसवि यकायजुता, सतरस नपुमाइ नव अपङ्कजा ॥ पङ्कजा अ छारस, अकम्म जुअ ते इगुणवीसं ॥ १०५ ॥ अर्थ—पूर्वोक्त शोल ने अकाय एट ले कायरहित सिद्ध जीवोयुक्त करतां सत्तर जेद थायठे. अने नपुमाइके० पूर्व नारकी नपुंसकादिक नव जेद कहा हता ते नवने पर्याप्ता ने अपर्याप्ताना जेदे कर तां अठार जेद थया, एनेज अकर्मक सिद्ध सहित करतां ओगणीश जेद थया.

मूल—पुढवाइ दस अपङ्का, पङ्कजा हुंति वीस संखाए ॥ असरीर जुएहि ते हि वीसई होइ एगहिया ॥ १०६ ॥ अर्थ—पूर्वजे पृथ्व्यादिक दश जेद कहा तेनेज पर्याप्ता अपर्याप्ता करतां बीस संख्याए थायठे. तेने अशरीर जे शरीररहि त सिद्धना जीवो ठे तेना सहित करतां एकवीश जेद थायठे ॥ १०६ ॥

मूल—सुदुमिथरजूजलानिल, वाउवणाणंत दस सपत्तेआ ॥ वितिचउ अत्तन्नि सन्नी, अपङ्क पङ्कज वत्तीसं ॥ १०७ ॥ पृथ्व्यादिक पांच ते सूक्ष्म तथा वादरना जेदे करी दश थायठे, एमां अणंतकाय थावी अने अग्यारमो प्रत्येक वनस्पति तथा वेंडियादिक त्रण अने अतंडूी तथा संडूी मली शोल जेद ने पर्याप्ता तथा अपर्याप्ताना जेदे करी वत्तीश थायठे ॥ १०७ ॥

मूलः—तह नरय नवण वण जोइ कप्पगेविङ्गणुत्तरु प्पप्पा ॥ सत्तदस उपण वारस, नवपण ठप्पन्न वेउवा ॥ १०८ ॥ अर्थ—नारकी रत्नप्रज्ञादिकना सात जे द, नवनपति असुरादिकना दश जेद, व्यंतर यक्षादिक आठ, अथवा अणपत्ती आ दिक आठ ए वे मांथी एक अष्टक गणीए. ज्योतिष चंडादिक पांच, कल्प ते सौंथ मांदिक वार. ग्रंथेयक हेठिमादिक नव अने अनुत्तर ते विजयादिक पांच विमान. ए ठप्पन्न जेद वैक्रियना थया ॥ १०८ ॥

मूल—हुंति अडवन्न संखा, तेनर तेरिउ संगया सवे ॥ अपङ्क पङ्क जेहिं, सोलसउत्तर सय तेहिं ॥ १०९ ॥ अर्थ—ते पूर्वोक्त वैक्रियना ठप्पन्न जेदनी संख्या मा नरके० मनुष्य अने तिर्यच मेलवीए तेवारे सर्व अष्टावननी संख्या थायठे. ए नेज पर्याप्ता अपर्याप्ता करता एकशो ने शोल जेद थाय ॥ १०९ ॥

મૂલ - સત્ત્રી હુગ હીણ વત્તીસ સગયં તંસયં યયત્તાજ ॥ તંજવા નવગદુ
 યાસન્ન નવચ ॥ ૨૬૦ ॥ અર્થ - પ્રથમ સુદુન્મિયર ગાથાએ કરી વત્રીશ જેદ
 કહ્યા હતા તેમાંથી સત્ત્રી ને અસત્ત્રી એ વે હોન કરિએ તેવાને ત્રીશ જેદ થાય તે
 શો ને શોલ વેક્રિયની સાથે મેલવતા એકશો ને ઠેતાલીશ જેદ થાયઁ એમ
 કોઈ નવ્ય, કોઈ અનવ્ય, અને કોઈ દૂરનવ્ય તે ગોશાલાદિક જાણવા, અને જે
 તેજ નવે અથવા વીજે ત્રીજે નવે મોઢુ જવાનાને તે આસન્નનવ્ય જાણવા ॥ ૨૬૦ ॥

મૂલ - સત્સારનિવાસીણ, જીવાણ સય ઇમ ઠેતાજ ॥ અપ્પચ પાનિયવ, મિ
 ય સુદહકચીહિ જીવેહિ ॥ ૨૬૧ ॥ અર્થ - સત્સારનિવાસી જીવોના એ એકશો ને
 ય સુદહકચીહિ જીવેહિ ॥ ૨૬૧ ॥ અર્થ - સત્સારનિવાસી જીવોના એ એકશો ને
 તાલીશ જેદ જાણવા તે અપ્પચરે ० પોતાના આત્માનીપરે જહમમપિય કલ
 ઇત્યાદિક જાણીને એ એકશો ને ઠેતાલીશ પ્રકારના જીવોને જે કોઈ શિવ સુલ્ક
 વાંઠના કરનાર જીવોને તેણે પોતાની આત્માનીપરે પાલવા ॥ ૨૬૧ ॥

હવે એ કુનક એજ શાસ્ત્રકારનો કરંજો એવો જણાવવાને અથે ગુરના નામ
 સન્નિત પોતાનુ નામ જણાવેઁ તે પ્રયોજન પૂર્વક ગાથા કહેઁ મૂન - સિરિયમ્
 એય મુણિયડ, વિણેય સિરિનેમિ ચદસૂરીહિ ॥ સપરિહિયડ રડય કુજયમિણ જીવ
 સલાએ ॥ ૨૬૨ ॥ અર્થ - શ્રીયાન્નદેવ નામે મુનિપતિ જે આચાર્ય તેના વિનેપકે
 શિષ્ય શ્રીનેમિચડસૂરિ તેણે પોતાને તથા પરને અથે એ જીવ સલ્યાના કુનકની
 રચના કરીઁ, એટલે સત્તર ગાથાએ કરી કુલકુ વગ્યાણો ॥ ૨૬૨ ॥

અવતરણ - કમ્માડ અઠલે એટલે આત્મકર્મનુ વશોને પન્નરમુ દાર કહેં
 મૂજ - પદમ નાણારણ, વીયં પુણ દત્તણસ્સ આવરણ ॥ તડ યચ વેપળીય, તહા
 ચવચ્ચ ચ માહણિય ॥ ૨૬૩ ॥ પચમમાઝ ગોયં, ઠઠ સત્તમગમતગાયમિહ ॥ વડુત
 મ પપ્પહિત્તેણ, જણામિ અઠમ પાદ નામ ॥ ૨૬૪ ॥ અર્થ - પદનુ જ્ઞાન જ મથા
 દિકુ તેને જે આપરે તે જ્ઞાનાવરણ કહિએ વીજુ દર્શન જ લાચન તન આવર ॥
 દર્શનાવરણ રૂહિએ ત્રીજુ જેણે કરી સુલ્ક અને કુલ્ક વેદિયે તેને વદનીય કહિા તમ
 જ ચોથુ જેણે કરી આત્મા માહ પામે તેને માહનીય કહિા પાચમુ આપુ વાપુવુ
 અવરણ વદય આવે તેથી તેને આપુકર્મ કહીએ ઠઠુ ગૂય તે નાના મહાટા ગદડની
 કહિયે તે ગાત્ર કર્મે જાણવુ, સાતમુ જે ગિન્ન કરે ત અતગાય કર્મ જાણવુ ઇત્તિ
 નગાસનનેરિપે, દવ જેની ઘણી પ્રરુતિઁ તેણે કરીને જણામિકે ० કહીશુ આવના
 સ્યાનરુનેરિપે જે નમપતિ ० નમાડ તેનામ કર્મ ઇતિ ગાથા લ્યાર્થે ॥ ૨૬૩ ॥ ૨૬૪ ॥

અવતરણ - તેસિવરણ પયડીણ અઢવન્ન સયતિ એટલે આત્મકર્મની વત્તર પ્ર

तिष्ठं वशं ने सोत्तुं द्वार कहेते. मूल-पंचविह नाण वरणं, नवनेया दंतण
स्त दोवेए॥अघावीसं मोहे, चचारिय आउए हुंति ॥ १६५ ॥ गोयम्मि दुन्निपंचं
तराय तिगहियं सयं नामे ॥ उत्तर पयडीणेंवं, अघावन्नं सयं होइ ॥ १६६ ॥ अर्थः-
मतिज्ञानादिक पांच ज्ञानने आवरे तेथी पांच प्रकारे ज्ञानावरणीय जाणवुं. वीजुं
चार प्रकारना दर्शनने जे आवरे तथा पांच प्रकारनी निज्ञा जेनायकी उदय आ
वे ते नवप्रकारे दर्शनावरणीय कर्म जाणवु. त्रीजुं साता थने असाताना जेद
यकी वे प्रकारे वेदनीय कर्म जाणवुं. चोयु सोल कपाय थने नव नोकपाय तथा
त्रण दर्शन मोहनीय मली अघावीस प्रकारे मोहनीय कर्म जाणवु. नरकादिक
गतिना जेद यकी आयुर्कर्म चारजेद जाणवुं. उंच नीचना जेद यकी गांज कर्म
वे जेद जाणवु. दानांतरायादिकना जेद यकी अंतराकर्म पांचप्रकारे जाणवु.
थने नाम कर्म एकशोने त्रण प्रकारे जाणवुं. ॥ १६५ ॥ १६६ ॥

हवे उत्तर प्रकृतिना प्रत्येक नाम कहेते. मूल-मश्नुय उंहीमण केवजाणि
जीवस्त आविरिज्जंति ॥ जस्त प्पचावउत, नाणावरणं नवकम्मं ॥ १६७ ॥ अर्थः-
चारप्रकारनो व्यंजनावग्रह थने अर्थविग्रह, ते पांचइंदिय थने ठहुं मन ते अथग्रह,
इया, अथाय ने वारण ए एकेकना चार चार जेद करता ठ चोक्र चोवीश जेद
थायते, तेनी साथे चार व्यंजनावग्रह जेजा करिये तां मति ज्ञानना अघावीश जेद
थायते. अहरभुत, अन्नहरभुत, सङ्गीभुत, अतंङ्गीभुत, सम्यक्भुत, असम्यक्भुत,
सादिभुत, अनादिभुत, सपर्यवसितभुत, अपर्यवसितभुत, गमिकभुत, अगमिकभु
त, अंगप्रविष्टभुत, अन्नंगप्रविष्टभुत, एरीते चवदप्रकारनां भुतते. अथवा पञ्चवइत्या
दिक वीशप्रकारना भुत ने आवीरीतेते. पर्यायभुत, पर्यायसमासभुत, अहरभुत,
अहरसमासभुत, पदभुत, पदसमासभुत, संयातभुत, संयातसमासभुत, प्रतिप
त्तिभुत, प्रतिपत्तिसमासभुत. अनुयागभुत. अनुयागसमासभुत, प्राज्ञभुत, प्राज्ञ
समासभुत, प्राज्ञतप्राज्ञभुत, प्राज्ञतप्राज्ञसमासभुत, वस्तुभुत, वस्तुसमासभुत,
पूर्वभुत, पूर्वसमासभुत. एरीते वीशजेद भुतज्ञानना जाणवा, तथा अनुगामि,
अननुगामि, बद्धमान, हीयमान, प्रतिपात्ति ने अप्रतिपात्ति ए ठ जेद अविज्ञानना
जाणवा. तथा कलुमति थने विपुजमतिना जेद यकी वे प्रकार मनपर्यवज्ञानना
जाणवा, थने केवज ज्ञाननो एरुज जेद ते. अन्य ज्ञानोनेविषे जेटुं क्योपशम
होय नेटुं ज्ञान थायते. थने सर्वथा ज्ञानावरणीयना ह्ययकीज जेनु उपजनु थाय
ते केवजज्ञान. ए पांच ज्ञानना जेद सामान्ये कहा. हवे गाथार्ये कहेते. जीवस्तकं०

प्रवचनसारोद्धार

जीवने ए ज्ञानने आवरिये रुधिये जेना प्रजावथकी ते ज्ञानावरणीय कर्म व
 मूल -नयणे यरोहि केवल, दसण आवरण य नवे चउहा ॥ निदापय
 उहा, निदाय डरुच थीणकी ॥ १६८ ॥ अर्थ -नयन शब्दे चरु तेनु आवरण
 लोचन तेने आवरे ते चक्रुदर्शनावरणीय, अने इतर जे बीजी अन्व इडियतु
 हणे ते अचक्रुदर्शनावरणीय अवधिदर्शनने आवरे ते अवधिदर्शनावरण
 वाय एम केवलदर्शनने आवरे ते केवल दर्शनावरण एरीते दर्शनावरणीय
 जेवे थाय हवे पांच निडा कहेवे त्या प्रथम सुखे चीपटीना वजाडवा थकी ना
 उठे ते निडा, बीजी यणा थका थकी जागृत थाय ते निडानिडा, त्रीची डुरताते
 एक निडा बीजी निडानिडा एम इहापण विरुक्त प्रचला ते वेता अने उनाप
 निडा थावे ते प्रचला समजवी, तथा चौथी चालता हालता निडा थावे ते प्र
 जा प्रचला जाणवी पांचमी स्त्यानर्हि ते जे दिवसे वात चितवी होय ते रात्रि
 करे, राजाना हस्तिना दनुसल काढनार शिष्यनीपरे जाणवु ए निडामां वासुदेवना
 वजयकी अर्थ बल होय ठे ए नव प्रकार थया ॥ १६८ ॥

मून -एयमिह दरिस्तरा वरण मेयमा वरइ दरिस्तरा जीवे ॥ सायमसा
 उहा, वेपणिय सुह डहनिमित्त ॥ १६९ ॥ अर्थ -ए नव प्रकारनु दर्शनावरण
 जीवना पूर्वोक्त दर्शनगुणते तेने आवरे ढाकी मूके वजी जाता अने अज्ञाताना
 वे करी वे प्रकारे वेदनीय कर्म ते सुख तथा डखनु निमित्त कारण न ॥ १६९ ॥

हरे माहनीयकर्म कहेवे मून -कोहो माणो माया नानोणताणुवधिणा
 उरो ॥ एरमप्यश्चकाणा, पञ्चकाणाय सजजणा ॥ १७० ॥ अर्थ -काथ, मान
 माया अने लोच ए चार जे अनता सत्तारनु अनुवध करे ते जेने उत्पन्न थया वनी
 ज्यांसुधी ते प्राणी जीवतु रहे त्यासुधी तेनीसाथे रहे, अने नरकगतिना कारण थाय स
 म्यस्त्वनु रुधन करे एटले सम्यक्त्व थाववा न थापे तेमां अनतानुवधी काथ ते
 वेतनी स्फुट समान जाणवो अने अनतानुवधी मान ते पाखाणना थानना स
 मान जाणवु तथा अनतानुवधी माया ते महानिवड वांशना मून समान नाच
 बी, तथा अनतानुवधि लोच ते रुमिना रग समान जाणवो ॥ १७० ॥

एवके० एरीते वजी अग्रत्याख्यानीयानावरण जे अणुवतरूप पञ्चग्वानन आ
 वरे एना उदयथी जोर कोइ पञ्चखाण करी शके नही ए उपना थया एक्कर त
 थी रहेजे, तिर्यचनी गतिना कारण थाय तेमा अग्रत्याख्यानी काथ न पृथ्वीना
 स्फुट समान जाणवा, अने अग्रत्याख्यानी मान त अस्थि समान नाणवु वन

અપ્રત્યાશ્વાની માયા તે મેંદાના શિંગડા સમાન જાણવી. તથા અપ્રત્યાશ્વાની લોજ તે કાદવ સમાન જાણવો.

હવે જે જીવના સર્વ ધિરતિરૂપ ગુણને ધાવરે તે પ્રત્યાશ્વાનાવરણ જાણવું, એ ઉપન્યા ઠતાં ચાર માસ સુધી રહેઢે, એ મનુષ્યની ગતિનું કારણ થાય ઢે. તેમાં પ્રત્યાશ્વાની ક્રોધ તે વેલુની રેલા સમાન જાણવો, ઢને પ્રત્યાશ્વાની માન તે કાઠ સમાન જાણવું. તથા પ્રત્યાશ્વાની માયા તે ગોમૂત્રિકા સમાન જાણવી. વલી પ્રત્યાશ્વાની લોજ તે રંજન સમાન જાણવો.

હવે સંજ્વલન તે કિંચિત્તમાત્ર દીપે, ઉપરાંત ઉપશ્મિ જાય. તે ઉપન્યા ઠતાં ઘણામાં ઘણો રહે તો પત્તર દિવસસુધી રહે ઢે. દેવની ગતિનું કારણ થાય, યથાશ્વાત ચારિત્રનું રંધન કરે. તેમાં સંજ્વલનો ક્રોધ તે પાણીની રેલાસમાન જાણવો. ઢને સંજ્વલન માન તે નેત્રની લાકમી સમાન જાણવું; ઢને સંજ્વલનની માયા તે વૃહ્દની અવલેહિકા સમાન જાણવી ઢને સંજ્વલનનો લોજ તે હલડના રગ સમાન જાણવો.

મૂલ.—સોલસ ઢમે કસાયા, ંસો નવ નોકસાયસંદોહો ॥ ઢઢી પુરિસ નપુંસ ગ, રૂવં વેયત્તયં તંમિ ॥૨૭૧॥ અર્થે:—એ સોલ કપાય કહ્યા. હવે વલી નવ નોક પાયનો સંદોહકે સમૂહ દેલાઢેઢે. ઢઢી શબ્દ સ્ત્રી, તેનો જે વેદ તે સ્ત્રીવેદ જાણવો. જેના ઉદયથકી પુરુષપ્રત્યે અનિલાપ થાય ઢે. વીજો પુરુષવેદ તે, જેના ઉદયથકી સ્ત્રીપ્રત્યે અનિલાપ થાય તે જાણવો. ત્રીજો નપુંસકવેદ, જેના ઉદયથકી પુરુષ તથા સ્ત્રી વંને પ્રત્યે અનિલાપ થાય. કારિસ, તૃણ, ને નગર દાહ સમાન અનુક્રમે ંવે સ્વરૂપે એ ત્રણે વેદ જાણવાં. ॥૨૭૧॥

મૂલ.—હાસરઢ અરઢ નય સોયં ઢુગંઢ તિહાસ ઠકમિમં ॥ દરસિણ તિગંતુ મિઢ,ત મીત સંમત જોંણ ॥ ૨૭૨ ॥ અર્થે:—કારણ ઉપન્યે અથવા કારણ ઉપન્યા વિના નયન વિકાર ઉપજે, હાસ્ય ઢાવે, તે હાસ્યમોહનીય જાણવી. તેમજ કોઢરુ સુખનું કારણ ઉપન્યે અથવા કારણ ઉપન્યાવિના સ્વજાવે સુખનું વેદવું તે વીઢું રતિમોહનીય કર્મ જાણવું. ત્રીઢું એ થકી વિપરીત તે અરતિમોહનીયકર્મ જાણવું. ચોઢું ઢહ લોકાદિક સકારણ અથવા કારણ વિના મનમાં નય ઉત્પન્ન થાય તે નયમોહનીયકર્મ જાણવું. પાંચઢું ઢ્ટવિયોગાદિક જનિત અશ્રુપાત શોક ઉપજે તે શોકમોહનીયકર્મ જાણવું. ઠઢું વીજત્સગંધને ઢોગે પ્રાણીને છુગુપ્તા ઉપજે તે છુગુપ્તામોહનીયકર્મ જાણવું. એ હાસ્ય પટ્ક જાણવું. હવે દર્શન ત્રિક તે, મિથ્યાત્વ મિશ્ર ને સમ્યક્ત્વરૂપ અવિશ્ઢ અર્ધવિશ્ઢ ને શ્ઢ પુંજત્રિક રૂપ જા

प्रवचनसारोद्धार.

एषा अनुरुमे मित्यात्वं ते श्रीगीतराग प्रणीत तत्त्वने सर्वदे नही, अने निरं
 प्रजावे श्रीजिनोक तत्त्व उपर राग पण न होय अने देव पण न होय तत्त्व
 ते जीवादिक तत्त्वने विपे रुचिनु करवु एतमकितने योगे मया त्रण थाय ॥२३॥
 मूल-इयमोह अछीसा, नारय तिरि नर सुराउय चउक ॥ गोपनीय उव
 अतरायंतु पचरिह ॥ २३३ ॥ अर्थ-एरीते मोहनीयकर्मनी अछावीश उतर
 कृति कही अने नारकी, तिर्यंच, मनुष्य तथा देवताना आयुष्यना जेद सवरीश
 पुरुर्मनी उत्तरप्रकृति चार कहीते उच अने नीचना जेदयकी गोत्र कर्मनी उतर
 प्रकृति वे प्रकारेज जाणवी अने अतराय पाच प्रकारे तेज सूत्रकार कहेते ॥२३४॥
 मूल-दाव नलहे लाहो, न होइ पापइ न जोग परि जोगो ॥ निरविविज तन
 होइ अतराय प्पजावेण ॥ २३४ ॥ अर्थ-वति सामग्रीए तथा उता पात्रने सग
 ने दान थापी शके नही ते दानातराय जाणवु उति वस्तुए थापनार थापना
 होय पण जेना उदयथी प्राणीने ते वस्तुनी प्राप्ति न थाय ते लाजातराय जाणु
 जोगनी वति सामग्रीये पण जोगवी शके नही ते जोगातराय जाणवु तेमन न
 ली गृहणी प्रमुख उपजोगनी सामग्री वतिए पण उपजोगवी न शके ते उपजा
 तराय जाणवु शरीरे गाढो निरोगी पुष्ट उतो पण अशक्त, तृण मात्र जानी नई
 के ते वीर्यातरायना प्रजाव जाणवो ॥२३४॥
 इने नामकर्मनी प्रकृति जेटले प्रकारे थाय ते अनुरुमे देखाडेते मूल-नाने
 वापाजीसा, नेयाण अहव होइ सत्तही ॥ अहगा गिहु तेणउई तिग अहिप स
 पंदवइ अहवा ॥ २३५ ॥ अर्थ-नामकर्मनेविप वेतालीश उत्तरप्रकृतिना जे
 थयरा सडसव हायते, अथरा वजी व्याण पण थायते अथरा एरुशन त्र
 पण थायते, तेमां प्रथम वेतालीश प्रकृति कहेते ॥ २३५ ॥
 मूल-पडमा वायालीसा, गइ जाइ सररी अगुवगेय ॥ वरण मयायण सर
 यण सगण नामच ॥२३६॥ अर्थ-प्रथम वेतानीश प्रकृति ते आगीरीने गति नाकि
 तु ते, आगारिकादिक, अगोपाग, वयन, सघातन, सघयण सस्थान नाम
 मूल-तह वन गय रत फास नाम अगुरु लडुथच वायव ॥ उवराय प
 या, पुपुविक्रमास नामच ॥ २३७ ॥ आयावुजोयविहाय गर्इ तसथावगनिहाय
 ॥ वापर सुद्धम पऊता पऊतच नायवं ॥ २३८ ॥ पत्तेय साहारण, थिर मदि
 सुनच नायव ॥ सूनगदूनगनाम, सुसर तह दूसरचेय ॥ २३९ ॥ आएडम
 ऊ, जतकिती नाम अतस कितीय ॥ निम्माण तिउयर, जयाणवि हुनिमन

या ॥ १८० ॥ अर्थ.—तेमज वर्ण, गंध, रस, स्पर्श, अगुरुलघु, उपघात, पराघात, आनुपूर्वी, श्वासोश्वासनाम, आतप, उद्योत, विहायोगति, त्रस, यावर, वादर, सूक्ष्म, पर्याप्त, अपर्याप्त, जाणवा. प्रत्येक, साधारण, स्थिर, अस्थिर, शुभ, अशुभ, जाणवु. सुजग, दुर्जगनाम, सुस्वर, दुस्वर, आदेय, अनादेय, यश. कीर्त्तिनाम, अयश. कीर्त्तिनाम, निर्माण अने तीर्थररनामकर्म, ए वेतालीश जेदना नाम कहा ॥ १८० ॥

हवे ए वेतालीश जेदना बली प्रतिजेद थाय ते कहेठे:—मूल.—गइ होइ चउ पयारो, जाईविय पंचहा मुण्येव ॥ पंचय हुंति सरीरा, अगोवगाइ तिन्नेव ॥ १८१ ॥ अर्थ.—गम्यते एटले जवुं प्राणी ए जे एनेविपे एटला माटे एने गति कहिये. ते देवादिकना जेदयकी चार प्रकारे ठे. जाति ते एकेडियादिकना जेद यकी पांच प्रकारे जाणवी शरीर ते आदार्किक, वैक्रिय, आहारक, तेजस ने कर्मण एपांच जाणवां. अंगोपांग ते तेजस तथा कर्मण ए वे शरीरने होतां नथी, माटे आदार्किकादिक त्रण शरीरनांज होय ठे तेथी त्रणज जाणवां. ॥ १८१ ॥

मूल.—उत्संवयणा जाणसु, संगणा विय हवति ठवेव ॥ वन्नाईण चउकं, अगुरु लहु वघाय परघाय ॥ १८२ ॥ अर्थ.—संहनन ते वज्ररूपन नाराच, रूपननाराच, नाराच, अर्धनाराच, कीलिका, अने सेवार्त्तरूप ए अस्थि रचना विशेष जाणवा. संस्थान ते समचतुरस्र, त्र्यश्र, सादि, वामन, कुञ्ज अने दुंमक एवे नामे ठ होयठे. वर्णादिक चार ते आवीरीते. वर्ण, गंध, रस ने स्पर्श. अगुरुलघु ते जेना उदययकी प्राणीनुं शरीर जारी अने हजवुं पण न थाय तेअगुरु लघु. अने उ पघात नाम कर्म तेने कहिए, जेना उदयथी जीव उपघात एटले विनाश पामे ते विनाश पण पोतानाज शरीरे करी थाय. जेम पडजीनप्रमुख निकले, ते जाणवु. पराघात नाम कर्म ते जेना उदयथी पोतायकी बलवंत जे होय तेने पण ड निर्निहय होय; कोइ सन्मुख जोइ शके नही, कोइ सामो बोली शके नही ॥ १८२ ॥

मूल.—अणुपुवी चउजेया, उस्तासं आयवच उज्जोयं ॥ सुहयसुहा विहगई, तसाय वीसंच निम्माणं ॥ १८३ ॥ अर्थ.—आनुपूर्वीपण गतिनीपरे चार प्रकारे जाणवी. पण एटलुं विशेषठे के जीवे जे गतिनुं आयुष्य बांध्युं होय ते गतिनेवि पे दोरिए बाधि वृष्णादिकने जेम खेंची लइ जइए तेम खेंचीने लइ जाय ते चार गति आश्री चार अणुपूर्वी जाणवी. जेना उदययकी जीव श्वासोश्वास लेवानी समयाइए करी सहित थाय ते उश्वास नाम कर्म जाणवुं. जेना उदययकी पोते अतापवंत यको पण अनेरा जीवोने ताप उपजावे. जेम सूर्यनुं मांझनुं

પૃથ્વી કામિક જીવ તે પોતે શીતલથકા પરને તાપ વપજાવે છે, તેની પાંચ
વપજાવે તે થાતપ નામ કર્મ જાણવું, જેના ઉદયથકી જીવના યગ ઉદાત્ત
થાય, જેમ દેવતા યતિને ઉત્તરવૈક્રિયે જ્યોતિષિ તથા સ્વજૂયા પ્રમુલના રૂપ
દીપે તે ઉદ્યોત નામ કર્મ જાણવું શુનને અશુન વિહાયો ગતિ તેમા શુન વિહા
ગતિના ઉદય થકી ગજ વૃષ્ણાદિકની પરે જલી ગતિ પાયઝે થને અશુન વિહ
યોગતિના ઉદયથકી સ્વર શૂકરાદિકની પરે માઠી ગતિ પાયઝે

ત્રસાદિક વીશ તે ત્રસ દશક તથા સ્થાવર દશક તેમા ત્રસનામ કર્મના ન
યયકી પ્રાણી કે ઇંડિયાદિક જાવ પામે, વાઢરના ઉદયથકી જીવ વાઢરપણુ
હે જે પોતપોતાની પર્યાપ્તિ પૂરણ કરે તે પર્યાપ્તનામ કર્મ, પ્રત્યેક જાવ પ્રાણી પત
તે પ્રત્યેકનામકર્મ, જેના ઉદયથકી દાત પ્રમુલને સ્થિરપણુ થાય તે સ્થિર નામ
કર્મ, જેના ઉદયથકી નાનીની ઉપરના અગને શુનપણુ હોય તે શુનનામકર્મ,
જેના ઉદયથકી સમસ્ત પ્રાણીને ઇષ્ટથાય તે સાંજાગ્યનામ કર્મ, જેના ઉદયથકી
મનોહર સ્વર થાય તે સુસ્વરનામ કર્મ, જેના ઉદયથકી તેનું વચન સમસ્ત જાવ
ગ્રાહ્ય થાય તે આવેષનામ કર્મ અને જેના ઉદયથકી યજ્ઞ ક્રીનિએ કરીસહિત પાર
તે પશુ નામ કર્મ એ ત્રસ દશકો કહ્યો એ થકી વિપરીત સ્થાવર દશક છે જેના
ઉદયથકી જીવ પૃથ્વીાદિકપણુ પામે તે સ્થાવર નામકર્મ એમ સર્વ દશકના
વિપરીતપણે જાણવા એટલે સૂક્ષ્મ, અપર્યાપ્ત, સામાન્ય અસ્થિર, અશુન તે ન
નીચકી નીચે પાદાદિક, અચ્ચવ, અશુન હાય ધર્માગ્ય તે ધુનાગ્યના ઉદયથકી
જીવ ધુનાગ્ય થાય, ડમ્બર, થનાવેય, અચ્ચ તે કાશ્વુ ઘણુ ન જતુ કલા દશ
પણ પશુ મલ્લે નહીં એ સ્થાવર દશક કહ્યો નિર્માણ તે મૃત્તગરના પર આવે
પણા અગ જે ઠામો ઠામ રહે તે જાણવું ॥ ૨૦૩ ॥

મૂન -તિથિપરેણ સહિયા, સત્તઠીએ હવતિ પયડીડ ॥ સમ્મામીમહિવિના તર
ના સેત કમ્માણ ॥ ૨૦૪ ॥ અર્થ -એ પૂર્વોક્ત પ્રકૃતિને તીર્થકરનામ રૂમ કરી મહિવ
કરિએ તેવારે નામકર્મની શડસઠ પ્રકૃતિ પાયઝે તથા જોષ માત કર્મની ન પનાવન
કૃતિ છે તેમાયી સમ્પત્તિ અને મિત્ર પિના જોષ કર્મની ત્રેપન પ્રકૃતિ પાયઝ ॥ ૨૦૫ ॥

મૂન -એ વીસુત્તરસય, વધેપયઢીણ હાડ નાયવ ॥ વધણ સપાયાગિય મો
રગદ્દણેણ ઇદ્ ગદ્દિયા ॥ ૨૦૫ ॥ અર્થ -એમ શડસઠ તથા ત્રેપન મેનયાયકી અગ
કર્મની એકશાં ને વીશ પ્રકૃતિ વધનેરિયે પાયઝે તે જાણવી ઇહાં કાડ રૂઢગક અગ
ન જેવારે વેતાજીશ પ્રકૃતિ કહી તેવારે તેમાં વધન અને સવાનન પ્રકૃતિ કહી ॥

अवतरण—कम्मविई सावाहति एटले कर्मनो अवाधाकाल तेणेकरी त
 कर्मनी स्थितिनु वर्णेने अठारमु द्वार कहेवे मूल—मोहे कोडाकोडी, सत्त
 स नामगोयाण ॥ तीसयराण चउएह, तेत्तीस यराइ आवस्स ॥ २९४
 अर्थ—मोहनीयकर्मनी स्थिति सित्तेर कोडाकोडी सागरोपमनी तथा नाम
 गोत्रनी बीज कोडाकोडी, अने इतरके वीजा ज्ञानावरणीय, दर्शनावरणीय,
 नीय अने अतराय ए चार कर्मनी प्रत्येके त्रीज कोडाकोडी सागरोपमनी स्थि
 जाणवी अने आयुर्कर्मनी तेत्तीस सागरोपमस्थिति जाणवी ॥ २९४ ॥

मूल—एसा उक्कोस विई, इयरा वेयणिय वारसमुहुत्ता ॥ अउचनाम गोते सुने
 ए सुमुहुत्ततो ॥ २९५ ॥ अर्थ—ए यावकर्मनी उल्लुट स्थिति कही अने इयराके
 इतर ते जघन्य स्थिति तो वेदनीय कर्मनी वार मुहुत्त, अने नाम तथा गोत्रकर्म
 याव याव मुहुत्त शेष ज्ञानावरणीय, दर्शनावरणीय, मोहनी, आयु ने अतराय
 ए पांचकर्मनी जघन्यस्थिति एक एक अतरमुहुत्तनी जाणवी ॥ २९५ ॥

मूल—जस्स जइ कोडिकोडीउ तस्स तेत्तिय सपाणि वरसाणि ॥ हाइ अवाधाक
 लो, आवनि पुणो नवति जागो ॥ २९६ ॥ अर्थ—जे कर्मनी जेटली कोडाकोडी स्थि
 ति तेने तेदजा वर्षना शेकडा अवाधाकाल होय, अने आयुर्कर्मना अवाधाकाल
 चयनो त्रीजो जाग होय केमके आयुष्यना वध वर्तमान आयुष्याने त्रीजे जागे पाय
 पडुक्त ॥ सोवक्कमाउ यापुण, सेसति जागे हवा नवमजागे ॥ सत्तावीमे मवा, अत
 मुहुत्तति मेवारि ॥ २९६ ॥ इति गाथा त्रयार्थ

अवतरण—वायालीसाउ पुत्रपयडीउति एटले वतालीश पुण्यप्रवृत्तिनु वर्णो ने
 थोगणीशमु द्वार वराणेवे मूल—माय उच्चागोय, नरतिरि देराउ नाम एयाउ ॥
 मणुयइग देवइग, पचिविय जाइ तणुपणम ॥ २९७ ॥ सातावेदनीय उच्चगात्र, म
 नुप्यायु, तिर्यचायु, अने देगायु, हरे एमा नाम कर्मनी जेटली प्रवृत्ति वे ते रुहेवे
 मनुष्यगति, मनुष्यानुपूर्वी, देवगति, देवानुपूर्वी, पचडियजानि आदारिक वेकि
 य, आहारक, तेजस ने कर्मण ए पांच शरीर जाणवा ॥ २९७ ॥

मूल—थगापगतिगणिय, सययण वळरिसहनाराय ॥ पढमचिय सत्ताण, वत्ता
 वक्क सुपसउ ॥ २९८ ॥ अर्थ—आद्यना त्रण शरीरना थगोपाग, वज रूपननाय
 तययण, समचनुरस्स सत्ताण, सुप्रशस्त केजनो वर्ण, गध, रस ने स्पर्श ॥ २९८ ॥
 मूल—थयुरज्जु परायाय, उस्तास थायवच उल्लोय ॥ सुपसउ विद्दगग
 स्ताइ दसगव निम्माण ॥ २९९ ॥ अर्थ—थयुरुज्जु, परायात आमाआत

आतप, उद्योत, सुप्रशस्त, शुनविहायोगति, त्रसदशक, ते आवीरीते. त्रस, वादर, पर्याप्त, प्रत्येक, स्थिर, शुन, शुनग, सुस्वर, आदेय, ने यश ए त्रसदशक अने निर्माण.

मूल - तिष्ठपरेण सहिया, पुत्रप्यडीउ हुंति वायाला ॥ सिवसिरि कडक्कियाणं, सयावि सत्ताण मेयाउ ॥ ३०० ॥ अर्थ:- तीर्थकरनाम कर्म सहित वेतालीश पुण्य प्रकृति होयते ते मोह लब्धीए जेने सन्मुख जोयुंते. एवा प्राणी तेने ए सदा पायते.

अवतरण:- वासीई पाव पयडिउत्ति एटले व्यासी पाप प्रकृतिनुं वशोने वीशमुं द्वार कहेते मूल.- नाणंतराय दसगं, दंसण नवमोह पयड ठवीता ॥ अस्सायंनिर याउ, नीयागोएण अडयाला ॥ ३०१ ॥ अर्थ:- मतिज्ञानावरण, श्रुतज्ञानावरण, अवधिज्ञानावरण, मनपर्यवज्ञानावरण, केवलज्ञानावरण, दानांतराय, ज्ञानांतराय, जोगांतराय, उपजोगांतराय, वीर्यांतराय, तथा चार दर्शन ने पाच निष्कामली नवप्रकारे दर्शनावरण कर्म. तथा सन्धक्त्वने मिश्रटाली शेष ठवीश प्रकृति, मोह नीयनी असातावेदनीय, नरकायु, ने नीचैर्गोत्रेकरी सहित अडतालीश जेद यया.

मूल - नरयडुगं तिरियडुगं, जाड चउक्कं च पंच संघयणा ॥ संताणा विय पंचउ वन्नाड चउक्क मपसठं ॥ ३०२ ॥ अर्थ:- नरकगति, नरकानुपूर्वी, तिर्यचगति, तिर्यचानुपूर्वी, एकेडियजाति, वेडिडियजाति, त्रैडियजाति, चउरेडियजाति, कपन नाराचादिक पांच संघयण, न्यग्रोधादिक पाच संस्थान, अग्रशस्त वर्णादिक चार.

मूल.- उवधाय कुविहयगई, यावर दसगेण हुंति चउतीता ॥ सव्वाउ मिजियाउ, वासीई पावपयमीउ ॥ ३०३ ॥ उपधातनाम, अशुनविहायोगति, यावर दशक कहे ते, यावर, सूक्ष्म, अपर्याप्त, साधारण, अथिर, अशुन, दानाग्य, सुस्वर, अनादेय अने अयश ए दश मेजविए तेवारे नरकदिकादियकी मांमी इहां मुधी चोत्रीश पायते. अने अडतालीश प्रयमनी सर्व मेजवता व्यासी पाप प्रकृति पायते इतिगाथात्रयार्थः

अवतरण.- नाव ठक्कं च पडिजेय एटले प्रतिजेदे करी सहित ठ नायनुं वजोने एरुवीशमुं द्वार कहेते. मूल - नावाठ ज्ञावसमिय, खडय खउवसम उदय परिणा मा ॥ इनवछारिगवीता, तिगजेया सन्निवाउय ॥ ३०४ ॥ अर्थ - विशिष्टहेतुयकी सज्जावयकी अथवा प्राणीने ते ते स्वरूपे होय ते नाव परिणामनुं विशेष जाणवु. अथवा ए उपशमादिक पर्याये जे होय ते नाव जाणवो. इहा च शब्द अवधारणने अर्थ ठे, त्या पहेजो जस्म ठन्न अग्निनीपरे जे अथव्या प्रदेजे होय पण उदयनो अजाव एवो उपशम ते मोहनीयनो ज याय पण शेष कर्मने उपशम न थाय. ते कारणे मोहनीयने उपशमे यपो ते उपशमिकुजाव जाणवो. बीजो मोहनीयना क

यथकी ययो ते ह्याधिक जाव त्रीजो केटलाक कर्मनो ह्यथ अने केटलाकना उग्र
म तेणे करी ययो ते ह्यायोपशमिकजाव चोयो आठ कर्मने पोताना उग्रमनी
पहोंच्योठे तेनो पोताना स्वरूपे करी अनुभववो ते उदय, तेणेकरी निपत्या न
उदधिकजाव जाणवो पाचमो परिणमबु ते कोइक रीते प्रथमनी अवस्थान
की आगली अवस्थानेविपे जाबु ते परिणाम तेने विपे जे निपत्या ते परिणाम
जाव जाणवो ठो सस्यक्प्रकारे करी निपतन के० एकमो मजवा ज्याठे त तत्र
पात, घणा जाव एकमो मत्याठता ए ठोजाव निष्पन्न थायठे एमा पाच जावना
अनुक्रमे वे, नव, अठार, एकवीश ने त्रण ए जेद जाणवा, अने ए सर्व जाव
एकमो मजवायकी ठो सन्निपातजाव केहेवायठे ॥ ३०४ ॥

उपशमिकना वे जेद अने ह्याधिकना नव जेद कहेठे मूल -सम्मचरणावि
पढमे, दसणनाणाइ दाण लाजाय ॥उवजोग जोग वीरिय, सम्मचरित्ताणि व विप
॥३०५॥ अर्थ -दर्शन सत्तकना उपशमयकी सम्यक्त्व थाय अने चारित्र माहनीय
उपशमे चारित्र थायठे ए वे जेद पढमेके०पहेलो उपशमिकजावनेविपे थायठे त
या दसण नाण ए सूत्र ते सूचकमात्र तेथी दर्शननाण शब्दे केवल दर्शन न केवज
ज्ञान लेबु तथा दानादिक पाच प्रकारनीलब्धी ते पचविध अतरायना ह्ययकी था
यठे एम ह्याधिकसम्यक्त्व पण सत्तकना ह्ययकी थायठे, एम ह्यायकचारित्र त
पण चारित्रमोहनीयना ह्ययकी थायठे एनव बोल वीजे ह्यायक जावे थायठे

हवे ह्यायोपशमिकना अठार जेद कहेठे मूल -चवनाणा नाणतिग, दसणतिग
पचदाण लक्ष्मी ॥ सम्मत्त चारित्त, च सजमा सजमो तइए ॥३०६॥ अर्थ -मया
दि चार ज्ञान तथा मत्यादिक त्रण थज्ञान, दर्शनत्रिक ते चक्रुदर्शन, अचक्रुदर्शन
ने अवधिदर्शन लक्षण जाणवु तथा दान, लाज, जोग, उपजोग ने वीर्य ए पाच
लब्धी, इहा ए विशेषठे के ह्याधिकजावनेविपे कोइ कहेठो के दानादिक पाच ज्ञान
पूर्वह्यापिक जावे कही, तो इहा वली ह्यायोपशमिक जावे केहेता थका विराज उ
पजेठे त्या ए उत्तर जे, दानादिक लब्धी वे प्रकारे ठे, अतराय कर्मना ह्यय थायकी
ह्यायकजब्धी केवजीने थाय तथा ह्यायोपशम लब्धि जे कही ते उग्रस्थाने थायठे
ए पन्नर थया अने सोजमु सम्यक्त्व पण सत्तकने ह्यायोपशमे थायठे अने सत्तमु
ह्यायोपशमे उरजा चारित्र सामायिकादिकचार थायठे, तेमज अठारमु सयमात्तप
म रूप देशविरतिचारित्र ते अग्रत्याख्यानावरण कपाय मोहनीयने ह्यायोपशमे था
य ए अठारजेद त्रीजा ह्यायोपशमिक जावना थया ॥३०६॥

हवे उदयिक जावना एकवीश जेद कहेते. मूलः—चउगइ चउकताया, जिंगनि
 थं जेतउक मन्नाणं ॥ मिउत्तम तिउत्तं, अत्तंजमो तह चउउंमि ॥३०॥ अर्थ.—
 गतिप्रमुख सर्वे चोये उदयिक जावे थायते. त्यां गतिचार ते नामकर्मना उदययकी
 जीवने होय. अने चार कषाय ते कषायमोहनीयना उदययी थाय, जिंग त्रण पण
 मोहनीयना उदययी संजवे, अने जेइया ठ ते जे कहेते के योगपरिणाम ते जेइया
 तेने मते तो योग त्रणनुं उपजावनार जे कर्म तेना उदययी जेइया समजवी. अने
 जे कहेते के कर्म निष्पंद जेइयाते तेने अतिप्राये तो आठकर्मना उदययकी जे
 इया समजवी. जेम संतारीने अतिइपणु ते आठ कर्मना उदययकी होयते. एक
 वली कषायनो निष्पंद ते जेइयाते एम कहे ते; तेना अतिप्राये तो कषाय मोहनी
 यना उदययकी थायते. ए सत्तर थया अने अठारमुं अज्ञान, योगणीशमुं मिथ्यात्व
 वीशमुं अतिइपणु अने एकवीशमुं अविरति अत्यंमपणुं. तेमां अज्ञान ते विप
 रीत बोधरूप जे मति अज्ञानादिक त्रण ते ज्ञानावरण मिथ्यात्व मोहनीयना
 उदययकी थाय. अने प्रथम जे अज्ञानत्रिक ह्यापोषमिक जावे कह्यो हतो ते
 वस्तुना अवबोध मात्रनी अपेक्षाये समस्त वस्तुनुं जाणपणुं विपरीत जावे तथा
 अविपरीत जावे ते ज्ञानावरणी कर्मने ह्यापोषमेज थाय. अने जेने समस्तपणे
 विपर्यस्त लक्षण अज्ञानपणु होय ते ज्ञानावरण. अने ते मिथ्यात्व मोहनीय
 कर्मनाज उदययी संजवे. एटला माटे अज्ञाननेविपे ह्यापोषमिक अने उदयि
 क ए वने जाव संजवे ते, तेमां विरोध न जाणवो. मिथ्यात्व मोहनीयना उदयय
 की अतिइत्वपणुं, अने आठकर्मना उदय यकी अत्यंम, अविरतिपणु, ते अग्र
 त्याख्यानावरण कषायना उदययकी थाय; एटला बोलना उपलक्षणयकी निडा
 पांच अज्ञातावेदनीय हास्य रति थरति प्रमुख थनेरा पण पोतपोताना कर्मने उ
 दयिक जावे चोया जावनेविपे संजवता जाणवा. ॥ ३०३ ॥

हवे पारिणामिक जावना त्रण जेद कहेते. मूलः—पंचमगंमिय जावे, जीवो
 नवत्त नवया चेव ॥ पंचएहवि जावाणं, जेया एमेव तेवन्ना ॥३०॥ अर्थ.—पांचमा
 जावनेविपे जीवत्वपणु अनादि पारिणामिक जावेते. एमज वीजुं अजयत्वपणु
 अने वीजुं नयत्वपणुं पण अनादि पारिणामिक जावे ते. एनां उपलक्षणयकी धृत
 गोल साजिप्रमुख ने तेमज मदिरादिकने नव पुराणादिक अवस्थानाविशेष, तेमज
 वर्षधर, पर्वत, जवन, विमान, कुट, रत्नप्रनादिकना पुज्जनुं विघटनुं. नवा पुज्जनुं
 जागनुं श्यादिक सर्व तथा बली गंयवे नगर, हसितहस्तता तरखो देवाय. उक्ता

प्रवचनसारोद्धार

पात कपिके० वानर, गाज, धूहरि, दिग्दाह, बीजजी चङ्माने सूर्यने प
देखाय ग्रहणे इधनुष्य थाय ते सर्व सादि पारिणामिकनाये ये थने लो
स्थिति धर्मास्तिकायादिक ए सर्वयनादि पारिणामिकनाये जाणया एरीते

के० पांचे जावना वे, नव, अठार, एकवीश ने त्रण मत्रायी त्रपन नेद ह
हवे ठो सानिपातिक जाव ते प्रथम पाच जाय कल्या तेने जेगारे
गे, त्रणने सयोगे, चारने सयोगे इत्यादिक आगमोक्त प्रकारे करी पाच प्र

जे जाव ते मल्या ठता ठवीश नेद थायते ते आरीगीते -द्विकसयोगे दशज
कसयोगे दश, चतु सयोगे पांच थने पचसयोगे एक मजी ठवीशजग थाय
द्विकसयोगे दश थाय तेनीरीत कहेते एक उदधिक ने उपशमिक, बीजो

पाचमो उपशमिक ने द्वायिक, ठो उपशमिक ने द्वायोपशमिक, चोथो उदधिक ने पारिणामि
मिक ने पारिणामिक, आठमो द्वायिक ने द्वायोपशमिक, सातमा उप
णामिक, दशमो द्वायोपशमिक ने पारिणामिक हवे त्रिकसयोगे दश जग हवे

मिक, बीजो उदधिक, उपशमिक ने द्वायिक, बीजो उदधिक उपशमिक ने द्वायोपशमि
योपशमिक, पाचमो उदधिक, द्वायिक ने पारिणामिक, चोथो उदधिक द्वायोपशमि
क ने पारिणामिक, सातमो उपशमिक, द्वायिक ने पारिणामिक आठमा उदरि

दशमो द्वायिक, द्वायोपशमिक ने पारिणामिक हवे चतु सयोगे पाच जग हवे
उे एक उदधिक, उपशमिक, द्वायिक ने पारिणामिक बीजो उदधिक, उपशमिक ने द्वायोपशमिक न

शमिक, द्वायिक ने पारिणामिक त्रीजो उदधिक, उपशमिक, द्वायोपशमिक ने पारिणामिक पाचमा उ
पारिणामिक चोथो उदधिक, द्वायिक, द्वायोपशमिक ने पारिणामिक पाचमा उ
पशमिक, द्वायिक, द्वायोपशमिक ने पारिणामिक ए सर्व मजा पचीश जग थया

मात्रे देखाडया, परंतु जे सनवी जांगा एमा परमाथिक ठ ठे ते आरीगीते -एक दि
रु सयोगे, वे त्रीक सयोगे, वे चतुष्क सयोगे, एक पचसयोगे एना प्रमाण
पन्नर जग थायते ते खूनो करनार देखाडेते ॥३०८॥

मूल -उदयप स्वागतमिथ्य, परिणामेति चतुरो गइ चउके ॥ स्वयं जुएहि व
उरो, तदनावे उवसमसिद्धि ॥ ३०९ ॥ एकेको उवसमसिद्धि, सिद्धकवज सुएवम

વિરુદ્ધા ॥ પન્નરસ સન્નિવાશ્ય, જોયાવીસંચસંજવિણો ॥ ૩૧૦ ॥ અર્થ:-ઉદયિક
 દ્વાયોપશમિક ને પારિણામિક એ ત્રણે જાગે નિપન્યો જે સાંનિપાતિક તે ગતિના
 જેદયકી ચિંતવતો ચાર પ્રકારે થાય. તે આવીરીતે:-તેમાં ઉદયિકાદિક ત્રણ જેદ
 તે પ્રથમ તો નરકગતિ સાથે દેશાહેઠે. નારકીની ગતિનેવિપે યોજના કરવી તે આ
 મ, ઉદયિક નારકીપણું. દ્વાયોપશમિક ઇંડિયાદિકજાણવું. અને પારિણામિક તે
 જીવત્વાદિક. એમ શ્રેષ્ઠ ત્રણ ગતિનેવિપે પણ યોજના કરવી. હવે સ્વસ્થ જુદાંદિં એ
 ટલે એજ ઉદયિકાદિક દ્વાયિકે સહિત સાંનિપાતક જેદ જે યાયઠે તેપણ ગતિના
 જેદયકી ચાર પ્રકારે બોલિયે.તે આવીરીતે:-ઉદયિકીતો નારકગતિ ઠે.તથા દ્વાયિક
 ક સમ્યક્ત્વઠે,અને દ્વાયોપશમિકે ઇંડિયાદિકઠે,તથા પારિણામિક નાવે જીવત્વાદિક
 ઠે, એમ વલી શ્રેષ્ઠ ત્રણ ગતિનેવિપે નાવના કરવી. પ્રકારાંતરે વલી ચતુષ્કસંયોગે
 ચાર જેદ કહેઠે. તદનાવ ઇતિ ; એક દ્વાયિકને અનાવે ઉપશમનાવયુક્ત ઉદયિક
 નો સાંનિપાતક ચતુષ્કસંયોગે એમ અજિજાપઠે. ઉદયિક, ઉપશમિક, દ્વાયોપશમિક
 ક પારિણામિક એ પણ પહેલાની પરે ગતિના જેદયકી ચાર પ્રકારે નાવવું, નવરં
 એટલું વિશેષ જે ઉપશમિક તે સમ્યક્ત્વ જાણવું. હવે જે એક સંખ્યાયે સાંનિપાતિક
 ક જેદ ઉપજે. ઉપશમશ્રેણી સિદ્ધકેવલીનેવિપે અવિરુદ્ધ હોય. તે દેશાહેઠે. એક ઉ
 દયિક, બીજો ઉપશમિક, ત્રીજો દ્વાયિક, ચોથો દ્વાયોપશમિક, પાંચમો પારિણા
 મિક. એને સંયોગે નિપન્યો એક જેદ જે કોઈ દ્વાયિક સમ્યક્કૃદિષ્ઠતો ઉપશમશ્રેણી
 પડિવજે તેને ઉદયિક મનુષ્યપણું, અને ઉપશમિક ચારિત્ર, તથા દ્વાયિક સમ્યક્ત્વ
 વલી દ્વાયોપશમિક ઇંડિયાદિક જાણવા; અને પારિણામિકનાવે જીવત્વપણુ જાણવું.
 અને સિદ્ધનેવિપે સિદ્ધસંયોગલક્ષણ એક જેદ સાંનિપાતિક હોય તે આવીરીતે:-
 દ્વાયિક ને પારિણામિક તેમાં દ્વાયિકનાવે સમ્યક્ત્વ અને કેવલ જ્ઞાનાદિકજાણવા,
 તથા પારિણામિક નાવે જીવત્વાદિકજાણવું,તથા કેવલીને એક ત્રિકસંયોગલક્ષણ સાં
 નિપાતિક જેદ હોય તે આવીરીતે:-ઉદયિક દ્વાયિક ને પારિણામિક,તથા ઉદયિકે મનુ
 ષ્યત્વાદિક જાણવું, અને દ્વાયિકે કેવલજ્ઞાનાદિક જાણવું, પારિણામિકે જીવત્વ ન
 વ્યત્વપણું. એમ ગતિ પ્રમુખનેવિપે ઠ સંયોગની ચિંતાને પ્રકારે અવિરોધ માંહોમાહે વિ
 રોધને અનાવે પન્નર સાંનિપાતિક જેદ ઠઠાનાવના વિકલ્પ થાય અને વાકીના વી
 શ જંગ તે અસંજવી સંયોગ માત્રે હોય, પરંતુ જીવનેવિપે તે ક્યારે પણ પામિયે નહી.
 હવે એજ ઠ જંગ, જે જે જીવનેવિપે સંજવે તે સૂત્રકાર કહેઠે. મૂલ:- હગજો
 મો સિદ્ધાણં, કેવલિ સંસારિયાણ તિગજોગા ॥ ચતુજોગજુઅં ચઠસુવિ, ગઈસુમણુઆ

प्रवचनसारोद्धार

अथवा उपशमिक सम्यक्स्वरूप होय अने तिन्निसेस एटले त्रण नाव ते त्रण गुण
 गाणा जे मिथ्यादृष्टि, सात्वादन, मिथ्यादृष्टि, सयोगी अने अयोगी लक्षणविषे हा
 य, त्या मिथ्यादृष्टि आदेदेने त्रण गुणगाणानेविषे उदयिक, ह्यायोपशमिक पारि
 णामिक ए त्रण नाव होय अने सयोगी तथा अयोगीनेविषे उदयिक, ह्यादिने
 पारिणामिक ए त्रण नाव होय ए त्रण प्रमुख नाव जे कल्या ते एकजीवनी अने
 ए जाणवा, पण नाना प्रकारना जीव आशी रुहीए तेगरे सजवी सर्व नाव ह्या
 अवतरण - जीवच च दसति एटले जीवना चउद स्थानरुनु वज ने वावीरुनु
 दार कहेते मूल - इह सुदुम वायरेगिदि वि ति चउर असन्नि सन्निपचिदि ॥ १
 कृतापकृता, कर्मेण चउदस जियगाणा ॥ ३१४ ॥ अर्थ - ए चिनशासननि
 पे एकेडिय ते सदा ने वादरना जेदयकी वे प्रकारे रुहीते त्रीजु वैडिय, चाधु ते
 डिय, पाचमु चउरडिय, ठु जेने मन नही ते अस्तकीपचडिय अने सातमु ज
 मन सहितते ते सङ्गीपचडिय ए वे जेद पचेडियना जाणवा ए सात पयाता ने
 सात अथपयाता मजी अनुक्रमे चउद जीवनां स्थानक होयते ॥ ३१४ ॥ इतिगाथाप
 यवतरण - अजीव चउदसगति एटले अजीवना चउद जेदोनु वज ने त्रैवी
 मु दार कहेते मूल - यस्माद्यस्मागासा, तियतिय जेया तहेव अ-क्षाया ॥ तथा इत
 पयाता, परमाणुअजीव चउदसहा ॥ ३१५ ॥ अर्थ - यस्मात्तिकायादिरुनु स्वरूप त्रैकाय
 प्रतना पखाणमाहे इत्य पट्ठने अतिकारे कसुते इहा जेद कहियवये एरु यमामि
 काय, बीजो अयस्मात्तिकाय, त्रीजो आकाश ए त्रणेना स्वरु वेग ने प्रदेश एवा त्र
 त्रण जेद करता नय जेद थाय ते दशमो अ-क्षाकेकाज जे समय आवनी मुहून इ
 त्यादिरु समस्त वस्तुनी कजनानो करनार जाणवु अने स्वरु वज प्रश तथा १
 रमाणु ए पुजनना चार जेद मजी अजीवना चउद जेद थया ॥ ३१५ ॥ इति गाथाप
 यवतरण - गुणगाण चउदसगति एटले चउद गुणगाणानु वज न वावीरुनु
 दार कहेते मूल - मिथे सासणमिस्ते, अरियदेसे पमत्त अपमत्ते ॥ नियदि अनि
 दि सुदुम उपसम खीणसजोगि अजोगिगुणा ॥ ३१६ ॥ अर्थ - इहा ससारमा वत
 ता जीने अनादि मोहजरुण, मिथ्यात्व सदा सर्वदा ठेज, परतु जेवार व्य
 नेप्यात्व जे कुदेव उपर देवनी बुद्धि कुगुरु उपर गुरुनी बुद्धि अधर्म उपर
 सज्ञा, ए प्रगट मिथ्यात्वनो जे उदय थाय ते गुणस्थानकपणे जाणवा ए
 प्यात्वगुणस्थानक कसु
 बीजु सात्वादन ते आशीरोते के, जीने पोते अनादि मिथ्यात्व माहनीय १

रतु जेवारे तेनो उपशम थाय, तेवारे जीव उपशम, सम्यक्त्व, प्रयम पामे, अने वजी इहां जे अनंतानुबंधिया कपाय उपशमाख्या हता; तेना उदयथी उपशमिक सम्यक्त्वथकी पडताने हजी जीव मिथ्यात्वे गयो नथी, एवं ठ आवली सुधी सास्वादन नामे बीजुं गुणस्थानक होय.

त्रीजुं मिश्रगुणस्थानक, ते आवीरीते के, मिश्रमोहनीय कर्मना उदयथकी सम्यक्त्व अने मिथ्यात्व उपर सरखी बुद्धिहोय, जेम घोडी अने गर्दजना संयोगथकी वेत रनी जाती उत्पन्न थाय. अथवा जेम गोज अने दहीना संयोगथकी वे रत होयठे तेम श्री बीतरागना धर्मनेविषे अने अन्यदर्शनीना धर्मनेविषे पण श्रद्धा होय; ए अंतरमुहूर्त काल सुधी रहेठे, एने विषे वर्तमान ठतो जीव परजवतुं आयुष्य पण बांधे अने मरण पण पामे नहीं. पण सम्यक्त्वे अथवा मिथ्यात्वे आवी पोताना पूर्ववद्वायुष्यने अनुसारे परजवे जाय. ए त्रीजुं मिश्रगुणठाणुं कथु.

चोथुं अविरतिगुणस्थानक ते आवीरीते ठे—श्रीबीतरागना जापिततत्त्वनेविषे रुचि थाय, ए उपशमादिक गुणसहित अपार्थ पुञ्ज परावर्त संसार ठते नञ्य जीव पामे; देव गुरु अने संयनी नकि अने उन्नति जेम थाय तेम करे, तंत्रीग सागरोपमताधिक एनी स्थिति ठे. अने अप्रत्याख्या नामे जे कपाय तेना उदयथकी थोनीपण विरति करी अके नहीं अने सम्यक्त्व पण होय, तेथी ए चोथुं अविरतिसम्यक्दृष्टिगुणस्थानक कहिये.

पाचमुं देशविरतिगुणस्थानक ठे, ते आवीरीते के, ए गुणठाणानेविषे प्रत्याख्या नावरण कपायना उदयथकी जीव सर्वविरतिपणुं करी शके नहीं. अने देशथकी विरति होय, इहा श्रावक संबंधी ठ कर्म, प्रतिमा व्रत एनेविषे तत्पर थाय, आर्त्त ने रौड ध्यान वणुं होय, अने धर्म ध्यान थोडुं होय. देशेकणी पूर्वकोनी ए गुणठाणी स्थिति जाणवी. ए देशविरति नामे पांचमुंगुणस्थानक जाणवुं.

ठछा प्रमत्तगुणस्थाननुं लक्ष्ण आमठे के, इहा संज्वलन कपायना उदयथकी प्रमाद संजवेठे, एनेविषे रह्योथको जे यति ते प्रमत्तयति कहेवाय ठे, अने वजी नोकपायना उदयथकी आर्त्तध्यान वणुं होय, अने धर्मध्यान थोडुं संजवे ठे. प्रमादना बहुलपणाये करी मिथ्यात्वे मोहितथको श्रीजिनोक्तआगम पूर्ण वेदे नहीं, एनी अंतरमुहूर्तनी स्थिति ठे. ए प्रमत्त यतिनुं ठकुं गुणठाणुं जाणवुं.

सातमुं अप्रमत्तगुणस्थानक देखाडेठे. इहां संज्वलन कपायना मंद उदयपणे करीने प्रमादहीन होय, तेथी ए गुणठाणे वर्तमान ठतो वने श्रेणीनो आरज

करे एने अग्रमत्त यति कहिये इहा कालमान ठछ प्रमत्तादिक गुणगणो
त्रेइने वारमासुरी साते गुणस्थानकनेविषे अंतरमुहूर्त होय, इहां थावदयद्वय
अनारयकी पण ए सदा बुद्धात्मा जाणवु

थावमु निवृत्तिगुणस्थानक एटले इहायकी वली पावुं निवर्त्ते, तेथी ए नि
वृत्तिगुणस्थानक समजवु अने नवमायकी निवर्त्ते नही तेथी एनु नाम धर्म्म
नि वे, दशमु सूक्ष्मलोनना विद्यमानपणाये करीने एनु नाम पण सूक्ष्मपणाये
अग्यारमु उपशातमोह गुणस्थानक, एनेविषे उपशमश्रेणीतुं पडिवव
नार आरीने उणी नरस्थिति ठते वली इहाथी पावु पडपुयकु मिथ्याते ना
अने जेने घाडी नर स्थिति होय तथा तद्वय मोहगामि होय ते पावो पडपो घा
सातमा गुणगणा सुरी थाये अने रूपकश्रेणीगालो ते दशमायकी वारमे जाण
पण अग्यारमे गुणगणो थावे नही

हीणपणो यपात्रे मोह ज्या ते हीणमोह नामा वारमु गुणगणु जाणवु
तेरम् सपागी नामे गुणगणु ते इहां मन, वचन अने काययोगना सन्नव
का सपागीगुणगणु हेराय वे एनु कालमान देशोन पूर्वकोटी प्रमाण जाणु
ए हेरनीनु गुणगणु रुहेराय वे

उदमु अयोगी गुणगणु ते थावीरीते अ इ उ क नृ एवा पांच हस अह
ना वजार सरता जेटनु उखत थाय तेदनु एनु कानमान जाणु तेने इ
वता रापाए हायाना नाय वे तो पण तेने आगले तुरत हायाना क्षय यश, ते हा
ये एने हाया मयरी सयना अनारयकी ए अयोगी कहेराय वे एनरिषे वतता
एउमानना थाया नद आता नेहेजा समयनेरिषे वेदनीयादिक तेर प्रकृति सत्ता
वा तिद नगरत थाय ए चवदगुणगणा कह्या ॥ ३१६ ॥ इति गायार्थे ॥

अंतरण - मगण चवदस गानि एटने चवदमार्गणाना स्थाननुं ज्ञान व
बोगमु दार रुदने धून - गइ इदिएयहाए, जाए वेए कसाय नाणेय ॥ मयम इ
सय जेना, नरमग्ने सन्नि आदारे ॥ ३१ ॥ अर्थ - एक, गतिचार न दव नर, नि
पंच, ने नारही, ग्रीही इदिय, पाच, तेमां स्पर्शन नरुण इदिय जेने ते एकदिय न
रेदिय, तेदिय, चवरेदिय, पचदियनरुण पांचे जाणवी ग्रीही हाय ते एधी, अ
नेत्र, गपु, उरसनि ने उम नरुण ठ नाणरी चांथी यागमार्गणा ते मन वचन व
हार नरुण उर, नेद्व पाचमी वेदमार्गणा ते पुरुष, स्त्री ने नपुमरुना नदपरी उ
पारी ठले द्वावमार्गणा ते मंय, मान, माया ने लोनरुण जाणरी सातनी न

गीणा ते मति, श्रुत, अवधि, मनपर्यव ने केवल ए पांच ज्ञान तथा मतिअज्ञा
श्रुतअज्ञान ने विजंगज्ञान ए त्रण अज्ञान मली आठ जेदे ठे; आठमी संयम
गीणा ते सामायिक, वेदोपस्थापनीय, परिहारविशुद्धि, सूक्ष्मसंपराय, यथाख्यात,
संयम ने अतंयमना जेदे सात प्रकारेठे. नवमी दर्शनमार्गणा ते चक्रुदर्श
अचक्रुदर्शन, अवधिदर्शन ने केवलदर्शनना जेदे करी चार प्रकारे जाणवी.
अमी लेश्यामार्गणा ते रुक्म, नील, कापोत, तेजो, पद्म ने शुक्ल रूप ठ प्रकारे जा
वी. अग्यारमी नवमार्गणा ते नव्य ने अनव्य लक्षण वे प्रकारे जाणवी. बारमी
यकत्वमार्गणा ते उपशम, सास्त्रादन, मिश्र, ह्यायोपशमिकने ह्यायक ए पांच जेदे
णवी. तेरमी सन्निमार्गणा ते संझी ने असंझीना जेदे जाणवी. चवदमी आहार मा
गा ते आहारक अने अनाहारक रूप वे जेदे जाणवी. ज्यां जीवपदार्थनुं शोध करवुं
मार्गणा मूल चवद जाणवी. तेना प्रतिजेद करिये तेवारे वाशत थाय ते कह्या. इति॥

अवतरण.—उवउंगा वारसत्ति एटले वार उपयोगनुं वशेने ठवीशमुं द्वार क
ठे.—मूलः—मइ सुअ उंही मण केवलाणि मइ सुअ अन्नाण विजंगा ॥ अचरकु
कु अवही, केवल चउदंसणुवउंगा ॥ ३१८ ॥ अर्थः—मतिज्ञान, श्रुतज्ञान,
वधिज्ञान, मनपर्यवज्ञान, केवलज्ञान, मतिअज्ञान, श्रुतअज्ञान, विजंगज्ञान,
कुदर्शन, अचक्रुदर्शन, अवधिदर्शन, अने केवलदर्शन. ए चार दर्शन अनाकार
पठे ते मेल्यां थका वार उपयोग थायठे. ॥ ३१८ ॥ इति गाथार्थ. ॥

अवतरणः—जोगा पन्नरसत्ति एटले पन्नर योगनुं वशेने सत्तावीशमुं द्वार कहे
मूल.—सच्च मोसं मीतं, असच्च मोसं मणो तह वर्श्य ॥ उरल विउवा हारा,
ल कम्मयग मिय जोगा ॥ ३१९ ॥ अर्थः—सत्यमनोयोग, असत्यमनोयोग, मिश्र
नोयोग, असत्यामृपामनोयोग, जेम ए चार मनना, तेमज चार वचनना योगठे ते
हेठे. सत्यवाग्योग असत्यवाग्योग मिश्र ते सत्य, असत्य, वाग्योग, असत्यामृ
वचनयोग. एवं आठ थया, अने सात आदारिकादिक कायना ते आवीरीते.
आदारिक, आदारिकमिश्र, वैक्रिय, वैक्रियमिश्र, आहारक, आहारकमिश्र, कार्येण
योग. ए सात जेला करिए तेवारे पन्नर योग थाय. ॥ ३१९ ॥ इतिगाथार्थ ॥

अवतरणः—परलोपगई गुणगणगेसुत्ति एटले जे गुणस्थानकनी साये जीव प
लोके जाय अने जे गुणस्थानक अहीयां होय पण जीवनी साये परलोके न जाय ते
वर्शे ने अठवावीशमुं द्वार कहेठे. मूल.—मिठे साताणोवा, अविरयजावम्मि अहिगए
प्रहवा ॥ जति जिआ पारलोयं, सेसेकारस गुणे मोनुं ॥ ३२० ॥ अर्थः—मिथ्यात्वगुणठा

एम वृद्धिये करतां अग्यारमीवेला ए १ १ ० ४ ४ ३ ६ ० ७ ७ १ ए ६ १ १ ५ ३ ३ ३ ५ ६ ए ५ ७ ६ ए ५
एटला थाय ए संख्याए पांचमी देवकुलिका जाणवी.

ए पांचे देवकुलिका कही ते पांचे खंनदेवकुलिका जाणवी. सांप्रत संपूर्ण देव
कुलिकानो अवरसर त्यां व्रत व्रत प्रत्ये एकेक देवकुलिकाने सज्जावे करी पम्जंगी प्रमुख
नेविपे प्रत्येके प्रत्येके वार वार देवकुलिका उपजे तेवारे वारपंचां शाठ सर्व म
ली देवकुलिका थाय. ते सर्व देवकुलिका इहां कहिये, तो घणो विस्तार थाय; तेथी
लगारेके देशमात्र देखाडवासारुं पम्जंगीनेविपे वारमी देवकुलिका कहेनार ठतो
ग्रंथकार एक द्विकादि संयोगना कहेनार जे पहेली त्रण राशी कही हती ते मांहे
ली गुणकारक राशी आणवा सारु उपाय कहेवे.

मूल.—एगाईएगुत्तर, पत्तेयपयंमि उवरिपस्केवो ॥ एकेकहाणिअवसाण संख्या
हुंति संयोगा ॥ ३४७ ॥ अर्थः—जेटला पदोनो एक द्विकादिक संयोग आणवावांठि
ए, तेवे प्रमाणेज एक आदेदेइने एकोत्तर वृद्धि करीने उपर उपर क्रमे क्रमे स्थापना
स्थापिये. एम आंकनी स्थापनाकरी प्रत्येके व्रत वारनेविपे उपरे पस्केवोके० उपरला
जे आंक तेमां नीचला घालिये एरीते एकेकहाणि एटले एकेक उपरना आंकनी
हाणी करतां वृद्धि कहिये; ते जेम थाय तेम आंकने घालवे करवी, ते ज्यालगे
अवसाणसंख्याके० ठेहेडे समस्त आंकनुं प्रक्षेपरूप एतावता सर्व आंक पूरा
घाल्या तेवारे जे आंक थाय तेटला अनुक्रमे एक वे त्रण प्रमुखपदनुं सेलवतुं त
दूप थाय तेसंयोग कहिये. ते आवीरीतेः—

पहेलो एक आगल बीजो ते ज्यांसुधी ठेहेडे वार आंक आवे, हवे एको, वग
डामा प्रक्षेपे तेवारे त्रण थाय. ते त्रण उपरला त्रण मांहे घालिये तेवारे ठ था
य, ते उपरला चारमाहे घालिये तेवारे दश थाय. एम दशने पांचमां घालतां पन्नर
थाय, पन्नरने ठमा नाखतां एकवीश थाय, तेने सातमां नाखतां अष्टावीश थाय.
तेने आठमां नाखतां ठत्रीश थाय. तेनेनवमां नाखतां पिस्तालीश थाय, तेने दशमां ना
खतां पंचावन्न थाय, तेने अग्यारमां नाखतां ठासठ थाय. हवे उपरे वार ठेहेडे आ
व्या ते तेमज राखिये. जेकारणे कह्यु के एकेकहाणि एवा वचनथकी ए गुणका
रक राशीनी स्थापनावे.

वली प्रकारांतरे करी देखाडेवे. उजयमुहंरासिङ्गं एनुं वखाण करेवे. इहां य
द्यपि वारमी देवकुलिका कहेवा मांफी तो पण संक्षेपने अर्थे पंच अणुव्रत आश्री
नावना एम ठे उजयमुहंके० वेदुए करी वे राशी मांनिये, ते आवीरीते. एक

ल पण आवकना जंग जे ठ पहेला थने पठी ठत्रीश, एम वशने सोन इत्यादिक
रमी देवकुजिकाने अनुक्रमे करीने गुणाकारक रागी जाणवी ॥ ३५१ ॥

हवे गुणराशि कहेते. मूल.-ठवेव ठत्तीसा, सोल डुगं चव ठ नव डुगमिकं॥ ठ सत्त
त्तसत्तय, ठप्पन्न ठसठि चवठठे॥ ३५२ ॥ ठत्तीसा नवनउई, सत्तावीसाय सोलठन्नउई॥

सत्तय सोलस जंगा, अछमठाणे वियाणाहि ॥ ३५३ ॥ ठाणउई ठाहत्तरि, सत्तडुसुन्नि
डुंति नवमंमि ॥ ठाहत्तरि इगसत्ती, ठायाजासुन्न ठ चव ॥ ३५४ ॥ ठप्पन्न सुन्न सत्तय,

रवसत्तावीस तह्य ठत्तीसा ॥ ठत्तीसा तेवीसा, थडहत्तरि ठहत्तरिगवीसा ॥ ३५५ ॥

अर्थ:-ए चार गाथाए करी कहिये ते आवीरीते:-पहेला ठ, बीजा ठत्रीस त्रीजा
वशने शोल, चौथा वारशें ठनुं, पांचमा सातहजार सातशे ने ठहोत्तेर, ठछा ठेता

त्रीश हजार ठशें ने ठप्पन्न, सातमा वे लाख उंगणाएंशीहजार नवशे ने ठत्रीश, आ
ठमा शोललाख उंगणाएंशिहजार ठशे ने शोल, नवमा एककोड सितोतेर हजार

वशने ठनु, दशमो ठकोड चार लाख वासठहजार एकशेने ठहोत्तेर, अग्यारमा
ठत्रीशकोम सत्तावीशलाख सत्ताणुहजार ने ठप्पन्न, वारमा वे अच्च सत्तर कोड

समसठलाख व्याशी हजार त्रणशेने ठत्रीश. ॥ ३५२ ॥ ३५३ ॥ ३५४ ॥ ३५५ ॥

हवे ए राशिने आणवानो उपाय देखाढेते. उक्तंच पढमवएठप्पंगा, ठहिं गुणि
याय वारसवेठाणा ॥ संजोगेहिय गुणिया, सावयवयजंगया डुंति ॥ १ ॥ अर्थ:-

पहेला व्रतनंविपे ठ जंग तेने ठ गुणा करिये तेवारे ठत्रीश थायते; वली ठत्रीशने
ठ गुणा करिए तेवारे वशने शोल थाय. एम वारवार ज्यासुधी वारगुण्य राशि सप्पू

ण थाय, त्यांसुधी करिये. ते हवे ठ ने ठत्रीश प्रमुख गुण्यराशि अनुक्रमे वार ठात
ठ प्रमुख वारसवेठाणा एटले वारे स्थानक गुणाकारक राशिसाथे गुणतां ठतां

७२, १, २३ ७६, २४ ७ ५२०, ३, २६४ १ ०९ ५२०, ४, ६१ ५ ८० ९२०, ४३ १ १ ० १ ४० ६, २
२ १ ७ ० ९३ १ २, ७, ८३ १ ४ ० ९ २ ०, ८, २२ १ ७ ५ ९ ३ १ २०, ९, ३ ९ ९ ० ७ ६ ७ ६ १ ६, १०,

४३ ५३ ५६ ४६ ७२, ११, २१ ७ ६ ८ २३ ३६, १२, एरीते आवकने व्रतना जंग थायपण
विस्तारना जयथकी सूत्रकारे कहा नथी. थने व्रतिनो करनार शिष्यना अनुग्रहने अर्थे

चार गाथाये देखाडे ठे वाहत्तरि १ ठसत्तरि, २ तेवीसा २ सुन्नडुपणसीयाला ३ बी
सा पनरसचवसठि ४ डुनवपणसीइप्पन्नरठय ५ ॥ १ ॥ चोयालसपंदसइक्कतीसचउ
६ वारतिनवसयराय ॥ इगडुडु ७ बीसानवनव, चालीसा एगतेयासी ८ ॥ २ ॥ बी
सइगवीसनवसयरि एगवावीस ९ सोलठगसत्त ॥ ठसन्नसुन्ननवनव, तिन्निअदसम
म्मि ठाणम्मि १० ॥ ३ ॥ वाहत्तरिठायाला, ठप्पन्नतिपन्नतिचउ १ १ ठत्तीसा॥ तेवीसाथ

लोयप्पियउअकूरो,जिरू असदो सदक्किन्नो ॥३७॥ अर्थः—परतीर्थीकना प्रणीत जे
 अनेरा धर्म ते धर्मोमांहे प्रधानपणायकी जे रत्ननीपरे रत्न तेने धर्मरत्न कहिये, ते
 श्रीजिनैइनो प्रणीत देशविरति प्रमुख जे धर्म तेने योग्य एवा लक्षणे सहित जे
 याय तेहिज देखाडेठे.—एक अस्कुदो तेमां हुइ शब्दे डटस्वनाव कहिए; ते जेमा
 न होय ते अहुइ. गंचीर होय तेनी सूक्ष्ममति होय. तेणेकरीने ते सुखे धर्मनो प्रति
 बोध पामे, बीजुं हववं ते संपूर्ण अंगोपांगपणायकरीने मनोहर आकारनो ध
 रनार ते रूडे आचारे प्रवर्त्ते; तेरीते प्रवर्त्ततो थको जव्यजीवोने धर्मनेविपे गौरव
 उपजावतो प्रजावक थाय. इहा कोइ कहवो के नंदिपेण हरिकेशीवल प्रमुख ने
 कुरूप ठतां पण धर्मनी प्रतिपत्ति सांजजियेठइये; तो केम तमे रूपवतनेज अधिकारी
 कहोठे? तेनो उत्तर कहोठे. इहा रूपवत वे प्रकारेठे. एक सामान्य रूपवत ने बीजो
 अतिशय रूपवत; तेमां जे संपूर्ण अंगोपांग पांचेइइये परवमो होय ते सामान्य
 रूपवत कहिए, तेवुं नदिपेणादिकने विपे पण हतुं तेथी अविरोधठे, तथा वजी
 शेष गुण होय तो मात्र एक कुरूपपणानो दोष न जाणवो. अतिशयरूपना धर
 नार तो श्री तीर्थरुज होय, यत ॥सबसुराजेहवं, अंगुष्ठपमाणयंविउंविज्जा ॥ जि
 णपायंगुष्ठपइ. नसोहए जह तहिंंगालो ॥ १ ॥ एवा वचन थकी यद्यपि श्रीजगवंत
 समस्त रूपनिधान थाय तोपण जे रूपे देशकाल वयने विपे वर्त्तमान ठताने जेने
 लोफ रूपवत कहें ते इहां जेवो,बीजुं पगइतोमोके० प्रकृति एटले स्वभावैज सोम्य थ
 निपण आकारनो धरनार होय, जेने देखवाथी लोकने विश्वात उपजे, प्रवाहे एवाने
 विपे पाप व्यापार संजये नही अने तेवा प्राणीनो सुखेथी बीजा पण आश्रय करे.
 चोथुं लोणप्पियउं एटले इहजोरु अने परलोरुनेविपे जे विरूदाचरण तेना वर्त्तया
 पकी दानादिक गुणैकरीने लोकने प्रिय होय ते धर्मनेविपे बहु मान उपजावे, पा
 चमुं थकूरो एटले त्यां जे माता अथ्यवसायनो धरनार होय ते पारकां विइ जोय
 ते पुरुषतुं सपाप चित्त होय अने तेना करेजा अनुष्ठान पण सफल नथाय, माटे ते
 अकूरज होय. ठहुं जीरू एटले इहजोरु तथा परजोरुना अपाययकी बीहितां रहे
 एवा जे होय ते कारण ठने पण नि शंरूपणे पापनेविपे प्रवर्त्त नही, सातमुं अश्व
 एटले कपटे करी रहित ठतो अनुष्ठाननो करनार होय. केनके जे प्राणी कपटे वरी
 सहित होय ते परने वंचयानेविपे चतुरपजाने जीने सबे जोराने अवि-गस्तनु न्या
 नक थाय, आठमुं सदक्किन्नो एटले पांताना सार्यने पहिहारे पारका सार्य कराने
 विपे रतिक चित्त होय ते तमस्त जोरने अनुपवर्त्तनाय पाय. ॥ ३७० ॥

પ્રવચનસારોદ્ધાર

મૂલ - લજ્જાલુલ્લ દયાલુ, મપ્રગો સોમદિધિ ગુણરાગી ॥ સકલસુપકચુતા, સુદી
 સી વિસેસત્ર ॥ ૩૭૧ ॥ અર્થ - નવમો લજ્જાનો ધણી તે અર્ચ્ય કરવાની વાત
 લજ્જા પામે, પોતે જે વ્રત નિયમ અગીકાર કહ્યાને તે ઠામે નહી, દગમો ત્યાનુ
 લે દયાવત હોય હુ સ્વી પ્રાણિયોને દેસી તેનાં હુ સ્વ નાગરાને વિપે યનિના
 રે કેમકે જે દયાવે તે ધર્મનુ મૂલવે યત દીનહીન જન દૃષ્ટા, દયા યત્ય ન નાપત
 સર્વજ્ઞના પિતોર્ધર્મ સ્તસ્ય ચિત્ત ન વિચતે ॥ ૧ ॥ અગ્યારમા મપ્રગો એટલે મધ્યસ્થ હાત
 રાગ કેપે કરી રહિત છે જેની બુદ્ધિ, એવો જે હોય તે અરક્ત અધિષ્ટણ થકી ત
 વેને વલ્લન હોય, વારમો સોમદિધિ એટલે કોઈને પણ વડેગના કરનાર ન હાય એ
 જે હોય તે પ્રાણીકને દર્શનમાત્રે કરી પ્રીતિ વપજાને તેમમા ગુણરાગી એટલે ગુ
 જે ગાનીર્યપણુ, ચિરતાપણુ ધૈર્યપણુ, આદાર્યપણુ સ્વાદિકને વિપ રાગ કરે એવા
 હોય તે ગુણના પદ્મપાતપણાને લીધે જે જ્ઞાનાદિક ગુણે નહિત ગુણવત હા
 તેને વિપે રાગ કરે, નિર્ગુણની અપેક્ષા કરે, ચતુર્દમો સકલસુપકચુતા એટલે સદા
 રીપણાયે કરી નલીજ વાત કરે પણ નૂની વાત માત્ર નજ રૂ તે સકલ એવા
 મિત્ર તેણે સહિત અથવા ધર્મવાધાનો પરિહરણહાર જે પરિગાર તેણે કરી હુ
 હોય એવાને કોઈ વન્માર્ગે પમાડી શકે નહી એક પલી નલી કથાનો કરનાર
 હુદો ગુણ કહેવે અને સુપદ્મયુક્ત એટલે નજા યિનયાદિક ગુણ સહિત એવા પરિ
 ગારે યુક્ત એ હુદો ગુણ માનેવે, અને તેને વડલે મધ્યસ્થ અને સામ્યદૃષ્ટિ એ વ ન
 એક ગુણકરી માનેવે, પન્નરમો સુદીહદસી એટલે ધણા વિચારકરી જ કાય પરિણા
 રુદુ હોય તેવા કાર્યના કરનાર પરિણામિકી બુદ્ધિય સહિત થકા સહ નાક તવ
 ધી જે કાર્યકરે તે પણ વિચારીને કરે, સોજમો વિમસત્રુ એટલે મારા ન માવાના વિ
 નાગનો જાણ હોય પણ જે ગુણ દોષના વિનાગના જાણ ન યાય તે ગપત ગુણ
 પળે કરે, અને ગુણને દોષ પણ કરે ॥ ૩૭૧ ॥
 મૂન - બુઢાણુગો વિણીક, કયન્નુક પરિહિયકારીય ॥ તહચવ નહ નસ્કા ઇગર્વેન
 ગુણો હવડ સદ્ગો ॥ ૩૭૨ ॥ અર્થ - સત્તરમો વૃદ્ધાનુગ એટલે વૃદ્ધને જની ગુણ ગપાવ
 ને અર્થે પરિણત મતિને તેનો યનુગ એટલે સેવનાર એટલે વડેગના મવનાર તના સ્થ
 કારી જે હાય તેન આપદાન આપે, યત યદેક સ્થિતિર ધત્ત નતત્તરુપમાન્ય ॥ નપ
 લત્તયા હતિ, વૃદ્ધામ્યાત્સપ્જિત ॥ ૧ ॥ એ દૃષ્ટાંત જાણુ અટારમા યિનાક
 યિનીત ગુરુજનને ગારવના કરનાર એવા વિનીતને સર્વ સમીહિન સપ્રાપ્તિ હાય ન
 વેનીતને નયાય યત વીણીક આવહસિરિ લહડ યિણીક ઝમચ કિનિચ ॥ ન

कथाइ इविणीउं सरुङ्ग तिदिं समाणेइ ॥१॥ उगणीगमो कयनुउं एटले कथागुण
नो जाण. एटले कोइके थोमो पण इहजोफ संवंधी अथवा परजोफ संवंधी उप
कार कीयो होय तो तेनो करेलो उपकार उलवे नही अने जे कृतघ्नी होय ते इहां
सर्वत्र निंदा पाये. वीजमुं परिहियउं नारिय एटले परने कारणे हितार्थीनां कामनो कर
नार होय अने पहेलुं जे सदाक्षण कछु ते अनेराना कछाथी काम करे अने
इहांतो परने हीतार्थीकारी ते पोतेज वीजाना हितने अर्थे प्रवर्त्ते. एटलो ए वे ने
मांढोमाहे जेदठे जे स्वजावेज परना कछाविना परहितार्थीकारी याय ते निरीह
पणाये करीने अन्त्यने धर्मेने विषे स्थापे, एकवीशमुं तहेवके० तेमज वली जइल
कोके० जइथ, जइह एटले लाय्योठे जइ जेणे एटले शिखवाने योग्यजे अर्थे अनु
ष्ठान विशेष ते जइथ जइह. एतावता पूर्वान्यस्तनी परे सर्व धर्मकृत्य तत्काल आ
दरे एवो जे होय ते एवाने वांढणो पमिकमणो पमिलेहण प्रमुख शिखावी शकिये.
एवा ए एकवीशगुणेकरी सहित आवक याय. ॥३७१॥ इतिगाथात्रयार्थ ॥

अवतरण—तेरिणीणुक्किछागप्रवियति एटले तिर्यंचने उत्कृष्टे गर्जस्थितिनुं वसोने
चालीशमुं द्वार अने माणुस्तीणुक्किछागप्रवियति एटले मनुष्यनीस्त्रीनी उत्कृष्टीगर्जस्थि
तिनुं वसोने एकतालीशमुं द्वार तथा तग्गप्रस्तकायछिंति एटले ते मनुष्यनीस्त्रीनी
गर्जनी कायस्थितिनुं वसोने वेतालीशमुं द्वार ए त्रण द्वार दोढगाथायेकहेठे. मूलः—
उक्किछागप्रविई, तिरियाणं होइ अठवरिसाई॥गप्रविई मणुस्तीणु किछा होइ वरिसवा
रसगं ॥३७३॥ गप्रस्तकायविई, नराण चववीसवरिसाई॥३७४॥ अर्थः—तिर्यंचने उ
त्कृष्टी गर्जनी स्थिति आठ वर्ष थाय अने आठ वर्ष उपरांत पठी खरी पडे अथ
वा प्रसव थाय, अने मनुष्यनी स्त्रीने गर्ज संजव थाय; तेकोइक जीवनेवणीज पापनी
राशिने उदये एवा वात पितादिकने दोषे अथवा देवताएं मंत्रादिके थंन्यो थको गर्ज
माहे वार वर्ष उत्कृष्टे स्थिति होय; जेम सिद्धराय जेसिंधदेने वार वर्ष गर्जमांहे
सावकि माताये मंत्रे करी वांवी राख्यां सांजलिये ठैये, पठी एक योगिये उपाय
करीने वोढाव्योठे तेथी नामने आदे सिद्धि ए वे अहूर नाखीने सिद्धराज जे
सिंधदे नाम दीनुं. ए नवस्थिति जाणवी.

अने कायस्थिति ते गर्जमाहे मनुष्यमां कोइ जीव आवी उपन्यो ते पूर्वोक्त
प्रकारे वार वर्ष जीवने त्याज मरण पामि वली कर्मना वशयकी तेज कळे
वरमांहे गर्जवासे ते जीव उपन्यो. वली पण त्या वार वर्ष जीवतुं रहे ए काय
स्थिति उत्कृष्टे चोवीश वर्षनी जावना जाणवी. इति सार्द्धगाथार्थे. ॥३७३॥ ३७४॥

પ્રવચનસારોદ્યાર

યવતરણ - ગમ્પતિય જીવ આહારોત્તિ એટલે ગર્ભને વિષે રહ્યો થકો જીવ જે
 હારતુ ગ્રહણ કરે તેનું વશોને તેતાલીશમું ઘાર કહેવું મૂલ - પદમે સમયે જીવ
 ઉપન્ના ગમ્પવાસમગ્મિ ॥ ઓપ આહારતી, સવપ્પણયાડ્ય પૂયવ ॥૩૭૫॥ અર્થ - વે
 લે સમયે જીવ ગર્ભવાસમા ઉપન્ના ઉતા જે માતાનું શોણિત અને પિતાનું વત
 એ ઓજ આહારનું ગ્રહણકરે એ વાત દૃષ્ટાંત પૂર્વકે દેલાડેવે સર્વાત્મનાકે સનત
 આત્માના પ્રદેશ તેણેકરીને પૂયવકે પુઢાનીપરે જેમ પુઢાને તેલેનરી કઢારના
 નાલિયે પઠી તે પુઢો સમસ્ત પ્રદેશે તેલનું ગ્રહણ કરે તેમ જીવ પણ આહાર નિર
 મૂલ - ઓપાહારા જીવા, સવે અપક્કત્તગા મુણેયવા ॥ પક્કત્તાઉણ લોમે, પક્કેવે દુતિ
 નઈ પવા ॥૩૭૬॥ અર્થ - ઓજાઆહારી જીવ તે સર્વ અપર્યાપ્તા ઉતા જાણવા અને
 યોતા યયા પઠી લોમાહારી હોય અને પ્રકેપાહારની નજના જાણવી ઇતિ ગાથાર્થ
 યવતરણ - રિચરુહિરસુકજોએ જતિયકાલેણ ગમ્પસજૂઈતિ એટલે સ્ત્રીનું રતિ
 રુતુ સવધી અને પિતાનું રુતુ વીર્ય તેને યોગે જેટલે કાલે ગર્ભનો સન્નવ થાય તે
 નું વશોને ઓમાલીશમું ઘાર કહેવું મૂલ - રિચસમયગાહાયનારી નરોવનોગેણ ગ
 સજૂઈ ॥ વારસમુદુત્તમગ્મે, જાયડ ઉવરિ પુણો નેય ॥૩૭૭॥ અર્થ - મહિનામહિનાને પ્રાંતે
 ગ્રણ દિવસ સુધી નિરતરપણે સ્ત્રીને યોનિઘારે લોહી શ્રવેવે તેને રુતુ કહિ
 યે, તે ગ્રણ દિવસ રુતુ સમય કહિયે તે થકી ઉપરાત રુદિને અંધે સ્ત્રી સ્નાન
 રે તેવાર પઠી પુરુષની સાથે સયોગ મલગાથી ગર્ભની સજૂતિ એટલે ઉપનવુ થાય
 તે વાર મુદૂર્ત્ત એટલે ઓવીશ ઘડી સુધી હોય, કેમકે વાર મુદૂર્ત્ત સુધી રુક ન શકિ
 ત વેદુથરિગ્ગત્ત પણે થાય પઠીવિઘ્વસ પામે તેથી ઉપરાંત ન મનવે ઇતિ ગાથાર્થ
 યવતરણ - જિતિયપુત્તાગપ્રતિ જેતિયપુત્તોયપિયરોય પુત્તસ્મતિ એટલે જટના પુત્ર
 ગર્ભને વિષે થાય તેનું વશોને પિત્તાલીશમું ઘાર અને જેટના પિતા પુત્રન થાય તેનું
 વશોને વેતાલીશમું ઘાર એવા અર્થે જણાયતો એક ગાથાય કરી વ ઘાર કહે
 મૂલ - સુપ જાકપુદુત્ત હોઈ એગનરચુત્તનારિગમ્મિ ॥ ઉક્કાસણ નમય, નરચુત્ત
 એગસુઈ ॥૩૭૮॥ અર્થ - સુતકે વેટા તે લાલ્લ પૃથક્કલ્લ થાય પણ તે ક્યા ઘાર
 એકે નરે નાગરી જે નારી તેના ગર્ભને વિષે થાય તેમા એકવે અથગાગ્રણ નીવના રહ
 નીના યોડાસા કાનમા રિનાશ પામે ઉક્કોસેણતિ એટલે કોડેક દૃઢ સંધયણની ધાના
 મહા કામાતુર સ્ત્રી હાય અને તે વાર મુદૂર્ત્તમા નવશ પુરુષ નોગય તા તે સ્નાન
 પુત્ર થાય તેના નવશ પિતા જાણવા, એટલે તે નવશ પિતાના એક પુત્ર નાગર
 યવતરણ - મહિના ગમ્પઅનવણ કાનાતિ પુરિસ અચીયકાનાતિ એવ

मद्रिज्ञा जे स्त्री तेने गर्भ न होवानो काज अने पुरुषने अवीजपणाना काज संवंधी वशो ने मद्रताजीअमुं वारकहेने मूलः-पणपन्नाइ परेण, जोणीमिज्ञाऽएमहिलि याणं ॥ पणद्वजरीयपरउ, होइ अवीज नगंपायं ॥ ३७९ ॥ वाममवाउचमेवं, परेण जा होइ पुत्रकोडीउं॥तस्मै० अमिज्ञाया, सवाउचवीसजागोय ॥ ३८० ॥ अर्थे-पंचा वत्त वर्ष उपरांत स्त्रीनी योनी पमिल्लाए एटले संकोच पामे, त्यां वणी स्त्रीने योनि संकोच पामता पहेलां पण कुतुबंध यई जायते; तथापि कोइने बंध यइ न जाय, तोपण पंचावत्तमे वर्षतो अवश्य बंध थायते. कुतु थावे तोपण तेथी गर्भोत्पत्ति न थाय अने पंचावत्तमा वर्षथी उपरांत तो कुतु पण न थावे ने गर्भ पण नयाय. तेमज पणहत्तरिके० पंचोत्तर वर्ष उपरांत प्राय अवीज नर थाय ॥ ३७९ ॥

हवे ए कटला वर्षना प्रमाणना आउशवाजाने थाय? ते बीजी गाथाए देखाडेते. एफशो वर्षना आयुष्यना धणी हमणांना काजना जे मनुष्यते तेने ए काजमान गर्भसंनवनुं कसु; अने जे नो वर्षना आयुष्यथी उपरांत वसो अथवा चारसोथी मादो ज्यामुगी उरकटे पूर्वकोडी सुगी जो आयुष्य होय तो तेने अर्थे अर्ध्यां थायुष्यसुगी अमिज्ञान एटले स्त्रीनी योनी गर्भधारण करवाने समर्थ होय, पठी गर्भ धरवाने समर्थ न होय. अने जेने एफवार प्रसव ठे, एवी युगलियानी स्त्री तेने सदासर्वदा अवस्थितयावनेपणुज होय. सवाउचके० सर्व पुरुषोने एटले पूर्वकोडी थायुष्यना धणी अथवा तेथी उगा आयुष्यना धणी जे होय; एवा पुरुषोने जेने जेटलुं थायुष्य तेने ते थायुष्यनो वीशमो जाग टाली वाकीना कालमा सवीजपणु जाणवु अने वीशमे जागे अवीजपणु होय ॥ ३८० ॥ इति गाथाद्वयार्थ ॥

अवतरणः-सुक्लाङ्ग पमाणति एटले शुक्रादिकना माननुं वसोने अडतालीश मुं वार कहेते. मूलः-वीषंमुंसुकंतहसो णिपंचगाणंतुजणणिगंप्रंमि ॥ उयंतुउवचनस्त कारणंतस्तरुवतु ॥ ३८१ ॥ अर्थे-बीज कहिये कारण, ते शरीर ते संवंधी पिता नु शुक्र तेमज शोणित एटले मातातुं लोही ए वेउ; तेमज स्थानक ते क्षेत्र नृमिकानी परे माताने गर्भ उदरमांहे, त्या जे शुक्रने शोणितनो समुदाय ते उज कहिये. एवो उज ते शरीर उपष्टंननो हेतुके० कारण जाणवु. तस्तरुवतुके० ते शरीरतुं स्वरूप ते आगली गाथाए देखाडेते. ॥ ३८१ ॥

मूलः-अधरसपिच्छरंमयस्त संधीउहुंतिवेहृमि ॥ वारसयं सुजियकरंमया इह तहवपंसुलि ॥ ३८२ ॥ होइकडाएसतंयुलाई जीहापलाइ पुण चउरो॥अवीउदोपलाइ, सिरतु नणिपंचकवालं ॥ ३८३ ॥ अर्थे-मनुष्यना शरीरनेविषे पृष्ठ करमक

मातुं होय. जेम ए उर्ध्वगामिनी कही तेमज नछितयके० एकसोने साठ अनेरी पण नसो ते अयोगामिनी जाणवी ॥ ३८७ ॥

मूल - पायतजमुवगयाण, जयावजकारिणीणुववाए ॥ उववाएसिगिविणं, कुणंतिअंधत्तणच तहा ॥ ३८८ ॥ अर्थ - जे पादतलप्रत्ये नीची गड्ढे तेउने अनु पयाते विनाश अणहुंते जंयानु वल थाय पीढी प्रमुखने वजनी करनार थाय अने तेनेज उपयाते शिरपीढा, अनेचहुने अंधपणु प्रमुखनी करनार थाय ॥ ३८८ ॥

मूल - अवरणयुदपड्छाण होऽ सस्तयंतहसिराण ॥ जाणवलेण पवत्तऽ, वा कमुत्तं पुरीसंच ॥ ३८९ ॥ अर्थ - अवरके० बीजी वली गुदनेविपे जे रहीजे तेपण एकसोने साठ होयजे, जेना वलेकरी वायु, मूत्र अने पुरीपके० वडिनीति प्रवत्तेने.

मूल - अरिस्ताउ पंमुरोगो वेगनिरोहोय ताणवविवाए ॥ तिरियगमाणसिराणं, सत्तिय होऽ अवरणं ॥ ३९० ॥ अर्थ - एने उपयाते हरस थाय, पांमुरोग, वेगके० मूत्र वडिनीतिनुं रंथन थाय. तेम तिर्यगामिनी नस ते वली एकसो ने साठ थाय.

मूल - वाहुवजकारिणीउ, उववाए कुठ्ठिउंयरवियणाउ ॥ कुवंति तहन्नाउ, पण वीसं सिंनयरणीउ ॥ ३९१ ॥ अर्थ - ते वाहुने वजनी करनार अने एनाज उ पयाते कुद्दी उडर तथा पेटनी वेदना थाय, तेम बीजी पञ्चीग नसो ते तिजके० श्लेष्मनी वरनार ठे अने तेनेज उपयाते श्लेष्म थाय ॥ ३९१ ॥

मूल - तह पित्तधारिणीउ, पणवीस दसय सुक्कयरणीउ ॥ इयत्तत्तित्तययाइ, ना जिप्पजवाइ पुरितस्त ॥ ३९२ ॥ अर्थ - तेमज पित्तनी वरनार पञ्चीग नस थाय ठे. वली दश नमो ते शुक्र एटले वीर्यनी धरनार. एरीते सातसो तिराके० नसो ते नाजीयकी प्रजवके० उपजवुंजे जेउनु. ते पुरुषने जाणवी ए पुरुष थात्री नसो रुद्दीजे.

हवे स्त्री तथा नपुमकना शरीरमाहे पुरुष जेटलीज होय किवा विंगेय होय? ते कहजे. मूल - तीसूणाइ इवीण वीसकणाइ हुंति सटस्त ॥ नवएहाहणसयाइ, नवधमणीउं डेहंमि ॥ ३९३ ॥ अर्थ - त्रीगे कणी सातगे नसो ते स्त्रीना शरीर नेविपे होय, अने बीगे हीन सातसो नमो नपुमकना शरीरे थाय ठे; वजी नवनो स्नायुके० न्हाणी नसो जेनी साये अस्थि वाय्याजे ते जाणवीयो. अने नवधमणी के० रसवह नाडी एटले जेना प्रजावयकी रस गमो गमे परिणमे एवीजे. ३९३

मूल - तहचेव सवदेहे, नवनउज्जत्त रोमकूवाणं ॥ अहुछकोडीउ, समंणु णो केसमंतूहि ॥ ३९४ ॥ अर्थ - तेम वली सर्वमजी देहनेविपे नवाणुजाख रोम कूपजे अने साडात्रण कोड, नवाणु जाख, केश मस्तकना निमाजा, तेण सद्धित

प्रवचनसारोद्धार.

जाण थने सभ्रुके वाढी तथा मुघना निमाला तेणे पण सहित जाणवा ॥ ३९४ ॥
 मूल - मुत्तस्त सोणियस्तय, पनेय आढयवसाएव ॥ थ-आढयनणितिय, पउम
 जयवउस्त ॥ ३९५ ॥ अर्थ - मूत्र थने शोणित ते जोहीनु मागय देश प्रसिध्
 मान विशेषरूप आढो थाय, ते आवीरीते - समो हाथ यान थकी नखो तेने थल
 कहीए, एवी वे थसइए एक पसइ थाय, तेवी चार पसइए एक सेइ थायते, ते
 चार सइए एक कुलव थाय, थने चार कुलवे एक पायो थायते, थने चार स
 आढो थाय, चार आढे झोण थाय, इत्यादिक एवो आढा वशानो ते थुतना न
 ए कहेते, पउके० एक पाथा प्रमाणे मस्तुलक नाम माथानु नेछु जाणवु, थ
 एक वली एम कहेते के मेव फेफसादिने मस्तुलक कहिये ॥ ३९५ ॥
 मूल - यमुइ मलपउ ठक, कुलउ कुलउय पित्त सिजाण ॥ सुकत थइ इ
 उ, डइ हीणा हिय होळा ॥ ३९६ ॥ अर्थ - अशुचि जे मल तेना ठ पाथा नाण
 तथा पित्त थने श्लेष्मनु प्रत्येके कुलव कुजव जाणवु वनी थुरु जे सातमी धातु तना
 थ-आ कुनव जाणवो इहां आढ प्रस्थादि मान जे कसु ते वान कुमार पु
 न ते थाश्री दोयसई इत्यादिक क्रमे पोत पोताने हाथ प्रमाणे जाणवु हवे न
 मान थकी थुरु शोणितादिक ज्या उठा थयिका थाय त्या ते वातादिके दूषित नाण
 हवे त्वी पुरुषना शरीरने त्रिपे श्रोत्र सख्या कहीने उपसहार कहते मून - ए
 रसइवीए, नवसोयाइ हवति पुरितस्त ॥ इयकि सुइत्तण थछिमम मनरुहिर त
 ए ॥ ३९७ ॥ अर्थ - वे कान, वे आंख, वे नाकना धार एरुमुख वे स्तन एक
 पु एटले पुवस्थान थने उपस्थ ते योनि, ए थग्यार स्त्रीन मनुष्यगति थाश्री
 भात सख्या जाणवी, थने तिर्यचणीमा जे ठाजीप्रमुख वे थान राना हाथ त
 थग्यार हाथ, तथा गाय प्रमुख चार थान वालीने तेर हाथ थुरुग प्रमुख
 थान वाजीने सत्तर श्रोत होय ए निव्याधाते एक थानवानी ठानान दश हाथ प्र
 एरो थस्थिके० हान मास जोहीना सयातके० समूहते जनगिप एग गगन वि
 ये थु थुचिपणु रुहाय? थपितु रुइज नही ए थप्रगित्रन ते इति गायममगकाय
 थयतरण - समताइ वनम गुणाण जाइतरनु उक्ताम एटन सम्यक्त्वादि ३
 मगुणातरना नाजांतर उरुते केटले काले थाय, तनु वमान आगणपत्राद
 र कहेते मूत्र - सम्मनमित्रजवे, पजियपुडुत्तेण सागउ हाइ ॥ चरणा वमन
 ए, सापरससतरा डुति ॥ ३९८ ॥ अर्थ - सम्यक्त्व लाध्या पठो पानान २

यत्त्वे श्रावक थाय. इहां ए जाव के जेटली कर्मनी स्थिति ठतिथे सम्यक्त्व लभ्य मान थयुं होय, तेवार पठी अप्रतिपत्ति सम्यक्त्वे देवता ने मनुष्यमांहे उत्पत्ति थाय ते कहेठे. यतः—एवमप्यस्ति विदुः, सम्मत्ते देव मणुअजम्मेसु ॥ अन्नयरसेहिं वक्कं, एग जवेणच सत्ताइ ॥ १ ॥ सम्यक्त्व सहित नव पद्योपम स्थितिक, देवतामांहे उप न्यो जीव जेटली स्थिति खपावे तेटली वली वीजीकर्मनी स्थिति नवी बांधे; तेमांटे देशविरतिपणु देवतामा न पामे, अने पद्योपम प्रत्यक्त्व लक्षण कर्मनी स्थिति ख पावी ठते, देशविरति पामे. अथवा तीव्र छुन परिणामना वशयकी जेणे कर्मनी घणी कर्मनी स्थिति खपावीठे एवा जीवने एक जवनेविषे पण अन्तर अ्रेणी वर्जी शेष सर्व थाय, इहां अ्रेणी वर्जी कहु ते सिद्धांतने मते एक जवनेविषे वे अ्रेणी न था य. कोइ उपशमअ्रेणी कोइ कूपकअ्रेणी पडिवजे. ए जावार्थ ठे.

हवे चरण शब्दे सर्व विरतिरूप ते देशविरति पाम्या पठी संख्याता सागरोपम पूर्वकर्मस्थितिमाथी क्य जाय तेवारे सर्वविरतिपणु पामे. एम चारित्र पाम्या पठी संख्याता सागरोपम पूर्वजी कर्म स्थितिमाथी क्य थए ठते उपशमअ्रेणी करे, तेवारपठी संख्याता सागरोपम कर्मस्थिति खपावे थके कूपकअ्रेणी पडिवजे, ते कारणे कहु जे चारित्र, उपशमअ्रेणी ने कूपकअ्रेणी ए सर्व प्रत्येके संख्याता संख्याता सागरोपम कर्मस्थिति खपाव्याने थांतरे थाय. ॥ ३९८ ॥ इतिगाथार्थ. ॥

अवतरणः—नलहंतिमाणुसुत्तं सत्ताजेणतबुवट्टति एटले ज्यांथकी निकल्याथका जीव मनुष्यपणु न लहेके० नपामे तेनुं बसोने पञ्चाशमुं द्वार कहेठे. मूलः—सत्तमि महि नेरईया, तेकवाक अणंतबुवट्टा ॥ नलहंति माणुसुत्तं, तहा असंखाउ था सवे ॥ ३९९ ॥ अर्थ—सातमी नरकपृथ्वीना नारकी त्यांथकी उदर्यां ठतां मनु ष्यपणुं पामे नही, एमज तेकवाक अने वाउकाय थकी निकल्याठता अनंतर मनु ष्यपणुं न पामे, तेमज असंख्यातावर्पना थाउपावाला मनुष्य तथा तीर्थच जेटला ठे ते सर्व अनंतर जवे मनुष्यपणु न पामे. ॥ ३९९ ॥ इतिगाथार्थ. ॥

अवतरणः—पुवंग परिमाणंति एटले पूर्वांगना परिमाणनुं वशोने एकावन्नमुं द्वार कहेठे. मूलः—वरिसाणं लक्खेहिं, चुलसी संखेहिं होइ पुवंगं ॥ एयंचिय एयगुण, जायइ पुव तयंतु इमं ॥ ४०० ॥ अर्थः—चोराशीलाख वर्षे एरु पूर्वांग थाय. तथा एज चोराशीलाखने एज चोराशी लाख गुणा करिये तेवारे एक पूर्व थाय. तयं तुइमंके० ते ए आगजि गाथाए देखाहेठे. ॥ ४०० ॥

अवतरणः—माणं पुवस्तत्ति एटले पूर्वना माननुं वशोने वावनमुं द्वार कहेठे:

प्रवचनसारोद्धार

मूल - पुवसउ परिमाण, सयर खलुवासकोडि जस्काउ ॥ उपपन्न च सहस्त्राः
 वास कोडीण ॥ ४०१ ॥ अर्थ - पूर्वनु परिमाण खनु इति निश्चे साये ति
 ख कोडी उपपन्नहजार कोडी एटली उपनी कोडी जाणरी ॥ ४०१ ॥ इतिगाथ
 अवतरण - लण सिद्धमाणति एटने लणगिग्याना परिमाणनु वगने
 नमु द्वार कहेठे मूल - दस जोयणाण सहमा नणसिद्धा चक्रानउ स्त
 सोलस सहस्र उच्चा, सहस्त्रमेग तु उंगाढा ॥ ४०२ ॥ अर्थ - नणसमुद्धनी गि
 ते लणसमुद्धनो वे लाख योजन पट पहाजाइ न, त्या पचाणु हजार यानन तु
 दोपनी जगती थकी परहा जइये अने नवणसमुद्धनी जगतिथकी पचाणु हजार
 योजन उरहा थावीए वचमा दशहजार याजन प्रमाण नावी ए गिखाने त जन
 स्फटिकनो पाटो होय, तेम चक्रयाजनी परे एटने पडान आकार रुक्के ० विमा
 रे ठे अने उचपणे सोलहजार योजनने तथा अगगाट ० उरपणे एकहजार
 योजन धरतिमाहेठे ॥ ४०३ ॥ इतिगाथार्थ ॥
 अवतरण - उस्तेहगुल मापगुन पमाणगुन पमाणति एटने उस्तेगुन, आ
 त्मागुलने प्रमाणागुलना प्रमाणनु वसाने चापन्नमु द्वार कहने मून - उस्तेहगुनमा
 य, गुलच तइय पमाणनामच ॥ इयतिनिअगुनाइया गगित्ति समपमि ॥ ४०४ ॥
 अर्थ - उस्तेगु शब्देकरी वेयादिकना शरीरनु उचपणु तना निणय करवासाह
 सिद्ध जे अगुन तेने उस्तेधागुल कहिय, अथवा उस्तेगु शब्द अणनाण सुद्धम प
 रमाणु पोगलाण, समुदय समिइ समागामण एगउपहार परमाणु इत्यादिक कने
 करी जे उचपणे ० वृद्धि ते थकी थयोजे अगुन त उस्तेगुन चालवु अने
 वद्धमाण लक्षणे सहित पुरुषनु पोतानु जे अगुल ते वीजु आत्मागुन चालवु
 वीजु पमाणके ० प्रमाणागुन ते आगारीते - परम प्ररूपण ज प्रमाण प्राप्त
 अगुन ते प्रमाणागुन जाणवु ए थकी वीजु कोइ अगुन महोडु नथी अथवा न
 कने व्यवहारे राज्यादिकनी स्थिति प्रमाण तेनु प्ररूपणहाय प्रमाणजत आ
 थवसपिणी काले श्री आदिदेव जरत चक्रवर्ति एया प्रमाणजत पुरुष तनु न
 थयुज ते प्रमाणागुल जाणवु जरतने आत्मागुनने अने प्रमाणागुनने मग्यापणु
 जाणवु ए रीते त्रणे अगुल सिद्धातनेरिप वापगिये हय समस्त प्रमाणनी आ
 दि कहने, जेणे अगुल जाणता सुजन थाय, त रीत आगन रहने ॥ ४०५ ॥
 मूल - सठेण सुति केणवि उचुननु च ज फिरनसक्का ॥ न परमाणु मि ग
 वपति थाइ पमाणण ॥ ४०६ ॥ अर्थ - अत्यंत तीक्ष्ण शब्देकरी पण न काइ रीत

प्रवचनसारोद्धार.

ठेकाय नहीं, कटको पण त्रोंडीने जूदो करी शकाय नहीं, जेदाय नहीं, तेनेमांहे जे
 बीजे पाते कोइ काढी शके नहीं एवाने सिद्धपुरुष जे ज्ञानना धणी ते परमाणु
 कहेते. ते कहेते ते समस्त जेटला प्रमाण ते तेनी थाइके० थाडि एटले धुरे जाणवुं
 हवे आगज प्रमाणना विजोय देखाडेते मूजः-परमाणू तसरेणू, रहरेणू, अगगयंचवा
 लस्त॥ जित्का जूयाय जवो, अछगुण विवहिया कमता ॥४०५॥ अर्थ-एवा अथनंते
 सृक्ष परमाणुए एक वादर परमाणु जाणवुं. तेवा आठ वादर परमाणुए एक त्रसरेणु,
 आठ त्रसरेणुए एक रथरेणु, आठ रथरेणुए एक बालाय, आठ बालाये एक जीख,
 आठ जीखे एक युका, आठ युकाए एक यव एम अनुक्रमे आठगुणा परमाणुआ थकी
 करिये, एटले एम तातवार आठगुणा करता जेटला वादर परमाणुआ थाय ते कहेते.
 मूज-बीत परमाणु लक्षा, सत्ताणउई नवे सहस्ताई ॥ सयमेगं वावन्नं, एग
 मिउ अंगुले हुंति ॥४०६॥ अर्थ-बीजलाख सत्ताणहजार, एकशोने वावन, एटला
 परमाणु एक आयुजनेविये होय. अर्थात् आठववे एक उत्तेधांगुज थायते. ४०६
 मूज-परमाणुं इच्चाई, कमेण उस्नेह अंगुजं नणिअं ॥ जं पुण आयुजमे रि
 सेणतं नातिथ विहिणा ॥ ४०७॥ अर्थ-धुरापरमाणु इत्यादिक अनुक्रमे करी उ
 त्तेधांगुजनु मान श्रीतीर्थकर देवे कसु, अने बीजुं वजी जे आत्मांगुज कसुते ते
 मूज-जे जन्म जुगे पुरिता, अछनयगुज नमृत्तियाहुंति ॥ तेंतिंजं नित्यमंगुज,
 कसोने आठ आंगुल उंचो होय ते पुरुषना पोताना अंगुज ते इहा आत्मांगुज थाय.
 हवे जे अयिना उगा थाय तेनी कंवीगीते वातते ? ते कहेते. मूज-जेगुणएय
 ॥०९॥ अर्थ-जेकोइ पुन के० वजी ए प्रमाणयकी उंचुं अथवा अयिकुं हां
 तेनु जे अंगुज ते आत्मांगुज न कहेवाय; किंतु ते आत्मांगुज आनान जाण
 हा व्याकरणमां आनात प्रत्यय कुन्नाहने एटले निंदाने अर्थे जे. एतावता ए
 काइ गणनामांहे न होय. ॥ ४०९॥
 उस्नेहगुजमेगं, हवइपरमाणुजनहस्तगुण ॥ उस्नेहगुजइगुणं, बीगन्ना
 लियं ॥ ४१०॥ अर्थ-उन्मयांगुज एक थकी जवइके० होय, प्रमाणानु
 गुणो थायते. ते आवीगीते.-चउत्तरगुणं पनाएां एवां वचनयकी चारुने

गुणो विस्तारे थाय, अने थदी गुणो जाडपणे होय ते चारसे थदी गुण
 तेगारे सहस्रगुणके० हजार गुण प्रमाणां गुण थाय, अने उत्सेधां गुणची व
 वर्धमान सामिनु अगुल कसुने, ए गाथानो अर्थ मात्र दखाड्यो इहा उत्से
 प्रमाणागुननी वक्तव्यता टीकामां घणीठे, परंतु मथ वधे माटे जावना मात्र
 डियेठिये थदी उत्सेधां गुले जेनु विष्कन एवा प्रमाणां गुजने त्रिपे त्रण श्रेणि की
 तेमां पहेजी उत्सेधां गुले एक अगुल विष्कन, ने चारसे आगुन दीर्घ एटने न
 करिये एवीज बीजी पण पक्ति एटलाज प्रमाणनी करिये अने त्रीनी श्रेणी दीर्घ
 चारसो अगुल प्रमाण अने विष्कने अर्धअगुल प्रमाण करिये, एना दीर्घपणा
 रे जाग रुरी तेने परस्पर मनविये तेवारे एक अगुल प्रमाण विष्कन थाय, अ
 वश अगुन दीर्घ एरी त्रीजी श्रेणी थइ तेगारपठी ए त्रणे राजीने नवाइ ए मंड
 उता एक हजार उत्सेधां गुले दीर्घपणे थाय अने एक उत्सेधागुन विष्कन पार
 प्रमाणां गुननी बुव सूची जाणयी ए सूचि आशयी उत्सेधागुनयकी प्रमाणां
 हजार गणु जाणु, अने तत्ववृत्ते चारसो गुणुज थाय ॥ ४१० ॥
 मून - आपगुलेण वनु, उत्सेधप्रमाण उमिण सुवेह ॥ नगपुढ त्रिमाणाऽ, मिणु
 माणगुलेण नु ॥ ४११ ॥ अर्थ - जे आगुलेकरी जेनु प्रमाण रुगयने ते रुद्व अ
 न्मां गुनेरु। उस्तु प्रमाण रुगयने ते उस्तु त्रण प्रकारनीउ एक खात, बाजी
 वृत्त एटने उनी रुनी अने त्रीजी उजय तेमा खात ते रूप त्रिमि गदना तनाय
 दिरु त टांरा जाणयां वृत्त ते उजगद्दादिरु अने उजय एटने नमि अने रुद्व।
 दिरु पुन धरागद्दादिरु मपायने अने उत्सेधां गुनेकरी वरादिफाना गरीगु मा
 पायने, अने नग एटने मेरु इत्यादिरु परत अने एटने तथा आदिफाना विमन
 ने सांधमांयतसरादिरु आदि शब्द थकी बुजने नरकागमावीर समुद्रादि
 नु प्रमाणां गुजेरु परिमाण थायने ॥ ४११ ॥ इतिगाथा नरकाय ॥
 यउतरण - तमसकाय सरूपति एटने तमस्कायना स्वरूपनु उमान पचावनु
 बार रुद्व मून - जगुदीराउ अमयेऊ इमा अरुणर समुद्राउ ॥ जायानम
 स्मे जगइवचन तिनउ ॥ ४१२ ॥ अर्थ - ए जगुदीपथकी निर्गुना अमल
 वीर समुद्र अतिक्रमि जातां त्या अरुणर समुद्र ने तनी नगनीयर। वन
 म हजार याचन अरुणादिय तेणे प्रदेउ अरुणर समुद्रनां पाणा। नगर
 नदा अथकाररु अथकायमय तमस्काय निरुयाते ॥ ४१३ ॥
 मून - तमगेपी एतचरस एरुगीताऽ जायणसयाऽ ॥ उत्तमिउनमरु ॥

यागारोअवकाउ ॥ ४१३ ॥ अर्थः—ते तमस्काय समश्रेणीये सरखी, नीतने आ कारे सत्तरखेने एकवीश योजन प्रमाण उल्लस्योके० विस्तखो ठे. अंधकाररूप व जयाकारे अपकाय विस्तखोठे. ॥ ४१३ ॥

मूलः—तिरियं विचरमाणो, आवरयंतो सुरालय चउकं ॥ पंचमकण्ये रिधंमि पद्ये चउदिसिं मिलिउ ॥ ४१४ ॥ अर्थः—ते तमस्काय तिर्थो विस्तरतो अने व ली सौधर्मादिक चार देवलोक आवरतो उंचो निकळ्यो, ते पांचमा ब्रह्मनामा देवलोकना रिष्ठनामा त्रीजा पायडासुधी जइ त्यां चारे दिशाए मळ्यो आवरी रह्योठे.

हवे ते तमस्काय केवा आकारेठे ? ते कहेठे. मूलः—हेछामल्लय मूलछिइ विउ उवरि वंजलोयंजा ॥ कुकड पंजरगागार संविउतो तमकाउ ॥ ४१५ ॥ अर्थः—हेछाके० हेठे मल्लकके० सरावळुं जेवुं थाय तेने आकारे नीचे सांकडो अने उपर ब्रह्मदेवलोक सुधी कूकडाना पांजराने आकारे रह्योठे, ते तमस्काय एटले तम शब्दे अंधकार, ते संबंधी पुकळ जे काय कहिये राशि समूह तेने तमस्काय कहिये

हवे एनो विष्कंज ने परिघनुं प्रमाण कहेठे. मूलः—डुविहो सेविक्कंजो, संखिज्जे अडि तह अंसंखिज्जो ॥ पटमंमिय विक्कंजो, संखेज्जा जोयण सहस्ता ॥ ४१६ ॥ परिहिण ते अंसंखा, बीए विक्कंज परिहि जोएहिं ॥ हुंति अंसंख सहस्ता, नवरमि होइ विचारो ॥ ४१७ ॥ अर्थः—डुविहोके० वे प्रकारे तेनो विष्कंज, संख्यातोठे तेमज अंसंख्यातो पण ठे; त्यां पहेजो विष्कंज ते संख्याता सहस्र योजन प्रमाण ठे, अने उपरे यावत् अंसंख्या ता सहस्र योजन प्रमाण ठे अने परिहिणके० परिधि ए मूलयकी आरंजी सर्वत्र ते संख्या ता सहस्र योजन प्रमाण ठे. इहा संख्यातपणु ते त्यां सुधी जाणवुं; ज्यां सुधी बल यनेथा कारे ठे. अने बीजो विष्कंज अने परिधीनो योग बलयाकारयकी उंचो ए तमस्का य विस्तरेठे. तेवारे नवरके० केवल अंसंख्याता सहस्र योजन एनो विस्तार होयठे.

हवे टीकाकार एनुं महत्त्व आगमार्थवेदीना मुखयकी एवीरीते जणावेठे के, जे देवता त्रण चपटी वगाडतां जेटली वार थाय तेडली वारमां जंवु वीपने एकवीश वयत प्रदक्षणा देतो फरे तेवो देवता ठ महनी संख्याता योजन विस्तारमुधी जाय, परंतु ते आगल जइ शके नही तो बीजानी शी वात ? जेवारे परवेविना सेवणहार अथवा रत्ना दिकनी चोरी प्रमुख अपराध करे तेवारे ते देवता बीजा बलवंत देवतायकी बीही ता थका नाशीने त्या पेजे. ते त्या गया पठी बीजा देवता त्यां बीकनेजीये जइ शके नही; केमके त्यां जतां तेने गतिनो विघात थाय ॥ ४१७ ॥ इतिगाथा पट्काये ॥

अवतरणः—अणंत वक्त्रि एटले ठ अनंतानुं वशने उपन्नमुं ढारकहेठे. मूलः

सिद्धा निगोय जीवा, वणस्तई काल पोग्लाचेव ॥ सवमलोणागात्त, वणेषा
 नेया ॥ ४१७ ॥ अर्थ - एकतो सिद्धना जीवो जे पूर्वे थनते काले थनता थि
 थया थने थनते आगामिक काले थनता सिद्ध थशे ते जाणवा तेमज वीज
 गोदना जीव ते पण थनता ठे त्रीजा वनस्पति ते निगोद थने साधारण
 स्पतिकारिक जीवो ते पण थनता ठे चोथो काल जे ठे ते पण थनति उत्पत्ति
 णी तथा अस्तर्षिणिरूप थइ गयो थने थनागत काले पण थनतो थशे ते
 ज पांचमा पुकन परमाणुया पण थनता ठे एम ठुतु सर्व थलोकाकात्त ते
 थनवुठे ए ठ गनां थनतां जाणवां ॥ ४१७ ॥ इतिगाथाथे

अंतरण - थननिमित्ता एति एटले थाव प्रकारना निमित्तुं वशने तदा
 नमुं धार रुहेने मून - अग सिविण च सरं, वप्पापं अतरिक्क नोम च ॥ ४१८ ॥
 फणमेव, अछपरारइनिमित्तं ॥ ४१९ ॥ अर्थ - एक थग वीजु स्वप्न, त्रीजु त
 पायुं वत्तात, पांचमु अतरिक्क, ठुतु जोम सातमु व्यजन, थने थावमुं जइ
 ॥ थाव प्रकारनां निमित्त जाणवां इहां निमित्त जे अतीत थनागत ने वंन
 नार तने पाणपणानां कारण तेने निमित्त कहिए गरीते ए थाव निमित्तना
 न इही नरे सूत्रकार अगादिक थाव बोज गाथाये करी वखाणोठ ॥ ४१९ ॥
 मून - अगण्फुरणा एहि, सुद्धासुद्ध जमिद्ध नन्नइ तमग ॥ तन्न सुसिविण
 मित्रिणदि वसिणिण पतितयं ॥ ४२० ॥ अर्थ - अगने ग्रहणे इहां अगना द
 पार पण नरा त अगना अगयने फरकउ करी सुनासुन अतीनादिक वि
 निमित्त चाण, त चाणने जीनाने रुहे के मस्तक फरकेना पृथ्वीना नान द
 थन नित्राड करुता स्थानरुनी प्राप्ति थाय इत्यादिक गरीगना ज ज थायव द
 ने चर विचारणा रुहे ते पुरुषने तमणे पसगाड थने स्त्रीन दार पसगाड
 दना नना ददिये, नदी ता मावा कहिये ता ए पहतु अगनिमित्त जाणवु इ
 सन्ननिमित्त ते यावीरीते के, दव, गुरु, नाइ, गटा, उत्साव कमननु ठर
 इने तेमज काट ते गट, दाषी, वृक्ष, मेव, पणेत प्रामादादिक उपर पान वर
 एन मद्रमा दग तमज ससुइनु तरतु, मदिरा, अमृत, दहि, डधनु पान मद्रमा
 थने चइना गुपेना ददण देवीन जाणुत थाय ता एम जाणवु रु ए मद्रम द
 तुलत मु, के यम, इत्यादिक ए सरे स्पत्रे करी कहिये ए त्रीजु स्वप्ननिमित्त म ॥ ४२१ ॥
 इह त्रीजु स्वप्ननिमित्त कहत मून - इछमणिछ जमर विममउतममति रर
 न्दितर मिनउ जमि, पायइ नन्नइ तमुप्पाप ॥ ४२१ ॥ अर्थ - इह ५२१ न २१

प्रने अनिष्ट जे मातुं इत्यादि जे स्वरना विशेषयकी जाणिए ते स्वर, एक पद्मज बीजो
ह्पज, त्रीजो गांधार, चोथो मध्यम, पांचमो धैवत, षष्ठो पंचम, सातमो निषाद
! जेदो थकी साते प्रकारे ठे. ते सांजली विचारणा करे. जेम पद्मजना सांजलवा थकी
मुखे निर्वाह थाय. जे कार्य करीए ते विनाश न पामे. गाय प्रमुख चतुःपद मित्र,
उत्र, स्त्री प्रमुखने वल्लभ होय. इत्यादिक जाणी करी कहे अथवा जे शकुन जूए ठे ते
ना स्वर उपर सारु मातुं कहे ते त्रीछं स्वरनामे निमित्त जाणवुं. हवे चोथुं उत्पा
तनिमित्त कहेठे. रुधिर शब्दे लोहि वसो आदि शब्द थकी हाम, मांस, मज्जा, धा
य, अंगार प्रमुखनी वृष्टि ज्यां थाय, ते देखी कहेके इहां जय प्राप्त थशे. इत्यादिक
बीजापण उत्पात देखीने निमित्त कहे ते चोथुं उत्पातनिमित्त जाणवुं. ॥ ४११ ॥

मूलः—गह्वेयनूअष्टट्ट हासपमुहं जमंतरिकंतं ॥ नोमं च नूमिकंपा, इण्हिनज्जा
इ विचारेहिं ॥ ४१२ ॥ अर्थः—ग्रहनो वेध जेवारे थाय, चइमातुं मांमलुं बृहस्प
ति प्रमुख जेदे, एमज नूतनुं हास्य अकस्मात् आकाशे कलकलाट शब्द उठे; एमज प्र
मुखना ग्रहण थकी गांधर्व नगरादिक देखाय त्यां जो कालोवर्ण देखाय तो डः
काल थाय, लाल देखाय तो गायने कष्ट थाय, अव्यक्तवर्ण होय तो कटकनो जं
ग थाय, अने महा क्रिग्य सप्राकार सतोरण उत्तर दिशि आश्री थाय तो गाम त
था राजाने जयकारी थाय. इत्यादिक अंतरीक्ष एटले आकाश ते संबंधी कोइ लक्ष
ण देखीने सारु मातुं कहे ते पांचमुं अंतरीक्षनिमित्त जाणवुं. ठहुं नौम ते नूमि
कंपादिके करी. ते आवीरीते. नूमिकामाहेथी अत्यंत महोदो शब्द निकले, निर्घात
पडे, नूमिकंप थाय. इत्यादिक देखाय त्यां जाणवुंके ते देशना राजा प्रधान सेना
पति अने देशने जय थशे. ते ठहुं नौमनिमित्त जाणवुं. ॥ ४१२ ॥

मूलः—इह वंजणं मसाई, लंठणपमुहं तु लक्षणं जणियं ॥ सुहअसुहसूयगाइं, अं
गाइथाइयछवि ॥ ४१३ ॥ अर्थः—इहके० था शास्त्रनेविषे व्यंजन शब्दे मसा प्रमुख
ते देखीने एम कहेके एने अमुक स्थानके एमो अथवा तल पड्योठे, माटे अमु
क छुनाछुन थशे. तेमज लांठन ते लक्षण लक्षण कस्युठे ते आवीरीते. लां
ठन ते कंकुना पाणी सरखुं होय तो अथवा मसा
होय तो ते घणुज सारु. एवा जे कहे ते व्यंजननामा
सातमुं निमित्त अने लक्षण वु. इहां व्यंजन ते मसा
तिला प्रमुख अने स्वस्तिक एम ए छुनाछुनना कर
नार अंग गावेवेको कर ४१३ ॥

शेने थोणसातमुं क्षर कहेवे. मूल:-सुउंदणो जवन्नं, तिन्निय मंसाइ गोरसो जूतो ॥
नरकागुलजावणिया, मूलफला हरियंगं मागो ॥४१५॥ अर्थ:-एक सूप शब्दे दाल,
बीजो उंदन शब्दे कूर, त्रीजो जवन्न शब्दे यवनी खीर अने तिन्नियके० त्रण प्रका
रनु मांस, ए ठ ययां, अने सातमुं गोरस शब्दे डय तथा दही प्रमुख, तथा जूतादि
चार ते आठ नव दश ने अग्यार यया, अने वारमुं हरिअंग, तेरमुं मागो. ४१५

मूल:-होइरसालूय तहा, पाणं पाणीय पाणंगं चैव ॥ अचारसमोतागो, निरुवह
उं लोइउं पिंमो ॥४१६॥ अर्थ:-चउदमुं रसालुं, तेमज पन्नरमुं, सोलमुं सतरमुं ने
अदारमुं ए सूत्रकार सूत्रमांहेज वखाणशे: तेथी नाम इहां लख्यां नथी. निरुपहतके०
निर्दोष, लोइयोके० जे निर्विवेकी लोकोठे तेउंमां ए प्रसिद्ध पिंमके० आहार जाणवो.

हवे मांसादिक वखाणोवे. मूल:-जल यल खयहरमंसाइ तिन्निजुतो वजीर
याइ छुउ ॥ मुग्गरतो नरकाणिय, खंभीखळयपमुक्काणि ॥४१७॥ अर्थ:-जलचर ते
माठजां प्रमुख, अने यलचर ते हरणादिक, खेचर ते तेतर प्रमुख. ए त्रण जातनां
मांस अने जूशब्दे जीहं प्रमुख कटुकइव्य, तेणे करी सहित. मगनो रस ते जूप
जाणवुं. अने नरकाणिके० नरु ते खाजादिक दहीयरां प्रमुख, जे उपर पांत
खांमनी देखाय ते जाणवी. ॥ ४१७ ॥

मूल:-गुलजावणिया गुलपप्पलडीउं गुलहाणियाउवा नणिया ॥ मूल फलंएक
पयं, हरिय मिह जीरयाईपं ॥ ४१८॥ अर्थ:-गुलजावणी शब्दे जे पूर्वदेशने विपे
प्रधान गोलेकरी नीपनी एवी गोलपापडी, अथवा गोले मिश्रपणे कीधी जे धाणी
ते गोलधाणी जाणवी. वली मूल अने फलनो एकज जेद ए अग्यारमो जाणवो.
तेमां मूल शब्दे अश्वगंधा प्रमुख, फल ते आंवा प्रमुख, तथा हरित शब्दे इहां जीरादिकनां
पान तेणे करी नीपजावुं ते जीरकादिक. आदि शब्द थकी एवा बीजा पदार्थो पणलेवा

मूल:-माउवबुल राईण, नळियाहिंगु जीरयाइ छुया ॥ सायर साळू जामळियनि
तह्वरक्षणं चैयं ॥४१९॥ अर्थ:-माक शब्दे, मांजा, वस्तुल राजिकाके० राजगरा प्रमुखनी
जाजीते हींग अने जीरा प्रमुखे करीने जे जलीपरे संस्कारी होय, साके० ते जाजी
रसाला कहिए; अने लोकने विपे मार्जिता एवी प्रसिद्धे. तेनुं लक्ष्ण आगल देखाडेवे.

मूल:-गे घयपला महुपलं, दहिय स्त-झाडयं मिरिय बीता ॥ दत्तखंम गुजप
लाइ, एसरसाळू निवइ जागो ॥ ४२०॥ अर्थ:-वे पल घृतना, मधनुं एक पल,
दहीनुं अर्धो आठो, बीश मरी वाटेलां, दश खांम अथवा गोलनां पल जाणवां.
एटला पदार्थो मजेथके रसालु कहेवायवे, पण ते केवो होय? निवइके० नृपति

प्रवचनसारोद्धार.

एटले राजा तेने योग्य. एना उपजकणयकी मोहोटा ईश्वरने पण उचित द
मूल - पाणसुराश्यं, पाणिपं जतं पाणग पुणोइउ ॥ वरुण पाणिपं पमु
सागो सोतक सिद्धज ॥४३१॥ अर्थ - पान ते सुग मरिआ थावे देइने बीजा प
सर्व मद जाणया पानक ते इहां इरायवाणी साकरना पाणी एजवी वासित गा
सुरनि सीतज, कपुरवासित एवा सावयत जाणात अने सागोहे शाक, साजणे
ते जे तरुहे वासयो नीपन्या रडां प्रमुख जाणात ॥४३१॥ इतिगाथा सतकाय ॥

अवतरण - उद्याणवुद्धिदाणति एटले उ स्थानकनी वृद्धि तथा द्वाणीनु वरो
ने सावमु द्वार कहेते मूल - बुद्धी वा द्वाणीया, अणत असख सख नागति ॥ ४
धूणसख असख अणतगुणपोण यविहेया ॥४३२॥ अर्थ - वृद्धि अथवा द्वाणि ते पद
स्थानकमाहे व्रण स्थानक नागाकारे वृद्धि अने हानी द्वाय तथा व्रण स्थानक गुण
कारे वृद्धि अने हानी होय अणतके त्यापहेजा नागाकारे एम ते के अनतजाप
वृद्धि, असख्यातजागवृद्धि, सख्यातजागवृद्धि अने गुणाकारे पण वस्तुनु एम
सख्यातगुणवृद्धि, असख्यातगुणवृद्धि, अनतगुणवृद्धि जेम वृद्धि तेम हानी पण
केहेवी इहां सर्वोत्कृष्ट देशविरतीनी विद्युद्धि स्थानकयकी सर्वोत्तम्य सब विरतिनु
विद्युद्धिनु पहेलु स्थानक अनत गुणे अधिक जाणवु एम अनतगुणे वृद्धि करवी
एउ विस्तरार्थे कर्म प्रकृति प्रमुख यथना पटयकी ॥४३२॥ इतिगाथाय ॥४३२॥

अवतरण - अवहरिउजाइ नेवतीरतिति एट, घटिनु न हाइ अपहरि न शके तेउ
वशेने एकशठमु द्वार कहेते मूल - समणी तुलेन्मरु न हाइ अपहरि न शके तेउ
च ॥ चउदसपूर्वि आहारगच नकयाइ सदएक तरागपरप परिहार पुनाय मयमव
निरतिचार चारिग्रनी धरनारीउ होय ते, बीजे थाइ ॥४३३॥ अर्थ - एक साध्वीउ जे
होय एवां केवली, त्रीजा परिहारविद्युद्धि सुसिउ ॥ अणतग, एग्ने नेणे वेद तपावो
ना धणी, पांचमा अग्रमच सयतगुणवाणाने एक अग्रिना धनार चाया पुनाकनी
चउदपूर्वना जाण, अनेसातमा आहारक शरीरने मस्तक ॥४३३॥ इतिगाथाय ॥४३३॥

अवतरण - अतरदीवति एटले अतर दीपनीश अथा धनार ए सातन काइ सहरोनदी
कहेते मूल - बुद्धिहिमवत पुवा, वरेण विदिते चा ॥ इत्यतानु वशने वाशमु ४
ीवा, तिन्निसेण दुति विदित्ता ॥ ४३४ ॥ अर्थ - बुद्धि तेना सापर तिसए ॥ गतुण तर
हानो तेथी चूल जे हिमवत नाम पर्वत नै उतर जेवु मडा हिमवत पर्वतनी अपर
मुझना पाणीनो ज्यां स्पर्श पायवे, तेपाणीना स्पर्शयकी दीपनी जगति अन नवण
॥४३४॥ इतिगाथाय ॥४३४॥

जन समुद्रमां जइए, ज्यां वे वे गजदंताने आकारे दाढ निकलीठे, ते उपर चार अंतरदीप त्रणशे योजनने विस्तारेठे. ॥ ४३४ ॥

दीपनी परिधीनुं प्रमाण अने नाम कहेठे. मूलः—अठणावन्नवसए, किंचूणे परिहि तेसिमे नामा॥ एगो रुद्ध आनासिद्ध, वेसाणी चवनंगूली ॥ ४३५ ॥ अर्थः—नवशे उंगणपञ्चाश योजन कांश्क मातेरा एटली परिधीनुं प्रमाण ठे. अने तेसिके० तेनां नाम आवीरीतेठे. एक रुचक, बीजो आनापिक. त्रीजो वेसाणिक, चौथो लांगुलिक.

मूलः—एएसिं दीवाणं, परउ चत्तारि जोयणसयाइं ॥ उंगाहिकण लवणं, सपडिदी संचउसयपमाणो ॥ ४३६ ॥ अर्थः—ए जे पूर्वे चार दीप कहा तेथकी आगल चारशे योजन लवण समुद्र अवगाहिये, त्यारे सपडिदिसंके० तेनीजपरे प्रत्येके पूर्वा दि विदिशिनेविपे चारसे योजनने प्रमाण. ॥ ४३६ ॥

मूलः—चत्तारंतरदीवा, हयगयगोकन्नसंकुलीकन्ना ॥ एवं पंचसयाइं, ठसयसत्तन्न वचेव ॥ ४३७ ॥ अर्थः—चार अंतर दीपठे तेनां नाम, हयकर्ण, गजकर्ण, गोकर्ण अने संकुलीकर्ण एटले वे चतुष्क थया. हवे त्रीजा आदेदेइ पांच अंतर दीपना चतुष्क जग ती थकी जेटलो लवणसमुद्र अवगाहि रह्याठे ते कहेठे. एवंके० एमज लवणसमुद्र मां पांचशे योजन जगतीयकी आगल जइये त्या त्रीछुं चतुष्क जाणवुं, एम ठशे योजन जइए त्यां चौथुं चतुष्क ठे, अने सातसे योजन अवगाहिये त्यां पां चमुं चतुष्क ठे, तथा आवशे योजन अवगाहिये त्यां ठठुं चतुष्क ठे; अने नवशे योजन अवगाहिये त्यां सातमुं चतुष्क ठे. ॥ ४३७ ॥

मूलः—उंगाहिकणलवणं, विस्कंजो गाहसरिसया जणिया ॥ चउरो चउरो दीवा, इमे हि नामेहि नायवा ॥ ४३८ ॥ आयंसमिंदगमुहा, अयोमुहागोमुहायचउरेए ॥ अस्त मुहा हडिमुहा, तीहमुहा चेव वग्गमुहा ॥ ४३९ ॥ अर्थः—अनुक्रमे पांचशे प्रमुख योजन लवणसमुद्र अवगाहीए त्यां विस्कंज, तेनो जेटलो समुद्र अवगाहिये तेटलोज तेनो विस्तार पण जाणवो. एवा चार चार दीपो ते एवानामे करी जाणवा. एक आयंस ते आदर्शमुख, बीजो मंडमुख, त्रीजो अयोमुख, चौथो गोमुख. ए त्रीजा चतुष्कनां चारनाम कहां, एटले वार दीप थया. तथा एक अश्वमुख, बीजो गजमुख, त्रीजो सिंहमुख चौथो व्याघ्रमुख. ए चौथा चतुष्कनां नाम जाणवां. एटले सोल थया.

मूलः—तचोयथासकन्ना, हरिकन्नअकन्नकन्नपावरणा ॥ उक्कमुहामेहमुहा, विज्जु हाविक्कुदंताय ॥ ४४० ॥ तेवार पठी एक अश्वकर्ण, बीजो हरिकर्ण, त्रीजो अकर्ण चौथो कर्णपावरण, एवानामे पांचमुं चतुष्कठे एटले वीश थया. तेवार पठी उक्का

सथाय करिये थने मढतेगाके० मढत मढोटी शेरी होय ता एकज वर्जवी प्रवाहे
नगरनी शेरी मढोटी थाय, केमके ज्या थइने राजा चतुरंग सेना सहित नाथ
एवी एक शेरीने अतरे सथाय करयो थने जो ते गाम सर्वत्र मासे व्याप्त पण
होय, थने शेरी त्रण पण न लाजे तेवारे गामस्सवाहितुके० गामने बाहेर न
सथाय करे एटले इव्य थने खेत्रनी बात कही ॥ ४३८ ॥

हवे काल थने जावनी बात कहेते मूज - कालेति पोरसिष्ठव, जावे सुप
तु नदिमार्ग ॥ सोणियमस चम्म, अचीविय थइव चत्तारि ॥ ४३९ ॥ अर्थ -
कालथकीतो लोही प्रमुख दीठा यका त्रण पदोर सुधी असथाइ कहाते. ए थ
वप लोही प्रमुखे जाणवु थने उठर प्रमुख खित्ताडीए माव्यो होय त्या याठ पदो
र असथाइ थायते तथा जायची तो नदिप्रमुख सूत्र गुणिये नही एम इव्यादि
कना जेठ थकी चार प्रकारनो असथाइ कहाथ अथवा एम पण चार प्रकारने ते
देखावेते सोणिय एटले एक शोणित शब्दे लोही. बीजु मास त्रीजु चम्म ए प्रति
इते चोथु अस्थि ते हाम एवा जेदथकी पण चार प्रकारने एटले लाही
मास चम्म ने हाम ए चारे पूर्वोक्त असथाइमा लेवां, मात्र एक लोहीन सेतु बीना
न लेवां एम समजवुनही ॥ ४४० ॥

हवे विशेष देखावेते मूज - अतोवर्हिचधोयं, नहीहृदाव पोरिमी तिन्नि ॥ मढ
काइअहोरत्त, रत्ते वूढेयसुवतु ॥ ४४० ॥ अर्थ - जे यतोके० साठहायमाहे कर
पण स्थानके मास गोथु होय थने थोइने बाहेर नाख्य पण तेना काइएक थव
यय पड्या हाय तो त्रण पदोर सथायनेविये परहम्वा एम मास परवे त्या एण
असथाइते, पण साठ हाय थकी बाहेर मांस धोथु राधु पकव्यु हाय ता अतथा
इ न थाय हवे याठ पदोर कहा हता तेनी जावना देवामियेतेये मढकाइ अहो
न एनो अर्थ प्रथम कहाते इहा एक आचार्य वजी एम कहते के माना उठर
जीधो थने फाडया गिनाज तेने मात्र मारीनाखीने अन्य स्थानक लङ्गया अथ
वा त्याज गजि गयो तो असथाइ न थाय

थनेरा वजी ए गत मनमाने कहेते के कोणजाणे कांइ फाडया अथवा न फा
डया लङ्गया एक वली एम कहेतेके, ज्या माजारादिक विना पातानी मजेन मरण
पाम्यो थयग कोइएक माव्यो परतु अनिन्न रहा, ज्यासुधी ते जदाय नही थन ततु
रविरादिक घुम्पीउपर पडेनही त्यासुधी असथाइ नहाय एम कहेते परतु त पड

नजो नयी. केमके तोणियमंतं इत्यादिक चार प्रकारनी अतथाइ कही तेयी अनित्त तोपण कजेवर पडे तथाय करवो नही.

रत्नवूदेयके० ज्यां ताठ हायमांहे लोही पडयुं होय ते स्थानक उपर पाणी नो प्रवाह बहो होय तेणे करी ते लोही धांवाइ जाय पठी तो त्यां त्रण पद्दोरमां पण जूमिका लुब्धक; माटे तथाय करिए. ॥ ४८० ॥

इहां तिर्यचनी अतथाइनो प्रस्तावने तेयी बीजीपण अतथाइ देखाडेते. मूज:- अंगमुप्रियकपे, नयजूमि खणंति इयरहा तिन्नी ॥ अतथाइयप्पमाणं, मडियपाया जहिबुडे ॥ ४८१ ॥ अर्थ:- ताठ हायमांहे इहुं पडे ते इहुं हजी फुटयुं नयी तो उपाडी परतवीने तथाय करिये. अने ते इहुं जो पडतांवारज फुटयुं अने तेतुं कजज जूमिकाये पडयुं ने जूमिका खणी नही तो तथाय न करिये. अने इयरहा निन्निके० अन्यथा प्रकारे जूमि खणी जे जाग्युंहतुं ते दूर कयुं तो पठी त्रण पद्दोर तीम अतथाइ जाणवो.

हवे कपे ए वोज वखाणेते. कड्यके० वत्त ते उपर पडयुं जे इहुं ते पडतांने फुटी पडयुं. तेतुं कजजके० विंड ते वत्तने जाग्युं ते ताठ हाय बाहरे जइ थोड्ये तो अतथाइ नथाय, अने ताठ हायनी मांहेजी कोरे थोड्ये तो अतथाइ जाणवो. इमाने विंडतुं जांही केडतुं पडेतो अतथाइ याय? एवुं प्रमाण कहेते. मडि यके० माखीना पग ज्यां बुने एटजे पण अतथाइ जाणवो. ॥ ४८१ ॥

वजी अतथाइनो जेद देखाडेते. मूज:- अजरावनिन्निपोरिति, जरावध्याणंजरे पडिऐतिन्नि ॥ रायपहविंडपडिए, कपेवूदेपुणोनधि ॥ ४८२ ॥ अर्थ:- अजरायुंके० हायणी प्रमुख तेने प्रनवे जरा पडे नही त्यां त्रण पद्दोर अतथाइ जाणवो, अ ने जरायुनी जरा पडी ए पण त्रण पद्दोरज जाणवा. अने वजी जो ज्ञानी र हेतो थद्दो रात्र उंदी पठी त्रण पद्दोरसुयी अतथाइ जाणवो.

रायपहकं० राजमार्गनेविपे रक्तुं विंड पडे तो पण तथाय करवो कड्यके०. इहां कार ण एते जे आवता जता मनुष्यादिक तेने पगेकरी तत्काज उपडीजाय अने इहां जगवं तनी थाड्याये पण प्रमाण ते तेयी थोप नयी अने राजमार्गविना ताठ हायनां विंड पडे तो उपर वषादिकना योगंकरी धांवाइ जाय. अथवा उपजहूण यकी अग्निनायो गेकरी वसे एटजे तथायने माटे शूद याय. एटजे तिर्यचतंवंधी अतथाइ वखाणो.

हवे मनुष्य तंवंधी अतथाइ वखाणेते. मूज:- माणुस्तनं चवडा, अधिबुद्ध तयमहोरति ॥ परिचान्नविवन्नं, तेते तिय सनयधेव ॥ ४८३ ॥ अर्थ:- मनुष्य

सवधी असयाइ ते इव्य थकी तो पूर्वोक्त मास चर्म जोही अने हामना चे
थकी चार प्रकारेने त्यां अर्धिमोनूणके० अस्थि जे हाम ते मूकीने शेष त्रणने से
त्रयकी एकशोहाथ सुधीमा अने काल थकी एक अहोरात्रसीम सयाय करवो नही
अने जो मनुष्य अथवा तिर्यच सवधी असयाइनु कोइ कारण जो क्या पड्यु हाय ने
परियावन्नके० परिणामातर प्राप्तपणे करीने स्वनावेज त्रिवरणनूत खेरना काटनी
परे वर्णांतरने प्राप्त थयो तो त्या असयाइ न थाय अने ए परियावन्नमूकी शेष
त्रण दिवस सात दिवस आठ दिवस असयाइते ॥ ४८३ ॥

एहज वात सूत्रकार वेसाडेते मूल - रत्नकडाच इडी, अछदिये तेण सत्सुक्त
हिए ॥ तिन्निदिणा नपरेण अणुउंगत महोरत ॥ ४८४ ॥ अर्थ - गर्जना आया
नना काजनेरिपे जो रुदाचिन् स्त्री रक्तोत्कट थाय ता ते स्त्रीये पुत्रिका प्रतरे
उते आठदिवस असयाइ जाणवी, पण नयमे दिवसे सयाय करवो अने वारक जे
स्त्री ते शुक्रादिरुपणे होय ने ते पुत्र प्रसव करे तेवारे त्या मात दिवस असयाइ जाण
वो अने आठमे दिवसे सयाय करिए

स्त्रीने महीने महीने कृतुयावे ते सवधी जोही बीवा पठी त्रण दिवससुगी थ
सयाइ जाणवो अने त्रणदिवस उपरात जोही न रहे तो त्या असयाइ न पाप
जे कारणे ते अणुउंगके० कृतुनु जोही केवाय नही कृतु ते महारक्त कहिये त्रण
दिवस जेवु जोही थाय तबु जोही पठी न थाय ते पोताने स्वनावेज परियाव
न्नरिवन्न हाय ते माटे सयाय कानने न हणे ॥ ४८४ ॥

हवे प्रथम जे अर्धिमून एटले हाम मूक्यु हाय एम कलु हतु तेनी वात
कहेते मूल - इतेदिचिचिगिचण, सेतछीवारिसेवरिमाइ ॥ दडछीमुनचयइ कीइ
सयायपरिहारो ॥ ४८५ ॥ अर्थ - दातदोते एटले बानफादिकन दातपड त दात
तो हायथरी बाहेर त्रिगिचणके० परठवगो अथवा दात पडयो अने बीगनही
तो ए स्थानक रुडीरीते जोइए तेम जोता थका दात जाणे नही ता ॥ स्थानक
शुद्ध ते एरी कपनाए करी सयाय करिये अन्य वनी एम कहने के तनां सवसम
करीने पठी सयाय करगो हवे दात टानीने शेष अस्थिनी पान कहत उप बी
जा हाम शो हायमां पड्या थकां त्या वार वर्पना असयाइ जाणवा अने त हाड
जो वजा होय तो त्या असयाइ थाय नही ॥ ४८५ ॥ इति गायार्थ ॥

अनंतरण - नदीतर दीगळिचि एटले नदीवर दीपनी स्थितिनु वजान कणा
तेरमु वार कहेते मूल - विस्कनेकादिसय तिमछफाडीउ लक्कचुत्तसी ॥ नयमा

पमाणां, गुलेणश्यजोयणपमाणां ॥ ४८६ ॥ अर्थ.—नंदि शब्दे समृद्धि ते उदार जिनमंदिर उद्यान पुष्करणी पर्वत प्रमुख जे घणा पदार्थ तेना सार्थने अद्भुतप एकरि ईश्वर तेने नंदीश्वर कहिए. ते नंदीश्वर दीप आ जंबु दीपयकी आठमो दी पठे. ते बलयने आकारेठे. विष्कंजे एतुं प्रमाण एकशो त्रेसठ कोडी चोराशी ला ख योजन एटला योजन प्रमाणांगुले करी एतुं प्रमाण ठे. ॥ ४८६ ॥

हवे इहां अंजनगिरि प्रमुखनी वक्तव्यता कहेठे. मूल.—एयंतोअंजणरयण सामकरपत्तरपूरिउवंता ॥ बालतमालवणामलि, ज्यवघणपमलकलियव. ॥ ४८७ ॥ अर्थ.—एयंके० ए नंदीश्वर दीपमांहे जे अंजनगिरि ठे ते केवाठे? तो के श्या मवणें जे रत्नना विशेष तेनांजे करपत्तरके० किरणना समुह तेणेकरी पू रिथके० पूछाठे उपांतके० ठेहेडा जेना. वली बालके० नवां एवां जे तमाल ना मा वृद्ध तेना वननी आवलीके० श्रेणी तेणेकरीने सहित. वली घनके० मेघ ते नां पटल तेणे करी कलितके० सहितनीपरे सहितठे. ॥ ४८७ ॥

मूल.—चउरो अंजणगिरिणो, पुवाइदिसासु ताणमेक्कोके॥ चुलसीतहस्तउच्चो, उं गाढो जोयण सहस्तं ॥ ४८८ ॥ अर्थ.—पूर्वली गाथाए जे विशेषण कहां ते विशेष एकरीने विशेषित एवा चार अंजनगिरि एवे नामे पर्वतठे. ते पूर्वादिक चारदिशि नेविपेठे. ताणंके० ते अंजनपर्वतोतुं एकेकनेविपे प्रमाण चोराशी हजार योजन उंचपणे ठे थने अवगाह नूमिकाने विपे एक हजार योजनठे ॥ ४८८ ॥

मूल.—मूजेसहस्तदसगं, विस्कंजेतस्तउवरिसयदसगं ॥ तेसु घणमणिमयाइं, सिद्धाययणा इंचत्तारि ॥ ४८९ ॥ अर्थ.—मूलमां दश हजार योजन प्रमाण विष्कंज ठे थने तेना उपर दश सय योजन ठे. वली त्यां अंजनगिरिने विपे घणमणिके० घणां नाना प्रकारनां रत्न तेणे करी नीपजाव्याएवा सिद्धायतन चार प्रासाद ठे.

हवे ए सिद्धायतनतुं प्रमाण कहेठे. मूल.—जोयण सयदीहाइं, वावत्तरि ऊ सियाइ रम्माइं ॥ पन्नास विठडाइं, चउडवागइं सथयाइं ॥ ४९० ॥ अर्थ.—ते प्रासाद एकशो योजन दीर्घके० लावपणे थने वहीत्तर योजन ऊसियके० उंचपणे वली रम्मके० महा मनोहर थने पन्नासके० पच्चाश योजन विस्तारेठे. वली जेनेविपे चार वारणांठे तथा सथयाइंके० ते प्रासादोर्ध्वजाएकरी सहित ठे. ४९०

मूल.—पइदर मणि तोरण, पेठा मंजव चिराय माणाइं ॥ पंचधणुस्तय ते सिथ, अन्नोत्तर सयजिण जुथाइं ॥ ४९१ ॥ अर्थ.—ते एकेका प्रासादनां चार चार वार णाजे ते एकेकुं वारणुं सोल योजन उंचुठे, थने आठ योजन पहोलुंठे. ते प्रति दार एट

લે વારણા વારણાપ્રલયે મણીચક્રાંત પ્રમુખ તેના તોરણઠે અને પ્રેક્ષામંડપ નાટક કરવાને થયેં જે મંદપ તેણેકરી ચિરાજમાન ઇટલે શોનનિક, એવા પ્રાસાદ વલી જેનુ પાંચતે ધનુષ્ય ઊચપણું દેહમાનનુઠે, એવા ઇકશોને થાવ જિન તેણેકરી પુકઠે હહાં જિન અને જિનપ્રતિમાને ખેદ સમજવો નહી તેમાટેજ સૂત્રકારે મૂન પાઠમા જિનપુક કહ્યાઠે ॥ ૪૯૧ ॥

મૂલ.-મણિપેટ્ટિયા મહિદન્ન યાયપુસ્કરિણિ યાયપાસેસુ ॥ કંકેહિ સત્તવન્નપ, વ પય ચુથવન્નચુત્તાઠ ॥ ૪૯૨ ॥ અર્થ - વલી તે સિદ્ધાયતન મણિપેટ્ટિયાકે ૧ જ્ઞમય વેદિકા તેણેકરી માંહેલીકોરે સહિત ઠે, અને પ્રાસાદ ઉપર મહાફલવજો ઠે તેણે કરી સહિત ઠે વલી પુસ્કરણી વાપિ તે પસવાડાનેગિપે કકલ્લિકે ૦ થયાક સતપણે, સહકારની જાતિ, ચાપો પ્રસિદ્ધઠે, તથા ચ્યૂત તે થાંવા તેના વન તેણેકરી પ્રયુક્તકે ૦ સહિત ઇરી વાપિયોઠે તેનાં નામ કહેઠે ॥ ૪૯૨ ॥

મૂલ -નહુત્તરાયનદા, થાણવાનદિવર્ણનામા ॥ પુસ્કરિણીઠંચરતા, પુરવણ ચકવિસીસતિ ॥ ૪૯૩ ॥ અર્થ -હવે ચારદિશિને વિપે ચાર વાપિઠે તેમના નામ કહેઠે પૂર્વદિશિયે નહોત્તરાનામે વાપીઠે, તેમજ વક્ષિણે નદા, પશ્ચિમે થાનદા અને ઉત્તરદિશિયે નદિવર્ણના એ ચાર પુસ્કરણી તે હહા પૂર્વદિશિનો જે અજનનિરિઠે તની ચારે દિશાએ જાણરી વલી એ વાપિનુ વિશેષ કહેઠે ॥ ૪૯૩ ॥

મૂલ -વિક્કનાયામેદિં, જોયણલાકપમાણજુનાઠ ॥ દમ જોયણ સિયાઠ, ચરિ સિ તોરણ વણજુપાઠ ॥ ૪૯૪ ॥ અર્થ -વિક્કને અને થાયામે લાલ્ય યાજન પ્રમાણ પુકઠે અને દશ યોજન ઊમપણેઠે ચાર દિશિએ તોરણ અને વન તેણકરી સહિતઠે હવે વાપિમાંહે દધિમુલઠે તેની યાત કહેઠે મૂલ - તાસિમય વહિહુલ મહી હરા હુ-હ દહિ થસિયવન્ના ॥ પુસ્કરિણી કલ્લોલા, હણણુવ્રવળેણ પિંનુ ॥ ૪૯૫ ॥ અર્થ -તે વાપિનીમાંહે દધિમુલ એવે નામે કરી પર્વતઠે ત સ્ફટિકના જે તેણે કારણેજ કહેઠે, હુ-હ અને વહીનીપરે સિતકં ૦ ધવલે વર્ણ ઠે હહા ઉપમા ફલાવ ઠે એ પુસ્કરણી વાપિ સવધી જે પાણીના કલ્લાલ તેના આહણવા થકી ઉપનાં જે ફોણ તેના પિંનનીપરે ॥ ૪૯૫ ॥

મૂલ -ચવસઠિ સદસ્સુચા, વસજોયણ સદસવિગ્રમા સઘે ॥ મહસ્મ મહાના ડા, ચરિ થદો પલ્લયા ગારો ॥ ૪૯૬ ॥ અર્થ -ચામઠ હજાર યાનન ઊઝા અને દશ સદસ્ય યોજન પ્રમાણ વિસ્તાર સપલા દધિમુલ એક હજાર યાનન ઉપનાં

हे उवगाढके० रह्याठे. तथा उपर अने नीचे सरखा, तेणे कारणे पद्मगके० पाजो जे धान्य नाखवानुं गम विशेष, तेने आकारेठे. ॥ ४९६ ॥

हवे प्रासादनी वक्तव्यता अने रतिकरनी वक्तव्यता कहेठे. मूल:-अंजणगिरि सिहरेसुय, ते सुविजिण मंदिराई रुढाई ॥ वावीणमंतरालेसु पद्मयडुगं डुगं अठि ॥ ४९७ ॥ अर्थ:-प्रथम कह्या जे अंजनगिरि पर्वतो, तेमना शिखरोनेविपे अने ते सुविके० दधिप्रमुख पर्वतोनेविपे जिणके० श्रीवीतरागनां मंदिरके० प्रासाद ते रुंद के० विस्तीर्ण; ते आम जे. एकशो योजन लांवां अने पच्चाश योजन पद्मोलां, तथा वद्मोत्तरे योजन उंचां. वली तेनां चार वारणांठे, ते एकेक वारणुं सोल सोल योजन कचुं अने आव आव योजन पद्मोलुं, एतुं घणुं कथन शास्त्रांतरयकीजाणवुं ॥ ४९७ ॥

हवे वापि वापिना आंतरानेविपे वे वे पर्वतोठे तेमनां नाम अने स्वरूप कहेठे. मूल:-ते रश्कराजिहाणा, विदितिविद्या अठ पउमरायाना ॥ उवरि छियजिणं दसिणाण घुसिण रस संगपिंगव ॥ ४९८ ॥ तेरतिकर एवेनामे पर्वतो वापिने आंतरे दिशि विदिशिनेविपे रह्या एकेक दिशि आश्रयी वे वे करतां आठनी संख्या थाय ठे. पण ते केवाठे? तोके पद्मरागशब्दे राते वणें जे मणी तेनीपरे ठे आनाके० काति जेमनी. इहां उपमा कहेठे. उवरिछियके० ते रतिकरनामा वत्रीश पर्वतो नी उपर रह्याठे जे शाश्वत जिनेंड, तेनुं जे स्नान, तेणेकरी कुंकुम जल तेने संगे करी जाणे गुळावी रंगना थयाठे. ॥ ४९८ ॥

वली ते केहेवाठे? मूल-अचंतमसिणफासा, अमरेसरविंदविहियआवासा ॥ दसजोयणसहसुच्चा, उच्चिछागावअसहस्तं ॥ ४९९ ॥ अर्थ:-अत्यंत मृणके० सुकुमालठे स्पर्श जेनो अने अमरेसरके० देवोना ईश्वर एवा जे ईड तेने विहित के० कछुंठे आवासके० रहेवापणु ज्या, एटले अनेक ईड ते देवना समुदाये पर वस्त्रायका त्या आवी प्रासादनी वदनाकरी क्रीडा करेठे. तेनुं प्रमाण ते दश हजार योजन उंचा अने एक हजार गाऊ नूमिमाहे उद्दिष्ट. ॥ ४९९ ॥

हवे तेनु संस्थान कहेठे. मूल:-ऊच्चरिसंगणविद्या, उच्चसमाणविउडासवे॥ ते सुवि जिणनवणाई, नेयाई जडुत्तमाणाई ॥ ५०० ॥ अर्थ:-जालरने संस्थाने विद्या के० रह्याठे. ते सर्वेनो विस्तार उंचपणे करी सरखोठे अने तेनेविपे पण श्री वीतरागना सुवनठे तेनु यथोक्त जेवुं पूर्वे मान कछु तेहज मान इहा पण जाणवु.

हवे जेम पूर्वदिशिना अंजनगिरिनी वाव्य नंदोत्तरादिक नामे कही, तेम त्रैलोक्यदिशिना अंजनगिरिनी वापिनां नाम पण कहेनार थको दक्षिणनी चार वा

પ્રવચનસારોદ્ધાર

બ્યના નામ કહેતે મૂલ -દાહિણ વિસાઈ જદા, વિસાલવાવીથ કુમુયપુત્રકાળી
 તહ પુત્રીગણીમણિ, તોરણથારામરમણીયા ॥ ૫૦૧ ॥ અર્થ -દક્ષિણદિશિય પૂ
 ની વાણુએ નડનામે વાચ્યતે, એમ અનુક્રમે દક્ષિણની દક્ષિણે વિસાજ નામે વાચ
 ળે, અને દક્ષિણની પશ્ચિમે કુમુદાનામે વાચ્યતે, અને દક્ષિણની ઉત્તરદિશિય પુત્રી
 ણી નામે વાચ્યતે પરતુ એ સમસ્ત વાચ્ય મણિમય, તોરણ, આરામ, વન-તે
 કરી રમણીય મહામનોહર ળે ॥ ૫૦૧ ॥
 પશ્ચિમદિશિના અજનગિરિની વાવિના નામ પૂર્ગાંદિક ચાર દિશિના કર્મેતી
 સ્વાડેતે મૂલ -પુત્રકરિણિનવિસેણા, તદાથમોદાયવાવિગોયૂના ॥ તદ્યસુદસપત્ની
 વી, પશ્ચિમઅજનગચડવિસાસુ ॥ ૫૦૨ ॥ અર્થ -પશ્ચિમદિશિનો જે અજનગિરિને તે
 ની પૂર્વદિશિય નવિસેના નામે પુત્રકરણી વાચ્યતે, દક્ષિણે અમોયાનામે વાચ્યતે, પશ્ચિ
 મોયૂનાનામે વાચ્યતે તેમજ ઉત્તરદિશિય સુદર્શના નામે વાચ્યતે એ પશ્ચિમ
 શિનો જે અજનગિરિ-તેની ચારેદિશિને વિષે વાપિતે તેમના નામ કહ્યા ॥ ૫૦૨ ॥
 હરે ઉત્તરદિશિના અજનગિરિની ચારેદિશાની વાવિના નામો કહેતે મૂલ -વિ
 જયાયવેજયંતી, જયંતિથપરાજિઆઝવાવીઝ ॥ ઉત્તરવિસાઈપુત્ર વાવિમાણાન્ત
 રસવિ ॥ ૫૦૩ ॥ અર્થ -પૂર્વદિશિય વિજયાનામે વાપિતે, દક્ષિણદિશિય વેંચપતી,
 પશ્ચિમ દિશિય જયંતી અને ઉત્તર દિશિય અપરાજિતા એરીતે ઉત્તરદિશિનો શ્વ
 નગિરિ-તેનેવિષે એ પૂર્વોક્ત વાપિને પ્રમાણે એ સર્વમંત્રી વાર થઈ ॥ ૫૦૩ ॥
 હરે સમસ્ત વાપિતંતુ સરસુ વિરોપણ કહેતે મૂલ -સવાંઝવાવીઝ દહિમુદતે
 જાણગણજૂવાઝ અજનગપમુહગિરિતે, રસગવિક્લ્લચ્ચડવિસપિ ॥ ૫૦૪ ॥ અર્થ -
 સર્વ વાપિતંતે દધિમુલ્ય પ્રમુલ્ય જે પર્વતો તેમને સ્થાનકનૂત ળે એ એકેક દિશિ
 ક એક અજનગિરિ, ચાર ચાર દધિમુલ્ય અને આઠ આઠ રતિકર મની તર ળે
 નપર્વત પ્રમુલ્ય વિક્લ્લકે ० વતેતે, તે સુદા તેર તેર પર્વતો ચારેદિશાએ ળે ॥ ૫૦૪ ॥
 હરે સર્વે વપસદાર દેસાડેતે મૂલ -ફ્ય વાવન્નગિરીસર સિહરઠિઅવીસાપવે
 ળે ॥ પૂયણકણચવિહ, દેવનિકાઝ સમેસસયા ॥ ૫૦૫ ॥ અર્થ -એમ તન વા
 રોએત્રી ચાર ગુણા કરિયે તેવારે વાવન્ન પર્વતો થાય તેમનાં જ શિવર-દા
 ર રહ્યાંતે જે શ્રી વીતરાગના વિવ તેની પૂજાને અર્થે હુગનપતિ પ્રમુલ્ય વગુર
 નેકાયના દયા તે સમેફકે ० આવેતે, સયાકે ० સદા સર્વદા આવેતે એમ વાણુ
 હા જીયાનિગમ દીગસાગરપન્નતિ અને સયણ પ્રમુલ્ય થય માય અન્વ
 દસાપતે તે મતાતર જાણુ યજ્ઞક ॥ અજનગિરીસુદાસુ માનમસુન્દિનુદુ

जेतेसु ॥ वचीनरऽकरेसु. नंदीनरदीवमप्रंमि ॥ १ ॥ जोयणसयदीहाई, पन्नासंवि
उडाइतवाइ ॥ वायन्नरुसियाई. वायन्नोहोतिजिणनवणा ॥ २ ए वे गाथा गात्रो
क्त सोपयोग नणी लखीत्रे. ॥ ००५ ॥ इति गाथा विशतिकार्ये.

अवतरण -लक्ष्मीउत्ति एट्ठे अछावीग लक्ष्मीनुं वगेने तीतेरमुं ६४ वखाणेठे
मूल.-यामोसहिद्विप्पोसहि, खेजोसहिजल्लयोसहीचेव ॥ तवोसहि सज्जिने उंदी रि
उविउलमइलक्ष्मी ॥ ५०६ ॥ चारणयासीविसकेवलीयगणवारिणोयपुवधरा ॥ अरहंत
चक्रवट्टी, वल्लेवावासुदेवाय ॥ ५०७ ॥ खीरमहुसप्पियासव, कोछयवुद्धी पयाणुसारी
य ॥ तह वीयवुद्धितेयग, आहारगसीयजेसाय ॥ ५०८ ॥ वेउव्विदेहलक्ष्मी, अक्कीणम
हाणसीपुजायाय ॥ परिणामतवविसेतं, एमाइ हुंति लक्ष्मीउ ॥ ५०९ ॥ इत्यादिक
ए चारे गाथा सुगम ठे, नवर एट्ठुं विशेष जे, एमाइके० इत्यादिक शब्द यकी अने
री पण गुन, गुनतर, गुनतम परिणामना विशेष यकी अने तपना प्रजावे करी ल
क्ष्मीउ थायठे. एनां नाम मात्र गाथाए करी कहने ह्वे एनुं स्वरूप वखाणनार ठतो

प्रथम पाच लक्ष्मीनु स्वरूप वे गाथाये करी कहेठे. ॥ ५०९ ॥ मूल:-संफरितणमा
मोसु सुतुपुरीसाणविप्पुसोवावि ॥ अत्रेविडितिविघा, नाततिपइतिपासवणं ॥ ५१ ॥
एएअत्रेअवहू जेसिं सवेवि सुरहिणोवयवा ॥ रोगोवसमसमवा, ते हुंति तउंसहिपत्ता
॥ ५१ ॥ अर्थ -संस्पर्शनाशब्दे करी आमर्प हाय प्रमुखनुं स्पर्शवु तेहज उंसह, ते आम
पौपधि एहज लब्धि जाणवी इहां लब्धि अने लब्धिवंतने माहो मांहे जेद जाणवो
नही. अनेलब्धिशब्द प्रत्येके जोडिए. ए आमपौपधि ए संपदा यतिनीडे, एम सर्वत्र
जाणवु. इहां ए जाव ठे के ज्या यतिने हायने स्पर्शवे करीने अनेरु प्रकारना रोग
उपशमे. एम मूत्रने पुरीस ते वढीनीति कहिये, तेना विप्पुसोके० अवयव, ते पण रोग
हरवाने समर्थ होय, ते वय्यापधि नामा बीजी लब्धि जाणवी. ह्वे आगलावे
पद ते पावातरठे, तेनो ए अर्थ जे अत्रेके० अनेरा वली एम कहेठे विडितिके० विष्टा
कहेठे अने पइतिके० प्रश्नवण ते मूत्र कहेठे. एएके० जेम ए वेकह्यां तेम त्रीजी
अनेरा पण खेल शब्दे श्लेष्म तेहज ठे जेनुं औपध ते त्रीजी खेजौपधि लब्धि
जाणवी. चौथी जलशब्दे मज ते दात, कान, नासिका, नेत्र, जीन तथा शरीरनो
मज ते सुरजीयुक्त होइने रोग उपशमावेठे. ए जेनुं औपध ते चौथी जलौपधिलब्धि
जाणवी एमज पाचमी नख केश प्रमुख शरीरना कहेला अणकहेला जे अवयव
ते पण जेना उंसहके० औपध समानठे, ते पाचमी सवौपधि नामा लब्धि जाणवी.
एम तेतदौपधि प्राप्त कहिये. वली एनु ए विशेषठे जे वरसादनुं पाणी तथा जेना अंग

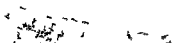
कही अने दशमी चारणलब्धि ठे तेनुं स्वरूप प्रथम जंयाचारण ने विद्याधारणना
क्षरमा वखाण्ठे माटे इहां वखाणता नथी. ए दशमी जंयाचारणलब्धि अर्ध. ५१४॥

हवे अग्यारमी आसीविष लब्धि कह्ये. मूल.—अमीदाडातग्य, महावितासीवि
साडुविहजेया ॥ ते कम्मजाइजेएण ऐगहाचउविह्विगणा ॥ ५१५ ॥ अर्थ.—आ
सी शब्दे दाढ कहिये, तग्यके० ते दाढने विषे जेने गतके० रहुठे विष ते आसी
विष, ते कर्म अने जातिना जेदेकरी वे प्रकारे. त्यां पेनु कर्मेकरी ते पंचेडिय,
तिर्यच, मनुष्य अने सहस्यार देवलोऊसुधीना देवता तेमने ए तपश्चर्यादिक अमुठा
ने करीने अथवा अनेरे गुणे करीने आसीविषादिक साध्य क्रिया करे, शापे करी
मारे, देवता अपर्याप्तावस्थाये ते लब्धि ए सहित होय. केमके पहेजा मनुष्यना ज
वनेविषे आसीविषलब्धिवंत होय, पठी तेना संस्कार लगीने ते लब्धिमंतज कहिए;
परंतु पर्याप्तावस्थाए तेने ते लब्धि न कहिए. यद्यपि देवता शापेकरी, बीजानेमारे
ठे तो पण ते लब्धि न कहवय. ए तो स्वजावे जवप्रत्येक समयाइ समस्त देवोने
ठेज, परंतु गुणप्रत्येक समयाइ थाय तेविशेष जाणवी. तेनेज शास्त्रमा लब्धि कहिये.

हवे बीजो जातिना जेद यकी कहियेठे ठे. ते अनेक प्रकारेठे, पण तेना चउ
विह्वे० चार प्रकारना विकल्प जेद होय ते आवीरीते. एक वृश्चिक, बीजो मेहुर
बीजो सर्प ने चोथुं मनुष्य एना जेदयकी ते बहु, बहुतर, बहुतम अने अतिबहुतम
तेनु वली विशेष आमठे. बीठीनुं विष अर्ध जरत खेत्र प्रमाण शरीर व्यापे, बी
छुं मेहुरनुं विष संपूर्ण जरतखेत्र प्रमाण व्यापे, सापनुं विष जंबु द्वीप प्रमाण व्या
पे अने मनुष्यनुं विष सर्व मनुष्यखेत्रसुधी व्यापे. ए अग्यारमी लब्धि कही॥५१५॥

हवे बारमी केवलीनी लब्धि, तेरमी गणधरनी लब्धि, चउदमी पूर्वधरनी ल
ब्धि, पन्नरमी अरिहंतनी लब्धि, सोलमी चक्रवर्तिनी लब्धि, सत्तरमी वलदेवनी
लब्धि, अने अठारमी वासुदेवनी लब्धि. एटली लब्धिउं प्रतिष्ठे

हवे खीराश्रवादिक लब्धि कहियेठे. मूल.—खीरमहुसप्पिस्ताउ, वमाणवयणा
तयासवा हुंति ॥ कोष्ठयधन्नसुनिग्गल, सुत्तहाकोष्ठुद्धीया ॥ ५१६ ॥ अर्थ.—खीर
शब्दे दूध ते इहा चक्रवर्तिनी लाख गायने अर्ध अर्ध अनुक्रमे जे एक गाय तवं
धी दूध ते सर्कारने चनुक्कांतक साथे मिश्रित ते जेम जमता यका मनने अने शरी
रने सुख उपजावे, तेम ए खीराश्रवलब्धिवंतनुं वचन पण खीरनीपरे आके० समस्त प्र
कारे श्रवे ते खीराश्रवलब्धि कहिए. एमजे मधुके० साकर प्रमुख मधुर इव्यनीपरे
श्रवे ते मध्वाश्रवलब्धि जाणवी; तथा जे चक्रवर्तिनी गाय तेनु घृत तेनीपरे व

कि, अनेक योजनने आश्रीत वसु विनिर्जित
 कुस्मासना वाकुजानी एक मुनी अने वसु
 ज्ञेय्या लब्धि उपज, ते प्रवीणर्म।
 चोवीशमी आहाकजधि ने
 ए शरीर तीर्यसुखनी क्वि वेदव
 पञ्चीशमी शीतज्ञेय्याजधि
 प्रत्ये शीत एवुजे तेजनु बिंग
 त्रिशीशमी वैकियलधि ने
 अणुत्व, वीरुं मदत्व, प्रीरुं
 ईशित्य, आरमी वगित्य नवर्म
 त्यादिकना जेदयकी अनेक
 मजना ननुजना विद्वमा
 ते अणुत्वशक्ति करिण, ते
 मदत्व जाणवी, प्रीजी
 णरी, चोवी यज्ञादि
 लगान तेने पण पुष्प
 अग्ने सुर्वना माग
 पे नृमिवानी परे जे
 ज्ञान निमज्जान करे जे
 धरर चक्रार्ति
 जाशने वसु करण
 पणे नृ ते अग्ने
 ने अग्ने रान जाण
 समर्थो जे अग्ने
 हा मज्जान
 विद्या, विद्वे
 जे
 नाजीर
 योजन

चोवी
 गहार,
 एज
 तीये
 मू
 तेरस
 उम
 नां
 तावि
 राने पण,
 पाप, अने
 लक्षण हाये ॥
 पुन - पुनिने
 रता विपत श्री
 ते अनेक प्रका
 ना अने पण एज
 पुने पुनिने, यी
 ते अग्ने दिव
 यो पुनिने
 अग्ने अग्ने
 पुनिने विपत
 ते अग्ने दिव
 पुन - पुनिने
 पुनिने
 पुनिने
 पुनिने

મહિલાણં ॥ ૫૨૦ ॥ અર્થ:-એક અરિહંત, બીજી ચક્રવર્તિ, ત્રીજી વાસુદેવ, ચોથી વલ્લભદેવ, પાંચમી સંનિવ્રજાતો, ઠાઠી વિદ્યાચારણાદિક, સાતમી પૂર્વના ધરણહાર, આઠમી ગણધર, નવમી પુલાક, દશમી આહારક શરીર કરવાની લલિત. એ દશ લલિત જન્ય સ્ત્રીને નથાય શેષ અઢાર લલિત થાય. અને શ્રીમલ્લિનાથને સ્ત્રીપણે તીર્થ કરપણું જેપ્રાપ્ત થયું. તે તો અઢેરુ જાણવું. ॥ ૫૨૦ ॥

હવે અનવ્ય પુરુષ તથા સ્ત્રીને જે લલિત થાય તે બે ગાથાએ કરી કહેઠે. મૂલ:-અનવ્ય પુરિસાણં પુણ, દસપુલ્લિલિતકેવલિનંચ ॥ ઝહ્મમઈ વિવલમઈ, તેરસ એઆંત ન હુ હુંતિ ॥ ૫૨૧ ॥ અનવ્ય મહિલાણં પુણ, એવાંત ન હુંતિ જણીય જ-હીડ ॥ મ હુલ્હીરાતવલ-હી, વિનેય સેસાંત અવિરુ-હા ॥ ૫૨૨ ॥ અર્થ:-અનવ્ય પુરુષોને દશ તો પૂર્વોક્ત અરિહંતાદિક જે કહી તે, અને અગ્યારમી કેવલી લલિત, વારમી રૂઝમતિલલિત તેરમી વિપુલમતિ લલિત. એ તેર લલિત નથાય. ॥ ૫૨૧ ॥ અને અનવ્ય સ્ત્રીને પણ, એહજ તેર લલિત નથાય; તથા મધુઆશ્રવ અને સ્ત્રીશાશ્રવ એ પણ નથાય. અને શેષ લલિત તે અવિરુ-હા. થાયતો થાય. ॥ ૫૨૨ ॥ ઇતિ ગાથા સપ્તદશકાર્ય ॥

અવતરણ:-તવનિ એટલે તપનું વશને એકોતેરમું દાર કહેઠે. મૂલ.-પુરિમહુ કાસણ નિવિગડ્ય આર્યવિલોવવાસેહિ ॥ એગલયા ઇય પંચાહિ, હોડ તવો ઇંદિયજગતિ ॥ ૫૨૩ ॥ અર્થ:-તપાવેકે અનુજકર્મને વાલે તેને તપ કહીએ. તે અનેક પ્રકારે ઢે; તથાપિ તેમાં મૂલ ઇંદિયજય નામા તપઢે. કેમકે શ્રીવીતરાગનો ધર્મ પણ એવેજ નામેઢે; તેથી એ તપ પણ એજ નામે જાણવું. તે કહેઢે. પેહેલા દિવસે પુરિમહુ, બીજે દિવસે એકાસણુ, ત્રીજે દિવસે નીવી, ચોથે દિવસે આલિલ અને પાંચમે દિવસે ડપવાસ. એ પાંચે પચ્ચરકાણે કરી એકલતા શ્રેણી પરિપાટી. એ સર્વ શબ્દો એકાથિકઢે. એવી પાંચેલતાએ પાંચ ઇંદિયોને દમન કરવું માટે ઇંદિયજય નામા તપ થાય. ઇહાં એ નાવ જે પાંચ દિવસે એક ઇંદિયનો જય કરનાર હોય, તેમાટે એમ પચ્ચીશ દિવસે પાંચ ઇંદિયોનો જય થાય. ઇહાં શ્રી જિનશાસનને વિષે જે તપ કરીએ તે સર્વ ઇંદિય ના જયનું કરનાર થાય ઢે, પરંતુ પૂર્વાચાર્યે એને એજ નામે કહ્યુ ઢે. ॥ ૫૨૩ ॥

હવે ઇંદિયજય કહ્યા ઉપરાંતે યોગશુદ્ધિ કરવી જોડે એ તેજ તપ કહેઢે. મૂલ.-નિવિ ગડ્યમાયામં, ડપવાસો ઇય લયા ઇતિહિં જણિડ ॥ નામેણ જોગસુ-હી. નવદિણમાણો તવો એસો ॥ ૫૨૪ ॥ અર્થ:-પેહેલે દિવસે નીવી, બીજે દિવસે આલિલ, ત્રીજે દિવસે ડપવાસ, એ એકલતા એવી ત્રણ લતાએ યોગ શુદ્ધિનામા તપ જણિડકે કહ્યુઢે. ત્યા

ग ते मनोयोगादिक त्रण तेनो व्यापार विशेष, तेनी जे शुद्धि निरवयवपणु जे
 की थाय ते योगशुद्धि जाणवी एतु तप नव दिवस मान होय ठे ॥ ५२४ ॥
 हये योगशुद्धि थइ उता ज्ञानादिक त्रणनी प्राप्ति थाय तो जली जाणवी ते
 ते ज्ञानादिक त्रणनु तप कहेंते मूल - नारणमि दसणमिथ, चरणमिथ त्रि
 पपत्तेय ॥ उववासातपूआ, पुवतन्नामग तवमि ॥ ५२५ ॥ अर्थ - ज्ञाननेविरे,
 करनेविरे अने चारित्रनेविरे प्रत्येके त्रण त्रण उपवास करवा, अने तेनी पूजा
 करतां तेपेज नामे तप थाय ठे ते आवीरोते पेहेलु ए त्रणमां मुख्य ज्ञानने,
 आराधने अर्थे त्रण उपवास अने तेनी पूजा पूर्वक करता ज्ञान नामे तप
 तेमां निश्चातनी पूजा पुस्तकने पहेरामणी वीटणा प्रमुख ज्ञान साधनां
 गिए अने ज्ञानवत पुरुषने एषणीय वस्त्र, पात्र, अन्न, पानादिके पूजा क
 रमज दर्शन आराधने अथ त्रण उपवास करवा त्या दर्शन प्रभावक ने
 दिक प्रथ अने सज्जुनी पूजा करवी एमज चारित्रनेविरे पण चारित्रवत
 करीए एरीते करतां ज्ञानतप, दर्शनतप ने चारित्रतप थाय ॥ ५२५ ॥
 अदिक त्रिऊनां धणी कपाय जय करे तो जलु तेमाटे कपायनय नामा
 ठे मूल - एकातणग तह, निविगइयमापंजिल अजततो ॥ इय होइ जयव
 गायत्रिनये तप चरणे ॥ ५२६ ॥ अर्थ - एकातणु, नीरी, आश्रितने वर
 वार एरुजताए थाय एम काथादिक चार कपायना जयनेअर्थे चार नता
 चारु ताज दिवस पर्यंत कपायत्रिजयनामा तपश्रवण करीए हवे ज्ञा
 णी कपायना जय करी पवी त्रिभि प्रकारनां तप करे, तेथी तेना प्रकार
 को प्रयकार प्रथम चार गायाये करी कर्मसूदन नामा तप कहेंते ॥ ५२६ ॥
 तमण एकातणग, एकगतिवच एगणच ॥ एकगतिनि निविथ, मापंजिन
 ॥ ५२७ ॥ एसा एगाजहिआ अहहिलईयाहि दिवसचवसती ॥ इय अ
 तमि जणिया निणिदेहि ॥ ५२८ ॥ अर्थ - पेहेने दिवसे उपवास,
 एकातणु ग्रीने दिवसे एरुनसिओ चाये दिवसे एरुगणु पांचमे दिव
 से दिवसे नीरी, सातमे दिवसे आश्रित, आठमे दिवसे आठ करन
 यणे एरुनना यइ एरी आठ नताए एटने आठ अत्रिपुं चासठ दि
 थाव पचराण कर्मसूदन नामा तपनेविष श्रीजिनगइ म्हा एरी
 ते स्नात्रपूजा श्रीचिनगइने पहेरामणी प्रमुख थापीए आगते

વલી વિશિષ્ટ વલીમાંહે સુવર્ણમય કુદામી તે કર્મરૂપીયાં તરુવર ઉદવાને અર્થે
ઠોડ્યો ઈરીતે કર્મનું સૂદનકે ૦ વિનાશ થાયઁ. ॥ ૫૨૭ ॥ ૫૨૮ ॥

હવે ન્હાનું સિંહનિઃક્રીડિતનામા તપ કહેઁ. મૂલઃ—ફગફગફગતિગફગચઝ, તિગ
પણચઝઠકપંચસત્તઠગં ॥ અઠગસત્તગનવગં, અઠગનવસત્તઅઠે ॥ ૫૨૯ ॥ ઠગસ
ત્તગપણઠકં, ચઝપણતિગચઝરઝગતિગં ॥ ફગફગગઝવવાસા, લઢુસીહનિકીલિય
તવસ્મિ ॥ ૫૩૦ ॥ અર્થઃ—એક ઝપવાસ કરી પારણુ કરે, એમ વે ઝપવાસ કરી
પારણુ કરે, એમ સર્વ ઝપવાસે આગલ પારણુ જાણું. પઠી એક ઝપવાસ, ત્રણ,
વે, ચાર, ત્રણ, પાંચ, ચાર. ઠ, પાંચ, સાત, ઠ, આઠ, સાત, નવ, આઠ, નવ, સાત,
આઠ, ઠ, સાત, પાંચ, ઠ, ચાર, પાંચ, ત્રણ, ચાર; વે, ત્રણ, એક, વે, એક, ઝપવાસ,
એ આગલે જે કહેઁ તેની અપેક્ષા ન્હાનું, અને સિંહના નિઃક્રીડિતકે ૦ ગમનની
પરે એ હોય, તેથી એ તપપણ સિંહનિ ક્રીડિત જાણું, જેમ સિંહ જતો થકો દૂર જશે
વલી પાઠો તે પ્રદેશે જુએ, તેની પેરે જે તપને વિપે પચ્ચાણ કહ્યો તેહજ વલી
પણ કરીને પારણું કરી વલી આગલા તપનું આસેવન કરે તેથી એ ન્હાનું સિંહનિઃ
ક્રીડિતતપ—તેને વિપે હવે ઝપવાસના દિવસો અને પારણાના દિવસોની સંખ્યા કહેઁ,

મૂલઃ—ચઝપત્તં ચમણસયં, દિણાણિ તહ પારણાણિ તેત્તીસં ॥ ફહપરિવાડિચઝકે,
વરિસઝગં દિવસઅઢવીસા ॥ ૫૩૧ ॥ અર્થઃ—એકશોનેચોપત્ત ઝપવાસના દિવસ અ
ને તેત્રીશ પારણા, એમ એ એક પરિપાટી એટલે શ્રેણી થઈ, એવી જેવારે ચાર પરિ
પાટી થાય તેવારે તેનેવિપે વે વર્ષ અને અઠાવીશ દિવસ થાયઁ. ॥ ૫૩૧ ॥

હવે એ ચાર પરિપાટીને વિપે પારણાનું સ્વરૂપ કહેઁ. મૂલઃ—વિગઈઝ નિવિગઈ
યં તહા અલેવાડયંચ આયામં ॥ પરિવાડિચઝકમિય, પારણણું વિહેયવં ॥ ૫૩૨ ॥
અર્થઃ—પહેલી શ્રેણીએ વિગઈ જમે તે દિવસો સર્વ કામગુણિત રસોપેત જમે. બીજી
શ્રેણીનીવી અને ત્રીજી શ્રેણીએ અલેપકારી વાલ ચણાદિક જે જમતાં થકાં હસ્ત
પાત્ર પ્રમુખને લેપ લાગે નહી. ચોથી શ્રેણીએ આંબિલ કરે. એમ ચારે શ્રેણીનેવિપે
પારણાને દિવસે કરવું એટલે લઘુસિંહનિઃક્રીડિત તપ કહ્યું. ॥ ૫૩૨ ॥

હવે મહાસિંહનિઃક્રીડિતનું સ્વરૂપ કહેઁ. મૂલઃ—ફગફગફગતિગફગચઝ, તિગપ
ણચઝઠકપંચસત્તઠગં ॥ અઠસત્તનવઢદસનવ, એકારસદસયવાસગં ॥ ૫૩૩ ॥
અર્થઃ—ફહાં પણ એકાદિક ઝપવાસની સંખ્યા કહેઁ. એક ઝપવાસ, વેઝપવાસ, એક
ઝપવાસ, ત્રણ ઝપવાસ, વે ઝપવાસ, ચાર ઝપવાસ, ત્રણ ઝપવાસ, પાંચ ઝપવાસ,
ચાર ઝપવાસ, ઠ ઝપવાસ, પાંચ ઝપવાસ, સાત ઝપવાસ, ઠ ઝપવાસ, આઠ ઝપ

एष एम पाठा आवतां ठहेडे एक उपवास ने उपर पारणु करीए, एम एक उप
वासने आंतरे वधता उतरता उपवास थाय ते सोल सुधी चमतां अर्ध मुक्ताव
ली थाय; अने प्रतिजोमे पूरण मुक्तावली थाय त्यारे सर्व मजी त्रणशे उपवास
थायठे. ॥ ५३७ ॥ हवे बीजी गाथाए पारणाना दिवसोनी संख्या अने सर्व दिव
सोनी संख्या कहेठे. पारणयाणंसंघीके सात पारणां एक परिपाटीनेविषे थायठे,
एरीते चार परिपाटीनेविषे चार वर्ष संपूर्ण थाय. एटले ए मोतीना हारनी परे
मुक्तावली तप ठे ते कह्यु. ॥ ५३८ ॥

हवे रत्नावली तप कहेठे. मूलः—इग ड तिकाहलियासुं, दाडिमपुष्पेसु दुंति अछ
तिगा ॥ एगाइसोलसंता, सरिआछुअलंमि उववासा ॥ ५३९ ॥ अंतस्मि तस्त पय
गं, तव कछा णमिक्क महपंच ॥ सत्तयसत्तयपणपण, तिन्निक्कंतेसुतिगरयणा ॥ ५४० ॥
पारणय दिणछासी, परिवाडिचउक्कगे वरिसपणगं ॥ नवमासा अछारस, दिणाण रय
णावलितवन्मि ॥ ५४१ ॥ अर्थे.—जेम रत्नावलिने आजरण विशेष कहेठे, तेम रत्ननी
पंक्ति सरखुं जे तप ते रत्नावलीतप कह्ये. जेवी रत्ननीपंक्ति ते वंने नणीनी बाजूए
प्रथम सूक्ष्म अनेपठी स्थूल एवा विजागे करी काहलिका नामे सुवर्णना वे अवयवे क
री युक्त होयठे, तेमज ते दाडिमनां पुष्पोए करी वंने बाजुए शोजित. त्यारपठी सरल
वंने तरफनी बाजुनी जे सेरो तेणैकरी शोजनारी अने नीचेना नागनेविषे स्थापन करे
जा पदके करी अत्यंत अलंकृत होयठे एवुं जे तप, पट्टादिकनेविषे बतावेला
आकारने धारण करेठे, तेने रत्नावली कहेठे. त्यां एक, वे, त्रण एनीमध्ये अथां
जागना अनुक्रमे काहलिका स्थापन थायठे. त्यारपठी वंने दाडिम पुष्पना नणी
नी बाजुए प्रत्येके आठ त्रिक अने ते वंने नणीनी बाजुए रेखा चतुष्टे करी नव नव
कोष्टक करवा, मध्ये शून्य करी नीचे नीचे अंक स्थापन करेठे. त्यारपठी पंक्तिनेविषे
सरिकापुगलने विषे एक ठे आदिजेमा, अने सोल जेमां ठेवटे ठे एवां स्थान कर
वां, ते सरिकापुगलनेनीचे पदक ते आठ पंक्तिए चांतरीश अंकना स्थान एवुंकोष्टक
थायठे. तेमां पहेली पंक्तिनेविषे एक अंकस्थान, बीजी पंक्तिनेविषे पाच अंकस्था
नो, त्रीजी पंक्तिनेविषे सातअंकस्थानो, चौथी पंक्तिनेविषे पण सात अंकस्थानो,
पाचमी पंक्तिनेविषे पाच अंकस्थानो, ठही पंक्तिनेविषे पांच अंकस्थानो, सातमी
पंक्तिनेविषे त्रण अंकस्थानो, आठमी पंक्तिनेविषे एकज अंकस्थान, एवांए चांतरी
गे कोष्टकनेविषे त्रण त्रण अंक स्थापन करवा. हवे स्थापन कहेठे.

अहीयां आ जावार्थे के रत्नावली तपनेविषे प्रथम एक उपवास.

ઠી બે ઉપવાસ કરેઢે, ત્યારપઠી ત્રણ ઉપવાસ કરેઢે એક કાહલિકા એમથે ત
 વે ઢેકાણે પારણાં જાણવાં ત્યારપઠી આઠઢેકાણે બને તરફની બાહુએ ત્રણ ત્રણ
 ઉપવાસ કરેઢે, એણે કરી કાહલિકાની નીચે દાદિમપુષ્પ ઉત્પન્ન થાયઢે ત્યાર
 પઠી એક ઉપવાસ કરેઢે ત્યાર પઠી બે ઉપવાસ કરેઢે, ત્યારપઠી ત્રણ ઉપવાસ
 કરેઢે, ત્યારપઠી ચાર ઉપવાસ કરેઢે, ત્યારપઠી પાંચ ઉપવાસ કરેઢે, ત્યારપઠી ઠ,
 સાત, આઠ, નવ, દશ, અગ્યાર, બાર, તેર, ચાંદ, પંદર, સોજ ઉપવાસ કરેઢે
 એવી ઢાઢમનાપુષ્પની નીચે એક સરિકા થાયઢે, ત્યારપઠી ચોતરીશ અષ્ટમ કરેઢે
 એકરી પદકઉત્પન્ન થાય ઢે ત્યારપઠી સોજ ઉપવાસ કરેઢે ત્યારપઠી પંદર,
 ચાંદ, તેર, બાર, અગીઆર, દશ, નવ, આઠ, સાત, ઠ, પાંચ, ચાર, ત્રણ, બે અને
 એક પર્યંત ઉપવાસ કરેઢે એ બીજી સરિકા (સેર) થાયઢે ત્યારપઠી વ્હી આઠ
 અષ્ટમ થાયઢે એકરીને પણ બીજા ઢાઢમનાં પુષ્પ ઉત્પન્ન થાયઢે ત્યારપઠી ત્રણ
 ઉપવાસ કરેઢે, ત્યારપઠી બે ઉપવાસ કરેઢે અને ત્યારપઠી એક ઉપવાસ કરે
 રેઢે, એકરી બીજી કાહલિકા ઉત્પન્ન થાયઢે એવુ થયુ ઠતા પરિપૂર્ણ રત્નાવલી
 સિદ્ધ થાયઢે આ રત્નાવલીતપનેવિપે કાહલિકાના તપના દિવસો બાર અને ઢા
 ઢમના પુષ્પના બને જણીની બાહુના મલી અઢતાલીશ દિવસ તથા બને સેરને વિપે
 બે બાહુના સોજની સકલનાએ દિવસ વસે બોતેર અને પદકનેવિપે ચોતરીશ અષ્ટ
 મોના દિવસ એકસોને બે થાયઢે એ સર્વે એકત્રકચ્છા ઠતાં ચારસે ચોતરીશ દિવસ થા
 પઢે અને અઘાસી પારણાના દિવસ થાયઢે બનેને એકત્ર કચ્છા ઠતાં પાચસે વાવી
 સ દિવસ થાયઢે એની વર્પસચ્છા કરીએ તો એક વર્પ પાંચ માસ બાર દિવસ થા
 યઢે એ તપ પણ પૂર્વે સરચ્છા ચોપદે કરી યુક્ત થાયઢે તે ચારે ગુણ્યા ઠતાં પાચ
 વર્પ નવ માસ અને અઢાર દિવસ થાયઢે ॥ ૫૩૯ ॥ ૫૪૦ ॥ ૫૪૧ ॥

હવે કનકાવલી તપ દેઢાઢેઢે મૂલ - રચણાવલીકમેણ, કીરઢ કણગાવનીતવો
 નવર ॥ કઢ્ઢા ઢુગાઢ તિગપએ દાદિમપુષ્પેસુ પયગેય ॥ ૫૪૨ ॥ અર્થ - કનકાવલી એઢ
 લે સુવર્ણમય મણીઠથી ઉત્પન્ન થાણુ ત્રણ તે કનકાવલી, તેના આકારની સ્થા
 પનાએ કરી જે તપ તેને કનકાવલી એવુ કહેઢે એ કનકાવલી તપ, રત્નાવલી તપના ક
 મેકરીને કરેઢે, પરંતુ કેવલ ઢાઢમપુષ્પના અને પદકનેવિપે ત્રિકોની સ્થાપનાને વિપે
 બે ઉપવાસની સૂચના કરનારા દિક કરવા વાકી સપૂર્ણ રત્નાવલી સરચુજ જાણુ
 હવે પારણા સવધી વિધિ કહેઢે મૂલ - પરિવાહિચકકેવરિ, સપંચગદિણઢુણમાસ
 તિગ ॥ પઢમતિવુત્તો કઢ્ઢો, પારણયવિદીતવચ્છાણે ॥ ૫૪૩ ॥ અર્થ - પરિવાહિકે શ્રેણી

तेना चोकडाने विपे पांच वरस अने उपर वे दिवसेकरी उणा त्रण महीना थाय ते, प
ठमके० प्रथम कसुं जे लघुसिंहनिःक्रिमित तथा महासिंहनिःक्रिडित नामा तप तेने
विपे कसोठे जे पारणानो विधि, तेमज मुक्तावली, रत्नावली कनकावली एने विपे पण
जाणवी. ए पांचेने ए सरखोज पारणानो विधि जाणवो. ए रत्नावली कनकावली कही

हवे जडादिक तप कहेठे. मूलः—जडास्तवेसु तद्वा, श्यालया श्गडुगतिन्निचउपं
च ॥ तद् तिचउपंचश्वदो, तद् पणश्वदोन्नितिचउकं ॥५४४॥ अर्थः—जडा आदेवेइ
ने तपनेविपे जतादिक एमज थाय. प्रथम एक उपवास एमज वे, त्रण, चार, पांच,
एटले एकलता थइ. ते थकी बीजी जता ते त्रण, चार, पांच, एक, वे. ए बीजी उं
ली थइ, वली पांच, एक, वे, त्रण, चार, ए बीजी उंली जाणवी. ॥ ५४४ ॥

मूलः—तद् इतिचउपणगेगं, तद् चउपणगेगडुन्नितिन्नेव ॥ पणहत्तरिउववासा,
पारणयाणंतु पणवीसा ॥५४५॥ अर्थः—तद्के० तेथकी वली चौथी पंक्ति वे, त्रण,
चार, पांच ने एक, वली ते थकी पांचमी पंक्ति ते चार, पांच, एक, वे ने त्रण, ए
पांच उंली कही. ते एकेकी उंलीनेविपे पन्नर पन्नर उपवास थायठे. एम पंचोतेर उ
पवास अने एक थोलीए पांच पारणां करतां पच्चीश पारणाना दिवसो थायठे. ॥५४५॥

हवे महान्प्रतिमा कहेठे. मूलः—पनणामि महान्दं, श्गडुगतिगचउपण उ
सत्तेव ॥ तद् चउपणठगसत्तय, श्गडुति तद् सत्तश्कंदो ॥ ५४६ ॥ तिन्निचउपंचठ
कं, तद् तिगचउपणठसत्तगेगंदो ॥ तद् ठगसत्तगश्वदो, तिगिचउपणतद्दुगंतिचक
॥ ५४७ ॥ पणठगसत्तिकंतद्, पणठगसत्तिकदोन्नितियचउरो ॥ पारणयाणिगुव

ना, ठन्नउअसपंचउठाणं ॥५४८॥ अर्थः—एक, वे, त्रण, चार, पांच, ठ ने सात,
तथा शब्द थकी इहां पण उंलीतुं धुर जाणतुं. ए प्रथम उंली. चार, पांच, ठ,
सात, एक वे, त्रण. ए बीजी उंली. सात, एक, वे, त्रण, चार, पांच, ठ, ए बीजी उं
ली. त्रण, चार, पांच, ठ, सात एक, वे, ए चौथी उंली. ठ, सात, एक, वे, त्रण, चार
ने पांच ए पांचमी उंली. वे, त्रण, चार, पांच, ठ, सात ने एक ए ठी उंली. तेम
ज पांच, ठ, सात, एक, वे, त्रण ने चार ए सातमी उंली थइ. एरीते सात उंली त
पनी करीए. ते साते उंलीमां उगणपच्चाश पारणाना दिवसो थायठे. अने एके
की उंलीमां थचावीश अठावीश उपवास थायठे. साते उंलीमां एकशोने ठतुं चउ
ठके० उपवास थाय ठे. ॥ ५४६ ॥ ५४७ ॥ ५४८ ॥

हवे जडोत्तर प्रतिमा कहेठे. मूलः—जडोत्तरप्रतिमाए, पण ॥ जडव तद्वा सत्ता।
अडनवपंचठ तद्वा, नवपणठगसत्तय ॥ ५४९ ॥ तद् ॥ अडनव पण. तद् हन

वपणठसत्तनत्तछा ॥ पणद्धत्तरिसयसखा, पारणगाणतु पणवीता ॥५५०॥ अये -
पांच, ठ, सात, आठ ने नव, एटला वपवासेप्रथम उंजी जाणवी इहां पणतथा
शब्दयकी उंजीनो प्राप्ति जाणवी सात, आठ, नव, पांच ने ठ, ए वीजीउंजी जाण
वी तथा नव, पांच, ठ, सात ने आठ, ए वीजी उंजी जाणवी ठ सात आठ नवन
पांच, ए चोथी उंजी जाणवी आठ, नव, पांच, ठ ने सात ए, पांचमी उंजी थायते
इहां एकेकी उंजीए पात्रीश वपवास थायते, तेवी पांच उंजी करवी, तेवारे अन
कार्यके० वपवास ते एकशोने पचोतेरनी सख्या थायते तथा एकेकी उंजीए पा
च पांच पारणा करता पांचे उंजीए पच्चीश पारणानी सख्या थायते ॥५४९॥५५०॥

हवे सर्वतोन्नइ प्रतिमा कहेते मूल - पडिमाइसव्वनदाए पणठसत्तन्नवदत्ति
कारा ॥ तद्धथडनववसइस्कारस पणठसत्तयतद्विकारा ॥ ५५१ ॥ पणठगसत्तगय
नव, दस तद्द सत्तन्नवदसेकारा ॥ पणठ तद्द दसइस्कार पणठसत्तन्नवयतद्द ॥
॥५५२॥ ठगसत्तडनवदसग, इस्कारसपचतद्दनवगदसग ॥ इस्कारसपणठक, सत्तन्न

जडा तपनु यत्र

१	२	३	४	५
३	४	५	१	२
५	१	२	३	४
२	३	४	५	१
४	५	१	२	३

जडोत्तर प्रतिमानु यत्र

५	६	७	८	९
७	८	९	५	६
९	५	६	७	८
६	७	८	९	५
८	९	५	६	७

महानइप्रतिमा स्थापना

१	२	३	४	५	६	७
४	५	६	७	१	२	३
७	१	२	३	४	५	६
३	४	५	६	७	१	२
६	७	१	२	३	४	५
२	३	४	५	६	७	१
५	६	७	१	२	३	४

सर्वतोन्नइप्रतिमानु यत्र

५	६	७	८	९	१०	११
८	९	१०	११	५	६	७
११	५	६	७	८	९	१०
७	८	९	१०	११	५	६
१०	११	५	६	७	८	९
६	७	८	९	१०	११	५
९	१०	११	५	६	७	८

रत्नावली नामा तपनुं यंत्र.
सहिका

सरिका

[illegible]

वाहिनिका. वाहिसपुष्प.

सदिका.

पदक.

इह तवे होंति ॥५५३॥ त्रिन्निसया वाणवया, इवुववासाण होंति सखाए ॥ पाण
याणुणवन्नाण नदाइतवा इमे नणिषा ॥५५४॥ अर्थ—सर्वतोन्ननामा प्रतिमाने
त्रिपे पण पाच, ठ, सात, आठ, नव, दश ने अग्यार ए एक पक्ति, इहा सर्वत्र तद
नदयकी पक्तिनु धुर जाणवु तथा आठ, नव, दश, अग्यार, पांच, ठ, सात ए
त्रीजी पक्ति जाणवी तथा अग्यार, पाच, ठ, सात, आठ, नव, दश, ए त्रीजी पक्ति
जाणवी तथा सात, आठ, नव, दश, अग्यार, पाच ने ठ ए चोथी पक्ति जाणवी,
तथा दश, अग्यार, पाच, ठ, सात, आठ ने नव ए पाचमी पक्ति जाणवी तथा ठ,
सात, आठ, नव, दश, अग्यार ने पांच ए छठी पक्ति जाणवी तथा नव, दश, अग्यार,
पांच, ठ, सात ने आठ ए सातमी श्रेणी जाणवी इहां एकेकी श्रेणीए उपर
उपर उपरास करतां सात श्रेणीमां त्रणसेने वाणु उपवासनी सख्या थाप ठे
अने एकेकी श्रेणीए सात सात पारणां करता उगणपच्चाश पारणा थापठे, ए
नडादिकृतप श्रीतीर्थहरदेवे नणिषाके० कहांने परतु ए नडाविकृतपनेरिपे पा
णां पूर्वांक पांच तपनी परे प्रत्येके जाणवां, अने चतुर्विधपणु पण प्रत्येक जाणवु
इवे नेयकी समस्त सुखनी सपदाउं थाय थयवा ए तपना थासेववायकी
एयी वस्तु सोइपण नपी के जे एतु सेवन कखायो न सपजे अर्थात् सर्ववस्तुनीस
पनि थाय, ते कारणे एतु नाम पण सर्वसंपत्तिमुख नामा तप ठे तेज कहने मून-
पडियइपाणकविप, डग डइक्काण जाय पन्नरस ॥ स्वमणेहमावसाउं, हाइ तवा सवस
पनी ॥ ५५५ ॥ अर्थ—ए तप पदवायकी थारंनने पढवानो एक उपरास करीए
त्रीचना दिवसथी वे उपरास करीए, बीजा पढ़ना त्रीजना दिवसथी त्रण उपरा
स करीए, ते ज्या सुधी वेदेजा पुनेमना थयवा थमावास्थाना दिवसथी पन्नर उ
पवान करीए त्यासुगी पन्नर पढ़ थापठे अने एरुशोने बीज उपरास थाय एत
प कन्नपहमां थयवा शुक्रपहमां करापठे एमकरतां सर्वसंपत्तिनामा तप थापठे
इवे रादिणीतप कहने मून.—रादिणिरिकदिणेर, दिणीतर सनमासवर्सा
० त्रिजि ७१३ यथा, पुत्र कीरइ अन्ननछ ॥५५६॥ अर्थ—सत्तात्रीश नह्यत्र तनी
यकी रादिणी नामा नह्यत्र चायुत्र, त नह्यत्र ज दिवस
० त्रिजि ३ त्रीनामक वरताविज्ञाप, तेना थाराध्यान थये सात व
३ त्रीनामुपयुज्यनिनेभरनी प्रतिमानी प्रतिष्ठा पूजापूजा

શ્રુતદેવીની પૂજાપૂર્વક માનપણુ ધારણ કરી ચઢત તપે કરી શ્રુતદેવી આરાધનાને અર્થે શુક્ત એકાદશીએ નિરંતર એ તપ કરીએ. ઝજમણે રુપાના ઘંટ અગીયાર તથા જાતજાતનાં ફલ આપીએ. ॥ ૫૫૭ ॥
 હવે સર્વાંગસુંદર નામા તપ કહેઝે. મૂલ - સર્વંગસુંદરતવે, કુણંતિ જિણપૂઅર્થ તિનિયમપરા ॥ અક્રુવવાસે એગંતરં વિલેખવલપક્કંમિ ॥ ૫૫૮ ॥ અર્થ:- એ તપના કરવાયકી સમસ્ત અંગનેવિપે પ્રધાન સુંદરપણુ હોય, તે કારણે એનું નામ પણ સર્વંગસુંદરનામા તપ ઢે. અને એનેવિપે આવ ઝપવાસ અને એકાંતરે આંવિજ તે ધવ જકે ૦ ચાંદરણાપદ્મનેવિપે શ્રીવીતરાગની પૂજાપૂર્વક કરે, અને દ્વાતિકે ૦ દ્વામા મા ઈવ આર્જકવાદિક નિયમનેવિપે પણ પરિચય કરે. ॥ ૫૫૯ ॥
 હવે નિરુજસિખ તપ કહેઝે. મૂલ:- એવં નિરુજસિહોવિદુ, નવરં સો હોઈ સામલે પ ર્કે ॥ તમ્મિય અહિર્નકોરડ, ગિલાણપમિજાગરણનિયમા ॥ ૫૫૯ ॥ અર્થ:- એમ નિરુ જસિહ એટલે નિરોગપણાનેવિપે શિખા સમાન, એટલે જ્યાં એ તપ હોય ત્યાં રોગ નહોય, અથવા નિરુજ એટલે નિરોગપણુ તેહજ ઢે પ્રધાન ફલની વિવદ્દાએ શિખા કે ૦ ચોટલીની પરે જ્યાં, તે નિરુજસિખ એવે નામે તપ જાણવું. એ તપનેવિપે પણ પૂર્વોક્ત સર્વાંગસુંદર નામા તપની પરે આંવિજ અને ઝપવાસ એકાંતરે કરીએ. નવરકે ૦ એટલું વિશેષજે એ તપ સામલેકે ૦ અધારે પશ્વવાડીએ થાય, અને વલી એને વિપે ગ્લાનની પ્રતિ જાગરણા વૈયાવઝ જલ્દણ, તેનું અનિગ્રહ હોય એટલું અધિક જાણવું. ॥ ૫૫૯ ॥
 હવે પરમનૂપણતપ કહેઝે. મૂલ:- સો પરમનૂસણો હોઈ જસ્ત આયંવિજાણિ વ ર્ક ચક્રવાર્તિ આદિકનેવિપે યોગ્ય જે નૂપણ એવા હાર કુંમલ કેયૂરાદિક અનેક નિરંતર પામીએ, તેથી એ તપનું નામ પણ પરમનૂપણઢે. એનેવિપે વત્રીશ આવિ કરવા, તે જો જાગટ કરવાની સમર્થાઈ નથાય તો એકાંતરિતપણે પારણા ક ર્ક. એમ સંપૂર્ણ તપ કરી પોતાની શક્તિને અનુસારે શ્રીવીતરાગદેવને યોગ્ય ટ તિલકાદિક નૂપણ ચઢાવીએ. ॥ ૫૬૦ ॥
 હવે આયતિજનકતપ કહેઝે. મૂલ - આયડજણગો ચેવ, નવરસવાસુ ધમ્મકિરિ ॥ અણિગૂહિયવલવીરિય, પવિત્તિચ્છનેહિ સો કજ્ઞો ॥ ૫૬૧ ॥ અર્થ:- આયતિ કરી પરનવ જાણવો. ત્યા જે વિશિષ્ટફલનો જનકકે ૦ ઝપજાવણહાર તેથી એમ આયતિજનક કહીએ. એમાં પણ પૂર્વોક્ત રીતે વત્રીશ કરી

री शके नही तो एक दिवस आबिल करी पारणु करीए नवरके० एटलु विशेष
जे समस्त जे वदनक, प्रतिक्रमण, स्वाध्याय, साधु साध्वीनु वैयावच्च, ते धर्मक्रिया
नेविये बल अने वीर्यनी प्रवृत्तिने जेणे अणिगूहियके० गोपवी नथी, पण तेणे
करी सहितने एरीते ए तप करवु ॥ ५६१ ॥

हवे सौजाग्यकल्पवृद्ध नामा तप कहेते मूल - एगतरौववासा, सबरस पारणव
चिन्मि ॥ सोहगकप्परुको, होइ तहादिक्रिए दाण ॥ ५६२ ॥ अर्थ - कल्पवृद्धनीपरे
कल्पवृद्ध सौजाग्य फलनादाननेविये कल्पवृद्ध समान ते सौजाग्यकल्पवृद्ध कहीए ए
कांतर उपवास, एकाशणाने दिवसे सर्व रस पारणु कामगुणित जमवु ए चेत्र मदि
नानेविये सौजाग्यकल्पवृद्ध एवे नामे तप होय ठे त्यां साधु साध्वीने दान आपवु

बली कहेते मूल - तवचरणसमचीए, कप्पतरु जिणपरोससचीए ॥ कायबोना
णाविद्ध, फलविजसिरसाहियासहिउ ॥ ५६३ ॥ अर्थ - ए तपनु चरणके० आसे
वडु तेने समासे एटले ए तप पूर्ण थये थके पोतानी शक्तिने अनुसारे एक घान
मां चोखानु कल्पवृद्ध करीने श्रीवीतराग आगल मूकीए, पण ते केहेवु के नाथा
विहके० नानाप्रकारना फल तेणेकरीने विजसति जे शाखा तेणे युक्त होय ॥ ५६३ ॥

हवे तीर्थकर मातृतपनीविधि कहेते मूल - तिष्ठयरजणणिपूथ्या पुव इकासणाइस
तेवा ॥ तिष्ठयरजणणिनामग, तवमि कीरति नहवए ॥ ५६४ ॥ अर्थ - तीर्थकरनी माता ते
नी पूजापूर्वक जाइवाद्युद सातमथकी मामीने तेरश सुधी सात एकाशणां करवां त
सात वरस सुधी, कोइक कहेते के त्रण वरस जागट सात सात एकाशणां करवां, पवी व
जमणु करवु, तेमां प्रधान चोवीश पकवानना थाल आपवा, सपुत्र एटले जे पुत्र
सहित होए तेवी चोवीश श्रावकाने जमाववु, पीजा बख करी आपीए, उंठव क
रीए ए जिनमातानामा तप ते जाइवा महीनामा करीए ॥ ५६४ ॥

हवे समवसरण तप कहेते धारकाइति प्रसिद्धनाम ठे मूल - एकासणाइहि,
नइयचउक्कगमिसोलसहि ॥ होइ समोसरणतवो, तप्पूथ्यापुवविहिएहि ॥ ५६५ ॥
अर्थ - ए तप एकाशणादिके करीने एटले चार एकाशणां, चारनिवी, चार आबिन,
चार उपवास अने त्या एक उंजीए एक एकाशण, उपर निवी, उपर आबिज, पवी
उपवास करवो एम एक थ्रेणी थाय एवी चार उंजी करीए तेवारे सोज दिवस
थाय तेमां ठेलो उपवास पर्युपणाने दिवसे थावे तेवीरीते ए तप करवु एवीरीत
समवसरण तप होयठे तप्पूथ्याके० ते समवसरणनी पूजापूर्वक चारवपर्यंत
कीये ठेते ए तपनेविये सर्व मली चोशठ दिवस थाय ए तप ते समवसरणना

एकेका द्वारनो आश्रय करीने प्रत्येक द्वारने स्थानके चारचार दिवसतुं तप करे
ठे, तेथी द्वारका एवी एनी प्रतिदिने ॥ ५६७ ॥

हवे नंदीश्वरतप कहेते. मूलः—नंदीतरपडपूथा, निययतामश्रिततवचरणा
होइ अमावस्ततवो, अमावसावातरदिहो ॥५६६॥ अर्थः—नंदीश्वर द्वीपसंबंधी जे
प्राताद ते पट उपर लखीने नंदीश्वरना पटनी पूजापूर्वक निययके० पोतानी
समयां तरखुं तप करबु; अने दीवालीनी अमावास्यायकी आरनी उपवात क
रीए; ए अमावास्याए तप उपवात लहण करबुं; तेथी ए अमावाती लहण
तप कहेवाय ते. ए तप सातवर्षपर्यंत याचते. अमावास्यानो वातरके० दिवस
तेनेविषे उद्दिष्टके० कछुंते. एनेविषे वाचन उपवात, उजमणे वाचन वस्तु फल
देवां, नंदीश्वर द्वीपनी पूजा करवी. ॥ ५६६ ॥

हवे पुंनरीकतप कहेते. मूलः—तिरिपुंनरीयनामग, तवमि एकातणाइ कायवं॥
चित्तस्त पुत्रिमाए, पूएथद्वातप्यडिमा ॥ ५६७ ॥ अर्थः—श्री पुंनरीक नामे जे तप
तेनेविषे एकाशणादिक तप करीए. ते चेत्री पूनेमना दिवसे करीए. एम एकाशणु
आदेदेइने उपवातपर्यंत बारवर्ष लगण लागट करीए. एक कहे ते के सात वरस
करीए; ते वरनो वरस बार उपवात अने तिहां पुंनरीकने केवजज्ञान उपन्युं, ते
कारणे तेनी प्रतिमा पूजवी. ॥५६७॥

हवे अक्षयनिधितप कहेते. मूलः—देवगवविद्यकजतो, जो पुत्रो अक्षयाणमु
छीए ॥ जो तउसत्तनरिखो, तवो तमत्कयनिहिंविनि ॥ ५६८ ॥ अर्थः—श्रीजिनदेव
यागले शुन मुहूर्ते कजग यापी दर दिवसे मूनीनर बोखा नाखतां जे दिवसे कजग
पूराणो, ते दिवसे पोतानी शक्तिने अनुमारे एकाशणु व्याशणु करीए. ए तपने अ
क्षयनिधितप, एतुं गीतार्थ कहेते. इहां ए आन्नायने के पर्ययणायकी पन्नर दि
वस यागज ए तप मांभीए; पत्नी अथवा अधिके दिवसे मुहूर्ते जोइने पारणां क
रवां, पत्नी वातहेपादिक विधिपूर्वक अविधिन्नचाराए तंपूणे कजग करी उपादी
ए, अने जिन यागज करीए. ॥५६८॥

हवे चंडायणतप ते यवमध्य वज्रमध्यना जेदे करी वे प्रसारे कहेते. मूल—वट
इ जहारुजाए, एकाका एणुवातर चंडो ॥ तंपुसोनपुहुइ, जातयजकजाइ पवनि ५६९
अर्थः—जेम चंडना एकक कजाए करीने रुकि पानेते, पटवाए बीजे, बीजे, एम
कजाए वपता जाय, ने ज्योतुपी नमन कजाए करी पूजे पूनेमने दियने याय.
मूलः—तह पडिवापडको, कवजां विड्याइशुलिना जाव ॥ ५७० ॥ कवजवटुडी, जा

तेसि होइ पन्नरसग ॥५७०॥ अर्थ - पूर्वोक्त चङ्मानी वृद्धि पामती कलानी पेरे पडवा ए एक कवल, बीजना दिवसे वे कवल, एम वधारता पूनेमना दिवसे पन्नर कवन, एरीते चाङ्णे पखवामीए एकेका कवलनी वृद्धि करता ज्यासुधी पन्नर कवन थाय

मूल - एकेककिएहमिय, पस्कमि कल जहा ससी मुयइ ॥ कवलोवि तहा मुबइ, जामावस्ताइसोएको ॥ ५७१ ॥ अर्थ - अधारा पखवामीअनेविपे चङ्मा एकेक कलाए दररोज हीन थतो जाय ठे, तेम अधारा पक्षमाहे पडवाना दिवसे पन्नर कवल लेइ बीजनादिवसे चउद कवल लीए, एम त्रीजे तेर कवल, एरीते दररोज एकेक कवल मूकता अमावास्याए एक कवलनो आहार करे ॥५७१॥

मूल - एसा चदण्डिमा, जवमक्षा मासमित्तपरिमाणा ॥ एहिहुतु वज्जमस, मास प्पनिम पवक्कामि ॥ ५७२ ॥ ए चङ्नामे प्रतिमा जे यवमध्य, ते मात्र एक मास प्रमाण कही एहिहके० हवे वज्जमध्य मास प्रतिमा कहीछु यवमध्य चङ्गायणे उजमणे रूपानो चङ्मा अने सोनाना बत्रीश यव आपीए ॥५७२॥

हवे वज्जमध्य चङ्गायण ते आवी रीते मूल - पन्नरसपन्निवाए, एकगहाणीइ जावमावस्ता ॥ एकेण कवलेण, जाया तह पडिवयावि सिआ ॥५७३॥ अर्थ - अधारे पखवाडे पडवाना दिवसे पन्नर कवल, पठी बीजना दिवसे चउद कवल, त्रीजना तेर कवल एम एकेकनी हाणी करता ज्यां अमावास्या थाय त्या एक कवल होय तेम आगल चांदरणे पखवाडे पडवाने दिवसे एक कवल होय ॥ ५७३ ॥

मूल - बीयाइयासुइक्कग, तुडी जा पुन्निमाइपन्नरस ॥ जवमसवमक्काउ, वोविपडि मावजणियाउ ॥ ५७४ ॥ अर्थ - पठी बीज आवेदेइने जे तिथीउ आवे त्या एके क कवलनी वृद्धि करता जवु, ते जेवारे पूनेमनो दिवस आवे तेवारे पन्नर कवनना आहार थाय एटले यवमध्य ने वज्जमध्य ए वेठ प्रतिमा जणियाके० कही ए वज्जमध्यने उजमणे रूपानो चङ्मा अने वज्ज आपवा ॥५७४॥

हवे दाति सख्या प्रतिमा त्रण गाथाए करी कहेठे मूल - दिवसे दिवसे एगा वती पढममि सज्जे गिस्सा ॥ वड्डइ दचीसहस सगेण जा सत्तसत्तमए ॥५७५॥ अर्थ - दिवस दिवसनेविपे एकेक दातो ते पढमके० पदेजा सातकाने विपे गिस्साके० सेवी एम अन्नना ग्रहणयकी पाणीनी दातो पण एकेकज सात दिवस सुधी सेवी, पठी सातका सातकासाथे दातीनी पण वड्डइके० वृद्धि करवी एटले बीजे सातक दिवसे दिवसे वे वे दाती सेवी एम त्रीजे सात के सातदिवससुधी त्रण त्रण वा

ती लेवी, ते ज्यांसुधी सातमे सातके सात सात दाती दिवसे दिवसे लेवाय,
त्यांसुधी जाणवी. ॥ ५७५ ॥

मूल:-इगुवन्नवासरेंहिं, होइ इमा सत्तसत्तमीपडिमा ॥ अछमियानवनव मि
यायदसदसमिया चेव ॥ ५७६ ॥ अर्थ:-सातो सत्तीथुं उगणपचाश दिवसे सत्त
मी प्रतिमा होय. हवे आगल अछमयछमिया, नवमनवमिया अने दसमदसमिया
एवेनामे त्रण प्रतिमानेविपे जे होय ते कहेठे. ॥ ५७६ ॥

मूल:-नवर वड्ड दत्ती, सहअछगनवगदसगवुड्डीहिं ॥ चउसछीइकासी, सयंचदि
वसाणिमासुकुमा ॥ ५७७ ॥ अर्थ:-नवरके० एटलुं विशेष जे इहां दाती ते वड्ड
के० वधे ते आवीरीते के सहअछगके० आठका नवका ने दशका साथे जेम एनी
वृद्धि तेम दातीनी पण वृद्धि थाय, तेमां आठमी प्रतिमाए ठेला आठे दिवसे आ
ठ आठ दाती लेवी, एम नवमनवमिकाए ठेला नवे दिवस सुधी नव नव दाती
लेवी तथा दसमदसमिकाए ठेला दश दिवससुधी दश दश दाती लेवी. ॥ ५७७ ॥

हवे एनेविपे दिवसनी संख्या केटली थाय? ते कहेठे. आठो अठथुं चोसठ दिव
स अष्टअष्टमी प्रतिमानेविपे थाय. एम नवे नवे एक्याशी दिवस नवम नवमिका
प्रतिमानेविपे थाय, अने दशम दशमिकाना एकशो दिवस पूर्णअनुक्रमे थाय. ए दाती
नी संख्या सूत्रकारे अंतगमदशांगने अजिप्राये कहीठे. त्यां पण एमज कबुंठे, अने
व्यवहार जाप्यना न्यायथी तो सित्तेर प्रमुख दिवस थायठे; अने दातीनी संख्या
वृत्तिकारे एम कहीठे. सत्तसत्तमिआ ए पहेली प्रतिमाए एकशोने ठुनु दाती थाय,
एम बीजीए वशेने अछाशी थाय, त्रीजीए चारशेने पांच थाय, चोथीए पांचशेने
पच्चाश थायठे. अने ए चारे प्रतिमाना मली नवमास ने चोवीश दिवसनी संख्या था
यठे, अने चउदशेने उगणचालीश दातीनी संख्या थायठे. यडुंका॥चउवीसदिवस अ
हिया, नवमासासवइदिवसाणि॥चउदसयागुण याला, दत्तीण हवइ इहसंखा॥?

हवे वर्धमानथांविज नामा तप वे गाथाए करी कहेठे. मूल:-एगाइयाणिआ
पंविजाणि इक्किबुड्ढिंमंताणि ॥ पयंतअप्रनछाणि जाव पुन्नं सयं तेसिं ॥ ५७८ ॥ अर्थ
आपंविजवधमाण नामं महा तवच्चरणं ॥ वरिस्ताणि इइ चउदस, मासतिगं वीसदि
वसाणि ॥ ५७९ ॥ अर्थ:-एक आदेदेइने थांविज एकेक वृद्धिमंतके० वधता हो
य. इहां ए जावठे जे प्रथम एक थांविज, पठी एक उपवास, पठी वे थांविज वली
एक उपवास, पठी त्रण थांविज वली एक उपवास; एम वधतां ठेहेले एकसो
थांविज करीने तेने पारणे एक उपवास करे; एम सर्वमली एकशो उपवास थाय

अने पांच हजार ने पच्चाश थांविज थाय ए वर्द्धमानथांविज नामा महातपसु
थासेवन करवु, ते चउदवर्षे त्रण मास ने उपर वीश दिवसे पूर्ण थायठे ॥५७७॥

हवे गुणरत्नसवत्सरनामा तप ते सात गाथाए करी कहेते मूज-गुणरयण
वत्तरमि सोलसमासा हवति तवचरणे ॥ एगतरोववासा, पढमे मासमि वा
यवा ॥ ५७७ अर्थ-गुणरत्नसवत्सर नामा तप ते सोल माससुधी थासेववु, ता
पहेजा महीनानेविपे एकांतरे उपवास करवा ॥५७७॥

मूल-गयव उक्कडथासणेण दिवसे निसाइ पुण निच्च ॥ वीरासणिएण तहा, हाअ
मवावडेणच ॥ ५७८ ॥ अर्थ-गयवके ० रहेवु, उक्कडू थासणे दिवसनेविपे अने वनी
रात्रीने विपे तो सवाइ वीरासणिके ० वीरासने रहेवु अने अप्रावृत्तके ० वत्तेरहित यवु

मूल-वीयाइसुमासेसु, कुक्काएगुत्तराइवुट्टीए ॥ जा सोलसमेसोलस, उपवासा दु
ति मासमि ॥ ५७९ ॥ अर्थ-हवे बीजा महीना प्रमुखनेविपे जे करवु ते कह
ठे एकोत्तरादिकनी वृद्धिए उपवास करवा ते ज्यासुधी सोलमे महीने ताज उप
वास थाय त्यांसुधी करवा इहां ए जावार्थ ठे के पहेजामासे एक एक उपवास
करीने उपर पारणु करीए, बीजा मासे वे वे उपवास ने पारणु, त्रीजा मास त्रण
त्रण उपवास ने पारणु करीए, चोथा मासे चार चार उपवासने पारणु करीए,
तेवारे चोथा थाखा महीनामा चोवीश उपवास ने ठ दिवस पारणाना थायठे,
एम मासेमासे चढताचढता उपवासने उपपारणु ते थावत् सोल मासपर्यंत करवा

हवे उपवासनी सख्या अने दिवसनी सख्या ते अन्य कर्तृकी गाथाये वत्तावे
ठे उक्तच ॥ पन्नरस बीस चउवीस चैव चउवीसपन्नवीसाय ॥ चउवीसएगवीसा,
चउवीसासत्तवीसाय ॥ १ ॥ अर्थ-पन्नर, बीश, चोवीश, चोवीश, पचीश चावी
श, एकवीश चोवीश, सत्तावीश, ॥ १ ॥ उक्तच ॥ तोस्तान्निचीसावय, चउवीसठवी
सअछवीसाय ॥ तीसावनीसाविय, सोल समासेसु तवदिवसा ॥ २ ॥ अर्थ-त्रिंश,
तेत्रीश, चउवीश, ठवीश, अछवीश, त्रीश, ने वत्रीश ए अनुक्रमे सोल महीना
नेविपे एटला तपना दिवसो थायठे ॥ २ ॥ हवे पारणाना दिवसो महीना महीना
थाथ्री कहेते उक्तच ॥ पन्नरसदसछठ्यं चचठरपचसुयतिन्निति ॥ पचसु दो
वोय तहा, सोलसमासेसु पारणगा ॥ ३ ॥ अर्थ-पन्नर, दश, आठ, ठ, पाच, वा
र, त्रण, त्रण, त्रण, त्रण, त्रण, वे, वे, वे, वे, वे, ए सोल महीनाना पारणा
जाणवा जे महिने अष्टमादिक तपना दिवस पूराय नही तेवारे थागना मही
नाना दिवसो जेवा ॥ ३ ॥

हवे अनुष्ठान प्रकारे सर्व दिनमान कहेते. मूलः—जं पढमगंमि मासे, तमणुत्ता एं समग्गमासेसु ॥ पंचसयाइदिणाणं, वीसूणाईइमम्मि तवे ॥५८३॥ अर्थः—जे प्रथममासनेविषे अनुष्ठान कहुं तेहज अनुष्ठान समग्रमासनेविषे याव पांचओ दिवस वीओ उणा, तेवारे चारओ ऐंसी दिवस ए गुणरयणसंवत्सरतपनेविषे यावते. इहा गुणरत्न एवुं नामसार्थकज ठे परतु निरर्थक नथी, केमके निज्झरादिक जे गुण—तद्रूप जे रत्न—ते जेनेविषेते; माटे गुणरत्नसंवत्सर ते सत्रिहाइ संवत्सरे एट जे एक संवत्सरने तेना उपर वली एक संवत्सरनो त्रीओ जाग एटले वधा मली सोल महीने पूर्ण याव. तेथी गुणरयणसंवत्सर कहीए. ॥ ५८३ ॥

हवे प्रवचनरूप समुद् ते अपारते, त्यां जे तप कद्यांते तेपण घणां कद्यांते, अने तेना आसेवनार पण खंदक प्रमुख पुरुष विशेष घणा सांजलीए ठइए, ते जूदा जूदा केटला कहिए? परतु दिशि मात्र देखाडीने हवे जेप तपो विशेषनुं अतिदेश कहीएतए

मूलः—तह अंगोवंगणां, चिइवंदणपंचमंगलाईणं ॥ उवहाणाइ जहाविहि, हवंति नेयाणि तह समया ॥५८४॥ अर्थः—तथा शब्द समुच्चयने अर्थेते, अंग जे आचारांगादिक अने उपांग जे उववाई प्रमुख, चेत्यवदना, इरियाविहि, शक्रस्तव, स्यापना, अरिहंतनी स्तवना, नामार्हतनी स्तवना, श्रुतस्तव, सिद्धस्तव रूप पंचमंगलादिकना उपधानादिक, आठि शब्द थकी अनेरा पण तपना विशेष जे ठे ते जे विधि होय ते सर्व सिद्धांत थकी जाणवा. एम त्रेस्तव गाथाए करी तपना चेद वखांया, तथा विधिप्रपाते योगविधि तपोरत्नमालिका, इत्यादिक शास्त्रांतरथकी अनेरां तपो जाणवां. ॥ ५८४ ॥ इति गाथा त्रिपट्टिकाथे ॥

अवतरणः—पायालंकलसति एटले पाताल कलशनी वक्तव्यतानुं वजेने वहोते रमुं धार कहेते. मूलः—पण नउइ सहस्साइ, उगाहिताचउदिसिं लवणं ॥ चउरो लिंजरसंगाण संठिया हुंति पायाला ॥ ५८५ ॥ अर्थः—लवणसमुद् वे लाख योजन विस्तारेते, ते लवणसमुद्नी चारेदिशाए जंबु द्वीपनी जगतिथकी पंचाणु हजार योजन अवगाहिए, त्यां वहु मध्यदेशे चार थालिजरके० महोदुं मदकुं—तेना संस्थाने सस्थितके० रद्यांते, एवा चार पातालकलश होयते. ॥ ५८५ ॥

हवे ए चारेना नाम ने ठीकरी एनुं जाडपणु कहेते. मूलः—वलयसमुहकेयूरे छुपगे तह ईसरेय बोधवे ॥ सव्वईरायाणं, कुआएएसिदससइया ॥५८६॥ जोयण सहस्सदसगं, मूले उवरिंच होइ विविन्ना ॥ मप्रेयसयसहस्सं, तिन्तियमित्चं ऊगाढा ॥५८७॥ अर्थः—एक वलयमुख थयवा वडवामुख, वीजुं केयूर, त्रीजुं पुतरु, तेम

चोथु इश्वर एवे नामे चार कजशठे ते वोधवा के० जाणवा सर्व वज्ररत्नमय एवी
 एनी ठीकरी ते हजार योजन जाडी ठे, एनुं प्रमाण कहे ठे एक प्रवेशनी त्रेणीयकी
 विष्कजे वधता वधतां मूलमा अने उपरे दश हजार योजन, एम वधता वधता
 मध्यविचाले शतसहस्र एटले लाख योजन प्रमाण, अने तित्तियमितके० तेनी
 मात्राए लाख योजन प्रमाण नूमिकामाहे कगाढके० खूल्या ठे उपरे पण दश ह
 जार योजनने विस्तारे ठे ॥५८६॥५८७॥

हवे एने आश्रित देवो जे ठे तेमनी स्थिति अने तेमना नाम कहे ठे मूल - पति
 उवमहिंश्या, एएसि अ हवईसुराइयमो ॥ कालेयमहाकाले, बेलंबपन्नजरोचेव ॥
 ॥५८८॥ अर्थ - एक पद्योपमनी स्थितिना धरनार एना अधिपति ते इयमोके०

हवे कहीए ठेए तेमा पूर्वदिशाए काल, दक्षिणदिशाए महाकाल, पश्चिमे बेलंब, अने
 उत्तरे प्रन्नजन ए पाताल कलशाना यणी जे चार देवता ठे तेमना नाम कहां

हवे लघुपाताल कजशानी वक्तव्यता कहे ठे मूल - अन्ने विय पायाला, खुशानि
 जगसतिआ लवरो ॥ अठसया चुलसीया, सत्तसहस्ताय सवेसि ॥५८९॥ अर्थ - अ

नेग पण पाताल कजशठे ते खुडके० न्दाना आलिजरके० मटका तेना सरयाने लव
 ए समुद्रने विपे ठे इहा ए नावजे जेम पचाणुहजार योजन जघु दीपनी जाती

यकी आया जइये तेम लवणसमुद्रनी जगतिथकी पण पचाणुहजार योजन उ
 रहा आवीए, त्या वचमा दशहजार योजन विस्तारे चक्रवाल प्रदेजे महादा क

लग कहां ते वेदने आतरे बली न्दाना कजशठे एटले ए चारे कजशाए जेदनी
 नूमिका रुधी ठे ते मूकीने वचमां सर्व सातहजार आतशने चोराशी कलशा ठे

हवे एनी नव पक्ति महोटा कलशाना मुखथकी बीजा मुखसुधी ठे, तेमां पदे
 ली पक्तिए वशने पन्नर, बीजी पक्तिए वशने शोल एम परिधि जेम जेम वधे त

म तेम एकेक कजश पण पक्तिए वधे, ते ज्यासुधी नवमी पक्ति त्यासुधी वसने त्र
 बीश यया ए नवे पक्तिनो सरवालो करता एकेक महोटा कलशने विपे उंगणीश

ने एकोत्तर कजश थायठे ए चार कजशे करी चवगुणा कखायी पूर्वोक्त सात ह
 जार आतसेने चोराशी थाय ए न्दाना कलशाना अधिपति जे देवता, तेमनी आउ

स्थिति अर्ध पद्योपम होयठे ॥ ५८९ ॥
 हवे एना विस्तारनु प्रमाण कहे ठे मूल - जोयणसयविडित्ता, मूजुवरि दसत
 पाणिमप्रमि ॥ उगादायसहस्त, दसजोयणियायसि कुडो ॥५९०॥ अर्थ - महाग

जे चार कलशा रुद्धा तेथकी ए न्दाना कलशा शोमा अशे होय, तेवारे शो योजन

ने विस्तारे मूले अने उपरे ठे, तथा एक हजार योजन विचाले; एम जूमिमांहे ह
जार योजन अवगाढ ठे, अने दश योजननी कुडोके० ठीकरी जामीठे ॥५९०॥

हवे समस्त कलशनेविपे वायुप्रमुखनी स्थिति कहेठे. मूल.—पायालाणविनागा,
सवाणवि तिन्नितिन्न बोधवा ॥ हिचिमनागे वाळ मप्रेवाळअउदगंच ॥५९१॥ उव
रि उदगं नणिअं, पढमगवीएसु वावसंखुनिउ ॥ उडुंवामे उदगं, परिवड्ड जलनि
ही खुनिउ ॥५९२॥ अर्थ—सर्व पाताल कलशाना त्रण त्रण विनाग बोधवाके०
जाणवा. त्या महोटा पाताल कलशा तेने एकने जागे तेत्रीश हजार त्रणसे ते
त्रीश योजन अने एक योजननो त्रीजो नाग उपर, अने न्हाना कलशने त्रणसे
तेत्रीश योजन अने उपर एक योजननो त्रीजो नाग, एटली जग्यामां समस्त कल
शानेविपे अनेक प्रकारना वायु संमूर्ध्वाएठे, अने झोन पण पामेठे. जेम मनुष्या
दिकना उदरमां थास वात संमूर्ध्वाएठे अने झोन पण पामेठे, तेम त्यांपण जे वारे
महोटा कलशानेविपे वायु झोन पामे तेवारे जगना स्वभावयकी न्हाना कल
शानेविपे पण वायु झोन पामे, अने ते वारे वेली, गाठ गाठ उंची वधे. एम समस्त
कलशानेविपे पूर्वोक्त त्रण नागमाहेला हेवला नागनेविपे वायु होय अने मप्रे
के० विचला नागमां पूर्वोक्त योजनना प्रमाणनेविपे वायु अने जज होय, तथा उ
परला त्रीजा नागनेविपे केवल पाणी नणिपंके० कलु ठे. पहेला नाग अने बीजा
नागनो वायु जेवारे खोन्यो एटले उठ्यो थको उठ्ठे० उंचो चाले तेवारे पाणीने
वमेके० नाखे तेथी जलनिधिके० समुद्र पण झोन्यो थको समुद्रनु जल पण वधे. ॥५९३॥

हवे उपशमे वाये जे थाय ते कहेठे. मूल.—परितंत्रिअंमि पचणे, पुणरवि उदग
तमेव संताण ॥ वड्डे तेण उदही, परिहा यणु कमेणंवा ॥५९४॥ अर्थ.—परितंत्रिय
तके० वजी समस्त प्रकारे वायु उपशमे तेवारे वजी तेहीज उदर तेज संस्थाने ते करी
कलशामाहे पातुं प्रवेश करे; ते कारण माटे अनुक्रमे करी हियमान तथा रथे त्यारे
जल झोन पामे ते थहोरात्रे निचत काळे वे वखत अने पढनाहं चनुदंशी प्रमुख
तिथीनेविपे पण अनुक्रमेकरीने वृद्धि हाती थाय. ॥५९५॥ इति गाथा मत्तदाथे.

अथतरण—आहारगतत्वंति एटले आहारक शरीर करे तेना सत्पनु वजे
ने तहांतेरसुं क्षर कहेठे. मूल—समउ जद्वमंतर, मुझोनेणं तु जावठमाता ॥
आहारसरीराणं, उझोसेणं नवसहस्ता ॥५९६॥ अर्थ—आहारक शरीर एकरा ही
पुं अने वजी कार्यना वराचही करे तां जग्न्ययी एक समयनां आतंगे पडे, अ
ने उत्कृष्ट तो ज्यो जगे ठमहीना अने जीवतमाननाहं रग्न टपटन रूप

ठे ते मतांतर जाणवु आहारक शरीरवाला करनार उठठपे सम काले नव द्वा
र जन्ममान थाय अने जघन्यथी एक वे त्रण होय, ॥ ५९४ ॥

हवे ससारमा वसतो जीव जेटला वखत आहारक शरीर करे ते कहेते मू
चत्तारिय वाराउ, चउदस पुढीकरेइ आहारे ॥ ससारमि वसतो, एगजवे डुन्निवारउ
५९५ अर्थ - चारवखत चउदपूर्वना धारक मुनिराज आहारक शरीर करे. शेप नुत
ना धरनारने ए आहारक शरीर करवानी शक्ति न होय, तेथी चउदपूर्वधनु प्रद
कष्ट, अने ससारमा वसतो एक जवनेविषे वे वखत आहारक शरीर करे हवे आ
न्धियतेके० प्रयोजनना वशथकी करीए, नवु शरीर नीपजावीए ते आहारक कहीए

तेथी तेज प्रयोजन देखाडेठे मूल - तिष्ठयररिद्धिदसणउमठोवगहणहेव
ससयवुडेयव, गमण जिणपायमूलमि ॥ ५९६ ॥ अर्थ - समस्त लोकने आभर
नी उपजावणहार अष्ट महाप्रतिहार्य प्रमुख श्री तीर्थकरनी श्दि ते जोवान
अर्थे आश्रय उपन्यायका अथवा तेवा तेवा नवा अर्थ तेना जेवाने कारणे य
यवा कोइ एक अति गहनार्थनो सदेह उपन्ये थके तेनो निश्चे करवाने अर्थ स
इएक महाविदेहनो वासी श्री धीतरागना चरणकमलने आगल आहारक शरीर
करी पहाँचे, पठी जगवतने देखी समस्त पोतानु कार्य कीधे ठते वली ते पूर्व प्र
देशे जे औदारीक शरीर थापणनीपरे मूक्यु हतु ते, पोताना प्रवेशनी जालीव
तेज अथव्याए थकी मागी लीधेला उपकरणनीपरे आहारक शरीर मूकी मूना
प्रवेशना समूहनेविषे प्रवेश करे एना प्रारज अने मूकवाना कालसुधी अतसुद्ध
ते जाणवु, ॥ ५९६ ॥ इति गाथा त्रयार्थ ॥

अवतरण - देसाथणारियति एटले अनार्थवेशोना नामोन वसे ने चुमावेसु
वार कहेते मूल - सगजवणसवरवव्वर, कायमुरुडुडुगोणपक्कणया ॥ थरवागहो
णरोमय, पारसखसखासिया चेव ॥ ५९७ ॥ डुंविनयलउसवुकस, निवधपुनि
कुचनमरुथा ॥ कोपावचीणचचुथ, मालवदविडाकुलठाय ॥ ५९८ ॥ केक्यकिरा
यह्यमुह, खरमुहगयतुरयमिठपमुहाय ॥ ह्यकन्नागयकन्ना, अन्नेवि अणारिया व
हवे ॥ ५९९ ॥ पावायचनकम्मा, अणारियानिग्घिणा निरणुतावि ॥ धम्मनियसरा
इ, सुइणेविननऊएताण ॥ ६०० ॥ अर्थ - शकदेश, यवनदेश, शवरदेश, वावर
देश, काय, मुरुड, उड, गोण, आख्यानक, दुण, रोमक, पारस, खस, कोशीक, ड
विल, लकुश, वुकस, निव, अघ्र, पुलिद, कौच, चमररुची, कपोत, चीण, चनु
क, मालव, इविन, कुलार्थ, कैकेय, किरात, ह्यमुख, खरमुख, गजमुख, तुराग

ख, मिठमुख, ह्यकर्ण, गजकर्ण, ए सिवाय बीजा पण अनार्य आयातके० एय एटले धर्म थकी जे दूर थया एटले आर्य थकी विपरीत ते अनार्य जाणवा. ए अपेय वस्तुना पान करनार, अन्नरूना जहू करनार, अगम्य गमनना करनार. शास्त्रमांहे जे निपेय एवी वेप नापा आचारादिकना करनार एवा अनार्य देश ते बह्वेके० घणाळे, बली ते केवाळे? तोके महा पापना करनार, प्रचम रौद्रकर्मने विपे तत्पर एवा अनार्य निग्यणाके० अत्यंत निर्दय, पाप करीने पठी अनुताप न करे, जेने धर्म एवा अक्रूर पण सांजल्यामां आव्या नथी. इतिगायाचतुष्टयार्थे ॥

अवतरण—आयरियदेशत्ति एटले आर्य देशोना नामोतुं वसेने पंचोत्तरमुं द्वार कहेते. मूल.—रायगिहमगह चंपा, अंगा तह तामलिचवंगाया ॥ कंचणपुरं कलिंगा, वाणारसिचवकासीया ॥६०१॥ अर्थः—एक राजगृहनगर ने मगधदेश, बीजी चं पानगरी ने अंगदेश, तेमज त्रीजी तामलिप्तानगरी ने वंगदेश, चोथुं कांचनपुरनगर ने कलिंग देश, पांचमुं वाणारसीनगर ने काशीदेश. ॥६०१॥

मूल.—साकेय कोसलागय, पुरच कुरुसोरियं कुसघाय ॥ कंषिद्वं पंचालं, अहिठत्ता जंगला चेव ॥ ६०२ ॥ अर्थः—ठठी साकेतनगरी ने कोशलदेश. सातमुं गजपुरनगर ने कुरुदेश, आठमुं सौरीपुरनगर ने कुशावर्चदेश, नवमी कंपिलनगरी ने पंचा लदेश, दशमी अहिठता नगरी ने जंगलदेश. ॥६०२॥

मूल.—वारवर्ष्य सुरघा, महिल विदेहाय वज्रकोसंबी ॥ नंदिपुरं संमिद्धा, नदिल पुरमेव मलयाय ॥ ६०३ ॥ अर्थः—अग्यारमी द्वारावतिनगरी ने सौरवदेश, वारमी मिथुलानगरी विदेहदेश, तेरमी कोसंबीनगरी ने वज्रदेश. चउदमुं नंदनपुरनगर ने शामिद्व्यदेश, पन्नरमुं नदिलपुरनगर ने मलयदेश. ॥ ६०३ ॥

मूल.—वश्राड मठ वरुणा, मठा तह मुत्तियावश्रसत्ता ॥ सुत्तीमर्ष्यचेई, वीयजयं सिंधुसौवीरा ॥ ६०४ ॥ अर्थः—सोलमुं मठनगर ने वैराटदेश. सत्तरमी वरुणनगरी ने अश्वदेश, अठारमी मृत्तिकावतीनगरी ने दशार्णदेश, उंगणीशमी शुक्तिमतिनगरी ने चेदिदेश, बीशमुं वीतजयनगर ने सिंधुसौवीरदेश. ॥ ६०४ ॥

मूल.—मधुराय सूरसेणा, पावा जंगीयमासपुरिवट्टा ॥ सावघी थकुणाला, कोडी वरिस च लाटाय ॥ ६०५ ॥ अर्थः—एकवीशमी मथुरानगरी ने सूरसेनदेश, बावीशमी पापानगरी ने जंगीदेश, त्रैवीशमी मासपुरीनगरी ने वज्रादेश, चोवीशमी आवस्तिन गरी ने कुणालादेश, पचीशमु कोटीवर्षनगर ने लाटदेश. ॥ ६०५ ॥

मूलः—सेयंविद्याधिनयरी, केइय अहं च अयरियं जणियं ॥ जघुप्पत्तिजिणाणं,

चक्षीण रामकि एहण ॥ ६०६ ॥ अर्थ - पठो श्वेतविकानगरी ने कैकेयदेश, ए यक्षों
आर्यदेश कह्योठे, ज्या जिनके० तीर्थकर, चक्रवर्त्ति, बलदेव, वासुदेव प्रमुख उत्तम
पुरुषोनु उपजबुठे ते आर्यदेश जाणवा ते साडीपचीश देशठे तेमनां नाम कहां
ए बहुश्रुत सपदाए प्रमाणठे, अने आवश्यकनी चूर्णिमा एवी व्यवस्था कहीठे के
जे जुगलीयाना खेत्रे हकारादि नीतिथाय ते आर्य, एटले नरतखेत्रवर्त्ति तेदुन
आर्य अने उपलक्षणथकी महाविदेहना अतवर्त्ति विजय मय्य खडादिकनेविषे
ठे ते पण आर्य जाणवा ॥ ६०६ ॥ इति गाथा पट्कार्य ॥

अवतरण - सिद्धएगतीसगुणात्ति एटले सिद्धना एकत्रीशगुणोनु वशेने ठोतेरसु
द्वार कहेठे मूज - नवदरसनमि चत्तारिआठए पचआइमे अते ॥ तेसे दोबा जेपा
खीणजिलावेणइगतीस ॥ ६०७ ॥ अर्थ - नवदर्शनावरणीयना जेद, चार प्रकारनु
आयु, पाच प्रकार ज्ञानावरणीयना, पाच प्रकार अतके० ठेलु जे अतरायकर्मठे
तेना जाणवा शेष याकता चारकर्म तेमा वेदनीयना वे जेद, अने मोहनीय तेद
शीन तथा चारित्र मोहनीयरूप बे प्रकारे, अने नामकर्म ते शुन अशुन नाम रूप,
तथा गोत्रकर्म ते उच्च नीच गोत्ररूप ए सर्व मली एकत्रीश जेद थाय ते जेवारे
हीण अजिलाप ए वधाने हीण शब्द धुरे आपीने बोलीए एटले हीण चहुदर्शना
वरणीय, हीण अचहुदर्शनावरणीय एम सर्वत्र कहेडु ते ज्यासुधी हीण नीच
गोत्र कहिए त्यासुधी एकत्रीश गुण सिद्धना थायठे ॥ ६०७ ॥

अथवा प्रकारातरे वली बीजा पण सिद्धना एकत्रीश गुण कहेठे मूज - पडितेद
णसवाणेयवन्न गय रस फास वेण्य ॥ पणपण डुपणछतिहा, एगतीसमकाय सग
हा ॥ ६०८ ॥ अर्थ - एटलानो प्रतिपेध करवा थकी एटले तेमा एक लावो, बीजा वा
नो, त्रीजो पडोलो, चोथु त्रिखुणु, पाचमु चवखुणु ए पाचतो सस्थान जाणवा
अने गय वे, ठुल्लादिक वर्ण पाच, रस पाच, स्पर्श आठ, वेद त्रण, ए अष्टावीशना
निपेध करवाथी अष्टावीश गुण उपन्या उगणत्रीशमु अकाय ते शरीररहितपण,
त्रीशमु असग ते स्वजनादिके रहितपण, एकत्रीशमु अरु के० जन्मेकरी रहित, ए
एकत्रीशगुण श्री आचारागमाहे सस्थानादिक एमज कहांठे यडुक सेनदीहे न
वटे नतसे इत्यादिक एटले ए सिद्धना एकत्रीशगुण कहा ए सिद्धना एकत्रीश गु
णोनु प्रतिपादक द्वार कहेवा थकी अत्यंत मगज शिष्य प्रशिष्यादिकने अविठेदादिकडु
कारण कहु ए अत मगजिक कहीने वशेने ठोतेरसु द्वार समाप्त कहु ॥ ६०८ ॥

હવે એ પ્રકરણનો કરનાર પોતાના વંશ પ્રકટન પૂર્વક પોતાનું નામ દેવાનતો વલી એ પ્રકરણનેવિષે કારણ અને પોતાને અનુદતપણું કહેનાર થકો એવું કહેઠે. મૂલ.-ધમ્મધરુદ્ધરણમહા,વરાહ જિણચંદસૂરિસીતાણં ॥ સિરિઅમ્મ એવસૂરીણ પાય પંકયપરાએહિં ॥૬૦૯॥ સિરિવિજયસેનગણહર; કણિઠ જસદેવસૂરિજિઠેહિં ॥ સિરિને મિચંદસૂરિહિં સવિણપંતિસ્સજણિએહિં ॥૬૧૦॥ અર્થ:-ધર્મે જે શ્રી વીતરાગ દેવનો જાપિત તેજ જીવા જીવાદિકના ધરવાયકી ધરા જે પૃથ્વી તેનું ઉદ્ધરણકે ૦ વિના શને પરિહારે યથાવસ્થિતપણે રાખવું. ત્યાં મહાવરાહ સમાન શ્રી જિનચંદસૂરિ તેના શિષ્ય શ્રી અબ્રાદેવસૂરિ તેના ચરણકમલના પરાગ સમાન ॥ ૬૦૯ ॥ શ્રી વિજયસેન નામા ગણધર ને ન્હાના શ્રીયશોદેવસૂરિ તેના મહોટા ગુરુનાઽ એવા શ્રીનેમિચંદ સૂરિ તેણે સવિનયપણે પોતાના શિષ્યના કથન થકી ॥૬૧૦॥

મૂલ.-સમયરચણાપરાઽ; રચણાણંપિવસમુદ્ધારાઽ ॥ નિઝણનિહાલણપુઠં; ગ હિઝં સંજતએહિંવા ॥ ૬૧૧ ॥ અર્થ:-સમય જે સિદ્ધાંત તેજ અલબ્ધપારપણા થકી રત્નાકરકે ૦ સમુદ્ધ કહીએ, તે સિદ્ધાંતરૂપ સમુદ્ધ થકી રત્નનીપરે જેમ સમુદ્ધમાથી રત્ન જડે તેમ સિદ્ધાંતરૂપ સમુદ્ધ થકી અર્થે કરી સહિત વજ્રેને ઠોચેર ઘાર નિપુણમતિપૂર્વક લેડને સંયાત્રિકકે ૦ નાચુદાની પરે. ॥ ૬૧૧ ॥

મૂલ:-પવયણ સારુદ્ધારો, રડ્ઝંસપરા વિવોહ કઙ્ગામિ ॥ જં કંચિ ઇહ અચ્ચત્તં વહુસ્સુઆ ત વિ સોહંતુ ॥ ૬૧૨ ॥ અર્થ:-એ પ્રવચન સારોદ્ધાર રચ્યો સારકે ૦ પ્રધાન પદ તેનો ઉદ્ધારકે ૦ એકઠા કરીને રચના કીધી. પોતાને તથા વીજાને અવવોધને અર્થે ઘારને અનુક્રમે કરી પ્રવચનના પ્રધાન પદને એકઠા કહ્યાઠે. ઇહાં જે કાંડ અયુક્ત કહેવાણુ હોય તે વહુશ્રુત ગીતાર્થ વિસોહંતુકે ૦ શોધજો. શોધીને નિર્દોષ કરજો. ॥ ૬૧૨ ॥

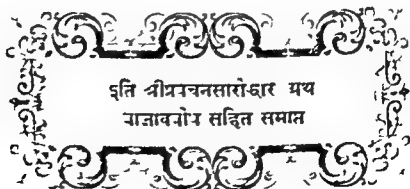
હવે જે વાત જેમ થવાની હોય તે તેમજ થાય તોપણ જાણ આશયથકી ફલ ઠે. તેથી જાણ અર્થને વિષે આશંસા કરવી એવું દેવાનવાને અર્થે આશંસાકહેઠે.

મૂલ.-જાવજડં હુવણત્તય, મેયંરવિ સતિસુમેરુગિરિહુત્તં ॥ પવયણસારુદ્ધારો, તાનંદઝ વહુ પઢિઙ્ગંતો ॥ ૬૧૩ ॥ અર્થ:-જ્યાંલગે સ્વર્ગ મૃત્યુ ને પાતાલ જલ્લણ એ ત્રણ હુવન જયવત વર્તે, એને કેવે સૂર્ય ચંદ્રમા ને સુમેરુ પર્વત સમસ્ત ને મધ્યવર્તિ સુદર્શનનામે મેરુપર્વત તેણેકરી સહિત તે જ્યાંલગે જયવતા વર્તે ત્યાં લગે એ પ્રવચન સારોદ્ધાર પ્રકરણ તે નંદઝકે ૦ સર્વે સમૃદ્ધિ પામો. વહુ ઘણા એવા

जे साधु, साध्वी, श्रावक, श्राविका तेमणे जणतो थको उपलक्षणथकी नणाव
तो थको चितवतो थको सांजलतो थको समृद्धि पामो ॥ ६१३ ॥ इतिगाथाय

अथ प्रशस्ति

अर्हं॥प्रिनिहितदोष सततं, जव्यप्रजवारिजातरुतबोध ॥ गोनि सकलपदार्थप्रक
यिता जयति वीररवि ॥ १ ॥ गौतमसुधर्ममुख्या प्रख्या आसन्नगणाधिपा गुरव ॥
तत्त्वमर्तो श्रीजिनचक्षुश्चक्षुश्चिद्युगप्रवर ॥ २ ॥ तस्मिन् गणपे विजयिनि विघ्नीनायप्रबो
धतपनिष्ठे ॥ श्रीमति जिनसिद्धानिध सूरिवरे जयति युवराज्ये ॥ ३ ॥ श्रीमत्सागर
चक्षुरयश्चिख्याता द्वितीधीयना पचानां परमेष्ठिनामिह चये प्राप्तास्तृतीय पद
वत् श्रीजिननक्षत्रसुगुरा सूरै पद धरन्नुत्तेषां शुद्धगुणान्वये विजयिना व्यक्ता इमं
क्षिरे ॥ ४ ॥ श्रीमद्विराज सुदयो वयोदयासागरावराविडुश ॥ श्रीज्ञानमदिराब्धान
पाप्यमी वाचकवत्तसा ॥ ५ ॥ श्रीदेवदेवतजकोपाध्यायाश्चक्रवर्तिनोऽज्ञानां ॥ त
जिप्यानूचाना श्रीमतो विजयराजाब्हा ॥ ६ ॥ वाचयमजननिकरे कोटीरसमा त
मागमार्थज्ञा त-जिप्यपद्मद्विरगणिर्येप्रदीपमिम ॥ ७ ॥ बाजावबोधमकराद्वि
पुष्पोपाय निजरुवि दृश्यं ॥ यदशुद्धमत्राकिचिच्छं शोभ्य घृणावन्नि ॥ ८ ॥ सुगुण
गणिरुनरुसारोमेदाजज्ञसाधुसाधुरिणमहो ॥ लिखनसुशोधनकर्मण्येते साहाय्यक
तार ॥ ९ ॥ रिपमपदाये पूर्वं साहदमीरोपरोऽतश्चक्रे ॥ ततएतद्दि समग्रान्यर्थनया
लेखि साध्वीनां ॥ १० ॥ वंशशिखाणरसात्रिदृग्जमाने सह सिते पदे, जकीयस
यारेगुता च पूर्णारुतोप्रथ ॥ ११ ॥

इति श्रीप्रवचनसारोद्धार ग्रंथ
बाजावबोध संहित समाप्त

॥ શ્રીમદ્ગુરુચ્યોનમઃ શ્રીમદ્વિષ્ણુદેવતાયૈનમઃ ॥

॥ અય શ્રી શ્રીમદ્વશોવિજયજી ઉપાધ્યાયકૃત વીરસ્તુતિરૂપ ॥
હુંડિનું સ્તવન પ્રારંભ,

॥ પ્રથમ અર્થકર્તાનું મંગલાચરણ અનુષ્ટુપ્ વૃત્તમ્ ॥

પ્રણમ્યશ્રી મહાવીર ॥ શંકરં શિવસૌરવ્યદં ॥

ધીર વીરં પ્રકુર્વેહં ॥ શ્રીવીરસ્તવવાર્તિકં ॥ ૧ ॥

એ સ્તવનમાં પ્રાયે (પણ કરીને) પદ આધાં પાઠાં હોય, તેનો અન્વય કરીને અર્થ કરવો. તે અર્થ અમે અન્વય કરીને લખ્યું. તે અન્વય પદ આધાં પાઠાં હોય, તે પોતાની મેલે જોડે લેજો. ચયપિ શ્રીમદ્વશોવિજય ઉપાધ્યાયજીએજ આલાવા લખવારૂપ વાર્તિક તો કહ્યું઼ે; પણ સર્વ પદનો અર્થ સર્વનો નજરમાં ન આવે, તે માટે પોતાને સંનારવા સારું તથા જે કોઈ મારાથી અલ્પ બુદ્ધિવાલા ઼ે, તેડના ઉપકારને અર્થે એ અર્થ લખું હું. ત્યાં પ્રથમ ગાથામાં મંગલાચરણ, પ્રયોજન, સંવંધ અને અનિધેય દેખાડે઼.

॥ ઢાલ પહેલો ॥ નવિકા સિદ્ધચક્રપદ વંદો ॥ એદેશી ॥

પ્રણમી શ્રીગુરુના પયપંકજ ॥ યુણશું વીર જિણંદ ॥ ઠવણનિક્ષેપ
પ્રમાણ પંચાંગી ॥ પરચી લહું આણંદરે ॥ જિનજીતુજ આણા શિર વહી
૯ ॥ તુજશાસનનય શુદ્ધપરૂપણ ॥ ગુણથી શિવસુખ લહિંએરે ॥ જિ ૦ ૧ ॥

અર્થ:-હવે પ્રણમી કહેતાં પ્રણામ કરીને, શ્રી ગુરુકે ૦ તત્વને જે કહે તેને ગુરુ કહીએ. તે ગુરુ શ્રીકે ૦ લક્ષ્મી જ્ઞાનાદિક ગુણની, તદંત જે ગુરુ, તેના પયપંકજકે ૦ ચરણકમલ, તે ગુરુપદપંકજને નમીને હવે ઉત્તરક્રિયા કહે઼ે. યુણશુંકે ૦ સ્તવિયુ વીરજિણંદકે ૦ વીરનામા ચોવીશમા પરમેશ્વર. જિનકે ૦ જેણે રાગ દેવ લીધ્યા઼ે, એટલે સામાન્ય કેવલી તેમા ફંસરચા એટલે તીર્યકરતે સ્તવીયું તેપણ શરીરતે સ્તવીયું ૧ તે કહે઼ે. પંચાંગી પ્રમાણ ઠવણ નિક્ષેપ પરચીને આનંદ લહું. ઇત્યન્વયઃ પંચાંગી જે એક સૂત્ર, વીજી નિર્ધુક્તિ, ત્રીજી જાપ્ય, ચોથી ટીકા અને પાંચમી ચૂંચિ

એ પચાગી પ્રમાણે આપના નિરૂપો પરચીને આનંદ પામુ, એ પ્રથમગાયાર્યે ॥૧॥
 હવે નાવાર્યે-એમા એમ કહ્યું જે પચાગી માનવાને યોગ્ય છે, પ્રતિમા પણ માનવા
 ને યોગ્ય છે તે સર્વ વાત આગલ કહેશે, એટલે એ ગાયામા પ્રથમ પદે મગનાચરણ
 ઋગ્યુ ૧ વીજી પદ તથા પચાગી પ્રમાણ ઉપણ નિરૂપ પરચી, એ પદે અનિધેય વસ્તુ
 ઠગ્યુ જે માટે વીરસ્તવીજી, એ પણ અનિધેય તથા પચાગી સ્થાપન કરવું, તથા સ્થા
 પના નિરૂપો સ્થાપનો એ પણ અનિધેય જાણવું ૨ તથા પચાગી પ્રમાણે એ પદમાં
 સત્પથ વેલ્યાડયો, જે માટે પચાગીના પરૂપક પરપરાએ સર્વજ્ઞ છે, તેવારે ગુરુપરં
 ક્રમ સત્પથ આયોજ ૩ તથા આનંદ પામું, એ પવેકરી પ્રયોજન વેલ્યાડયુ તેમાં
 કતાં એ પ્રથમ કયા, એટલે પરોપકાર થયો તરત આનંદ ઉપન્યો, એ અનંતર પ્રયો
 જન આનંદ જે માટે તે પામું એ પરપર પ્રયોજન જેમાં એટલે શ્રોતાને
 અર્થે જ્ઞાન તે અનંતર પ્રયોજન થને સિદ્ધિ થરવી એ પરપર પ્રયોજન ॥૪॥ એટલે
 ચારવાના પ્રથમ ગાયામા વેલ્યાડયાં હે જિનજી તુજઆણા શિર ચહિએ કે ૦ તમા
 રી આજ્ઞા મસ્તકે ધરીએ એટલે એ પદમાં એમ વેલ્યાડયુ જે આજ્ઞા તેજ પ્રમાણ છે,
 પણ કુપુત્તિ કરારી તે પ્રમાણ નથી જે માટે તે કુટક લોકો એમ કહે છે ને, ૧
 પા એ ધર્મ, ઈશ્વર દિસાએ ધર્મ એવું જોજા લોકોને કહીને સમજારે તેને પા
 ઠા ઉત્તર ગાનના એ પદ કહ્યું યથા એમ કહે તેને પાવું પૂરિએ જે વ્યાપ ધર્મ
 ઈશ્વર આજ્ઞા એ ધર્મ એટલે, એટલા માટે હે પ્રવ્રજી, તુજજ્ઞાતન કે ૦ તમારી આજ્ઞા,
 તેજની, નય કે ૦ નીતિ તને શુદ્ધ પરૂપણ ગુણથી કે ૦ યથાર્થે પરૂપવારૂપ ગુણ
 ઠા ગિરમુગ્ય જહિએ કે ૦ મોહસુલ્ય પામીએ એ પ્રથમ ગાયાર્યે ॥ ૧ ॥

હવે તે આપના નિરૂપા કરાવવા માટે સિદ્ધાંતની સાલ વેલ્યાડ છે એ સ્તવ
 માં દુદીઆ પત્રીશ સૂત્ર માને છે યથા થગીઆર થગ, વાર ઘાંગ, એક નરી,
 એક અનુસાગ હાર, એક વરૂંકાત્રિક, ચત્રાખ્યન, નિસીય, વૃદ્ધસ્કર, વ્યર
 ૧, દશાનુતસ્કર, થને આવશ્યક એ પત્રીશ તેમાંનીજ સાલ વેલ્યાડ છે

શ્રીઅનુયોગજ્વારે જાપ્યા ॥ ચારનિરૂપા સાર ॥ ચાર સન્ય
 દશ મન્યા જાપ્યા ॥ જાણાને નિરૂપારે ॥ જિનજી ॥ તુ ॥ ૧ ॥

અર્થે-શ્રીઅનુયોગજ્વારેવિષે જાપ્યાં કે ૦ ઇચ્છાને, ચાર નિરૂપાસાર કે ૦ દ્રવ્ય
 વરૂંકે, એટલે વચના નિરૂપા ન કરી શકે; તાપણ ચારનીતો પ્રધાનતાજ અર્થ
 દશ એ વેલ્યાડ સાલ પદને યત ॥ જગપ જં જાણિહા નિમ્ન નિમ્ન

निरवसेसं ॥ जघविय नजाणिझा चउकयंनिस्किवेतठ ॥ १ ॥ इति अनुयोग
 द्वारे ॥ अर्थः— अधिका निहेपा न जाणिए; तोपण चार निहेपा सर्व गामे कर
 वा. वली चार प्रकारनी सत्यजापा चोये गाणे तथा दश प्रकारनी सत्यजापा
 दशमे गाणे; गाणांगे निरधारके श्रीगाणांग सूत्रनेविपे निश्चयपणे कहीठे. यतः ॥
 चउविहे सचे पन्नते नाम सचे उवणसचे दवसचे नावसचे ॥ ए चोये गाणे
 तथा दस विहे सचे पन्नते तंजहा ॥ जणवय, सम्मय, उवणा, नामे, रूवे, प
 दुच्चसचेय, ववहार, नाव, जोए, दसमे उवम्म. सचेय ॥ इति गाणांगमध्ये
 दशमे गाणे ठे. एनो अर्थः— कोंकणदेश प्रमुखनेविपे पयने पिच्च कहेठे; पाणी
 ने उदक कहेठे. इत्यादिक जनपद सत्य कहीए. १ कुमुद कुवजयादिक पण पंकथी
 उपजेठे; पण पंकज ते अरविंदनेज सम्मत ठे. ए सम्मतसत्य २ तथा लेप्या
 दिकनेविपे अरिहंत प्रतिमा, एककादिक अंकविन्यास, कार्पापणादिकनेविपे मु
 डाविन्यासादिक; ते सर्व थापनासत्य. ३ तथा कुजनी वृद्धि न करतो होय, तोप
 ण कुलवर्धन नाम होय ते; नामसत्य. ४ व्रतना गुण न होय तो लिंगमात्रे
 पण व्रती कहीए ते; रूपसत्य. ५ तथा अनामिकांगुलि. कनिष्ठाने आश्रीने दी
 र्घ कहीए अने मध्यमाश्रीने ह्रस्व कहीए, ए प्रतीतसत्य. ६ पर्वत उपर तृणादि
 क बलतां ठता पर्वत बलेठे, पाणी जमेठे तोपण कहियुं के घडो जमेठे, अने
 पेट ठतां पण कन्याने अनुदरा कहेठे, इत्यादिक सर्व व्यवहारसत्य ठे. ७ वर्णा
 दिक जे नाव ते नावसत्य. यथा वगलां उजलां ठे. यद्यपि वगलांमां पांचे
 वर्णठे; तोपण शुक्लवर्ण उत्कटठे माटे उजलां वगलां एम कहेठे. एमज नमरो
 कालो, इत्यादिक सर्व नावसत्य जाणवुं. ८ तथा दंमने जोगे जे दंमी कहीए. इत्या
 दिक योगसत्य कहीए. ९ अने समुद्रसरुं तलावठे. इत्यादिक उपमासत्य. १०
 ए दश सत्यमां स्थापना सत्य आर्युं, तथा पूर्वोक्त चार सत्यमां पण स्थापना सत्य
 आर्युं; तेमाटे स्थापना ते सत्यठे; एम श्री गाणांगनी साखे देखाड्युं. ए गाया
 पन्नवणा सूत्रे जापा पदमां पण ठे. इति द्वितीय गायार्थ. ॥ २ ॥

एतो सामान्य प्रकारे थापना पण साची ठे, एम कसुं. हवे कहेठे जे बीतरा
 गतो चारेनिहेपे साचाठे. ते देखाडेठे.

जास ध्यान किरियामांदि आवे ॥ तेह सत्य करी जाणुं ॥ श्री
 आवश्यकसूत्र प्रमाणे ॥ विगते तेह वखाणुरे ॥ जि० ॥ तु० ३ ॥

અર્થ - જાસ ધ્યાનકે० જે વીતરાગનુ ધ્યાન, કિરિયામાં થાવેકે० ક્રિયા જે ધાર
 શ્યકની ક્રિયા તેમાં થાવે, તેહ સત્ય કરી જાણુકે० સાચુ કરી માનુ, જે માટે થાવ
 શ્યકની કરણી તે ચારિત્રિયાની છે, માટેતે જે ક્રિયામાં વોલે તે સાચુજ વોલે, તો
 ચારિત્ર રહે, અન્યથા ચારિત્ર વિરાધે જાપાસત્ય તે સાચુ વોલતાં થાયવે તે વિચારી
 જોજો હવે શ્રી આવશ્યકસૂત્રપ્રમાણે વિગતેકે० નિન્ન નિન્ન પળે, તેહકે०
 તે નામાદિક સત્ય વચાણુવુ ઇતિ તૃતીય ગાયર્થ ॥ ૩ ॥

ચોવીશઘયમાહિ નિદેષા ॥ નામ ડ્યવ્ય દોય જાવુ ॥ કાઠ
 સગ્ગચ્છાલાવે ઠવણા ॥ જાવ તે સઘલે લાવુરે ॥ જિનજી ॥ તુ ॥ ૪ ॥

અર્થ - ચોવીશઘયકે० ચોવીશ જિનની સ્તવના એટલે લોગસ્તવજ્ઞોથગરે
 પાઠ ઉચારતાં રૂપનાદિક ચોવીશ નામ પ્રગટપણે કહેવે, તે નામ નિદેષો જાણ
 યો તથા ડ્યનિદેષો જેઅશ્યાસિદ્ધા એ ગાથામાં છે, પણ એ ગાથા, કુમતિ મા
 ને નહી, તેને ચોવીશઘામાંહેજ વેચાહેવે નામડ્યવ્યકે० નામનિદેષો થને ડ્ય
 વ્યનિદેષો ઘોષ જાવુકે० એ બને નિદેષા જાવુવુ. તે ડ્યનિદેષો એમ જે રૂપના
 દિક્રી તોયંરુતને વારે જે પ્રત્યુ વિચરતા તે જાવતીર્થીકર જાણવા, પણ વીના ગ્રી
 ય પ્રત્યુ રહ્યા, તે ચોવીશઘામાં ડ્યનિદેષે વદાણા યત જૂતસ્ય જાવિનાગ જાવસ્ય
 દિક્રારણપદ્ધાકે. તદ્યત્તલ્લક્ષ સચેતના ચેતના કથિત? ઇતિવચનાત્ ॥ તથા
 ની હમણાં જે ચોવીશઘો કહેવે, તેને અરિહતકિત્તસ્ત અથવા તિઉપરામગતી
 પત્તુ સ્થ્યાદિક પાઠ કહેતાં મૃગાગદ જાગેવે, જે માટે હમણાં તો ચાવીશ જાવનિ
 દેષે લિદેવે, તે માટે પૂર્વે જાપના વપચાર જોડે ડ્યનિદેષે યાંદતાંન સત્ય થાય
 તે ચિચારી જોજો, એટલે ચારીમઘામાંહે નામ થને ડ્યવ્ય એ ૨ નિદેષા કનામ
 હવે યાપનાનિદેષો કહેવે કાઠસગ્ગ યાજ્ઞારકે० કાઠસગ્ગકરગના યાજ્ઞાર
 જે અરિહતચેઈથાણ કરેમિકાઠસગ્ગ પદણવત્તિથાએ પૂચ્છણવત્તિથાએ ॥ ડ્યનિદે
 પાઠ ઉચારતા ઠવણાકે० યાપનાનિદેષો જાવુવુ અર્થ-અરિહતની પ્રતિમાન
 ફન પૂજનયી જે ફન ઘોષ, તે ફત્તને અર્થે કાઠસગ્ગકે० કાઠસગ્ગ ફરતુ
 હોગા ટુટીયા એમ કહેવે જે, અર્થે એ યાજ્ઞારો માનતા નથી તેના ઉત્તર ૨.
 આવશ્યક મૂત્રમાના યાજ્ઞારો મન્નિત થાય, તો પાંચમુ કાઠસગ્ગ નામ યાજ્ઞાર
 કેન થાય! તથા આવશ્યકમૂત્ર યાજ્ઞાર છે, તમાં ૫ પાઠ છે તે કમ ઉત્તર ૧.
 ને જે ઉત્તરે તેને માયે યાજ્ઞારનારૂપ પદ્ધત્તના યાત પહે તથા યા જ્ઞાનન ૬

नुमाने जाणीए ठैए, जे पूर्वे ढुंढीआ आ आलावो मानता दीसेठे, पण हमणांज ना कहेठे; बाकी जो पूर्वे न मानता होय तो तेनी साख ए स्तवनमांज केम होय ? इतिजाव. एम त्रीजा निहेपानुं ध्यान क्रियामांहे आव्युं अने जाव ते सघले जा वुंके० जावनिहेपो तीर्थकरनो, जे केवल ज्ञानादि गुणरूप, ते तो ध्यान द्वाराए सर्वत्र क्रियासमाप्ति यावत् रुदयमांहे जावुंहुं. इति चतुर्थं गाथार्थं ॥ ४ ॥

एव चार निहेपा आवश्यक क्रियामांहे देखाड्या. हवे केटला एक ढुंढीआ एम कहेठे जे “अमे आवश्यक सूत्र मानीए ठैए पण ते आ तमे कहो ठो ते आ वश्यक ठे नही.” तेने उत्तर देठेजे; “तमोने कोणे कहुंके ते आवश्यक नही? ते बिपेनो तो केवलीबिना निरधार याव नही.” तेवारे ढुंढीआउ कहेके, “त मने कोणे कहुं जे आवश्यक तेनुं तेजठे?” तेनो उत्तर जे “अमे तो आगम प्रमाणे मान्युं. ’ तेज आगली गाथाए देखाडेठे.

पुस्तकलिखित सकल जिम आगम ॥ तिम आवश्यक एह ॥

जगवई नंदी साखे सम्मत ॥ तेहमां नही संदेहरे ॥ जि० ॥ तु० ५

अर्थ.—पुस्तकलिखित जेम समस्त आगमके० सिद्धांतठे; तेम ए आवश्यक पण पुस्तकलिखितठे; तथा जगवई साखेके० श्रीजगवतीसूत्रमांहे आवश्यक नी जलामणठे. यथा जहा आवस्त ए इति तथा वली नंदीसाखेके० नंदीसूत्रम थ्ये पण सर्व सूत्रनां नाम कहा, त्यां अकालिआ सूत्रमां आवश्यकनुं नाम प्रगट पणे कहुंठे; तेमाटे अमे मानीए ठैए; तेम अवश्य तमारे पण मानवुं पडशे. नही मानो तो जगवती तथा नंदी ए वे सूत्र विराधशो ते माटे सम्मतके० ए वे सूत्रनी साखे मानवा योग्य ठे, तेमां कांइपण संदेह नथी; इति गाथार्थं ॥ ५ ॥ हवे ढुंढक कहेठे के “आवश्यक सूत्रतो घरघरनुं छुडठे; एक नथी’ तेने शिक्षा कहेठे.

सूत्र आवश्यक जे घरघरनुं ॥ कहेशे ते अज्ञानी ॥ पुस्तक

अरथ परंपर आव्युं ॥ माने तेहज ज्ञानीरे ॥ जि० ॥ तु० ६ ॥

अर्थ.—सूत्र आवश्यक जे घरघरनुं जिन्न जिन्न ठे, एम जे कहेशे तेतो अज्ञानी अथवा मूर्ख जाणवा. शामाटे मूर्ख? ते कहेठे. पुस्तकके० पाना मां लख्युं ठे ते ना केम कहेवाय? जेमाटे श्रीअनुयोग द्वारमध्ये कहु ठे के ॥ नो आगम उदवावस्तयं जंपत्तय पोठय लिहियं ॥ इति ॥ तथा अर्थ पण ठ

आवश्यकरूप चाव्यो आवेठे एमां त्रण प्रकारना आगम देखाड्या, यत ॥ पु
नागमे, अघागमे, तडुनयागमे ॥ इति॥ तथा परपर आव्युके० परपराए वायु वा
व्युते, ते पण मानवु एमां पण त्रण प्रकारनां आगम देखाड्यावे यत अघागमे,
अनतरागमे, परपरागमे इति ॥ तेथी जे आवश्यक न माने तेणे एटला आनाया
दूहव्या, माटे तेने मूर्ख कहीए ते माटे माने तेहज ज्ञानीके० जे ए वात माने
तेज ज्ञानी पुरुषवे, एम कहीए इति पट्टी गायार्थ ॥ ६ ॥

बली जे एरुजो नावनिहेपो वादवा योग्य मानेठे, तेने स्थापना तथा इव
निहेपो वादवायोग्य ठे एम बतावेठे.

बनीलिपी श्रीगणधरदेवे ॥ प्रणमी जगवई आटे ॥ ज्ञानतणी

ते ठवणा अथवा ॥ इव्यश्रुत अविवादेरे जि० ॥ तु० ॥ ७ ॥

अर्थ - जगवई आवेके० श्री जगवतीसूत्रने धुरे श्री गणधरदेवेके० सुत्रना
स्वामिए बनीलिपीके० ब्राह्मीलिपीने प्रणमीके० प्रणाम कस्यो ठे नमोवनीएनि
विए ए सूत्रे करीने थने ब्राह्मीलिपीके० अक्षरविन्यास कहीए ए अर्थ आगमी
गायाए स्पष्ट यज्ञे ते अक्षरविन्यास तो ज्ञाननी स्थापना ठे यत अनुयोग्यते०
आवस्तपति ठवणाठिकेइ तथा बली सद्यावठवणा अस्यावठवणा ए व जे
पण अनुयोग्य धारमध्येज कल्याणे तेमाटे तेके० ते ब्राह्मीलिपि ज्ञानतणी ठवणा
के० ज्ञाननीयापना जाणवी अथवाके० पक्षांतरे जो थापना न गणीए थने
मथरूप ब्राह्मीलिपि नेइए तो इव्यश्रुतके० इव्यनिहेपे इव्यश्रुत रुहिये अविवा
देके० विगदरहितपणे एटले एमां कोइ जयडो नथी यत वसुथन पत्र प
उप लिहिय ॥ इत्यादि अनुयोग्य धार उचनथी जाणवु एटने ए नाव जे, नमावनी
ए लिपीए ॥ ए सूत्रप्रमाणे ज्ञानना थापनानिहेपा, अथवा इव्यनिहेपा साजुन
वादवायोग्य ठे तो श्रीतीर्थर देवना स्थापना तथा इव्य ए ने निहेपा वादवा
योग्य हेम न याय ? इति जाग्ये ॥ इति सतम गायार्थ ॥ ७ ॥

आ ठेकाणे कोइ ब्राह्मीलिपिना अर्थ मरहेठे, तेने शिखामणदीएव

जेद अठारज बनीलिपिना ॥ समवायांग दीठा ॥ शुद्ध अरथ
मरडी जम उदुला ॥ जमशे कुमति वीठारे ॥ जि० ॥ तु० ॥ ८ ॥

अर्थ - जेद अठारज बनीलिपिनाके० ब्राह्मीलिपिना अठार जेद, श्रीममर

वीरस्तुतिरूप हुंडीनुं स्तवन.

ग सूत्रमां दीगके० देखाड्यात्रे. यथा ॥ वंजीएणजिविए अद्वार विहेजिविए
 पो पन्नत्ते इत्यादि. ब्राह्मीलिपि अद्वार प्रकारनीत्रे. ते ब्राह्मीलिपि ते अद्वार
 रूप कहेवे. ते ब्राह्मीलिपिने पंचमांगने धुरे श्रीगणधर देव प्रणम्या, ते वाको
 केम थाय? तेमाटे ए शुद्ध अर्थ मरडोने कुमतिके० कुत्रुदिना धणी दीगके
 वाको अर्थ करवाने धर्यवंत, गणधर तथा तीर्थकरनी पण वीर नही धरतां,
 ववहुला नमस्कोके० यणो संसार रजजशो. ते माटे तमे संसार दीर्वयी शुं नय
 वीहीता? इतिजावार्थ. इतिअष्टम गायार्थ ॥ ८ ॥
 हवे पूर्वे कसु जे कुमतिथो, अर्थ मरडे ठे. ते शुं मरडेवे? ते कहेवे.

वंजीलिपि जो तेहनो करता ॥ तो लेखक पण आवे ॥ गुरुआ
 णाविण अरथ करे जे ॥ तेहनो बोल न जावेरे॥ जि० ॥ तु० ॥ ए० ॥

अर्थ - वंजीलिपिके० ब्राह्मीलिपि तेना करनारा रूपन परमात्मा, तेने गण
 धर नम्या. जे माटे ब्राह्मीलिपि श्रीरूपनदेवजीए बतावी ते माटे एम आशंका प
 रनी करीने उत्तर देवे. वंजीलिपिके० पालाने दृष्टांते ब्राह्मीलिपिना कर्ता श्री रूप
 नदेव लेइए. अहीया ए नाव जे, सूत्रधारने, पालो घडवा काटलेवा जतो देखी को
 इके पूछुं के क्यां जशो? तेवारे अशुद्धनैगमनयनी अपेक्षाए सुतार बोळो जे पालो
 लेवा जइशु. " तेम अहीयां पण रूपनदेवजीनो अर्थ करे ठे. इतिजाव. तेहने
 उत्तर-तो लेखकपण आवेके० तो लहिउ-पुस्तकनो लखनारो पण आवशे इहां
 ए नाव जे नैगमनये रूपनदेव जीधा पण अशुद्धनैगमनी अपेक्षाए ते थकी हुंकाडो
 ते अने गोलीने चोखो कसो एवो जे पालो तेने पालो कहे, ते शुद्धनैगम कहेवा
 य. तेम अहीयां पण जाणवुं. ए नयनी अपेक्षाए हुंकाडो ते शुद्ध अने वेगजो ते
 प्रशुद्ध इतिजाव. तेवारे लहिउ, वांदवायोग्य तमारे थयो? तथा वली केहेशोके
 ब्राह्मीनो आदि कर्ता लेइशुं, तो ते मिथ्याठे; जे माटे ए वंजीलिविए ए पदनो अ
 नहि, ए तो उपचार करीने अर्थ खेंची लेइए तेवारे आवे ते तो नि प्रयोजन
 उपचार करीए तो सूत्र बोप थाय. १ तथा वली नमोवंजीएलिविए ए पद त्राति
 करणहार कसुं. तेवारे नमोसिप्पसयस्त एवुं पण त्रातिरहित पद थाय. ते कां
 लु? जे समवायांगसूत्र अद्वारलिपिनुं ते साथे विरोध पडेज नही २ त
 ली'नमो अरिहंताणं ए पदमां शुं रूपनदेव आव्या नही? जे वली वंजीएलि

વિષે એ પદ કહીને ચલગા દેલાડયા ॥ તથા વણી વણીનો કર્તાતો નિવિષે એ
 વ કહેવાનુ શુ કામ ? તથા એમ કહેશેકે “ બ્રાહ્મીલિપિની ક્રિયા એમણેન વતારી
 તે ક્રિયાગુણે વાદવા યોગ્ય ” તેનો ઉત્તર કે, રૂપનદેવ વાદ્યા તેવારે બ્રાહ્મીનિપિતા
 પદેજાં વાદીજ. જે માટે ક્રિયાનો કર્તાવધ્ય તો ક્રિયા વધજયઈ શ્યાદિ ઘણા ઉપર
 તે માટે ગુરુ આણાવિણકે ॥ ગુરુ જે પરમગુરુ શ્રીતીર્થકર, તેની આજ્ઞાવિના જે ક્ષ
 કરેકે ॥ છોટો અર્થ કરે, તેનો બોલ, આજ્ઞાવાહ્યપણા માટે ન જાવેકે ॥ જાવતો
 નથી શ્રી નાવ અથવા ગુરુકે ॥ છુદ પરપરાએ આઘ્યા જે ગુરુ તેની આણા શ્રી
 હવે બ્રાહ્મીજિપિ ઇચ્છ્યશ્રુતઠે, માટે વદના કરવાયોગ્ય એવુ કહુ તે ઉપર દ્રષ્ટાંત વતાવે

જિનવાણી પણ ઇચ્છ્યશ્રુત ઠે ॥ નદીસૂત્રને લેખે ॥ જિમ તે તિમ
 વણીલિપિ નમિયે ॥ જાવ તે ઇચ્છ્ય વિશેપેરે ॥ જિ ॥ નુ ॥ ૧ ॥ ૧ ॥

અર્થ - જેમ જિનવાણી પણ નદીસૂત્રને લેખે ઇચ્છ્યશ્રુતઠે તે કે ॥ તેને જેમ નમી
 વેંએ તેમ વણીજિપિકે ॥ બ્રાહ્મીલિપિને પણ નમીએ “ શ્રી પદત્રય ચક્રાર્થ ” જાણ
 યે તો એ ઠે જે શ્રીનગવતીને ધુરે નમો સુચરેવવાએ એ સૂત્રે જિનવાણીને ગણે
 નમસ્કાર કયો થને જિનવાણી તો, નદીસૂત્રમા ઇચ્છ્યશ્રુત કહી વોજાવીને ત
 યાચ તત્પાઠ ॥ કેવલનાણસુઠે ણાવજે તથપસુવણજોમે તેનાસડ તિષ્ઠયરો વડા
 ગસુચ હવડસેસ ॥ ૧ ॥ અર્થ - કેવલ જ્ઞાનેકરી અર્થે જે પદાર્થો તેને જાણીન જ જો
 પ્રજ્ઞાપના યોગ્ય પ્રરૂપવા યોગ્ય તે ત્યા તીર્થકરો જાપે એટલે જે અનિનાપ્પ હાપ ત
 વોષે, થને અનનિજાપ્પ હોય તે જાણેઠે, પણ વચન ગોચર ન થાવે તથી અનનિ
 જાપ્પ વચને કહેવા તો નથી તે પરમાત્માનુ વચન યોગ શેષશ્રુત યાપ એટલે ઇચ્છ્ય
 શ્રુત યાપ શ્રી એટલે એ જાવાયે, તીર્થકરનો વચનયોગ તે શેષશ્રુતક ॥ ઇચ્છ્યશ્રુત
 જાણવો એવો અર્થઠે એવુ જાણી ઇચ્છ્યશ્રુત જિનવાણી વડીએતા ઇચ્છ્યશ્રુત વચન
 વિ કેમ ન વાંદીએ ? એ વે મા ફેર નથી, તેનો હેતુ કહેઠે જાવકે ॥ આપણના
 તે ઇચ્છ્યવિશેષ કે ॥ ઇચ્છ્યના વિશેષકરે શ્રી ચક્રાર્થ જાવાયે તા એ ક, ઇચ્છ્ય
 પણેતો સર્વેવમ્નુ સરસ્વીઠે જેમ બ્રાહ્મીજિપિ ચક્રારૂપે ઇચ્છ્યઠે, તેમ જિનવાણી
 જાણારગણના ડુક્કરૂપ ઇચ્છ્યઠે એવેમાં તો કાંઈ વિશેષ નથી પણ ચારણ
 જ્ઞાનાદિક જાવના સાધનપણે પ્રણમ્યાયકી તે ઇચ્છ્યવિશેષ પામ્યા કહીય ત મા
 એ વાદવાયોગ્ય ઠે એમ સદ્દેવુ શ્રીદશમગાયાય ॥ ૧૦ ॥
 કોઈ કહેશેકે અજીવરૂપ યાપનાયી આપણને શા ગુણ યાપ ? તને કહીય, જ

वीरस्तुतिरूप हुंडीनुं स्तवन.

जेम अजीव संयमनुं साधन ॥ ज्ञानादिकनुं तेम ॥ शुद्ध
व आरोपे विधिसुं ॥ तेहने सवले खेमरे ॥ जि० ॥ तु० ॥ ११

अर्थ - जेम अजीव संयमनुं साधनके० जेम वस्त्रपात्रादिक अजीवते; प
संयम के० चारित्रनां साधनते. एथी चारित्र सथायते. ज्ञानादिकनुं तेमके० ते
थापना जे ब्राह्मीलिपि, तथा जिनप्रतिमा प्रमुख ज्ञाननो तथा दर्शनशुद्धि प्र
नो हेतु थाय; ते माटे शुद्धजाव आरोपे विधिसुंके० विधिपूर्वक पोतानो जे
नाथ्यवसाय, तेनुं आरोपण सामी वस्तुनेविषे करे; तेहनेके० ते प्राणीने सव
खेमके० सर्व ठेकाणे मंगलीकते. इतिजाव. इतिगार्थ ॥ ११ ॥

ते उपर सूत्र लखीएथैये:- तं महाफलं खलु अरहंताणं जगवंताणं नामगोयम
स्त वितवणयाए ॥ अर्हियां, ए आलावे नामनिक्षेप ते महाफलदायक कह्यो.
तथा ॥ धंनाणं ते गामागर नगर खेड कवड मंनव दोण सुहृपट्टणा समसन्निवेता
जव अरिहंता नगवता विहरति ॥ ए आलावामां ग्रामादिकने धन्य कह्यो. ते प
ए श्रीअरिहंता नगवता प्रशंसा थइ. तथा बली श्रीअमणसूत्र प्रमुख यणा सूत्रोमा तेत्री
श आशातना मध्ये गुरुसंबंधी पाटी पीठ संयारे पण संयटतां आशातना लागे, ए
सर्व वस्तुअ अजीवते, तोपण पोताने विशेषे आराधवा योग्य कहीउं, तेतो तुं पण
मानेते; तो पठी जिाप्रतिमा ब्राह्मीलिपि प्रमुख अजीव केम नथी मानतो? त
या बली श्री अंतगमदशागमा सुजताना अधिकारे हरिणोगमेयीनी प्रतिमा आ
राधने ते हरिणोगमेयी आराध्य हतो; तेथी ते हरिणोगमेयीनी संतुष्ट थयो; तेम
वीतरागनी प्रतिमा आराधने वीतराग आराध्य केम न थाय? थायज. अर्हियां
कोइ कहेरो के "जेम हरिणोगमेयी संतुष्ट थयो तेम श्रीवीतराग पण ए दृष्टांते तो संतु
ष्ट थया जोइरो." तेनो उत्तर जे "दृष्टांत होय ते तो एक वेरो होय; तेमाटे अर्ह
या आराध्यरूप वेश लीओते. एटले ए जाव जे वीतराग ते माटे काइ संतुष्ट न थाय
पण आराध्यतो थायज. एउ सस्यकृष्टिए विचारबु. वली नावजिन पण आराध्य
फल देते. तेमां पण बे वात ठे. जे नावजिनने देखेते ते पण पुज्जपिंन, आकार
रूप देखेते; तेतो थापना ठे, ए पण उंनो आज्ञाच करी विचारजो. वीछुं नाव
जेन ठता होय त्यांपण पोतानो नाव, निर्मल होय तो फज थापे. जो पोताना
नावविना फल थापे तो अजय्य थने दूरनयनेज फल थापबुं जोइए, ते माटे
जनाव तेज प्रमाण ठे. तेम थापना जिनने विषे पण जाणवुं.

अहीयां पोतानो जाव प्रमाण कह्यो, तेमां कोइकने आशका उपजे के "ता मी वस्तु जेवी होय तेवी हो पण पोतानो जावज प्रमाण ठे" तेने कहेते के एम नही, ते उपर गाथा कहेते

शुद्धजाव जेहनो ठे तेहना ॥ चार निक्षेपा साच ॥ जेहमा जाव

अशुद्ध ठे तेहना ॥ एक काचे सवि काचरे ॥ जि० तु० ॥ ११ ॥

अर्थ - शुद्धजाव जेहनो ठे के० जे वस्तुनो जावनिक्षेपो शुद्ध ठे, तेहना चार निक्षेपा साचा ठे गौतमादिकनी परे एटले ए जाव जे, गांतमजीनो जावनिक्षेपो आराध्य साचोठे, तो नामादिक पण गांतमना आराध्यठे परम मगनीकनूत ठे तथा जेमा जाव अशुद्ध के० जे वस्तुनो जावनिक्षेपो अशुद्ध ठे, तेहन के० ते वस्तुने, एक काचे सवि काच के० एक जावनिक्षेप काचे करीने चार निक्षेपा काचा जाणवा अगारमर्दकाचार्यनी परे जेम तेहनो जाव अशुद्धठे, ता तना नामादिक पण परम पापरूपठे, माटे आराध्य नही तेथी जाव तेहुज सबठे माटे पापी जीवनी अजीवस्थापना पण आराध्य नही इति जाव इति गाथाप० ११

हवे व्यतिरेक दृष्टाते साध्य साधे ठे

दश वैकालिके दूषण दाख्यु ॥ नारीचित्रने ठामे ॥ तो केमजिन

प्रतिमा देखीने ॥ गुण नवि होय परिणामेरे ॥ जि० ॥ तु० ॥ १२ ॥

अर्थ - जेम दशवैकालिकसूत्रनेविषे नारीचित्रने ठामे के० स्त्रीनुं रूप वि तन्हु होय, आलेख्यु होय, तेने ठेकाणे जोता एटलु पद अर्थगम्ययी छेनु दूषण दाख्यु के० कदर्पविकार उपजे एह दोष देखाड्योठे यत ॥ चित्त निव न णिज्ञाए नारे वासु अज किय नत्कर पिव दूषण दिष्टि पडिसमाहरे ॥ १ ॥ एसा यानो अर्थ एके चित्रामणनी जितप्रत्ये न णिज्ञाए के० न जोइए तेनेविषे नारिक स्त्री प्रतिने अलकृत होय माटे एरी प्रत्ये न जोबु विकार उपजवानो हेनु माटे नत्कर के० सूर्य सासु जोइने, जेम दिष्ट के० दृष्टि सहरी छेइए, तेनी परे न वि त्रामण देखीने दृष्टि सहरी छेवी इति जाव इति दशवैकालिके दृष्टाते जिनप्रतिमा देखीने परिणामे के० पोताने जावे केम गुण न होय? एटले स्त्रीनु रूप देखी दार कह्यो, तो जिनप्रतिमा देखीने गुण केम न थाय? थायज इति जाव ॥ १२ ॥

वीरस्तुतिरूप हुंडीनुं स्तवन.

एतो सामान्यपणे
वांदी? ते देखाडे ठे.

स्थापनानिर्देशो बंध देखाड्यो. हवे जिनप्रतिमा को

रुचकधीपे एक मगले जातां ॥ पडिमा नमिय आणदे ॥ आवतां
एक मगले नंदीसरे ॥ बीजे इहां जिन वंदरे ॥ जि० ॥ तु० ॥ १४ ॥

अर्थ - “अर्होयां जंवाचारण मुनिनो अधिकार ठे. आगजी गायामां जंवाचा
रण एहबुं पदत्रे ” ते जंवाचरण मुनि स्वकधीपे के० रुचक नामा तेरमो वीप,
मतातरे एकवीगमो वीप. तेहनेविपे एक मगले जाता के० एकज मग जरी उ
त्पत्या ते त्यां उतत्या. उतरीने पडिमा नमियके० जिन प्रतिमा, तेने आनंदे के०
हवें नमीने, आवताके० पाठा वजतां, एक मगले नंदीसरेके० एकमगले नंदीसरनामा
आवमो वीप, त्यां उतरे, त्या उतरी विसामो लई त्यां जिनप्रतिमा वांदे. बीजेके०
बीजे मगले अर्होया आवे. अर्होया जिनप्रतिमा वांदे. ए अर्होयांना जिन ते
अशाश्वती प्रतिमा वांदे एम जणाव्युं. इति चतुर्दश गायार्थ ॥ १४ ॥

त्रिठी गति ए नगवई नाखी ॥ जंवाचारणकेरी ॥ पंमगवन
नंदन इहां पडिमा ॥ ऊर्व नमे वणोरीरे ॥ जि० ॥ तु० ॥ १५ ॥

अर्थ.-त्रिठी गति ए नगवई नाखी के० श्रीनगवतीतूत्रनेविपे ए तीर्गिति क
ही. एरवार नगवतीतुं नाम दीतुं, एटले जंवाचारण तथा विद्याचारणनो अयि
नार सयलो नगवतीतूत्रमां ठे; एम समजतुं. जंवाचारणकेरी के० जंवाचारण
तीरठी गति कही. हवे ऊर्वलोकोनी वात कहेठे. एक मगले उंचा मेरुपर्वत
माथे पंमक वन के० पाहुकवननेविपे जाय, त्या चैत्यवादे; त्याथी पाठा व
एक मगले नंदन के० नंदनवन, संजतलाष्टवीथी पांचशां योजन उंचु ठे;
आवे. त्यांनां चैत्य वादे. त्यांथकी बीजे मगले इहां पडिमाके० अर्होयां थर
उपरे अशाश्वतीप्रतिमाने वादे. एम ऊर्व नमे वणोरी के० ऊर्वलोके वणी
वादे. इति पंचदश गायार्थ ॥ १५ ॥

हवे विद्याचारणमुनिनो संबंध कहेठे.

जिनप्रतिमा ॥ प्रणमी प्रमुदित थायरे ॥ बीजे नंदीस
-विद्याचारणमुनि ते प्रथम एके मगले मानुपोत्तरे जाय के० ॥ १६ ॥

जाय के० अडी बी

પની મર્યાદા કરીને રહ્યો, એવો જે માનુષ્યોત્તરપર્વત, તે પર્વતે જાય, ત્યાંની ચૈત્ય
વાદે ત્યહાંથી બીજે કે ૦ બીજે મગલે નદીશ્વર દીપે જાય ત્યાં જિનપ્રતિમા પ્રણામ
મીકે ૦ પ્રણામ કરીને પ્રમુદિત થાય, એટલે હર્ષવત્ થાય. ઇતિ ગાથાર્થ ॥ ૧૬ ॥

તિહાંથી પડિમા વંદણ કારણ ॥ એક મગલે રૂંદા આવે ॥ ઊર્ધ્વ
પણે જાતાં બે મગલે ॥ આવતા એક સ્વનાવેરે ॥ જિ ૦ ॥ તુ ૦ ॥ ૧૭ ॥

અર્થ - તિહાંથી કે ૦ તે નદીસર દીપથી, પડિમાવદણ કારણ કે ૦ પ્રતિમા વ
દણને હેતુએ, એક મગલે રૂંદા આવે કે ૦ એક ઉત્પાતે અર્ધાંયાં થાવે થાવીને થ
ર્ધાંયાંના ચૈત્ય વાદે એ તીર્થાં લોકની વાત કહી, હવે ઊર્ધ્વલોકની વાત કહે
ઊર્ધ્વલોકે પણ જાતાં બે મગલાં અને આવતાં એક મગલુ એટલે એ જાવ જે, જાના
એક મગલે નદનવને જડને ચૈત્ય વાદે અને બીજે મગલે પાશુકવને જડને ચૈત્યવાદે
ત્યાંથી એક મગલે અર્ધાંયાં આવી અર્ધાંયાંની પ્રતિમાવાદે સ્વનાવકે ૦ એ ગતિના, એ સ
નાવ ઠે વચમા બીજા વિસ્તાર કરી શકાએ નહીં ઇતિ જાવ ઇતિ ગાથાર્થ ॥ ૧૭ ॥
હવે પૂર્વે “નગવતી સૂત્રમા એ પાઠ ઠે” એવું તો કહ્યું હતું, પણ કી એ ઠામે ૧ તે કહે

શતકવીશમે નવમ ઉદ્દેશે ॥ પ્રતિમા મુનિવર વંદી ॥ ઇમ દેશીને
અવલા નાજે ॥ તસ મતિ કુમતિ ફદીરે ॥ જિ ૦ ॥ તુ ૦ ॥ ૧૮ ॥

અર્થ - શતક વીશમે નવમ ઉદ્દેશે કે ૦ શતક વીશમું અને ઉદ્દેશે નવમો
તેમાં પ્રતિમા મુનિવર વંદી કે ૦ મુનિરાજે પ્રતિમા ધરીતે વંદી ઠે ઇમ દેશી કે ૦
એવો પાઠ દેશીને, જે અવલા નાજે કે ૦ જે પ્રાણી અવલા વાકા જાયઠે, તસ મતિ
કે ૦ તેડની જે બુદ્ધિ, તે કુમતિ ફદી કે ૦ કુશુરુની નોલવી થકી કુમતમાં ફદાર
ઠે એટલે જો મિથ્યાત્વને ઝોરે કુમતિ ફદમા પડ્યાઠે, તો એવા પ્રગટ પાઠ દેશીને
પણ અવલા નાજે ઠે કુમતિની જાલમા ગુથાય ઠે ઇતિ જાવ ॥ ઇતિ ગાથાર્થ ॥ ૧૮ ॥

હવે તે પાઠ લખે ઠે કહિવિહાણ જતે ચારણા પદ્મના ગો ૦ કહિવિહા ચારણા પદ્મ
ના “તંજહા વિહાચારણાય જયાચારણાય સેકેણછેણજતે એવ બુચર વિહાચાર
ણા ગો ૦ ઠછછેણ અણિક્ષિતેણ તવોકમ્મેણવિહાણ ઉચરણુણલદિ સ્વમમાણસ
વિહાચારણલદિ નામ લદિ સમુપ્પક્કહ સેતેણછેણ જાવવિહાચારણા વિહા
ચારણસણ જતે કહસીહાગહ કહસીહેગહવિસાણ પદ્મના, ગો ૦ અયસુ નુડીત
વોવે જાવકિચિવિસેસાહિણ પરિક્કેવેણ મહિહિણ જાવમહાસોકે જાવણાને

व तिकट्टु जंबुदीवंदीवं तिहिं अवाणिवाहिं तिरकुत्तो अणुपरियट्ठिताणं हव
मागच्छिक्का विक्काचारणस्तणं गो० तद्दासीहागइ तद्दासीहेगइ विसए पन्नत्ता. वि
क्काचारणस्तणं जंते तिरियंकेवइएगइविसए पन्नत्ता गो० सेणंएणंउप्पाएणं मा
णुसोत्तरेपवए समोत्तरणं करइ माणुसोत्तर तहिं चेइयाइ वंदइ वंदइत्ता वीए
णं उप्पाएणं नंदीसरवरदीवे समोत्तरणं करइ करइत्ता तहिं चेइयाइ वंदइ वंदइ
त्ता तउ पडिनियत्तइनियत्तइत्ता इहमागवइ गवइत्ता इहं चेइयाइ वंदइ विक्का
चारणस्तणं गो० उडुं एवइ एगतिविसए पन्नत्ता सेणं तस्सत्ताणस्त अणालोइय
पमिक्कंते कालं करइ नडितस्त आराहणा सेणं तस्सत्ताणस्त आलोइय पडि
क्कंते कालं करइ अडितस्त आराहणा सेकेणत्तेणंजंते एवं बुच्चइ जंयाचारणे
गो० तस्सणं अट्ठमं अट्ठमेणं अणित्तिणं तवोकम्मेणं अप्पाणं जावे माणस्त
जंयाचारणलक्ष्मीनामं लक्ष्मी समुप्पज्जइ सेतेणत्तेणं एवं बुच्चइ जंयाचारणे जंया
चारणस्तणंजंते कद्दंसीहागइ कद्दंसीहेगइविसए पन्नत्ता गो० अयणं जंबुदीवे दीवे
जहेव विक्काचारणस्त एवरतिसत्तकत्तो अणुपरियट्ठिताणं हवमागच्छिक्का जंया
चारणस्तणं गो० तद्दासीहागइ तद्दासीहेगइविसए पन्नत्ता; सेत्तंतचेव जंयाचारण
स्तणंजंते तिरियं केवइए गतिविसए पन्नत्ता गो० सेणं इतो एणेणं उप्पाएणं रुअ
गवरेदीवे समोत्तरणं करइ करइत्ता तहिं चेइयाइ वंदइ वंदइत्ता तउ पमिनि
यत्तमाणे वीइएणं उप्पाएणं एंदीसरदीवे समोत्तरणं करइ तहिं चेइयाइ वंद
इ वंदइत्ता इहमागवइ इहं चेइयावदइ जंयाचारणस्तणं गो० तिरियंएवइएगतिवि
सए पन्नत्ता० जंयाचारणस्तणंजंते उडुं केवइए गइविसए पन्नत्ता गो० सेणंइतोएगे
णं उप्पाएणं पंमगवणे समोत्तरणं करइ करइत्ता तहिं चेइयाइ वंदइ वंदइत्ता तउ
पडि णियत्तमाणे वित्तिण उप्पाएण नंदणवणे समोत्तरणं करइ करइत्ता तहिं
चेइयाइ वंदइवदइत्ता इहमागवइ मागवइत्ता इहचेइयाइ वदइ जंयाचारणस्तणं
गो० उडुं एवइए गतिविसए पन्नत्ता० सेणतस्त छाणस्त अणालोइय अप्पडिक्कंते
कालं करइ नडि तस्त आराहणा सेणंतस्त ताणस्त आलोइय पमिक्कंते कालं
करइ अडितस्त आराहणा सेवजंते तेवजंते जाव बिहरइ इति जगवती सूत्रे श
तक वीरमे उदेशे नवमे ए पाठ ठे.

हवे कुमति, नवनवा अजिप्राय लावी ए आज्ञावानो अयं मरहेत्ते. ते प्रगट्ठकरी
दूपवेत्ते. अहियां दुंढक कहेत्ते जे “ चैत्य शब्दे थमे जिनप्रतिमा नयी मानता थने
एम करतां तमे चैत्य शब्दे जिनप्रतिमा कहोवो तो कहो, पण ते वादता जान हां

ततो सूत्रमां "तस्तगणस्त थणालोश्च" इत्यादिक पाठे केम कसु जे ते स्थान
ने थणयालोए, थण पमिकुमे काल करेतो विराधक थाय? इति तेनो उत्तर कहेंतः

आलोअणनु ठण कसु जे ॥ तेह प्रमाद गतिकेरो ॥ तीरग
ते जे जात्र विचाले ॥ रहे ते खेद घणोरोरे ॥ जि० तु० ॥ १९ ॥

थये -ते गणनु थालोअण कसुके० ते स्थानक जे चैत्यवदनामां प्रमा
स्थानक तेहनु जे थालोवबु, तेज देखाढेठे ते प्रमाद गतिकेरोके० प्रमाद गति
तेनु थानोउबु ते जे कारणमाटे लब्धि उपजीवन ते प्रमाद गतिने कोइ पूने जे
गणनु थानोअण कसु एहवो थन्वय क्यायी कसो? तेने कहीए तैए ॥ त
गणस्त थानोअणालोश्च इत्यादिक सूत्रपाठयकी एवो थन्वय कसो इति
तथा यज्ञी प्रमादस्थान बीछु देखाढेठे तीरगतिके० तीरना वेगनी परे वताइत
गतिए जे चाय्या जाय, ते जातायका जात्रविचालेके० वचमांतीरियात्रा प्रनु
शाश्वतां देहेराप्रमुख रहेके० रही जाएने ते खेद घणोरोके० घणो खेद विन
उपजेने एटले तीरना वेगनी परे गया ते थालोअणस्थानक कहीए इति ना
इति एफोनविंशतितम गाथार्ये ॥ १९ ॥

दरे थानावानो थये कइविहाण के० केटला प्रकारना हे नगवन्, चार
मुनि कह्याने? प्रबुजी कहेने हे गौतम, वे प्रकारना चारणमुनिने तजदा इत्यदि
ते कहेंतः एक विद्याचारण बीजा जयाचारण सेकेणछेण के० शाकारणबीजाचार
ण? प्रबुजी कहेने हे गायम, ठठ ठछने थणिकितेणके० थविश्रामपण एटल
रतर तप करता विज्ञाएके० विद्याए करी पूर्वगतभुत विशेष करीन उतरइ
लब्धि सममाणस्तके० पिम विष्णुआदिकनेविषे तप, तेहने खमता सहेता एउव
करता, इतिनाय विद्याचारणजन्धि उपजे ने सेतेणछेण के० ते कारणे विद्या
ए कहीए हे सामिन्, विद्याचारणनी रुहसीहागइके० केवी शीघ्रगतिने? इति
हेगइसिएके० शीघ्रगतिविषय केवोने एटले गमनविना पण शीघ्रगति विषय
दनु नेत्रने? इति नाय प्रबुजी कहेने हे गौतम, थयसुके० था नुवीन नव
योजननो यावत् ३१६२२७ योजन, ३ गाउ, १२० वज्रपु १३ थगुनजंजा
दजी परिकेरेणके० परिसिने महादिक यावत् महासुखनो वणी दयाता, लांदा
राणिवाणदिके० अणउपणी-वगाडीए एटली वारमा तिगुनोके० प्रणवार जु
५ करी आदे, साइए नी शीघ्रगतिने एवो शीघ्रगतिना विषय २४

मान्यप्रकारनी गति कही. हवे त्रीनीगतिविषय पूछे. विज्ञाचारणस्तणं इत्यादि क सुगमते, तिरियंकेवइगइवित्तएके० त्रीनी गतिना विषय केटलोते? प्रभुजी कहेते. हे गौतम, एगेणंउपाएणंके० एके मगले माणुसोचरेपवएके० मानुषोचर पर्वतनेविषे स मोत्तरणंके० समवतार करे. करीने तउचेइयाइवंदइके० त्याहां चैत्यवादे. वितीएणं उ पाएणं के० बीजे मगले नंदीतरवरदीवेके० नंदीथर दीपनेविषे, समोत्तरणंकरेतिके० समवतार करे. करीने तहिचेइयाइवंदइके० त्यां चैत्यने वांदे. ततोपडिनियत्तइके० त्याथो पाठा निवर्ते. इहमागवइके० अहोयां थावे. इहचेइयाइवंदइके० अहीयांना चैत्यवादे, विज्ञाचारणस्तणंगो० तिरियंएवइगतिवित्तएके० हे गौतम विद्याचारण नो तीर्ति गति विषय एटलोते. विद्याचारणस्तणंउडूं केवइए गइवित्तएपन्नका के० ते वेद्याचारणनो ऊर्ध्वगतिविषय केटलोते? प्रभुजी कहे ते. हे गौतम सेणंके० ते, वननेविषे समवतरण करे; करीने तहिचेइयाइवंदइके० त्यां चैत्यवादे; वितीएणं उ पाएणंके० बीजे मगले, पंमगवएके० पांरुवन मेरुने मस्तके समवतरण करे. त हिचेइयाइवंदइके० त्याहा चैत्यवादे. ततो पडि नियत्तइके० त्याथो पाठा निवर्ते. इह मागवइके० अहिया थावे इहं चेइयाइ वंदइके० अहोयांना चैत्यवादे. विज्ञाचार एस्तणं इत्यादि सुगमते सेणंत्तस्तगाणस्तके० ते स्थानकने एटले लब्धि फोरवी ते स्थानकने, अणालोइथ अण्डिकंतके० अणयालोए, अणपन्निकमे, काजंकरइ के० काज करे. तोनधितस्त थाराहणाके० थाराधना तेने नथी. सेणंत्तस्तगाणस्तके० ते स्थानकने, थालोइथ पडिकंत काजंकरइके० थालोचीने थने पन्निकमीने काज करे. तो थडि तस्तथाराहणाके० तेने थाराधनाते एटले ए नावाय लब्धिउपजीवन ते प्रमाद ने पामे. तकेणंणंनते, इत्यादिक जंवाचारणना थालावानो पण एज अर्थते, पण एटलो फेरते के थछम थछमना पारणां करता ए लब्धि उपजे. ॥ जयाचारणस्तणं ता तित्तचकुतोके० एकवीतवार जंनु दीपने फरी थावे; एवी शीप्रगति जंवाचारण नी ठे. जयाचारणस्तणंनते तिरियं इत्यादिक सुगम ठे, पण एटजो फेर जे कोइ देव उप्पाएण त्यगवरेदीये समवतरणं करेइके० एके मगले त्वक्कर जे तेरमो दीप, नेविषे समवतरण करे करीने तहिचेइयाइवंदइके० त्याहाचैत्यवादे. यांतीने, तउ डिनियत्तमाएके० त्याथो पाठां निवर्तता वितीएणं नंदीतरवरदीये समवतरण करे

ફકે० નદીશ્વરહીપનેવિપે સમવસરણ કરે. તદિચેશ્યાશ્વદફકે० ત્યાં ચૈત્યને વડે.
 ફહમાગષ્ઠફકે० અહિયાં આવે ફહ ચેશ્યાશ્વદફકે० અહિયાં ચૈત્યવાંવે, જયાચારણને
 કધ્વગતિ વિપય એટલો છે યાવત્ સપૂર્ણ લગી સુગમઠે સેવજતેકે० ગૌતમસામિ
 કહેઠે ॥તદ્ગતિફિતિ॥ અહીંયા વિદ્યાચારણને જાવુ વે મગલે અને આવવુ એકે મગલે,
 તથા જયાચારણને જાવુ એકે મગલે અને આવતા વે મગલાં, તે લલ્લિપનો સજા
 ઠે તથા ફોફ કહેઠેકે, વિદ્યાચારણને આવતા વિદ્યા સ્પષ્ટતર થાય, માટે એક મગલે
 આવે અને જાતાં તેવી ન હોય માટે વે મગલે જાય અને જયાચારણને લલ્લિપી ડપડે
 માટે આવતાં અલ્પસામર્થ્ય હોય, તેથી આવવુ વે મગલે અને જાવુ એક મગલે ઇતિચૃતિ
 હવે તે આલોવવા ડપર સિદ્ધાંતસાથે દૃષ્ટાંત કહેઠે

કરી ગોચરી જિમ આલોએ ॥ દશવૈકાલિક સાથે ॥ તિમ એ
 ઠામ પ્રમાદ આલોએ ॥ નહીં દોષ તે પાસેરે ॥ જિ ॥ ૧ ॥ ૧૦ ॥

અર્થ —કરી ગોચરીકે० ગોચરી કરીને જેમ ડપાશ્રયે આવીને સાધુપદ અપા
 તિએ જડે, તે સાધુ, જિમ આલોએકે० પ્રમાદને આલોવેઠે, પણ નહીં ડોષ તે પા
 સેકે० તે પ્રમાદગિના ઘીજો ડોષ નથી ઇતિ અક્ષરાર્થ જાવાર્ય તો એ વેકે શ્રી
 દશવૈકાલિકે એમ કસુ જે, સાધુ, ગોચરી કરી આવીને ગુરુપાસે આલોવે તે નનરી
 તે ન આજોયું હોય તો ફરી પડિક્રમે એમ કસુ તેમાં એ પડિક્રમ્યુ તે ડોષ જાગ્યા તન
 પડિક્રમ્યુ પણ ગોચરી કરી તે પડિક્રમ્યો નથી, તેમ અહીંયાં પણ ચૈત્યવદના પડિક્રમી
 નથી ડોષ જાગ્યો તે પડિક્રમ્યોઠે. ઇતિનાવ એટલે કોઈપૂઠે જે “આલોયા પડિક્રમ્યાવિ
 ના કાજ કરેતો વિરાધક થાય, એમ કરતાં શ્રીનગવતીસૂત્રમાં તેહનો શા જવાવ શા
 યો” ? તેને કહીએ જે હે દેવાણપ્રિય, અમે જવાવ વાલ્યો, પણ તુ નજો સમજ્યા નથી”
 ફરીસાંજજ ગોચરી કરીને સાધુ, ડપાશ્રયે આવતાં માર્ગમધ્યે આલોયા પડિક્રમ્યાવિના
 કાજ કરે તો આરાધક કહીએ, કિંવા વિરાધક કહીએ ? તે વિચારી જોજા. પત શ્રી
 શર્વકાનિકે પચમાધ્યયને ॥ વિણણ પતિસિત્તા સગાસે ગુરુણોમુણી । ફરિયા વહીન
 રાય, આગાથો અપડિક્રમે ॥ ૧ ॥ આનોજ્ઞાણણીમેસ અશ્વારજહકમ મમલ
 મણેચેવ નતપાણે અસત્રયે ॥ ૨ ॥ ડહુપ્પત્તો અણુગિગ્ગો, અબરિક્તણ ચેયતા ।
 આનોએ ગુરુસગાસે, જત્રદા ગદિયં નવે ॥ ૩ ॥ અસમ્મમા લોશ્યં ઢુઢા, ગુરુગ
 વિ જકમ । પુણો પડિક્રમે તસ્સ, વોસિત્તો ચિત્તે સ્મ ॥ ૪ ॥ અર્થ —ગિણણ
 વિનર કરી, પવિત્તિવાકે० પેગોને, સગાસેગુરુણોકે० ગુરુની સમીપે મુળીકે० હુને,

आगउ एटले आव्यो थको, इरियावहीर्य पडिकमेके० इरियावही पडिकमे, आ
दायके० ग्रहीने. १ पठी काउसगमांहे आनोइत्ताके० उपयोग देइने, नीसेसंके०
सवलाए, अइआरके० अतीचारने, जहकर्मके० यथा अनुक्रमे अतीचारने चितवे
गमणागमणेके० जातां आवतां, चेवके० निश्चये, जत्तपाणेअके० जात पाणीने
विपे, संजएके० मुनि. १ उड्डुपन्नोके० सरल प्रज्ञावालो, अणुविगोके० उद्वेग र
हित, अवकिन्तेणचेइसाके० सावधान मने करी काउसग पाणीने, आलोए गुरु
सगासेके० गुरुनी समीपे आलोए. जंजहागहियके० जे जेम लीथो होय ते तेम.
॥३॥ एम करता कदाचित् एसम्ममालोइयदुक्काके० रुडी पेरे आलोयुं न होय, पुवि
पडविजं कडंके० पूर्वे आहारादिक ग्रह्य होय तेने, अथवा पठीग्रह्य होय ते पूर्वे कहेवा
एुं होय अथवा पठे कहेवाएुं होय, जकडंके० जे एम कीधां तथा पूर्व कर्म दोष पश्चा
त् कर्मदोष लाग्या होय, तेने पुणो पडिकमेके० फरी पडिकमे. तस्तके० ते सूक्ष्मअतीचा
रने वोसिचोके० ते कायाने वोसिरावतो, चितएइमके० एम चितवे. एचार गाथानोअर्थ.

हवे एवो जगवतीसूत्रनो पाठ सांजलीने कुमति बोल्थो

कहे कोइ ए कहेवा मात्रज ॥ कोई न गयो नवि जाशो ॥ नहीतो ल

वणशिखामांहे जातां ॥ केम आराधक आशोरे? ॥ जि० ॥ तु० ११ ॥

अर्थ:- कोइक कुमति एम कहेठे जे, कहेवामात्रज के० ए जगवतीसूत्रमां
चारणरूपितुं नाम देइने कहु, पण ते कहेवारूप जाणवुं. पण कोइ न गयो के०
एरीते कोइ अतीत काले गयो नथी, तथा नविजाशे के० अनागत काले कोइ जाशे
पण नही तेनो हेतु कुमति देखाडेठे. नहीतो के० जे में कहु तेम न होय तो
लवणशिखामांहे जातां के० लवणसमुदनी शिखामां थइने जातां केम आराधक या
शे के० अथकायनी विराधना करीने जता आराधक केम आशे? इति गाथाअद्दु राथे
हवे जावार्थे कहेठे, जे जंवूडीपने, पठवाडे वे लाख योजन एक दिशाए पहोलो
एवो चारे दिशाए फरतो लवणसमुद ठे, ते वचमा सोल हजार योजन पाणी
उंचु चोफेर ठे; ते पाणीमांथी थईने मुनि केम जाय? थने जाय तो आराधक केम
थाय? तथा बीजो पण कोइ मार्ग जवानो नथी, ते माटे कहीएवैए के चार
णमुनिनी वात ते जगवतीसूत्रमां कहेवा रूपठे, पण करवा रूप नथी ॥ ११ ॥

हवे कुमतिने आंगली गायामा उत्तर वेठे.

सत्तर सहस्स जोयण जई उवा ॥ चारण तीर्गं चाले ॥ समवायगे
प्रगट पाठ ए ॥ शु कुमति त्रम घालेरे ? ॥ जि० ॥ तु० ॥ २२ ॥

अर्थ - सत्तर सहस्स जोयण के० सत्तर हजार योजन, जई उवाके० उवा ज
ईने, चारण तीर्गं चाले के० ते चारणमुनि तीर्गं जाए ठे एम ए रीते श्रीराम
वायांगसूत्रमा प्रगट पाठ ठे तो, शु कुमति त्रमघालेके० हेकुमति, कुस्ति मतिना
धणी, नोलालोकने खोटी खोटी बातो कही शु त्रम घाले ठे ? सशयमां गुणारे ?
जे तु कहेठे तेम कहेवा मात्र होय तो समवायांगसूत्रमा एवो पाठ केम कहे ?
तिनाय यथा ॥ जवणेण समुदे सत्तरजोयण सहस्साइ सवंगेण पन्नता इमीतेण
रपणप्पजाए पुढवीए बहुसमरमणिक्काउं नूमिनागाउं साइरेगाइ सत्तर जोयण
हस्साइ उम्ढ उप्पइत्ता तउं पञ्चाचारणाण तिरियगई ॥ इति समवायगे ॥
एनो अर्थ - जणसमुइ सत्तर जोयण सहस्साइ के० सत्तर हजार योजन, स
वंगेण के० सर्व यईने कह्यो ठे एक हजार उमो, सोल हजारनी उपर शिसा ए
१०००० इमीतेण रपणप्पजाए पुढवीएके० ए रत्नप्रनापृथ्वीयकी बहुसमरमणिक्का
उं नूमिनागाउं के० धणी सरखी एटले बराबर रमणीक नूमिनागयकी, एउं
मेरुनी भरतीयकी, साइरेगाइ सत्तरजोयणसहस्साइ उम्ढ उप्पइत्ता के० त
र हजार योजन जाफेरा कव्वे जईने पञ्चा के० पञ्ची चारणाण तिरियगई के०
चारणमुनिनी तीर्गं गति प्रवर्त्ते ते माटे जेगवतीसूत्रनो पाठ करवारूप ठे,
पण कहेवारूप नथी इति नाव इति क्षात्रिशक्तिम गायार्थ ॥ २२ ॥

हवे ए आजावामा चेइथाइ वदे कबु, ते उपर कुमति चैत्यशब्दो ब
ते ज्ञान कहेठे, तेइ आशका जागीने उत्तर वाला गायामा कहे ठे

चैत्यशब्दो ज्ञान अरथ ते ॥ कह्यो करवो कुण हेते ॥ ज्ञान
एक ते चैत्य दपा ॥ नूले जड सकेतेरे ॥ जि० ॥ तु० ॥ २३ ॥

अर्थ - चैत्य शब्दो जे ज्ञान अर्थ करोठो ते शा हेनुए करवो ? पारस अर्थचैत्य
चिननु वर अयसा चिनप्रतिमा यत ॥ चैत्य निर्नाकृतांश्च चैत्या चिन सत्ताक
- इत्यनेकार्थनग्रहे” एगो अर्थ मूळीने चैत्यके० ज्ञान एवो अर्थ सामाटे करमा पर
इतिना ज्ञान एकने चैत्य घणान के० ज्ञानतो एक ठे, यने चैत्य घणान, तेमाट नू

के० ते अर्थ करतां नूलेवे. शामाटे नूलेवे? ते कहेवे. जडसंकेतेके० मूर्खसंकेते, एटले
 शुद्धगुरुपरंपरा आवी होयतो निपुणसंकेत होय; पण निगुरुना संकेत ते मू
 र्खज होय. इतिगाथा अक्षरार्थः अथ नावार्थ. ते कुमति एम कहेवे जे, “विद्या
 चारण जंघाचारण मुनिए, नंदीश्वर प्रमुखनी वातो ति-दांतमां सांजली; ते सांज
 ली हृदयमां कौतुक उपन्युं, जे एवात केम हजे? आपणी नजरे जोइए” एम वि
 चारीने नंदीश्वरादिकनेविपे जोवा गया. त्यां जेम आगममां सांजल्युं तेम नजरे
 दीतुं; तेवारे प्रभुना ज्ञाननुं बहुमान जाख्युं; जे “धन्य प्रभुना ज्ञानने” एम क
 हीने प्रभुना ज्ञानने पगे लागे. चेइयाइ वंदइनो ए अर्थवे;” एम कुमति कहेवे. ते
 नो उत्तर वाव्यो; जे मूर्ख, व्याकरण प्रमुख जल्पाविना शुं समजे? चेइयाइके०
 चैत्यानि ते द्वितीयातुं बहुवचन ठे, हवे जो ज्ञानने पगे लाग्या होय तो बहु
 वचन सूत्रकार शाने माटे कहे? ज्ञान तो एक ठे. एवी वातो मूर्ख शुंजाणे? इति
 अर्थायां केटलीक वातो, स्तवनमां नथी आणी पण कांईक विशेषे वात जखीएवैए.
 त्यांजइ ज्ञाननेपगेलाग्या; एम कहे तेवारे वाटमां जातां चमत्कार उपजे एवा पहाड प
 र्वत समुद्रप्रमुख घणा आख्याहजे; तो तेने देखीने प्रभुना ज्ञानने वंदना कां न करी?
 ते विचारजो. वली एम चैत्य शब्दे ज्ञान कहीए तो; ॥ नाणं पंचविहं पन्न
 चं ॥ इत्यादिक, सूत्रमां ज्ञानना आलावा घणाठे, त्यां सघले ॥ चेइयं पंचविहं पन्नचं
 आनिणि बोद्धियं चेइयं, सुयचेइयं. उद्दिचेइयं, मणपक्कवचेइयं, केवलचेइयं. इत्या
 दिक पाठ जखत, पण तेतो क्पांए दीसता नथी; तथा वली एवो अर्थ करे
 जे, आगममांथी वात सांजली निर्णय करवा गया, तेवारे शंका तो हृदयमां ठरी
 थने जिन वचनमां शंका उपजे; तेवारे साधुपणु केम रहे? यतः ॥ पय म
 त्करं पि एकं पि जोनरो एइ सुच निदिष्टं संसंरोयं तोविदु मित्रिदिष्टि जमाजिव ॥१॥
 ते माटे मूर्खसंकेतनो अर्थ ठानी, निपुणसंकेत अर्थ करीए तो सर्व समुं थाय.
 ए जवावना उत्तर घणा ठे; तेहनो खप होयतो प्रतिमाशतकग्रंथ उपाध्यायजी
 नो करेलो ठे ते जोज्यो. ए विस्तारे सखुं. ॥ २३ ॥

हवे वली कुमति एम कहे ठे जे, “चैत्य के० प्रतिमा हो तो पण जने हो प
 ण ते शाश्वतीप्रतिमा इती थने तमेतो अशाश्वती मानोतो.” एम कहेनारने,
 एज आलावामांथी अशाश्वती देखावेवे.

रुचकादिकना चैत्य नम्या ते ॥ सासय पडिमा कहिए ॥ जेइ इहां
 ना तेइ अशाश्वत ॥ वेउमां जेइ न लहिऐरे ॥ जिणानुण ॥ २४ ॥

અર્થ - રુચકાદિકના કે० રુચક આદિ દેઈ આદિ શબ્દયકી નંદીશ્વારક
 લડે તેહ ચૈલ્યને મુનિ જે નમ્યા, તે સાસયપડિમા કે० તે શાશ્વતીપ્રતિમા કહ્ય
 તથા જેહ ફહાના કે० અત્રે નરતના ચૈલ્ય વાચ્યા, ફહા॥ ચેડ્યાફ વવડ્ડિતિ પાગાત્ તે
 અશાશ્વતા જાણવા તે માટે મૂર્ચ્વ હોય તે શાશ્વતીમાં અને અશાશ્વતીમાં પૂજ્યાપૂજ
 નો ફેરપાડે તેજ માટે આગલ કહેવાડો જે ડોપદીનો અધિકાર, તેમાં કેવળ અશાશ્વ
 તીનેજ પૂજ્યપણુ કહ્યુ છે, અને જિનધર કહી બોલાયું છે; તે કારણે વેઠમાં જે ન
 લઈએ કે० શાશ્વતીમા અને અશાશ્વતીમાં અશમાત્ર જેદ નથી' ઇતિ ગાયાયે ॥૨૩॥

હવે એ અધિકાર પૂરો થયો માટે ઇપસહાર કરે છે

જે ઉપર સાહેવ તુજ કરુણા ॥ શુદ્ધ અરથ તે જાણે ॥ તુજ આ
 ગમનો શુદ્ધપરુપક ॥ સુજશ અમિયરસ ચાલેરે ॥ જિ ૦ ॥ તુ ૦ ॥ ૫ ॥

અર્થ - જે ઉપર સાહેવ તુજ કરુણા કે० હે સાહેવ, જે પ્રાણી ઉપર તમારિક કરુણા
 ઇટલે રુપાત્રે, શુદ્ધ અરથ તે જાપેકે० તે પ્રાણી યથાર્થ બ્યાસ્મા કહે અર્ધાપાપ મા
 ઇમાએ, એક ઉપર કરુણાત્રે અને એક ઉપર કરુણા નથી એવો અર્થ થાય, તે વીતણ
 ને કેમ ઘટે? અત્ર ઉત્તર જેમ એક વાપના વે વીકરા હોય, વાપનુ તે વેઠ ઉપર ફત
 સરપુત્રે; પણ એક આજ્ઞાકારીત્રે, વીજો આજ્ઞાકારી નથી તેમાં જે આજ્ઞાકારીત્રે તે
 ઉપર ફેત, જોરુ પ્રગટપણે વેલે છે, અને જે આજ્ઞાકારી નથી તે ઉપર યથાપિ વિના
 ફેત્રે; તોપણ જોરો, તે પ્રગટપણે દેલતા નથી, તેમ અર્ધાપાપ તીર્થદરન
 યપિ સર્વે પ્રાણીત્રે ઉપર કરુણાત્રે, પણ જેઠ આણાના આરાધકત્રે તેઠ ઉપર પ્ર
 ટપણે વીમેત્રે, તે માટે એમ કહ્યુ જે ઉપર સાહેવ ઇત્યાદિ० અર્હોપાં સવયા ફત
 પા નથી એમ કહેત્રે તે નિગરયુ, જે માટે વીરસ્વામિને ઇચ્છસ્યપણે નગવતીના ફત
 ૪ પત્રમાની વૃત્તિમયે શ્રી અનયવેદ સૂરિજીએ લખ્યુત્રે જે ॥ સ્નેહગર્જનુકાસકા
 ત્ ॥ તેગર કેવજીને સ્નેહરહિત અનુકપા ઠરી, અન્યથા સ્નેહગર્જન પદનુ ૧ પ્રયાગવા
 ઇત્યાદિક વધુ ચર્ચાત્રે, તે યથ વધે માટે નથી લલતા તેમાટે તુજ આગમનો
 શુદ્ધપરુપક હાય તે પ્રાણી સુજશકે० જજા યગરુપ, અમિયરસકે० અમતના
 ન તે, ચાલેરે० આત્માદ કરે ઇટલે ઈપિ પોતાનુ નામ પણ સૂચ્યુ ઇતિ પંદર
 ગતિગાયાયે ॥ ૨૦ ॥ ૮ પ્રયમ ટાજ થયો યથા યથ ૪૦૩ અદ્ધર ૧૪

હવે વીનો ટાન કહેત્રે તેદેનો સવય જે પ્રયમ ટાજે પ્રતિમા સ્થાપન ફત્ર
 પ્રતિમાને પડના કહી, હવે ફેટજારુ મૂડ એમ કહેત્રે જે ' પ્રતિમા વાંદીએ પવ ફત્ર

એ નહીં." તેમને સમજાવવા માટે વીજો ઢાલ પૂજાનો કહેઝે. તેની પ્રથમ ગાથાં
મહાવિદેહ ક્ષેત્ર સોહામણું ॥ એવેશી ॥

તુજ આણા મુજ મનવસી ॥ જિહાં જિનપ્રતિમા
સુવિચાર ॥ લાલરે ॥ રાયપસેણીસૂત્રમાં ॥ સૂરિ
આનતણો અધિકાર ॥ લાલરે ॥ તુજ ॥ ૧ ॥

અર્થ:-તુજઆણાકે૦ તમારી જે આજ્ઞા, પ્રસ્તાવથી વીરની જે આજ્ઞા તે, મુજ મન
વસીકે૦ મહારા ચિત્તનેવિપે રહીઝે. એટલે શ્રીજિનશાસનમાંહે આજ્ઞાએ ધર્મેઝે પણ
આજ્ઞાગ્રાહ્યમા યુક્તિ ન કરવી એમ દેખાડયું. તે આજ્ઞા કેવીઝે? જિહા જિનપ્રતિમા
સુવિચારકે૦ જે આજ્ઞામાં જિનમુદાનો નલો વિચારઝે તેહિજ આગમ સાચે દેખા
ઢેઝે. રાયપસેણીસૂત્રમાકે૦ રાયપસેણીનામે વીજું ડપાંગ; તેમા સૂરિયાનતણો અ
ધિકારકે૦ સૂર્યાનનામે દેવતા, જે પરદેશી રાજાનો જીવ પ્રથમ દેવલોકે ડપન્યા
તેનો અધિકાર વિસ્તારેઝે; એટલે એ અર્થ જે, સૂર્યાન દેવતાએ પ્રતિમાની પૂજા કરી,
તેનો વિસ્તારે અધિકારઝે. ઇતિનાવ ઇતિ પ્રથમ ગાથાર્થ ॥ ૧ ॥

તેહિજ વિસ્તારે દેખાડેઝે.

તે સુર અજિનવ ડપન્યો ॥ પૂઝે સામાનિક દેવ ॥ લાલરે ॥ શું મુ
જ પૂરવ ને પઠી ॥ હિતકારી કહો તતસેવ ॥ લાલરે ॥ તુ ॥ ૨ ॥

અર્થ - તે સુરકે૦ તે દેવતા અજિનવ ડપન્યોકે૦ નવો જેવારે ડપન્યો તેવારે
પૂઝે સામાનિકદેવકે૦ સામાનિક જે પોતાને સરચી ક્ષદિના ધણી તે દેવતાડંને
પૂઝેઝે. શું મુજ પૂરવ ને પઠી હિતકારીકે૦ મહારે પૂર્વે અંને પઠી હિતકારી આ વિ
માનમાં શું ઝે! તે કહો તતસેવકે૦ તત્કાલ કહો. ઇતિ દ્વિતીય ગાથાર્થ ॥ ૨ ॥

તે કહે એહ વિમાનમાં ॥ જિનપડિમા ઢાઢા જેહ ॥ લાલરે ॥

તેહની તમે પૂજા કરો ॥ પૂર્વે પઢાહિત એહ ॥ લાલરે ॥ તુ ॥ ૩ ॥

અર્થ:-તે કહેકે૦ હવે તે દેવતાડં ઇત્તર કહેઝે જે, એહ વિમાનમાંકે૦ એહનું
આ પ્રત્યક્ષ વિમાન, તેહમા, જિનપડિમા ઢાઢા જેહકે૦ જિનેશ્વરની પ્રતિમાઝે;
તથા જિનેશ્વરની ઢાઢાડં જે ઝે, તેની તમે પૂજા કરો. ઇતિસ્પષ્ટ ॥ પૂરવ પઢાહિ
ત એહકે૦ પૂર્વે તથા પઠી, જિન પ્રતિમા તથા જિન ઢાઢા એ વેવસુની પૂજા, તેજ
હિતકારીઝે. એરીતે સામાનિક દેવતાએ ઇત્તર વાલ્યો. ઇતિ તૃતીય ગાથાર્થ ॥ ૩ ॥

अहियां जिनदाढा शब्दे जिनअस्ति, जाणवां अन्यथा सूर्याजदेवना
ननेविपे जिनदाढा सजवे नही. जे कारण माटे, एक सौधमेंइ, वीजो ईशानेंइ,
चमरेंइ, थने चोथो बर्लाइ, ए चारे इइनेज दाढा लेवानो अधिकार ठे,
माटे जवुक्षीप पन्नत्तीनी वृत्तिमां शांतिचइ उपाध्यायजीए जिनसकहा
॥ जिनास्थिनी ॥ एवु लख्युठे. जेम अहियां रायपसेणीमां पण ॥ सकहा ॥ एवो
ठे, तेमाटे दाढा शब्दे अस्थि कहिए. इतिनाव तथा पूर्व पद्यानो अर्थ प
थनेक रीते करवो, माटे अमे नथी लख्यो

ए प्रण गाथा कही तेमां सूत्र पाठ हतो, ते प्रमाणे गाथामां अर्थ वा
तथायतस्सूत्र ॥ तएण तस्त सूरियानस्त देवस्त पंचविहाए पयत्तिए पयत्ति
वगयस्त समाणस्त इमेयारूवे अयत्तिए पत्तिए मणोगए सकपे समुपज्झि
पुणं करणियां किपप्पा करणिय किमेपुविसेय किमेपप्पासेय किमेपुविपप्पा
पाए सुहाए समाए णिसेसाए थाणुगामियत्ताए जविस्तइ तएण तस्त सूरि
स्तदेवस्त सामाणिय परितोचवणगादेवा सूरियानस्त इमेयारूव अयत्ति
पन्न समनिज्झाणित्ता जेणेव सूरियानेदेवे तेणेव उवागच्छति सूरियानव
ल परिग्राहिय दसनहं तिरसावन्न मठए अजलं कट्टु जएण विजएण वक्ष्वा
वेत्ता एउपासी एउसल्लु देवाणुप्पियाण सूरियानेविमाणे सिद्धायतणे निजप
ण जिणुस्मेदप्पमाणमेत्ताण सद्धसपंसन्निविताणचिइ तजाएण सुहमाएण मा
पेइपरजे उरामएसु गोजवट्ट समुग्गएसु बहुइउ जिणस्तकहाउ सन्निविताव
ताउए देवाणुप्पियाण अत्रेसपवट्टण वेमाणियाण देवाणव देवीणव अय
उ नाउपपुरातणियाउ तएयण देवाणुप्पियाण पुविकरणिय एयण देवा
पाण पप्पाकरणिय एयण देवाणुप्पियाण पुविपप्पायि हियाए सुहाए समा
स्मेत्ताए थाणुगामियत्ताए जविस्तइ ॥ इति रायपसेणीउपांगे ॥ अस्यायं - तएण
सूरियानस्तदेवस्मके० तेवारे ते सूरियानदेवताने, पंचविहाए पयत्तीए पयत्ती
पयस्स समाणस्सके० पाच प्रकारनी पयांसिए पयांसित्ताय पाम्या यक्षान ए
देवताने पाच अने मन ए वे पयांसित्ताये नीपत्तेवे, माटे पांच कही इमपा
एवा प्रकारनो अयत्तिए पत्तिएके० मनमां प्राप्प्या मणोगए सकपे समुपज्झि
मनात सद्धस उराम्या ते कहेउ, किमेपुविसेयके० शु माहारे पुंवे श्रेयकारी ॥
उरामेपडे० शु माहारे पवी श्रेयकारी? किमे पुविपप्पायिके० शु मार पूर
जो दिपाएके० इतिहारी पय्य यादरानी पेरे, सुहाएके० सुपन अयं, सन्नर

संगतने अर्थे, खेमने अर्थे, निस्सेसाएके० निश्चेयस जे मोक्ष तेने अर्थे, आणुगामि
अन्ताएके० अनुगमन करे? एटले परंपराए गुजानुबंधी नविस्सईके० यज्ञो? तए
ए सूरियाजस्तदेवस्त सामाणिय परिसोवन्नगादेवाके० तेवारे ते सूरियाजदेव
ना सामानिक पर्यदामां उपन्या देवता ते, सूरियाजस्तइमेया रूपं अद्यष्टियं स
मुष्पन्नं समनि जाणिता के० सूर्याजदेवतानो एवो अजिप्राय उपन्यो जाणी
ने, जेणेव सूरयाजदेवके० ज्यां सूर्याजदेवताठे. तेणेव उवागवंतिके० त्या थावे.
सूरियाजदेवके० सूर्याजदेवने, करयल परिग्राहियंके० वे हाय जोडीने, दसनहं
तिरसावत्तं मद्ये अंजलं कट्टके० दशनख जेलाकरी, मस्तके थावर्त करी अंजली
करीने, जएणके० जये करीने स्वपद्मनो जय विजएणके० परपद्मनो जय ते विजय
ते विजय करीए. तेणे वधावे; वधावीने, एवंवयास्तीके० एम कहे. एवं खलु देवा
णुप्पियाणं के० खलु नाम निश्चे ए देवानुप्रियाणा सूरयाजेविमाणेके० सूर्या
न नामा विमाननेविपे सिद्धायतणेके० सिद्धनुं घर एटले देहेरुं, ते देहेरानेविपे
जिनपडिमाणंके० जिनेश्वरनो प्रतिमाने, ते प्रतिमा केवी ठे? जिणुस्सेहपमाणमि
त्ताणंके० तीर्थकरना उत्तेयउंच प्रमाण मात्रठे. अछस्तयंसणित्तिचिच्छके० ए
कशोने आठ थापनाठे; तथा सत्ताएणं सुहम्माएणंके० सुधर्मानामा सत्तानेविपे
माणवए चैश्यखंजेके० माणवकनामा चैत्यस्तंजठे; ते स्तंजनेविपे वड्मएतु गोल
वट्ट समुग्गएसुके० वज्रमय गोलवृत्त भावडाठे. तेमां बहुइउंके० यणां, जिणस्त
कहाउंके० जिनना सकहा शब्दे अस्थि ठे. तन्निखित्ताउचिछंतिके० थापनाएठे,
ताउंके० ते जिनप्रतिमा तथा जिणतकहाउ ते देवाणुप्पियाणंके० हे देवानुप्रिय
तमने तथा अत्रेसिंके० बीजापण सम्यग्दृष्टि, वैमाणियाणं देवाणं देवीण्यके०
वैमानिक देवता देवीउने, अच्चणिक्काउंके० अर्चवा योग्यठे. जावपयवासणिक्का
उंके० यावत् सेवा करवा योग्यठे. अर्होवां यावत् शब्दे वंदणक्काउं सम्माणणि
क्काउं इत्यादिक कहेवुं. तएयणं देवाणुप्पियाणं इत्यादिक सुगमठे. नाचार्ये ए ठे.
के, ए तमने पूवं करवा योग्यठे, पठो करवा योग्यठे, ए तमने पूवं तथा पठो हित
कारी सुखने अर्थे, हेमने अर्थे, मोक्षने अर्थे अने गुजानुबंधने अर्थे याज्ञा.
अहिया केटलाएक कुमति कहेठे के, “ए देवतानी स्थितिठे.” तेदनां उत्तर
जे, सूत्रपाठमां ॥ अत्रेसिंवदूणं वैमाणियाणं ॥ इति बहु पदं बुं करवा नयु? ॥ नदं
सिं वैमाणियाणं ॥ एवो पाठ कां न नयु? तेज भाटे जाणिएए जे, ए सर्व देवता
नी स्थिति नहिं, ए स्थिति ते सम्यग्दृष्टिनीज दीसेठे. तथा वज्जी तिद्धायतन

कहेतां गणधरजीने मृपावाद केम न थाय? पण जिनप्रतिमा सिद्ध जगवान
 रे तो सिद्ध्यतन कहेतां मृपावाद न लागे ते विचारी जोज्यो वनी एका
 लावे एवा जिनप्रतिमा वाद्याना फल कहा, तेवाज फल, वर्तता जिनने वाद्याना
 कहाते जेम ए रायपसेणीमाहेज पावते ॥ तं महाफल खलु तद्धारुवाण श्रद्धा
 ताण जगवताण नामगोयस्स विसवणयाए किमग पुण वदण नमतण पडिपुण
 पङ्कुवासणयाए एगस्तवि आरियस्स सवणयाए किमग पुण विठलस्स अछस्स
 हणयाइ तंगवामिण समण जगव 'महावीर वदामि' नमसामि सक्कारेमि सम्मा
 णेमि कछाण मगलं चेश्यं देवपं पङ्कुवासामि एयमे पेच्चाहियाए सुहाए समण
 निस्सेसाए अणुगामियत्ता नविस्सइ इत्यादि ॥ अस्त्यार्थ ॥ तं महाफल खलुके ॥ निष
 ये तेहनु महाफलजे शानु फल ठे? ते कहेते, तद्धारुवाण श्रद्धाताण जगव
 णके० तथा रूप श्रद्धित जगवतनां, नाम गोयस्स विसवणयाएके० नामगोत्र तां
 नव्या थकां पण, किमगपुणके० तो तेह शु शु कहेवु? वदण नमतणके० वदना
 करीए, नमस्कार करीए, पडिपुणके० प्रतिपृष्ठा करीए, पङ्कु वासणयाएके० सेवा
 करे एगस्तवि आरियस्स सवणयाएके० एकपण आर्यवचन सांजलीए ता महा
 फल थाय तो, किमगपुण विठलस्स अछस्स गहणयाएके० विपुल अर्थनु प्रदण
 रीए तेहना फलनु शु कहेवु? तंगवामिणके० ते कारणमाटे, जाव समणज
 महावीर वदामि नमसामिके० श्रमणजगवत महावीरने वदणा करु, नमस्कार
 करु सक्कारेमि सम्माणेमिके० सत्कार करु, सम्मान करु, कछाणके० कयाए
 री, मगजके० मगलीकनु करणहार चेश्यदेवयके० देवतासवधी चेत्य जे प्रतिमा
 ते प्रतिमानीपरे, पङ्कुवासामीके० सेवा करे एयमे० ए मुजने पेच्चाके० पर
 नवे, हियाए सुहाए इत्यादिकनो अर्थ पूर्वनी परे जाणवो एमा पण देवतानां वै
 स्थनी पेरे सेवा करु एम कसु नित्य पोताना गुरुने वांदता पण कछाण इत्यादि
 क पाव कहेते, पण मूर्खे काई विचारता नथी ए तो प्रसंगे कसु, पण ए पाव के
 खे थापनाजिन थने जावजिन ए वेठना फल समान वताव्या तथा वनी जा
 जिनथी थापनानि अधिक पणते ते, झीपदीने आलावे प्रगट करी देखाउनु
 या एज आलावामां देहेराने सिद्ध्यतन गणधरजीए कसु, ते सिद्धनु घर कड
 एटसे जिनप्रतिमा सिद्धस्वरूप वलात्कारे उरीज, तेवारे जावजिनथी जिनप्रतिमा
 अधिकी यईज, एमां काई विवाद नथी एटलाज माटे शकस्तवमा जिनप्रतिमा
 थागजे ॥ ठाण सपत्ताण ॥ कहीए ठैए थने जावजिन थागल ॥ ठाण सपाविउमन ॥

एवा पावत्रे तो मूर्ख एटलुं न विचारे के सिद्धस्थानक पाम्या ते अधिक; के नि
द्धस्थानक पामवानो उठा करे ते अधिक? इत्यादिक घणी चचीत्रे; पण ग्रंथ वधे
माटे लखता नथी. ए प्रसंगे सखुं ॥ ३ ॥

हवे कुमतिउनी आशंकाउ उपाडी उपाडीने एज आलावामांथी गुप्त अर्थे प्रग
ट करी उत्तर दे ठे. त्या प्रथम कोइक कुमति कहेठे; के “ सूर्याजदेवता जे वेला
उपन्यो ते वेला पूजा करी पण पतीतो वाधाजवपर्यंत नथी करी. तेवारे एतो जौ
किक आचारनी पेरे थयुं. पण धर्म अर्थे थयुं नही ” इति. तेने उत्तर कहेठे.

पूरव पठा शब्दथी ॥ नित्यकरणी जाणे सोय ॥ लालरे ॥ सम

कितदृष्टि सदहे ॥ ते इव्यथकी क्यम होय? ॥ लालरे ॥ तुज ॥ ४ ॥

अर्थे.—पूरवपठा शब्दथी के० पूर्वे थने पती हितकारी शुं? एवुं पूठुं थने तेउए “पू
रव थने पती एज हितकारी ठे” एवुं कस्यु, तेवारे पूजाविनानो शेष कालकीयो रह्यो?
ते माटेज, सोय के० ते सूर्याजदेवता एम जाणे जे माहारे नित्यकरणी सदा कर्तव्य
ठे. एटले सदाकाल पूजा करी, एम ठयुं. इति जावार्थे. वली कोइक कुमति बोळ्योके,
“ एतो इव्यथी वाद्यथी पूजा करी पण जावथी नथी करी. ” इति. तेहने चउर
वेठे जे, समकितदृष्टि जे होय ते सदहे के० यर्म एहवुं सदहे; ते इव्यथी केम
होय? एटले समकित्ती इव्यथी करे तो शुं श्रद्धामान होय? जेम पुत्रविवाहादिक.
इति जाव. इति तूर्यगार्थे ॥ ४ ॥ तेज हवे स्पष्ट करी देखाडे ठे.

इव्यथकी जे पूजीयां ॥ प्रहरण कोशादि अनेक ॥ लालरे ॥ तेह

थी वेतु जूदां कद्यां ॥ ए तो साचो जाव विवेक ॥ लालरे ॥ तुज ॥ ५ ॥

अर्थे.—इव्यथकी जे पूज्यां. प्रहरण के० शस्त्र, कोश के० जंदार. आदि शब्दथी
अनेक पूज्यां; पण ते सर्वथीवेठे जे जिनप्रतिमा थने जिन दाढा, ते जुदांज कद्यां ठे.
जे कारणे प्रणाम, अथवा शक्रस्तवादिक बीजा कोइ स्थानके कल्या नथी. तथा सामा
निक देवे उत्तर बाळ्यो, तेवारे पण प्रतिमा तथा दाढाज पूजवापणे वताब्यां, थने फल
पण एनाज वताब्यां. ते माटे प्रगटपणे वे जुदांज कद्यां ठे; एतो साचो जाव के० ए
जाव ते साचो विवेक के० बहेंचीने निन्न निन्न पणे कद्यां ठे. इति गार्थाये. ॥ ५ ॥

ते उपर इव्यजावनुं दृष्टांत कहेठे

चक्ररयण जिन नाणनी ॥ पूजा जे चरते कीध ॥ लालरे ॥ ज्यम ते

त्यम अंतर इदां ॥ समकितदृष्टि सुप्रसिद्ध ॥ लालरे ॥ तुज ॥ ६ ॥

પઘા પેઘા શબ્દનો ॥ જે ફેર કહે તે હુઠ ॥ લાલરે ॥ શબ્દ
તણી રચના ઘણી ॥ પણ અરથ એક ઠે પુઘા ॥ લાલરે ॥ તુ ॥ ૧ ॥

અર્થ - પઘા અને પેઘા એ બે શબ્દનો જે ફેર કહેકે ॥ અર્થ શબ્દગમ્ય માનવે મારે
જે ફેર અર્થ કરેલે, તે છુલ્કે ॥ હુટ જાણવા જેમાટે, શબ્દતણી રચના ઘણીકે ॥ શબ્દ
રચના યદ્યપિ ઘણીઠે, પણ અર્થ તો એકજઠે એવકાર ગમ્યમાન ઠે પુલ્કે ॥ શબ્દ
અર્થઠે. ઇતિ ગાથા અદ્ધરાર્થ હવે જાવાર્થ જે પેઘાનો અર્થ જેમ પરજવે, તેમ
પઘાનો અર્થ પણ પરજવજઠે એમ જાણવું, પણ શબ્દફેર રચના એ જૂલજુ નહીં. જેમ
વદનાનાજ અધિકારમા ક્યહાકતો ॥ પેઘાહિયાએ ॥ એમ કહ્યુંઠે, તથા ક્યહાકતો ॥ શબ્દ
જવેવા પરજવેવા આણુગામિયજ્ઞાએ નવિસ્ત્રાએ ॥ એવો પાઠઠે, તેમાટે પરજવ અર્થ
જ્ઞા, એ બે શબ્દમાં જેમ ફેર નથી, તેમ પઘા પેઘા શબ્દમા પણ ફેર ન જાણવો તે
જ્ઞા શબ્દે પઘા કદુઅ વિવાગા ઇત્યાદિક ઠામે પરજવનો અર્થસંજવ દેખાડયોઠે ॥ ૧ ॥
એ રાયપસેળી સૂત્રનો પાઠ હતો, તેના ચર્ચાશુક્તિના ઉત્તર વાક્યા હવે સૂરિયા
ન વેવતા આગલ શુ કરે? તે કહેઠે

વાંચી પુસ્તક રત્નના ॥ હવે લેઈ ધરમ વ્યવસાય ॥ લાલરે ॥ સિદ્ધ
યતને તે ગયો ॥ જિહ્વા દેવઘડનો ઠાય ॥ લાલરે ॥ તુ ॥ ૧ ॥ ૧ ॥

અર્થ - વાંચી પુસ્તક રત્નના કે ॥ શાશ્વતા રત્નના પુસ્તક વાંચે તે વાંચીને, હવે
શેઈ ધરમવ્યવસાય કે ॥ ધર્મેના વ્યવસાય શબ્દે ઉપકરણ લેઈને, સિદ્ધાયતન કે ॥
સિદ્ધિનું આપત્તન જે ઘર, તેનેવિષે તે ગયો કે ॥ તે સૂરિયાજ દેવતા ગયો ॥
દેવઘડનું સ્થાનક ઠે લ્યાંગયો ઇતિ ગાથાર્થ ॥ ૧ ॥

જિનપ્રતિમા દેહી કરી ॥ કરે શિર પ્રણામ શુજ વીજ ॥ લાલરે ॥
પૂષ્પમાલ્ય ચૂળેં કરી ॥ વસ્ત્રાન્નરણે વલી પૂજ ॥ લાલરે ॥ તુ ॥ ૧ ॥ ૧ ॥

અર્થ - જિનપ્રતિમા દેહીને કરે શિર પ્રણામ કે ॥ મસ્તકે પ્રણામ કરે શુજ
વીજ કે ॥ તે પ્રણામ શુજ જે પુણ્ય, તેનું વીજ ઠે, એટલે પુણ્યનું વીજ જે પુણ્ય
કે ॥ ઘૂંઝે કરી તથા માલ્ય કે ॥ માલાએ કરી તથા ચૂળેં કરી તથા વસેકરી તથા
આનરણ કે ॥ ઘરેણાએ કરી, વલી પૂજ કે ॥ પૂજા કરી ઇતિ ગાથાર્થ ॥ ૧ ॥

ફૂલ પગર આગે કરી ॥ આલેલે મગલ આઠ ॥ લાલરે ॥ ધૂપ દે
ઈ કાવ્ય સ્તવી ॥ કરે શક્રસ્તવનો પાઠ ॥ લાલરે ॥ તુજ ॥ ૧ ॥ ૧ ॥

अर्थः-तेवारपठी फूलपगरके० फूलना ढगला, आगल करी, आलेखे मंगल आठ
के० अष्ट मंगलीक ते आलेखे. यथा स्वस्तिक १ श्रीवत्स २ कलश ३ जडासन ४
शरावसंपुट ५ मत्स्यगुग्म ६ दर्पण ७ नंदावर्त ८ एव अष्ट मंगल, धूप देइ के०
अनेक जातीना धूप देईने, काव्यस्तवीके० तेवार पठी अपुनरुक्त एकसो आठ काव्ये
स्तवीने, करे शक्रस्तवनो पाठके० ठेहेली वारे नमोबुणंनो पाठ कहे. इति गाथार्थ.

ए बली सूत्र प्रमाणे गाथा बाधी. तथाच तत्सूत्रं ॥ तएणं से सूरियाजेदेवे पोद्यर
यणं गिएहइ पोद्यरयणं गिएहइत्ता पोद्यरयणं विहडिन्ति विहडित्तिता पोद्यरय
णं वाएइ वाएइत्ता धम्मियं ववसायं गिएहइ गिएहइत्ता पोद्यरयणं पडिनिक्खवेइ पडि
निक्खवेइत्ता सीहासणाउं अत्रेइइ अत्रेइइत्ता ववसाइ सनाउं पुरिमडिछेणं दारेणं प
डिनिक्खमइ पडिनिक्खमइत्ता जेणेव एंदापुस्करणी तेणेव उवागवइ उवागवइत्ता
हव पायं पक्काजेइत्ता आचंते चोस्के सूइनूए एगं महं सेयं रययामयं विमल
सलिल पुत्रं जिगारं गिएहेइ गिएहेइत्ता जाइतव उप्पजाइ जावसय सहस्त पत्ताइं
ताइं गिएहइ गिएहइत्ता जेणेव सिंहायतणे तेणेव पहारेवगमणाए तएणं सूरियाजं
देवं वहवे आनिउंगिया देवाय देवीउय अप्पेगइया कलस हव गया जाव अप्पेगइया
धूवकडुवय हवगया सूरियाजंदेवं पिउउं समणु गडंति गडंतिता तएणं सूरियाजेदेवे
चउहिं सामाणिय सादसीहिं जाव अत्रेहिं देवेहिं देवीहिं सदिंसं परिउंने सव्वजे
हिं जाव वाइय रवेणं जेणेव सिंहायतणे तेणेव उवागवइ उवागवइत्ता सिंहायतणं
पुरिउमेणं दारेणं अणुपविसइ पविसइत्ता जेणेव देवउंदएजेणेव अउसयं जिणपडि
माउं तेणेव उवागवइ उवागवइत्ता जिणपडिमाणं आलोए पणामं करेइ करेइत्ता लो
महवय गिएहइ गिएहइत्ता लोमहवेणं परामुसइ परामुसइत्ता गंधोदएणं एहावेइ
एहावेइत्ता गोसीतचंदएणं गायाइं अणुलिपइ अणुलिपइत्ता जिणपडिमाणं अहयाइं
देवदूत जुअलाइं निअसेइ निअसेइत्ता पुष्कारुहणं मल्लारुहणं शकुमारुहणं ३ वडा
रुहणं ४ अजरणारुहणं ५ करेइ करेइत्ता आसन्नो उसन्न विउल वट्ट वगारिय मल्लदाम
कजाव करेइ करेइत्ता करयल पडिगहियं करयल पञ्च विप्पमुकेणं दस-दवणेणं कुसु
मेणं मुक्क पुष्क पुंजो वयार कलियं करेइ करेइत्ता जिणपडिमाणं पुरउं अडिहिं ससु
हिं रययामएहि अउराहिं तडुलेहिं अउरुमगले आलिहइ तजहा सधिय जाव दप्प
णं तथाणं तरकणं चंदप्पजरयण वयर वरुलिय विमलदंनं कंचण मणिरयण नत्तिचि
त्तं कालागुरु पवर कुडस्सक तुस्सक नसंत धूवमयमयंतं गंधुधुआनिरामं गंधवट्टि वि
णिम्मथंनं वेरुलियमय कहुवुयं पगहिऊणं धूवंदाऊण जिणवराणं अउसयं विसुइ

छुत्तेहि अणुणरुत्तेहि महाविसेहि सधुणइ सधुणइत्ता पछा सत्तपयाइ पञ्चोत्तकइ॥
वामजाणु अंचेइ अचेइत्ता दाहिण जाणु धरणिजल सिसाहटु तिस्कुतो सुधाण प
रणिजलं सिणिवेसेइ सिणिवेसेइत्ता एगसाडिअ उत्तरासग करइ करइत्ता जाव करि
यल परिगाहियं वसणह सिरसावच मणए अजलि कट्टु एववयासी नमोतुण अर
हताण जगवताण ॥ इत्यादि रायपसेणीउपागे

अर्हायां कुमति कहे ठे के “देवतानी करणीहु मानुनही” तेनेपूगीए जे देवता,
जे करणी करे तेमां पुण्य तथा पाप वधाय के नही? जो कहेसो के वधाय तो, ए पू
जाप्रमुख करता पुण्य वधाणु के पाप? तेनो उत्तर देजो ल्यारे कहेसो के काइ
न वधाय तेवारे जीव समयमात्र सात कर्म बाध्या विना रहे नही, ते केम मे
लवशो? ते कहो तथा कोइक कुमति कहेठे जे, देवता तो नोधम्मिया ठे” तेनो उ
त्तर जे चारित्रनी अपेक्षाए तो नोधम्मिया सुखे कहो पण श्रुत समकितनी अपेक्षाए
नोधम्मिया केम कहेवाशे? ते विचारजो वली श्री जगवतीसूत्रने विषे थविरती
देवताने कहीए तो ॥ निष्ठुरवयणमेयं ॥ एम कबुठे इत्यादिक पुक्ति, उपाध्याय
श्रीपशो विजयजीरुत नोधम्मिया निपेध ग्रथथी जाणवी

वली देव करणी मानवीज घटेठे ते देखाडेठे

जेहना स्वमुखे जिन कहे ॥ नवसिद्धि प्रमुख

उ बोला ॥ लालरे ॥ तास जगति जिनपूजना ॥

नवि माने तेह नितोल ॥ लालरे ॥ तु ॥ १४ ॥

अर्थ - जेहनाके० जे सूरियानदेवताना, स्वमुखे जिन कहेके० जिनेश्वर अथवा
त श्रीवीरस्वामि पांताने मुखे कहेता हवा नवसिद्धि प्रमुखके० नवसिद्धि प्रमुख,
प्रमुख शब्द श्रीजा अथनवसिद्धि १ समकितनी मिथ्यात्वी, २ परिच्छिन्न सप्तसारी अथवा त
सारी ३ सुज्जन्मवाधी हुज्जन्मवाधी ४ आराधक विराधक ५ चरम अथचरम ६ ए
ठ वोन लइए इति जागये जे, देवताना ए ठ वोजमां जे रुडा वाज त प्रवृ
त्ताय्या तु नव्यते १ तु समकितनी ठे, २ परिच्छिन्न सप्तसारी ठे ३ सुज्जन्म जाधी
४ आराधक ठे ५ चरमठे ६ एम वताय्यु, इतिजाव तासजगति जिनपूजनाके०
ते सूरियाननी नकि आगज कहिणु ते, तथा जिनपूजना जे पूव कही, त नवि
मानेके० ने मूर्ख मान नही, ते पुरुष, नितोजके० अटोन्नकाटनु जाऊ प्रतिद
कहाय ठे; तेहवा जाणया इतिगायाये ॥ १४ ॥

एके० ज्या देवद्वंदोळे, जेणेव अष्टसय जिणपडिमाउंके० ज्यां एकसो थाठ वि
 नप्रतिमाउंके, तेणेव उवागड्डके० त्यां थावे थावीने जिनपडिमाण आनांके
 जिनप्रतिमाने दीठां थकां, पणाम करेइके० प्रणाम करे प्रणाम करीने, लोमहठ्ये
 एहइके० मोरपीठी ले लेइने, लोमहठ्ये परामुसइके० ते मोरपीठीए पूजे, पूनी
 गयोदएण एहावेइके० सुगय पाणीएनवरावे नवरावीने गोतीतचदणेण गाया
 अणुलिपइके० गोशीर्षचदन जे वावनाचदन, तेणे करीने गात्र जे प्रतिमानु
 रीर, तेहने विलेपण करे करीने, जिनपडिमाणके० जिनप्रतिमाने, अहयाइके०
 अहृत, देवदूसछुवालाइके० देवदूप्यनो युगल एटले जोडो नियसेइके० पहेरावे पहे
 रावीने, पुष्कारुहणके० फूलनु आरोपण करे मझारुहणके० फूलनी माजनु आ
 पण करे चूसारुहणके० वास बरास प्रमुख सुगंधी चूर्णनु आरोपण करे वग
 रुहणके० वस्त्रनु आरोपण करे आनरणारुहणके० मुकुटप्रमुख आनरणनु आ
 रोपनु करे, करीने आसत्तोके० जूमिए लाग्यो वसत्तके० उपर लाग्यो विचनके०
 विस्तीर्ण, वड्डके० गोल, वध्यारियके० जवायमान एवो मझवामकजायके० मा
 व्यदाम जे माला तेनो समूह करे करयल पडिगहियके० हस्ततलनेविप ग्रहा
 करयल पत्रठ विष्णुमुक्केणके० हस्ततलयो त्रष्ट थया सूक्या, एहवा दसदवणेण
 कुसुमेण के० पचवरणी फूले, मुक्कपुष्प पुजोवयारकलियके० सूक्याठे पुष्पना पु
 ज, तेहने उपचारे सहित करे करीने जिणपडिमाणपुरउंके० जिनप्रतिमानो आ
 गल अड्डेहि के० निर्मल सएहहि के० सुकोमल, रययामएहि के० रूपमयी अ
 उराहि के० ठुकडी वस्तुना प्रतिविवा पडे, एहवा निर्मल, तंडुलेहि के० एवेचो
 खे करीने, अष्टमगले आलिहइ के० अष्टमगल आलेखे तंजहाके० ते कहेते त
 डियके० स्वस्तिक, जादपण के० यावत् दर्पण कहेवु यावत् शब्दे श्रीवत्स प्रमुख
 जेवा, तयाण तस्कणके० तेवारपटी चदप्पनरयणके० चडप्रन रत्न, वरपके० व
 ज, वेरुजियके० वैमूर्यरत्नमयी, विमलदम के० निर्मल छे दम जेनो, वली कच
 णमणीरयणचिचिच के० कनक मणीरत्ननी जाति विचित्रठे कालागुरु के०
 ठप्पागुरु, पवर के० प्रधान, कुदरुक ते प्रसिद्ध, तुरुक्कनामा गधइय विशेष डसत
 धूव के० दह्यमान जे दशांगावि धूप, तेहनो मधमघत के० महमहाट गध धूया
 निराम के० प्रगट थयो गधत तेणे अनिराम गधवट्टि विणिमुयत्तके० गध, इय
 गुटिका सरखो सुगंध मूकते, वेरुजियमय कडुचयके० वैमूर्यरत्नमय कडठा, पणा
 हिकण के० लेइने, धूव दाऊण जिणवराण के० जिनवरने धूप देइने, अष्टसय

अचरम नथी एम ठ बोल रुडा कहेवा बीजा निषेध करवा इति गायार्थे ॥ १४ ॥
हवे सूर्याजनी नक्ति देखाढेते

प्रभु आगल नाटक कस्यु ॥ जगति सूरियाजने सार ॥ जालरे ॥ न
गतितणा फल शुन कहा ॥ श्री उत्तराध्ययनमोकार ॥ जालरे ॥ तु ॥ १५ ॥

अर्थ - प्रभु आगल नाटक कस्यु ए स्पष्टते तेमाटे नक्ति सूरियाजने सारके ० सूरि
यान देवताने सार एटले प्रधान नक्ति ते तथाचतत्सूत्र ॥ अहसु नते देवाणु
पियाण नत्तिपुव्वय गोयमाईण समणाण निग्गयाण वत्तीसइवइ नट्ट विहिं उवइस
मि ॥ अर्थ ० ॥ अहसु नते देवाणुपियाण नत्तिपुव्वयके ० सूर्याज, प्रभुजीने रुहेते
हु देवाणुप्रियनी नक्तिपूर्वक, गोयमाईण समणाण निग्गयाणके ० गौतमादिकभ्रमण
निग्रयने, वत्तीसइ वडनट्टिहि उवइसेमिके ० वत्तीशविधि नाटक देखाडु ॥ इति रा
यपसेणीमय्ये ए सूत्रमा नक्तिपूर्वक एवो पाठते माटे जालीए वैए जे सूरियाज
ने नक्ति, प्रधान ते अने नक्तिनां फल तो शुनके ० उक्तम कहा ० श्री उत्तरा
ध्ययन मोकारके ० श्री उत्तराध्ययनमय्ये अध्ययन उगएत्रीशमेते तथाचतत्पाठ ॥
गुरु साहम्मिय सुस्सुसणयाएण नते जीवे किजणइ गुरु साहम्मिय सुस्सुसणयाए वि
णयपडिवन्ति जइणविणयपडिवन्तेण जीवेअसु ज्ञासायण सीलेनेरइय तिरिरुनाणि
य मणुस्तदेवइगइउ निरुनइ वसुसज्जणनत्ति बहुमाणयाए माणुस्तदेव सुगइउ नि
वइइ मिहि सुगइच विसांहेइ पसउाइचणविणय मूलाइ सबकक्काइ साहेइ अत्रय
उहवे जीवे विणइनत्ता नउइ ॥ अस्यार्थे गुरु साहम्मियके ० साधमिकनी, गुरुनी
सुस्सुसणयाएणके ० सेवा करतो नतेके ० हे जगवन्, किजणइके ० शु वपान ॥
गुरु वत्तर कहते गुरु साहम्मिय सुस्सुसणयाएके ० गुरु अने साधमिकनी सेवा
करता, विणयपडिवन्तिके ० उचित कार्ये अंगीकार करे विणयपडिवन्तेण जतिके ०
विनयप्रतिपन्न जीव, असुज्ञासायणसीलेके ० गुरादिकना अचणवाव न वाजे त
वार नारकी तिर्यचनी योनि तथा मनुष्य देवतानी दुर्गेतिने रुये, वसुके ० प्रसासा सउ
जणके ० गुणनु प्रगट करतु नत्तिके ० अजजी प्रमुख करवी बहुमान ते अत
प्रोति-एटजा गना करतो मनुष्यनी अने देवतानी सुगइउ निवइइके ० सदगतिउ वर
निदितुाइय विमोहइइ ० सिद्धिरूप सदगति ते रत्नत्रय तेहने विष्टइ करे परन
नुक्ति माये वत्ती अत्रे वडन जीवेइ ० बीजा घणा प्राणीउने, विणइत्ता नवइइ ॥
विनयवत्त कर उक्क ॥ विउवावएपर इति गायार्थे ॥ १५ ॥

ए सूरियाजनो अधिकार एकज ए स्तवनमां देखाड्यो, एम केटला कहीए ?
सुत्रमांतो ठामे ठामे कहांठे, माटे अति देश करेते.

अंग उपांगे घणे कही ॥ एम देव देवीनी नक्ति ॥ लालरे ॥ आरा
धकता तेणे थई ॥ इहांतामली इंडनी युक्ति ॥ लालरे ॥ तुण ॥ १६ ॥

अर्थः—अंगके० ज्ञातासुत्र प्रमुखनेविषे देवीउ अनेक जवनपतिमां उपनीउ
ठे. त्यां पण सूर्याजनीज रीति कहीठे. तथा जगवतीमां इंद्रादिकनां नाटक घणां
वखाण्यांठे. तथा उपांगके० जीवाणिगमादिकमां विजयप्रमुख देवतानो तथा
रीते बीजा पण त्रण दरवाजाना घणी एमज कहांठे. घणे कहीके० एरीते घणे
अंग उपांगे कहीठे. कहीक तो करी एवो पाठवे. त्यां नक्ति करी, एवो अर्थ करी
ए. एम देव देवीनी नक्ति ए स्पष्टवे वली गाणांगमध्ये चोथेठाणे नंदीश्वर द्वीपे घणा
सुर अमुरादिकोए पूजा नक्ति प्रमुख कहांठे. तथा ते देवता देवीउने आराधक
कही बोलाव्यांठे. ते आराधकपणु तो तेणे थड्के० ते वीतरागनी नक्तिएज थड्ठे.
अर्ह्यां आराधकतानी अपेक्षाए थड एम कहुंठे; अर्ह्या कोइ कहेठेके ए जिन
नक्तिए आराधकता नथी. एतो पाठवे नवे करणी करीठे, ते अपेक्षाए आराधक
कहांठे.” एम कहेनारने उत्तर देठे. इहा तामली इंडके० तामली नामा तापस
ते बीजा ईशानदेवलोके इंड थया; तेहनी युक्ति जाणजो. इति गाथाह्वार्य.

जावार्थ तो ए ठे के तामली नामा तापस, पोताने तपने कष्टे करी बीजा देवलोकने
विषे इंड थया; तेमणे प्रभु आगल नाटक करी पूठयुं जे हुं आराधकहुं किवा विराध
कहुं ? इत्यादिक ठ वोलनी पृठा श्रीजगवतीसुत्रमां कहीठे. तेमा कहु जे “आराधक
ठो” एम कहु ठे; माटे पूठीए ठैए जे परजवनी अपेक्षाए आराधक होततो एतो
परजवे तापस हुता, तेथी केम परजव कहेवाडो ? ते माटे था नवनी प्रभुनक्तिज
आराधकता कहीठे. इतिजावः इतिगाथार्य ॥ १६ ॥

ए जिनेश्वरनो थापनानिष्ठेपो पूजवा योग्यठे. एम कहुं. हवे कोइ कहेठे,
“ए अचेतनठे. एमां शो गुणठे ?” तेनो उत्तर करे ठे जे, जिनदाटा पण अजीवठे
तेमां शो गुणठे ? अने पूजवा योग्यतोठे. ते देखाडेठे.

नक्ति जीतधर्मे करी ॥ लीए दाढा अवर जिन अंग ॥ लालरे ॥

यूंच रचे सुर त्रण ते ॥ कहे जंबूपन्नत्ती चंग ॥ लालरे ॥ तुण ॥ १७ ॥

अर्थ - नक्ति के० कोइक देवता नक्ति जाणी लेते जीत के० अथर्वदेवता पो
 तानो जीतव्यवहार जाणी ले ठे धर्म करी के० कोइक धर्म करी लेता हवा,
 एटले धर्म जाणी लेता हवा लीए के० एटले प्रकारे ले दाढ के० दाढा, अवर
 के० बली बीजा देवता, जिनअंगके० हाड दत्त प्रमुख ले तेवार पठी सुर के० वे
 ता, त्रण थूज, रचे के० करे, कहे जबूपन्नचीके० जबूषीप पन्नची एम कहेते या
 यात ग्रहणे मध्यग्रहणमिति न्यायात् जबूपन्नची शब्दे जबूषीपपन्नची लेइए, ए
 ले जबूषीपपन्नचीमध्ये एम कहे ठे चग के० मनोहर इति तथाच तत्पाठ
 ॥ तएण सके देविदे देवराया उवरिछ दाहिण सकह गिएहइ ईसाणे देविदे देवराया
 उवरिछ वाम सकह गिएहइ चमरे असुरिदे असुरराया हिछिछ दाहिण सकह गि
 एहइ बली वडरोयणिदे वडरोयणराया हिछिछ वाम सकह गिएहइ अथसेसा नव
 एवइ जाव वेमाणियादेवा जहारिह अथसेसाइ अगमगाइ गिएहइ केइ जिएन
 तिऐ केइ जीयमेपति कहु केइ धम्मोति कहु गिएहति तएण सके देविदे देवराया
 नवणवइ जाव वेमाणियादेवा एववयासी खिप्पामेव नोदेवाणुप्पिया सबरयणाम
 ए महइमहाणए तउ चेइय थूजे करेह एग नगवतोतिन्नगरस्त एग गणहराण एग अथ
 सेसाण अणगराणा तएण वहवे जाव करेति तएण तेवहवे नवणवइ जाव वेमाणिया
 देवा तिन्नगरस्त परिनिवाण महिम करति जेणेव एदीसरेदीवे तेणेव उवागवति॥ व्या
 ख्या - तएण सके देविदे देवराया के० तेवारे शक्र देवेइ देवतानो राजा, उवरिछ दाहि
 ण के० जमणी उपरली, सकह के० दाढा, गिएहइ के० ग्रहे, ईसाणे देविदे देवरा
 याके० ईशान देवेइ देवतानो राजा, उवरिछ वाम सकह गिएहइ के० मावी कप
 रनी दाढा लीए चमरे असुरिदे असुराया के० चमर असुरकुमारनो इइ, असुर
 कुमारनो राजा, हिछिछ दाहिण सकह गिएहइ के० जमणी हेवली दाढा लीए व
 ली वडरोयणिदे वडरोयणरायाके० बली नामा वैरोचन देवनो इइ वैरोचनराणा,
 हिछिछ वाम सकह गिएहइ के० मावी हेवली दाढा लीए अथसेसा के० बीना शप,
 नवणवइ जाव वेमाणियादेवा के० नवनपति यावत् वेमानिकदेवता जहारिह
 के० जेम जेने योग्य होय ते, अथसेसाइ के० शेष थाकता, अगमगाइ गिएहइ
 के० अगोपाग लीए, केइ जिएनचीए के० कोइक देवता जिननी नक्ति जाणी लीए
 केइ जिय मेपति कहुके० कोइ जीतयाचारते, एम करीने लीए, केइ धम्मोति
 कहु गिएहइ के० कोइक धर्म ठे एम करीने लीए तएण सके देविदे देवरायाके०
 तेवार पठी शक्र देवेइ देवराजा, नवणवइ जाव वेमाणियादेवा एव वयासी

के० जवनपति प्रमुखने एम कहे. खिप्पामेव जोदेवाणुषियाके० शीघ्र शीघ्र हे दे वानुप्रिय, सब रयणमएके० सर्व रत्नमयी, महइ महाजएके० अति मोटा, तउ चेइ अशूने करेहके० त्रण चैत्यसूज करो. एगं जगवउ तिउगरस्सके० एकतो जगधान तीर्थकरनी, एगं गणहराणके० एक गणधरनी, एगं अवसेसाणं अणगाराणके० एक शेष अणगारनी. तएणके० तेवारपढी बहवे जाव करेतिके० घणा जवनपति या वत् चार निकायना देवता यूज त्रणकरे तएणके० तेवारेते जवनपति प्रमुख देवता, तिउगरस्सके० तीर्थकरनो परिनिवाण महिमं करंतिके० निर्वाण महोत्सव करे. जेणेव एण्दीसरेदीवेके० ज्यां नंदीश्वर दीपठे. तेणेव उवागठंतिके० त्यां आवे. इत्या दिक्पाठवे. इतिजंबू दीपप्रज्ञप्ति पाठः इतिगाथार्यः ॥ १७ ॥

बली एज वात विशेषे कहेउ.

शतक दशमे अंग पांचमे ॥ उदेशे ठठे इंद ॥ लालरे ॥ दाढतणी
आशातना ॥ टाले ते विनय अमंद ॥ लालरे ॥ तुज ॥ १८ ॥

अर्थः—शतक दशमे अंग पांचमेके० पांचमुं अंग श्री जगवतीसूत्र—तेनुं वशमुं शतक—तेने उदेशे ठठेके० ठठा उदेशानेविषे, इंदके० चमरेंडप्रमुख इंद ते, दा ढतणी आशातना टालेके० दाढानी आशातनाउ टालेठे. ते विनय अमंदके० ए तीव्र आकरो विनय जाणवो. इति गाथाऽऽहार्यः जावार्थ तो ए ठे जे, चमरेंड प्र मुख सुधर्मासनामथ्ये विषयप्रमुख नथी सेवता, ते सुधर्मासनामथ्ये परमेश्वरनी दाढाउठे; तेनी आशातना टालवामाटे नथी सेवता. इति जावः ॥ १८ ॥

इहां ए स्तवननेविषे तो दशमा शतकना ठठाउदेशानी साख लखी; अने श्री जगवतीसूत्रमां जोतां तो दशमा शतकना पांचमा उदेशामां ए पाठवे; तेमाटे जाणीए ठे ए जे कोइ धुरथीज लखनारनो दोष ठे; अन्यथा उपाध्यायजी एम आणे नही; एहवी प्रतीति ठे. अथवा रासजवृत्तिए अनाजोगे उपाध्यायजीए एम आप्युंठे. यतः ॥ नहि नाम मान जंग उग्रस्यस्येह कस्यचिन्नास्ति “ज्ञानावर णीयोहिं ज्ञानावरणं प्रकृतिकर्म ॥ १ ॥ हवे ते पाठ लखीए ठेए. चमरेणंते जते, असुरिंदे असुरकुमारराया चमरचंचाए रावहाणिए सजाए सुहम्माए चमरसी तिंहा सणंतिं तुमियणं सद्धि दिवाइंजोग जोगाइं जुंजमाणे विहरिचए णोइणठे समठे सेकेणठेणजंते एव बुझइ नोपजूजाव विहरिचए गो० चमरस्सणं असुरिंदस्स असुर कुमाररत्नो चमर चमरचंचाए रावहाणीए सजाए सुहम्माए माणवए चेइअसंजे

वइरामएसु गोलवट्ट समुगाएसु बहुस्थो जिणसकहाउ सन्निकित्ताउ चिद्धिजा
उण चमरस्त अमुरिदस्त अमुरकुमाररसो अनेसिच बहुण अमुरकुमाराण देवा
ण देवीणय अञ्जणिक्काउ वदणिक्काउ नमसणिक्काउ पुयणिक्काउ सकारणिक्काउ
सम्माणणिक्काउ कक्षाण मगल देवयं चेइयं पञ्जुवातणिक्काउ नवति सेतेणछेण
अक्को एव बुच्चइ णोपनूजाव विहरित्तए पनूण नत्ते चमरे अमुरिंदे अमुराया चमर
चचाए रायहाणीए सजाए सुहम्माए चमरसि सिहासणसि चउसछिण सामाणिय
साहस्तीहि तायत्तीसाए जाव अमोहि अमुरकुमारेहि देवेहि देवीहिय सिद्धि तप
रिवुडे महया हयनट्ट जाव जुजमाणो विहरित्तए हता केवलपरियारिछोए नाचवण
मेहुणवत्तियाए ॥ आख्या० चमरेण नत्तेके० हेजगवन्, चमरो, अमुरिंदेके० अमुरवेवना
इइ, अमुरकुमाररायाके० अमुरकुमारनो राजा, चमरचचाए रायहाणीएके० चमर
चचानामे राजधानीनेविपे, सजाए सुहम्माएके० सुधर्मानामा सजानेविपे, चमरसि
सिहासणसिके० चमरनामना सिहासणनेविपे रह्यो तुमिणसिद्धिके० तुटित जे इ
डाणीनो समुह ते साथे, दिवाइके० देवसवधी, जोगाइके० जोग, जुजमाणेके० ना
गवतो यको, विहरित्तएके० विचरे प्रभुजी कह्ते णो इणछे समछेके० ए अर्थ स
मर्थ नही एटजे जोग न जोगवे, सेकेणछेणनत्ते एव बुच्चइके० हे जगवन्, शमाट
एम कह्ते? णोपनूजाव विहरित्तएके० न समर्थ जोग जोगवतो विचरवाने एम पूरे
यके जगवान कह्ते हे गोयम, चमरस्तण अमुरिदस्त अमुर कुमाररन्नोके० चमरो
अमुरिंद अमुरकुमार राजानी, चमरचचाए रायहाणीएके० चमरचचा राजधानीनो, स
जाए सुहम्माएके० सुधर्मासजानेविपे, माणवए चेइयखनेके० माणवकनामा चैत्य
जनेविपे वइरामएसुके० वज्रमयी, गोलवट्ट समुगाएसुके० घणा गोल मावडावे तह
नेविपे, जिणसकहाउके० जिनेश्वरनी दाढाओ, सन्निकित्ताउ चिद्धतिके० थापीय
कीत्ते जाउणके० जे दाढाओ, चमरस्त अमुरिदस्त अमुरकुमाररन्नोके० चमरा, अ
मुरिंद, अमुरकुमार राजाने तथा अनेसिच के० बीजापण देवताने, बहुण अ
मुर कुमाराणके० घणा अमुरकुमार, देवाणके० देवताने, देवीणयके० देवीअ,
अञ्जणिक्काउके० अर्चवा योग्यते वदणिक्काउके० वादवा योग्यते एमसणिक्काउ
के० नमस्कार करवा योग्यते पुयणिक्काउके० पूजवा योग्यते सकारणिक्काउके०
सत्कार करवायोग्यते सम्माणणिक्काउके० सन्मान करवा योग्यते कक्षाण मग
लके० कक्ष्याणकारी, मगजकारी देवयं चेइयंके० देवताना चैत्यनी परे पञ्जुवात
णिक्काउके० सेवा करवायोग्य, नवतिके० ते सेतेणछेण अक्को एव बुच्चइके० इ

आर्य, तेमाटे एम कहीए ठैये. णोपजूजाव विहरिजएके० नयी समर्थ, यावत् दे वीउं साये जोग जोगववाने. फरी पूठयुं जे, चमरो असुरकुमार चमरचंचा राज धानीनेविपे सुधर्मासनामां चमरसिंहासननेविपे वेगो. चउसरिए सामाणिय सा हस्तीहिंके० चोसर हजार सामानिक देवतासाये, तायचीसाएके० तेत्रीश त्राय त्रिशकसाये, जावअत्रेहिं असुरकुमारेहिं इत्यादिक सुगमठे. इत्यादि नगवतीसूत्रे शतक दशमे उदेशे पांचमे. इहां परिचारणकृदिके० नाट्य पूजामांहे स्त्रीशब्द अव णादिक परिचारण करे; पण मैथुनसंज्ञाए सुधर्मासनामां शब्दादिक न सेवे. ए री ते जेम चमरेंडने कही तेम सौधर्मेलगे एटले जवनपति, व्यतर, ज्योतिपी, वै मानिक तथा तेहना लोकपालना आजावाठे. ते सर्व अर्थी होतो जो ज्यो.

हवे अहोंयां कोइ पूठे जे “नगवतीसूत्रमां तो एटलुं कहुं जे “सुधर्मासनामां दाढाउठे, माटे विषय वात न करे पण ते करतां आशातना थाय; एम क्यां कहुंठे?” एवी मूर्खनी आशांका धरीने लखीए ठै ए जे, सांजल, श्री उववाइ प्रमुख सूत्रमांहे अनाशातनाविनय कह्योठे; ते सर्व परमारयथी जोतां अरिहंतनोज विनय जाणवो.

हवे एवा अधिकार साजलीने ते कुमति बोझा जे “देवता तो अविरति, अपञ्च खाणीठे, नोयम्मियाठे. ए देवतानी करणी कोण लेखामां गणोठे? ते माटे ए दे वताए एटलां वानां कखांठे; पण अमे तो एनी करणी मानता नथी.” एम देवता ने नोयम्मिया कही कहीने निंदेठे तेने शिखामण दिण्ठे.

समकितदृष्टि सुरतणी ॥ आशातना करशे जेह ॥ जालरे ॥ डुर्जे
जबोधि ते यशे ॥ गणंगे नार्युं एह ॥ जालरे ॥ तु० ॥ १ए ॥

अर्थे—सम्यक्दृष्टि सुरतणी के० सम्यग्दृष्टि देवतानी, आशातना करशे जेह के० जे प्राणी आशातना करशे, अवर्णवाढ बोलशे, डुर्जेजबोधि ते यशेके० ते प्राणी डुर्जेजबोधि याशे. एटले आगल बोधिबीजनी सामग्री दोहली मलशे. इतिजाव. गणंगे नार्युं एहके० एवी वात गणंगसूत्र जे त्रीजुं अंग तेमां कहीठे: यडुंके ॥ पंचहिं गणोहिं जीवा डुखहवोहियत्ताए कम्मं पकरेति तंजहा अरिहंताणं अवसुं वयमाणे १ अरिहंत पसुत्तस्त वम्मस्तं अवसुं वयमाणे २ आयरियउवञ्जा याण अवसुं वयमाणे ३ चाउवसुत्त तंघस्तं अवसुं वयमाणे ४ विवक्क तव वं नचेराणां देवाणं अवसुं वयमाणे ५ व्याख्या—पंचहिंगणोहिंके० पंचस्थानके जीवाके० जीवने, डुखहवोहियत्ताएके० डुर्जेजबोधिपणु एटले परजवे जिनधर्म

प्राप्ति दोहिली होय कम्म पकरेतिके० कर्म बाधे तज्झाके० ते पांच प्रकार १
खाहेते अरिहताण अवसु वयमाणेके० अरिहत्तना अवर्णवाद बोलतो १ अदि
त पणत्तस्स धम्मस्स अवण वयमाणेके० अरिहत्तना परूप्प्या धर्मेना अवर्णवाद
ने बोलतो २ आयरिय उवझायाण अवसु वयमाणेके० आचार्य उपाध्यायना
अवर्णवाद बोले ३ चाउवसुस्स सधस्स अवसु वयमाणेके० चतुर्विध सयना अ
वर्णवाद बोलतो ॥ पाचमा बोलनो अर्थ आगल लख्योते, पण एटलो फेर जे
वर्णवाद बोलतो झुर्जनबोधिपणुं करे तथा वर्णवाद ते जश बोलतो थको जत
सुलज बोधिपणु करे इतिगाणामे ॥ इतिगाथार्थ ॥ १९ ॥

ए जेम समकिती देवताना अवर्णवाद बोलतां झुर्जनबोधि थाय तेम एने
जश बोलतां सुलजबोधि पण थाय ते देखाहेते

तेहने जश बोले कह्यु ॥ वली सुलजबोधत थाय ॥ लालरे ॥ तेणे
पूजादिक तेहना ॥ करणी शिवहेतु कहाय ॥ लालरे ॥ तुण ॥ २० ॥

अर्थ - तेहनेके० ते समकितदृष्टि देवतानो जशबोलेके० वर्णवाद बोलतां कस
के० श्री गाणांगमथ्येज कह्युते गाणांगमथ्ये एटलो अर्थ गम्यथी लइए वनी क०
ते झुर्जनबोधिनी थपेक्षाए, सुलजबोधत थायके० आगल बोधिबीजनी सामग्री
तरत मले यत ॥ पचहिगाणेहि जीवा सुलहबोधिनाए कम्म पकरेति तज्झा
अरिहताण वसुवयमाणे जाव विवक्क तववजचेराण देवाण वसु वयमाणे ॥ अर्थ
यां कोइ पूजेजे “ए सूत्रना आलायामा समकिती क्या कहा १ जे तमे कहागे स
मकितीना अवर्णवाद बोले ते झुर्जनबोधि थाय तेतो एमां न आख्या एम कह
ते, तेने सूत्रमांथी आध्याय देखाडी समकिती उरावेते अर्होयां आचार्य उपाध्या
य इत्यादिक नावनिहेपे प्रतिहते तेमाटे तेहने बीजा विशेषण पद न कहा, अ
ने देवपदना अर्थतो मुख्यताए क्रीडादिक वाचक उदयिक नावपुष्टिपणे प्रतिह
ते, ते माटे विशेषण कसु विवक्कके० पाकां तप ब्रह्मचर्य, तेथी उपन्या पुण्यकम
जेने एवा देवनां अवर्णवाद बोलतो एतावता सम्यग्दृष्टि आध्याज इतिनाव
तेणेके० ते कारण माटे ए सम्यग्दृष्टि ते ते माटे तेहनांके० ते देवताना पूजादि
कके० पूजा आदिशब्दथी जन्म महांत्सव समवसरणादिक गमन समवसरणादि
कनु रचवु जेइए एहवी जे करणी ते शिवहेतु कहायके० मोक्षना हेतु रुद्धिए ए
टने देवतानी जे पूजादिक करणी ते मोक्षहेतु जाणवी इतिनाव गायार्थ ॥ २१ ॥

वजी जेउ देवतानी करणी नयी मानता तेमने उपको देउ. ते जैनशेजीना
अजाणते एम देखाडेते.

तप संयम तरुसम कहायां ॥ फलसम ते सुर शिव
शर्म ॥ लालरे ॥ सुरकरणी माने नही ॥ नवि जा
ण्यो तेणे ए मर्म ॥ लालरे ॥ तुज ० ॥ ११ ॥

अर्थ.—तप संयम तरुसम कहायें ० तपस्या तथा संयम—तेतो वृद्ध समान कहायें.
अने तेहनां फल समान ते सुरके ० देवतानां सुख, शिवके ० मोहना, शर्मके ० सुख क
ह्यांते. एटले एनाव जे, तप संयम ते कारण थयां अने देवताना तथा मोहनां सुख
ए कार्य थयां. हवे विचारो जे, कारण अने कार्य मय्ये अधिक गुं कहीए? एतावता
कार्य अधिक कहिए. केइ देवलोएसुं केइ सिंजति नीरया ॥ इतिवचनात. ते माटे
सुरकरणीके ० देवतानी जे करणी ते माने नहीके ० न माने, तेणेके ० ते मूर्खे, ए
कारण कार्य जावना संबंधनो जे, मर्मके ० गुह्यार्थ, ते नवि जाण्योके ० नयी उल
ख्यो. एटले निपट मूर्खेते. इति जावः इतिगथार्थ ॥ ११ ॥

हवे कोइकने शंका उपजे जे “देवतामां समजण काची हशे ते पूजा करे तो
सुखे करो, पण अने समजु अने पूजा केम करीए? तेने उत्तर देते.

दशवैकालिके नरथकी ॥ सुर अधिक विवेक जणाय ॥ लालरे ॥ ज्व्य
स्तव तो तेणे करयां ॥ माने तस सुजश गवाय ॥ लालरे ॥ तु ० ॥ १२ ॥

अर्थः—दशवैकालिके नरथकीके ० दशवैकालिकने लेखे मनुष्यकी पण सुर
के ० देवताने, अधिक विवेक जणायके ० अधिको विवेक जणाय ते. तथाच त
त्सूत्रं ॥ धम्मो मंगल सुक्कं अहिंसा संजमोतवो. देवाचित्तं नमंसंति जस्त धम्मो
सयामणो ॥ ए गायानेविपे एम कवुजे धर्मनेविपे जेनुं सदा मन वर्तते; तेने देव
ता पण नमस्कार करे. अपिशब्दे एम सूचवते जे, मनुष्य करे तेमां कहेनुं जे? ए
लेखे मनुष्यकी अधिक विवेक उखाज; अने इव्यस्तवतो तेणे कखाके ० इव्य
स्तव जे, प्रभुपूजा, अने परमेश्वरनी जक्ति ते देवताए कखांते. मानेके ० ते इ
व्यस्तव कखां ते माने; प्रतीति करे, श्रद्धा करे. तसके ० ते प्राणीनो सुजशके ०
जलो जे जश ते गवाय. एटले ए जाव जे देवतानां कखा इव्यस्तव मान्या; एटले
आगम प्रमाणे श्रद्धा थइ. ते श्रद्धावतना गुणग्राम नव्यप्राणी करेज. इति

गुण चित्ति के० प्रतीतमा आणीए. तेहज चैत्य पतीजो के० तेमने चैत्य प्रती
 तमा आणी इति गाथार्थ ॥३॥ अने चैत्य कहेतां ज्ञान कहीए तो अन्य तीर्थ
 ग्रन्थ जे अरिहतनु ज्ञान ते केम सजवे? तथा ज्ञान एक ठे अने चैत्य अनेक ठे
 चेइयाइ॥ ए ठामे बहुवचन ठे इत्यादिक शब्दार्थनी वातो मूर्ख गु जाणे? व्याकरणा
 दिक विना व्युत्पत्ति गु जाणे? अने ज्यां शब्दगुदि न होय तो, ते विना बीजु महा
 व्रत न आराधे श्रीप्रसन्नव्याकरणांगमा कह्यु ठे के नाम स्काय निवाय उवस्तम
 तद्विष समाप्त सधिय हेउ जोगिय उणाइ किरिया विहाण धातु सर विजनि वर
 जुतति कल्ल दसविहपिसच्च जह नणिय तहकम्मुणाहोइ डुवाल विहाइ विहाइ
 नासावयण पियहोइ सोलसविह एव अरिहत मणुनाय समिस्सिय सजएण कानमि
 वत्तइ ॥ अस्यार्थ नाम ते देव, पट, वृक्षइत्यादिक विनकिरहित शब्द ते नाम कहीए
 आख्यात ते क्रियापद, जेम जवति, करोति, तनोति, पचति, पवति इत्यादिक,
 निपात ते अनेक अर्थनेविपे पड़े यथा च, वा, खलु, अहो, एव, एव, नून, विना
 इत्यादिक, उपसर्ग ते उपसमीपे धातुने करीए ते उपसर्ग प्र, परा, अप, स,
 अय, निर्, डर, वि, आइ, अधि, अजि इत्यादिक तद्वित तेने हित ते तद्वित
 यथा नाजेरपत्य नाजेय तवइ तावक, ममइ मामक इत्यादिक समाप्त ते, अ
 व्ययीनाव प्रथम, तत्पुरुष बीजो, ६६ त्रीजो, बहुव्रीहि चोथो, कर्मधारय पाच
 मो, द्विगु ठो अने एकशेष सातमो, ए साते समाप्त जाणवा उपनगरं ग्राम
 ए अव्ययी नाव १ अर्हेतांचल्यानि अरिहतचेइयाणि ए तत्पुरुष २ ग्रामनरो
 नगर खेडकवड इत्यादि ६६ ३ बहुधन यस्य सवधुधन बहुधणो ए बहुव्रीहिधनीनं
 चतुष्टयल नीजोत्पल नीजुप्पल. एकर्मधारय. ५दशाना पुराणां समाहारो वशपुट, ६
 द्विगुइमाताचपिताचपितरो ए एकशेष ७एम समाप्त जाणवा सधिके० वे पद एकज
 मेजेते सधिकहीए यथा दधि इद दधीद, गुणाकार इत्यादि पदके० विनक्तिथते थाव
 ते पद कहीए तथा हेतु पचावयव अनुमाननो थग, तर्क, शास्त्र प्रसिद्ध योगिक त
 वेउ पदने योगे निष्पन्न हरिपेण, श्रीपेण, पद्मनाभ इत्यादि, उणादि अनेक प्रस
 यते पया. अतसातत्यगमने इतिधातु अतति गउतिइति आत्मा, अहीयां श्रौत
 दिक प्रत्ययते एणीपरे यौणादिक प्रत्यययकी अनेक शब्द नीपजेते किरिया नि
 हाणके० क्रियाविधि क्रियाए करी पद नीपजेते यथा पवतीतिपावक पचतीति
 पाचक इत्यादिक धातु ते नूसत्तापां पापाने प्रागथोपादाने ध्माशब्दाप्रिसत्तापाव
 इत्यादि अनेक धातुने. सर अकारादिक अथा ईई उऊ ऋऋ लल एए उंउं १

त्यादिक. विचक्ति० स्यादित्यादि वर्ण ते अक्षर क ख ग घ ङ च ठ ज ञ त्र
इत्यादिक व्यंजन ते वर्ण कहेवाय. एटले करी युक्तके० सहित तथा तिकटके० त्रि
कालविषय यतीत अनागत वर्तमान काल विषय वचन, यथाविधि बोलवुं. दसवि
हं पिसत्रं जह्नपणिय के० दश प्रकारनुं सत्य ते जेम पूर्वे जणवयसम्मय उवणा
इत्यादिक कहावे तेम कम्मुणाहोइके० अक्षर लखनादिक क्रिया करे ते
पण सत्य जाणवुं. एटले ए जाव. जेम वचन सत्य बोलवुं, तेम बीछुं हस्तादि
क कर्म पण सत्ये करवु. कोइ एम जाणशे जे में छुतुं बोलवानो नियम कीधो
ते पण लखवानो तथा मस्तक नयनादिक संज्ञानो नियम नथी कीधो एमन जा
णवु. जेम वचनसत्य तेम कर्म पण सत्यज करवुं. इत्यर्थः डुवालसहा विहोइनासा
के० जापाना वार जेद जाणवा. ते कोण ? तो के एक संस्कृत, बीजी प्राकृत,
त्रीजी सारशेनी, चौथी मागधी, पाचमी पंशाचिकी, ठही अपभ्रंशका. ए जापा
गद्य पद्य वेउ जेदे करतां जापाना वार जेद थाय. तथा वयणं पियहोइ सोलस
विहंके० वचन पण शोल प्रकारे जाणवुं ते शोल जेद कीथा ? ते ग्रंथांतरयी क
हीए ठैए. वयणतियं ३ लिंगतियं ३ कालतियं ३ तहपरोक्त पञ्चत्वं ११ उवणी
याइं चउक्कं १५ अक्षरं चैव १६ सोलसमं. अस्त्यर्थे एक वचन, द्विवचन अने बहु
वचन, वृद्धः घटः पटः ए एक वचन वृद्धौ, घटौ पटौ ए द्विवचन अने वृद्धाः
घटाः पटाः ए बहु वचन ए वचन त्रिक. पुरुष, स्त्री, नपुंसकलिंग, देवः नरः ए पु
लिंग. कुमारि, नदी, नगरी, गंगा यमुना ए स्त्री लिंग. कमलं, मुखं, नयनं, ए न
पुंसक; ए लिंगत्रिक ६. यतीत, अनागत, वर्तमान ए कालत्रिक ए. अकरोत् अ
चूत्, अपठत् ए यतीतकाल. करिष्यति, नविष्यति, पठिष्यति ए अनागत काल.
करोति, नवति, पठति ए वर्तमान काल, एवं ए परोक्त वचन ते ए कार्ये तेणे की
धुं इत्यादिक १० प्रत्यक्ष वचन ते ए एम करेवे इत्यादिक ११ उपनीत अपनीत
ते पहेलो गुण, पठी अवगुण. जेम, ए स्त्री सुशीलते पण कालीते. १२ अपनीत
उपनीत ते पहेलो अवगुण अने पठीगुण. जेम, ए पुरुष कुशीलते पण पंमितते.
१३ उपनीत उपनीत ते पहेलो गुण कहेवो अने पठी पण गुण कहेवो. यथा, ए स्त्री
रूपवतीते अने सुशीलते १४ अपनीत अपनीत वचन ते पहेलु वखोडवु अने
पठी पण वखोडवु. यथा, स्त्री कुरूपीते अने कुशीलते १५ अध्यात्म वचन ते है
यामा गोपवीने काइरु कहेवुं होय अने हैयामा होय तेज कहेवाय. यथा, कोइक
रूनो वेपारी वाणिजं रु, मांघु जाणी कोइक गामे रुलेवागयो. हवे तृपालागी. मनमां

जाणोते जे रूनीवात कोझे कहेवी नथी हवे ते वाणीयो पाणी पीवा कोझेने घरेणो
 त्या तेणे ते घरवाली स्त्रीने कसु के रू पा हवे ते स्त्री विचिहण ठे माटे जाणु जे एहे
 पाणी पीवुठे, थने एम कसु जे रू पा, माटे रू मोपु दीसेते पठी पोताना भरतारने
 कहीने रूपोते लेवराय्यु, त्या जगी ते स्त्रीए रूनावेपारी वाणियाने आगता थागता स्त्री
 नोजन करावी पठी विसर्जन कसो एथ्यात्म वचन कहीए १६ एहवा सर्व पूवाक
 प्रकार समजीने बोले ते सत्य जापा, थने फाझने तामे काझ कहे तो श्री वीतरान
 नी आझा नग करे एवके० एरीते अरिहत मणुनायके० अरिहते आझा करीते एम
 जाणी पूर्व कसु तेहवु सत्य बोलवु समिस्किपके० सम्यक्प्रकारे बुद्धि याजाची विना
 सी सजएण काजेवत्तवके० समयवत चारित्रिए अवसरी बोलवु इति गायार्थ ॥३॥

एमज आलावे आणदने ॥ जिनप्रतिमा नति दीसेरे ॥
 सप्तम अगना अर्थथी ॥ ते नमता मन हींसेरे ॥ शा० ॥४॥

अर्थ - एमज आलावे आणदने के० एज रीते जेम अचडने कसु तेम आण
 वने आलावे पण जिनप्रतिमानु नतिके० नमबु दीसेते सप्तम अगना अर्थथी
 के० ए सातमा अगनो अर्थ ठे एटले श्री उपासकदशागमध्ये आणद थावक
 जिनप्रतिमाने नम्याठे ते कारणथी ते के० जिनप्रतिमा नमता यकां मनहोते
 के० मन हपे इति गायार्थ ४ ते आणदनो आलावो श्री उपासकदशागमूत्र
 मध्येठे, ते जखीए ठेए ॥ नोखलु मे नते कण्ठ अक्षपनिश्चण अन्न उत्रियावा
 अन्नउत्रियदेवयाणिवा अन्नउत्रिए परिगहियाइ वा चेइयाइ वदित एवा नमतिव
 एवा पुत्रि अणालिनेण आलवित्त एवा सलवित्तएवा तेसि अक्षणवा पाणवा खाइमवा
 साइमवा वाठवा अणुपदाठवा नन्नछरायाजिउगेण गणानिउगेण बलानिउगेण दवा
 निउगेण गुरुनिगहेण वित्तिकतारेण कण्ठमे समणे निगगथे फासुए सणिसेण अक्ष
 ण पाण खाइम साइमेण वद पद्मिगाह कवल पाइपुठणेण पाडिहारिय पीठ फउ
 गसेस्ता सयारएण उंसह जेसलेण पडिलाने माणस्त विहरित्तएइ तिकहुएव एवा
 व अजिगाह अजिगिएहइ ॥ अस्यार्थे नोके० नही, खलुके० निधे, मेके० मुजन
 नतेके० हे जगवन्, कण्ठके० कपे एटले हे जगवन् मुजने नहीज कपे इतिना
 १ गु न रूपे १ ते कहेते अक्षपनिश्चण के० आजथी मोनीने, अन्नउत्रियावा
 २ ० अन्य तीर्थेप्रत्ये वाशब्द पढातर सूचकते अन्नउत्रियदेवयाणिवाके० अन्य ती
 थानाद ३ हरिहरादिक, अन्नउत्रिय परिगहियाइ वा चेइयाइके० अन्य तीर्थे प्र

ह्यां जे चैत्य जिनप्रतिमा एटलाप्रत्ये वंदितएवाके० वंदना करवी, नमंसित्तएवा
 के० नमस्कार करवो, पुर्वि अणालिनेणंके० आगलयी वगर बोलावे, आलविति
 एवाके० बोलाववुं. संजवित्तएवाके० वारंवार बोलाववुं. ए सर्व न कळपे. एम संबंध
 करवो. वली तेसिंके० तेहने, असणंवाके० अशन उदनादिक, पाणंवाके० पाणी
 झरूपानादिक, खाश्मंवाके० खादिम शुखडी प्रमुख, साश्मंवाके० तंबोल प्रमु
 ख, दाउंवाके० देवुं, अणुपदाउंवाके० वारंवार देवुं न कळपे, एम अर्हीयां पणजो
 दिए. पण एठ कारण टालीने न कळपे ते कहेंते. नन्नघके० एटला कारण विना, राया
 निउंगेणंके० नगरादिकनो स्वामि ते राजा कहिए, तेहनो अजिउंग ते शासन,
 एटले राजानी आणाए करतां दोष नही. कार्तिकेशोठनी परे १ गणानिउंगेणंके०
 लोकनो समुदाय ते गण कहिए. तेहनी आणाए. २ तथा वजानिउंगेणंके० वलवंत
 चोर परम ऐश्वर्यवंत ते पोताना आग्रहे करावे. ३ देवानिउंगेणंके० जैनप्रतिकुल
 कुड् देवता तेहनी आणाए. ४ गुरुनिगंहेणंके० गुरु ते माता, पिता, जर्ता,
 कलाचार्यादिक ते शाक्यादिकना जक्तिवंत मिप्याली होय तेहना आग्रहशी वंद
 नादि करवुं पडे; ते गुरुनिगंहेणं कहिए. ५ वित्तिकंतारेणंके० वृत्ति जे आजी
 बिका-तेहज कांतार जे जीप्म थटवी; तेहने एटले अन्यत्र आजीविकाने अजा
 वे मिप्यालीनी आजीविका होय; तेणे करी करवुं पडे ६ ए ठ ठंमीए पूर्वे कइया
 तेमने वंदनादिक करतां दोष न लागे. इतिजाव. ए न कळपे ते कइ. हवे कळपे
 ते कहेंते. कप्पश्मेके० मुजने कळपे. समणेनिगंयंके० जैन अमणनिग्रंथप्रत्ये
 अशन, १ पान, २ खादिम, ३ स्वादिम, ४ वचके० वच पडिहके० पमयो, पात्र कंव
 लके० उणांमय वस्त्र, पायपुत्रणेणंके० रजोहरण, पाडिहारिके० वावरीने पाठां
 थापवां. एहवां पीटके० वाजोव, फलकके० पाटला, सेंझाके० बसती, संयारएणं
 के० ठुणादिक संयारो. उंसह जेससेणंके० थापयने जेसजे करी पडिलान माण
 स्सके० पडिलानतां यकां विहरितके० विचरवुं. इति कट्टुके० एम करीने, एवं एवाक्यं
 के० एहवो ए तद्रूप अजिगहं अजिनिगहस्के० अजिग्रह ते जे. इत्यादिक पाठने.
 हवे टुंढक, ए थालावामां वांकु वाजेते, तेमने उत्तर वाजवा माटे आगती गा
 या कहेंते. ते टुंढक एम कहेंते जे परतीयां तेहना देवनी प्रतिमाने वंदयानी निपे
 थ करो; पण जिनप्रतिमाने वादी तो नथी. एम कहेंते. तेहने उत्तर दिए ते.
 परतीयां सुर तेहनी ॥ प्रतिमानी नति वारीरे ॥ नेणे मुनि
 जिनप्रतिमातणी ॥ वंदन नति निरवारीरे ॥ शाण ॥ ५ ॥

सपाविउकामे॥ एहवा पाठवे माटे सिद्ध स्थानक पाय्या ठो एम जिन प्रतिमाने
सिद्ध गण्या माटे जावतीर्यकरथी पण ए अपेक्षाए अधिकीवे, माटे लोकिक पूजा
झोपदीए नथी करी एतो विज्ञेये प्रत्यक्ष पाठ जणाय वे आख उपाडी छुए ते
खे बली कोइ कुमति एम कहेवे जे जिनघर ते अवधिजिननु घर एटले का
यक्षनु देहेरु हतु शामाटे जे अवधिजिन गाणाग मय्ये कह्यावे एम कहेवे ते
खोटु जे माटे अवधिजिन आगल कोइए शकस्तव नथी कथु इति

धर्म विनय अरिहतनो ॥ एम ए लोग वयारोरे ॥ सज
वे सर्वने जाणिए ॥ समकित शुद्ध आचारोरे ॥ शा० ॥ ११ ॥

अर्थ - धर्म विनय अरिहतनो एम ए लोगवयारोके० एम ए पूजा, अरिहत
नो लोकोपचार विनय धर्मवे, एम अन्वय करवो सजवे सर्वने जाणिए के० जे
हने जे सजवे तेहने ते जाणीए एटले जे साधु एणी पेरे करे, देश विरति एणी पेरे
करे अने समकित एणी पेरे करे, एम जेहने जेवो पाठ सजवे तेहने यद्यपि सूत्रको
न कह्यो होय तोय कहेवो समजवु जे जिनपूजा ते समकितनोज शुद्ध आचारवे,
पण मिथ्यात्वीनो आचार नथी इति गाथार्थ ॥ ११ ॥ ते उपर दृष्टात कहेवे

आणदनो विधि नवि कह्यो ॥ राय प्रदेशीने पाठेरे ॥ सज
व सर्व न मानशे ॥ बीटाशे तेह आठेरे ॥ शा० ॥ १२ ॥

अर्थ - आणदनो विधि नवि कह्यो के० सातमा अगमा आणदभावकना वि
धि कह्यो, तेरीते नथी कह्यो क्यहा नथी कह्यो? ते कहेवे राय प्रदेशीने पाठके०
रायपत्तेणीमा प्रदेशी राजाना पाठमा नथी कह्यो तेमाटे शु आणदे जेम प्रत समकि
त उचखां तेम प्रदेशीए शु नथी उचखा? तेमाटे जेने जे सजव होय ते मानना त
था, सजव सर्व न मानशेके० सधलो ए सजव नही माने, बीटाशे तेह आठके० त
यावे कर्म बीटाशे, एटले घणो ससार रजजशे तथा बली एहज सजव देखाड वे

पडिकमणादिक क्रम नही ॥ पाठे सप्तम अंगेरे ॥ पटम अणु
उगथी प्रकरणे ॥ सर्व कह्यो विधि रंगेरे ॥ शा० ॥ १३ ॥

अर्थ - पडिकमणादिक क्रम के० पडिकमणादिकनो अनुक्रम, ते पाठ सप्तम अ
ंग नही के० उपासक दशागमा पाठ नथी एटले ए जाव जे साधुने पडिम्मा
नो अनुक्रमतो थोडाएक श्री उत्तराध्ययन सामाचारी व्यवयनमा कहा वे, पण

आवरुने तो सातमा अंगमां आणंदादिकने कांइए वताव्यो नही; तेवारे आविक, प
डिकमणादिक कोण सूत्र उपर करे? तेमाटे ए नगुरांने उत्तर देवानुं ठेकाणुं नयी.
इहा शिष्ये पूठयुं के हे सामिन, तेवारे आवरु म्याथी करे ठे? तेहने करुणाए पाठो
जवाव कहेठे. पढमअणुउंगथी के० प्रथमानुयोग जे दृष्टिवादना चोथा नेदनो
प्रथम नेद, तेहमा थकी प्रकरणमां पूर्वाचार्ये सर्व विधि कह्यो ठे. रगेके० पर उ
पकारने रगे कह्यो ठे. यतः श्रीसमवायांगसूत्रे ॥ सेकिंत अणुउंगो अणुउंगे डुविहे
पन्नते तंजहा, मूल ॥ पढमाणुउंगेय गंमियाणुउंगेय ॥ इत्यादि. अर्थः-वारमा दृ
ष्टिवादना नेद पांचठे. एरु परिकर्म, बीजो सूत्र, त्रीजो पूर्वानुगत, चोथो अनुयो
ग, अने पांचमो चूलिका-तेमां चोथो अनुयोग ते डुविहे पन्नते के० ते वे प्रकारे
ठे. तेमां मूल प्रथमानुयोगमां घणी वातो सूत्रकारे लखी ठे, पण ते कहेतां
अंथ वधेठे माटे नयी कहेता. इति गायार्थ ॥ २३ ॥

हवे कोइक कहेठे जे प्रदेशी प्रमुखना अधिकारमां विजोपे वात कां न कही?
तेने उत्तर करेठे जे ए सिद्धांतनी शैलीजठे; ते उपर गाय्ता कहेठे.

किहां एक एक देशज ग्रहे ॥ किहां एक ग्रहे ते अशोपोरे ॥ किहां
एक क्रम उतक्रम ग्रहे ॥ ए श्रुतशैली विशेषोरे ॥ शा० ॥ २४ ॥

अर्थः-किहां एक एक देशज ग्रहे के० कोइक स्थानके तो वस्तुनो देशज एक
ग्रहे, जेम श्री जगवतीसूत्रमय्ये रथ मुसल संग्राम तथा महा शिलाकंटक संग्राम
म कह्यो, तेम, किहां एक ग्रहे ते अशोपो के० कोइक स्थानके समस्त ग्रहे, जेम
निरयावलीमध्ये एहज संग्राम विस्तारे कहा ठे. किहां एक क्रम के० कोइक
स्थानकनेविपे अनुक्रमे कहे. जेम पन्नवणा प्रमुखनेविपे धर्मास्तिकायादिक अनुक्रमे
मे कहा ठे. उतक्रम ग्रहे के० कोइक स्थानके पश्चानु पूर्वाए ग्रहे जेम कल्पसू
त्रनेविपे वीरस्वामिथकी कृष्णदेवजी लगे अधिकार कह्यो ए श्रुतशैली विशेषो
के० ए सिद्धांतनी शैली विशेषठे. यतः ॥ कवइदेसगगहणं कवइ विष्यंतिनिरवसेसा
इ उक्रमइ वइकमाइ सहाववसउ निरुत्ताइ ॥ १ ॥ इति कल्पनाय्ये सुगमा ॥ ए वातो
नजरमा राखे तो सूत्रनो खरो अर्थ थाय. ते देश प्रमुख सूत्र ग्रहा होय ते संपूर्ण
तो निर्युक्ति टीका प्रमुखमा पामीए. इति गायार्थ. ॥ २४ ॥ हवे उपसंहार करेठे.

शासननी जे प्रजावना ॥ ते समकितनो आचारोरे ॥ श्री जि
नपूजाए जे करे ॥ ते लहे सुजश चंद्रारोरे ॥ शा० ॥ २५ ॥

સપાવિઠંકામે॥ એહવા પાઠઠે માટે સિદ્ધ સ્થાનક પામ્યા ઠો એમ જિન પ્રતિમા
સિદ્ધ ગણ્યા માટે જાવતીર્થકરથી પણ એ અપેક્ષાએ અધિકીઠે, માટે લોકિક પૂ
ર્ણપદીએ નથી કરી એતો વિશેષે પ્રત્યક્ષ પાઠ જણાય ઠે આશ્વ ઝઘાઢી હુએ ન
યે વલી કોઈ કુમતિ એમ કહેઠે જે જિનધર તે અવિજિનનુ ધર એટલે ક
યદ્નુ વેહેરુ હતુ શામાટે જે અવિજિન ગણાગ મધ્યે કહ્યાઠે એમ કહે
ચોટુ જે માટે અવિજિન આગલ કોઈએ શક્તસવ નથી કહ્યુ ઇતિ

ધર્મ વિનય અરિહતનો ॥ એમ એ લોગ વયારોરે ॥ સજ
વે સર્વને જાણિએ ॥ સમકિત શુદ્ધ આચારોરે ॥ શા૦ ॥ ૫૧ ॥

અર્થ - ધર્મ વિનય અરિહતનો એમ એ લોગવયારોકે ૦ એમ એ પૂજા, અરિહ
ના જોકોપચાર વિનય ધર્મઠે, એમ અન્વય કરવો સજવે સર્વને જાણિએ કે ૦
હને જે સજવે તેહને તે જાણિએ એટલે જે સાધુ એળી પેરે કરે, વેશ વિરતિ એળી
કરે અને સમકિતી એળી પેરે કરે, એમ જેહને જેવો પાઠ સજવે તેહને યદ્યપિ સૂત્રા
ન રહ્યો હોય તોય કહેવો સમજયુ જે જિનપૂજા તે સમકિતનોજ શુદ્ધ આચાર
પણ મિષ્ટાત્વીનો આચાર નથી ઇતિ ગાયાર્થે ॥ ૫૧ ॥ તે ઉપર દ્રષ્ટાત કહે

આણદનો વિધિ નવિ કહ્યો ॥ રાય પ્રદેશીને પાઠેરે ॥ સજ
વ સર્વ ન માનશે ॥ વીંટાશે તેહ આઠેરે ॥ શા૦ ॥ ૫૨ ॥

અર્થ - આણદના વિધિ નવિ કહ્યો કે ૦ સાતમા અગમાં આણદધારકના વિ
ધિ રહ્યા, તેરીતે નથી રહ્યો ક્યહા નથી કહ્યો ? તે કહેઠે રાય પ્રદેશીને પાઠ
રાયપતેળીમા પ્રદેશી રાજાના પાઠમાં નથી રહ્યો તેમાટે શુ આણદ જમ પ્રત સમકિ
ત ઉચગ્યા તેમ પ્રદેશીએ શુ નથી ઉચગ્યા ? તેમાટે જેને જે સજવ હાય તે માનસા
યા નનર સર્વ ન માનશે ૦ સજવ એ સજવ નહી માને, વીંટાશે તેહ આઠેરે
આઠે કર્મે વીંટાશે, એટલે ઘણા સતાર રજ્જાશે તથા વઝી એહજ સજવ દગાડ

પટિકમણાદિક ક્રમ નહી ॥ પાઠે સત્તમ અગેરે ॥ પટમ અગ
ઉગયી પ્રકરણે ॥ મને કહ્યો વિધિ રંગેરે ॥ શા૦ ॥ ૫૩ ॥

અર્થ - પટિકમણાદિક ક્રમ કે ૦ પટિકમણાદિકના અનુક્રમ, તે પાઠ મનન ક
ને નહી કે ૦ ઉપામક દગાગમાં પાઠ નથી એટલે એ જાવ જ સાધુને પટિકમ
નો અનુક્રમતાં યાડાએક શ્રી ઉત્તરાધ્યયન સામાચારી અધ્યયનમા રહ્યા ૩, ૪

आवकने तो सातमा अंगमा आणंदादिऊने कांअ वताव्यो नही; तेवारे आविऊ, प
डिऊमणादिऊ कोण नूत्र उपर करे? तेमाटे ए नगुराने उत्तर देवानु ठेकाणुं नथी.
इहा शिष्ये पुठ्यु के हे स्वामिन, तेवारे आवक म्याथी करे ठे? तेहने करुणाए पाठो
जवाव कहेने. पढमअणुउंगथी के० प्रथमानुयोग जे दृष्टिवादना चोया जेदना
प्रथम जेद, तेदमां यकी प्रकरणमां पूर्वाचार्ये सर्वे विधि कहेयो ठे रगेके० पर उ
पकारने रगे कहेयो ठे. यतः श्रीसमवायागसूत्रे ॥ सेकिन अणुउंगो अणुउंगे डुविहे
पन्नते तजहा, मूज ॥ पढमाणुउंगेय गंदिपाणुउंगेय ॥ इत्यादि. अर्थः—वारमा दृ
ष्टिवादना जेद पाचठे. एक परिकर्म, बीजो सूत्र, त्रीजो पूर्वानुगत, चोयो अनुयो
ग, अने पांचमो चूजिका—तेमा चोयो अनुयोग ते डुविहे पन्नते के० ते वे प्रकारे
ठे. तेमां मूज प्रथमानुयोगमां घणी गतो सूत्रकारे लखी ठे, पण ते कहेतां
ग्रंथ बधेठे माटे नथी कहेता इति गायार्थे ॥ २३ ॥

हवे कोइऊ कहेशे जे प्रदेशी प्रमुखना अधिकारमां विशेषे वात कां न कही?
तेने उत्तर करेठे जे ए सिद्धांतनी शैलीजठे; ते उपर गाथा कहेठे.

किहां एक एक देशज ग्रहे ॥ किहां एक ग्रहे ते अशेषारे ॥ किहां
एक क्रम उत्क्रम ग्रहे ॥ ए श्रुतशैली विशेषारे ॥ शा० ॥ २४ ॥

अर्थ.—किहां एक एक देशज ग्रहे के० कोइऊ स्थानके तो वस्तुनो देशज एक
ग्रहे, जेम श्री जगवतीसूत्रमध्ये रय मुसल संग्राम तथा महा शिलाकंदक संग्राम
म कहेयो, तेम, किहां एक ग्रहे ते अशेषारे के० कोइऊ स्थानके समस्त ग्रहे, जेम
निरयावलीमध्ये एहज संग्राम विस्तारे कहेयो ठे. किहां एक क्रम के० कोइऊ
स्थानकनेविषे अनुक्रमे कहे. जेम पन्नवणा प्रमुखनेविषे धर्मास्तिकायादिक अनुक्रमे
मे कहेयो ठे. उत्क्रम ग्रहे के० कोइऊ स्थानके पश्चानु पूर्वीए ग्रहे. जेम कल्पसू
त्रनेविषे वीरस्वामियकी रूपजदेवजी लगे अधिकार कहेयो ए श्रुतशैली विशेषारे
के० ए सिद्धांतनी शैली विशेषठे. यतः ॥ कठइदेसगहणं कठइ धिष्यंतिनिरवसेसा
इ उक्कमइ वइक्कमाइ सहाववसउ निरुत्ताइ ॥ १ ॥ इति कल्पजाप्ये सुगमा ॥ ए वातो
नजरमां राखे तो सूत्रनो खरो अर्थ थाय. ते देशप्रमुख सूत्रे ग्रह्या होय ते संपूर्ण
तो निर्युक्ति टीका प्रमुखमां पामीए. इति गायार्थे. ॥ २४ ॥ हवे उपसंहार करेठे.

शासननी जे प्रजावना ॥ ते समकितनो आचारारे ॥ श्री जि
नपूजाए जे करे ॥ ते लहे सुजश नंदारारे ॥ शा० ॥ २५ ॥

सपाविडकामे॥ एहवा पाठवे माटे सिद्ध स्थानक पाम्या ठो एम जिन प्रतिमान
सिद्ध गल्या माटे जावतीर्थकरथी पण ए अपेक्षाए अधिकीठे, माटे लोकिक पूजा
झोपदीए नथी करी एतो विज्ञेपे प्रत्यक्ष पाठ जणाय ठे आख उघाडी छुए ते
खे बली कोइ कुमति एम कहेठे जे जिनघर ते अवधिजिननु घर एटले कोइ
यक्षनु देहेरु हतु शामाटे जे अवधिजिन गणग मध्ये कहाठे एम कहेठे त
खोटु जे माटे अवधिजिन आगल कोइए शक्रस्तव नथी कछु इति

धर्म विनय अरिहतनो ॥ एम ए लोग वयारोरे ॥ सज
वे सर्वने जाणिए ॥ समकित शुद्ध आचारोरे ॥ शा० ॥ ११ ॥

अर्थ - धर्म विनय अरिहतनो एम ए लोगवयारोके० एम ए पूजा, अरिहत
नो लोकोपचार विनय धर्मेठे, एम अन्वय करवो सजवे सर्वने जाणिए के० ज
हने जे सजवे तेहने ते जाणीए एटले जे साधु एणी पेरे करे, दश विरति एणी पेरे
करे अने समकित एणी पेरे करे, एम जेहने जेवो पाठ सजवे तेहने यद्यपि सुत्रां
न कहा होय तोय कहेवो समजतु जे जिनपूजा ते समकितनोज शुद्ध आचारोरे,
पण मिथ्यात्वीनो आचार नथी इति गाथार्थ ॥ ११ ॥ ते उपर दृष्टात कहे

आणदनो विधि नवि कहा ॥ राय प्रदेशीने पाठेरे ॥ सज
व सर्व न मानशे ॥ वांटाशे तेह आठेरे ॥ शा० ॥ १२ ॥

अर्थ - आणदनो विधि नवि कहा के० सातमा अगमा आणदश्रावकनो वि
धि कहा, तेरीते नथी कहा क्यहा नथी कहा ? ते कहेठे राय प्रदेशीने पाठके०
रायपसेणीमा प्रदेशी राजाना पाठमा नथी कहा तेमाटे शु आणवे जेम त समकित
त उचखां तेम प्रदेशीए शु नथी उचखा ? तेमाटे जेने जे सजव होय त मानवा त
या, सजव सर्व न मानशेके० सधलो ए सजव नही माने, वांटाशे तेह आठके० त
थाते कमें वांटाशे, एटले घणो ससार रफजशे तथा बली एहज सजव देखाइ ठे

पडिकमणादिक क्रम नही ॥ पाठे सप्तम अंगेरे ॥ पढम अणु
उगथी प्रकरणे ॥ सर्व कहा विधि रंगेरे ॥ शा० ॥ १३ ॥

अर्थ - पडिकमणादिक क्रम के० पडिकमणादिकनो अनुक्रम, ते पाठे सप्तम अ
ंगे नही के० उपासक दशांगमां पाठ नथी एटले ए जाव जे साधुने पडिकमणा
नो अनुक्रमतो थोडोएक श्री उत्तराध्ययन सामाचारी अध्ययनमा कहा ठे, पठ

आवकने तो सातमा अंगमां आणंगडिकने कांइए वताव्यो नही; तेवारे आविक, प
डिकमणादिक कोण सूत्र उपर करे? तेमाटे ए नगुरांने उत्तर देवानुं ठेकाणुं नयी.
इहां शिष्ये पूठयुं के हे स्वामिन, तेवारे आवक क्यांथी करे? तेहने करुणाए पाठो
जवाव कहेते. पढमअणुउंगथी के० प्रथमानुयोग जे दृष्टिवादना चोथा जेदना
प्रथम जेद, तेहमां यकी प्रकरणमां पूर्वाचार्ये सर्व विधि कहाये. रंगेके० पर उ
पकारने रंगे कहाये. यतः श्रीसमवायागसूत्रे ॥ सेकित अणुउंगो अणुउंगे डुविहे
पन्नते तंजहा, मूल ॥ पढमाणुउंगेय गंभियाणुउंगेय ॥ इत्यादि. अर्थः—वारमा दृ
ष्टिवादना जेद पांचवे. एक परिकर्म, बीजो सूत्र, त्रीजो पूर्वानुगत, चोथो अनुयो
ग, अने पांचमो चुलिका—तेमां चोथो अनुयोग ते डुविहे पन्नते के० ते वे प्रकारे
ठे. तेमां मूल प्रथमानुयोगमां यणी वातो सूत्रकारे लखी ठे, पण ते कहेतां
ग्रंथ वधेते माटे नयी कहेता. इति गायार्थ ॥ १३ ॥

हवे कोइक कहेते जे प्रदेशी प्रमुखना अधिकारमां विगोपे वात कां न कही?
तेने उत्तर करेते जे ए सिद्धांतनी शैलीजते; ते उपर गाथा कहेते.

किहां एक एक देशज ग्रहे ॥ किहां एक ग्रहे ते अशोपोरे ॥ किहां
एक क्रम उत्क्रम ग्रहे ॥ ए श्रुतशैली विशेषोरे ॥ शा० ॥ १४ ॥

अर्थः—किहां एक एक देशज ग्रहे के० कोइक स्थानके तो वस्तुनो देशज एक
ग्रहे, जेम श्री जगवतीसूत्रमध्ये रय मुसल संग्राम तथा महा शिजाकंदक संग्रा
म कहाये, तेम, किहां एक ग्रहे ते अशोपो के० कोइक स्थानके समस्त ग्रहे, जेम
निरयावलीमध्ये एहज संग्राम विस्तारे कहाये. किहां एक क्रम के० कोइक
स्थानकनेविषे अनुक्रमे कहे जेम पन्नवणा प्रमुखनेविषे धर्मास्तिकायादिक अनुक्र
मे कहाये. उत्क्रम ग्रहे के० कोइक स्थानके पश्चानु पूर्वाए ग्रहे. जेम कल्पसू
त्रनेविषे वीरस्वामिथकी रुषजदेवजी लगे अधिकार कहाये. ए श्रुतशैली विशेषो
के० ए सिद्धांतनी शैली विशेषठे. यतः ॥ कछइदेसगगहनं कछइ विषंतिनिरवसेसा
५ उक्रम५ वइक्रमाइ सद्भाववसउ निस्चाइ ॥ १ ॥ इति कल्पनाप्ये सुगमा ॥ ए वातो
नजरमां राखे तो सूत्रनो खरो अर्थ थाय. ते देश प्रमुख सूत्रे ग्रहा होय ते संपूर्ण
तो निर्युक्ति टीका प्रमुखमां पामीए. इति गायार्थ ॥ १४ ॥ हवे उपसंहार करेते.

शासननी जे प्रभावना ॥ ते समकितनो आचारोरे ॥ श्री जि
नपूजाए जे करे ॥ ते लहे सुजश जंघारोरे ॥ शा० ॥ १५ ॥

અર્થ - શાસનની કે० જિનશાસનની, જે પ્રજાવના કે० શાસન વજલુ વેસાડ
 નુ, જે દેહી લોક પ્રશસા કરે, તે સમક્તિનો આચારો કે० તે સમક્તિનો આચાર
 રહે યત ॥ શ્રીચત્તરાધ્યયન અઠાવીશમે અધ્યયને છે ॥ નિસ્સક્રિય નિક્કલિય નિર્વિતિ
 ગિત્તા અમૂઢ દિઘીય વગૂઢ ચિરી કરણે, વઘણ પનાવણે અષ્ટ ॥ અર્થ - નિસ્સક્રિય ૦
 દેશથી સરેથી શક્તા ન કરવી ૧ નિક્કલિય કે० અન્યદર્શનની વાઙ્મા ન કરવી ૨ નિર્વિ
 તિગિત્તા કે० ફક્તનો સદેહ ન રાખવો અથવા મલ મલીન ગાત્રદેહીને સાધુની
 હુગત્રા ન કરવી ૩ અમૂઢદિઘીય કે० કુદર્શનીના વિદ્યા ચમત્કાર વેલે તોપણ
 જિનશાસન ઠૂડુ જાણે પણ મતિમૂઢ ન થાય ૪ એ ચારે શ્રદ્ધારૂપ અતરથાવા
 ઝે. હવે વાહ્યક્રિયારૂપ ચાર આચાર કહેઠે યવવૂઢકે० પ્રશસા કરીને ગુણત
 ના તે તે ગુણનુ વગરુ ૫ ચિરીકરણકે० ધર્માનુષ્ઠાનમાં સીધાતાને ધિર કરા
 ૬ રાતસમ્યકે० સાગર્મિકોને જાતપ્રમુખે યચિત પ્રતિપત્તિનુ કરવુ ૭ પનાવ
 ણાકે० જેયહી જિનશાસનની વચ્ચતિ થાય એવી ચેષ્ટાએ વર્તવુ ૮ તેમણે પ્રનાવ
 ના તે સમક્તિનો આવમો આચારઢે તે શ્રીજિનપૂજા જે કરે કે० શ્રીજિનેશ્વરની
 પૂજા જે પ્રાણી શાસનની વચ્ચતિ કરે, તે ઠાઢે સુજશ નમારો કે० તે પ્રાણી પૂ
 જા કરીરે શાસનની પ્રનાવનાનો કરણહાર જાનો જશનો નમાર પામે એઢને પૂજા
 તોર્યે પાત્રા, સર ઠાઢે શાસનની પ્રનાવના થાયઢે એમ દેહાડધુ. તથા જશ એ
 પાતાનુ નામ પણ ઋણ સૂચ્યુ ઇતિ પચરિશતમી ગાથાથે ॥ ૨૫ ॥ એમ પ્રીત
 ઢાન નવૃણ યથા યથાપ્રય ૫ ૧ અદ્ધર ૧ દસરે યથાપ્રય મનીને ૧ ૫ ૨ ૪ અદ્ધર-૧ ૦
 હવે ચાયા ઢાન રહેઢે તેઢને પૂરે ઢાનસાથે એ સથથ છે, જ પ્રીત ઢાનમાં
 પૂજાના અરિફાર રહ્યા હવે તે કુમતિ, પૂજામાં હિસા માને છે, તેઢને જગત્ ૧૨
 ચોયા ઢાન રહેઢે એ સરે ચાયા ચાયા ઢાન તેઢની એ પ્રથમ ગાથા રહ્ય

॥ ઢાન ચોયા ॥ ઠાઢિયા મુનિવર બન ધન તમ અવતાર એ વશી ॥
 રોઢ કહે જિન પૂજતાની ॥ જે પટકાય આરજ ॥ તે
 જેન આરક આચરે જી ॥ સમક્તિમા ચિરચર ॥ સુર
 ઢાયક તોગી આણા મુજ મુપ્રમાણ ॥ ટેક ॥ ૧ ॥

અર્થ - રોઢ કહે જિન પૂજનારે ૧ ઠાઢ તો ટુટીયા એમ રહ્ય જે પરમેશ્વરની
 પૂજા કરતા યદા જે પટકાય આરજ ૧ ૦ ઠાપની જે હિસા થાય ૩, તહ ૧
 ૧૨, જેન આરક આચરે ૧ આરક કેમકરે ૧ સમક્તિમાં ચિરચર ૦ સમક્તિ

वीरस्तुतिरूप हुंडिनुं स्तवन.

दृढ ने ते श्रावक ठ कायनी हिंसानो हेतु जे जिनपूजा ते, धर्मवान्ते केम करे
प्रथम गायार्थ. सुखदायकके० हे सुखदायक, सुखना देणहार, तोरीयाणाके०
री आझा ते, मुज सुप्रमाणके० महारे प्रमाण ठे. अथवा प्रभुजीनी स्तवन
करेज ठे माटे प्रभुजीने कहे ठे जे सुखदाइ जे तमारी आझा ते, मारे प्रमाण
एटले ए नाव जे तमारी आझा ते प्रमाणठे, पण कुयुक्ति करवी ते प्रमाण न
हवे उत्तर वाले ठे.

तेहने कहीए जतना नक्ति ॥ किरियामां नहीं दोष ॥ पडिकमणे
मुनिदान विहारे ॥ नहींतो होय तस पोष ॥ सु० ॥ १ ॥

अर्थ:- तेहने कहीए के० जे पूजामां हिंता बतावे ठे तेहने कहीए, हुं क
हीए? ते कहेठे. जतना नक्ति के० एक जतना, बीजी नक्ति, किरियामाके०
जे क्रियामां होय एटले जे क्रियामां जतना तथा नक्ति होय; नहि दोष के० ते
क्रियामां दोष नथी. तथा कदाचित् तेहमां पण हिंता कहीने दोष देखाडीए तो
पडिकमणे के० पडिकमणामां, मुनिदान के० मुनिने दान देतां, विहारे के० मुनि
ने विहार करतां, नहींतो के० जतना नक्तिए पण करतां दोष कहीए तो; होय
तस पोष के० ते प्रतिक्रमण प्रमुखमां पण हिंसानी पुष्टि यागे. एटले ए नाव
जे, प्रतिक्रमण करतां उव वेस करतां वायुकाय हणाय, मुनि दानमां पण उन्ही
वाफ नीकजे. तथा दान देवा उवतां पण जीवयात थाय, वजी मुनिने विहार क
रता पण पृथ्वी, पाणी वायु, वनस्पति वजी तस वैश्यादिकनो पण बात थाय;
ते माटे ए पण न करवां; एम कहेवुं पडगे. तेमाटे जतना नक्तिए क्रियामां दोष नथी.
हवे ते उपर इत्यांत देखाडेठे.

साहमी ववजल परिक्रिय पोसह ॥ जगवइयंग प्रसिद्ध ॥ घर
निर्वाह चरण लिए तेहनां ॥ ज्ञातामांहे हरि कीध ॥ सु० ॥ ३ ॥

अर्थ - साहमी ववजलके० साधार्मिकनां वात्सल्य कखां, तथा पक्रिय पोसह
पास्कीनो पोसो कखां ए अर्थें सूचव्यो. एहवां शंख पुष्कलीनो अधिकार न
यंग प्रसिद्धके० श्री जगवतीसुत्रमा प्रसिद्धे. तथाच तत्पाठः ॥ तएणं ते तं
णोवातए एवंयासीतुम्हेणं देवाणुप्पिया विउलं असणं पाणं खाइमं ताइमं
गवेह तएणं अम्हे विउलं असण पाण खाइमं ताइमं आताएमाणा वित्ताए

माणा परिजाएमाणा परिचुजेमाणा पत्तिकं पोसह पडिजागरमाणा विहरिस्तामि
 इति जगवतीसूत्रे शतक वारमे उद्देशे पहेले ॥ अर्थ तएणाके० सावडीनगरां
 वाहेर वीरस्वामि समोसखा, त्यां शख श्रावक प्रमुख घणा श्रावक, वेशना सान
 नजीने पाठा घरजणी आवे ठे तेवारे, से सखेके० ते शख श्रावक, समणोवासर
 के० बीजा श्रमणोपासकांने, एववयासीके० एम कहेठे तुम्हेण देवाणुप्पिया
 के० हे देवाणुप्पिय, तमे, विठलके० विपुल अशनादिक, उवस्कडावेहके० रयावो
 तएणथम्हेके० तेवारे आपण, विठल असण इत्यादिक सुगम ठे तेदने यासा
 न करतां थकां थोडु खावु, घणु तजवु, ते आस्वाद कहीए, शेजडोनी पेरे, तथा
 रिताएमाणाके० विशेषे स्वाद करतां खजूर प्रमुखनी पेरे घणु खातां थोडु काडी
 नाखतां, परिजाएमाणाके० अन्योन्य देतां, परिचुजेमाणाके० अन्नादिकनी पेरे
 सर्वे यावरता पाखीसवधी पोसह पडिजागरमाणाके० पाजता थका, विहरिस्तामि
 के० विहरण इति एम उराव करीने पडे वधते परिणामे पेरे जइ शखेतो निरा
 हार पोसह कथां ते सुदकुजागरिका एम जगवते बखाण्यो तेमाटे बीजा आ
 ररुना पत्तिक पोसह वखोड्या न कहीए जेम धना अणुगारनो तप बखाण्यो
 एटले बीजा अणुगारनो तप बखोडयो न कहीए जिनशासनमां सर्वे करणी शक्ति
 प्रमाणे नेवेठे, ते माटे ए साहमियजल करतां हिता तमारे लेवे यइ जोइए, पण
 जतना तथा नकि दोष त्यां दोष न लागे एम मानीए तो सूत्रमां समु लागे तथा
 यणी परनिवांइ चरण जिए तेदनाके० जे चारित्र लीए तेना घरना निवाइ, हरि
 रीरुके० रुने रुखोत्रे ते ज्ञातामाहेके० ज्ञाता सूत्रमध्ये रुचुने तेहिता, रुतन रुम
 नही लागे? अहीवा तो नतना पण नथी तथाच ज्ञातासूत्र ॥ तएण से कएहं राहु
 रे यायमा पुनेण एउ पुनेममाणे कोरुवियपुरिते सदावेइत्ता वेइत्ता प्य वयासी गणुहण
 देवाणुप्पिया वारउइए नयरीए सिगाउ गतिगजाव पदसुद्धिग्वधरगया मइयामइया
 मदेण अगोमेमाणा उगोसण करेह एउ सनु देवाणुप्पिया यायमापुने ससार नगइ
 गो नीएनग्न मरणाण इउइ थरदुर्लण थरिठनेमिस्स थंतिए मुने नरिता पवइवर
 नोमवु देवाणुप्पिया रायाग उरायाग उगीग कुमाराग ईसराग तनरराहानि
 य नेठि मेणाउइ सवरादेरा यायमापुन पवपतमणु पवपति तस्सण कन्द यासुअथ
 पुजाणइ पञ्चावरत्तमा मियसेन्नितणाइ जोगमेम उटमाण पडिउइइति यासण गम
 इ जाय थामेनि तएण यायमापुनस्म अणुराणण पुरिससइस्स शिम्भनणानिनुइ
 प्दाप मज्जनंस्म विनूनिप पनेय पनेय पुरिससइस्सयादिणी सुसिययासु उरुइ सना

वीरस्तुतिरूप हुंडीनुं स्तवन.

णं मित्तणाइ परिबुंमं यावच्चापुत्तस्स अंतियं पाउत्तयं तएणं कएहेवासुदेवे
 सहस्समंतियं पाउत्तयमाणं पात्तइ कोमं वियपुरित्ते सदावेइ सदावेइत्ता ए
 सी जहामेहस्सण्णिकमणान्तिसेउ तहेव सेयापीएहि एहावेइ जाव अरहाउ अ
 नेमिस्स उताइत्तं पमागाइ पमागं पात्तेइ विज्जाहरचारणो जाव पात्तिता सी
 पच्चास्सइ तएणं कन्हेवासुदेवे यावच्चापुत्तं पुरउ काउं जेणेव अरहा अरिहने
 स्सवं तंचेवइ ॥ इति ज्ञाता सूत्रे अथ्ययन पांचमे ॥ अस्यायः तएणं ते कन्हेवा
 देवेके० तेवारे ते रुज्जवासुदेव, यावच्चापुत्तेणं एवं बुत्तेसमाणेके० यावच्चापुत्ते ए
 कहे थके एट्ठे रुज्जने यावच्चापुत्ते कयु; जे मरणथी रखवाजो तो रुहुं एम कहे
 थके कोमं विय पुरित्ते सदावेइके० कौटं विक पुरुपने वोलावे. वोलावीने एवं वयाली
 के० एम कहे. गव्वहणं देवाणुप्पियाके० हे देवानुप्रिय, जाउ. वारवइ एनयरीएके०
 धारकांनगरीनेविपे, सियाडगति गजाव पहेत्तुके० तीगोडाने आकारे मार्ग, एम
 त्रिक चोक मार्ग. यावत् राजपंथनेविपे, हठिखंथवरगयाके० हाथीना स्कंधने
 विपे वेसीने, महया सदेणके० मोटे शब्देकरी, घोसमाणके० घोसणो करता,
 उग्यात्तणं करेहके० उद्योयणा करो एट्ठे लोक्कने एम जणावो. एवं खलु देवाणुप्पि
 याके० हे देवानुप्रियो, एवीरीते यावच्चापुत्ते स्तंतार नवच्चिगोके० यावच्चापुत्र
 संतारना नयथी उदेग पान्यात्रे. नीए जन्म मरणणंके० जन्म मरणथी वीही
 न्यात्रे. इउइ अरहत्तणं अरिहनेमिस्स अंतिएके० अरिहनेमि अरिहंतने पात्ते, इ
 वे वे. मुंने नवित्ता पव्वइत्तएके० मुंन यइने प्रवक्का जेवाने, तजो खलु देवाणुप्पिया
 के० हे देवानुप्रिय, जे कोइ रायावा छुवरायाके० राजा थयवा छुवराज, वेवीवा
 ज, कोमं वियके० कुटुंबना त्थामि, सेठी सेणावइके० गेठ सेनापति, सउवाहेवा
 तार्यवाह, यावच्चापुत्तं पव्वय तमणुपव्वयतिके० यावच्चापुत्र दीक्षा जेताने प
 हे दीक्षा जीए, एट्ठे यावच्चापुत्र ताये दीक्षा जीए, तस्सणं कन्हेवासुदेवे थणु
 इके० तेहने रुज्जवासुदेव थाइआ थापेउ. पउाके० ते राजा, दीक्षा जीए
 पव्ववाहे, आउरस्तावियके० आउर जे वनाडिकने थजावे इ. खी इगो, सेके०
 मित्तणाइके० मित्र ज्ञाति एट्ठे पोतात्तवंथी परिजनने, जोग त्वंमं वटमाण
 गे कम वर्तमान वहेगो. एट्ठे जेहनीपात्ते नही होय तेहने थापगो; ते
 हीए; अने जेहनी पात्ते हगो तेहने पाजगो तेहने देम रुहीए, ते योग
 मं वर्तमानकाजे जेम पटगो तेम राजा रुज्ज करगो. एट्ठे ए जाव जे जे

कोइ थावच्चापुत्रसाथे दीक्षा ले तेहने पठवाडे तेना घरना निर्वाहनी चिता रु
 झ करशे-ते थटकावे कोइ रहेशो नही इतिजाव घोसण घोसेहके० धारणाको
 जावघोसेइके० ते कौटविक पुरुष तेमज उद्घोषणा करे तएण थावच्चापुत्रस्त
 अणुराएणके० थावच्चापुत्रने रागे, पुरिससहस्सके० एक हजार पुरुषे, शिखमणा
 निमुहेके० दीक्षा लेवा सन्मुख थया एहायके० स्नानप्रमुख करी, सवालकार निनु
 सियेके० सर्व अलकारे शोजित थइ, पत्तेयं पत्तेयके० प्रत्येके निन्न निन्न, पुरिस्तद
 स्त बाहिणीसु सिवियासुके० हजार पुरुष उपाडे एवी शिविकाने विपे, डूढ स
 माणके० वेठा थका, मिचणाइ परिचुम्के० मित्र ज्ञाते परिवद्या, थावच्चापुत्रस्त थ
 तियं पाठप्रपके० थावच्चापुत्रने समीपे प्रगट थाय एटले थावच्चा पुत्रन पाने
 थावे तएण कन्देवासुदेवे पुरिस सहस्समतिप पाठप्रवमाण पातइके० ते रुद्र
 वासुदेव, हजार पुरुष थाव्या देखे कोमविय पुरिसे सदावेइके० कौटविकपुरुष
 ने बोलावे बोलावीने एववयासीके० एम कहे जहामेहस्स शिखमणानितउ
 के० जेम मेघकुमारनो नि क्रमणानिपेक ते दीक्षा लेवानो अजिपेक कखा, तदे
 वके० तेमज, सेयापीएहिके० श्वेत पीला एटले कनक रूपाने कजशेकरी, एहावे
 तिके० नवरावे, जाव अरहउ अरिछनेमिस्स उचाइउत्त पडागाइ पडाग पातइके०
 अर्हायां यावत् अरिहा अरिछनेमिना उत्राति उत्र पताका देखे, विष्णाहर चारणे
 जाव पासिचाक० विद्याधर चारण जूनक देवता आकाश थकी उतरता देवनि
 सीयाउपचारुहइके० शिविका थकी उतरे तएण कएहे वासुदेवे के० तेवारे रुद्र
 वासुदेव, थावच्चापुत्र पुरउकाकके० थावच्चा पुत्रने आगले करीने, जेपोव अरहाअ
 रिछनेमिके० ज्या अरिहा अरिछनेमिठे, सबतचेवके० वाकी सर्व मेघ कुमारनी परे
 कहेउ अर्हायां रुद्र महाराजे लोकनां घर निर्वाह कखा, तेमां हिंसा जाग क
 नही? ते विचारजो इतितृतीय गायार्थ ॥ ३ ॥

कुणिक राय उदायन कीधा ॥ वंदन मह सुविवेक ॥ एहाया
 कय वलि कम्मा कहिया ॥ तुगीय श्राद्ध अनेक ॥ सु० ॥ ४ ॥

अर्थ - वली कुणिकराय के० कुणिकराजाए, वदनमह के० घणे आमजो
 वांदवाना महोष्ठव कखा एटले प्रभुजीने सामझ्यां कखा, ते श्री उववाइसूत्रमां
 विस्तार घणो ठे, ते लखता ग्रथ घणो वधे माटे लखता नथी वली उदायन
 के० उदाइ राजाए पण सामझ्या कखा ते श्री जगवतीसूत्रमां शतक तेरमे ठे

शे ठेके अधिकार ठे. तथाच तत्पाठः ॥ तएणं उदायणे राया इमीते कहाए ज
 ष्ठे समणे ह्छतुष्ठ कोमंविपपुरिते सदावेति सदावेतिचा एवंवयासी खिप्पामेव
 नो देवाणुप्पिया वीत नयं नगर मञ्जितर वाहिरियं जहा कोणीउ उववाईए
 जावपक्ख वासेइ ॥ अस्थायीः तएण उदायणेरायाके० तेवारे उदाइराजाए, इ
 मीते कहाए ज-६ठे समणे के० वीरस्वामिने आव्यानी कथा पामे थके, ह्छतु
 ठके० हर्ष पामे. संतोष पामे. कोमंविपपुरिते सदावेइके० कौटंविपपुरपने वो
 लावे. बोलावीने, एवं वयासी के० एम कहे. खिप्पामेव नो देवाणुप्पियाके० नो
 देवानुप्रिय, शीघ्र-वीतनयं नयर मञ्जितर वाहिरियके० ए वीतनयनगर, मध्ये त
 या बाहेर शणागारो. इत्यादिक. जहा कोणिउ उववाईए के० जेम कुणिक राजा,
 उववाइ सूत्रमा कहा ठे तेम कहेबुं. जाव पञ्जुवासेइ के० यावत् प्रभुजीनी सेवा
 करे. एम कूणिकने, उदाइने, सामईयामां हिंसा लागे के नही? ते विचारजो.
 तथा एहाया कय वलिकम्माके० कल्याणे वलिकर्म पूजाकर्म जेणे एहवा तुगीय
 आ-६ अनेक के० तुगीया नगरीना अनेक श्रावक बखाएठा ठे. ते जगवतीसूत्रना
 शतक बीजे उदेइो पांचमे ठे; ते श्रावक पूजा करे ते अरिहंत विना बीजा कोण देव
 नी करे? ते विचारजो जी. तथा वलिकर्म ते पूजाज ठे. शामाटे जे ज्ञातासूत्र मध्ये॥
 तएणं मल्ली विदेह वर रायकन्ना एहाया जाव पायडित्ता सद्वांलंकार विजुत्तिया
 बहू दिखुळाहिं जाव परिखित्ता ॥ अहिंयां वे वार सरखो पाठ ठे; ते माटे म
 छिए कय वलिकम्मा के० वे वार देव पूजा करी अण्णणो पडिमं कारेइ के० पो
 तानी प्रतिमा जरावी. वली नित्य आहार कवल मूक्यो. तेहमां पण जीवनी उ
 त्पत्ति थाय. पण ते हिंसामा नही. वली यतिना पडिकमणसूत्रमाहे ॥ मंनि पा
 ढुडिआए वजि पाढुडिआए ॥ ए पाठठे. मंनिपाढुडिआए के० चीखारीने माटे डा
 कणीमाहे धान धाल्युं ते लेबुं नही. वलिपाढुडिआए के० नैवेद्यनुं धान बहोरुं
 नही. अजाणतां बहोरी खायुं तो ॥ मित्रामि डुक्कनं ॥ वली नाममाला मध्ये-पू
 जार्हणा सपर्याचा उपहार वलीतमो ॥ एम महा निशीथ आवश्यक निर्युक्ति
 मध्ये पण वलि ते नैवेद्य ठे. वास्तुक शास्त्रनेविपे पण तथा ज्योतिषशास्त्रे घर दे
 वतानी पूजा करीने नूतने वलि देइने पेसबुं कसु ठे. यतः ॥ गृह प्रवेशं सुविनीत
 वेपः सौम्यायने वासर पूर्वजागे कुर्याद्विधायालय देवतार्चा कयाणजू नूतवजिकि
 यांच ॥ १ ॥ एम अनेक ठामे वजि शब्दे नैवेद्य पूजा ठे. इति त्र्यं गाथायै ॥ ४॥
 हवे ए क्रिया ते समकितनी करणीठे ते कहेठे.

॥ समकित संवरनी ते किरिया ॥ तेम जिनपूजा उदार ॥ हिंसा
होय तो अरथ दंभमां ॥ कहे नही तेह विचार ॥ सु० ॥ ५ ॥

अर्थ—समकित संवरनी ते किरियाके ० ए समकित नामे संवर, तेहनी क्रिया
ठे जे माटे श्रीगणगनेविषे ठाणे पाचमे कसु ठे ॥ पंचसंवरदारा पत्रना तंजहा सम
त्त १ विरई २ अपमादो ३ अकसायया ४ अयोगया ५ इत्यर्थ पंचसंवर द्वार कखा
समकित ते संवर कहीए एम विरति तथा अप्रमादीपणु तथा अकसायीपणु त
था अयोगीपणु तेहमा साहमीवञ्जल तथा घर निर्वाह चारित्र जीए तेहना,
तथा सामेया कखा ए सर्व समकित संवरनी करणीठे तेम जिनपूजा उदारक
चदारपणे जिनपूजा करवी, ते पण समकित संवरनी करणीठे एहमा हिंसा नही.
एहमा एम पण कहेवाणु जे समकित देवताठे ते समकित संवरना धणी ठे
तेहने अधर्मी केम कहीए? तथा देवतानी करणी अधर्ममां कहीए तो देवता,
तीर्थकरने, साधुने थने श्रावकने कोइक परीसह करे, कोइक सेवा करे, ते देव
फल केवा होय? वली कोइक शिष्य देवता थयो होय ते गुरुने चारित्रयी पंडि
वाइ देखीने गुरुने ठेकाणे थाणे तेहने अधर्मी केम कहीए? तथा गुरुए कान कखा
होय ते तमारे मते देवता थयो न जोइए शामाटे जे देवतामा वे जातीठे सम
कित तथा मिथ्यात्वी तेमा जो समकित थाय तो सूरियाजनीपरे जिनप्रतिमा पूजे,
थने मिथ्यात्वी कहेता तमारी जीन चाले नही मनुष्य पण थाय नही शामाट ने
तमे तमारा गुरुने चारित्रिया मानोठो, ते मरीने मनुष्य थाय नही. सिद्धिपण
पंचमकालमाहे दमणा बरे नही माटे अमने सदेहठे जे, तमारा गुरु मरीने केइ
गतिए जाय? वली तमारा गुरुए काल कखो तेहने तमे केम वदना करोठो? त
समजावजो. ते माटे देवताने अधर्मी न कहेवाय वली उत्तराध्ययने हरिकठी
अणगारनु जहे वैयावञ्ज कसु, ब्राह्मणोने लोहि वमता कखा, तेहने हिंसा वा
प लाग्यो के नही? तथा सूत्रकारे तो वैयावञ्ज कही बोलाव्यु ॥ जखादु वया प
डिप करेति ॥ इति पाठात् ते वैयावञ्जना करणहारने अधर्मी केम कहेवाय?
तथा वली ज्ञातामाहे पोटिजाए तेतलीपुत्र समजाव्यो तथा वली सौधमेंडे जगवतन
थवग्रह थाज्ञाकरी, ते धर्म कहीएके अधर्म कहीए? वली लोकातिक देव, प्रखनी
प्रतिबोधवा थावे ते अधर्ममां केम गणाय? इत्यादि शु शु लखीए? ए प्रसंगे सधु
दवे वली पूजामाहे हिंसा कहेठे, तेहने पूठीए जे ज्ञातासूत्रमध्ये सुनुदिया

वीरस्तुतिरूप ढुंडीनुं स्तवन.

न, राजाने प्रतिबोधवा निमित्ते खाइतुं पाणी लाव्या; ते हिंसायइ के नह
विचारजो. तथा जंबूद्वीप पन्नतीमांहे प्रजुजीनो जन्मानिपेक वर्णव्योठे; ते त
इतरखा पाणीना प्रवाह चाव्या; तेहमां पृथ्वी, पाणी, तेउ, वाउ, वनस्पत
सकायमां केइ काय उगरी हरो? तो पण परमेश्वरनो जन्मानिपेक ते हिं
कहेवाय नक्तिप्रवलठे माटे. तेम पूजामां पण हिंसा न गणवी. एटलाज म
प्रभव्याकरणमध्ये दयानां नाम कहांठे. तेहमां पूजाप्रमुखना नाम कहा
ते पूजा ते दया कहीठे; पण हिंसाना नाममां पूजा नथी. इत्यादिक घणी च
ठे. केटली जखाय? आत्मार्यां होतो मध्यस्थ यइने जोज्यो. हिंसा होय तोके
जिनपूजामां हिंसा होय तो, अर्थ दंममां कहे नही तेह विचारके० श्री सृज
डांगसूत्रना बीजा श्रुतस्कंधना बीजा अभ्ययनमां तेर किया चालीठे तेमां प्रथम थ
छादंमेके० अर्थे, प्रयोजने हिंसा करे ते अर्थदंम कहीए. जो पूजा करतां हिंसा
होय तो अर्थदंममा पूजा कहे नही. अने न कही तेवारे जाणीए ठैए जे पूजा
मां हिंसा नथी इति पंचम गाथार्थ ॥ ५ ॥
हवे कोइकना मनमा एम आवे जे अर्थदंममां पूजानो अधिकार नथी आव्यो
माटे नथी कह्यो. तेहने उत्तरदिए ठे.

नाग नूत जद्दादिक हेते ॥ पूजा हिंसा उत्त ॥ सूगडां
गमां नवि, जिन हेते ॥ बोले जै होए जुत्त ॥ सु० ॥ ६ ॥
अर्थे.—नाग नूत जद्दादिक हेतेके० नागने हेते नूतने हेते, जद्दने हेते, पूजा हिंसा
उत्त के० पूजा ते हिंसा कहीठे. सूगडांगमां के० सूगडांगमध्ये, नवि जिन हेते के०
जिनेश्वरने हेते पूजा ते नथी कही. एटले ए नावजे ते सूगडांगमध्ये अर्थदंममां
गादिकनी पूजा ते हिंसामा गणीठे; पण जिननी पूजा नथी गणी, ते माटे पू
नो अधिकार कह्यो. अने जिनपूजा शे न कही? ते कहेठे—बोले जे होए छुत्तके०
मा जे छुत्त होय तेहज बोले, अशुक्ति न बोले. तथा उलटा सिद्धांतमां चैत्य
तेसव चाव्याठे ॥ चैत्यमहेराइवा ॥ इत्यादिक आचारांग प्रथम श्रुतस्कंध प्र
अभ्ययन प्रथम उद्देशेठे. एम जमाली प्रमुखने अधिकारे एवा गाम गाम पावठे.
पण उववाइसूत्रमध्ये जंपानगरी वर्णववाने अधिकारे, पाडे पाडे कहांठे,
गामे गामे नगरीजनो वर्णव उववाइसूत्रने नलाव्योठे. तेवारे सर्व नरगमध्ये
पाडे चैत्य उरयांज. इत्यादिक घणो विचारठे. केटलो जखाय? ॥ ६ ॥

हवे कुमति कहेवे, पूजामा हिसावे माटे ज्या हिसा होय त्या जिनेश्वरानी
झा केम होय? ते उपर गाथा कहे वे

ज्या हिसा तिहा नही जिनआणा ॥ तो केम साधु विहार ॥ क
र्मवध नही जयणा जावे ॥ एवे शुच व्यवहार ॥ सु० ॥ ७ ॥

अर्थ कुमति बोलेवेके, ज्या हिसा के० ज्या हिसा होय, तिहां नही जिन
आ के० त्या प्रभुआणा न होय तेनो उत्तर करेवे तो केम साधुविहार क०
तो मुनिने विहारनी आझा परमेश्वरे केम करी? वली विहार करतां नदीमां ॥
ग पाय जले किझा ॥ एग पायं यले किझा ॥ एहवा पाठ आचारागे तथा कप
सूत्रे केम कझा? वली नदी उतरता सूर्य अस्तंगत आय तो पाणीमां पाणीमां
चारे पडोर साधु उजा रहे एम दशाश्रुतस्कधमां केम आझा करी? वनी वरसाद
वरसतां पण वडोरया जवाना अतिकार कल्पसूत्रनी सामाचारीमां केम कझा?
यजी वरसाद वरसतां एक साधु थने एक साध्वी, ए एकांते वृक्षाविक वामे वनी
पापता वनां न रहे, वरसतामां पण चाडयां जाय ए आझा केम कीधी? वनी
रुपनदत्त प्रमुख प्रभुने वादया गया तिहां-धम्मियं जाणपवर ॥ एम कसु ते रप
ने धर्मपान केम कसु? ए रय, मार्गमध्ये जी दया पालझे? तथा धर्मपान थन
पापपान ए वे प्रफार शुद्ध पण दोसे वे माटे पापपान कां न कसु? वली श्रावक थाणा
दिक्कन उपासगदशागमध्ये व्रत उचराया, तेगारेप्रथम व्रतमां “वारणे डोर हाय ता तद
जातपाणीना रिउद करे ता अतीचार जागे ए अतीचार जाणया पण थारता
ही ” एम आझा केम कीधी? तथा वजी आचारागमां कसु जे रडागु लुण गुर
। पाउ न जेता पाते पाउर सानागिकून बह्ची थापे ते लुण वापरतां रि
ता फेटनी याय? पण एटनी विराधना करता थाराधक कझा ज्या हिसा त्या
तिहा नही एम कही तेगारे सयजां ए सूत्र देखाडयां तेइथी नीजां पण पण
फेटजाक नम्याय ! ते सयनाए व्यये याय, ते माटे ते त वहाणे हिसाव
थने आझा पण करीजे ए विचारजां.

हवे लिप्य पुत्रे वे “ हिसा पण वे थन आझा पण वे, तयार ए कम म
वेर ” हवे उरकार करता गीमरेउ सानन, नाइ कर्मवध नही तपणा न
के० जतनावावे कमे उर नथी एटवे ए नाउ जे, जतनाए वे जिनश्वर
करायी करी तेदना यद्वि हिसा होय ता पण कर्मवध न याय इति न

ए ठे शुन व्यवहार के० एहज जलो व्यवहार ठे. इति सप्तमी गायार्थ. ॥ ७ ॥
हवे कोइ कहेसे जे, “पूजामां हिंसा तो थायने, तेहने बंधपण प्रथम थाय
ठे.” एम कहेसे तेहने कोइक वचमां उत्तर वालेसे.

प्रथम बंध ने पठी निर्जरा ॥ कूपतणोरे दिछंत ॥ कही
कोइ जोडे बुध जापे ॥ नाव ते शुचि जल तंत ॥ सु० ॥ ८ ॥

अर्थ:-प्रथम बंध ने पठी निर्जराके० प्रथम फूल, जल, न्हावुं, धूप, दीपे जीव
हिंसाए बंध थाय; पठी नावना स्तवनाए आढादताए निर्जरा थायने. कूपत
णोरे दिछंतके० कूथाने दृष्टांते जेम कूवो खोदे तेवारे ते माटी प्रमुखे मेलो थाय.
मज्जुरीकरतां तरसपण लागे, थाक पण चढे. पठी पाणी आवे तेवारे मेल जाय,
तरस जागे, थाक पण उतरे, बीजा लोरु पण पाणी पीए तेमाटे ए दृष्टांते प्रथम
बंध थाय; पठी निर्जरा थाय. यतः आवश्यकनिर्युक्तौ ॥ अकसिण पवत्तगाणं, विर
या विरियाण एस खलुच्छतो ॥ संसार पयणु करणे दववए कूवदिछंतो ॥ १ ॥ व्याख्या.
अकसिण पवत्तगाणके० समस्तपणे न प्रवृत्त्या एहवा, विरया विरियाणके० विरता
विरतिश्रावक, देशविरति, जे कारण माटे श्रावक देशथी प्रवृत्त्याठे. सर्वथी तो मुनि
प्रवृत्त्याठे. ते श्रावकने एसके० ए, दववएके० इव्यस्तव, खलुके० ते निश्चय, छुत्तोके०
छुत्त घटमानठे. एटजे श्रावकने इव्यस्तव घटमानठे. संसार पयणु करणेके० संसार
पातलो करवाने, कूवदिछंतोके० कूथानुं दृष्टांत जाणवुं. इति उक्तगाथार्थः १ ते
कूथानुं दृष्टांत कहुं तेरीते, कहीने कोइ जोडेके० कोइरु ए रीते कहीने जोडेठे.
पण तेहने निपेठेठे. बुधजापेके० पंथित लोको तो एम कहेठे. नाव ते शुचिजल
के० नाव जे अथ्यवसाय शुजठे. ते शुन अथ्यवसायरूप पाणीए अशुनबंधरूप मे
ले मेलो यतोज नथी. इतिनाव. अहीया शिष्य पूछे ठे जे कूथानुं दृष्टांत केम म
लसे ? तेहने उत्तर दीएठे जे दृष्टांत होय ते देशिक होय, माटे अहीयां बंधरूप
मेल, शुन अथ्यवसायरूप पाणी. एटजी सरखासी लीजीए. हवे एहज वात दढ करेठे.

उपादानवशे बंधन कहियुं ॥ तस हिंसा शिर उपचार ॥ पुष्पा
दिक आरंजतणो एम ॥ होय नावे परिहार ॥ सु० ॥ ९ ॥

अर्थ:-उपादान के० आत्मानो अथ्यवसाय, तेहने वशे बंधन कहियुं के० बंध क
ह्यो. एटजे जेवो आत्मानो अथ्यवसाय थाय तेहवो बंध पढे. यतः ॥ जं जं समयं

जीरो आविस्सइ जेण जेण जावेण ॥ सो तंमि तंमि समए सुहासुह वधए रुम
॥ १ ॥ इति उपदेश मालाया ॥ व्याख्या - जे जे समये जीव, जे जे जावे आर
शमा आये, ते प्राणी ते ते समये शुचाशुच कर्म वाधे इति तस के० तेहने
अव्ययसाय रिना जे हिंसा ठे ते उपचारेज ठे एटले पूजामा फूल पाणी प्र
खनी हिंसा रुहेवाय ठे, ते उपचारे कहेवायठे जे माटे हिंसाना अव्ययसाय
नथी माटे एहने माये हिंसा ते उपचारे ठे पुष्पादि आरजतणो के० फूल प्र
खना आरजनो, एम के० ए उपचार प्रकारे, होय जावे परिहार के० अव्ययना
ए परिहार याय एटले अव्ययसाय विशेषे पुष्पादिकनो आरज टले, आर
न लागे इति जाय इतिगाथार्थ ॥ ९ ॥ बली दृष्टाते करी दृढ करेते

जल तरता जल ऊपर मुनिने ॥ जेम करुणारे रग, ॥

पुष्पादिक श्रावकने तेम ॥ पूजामाहे चग ॥ सु० ॥ १० ॥

अर्थ - जल तरता के० पाणी तरता, जल ऊपर मुनिने जेम करुणानो रग
के० जेम मुनिने पाणी उपर दयानोज रग ठे, पण अश मात्र हिंसानो परिण
म नथी पुष्पादिक उपर श्रावकने तेम पूजामा के० श्रावकने तेहज रीते ए
टले मुनिनी रीते, पूजामा फूल धूप दीप प्रमुखमा जाणु चग के० मनाहर-
ण्टले श्रावकने फूल प्रमुख उपर दया जाय ठे, पण हिंसानो परिणाम अशमा
प्र नथी अहीया जजतरता कहु तेहमा एम सूच्यु जे पाणी, उतरे ता सरा,
अने पाणी तरे पण गरा जे फरण माटे गाणां मये पाचमे गाणे पांर गम
याहा न उतर तमा सागरी तणाती दग्घिने तरीने पण साधु काढे एम याहा
करीते माटे पाणी तरता एम पाठ कहा इति दशमी गाथार्थ ॥ १० ॥

इव कुमति रुहेते जे * मिष्यात्वगुणगाणे पूजा कर तेहने शु फन थाय
गार ? ते उपर दृष्टात तेहने देसाडे ठे पात्र दानथी इत्यादि

पात्र दानथी गुज रिपाक ज्यम ॥ लहे मुयादुकुमार ॥ पहेले
गुणगाणे जजक पण ॥ त्यम जिनपूजा उदार ॥ सु० ॥ ११ ॥

अर्थ - पात्र दानथी के० मुयात्रने दान दीगथी गुज रिपाक ज्यम के० जिन
उर रिपाक, जह के० पाये मुयादुकुमार के० श्री रिपाकमूत्रमा मुयादुकुमा
१. पहेले गुणगाणे के० मिष्यात्वगुणगाणे इता, नइक पण के० नइक तरज

स्वभावपणे होता. एटले ए नाव जे, सुवाहुकुमार, नइक होता, मिथ्यात्वगुण
गणे होता; पण सुपात्रदाने करी पुन्य वंधाणुं, संसार परित कस्यो थने गुन विपाक
पाम्या. त्यम जिनपूजा उदार के० एज रीते मिथ्यात्वी होय थने उदार नक्ति
ए जिनपूजा करे ते गुन विपाक पामे. इति एकादशमी गायार्थ. ॥ ११ ॥

वली कुमति बोळ्यो जे “दाननुं फल कसुं पण पूजानुं फल क्या कसुं
ठे?” तेहने उत्तर करे ठे. उपलक्षणथी इत्यादि.

उपलक्षणथी जेम शीलादिक ॥ तेम जिनपूजा लीध ॥ मनुज
आयुबंधे ते सुवाहु ॥ तेणे समकित न प्रसिद्ध ॥ सु० ॥ १२ ॥

अर्थ:-उपलक्षणथी जेम शीलादिक के० दानना उपलक्षणथी जेम शील त
प प्रमुख लीजीए, तेम जिनपूजा लीध के० तेम उपलक्षणथी जिनपूजा लीधी
ठे. अन्यथा महानिशीथसूत्रमां तो प्रगटपणे पूजानां फल कहांठे. पण महानि
शीथसूत्र, कुमति न माने, माटे उपलक्षण वताथ्युं ठे. वली कुमति बोळ्यो. “सुवाहु
कुमार मिथ्यात्वी क्या कहांठे.” तेहने उत्तर दीएठे. मनुज आयुबंधे ते सुवाहुके०
ते सुवाहुकुमारे मनुष्यनुं आउपु बांध्युंठे. समकित होय ते नियमावैमानिकनुं
आउपु बांधे. तेणे समकित न प्रसिद्धके० ते कारणे एहने समकित प्रसिद्ध नथी.

वली मिथ्यात्व गुणगणे पुण्यकरणी करतां गुनविपाक पामे ते उपर वीजुं द
टात कहेठे. मेघजीव इत्यादि ॥

मेघ जीव गज शस अनुकंपा ॥ दान सुवाहु विचार ॥ पहले
गुणगणे पण सुंदर ॥ जेम जिनपूजा प्रकार ॥ सु० ॥ १३ ॥

अर्थ:-मेघ जीव गज शस अनुकंपा के० मेघकुमार श्रेणिकनो पुत्र, ते पाठजे
नवे गज हतो. तेणे ससलानी अनुकंपाए पग हेगो न सूक्यो; थने महा वेदना
खमी. ते वेलाए पण तेने मिथ्यात्वहतुं. तेम दान सुवाहु विचारके० सुवाहुकुंवरनुं
दान तेहनो पण विचार करवो. ते पहले गुणगणे पण सुंदरके० रूडा अथ्यवसा
यवत होता. तेम जिनपूजा प्रकारके० जेम दया कही, दान कसु, तेम जिनपूजा
नो प्रकार पण एम जाणवो. एटले मिथ्यात्वगुणगणे एवडो गुण करेठे, तो स
मकित देशविरति वालाने ए पूजा गुणकारी थाय; एमां पूठुंजुं थुं? सासुं एहथी
अधिक गुण करे. इति त्रयोदशमी गायार्थ ॥ १३ ॥

હવે એમ કહે થકે કુમતિ વોલ્યો જે “પૂજામાં ગુણ માનોઠો તેવારે સાધુ જા
ન કરે? જેહમાં ગુણ હોય તે સદુણ કરે” એમ કહેઠે તેહને ઉત્તર વાણે

દાન દેવ પૂજાદિક સઘલા ॥ ડવ્યસ્તવ કહ્યા જેહ ॥ અસ
દારજી તસ અધિકારી ॥ માની રહે જે ગેહ ॥ સુ૦ ॥ ૧૮ ॥

અર્થે—દાન દેવ પૂજાદિક સઘલા ડવ્યસ્તવ કહ્યા જેહ કે ૦ દાન, દેવ પૂજા
આદિ શબ્દથી સાહમિવચ્છલ, પ્રજાવના, તીર્થ યાત્રા, અને રથ યાત્રા પ્રમુલ જે
યાં એ સર્વે ડવ્યસ્તવ કહ્યાંઠે અસદારજી કે ૦ હીણા આરજના ધણી, તત્ત અ
ધિકારીકે ૦ તે ડવ્યસ્તવના અધિકારીઠે તે અસદારજી કેવાઠે? માની રહે ને
ગેહકે ૦ જેઠ ધરમાની રહ્યાઠે, એવાઠે એટલે એ જાવજે—આરજ જે પ્રકારેઠે એક
સદારજ અને બીજો અસદારજ તેમાં દાન, દેવપૂજા, સાહમિવચ્છલ પ્રમુલમાં જે
આરજ—તે સદારજ કહીએ, અને ધરવાર કરાવતાં તથા યેવા વોકરાં પરણાવતાં
જે આરજ—તે અસદારજ કહીએ. જે અસદારજી હોય તે સદારજનો અધિકારી
હાય પણ નિરારજી મુનિરાજને સદારજ પણ કેમ હોય? इति जाय

હવે તે વપર એક દૃષ્ટાંત કહીએ ઠે—ચોમાસામાં કોણેક ગૃહસ્થ, ધર્મશાસ્ત્ર
માં સામાયક ફરી ઘેઠો એવામાં વરસાદ આવ્યો, તેણે ફરી તે ધર્મશાસ્ત્રમાં પૂજા
જાણુ તેવામાં કોણે તૂટો ગૃહસ્થ ત્યા આવ્યો, તેણે નૂવાસ્થાનકે કુમુમાંનુ, તે કુ
મુ પાળીએ જરાણુ એવામાં તે કુમાંમાં માણી પડી તે તડફઢેઢે હવે તે સામાયક
વાના ગૃહસ્થ, તે માણી કાઢે કે ન કાઢે? જો કાઢેતા અસહ્યાતા અપમાન
પાત પાપઢે, સચિત્તનો સ્પર્શ પણ પાપઢે જો ન કાઢે તો ચાંદિ માણી મરે
અને તેથી દુષ્ટા રહેતી નથી હવે કોણે બીજો તૂટા ગૃહસ્થ આવે તે માણીનું સુખ
કાઢે તેવારે ગૃહસ્થ ગૃહસ્થમાં, ગિરિતિ તથા અગિરિતિમાં પણ એટલા ફેરવ તા, પૂજા
કરવામાં અને સાધુ તથા ગૃહસ્થમાં ફેર કેમ ન હોય? इति गाथाये ॥ ૧૪ ॥

સદારજના ગુણ જાણીજે ॥ અસદારજ નિરુત્તિ ॥ અરમણી
કતા ત્યાગે જાણી ॥ એમજ પ્રદેશી પ્રવૃત્તિ ॥ સુ૦ ॥ ૧૫ ॥

અર્થે ૦ સદારજના ગુણ જાણીજે કે ૦ અસદારજનાં યેઠો હાય તને સદારજના
ગુણ જાણીએ શો ગુણ જાણીએ? તે રહેજ અસદારજ નિરુત્તિકે ૦ અસદારજના
આગ પાપ એટલે આજગી સદારજનાં પ્રવૃત્તે આજગી અસદારજ ન કરજ રજા

सदारंजमां इव्यमूर्त्तां उतारे, ते इव्ये असदारज न सेवे. इति जाव. ते कपर, सूत्र
साख देखाडेठे. अरमणिकता त्यागेके० अरमणिक न थाजे. ए प्रकारे, नापीके०
कही. प्रदेशी एमज प्रवृत्तिके० प्रदेशी राजाने प्रवृत्ति वतावी. एटले ए जाव के,
केशीस्वामिए, प्रदेशी राजा धर्म पाम्या तेवारे कसु के हे राजन, रमणिक यऽने
अरमणिक म थाजे. तेवारे रमणिक थाजे एम कसुज. इति गायार्थ. ॥ १५ ॥ हवे
सूत्रपाठ लखीए ठैए. माणं तुमं पएसी पुर्वि रमणिकेनविन्ना पठा अरमणिये न
विज्जासि ॥ इत्यादि. अस्त्यार्थ. माणंतुमंके० मत थाजेतु. पुर्विरमणिकेनविन्नाके०
पूर्वे अन्त्यने दान देनारो यऽने पठी, अरमणिये नविज्जासिके० हवे धर्मपाम्या
पठी थदाता यऽश मा अन्त्यथा अमने अंतराय बंधाय. वली जिनधर्मनी अपत्रा
जना थाय. इति. वली आगले आलावे प्रदेशीए कसुठे के, हुं पूर्वे रमणिक यऽने
अरमणिक नही थावं. हुं सात हजार गामना चारनाग करीश एक नाग हायी
घोडा प्रमुख वाहनमां देऽश, एक नाग कोठारमा नाखीश, एकनाग अत पुरने दऽश,
अने एकनाग दानशालाएविपुज चार अशनादिक खावीने घणा भ्रमण, माहण, जि
हु, पंथीप्रमुखने थापीश. इत्यादि पाठ तो ठे. जो सदारंजमा गुणठे तो. इति ॥ १५ ॥

वली सूत्रसाखे वीजु दृष्टात देखाडेठे.

लिखन शिल्पशत गणित प्रकार्यां ॥ त्रण प्रजा हित हेत ॥

प्रथम राय श्री कृपञ्जजिणंदे ॥ तिहां पण ए संकेत ॥ सु० ॥ १६ ॥

अर्थ - लिखनके० थदार लिपि गणित पद थर्हाया जोडीए. एटले गणित ते
एकं, दशं, शतं, सहस्रां इत्यादिक शिल्पशतके० तो शिल्प, ए प्रकार्याके० कथा.
त्रणुके० ए त्रण लिखनादिक जाणवा. उपलक्षणी वद्दोतेर पुरुषकजा १ चोनठ न्ही
नी कजा, २ थने तो शिल्पकजा ३ प्रजाहित हेतके० प्रजाना हितने कारणे, प्रथमरा
यके० प्रथमराजा श्रीकृपञ्जजिनेश्वर देखाडया त्यापण ए संकेतके० त्या श्रीकृपञ्ज
देवने पण एज संकेतठे. एटले कृपञ्जदेवजीने पण उन्मागे तजीने मागे जोरु प्रवृत्ते
एवोज संकेतठे. अन्त्यथा कृपञ्जदेवजी त्रणज्ञानना धणी एम वतावेज केम? इतिनाय.
ते सूत्रपाठ कहेठे. ॥ लेहाऽयाउं गणिय प्पहाणाउं मउणहय पञ्चवनाणाउं चावचमि
कलाउं चउतठि महिजाणुणं सिप्पसयच कन्माणं तिन्निविपहियाए उवदिनिऽ उवदि
तिज्जा ॥ इति. व्याख्या० लेहाऽयाउंके० लिखन थावेदेऽ, गणिय प्पहाणाउंके० गणि

तठे प्रधान जेहमां, सवणरूप पञ्चवसाउके० शकुनरुत ठेहेडेठे जेने, वाचनरि क्ता
 उंके० एवी बहोतेर कला १ चउसठि महिलागुणे के० चोसठ स्त्रीनागुण २ सिप
 सयंचकम्माणके० कर्म जे रुपि वाणिज्यादिक तेहमा सो शिप ३ तिन्निविके० ए
 त्रसे, पयाहियाएके० प्रजाना हितने अर्थे, उवदसइके० देखाडेठे इति अहीयां कांइ
 पूठेजे 'ए कलाप्रमुख, प्रचुजी केम देखाडे?' तेनो उत्तर कहीए ठेए एकनाप्रमुख
 उपायकरी सुखे आजीविका निर्वाह थाय तेवारे चोरीप्रमुख व्यसनपण न सरे
 ते सांजजी शिष्य बोझो के "बहु सारु ए हेतुए कलादिकनु देखाडु पाठ, प
 ण राज्य प्रवृत्तायबु केम घटे?" गुरु कहेठे उत्तमना उपकारने अथ, डुटना निय
 हने अर्थे तथा धर्मस्थिति ग्रहेवाने अर्थे ते राज्यस्थितिए रुडी रीते प्रवृत्तता अ
 नुरुमे महापुरुषने उपदेशे चोरी प्रमुख व्यसन निवर्ते, तेथी नारकीप्रमुखनी गति
 निवर्ते, आ नय परजगना सुख सागवा समर्थ, माटे राज्यस्थिति प्रशस्त तथा म
 हापुरुषनी प्रवृत्ति ते सघले परउपकारी होय बहुगुण, अटप दोष कार्य कारण
 विचारणा पूरुज होय वली गाणांगना पचमाध्ययने पण कसुठे ॥ यम्मेण एमा
 एरुम पचनिस्सागणा पन्नता तंजहा ठकाया १, गणो २, राया ३, गाहायइ ४, सरीर
 ५, इत्यादि एमां एम कसुजे धर्म आचरता पचनेआ स्थानकठे तेहमां रातानी न
 आए धर्म पाजी शके टीकामा कसुठेके, राजा ठेते, धर्मेने सहायकारीठे डुष्टपरी
 साधुनी रक्षा करे, एम कसुठे वनी परम करुणावत, परमधर्मेना प्रज्ञानना
 यने त्रण ज्ञानना धणी-तेणे राज्यधर्म प्रवर्ताव्यो तेमां कांइ अनुचित नथी पुकि
 ए पदती वात ठे तेहनां विस्तार निनजगन पचाशकना सूत्रवृत्तिमां यतनाकार
 व्यक्तपणे देसादया ठे त्याथी जाणयो अहीयां अथगौरवना जय यही लगता
 नथी. एणे करीने ॥ राज्यद्गिनरकांतम्या अदिराजान वार्मिक ॥ एह उकि पण
 दट यइ तथा रज्जो ग्रीवा आराने ठेडे राज्यस्थिति उपन्ययक धर्मस्थितिना
 उम्पाद ययो अने पाचमा आराने ठेडे श्रुत, आचार्य, सगने धर्मे-ए पूगंनू विउ
 इ जागे नया विमनराइनराजा, मन्त्री, न्यायमार्गे मय्यान्हे रिउद नाश, अग्नि
 सध्याये विउद जागे यत ॥ मूय मूर्ति सय यम्मा पुगएहेङ्गिनि अगणिमाये निउ
 विमनराइणा सुठुम मतीनयम्ममनण्ड ॥ १ ॥ ७ नेगे धर्मस्थिति विउद
 ययो वनी राज्यस्थिति विउद यया तेगारे राज्यस्थिति ते धर्म स्थितिना हनु,
 एम उचुन ते माटे प्रवृत्तीन राज्यस्थिति स्थापना फाइ अनुचित नथी ॥ १३
 हेर अहीया रनी छाइ पर जोदया के' मुनि ज्ञाय ते पूजा प्रमुख दिमाजा

उपदेश केम करे? ” ते उपर ॥ मुनि उपदेश दिए ॥ एम सूत्रसाखे देखामे ठे.

यतनाए सूत्रे कह्युं मुनिने ॥ आर्य करम उपदेश ॥ परि

णामिक बुद्धि विस्तारे ॥ समजे आध अशेष ॥ सु० ॥ १७॥

अर्थ.—यतनाए के० मुनिने सूत्रनेविपे, अर्थात् उत्तराध्ययनसूत्रनेविपे कह्युं ठे, एतले मुनि, आर्यकर्मनो उपदेश दीए. इतिनाव. पठी आइ, परिणामिक बुद्धि करी विस्तारे, अशेष समजे. इत्यन्वय. आध के० आवक, परिणामिक बुद्धि के० बुद्धि परिणामी जाए एवी बुद्धि करीने, विस्तारे. अशेष समजे के० सर्व समजी जाय. ते सूत्र पाठे एठे. ॥ जइ चंसि जोए चइउ असत्तो अज्झाङ्कम्माइ करेहिरायं धम्ममे छिउ सवपयाणु कंपीतो होहिसि देवोइउ विउवी ॥ १ ॥ व्याख्या:—चित्रमुनिए ब्रह्मदत्तने उपदेश धणो दीधो, पण प्रतिबोध न पाय्थो. तेवारे चित्रमुनि कहेठे. जइ के० जो, चंसि के० तुंठे जोए चइउ असत्तो के० जोग ठामवा असमर्थ; तो अज्झ. ङ्कम्माइ के० आर्यकाम, उत्तम लोकने उचित, एहवां कार्य जे अनुष्ठान, करे हिरायं के० हे राजन्, करजे. धम्मछिउ के० धर्मनेविपे रह्यो. प्रस्ताव यकी गृहस्थ धर्म जइए एतले गृहस्थ धर्ममां रह्यो. सवपयाणुकंपी के० सर्व प्रजा जे प्राणी—तेमनीअनुकंपावंत यको तो के० ते आर्य कार्य करवायी होहिसिके० याइश. देवो के० देवता, इउ के० आ मनुष्यना नवयकी, विउवीके० वैक्रिय शरीरवत यइश.

अहीयां कोइरु कहेठे जे “ आर्य काम ते पोसह सामाधिक लीजीए पण पूजा नही ” तेने कहीए जे जोग ठामवा असमर्थ कह्यो ठे अने पोसह सामाधिकमां तो जोग ठमाय ठे; माटे पूजा, प्रभावना, अने साहमिववृत्त प्रमुखज आवे.

आर्यकार्य आवकनां जेठे ॥ तेहमां हिंसा दिठ ॥ हेतु स्व

रूप अनुबंध विचारे ॥ नाशो देई निज पिठ ॥ सु० ॥ १८॥

अर्थ:—आर्यकार्य आवकनां जे ठे के० जे जे आवकनां आर्य काम ठे, ते हमां हिंसा दिठ के० तेहमा एतले आर्यकाममां हिंसा दीठी ठे. ते हिंसा त्रण प्रकारे ठे. ते त्रण प्रकार देखाडे ठे. हेतु के० एक हेतुहिंसा, स्वरूप के० बीजी स्वरूपहिंसा अने अनुबंधके० त्रीजी अनुबंधहिंसा. विचारेके०ए त्रण जेठ, हिंसाना विचारे तो, नाशो देई निज, पिठ के० ते पूजा प्रमुखमां हिंसा प्ररूपनारा कुमति, पोतानी घूठ देइने नाशो पण युक्तिएटकी शके नही. इति अष्टादशमी गायार्थ. ॥ १ ॥

હવે એજ ત્રણ પ્રકારની હિસાનો અર્થ દેખાડે

હિસાહેતુ અયતના જાવે ॥ જીવ વધે તે સ્વરૂપ ॥ આણા
જગ મિથ્યામતિ જાવે ॥ તે અનુવધ વિરૂપ ॥ સુ ॥ ૧૯ ॥

અર્થ - હિસાહેતુકે ॥ હેતુહિસા તે કહીએ જે, અયતનાજાવેકે ॥ અનાવપણે
ગ પ્રમાદે પ્રવર્તે, તેહમાં યદ્યપિ જીવહિસા ન યાય તો પણ હેતુહિસા કહીએ
હવે સ્વરૂપહિસા કહેવે તે સ્વરૂપકે ॥ તેહને સ્વરૂપહિસા કહીએ કોને? તે કહે
વે જીવ વધેકે ॥ પ્રાણીનો ઘાત થાય, તેવારે એટલે મુનિરાજ પણ ડપયોગે જાન
તા હાલતા હોય અને કોઈ જીવનો ઘાત થયો, તો મુનિને સ્વરૂપહિસા લાગે, પણ
તે સ્વરૂપહિસા, હીણા ફલ દેવાનો એકાત નહીં હવે અનુવધહિસા કહેવે આ
ણાજગકે ॥ પ્રજુજીની આજ્ઞાનો જગ કરે, આજ્ઞા લોપે, મિથ્યામતિ જાવેકે ॥ મિથ્યા વિ
પરીત એહવી જે મતિ, તે જાવે કરીને એટલે વિપર્યાસ શ્રદ્ધા કરીને જેટલું પ્રવર્ત
ન કરે, કષ્ટ અનુષ્ઠાન કરે તે યદ્યપિ વાહ્યથી હિસા ન કરતો હોય તોપણ, પોતાનો
આત્મા હણાયઠે, માટે અનુવધ તે સતંતરજાવે પરપરાએ હિસાનું ફલ આપેઠે માટે
અનુવધહિસા કહીએ તે વિરૂપકે ॥ પૂર્વે વે હિસા કહી, તેથી એ મહાવિરૂપઠે, વિપ
રીત સ્વરૂપઠે ઇતિ ડંગળીશમી ગાથાર્થ ॥ ૧૯ ॥ વલી એહજ સ્પષ્ટ કરે

હેતુ સ્વરૂપ ન હિસા સેવી ॥ સેવી તે અનુવધ ॥ તો જમા
લિ પ્રમુખે ફલ પામ્યા ॥ કડુઆ કરી વધુ ધંધ ॥ સુ ॥ ૨૦ ॥

અર્થ - હેતુસ્વરૂપકે ॥ હેતુહિસા, તથા સ્વરૂપહિસા, ન હિસા સેવીકે ॥ તે હિસા
સેવી ન કહીએ એટલે હુણવિપાક ફલ તેવા ન આપે અને સેવી તે અનુવધકે ॥ અનુવધ
હિસા તે હિસાજ સેવી જે માટે મહા વિપરીત, પરજવે હુણવિપાક ફલ તે આપેઠે ત
વપર દૃષ્ટાંત દેખાડે તો જમાલિ પ્રમુખે ફલ પામ્યા કડુઆકે ॥ તે અનુવધહિસાવત
હતો તો જમાલિ પ્રમુખે કડુઆ ફલ પામ્યો કરી વધુ ધંધકે ॥ ધણા ધંધા કરીને
કરીને કાયા કષ્ટ કરી વલી બીજાને પણ મિથ્યાશ્રદ્ધાની વાસનારૂપ ધંધ કરીને
એટલે એજાવ જે, જો આણાવિના એકલી દયાથીજ જો ધર્મ પામે તો શ્રી જગવતીસૂત્ર
ના નવમા શતકમથ્યે જમાલીનો અધિકાર વિસ્તારે ઠે, તેહમાં જમાણિએ શુદ્ધચારિ
ત્ર પાટ્યુઠે માણીની પાંચ સરસ્વી હુહવી પણ નથી, પણ એક પ્રજુવચન લાપ્યુ
બીજુ સર્વે સાચુ માનતો હતો પણ ફલ તે હિસાનાં આપ્યા, પણ અહિસાના ન

आप्यां. तो रे कुमतिथो, एना सरखी तो तमाराथी दया पलती ठे नही. मात्र मुखे दया दया पोकारोठो. माटे आणाविना तमारो निस्तार केम थरो ? ते जमा लीनो अधिकार घणोठे माटे अर्हीयां लखता नथी आत्मार्यां होतो ल्हं जोज्यो.

सरूपथी हिंसा न टले ठे ॥ समुज्जले जे सिद्ध ॥ वली अपवा
दपदे जे वरते ॥ पण तेणे शिवपद लीध ॥ सु० ॥ ११ ॥

अर्थ:-सरूपथी हिंसा न टलेके० नथी टलती, समुज्जले जे सिद्धके० लव
एतसुद्ध तथा कालोदधि. तथा जलशब्दे गंगाप्रमुख नदीना पाणीमां सिद्धि वखा
एटले अढीदीप, वे समुद्रमध्ये सूचिअत्र जेटली जग्या, सिद्ध नथी थया एहवी
नथी. तेवारे पाणीमा सकल कर्मद्वय करतां पाणीना जीवोनी सरूपथी हिंसा
थायठे. वली के० वीजुं उदाहरण कहेठे. अपवादपदे जे वरतेके० अपवादपद
ते कारणे करवुं पडे, त्यां वर्त्तता हिंसा थायठे, पण तेणे शिवपद लीधके० पण
ते अपवादना सेवको, मोक्षपद पाम्याजे. श्री आचारांगसूत्र द्वितीयश्रुतस्कंध प्रथ
मअध्यायन दशमे उद्देशे. ॥ से निस्कूवा निस्कूणिवा जावसमाणेसिया सेपरो अ
निहटुं अंतोपनिगहए विलंबा लोणंवा वस्त्रियंवा तोणं परिया नाएत्ता नीहटु दजए
जा तदप्यगार पनिगहगं परहटंसिवा परपायसिवा अफासुथं जाव नो पनिगादे
जा आहवा पडिगाहएसिया तंचनातिदूरंगए जाणिका सेचमापाए तद्यगष्टिका
पुवामेवथाजोएका आउसोत्तिवा नगिणीत्तिवा इमंतेकि जाणयादिन्नं उदाहु थजा
णयासेयनणिका नो खलु मे जाणयादिन्नं अजाणया इमं खलु आउसो इगणिं नि
मिरामि न हुंजहवाणं परिजाएका तं परेहिं समणुत्ताय समणुसिद्ध ततो संजयामेव
चुंजेऊवा पिएऊवा जंच नो संचाएनि नोत्तएवा पायएवा सादम्मिया तद्यवसति सं
नोइया समणुत्ता अपरिहारिया अदूरंगया समणुत्ताया तेचनवंसिया नो जउ सा
हम्मिया जहेवं बहुपरियावने कीरति तहेव कायवंसिया एव खलु तस्स निस्कूस्स
निस्कूत्तामगिप ॥ व्याख्या० से निस्कूवा निस्कूणीवाके० ते ताहु थयवा सायवी
जावसमाणे के० यावत्त गृहस्थने पेरे गोचरी पेठा. मियाके० रुदाचित्. नेपरो
के० ते गृहस्थ, अनिहटुयंतो के० माहे पेजीने, पडिगाहए के० पात्रनेविपे ग्जा
नादिकने काजे खारं प्रमुख याच्ये थके, विलंबा जोण के० ग्जाण विजोपं उंनु लुण,
वस्त्रियवा के० लुणना आगारना उपन्यु, तोणं के० तेवारे, दाताए परिया नाए
ता के० पोताना नाजनमध्येथी थोडुं वहीने, निहटु के० वहा नीरुजने, द

जएझा के० साधुने थापे तहप्यगारं के० तथा प्रकारनु, पद्मिगहर्ग के० जज्ञन
हजी, परहनुसिया के० परना हाथमां ठे परपार्यसिया के० परनाजननेविषे, व
फासुथ के० एहवु सचित्त जाव नो पद्मिगहर्ग के० यावत् न पमयावे, न नि
निपेध करे, आहवा के० सहसात्कारे, पद्मिगाहसिया के० पडघाव्यु होय, लीधु हार
तंचनातिदूरगया जाणिझा के० ते दातार घणो समीपे जाणीने, सेचमायाए के०
ते जिहु, लवणादिक लेइने, तवगञ्जिझा के० ते दातार पासे जाय जइने, पुतां
व आलोएझा के० प्रथमथी ते लवणादिक देखाडे, पठी एम कहे आउतोविवा
के० हे आउपावत, जगिणीतिवा के० हे बहेन, इमतेकि जाणयादिन्न के०
आ जुण प्रमुख तमे जाणते आप्यु? उदाहु थजाणया के० अथवा थजाणे आ
प्यु? तेयजणिझा के० ते एम कहे नो खलु मे जाणयादिन्न के० मे जाणीने न
थी आप्यु थजाणया के० थजाणे आप्यु ठे एव खलु थाहेसो के० हे थाव
पावत साधु, इवाणि निसिरामि के० हवणा मे आप्यु तं छुजहवाण परिणएझा
के० ते तमे जोगवो, अथवा तमारा साधुने बहेची थापो तं परेहि तमण
नाय तमणु सिध के० ते परे एम जाणीने आझा थापे थके ततो सजयामेवके०
तेवारे साधु पोते कारणे, जुजेझवा पीएझवा के० खाय अथवा पीए जव
नो सचाएति नोत्तएवा पायएवा के० जो न जोगवी शके अथवा न पान करी
के, साहम्मिया तउ वसतिके० त्या साधर्मिक साधु वसता होय, सनोइया तम
णुन्ना थपरिहारिया के० एक सामाचारी वाला जाणे तप न कखो हाय, अदूरम
या तमणुन्नायाके० टुकडा जाणीने, तेवत्तव सिया के० तेहने कहे एटले तेहत
वहची थापे, नो जउ साहम्मियाके० ज्या एवा साधु न होय जहेव बहु परिया
वन्ने कीरति के० बहु पर्यापन्न विधि करे, ते विधि आचारागमा पूवे कहीने, त
हेय कायवसियाके० तेम करे एव खलु तस्स निस्कूस्त सामगिय के० ए नि
कुनु सामग्य जाणहु ए धुनिने लूण वावरता स्वरूप हिंसा क्यां टली? थन सु
नि वल्लहट कहा माटे शिव पद पण लीधु वली अर्हाया पण विचारज्यो, आझा प्र
माण के दया प्रमाण! इति

॥ से निस्कूवा निस्कूणीवा गामाणुगाम दूइसमाणे अतरासे वप्पाणिवा फनि
हाणिवा पागाराणिवा तोरणाणिवा अग्गलाणिवा अग्गलपासगाणिवा उत्राउवा
दरिउवा सइ परक्रमे सजयामेव परक्रमेझा नोउकु अय घेझा केवजिनुया था
याणमेय सेतउ परक्रममाणे पयलेसवा पवडेझवा सेतउ पवजमाणे रुक्काणिवा

हिंसा नथी एटले एम कहु जे साधु विहार करेठे, तेहमां यद्यपि वायुकायादिक कोइ
 क थवसरे त्रसकायनी पण थयवा नदी प्रमुख उत्तरतां बीजी यपकायादिकनी
 पण हिंसा, स्वरूपेठे, पण थनुवधे सुनीने हिंसा नथी तेम आवरुने निनपूजा
 मां हिंसा नथी इति जाव एम जे मानेके० एरीते आगमनी रीतिए निनपूजामां
 हिंसा नथी एम जे पुरुषमाने, तेहनी वायेके० ते पुरुषनी वधे, सुजश आगम
 शक्तिके० सुख तथा जश तेहने आगमके० आवरुनी शक्ति एटले ते प्राणीने सुखयावे,
 जश आवे एटले एमां जश एवु कविए पोतानु नाम पण सूचव्यु इति गाथार्य ॥१०॥
 ए ढाल पण सपूर्ण थयो ग्रथाग्रथ ४७९ अक्षर, २७ सर्व ग्रथाग्रथ २०१४४०९
 हवे पांचमो ढाल कहेठे ए ढालने पूर्वना ढाल साये ए सवधे पूर्वना
 पूजा करतां हिंसा न थाय, एम उराव्यु ते तो जिनप्रतिमा उरे तेवारे पूजा वे,
 माटे जिनप्रतिमानो वर्णव सिद्धातमां विस्तारेठे ते कहेठे

॥ ढाल पांचमी ॥

॥ मारी सहारे समाणी ॥ ऐवेशी ॥

सासय पडिमा अडसय माने ॥ सिद्धायतन विमानेरे ॥ धन धनजिन
 वाणी ॥ टेके ॥ प्रभु ते जापी अग उवगे ॥ वरणव शुतेम रगेरे ॥ धन ॥ १ ॥

अर्थ — सासय पडिमा अडसयमानेके० शाश्वतीप्रतिमा एकसो आठ प्रमाणे,
 सिद्धायतनके० सिद्धनु घर एटले देहेरा, विमानेके० विमाननेविषे, धन्य धन्य वि
 नवाणीठे एटले सुखनी बात नथी, ए तो परमेश्वर कहीग्याठे हे प्रभो तें, प्र
 जे गणग प्रमुख थने उपाग ते जीवाजिगम प्रमुखनेविषे जाखीके० कहीठे अ
 होंयां नक्ति ए तुकारो ठे तेहमां दोष नथी जेम तमे अग उवगे कहीठे तम
 थमे रगेके० हवे वर्णवद्यु ॥ इति प्रथम गाथार्य ॥ १ ॥

कचनमय कर पद तल सोहे ॥ नविजनना मन मोढेरे ॥ ४० ॥ अ
 करतनमय नख ससनेहा ॥ लोहिताक्ष मयि रेहारे ॥ ४० ॥ २ ॥

अर्थ — कचनमयके० सुवर्णमय, करपदतलके० हाथ पगनां तजीयां, सादे
 के० शोजेठे नवप्राणीनां मन, मोह पामे एहवाठे अकरनमयी नख ते ए
 ससनेहाके० स्निग्ध स्नेहवताठे, एटले वजलाठे लोहिताक्षरत्ननी, मध्ये रदा
 के० रेपाठे एटले नखमध्ये राती रेपाठे इति द्वितीय गाथार्य ॥ २ ॥

गात्र यष्टि कंचनमय सारी ॥ नाजि ते कंचनक्याररि ॥ ध० ॥ रि
घरतन रोमराजि विराजे ॥ चुचूक कंचन ठाजेरे ॥ ध० ॥ ३ ॥

अर्थ.—गात्र जे शरीर, तद्रूपयष्टि, ते कंचन के० सुवर्णमय, सारीके० मनोहर
ठे. इति जाव. नाजि ते जाणीए, कंचननी क्यारीज होयना! एवी महा मनोहर
ठे. रिघरतनके० श्यामरतनमयी रोमराजि विराजेठे. चुचूक के० स्तनप्रदेश ते
कंचनमयी ठाजेठे. इति तृतीय गाथार्थ ॥ ३ ॥

श्रीवत्त ते तपनीय विशाला ॥ होठ ते लाल प्रवालारे ॥ ध० ॥ दं
त फटिकमय जीह दयालु ॥ वलि तपनीयनुं तालुरे ॥ ध० ॥ ४ ॥

अर्थ.—श्रीवत्त हृदयना मध्यजागे ते तपनीय के० लगारेक रातासुवर्णमय ठे.
विशालाके० विस्तीर्णठे. होठ ते लाल के० रातापरवाला सरखा ठे. एटले सुंदर
ठे. दंत फटिकके० दांत ते फटिकरत्नमयीठे. एवा उज्ज्वल सफेदठे. जीहके०
जीव्हा, दयालुके० दयावंतठे. तथा तालुके० तालबु, तपनीयके० रक्तसुवर्णमय
ठे. एटले जीज तथा तालबु ए वेव वानां रातांठे. इति तूर्य गाथार्थ ॥ ४ ॥

कनक नाशिका तिहां सुविशेपा ॥ लोहिताक्षनी रेपारे ॥ ध० ॥ लो
हिताक्ष रेखित सुविशाला ॥ नयन अंक रतनालारे ॥ ध० ॥ ५ ॥

अर्थ.—कनक के० सुवर्णमय, नाशिका सुविशेपा के० घणुं विशिष्टाकारे ठे,
एटले महा मनोहर नाशिका ठे. लोहिताक्षरत्ननी नाशिकामां रेपाठे एटले ला
ल रेखाठे. लोहिताक्षरतननी रेखाए रेक्षित एवा सुविशाल के० विशाल, नयन
के० नेत्रठे. वली अंक रतनालां के० अंकरत्नमयी ठे. एटले उज्ज्वल अने मध्ये
राती दसखो ठे. ॥ इति पंचम गाथार्थ. ॥ ५ ॥

अष्टिपत्ति जमुहावली कीकी ॥ रिघरतनमय नीकीरे ॥ ध० ॥

श्रवण निलाडवटी गुणशाला ॥ कंचन जाकज्मालारे ॥ ध० ॥ ६ ॥

अर्थ.—अष्टिपत्ति के० पापणो. जमुहा के० उपर वाकी जापणी. कीकी प्र
सिद्धठे. ए त्रण वस्तु, रिघरतनमय, के० श्यामरतनमय, नीकी के० मनो
हर ठे. श्रवण के० कान, तथा निलाडवटी के० नाल. ते गुणशाला के० गुणनी
शाला—स्थानक ठे. ते कंचनना ठे. जाक ज्माला के० षेदीप्यमान एहवा ठे. ॥ ६ ॥

વજ્રરતનમય અતિહિ સોદાણી ॥ શીશઘની સુખસાળીરે ॥ ધ૦ ॥
 કેશનૂમિ તપનીય નિવેશા ॥ રિઠરતનમય કેશારે ॥ ધ૦ ॥ ૭ ॥

અર્થ - વજ્રરતનમયી અતિહિ સોદાણી કે ૦ અત્યત મન ગમતી, એવી ઘડી
 ઘડી કે ૦ મસ્તકની ઘડી છે, સુખની સાણ છે કેશની નૂમિકા તે તપનીય કે ૦ તપ
 વેળા સુવર્ણ સરખી કિંચિત્ રક્ત છે રિઠરતનમય કે ૦ શ્યામરત્નમયી કેશ છે
 એટલે કાલા છે ॥ ૬ ॥

હવે તે એકસો થાઠ પ્રતિમાને પ્રત્યેકે એક એક પ્રતિમાને, અગીયાર પ્રતિમાને
 બીજીઠે તે શુ કામ કરે છે? તે કહે છે

પૂઠે ઠગ્ર ધરે પ્રત્યેકે ॥ પ્રતિમા એક વિવેકેરે ॥ ધ૦ ॥ દોય પા
 સૈ દોય ચામર ઢાલે ॥ લીલાએ જિનને ઝવારેરે ॥ ધ૦ ॥ ૮ ॥

અર્થ - પૂઠે એક પ્રતિમા વિવેકે સહિત ઠગ્ર ધરે છે વેઝપાસે, દોય કે ૦ વે મૂ
 તિ, પ્રત્યુજીને ચામર ઢાલે છે તે લીલાએ કરીને જાણે જિનેશ્વરને, ઝવારે કે ૦ ઝ
 વારણજ કરતી હોયના ॥ ૮ ॥

નાગનૂત યદ્દ ને કુમ્ધારા ॥ આગે દોય ઝદારારે ॥ ધ૦ ॥ તે
 પડિમા જિનપડિમા આગે ॥ માનુ સેવા માગેરે ॥ ધ૦ ॥ ૯ ॥

અર્થ - વલી જિનપ્રતિમા આગલ વે મૂર્તિ, નાગદેવતાની છે, વે મૂર્તિ, નૂતદેવ
 તાની છે, વે મૂર્તિ યદ્દદેવતાની છે થને વે મૂર્તિ કુમ્ધારા કે ૦ આજ્ઞાધારકની
 તે ઘણી ઝદાર પ્રધાન છે કવિ કહે છે કે હુ એમ માનુ હુ જે તે પ્રતિમાઠ, જિન
 પ્રતિમા આગલ, સેવા કે ૦ ચાકરી માગે છે ॥ ૯ ॥

ઘટ કલશ જૃગાર આયસા ॥ ચાલ પાડ સુપડધારે ॥ ધ૦ ॥
 મનગુલિયા વાયકરગ પ્રચમા ॥ ચિત્તા રચણ કરમારે ॥ ધ૦ ॥ ૧૦ ॥

અર્થ - ઘટ એકસો થાઠ, કલશ એકસો થાઠ, જૃગાર તે પણ કલશ વિશેષ
 જાણવા તે એકસો થાઠ, આયસા કે ૦ દર્પણ એકસો થાઠ, ચાલ એકસો થાઠ
 પાત્રી નાજન વિશેષ તે એકસો થાઠ, સુપ્રતિષ્ઠ નાજન વિશેષ તે એકસો થાઠ,
 થને મનોગુલિકા પિરિસાવિશેષ તે એકસો થાઠ, વાતકરક કહેતાં જગશ્યકુ
 ન એકસો થાઠ-તે પ્રચમ કે ૦ અત્યત શોનનીક છે ચિત્તા કે ૦ વિચિત્ર નાના પ્ર
 કારના કરમીયા એકસો થાઠ છે ॥ ૧૦ ॥

हय गय नर किन्नर किंपुरिसा ॥ कंठ उरग वृष सरिपारे ॥ ध० ॥

रयणपुंज वली फूल चंगेरी ॥ माल्य ने चूर्ण अनेरारे ॥ ध० ॥ १२ ॥

अर्थ:-हय के० हयकंठ, गय के० गजकंठ, किन्नरके० किन्नरकंठ, किंपुरिसा के० किंपुरसकंठ, उरग के० उरगकंठ, अने वृषसरिपा के० वृषजकंठ-इत्यादिक कंठ शब्द सधले जोमीए. सरिपाके० सरखा- ए सर्व एकसो आठ कहेवा. रत्नना पुंज एकसो आठ, वली फूलनी चंगेरीके० ठावडी, माल्यके० फूलमालानी चंगेरी तेमज चूर्णके० सुगंधी चूर्णनी, अनेरीके० बीजी ठावडी. ए पण एकसो आठ कहेवी.

गंध वस्त्र आभरण चंगेरी ॥ सरसव पुंजणीकेरीरे ॥ ध० ॥ एम

पुष्पादिक पमल वखाण्यां ॥ आगे सिंहासन जाण्यांरे ॥ ध० ॥ १३ ॥

अर्थ:-वली गंधनी चंगेरी, वस्त्रनी चंगेरी, आभरणनी चंगेरी अने सरसवनी चंगेरी, वली पुंजणीकेरीके० पुंजणीनी चंगेरी ए सर्व एकसो आठ जाणवां. एम पुष्पादिक के० फूल प्रमुखनां, पमल के० वस्त्र, वखाण्यांके० जीवाजिगम प्रमुखने विषे वखाण्यां ठे. वली आगल सिंहासन जाण्यांठे, सिंहांत वचने करीने. ॥ १३ ॥

उत्र ने चामर आगे समुग्गा ॥ तैल कुष्ठनृत जुग्गारे ॥ ध० ॥ जरि

या पत्र चोयग सुविलासे ॥ तगर एला शुचि वासेरे ॥ ध० ॥ १४ ॥

अर्थ:-उत्र एकसो आठ, चामर एकसो आठ, वली आगल समुग्गा के० मा वडा. तैलनृत के० सुगंधी तेलना जखा, कुष्ठके० सुगंध वस्तुना जखा. जुग्गा के० योग्य. ए सर्व एकसो आठ आठ जाणवा. वली मावडा, पत्रे करी जखा ठे. चोयगके० सुगंध इव्ये जखा ठे सुविलासवंत ठे. तगरे करी जखा ठे. एला के० एलचीए जखाठे. शुचिवास के० पवित्रवासे ठे. इति त्रयोदश गाथाये ॥ १३ ॥

वलि हरताल ने मनसिल अंजन ॥ सवि सुगंध मनरंजनरे ॥ ध०

ध्वजा एक शत आठ ए पूरां ॥ साधन सर्व सनूरांरे ॥ ध० ॥ १५ ॥

अर्थ:-वली हरतालना मावडा ठे, मनसिलना मावडा ठे अने अंजनना मावडा ठे. सवि सुगंधके० सर्व सुगंधिवत ठे. मनरंजन के० मनने रीऊ उपजा वे एवा मावडा ठे. ध्वजाके० नाहानी ध्वजाठे ठे, ए सर्व एकसो आठ पूरा ठे. ए सर्व साधन ठे. सनूरा के० नूरसहित ठे. ॥ इति चौदमी गाथाये ॥ १४ ॥

सुर ए पूजा साधन साथे ॥ जिनपूजे निज हाथेरे ॥ ध० ॥ सि
 द्धायतने आप विमाने ॥ थूजादिक बहु मानेरे ॥ ध० ॥ १५ ॥

अर्थ - सुर जे देवता-ते ए पूजानां साधन सहित, जिनेश्वरनी पूजा पाताने
 हाथे करे ठे आप विमानेके० पोताना विमाननेविपे, सिद्ध्यतनेके० सिद्ध
 र-तेहनेविपे पूजा करेठे वली थूजादिकनेविपे बहुमान करे इति गायार्थ ॥ १५ ॥

त्यां देवता जावना जावे, तेशीरीते जावे। ते कहेते

एह अपूरव दरिद्राण दीतु ॥ सुरतरुफलथी मीतुरे ॥ ध० ॥ ए
 ससार समुझे नावा ॥ तारण तरण सहावारे ॥ ध० ॥ १६ ॥

अर्थ - एह अपूर्व दर्शन दीतु एतले कदापि काले ससारमां जमतां, जावयकी प्र
 च्छदर्शन नथी यथुं, माटे अपूर्व, सुरतरुके० कटपट्टना फल करतां पण मीतु
 वली ए प्रचुंनक्ति, ससार समुझेविपे नावा के० ऊहाज बराबरठे जेम नाव पात
 तरे थने बीजाने तारे तेम प्रचुजी पोते तस्या थने नक्ति, लोकने तारक स्वनावे
 नक्ति अथवा जिनप्रतिमातु विशेषण ठे, माटे स्त्रीलिंगे नाप्युठे इति षोडश गायार्थ

एम विस्मय जवजय गुणरागे ॥ जीले तेह अतागेरे ॥ ध० ॥
 राचे माचे ने वलि नाचे ॥ धरमध्यान मन साचेरे ॥ ध० ॥ १७ ॥

अर्थ - एम विस्मयके० प्रचुगुणनी अद्वयतता तथा जवनो जयके० सत्तारी
 वीर, तथा गुणरागेके० प्रचुगुणना रागनेविपे पण ते राग कहेवोठे? अताग
 के० जेहना ताग नथी, अपारठे तेहमां देवता जीले तेहमां राचे, माच, मप्र
 थाय थने नाचेके० नाटक करे धर्मध्यानमा जेमनु सातु मनठे सप्तदश गायार्थ ॥ १७ ॥

येइ येइ करता ठे ते जमरी ॥ हर्षे प्रचुगुण समरीरे ॥ ध० ॥ योग
 निरालवन लय आपी ॥ वश करता शिवराणीरे ॥ ध० ॥ १८ ॥

अर्थ - येइयेइ करता जमरी दीएके० जमरी देतां हर्ष यकी प्रचुना गुण समरी
 के० सत्तारीने, निराजवन जोग ते सिद्धस्वरूपनी लय आपीके० तलालीन यइ, शि
 वराणीके० मोहराणीने वश करता यका ठे इति अष्टादश गायार्थ ॥ १८ ॥

एम नदीश्वर प्रमुख अनेरा ॥ शाश्वत चैत्य जलेरारे ॥ ध० ॥ त्या
 जिनपूजे ते अनुमाने ॥ जनम सफल निज मानेरे ॥ ध० ॥ १९ ॥

अर्थ - एम नंदीश्वर प्रमुख अनेरांके० बीजां नजां रुडा शाश्वत चैत्यते अर्हायां
प्रमुखशब्दे रुचकनां, कुंमलना, नवनपति प्रमुखना लेइए. त्या जिनेश्वरनी पूजा करे
ने अनुमाने पोतानो जन्म सफल मानेते. एटले देवताने जन्म सफल थयानुं ठेका
पु जिनराजनी चक्तिरे. बीजुं नथी. इति एकोनविंशति गायार्थ ॥ १९ ॥

कल्याणक अछाइ वरपी ॥ तिथि चउमासी सरपीरे ॥ ४० ॥ तेह
निमित्ते सुर जिन अरचे ॥ नित्य चक्तिपणे विरचेरे ॥ ४० ॥ १०॥

अर्थ - कल्याणकके० जन्म, दीक्षा, केवल ज्ञान, अने मोक्ष ए कल्याणके तथा व
पीके० संवत्सरी तथा चोमास्तानी अछाइ-ए दिवसे घणा देवताउं जेला मजी अ
छाइ महोत्सव करेते. सरपीके० ए सर्व सरखी तिथिउंते. ते कल्याणक प्रमुख
निमित्त पामोने, सुरके० देवताउं, जिनेश्वरनी पूजा करेते. नित्य चक्तिके० निरतर
रणे प्रबुजक्ति रचेते. ते पूर्वे पूर्वपडा शब्दनी युक्तिमा कथुते. इति गायार्थ ॥ २० ॥

जाव ते अक्षयजावे मलियो ॥ ते नवि जाए टलियोरे ॥ ४० ॥
फरि त्रावू नवि होय निपेधे ॥ हुनु हेमरस वेधेरे ॥ ४० ॥ ११ ॥

अर्थ - जावके० पोतानो जाव, अक्षयजावके० प्रबुनो जाव-ते साये मल्यो
यको ते नवि जाए टलियोके० ते टली जाव नही ते उपर दृष्टात कहेते.
पदनां अर्थ जेजोते जे, रसवेधे त्रावानुं हेम थयुं. ते हेम, निपेधेके० त्रावाने नि
पेधपणे थयुते. ते फरी त्रावु नवि होयके० न थाय; तेम पोतानो जाव, अक्षयजावे
मल्यो टली जाव नही ॥ इति गायार्थ ॥ २१ ॥ वजी दृष्टात कहेते.

एके जलजलव जलधि जलाए ॥ तो ते अक्षय थाएरे ॥ ४० ॥ आ
पनाव जिनगुणमांही आणे ॥ तेम ते अक्षय प्रमाणेरे ॥ ४० ॥ १२ ॥

अर्थ - एके जजजवके० पाणीनुं विंड एक पण जजजिके० समुद्रमाहे, नजाए
के० जजे तो ते अक्षय थाय. एटले तुकाय नही, तेम आपजावके० पोतानो
जाव, जिनेश्वरगुणमाहे आणे तो अक्षय थाय. प्रमाणेके० पूर्वे जे युक्ति कजी अ
थवा दृष्टांत कथु ते प्रमाणे करीने अक्षय थाय. ॥ इति गायार्थ ॥ २२ ॥

अपुणरुत्त अडसय वड वृत्ते ॥ एम मुर जावे चिनेरे ॥ ४० ॥ एम
जिन पूजी जे गुण गावे ॥ सुजश लील ते पावेरे ॥ ४० ॥ १३ ॥

अर्थ - ते पूजा करीने अणुणरुत्तके० जे एकवार कसु ते बीजी वार न श्ये
तेहने अणुणरुत्त कहोए एवे अडसय वडवृत्तेके० एकसो आठ मोटा काव्योए
री सुर जे देवता-तेउ चित्तनेविपे जावे एरीते जिनेश्वरने पूजीने एटले अहंया
वाख्यानयकी जिनप्रतिमा पूजीने जिनना गुणगावे, ते प्राणी, सुजशनीनक० न
जा जशनी लीजा पामे कविए जश शब्दे जशविजय एवु पोतानु नाम पण सूवन्नु

हवे जिन प्रतिमानो वर्णव तथा चोमासी सवत्सरी तथा निनजमाई
कट्याणके पूजा अछाइ महोत्तव जेम जीवाजिगमसूत्रनेविपे कह्योउ ते पाठ न
खीए ठैए ॥ तस्तण सिद्धायतणस्त बहु मङ्गवेसनाए एछण एगा मणिपेटिया पत्र
ता दो जोयणा आयाम विक्कनेण जोयण बाह्वेण सव मणिमया अवा तीमेण
मणिपेटियाए उप्पि एछण एगेमह देवघट्टए पन्नत्ते दो जोयणाइ आयाम विक्क
ण साइरेगाइ दो जोयणाइ उठं उच्चत्तेण सव रयणामए अठे ॥ अर्थ ते सिद्ध
यतनके० सिद्धगुहर-तेहना बहुमय जागे, एछणके० अहंया, मणिपेटियाके०
मणीनी पीठिकाउ ते पीठिका वे योजन आयाम लांबी थने विक्कनके० पोहोनीउ
जोयणके० एक जोजन, बाह्वेणके० जाडपणेउ सर्व मणिमयीउ अष्टके० नि
र्मलउ-इत्यादिक वर्णववी तीसेण मणिपेटियाए उप्पिके० ते मणीपीठिका व
र, एछणके० अहंया, एगेमहके० एक महोदो, देवघट्टएके० देवघट्टो ते ते प्र
चुने वेसवानु घर विशेष पन्नत्तेके० कसुउ ते वे योजन लावु पहोउ ते, ते वा
जन जाफेरु कसुउ सर्व ग्नमयी अष्टके० निर्मलउ सूत्र ॥ तछण देवघट्टए
अछत्तय जिणपडिमाण जिणुस्तेहप्पमाणमेत्ताण सन्निकित्ते चिह्न तासिण निप
पडिमाण अयमेयारूवे वसुवाते पन्नत्ते ॥ अर्थ - तछणके० ते देवघट्टानेविने
अछत्तय जिणपडिमाणके० एकसो आठ जिनेश्वरनी प्रतिमा, ते केवीउ निपुस्त
हप्पमाणमेत्ताणके० जिनेश्वरना शरीरनु उस्सेह जे कचपणु ते प्रमाण मात्र उ ए
टले पांचगे धनुष्य प्रमाणेउ सन्निकित्तके० रुडोरीते थापनाए रह्योउ तासिण निप
पडिमाण के० ते जिनप्रतिमानो, अयमेयारूवेके० ए एहवा स्वरूप वसुवात
के० वर्णावास वर्णव पन्नत्तेके० कह्योउ सूत्र ॥ तजहा तवणिसमहया दधत्ता
पायतजा अकामयाइ एखाइ अतो जोहियसक परितेयाइ कणगामया पादा क
गामया गोप्फा कणगामइउ जवाउ कणगामया जाणु कणगामया उरु कणगाम
इउ गायत्रहीउ तवणिक्रमइउ एानीउ रिद्धमइउ रामराजीउ तवणियमया चुचुया
तवणिसमया सिरिवडा कणगमइउ वाहाउ कणगमयाउ गीवाउ रिद्धमयमनु

सिलप्पवालमयाउंछा फलिहमया दंता तवणिश्मयीउं जीहाउं तवणिश्मया
 तालुया कणगमइउं एासाउं अंतो लोहिअरुक् परिसेयाउं अंकामयाइ अञ्जिणि अं
 तो लोहिअरुक् परिसेयाइ पुत्तगामइउं दिच्छिउं रिछामइउंतारगाउं रिछमयाइ अञ्जिप
 ताइ रिछामइउं नमुहाउं कणगामया कवोला कणगामया सवणा कणगामया नि
 लाडवट्टा वइरामइउं सीसवडीउं तवणिश्मइउं केसंत केसजूमिउं रिछामया उवरि
 मु-क्षया ॥ अर्थ - तंजहा के० ते वर्णव करेते. तवणिश्मयाके० तपाव्या सुवर्ण
 मयी, हृत्तलाके० हाथ तलीयाते. पायतलाके० पगनां तलीयाते; एटले हाथ पगनां
 तलीयां राताते. अंकामयाइके० अंकरत्नमयी नखते; एटले सफेदते. अंतो के०
 मध्ये, लोहिअरुक् परिसेयाइ के० लोहिताक्षरत्ननी राती रेखाउंते. कणगामया
 पादाके० सुवर्णमय पगते, कणगामया गोप्फाके० सुवर्णमय गुढफ एटले घुंटीउं
 ते. कणगामइउं जंघाउंके० सुवर्णमयी जंघाउंते, ढोचणयी हेवली ते जंघा कहीए.
 कणगामया जाणुके० सुवर्णमयी ढोचणते. कणगामयाउरुके० कनकमय तांथ
 लते. कणगामइ गायलघोउंके० कनकमयी गात्रयष्टि; एटले शरीरते. तवणिश्म
 मइउं एानिउंके० तपाव्या सुवर्णमयी नानिउं एटले रातीते. रिछमइउं रोमराइउं
 के० श्यामरत्नमय रोमराजी शरीरनीते. तवणिश्मया चुञ्चयाके० तपाव्या सूव
 र्णमय चुंचुकते, एटले स्तनाग्रदेश राता ते. तवणिश्मया तिरिवडाके० तपाव्या
 सुवर्णमयी श्रीवडते एटले राताते. कणगमइ वाहाउंके० सुवर्णमयी वांहेते. क
 णगमयाउं गीवाउंके० सुवर्णमय ग्रीवाके० कंठते. रिछमये मंसूके० रिष्टरत्नमय
 दाढी मूठते. सिलप्पवालमयाके० परवालामय, उंछाके० होवते. फलिहमय दंता
 के० स्फटिकरत्नमय दातते. तवणिश्मयाउं जीहाउंके० तपाव्यासुवर्णमय जी
 व्हा एटले जीनते. तवणिश्मया तालुआके० तपाव्या सुवर्णमय तालवुंते. एटले
 जीन अने तालवुं ए बने राताते. कणगमइउं नासीउंके० सुवर्णमय नाशिकाते.
 अंतो लोहिअरुक् परिसेयाउंके० ते नाशिकामध्ये लोहिताक्षरत्ननी रेखाते. अंका
 मयाइ अञ्जिणिके० अंकरत्नमयी आखो ते; एटले उज्ज्वल ते. अंतो लोहिअरुक्
 परिसेयाउंके० ते नेत्रमध्ये लोहिताक्षरत्ननी रेखाउंते. पुत्तगामइउं दिच्छिउंके० पु
 लकरत्नमयी दृष्टिते. ए पदसूत्रमध्येते, पण वृत्तिकारे अर्थ नयी कसो, माटे
 अमे पण सामान्ये लखुंते. रिछामइउं तारगाउंके० रिष्टरत्नमयी तारा एटले की
 कीते रिछमयाइ अञ्जिपचाइके० रिष्टरत्नमयी आंखनी पापण ते. रिछामयीउं
 नमुहाउंके० रिष्टरत्नमय नापणिते कणगामया कवोलाके० कनकमयी कपोल

एटले गल्लस्थलते कणगामया सवणा के० कनकमय श्रवण एटले कानते क
 णगमया निलाडवट्टाके० सुवर्णमय निलाडपट्टे, एटले कपालते वड्ढरामइ तनि
 घडीउके० वज्ररत्नमयी शीर्षघडीते तवणिस्रमईउ केसत केसजूमिउके० तपाया
 सुवर्णमय केशनी अतजूमिटे एटले केशजूमि रक्ते. रिचमयाके० श्याम रत्न
 मय, उवरिमुद्धायाके० ऊपर सुर्वजा केशते अथ सूत्र ॥ तासिण निज
 डिमाण पिछउ पत्तेय पत्तेय उत्तधारपडिमाउ पन्नताउ ताउण उत्तधारपडि
 माउ हिमरइय कुर्वेडुप्पगासाइ सकोरिंटमल्लदामाइ धवलाइ ध्यायवत्ताइ स
 लील उंहारे माणीउचिछति तासिण जिणपडिमाण उजउ पत्ति पत्तेय पत्त
 चामरधारपडिमाउ पन्नताउ ताउण चामरधारपडिमाउ नाणामणि कणगरयण
 विमल महरिह तवणिस्रकल विचित्त दमाउ चिह्नियाउ सख ककुद दगरय
 थमयमहिय फेणपुज सन्निगासाउ सुद्धमरययदीह वालाउ धवलाउ चामरा तनि
 लउंहारे माणीउ माणीउ चिछति तासिण जिणपडिमाण पुरउ दो दो नागपडिमा
 उ दो दो जलपडिमाउ दो दो जूयपडिमाउ दो दो कुन्धारपडिमाउ विणउयणयाउ
 पायवडियाउ पजलीउमाउ सन्निकित्ताउ चिछति सब रयणामइउ अवाउ जाव
 पडिरूवाउ ॥ अर्थ -तासिण जिणपडिमाण पिछउके० ते जिनप्रतिमाने पूव
 पत्तेय पत्तेय उत्तधारपडिमाउ पन्नताउके० प्रत्येके एकेक उन्नधरनी प्रतिमा
 कही ठे ताउण उत्तधारपडिमाउ के० ते उन्नधरप्रतिमा एहवे ठेरे सहित
 ठे हीमके० शीतकाले हिम पडेठे, एहवु रयय के० रूपु, कुदके० मचकुद ए
 ले मचकुदनु फूज, इड्डके० चड्ढा, पगासाइ के० ए सर्व जेवां उजना हाय त
 वाठे सकोरिंटमल्लदामाइके० कोरिटवृक्षना फूलनी माला सहित, धवजाइ ध्या
 वत्ताइके० उज्ज्वल जे उन्न, सलीजके० लीजासहित मनोहर, उंहारे माणीउ
 चिछतिके० धरतीथकी रहेठे एटले प्रजुजीने उन्न धरेठे तासिणके० ते जिनप्रति
 माने, उजउपरिके० वेडु पासे, पत्तेय पत्तेयके० प्रत्येके प्रत्येके एटले एककी
 जिनप्रतिमाने, चामरधारपडिमाउके० चामरनी धरनारी वे वे प्रतिमाउ ताउ
 णके० ते चामरधारप्रतिमाउ केवीउ ? ते कहेठे नाणामणि कणगके० नाता
 कारना मणी तथा सुण-तेणे करी विमजके० निर्मल, महरिहक० महत्तर,
 तवणिस्रकलके० तपाया सुवर्णमय उज्ज्वल अत्यंत देदीप्यमान, विचित्तक० वि
 चित्रप्रकारना, दमाउके० चामरना दमते चिह्नियाउके० देदीप्यमान शर प्रनिद
 कुदके० मचकुदनु फूज, दगरयके० पाणीना कण, थमयफेणपुजके० अमृतगद

क्षीरसमुद्र-तेहनुं फेण, तेहनो पुजके० समृद्ध, मन्निगासाउके० ते सरखा उज्ज्वल
सुद्धमके० सूअ, रययके० रुपाना, दीहवाजाउके० दीर्य लंघायमान वाजने; ए
हवा धवल चामरते. ते सजीजं उदारे माणीउं माणीउं चिह्नितके० लोजाए जिनने
उवारतीयकी एटजे वाजतो यकी रहे. तासिणे इत्यादि वजी ते जिनप्रतिमानी
आगल दोदो नागपडिमाउं के० वे वे नागदेवतानी प्रतिमाउं, वली दो दो ज
रूपडिमाउं के० वे वे यक्षदेवनी प्रतिमाउं, वली दोदो जयपडिमाउं के० वे
वे जतनी प्रतिमाउं ठे; वली दोदो कुम्भारपडिमाउं के० वे वे आज्ञाधारदेवनी
प्रतिमाउं ठे. ते सर्व प्रतिमाउं कहेवीते? विणउयणयाउं के० विनयेकरी उपन
तके० नमीउं ठे. पायवडियाउं के० पगे लागतीते. पंजजिउमाउं के० प्रांजजिपुट
कखोते; एटजे हाय जोड्याते. एवी सन्निस्किताउं चिह्नितके० रुडी रीते रहीते.
सब रयणामईउं के० सर्वरत्नमयी, अद्याउं इत्यादिक वर्णववी यावत् प्रतिरूपते.
सूत्रं ॥ तासिणं जिणपडिमाणं पुरउं अछसयं घंटाण अछसयं चदणकलसाणं अ
छसयं जिंगाराण एव थायंसगाणं याजाणं पातीण सुपइछगाणं मणगुलियाणं वा
तकरगाण चित्ताणं रयणकरमाण हयकठगाणं पुप्फचगेरीणं पुप्फपडलगाणं अछस
यं तेहसमुग्गाणं जावधूवरुडुवगाणं सन्निस्किता चिह्नित अर्थ - तासिणं इत्या
दि ते जिनप्रतिमाने आगल, अछसयं घंटाणके० एकसो आठ घंटाते. अछसयं चं
दणकलसाणं के० एकसो आठ चदनना कलशते; अछसयं जिंगाराणं के० एकसो
आठ जिंगार - ते पण कलश विशेषते. एवके० एरीते जे आगल कहीए, तेपण एक
सो आठ आठ कहेजो. थायंसगाणके० आरिसाते, पात्रीउंते, थालते, सुप्रतिष्ठके०
जाजनविशेषते. ए शब्दना अर्थ ठालना ठवामा लख्याते तेहवीजाणवा. मनोयुक्तिका
वातकरक चित्ररत्नना करमियाते, हयकंठ प्रमुख कंठ कहेवा, फूलप्रमुख चगेरी
कहेवी, एम पुष्प प्रमुखना पमल कहेवा. अछसयं तेहसमुग्गाणके० एकसो आ
ठ, तेलना मावडाते. यावत् ठेडे एकसो आठ, धूपना कडठा कहेवा. सन्निस्किता
ण चिह्नित के० रुडी रीते रहाते. वली आगल नंदीश्वरधीपना अधिकार मध्ये
सिंहासतननो अधिकार कहीने ए पाठ लख्यो ठे.

॥ तवण बह्वे नवणवइ वाणमतर जोइस वेमाणिया चाउम्मासिय पाडिवए
सु संववरेसुय अन्नेसु वहुसु जिणजम्मण निक्कमण नाणुप्पाय परिनिवाणमा
दिएसुअ देवकळेसुय देवसमितीसुअ देवसमुदएसुअ देवसमावाएसुय देवपउय
येसुय एगंतउं सहिया समाणा पमुहिय पक्कीलिया अत्ताहियाउं महामहिमाउं

કારેમાણા સુહસુદેણ વિહરતિ ॥ અર્થ -તઠણકે૦ તે સિદ્ધાયતનનેવિપે, વહે
 કે૦ ઘણા, એલે સમ્યગ્દૃષ્ટિ હોય તે જવણવડ કે૦ જવનપતિ, વાણમતર કે૦
 વ્યતરદેવતા, જોડસકે૦ જ્યોતિષી, વેમાણિયાકે૦ વેમાનિક, એલે ચારે નિકાવના
 દેવતા, ચાઝમ્માસિય પાઢિવણસુ કે૦ ચોમાસાના પઢવાના દિવસે એલે કાર્તિકી
 પ્રમુખ ચોમાસે, તથા સવચ્છરેસુકે૦ સવચ્છરીનેવિપે વીજાપણ વહુસુકે૦ ઘણાં નિપ
 જન્મણકે૦ જિનેશ્વરને જન્મકલ્યાણકે તથા, નિસ્કમણકે૦ દોઢાકલ્યાણક, ના
 ણુપ્પાયકે૦ કેવજ્ઞાન ડપજે તે કલ્યાણકે, તથા, નિવાણમાદિસુઅકે૦ મો
 હ્ક એ આદે દેડ વીજાપણ, દેવકલ્લેસુયકે૦ દેવકાર્યનેવિપે, દેવ સમ્મિતીસુઅક
 દેવતાડના સમુદાય મલ્યા હોય તેનેવિપે એહજ વે પદના પર્યાય, વે પદે કહેઁ
 દેવસમુદાયસુ દેવસમવાણસુ એ વે પદનો પણ એહજ અર્થ દેવપયડયણેસુય કે૦
 દેવતાના પ્રયોજનનેવિપે એલે કાર્યે કરી, એગડ સહિયા સમાણા કે૦ એકા મ
 લ્યાં થકા, પમુદિય પક્કીલિયાકે૦ પ્રમુદિત એલે હર્ષવત, ક્રીડાવત, અછાદિપાડ
 મહામહિમાડકે૦ અછાડરૂપ મહા મહોઘ્ઘવ એલે આઠ દિવસ લગી મહા મ
 હોઘ્ઘવ કરતા થકાં સુલે સુલે વિચરે ઢે ઈરીતે જીવાનિગમ પ્રમુલે પાઠ ઢે વી
 જા એકસો આઠ કાચે સ્તવબુ, સૂર્યાંજ દેવના અધિકારમાં કહુ ઢે એટલે એ ઢાન
 સપૂર્ણ થયો ત્રયાગ્રય ૨૨૦ અક્કર ૪ સર્વાગ્ર મંત્રીને ત્રયાગ્રય ૨૨૩૪ અં ૧૦
 હવે ઠઠી ઢાલ કહે ઢે તેહનો પૂર્વ ઢાલ સાથે એ સવધ ઢે જે એક તો પૂર્વ
 કહુ ઢે જે “ પચાંગી પ્રમાણે સ્થાપના નિરૂપો પરચીને આનંદ પામુ ” તે સ્થા
 પના નિરૂપો સૂત્ર પ્રમાણે દેલાહે વલી તે સૂત્રમાં યોગ વહેવા કહ્યા ઢે તે દુડી
 આ માનતા નથી તે યોગ, સૂત્ર સાથે દેલાહેઢે, તથા પચાંગીપણ સૂત્ર સાથે દેલાહે
 અથવા પૂર્વે એમ કહુ હતુ જે “તમારી આજ્ઞા પાલવી, પણ કુયુક્તિ ન કરવી” તેઆજ્ઞા
 તો યોગ તથા પચાંગી માને તેવારે પાલી કહેવાય, અને સમકિતપણ તેવારેજ પાપ
 માટે એ ઢાલમા યોગ તથા પચાંગી દેલાહે ઢે તે ઢાલની એ પ્રથમગાથા લખીએ ઢે

॥ ઢાલ ઠઠી ॥ જોલીડા હસારે વિપય ન રાચીએ ॥ એ દેશી ॥

સમકિત સૂધૂરે તેહને જાણીએ ॥ જે માને તુજ આણ ॥ સૂત્ર તે
 વાંચેરે યોગવહી કરી ॥ કરે પચાંગી પ્રમાણ ॥ સં ॥ ૨ ॥

અર્થ -તે પ્રાણીને શુદ્ધ સમકિત જાણીએ, જે તમારી આજ્ઞા માને તે આજ્ઞા
 વતાવે ઢે જે પ્રાણી યોગવહીને સૂત્ર વાંચે તથા પચાંગી પ્રમાણ કરે એલે સૂત્ર,

निर्वुक्ति, जाप्य, टीका, अने चूर्णि, एहमां जे कहुंठे ते सर्व सत्य करी माने. ॥१॥

उद्देशादिक नहीं चनुनाणनां ॥ ठे सुअनाणनां तेह ॥ श्री अ
नुयोगदूवारथकी लही ॥ धरीए योगसुं नेह ॥ स० ॥ ९ ॥

अर्थ:-उद्देशादिकके० उद्देश १, आदिशब्दे समुद्देश, २ अनुज्ञा ३, अने अनुयो
ग ४, ए चारे, नहि चनुनाणनां के० चारे ज्ञान जे मतिज्ञान, अवधिज्ञान, मन
पर्यवज्ञान अने केवलज्ञान ए चारनां नथी. ठे सुअनाणनां तेह के०, ते उद्देशा
दिक श्रुतज्ञाननां ठे ते माटे जणुं जणावुं अर्थ कह्यो ते श्रुतज्ञाननोज ययो. श्रीअनुयो
गद्वारथकीलही के० पामीने योग सायेलेहधरीए. तेअनुयोग द्वारनो पाठ लखीए ठेए.

अथ सूत्रं-नाणं पंचविहं पन्नत्तं तजहा आनिणिवोहियनाणं १ सुअना
णं २ उद्दिनाणं ३, मणपक्कवनाणं ४, केवलनाणं ५, तच्च चत्तारि नाणां षष्ठ्या
ई उवणिसां णोउदिसिंति णोमुसदिसिंति णोअणुन्नविंति सुअनाणस्त
उद्देसो समुद्देसो अणुन्ना अणुउंगो ४ पवत्तं जइसुअनाणस्त उद्देसो समुद्देसो
अणुन्ना अणुउंगो पवत्तं किंथंगपविष्ठस्त उद्देसो ४ पवत्तं थंग वाहिरस्त
उद्देसो ४ थंगपविष्ठस्त विउद्देसो ४ इमं पुण पच्चवणं पडुच्च थंग वाहिरस्त ॥ ९
त्यादि अनुयोग सूत्रादौ ॥ अर्थ-नाणं पंचविहं के० ज्ञान पांच प्रकारे, पन्नत्तं
के० कसु ठे. तजहा के० ते कहे ठे. आनिणिवोहियनाणं के० मतिज्ञान, सु
अनाणं के० श्रुतज्ञान, उद्दिनाणंके० अवधिज्ञान, मणपक्कवनाणं के० मनपर्याय
ज्ञान अने केवलनाणं के० केवलज्ञान. तउके० तेहमां, चत्तारि नाणांके० चार
ज्ञान, षष्ठ्यां के० थापी सूकीए. उवणिसां के० स्थापवा योग्य ठे. णोउदिसि
संतिके० उद्देश ते सामान्य कथन, ते चार ज्ञानने नथी. णोसमुदिसिंतिके० स
मुद्देश तेविशेषे कथन नथी. णोअणुन्नविंति के०अनुज्ञा पण न थाय. एटले उ
द्देश समुद्देश अनुज्ञानी क्रिया ठे ते न थाय; जे कारणमाटे मतिज्ञानादिक चार
ज्ञान अपातुं लेवातुं नथी; तेमाटे सुअनाणस्त उद्देसो समुद्देसो अणुन्ना अणुउ
ंगो पवत्तं के० श्रुतज्ञाननो उद्देश समुद्देश अनुज्ञा अने अनुयोग ते अर्थ कथन
प्रवर्त्तं ठे. जइ सुअनाणस्त उद्देसो समुद्देसो अणुन्ना अणुउंगो पवत्तंके० जो श्रु
तज्ञाननां उद्देशादिक चारवाना प्रवर्त्तं ठे. किंथंग पविष्ठस्त उद्देसो ४ पवत्तंके० तो थुं
थंगप्रविष्टना उद्देशादिक चार प्रवर्त्तं ठे के थंग वाहिरस्त उद्देसो ४ पवत्तंके० थंग
वाह्यना उद्देशादिक चार प्रवर्त्तं ठे? जे माटे श्रुतज्ञाननो थंगप्रविष्ट आचारांगा

દિક પણ છે, અંગવાહ્ય આવશ્યકાદિક પણ છે, માટે પૂછું જે અંગપ્રવિષ્ટનો કે અંગવાહ્યનો છે? અંગપ્રવિષ્ટ વિષ્ણુનો ધ કે? અંગપ્રવિષ્ટનો પણ છે અને અંગવાહ્યનો પણ છે. એમ પુણ પછવણ પડુચ્છ અંગ વાહિરસ્તકે. એ આશ્રીને તો અંગવાહ્યનો છે જે શિષ્યને જેહનો ઉદ્દેશાદિક પ્રવર્તતો હોય તેહનું નામ દીર્ઘી એ અંગ લાવો અનુયોગ દારને ધુરે વિસ્તારે છે, અહીંયાં સદેપે લખ્યો છે માટે તિહાં જોડે લેના.

— ઉદ્દેશાદિક ક્રમવિણ જે નણે ॥ આશાતે તેહ નાણ ॥ નાણા
વરણી રે વાધે તેહથી ॥ નગવડ અંગ પ્રમાણ ॥ સ૦ ॥ ૩ ॥

અર્થ — ઉદ્દેશાદિક કે? ઉદ્દેશ સમુદ્દેશાદિકનાં, ક્રમવિણ કે? અનુક્રમવિના જે સૂત્રજણે, આશાતના કરે છે તેહ કે? તે પ્રાણી, તેહથી કે? તે જ્ઞાનની આશાત નાથી, નાણાવરણી કે? જ્ઞાનાવરણી કર્મ વાધે નગવડ અંગ પ્રમાણ કે? નગવતી નામે પાંચમું અંગ, તે પ્રમાણે — એટલે નગવતિસૂત્રમાં કહ્યું છે તે લખી છે ॥ ૩ ॥

॥ નાણાવરણિશ્વકમ્મસરીરપગર્ગવધેણ નતે કસ્સકમ્મસ્સ ઉદણ ગાયમા નાણપડિણીયાએ નાણનિદ્દવણયાએ નાણતરાણ નાણપ્પઝસેણ નાણાસાયણાએ નાણવિસવાયણાયોગેણ નાણાવરણિશ્વ કમ્મસરીરપ્પઝગ વધઈ ॥ ઇતિ ॥ અથ — નાણાવરણિશ્વ ઇત્યાદિ — જ્ઞાનાવરણ કર્મ શરીરનો જે પ્રયોગસાવધ તે કસ્સકમ્મસ્સ ઉદણ કે? કોણ કર્મના ઉદયે કરીને, એટલે જ્ઞાનાવરણી સાથી વગ પ? ઇતિ જાવ પ્રજી કહે છે હે ગૌતમ, નાણપડિણીયાએ કે? જ્ઞાનનું પ્રત્યક્ષ પણુ તે અનિષ્ટનું આચરણ કરે નાણનિદ્દવણયાએ કે? જ્ઞાનનું ઝંજવણુ કરે એટલે જ્ઞાન થને જ્ઞાની કોઈરીતે અજેદ છે માટે જ્ઞાન જે પાસે નણ્યો તેહને ઝંજ નાણતરાણ કે?, જ્ઞાનનો અંતરાય કરવે એટલે જ્ઞાન નણનારને જાત પાણી વચ્ચે વપાશ્રયના લાજનું નિવારણ કરે તથા નાણપ્પઝસેણ કે? જ્ઞાનને પ્રદેશ કરીને એટલે અંતર પ્રીતિ જ્ઞાન જ્ઞાની વપર ન રાખે તથા નાણાસાયણાએ કે? જ્ઞાનની આશાતના કરે છે જ્ઞાનીની જાતિ હીલે નાણવિસવાયણાજાગેણ કે? જ્ઞાનનો વિસવાદ વિપરીત પ્રરૂપણા કરે નાણાવરણિશ્વ ઇત્યાદિ એમ કરતાં જીવ જ્ઞાનાવરણી કર્મ વાધે ઇતિ નગવતી સૂત્રે વલી નગવતી પ્રમુલ અંગનું ઉદ્દેશ તપયોગવિધિ લેશથી કહ્યો છે તેહનો લેશ લખી છે ॥ પન્નતીએ આ ઇમાણ અષ્ટાદ સયાણ દો દો ઉદેસગાઉદિસિજ્ઞતિ એવર ચઝઝસય પદમે દિ પસે અષ્ટ ત્રિતીય દિવસે દોઉદિસિજ્ઞતિ એવમાઝ સયાઝ આરઘજાવડ્યપાવ

तावड्यं उदिसिञ्चऽ उक्कोसेणं सय एगदिवसेणं मज्जिमेणं दोहिं दिवसेहिंसयं ज
हन्नेणं तिहिं दिवसेहि सयं एवं जाव वीसड्मं सयं एवर गोसाजो एगदिवसेणं
उदिसिञ्चति जऽ सो विउ एगदिवसेणं अणुस्स विज्झइं अहनविउं आयंविउ डुगे
णं अणुस्स विञ्चति ॥ अर्थ.-पन्नतीएके० जगवती सूत्रनेविपे, आऽमाणं अछएहं
सयाणके० धुरना आठ शतक ते दो दो उदिसगाउदिसिञ्चतिके० वेवेउदिसा उदेगीए,
एवरके० एटलुं विजोप जे, चउउसयं पढमे दिवसे अछके० चोया शतकना पहेले
दिवसे आठ उदेशा, वितीय दिवसे दो उदेशा उदिसिञ्चतिके० बीजे दिवसे वे उदेगानो
उदेश करीए. हवे एवमाउ सयाउ आरम्भके० नवमा शतकयी मांमीने जावड्यं पावे
के० जेटलुं नणो. तावड्यं उदिसिञ्चऽके० तेटलो उदेशीए. उक्कोसेणं सयं एगदिवसेणं
के० उत्तरुं एक दिवसे शतक, मज्जिमेणं दोहिं दिवसेहिंसयंके० मध्यम वे दिवसे शत
क, जहम्मेणं तिहिं दिवसेहिंसयंके० जयन्ययी त्रणदिवसे शतक उदेगीए एवं जाववी
सड्मं सयंके० एम यावत् वीशमा शतक लगे कहेवुं. एवरके० एटलुं विजोप जे, गोसा
जो एगदिवसेणं उदिसिञ्चतिके० गोशालानु पन्नरमुं शतक एक दिवसे उदेशीए. जऽ सो
विउके० जो ते बुद्धिवंत होय तो एगदिवसेणं अणुस्स विञ्चतिके० एकेदिवसे अनुज्ञा क
रीए. अहनविउके० जो बुद्धिवंत न होय तो आयंविउ डुगेणं अणुस्स विञ्चतिके० वे
आविले अनुज्ञा करीए. एटले ए जाव जे पूर्वं जेटलुं नणता तेटली क्रिया करावीने
नणावता, ते माटे एम कयु जे वे दिवसे वे आविलनी क्रिया करावीने अनुज्ञा करावे.
सूत्रं ॥ एगवीस वावी तेवीसड्माइं सयाइं एकेक दिवसेणं उदिसिञ्चतिके० एकवी
शमुं, वावीशमुं, ने तेवीशमुं शतक ते एकेक दिवसे उदेशीए. इत्यादिक सर्व वातो योग
विधियो जणाय. हवे पाठ अथूरोठे, ते सूत्र लखीए ठैए. जे माटे कोइ सामाचारी
जेदे तथा काल जेदे आधुनिक क्रिया फेर दीसेठे माटे अर्थ नथी लखता. ॥

चउवीस ड्मंसयं दोहिं दिवसेहिंसयं उदिसगा वंयरायाइं अछसयाइं एगेणं दिवसे
णं सेठीसयाइं वारस एगेणं एगिंदिय दसहिं जुम्म सयाइं वारस एगेणं दिवसेणं
एवं वेदियाणं वारस्त तेंदियाणं वारस चउरिदियाणं वारस अत्तन्नि पंचिदियाणं
वारस सत्तिपंचिदिय महा जुम्म सयाइं एगवीसं एगदिवसेणं उदिसिञ्चति रासि
जुम्मसयं एगदिवसेणं उदिसिञ्चऽ ए त्रीजी गाथानो अर्थ ॥ ३ ॥

श्री नंदी अनुयोगडुवारमां ॥ उत्तराध्ययनेरे योग ॥ काल

ग्रहणनारे विधि सघलो कह्यो ॥ धरिए ते उपयोग ॥ स० ॥४॥

त्र, गयण चउप्राग साव सेसंमिके० आकाशनो चोथोनाग, सावसेसंके० थाकतो रहे तेवारे, वेरिचिपंपिकालं पडिलेहिनाके० वेरती काल ग्रहण पण, कुशाके० करे एटले ग्रहे ॥ पोरसीए चउप्रागे वंदित्ताण तउ गुरुं अण्डिकमिन्ना कालस्त नाय एं पडिलेहए ॥ १ ॥ अर्थ:-पोरसीए चउप्रागेके० पोरसीनो चोथो नाग वाकी रह्यो. पहेला पहोरनो एटले ठ घडी दिवस चढे. वंदित्ताण तउ गुरुं के० गुरुने वंदना करीने, अण्डिकमिन्ना कालस्तके० कालविरतित् पडिकमे. नायणं पडिले हएके० नाजन पडिलेहे. शामाटे जे सज्ञाय पाठली पोरसीए करवो ठे; माटे काल न पडिकमे. अहीयां पाजाइ काल बोव्यो. पोरसीए चउप्रागे, वंदित्ताण तउ गुरुं पडिकमिन्ना कालस्त सिजंतु पडिलेहए ॥ १ ॥ अर्थ:- पोरसीए चउप्रागे के० पोरसीने चोये नागे, अर्थात् दिननी चोयी पोरसीने चोये नागे गुरुने वंदना करीने पडिकमिन्ना कालस्तके० काल पडिकमीने. सिजंतु पडिलेहएके० सिज्ञा जे वसति ते पडिलेहे. एटले प्रात.काले पाजाइ काल पडिकम्यो न होय तो ते सां जे पडिकमे. तथा वसती पडि लेहे ते बीजा काले, कालग्रहणना मांमला करे. इति ॥ पारिय काउसग्गो वंदित्ताणं तउ गुरु शुइ मंगलं चउकाउं कालं संपडिले हएण ॥ १ ॥ अर्थ:- पारिय काउसग्गो के० पडिकमणानी विधिने ठेडे काउसग्ग करीने गुरुने वांदीने, शुइमंगलं चउकाउंके० स्तुति, परमेश्वरना गुणनी-तद्रूप मंगल करीने, कालंसंपडिलेहए के० काल पडिलेहे. एटले कालग्रहण लीए. थ हीयां वायाइ काल थ्याव्यो. ॥ पोरसीए चउघीए कालंतु पडिलेहया एसज्ञायं त उकुशा थवोहंतो थसंजए ॥ १ ॥ पोरसीए चउघीएके० रातनी चोथी पोरसी, काजंतु पडिलेहयाएके० काल जे वेरती काल ते लीए. पठी सज्ञायं तउ कुशाके० सज्ञाय करे. थवोहंतो थसंजएके० थसंजमीने थणजगावतो. पोरसीए चउप्रा गे वंदित्ताण तउ गुरुं पडिकमिन्नाकालस्त कालंतु पडिलेहए ॥ १ ॥ अर्थ:-पोर सीए चउप्रागे के० पोरसीने चोये नागे. एटले पाठली वे घडीराते गुरुने वंदना करीने पडिकमिन्ना कालस्त के० काल जे वेरतीकाल पडिकमीने, कालंतु पडिले हएके०काज जे पाजाइ काल ते पडिलेहे. एरीते सूत्रमा जोगविधि साक्षात् वता व्यो ठे. तेहनो विधि ए मूढा, केवल सूत्र उपर केम जाणै? वली उत्तराध्ययनम ध्ये थध्ययन थोगणीशमे रुखु ठे. ॥ यथा ॥ काल पडिलेहणाएणं जंते जीवे किं जणइ काजपडिलेहणाएणं नाणावरणिअ कम्मं खवेइ ॥ १ ॥ अर्थ:-काजके० वायाइकाल, थडरतिकाल, वेरतिकाल, थने पाजाइकाज-एनी पडिलेहणाएणं

तंजहा ॥ अंणिदाणयाए १, दिट्ठिसंपन्नाए २, जोगवाहियत्ताए ३, खंति खमणयाए.
 ४, जितेंदियत्ताए ५, अमाइल्लयाए ६, अयासत्तयाए ७, सुतामणयाए ८, पवयण
 वव्वल्लयाए ९, पवयण उज्जावणाए १० ॥ अर्थः—दशहिंताणैहिं के० दशो स्थान
 के, एटले दशो कारणे जीव, आगमेसिनहा कत्ताए के० आगल आवते नवे, न
 इ एटले कयाण ठे जेहने, सुदेव, सुमनुष्यपणुं पामे तथा मोहुरूप नइ पामे.
 तंजहाके० तेहज दश कहेठे. अनिदान १, दृष्टिसंपन्न २, योगवाही ३, ए त्रण पू
 वें कह्या तेम खंतिखमणयाए के० कृमाए खमता पण असमर्थपणे नही. ४ जित
 इंदियत्ताए के० इंदियनो निग्रह करतां ५, अमाइल्लयाएके० अमाइपणे करीने ६,
 अयासत्तयाएके० ज्ञानादिकने पासे वसे. एटले ज्ञानादिक मध्ये न वसे, ते पासत्तो,
 कहिए. ते पण देशपासत्तो सर्वपासत्तो. ते पासत्तापणुं ज्या नही ते अयासत्तो
 कहीए. तेणे करीने, ७ सुतामणयाएके० मूलोत्तरगुण सहित साधुपणुं करते.
 ८ पवयणवव्वल्लयाए के० प्रवचन जे दादशांगी अथवासंघ तेहनुं वाव्वल्य ते हि
 तकारपणुं एटले प्रत्यनीकने शिद्धा देवे करी ९ पवयण उज्जावणाए के० ते दाद
 शांगीनो अथवा संघनो उज्जावन धर्मे कयावाद लब्धि जशवाद बोलवे करीने १०
 एहमा जोग वहिवा कह्या ते माटे साधु तथा श्रावक पोताने उचित नणे पण
 तपक्रिया विशेष करीने नणे. ते आगली गायामां देखाडे ठे. ॥ ५ ॥

योग वहिने रे साधु श्रुत नणे ॥ श्रावक ते उपधान ॥ तपउप
 धाने रे श्रुत परिग्रह कह्या ॥ नंदीए तेह निदान ॥ स० ॥ ६ ॥

अर्थः—योगवहीने साधु ते श्रुत नणेके० साधु ते योगवहीने सिद्धात नणे;
 श्रावक ते उपधान के० श्रावक, उपधान वहिने सूत्र नणे. तप उपधाने के० तप
 उपधाने करीने श्रुत परिग्रह कह्या के० श्रुतनुं परिग्रहण के०; ग्रहण करे. एम कस्य
 ठे. ते एम श्रावक क्या कह्या ठे? ते कहे ठे. नंदीएके० श्रीनंदीसूत्रमध्ये कस्य ठे.
 तेह निदान के० तेमाटे योग उपधान कहीएठे. वतः ॥ सुत्रपरिगहा तवो
 बहाणाइ इति. अर्थ—सुत्रपरिगहा के० श्रुतनो परिग्रह करे. तवो बहाणाइ
 के० तपउपधान सहित, इतिश्री नंदीसूत्रे. इति पट्टी गायार्थ ॥ ६ ॥

इरियादिकनां रे पट उपधान ठे ॥ तेणे आवश्यक शुद्ध ॥ गृहि
 सामायिक आदि श्रुत नणे ॥ दीक्षा लेइ अलुद्ध ॥ स० ॥ ७ ॥

શ્રી દશવૈકાલિક મધ્યે કેમ કહ્યું જે ॥ પદમ નાણ તરૂં દયાકે ॥ પ્રથમ જ્ઞાન ને
પઠી દયા જ્ઞાનવિના દયા કેમ પાલે? માટે શ્રાવક એ લેખે સૂત્ર નણે તે ઉપર
ઉત્તર વાલેઢે પ્રથમ જ્ઞાન ને પઠી દયા કહીઢે તે કોને કહીઢે? તે ઉપર શ્યામ
પદ કહ્યુંઢે તિહાં સજત ગુણ રેહકે ॥ ત્યહા સજત કહ્યાઢે ગુણની રેલાસતા
મુનિ એવા હોય યત્ ॥ પદમનાણ તરૂં દયા એવ ચિહ્ન સઘ સજા ॥ એમ કહ્યું
વૈકાલિકનો પાઠ ઢે માટે શ્રાવકને કેમ જોડોઢે? પણ સઘ સાવ એ બુ નથી ક
હ્યું તો એહ વચનથી શો સદેહ ઉપજેઢે? ક્ત્યપ્તમી ગાથાર્થ ॥ ૭ ॥

નવમે અધ્યયનેરે બીજા અંગમા ॥ ઘરમા દીવ ન દીઝ ॥ વલિય
ચઠદમેરે કહ્યું શિક્ષા લહે ॥ ગ્રથ તજે તે ગરિષ્ઠ ॥ સ ॥ ૮ ॥

અર્થ - નવમે અધ્યયનેરે બીજા અંગમાકે ॥ બીજું અંગ જે સૂગડાંગ સૂત્ર તેહના
નવમા અધ્યયનેરે એમ કહ્યુંઢે ઘરમા દીવ ન દીઝકે ॥ ઘરમા ગૃહસ્થે દીવો ન
દીઝે, માટે દીઝા લેઢે ॥ યત્ ॥ ગિહે દીવ મ પાસતા પુરિતા દાણિયા નરા તે ધી
રા બધણ મુકા નાવકલ્પતિ જીવિય ॥ ૧ ॥ ક્તિ સૂગડાંગ સૂત્રે નવમે અધ્યયને
અર્થ - ગિહે દીવમ પાસતા કે ॥ ઘરનેવિપે સૂત્રરૂપ દીવો નથી દેલતા, તે માટે પુ
રિતા દાણિયા નરા કે ॥ પુરુષો આદેય નામના ધણી, એહમા પુરુષ, સૂત્રરૂપ દીવો
દેલવાને તે ધીરાકે ॥ તે ધીર, બધણમુકા કે ॥ સસાર બધન ઠાઢે એટલે દીઝ
આદરે ઢે નાવકલ્પતિ જીવિયકે ॥ અસયમ જીવિતબ્યે જીવિય નથી વાંઘતા એ
ગાથાર્થે પણ સૂત્ર ઘરમાં જણતા નથી દીસતા વલિય ચઠદમે કહ્યાં કે ॥ બની
સૂગડાંગ સૂત્રનાજ અધ્યયન ચૌદમે કહ્યું શિક્ષા લહે કે ॥ શિક્ષા પામે એટલે સૂ
ત્ર જણવારૂપ શિક્ષા પામે કોણ પામે? તે કહે ઢે ગ્રથ તજે કે ॥ પરિગ્રહ ઠાઢે
તે ગરિષ્ઠ કે ॥ ગુણ ગરિષ્ઠ હોય તે એટલે નિગ્રંથ થાય તે શિક્ષા સૂત્રની પામે ક
તિ ગાથાર્થ - હવે ચૌદમા અધ્યયનની ગાથા લખીએ ઢે ॥ ગયવિહાયે હવ સિક્ષમા
ણે ઉદ્ધાયસુ બનચરેવ સિક્ષા કવાયકારી વિણયતુ સિક્ષે જે ઢેય સેવિયમાર્થ ન
કુક્ષા ॥ ૧ ॥ અસ્થાર્થ, ગયવિહાય કે ॥ પરિગ્રહ ઠાઢીને ક્ષ સિક્ષમાને કે ॥ સૂત્ર
જણતો થકો ઉદ્ધાયકે ॥ ચારિત્રમા સાવધાન થઈને સુવનચરેવસિક્ષા કે ॥ જની
રીતે વ્રત્તચર્યનેવિપે વસે કવાયકારી કે ॥ ઉપાયનો કરણહાર એટલે રત્નત્રયનો
આરાધક, વિણયતુ સિક્ષે કે ॥ વિનયપ્રત્યે શીલે જે ઢેએકે ॥ જે નિપુણ ઢે સેવિ

नये करीने सानले एटले ए समुदाय अर्थ जे प्रजुजीए साधु साध्वीने कहु जे
 आवक थका उपसर्ग खमे ठे, तो तमे दादशागी प्रमुखना जणनारा ठो, माते तमा
 रे तो विजोपे उपसर्ग सहेवा इति जाव एहमा एम कहु जे, आवक वगर नया
 विना सवरवताठे. इति तात्पर्यार्थ तएणसे कामदेवे के० तेवार पठो ते कामदे
 समण जगव पतिपाइ पुछइ के० अमण जगवानने प्रश्न पूठे इति मृत्राय-
 ली उपासगदशागमयेज कुमकोलिया नामा जगवानना आवकनो अस्ति
 यथा ॥ कुमकोलियाइ समणे जगव महावीरे कुमकोलियं एव वयासी सेनूण
 कुमकोलिया कहु तुझ पुवावरएह काल समयसि असोगवणियाए एगेदेवे अति
 य पाठ नविद्या तएण सेदेवे एाममुदच तहेव जाव पडिगए सेनूण कुमकोलि
 या अछेसमठे हंताअछित उओतिण तुम जहाकामदेवे ॥ व्याख्या-कुमकोलि
 याई के० हे कुमकोलिया, एहवु आमत्रण करीने. समणे जगव महावीरे ॥
 अमण जगवान महावीर, कुमकोलियाय के० कुमकोलियाआवकप्रले, ए
 वयासी के० एम कहेता हवा सेनूण कुमकोलिया के० हे कुमकोलिया निधे, क
 ल के० गइ काले, तुझके० तुलने, पुवावरएहकाल समयसि के० मय्याह सम
 यनेविपे, असोगवणियाए के० अशोकवाडीनेविपे, एगेदेवे अतिय पाठ नविद्या
 के० एक देवता प्रगट थयो तएण सेदेवे के० तेवारे ते देवता. एाममुदेव के०
 ताहरी नाममुझा, तहेव जाव पडिगए के० तेमज यावत गयो, एटले यावत
 दे एम सूचव्यु नाम मुझा वल्ल देवताए लीया, प्रश्न पूठया तेना तें जवाव
 नर कखा अनुक्रमे निष्टष्ट व्याकरण कखे थके, देवता पाठो गयो सेनूण कु
 कोलिया के० ते निधे ह कुमकोलिया अछेसमठे के० ए अर्थ साचो हता
 वि के० प्रजुजीने कहे ठे हे जगवन् सत्य तंयओतिणतुम के० प्रजुजी कहे
 यन् ठो तमे, जहा कामदेवे के० जेम पूर्वे कामदेव कहा ठे तेम कहेरा ए
 साधुने बांजारीने प्रजुजीए कहु जे, धरमा रह्या आवक पण एम कहे ठे, तो तम
 तां दादशागीना धरनारा ठो तमने विजोपे एम जोइए इति जो आवक, ह
 नणता होत तो एम कहेत नहा इतिजाव

थहीया कोइक एम कहेजे ' दादशागीना जणनारा कहाठे तेदादशागीना
 एी न शके पण थोर वणु जण्णा होजे ' तेहने उत्तर देठे- नवि आचार ए
 दिक ते कहा के० थाचागगादिकना धरनारा आवक नथी कहा एटले ए न
 जे ॥ अण्णेगइया थापारधरा अण्णेगइया सृथगढधरा ॥ एम एकादशांगि न

नायबो ॥ १ ॥ व्याख्या—जोसुत्तमहिक्कतो के० जे सूत्र नणतो, सुएण उंगद
उ सम्मत्त के० श्रुते करीने सम्यक्कने अवगाहे अगेण के० अगे करी, वके० व
थवा बाहिरेण के० अंगवाहो करी, सोसुत्तरुइत्ति नायबो के० ते सूत्ररुची ज
एवो इति उत्तराध्ययने अध्ययन अछावीशमे

हवे एनो उत्तराध्ययननी गाथाथी पण आवकने सूत्र नणवु नावे, जे मं
सूत्रनएणे समकित अवग्गहे ते त्रापइजल अवग्गहे ए दृष्टांत जाणवु एटने ज
ठठवे तेहने अवग्गहे ए दृष्टांत उता समकितनेज साधुने अवगाहवु आव
पण मिथ्यात्वीयको सूत्र नणीने सम्यक्त्व पामे एम तो पेजो वाहेजो हाय,
पण न कहे काह्ना मोहनीय कर्मना उदयथी शकित जावठे, ते साधु नणतो नि
शकित करे, पठो नि शकित सूत्ररुची नामे सम्यक्त्व अवगाहे, ए सुयो अर्थ मान
वो वली मिथ्यात्वी ते अन्यतीर्थी कहीए, अने अन्यतीर्थीने सूत्र नणावे ता व
रमासनु प्रायश्चित्त आवे एम अर्हीयाज आगल कहेवाडो, तो नणवु तां वंज
रसु, ते विचारजो इति एकादशमी गायार्थ ॥ ११ ॥

सूत्रे दीधुरे सत्य ते साधुने ॥ सुर नरने वलि अठ ॥ सवर
धाररे बीजे एम कह्यु ॥ अंग दशमे समरठ ॥ स० ॥ १७ ॥

अर्थ—सूत्रे के० सूत्रथी, दीधु के० आप्यु सत्य के० साधु बीछ व्रत साधुने
के० मुनिने एटले परमेश्वरे मुनिने सूत्रथी सत्य आप्यु सुर नरने वनि के०
ली देवता अने मनुष्यने, अठ के० अर्थथी सत्य आप्यु सवरधारे बीजे ए
कसुठे अंग दशमे के० श्रीप्रश्रव्याकरणेविषे, समरठ के० समर्थपणे इ
ठे तथाचतत्पाठ ॥ तं सच्च जगवत तिष्ठगर सुजासिप दशविह चउहसपुगि
पाहुमठ वेइय महर्सीणय समयप्पदिन्न देविंद नरिंदे जासियठ ॥ इ
व्याख्या—जे सत्य, पूर्वोक्त जगवतपूज्य, बीछ व्रत तीर्थेकरनु सुजास्य इति
ह के० दश प्रकार, जिणवयस्सम्मय उवण इत्यादि पूर्वे कहाठे, ते सिद्धांत इति
इ जाणवा तथा चौदपूर्वधर, पाहुमठ विदिय के० पाहुडो जे पूर्वगत ज
विशेष जेम अध्ययन उद्देशादिक कहीए तेम—तेहने अर्थ विदित जाणवु त
महर्सीण के० उत्तम साधु—तेहने, समय के० सिद्धांत, पवित्र के० दीधु
तावता सिद्धांत बीतरागे साधुजणो दीधुं सत्यवचन जाणे जापे ते माट ए अ
एम जाणीए ठेए जे, श्रीबीतरागनी थाझाए साधुनेज सूत्र नणवु, पण सूत्र

एव ममलस्मा सवयसा सकापसा पडिजागरमाणे निगये महाणिङ्गरे पडव
 पे जवई ॥ व्याख्या - तिहिवाणेहि समणे निगयेके० त्रणे स्थानके श्रमण
 प महाणिङ्गरे के० मोटी कर्मरूपणा, महापङ्कवसाणे के० अत्यंत परा
 न एतले समाश्रमण करे माटे फरी मखु नही माटे ए मोटो थत, नवई
 दोय-रं कयाण अह के० केवारे दु, अथवा बहुवासुय अहिङ्गिस्सामि ॥
 पाहु घणु भुत जणीग? १ कयाण अह एकलविहार पडिम उरसपङ्गि
 रिदग्गिस्सामिके० केवारे दु, एकजविहार प्रतिज्ञा श्रंगीकार करीने चिचरीग? २ इ
 ए अहं अपविममारणतिण्णे० वेली मरण सबधी ससेहणा जूतणा जूमि ॥
 मनेवणा जे तप-ते तपनी जूतणा जे सेवा-ते सेवाण करी जूतिण क० इ
 पया ठे, जनपाण पडियाड्गिण्णके० जात पाणीना पञ्चकाण कराने जहने-पारा
 गमरे० पादपापगम अणमण करी काजमणवक्खमाणे रिदग्गिस्सामि ॥ ३
 एण अणुत्तां दु केवारे चिचरीग? ३ एव के० गरीते, सक० ते साधु, समण
 के० मने वरी सद्धित, सवयसाके० ते साधु, वचने करी, सकापसा के० त
 पु कायाण करी- एतले त्रिकरणे करी, पडिजागरमाणे के० प्रतिजागरण हा
 यरो, निगयेके० निग्रय, महाणिङ्गरे महापङ्कवसाणे जवई एतना अये पूरेनी
 एसाधुना अण मनोरथ कया हने श्रावणा कहीण ठे ॥ तिहिवाणेहि सम
 यामण महाणिङ्गरे महापङ्कवसाणे जवई तज्जटा, कयाण अह अथवा बहुवा
 गद वड्गिस्सामि? कयाण अह मुदे जरिता अगाराउ अणगारिप पवड्गिस्सामि ॥
 पाण अह अपविममारणानिय सनेहणा जूमिय जनपाण पडियाड्गिण्ण
 वणम जानमणवक्खमाणे रिदग्गिस्सामि ३ एव समणस्सा सवयसा स
 पडिजागरमाणे समणोवामण महाणिङ्गरे महापङ्कवसाणे जवई ॥ अथ
 वण स्थानं ममणोवामण के० श्रावण महा निदग्ग महापयंसान हा ॥
 इत अण स्थानं कद्वं केवारे दु ओटा घणो पग्गिण्ण के० घन पायसि
 व अकारणो पग्गिण्ण वणीग? केवारे दु, मुदे जरिता के० मुद यज्ज, अ
 अणगारय पवड्गिस्सामि के० अगार जे ययाम वांढीने अणगारयाम अगार
 रीग? वीजो मनोरथ मुगमने पूरेनी पर जाणया डनि ठाणाग वीज
 व वनी कट्ठ ॥ मट्ठग्गवा वयणप्प नुया गाढाणुगीया नरममन
 वड्गिण्ण मीन गुणो वरेया उद्वयने ममणामिज्जाउ ॥ १ ॥ अथ
 मट्ठग्गने विज्जुनिद्वेन मट्ठग्गवा के० भादाटो वे अयं वेना व

या के० वचनअल्पनूत एवी गाथा. एटले धर्मोपदेशनी गाथा. अणुगीया के० अनुकूलपणे कही. तिअये के० तीर्थकरे कही; एटलुं वाहेरथी लेइए-नर संघमजे के० मनुष्यना संघमध्ये कहीने. ज के० जे गाथा सांजलीने-एटलुं वा हेरथी लेइए. निरकुणो के० मुनि. सीजगुणोववेया के० जीज ते क्रिया. गुण ते ज्ञान-तेणे उववेया के० युक्ति यइने इहल्लयंते के० जिनप्रवचननेविषे यत्न करेने. वाह्मरथी अथे लेइने सूत्र व्याख्यान करबु माटे एम कहोए में पण ते गाथा सांजलीने. समणोमिजाउ के० हुं अमण ययो. इति-ए उत्तराध्ययनने तेरमे अध्ययनने मेले पण साधुनेज सूत्र नणुं इति त्रयोदशमीगाथार्थ ॥ १३ ॥

हवे जे ग्रहस्थने जणावे तेहने दोष देखाडेने,

वाचन देतारे गिहिने साधुने ॥ पायञ्चित्त चउमास ॥ कहुं निशी
थेर तो शुं एवडी ॥ करवी होस निराश ॥ स० ॥ १४ ॥

अर्थ - वाचन देतारे गुरुने साधुने एहवो पाठ कोइ लेखकना दोषथकी ज णायठे. गामाटे जे निशीयनो ताहण अर्थ वेसतो नथी. माटे वाचना देतारे गिहिने साधुने ॥ एवो पाठ प्राये हजो. एम गुरुनो उपदेशठे. हवे अर्थ:- वाच ना देतां गिहिनेके० ग्रहस्थने वाचना देतां एटले ग्रहस्थने सूत्र जणावतां साधुने पायञ्चित्त चउमासके० साधुने चतुर्मास प्रायश्चित्त आवे कछु निशीयेके० निशी यस्त्रमां कछु ठे. तो शुं एवडी करवी होस निराशके० तो एवडी आशा वि ना होस जी करवी? एटले कोइ ठेकाणानी सूत्रसाखनी आशाविना जी वात कर वी? यत् ॥ से निरकूवाणिउद्यियंवा गारुडियवा वाएइवायंत वासाइल्लइ तस्सणं चाउम्मासिय ॥ व्याख्या- सेनिरकूके० जे मुनि अणउद्यियंवाके० अन्य तीर्थने गारुडियवाके० गृहस्थने वाएइके० वाचना आपे. वायंतवासाइल्लइके० वाचना आपता सहाय दीए, तस्सणं चाउम्मासियंके० तेहने चार मासनुं प्रायश्चित्त ॥ इ ति निशीयसुत्रे आगणीगमे उदेशे अहीयां सूर्य हुंडिआ गृहस्थ ते अन्यतीर्थीना गृहस्थ कहेवा जाय पण अन्यतीर्थीमां ते तो आवी गया. इति चउदमी गाथार्थ.

वली कोइक कहेजे पांतानी मेले सूत्र वाचीने जणतां शो दोष? तेहने क हीए जे ॥ गुरुवायणे वागयं ॥ एवु अनुयोगारमध्ये कछु ठे. त्या गुरुवाचनोपग त गुरुवाचनाए आव्युं. इति तथा वली जे ॥ आयरिय उवज्जायाणं अदिणं गिर आइअइ आयायंत वासाइल्लइ ॥ इति-आचार्य उपाध्यायनुं अदिणंके० अ

સ્વાણ કરીને આહાર કરે એમ કહ્યું, અને સિદ્ધાંતમા તો વ્રતજો મહાદોર ના
 એમ કહ્યું એ કેમ? ૧૯ પન્નવણામા અદારમા કાયસ્થિતિપદે સ્ત્રીવેદની કાર્પસ
 તિના પાંચ આદેશ કહ્યા, તે સર્વજ્ઞમતમા પાંચ વાતશી? એ કેમ? ૨૦ તાપ
 પાંચમે ઠાણે વહેજે વીજે રાજપિત્ર ન લેવો એમ કહ્યું, અને અંતગઢ વર્ગ ૭૬
 અધ્યયન પાંચમે ગાંતમજીએ શ્રીદેવીને ઘેર આહાર લીધો એ કેમ? ૨૧ સમવાય
 માં જ્યાં પ્રભુ વિચરે ત્યાં ચારે દિશાએ ઇતિ ન હોય એમ કહ્યું છે, અને વિશાક
 પ્રમાં તો પોતે સમોસઘ્યા થકા અન્નગ્રસેન પ્રમુખ કેમ માણા ગયા? ૨૨ એમ તો
 પાકમાં અધ્યયન વીજે પણ છે તે કેટલા લખાય? એમ શ્રીજગવતીમાં સુતર
 અને સર્વાનુનૂતિ સમોસરણમાં બટયા, પોતાને લોહીલ્પણવાડો થયો એ કેમ?
 ૨૩ તથા સમવાયાંગમાં ઘણાસકનો નોંધ છે, તેમાં આવકનાં ચલ્ય કહ્યાં છે કે
 ઘણાસકમાં તો નથી એ કેમ? ૨૪ જગવતીમાં શતક આઠમે વહેજે વહે સાધુ
 અગ્રાસુર અને ઘણી વડોરાવતો ઘણી નિકારા કરે, અત્ય પાપકર્મ બાંધે, એમ
 છે, અને ઠાણાં ઠાણે ત્રીજે વહેજે પહેલે સાધુને અગ્રાસુર આપતો અગ્ર
 પુત્ર યથાય એ કેમ? ૨૫ ઠાણાં ઠાણે પાંચમે વહેજે વીજે પાંચ મહાનરી કા
 થી ના કહી, અને યજી વીજા જગતા સૂત્રમાં હા કહી એ કેમ? ૨૬ વની
 જ વર્ણનાં રહ્યા તેને ગ્રામાનુયામ વિચરતુ ન કટપે, વજી કહ્યું જે પાંચ
 રણે કપે એ કેમ? ૨૭ દર્શવકાનિકે તથા આચારાં ત્રિવિધે પ્રાણાતિપાત
 રે, તથા સમવાયાંગ દશાશ્રુતસ્કથે નદી વતરવી કહી તે મોકલી ગામ્ભીર
 કેમ દમરે? એ કેમ? ૨૮ કટપમૂત્રમાં વર્ણાજ્ઞમાં નિયયને નવવિગડ વાર વાર
 વી ન કપે, છત્રને કોડર વેના લીધ એમ કહ્યું છે, અને સૂગઢાંગના થીના
 સ્કરમાં અધ્યયન વીજે સાધુવર્ણને કહ્યું જે ન કટપે એ કેમ? ૨૯ તમ કપ
 પ્રે કહ્યું છે તથા જગવતી સૂત્રના શતક આઠમે વહેજે નવમે કુરમાદાર નાગરીનુ
 કાંઈ? એ કેમ? ૩૦ દર્શવકાનિકે અધ્યયન ત્રીજે લુણ પ્રમુખ અનારીનું કપ
 આદારાંગમા દ્વિતીય શ્રુતસ્કર અધ્યયન પહેલે વહેજે દશમે લુણ વદ્યાનુ કાર
 પોતે વાવરે, માનાગિકને વદવી થાય એમ કહ્યું કેમ? ૩૧ જગવતી મૂળે વાર
 અદારાંગે નીચ ત્રિશા કહ્યો અને ટનગઅધ્યયનના પાતરીંગમે અધ્યયને નીચ રહ્યા
 એ કેમ? ૩૨ આચારાંગના દ્વિતીય શ્રુતસ્કરે ડ્યોઅધ્યયનમાં જાણતા થકા દર
 નથી જાણતે, તથા દર્શવકાનિકે ત્રિવિધે મૃત્તારાદ વર્જે એ કેમ? ૩૩ મન
 ને પ્રેરે તો દિશને મૂર્ષોદય કાંઠે કેરજજ્ઞાન ઘણું કહ્યું છે ને દર્શવકાનિકે

मां नेमि स्वामिने पाठले पहोरे केवलज्ञान उपन्युं. ए केम? ३४ वली समवा
यांगे तेमज ज्ञातामां मछिनाथने दीक्षादीनने पाठले पहोरे केवलज्ञान उपन्युं
कहुं. ए केम? ३५ उत्तराध्ययन वारमे अध्ययने जहे ब्राह्मणने हएया कहुं ते
ने उववाऽमां दशप्रकारनुं वैयावच्च कहुं तो हएया तेहने वैयावच्च कहुं ए के
म? ३६ ज्ञातामां कहुं जे मछिनाथे त्रणसे स्त्रीउं, त्रणसें पुरुषो तथा आठ ज्ञा
तकुमार—ए लेखे ठसे आठ माथे दीक्षा लीधी, अने गाणांगमां सातमे गाणे तो
पोते सातमां एटले ठ पुरुष माथे दीक्षा लीधी. एम कहुं ठे ए केम? ३७ ग
णांगमा कहुं जे ठ मित्र साथे दीक्षा लीधी, अने ज्ञातामां केवलज्ञान उपन्या
पठी ठ मित्रोए दीक्षा लीधी ए केम? ३८ उत्तराध्ययन सोलमे पशुपंमगरहित व
सति सेवेतो गाणांगे पाचे स्थानके साध्वीजेला वसे कहुं. ए केम? ३९ सूर्यगडांग
सूत्रमा द्वितीय श्रुतस्कंधे पांचमे अध्ययने कहुं जे दानने प्रशंसे ते प्राणी वृद्धिने पामे
ठे. तथा निषेध करतो सामानी वृत्ति ठेद थाय माटे न बोलबुं. एम कहुं; अने जगव
तीना शतक आठमे उद्देशे ठे श्रमणोपासकने असंजतने आपतो एकांते पापकर्म
करे, पण निर्द्वारा काऽनथी ए लेखे मूलगी ना कही. ए केम? ४० जंबुद्वीपपन्नची
मा योजन पांचसेनुं नंदनवन तेहमां हजार योजननो बलकूट पहोली मूले ठे.
ए केम? ४१ एम समवायांगे गजदंता उपर हजार योजन पहोला तेमां हरि
तथा हरिस्तदकूट केम समाया? ए केम? ४२ जंबुद्वीपपन्नचिमां रूपनकूट मूले
आठ योजन विस्तारे कह्यो, आगल एमांज पावांतरे वार योजन कह्यो सर्वज्ञा
नाय्यामां पावांतर जो? ए केम? ४३ जंबुद्वीपपन्नचीमां जरताईनी जीवा नव ह
जार सातसे अढतालीश ने उंगणीआ वार नाग कही अने समवायांगे नवहजार
कही एटलो फेर केम? ४४ समवायांगे विजयादिक चारनी स्थिति जघन्ये
बत्रीश सागरोपम, उत्कृष्ट तेतरीश सागरोपम, कही ठे अने पन्नवणाना
चोथा पढे जघन्ये एकतरीश, अने उत्कृष्ट तेतरीश कह्या ए केम? ४५ सम
वायांगे रूपनदेवजीने तथा महावीरने एक कोडाकोडीनो आंतरो कह्यो; तथा
दशाश्रुत स्कंदमां रूपनजी काल करी गया पठी नेव्यासी पखवाडीयां गया पठी
वेतालीस हजार वर्ष अधिक नेव्यासी पखवाडीयां उठां एक कोडाकोडी सागरोप
मे वीर मोहे गया ए केम? ४६ सूर्यगडांगसूत्रमां कहुं जे आधाकर्मी आहार करतो
कर्म लेपाय पण खरो, तथा न लेपाय ए एक गाथामां वे वात. ए केम? ४७ व
ली एहज सूत्रे कर्म न लेपाय कहुं, अने जगवतीमां शतक पहेले उद्देशे नवमे

आशकर्मो आहार कर्तो सातकर्म बाधे सिधिल होयतो गाढ करे इत्यादि १
 केम? ४८ समवायागे तेतरीश हजार योजन काष्क कणु चहुस्पेश सूर्य आवे
 म कहु, अने जनु द्वीपपन्नतीमा बतरिश हजार एक योजन फांजो चहुस्रो
 सूर्य आवे ए केम? ४९ समवायागे मेरुनी तलेटी दशहजार योजन पदोनी ने
 म कहु ने, अने जनु द्वीपपन्नतीमा दश हजार नेबु फांजोरी कहीने ए केम? ५०
 जगतीमृन्ना गतक आरमे उंदजे दशमे जीवने पुञ्ज कहीए तथा पुञ्जनी द
 हीए म कहु ने ए केम? ५१ समवायागे मेरुना सोल नाम कहा ठे, तेमा
 आरमु प्रियदर्शन कहु ठे तथा चौदमु उत्तर कहुठे, अने जनु द्वीपपन्नतीमा ता
 न नाम ठे तेमा आरमु शिजोच्चय कहुठे अने चौदमु, उत्तर कहुठे ए केम? ५२
 पत्राणामां आगणीगमे पदे उच्चस्थने अणाहारी उल्लुष्ट वे समय कहा
 ने जगतीमां उल्लुष्ट अणाहारीना त्रण समय कहाठे ए केम? ५३ एमन जीव
 निगमे वे समय जगतीए समय त्रण ए केम? ५४ समवायागे समण जगता
 मन्नागोने बतोजीश वस्त फांजो साधुपर्याय कहा, अने पर्यपणारूपमा वे
 ताजीग पुग कहा ए केम? ५५ जीवनिगमे रुचकद्वीपची अस्तव्यातु मान कहु
 अने जीवनिगमने लेगे ठाण वमणा गणता एक निखर्व चार अर्बज पचासी ह
 रोठ ठातेर नाग मान आवे बली त्रिप्रलयावतार गणे तो रुचकद्वीपनु मा
 न ११०००२२३४३३३६००००० थाय, अने जगती सूत्रमा गतक ठे
 शे मानमे तथा अनुयोगारे फस्तो चोराणु आरु लगे ता सख्यातु गणु, वनी
 पानने माने मग्यानु तो वेगनु गहु, पती अस्तव्यातु आवे ता रुचकद्वीप अ
 मग्यानु केम थया? ५६ समवायागे आदतरीगमे समवाय मेरुना जीवा क
 आदतरीग हजार योजन उचो कहा, तथा मोजमे समवाये प्रथम कांठ एम
 व हजार योजननो उचो कहा, जनु द्वीपपन्नतीमा देवनो कांठ एमनाग
 नना बाहुये कहाठे, मय कांठ त्रैमहजार योजननो बाहुय कहा, म
 र्गो कांठ त्रिगहजार योजननो बाहुय कहा, एम सर्वे पूर्ण अथर द
 एक नाम योजन बाहुय ने ए नाग योजन बाहुयपणे जनु द्वीपमा कहा त
 वागे बीजा नदीओ, पवेन अने मात क्षेत्र ए सर्वे केम माया? ५७ तथा ह
 जो रे बाहुय ते उचपणु ठो तो पूर्ण अपग्नो ना अये? तथा अथरु ह
 देना दण ममवायागे नवाणु हजार योजन ने जागे-उदेयो तेन्मा प्रथम एम
 हजार अने बीजा आदतीम हजारनो कहा जनु द्वीपपन्नतीमा कादा महित प्रदेन

गे वहेंच्यो; तेमां प्रथम एकहजारनो. वीजो त्रेसठहजारनो अने त्रीजो ठत्री
 गहजारनो. ए सर्व केम? ७७ समवायांगे नंदनवननुं विष्कंज नवहजार न
 वसे योजननुं कह्युं. अने जंबुद्वीपपन्नतीमां नवहजार नवसे चोपन जाणु कह्यु.
 ए केम? ७८ प्रसव्याकरणे तथा समवायांगे नवनपति वीश, चड सूर्य वे,
 अने सोधर्मादिक दश एवं वत्रीश इड कह्या, अने जंबुद्वीपपन्नतीमां रूपज
 निवारणें सौधर्मादिक दश. नवनपति वीश, व्यंतर सोल अने चडसूर्य वे—एव अड
 ताजीश इड कह्या. ए केम? ६० ठाणांगे ठाणे वीजे इड चोसठ कह्या. ए केम?
 ६१. उववाडमां जयन्यथी सात हाथनी कायावाला मोढे जाय. वली कह्युं जे
 जयन्यथी वत्रीश अंगुल सिद्धनी अवगाहना होय. ए लेखे वे हाथनी जयन्य थ
 ई. ए केम? ६२. जगवतीतूत्रना गतक चउदमामां उद्देगे आठमे सिद्धशिला
 थी अलोकदेगे उणु योजन कह्युं, अने उववाडमां संपूर्ण योजन कह्युं. ए केम?
 ६३. समवायांगे ठछा नरकना मथ्यनागथी ठछा घनोदधिनो चरमांत श्रोगणा
 ऐसीहजार योजन कह्यो, जिवाजिगमे पृथ्वी उपरना घनोदधिनो चरमांत एक
 लाख ठत्रीश हजार योजन अंतर कह्यो तो जिवाजिगमे एक लाख ठत्रीश ह
 जारनुं अर्थकरतां अडसठ हजार योजन थाय. ए केम? ६४. समवायांगे अछा
 णुमे समवाये रेवती नक्षत्रथी जेष्टा लगी श्रोगणीश नक्षत्रना तारा अछाणुंटे;
 अने समवायांगमांज निन्न निन्न जेला करतां सत्ताणु थायवे. ते एम के. रेवती नक्षत्र
 ना वत्रीश. अश्वनीना त्रण, जरणीना त्रण, कृत्तिकांना ठ, रोहिणीना पांच, मृग
 शिरना त्रण. आर्द्रांनो एक. पुनर्वसुना पांच. पुष्यना त्रण, अश्लेषांना ठ, मघा
 ना सात, पूर्वाषाढ्युनीना वे, उत्तराषाढ्युनीना वे, हस्तना पांच, चित्रांनो एक, स्वातिनो
 एक, विशाखांना पांच, अशुभधाना चार अने जेष्टांना त्रण—एव सत्ताणुं ए केम? ६५.
 पन्नवणामा पंदरपदे घाणईडियनां नवयोजननो उत्कृष्टो विषय कह्यो, अने गयपसे
 णीमा चारसे तथा पांचसेनो कह्यो. ए केम? ६६ जगवतीसतक ठठे उद्देगे सातमे प
 व्योपमनुं मान कह्युं, तेम अनुयोगदारेपणकह्यु. पण जगवतीमां अस्तंख्याता स्वमंदिना
 कुंउं नखो. तेणे करी आरांना मान कह्या सप्रयोजन कह्युं, अने अनुयोगदारे जगव
 तीउक्त ते नि.प्रयोजक कह्युं. तूळ्य अडापव्योपम सप्रयोजक कह्युं. तेणे नागकी
 प्रमुखना आयु मविए. इत्यादिक घणी वातोत्रे. ए केम? ६७. नेत्र
 शमे पदे अतुंगकुमार जयन्यथी पञ्चीश योजन अवधि तथा अन्य
 अंगुलनो अस्तंख्यातमो नाग कह्यो. ए केम? ६८ वादर

मनुष्य क्षेत्रमा होय तो उत्तराध्ययन उंगलीशमे नरकमा अग्रिकाय कह्यो ए केम? ६९ वली उत्तराध्ययनना वावीशमा अध्ययनमां गौरीपुरमा धुरे श्री नेमिनाथ कहा, दीक्षा लेतां द्वारिकानगरीमाथी नीकट्या तथा रामरुद्र वदना करी द्वारिकामां गया, तो गौरीपुर पूर्वमा अने द्वारिका पश्चिममा—ए केम? ७० ठाणेमे ठाणे सातमे, अतीत उत्तर्षिणीमा आ नरतनेविषे सात कुजगर थया, वजी ठाणे दशमे कह्यु के दश कुलगर थया ए केम? ७१ वली एमज आवती उत्तर्षिणीमा सातमे ठाणे सात थजे, अने दशमे ठाणे कह्यु के दश थजे ए केम? ७२ जीवाग्निने सौधर्म ईशान देवलोक बराबर रद्याठे अने जगतीसूत्रना एकत्रीसमा शतके सौधर्मथकी ईशान देवलोक लगारेक उचुठे ए केम? ७३ जगतीसूत्रमा शतके त्रीजे उद्देशे बीजे असुरकुमारनो तीर्थगंगतिविषय, असख्याता द्वीपसमुद्रनो कह्यो नदीसर लगे गया अने जजे एम कह्यु तथा शतक बीजे उद्देशे सातमे चमरानी सुधर्मसजानेविषे पुठ्ठु, त्यां कह्यु जे, मेरु पर्वतथी दक्षिणदिशा तीर्थयां द्वीपसख्याता द्वीपसमुद्र उज्जधीए त्या अरुणवरद्वीपनी बाहेरनी वेदिकाथी अरुणवरसमुद्र वेतालीश हजार योजने तिगिष्ठकुडनामे उत्पात पर्वत आवे ईत्यादि—एमा असख्याता द्वीपसमुद्र उज्जधी अहीया आवे ए केम? ७४ श्री जगतीसूत्रना शतक पहेजे उद्देशे बीजे सम्यक्दृष्टि नारकीने महावेदना कही अने नवतीसूत्रना शतक अठारमे उद्देशे पांचमे समकृति नारकीने अटपवेदना कही ए केम? ७५ अतगहे कृष्णने नेमिनाथे बारमो अमम नामे तीर्थकर थइग, एम कह्यु, अने समवायागनेविषे चौबीश तीर्थकरना पूर्वजवना चौबीश नाम कहा तेमा मे एकर १, सुपाश्व, २, उदय ३, इत्यादिक गणनाए कृष्ण वासुदेव तेरमा कहा ते केम? ७६ जगतीना शतक आठमे उद्देशे नवमे पचेडिय तीर्थच मनुष्यने विदुर्वेण कान अतर्मुहूर्तनो कह्यो, अने जीवाग्निगमे चार मुहूर्त कहा ए केम? ७७ जगतीसूत्रना शतक आठमे उद्देशे दशमे जघन्य, ज्ञान दर्शन चारित्र्यनी आराधना बा लो, त्रीजेनवे मोढ़े जाय सात आठ नवतो न उज्जधे तथा शतक बारमे उद्देशे नवमे नरदेवनो आतरो जघन्यथी सागरोपम फाजेरो, उत्कृष्टो अपाद्विपुल्लगा वर्त्त होय, नरदेवपणु तो सम्यग्दृष्टि चारित्रिया नीपजावे ए केम? ७८ नाव तीसूत्रना शतक पांचमे उद्देशे चौथे कथतो थको सात आठ कर्म बांधे, उक्ताध्ययनना अध्ययन ठवीशमे त्रीजे पहोरे रात्रे निडा करे ए केम? ७९ उत्तराध्ययनना उंगलीशमा अध्ययने कह्यु जे, मांस पोताना शरीरमाथी नरकमा खबराथी

वीरस्तुतिरूप हुंडिनुं स्तवन.

६८

जीवाणिगममां असंघयणी कथा तो संघयणविना मांस क्यांधी! एकेम? ८०
 पन्नवणामां बीजे पटे ॥ द्विणं संघयणेणं ॥ एम कहुं अने जीवाणिगमे देवता
 असंघयणी कथा. ए केम? ८१ नगवतीसूत्रना गतक पांचमे उद्देगे आठमे समू
 वेंम मनुष्यने अडतालीग मुहूर्त अवस्थित काल कह्यो; अने पन्नवणामा चोवी
 ग मुहूर्तनो उत्कृष्टो विरह कह्यो. एटले कोइ ऊपजे पण नही अने कोइ चवे प
 ए नही, अने नगवतीने लेखे चोवीग मुहूर्त लगे ऊपजे एटला चवे; एम अवस्थि
 त काल कह्यो, ते अंतर्मुहूर्तआउपावाजाने केम घटे? ८२ नगवती तथा सम
 वायागे शकस्तव पाठफेर केम? ८३ गणंगमां त्रीजे गणो उद्देगे पहिले पांच देव
 नोके त्रणवर्ण कथा. कृष्ण, नीज, अने रक्त. जीवाणिगमे. लोहित, पीत अने
 रक्त एकेम? ८४ पन्नवणामां प्रथम पटे पुजजना जेद पांचसे त्रीज थायठे; उक्त
 राध्ययनमां चांगसे व्यासी जेद थायठे. एकेम? ८५ प्रज्ञापनामा बीजमे पटे कि
 द्विपिआने जयन्यथी सौधमें अने उत्कृष्टे लांतके जाय. नगवतीमां किद्विपिया
 जयन्यथी नवनपति. उत्कृष्टा लांतके जाय एकेम? ८६ कल्पमूत्रमां संहरता बी
 प्रभु न जाणो, अने आचारांगमां कहुं संहरतां जाणो, एकेम? ८७ आचारागे
 कहुं जे प्रथम देवताने धर्म कही पठी मनुष्यने कहे, अने गणंगमां दश अष्टेरांमा
 अनाविद्या अष्टुरिता ते शु? ८८ उववाडमां गुज मन वचन काया उदेरयां क
 यां अने नगवतीमा ए जतां कंपतां हिंसा करे कहुं. एकेम? ८९ उपानकदशां
 मथे आणंदश्रावके नगवतने कहुं जे हुं वारग्रत उचरीज; एम करीने नातत्र
 उचखा, बली अतीचार वारे व्रतना कथा एकेम? ९० इत्यादिक केटला जग्यां
 य. ए सर्व टीका निर्युक्ति पूर्णिविना केवल सूत्रे मेजवी आपो, तो तमे गक तरखा
 मेजवी जाणो? कोइ पाठातर, कोइ अपेक्षा. कोइ उत्तमर्ग, कोइ अपवाद. कोइ
 कोइ विप्रवाद. कोइ चरितानुवाद प्रमुख सूत्रना गंजीर आशय समुद्ध मरगरी
 ता धणी टीकाकार प्रमुख जाणो. ते टीका प्रमुख तां तमे एक प्रतिमादपे सर्व
 यां. ए प्रसंगे सर्व. ॥ ६॥ हवे सूत्र अनुसंगीए ठेए. पूर्वें नगवतीनी साखे त्रण
 तो अनुयोग कह्यो हतां. वजी निर्युक्तिना अहंर देखादेवे. गाथा कहेने.
 सूत्र निजुत्तिरे बैक जेदे कह्यो ॥ त्रीजुं अनुयोगवार ॥ कूडा
 कपटीरे जे माने नही ॥ तेदने कवण आधार ॥ म०॥ १॥ १॥
 सूत्र तथा निर्युक्ति-ए बैक जेदे त्रीजां अनुयोगकं ॥ त्रीजा अनुयोग

रमा कहेवे एटले ए जाव जे श्री अनुयोग द्वार सूत्रनेविषे चार अनुयोग
 कहावे. उपक्रम १, निक्षेप २, अनुगम ३ अने नय ४, तेमा त्रीनु अनुगम
 नाम अनुयोग द्वार तेहमां सूत्रानुगम, तथा निर्युक्तिअनुगम ए वे प्रकारा
 अनुगम कहावे तथाच तत्सूत्र ॥ अनुगमे डुविहे पत्रते तजहा सुताणुगमेय वि
 ज्ञुति अणुगमेय ॥ एनो अर्थ तो पूर्वे थावी गयोवे वली निर्युक्तिअनुगम जव
 प्रकारे कहावे तेमज निक्षेपनिर्युक्तिअनुगम १ सूत्रस्पर्शिनिर्युक्तिअनुगम २,
 उपोद्घातनिर्युक्तिअनुगम ३ तेमा उपोद्घातनिर्युक्तिअनुगम १ मूलगाथाए कहे
 वे ॥ उदेसे निदेसे निगामे खेतकाल पुरिसेथ ॥ कारण पञ्च लक्षण एए समा
 रणाणुमए ॥ १ ॥ किकइविहकस्तकहि, के सुकह के चिर हवइ कान ॥ इ
 सतरमविरहिय, जवागरितफोसण निरुति ॥ २ ॥ व्याख्या. उदेशे के
 नाममात्र कहीछु जेम अध्ययन एवु नाम ? समुदेशे के विक्षेपे कहेवु
 सामायिक अध्ययन २ तथा निगामेके निर्गम कहेवो यथा सामायिक क्षणी
 नीकट्यु ? ३ तथा क्षेत्र कहेवु ४ तथा काल कहेवु ५ यथा सामायिक कोणे
 त्र कोण काले, नीकट्यु ? ६ महासेन वनमा वैशाखशुद्ध ११ ने दिने पहने पहा
 रे तथा पुरिसेथके कोण पुरुषयी नीकट्यु ? ते कहेवु तथा, कारण के शास्त्र
 रणे गौतमादिक जगवत्पासे सामायिक साजलेवे ? ते कहेवु तथा, पञ्चके
 त्यय कहेवो इये प्रत्यये जगवते कहुं ? तथा गौतमादिके साजट्यु ? जेम केव
 ज्ञानी बु माटे कहुवु गणधरजीनेपण प्रत्यय सर्वज्ञानो ययो माटे साजने
 तथा, लक्षणके लक्षण कहेवु यथा समकित सामायिके श्रद्धाकरे ए लक्ष
 श्रुत सामायिके जाणे ए लक्षण देशविरतीसामायिके देशयी त्याग थाप
 सर्व विरती सामायिके सर्वयी त्याग करे इत्यादिक लक्षण ए नए के नय
 हेवा १० तथा, समोधारणा के समवतार कहेवो अनुयोग जेला हता तेवा
 समवतार हता आर्यरहितजीए अनुयोग निन्न कखा पठी समवतार नथी ११
 अणुमए के कोणने कोण सामायिक अनुमत वे ? १२ इति प्रथम गाथाये ॥
 किं के सामायिक ते छु ? ते कहेवु तथा इव्याधिकनये जीवगुण प्रतिप
 ते सामायिक १३ कइविह के केटला प्रकारनु सामायिक ? यथा त्रण प्रकारे
 समकितसामायिक १ श्रुतसामायिक २, चारित्रसामायिक ३, इत्यादिक कहे
 १४ कस्त के कोण पुरुषने सामायिक होय ? तेहनो उत्तर कहेवे जेहने का
 त्मा समतानावे परिणम्यो, तेहने सामायिक १५ कहि के कोशनेविष सामा

यिक, तेहमां तो क्षेत्र दिशि प्रमुख घणां द्वार कहां ठे. १६ केसुं के० कोण सा
 मायिक इव्यपर्यायने कहिए ? १७ कहं के० केम सामायिक पामीए ? त्यां मनु
 नुप्य, क्षेत्र, जाति कुज इत्यादिक विस्तार घणो ठे. १८ केच्चिरंहवश्कालं के०
 कोण सामायिक केटलो काल रहे ? ते कहेवुं. १९ कइ के० केटला जीव कोण सा
 मायिकना समकाले नवा पामता तथा पूर्व प्रतिपन्न पामे ? ते कहेवुं. २० संत
 र के० ए त्रण सामायिकनुं अंतर कहेवुं ; जे फरी पामे तो केहुं सामायिक केटले
 काले पामे ते कहेवुं ? २१ अविरहियं के० ए त्रण सामायिक संततर रहेतो केहुं
 सामायिक केटलाकालजगे रहे ? ते कहेवुं. २२ नवके० केटला नवमां उत्कृष्ट के
 हुं सामायिक आवे ? ते कहेवुं. २३ आगरिस्त के० आकर्ष-एक नवमां कोण
 सामायिक केटली वार आवे अने जाय ? तथा नाना नवमा कोण सामायिक
 केटलीवार आवे अने जाय ? ते कहेवुं. फोसणाके० कोण सामायिकवंत केट
 लुं क्षेत्र फरसे ? ते कहेवुं. २४ निरुक्ति के० निरुक्ति कहेवी. यथा सम्पगृष्टि
 कहीए, अमोह कहीए. जेम शोधितज्ञाव, दर्शनबोधि, अविपर्याय अने सुदृष्टि.
 ए समकितनी निरुक्ति. एम चारित्रनी निरुक्ति पण कहेवी. २५ ए वेठ मूल गा
 या अनुयोग द्वारमध्ये ठे. तेहनो संक्षेपअर्थ कह्यो. एहना उत्तर सर्व, विस्तारा
 र्थ तो आवश्यक निर्युक्ति तथा टीका तथा विशेषावश्यक थकी जाएवो. पण
 निर्युक्ति तथा टीका तथा ज्ञाप्य न माने तेहने ए वे गाथाना अर्थनुं ठेकाणु की
 सुं ? ए वे गाथाए निर्युक्ति मानवी कयुल यइजठे. मूर्खलोक कदाग्रहे न माने तो
 सुं थयुं ? पण मध्यस्थने तरत नजरमां आवे. ते माटे निर्युक्ति न माने तो सर्व
 सूत्र न माने. सूत्रनो अनुयोग निर्युक्तिने हाथे ठे. कूडा के० ते कुमति, कूडाठे.
 जूवा ठे. जे माटे सर्व सूत्रना पाठमां बांकु बोले ठे. कपटी के० मायावी ठे. जे
 माटे टीका प्रमुखने जोइने सूत्रना अर्थ बंध बेसारे, अने पूछीए तेवारे कहे शे
 जे, अमें टीका प्रमुख न मानीए. इत्यादिक कपटना करणहार ठे. जे माने नहीं
 के० एवा जे कूडा कपटी निर्युक्ति प्रमुख न माने, तेहने कवण आधार के० ते
 प्राणीने संसारसमुद्रमां पडतां कोण आधार थाइ ? कोइ नहीं थाय. इतिजाव.
 इति सप्तदशमी गाथार्थ ॥ १७ ॥ वली निर्युक्तिना पाठ देखाडे ठे.

वक्ष ते सूत्रे अर्थ निकाचिया ॥ निजुतिए अपार ॥ उपधिमां
 न गणणादिक किहां लहे ॥ ते विणु मार्गविचार ॥ स० ॥ १८ ।

अर्थ - वदते के० बाव्या ते सूत्र जाणवा अर्थ के० अर्थ, निकावित्रा के०
 निकाच्या, ते निजुत्ति ए के० निर्युक्तिनेविपे, अपारके० घणा अर्थ-एटले ए नावे
 नदीसूत्रनेविपे ॥ णिव-६ णिकायया जिणपन्नत्तानावा ॥ एवु सूत्रे तेहमा एव
 के० सूत्रे गुण्या जे, नावके० अर्थ तथा, णिकाययाके० ते अर्थ निकाच्या ते नि
 र्युक्तिनेविपे ए अर्थ ठे तो निर्युक्ति केम न माने? वली ॥ असखिमाठे निहारे
 एहवा समवायाग प्रमुखमा पाठ ठामे ठामे ठे उपधिमान गणणादिके० म
 धिनु प्रमाण, तथा गणती इत्यादिक, किहा लहेके० क्या पामे? विणु मार्गविच
 रके० निर्युक्तिविना जिनशासनना मार्गनो विचार, एटले ए नाव जे निर्युक्तिनि
 उपधिमान ते एवडा महोटा पढोला ते क्या पामीए? तथा गणतीए के० ना ग
 खवा? इत्यादिक घणी वातो मार्गनीठे, ते सर्वनिर्युक्तिविना न लाजे इति एव
 एवु वेखाडघु जे, लावा लावा रजोहरण राखेठे, तथा सुगटी पहेरेठे, इत्यादि
 कीया सूत्रउपर करेठे? मुखे मुहपत्ति बायी मार्गमा हाडेठे ते कीया सूत्रउपर
 बांधेठे? उजटु सिद्धातमा तो न बाधवी जणायठे जेमाटे श्रीगौतमनी, सु
 पुत्रने जोवा गया, तेवारे राणीए कसु के मुख बाधो जो बाधु होय ता बा
 एम शु करया कहे? वली मुखेने पूठीए ठैए जे, नाक उघाडु राखाता तमा क
 युकायनो घात घायठे तेवारे कहेठे जे दशवैकालिके ॥ मूहेणवा ॥ एव १३
 ठे पण नकेणवा ॥ एहवो पाठ नथी तेमाटे मुखने वायरे वायुकाय हवा
 पण नाकने वायरे न हणाय एम कहेठे तेने कहीए जे, मुख कसु तेमा ना
 थावी गघु नहीतर मगाराणीए कसु जे मुख बाधो, तेवारे नाक बांधा का न
 कसु? काम तो नाशिकानु ठे डुर्गव थावे माटे कसुठे ते माटे दशवैकालिके
 मध्ये पण मुरय कहेता नाशिका थावी गइ जाणवी हवे ते कुमतिन निर्युक्ति
 जवाब वेगानु वेकाणु रसु नही, तेवारे वूडतो फेणना बाचका जर ए म्पार व
 यो के निर्युक्ति मानु तो सरी सूत्रमा कही ते ना केम कहेवाय? पण त वि
 गइ एम कहेठे ॥ १० ॥ तेहने उत्तर वाजवा गाथा कहेठे

जो निर्युक्ति गइ कुमति कहे ॥ सूत्र गया नही केम ॥ जेठ वाच
 नाए आठुनु ते सरे ॥ माने तो होए रेम ॥ स० ॥ १९ ॥

अर्थ - जो निर्युक्ति गइ एम कुमति कहेठे तेहने उत्तर करेठे, ता सूत्र गइ न
 दि केम के० तेगार सूत्र गया केम न कहे? जेमाटे वाणांगसूत्रमा अतमा

तथा अनुत्तरोववाऽ तथा प्रथमव्याकरण-ए त्रणनां अध्ययन कहांठे. ते हमणां नी वाचनाए नथी जणाता वली श्री समवायांगसूत्रमां प्रथमव्याकरणनी हुंडी कहीठे; तेमांनुं प्रथमव्याकरणमध्ये आज कांइ नथी. तेमाटे जेह वाचनाए आ व्युंके० जे पुस्तकारूढ वाचनाए जे गुरुपरपराए आव्यां सूत्र, ते मानीए तो नि र्युक्ति पहेला मानीए. चारित्र क्रियाना सर्व विज्ञेप नाव निर्युक्तिमध्ये ठे. तेमाटे वा चनाए आव्युं ते मानीए तो खेमके० कुशल वर्ते. एटले आत्माने हित थाय. ॥१॥

एरीते शास्त्रवाते समजाव्या जाण पुरुष होगे ते समजगे; वाकी तो जेहवुं थाय तेहवुं कहेते.

आंधा आगल दरपण दाखवो ॥ बहेराआगल गीत ॥ मूरख आगेरे कहेवुं युक्तिनुं ॥ ए सवि एकज रीत ॥ स० ॥ २० ॥

अर्थ.-आंधलाना मुख आगल दर्पण देखाडवुं, बहेराना मुखआगल गीतज्ञान करवुं अने मूरखना आगल युक्ति कहीने समजाववुं. एसर्व एकज रीती जाणवी ॥२०॥

मारग अरथीरे पण जे जीवठे ॥ नजक अतिहि विनीत ॥ तेहने ए हित शिख सोहामणी ॥ वली जे सुनयअधीत ॥ स० ॥ २१ ॥

अर्थ.-पण जे मार्गना अर्थीलोकठे. एटले जे लोक जाणेठे जे शुद्ध मार्ग समजीए वली जे लोक नजकठे एटले कुवासनाए वासित नथी, वली अति वि नीतठे, तेहने ए सोहामणी के० मनोहर हितगिह्वाठे. वली जे सुनय के० न ले नये करी नयाठे; एटले नजक अथवा समजुठे तेहने माटे कह्युठे पण अर्थ दग्धने माटे नथी कह्युं ॥ इति गथार्थ ॥ २१ ॥

प्रवचनसाखेरे एम ए जापिया ॥ विगते अरथ विचार ॥ तुज आ गमनीरे ग्रहिय परंपरा ॥ लहिए जग जयकार ॥ स० ॥ २२ ॥

अर्थ.-प्रवचन के० सिद्धांत साखे एम जाप्या, विगते के० प्रगटपणे अर्थना विचार, तमारी आगमनी परपराए ग्रहीए, तो जगत्नेविषे जयकार पामीए ॥२२॥

गुण तुज सघलारे प्रभु कोण गणी शके ॥ आणा गुण लव एक ॥ एम मै थुणतारे समकित दृढ करचुं ॥ राखी आगम टेक ॥ स० ॥ २३ ॥

अर्थ:-हे प्रभु, तमारा सघला गुणो कोण प्राणी गणी शके? अनंताठे मा टे न गणाय. पण तमारी आणा कबुल करवी, तइप जे गुण-तेहनो जे लेश, ते

कवलाहार मान्या विना ए सूत्र दिगवरने मिलतु नथी, ते माटे ए सर्व वृत्तेच उले वजगवुठे चोरासी बोलविचार मध्ये में लिख्युठे “सूत्रनमे परित्तरु कहे ज्ञे त्रित नकार, जो ससो उपजत नही, सो तुज प्रमको नार ॥ १ ॥ मान्य विना वेदनीयकर्म स्वविपाक न देखावे, इस्यो कहेने ते पण युक्ति शून्य एम हेतां नामकर्मोदयज नित विहार देशनादिक केवलीने किम घटे ? जो कहेतां नियतदेश नियतकाल केवलीने स्वचावेज होए, पण इहाए न होए ते माटे हनीप कर्मनी अपेक्षा नथी उक्तच प्रवचन सारे—“गणानितेय विहारा, धनुस सोय णिय दिणा तेसि, अरिहताण काले, माया चायोव इत्रीण”

तो कवलाहार नियत देशकाले इहा विना केवलीने मानता रु जाण्ते। कहेने के, घाती मध्ये गणिया माटे, घाती समान वेदनीयकर्मज कसु ठे त घाती कर्म गया पठी केवलीने स्वविपाक केम देखावे ? उक्तच कर्मकामे—“यदि यणीय, मोहस्सुदयेण घाददे जीव” इदिजादीलमध्ये, तम्हा गणिइ दुवेदणि

ते पण युक्ति शून्य जाणवु जे माटे ज्ञानावरणीय, दर्शनावरणीय, माहनीय मध्ये न्यु वेदनीय कसु ल्यु आधुर्नाम गोत्रकर्म पण मोहयतगय मय्येज कहेतां, ते पण घातवत् होइ जावे ते माटे ए सर्व पक्षपात कटपना जाणवी इण ही वज्री जे वही सरखा चार कर्म केवलीने कहेने ते पण परमार्थीरा थजाण कहेता एम कहेता तीर्थकर नामकर्मविपाक पण तिम्यो दुइ जाये वेदनीय कर्मन केरन दग्य रक्तमए पक्षपात मात्र शास्त्रविरुद्ध ठे उक्तच सूत्ररुतांगवृत्ती “ययि रक्त रक्तु स्थानकमुच्यते वेदनीयस्य जवप्यनागमिकमयुक्ति सगतंच, आगमे शून्य दय सातस्य केवजिन्यनिगीयते सातासात योश्चांतमुहूर्त परियर्त्तमानतया ययना तोदय एव सातोदयोपीति”

केवलीने कृया तृश मानीएतो अनत सुखनो व्याघात थाए इस्या कहेते पण शून्य वचन जे माटे अनतसुरा नरस्थ केवलीने तो केरनज्ञान रूप यागा व्याघात उपचारी कसुठे “जादसय समन, नाणमण तथ विभिद विन रहिदेहु उगाहाइति सुहति एय जिय ग्याणिदति”

पण परमार्थीया हायक अय्याचाय सुखणुण तो सिद्धनेज हुये, उक्तच—“ते सुखीयं जवेद्यग्रि कृयात् कमात्” जे प्रवचनसार मध्ये—“पुणफना दर्शिता, तन्नि किमिया पुणोहिउं दाय ईगा माहादीहि गिरिहिदा तह्या साराइगिनिता” प्रष्ट पुण्फनरूप अग्निन ठे तेहने स्थान नियद्या विहारादि त्रिया नर

जावनी जे कही ठे, ते मोहादिक रहित; माटे क्वायिकल करी गणीये. इसी परि जाया कही ठे. ते शुक्लाहार क्रियामाहे पण वायती नथी. जे कोऽ कहं ठेजेथ नंतवीर्य केवली ठे तेहने कुधा न वाधे. तेहने कहियं कुधादिकं वीर्यहाण न होय; पण बलापचय होय, माटे कवलाहार उदय नियत करेज. "बल शारीर वीर्यचांतरः शक्ति विगेष" इति शास्त्रसिद्धं. आहार प्रमादरूपने. ते माटे ठेछागुण ठाणा लगेज दुर्व. एहवुं जे कहेवे, तिणे स्थाननिपत्या विहागदिक्रिया केवलीने कम करी कहेवी? आहार होएत्यां निडा होएज. ए व्याप्ति नथीज. वेढनीयकर्मउदयथी निडा कवलाहार दुस्य. अने दर्शनावरणीय कर्म गयाथी निडा नही दुर्व. तस्मा द्विपरीति वाधक तर्का नावान्न व्याप्ति. कोऽ कहेजे आहारसंज्ञा मातमे गुणवाणे नथी तो आगल किहांथी? आहार संज्ञाविना आहार केवलीने किम दुर्व? ते जूहुं; जे माटे आहारसंज्ञा "खत्वाद्वाराजिजाय." इम्यो गोमटमार टीकाधुरे मातमे पत्रेज ठे. ते माटे अजिजापारहित आहार, अप्रमत्त साधुने हाण, तिहा दूषण नथी. किंवहुना आवड्यकादिक क्रिया पण अप्रमत्तसाधुने विकटपरहित असंगक्रियारूप ठे. पण वीतराग वचन प्रणिधान संकटप पूर्व वचनक्रियारूप नथी तो आहारक्रिया प्रमत्तसाधुथी विजृक्षण होए तेहवुं कांऽ कहेवुं? अतएव निहाट नादि क्रिया पण केवल व्यवहारानुगत उदयस्थ व्यवहारथी निज देसी उत्रान न करवो. वचना असंगानुष्ठान जेद जाणवा. पोडशकग्रंथमये श्रीरत्नसिद्धिगि आर्या कहीवे. "चक्रव्रमणं दंडात्तदनावेचैव यत्परं नवनि वचनानंगानुष्ठा नयाम् तदक्षपकं होय." ए योगदृष्टि ग्रंथ श्रोताने अगोचर न रहे ते ग्रंथगे नाव मजा वरूपे बांध्यावे. ते पण मोकलजुं

वजी वाटमात्र अध्यात्मी कहं ठे के. नातावेदनीयनी उदीगणा मानमा गु णठाणाथी टजी ठे. तां केवलीने कवलाहार किम दुर्व? नेदथी तो नाता उदि गए ठे. ते मिथ्या जेमाटे उदीगणा करण अंतर्गतिक विगेष ठे वाद्ययोगानु गत नथी. नही तां स्थान निदिद्यादि क्रियाये पण नातावेदनीयनी उदीगणा हुऽ जाए. ते केवलीने स्वभाव ठे; उदीगणाए नथी ए वचन तो कवलाहार ममान पण केवल स्वभाववाद मानिये तो बांधमन घाए नेदनां हेतुजननिषेधां न मानुषाक्ष विधिनेच स्वभाव वर्तमानंदमवये नियतस्वन. इत्यादि व्याप गुणमा जति ग्रंथे उदयनाचार्य निषेधां ठे. इगणे अर्थ-अस्मत्तात् कार्यं नरनि-इम्यां बोध स्ते ठे. निराने आचार्य वंदे ठे. एहवगे व्याप अर्थ? प्रत्यक्ष प्रतिपेरे कां

तथा अनुत्तरोववाऽ तथा प्रलव्याकरण-ए त्रणनां अथ्यवन कहांते. ते हमणां नी वाचनाए नथी जणाता. वली श्री समवाचांगसूत्रमा प्रश्रव्याकरणनी हुंडी कहीते; तेमांनुं प्रश्रव्याकरणमथ्ये आज काइ नथी. तेमाटे जेह वाचनाए आ व्युंके० जे पुस्तकारुढ वाचनाए जे गुरुपरंपराए आख्यां सूत्र. ते मानीए तो नि र्युक्ति पहेलां मानीए. चारित्र क्रियाना सर्व विगेष नाव निर्युक्तिमथ्ये ठे. तेमाटे वा चनाए आख्यां ते मानीए तो खेमके० कुशल बर्ते. एटले आत्माने हित थाय ॥१९॥
एरीते शास्त्रवाते समजाव्या जाण पुरुष हांशे ते समजगे; वाकी तो जेहवुं थाय तेहवुं कहेते.

आंधा आगल दरपण दाखवो ॥ वहेरा आगल गीत ॥ मूरख
आगेरे कहेवुं युक्तिनुं ॥ ए सवि एकज रीत ॥ स० ॥ १० ॥

अर्थ:-आंधलाना मुख आगल दर्पण देखाववुं, वहेराना मुख आगल गीतज्ञान करवुं अने मूर्खना आगल युक्ति कहीने समजाववुं. ए सर्व एकज रीती जाणवी ॥ १० ॥

मारग अरथीरे पण जे जीवते ॥ नजक अतिहि विनीत ॥ तेहने
ए हित शिख सोहामणी ॥ वली जे सुनय अधीत ॥ स० ॥ ११ ॥

अर्थ:-पण जे मार्गना अर्थीलोकठे. एटले जे लोक जाणोते जे शुद्ध मार्ग समजीए. वली जे लोक नजकठे एटले कुवासनाए वासित नथी. वली अति वि नीतठे, तेहने ए सोहामणी के० मनोहर हितगिह्याठे. वली जे सुनय के० न ले नये करी जल्पाठे, एटले नजक अथवा समजुते तेहने माटे कह्युं पण अर्थ दग्धने माटे नथी कह्युं ॥ इति गथार्थ ॥ ११ ॥

प्रवचनसाखेरे एम ए जापिया ॥ विगते अरथ विचार ॥ तुज आ
गमनीरे ग्रहिय परंपरा ॥ लहिए जग जयकार ॥ स० ॥ १२ ॥

अर्थ:-प्रवचन के० सिद्धांत साखे एम जाप्या, विगते के० प्रगटपणे अर्थना विचार, तमारी आगमनी परंपराए ग्रहीए, तो जगतनेविषे जयकार पासीए ॥ १२ ॥
गुण तुज सघलारे प्रभु कोण गणी शके ॥ आणा गुण लव एका ॥ एम
मे श्रुणतारे समकित दृढ करचुं ॥ राखी आगम टेक ॥ स० ॥ १३ ॥

अर्थ:-हे प्रभु, तमारा सघला गुणो कोण गणी गणी शके? अनंताठे मा टे न गणाय. पण तमारी आणा कबुल करवी, तदुप जे गुण-तेहनो जे लेश, ते

स्तवतां थकां में समकित दृढ कछु एटले कदापि काले चलुं नहीं एम बने
आगमनी टेक राखी ॥ इति गायार्थ ॥ १३ ॥

आणा ताहरीरे जो मे शिरधरी ॥ तो शु कुमतिनु जोर ॥ तिहा
नवि पसरैरे बल विपधरतणुं ॥ किगारे ज्यहा मोर ॥ स० ॥ १४ ॥

अर्थ - तमारी आजा जो में मस्तक धरी तो कुमति कदाग्रहीनु शु जोर वने
ते दृष्टांते दृढ करेवे त्यां विपधर जे सर्प-तेनु बल विस्तार न पामे के ज्यो न
किगारे के० केकारे शब्द करे ॥ इति गायार्थ ॥ १४ ॥

पवित्र करीजेरे जीहा तुज गुणे ॥ शिर धरीए तुज आण ॥ दिल
थी कहीएरे प्रचु न विसारीए ॥ लहीए सुजश कल्याण ॥ स० ॥ १५ ॥

अर्थ - तमारा गुण गाइने जीह्या पवित्र करीए अने मस्तके तमारी आजा
धरीए एटले आजाए मस्तक पवित्र करे दिलवी प्रचुने कहीए विसारीए नहीं
रीने इदप पवित्र करीए एम करता सुजश कल्याण पामीए एटले नना यदु
कल्याण पामीए एमां कर्ताए पोतानु जशोविजय एबु जे नाम-ते पण सूजश ॥ १५ ॥

कलश ॥ राग धनाश्री ॥ वर्तमान शासननो स्वामि ॥ वा
मीकरसम देहोजी ॥ वीरजिनेश्वर मे एम थुणित ॥ मन धरी धर्म
सनेहोजी ॥ एह तवन जे नणशो गणशो ॥ तस घर मगल मालाजी ॥
समकितजाण होगो घट तेहने ॥ परगट जाक ऊमाजाजी ॥ १ ॥

अर्थ - वर्तमान शासनना धणी श्रीवीरस्वामि, चामीकर के० सोना सरसी ब्रेने
कापात्रे एग श्रीवीरस्वामि, निनेश्वरके० सामान्यकेवजीमां इश्वर एटले तीर्थकार
मध्यो मनमा धर्ममनेह आणी नकि माटे एकवचनने ॥ स्तवन जे प्राणी न
ने नणीनेगणशो, तेहने घरमा मगनीरुनी मात्रा थगे तेहना घटनेरिने प्राणी
एहउमान करतो यको, सम्यक्स्वरूप सूर्य प्रगट चागे ॥ १ ॥

अग्य एहना वे अति मूढम ॥ ते धारो गुरु पासेजी ॥ गुरुनी से
वा करता लहीए ॥ अनुभव नित्य अभ्यासेजी ॥ जेह बहुधुन
गुरु गीतारथ ॥ आगमना अनुमारीजी ॥ तेहने पूजी सशय ट
लो ॥ ए दिन शिव वे मारी जी ॥ ७ ॥

अर्थ:-एहना अर्थ घणा सूक्ष्म ठे. ते गुरुपासे आम्नाय धारी जोज्यो. गुरुनी सेवा करतां पामीए. हुं पामीए? ते कहे ठे. अनुचव पामीए. हुं करतां? ते कहे ठे. ए तवननो नित्य अन्यास करतां. जे बहुश्रुत होय, गीतार्थ होय आगमना अनुसारी होय, एटले पापनीरू, सत्यजापी होय; तेहने पूठी संशय टालो. ए अमारी रुडी हितशिक्षा ठे. इति वितियगाथार्थ ॥ २ ॥

इंदलपुरमां रहिय चोमासुं ॥ धर्मध्यान सुख पायाजी ॥ संवत सत्तर तेत्रीशा वरसे ॥ विजयदशमी मन जायाजी ॥ श्री विजयप्रज्ञसूरि सवाया ॥ विजयरतन युवरायाजी ॥ तस राजे नविजनहित काजे ॥ एम में जिनगुण गायाजी ॥ ३ ॥

अर्थ:-इंदलपुर अहम्मदाबादनं परु, त्यां चोमासुं रहीने धर्मध्याननुं घणुं सुख पाया. संवत १७३३ मे वषें विजयदशमी ते आशोष्ट दशमे मन जायाके० मननेविपे जाया. हवे कवि पोताना आचार्यनी प्रशस्तिकहे ठे. श्रीविजयप्रज्ञसूरि तप गङ्गनायक सवाइ थया. तेहने पाटे विजयरत्नसूरि युवराज पदे वर्तता एटले विजयप्रज्ञसूरि थकां आचार्यपदे वर्तता नवजनना हितने काजे एम में जिन गुण गाया. इति तृतीय गाथार्थ ॥ ३ ॥ हवे पोतानी प्रशस्ति कहे ठे.

श्री कल्याणविजय वर वाचक ॥ तपगठ गयणादिणदाजी ॥ तास शिष्य श्रीलानविजयबुध ॥ नविजनकरवचंदाजी ॥ तास शिष्य श्रीजीतविजय बुध ॥ श्री नयविजय मुणिदाजी ॥ वाचक जशविजये तस शिष्य ॥ युणीया वीरजिणंदाजी ॥ ४ ॥

अर्थ:-श्री कल्याणविजयउपाध्याय तपगठरूप गगननेविपे दिनेइ के० सूर्य सरखा, तेउना शिष्य श्री लानविजय थया. बुध के० पंक्ति थया. जम्भप्राणी रूप, करव के० चंडविकासी कमल-तेहने विपे चंडमा सरखा. तेमना शिष्य वे थया. एक श्रीजीतविजय पंक्ति अने बीजा श्रीनयविजय-ते मुनिमां इंड सरखा. तेमना शिष्य वाचक उपाध्याय जशविजय थया. तेणे वीर जिणंइ दुःखा. ॥ ४ ॥

दोसीमूलासुत सुविवेकी ॥ दोसी मेचा देतेजी ॥ एह तवन में कीर्तु सुंदर ॥ श्रुत अक्षर संकेतेजी ॥ ए जिनगुण सुरनर

नो परिमल ॥ अनुभव तो ते लेशोजी ॥ नमर परे जे अ
रथी ढोडने ॥ गुरुआणा शिर वढेशोजी ॥ ७ ॥

णर्थ - दोसी मूजानो पुत्र घणो विवेकी जे दोसी मेवो तेने माटे क्युं ११
दर तरन एटले मेवजी दोसी टुडिया हता ते उपाध्यायजीए प्रतिबोधने १२
अरु फगरी-सिद्धातने अरुहर सकेते ए जिनेश्वरना गुणरूप सुरतर के १३
गुरु तेदनां पग्मिज एटले सुगयतानोज अनुभव ते लेशे, के जे प्राणी नमन
पेरे अग्घी यडने गुरुनी आडा मस्तके वहे जे ॥ इति पंचम गायार्थ ॥ ७ ॥
इति श्रीमद्गोपाध्यायश्री जगोविजयविरचित श्रीगीरजिनविचारस्तवन संपूर्ण ॥

अगमदिति अथ प्रशस्ति

गगिरिजय देवाय स्तपोगद्याय नायक ॥ प्रख्यातस्त्रिजगत्यासीद्विषया इव
मग्निन ॥ १ ॥ तस्यपद्मोदयाद्गोश्री विजयप्रजसुरिराट् ॥ आदित्यइतेनमी नि
दरगपगमी ॥ २ ॥ य सत्यविजयस्तस्या तेगमीत्यनिनापक ॥ क्रियोदा
नापेन प्राप्यानुज्ञागुगपि ॥ ३ ॥ विनेयस्तस्य कर्पूरो विजय स्ताखिर सु
शीर्ति कर्पूरायस्य प्राप्तमनेत्र विश्रुता ॥ ४ ॥ ह्रमादिगुणसदनं ह्रमाविजय
गुन ॥ तस्यगिथ्योविनीनाम्ना शिष्यानेकममन्वित ॥ ५ ॥ शब्दशास्त्रादिशास्त्र
वना गिथ्यगणावित ॥ निनादिविजयादानं सत्यशिष्य सुरूपना ॥ ६ ॥ इव
प्रतिप्रवृत्ति शास्त्रनवविचारिन् ॥ उत्तमाद्विजयस्तस्य शिष्यानुजगिथ्य ॥ ७ ॥
तस्मिन्पुगानाज नृगनुयेनचारणा ॥ पद्मविजयशिष्येण स्वपगनुप्रहार्य ॥ ८ ॥
नगरेदम्नयानां चडागिनिचरम्भे ॥ सप्त पंचमीरम्भे विक्रमादनुधामा ॥ ९ ॥
मयागीम्नयस्याय दतावानावारा ॥ गुरुप्रसादत मस्य गनीरुपानुपुङ्गव
॥ १० ॥ त्रिनिविगेर ॥ श्रीविजयनिनेष्टाय हरेगज्येष्ठोद्यम ॥ शिष्य
शिनायम्भ गनवयपुष्टे ॥ ११ ॥ यन्त्रिचिद्वितयंप्रोक्त मनिमांदाइजानना ॥ १२ ॥
स्वर्दिविचरे गोयं विरायमयिमन्त्र्या ॥ १३ ॥ गीम्नयशासन यावत् वनेनेद्वि
पके ॥ तावदानावबोरोय निष्टनानुष्ठामन ॥ १४ ॥

इति श्री वीरजिनगुनि गानेन दृढकमनि निगङ्गणस्या वीरगुनि
प्रयापय १३० अक्षर ८ ममय वाजारागो मीनने प्रयापय २०३२ अक्षर ११
मूत्र प्रयापय ३३० अक्षर ७ जनयो मिनने प्रयापय २३०० अक्षर ११

अथ श्रीमद्यशोविजयजी उपाध्यायनो लखेलो कागल

॥ श्री जिनायनमः ॥ स्वस्ति श्रीस्तननकपाञ्चजिनं प्रणाम्य श्रीस्तनतार्थनगरतः श्री जेसलमेरुमहादुर्गेत्यायाचार्योपाध्याय श्रीजगविजयगणयः सपरिकराः सुभावक पुण्यप्रभावक, श्रीदेवगुरुनक्तिकारक, श्रीजिनाज्ञाप्रतिपालक, गीतार्थपरंपराप्राप्तता माचारीरुचिधारक, अगमाध्यात्मविवेककारक, मोक्षैकतान सर्वावसरसावधान, ना. हरराज शा. देवराज योग्यं धर्मज्ञानपूर्वकं लिखितं अथे धर्मकार्य सुखे प्रवर्त्तते. अथपर थारा कागद समाचार पाया, वाची बहुत सुख पाया, थारी नक्ति दिनचप्रति पत्ति कागदरी सुणी चतुर श्रोता सना बहुत सुख पाइ. अत्र ज्ञानगोष्ठी गरिष्ठ ऐसी सनाठे. जे देखी थां सरखा ज्ञानप्रिय लोकने धणुं सुख उपजे ते प्रीठजो. तथा थें जिख्योठेके केवली कवजाहार करे, तिणरी युक्ति केम नथी लीखी? ते लखतां ग्रंथांतर थाए तेजणी नथी जिखी हुती बीजा सर्व प्रश्नरी युक्ति तो थाने पहाती. थांहरो दिल प्रसन्न हुउ. हवे ते युक्ति जाणवारी इवाठे तो शा० गदाधर महाराज हस्ते अथात्ममतपरीक्षारो वालावबोध लखावी आपस्यां तेथी सर्व प्रीठजां थुं मति जाणां जे श्रीजिनजङ्गणिहमाश्रमण, श्रीवमास्वातिवाचक, प्रमुखे दिगंबर मत निपेय्यो नथी श्रीहेमाचार्य प्रमुख अवाचीन आचार्यज निपेय्युं. जे माटे श्रीविजं पावड्यक मध्ये सात निन्नव सर्व वित्तवादी दिगंबर कह्युं उक्तंच॥ उवास्त सएहि नबु, न्नेहि सिद्धि गयाउ वीरस्त. तो वांडियाण दिष्टी, रहवीर पुरे समुप्यन्ना ॥ १ ॥

इत्यादिक उपपत्ति कह्युं. ते विजंपावड्यक श्रीजिनजङ्गणीहमाश्रमणकृतठे. तथा श्रीवमास्वातिवाचकं प्रगमरति ग्रंथमध्ये साधुने धर्मोपकरण थाप्याठे. कि बहुना श्रीमत्रमय्य धणी स्त्री दीक्षा लेउ मोक्षे गइ कह्युं श्रीमद्विनाथ स्त्रीपयां य जे कह्याठे, चोराशी हजार स्याद्वाङ्मत्ताकर ग्रंथ हुतो. ने मय्ये वेताजीग इ जार ग्रंथ, महा तर्क युक्ति सहित स्त्रीयुक्ति उपरज हुतो. हवणां सर्व श्वेतावर त केग्रंथ दिगंबरमत निर्दलकठे. ए मोहोटी अंतरठे. इणमें जो संदेह कीजे के ए श्वेतावर युक्तठे के. दिगंबर युक्तठे? पठे जिन जाणे; तो परीक्षक लोकने वडी खामीठे. तेथी जो पण रागदेषी नाम धरावणो टलेठे, तो पण मिथ्यात्व आवेठे ठागमपनयत. क्रमेलक प्रवेश न्यायः ॥ उक्तंच श्रीहेमाचार्येरयोगव्यवहेद द्वित्रिंशका

या ॥ सुनिश्चितमत्सरिणोजनस्य ननाय मुझामति शेरते ते ॥ माध्यस्थमारदा
गीठकास्ते मणोच काचेच समानुवगा ॥ १ ॥

अर्थ - हे नाथ श्रीगीतराग देव' एमा सुनिश्चितगे, ते लोका मत्सरीगे कु
अतिक्रमता नयी एतापता मत्सरीजगे जे माध्यस्थ कहिये मध्यस्थपणा
आम्यायके० श्रद्धा न करी तो परीक्षक ठता मणिमा अने काचमा समानुवगे।
मग्गे पणिामेगे काच रत्नरो अतर न देखावे मध्यस्थ रहे परीक्षक नापति
पर अर्थे चितने जज्ञाये बीजो जितरो निर्णय थाए इतरो निर्णय करो परीक्ष
गीतार्थगी आशा प्रमाण करे अनिश्चित अर्थे साचोड कहू, ता परीक्षक घासा
मा पडे उक्त समतिमहातर्क-एयता सप्रय सप्रयमणिमिपच वयमाणो ना
प पणयाण यणिज्जपडे पडयाड ॥ १ ॥

अर्थ - एतांत मज्जत अर्थे दूर रहा सज्जत अर्थे पण जो अनिश्चित के० तो
एतांत रह ता यादी शोकिरु अने परीक्षक लोक तेहनो वचनीय पथ के० मि
दा मार्ग तेहमा पडे, त माटे सवेह न करयो इति

जीनो जेय गिग्योने जानांतराय कमेरा ह्ययथी केउजीने दिव्य परमाणुवरा
पय राम राम दुड रहागे ते माटे आहार कहागे केवजीने पण कानना
नयी एतात याग जिनमाज किउ पेसे ॥ आहार तो ह्यायरा नाड जाय ह्या
कार्ये निहने पणउ ह्ययग कार्य अने पुजन रिपाकी इमडो तो दिगय बुद्धि
न्य मरहे बीउ जानातगयरमह्ययथी जानज दुए, तो उपचयज ह्ये ॥ तजि
ड करड ॥ चयापययानराय कर्म जा दीतो ह्याय, तो तिणरे ह्यय चयापय ह्ये
क जीनो रामादा कद्व तेणे दिगय प्रक्रिया पण समजी नयी दिगय घा
नारमद्विना केउनीन म्येन आहार केरा न माने 'इति ददु उगाडाइति इति
प्रवचनमार वचनानु ह्यनीनामनरगत ज्ञासापाकारनारनरगिनमुनुनमाण हा
नरानमद्विनामनमापनीना एतादागर्गणाट्टिपोपदायिन्यडनिचन मनानि
गान' वैश्वियगर्गनुगनानामव नामां श्रणणाग्नगर्ग्यादार्गीर शरीगनुगना अति
परिगर्गन इति चनु ह्यमये नगरगुगीम्यनि वृडरायमिमिचिर्नगर्गि म्दि
उडरा कडनादाग निमिनायाग्न गृत्वादनुगर्गिगुपनायां प्रमाणानाग
नगरगर्गिगुम्यनिचानुगर्गिगुपनायां प्रमाणानाग नगरगर्गिगुम्यनिचानुगर्गिगुपनायां
नगरगर्गिगुम्यनिचानुगर्गिगुपनायां प्रमाणानाग नगरगर्गिगुम्यनिचानुगर्गिगुपनायां
नगरगर्गिगुम्यनिचानुगर्गिगुपनायां प्रमाणानाग नगरगर्गिगुम्यनिचानुगर्गिगुपनायां

कागल

नियमे मानाजावादेतेन परमौदारिकत्वावन्निन्नं हेतुत्वमप्यपास्तं अन्योन्याश्रया
 किंचैवमन्वयव्यतिरेकाभ्यां केवलज्ञानमैवदिव्याहारहेतुत्व प्रसक्तकारणकार्योपच
 रादिनामतिज्ञानादेरिवर्षाज्जनकत्वप्रसंग इति न किंचिदन्तत् स्यादिकं अस्मत्कृतं
 शास्त्रवार्त्ता समुच्चयवृत्तौस्याषाढकल्पलता नाम्न्याटवार्थः
 केवलज्ञान वले मनेज आवी आहार वर्गणा जो केवल गरीरवृद्धि पोष हेतु
 कहीश तो ज़ुतुंवे. एहवो तो मनोजहीदेवतानेज होए; केवलीने एम कल्पीए तां
 अदृष्ट परिकल्पना थाए. जे माटे औदारिक गरीरनी स्थिति पहेजां वृद्धि पुष्टता
 कवलाहारेज दीवीने. नगवंतमां औदारिक गरीरनी थति पहेजां तेह विनाज
 ते, माटे व्यञ्जिचार थाए केवलज्ञान पठी जे औदारिक गरीर स्थित्यादिक तिहा
 दिव्याहार वर्गणाने हेतुपणु कहीए तेह न घटे. जे माटे निरन्तर आव दिव्याहा
 र परमाणु गरीरवे तिहांताऽ चउदमे गुणगणो पण लागी जाए एणोकरी पर
 मौदारिक गरीरे ते हेतु ते पण निराकखुं, जे माटे दिव्याणु संक्रमसिद्धि परमौदारि
 कनी सिद्धि अने तेहनी सिद्धि दिव्याणु संक्रमसिद्धि ए अन्योन्याश्रय दोष था
 ए. तथा एम करतां अन्वय व्यतिरेके केवलज्ञाननेज दिव्याहारपणु होए तेवा
 केवलज्ञान पौञ्जलिक हुइजाए; तो नियतकाल वेदनी उदयजनित कवलाहार
 आवतारिकायां—“आहार पर्याप्ति नामकमंदिय वेदनीयोदय प्रवज प्रज्वलदौदर्थ
 जनोपतप्यमानोहि पुमानाहारमाहारयतीति”
 अने केवलज्ञान उपन्या पठी मंदग्नियपणानो दोष थाए, एहवुं तो सजवे
 केवलज्ञाने अग्यार परीनह श्रीनगवतीसूत्रमध्ये पण कथावे. तथा श्रीनत्वा
 ये पण कथावे एकादशजिने इत्यो सूत्रवे. पण ‘एकादश जिनन’ इत्यो
 थी अने श्रीनिःसृजनाचार्यकृतटीकामध्ये इत्यो व्याख्यान पण नथी. डिगं
 त्वार्थनिःसृटीकामांहे ‘नसंति’ इत्यो वाहिरथी लेवो कथावे ते सूत्रविस्झ
 नकर्त्ता तो इर्मतयाहीमांवे ते लोकमां उपहासनीयवे. बीजो थें इतरो वि
 नो के वादरसंपराये १७, सूक्ष्मसंपराये १४. इत्यादि अनुक्रमे “एकादशजि
 नसूत्र चाल्यो, तो विधि अधिकारे निषेध व्याख्यान पंक्ति होए ते केम करे?
 वासनायें डिगंवर प्रमेय कमल मार्तम ग्रंथ मध्ये इत्थुं व्याख्यान करुंवे.
 अधिकान दज एकादश’ एतावता एक नही दज नही ने? ए पगीनह नही
 समाप्त व्याकरण विस्झवे. ते श्रीस्याषादरत्नाकर मध्ये कथुवे. केवलीने

कवलाहार मान्या विना ए सूत्र दिगवरने भिजतु नथी, ते माटे ए सर्व वूडनेत्र उले वलगवुठे चोरासीवोलविचार मध्ये में लिख्युठे “सूत्रनमें परितह ८७ ज्ञ जित नकार, जो ससो उपजत नही, सो तुज भ्रमको नार ॥ १ ॥” विना वेदनीयकर्म स्वविपाक न देखावे, इस्यो कहेठे ते पण युक्ति शून्य ए हेता नामकर्मोदयज नित विहार देशनादिक केवलीने किम घटे ? जो कहेता नियतदेश नियतकाल केवलीने स्वभावेज होए, पण ऽद्याए न होए ते माटे हनीय कर्मनी अपेक्षा नथी उक्तच प्रवचन सारे—“ठाणाणितेय विहारा, धनु सोय णिय दिणा तेसि, अरिहताण काले, माया चायोव इनीए”

तो कवलाहार नियत देशकाले ऽद्या जिना केवलीने मानता बु जाणें कहेतो के, घाती मध्ये गणिया माटे, घाती समान वेदनीयकर्मज कहु ठे ते माटे कर्म गया पठी केवलीने स्वविपाक केम देखावे ? उक्तच कर्मकामे—“यदि व यणीय, मोहस्सुदयेण धाददे जीव” इदिजादीणमध्ये, तम्हा गणित डवेदपि

ते पण युक्ति शून्य जाणवु जे माटे ज्ञानावरणीय, दर्शनावरणीय, मोहनीय मध्ये ज्यु वेदनीय कहु त्यं आयुर्नाम गोत्रकर्म पण मोहअतराय मयेज कहा तेन ते पण घातवत् होऽ जावे ते माटे ए सर्व पक्षपात कटपना जाणवी इए की वली जे वडी सरखा चार कर्म केवलीने कहेठे ते पण परमार्थीय अजाण कहता एम कहेता तीर्थर नामकर्मविपाक पण तिम्यो दुः जावे वेदनीय कर्मज केवलीने वग्ध रक्तुसमए पक्षपात मात्र शास्त्रविरुद्ध ठे उक्तच सूत्रकृतांगवृत्ती “यद्यपि रक्तु स्थानकमुच्यते वेदनीयस्य लवप्यनागमिकमपुक्ति सगतच, आगमे ह्यन्यथ दय सातस्य केवलिन्यनिधीयते सातासात योश्चातमुहूर्त परिवर्त्तमानतया यथान तोदय एव सातोदयोपीति”

केवलीने कृया तृपा मानीएतो अनत सुखनो व्याघात घाए इस्यो कहेते, पण शून्य वचन जे माटे अनतसुख नवस्थ केवलीने तो केवलज्ञान रूप जो योगा व्याघाते उपचारी कह्युठे “जादसय समत्त, नाणमण तद्ध विविद विमत्त रहिदेहु उगाहाइहि सुहति एय जिय खाणिदति”

पण परमार्थीय ह्यायक अव्यावाध सुखगुण तो सिद्धनेज दुवे, उक्तच—“अन ते सुखवीर्यं नवेद्यग्नि ह्यात् क्रमात्” जे प्रवचनसार मध्ये—“पुष्पफना अदि ता, तेसि किरिया पुणोहिउं दाय ईगा मोहादीहि विरहिदा तम्हा साखाइमिनिमता प्ररुष्ट पुष्पफजरूप अग्रहित ठे तेहने स्थान निपद्या विहारादि क्रिया वर

नावनी जे कही ठे, ते मोहादिक रहित, माटे ह्याधिकज करी गणीये. इत्ती परि नापा कही ठे. ते युक्ताहार क्रियामांहे पण वाधती नथी जे कोऽ कहं ठेजे अ नंतवीर्य केवली ठे तेहने क्रुधा न वाधे. तेहने कहिये क्रुधादिके वीर्यहाण न होय; पण बलापचय होय, माटे कवलाहार उदय नियत करेज. “ बल शारीरं वीर्यचान्तरं शक्ति विग्रहः ” इति शास्त्रसिद्धं. आहार प्रमादरूपते. ते माटे ठेष्टागुण वाणा लगेज दुबै. एहबुं जे कहेठे, तिणे स्थाननिपद्या विहागदिक्रिया कवलीने कम करी कहेवी? आहार होएत्यां निष्ठा होएज. ए व्याप्ति नथीज. वेदनीयकर्मउदयथी निष्ठा कवलाहार दुस्ये. अने दर्शनावरणीय कर्म गयाथी निष्ठा नही दुबै तस्मा द्विपरीति वाचक तर्का नावान्न व्याप्ति. कोऽ कहेंगे आहारसंज्ञा सातमे गुणवाणे नथी तो आगज किहांथी? आहार संज्ञाविना आहार केवलीने किम दुबै? ते जुहुं; जे माटे आहारसंज्ञा “ खल्वाहाराजिज्ञाप ” इत्यो गोमटमाग टीकाधुने सातमे पत्रेज ठे. ते माटे अजिज्ञापरहित आहार, अप्रमत्त नाधुने द्रांण, तिहां दृष्टपण नथी किंवहुना आवश्यकादिक क्रिया पण अप्रमत्तताधुने विकल्पद्रवित अन्नगक्रियारूप ठे. पण बीतराग वचन प्रणिधान संकल्प पूर्व वचनक्रियारूप नथी तो आहारक्रिया प्रमत्तताधुथी विज्ञकृण द्रांण तेहनु कांऽ कहेंतु! अतएव जिह्वाट नादिक्रिया पण केवल व्यवहारानुगत उदस्य व्यवहारथी निन्न दंगी उद्वाग न करवो वचना असंगानुष्ठान नद जाणवा. पोटकग्रंथमध्ये श्रीदग्निऽस्त्रणि आयां कहीठे. “ चक्रव्रमणं दंडात्तदनावेचव यत्परं नवति वचनानंगानुष्टा नयोस्तु तदज्ञापकंज्ञेय ” ए योगदृष्टि ग्रंथ श्रोताने अगोचर न रहे ते ग्रंथगे नाव गजा वरूपे बांध्यांठे. ते पण मोकलशुं.

वजी वाटमात्र अध्यात्मी कहं ठे के. नातावेदनीयनी उदीगणा नातमा गु णाणाथी टजी ठे. तो केवलीने कवलाहार किम दुबै? नेदथी नो नाता उदि राए ठे. ते मिथ्या. जेमाटे उदीगणा कर्ण अंतराशक्ति विग्रह ठे. वाह्ययोगानु गत नथी. नही तो स्थान निरिद्यादिक्रियाये पण नातावेदनीयनी उदीगणा दुऽ जाए. ते केवलीने म्मनावे ठे; उदीगणांरूप नथी ए वचन नो कवलाहार समान पण केवल स्वभाववाद मानिये तो बोधमन थाण नेदनां अनुष्ठाननिपेरां न स्वानुपाक विधिर्नच स्वभाव वर्णनानेवमवधे नियतवत्त इत्यादि व्याप उगमा जति ग्रंथे उदयनाचार्ये निपेथ्यो ठे इगने अर्थ-अस्मन्मातु शर्यं नरति-इत्यां बोध कहे ठे. तिणने आचार्य कहे ठे. ए शब्दगे कुण अर्थ? प्रमत्त प्रनिपेयं नो

कवलाहार मान्या विना ए सूत्र दिगवरने भिजतु नथी, ते माटे ए सर्व वृद्धे
उले वलगवुठे चोरासी बोलविचार मये में लिख्युठे “सूत्रनमें परितह क
जिउं नकार, जो ससो उपजत नही, सो तुज भ्रमको नार ॥ १ ॥ माहने
विना वेदनीयकर्म स्वविपाक न देखावे, इस्यो कहेठे ते पण पुक्ति शून्य ए
हेता नामकर्मोदयज नित विहार देशनादिक केवलीने किम घटे ? जा कहेता
नियतदेश नियतकाल केवलीने स्वभावेज होए, पण ऽद्याए न हाए ते माह
हनीय कर्मनी अपेक्षा नथी उक्तच प्रवचन सारे—“ताणाणित्सेय विहारा, यन्तु
सोय णिय दिणा तेसि, अरिहताण काले, माया चायोव ऽव्रीण ’

तो कवलाहार नियत देशकाले ऽद्या विना केवलीने मानता शु जाएते ?
कहेते के, घाती मये गणिया माटे, घाती समान वेदनीयकर्मज कसु ठे त घात
कर्म गया पठी केवलीने स्वविपाक केम देखावे ? उक्तच कर्मकामे—“वादि
यणीय, मोहस्सुदयेण घादहे जीव “इदिजादीणमये, तम्हा गणिद दुवेदणि
ते पण पुक्ति शून्य जाणवु जे माटे ज्ञानावरणीय, दर्शनावरणीय, मोहनीय
थे ऽपु वेदनीय कसु तु आधुनाम गोत्रकर्म पण मोहयतराय मयेज कहां ते
ते पण घातवत् होऽ जावे ते माटे ए सर्व पक्षपात कटपना जाणरी एते
वली जे वडी सरखा चार कर्म केवलीने कहेते ते पण परमार्थरा थजाण कहे
एम कहेता तीर्थकर नामकर्मविपाक पण तिम्यो दुऽ जावे वेदनीय कर्मन केव
दग्ध रज्जुसम ए पक्षपात मात्र गात्रविरुद्ध ठे उक्तच सूत्ररुतांगवृत्ती “यद्यपि
रज्जु स्थानकमुच्यते वेदनीयस्य लवप्यनागमिकमपुक्ति सगतच, आगमे ह्यन
दय सातस्य केऽजिन्यजिधीयते सातासात योश्चातमुहूर्त्त परिवर्त्तमानतया यदा
तोदय एव सातोदयोपीति”

केवलीने कुधा तृपा मानीएतो अतत सुखनो व्याघात थाए इस्या कहेते
पण शून्य वचन जे माटे अततसुख जवस्थ केऽजीने तो केवजज्ञान रूप
योगा व्याघाते उपचारी कस्युठे “जादसय समत्त, नाणमण तद्य विविदि विन
रहिदेहु उगाहाइहि सुहति एय जिय खाणिदति”

पण परमार्थथी ह्यायक थव्यावाध सुखगुण तो सिद्धनेज हुने, उक्तच—“अ
ते सुखवीर्यं जयेद्यग्नि ह्यात् क्रमात्” जे प्रवचनसार मये—“पुष्पफना अग्नि
ता, तेसि किरिया पुणोहिउं दाय ईगा मोहादीहि विरहिदा तह्मा सारयाऽगनिमदा
प्ररुष्ट पुष्पफजरूप अग्निद ठे तेहने स्थान निपद्या विहारादि किया नद

नावनी जे कही ठे, ते मोहादिक रहित, माटे ह्याधिकज करी गणीये ५सी परि जाणा कही ठे. ते युक्ताहार क्रियामांहे पण बाधती नथी. जे कोइ कहे ठेजे अ नंतवीर्य केवली ठे तेहने क्रुधा न बाधे. तेहने कहिये क्रुधादिके वीर्यहाण न होय; पण बलापचय होय, माटे कवलाहार उदय नियत करेज. 'बल शारीर वीर्यचांतर. शक्ति विशेष' इति शास्त्रसिद्धं. आहार प्रमादरूपने, ते माटे ठसगुण ठाणा लगेज दुवें एहदुं जे कहेठे, तिणे स्थाननिपद्या विहारादिक्रिया केवलीने कम करी कहेवी? आहार होएत्यां निडा होएज. ए व्याप्ति नथीज. वेदनीयकर्मउदयथी निडा कवलाहार दुस्यै. अने दर्शनावरणीय कर्म गयाथी निडा नही दुवै. तस्मा द्विपरीति बाधक तर्का नावान्न व्याप्ति. कोइ कहेठे आहारसंज्ञा सातमे गुणठाणे नथी तो आगल किहांथी? आहार संज्ञाविना आहार केवलीने किम दुवे? ते जूवुं; जे माटे आहारसंज्ञा "खत्वाहाराजिजाप." इत्यो गोमटसार टीकाधुरे सातमे पत्रेज ठे. ते माटे अजिजापारहित आहार, अप्रमत्त साधुने होए, तिहां दूषण नथी किंवदुना आवश्यकतादिक क्रिया पण अप्रमत्तसाधुने विकल्परहित असंगक्रियारूप ठे. पण वीतराग वचन प्रणिधान संकल्प पूर्व वचनक्रियारूप नथी तो आहारक्रिया प्रमत्तसाधुथी विलक्षण होए तेहनुं कांइ कहेदु? अतएव निहाट नादि क्रिया पण केवल व्यवहारानुगत ठसस्थ व्यवहारथी निन्न देखी उच्चास न करवो. वचना असंगानुष्ठान जेद जाणवा. पोडशकग्रंथमध्ये श्रीहरिजडसरिए आर्या कहीठे. "चक्रव्रमणं दंडात्तदनावेचं च यत्परं नवति वचनासंगानुष्ठा नयोस्तु तदज्ञापकं ज्ञेयं." ए योगदृष्टि ग्रंथ श्रोताने अगोचर न रहे ते ग्रंथरो जाव सजा वरूपे बांध्योठे. ते पण मोकलशुं.

वली वाङ्मात्र अथात्म्यी कहे ठे के, सातावेदनीयनी उदीरणा सातमा गु णठाणाथी टली ठे, तो केवलीने कवलाहार किम दुवे? तेहथी तो साता उदि राए ठे ते मिथ्या. जेमाटे उदीरणा करण अंतरशक्ति विशेष ठे बाह्ययोगानु गत नथी. नही तो स्थान निपद्यादि क्रियाये पण सातावेदनीयनी उदीरणा दुड जाए. ते केवलीने स्वजावे ठे, उदीरणारूप नथी ए वचन तो कवलाहार समान पण केवल स्वजाववाद मानिये तो बोधमत थाए तेहनो हंतुनूतनिपेधो न स्वानुपाक विधिर्न च स्वजाव वर्णनानैवमवधे नियतत्वत इत्यादि न्याय कुसमां जति ग्रंथे उदयनाचार्ये निपेधो ठे इणरो अर्थ - अकस्मात् कार्यं नवति - इत्यो बोध कहे ठे. तिणने आचार्य कहे ठे. ए शब्दरो कुण अर्थ? प्रसज्य प्रतिपेधे को

૬ કારણથી ન હોય એ અર્થે એક, કેડ હોયજ નહીં એ અર્થે ત્રીજો, કેડ તો હોય એ અર્થે ત્રીજો, કેડ અનુપાસ્યક અનિર્વચનીય કારણ તેથી હા એ નહીં કેડ સ્વનાવથી હોય એ પાંચમો અર્થ, ન સત્ત્વે જે માટે પૂર્વ પશ્ચાત્ નાવચ્ચાધિ નિયત છે તે માટે, અન્યથા સિદ્ધ નિયત પૂર્વ વર્તિ કારણ અન્યથા નિયત પશ્ચાન્નાવિ કાર્ય એ લક્ષણ લોક વ્યવહારે અવગ્રહ માનવા તો સ્વનાવવાનું કાર્ય છે એ ચિતામણિતર્કરો માર્ગે સર્વ વસ્તુ કથયિત્ સ્વનાવજનિતઠે, કથયિત્ દિજનિતઠે એ સ્યાદાદ તર્ક માર્ગેણીયાનિયતત્' ઇતિ શ્રીમૃગ્ગતાગ વચ્ચે

તે માટે કેવલીને આહાર વિહારાદિ ક્રિયા કથયિત્ કર્મજનિતઠે કથયિત્ યમજનિત પણ સદ્દેહવી કેવલ સ્વનાવ માને તે વૈષમ્યમાહે સહેને કથા કેવલીને આહાર માનતા અર્થાપત્તિ સિદ્ધિ નિહારાદિ વિમ્બના આવે, તે માર્ગે વને કેમ ઘટે? કર્મજનિત જાવમા જે એમ લાજે છે, તેણે જન્મપાન એ ન માનવું સદા શુદ્ધ પરમેશ્વરપરે માન્યો છે, તિત્ત્યોજ માનવા નિમિત્ત ન લાગે કેવલી હુયા પદો સમધાતુરહિત પરમોદારિક શરીર માને છે, શરીરજ કેમ ન માને? જો શરીરનામ કર્મે રહ્યું છે, તે માટે શરીરજ હોય તો દહનન નામ પુજ્જ વિપાકી રહ્યું છે, તે માટે સત્ત્વાતુરહિત કિમ ઘટે? 'સ્વ એમઠ નિચયોત્તિ' વચ્ચનાત તથા કેવલજ્ઞાન મહિમા એ સાત ધાતુ ઘટે તો મનસા જ્ઞાને કેતી ધાતુ ઘટે? સાત ધાતુરહિત જિનશરીર હોય તો કેતા ધાતુરહિત શરીર હોય? ક્યાદિ ઘોઝરો કિમ્યો વચ્ચ હોય? તેમાટે જિસ્પા કર્મે રહાનેતિ વિપાક કેવલીને પણ સદ્દેહતા સમ્યગ્દષ્ટિને કિસી લાજ લાગતી નથી તથા

એમ વાચક નિરાકરીને માયક વચન દેલાવે છે—શ્રીનગવતીસૂત્ર મયે અણગારે શ્રીમાહાત્રીરને સ્પષ્ટ આહાર પાણી આપ્યો છે તથા અણગારે કહ્યો છે 'તેણ કાલેણ તેણ સમયેણ સમણે જગત્ત મહાવત્તે યદ્દ જોડ્યા વિહોશા' ૬હા વિચિત્ત જોડ ગચ્છો ॥ અર્થ છે—આવૃત્તે સૂર જોડ્યેવ જીનો વ્યાવૃત્ત જોડી, પ્રતિદિન જોડીઅર્થ 'એ અહરયા તો નિતિ પ્રતે કવજાદાર કેવલીને આપે કારણ અનાપે આહાર વિષેદ નથી તથા મયાપાગ મયે ચોત્રીશ અનિગય કેવલીને કહ્યા છે તે ચોત્રીશ તેરમે પુણ્ય મિત્તે તે મયે આહાર નિહાર વિચિત્ત અદ્વય તે સદ્દેહતાતિગયમયે કયુ તો તા તેત્રીશ અતિશય યડ જાય તે માટે જેદવો આહાર નિહારના વિચિત્તે તો તેદગો કહેગો તથા જેદેદે જત્તવેદ કહ્યું છે તે પૂર્વે જત્તવિચિ માન્યાવિત્તે

મ મલે? લોમાહાર વિઘ્નેદ તો દુતો નથી. કોઈ દિગંબર કહે છે ઠેહડે નિયત સમાધિના છે તે પ્રગટ જૂવું. જે માટે સમાધિ કહેતાં ધ્યાન કહે, તે તો કેવલીને એવું નથી. શુક્લધ્યાનના વે પાડ્યા ધ્યાયાપઠી ધ્યાનાંતર કાંઈ કેવલજ્ઞાન ડપજે! વે પાયા રહ્યા છે. તેતો ઠેહડે અંતરમુહૂર્તે હોએ. પદ્મ માસાદિમાન ન હોએ. જો કહેજો તાવ દિનમાન મૌન કરી વેજો એહજ સમાધિ તે તો પ્રયોજન ગૂંચ તાદૃશ કર્મ કારણવિના કેમ મનાય? ચોટો અર્થ બનાવી કહ્યું; પણ સાચો ન પ્રતિ નાસે. હા હેતુ સદૃશ દેસાડે છે. પણ આપણી મતિમંદપણે દેતૂદાહરણ ન સ્ફુરે. તોપણ કેમ સૂત્ર વચન યુક્તિરિત્તં કહીજે! ડક્તંચ શ્રીઆવશ્યક નિર્યુક્તં“ હે કણાદાહરણા સંનવે વિસડ સુઝ્જનં બુઝ્જિઝ્ઞા સવાન્નમયવિતહતહાવિતચિંતમનંતિ કેવલી કેવલ વ્યવહારે સ્વયં જિહ્વા કરે. તિહાં અંતરાય ન હોએ. ડક્તંચ વિજોપાવગ્ય કં-દીત્તસ્સ જનંતસ્સ વચ્ચુજંતસ્સવ જિણસ્સ એસ ગુણો ॥ સ્વીણંતરાડઅને જંસેવિગ્ધં એસંનવડિતિ. યતના પૂર્વક ડદ્વસ્થાનીત આહાર ગ્રહણ કરે તે પણ શ્રુત વ્યવહાર પ્રામાણ્યકારી કેવલ વ્યવહારજ છે. ડવ્યે દોષ તો દોષજ નથી. નહી તો સમવસર એમધ્યે શબ્દ, રૂપ, રસ, ગંધ, પ્રવિચારે તે મૈથુનાતિક્રમ હોડ જાએ. તેમાટે કવ જાહાર નિમિત્ત જિહ્વા વ્યવહારે આગમ વ્યવહારીને કિસ્યો દોષ ન હોય.

તથા તુમે લિચ્છો છે જે એક સમય સિદ્ધવ્યને તથા અલોકાકાશવ્યને ઉત્પાદ વ્યય ધ્રાંવ્ય કિમ સધાએ? તેડપર ઉત્પાદ વ્યય વે પ્રકારે કહ્યાઠે. એક પ્રાયોગિક એક વૈશ્રસિક તિહાં પ્રાયોગિક પુજ્જલ જીવડવ્યનેવિપે સ્પષ્ટ જણાએ વૈશ્રસિકતો અનુમાન ગમ્યઠે. જિવં સર્વ ક્ષણિકસત્વાન્યથાનુપપન્ને એ જૈનસાધન છે. સિદ્ધને જ્ઞાનપર્યાય પ્રથમ સમય જે વર્તમાન વિજ્ઞેયાકારોત્પાદ ડલ્યાદિ દ્વિતીય સમય તન્નાસ તિહાં પ્રાયોગિકારોત્પાદ અતીત જ્ઞેયાકારોત્પાદ ડલ્યાદિ સંનવે અલોકાસ્તકાસે તત્તત સમય સંવંધોત્પાદિવિનાશ માનવાજ નહિતર ક્ષણ શંકર થાએ. ડવ્યાર્થિક નય કાલ ત્રય સંવંધરૂપજ સત્તા માનેઠે પર્યાયાર્થિક નય મય્યમ ક્ષણરૂપજ સત્તા માનેઠે. ડનયમય મોજને ત્રયાત્મક વસ્તુ સિદ્ધ થાએ. અત્ર સંમતિ ગાથા-“દ્વં પઙ્કવ વિજુયં, દ્વં વિડત્તાય પઙ્કવાણ્ણિ ડપ્પાય ઠિડં જંગા, હંદિદ્ધ વિય લસકણં એયં. ॥ ૧ ॥ તહ્મામિઢ્ઢાદિઢી, પન્નેયં દોવિ મૂલ ણયા ણયતડ્ડ અઢિણડંણય સમન્ને ણન્નેસુ પઢિપુઢ્ઢં ॥ ૨ ॥ એ એ પુણ સમેહડ પાઢિક્કમ લસકણં ડુવેએહપિ જેણ ડુવે એંગંતા વિનઙ્કમાણા અણેંગંતો. ॥ ૩ ॥

અર્થ.-ડવ્ય, પર્યાયરહિત નથી. પર્યાય, ડવ્યરહિત નથી ઉત્પાદ સ્થિતિ જંગ એ

इव्यलक्षण एषण प्रत्येकप्रत्येकनुं लक्षण नथी तेमाटे एक एक ग्राहीवे मूननयन्या
दृष्टि त्रीजो तो नय नथी तेमाटे वेमा पूर्ण सम्यक्त्व नही इम न कहेवु नेमा
वे एकात साक्षात् जजनाकात थका अनेकात ए प्रक्रियाए सर्वत्र सानाविक
व्ययधौव्य कहेवा आगासाई आण तिसु परपञ्च कणियम्माए समति गाया -प्र
अकार प्रजलेपे अनियमात् ए पण व्याख्यान टीकाकारे कहेवु तेमाटे ए
य ते पण कथंचित् स्वप्रत्यय कहिये युक्तंचेतत् -द्वयोरैकेका नतिरिक्ततादिति
स्मत्कृतानेकात व्यवस्थाया आत्माख्यातिमाहि पण ए अर्थ सिद्ध ठे इम का
सयुक्त युक्ति लौकिक प्रदेशावधिक परार्थादि सख्या पर्याये तत्तद्विषयता पचाय
अज्ञोकाकाश प्रवेशमाहि छुट्ट उत्पाद व्यय वखाणवा सापेक्ष पर्याय निष्पात्र
पण एकात नथी कथंचित्सापेक्ष कथंचित् निरपेक्ष सर्वमित्यादि व्यवस्थित
रीते एक समये एक इव्य घणा उत्पाद व्यय होवे तदनुमत तावत् इव्य
कहेवा तथाच समति-एग समयम्मि एग दवियस्त बहुआविदुति अणाय
प्याय समावि गमा विड अउस्सगउणियमा अगुरु लघु पर्यायनु उत्पादव्यय
तो सर्वत्र आझा सिद्धज ठे

तथा जे जिव्यो कालइव्य समयरूप थेतावर मानेठे, तिहा उत्पाद व्यय
व्य केम सचाय? ते तो उन्नयरूप कीजै तद्विज सचाये पर्याय अर्पणाए उन्न
व्यय इव्यार्पणाए धाव्य उन्नय विज्ञाए धर्म त्रय उक्तच श्रीतत्त्वार्थ सूत्रे अर्पण
नपित सिद्धे रिति हवे कदेशो ते समय कणरे आधारे ठे? तो कहिये जीवाजीव
इव्यने आधारे ठे जीवाजीव इव्यरो काल ते वर्तनारूप पर्याय ठे इव्य नथी त
ना पर्यायरानाजन ठ इव्य जीवाजीवज ठे तथाच सूत्र किमय जते कानेकि
बुद्ध गोयमा जीवाजीवेय अजीवोचेवति अतएव पर्याय इव्योपचार करी कन
काजइव्य सूत्रे नाख्या तथाच श्री उत्तराध्ययन सूत्र -धम्मो अथम्मो आगम
इकिक माहिय अणताणिय दवाणि कालो पुग्गल जतवोति प्रशमरति प्रप
ये उमास्वातिवाचकंरप्युक्त धर्माधम्मोकाशाद्यकैकमत त्रिक मनतं इति ति
जीव पुज्जास्तिकायाऽऽ समय लक्षण

कोड कहेवो जे अथगाहनादि हेतुता गुणे जिम आकाशादि प्रथक इव्य
तिम वर्तना हेतुता गुणे कालइव्य पण प्रथक होइ किम नजावे? तहत
ये जे अथगाहना हेतुताए अथगाहनायनाश्रय इव्य कपिये, तिम वर्तना हेतु
वर्तमानाश्रय इव्य कटपाए ते तो नथी अवृत्तइव्य शशशृंग प्राय ठे तमा

મેકલપનાતો ॥ ધર્મકલ્પનાજીવીયમીતિ ન્યાયે કાલ તે જીવાર્જીયા પર્યાયજ સુક્ત.
 એ શસ્ત્રમતરન નિહાન તરે પશ્ચિમકાગ્યાયાજોકાદિ ગ્રંથ પ્રતિહ જે. જે ડિગંવર
 મદગતિ પરમાણુને જે આકાશ પ્રદેશ આતિ કમણ તદ્વચિત્ર પર્યાય નમય તદ
 નુપ્પ ઇચ્છ્ય નમયાણુ જોસાકાજ પ્રદેશ પ્રમાણ રત્નગતિ નમય કહેતે. તેણે પ્રદે
 શ અતિક્રમણાવચિત્ર દિગ્દશ્યાણુ પણ કેમ ન માનવાં. તાદૃશ ધ્યાગમ નથી તો
 ધ્યાગમ જડને ધ્યાગમ પ્રમાણ કર્યો તો પદ્મિજાં કિમ ન કરીયે? તે ધ્યાગમ તો
 જીવાર્જીયાનમક કાજપ્રતિપાદક દેવ્યારણો ને. કાજ પરત્વા પરત્વ નિમિત્ત જિમ કાજ
 નિમ દેશિક પરત્વાપરત્વ નિમિત્ત દિગ્દશ્ય પણ તાંત્રિક પ્રતિહજ ને. કહેવે કહેજો ઇ
 વ્ય શક્તિ વૈચિત્ર્યસંદિકાર્યદેવુતા અને ધ્યયગાદનાદેવુતા આકાશ ઇચ્છ્યનેજ કલ્પિયે
 ને. લાપયાત નયાચગયદસ્તી ઠાંત્રિશકાયાં ॥ આકાશમવગાદાય તદનન્યાદિગન્યથેતિ.

તો સ્વયં ગુણમારી જીવાર્જીય ઇચ્છ્યનેજ વર્તના દેવુતા કલ્પતાં કોણ નિવારે ?
 જિહા મદાય ધ્યાગમવલિડે ને. શીજું મંદગતિ થાણુ નરુમાનુસારે કાલાણુ કલ્પિ
 એ તો મદ પરમાવગાદનાયનુમારે આકાશાદિ થાણુથા પણ કલ્પ્યા જોડે સા
 ધારણાવગાદનાદિ દેવુતાએ આકાશાદિ સ્કંધ કલ્પનોત્તર તદણુ કલ્પના જો સ્કં
 ધ જદ્દ વૃત્તિ પ્રદેશ કલ્પના પર્યવસન્ન હોએ તો એ કાલઇચ્છ્યે પણ સમાન સાધાર
 ણ વર્તનાનુસારે એક કાલ સ્કંધ થાવે પઠી તત્ પ્રદેશ થાવે. સિદ્ધાંત વિરોધથી
 જો એ કલ્પના કરવી તો ઊક્ત નિહાંત સુક્તિ સિદ્ધાંત માનો. જે મતાતરે મનુષ્ય
 કેત્ર કાલમાન ઇચ્છ્ય કહ્યું, તે જ્યોતિષચક્ર ચાર વ્યાપક વર્તના પર્યાય સમૂહનેવિપે
 ઇચ્છ્યનો ઉપચાર કરીને. ઊક્તંચ નયચક્રે પર્યાય ઇચ્છ્યોપચાર ઇતિ. એવે મત શ્રી હરિ
 નંદસ્રરિકૃત ધર્મસંપ્રદાણીમધ્યે છે. તથાષ્ટત્પાઠ. જં વન્તણાદિરુવો કાલો દેવસ્ત
 ચેવ પદ્માવો; નાંચેવ તતો ધર્મો, કાલસ્ત વક્ષસ્ત જોલોએ તિ ॥ ૧ ॥

અર્થ - જ કે જે કારણમાટે વર્તનાદિરુપ કાલજ છે, તે ઇચ્છ્યનોજ પર્યાય
 છે. તત કે જે તેમાટે સાંચેવકે જે વર્તનારુપ પર્યાયજ કાલધર્મ કહિયે. અથ
 વા કાલ જે લોએ કે જે મનુષ્ય કેત્રમાહિ જ્યોતિશ્રારાજિવ્યંચ છે. તેહનો ધર્મ તે
 કાલ, હાં કાલઇચ્છ્ય તે પર્યાયનેજ કહ્યું. એ ઇચ્છ્ય અનપેક્ષિત છે. ધૃતિવ્યાદિ સ
 મૂહરુપ એક રાજગૃહ નગરસમાન તે પરમાર્થિક ઇચ્છ્ય નથી પણ કહેવારુપ છે.
 અતએવ કાલધેતેકે એ તત્વાર્થ સૂત્રે, એ મતે કાલઇચ્છ્ય કહ્યું. તે અનપેક્ષિત ઇચ્છ્યા
 થિક વે પ્રકારે વૃત્તિકારે જોડ્યું છે. અતએવ અનાદિ ઉપચારે કાલઇચ્છ્ય લેડને સૂત્રે પદ
 પદ ઇચ્છ્ય કહ્યાં; તેમાટે સ્વચ્છ પર્યાય સમયમાં ઉત્પાદ વ્યય તે પ્રથમાદિ જાવે

सहज होए समयध्वयाधाराश जीवाजीव तेहज इय्य; इम रूप त्रय नावना कर
वी ए अति सूक्ष्म अर्थ ठे इय्य गुण पर्याय रासमध्ये अमे वस्त्राणोते तेमज त
दहवो एमजे काल इय्यना अणु देखाडेठे, तेहने गले डिग्इय्यना अणुआ पण पडे

चैत्य नक्ति लोचादि आसरी चार अर्थ जाणावे, एम सर्व ठामे चार अर्थ ना
ववा “अहो णिच्चं तवो कम्म सव्व बुद्धेहि विन्नेय, जाय लज्जा समावित्ती, ए
ननच जोयणे ” एहवु श्रीदशवैकाजिक सूत्रे कसुठे. एकाशनक नित्य तप त
पदार्ये, एम उपवासादि नैमित्तिक तप तपे अर्थोपत्ति सिद्धि पदार्थ एम कहेता
उपवासादिकथी एकाशनक वज्रवत तथाहि एवाक्यार्थ ध्यानाध्ययन विनय वेया
वृत्ताय व्यापातकपणे उपवासादिकथी एकाशनकादि तप बलवतज ए महा वा
क्यार्थ आज्ञाज धर्मेनेविपे सार एव पर्याय

तथा जे जिल्योठे आपिये ते थापना ते तो पुरुष व्यापारं ते आदिअंतरे
ते शाश्वत प्रतिमा कृप्यानन, चक्ष्यानन, वारिपेण बद्धमान नामेठे तठे किम त
नवे शाश्वत नावमाहि पुरुष व्यापार नथी ते माटे तिणगे उत्तर जे शाश्वत
माहि अनादि प्रवाह पुरुष व्यापारठेज अतएव दादशागी पण अविनिनयार्थताया
शाश्वत कहोठे एताण इवाल सगी अविनिनिण वयाए सासपाइति सूत्रात् स्थापन
स्थापनाए नाववु तपत्ति अतिप्रायरूप पुरुष व्यापार ते स्थापना ते प्रवाहाना
दिताइ अनादि स्थाप्यते इति स्थापना एकर्म व्युत्पत्ति व्यापाराभय ते स्थापना
ते स्वत अनादिव्यापारोपरागे, प्रवाहे अनादि इहा कोइ रूप नथी विहित तद
निप्राय विषय ते तत् स्थापना अतएव गुरुनिप्राय विषयाह्वादि गुरुस्थापना नि
नानिप्राय विषय प्रतिमा ते जिन स्थापना कहिये सत्राव स्थापना असत्रावस्था
पना विगेष अनुयोग दारसूत्रे प्रतिद्वजठे अशाश्वतस्थले इति कर्तव्यता शुद्धप्रति
ष्ठाविधे अतिप्रायाधान होए शाश्वत स्थले पूर्व पूर्वानिप्राय ज्ञानेन कुस्तानुवचन
होए शाश्वता शाश्वत स्थापना उजय वदन
हि चेइयाइ वदेइ’ तठे पठिनिय इहमागवइ
दि नामनो विरह पदर कर्म जूमिमा न होए,
निप्राय प्रवाहाविनेद होवे एपरमार्थ एनाम
स्मारकपणे हितावहइ इम घणा कहेने
जिन इम जाणी आत्म परमात्मानु अनेदध्यान
हित होए हरिजइ ग्रथानुसारी

धर्मे स्थापना इति चेति संबन्धे जायसंबन्धे न. इत्थं नमवाय संबन्धे जाव ते ना
 द्वाहावायव्ये न चार निरूपणी जायना गमो वंजीण त्रिवीण न जगवती प्रतीक
 परमाणे विचारनांन धर्मपत्ती इति न गुण धर्मांते. इहां जियजनना द्वितने अर्थे
 अस्मत्त नन इत नन जायनुगारे निरूप नय लोजनिका कहीते. नामादि व्रण
 निरूप इत्यामिक नयज माने; पर्यायान्यकनय जायज माने. इत्यामिक नयना
 जेद मंग्रह व्यवहार पदे नाम सामान्य घाटी मंग्रहमां जे अंतर्भव विजोप घाटी अ
 यवाग्मा ज. अंतर्भव नेमाटे प्रीतो जेद नथी. पर्यायान्यिक चार जेद इजुसत्रा
 दिक न निरुक्तेन मत नथा विजावावदयकमां ' ईदगामडिपदंन छिस्मन्नावो अप
 क्कारणियस्मसंगदयवदारा पदमंगमस नेमावदयस्मस '

ए गात्राण समते नमस्यार निरूप विचार म्यले कए ' जावचिय सद्वहणा
 यागेमाऽ मुनि महाणिकेवे. शय नय छुःपणा माटे नय निरुपे वांते. जजु
 सत्रांत चार छुःपणा माटे नय निरुपे वांते. ए एदनां अर्थ. इजुसत्र नाम
 निरुपे चारनिरुपे ए वे वांते. एम कोऽ पदने. ते जुते, जे माटे वज्ज सुवस्त
 एगे अणु वर्जने एम दहा वस्मय ए सत्रेज इजु सत्रनेज इत्यान्युपगम देवाडयोते.
 अने पिंदा अयवथाण मुरणादि इत्थं अत्रंनार जविष्यति. कुंमजादि पर्याय जावहे
 तुपणे वांतेनां विशिष्ट इडावजिजाप हेतु नृत नाका स्थापनाप्रत्ये ए नय न
 माने तो ए नय मृत्पदार्थो किम थाण ? तथा इडादि शब्द मात्र अथवा तदर्थे र
 हित इडादि शब्द नाम गोपाल दारकने जाव कारणपणाने अविजोपे नामेइ वांते
 तो ए नय नाम स्थापना वे निरुपेने किम न वांते? जो आगले जऽ युक्ति
 दर्शो थाण. माहमं वाच्य वाचक जाव संबन्धे संबन्ध नामयी इड्मृति लक्ष्ण इत्थं
 विशिष्टमहाकार स्थापना माने, इड पर्यायरूप जावनेविषे तदाम्य संबन्धे रह्या
 माटे विजोपते तो ए वे निरुपेना इजुसत्र केम कयापे !

वली एदने मनाववा नग्रह व्यवहार ए वे नय स्थापना वर्ज व्रण निरुपेमाने ठे.
 एदवुं कंटजाणक कहेने न पण जुवुं. तेमाटे एक मंग्रहिक, वीजो असंग्रहिक अथवा
 अथार्थिक जेद परिपूर्ण जेद ए व्रण नैगम प्रापना वांते, ते तो अवरय मानवुं. संग्रह
 व्यवहाराण्य इत्यार्थिक नये स्थापना निरुपेनुं वर्जन नथी तेमाटे आद्य पक्षे सं
 ग्रह नय स्थापना निरुपे वले आवे. जे माटे तन्मत संग्रहिक नैगमयी जित्त
 ठे. द्वितीय पक्षे व्यवहार नये स्थापनानुपगम वले आवे. जे माटे तन्मत अ
 संग्रहिक नैगम नययी अविशिष्ट ठे. तृतीय पक्षे निरुपेक संग्रह व्यवहार न माने,

तोपण सपूर्ण नैगमरूप समुदित वे नयने स्थापनापद्ध दुर्निवार ठे जेमाटे
 अविनागस्थ नैगमथी प्रत्येके एकेक जाग ग्रहेठे वीजु समग्र व्यवहार नैगममाहे
 वे तो तन्मतस्थापना समग्र व्यवहारमाहे किमनावे? उन्नय विषयकत्वरूप नैगम ध
 र्म एकेकमा न पेशी शके पण स्थापना विषयकत्वरूप नैगम धर्मते समग्र व्यवहार एवं
 नयमा प्रवेगो बाधक नथी जिमसहस्रपणु शत सख्यामाहे न पेसे पण तजत दशका
 दि सख्या सुखे पेसे. केवल स्थापना सामान्य थने तजत विज्ञेय मानवे समग्र व्यवहार
 नयने विशेष जाणवो इत्यादि विज्ञेयावश्यक महा ग्रथातुसारे थमे जैनतर्क नायामां
 हि जिरखु ठे तें प्राकृत नापाए लेख मध्ये तुमने जणाव्युठे ए लेखने महा शास्त्री
 जाणवु युक्त ठे किं नाम स्मरणेन न प्रतिमया किंवा निदाका नयो सबध प्रतियोग
 नान सहशो जावेन किंवा द्वयो ॥ त द्वय द्वयमेव वा जड मते त्याज्यं द्वयं वा त्यासा
 तर्कादितएव लोपक सुखे दत्तो मखी कूर्चक ॥ १ ॥ अस्मत्कृत प्रतिमा शतके, वीजु
 स्थाप्यते इति स्थापना ए व्युत्पत्ति निमित्तज ठे पण तदाकारत्व ते प्रवृत्ति निमित्त
 ठे माटे शाश्वत प्रतिमामाहे स्थापना शब्दार्थ घटे जिम गच्छतीति गो ए शब्द
 व्युत्पत्ति निमित्त ठे झम कहेता बेठी गायमाहे गोपर्थ नावे माटे सास्नायजिप
 गा गोत्वजाति गोपद प्रवृत्ति निमित्त कहिये ठे तिम इहा जाणजो सुधु सहना
 वली जे तुमे जिरख्यो ठे स्पष्ट श्रावक करणीमध्ये जिनपूजा विधि कयां कही ठे? ते
 तो द्रुपदी प्रमुख पूजा विधि स्पष्ट ठे तदीय प्रास्तादादि कृत्य भुतार्थापनि सिद्ध
 ज ठे तथा विध वादस्पष्टाकर श्री महा निशीथ सूत्र तृतीयाध्ययन मध्ये ठे त
 जिखीये ठे अकसिण पवत्तगाण, विरया विरथाण एत खलु जुत्तो ॥ जे कसिण स
 जम विठ पुष्पाश्च न कप्पए ते सि कि मन्ने गोयमा एत वत्तीसि दाणुहि ए ज
 म्हा तम्हा उन्नय अणुठेळा वज्रसंतीविण उगमेव ते सि जावव वास नवो तहा
 नावञ्जणाइ उत्तम दसन्नजदेण उदाहरण तदेव वक्क हरणाणु सत्तिदत्त मगादीहि
 पुष्ठ ते विण दिते गो तावज सूरिदेहि ज्जतीव सविट्ठीए अणण सामण पूछा न
 क्कारेकएकाकितं सब सावळ विरएहि अणुछिर्यंउया दु सबहा अविरेहि हुज्जी
 ए पूछा सक्कारेकए ता जइ एवतउं बुळ्ळा गोयमा एीससय वेसविरय अविरेयाण
 तु विणुउंगमुनयंउविवरण

ए अकर तो बोया तथा पाचमा गुणगणो नि सशय इध्यस्तव जावस्तव उन
 य करवा कहा. तथा तत्रज इध्यस्तव फल पण देखावपु ठे कावण जिणाय
 यणेहि मनीप सयल मेइणीवटं दाणाइ चक्रकेणवि सुध्रिगिधिल्ल अयुध ॥ १ ॥

ઠકોસમસખગુણ ॥ જહન્યાન પય હવડ કિતુ ॥

નણુ તદિસિ ફુસણાન ॥ ઘદિસિ ફુસણા ખવેહુગુણા ॥ ૪ ॥

બ્યાભ્યા-ઠલ્કપદ, જઘન્યપદ થકુ અસભ્યાતગણુ કેમ હોય? ન હોય ન જે કારણમાટે ત્રણદિશિની સ્પર્શનાથકી ઠ દિશિની સ્પર્શના વમણીજ હાય, તે કારણમાટે જઘન્યપદ થકુ ઠલ્કપદ વમણુ જોડે અસભ્યાતગુણ ન જોડે ॥ ૪ ॥

હવે ગુરુ ઠત્તર કહેતે

થોવા જહન્યાપય ॥ નિગોય મેતાવગાહના ફુસણા ॥ ફુ

સણા સખ ગુણતા ॥ ઠકોસપય અસખગુણા ॥ ૫ ॥

બ્યાભ્યા-થોડા જઘન્યપદે જીવપ્રદેશ છે તેહ અર્થે નિગોદમાત્ર અવગાહ નાણે જે નિગોદ રહ્યો છે, તેહની સ્પર્શના જઘન્યપદે છે અધિકાની નહીં. જઘન્ય પદે સો જીવની સ્પર્શના કલ્પી છે તિહા એકા જીવનો લાખ લાખ પ્રદેશ રહ્યો છે સઘલાણ ગણતા જીવના પ્રદેશ કોડી થાય તેમાટે જઘન્યપદે જીવ પ્રદેશ જીવ પ્રદેશ થોડા, ઠલ્કપદે જઘન્યપદે જઘન્યપદ થકી અસભ્યાતગુણે અધિકા નિગોદની સ્પર્શના છે જેહ કારણ પૂરે ગોલે અસભ્યાતા એક અવગાહના નિગોદ જે છે અને પ્રત્યેકે અસભ્યાતા ઠલ્કપદ અણ મૂકી પ્રદેશપરે વૃદ્ધિહાની રહ્યા અનેરા નિગોદ જે છે, તે સર્વે ઠલ્કપદ સ્પર્શે છે તે કારણમાટે ઠલ્કપદે જીવપ્રદેશ અસભ્યાતગુણા હોય ઠલ્કપદ કલ્પનાણે સહસ્ર કોડી જીવ સ્પર્શના છે તિહા એકે કા જીવના લાખ લાખ પ્રદેશ છે ગણતા ઘસ કોડાકોડી થાય એમ ઠલ્કપદ જીવ પ્રદેશ, અસભ્યાતગુણા થાય તે જાણવા ॥ ૫ ॥

ઠકોસપય મુહુત્ત ॥ નિગોઅઠગાહનાડ સઘતો ॥ નિ

પ્ફાડ જૂડ ગોલો પાસ પરિવૃદ્ધિ દાણી દિ ॥ ૬ ॥

બ્યાભ્યા-પૂરા ગોલાને મધ્યજામે ઘણા જીવપ્રદેશે સ્પર્શ્યો જે આકાશ છે, તે ઠલ્કપદ કહીએ તેહને અણમૂકતે પ્રથમ નિગોદતણી અવગાહનાની સર્વે દિશિએ પ્રદેશ પરે વૃદ્ધિહાની રહે અનેરે નિગોદે ગોલો નીપજાવીએ ॥ ૬ ॥

વીજા અનેરા ગોલા જેમ નીપજે તેમ કહેતે

તત્તુચિઅ ગોલાન ઠકોસપય મુહુત્તુ જો અન્નો ॥

હોડ નિગોડ તમિવિ અન્નો નિપ્ફકોડ ગોલો ॥ ૭ ॥

व्याख्या- तेणे गोले उत्कृष्टपद मूकी जे अनेरो निगोद रह्योठे, तेणे निगोदे उत्कृष्टपद अण मूकते सर्वे दिशि ए प्रदेश परिहरे रहे अनेरे निगोदे अनेरो गोलो नीपजावीए. ॥ ७ ॥

एवं निगोय मेत्ते ॥ खेत्ते गोलस्स होइ निष्पत्ति ॥

एवं निष्पन्ते लोगे गोला असंखिज्जा ॥ ८ ॥

व्याख्या- एम निगोदमात्र खेत्रे गोलानी निष्पत्ति होय. एम लोकमांहे अ संख्याता गोला नीपजे. ॥ ८ ॥

ववहारनएण इमं ॥ उक्कोसपया विइत्ति आचेव ॥

जं पुण उक्कोसपयं निवइ अंहोइ तं बुठं ॥ ९ ॥

व्याख्या- व्यवहारनये उत्कृष्टपद जाणवुं. जेह कारणे उत्कृष्टपद एटलां ठे, जेटला गोलाए असंख्याता ठे; तेहकारणे उत्कृष्टपदे असंख्याता होय एह कारणे उत्कृष्टपदे व्यवहारे जाणवुं ॥ ९ ॥ हवे जे उत्कृष्टपद निश्चययी ते कहेठे.

वायर निगोअ विग्गह ॥ गइ आई जठ समहिया अन्ने ॥

गोला हुअ सुवहुआ नेठ इय पयंत दुक्कोस ॥ १० ॥

व्याख्या- ज्यां अनेरा कंटादिक वादर निगोद अधिका होय, अने ज्यां सूक्ष्म निगोद विग्रहगते अथवा कृजुगते सूक्ष्म वादर निगोदमांहे उपजता अधिका होय, अने वादर निगोद विग्रह गते अथवा कृजु गते सूक्ष्म वादर निगोदमां हे उपजता अधिक होय, अने ज्यां पृथिव्यादिक विग्रहगते अथवा कृजुगते न वांतरे जातां अधिका होय, अथवा सूक्ष्म पृथ्वी कायादिक ल्हदां रह्या अधिका होय, अने ज्यां मूलगा गोला थकी अनेरा घणा गोला अधिका होय; ते निश्चय नये उत्कृष्टपद जाणवुं. ॥ १० ॥

इहरा पडुअ सुहुमे ॥ बहु तुल्ला पाय सो सयल गोला ॥

तो वायराइ गहणं कीरइ उक्कोसय पयंमि ॥ ११ ॥

व्याख्या- जो वादर निगोदादिक अधिका न लीजे तो एमां सूक्ष्म निगोद आश्री प्राय सधला ए गोला समान ठे. ए माटे निश्चय तो उत्कृष्टपद कांड न लाजे. ए कारणमाटे उत्कृष्टपदे वादर निगोदादिकनुं ग्रहण करीए ॥ ११ ॥

हवे गोलाविकुं स्वरूप कहेउं,

गोलाय असंखिळा ॥ दुति निगोया असखया गो
ले ॥ एकेकोय निगोउं अणतजीवामुणे यवा ॥ १७ ॥

व्याख्या- गोला असख्याताउं एकेके गोले असख्याती निगोवडे एकेको
निगोद अतत जीवमय नाणवो ॥ १७ ॥

हवे लोकना जीवना प्रदेश अने निगोदावितणी अवगाहना कहेउं
लोगस्सय जीवस्सय दुति पएसा असखया तुल्ला ॥ अ
गुल असख जागो निगोय जिअगोल गो नाहो ॥ १८ ॥

व्याख्या- लोक अने जीव ए व्रेऊ प्रदेश असख्याता सरखाउं तटला एक
जीव प्रदेशउं थधिका उठा नथी जेह कारणे केवल समुद्रात करतो जीव था
पणा प्रदेशे करीने लोक पूरे, तेह कारण माटे वेकना प्रदेश सरखाउं तथा निगो
दनी, जीवनी अने गोलांनी अवगाहनातो अगुलने असख्यातमे जागेउं एटमे ए
त्रणेनो अवगाहना सरखाउं ॥ १८ ॥ हवे सरखी अवगाहना समर्थेउं.

जमि जिउं तम्मवे निगोउंनो तम्मि चव गोलावि ॥

निप्पऊंउत खित्ते तोते तुल्लावगाहया ॥ १९ ॥

व्याख्या- जेदजा अगुनाऽसख्येय नाग मात्र हेउं जीवरहे, तेदजेज हेउं निगोदरहे,
तेदमेज हेउं गोजोरहे तेवार पठी तेहज हेउं सरखी अवगाहना होय ॥ १९ ॥

हवे शिष्य, त्रण प्रश्न करेउं

उक्कोमपय पएसे किमंग जीवप्पएसरासिस्स ॥ हु

जेअनिगोअसव गोलसव कि समो गाढं ॥ २० ॥

व्याख्या- एक आकाश प्रदेशरूप उठरुष्टवे, एक जीवना प्रदेशराशिनुं केम
रखुने? अने एक निगोदनु केम रखुने? तथा एक गोजरुनु केम रखुने? उठरुष्टवो
एक जीवना प्रदेश, निगोद, गोजो-एत्रणेनु शु शु रखुने? ए त्रण प्रश्नो उत्तर ॥ २० ॥

हवे ए त्रण प्रश्नो जीवथाश्री कत्तर कहेउं

जीम्म लोगमीनस्ससुद्धमउगाढणावगाढस्स ॥

एकेकम्म पएमो दुति पएसा असखिळा ॥ २१ ॥

व्याख्या- जीव लोक प्रमाणउं, ते समोची सूक्ष्म अवगाहना अगुनो य

સંસ્વાત નાગ માત્ર દેત્ર રહ્યું. તે સૂક્ષ્મઅવગાહનાને એકેકે પ્રદેશે જીવના પ્રદેશ અસંસ્વાતાઠે. કલ્પનાએ સૂક્ષ્મ અવગાહના દશસહસ્ર પ્રદેશ પ્રમાણઠે. અને કલ્પનાએ જીવના પ્રદેશ સો કોટિઠે. તેને દશ સહસ્રનાગે દેતાં એક લાખ થાયે. ॥ ૧૬ ॥

હવે નિગોદ આશ્રી કત્તર કહેતે.

ગોલરસ હિયે નાગે, નિગોયતંગાહણાં જંલધં ॥

ઝકોસપએ તિગયં ઇતિ અમિક્કિ જીવાતં ॥ ૧૭ ॥

બ્યાભ્યા-લોકને નિગોદની અવગાહનાએ કરી નાગવાથી જે લાજે એટલો એકેકા જીવ વિષયો ઝલ્લપપદે રહ્યો કલ્પનાએ લોકના સોકોડી પ્રદેશઠે. એક નિગોદ અવગાહના દશસહસ્ર પ્રમાણઠે. દશસહસ્રથી સોકોડીને નાગીએ તો લાખલાજે, એટલા ઝલ્લપપદે એકેકા જીવના પ્રદેશઠે. ॥ ૧૭ ॥ હવે ગોલા આશ્રી કત્તર કહેતે.

એવં દઘઠાએ સઘેસિં ઇક ગોલ જીવાણં ॥ ઝકોસ

પયમ ઇગયા હંતિપએસા અસંસગુણા ॥ ૧૮ ॥

બ્યાભ્યા-એવં કેવળ એ પ્રકારે એટલે જેમ નિગોદઆશ્રી કહ્યો તેમ ગોલા આશ્રી કહેતે. અસંસ્વાતા પ્રદેશાત્મક જીવ તે એક જીવજીવ કહીએ. અર્થાં જીવજીવજીવેલા અને પ્રદેશ ન લેવા; તે માટે એક ગોલે જેટલા જીવજીવઠે. તે સર્વથી પ્રદેશ ઝલ્લપપદે અસંસ્વાત ગુણ રહ્યાઠે કલ્પનાએ ગોલે લાખનિગોદઠે અને નિગોદે લાખજીવ ઠે. લાખતે લાખની સાથે ગુણીએ તો સહસ્રકોટિ થાય. એટલા એક ગોલે જીવઠે, તેમાં જીવના પ્રદેશનું લાખ લાખ ઝલ્લપપદે રહ્યું. તે લાખને સહસ્રકોટિ સાથે ગુણીએ તો દશ કોટિલોકોડી થાય. એટલે ઝલ્લપપદે જીવના પ્રદેશ થાયે. ॥ ૧૮ ॥

તં પુણ કેવડ એણં ગુણિઅમ સંસ્કિલ્લયં નવિરસા હિ ॥

નન્નડ દઘઠાએ જાવડઆ સઘ ગોલત્તિ ॥ ૧૯ ॥

બ્યાભ્યા-જે ઝલ્લપપદે જીવના પ્રદેશનું પ્રમાણઠે તે અસંસ્વાત કેટલી ગમે ગુણું થકું થાય? ગુરુ કત્તર કરેઠે કે, જીવ થકું. જેટલા સઘલા એ ગોલાઠે તે ટલી રાશિએ ગુણું અસંસ્વાત થાય. જે સર્વ ગોલાનું અસંસ્વાતઠે, તે ઝલ્લપપદે એક જીવના પ્રદેશનું અસંસ્વાત જાણવું. ॥ ૧૯ ॥

કિકારણમોગાહણ તુલ્લતા જિય નિગોઅ ગોલાણં ॥

ગોલા ઝકોસપએ ઇકલ્લિય પએમે હિંતોતુલ્લા ॥ ૨૦ ॥

संख्यात नाग मात्र क्षेत्र रसुंने. ते सूक्ष्मवगाहनाने एकेके प्रदेशे जीवना प्रदेश अतंसंख्यातावे. कल्पनाए नृक्ष अवगाहना दशमहत्त्व प्रदेश प्रमाणवे. अने कल्पनाए जीवना प्रदेश तो कोटिने. तेने दश सहस्रनागे देतां एक लाख आवे. ॥ १६ ॥

हवे निगोद आश्री ऊत्तर कहेते.

गोलरस हिये नागे, निगोयतंगाहणाई जंलई ॥

उक्रोसपए तिगयं इति अमिकिक जीवात ॥ १७ ॥

आख्या-लोकने निगोदनी अवगाहनाए करी नागवाथी जे जाने एटजो एकेका जीव विषयो उत्कृष्टपदे रह्यो. कल्पनाए लोकना तोकोही प्रदेशवे. एक निगोद अवगाहना दशसहस्र प्रमाणवे. दशमहत्त्वयी तोकोडीनं नागीए तो लाखजाने; एटजा उत्कृष्टपदे एकेका जीवना प्रदेशवे. ॥ १७ ॥ हवे गोजा आश्री ऊत्तर कहेते.

एवं दवठाए सवेमि इक गोल जीवाणं ॥ उक्रोस

पयम इगया हुंतिपएसा असंखगुणा ॥ १८ ॥

आख्या-एवं के० ए प्रकारे एटजे जेम निगोदआश्री क्यो तंम गोजा आश्री कहेते. अतंसंख्याता प्रदेशात्मक जीव ते एक जीवइव कहीए. अर्द्धां जीवइवजेवा अने प्रदेश न जेवा; तं माटे एक गोले जेटला जीवइवते. ते सर्वधी प्रदेश उत्कृष्टपदे अतंसंख्यात गुणा रह्यावे. कल्पनाए गोले लाखनिगोदवे. अने निगोदे लाखजीव वे. लाखते लाखनी साये गुणीए तो सहस्रकोटि थाय. एटजा एक गोले जीववे, तेमां जीवना प्रदेशतुं लाख लाख उत्कृष्टपदे रसुंने. तं लाखने सहस्रकोटि साये गुणीएतो दश कोडाकोही थाय. एटजे उत्कृष्टपदे जीवना प्रदेश आवे. ॥ १८ ॥

तं पुण केवइ एणं गुणिअम संखिऊयं नविस्सा हि ॥

जन्नइ दवठाए जावइआ सब गोलति ॥ १९ ॥

आख्या-जे उत्कृष्टपदे जीवना प्रदेशतुं प्रमाणवे ते अतंसंख्यातु केटली रागे गुणुं थकुं थाय? गुरु उन्न करेते के, इव थकुं. जेटला सधजा ए गोजावे ते इली रागिए गुणुं अतंसंख्यातु थाय. जे सर्व गोजातुं अतंसंख्यातुं, ते उत्कृष्टपदे एक जीवना प्रदेशतुं अतंसंख्यातु जाणुं. ॥ १९ ॥

किंकारणमोगाहण तुल्लता जिय निगोअ गोलानं ॥

गोला उक्रोसपए इकऊय पएसे हितोतुल्ला ॥ २० ॥

આત્મા-જેટલા ગોજા તેટલા ઠલ્લપદે જીવના પ્રદેશ કહીએ તેથી કારણે એ પ્રશ્ન તેનો ઉત્તર-જેહ કારણે જીવ, નિગોદ, અને ગોજા એ ત્રણેની અવગાહના સરખી છે, તેહ કારણે ગોજા ઠલ્લપદે એક જીવના પ્રદેશને સમાન છે ॥ ૨૦ ॥

एहज् अर्थ समर्थते.

गोलेहिं हि अ लोगे आगत्तइ जतमेग जावस्स ॥

उक्कोसपयगयपएसरासितुल्ल हवइ जम्हा ॥ २१ ॥

આત્મા-ગોજાની અવગાહના એ લોકને જાગ હરી જે રાશિ થાયે, તે એક જીવના ઠલ્લપદે રહ્યા પ્રદેશ રાશિ રહે તે સમાન હોય કટપના એ જે ગોજાની અવગાહના દશમદસ્ય પ્રદેશ પ્રમાણ છે લોકના પ્રદેશ કટપના એ કોડીને તેંદને દશમદસ્યનામે જાગરાયી જે સર્વ ગોજાનું પ્રમાણ લાખ લાખ થાયે, તે ઠલ્લપદે રહ્યા એક જીવના પ્રદેશને સમાન હોય જેહ કારણે એમને, તે કારણે ગોજા ઠલ્લપદે એક જીવના પ્રદેશનુદય છે ॥ ૨૧ ॥

ए सर्वं अर्थे जाणया वांछता शिष्यने गुरु, प्रीठवानु प्रकारांतर कहे ते

अहया लोगपएसे इक्किहे उवयगोल मिक्किह ॥

एव उक्कोसपइकजियपएसेसुमायति ॥ २२ ॥

આત્મા-અચરા જે ગિય, એકલા લોકાકાશ પ્રદેશે એકેકો ગોજો પાપીદ એમ શ્યાપતો ઠલ્લપદે એક જીવપ્રદેશ જેટલા છે, તેટલા આકાશ પ્રદેશે ગાના માપ, તદને જેટલા ઠલ્લપદે એક જીવપ્રદેશ, તેટલા સર્વ ગાજા છે ॥ ૨૨ ॥

हरे सर्वं जीव अने ठल्लपपदे सर्वं जीवप्रदेश ए रेकने तुयता कहे ते

गोला जीवोयममा पणमउंजच सब जीवायि ॥

दुनिममोगाढणया मप्पिमउंगाढणायण्य ॥ २३ ॥

આત્મા - જેટની અવગાહના ગોજાની તેટલી જીવની છે, તે માટે અવગાદ નાના પ્રદેશ આશ્રી ગોનો અને જીવ એ બંને સમાન છે જેહકારણે દશ મદસ્ય પ્રદેશ પ્રમાણ મયયગાહના આશ્રી સરજાએ સૂઝા નિગોદના જીવમમાન અવગાદ ના જે કટપના નમ્ય અવગાહના પાંચ મદસ્ય છે ઠલ્લપ અવગાહના પત્ર મદસ્ય છે એ બંને પત્ર કરી અર્ધ કરતાં દશ મદસ્ય મય્યમ અવગાહના હાય છે હ કારણે મય્યમ અવગાહનાને મેયયરે ગોજાને સર્વ જીવ સમાન છે ॥ ૨૩ ॥

તેણ ફુડં વિચ્ચસિદ્ધં એગપેસંમિજજિયપેસા ॥ તે
સઘ જીયતુલ્લા મુણસુપુણો જહ વિસેસહિયા ॥ ૭૪ ॥

બ્યાભ્યા-તેહ કારણે ઠ્ઠુપદે જે જીવ પ્રદેશ તે સર્વ જીવને તુલ્ય છે. એ વા
ત પ્રકટ સિદ્ધી કલ્પનાએ વેઝને સરસા દેવાર્દીએ ટાંચે. ગોલે લાખનિગોદ છે;
નિગોદે નિગોદે લાખ જીવ છે. એકેકા જીવના લાખ લાખ પ્રદેશ છે. એ ઠ્ઠુપદે
છે ગોજાના નિગોદને લાખે, જીવનું લાખ ગુણીએ તો સહસ્ર કોડી થાય.
જે જીવ પ્રદેશના લાખે ગુણતાં દશ કોડા કોડી થાય. એટલા ઠ્ઠુપદે જીવ
પ્રદેશ છે. ગોલે ગોલે લાખ નિગોદ છે, લોકમાંહે લાખ ગોલાઠે; ગોલે ગોલે લાખ
નિગોદઠે નિગોદે નિગોદે લાખ જીવ છે. ગોલાને લાખે નિગોદના લાખને ગુણીએ
તો સહસ્ર કોડી થાય. તેણે નિગોદે રહ્યા જીવના લાખે ગુણીએ તો દશકોડી થા
ય. એટલા સર્વ જીવ છે. એમ ઠ્ઠુપદે સર્વ જીવ એ વંને દશ કોડાકોડી પ્રમાણ-
સમાનજ છે. તેમ સર્વ જીવ થકી જીવ પ્રદેશ વિગેપાધિક હોય તેમ માંનજ. ॥ ૭૪ ॥
સર્વ જીવથકી ઠ્ઠુપદે જીવપ્રદેશે વિગેપાધિક દેવાઢે છે.

જંસંતિકેઢ સંમા ગોલા લોગં તવત્તિણો અન્ને ॥ વાયર
વિગાહિએ હિય ઉક્કોસપયં જમન્નહિયં ॥ ૭૫ ॥

બ્યાભ્યા-જેહ કારણે કેટલાએક લોકાંતે વર્તતા અનેરા સંમ-ગોજાઠે. પૂગ
ગોજા થકી સંમગોલે કલ્પનાએ કોટી જીવ ંઠા. તે કોડી જીવ, દશકોડા
કોટીરૂપ સર્વ રાશીથકી કાટીએ, એમાટે તે સર્વ જીવરાશી અતિ થોટી થાય.
ઠ્ઠુપદે દશકોડાકોડી પ્રમાણ જીવ પ્રદેશ રાશી પૂરીજ છે, તે માટે તે જીવ
પ્રદેશ, વિગેપાધિક થાય. તથા વાદર અને વિગ્રહ ગતીક જીવને પ્રદેશ કરીને
ઠ્ઠુપદે જેહ કારણમાટે સર્વ જીવરાશી થકી અધિકા છે, તેહ કારણમાટે ન
વે જીવથકી ઠ્ઠુપદે જીવ પ્રદેશ વિગેપાધિક થાય. અત્ર નાવના. મુદ્ધ નિ
ગોદને અસંખ્યાતમે જાગે વર્તતા કલ્પનાએ કોટી પ્રમાણ વાદર વિગ્રહનિરૂ જે
જીવ છે, તે સર્વ જીવરાશિમાંહે સ્થાપીએ તો. વજી સર્વ ગણિ જીવપ્રદેશને મુલ
જ થાય તથાપિ તે કોડી જીવનો અસંખ્યાતમો જાગ કલ્પનાએ માં જીવની કો
ટીપ્રદેશ ઠ્ઠુપદે અધિકા હોય. તેમાટે સર્વ જીવરાશી થકી ઠ્ઠુપદે, જી
વ પ્રદેશાધિક હોય. ॥ ૭૫ ॥

तम्हा सवेहितो जीवेहितो फुडगहेअच्चं ॥ उक्कोस

पयपएसा हुंति विसेसाहिआ निअमा ॥ १६ ॥

व्याख्या-तेह कारणे सर्वे जीव थकी ए प्रगटज जाणवो उत्कृष्टपदे जीव प्रदेश निशे विशेषाधिक ठे ॥ १६ ॥ एहज अर्थ प्रकारांतरे कहे ठे

अहवा जेण बहुसमा सुहुमा एलोवगाहणाएअ ॥

अत्तेण कि किजीव बुधीइ विरह्णए लोए ॥ १७ ॥

व्याख्या-जेह कारणे चउदरजात्मक लोकमाहे गोले सहस्र कोडी कोडी प्रायजीव रह्या ठे, तेह कारणे कटपनाए लह्प्रमाण सूक्ष्म गोला जीव सख्याए प्रायतुल्यज ठे तथा ते सूक्ष्म गोला अवगाहनाए सरखा ठे गुरु, शिष्यने कहेठे के, जेह कारणे कटपनाए दश दश सहस्र प्रदेशरूप अवगाहना सरखीन ठे, तेह कारणे सर्व जीवप्रदेश सरखा जाणवा माटे केवली समुद्रघातनी परे बया लो कमाही एकेकोजीव विस्तारे, एम करता एकेके आकाश प्रदेशे दशकोडाकोडी जीव प्रदेश आवे, ते माटे सर्वजीव अने जीवप्रदेश सरखाज जाणवा ॥ १७ ॥

एवपिसमाजीवा एग पएस गयजियपएसेहि ॥

वायर बाहुल्लापुण हुतिपएसा विसेसहिया ॥ १८ ॥

व्याख्या-ए प्रकारे सर्व जीव प्रदेशे रह्या, सर्वजीव प्रदेशे समान होय, पण वादर जीवना बाहुल्यथकी जीव प्रदेश विशेषाधिक थाय ॥ १८ ॥

ते सिण पुण रासीण निदरीण मिण जणामि पञ्चस्क ॥

सुहगहणगाहणठ ठवणारासिप्पमाणाहि ॥ १९ ॥

व्याख्या-तेह राशिना दृष्टांते करीने प्रत्यक्ष सुखे जाणवा अने परते जणाव वा निश्वर स्थापना राशि प्रमाणे करी जणामिके कहुनु ॥ १९ ॥

गोलाणलस्कमिक्क ॥ गोले गोले निगोअ लस्कतु ॥

इक्किक्केअनिगोए ॥ जीवाण लस्क मेक्केक्क ॥ २० ॥

व्याख्या-हवे स्थापना राशि देखावेठे गोजातो लाखठे गोले गोले लाख नि गोद ठे एकेके निगोदे जीवनो एकेको लाखठे ॥ २० ॥

कोडिसयमेगजीवप्पएसमाणतमेवलोगस्स ॥

गोल निठय जिवाणं दसय सहस्सा समो गाढो ॥ २१ ॥

ब्याख्या-सो कोडी, एकजीवना प्रदेशजुं मानठे. गोला निगोद अने जीव,
ए त्रणयी दश सहस्र परिमाण सरखी अवगाहनाठे. ॥ ३१ ॥

जीवस्सैकैकस्सय दसयसयस्सावगाहिणो लोगो ॥

एकैकंमियएसे पएसलकं समो गाढं ॥ ३२ ॥

ब्याख्या-लोकमांहे दशसहस्र प्रदेश प्रमाण अवगाहनाए रह्यो एकैक
जीवना एकैके आकाश प्रदेशो लाख लाख प्रदेश रह्याठे. ॥ ३१ ॥

जीवस्सयस्स जहणं पयमि कोडीजियप्पएसाणं ॥

उगाढाउक्कोसे पयमिवुत्तंपएसग्गं ॥ ३३ ॥

ब्याख्या-सो जीवना प्रदेश पदे जीवप्रदेश कोडीठे. उत्कृष्टपदे जीवना प्रदे
उं प्रमाण कहेठे. ॥ ३३ ॥

कोडि सहस्स जियाणं कोडाकोडी दसप्पएसाणं ॥

उक्कोसेउगाढा सबजियावेत्तियाचेव ॥ ३४ ॥

ब्याख्या-सहस्र कोडी जीवना दशकोडाकोडी प्रदेश उत्कृष्टपदे रह्याठे. त
यज्ञा ए जीव एटला दश कोडा कोडीठे. ॥ ३४ ॥

कोडिउकोसपयंमि ॥ वायर जीअप्पएस पक्केवा ॥

सोदण्ड मित्तिअन्निअ कायवं खंम गोलाणं ॥ ३५ ॥

ब्याख्या-उत्कृष्टपदे वादर जीवनी कोडी घालीए, तथा सर्व जीवराशिमां
हे यकी खंम गोले जे जीवनी कोडी उठी ठे ते काढीए, तेह कारणे सर्व जीव
यकी उत्कृष्ट पदे जीव प्रदेशो विगोपाधिक होय. ॥ ३५ ॥ हवे गुरु, शिष्यने कहेठे.

ए ए सिजहा संजव मठोवयणं करिअ रासीणं ॥ सप्पावउं यजाणे

यते अणंता असंखावा ॥ ३६ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

ब्याख्या-ए राशिनी जिहां जंम संजवे तिहां तेम अर्थनी घटना करी. परमार्थ
यकी ते राशि अनंती अथवा अतंख्याती जाणवी. इतिश्री जगवती अंगे एकादश
शतके दशम उद्देशो निगोदविचार संपूर्ण. ॥ ३६ ॥

॥ इति श्रीनिगोदवत्रीशी बालावबोधसहित समाप्तः ॥

॥ अथ श्रीरत्नाकर पंचवीसी बालावबोध सहित प्रारम्भ ॥

श्रेय श्रियां मंगलकेलिसद्य नरेड देवेड नताग्रिपद्य ॥ स
वंड सर्वातिशय प्रधान चिरंजय ज्ञान कलानिधान ॥ १ ॥

ध्याएया-हे नरेंड देवेडनताग्रिपद्य, नरेंडके० चक्रवर्त्यादिक अने देवेडके०
अमरेडादिक एटले मनुष्यता इड ते नरेंड अने देवोना इड ते देवड, तेउए जेनो
परणरुमजने यदन कखां ठे, एवा हे नरेंड देवेडनताग्रिपद्य । अने समस्त वस्तु
ना जाणनारा माटे हे सर्वज्ञ । अने सपूर्ण जे निरोगादिक अतिशय-तेणे करी
प्रधान, ॥ माटे हे सर्वातिशय प्रधान । अने ज्ञान के० केवलज्ञान अने कनके०
यज्ञांतर कजा, तेना निधान के० निधि एवा हे ज्ञानकला निधान । अने श्रेयस के०
मोहनी जे श्रीके० लक्ष्मी तेना मगज के० कल्याणनु, केजिसद्य के० क्रीडानु गृह,
एग इ मगजकेलिसद्यके० मोहलक्ष्मी कल्याण क्रीडाना मदिर । जक्त लोकरना समस्त
गरटना दूरफरनार तु चिर के० घणाकाल पर्यंत जय के० सर्वोत्कर्ष करीने बर्ता ॥ १ ॥

जगद्वया धार रुपावतार ड्योर ससार विकारवेद्य ॥ श्री वीत
राग लपि मुग्ध जावा विडुप्रनो विडु पयामि किंचित् ॥ २ ॥

ध्याएया-जगत्त्रयके० स्वर्ग मृत्यु अने पाताजरूप, त्रण जुवन तेना ध्यापार
के० स्थानतून एग हे जगद्वयाधार । रूपाके० दया तेनेरिपे अयतारके० घपदश
दारे करी जेनो प्रवेश ठे, एग हे रुपावतार, ड्योरके० डुवे न धारयतिति दूरबार
एटले निगारणररगामाटे अशक्य एवोजे ससाररूप विरारके० रोग, विभाग, जा
मरणादि जहण-तेनेरिपे चिन्मिमाकारीपणाए करीने रय सरसा हे ड्योरगमा
रविकारवेद्य, वीनके० गयतीने रागके० रागदशा जेनी अने श्रीके० मोहलक्ष्मी
तेणे महित एग हे श्रीवीतराग । विडु के० हे चतुर, हे प्रनो, लपिके० तारे पि
पेंदयपांन तागीगमे डु मुग्धजावात् के० विज्ञेय ज्ञान विज्ञपणानेनीये सुख डु,
तेडु किंचित् के० काश्क विडुपयामि के० विडुमि कंठुं ॥ २ ॥

किंजाललीला कलिनोन बाल पित्रो पुरो जलपति निर्विकल्प ॥
तथा यथार्थ कथयामि नाथ निजाग्रय सानुग्रहस्तत्राग्रे ॥ ३ ॥

व्याख्या—हे प्रज्ञो, जेम बाललीला कलितः के० बालकनी जे लीला के० धू
लने विषे खेलतुं इत्यादिक, तेणे कलित के० युक्त अने निर्विकल्प के० जेथी नाप
ए अनापणरूप चेद गयोठे, एवो जे बाल ते पित्रोःपुरःके० मातपितानी पासे कि
न जल्पति के० गुं नथी बोलतो ? अर्थात् न बोलवानुं पण ते सर्व बोलले, तेम हे
नाथ के० हे कल्याणकारक, सानुशय के० बहु पातक संपादन कखां ए माटे
पश्चात्तापे युक्त एवो हुं, तवाग्रे के० तारा अग्रजागनेविषे, निजाशय के० पोताना
अनिप्रायने, यथार्थ कथयामिके० यथार्थपणे कथन करुं. अर्थात् हुं मारो अ
निप्राय तारी पासे प्रगट करुं. ॥ ३ ॥

दत्तं न दानं परिशीलितं च न शालि शिलं न तपोऽनितसं ॥

शुचो न जावोप्यजवज्रवेऽस्मिन्विज्ञो मया भ्रांत महो मुधैव ॥४॥

व्याख्या—हे विज्ञो के० हे स्वामिन्! मया दानं न दत्तं के० में कृपापणा
ए करी सत्पात्रनेविषे धननो विनियोग कखो नहीं, अने शालिशीज के० मनोज
एवा ब्रह्मचर्यने न परिशीलितं के० पाजन कखुं नहीं. तेमज तपः न अनितसंके०
बाह्य अने अंतरंगरूप वारप्रकारतुं तप कखुं नहीं. तेमज शुच. जावोपिके० कल्या
णकारक एवो जाव पण नाजवतु के० मने प्राप्त थयो नहीं. ए माटे अहो इति
खेदे!! में मुधैव के० व्यर्थज अस्मिन्नवे के० आ संसारनेविषे त्रांत के० भ्रमण
कखुं. माराहायथी कांडज सत्कर्म वन्युं नहीं. एवो अर्थ. ॥ ४ ॥

दग्धोऽग्निना क्रोधमयेनदष्टो डष्टेन लोनाख्यमहोरगेण ॥

ग्रस्तोऽग्निमानाजगरेण मायाजालेन वज्रोऽस्मि कथं जजेत्वां ॥५॥

व्याख्या—हे नाथ, क्रोधमयेन अग्निना दग्ध. के० क्रोधरूप अग्नि ए अत्यंत
ताप पमाडेजो अने डष्टेनलोनाख्यमहोरगेण दष्टके० निर्दय एवा लोन नामे
महा सर्पे दंश करेलो, अने अग्निमानाजगरेणग्रस्तके० अहंकाररूपी अजगरे गजे
लो, अने मायाजालेन वज्रः अस्मि के० कपटरूप जे जाल के० मत्संघन जाल स
रखु बंधनहेतु, तेणे बंध पामेजो हुं, ए माटे त्वां कथं जजेके० तारुं केम से
वन करूं? तो हे प्रज्ञो! तारी कृपाए क्रोध, लोच, अग्निमान अने माया, एउनो ना
श यइने तारुं सेवन करवानो मारो हेतु क्यारे पूर्ण थजं? एवो जावाये ॥ ५ ॥

कृतं मयाऽमुत्र हितं न चेद् लोकेऽपि लोकेश सुख न मेऽनूत् ॥

अस्मादृशा केवलमेव जन्म जिनेश जज्ञे नवपूरणाय ॥ ६ ॥

व्याख्या—मया अमुत्र हितनरुतके० में परलोकनेत्रिपे एव पुण्यकृत्य कथु नहीं, अने हे लोकेश ! के० पट्कापना स्वामि एवा हे लोकेश ! इहलोकपि मे सुख ना नूत् के० आ लोकनेत्रिपे पण मने सुख प्राप्त थयु नहीं ए माटे हे जिनेश के० हे केवलपते ! अस्मादृशा जन्म के० अमारा सरस्वाना अवतार ते, केवल नवपूरणायैव जज्ञेके० केवल अवतार गणनाना पूरणने माटे एटले जेम पूर्व आपणा घणा अवतार यया तेमज आ पण एक अवतार, जन्म गणनाना पूरण माटेज यया

मन्ये मनो यन्न मनोज्ञवृत्त त्वदास्यपीयूषमयूखलाजात् ॥

द्रुत महानदरसं कठोर मस्मादृशा देवतदृमऽतोपि ॥ ७ ॥

व्याख्या—हे देव के० हे नाथ ! हु एवु मातुबु के, यदस्मादृशा मन के० जे अमारा सरस्वानु मन मनोज्ञ के० सुदर, वृत्त के० वर्तुल एवुजे त्वदास्य के० ता रु मुख, तेज कोइ एक, पीयूषमयूखके० अमृतकिरण चड, तेना लाने करीने थय वा मनोज्ञ के० सारुंठे वृत्त के० शील जेनु, एवा हे मनोज्ञवृत्त, हेवीतराग ! तारा मुखचडना लाने करीने महानदरस के० सयोरसास्वादथी उत्पन्न थएनी जे पर म प्रीति तेज कोइ एक रस के० उदक तेने न द्रुत के० इवीनूत थयु नहीं, तददम तोपि कठोर के० ते पापाण करता पण कठण जाणबु कारण, चडना दर्शने करीने जीवरहित एओ पण चडकात पापाण इवीनूत थायठे, अने मनने तो तारा मुखरूप चडना दर्शने करी इय के० पिगलबु प्राप्त थयु नहीं ते कारण माटे ते मन, पापाण करता पण कठोर जाणबु एवो जावार्थ ॥ ७ ॥

त्वत् सुष्ठु प्रापमिद मयास्त रत्नत्रयं नूरि नवभ्रमेण ॥

प्रमादनिजावशतो गततत्कस्याग्रतो नायक पूत्करोमि ॥ ८ ॥

व्याख्या—हे नायक हे स्वामिन् ! त्वत् के० ताराथी सुष्ठुर्जन के० अत्यंत दुर्जन एवु इद रत्नत्रय के० ए ज्ञान, दर्शन, चारित्र लक्षण रत्नत्रय, मयात् के० में सपादन कथुं हुतु, परतु ते नूरि नवभ्रमेणके० घणा जन्मनेत्रिपे जे भ्रमके० प्राति-तेणे करीने अने प्रमादनिजावशत के० मद प्रमुख प्रमाद अने पाच प्रकारनी प्रसिद्ध जे निष्ठा—तेना माहात्म्ये करी तज्जतके० ते दूर गयु एटले अतर्धान पाम्यु

ए माटे हवे कस्यागतः पूत्करोमि के० ते गयुं एटले हवे कोना आगल पोकारुं?
ए तो तारी कृपाएज प्राप्त थाय तो थाय एवी आशाठे. ॥ ८ ॥

वैराग्यरंगः परवंचनाय धर्मोपदेशो जनरंजनाय ॥ वादाय
विद्याध्ययनंच मेऽनूत् किय हुवे हास्यकरं स्वमंश ॥ ९ ॥

ब्याख्या—हे इशके० हे स्वामिन्! हुं स्वहास्यकरं कियहुवे के० मारां हास्यकारक
एवां कर्मने केटलां कहुं? जोके सर्व कर्म कहेवा माटे शक्य नथी, तथापि कांश्क कहुंवु.
मे वैराग्यरंगः परवंचनायानूत् के० मारा वैराग्यनो जे रंग ते, परवंचनाय के० अन्यना
प्रतारण एटले तगवा माटे थयो, अने मे धर्मोपदेशः जनरंजनायानूत् के० मे करेलु
दानादिनुं जे कथन ते लोकोना रंजनने माटे थयुं. अने मे विद्याध्ययनं के० मारुं
विद्या पठन, ते पण वादायानूत् के० परवादना जयने माटे थयुं ॥ ९ ॥

परापवादेन मुखं सदोपं नेत्रं परस्त्रीजनवीक्षणैः ॥

चेतःपरापायविचिंतनेन कृतं नविष्यामि कथं विज्ञो हं ॥ १० ॥

ब्याख्या—हेविनो! मया परापवादेन मुखं सदोपं कृतं के० में बीजाना देपादिके
करीने सत्य अने असत्य रूप दोषणनी जे उत्पत्ति. तेरूप अपवाद—तेणेकरी पोतानुं
मुख दोषयुक्त कयुं; तेमज पोतानां नेत्र, परस्त्रीजनवीक्षणैः के० परनारीना अथ
लोकने करी दोषसहित एवां कखां; तेमज पोतानुं चित्त, परापयविचिंतनेन के०
बीजांनो जे अपाय के० अन्वर्थ, तेना विचारे करीने दोषसहित कयुं. ए माटे हे
प्रज्ञो, अहं कथ नविष्यामि के० एवां पापकर्माचरणे करी आगल मारी जी गती
थरो? एवो जावार्थ. ॥ १० ॥

विडंबितं यत्स्मरघस्मरार्तिं दशावशात्स्वं विषयांधलेन ॥

प्रकाशितं तद्भवतोद्भिद्यैव सर्वज्ञ सर्वं स्वयमेव वेत्ति ॥ ११ ॥

ब्याख्या—हे नाथ! यत् के० जे, विषयांधलेन के० शब्दादिक विषये करी वि
वेकरूप नेत्रो जेणे निमीलन कखाठे एवो हुं तेणे—स्मरघस्मरार्तिं दशावशात्—
स्मरके० कामदेव—तेज कोइ एक घस्मर के० नक्षत्र करनारो, नेनी जे आर्तिके०
पीडा—तेनी जे दशा के० अवस्था, तेना स्वाधीनपणा माटे स्वं के० पोतानुं स्वरु
प विडंबितं के० निंद्यता प्रत्ये पमामयुं. ते सांप्रत द्विधा के० कथनरूप जळ्हाए

जवत एव प्रकाशितं के० तनेज निश्चये करी प्रगट करेजुठे एटले लज्जायुक्त एवा ज
हु, तेप्रत्ये अवलोकन करी ते मारां सर्व आचरण जाण्यांठे एवो अर्थ जे कारण
माटे हे सर्वज्ञ। तु सर्व जगतने स्वयमेव वेत्तिके० पोताना ज्ञाने करी जाणें ॥१॥

ध्वस्तोन्यमत्रै परमेष्ठिमत्र कुशास्त्रवाक्ये निहितागमोक्ति ॥
कर्तुं वृथा कर्म कुटेव सगाढवाति ही नाथ मतिभ्रमो मे ॥१॥

व्याख्या-हे नाथ, ही इति खेदे-मेही मतिभ्रमोऽनूत के० माहुरां शा या बुद्धि
विपर्यास थयो ॥ तेज कहेठे मया के० हु जे तेणे-परमेष्ठिमत्र के० परमपदनेवि
पे रहेठे माटे परमेष्ठी-तेनो जे नमस्काररूप नमो अरिहताण इत्यादिक नवपदा
त्मक मत्र, ते अन्य मत्रध्वस्त के० बीजा मत्रोए आदररहित कस्यो तेमज मे
आगमोक्ति के० आगमनी सिद्धांत वाणी, ते कुशास्त्रवाक्य के० वात्स्यायनादि
वाक्योए करीने, अथवा कुत्तित एवा जे शास्त्रो-तेना वाक्ये करीने निहिता के०
नाश पमाडी एटले श्रवण करी नही एवो अर्थ तेमज मे कुटेव सगाढ क०
हरिहरादिक कुत्तित देवोनी सेवनाए करीने कर्म कर्तु के० ज्ञानावरणीयादिक पाप
कर्मनु अपाकरण करवा माटे अवाति के० इष्टयु ॥ ११ ॥

विमुच्य दृग्जलद्वयगतं जवत ध्याता मया मूढधिया हृदत ॥

कटाक्षवह्नोंजगनीरनाजीकटीतटीया सुदृशा विलासा ॥१॥

व्याख्या-हेजगदीश। सुदधिया के० जेनी बुद्धि सुढठे एवो हु, तेणे दृग्जलद्वय
गतके० दृष्टिने गोचरीनूत एवो जवत के० चितामणी सरखो जे तु-तेने विमु
च्य के० परीत्याग करीने हृदत के० पोताना हृदयनेविपे सुदृशाविलासा के० च
चलत्वे करी जेठनी दृष्टि, सुदरठे एवी हरिणादि स्त्रीउंना हावनावादिक वि
भ्रमज, ध्याता के० चितन कस्यो ते विलास केवा? तोके-कटाक्षवह्नोंजगनीरना
जीकटीतटीया के० नेत्रकटाक्ष, स्तन, गनीर एवी नानी, अने कटीप्रदेश-इत्यादि
क अवयवोए मोहनशील चितामणि रत्न सरखो एवो जेतु-तेनो त्याग करीने हु
कर्मलविषयोनेविपे आसक्त थयो ॥ १२ ॥

लोलेक्षणावक्रनिरीक्षणेन यो मानसे रागलवोविलस ॥

न शुद्धसिद्धांतपयोधिमध्ये धौतोप्यगात्तारक कारण किं ॥१॥

व्याख्या—हे त्रिकाल वेदिन्! मारा मानसे के० चित्तेविपे, लोलेह्णावक्रनिरीह
पोन के० जेनां नेत्रो चंचलते एवी जे रमणी, तेनुं जे मुख, तेना अवलोकने करी
ने यः रागलवः के० जे राताशनो अंश, विलग्नः के० विज्ञेपेकरी संलग्न थयो, ते रा
गलवतारक के० हे संसारपारप्रापक! शुद्धसिद्धांतपयोधिमध्ये के० निर्दोष जे
सिद्धांत के० आगम, तेज कोइक समुद्र—तेना मध्यभागनेविपे धांतोपि के० द्वा
लन कर्तुं ठतांपण नागात् के० नीकली गयो नही. तत्र कि कारण के० तेविपे
कारण शुं हजो? जे हजो ते हुं जाणतो नथी; परंतु माहारी विषयोनेविपे दृढासक्त
ता एज एनुं कारण हजो. एवुं मने ज्ञागेठे ॥ १४ ॥

अंगं न चंगं न गणो गुणानां न निर्मलः कोपि कलाविलासः ॥

स्फुरत्प्रधान प्रभुता च कापि तथाप्यहंकारकदर्थितोऽहं ॥ १५ ॥

व्याख्या—हे जिनेश, मे अंगं चंगं न के० मारुं शरीर सुंदर नथी, तेमज निर्मल
के० मलरहित एवा, गुणानां गणो न के० विनय, औदार्य, गांजीर्य, धैर्य, स्थैर्य अने
चातुर्य इत्यादिक गुणोनो समूहपण नथी. तेमज कोपि के० कोइपण कलाविला
स के० कलातुं उद्दीपन थवुं अने कापि के० कोइपण प्रकारनी स्फुरत्प्रधान प्रभु
ता के० दैदीप्यमान एवी जे राजाउनी प्रभुता के० चक्रवर्तिपणु अथवा दैदीप्य
मान एवी प्रधाननी के० अधिकारी पुरुषनी प्रभुता के० ऐश्वर्यता तेपण नथी,
तथापी हे प्रभो! अहं अहंकारकदर्थितः अस्मि के० हुं अहंकारे करीने परान
व पामेलो एवो हुं. ॥ १५ ॥

आयुर्गलत्याशु न पापबुद्धि र्गतं वयो नो विषयान्निलापः ॥

यत्नश्च जैपज्य विधौ न धर्मे स्वामिन्महामोहविडंबना मे ॥ १६ ॥

व्याख्या—हे स्वामिन्! मे के० मारी महामोह विडंबना के० प्रवज जे मोह—
तेनी जे विडंबना के० कदर्थेना ते केटली कहेवी? ते केवी? तो के मारुं आयु
के० आयुष्य, ते आयुगलति के० शीघ्रनाश पामेठे; परंतु पापबुद्धिर्न के० जे पा
प परिणाम ते नाश पामता नथी. तेमज मारुं वयः गतं के० तारुण्य लक्षण जे
वय, ते अतिक्रांत थयुं, परंतु विषयान्निलाप न, के० शब्द, रूप, गंध, रस, स्पर्श
रूप जे विषय, तेउनो अन्निलाप के० इच्छा, ते हजो पण नाश पामी नथी. अने
मारो यत्न के० आदर, ते जैपज्यविधौ के० शरीर निरोगी होवुं, एतदर्थ औपधा
दिकोना विधानविपे थयो, धर्मे न के० सुकृतनेविपे थयो नहीं. ॥ १६ ॥

नाऽत्मा न पुण्य न जवो न पाप मया विटाना कटुगीरपीय ॥

अधारिकर्णे त्वयि केवलाकें परिस्फुटे सत्यपि देवधिङ्मा ॥१७॥

व्याख्या—हे जगदन् ! केवलाकें त्वयिके ० केवलज्ञानना प्रकाशरु केवल सूर्यज, एवो तु, परिस्फुटे सत्यपि के ० अतिप्रगट ठता पण, मयाके ० हुं जे—तेणे विटानाके ० नाति कादि विटपुरुषोनी, आत्मा न पुण्य न जवो न पापनके ० जीरनथी, पुण्यनथी, अवतारन थी, डुष्टनथी, इद कटुगीरपिके ० एवी कर्कशवाणीज कर्णे आधारिके ० रुणेने विपे धार ए करी एटले श्रवण करी ए माटे हे देव के ० हे केवलिपते ! माधिक के ० छुप अने अवगुण एतनो विवेक न करनारो एवो जे हुं—तेने विकार हो ॥ १७ ॥

न देवपूजा न च पात्रपूजा न श्राद्धधर्मश्च न साधुधर्म ॥

लब्ध्वापि मानुष्य मिदं समस्त कृत मयाऽरण्यविलापतुल्य ॥१८॥

व्याख्या—हे परमेश्विन्, मया के ० हुं जे—तेणे मानुष्य लब्ध्वापि के ० पूजादिक कृत्यो कखा माटे योग्य एवा मनुष्यपणाने पामीने पण देवपूजा न कृता के ० अ रिहतदेवनी पूजा करी नहीं, अने पात्रपूजा न कृताके ० साधुने जे दान करतु ते पात्रपूजा ते पण करी नहीं उक्तच ॥ अन्न पान तथा वस्त्र मालप शयनासना ॥ छुद्रुपा वदन तुष्टि पूजा नवविधागुरो ॥ १ ॥ तेमज में आद्धर्म न के ० सम्यक्पूर्वक द्वादशव्रत लक्षण धर्म, ते आचरण कृत्यो नहीं, अने साधुधर्म न के ० साधुनो जे पंच महाव्रत लक्षण धर्म, ते पण स्वीकार्यो नहीं एमाटे इद सम स्त के ० ए अर्हतपूजा न करवी इत्यादिक सर्व, अरण्यविलापतुल्य कृत के ० अरण्यने विपे जे विलाप एटले रुदन तेना सरखु कखु एटले मने मनुष्यपण प्राप्त प यु ठता में सत्कर्म कखु नहीं ॥ व्यर्थ थयु. उक्तच ॥ अरण्यरुदितं कृतं शवशरि सुद्वर्तितं श्वपुष्टमवनामितं बधिर कर्ण जाप कृत ॥ स्थले कमल रोपण सुचिर मूपरे वर्षण यदध सुखमदन यदबुधेजने नापितं ॥ इति ॥ १ ॥ १७ ॥

चक्रे मया सत्स्वपि कामधेनुकल्पदुचितामणिपुस्फुटहार्ति ॥

न जैनधर्मे स्फुटशर्मदेऽपि जिनेश मे पश्य विमूढजाव ॥ १९ ॥

व्याख्या—हे जिनेश के ० हे केवलिपते ! मया के ० हुं जे तेणे अस्तत्त्वमि के ० अविद्यमान एवा पण, कामधेनुकल्पदुचितामणिपु के ० मनोरथ पूर्ण करनारी

एवी कामधेनु, कल्पना पूर्ण करनाहूँ कल्पवृक्ष. अने चिंतितफल देनाहूँ चिंता मणि रत्न, एउनेविषे स्पृहार्ति के० इष्टारूप, पीमा के० प्राप्त यवानो निश्चय चक्रे के० कस्यो, परंतु स्फुटशर्मदेपिके० स्पष्टपणे करीने सुख देनारापण, जैनधर्म के० जिन प्रोक्त एवा धर्मेनेविषे धर्माकरणरूप चिंता करी नही ते कारण माटे हे जिनेश ! मे विमूढ जावें के० माहूँ विशेषे करीने जे मंदपणु, ते प्रत्ये-पश्यके० अवलोकन कर. १ ए

सन्नोगलीला न च रोगकीला धनागमो नो निधनागमश्च ॥

दारा न कारानरकस्य चित्ते व्यचिंति नित्यं मयकाऽधमेन ॥ ७० ॥

व्याख्या—हे पुरुषोत्तम ! अधमेनके० अधम एवो मयकाके० हुं जे—तेणो, नित्यं के० निरंतर, सन्नोगलीलाके० उत्तमप्रकारना नोगोनी क्रीडा ते चित्तेके० चित्तेनेविषे व्यचिंतिके० चिंतन करी; परंतु रोगकीला न चके० रोगरूप लोहना खीजा ते चिंतन करया नहीज; तेमज धनागमः के० धननो प्राप्ति चिंतन करी, परंतु निधनागमो नोके० मरणप्राप्ति चितन करीनही, तेमज में दारा.के० स्त्रीतुं चिंतन कस्युं, परंतु नरकस्य काराके० नरक संबधी कारागृहनुं चितन करयुंनही.

स्थितं न साधोर्हृदि साधुवृत्तात् परोपकारान्न यशोऽर्जितं च ॥

कृतं न तीर्थोद्धरणादिकृत्यं मया मुधा दारितमेव जन्म ॥ ७१ ॥

व्याख्या—हे जगत्प्रभो ! में साधुवृत्तात्के० उत्तम प्रकारना आचारे करीने साधो हृदि न स्थितके० साधुना रुदयनेविषे रहेगण करयुं नही. एटले जे सदाचारयुक्त होय, ते साधुने प्रिय थायठे, तेवो हुं ययो नही. एवो जावार्थ—तेमज मे परोपकारान्न यशोऽर्जितके० परोपकारे करीने प्रख्यातिरूप यश संपादन कस्यो नही, तेमज में तीर्थोद्धरणादिकृत्यं न कृतके० पतन पामेलां जिनमंदिरोनुं जे पुनः प्रतिष्ठान रूप उद्धरण—ते जेमां आदिठे; एवं सत्कार्य कस्युं नही; ते कारण माटे में मारो जन्म, मुयैव अहारिके० व्यर्थज गुमाव्यो. ॥ ७१ ॥

वैराग्यरंगो न गुरुदितेषु न दुर्जानानां वचनेषु शांतिः ॥

नाऽध्यात्मलेशो मम कोपि देव तार्यः कथं कारमयं नवाब्धिः ॥ ७२ ॥

व्याख्या—हेदेव, मयाके० हुं अयं नवाब्धिके० आ नवसमुद्र, कथं कार ता र्यःके० कोणप्रकारे करीने तरवाने माटे योग्यतुं ? जे पुण्यकर्म बिना. तरवामाटे

अगव्य, ते पुण्यकर्म तो मे संपादन करयु नही तेज बतावुबु मने, गुरु दिते
 के० गुरुए नापण करेला प्रकारनु श्रवण करवाविपे बेराग्यरगके० वरागनी बात
 ना नाजनिके० उत्पन्न थइ नही यहुक्त ॥ धर्माख्याने श्मशाने च रोगिणा यामतिन
 पेत् ॥ यदि सा निश्चलावुहि को न मुच्येत बंधनात् ॥ १॥ तेमज दुर्जनानाके० अत
 कूनोना, यवनेपुके० वाक्योनेविपे, शातिर्नाजूतके० उपगमप्राप्त थयो नही तम
 मम कोपि अध्यात्मलेश नके० मने कोइपण आत्मबुद्धिए पठनपाठनादिक अध्या
 योगनो लव पण प्राप्त थयो नही ॥ २२ ॥

पूर्वे नवेऽकारि मया न पुण्य मागामिजन्मन्यपि नो करिष्ये ॥

यदीदृशोह मम तेन नष्टा नूतोऽवज्ञाविचित्रयीश ॥ २३ ॥

व्याख्या०—हे नेत मया पूर्वजवे पुण्यनाकारिके० मे पूर्वजन्मनेविपे सुकृत सं
 पादन कयु नही ए केम समजवामा आव्यु ? तो के तेबु सीख प्राप्त थयु नही
 ए उपरयी समजायठे तेमज आगामिजन्मन्यपिके० आगल प्राप्त थनारा जम
 नेविपे पण, नां करिष्येके० पुण्यसंपादन करनार नथी ए केम समजवामा आव्यु
 ता क, र्तमान जन्मना अनुमाने करीने वर्तमानजन्मनेविपे तो, दत्तनवान इ
 त्यादिके करीने पुण्यसंपादन कयु नही, ए स्पष्टज प्रतिपादन कयुठे आ जन्मने
 विपे पुण्य कयु नही, तेमज आगलपण करनार नथी, एबु ति-इ थायठे पुण्य व
 धते पुण्य पाप पापेन वर्धत इतिवचनात् ॥ यदीदृशोहके० जे कारणमाटे, पुण्यपाप
 रिगर्जित एयो हु बु, तेन के० ते कारणे हे इश, मम नूतोऽवज्ञाविचित्रयीश
 ण के० मारा पुर्वे यएजा, वर्तमान कालना अने आगल थनारा एवा जन्मनी
 ययी नाज पामी एटले सुकृतसंपादनगिना निरर्थक थइ एवो जाचार्य ॥ २३ ॥

किंवा मुयाऽह बहुधा सुधाञ्जुपूज्य त्वदग्रे चरित स्वकीय ॥ ज

ल्पाभि यस्मात्त्रिजगत्स्वरूप निरूपकस्त्व कियदेतदत्र ॥ २४ ॥

व्याख्या० हे सुगहृपूज्य के० अमृतने जरूण करनारा जे देवो-तेउए पूजा
 करवाने योग्य एया हे प्रजा ! त्वदग्रे के० तारा अग्रजागनेविपे स्वकीय के० मा
 रा चरित के० चरित्रांने, मुया के० व्यर्थ, बहुधा के० नानाप्रकारे करी, अह किंवा
 ज-यामि के० हु शु गरु क्यन करु यस्मात् के० जे कारणमाटे, त्व त्रिजगत्स्वरू
 प निरूपके० तु त्रिजगत्स्वरूपांनु निरूपण करनारोठे, ते कारण माटे अग्र दि

यदेतत् के० तारेविपे ए मारां चरित्र कोण गणतीमांठे ? एटले त्रिचुवनजनानुं स्व
रूप जाणनारो तुंठे, एमाटे मारी पण सर्व स्थिति तने विदितजठे. ॥ १४ ॥

शार्दूलविक्रडितवेंद ॥ दीनोद्धार धुरंधर स्वदपरो नास्ते मदन्यः
रूपापात्रं नात्रजने जिनेश्वर तथाप्येतां न याचे श्रियं ॥ किंत्वं
स्निदमेव केवलमहो सद्बोधिरत्नंशिवं श्रीरत्नाकरमंगलैकनिलय
श्रेयस्करं प्रार्थये ॥ १५ ॥ इति श्रीवीतरागस्तोत्र समाप्तं ॥

व्याख्या—हे जिनेश्वर. के० हे केवलीश! त्वदपरः के० ताराविना बीजो पुरुष
दीनोद्धार धुरंधर. के० दीनोनो उद्धार करवा माटे तत्पर एवो नास्ते के० नथी.
अने अत्रजने के० आलोकनेविपे मदन्यः के० मारार्थी बीजोपुरुष रूपापात्रं ना
स्ते के० रूपां न्स्थान नथी. अर्थात् रूपा करवाने अत्यंत योग्य एवं स्थान ते
मारार्थी बीजं कोऽ नथी. जो एवं ठे तथापि एतां श्रियं न याचे के० हाथी,
घोडा कोशादिक सर्व जनमध्ये प्रसिद्ध जे ए संपत्ति, ते मजवा माटे हुं प्रा
र्थना करतो नथी. किंतु के० शुं तो हे अर्हन् के० हे जगवन् ! हे शिवश्रीर
त्नाकर के० हे मोक्षजङ्घीना समुद्र! हे मंगलैकनिलयके० हे नदैकमंदिर! इदं
श्रेयस्करं के० ए कल्याणकारक एवं, सद्बोधिरत्नं के० उत्तम प्रकारना जिनधर्म
प्राप्ति माटे जे चिंतामणी सरखुं रत्न, तेनीज केवल हुं निश्चयेकरी प्रार्थना क
रुं. आ ज्ञानोक्तमध्ये स्तुति करनारे प्रचुने शिवश्रीरत्नाकर एवं संबोधन आप्युं. ते
माज पोतानुं नाम श्रीरत्नाकरसूरि एवं सूचवेलुंठे ॥ १५ ॥

इति श्री रत्नाकरसूरि रत्नाकरपंचवीसी
वालावबोध सहित समाप्तः

अथ श्री सीमंधर स्वामिनी विनतीरूप सवासो गाथानु स्तवन
अर्थसहित प्रारब्ध ॥

ढाल पहेली- ॥ एक दिन दासी दोढती ए देशी ॥

स्वामि सीमंधर वीनती ॥ सांजलो माहरी देवरे ॥ ताहरी आ

ण हु शिर धरु ॥ आदरु ताहरी सेवरे ॥ स्वामि सीमंधर वीनती ॥ १

व्याख्या-हे श्री सीमंधर स्वामि, तमे माहरी विनती सांजलो हे देव के देवा
धिदेव, हु ताहरी आझा, शिरधरु के मस्तके धरुहु तथा ताहरी सेवाने आदर
हु सेवकनी विनती स्वामिए सांजलबीज ॥ १ ॥

कुगुरुनी वासना पाशमा ॥ हरिण परे जे पड्या लोकरे ॥ तेहने

शरण तुजविण नही ॥ टलवले बापडा फोकरे ॥ स्वामि ॥ २ ॥

व्याख्या-कुगुरुनी वासना के जूठा उपदेशनी धारणा ते रूपी पाशमाहे हरि
एनी परे जे लोक पड्याले, पोतानो मत मूके नही एम दृष्टि मोहे मूजाइ रह्य
वे, तेहनेके ते दृष्टिरागी लोकने तुजविना शरण नथी ताहरो सत्युपदेश परिण
मे तोज ते पाश टूटे ते बापडा दृष्टि रागना बाह्या टलवलेवे, काइ कष्ट क्रिया
करेवे ते फोकर जाणवी पाश टूटे तेज लेखे समजवी ॥ २ ॥

ज्ञान दर्शन चरण गुण विना ॥ जे करावे कुलाचाररे ॥ लूटे

तेणे जन देखता ॥ किहा करे लोक पोकाररे ॥ स्वामि ॥ ३ ॥

व्याख्या-ज्ञान दर्शन चारित्र गुणविना एटसे तेणे रहित कोइ जे कुगुरु, कुना
चार करावे देशयत्री सर्व यत्री ज्ञानादिक गुण नथी अने एवी क्रिया करावे, बुद्ध
अशुद्ध नविचारे, जेम चालुं आबु तेम करीए, एवी रीते जोजवेवे, तेणे कुगुरु ए
जनके मुग्ध श्रद्धावत लोक देखता लूटेवे खोटु कहीने लेखु छटबु, एवी अनाप
तो लोको क्यहा पोकारे? तमे स्वामि तो वेगलाओ, अने प्रभुता अनेरानी अहीयावे

जेह नवि नव तस्या निरगुणी ॥ तारशे केणी परे तेहरे ॥ एम

अजाण्या पडे फटमा ॥ पाप वधे रह्या जेहरे ॥ स्वामि ॥ ४ ॥

व्याख्या-जेह कपटाचारे निर्गुणी थका, नविके नही ज नवके सत्तार तस्या, तेह
केणी परे के केवे प्रकारे बीजा लोकने तारशे? कारण, जहाज तारे पण शिना

न तारे; एम अजाएया थका दृष्टिरागी मूढ, कुगुरुना फंढमां पढेठे. पापवंधेके० पा पसमुदायमां जे रह्याठे आत्मवीर्य उल्लासी थया नथी ॥ ४ ॥

कामकुंजादिक अधिकनुं ॥ धर्मनुं को नवि मूलरे ॥ दोकडे
कुगुरु ते दाखवे ॥ शुं थयुं एह जग सूले ॥ स्वामि० ॥ ५ ॥

ब्याख्या—कामकुंज के० कामकलश. आदिशब्दे चिंतामणि रत्न अने कल्पवृक्ष ले
इए. ते थकी पण अधिको धर्म ठे. जे धर्मनुं कोइ मूल नथी कारण, अमूल्य वस्तुनुं
शुं मूल्य होय? ते धर्म. कुगुरु दोकडे देखाडेठे. जे आटले इव्ये पाप जाय, आटले
साहमी थाय. एह सर्व जगने शो सूले थयो जे सर्व आधले आंधला चालेठे. ॥०॥

अर्थनी देशना जे दीए ॥ उलवे धर्मना ग्रंथरे ॥ परम
पदनो प्रगट चोरथी ॥ तेहथी केम वहे पंथरे ॥ स्वामि० ॥ ६ ॥

ब्याख्या—जे कुगुरु अर्थनी के० इव्योत्पत्तिनीज देशना, कटिपत कथादिके करी
दीएठे, धर्मना ग्रंथ जे श्री दशवैकालिकादिक तेने उलवेठे, शुद्ध प्ररूपता नथी, एवा
प्रगट चोरथी परमपदनो मार्ग केम वहे? अपितु न वहेज. जे मोटे वेसणे वेसी
शुद्धपरूपे नही, ते रखवाल नाम धरावी चोर थायठे. एअर्थ ठे ॥ ६ ॥

विपयरसमां गृही माचिया ॥ नाचिया कुगुरु मद पूररे ॥ धूम
धामे धमाधम चली ॥ ज्ञान मारग रह्यो दूररे ॥ स्वामि० ॥ ७ ॥

ब्याख्या—गृही के० गृहस्थ ते विपयरसमांहेज राच्या. अनादि अन्यासठे. अने
सुगुरु काने न लाग्या तेवती अने कुगुरुने मदपूरे माच्या अन्न पान वातारना मा
न माटे निजवत्कर्षे हर्ष्या, एम करतां बहुने धर्मनी खटपट टली ते माटे धूम
धामे धमाधम, चली एटले उन्मार्गीज चाब्यो इत्यर्थ ॥ इहां धामधूम के० धक्का
धक तेणे करी धमाधम के० धोगामस्ती चाली शुद्धक्रिया वेगली रही अने
अशुद्धक्रियाना धणी माक नमाला मामे मोटाइमां माची आधा पडे केवल रीं
गाणुं प्रवक्त्युं. वली पोते गृहस्थने प्रेरणा करे के, गाममां आवता विशेषे साहमां
आवबुं, विशेष सामैयुं करो, विशेष प्रजावना करो, जेम जिनशासननी उन्नति दे
खाय ए धूम केमके कुमार्गनुं वचनठे. जे कारणे पोतेज यशना अर्थ थया त्यां
धर्म गयो. केमके साधुनो मार्ग एवोठे जे कांश्चण उन्नति वांठे नही, सहेज जावेया
य तो याउ तेमाटे इहा धूम ते उन्मार्गी पासछादिकनुं पराक्रम अने धाम ते,
एना रागी जोला गृहस्थ लोकनुं पराक्रम, तथा धमाधम ते ए वनेनो करणी जा

एवी वली शरीरनी छुश्रुषा राखे, शरीरनो मेज दूर करे, शरीरलुठे सगस आहार करे, नवकटिप बिहार न करे, आवक आशिकानो घणो परिचय करे, आवकने रे जणाववा जाय, आवकसाथे घणी मीठासी करे पोताना आत्मानो अर्थ ता सा धेज नही, जला चट्टूआ वधाय तिहा रहे, रेगमी वस्त्रो पहरे, साबूए धाया वस्त्र पहरे, कष्ट पुष्ट शरीर राखे, वस्त्र पात्रना दूषण धरे, गीतार्थनी आज्ञा न माने, अणजाणो मार्ग चलावे, अणजाणो कहे, मार्गे हिंमता वात करे, गृहस्थताये घणी आलाप सजाप करे इत्यादिक एवी करणी ए पोते साधुपणु पोता माहे सदेहे अने गृहस्थनेपण साधुपणु सदैहरावे, दर्शननी निया करे पोतापणु बखाणे, पोता नो आमंत्र चलाववो, गृहस्थपासेपणपोतानी जकि प्रमुखनो आमंत्र चनावराववा इत्यादिक सर्व रामे धुम १ धाम २ अने धमागम इए त्रण बोल जाणवा ज्ञानादिक मा गे, पुस्तकादिके हतो ते करवा-जाणवा माटे वेगलो रह्यो जुठा बोलाज घणाठे ॥७॥

कलह कारी कदाग्रह जरया ॥ थापता आपणा बोलरे ॥ जिन वचन अन्यथा दाखवे ॥ आज तो वाजते ढोलरे ॥ स्वामि० ॥७॥

व्याख्या-कलहके० कलेशना करणहार कदाग्रहे करी जग्याठे, माहोमाहे एकेकना अवरणवाद बोले जे जेम बोल्या ते तेम पोतनोज बोज थापताथका श्रीजिनवचनके० श्रीवीतरागदेयना वचन आजतो वाजते ढोले अन्यथाके० विपरीत देखाडेंते ॥७॥

केइ निज दोपने गोपवा ॥ रोपवा केइ मत कटरे ॥ धर्मनी दे शना पालटे ॥ सत्य जापे नहीं मंदरे ॥ स्वामि० ॥ ८ ॥

व्याख्या-केटला एक कपटक्रियाए पोताना दोपने गोपवाने माटे अपवादपद देखा डताअने केटलाएक प्रतिमा प्रमुखना अण माननार लुपकादिक पोतानामत रूप कद रोपवाने काजे धर्मनी देशना जे मूलठे ते पालटी नाखेठे, पण जेणे करी जीव, धर्म जोडाय ते धर्म देशना देता नथी एवा मद के० मूर्ख पण ते साबु जाखे नहीं ॥८॥

बहु मुखे बोल एम साजली ॥ नवि धरे लोक विश्वासरे ॥ दूढता धर्मने ते थया ॥ जमर जेम कमल निवासरे ॥ स्वामि० ॥ १० ॥

व्याख्या-एम बहु मुखे के० घणाने मोठे बोल जूदा जूदा साजलीने लाको विश्वासने धरे नहीं, अने जेम जमरा, कमलनी वासनानी इच्छाए जमता फरे पण केरमोय ते न पामे, तेम ते लोको धर्मने दूढता थया जे कोण साधु पाते धर्म होजे? एवा सत्रमे फरे ॥ १० ॥ एहवी अरदास श्रीप्रभुजी आगज कही

ढाल बीजी राग गोडी ॥ जोलीडा हंसारे विषय न राचीए एदेशी

एम हुंढतारे धर्म सोहामणो ॥ मिलित सदगुरु

एक ॥ तेहने साचोरे मारग दाखवे ॥ आणी रुढ

य विवेक ॥ श्रीसीमंधर साहेव सांजलो ॥ ११ ॥

व्याख्या—एम वाहेरधर्म हुंढतांयकां हवे धर्म ते केवोठे? सोहामणोके० मनोहरवे. एक सजुगुरु ते ज्ञानी गुरु मल्या. ते ते हुंढणहारने साचो अंतरंग मार्ग देखाडे ते रुढ यमांहे एवो विवेक आणीने के, ए वाह्यदृष्टिने ज्ञानमार्गमांहे श्रवतारीए तो मूढता टले, ए व्यतिकर हे श्रीसीमंधर स्वामि, तमे सांजलो, अने सत्यवादीना वचनना साखी थाउ. ॥ ११ ॥ हवे तेसजुरू जे उपदेश कहेठे, ते देखाडेठे. ॥

पर घरे जोतारे धर्म तुमे फरो ॥ निज घरे न लहोरे धर्म ॥ जेम नवि

जाणोरे मृग कस्तुरीउ ॥ मृगमद परिमल मर्म ॥ श्री० ॥ १२ ॥

व्याख्या—हे वाह्यदृष्टि लोको! तमे परघरे धर्मेने जोता फरोठो, पण निजघरे के० पोताना घटमांहे धर्म नथी पामता. ते ऊपर दृष्टांत—जेम कस्तुरीउ मृग, पोतानी नाजीमांहे जे मृगमद के० कस्तुरी उत्पन्न थड्ठे, तेना परिमल के० सुगंधना मर्मेने जाणे नही; तेम तमे पोतानाज घटमांहे धर्मेने तेने नथी पामता ॥ १२ ॥

जेम ते नूलोरे मृग दिशि दिशि फरे ॥ लेवा मृगमद गंध ॥ तेम

जगे हुंढेरे बाहिर धर्मेने ॥ मिथ्यादृष्टि रे अंध ॥ श्री० ॥ १३ ॥

व्याख्या—जेम ते कस्तूरि उ मृग मृगमदके० कस्तूरीनी सुगंध लेवा माटे वनमांहे दिशा दिशानेविषे रफजतो फरे, तेम मिथ्यादृष्टि अंधठे तेपण निज आत्माथी अ न्य ठामे धर्मेने हुंढेठे के० शोधेठे, पण विपर्यासे करी आत्मज्ञानमांहे न रमे ॥ १३ ॥

जातिअंधनोरे दोष न आकरो ॥ जे नवि देखेरे अर्थ ॥ मिथ्या

दृष्टि रे तेदृथी आकरो ॥ माने अर्थ अनर्थ ॥ श्री० ॥ १४ ॥

व्याख्या—जातिअंध के० जन्मनो जे अंधठे तेनो दोष तो आकरो नथी, कारण ते ज्यां अर्थ होय त्यां देखतो नथी पण मिथ्यादृष्टि तो ठती आंखे जाति अंधना करतां आकराठे. कारण ते अर्थने अनर्थ करी माने, अने अनर्थने अर्थ करी मानेठे. अहोयां दश मिथ्याठे. धम्मे अयम्म सन्ना १ अयम्मे धम्मसन्ना २ उम ग्गो मग्गसन्ना ३ मग्गोउमग्ग सन्ना ४ तादुसु असाहु सन्ना ५ थसादुसु तादु

सन्ना ६ जीवे अजीव सन्ना ॥ अजीवें जीव सन्ना ७ मुने अमुन सन्ना ८ अमुनेमुन
सन्ना १० एदश प्रकार मिथ्यात्वना कहा ॥ १४ ॥ मिथ्यादृष्टिना लक्षण करे
आप प्रशंसरे परगुण उलवे ॥ न धरे गुणनोरे लेश ॥ ते जिन
वाणीरि नवि श्रवणे सुणे ॥ दिए मिथ्या उपदेश ॥ श्री० ॥ १५ ॥

व्याख्या-आप प्रशंसे के० पोताना आत्मानो उतरुथ करे थने कांश्च दोष
काढीने पारकाना गुणने उजये के० दुपावे पोतेतो गुणनो लवलेश मात्रपण धरे
नहीं वजी ते मिथ्यादृष्टि, जिनवाणीके० श्रीवीतरागदेवना वचन ते श्रवणे के०
काने, नरि सुणे के० साजजे नहीं जे उपदेश दे ते मिथ्या के० स्वमति कपित
दिए, थोडो जाणे तो घणो फुलीने कहे उठाठजो होय ॥ १५ ॥

ज्ञान प्रकाशेरे मोहतिमिर हरे ॥ जेहने सदगुरु सूर ॥

ते निज देखेरे सत्ता धर्मनी ॥ चिदानंद जरपूर ॥ श्री० ॥ १६ ॥

व्याख्या-जीन, तुज ताहरो मित्रने तो शामाटे बाहेर मित्रने वाघेने एदने
आत्मा समनारेने तो सर्वज मित्रने जेहने सजरूप सूर्य ज्ञान प्रकाशे जे पुरिसा
तुममेय तुममिन किचद्विषामिन मिश्रति ईत्यादि आचाराने, अर्थ व्याख्यान रूप
श्रिणे करी मोहरूप तिमिर के० मिथ्यात्वरूप जे अथकार ते हरे, ते पानाना
आत्मासाहे निज धर्मनो सत्ता देखे ते केवीने तोके चिदानंद के० ज्ञानसुख
तंणे जरपूर, प्रथम सम्यक्त्व पामे तेहने अतिउ श्रानंद उपजे ॥ १६ ॥

जेम निर्मलनारे रतन स्फटिकतणी ॥ तेम जे जीवस्वजाय ॥ ते

जिन वीरिने धर्म प्रकाशीत ॥ प्रबल कपाय अजाय ॥ श्री० ॥ १७ ॥

व्याख्या-जेम स्फटिक स्तनी निर्मलता ते स्फटिकनो स्वजायने ते वपायि निरं
प्रगटे, तेम जे जीवनापण कथायादिकना अजायने प्रकृततो स्वजायने ते श्रीनिनी
के० श्रीरंमान मामिण र्म प्रसादयोने ते केरोने तो के प्रज जे कथाय त
नो अजाय एउजेनो कथाय प्रदणपडे मद्रुपायनो धर्मपण लाव्यो ॥ १७ ॥

जेम ते गनेरे फूले रातड ॥ उयाम फूलयारि इयाम ॥ पाप

पुण्ययारि तेम जगजीवने ॥ राग द्वेष परिणाम ॥ श्री० ॥ १८ ॥

व्याख्या-जेम ते स्फटिकस्त, रातं फूल पामेने तेयो रातुं देखायने, उपम
हून पार्थिवतीयकी इयाम देखाय, तेम जगत्ना जीवने पापपुण्यरूप इय धर्म

उपाधि नग द्वेप परिणाम थावठे. रागे रातां फूल अने द्वेपे उयाम फूल थाय
एम समजवुं अने सहज तो ते शुद्ध स्वभावठे ॥ १७ ॥

धर्मेन कद्विष्टे निश्चये तेहने ॥ जेह विज्ञाव वडव्याधि ॥ पहेले
अंगेरे एणीपरे जापियुं ॥ करमे दोए उपाधि ॥ श्री० ॥ १८ ॥

व्याख्या-ते राग द्वेप प्रशस्त परिणाम रूप होय तो कारणे कार्योपचारथी व्य
वहारे धर्म कहोए, पण निश्चयनये धर्म न कहोए. जे रागद्वेप विज्ञावठे, ते महोटी व्या
धिरूपठे. एप्रमाणे पहेले अगे एटले श्रीआचारांगे जाप्युंठे के, उपाधि सर्व, कर्मे
होय तो उपाधिने स्वभाव केम कहोए? अकमस्त व्यवहारो एविह्वल कमुणा उवा
हिजाय ५ इति सूत्रं ॥ अध्ययन त्रीजे. अकम्मके ० ज्यां कर्मजनित विकार नथी त्यां
व्यवहार नथी. उपाधि ते कर्मे करी होयठे. ॥ १८ ॥

जे जे अंगेरे निरुपाधिकपणु ॥ ते ते जाणोरे धर्म ॥ सम्य
कद्विष्टे गुणगणायकी ॥ जावलहे शिवशर्म ॥ श्री० ॥ १९ ॥

व्याख्या-जेटले अंग निरुपाधिक पणुके ० उपाधिरहितपणु ते ते अंगे धर्म जा
णो. जेम सम्यक् दृष्टिने मिथ्यात्व उपाधि टली तेहलो जे धर्म विरतिने अविरति टले.
तेहज धर्म अकपायीने कपाय टव्यो, ते धर्म अयोगीने योग टव्यो. ते धर्म. एम सम्यक्
धर्म जाणो. जेम सम्यग्दृष्टि गुणगणायकी मांमी ज्यां सुधी शिवशर्मके ० मोक्षसुखपामी
ए, त्यां सुधी अंगे धर्मद्विष्टि पामता पूर्ण धर्म ते चोदमा गुणगणाने ठेले समये होय.

एम जाणीनेरे ज्ञान दशा नजी ॥ रहीए आपस्वरूप ॥ पर परि
णतिथीरे धर्म न ठांमिए ॥ नवि पडिए नवकूप ॥ श्री० ॥ २० ॥

व्याख्या-एम जाणीने मिथ्यात्व, अविरति प्रमाद, कपाय अने योग-एपांच आश्रव,
तेमनी निवृत्ति ते पांच संवर; एम अंतरंग ज्ञान दशा नजीने आपस्वरूपे रहीए अने शुद्ध
परिणामे वर्तिए. परपरिणतिथी पुज्ज परिणामथी कुग्रहे, मिथ्यात्वादिक आदरी ध
र्म न ठांमिए. नवकूप के ० संसाररूपी कूपे न पडोए. ज्ञानदशा विना बाह्यक्रिया
ए जमालि प्रमुखने अर्थ न सखो. ॥ २० ॥

बाह्यर टुंडवुं मूकी परदोष दृष्टिदाली आत्मानो खोज करे तो धर्म पामे ए
बीजी ढालमांहे कहु. हवे ते आत्मज्ञाननो उपाय त्रीजी ढालमां कहेठे. ॥

ढाल त्रीजी ॥ हवे राणी पदमावती ॥ ए देशी. ॥

जिहा लगे आतमव्यनुं ॥ लक्षण नवि जाणु ॥ तिहा लगे गु
ण ठाणु नलू ॥ केम आवे ताणुं ॥ आतमतत्व विचारीए ॥ २१ ॥

व्याख्या-जिहा लगे आतमव्यनुं लक्षणके ० शुद्ध स्वरूप ते जाणु नहीं, तिहा लगे गुण ठाणु नलू के ० प्रवर्द्धमान स्थानक ते गुणठाणु ताणुं केम आवे? जे सम्ययोगे पाम्यानु होय ते उपयोगे न आवे ते माटे आतमतत्व विचारीए एहज निमय लक्षण ठे आत्मज्ञ दर्शन ज्ञान चारित्राण्यवायते ॥ यत्तदात्मक एवंप शरीरमि निवृत्ति ॥ १ ॥ अये-अथवा यतिनो आत्माज सम्यक्त्व दर्शन निर्मेज ज्ञान ज्ञाने चाग्निप्ररूप ठे जेह कारण माटे सम्यक्त्वादिरूप ए आत्माज, यतिना शरीरनो आ श्रयशरी रंदेने ॥ २ ॥ आत्मनानमात्मावेति मोहत्यागायदात्मनि ॥ तवेयताम्य चारित्र तदज्ञानं तददर्शन ॥ २ ॥ इति योगशास्त्रे ॥ २२ ॥

आतम अज्ञाने करी ॥ जे नव ड स लहीए ॥ आतम
ज्ञाने तं टले ॥ एम मन सदहीए ॥ आतम ० ॥ २३ ॥

व्याख्या-आत्माने अज्ञाने करी पुजनमाहे आत्म ब्रम धरतां मिश्रतेण व दिगेण अउरम्म पयडीउं वधति ॥ वचनयो, नउड खके ० सत्तारब्रमणनी ड स जहीरे के ० पामी ० ते नउड स आत्मज्ञानेज टले पण आत्मज्ञानरहित तप प्रगुणेन टले जेम हिमरिफारड स, अग्नि एटले तेम जाणु ए तत्व मनमो रादि ॥ आत्माज्ञानहि मिश्रतामात्मज्ञानेन हन्यते ॥ तपसा प्यात्मविज्ञान हीनस्तनु न क कपने ॥ २३ ॥ एमनो आत्मज्ञानेज सउर होय तो चारित्रनु शु काम? ते उपरकहेने.

ज्ञानदग्गा जे आकरी ॥ तेह चरण विचारो ॥ निर्विकल्प
उपयोगमां ॥ नहीं कमेंनो चारो ॥ आतम ० ॥ २४ ॥

व्याख्या-ज्ञानदग्गा जे आकरी प्रत्यारमान परिकारूप ठे तेहन चरण के ० चाग्नि विभाग निर्विकल्प शुद्धज्ञाननो उपयोग ज्यां होय त्यां कमेंनो चारो न यो एतावना निचारे कमें न आवे ते माटे ज्ञान तेहज स्वनाय चरण ठे माटे चाग्नि कही चान्न त्यागनो निर्विचदिकने पण ठे ॥ २४ ॥

नगवड अगे जापीउ ॥ मामाधिक अर्थ ॥ मामाधि

कपल आनमा ॥ घरो सुधो अर्थ ॥ आतम ० ॥ २५ ॥

व्याख्या-श्री नगवनीमूत्रे पांचमे अगे कात्रामवेमीय ग्रन्थे स्थितिं कत ॥

आयासामाईए आयासामाइयस्त अछे ॥ ए वचने आत्मजावरूपज चारित्र कसुं.
इयथी त्याग मात्रे जे कसुं, ते उपचारे कहिए अने मुख्यअर्थ “स्पर्शविना उप
चार न संजवे” ए सूयो सूत्रनो अर्थ चित्तमांहे धरो. ॥ १५ ॥

लोकसार अध्ययनमां ॥ समकित मुनी जावे ॥ मुनिजा
वज समकित कह्युं ॥ निज शुद्धस्वजावे ॥ आतम० ॥ १६ ॥

व्याख्या-लोकसार नामे आचारांगनुं पांचमुं अध्ययन-तेमांहे समकित मुनि
जावे अने समकितज मुनिजाव एबु अन्योन्य विना जावे कसु ठे ; ते निज शुद्ध
स्वजावे करे, तेमाटे शुद्धस्वजाव उपयोग-तेहज आत्मचरण नणी चारित्र कहिए.
ए ज्ञानमांहेज रती करिए. यहुं ॥ जं सम्मंतिपासहा तमोपांतिपासहा जं मोपां
ति पासहा तंसम्मंतिपासहा ॥ इत्यादि आलावोठे. इति ठवीशमी गाथार्थ ॥ १६ ॥
हवे ज्ञाननो महिमा स्तवे ठे.

कष्ट करो संजम धरो ॥ गालो निज देह ॥ ज्ञानदशा
विण जीवने ॥ नही दुःखनो ठेह ॥ आतम० ॥ १७ ॥

व्याख्या-कष्ट के० लोचादि करो, संयम चारित्रक्रिया उग्र धरो, निजदेह के०
पोतानुं शरीर मास खमणादिके गालो ; पण ज्ञानदशाविना जीवने दुःखनो ठेह
के० ठेहो नथी. तेमाटे अंतर्मुखे यइने ज्ञानदृष्टि दृढ राखवी. ॥ १७ ॥

बाह्यदृष्टि जीवो अंतर्मुखज्ञान प्रवर्ति अज्ञानेज नथी करता ते देखाडे ठे.

बाहिर यतना बापडा ॥ करतां दूहवाए ॥ अंतर ज
तना ज्ञाननी ॥ नवि तेणे थाए ॥ आतम० ॥ १८ ॥

व्याख्या-बापडा ज्ञाननी शौच बाहेर उग्रविहार यत्ना करतां दूहवायठे. इत्य
मात्र पामेठे पण तेणे ज्ञानयतना अंतर्मुख सुख करे ठे ते पण नथी थाती; अ
ज्ञानमांहेज जे तुष्ट उपाय करेठे. ते हिताहित जाणता नथी. उक्तंच ॥ अज्ञानं
खलु कष्टं क्रोधादित्योपि सर्व पापेभ्यः ॥ अर्थहित मद्दित्वा नवेचित्येनावृतां जीयः

राग द्वेष मल गालवा ॥ उपशम जल गीलो ॥ आतम
परिणति आदरी ॥ पर परिणति पीलो ॥ आतम० ॥ १९ ॥

व्याख्या-राग द्वेषरूप मल गालवाने माटे उपशमरूप जलनेविषे गीलो. ने न
उपशम आतमज्ञाने थावे; तेमाटे तत्त्वसंवेदने आत्मपरिणति आदरीने पर परि

जिह्वा लगे आतमव्यनु ॥ लक्षण नवि जाणु ॥ तिहा लगे गु
ण ठाणु जलू ॥ केम आवे ताणुं ॥ आतमतत्व विचारीए ॥ ७१ ॥

व्याख्या-जिह्वा लगे आतमव्यनु लक्षणके शुद्ध स्वरूप ते जाणु नहीं, तिहा ल
गे गुणठाणु जलूके प्रवर्द्धमान स्थानक ते गुणठाणु ताणुं केम आवे? जे राज्ययोगे
पाम्यानु होय ते उपयोगे न आवे, ते माटे आतमतत्व विचारीए एहज निमय
लक्षण ठे आत्मज्ञ दर्शन ज्ञान चारित्र्याण्यथायते ॥ यत्तदात्मक एवम शरीरमि
तिष्ठति ॥ १ ॥ अर्थ-अथवा यतिनो आत्माज सम्यक्त्व दर्शन निर्मज ज्ञान यनं
चारित्र्यरूप ठे जेह कारण माटे सम्यक्त्वादिरूप ए आत्माज, यतिना शरीरनो आ
श्रयकरी रह्ये ॥ १ ॥ आत्मनानमात्मापेति मोहत्यागायदात्मनि ॥ तदेवतस्य
चारित्र तदज्ञान तच्चदर्शन ॥ २ ॥ इति योगशास्त्रे ॥ २२ ॥

आतम अज्ञाने करी ॥ जे जव ड ख लहीए ॥ आतम
ज्ञाने ते टले ॥ एम मन सदहीए ॥ आतम ० ॥ ७२ ॥

व्याख्या-आत्माने अज्ञाने करी पुज्जमांहे आत्म ब्रम धरता निष्ठतेण उ
दिष्टेण अवरुम्म पयहीठ बवति ए वचनथी, जगड खके ससारब्रमणना ड ख
लहीए के पामीए ते जगड स आत्मज्ञानेज टले पण आत्मज्ञानरहित तप
प्रभुतेन टले जेम हिमविकारड ख, अग्नि ए टले तेम जाणवु ए तत्व मनमा सरहि
ए आत्माज्ञानहि विडुयांमात्मज्ञानेन हन्यते ॥ तपसा प्यात्मविज्ञान हीनस्तनु न श
क्यते ॥ १ ॥ २३ ॥ एमजो आत्मज्ञानेज सवर होय तो चारित्रनु शु काम तेवरकहेने.

ज्ञानदशा जे आकरी ॥ तेह चरण विचारो ॥ निर्विकल्प
उपयोगमा ॥ नहीं कर्मनो चारो ॥ आतम ० ॥ ७४ ॥

व्याख्या-ज्ञानदशा जे आकरी प्रत्याख्यान परिष्कारुप ठे तेहज चरण क
चाग्नि विचारो निर्विकल्प शुद्धज्ञाननो उपयोग ज्यां होय त्या कर्मनो चारा न
थी एतावना त्रिगारे कर्म न आवे ते माटे ज्ञान तेहज स्वनाय चरण ठे माटे
चारित्र कह्ये बाह्य त्यागतो तिर्यचादिकने पण ठे ॥ २४ ॥

जगड अगे जापीठ ॥ सामायिक अर्थ ॥ मामापि

कपण आतमा ॥ धरो सुधो अर्थ ॥ आतम ० ॥ ७५ ॥

व्याख्या-श्री जगवतीसूत्रे पांचमे अगे काजासरेसीय प्रने स्वयिने कहा ॥

आयासामाईए आयासामाइयस्त अछे ॥ ए वचने आत्मनावरूपज चारित्र कहुं.
इव्ययी त्याग मात्रे जे कहुं, ते उपचारे कहिए. अने मुख्यअर्थ “स्पर्शविना उप
चार न संजवे” ए सूयो सूत्रनो अर्थ चित्तमांहे धरो. ॥ १५ ॥

लोकसार अध्ययनमां ॥ समकित मुनी जावे ॥ मुनिजा
वज समकित कहुं ॥ निज शुद्धस्वजावे ॥ आतम० ॥ १६ ॥

व्याख्या—लोकसार नामे आचारांगनुं पांचमुं अध्ययन—तेमांहे समकित मुनि
जावे अने समकितज मुनिजाव एवुं अन्योन्य विना जावे कहुं ठे ; ते निज शुद्ध
स्वजावे करे; तेमाटे शुद्धस्वजाव उपयोग—तेहज आत्मचरण जणी चारित्र कहिए.
ए ज्ञानमांहेज रती करिए. यहुकं ॥ जं तस्मंतिपासहा तंमोर्णतिपासहा जं मोर्णं
ति पासहा तस्मंतिपासहा ॥ इत्यादि आलावोठे. इति ठवीशमी गाथार्थ ॥ १६ ॥
हवे ज्ञाननो महिमा सत्वे ठे.

कष्ट करो संजम धरो ॥ गालो निज देह ॥ ज्ञानदशा
विण जीवने ॥ नही दुःखनो ठेह ॥ आतम० ॥ १७ ॥

व्याख्या—कष्ट के० लांचादि करो, संयम चारित्रक्रिया उग्र धरो, निजदेह के०
पोतानुं शरीर मास खमणादिके गालो ; पण ज्ञानदशाविना जीवने दुःखनो ठेह
के० ठेहो नथी. तेमाटे अंतर्मुखे अइने ज्ञानदृष्टि दृढ राखवी. ॥ १७ ॥
बाह्यदृष्टि जीवो अंतर्मुख्यज्ञान प्रवर्ति अज्ञानेज नथी करता ते देखाडे ठे.

बाहिर यतना बापडा ॥ करतां दूहवाए ॥ अंतर ज
तना ज्ञाननी ॥ नवि तेणे थाए ॥ आतम० ॥ १८ ॥

व्याख्या—बापडा ज्ञाननी शांति बाहेर उग्रविहार यत्ना करतां दूहवायठे. दुःख
मात्र पामेठे पण तेणे ज्ञानयतना अंतर्मुख्य सुख करे ठे ते पण नथी याती, अ
ज्ञानमांहेज जे तुझ उपाय करेठे, ते हिताहित जाणता नथी. उक्तेच ॥ अज्ञानं
खलु कष्टं क्रोधादिभ्योपि सर्वं पापेभ्यः ॥ अर्थहित महितंवा नवेत्तियेनावृत्तो जीवः

राग द्वेष मल गालवा ॥ उपशम जल जीलो ॥ आतम

परिणति आदरी ॥ पर परिणति पीलो ॥ आतम० ॥ १९ ॥

व्याख्या—राग द्वेषरूप मल गालवाने माटे उपशमरूप जलनेविषे जीजो. ते उ
पशम आतमज्ञाने आवे; तेमाटे तत्त्वसंवेदने आत्मपरिणति आदरीने पर परि

जिहा लगे आत्मद्वयनु ॥ लक्षण नवि जाण्यु ॥ तिहा लगे गु
ण ठाणु नल्लु ॥ केम आवे ताण्यु ॥ आत्मतत्त्व विचारीए ॥ ११ ॥

व्याख्या-जिहा लगे आत्मद्वयनुं लक्षणके शुद्ध स्वरूप ते जाण्यु नहीं, तिहा लगे गुण ठाणु नल्लुके प्रवर्तमान स्थानक ते गुणठाणु ताण्यु केम आवे? जे राज्ययोगे पाम्यानु होय ते उपयोगे न आवे, ते माटे आत्मतत्त्व विचारीए एहज निष्पन्न लक्षण ते आत्मज्ञ दर्शन ज्ञान चारित्र्याण्यथग्रायते ॥ यत्तदात्मक एवं शरीरमपि गच्छति ॥ १ ॥ अर्थ-अथवा यतिनो आत्माज सम्यक्त्व दर्शन निर्मल ज्ञान अने शास्त्रिरूप ते जेह कारण माटे सम्यक्त्वादिरूप ए आत्माज, यतिना शरीरनो आश्रयशरीर रहेते ॥ १ ॥ आत्मनानमात्मायेति मोहत्यागायदात्मनि ॥ तदेव तत्त्व शरिप्र तद्ज्ञानं तद्यदर्शन ॥ २ ॥ इति योगशास्त्रे ॥ १२ ॥

आत्म अज्ञाने करी ॥ जे नव डुर लहीए ॥ आत्म
ज्ञाने ते टले ॥ एम मन सहहीए ॥ आत्म ० ॥ १३ ॥

व्याख्या-आत्माने अज्ञाने करी पुनर्जमांहे आत्म ब्रम धरतां मिश्रतेण च विशेषेण अवरुद्ध पपडीउं यथति ए वचनथी, नरडु खके सत्तारब्रमणना डुर जहीन के पामीन ते नरडु म आत्मज्ञानेज टले. पण आत्मज्ञानरहित तप प्रभुगे न दने जेम हिमप्रिकारडु म, अग्नि ए टले तेम जाणवु ए तत्व मनमां सदि ए आत्माज्ञानहि विडुगंमात्मज्ञानेन हन्यते ॥ तपसा प्यात्मविज्ञान हीनस्तनु न शक्यते ॥ १३ ॥ एमजो आत्मज्ञानेज सत्तर होय तो चारित्रनु शु काम? तेवपरहेते.

ज्ञानदग्गा जे आकरी ॥ तेह चरण विचारो ॥ निर्विकल्प
उपयोगमा ॥ नहीं कर्मनो चारो ॥ आत्म ० ॥ १४ ॥

व्याख्या-ज्ञानदग्गा जे आकरी प्रत्याग्यान परिकारूप ते तेहज चरण के चरित्र विषागे निर्विकल्प शुद्धज्ञाननो उपयोग आ होय त्या कर्मनो भाग न हो एतावना निवाते कर्म न आवे ते माटे ज्ञान तेहज सत्तार चरण ते माटे चरित्र कहौ वाच्य न्यायनो निर्विवादिकने पण ते ॥ १४ ॥

नगवड अने जापीउ ॥ मामाधिक अर्थ ॥ मामाधि

कपण आनना ॥ धरो मूर्धो अर्थ ॥ आत्म ० ॥ १५ ॥

व्याख्या-श्री नगवनीमूत्रे पांचमे अंगे काज्ञामयेमोप प्रभने स्थिति रह ॥

આયાસમાર્ગે આયાસમાડ્યસ્ત અઠે ॥ એ વચને આત્મજાવરૂપજ ચારિત્ર કહ્યું.
 ડ્યયથી ત્યાગ માત્રે જે કહ્યું, તે ઉપચારે કહીએ. અને મુખ્યઅર્થ “સ્પર્શવિના ઉપ
 ચાર ન સંજવે” એ સૂધો સૂત્રનો અર્થ ચિત્તમાંહે ધરો. ॥ ૧૫ ॥

લોકસાર અધ્યયનમાં ॥ સમકિત મુની જાવે ॥ મુનિજ્ઞા
 વજ સમકિત કહ્યું ॥ નિજ શુદ્ધસ્વજાવે ॥ આતમ ॥ ૧૬ ॥

આસ્વા-લોકસાર નામે આચારાંગનું પાંચમું અધ્યયન-તેમાંહે સમકિત મુનિ
 જાવે અને સમકિતજ મુનિજ્ઞાવ એવું અન્યોન્ય વિના જાવે કહ્યું છે ; તે નિજ શુદ્ધ
 સ્વજાવે કરે; તેમાટે શુદ્ધસ્વજાવ ઉપયોગ-તેહજ આત્મચરણ નથી ચારિત્ર કહિએ.
 એ જ્ઞાનમાંહેજ રતી કરિએ. યદુકં ॥ જં સમ્મંતિપાસહા તંમોણંતિપાસહા જં મોણં
 તિ પાસહા તંસમ્મંતિપાસહા ॥ ઇત્યાદિ આલાવોઠે. ઇતિ ઠવીશમી ગાથાર્થ ॥ ૧૬ ॥
 હથે જ્ઞાનનો મહિમા સ્તવે ઠે.

કટ કરો સંજમ ધરો ॥ ગાલો નિજ દેહ ॥ જ્ઞાનદશા
 વિણ જીવને ॥ નહીં ડુઃખનો ઠેહ ॥ આતમ ॥ ૧૭ ॥

આસ્વા-કટ કેં લાંચાદિ કરો, સંયમ ચારિત્રક્રિયા ડગ ધરો, નિજદેહ કેં
 મોતારું ગરીર માસ સ્વમણાદિકે ગાલો ; પણ જ્ઞાનદશાવિના જીવને ડુઃખનો ઠેહ
 કેં ઠેહો નથી. તેમાટે અંતર્મુખે થઈને જ્ઞાનદૃષ્ટિ દૃઢ રાખવી. ॥ ૧૭ ॥
 વાહ્યદૃષ્ટિ જીવો અંતર્મુખ્યજ્ઞાન પ્રવર્તિ અજ્ઞાનેજ નથી કરતા તે દેખાડે ઠે.

વાહિર યતના વાપડા ॥ કરતાં દૂહવાય ॥ અંતર જ
 તના જ્ઞાનની ॥ નવિ તેણે થાએ ॥ આતમ ॥ ૧૮ ॥

આસ્વા-વાપડા જ્ઞાનની ગાંઠ વાહેર અગ્રવિહાર યત્ના કરતાં દૂહવાયઠે. ડુ.સ્વ
 માત્ર પામેઠે. પણ તેણે જ્ઞાનયતના અંતર્મુખ્ય મુખ કરે ઠે તે પણ નથી થાતી; થ
 જ્ઞાનમાંહેજ જે તુઠ્ઠ ઉપાય કરેઠે, તે હિતાહિત જાણતા નથી. ડકંચ ॥ અજ્ઞાનં
 લુપ્ત કટં ક્રોધાદિન્યોપિ સર્વં પાપેન્યઃ ॥ અર્થહિત મહિત્વા નવેત્તિયેનાતૃતો જીવઃ

રાગ દેપ મલ ગાલવા ॥ ઉપશમ જલ ઝીલો ॥ આતમ
 પરિણતિ આદરી ॥ પર પરિણતિ પીલો ॥ આતમ ॥ ૧૯ ॥

આસ્વા-રાગ દેપરૂપ મલ ગાલવાને માટે ઉપશમરૂપ જલનેવિપે ઝીલો. તે ડ
 ઉપશમ આતમજ્ઞાને ધાવે; તેમાટે તત્ત્વસંવેદને આત્મપરિણતિ આદરીને પર પરિ

जिहा लगे आतमडव्यनुं ॥ लक्षण नवि जाण्युं ॥ तिहा लगे गु
ण ठाणु जलू ॥ केम आवे ताण्युं ॥ आतमतत्व विचारीए ॥ २१ ॥

व्याख्या-जिहा लगे आतमडव्यनु लक्षणके ० शुद्ध स्वरूप ते जाण्युं नही, तिहा लगे गुणठाणु जलूके ० प्रवर्द्धमान स्थानक ते गुणठाणु ताण्युं केम आवे? जे राज्ययोगे पाम्यानु होय ते उपयोगे न आवे ते माटे आतमतत्व विचारीए एहज निभय लक्षण ठे आत्मैव दर्शन ज्ञान चारित्राण्यथायते ॥ यत्तदात्मक एवैव शरीरमस्ति तिष्ठति ॥ १ ॥ अर्थ-अथवा यतिनो आत्माज सम्यक्त्व दर्शन निर्मज ज्ञान अने चारित्ररूप ठे जेह कारण माटे सम्यक्त्वादिरूप ए आत्माज, यतिना शरीरनो आश्रय करी रहेते ॥ १ ॥ आत्मनानमात्मावेति मोहत्यागायदात्मनि ॥ तदेव तस्य चारित्र तदज्ञान तच्च दर्शन ॥ २ ॥ इति योगशास्त्रे ॥ २२ ॥

आतम अज्ञाने करी ॥ जे जव ड ख लहीए ॥ आतम
ज्ञाने ते टले ॥ एम मन सहहीए ॥ आतम ० ॥ २३ ॥

व्याख्या-आत्माने अज्ञाने करी पुज्जमाहे आत्म जम धरता मिष्टेण उद्विष्टेण अवक्रम पयडी ॥ वरति ए वचनथी, जव ड खके ० सत्तारक्रमणना डल लही ० जे ० पामीए ते जव ड ख आत्मज्ञानेज टले. पण आत्मज्ञानरहित तप प्रगुणेन टले जेम हिमविकार डल, अग्नि ए टले तेम जाणु ए तत्व मनमो तदि ॥ आत्माऽज्ञानहि विडुगमात्मज्ञानेन हन्यते ॥ तपसा प्यात्मविज्ञान हीनस्तनु न हन्यते ॥ २३ ॥ एमजो आत्मज्ञानेज सत्तर होय तो चारित्रनु शु काम? ते उपरकहेते.

ज्ञानदशा जे आकरी ॥ तेह चरण विचारो ॥ निर्विकल्प
उपयोगमा ॥ नही कर्मनो चारो ॥ आतम ० ॥ २४ ॥

व्याख्या-ज्ञानदशा जे आकरी प्रत्याख्यान परिष्कारूप ठे तेहज चरण ० चारित्र विचारो निर्विकल्प शुद्धज्ञाननो उपयोग ज्यां होय त्यां कर्मनो चाग नथी एतावना निजारे कर्म न आवे ते माटे ज्ञान तेहज स्वभाव चरण उ माटे चारित्र कहीए बाह्य त्यागतो निर्विचादिकने पण ठे ॥ २४ ॥

जगज्ज अंगे जायीत ॥ सामायिक अर्थ ॥ सामायि
कपण आतमा ॥ धरो सुधो अर्थ ॥ आतम ० ॥ २५ ॥

व्याख्या-श्री जगवनीमूत्रे पांचमे अंगे कानामवेसीय प्रग्ने स्वयिने कहा ॥

આયાસામાઈએ આયામામાઙ્યસ્ત ંષ્ટે ॥ એ વચને આત્મજાવરુપજ ચારિત્ર કહ્યું.
 ડ્યયથી ત્યાગ માત્રે જે કહ્યું. તે ઉપચારે કહીએ. અને મુખ્યઅર્થ “સ્પર્શવિના ઉપ
 ચાર ન સંજવે” એ સૂયો સૂત્રનો અર્થ ચિત્તમાંહે ધરો. ॥ ૨૫ ॥

લોકસાર અધ્યયનમાં ॥ સમકિત મુની જાવે ॥ મુનિજા
 વજ સમકિત કહ્યું ॥ નિજ શુદ્ધસ્વજાવે ॥ આતમ ॥ ૨૬ ॥

બ્યાख्या-લોકસાર નામે આચારાંગનું પાંચમું અધ્યયન-તેમાંહે સમકિત મુનિ
 જાવે અને સમકિતજ મુનિજાવે એવું અન્યોન્ય વિના જાવે કહ્યું છે ; તે નિજ શુદ્ધ
 સ્વજાવે કરે; તેમાંહે શુદ્ધસ્વજાવે ઉપયોગ-તેહજ આત્મચરણ જણી ચારિત્ર કહીએ.
 એ જ્ઞાનમાંહેજ રતી કરીએ. યદુક્તં ॥ જ સમ્મંતિપાસદા તંમોણંતિપાસદા જં મોણં
 તિ પાસદા તત્તમ્મંતિપાસદા ॥ ડ્યાદિ આલાવોઢે. ડતિ ઠવીશમી ગાથાર્થ ॥ ૨૬ ॥
 હયે જ્ઞાનનો મહિમા સ્તવે છે.

કષ્ટ કરો સંજમ ધરો ॥ ગાલો નિજ દેહ ॥ જ્ઞાનદશા
 વિણ જીવને ॥ નહીં ડુઃખનો ઢેહ ॥ આતમ ॥ ૨૭ ॥

બ્યાख्या-કષ્ટ કે ० લોચાદિ કરો, સંયમ ચારિત્રક્રિયા ઉગ્ર ધરો, નિજદેહ કે ०
 પોતાનું શરીર માત્ર સ્વમણાદિકે ગાલો ; પણ જ્ઞાનદશાવિના જીવને ડુઃખનો ઢેહ
 કે ० ઢેહો નથી. તેમાંહે અંતર્મુખે થડને જ્ઞાનદૃષ્ટિ દૃઢ રાખવી. ॥ ૨૭ ॥

વાહ્યદૃષ્ટિ જીવો અંતર્મુખ્યજ્ઞાન પ્રવર્તિ અજ્ઞાનેજ નથી કરતા તે દેખાડે છે.

વાહિર યતના વાપડા ॥ કરતાં દૂહવાણ ॥ અંતર જ
 તના જ્ઞાનની ॥ નવિ તેણે યાએ ॥ આતમ ॥ ૨૮ ॥

બ્યાख्या-વાપડા જ્ઞાનની શાંતિ વાહર ઉગ્રવિહાર યત્ના કરતાં દૂહવાણે. ડુઃખ
 માત્ર પામેઢે. પણ તેણે જ્ઞાનયતના અંતર્મુખ્ય સુખ કરે છે તે પણ નથી થાતી; અ
 જ્ઞાનમાંહેજ જે તુલ્ય ઉપાય કરેઢે, તે હિતાહિત જાણતા નથી. યત્તંચ ॥ અજ્ઞાનં
 સ્વલુ કષ્ટં ક્રોધાદિન્યોપિ સર્વં પાપેન્યઃ ॥ અર્થેહિત મહિતંવા નવેતિચેનાવૃત્તો જીવઃ

રાગ દેપ મલ ગાલવા ॥ ઉપશમ જલ જીલો ॥ આતમ

પરિણતિ આદરી ॥ પર પરિણતિ પીલો ॥ આતમ ॥ ૨૯ ॥

બ્યાख्या-રાગ દેપરૂપ મલ ગાલવાને માટે ઉપશમરૂપ જલનેવિષે જીલો. તે ઉ
 પશમ આતમજ્ઞાને આવે ; તેમાંહે તત્ત્વસંવેદને આત્મપરિણતિ આદરીને પર પરિ

जिहा लगे आतमइव्यनुं ॥ लक्षण नवि जाण्यु ॥ तिहा लगे गु
ण ठाणु नलू ॥ केम आवे ताण्युं ॥ आतमतत्व विचारीए ॥ २७ ॥

व्याख्या-जिहा लगे आतमइव्यनु लक्षणके ० शुद्ध स्वरूप ते जाण्यु नहीं, तिहां लगे गुण ठाणु नलूके ० प्रवर्द्धमान स्थानक ते गुणठाणु ताण्युं केम आवे? जे राज्ययोगे पाम्यानु होय ते उपयोगे न आवे, ते माटे आतमतत्व विचारीए एहज निमय लक्षण ठे आत्मैव दर्शन ज्ञान चारित्राण्यथवायते ॥ यत्तदात्मक एवैव शरीरमिति प्रति ॥ १ ॥ अर्थ-अथवा यतिनो आत्माज सम्यक्त्व दर्शन निर्मल ज्ञान अने चारित्ररूप ठे जेह कारण माटे सम्यक्त्वादिरूप ए आत्माज, यतिना शरीरनो आश्रयकरी रहेते ॥ १ ॥ आत्मनानमात्मावेति मोहत्यागायदात्मनि ॥ तदेवतस्य चारित्र तदज्ञान तच्च दर्शन ॥ २ ॥ इति योगशास्त्रे ॥ २२ ॥

आतम अज्ञाने करी ॥ जे नव ड ख लहीए ॥ आतम
ज्ञाने ते टले ॥ एम मन सदहीए ॥ आतम ० ॥ २३ ॥

व्याख्या-आत्माने अज्ञाने करी पुज्जतमाहे आत्म त्रम धरता भिन्नतेण उद्विष्टेण अठक्कम पयडीठ वधति ए वचनथी, नवडु खके ० सत्तारत्रमणना ड ख लहीए के ० पामीए ते नवडु ख आत्मज्ञानेज टले पण आत्मज्ञानरहित तप प्रभुत्वेन टले जेम हिमविकारडु ख, अग्रि ए टले तेम जाणु ए तत्व मनमां सहि ए आत्माऽज्ञानहि विड्यामात्मज्ञानेन हन्यते ॥ तपसा प्यात्मविज्ञान हीनस्तनु न शक्यते ॥ १ ॥ २३ ॥ एमजो आत्मज्ञानेज सवर होय तो चारित्रनु शु काम? ते उपरकहेते.

ज्ञानदशा जे आकरी ॥ तेह चरण विचारो ॥ निर्विकल्प
उपयोगमा ॥ नहीं कर्मनो चारो ॥ आतम ० ॥ २४ ॥

व्याख्या-ज्ञानदशा जे आकरी प्रत्याख्यान परिझारूप ठे तेहज चरण के ० चारित्र विचारो निर्विकल्प, शुद्धज्ञाननो उपयोग ज्या होय त्यां कर्मनो चारो नथी एतावता तिवारे कर्म न आवे ते माटे ज्ञान तेहज स्वभाव चरण ठे माटे चारित्र कहीए बाह्य त्यागतो तिर्यचादिकने पण ठे ॥ २४ ॥

नगवडु अगे नार्पीठ ॥ सामायिक अर्थ ॥ सामायि

कपण आतमा ॥ धरो सुधो अर्थ ॥ आतम ० ॥ २५ ॥

व्याख्या-श्री जगवतीसूत्रे पांचमे अगे कालासवेसीय प्रश्ने स्थविरे कहा ॥

आयात्तामाईए आयागामाइयस्त अछे ॥ ए वचने आत्मज्ञावरूपज चारित्र कहुं.
इयथी त्याग मात्र जे कहुं. ते उपचारे कहीए. अने मुख्यअर्थ “स्पर्शविना उप
चार न संजवे” ए तृथो सूत्रनो अर्थ चित्तमांहे धरो. ॥ २५ ॥

लोकसार अध्ययनमां ॥ समकित मुनी जावे ॥ मुनिजा
वज समकित कहुं ॥ निज शुद्धस्वजावे ॥ आतम० ॥ २६ ॥

आख्या-लोकसार नामे आचारांगनुं पांचमुं अध्ययन-तेमांहे समकित मुनि
जावे अने समकितज मुनिजाव एवुं अन्योन्य विना जावे कहु ठे ; ते निज शुद्ध
स्वजावे करे; तेमाटे शुद्धस्वजाव उपयोग-तेहज आत्मचरण नणी चारित्र कहिए.
ए ज्ञानमांहेज गती करिए. यडुकं ॥ जं सम्मंतिपासहा तमोणंतिपासहा जं मोणं
ति पासहा तन्ममंतिपासहा ॥ इत्यादि आलावोठे. इति ठवीशमी गाथार्थ ॥ २६ ॥
हथे ज्ञाननो महिमा स्तवे ठे.

कष्ट करो संजम धरो ॥ गालो निज देह ॥ ज्ञानदशा
विण जीवने ॥ नही डुःखनो ठेह ॥ आतम० ॥ २७ ॥

आख्या-कष्ट के० लोचाटि करो, संजम चारित्रक्रिया उग्र धरो, निजदेह के०
पोतानुं गरीर मास खमणाटिके गालो ; पण ज्ञानदशाविना जीवने डुःखनो ठेह
के० ठेहो नथी. तेमाटे अंतर्मुखे यइने ज्ञानदृष्टि दृढ राखवी. ॥ २७ ॥
बाह्यदृष्टि जीवो अंतर्मुख्यज्ञान प्रवर्ति अज्ञानेज नथी करता ते देखाडे ठे.

बाहिर यतना बापडा ॥ करतां दूहवाए ॥ अंतर ज
तना ज्ञाननी ॥ नवि तेणे याए ॥ आतम० ॥ २८ ॥

आख्या-बापडा ज्ञाननी गांच बाहेर उग्रविहार यत्ना करतां दूहवायठे. ड.ख
मात्र पामेठे. पण तंणे ज्ञानयतना अंतर्मुख्य सुख करे ठे ते पण नथी याती; अ
ज्ञानमाहेज जे तुव्व उपाय करेठे, ते हिताहित जाणता नथी. उक्तंच ॥ अज्ञानं
खलु कष्टं क्रोधादिभ्योपि सर्वं पापेभ्यः ॥ अर्थहित महितंवा नवेचित्तेनावृतो जीवः

राग द्वेष मल गालवा ॥ उपशम जल जीलो ॥ आतम
परिणति आदरी ॥ पर परिणति पीलो ॥ आतम० ॥ २९ ॥

आख्या-राग द्वेषरूप मल गालवाने माटे उपशमरूप जलनेविषे जीजो. ते उ
पशम आतमज्ञाने आवे; तेमाटे तत्त्वतंवेदने आत्मपरिणति आदरीने पर परि

जिहा लगे आतमऽव्यनुं ॥ लक्षण नवि जाण्यु ॥ तिहा लगे गु
ण ठाणु जलू ॥ केम आवे ताण्युं ॥ आतमतत्त्व विचारीए ॥ ७७ ॥

व्याख्या-जिहा लगे आतमऽव्यनुं लक्षणके ० शुद्ध स्वरूप ते जाण्यु नहीं, तिहा लगे गुणठाणु जलूके ० प्रवर्द्धमान स्थानक ते गुणठाणु ताण्यु केम आवे? जे राज्ययोगे पाम्यानु होय ते उपयोगे न आवे, ते माटे आत्मतत्त्व विचारीए एहज निम्य लक्षण ठे आत्मैव दर्शन ज्ञान चारित्राण्यथवायते ॥ यत्तदात्मक एवंप शरीरमपि तिष्ठति ॥ १ ॥ अर्थ-अथवा यतिनो आत्माज सम्यक्त्व दर्शन निर्मज्ज ज्ञान थने चारित्ररूप ठे जेह कारण माटे सम्यक्त्वादिरूप ए आत्माज, यतिना शरीरनो आश्रयकरी रहेते ॥ १ ॥ आत्मनानमात्मावेति मोहत्यागायदात्मनि ॥ तदेवतत्त्व चारित्र तदज्ञान तच्चदर्शन ॥ २ ॥ इति योगशास्त्रे ॥ २२ ॥

आतम अज्ञाने करी ॥ जे जव ड ख लहीए ॥ आतम
ज्ञाने ते टले ॥ एम मन सहहीए ॥ आतम ० ॥ ७३ ॥

व्याख्या-आत्माने अज्ञाने करी पुज्जमाहे आत्म त्रम धरता मिहनेण व दिसेण अवकम्म पयडीठ बंधति ए वचनयी, जवड खके ० सत्तारत्रमणना ड ख लहीए के ० पामीए ते जवड ख आत्मज्ञानेज टले पण आत्मज्ञानरहित तप प्रमुखेन टले जेम हिमविकारड ख, अग्नि ए टले तेम जाणुनु ए तत्व मनमा तरहि ए आत्माऽज्ञानहि विडुपामात्मज्ञानेन हन्यते ॥ तपसा प्यात्मविज्ञान हीनस्तनु न शक्यते ॥ १ ॥ २३ ॥ एमजो आत्मज्ञानेज सवर होय तो चारित्रनु शु काम? ते उपरकहेते.

ज्ञानदशा जे आकरी ॥ तेह चरण विचारो ॥ निर्विकटप
उपयोगमा ॥ नहीं कर्मनो चारो ॥ आतम ० ॥ ७४ ॥

व्याख्या-ज्ञानदशा जे आकरी प्रत्याख्यान परिकारूप ठे तेहज चरण के ० चारित्र विचारो निर्विकटप शुद्धज्ञाननो उपयोग ज्या होय त्यां कर्मनो चारा न थी एतावता तिवारे कर्म न आवे ते माटे ज्ञान तेहज स्वभाव चरण ठे माटे चारित्र कहीए बाह्य त्यागतो तिर्यचादिकने पण ठे ॥ २४ ॥

जगवड अगे जापीठ ॥ सामायिक अर्थ ॥ सामायि

कपण आतमा ॥ धरो सुधो अर्थ ॥ आतम ० ॥ ७५ ॥

व्याख्या-श्री जगवतीसूत्रे पाचमे अगे कालासवेसीय प्रश्ने स्वविने कहा ॥

આયાસમાર્ણ આયાનામાઙ્યસ્ત ંષ્ટે ॥ એ વચને આત્મનાવરુપજ ચારિત્ર કહ્યું.
ઙ્યથી ત્યાગ માત્રે જે કહ્યું, તે ઉપચારે કહીએ. અને મુખ્યઅર્થ “સ્પર્શવિના ઉપ-
ચાર ન સંતવે” એ સૂયો સૂત્રનો અર્થ ચિત્તમાંહે ધરો. ॥ ૨૫ ॥

લોકસાર અધ્યયનમાં ॥ સમકિત મુની જાવે ॥ મુનિજા
વજ સમકિત કહ્યું ॥ નિજ શુદ્ધસ્વજાવે ॥ આતમ ॥ ૨૬ ॥

બ્યાख्या-લોકસાર નામે આચારાંગનું પાંચમું અધ્યયન-તેમાંહે સમકિત મુનિ
જાવે અને સમકિતજ મુનિજાવે એવું અન્યોન્ય વિના જાવે કહ્યું છે ; તે નિજ શુદ્ધ
સ્વજાવે કરે; તેમાટે શુદ્ધસ્વજાવે ઉપયોગ-તેહજ આત્મચરણ જણી ચારિત્ર કહીએ.
એ જ્ઞાનમાંહેજ રતી કરીએ. ચક્રું ॥ જં સન્મંતિપાસદ્વા તંમોણંતિપાસદ્વા જં મોણં
તિ પાસદ્વા તસન્મંતિપાસદ્વા ॥ ૬ત્યાદિ આલાવોઠે. ૬તિ ઠવીશમી ગાથાર્થ ॥ ૨૬ ॥
હયે જ્ઞાનનો મહિમા સ્તવે છે.

કષ્ટ કરો સંજમ ધરો ॥ ગાલો નિજ દેહ ॥ જ્ઞાનદશા
વિણ જીવને ॥ નહીં હુઃસ્વનો ંદેહ ॥ આતમ ॥ ૨૭ ॥

બ્યાख्या-કષ્ટ કેં લોચાદિ કરો, સંયમ ચારિત્રક્રિયા ઝગ્ર ધરો, નિજદેહ કેં
પોતાનું શરીર માસ રમણાદિકે ગાલો ; પણ જ્ઞાનદશાવિના જીવને હુઃસ્વનો ંદેહ
કેં ંદેહો નથી. તેમાટે અંતર્મુખે યજ્ઞને જ્ઞાનદૃષ્ટિ દૃઢ રાખવી. ॥ ૨૭ ॥
વાહ્યદૃષ્ટિ જીવો અંતર્મુખ્યજ્ઞાન પ્રવર્તિ અજ્ઞાનેજ નથી કરતા તે દેખાડે છે.

વાહિર યતના વાપડા ॥ કરતાં દૂહવાય ॥ અંતર જ
તના જ્ઞાનની ॥ નવિ તેણે યાએ ॥ આતમ ॥ ૨૮ ॥

બ્યાख्या-વાપડા જ્ઞાનની શાંચ વાહેર ઝગ્રવિદ્યાર યત્ના કરતાં દૂહવાય છે. હુઃ
માત્ર પામે છે. પણ તેણે જ્ઞાનયતના અંતર્મુખ્ય સુખ કરે છે તે પણ નથી થાતી; અ-
જ્ઞાનમાંહેજ જે તુલ્ય ઉપાય કરે છે, તે હિતાહિત જાણતા નથી. ંક્તંચ ॥ અજ્ઞાનં
સ્વલુ કષ્ટં ક્રોધાદિન્યોપિ સર્વં પાપેન્યઃ ॥ અર્થેહિત મહિતંવા નવેત્તિયેનારુતો જીવઃ

રાગ દેપ મલ ગાલવા ॥ ઉપશમ જલ ઝીલો ॥ આતમ
પરિણતિ આદરી ॥ પર પરિણતિ પીલો ॥ આતમ ॥ ૨૯ ॥

બ્યાख्या-રાગ દેપરૂપ મલ ગાલવાને માટે ઉપશમરૂપ જલનેવિપે ઝીલો. તે ઉ-
પશમ આતમજ્ઞાને આવે; તેમાટે તત્ત્વસંવેદને આત્મપરિણતિ આદરીને પર પરિ-

जिहा लगे आतमव्यनुं ॥ लक्षण नवि जाणु ॥ तिहा लगे गु
ण ठाणु जलू ॥ केम आवे ताणुं ॥ आतमतत्व विचारीए ॥ ७३ ॥

व्याख्या-जिहा लगे आतमव्यनु लक्षणके शुद्ध स्वरूप ते जाणु नहीं, तिहा लगे गुणठाणु जलुके प्रवर्द्धमान स्थानक ते गुणठाणु ताणु केम आवे? जे राज्ययोगे पाम्यानु होय ते उपयोगे न आवे, ते माटे आत्मतत्व विचारीए एहज निम्न लक्षण ठे आत्मैव दर्शन ज्ञान चारित्राण्यथवायते ॥ यत्तदात्मक एवैव शरीरमिति प्रति ॥ १ ॥ अर्थ-अथवा यतिनो आत्माज सम्यक्त्व दर्शन निर्मल ज्ञान अने चारित्ररूप ठे जेह कारण माटे सम्यक्त्वादिरूप ए आत्माज, यतिना शरीरनो आश्रयकरी रहेते ॥ १ ॥ आत्मनानमात्मावेति मोहत्यागायदात्मनि ॥ तदेव तत्त्व चारित्र तदज्ञान तच्च दर्शन ॥ २ ॥ इति योगशास्त्रे ॥ २२ ॥

आतम अज्ञाने करी ॥ जे जव ड ख लहीए ॥ आतम
ज्ञाने ते टले ॥ एम मन सहहीए ॥ आतम ॥ ७३ ॥

व्याख्या-आत्माने अज्ञाने करी पुण्ड्रमाहे आत्म भ्रम धरता भिन्नतेण व
दिष्टेण अवक्रम पयडीठ बधति ए वचनथी, जवड खके सत्तारभ्रमणना ड ख
लहीए के पामीए ते जवड ख आत्मज्ञानेज टले पण आत्मज्ञानरहित तप
प्रमुखेन टले जेम हिमविकारड ख, अग्रि ए टले तेम जाणु ए तत्व मनमा सहि
ए आत्माज्ञानहि विडुपामात्मज्ञानेन हन्यते ॥ तपसा प्यात्मविज्ञान हीनस्तनु न श
क्यते ॥ १ ॥ २३ ॥ एमजो आत्मज्ञानेज सवर होय तो चारित्रनु शु काम ते उपरकहेते

ज्ञानदशा जे आकरी ॥ तेह चरण विचारो ॥ निर्विकटप
उपयोगमा ॥ नहीं कर्मनो चारो ॥ आतम ॥ ७४ ॥

व्याख्या-ज्ञानदशा जे आकरी प्रत्याख्यान परिझारूप ठे तेहज चरण के
चाग्रि विचारो निर्विकटप शुद्धज्ञाननो उपयोग ज्या होय त्या कर्मनो चारो न
थी एतावता तिवारे कर्म न आवे ते माटे ज्ञान तेहज स्वभाव चरण ठे माटे
चारित्र कहीए बाह्य त्यागतो तिर्यचादिकने पण ठे ॥ २४ ॥

जगवड अगे जापीठ ॥ सामाधिक अर्थ ॥ सामाधि

कपण आतमा ॥ धरो सूधो अर्थ ॥ आतम ॥ ७५ ॥

व्याख्या-श्री जगवतीसूत्रे पाचमे अगे काजासवेसीय प्रश्ने स्वयिरे कही ॥

आयातामाईए आयातामाइयस्त अछे ॥ ए वचने आत्मजावरूपज चारित्र कह्युं.
इव्यथी त्याग मात्रे जे कह्युं. ते उपचारे कहीए. अने मुख्यअर्थ “स्पर्शविना उप
चार न संजवे” ए सूयो सूत्रनो अर्थ चित्तमांहे धरो. ॥ २५ ॥

लोकसार अध्ययनमां ॥ समकित मुनी जावे ॥ मुनिजा
वज समकित कह्युं ॥ निज शुद्धस्वजावे ॥ आतम० ॥ २६ ॥

ब्याख्या—लोकसार नामे आचारांगनुं पांचमुं अध्ययन—तेमांहे समकित मुनि
जावे अने समकितज मुनिजाव एवुं अन्योन्य विना जावे कह्युं ठे ; ते निज शुद्ध
स्वजावे करे; तेमाटे शुद्धस्वजाव उपयोग—तेहज आत्मचरण नणी चारित्र कहिए.
ए ज्ञानमांहेज रती करिए. यहुक्तं ॥ जं सम्मंतिपासहा तंमोणंतिपासहा जं मोणं
ति पासहा तंतम्मंतिपासहा ॥ इत्यादि आलावोठे. इति ठवीशमी गाथार्थ ॥ २६ ॥
हये ज्ञाननो महिमा सत्वे ठे.

कष्ट करो संजम धरो ॥ गालो निज देह ॥ ज्ञानदशा
विण जीवने ॥ नही दुःखनो ठेह ॥ आतम० ॥ २७ ॥

ब्याख्या—कष्ट के० जांचादि करो, संजम चारित्रक्रिया उग्र धरो, निजदेह के०
पोतानुं गरीर मात्त खमणादिके गाजो ; पण ज्ञानदशाविना जीवने दुःखनो ठेह
के० ठेहो नथी. तेमाटे अंतर्मुखे यइने ज्ञानदृष्टि दृढ गखची. ॥ २७ ॥
बाह्यदृष्टि जीवो अंतर्मुख्यज्ञान प्रवर्ति अज्ञानेज नथी करता ते देखाहे ठे.

बाहिर यतना बापडा ॥ करतां दृढ़वाए ॥ अंतर ज
तना ज्ञाननी ॥ नवि तेणे थाए ॥ आतम० ॥ २८ ॥

ब्याख्या—बापडा ज्ञाननी गांच बाहेर उग्रविहार यत्ना करतां दृढ़वायठे. इ ख
मात्र पामेठे: पण तेणे ज्ञानयत्तना अंतर्मुख्य मुख करे ठे ते पण नथी चात्ती, अ
ज्ञानमांहेज जे बुद्ध उपाय करेठे. ते हिनाहित जाणता नथी उक्तंच ॥ अज्ञानं
बलु कष्टं क्रोधादिन्योपि सर्व पापेभ्यः ॥ अर्थहित महिनवा नवेत्तियेनावुनो जीवः

राग द्वेष मल गालवा ॥ उपशम जल जीलो ॥ आनम

परिणति आदरी ॥ पर परिणनि पीलो ॥ आनम० ॥ २९ ॥

ब्याख्या—राग द्वेषरूप मल गाजवाने माटे उपशमरूप जलनेविषे जीजो. ते उ
पशम आतमज्ञाने आवे; तेमाटे तत्त्वतवेदने आत्मपण्णिति आदरीने पर परि

एति जे पुञ्जतृष्णा, तेहने पीजो ॥ ३९ ॥ तेहनो उपाय चेदज्ञान ठे ते कहें
हुं एहनो ए माहरो ॥ ए हु एणि बुद्धि ॥ चेतन जड
ता अनुजवे ॥ न विमासो शुद्धि ॥ आतम० ॥ ३० ॥

व्याख्या-हु एहनो पुत्रादिक, ए माहरा तातादिक, ए शरीर तेहज दु-इत्यादि क
ममकार-अहकार बुद्धि ए चेतन, जडताने अनुजवे ठे शुद्ध विमासतो नयी शु
बाहिर दृष्टि देखता ॥ बाहिर मन धावे ॥ अंतरदृ
ष्टि देखता ॥ अक्षयपद पावे ॥ आतम० ॥ ३१ ॥

व्याख्या-बाहिरदृष्टि ते, कनक कामिनी संबंध प्रमुख उपाय देखता बाहिर म
न धावे ठे अंतरदृष्टि ते, सर्व पुञ्ज स्वध हेय जाणी चित्त चमत्कार मात्र
विश्राम थाता सर्व नागे अने अक्षयपद पावे ठे. ॥ ३१ ॥

चरण होय लज्जादिके ॥ नवि मनने जगे ॥ त्रीजे अथ्य
यने कह्युं ॥ एम पहेले अगे ॥ आतम० ॥ ३२ ॥

व्याख्या-तेमाटे ज्ञानरुत मन शुद्धि, तेज चारित्र लक्षण अने तेज मोह का
रण ठे, एम सबहु-तेहज इष्ट ठे इव्यक्रिया करता थका पण मनने जगे के
मनने असमाधाने चरणके चारित्र न होय, एवु पहेले अगे त्रीजे अध्ययने कहु
ठे. जमिण अन्नतन्न वितिगिद्याएण करे पावकम्म कितव मुणिकारण तीपाए
अध्यात्म विण जे क्रिया ॥ ते तनुमल तोले ॥ ममका
रादिक योगथी ॥ एम ज्ञानी बोले ॥ आतम० ॥ ३३ ॥

व्याख्या-अध्यात्मविण के अणुनबंधकादि नावनी आत्मदृष्टि, ते बिना जे
क्रिया ठे, ते तनु के शरीरनो मज, तेहने दुख ठे ममकारादिक के ममत्वा
दिक दोषना योगथी एम ज्ञानी बोले ठे आशय चेदाए तत्त्वेषु हितावहा
वर्गतव्या नावो ममतेनविना चेष्टा इव्यक्रिया तुष्ठा इति षोडशके ॥ ३३ ॥

हु करता परजावनो ॥ एम जेम जेम जाणे ॥ तेम तेम
अज्ञानी पडे ॥ निज कर्मने धाणे ॥ आतम० ॥ ३४ ॥

व्याख्या-हु परजावनो के पुञ्जजावनो कर्ता हु, एम जेम जेम जाणे ठे,
तेम तेम ते अज्ञानी जीव, निजके पोताना कर्मने धाणे पडे ठे एटले कर्तृत्वानि
मानजनित कर्म वधाय ठे ॥ ३४ ॥ ते अज्ञान, नयविनागे टले ते देखाडे ठे

तन करमनो ॥ निश्चय सुविचारे ॥ आतम ० ॥ ३५ ॥

व्याख्या-व्यवहारनयनी अपेक्षाए ज्ञानावरणीयादिक पुत्र कर्मादिक जावन
कर्ता चेतन ठे. तिन्यां अनूप चरितासज्जत व्यवहारे कर्मनो कर्ता, अने उपचरिता स
ज्जत व्यवहारे गृहादिकनो कर्ता, ए विज्ञेय. तथा स्वजालूपचरितासज्जत व्यवहारे पुत्रा
दिकनो कर्ता. अने विज्ञान्युपचरिता सज्जत व्यवहारे धनादिकनो, स्वजातिविज्ञान्युप
चरिता सज्जत व्यवहारे नगर प्राकारादिकनो; इत्यादिक जेद जाणवो. निश्चयनये अ
सुविचारे चेतन कर्म जे रागद्वेष, तेहनो कर्ता ठे. जे माटे अशुद्ध निश्चयनये अ
शुद्ध स्वभाव कर्ता माने. इत्यकर्म ते ए नये अनुपंगे आवे ठे. जेम तैजाऽन्यंग क
र्ता पुरुषने रज तैजान्यंगने अनुपंगे आवे ठे. उक्तंचा तैजान्यंगे शरीरस्थित्यादि ॥ ३५ ॥

कर्ता शुद्ध स्वभावनो ॥ नयशुद्धे कहीए ॥ कर्ता पर
परिणामनो ॥ वेउ किरिया ग्रहीए ॥ आतम ० ॥ ३६ ॥

व्याख्या-शुद्ध निश्चयनये शुद्धस्वभावनोज कर्ता आत्मा कहीए. परपरिणामनो
कर्ता मानतां वे क्रिया ग्रहीए. वे क्रिया आवी जाय, एक जीव क्रिया अने बीजी अ
जीवक्रिया. एम मानता तो अपसिद्धांत थाय, तेमाटे शुद्धस्वभावनोज कर्ता मानीए.
हाल चौथी ॥ “वीरमती प्रीतिकारणी” एदेशी ॥

शिष्य कहे जो परभावनो ॥ अकर्ता कह्यो प्राणी ॥
दान हरणादिक केम घटे ॥ कहे सदगुरु वाणी ॥

शुद्ध नय अर्थ मन धारीए ॥ ए आंकणी ॥ ३७ ॥

व्याख्या-शिष्य पूछे ठे के, जो परभावनो अकर्ता प्राणी कह्यो तो; असुक दाता,
अकर्ता; इत्यादिक व्यवहार केम घटे? तथा दान हरणादिकनुं फलपण केम घटे?
सदगुरु वाणी वहे ठे. जे शुद्ध निश्चय नयनो अर्थ अमे कह्यो, ते मनमांहे धरो.
केवल व्यवहार बाध थातां दोष नथी दान हरणादिक फलतो आत्मनिष्ठ
गो. पर तो निमित्तमात्र ठे तेहज विवरी देखावे ठे. ॥ ३७ ॥

धर्म नवि दिए नवा सुख दिए ॥ परजंतुने देतो ॥ आप
सत्ता रहे आपमां ॥ एम हृदयमां चेतो ॥ शुद्ध ० ॥ ३८ ॥

आ-परजंतुने देतो थको प्राणी, आपणो धर्म वाके ० तथा आपणुं सुख

न देइ शके जे माटे आपसत्ता के० आपणो नाव आपमाज रहे, परने केम थपाय? एम रुदयमाहे चेतो व्यवहारदृष्टि जीव समजो ॥ ३८ ॥

हवे कोइ कहेरो जे, आत्मजावनो परने केम दाता हर्ता न होय? थने पुनलना जावनोज दाता हर्ता होरो? ते उपर कहे ठे

जोगवशे जे पुजल ग्रह्या ॥ नवि जीवना तेह ॥ तेहथी

जीवठे जूजूठ ॥ वली जूजूठ देह ॥ शुद्ध ॥ ३९ ॥

व्याख्या—योगवशेके० मन वचन काय वसेजे पुजल ग्रह्याठे, ते पुजल, जीवना नथी तेह पुंजलथी जीव जूजूठठे, वली जीवथी देह पण जूजूठ ठे कोने कोण ग्रहे?

नक्त पानादि पुजलप्रते ॥ न दिए ठति विना पोते ॥ दान

हरणादि परजंतुने ॥ एम नवि घटे जांते ॥ शुद्ध ॥ ४० ॥

व्याख्या—एम नक्तपानादिक पुजलप्रत्ये पोते ठति विना परने पर न दीए त्रिका से जीवना अस्सर्गि पुजल ठे, ते केम देवाए? एम सूक्ष्मरीते जोता परने दान हरणादिक केम घटे? नज घटे ॥ ४० ॥ तो कर्मवध केम थाय ठे? ते कहे ठे

दान हरणादिक अवसरे ॥ शुच अशुच संकल्पे ॥ दिए

धरे तु निज रूपने ॥ मुखे अन्यथा जल्पे ॥ शुद्ध ॥ ४१ ॥

व्याख्या—परने दान देवानो तथा परधन हरणनो अथ्यवसाय जेवारे करेठे, ते अवसरे दानरूप शुच सकटपे हरणरूप जीवना पुजल नथी निजहरणरूप अशुच सकटपे निजरूपने, आत्मधर्मने, आत्माने दीएठे, थने मुखे अन्यथा जल्पेठे जे, दुपर ने देकवुं, परनु चोरु बु, परोपकार कर्ता बु ए प्रमाणे मन, निमित्त कर्म तु बाधेठे

अन्यथा वचन अजिमानथी ॥ फरी कर्म तु बाधे ॥ झा

यकनाव जे एकलो ॥ ग्रहे ते सुखसाधे ॥ शुद्ध ॥ ४२ ॥

व्याख्या—ए अन्यथा वचने अजिमाने फरी कर्तृत्वानिमित्त कर्म तु बाधे ठे जे कर्तृत्वानिमान रहित एकजो ज्ञायक स्वभाव ग्रहे ते सुख साधे कर्मवशनिमित्त दुखने न जोडाय उक्तचान्यत्रापि कर्मण कर्मय पश्येदकर्मणिच कर्म य सपुत्रिमान् मनुष्येषु सपुत्र रुक्मकर्मरुत् ॥ १ ॥ ४२ ॥

शुच अशुच वस्तु संकटपथी ॥ धरे जे नटमाया ॥ तेठले

सहज सुख अनुजवे ॥ प्रनु आतमराया ॥ शुद्ध ॥ ४३ ॥

व्याख्या-शुन के० प्रशस्त, अशुन के० अप्रशस्त जे वस्तुनो संकल्प, तेहथी नटमाया के० विनाव स्वरूप विचित्रता धरे ठे. टंकोत्कीर्णज्ञ स्वभाव परिज्ञाने ते दले, तेवारे प्रभु आत्मराजाने, ते सहजसुख अनुनवे ठे. सुख ते आत्मस्व नाव ठे. उपाधिजनित विनाव कल्पनाए सुख दुःखरूप विचित्र कर्मफल चेतना अनुनवे ठे. राग द्वेषरूप कर्मचेतना १ सुखदुःख नोग कर्मफल चेतना २ ए वे विचित्र ठे. ज्ञान चेतना ते एक स्वभाव ठे. तेहनो अनुनव ते आत्मराजाठे. ॥४३॥

परतणी आश विपवेलडी ॥ फले कर्म बहु जांति ॥ ज्ञानद हने करी ते दहे ॥ होए एक जे जाति ॥ शुद्ध ॥ ४४ ॥

व्याख्या-परतणी आशा ठे ते विपवेलडीरूप ठे, ते बहु जांति के० बहुप्रकारे कर्मने फलेठे. संक्षेप विद्युद्गंगे शुनाशुन अनेक कर्मरूप फल प्रसवेठे. एपरआशारूप विपवह्निने ज्ञानरूपदहनके० अग्नि, तेणेकरी ते दहे, जे जाते एकज ज्ञान स्वभाव रहे.

राग दोपे रहित एक जे ॥ दया शुद्ध ते पाले ॥ प्रथम अंगे एम जापियुं ॥ निज शक्ति अजुआले ॥ शुद्ध ॥ ४५ ॥

व्याख्या-राग द्वेषादिक दोपे रहित जे एक थाए ते शुद्ध आत्मदया पाले; एम प्रथम अंगे श्री आचारांगसूत्रे जायुं के० कह्यु ठे. ते निजशक्ति के० आत्मशक्ति, तेहने अजुआले. पासह एगे सविं दिएहिं परिगलियमाणेउए दयं दयंति सूत्र ॥४५॥

एकता ज्ञान निश्चयदया ॥ सुगुरु तेहने जापे ॥ जेह अ विकल्प उपयोगमां ॥ निज प्राणने राखे ॥ शुद्ध ॥ ४६ ॥

व्याख्या-आत्माने जे एकताज्ञान, तेह निश्चयदया जाणवी. ते सुगुरु ते पुर पने जापे. जेह अविकल्प उपयोगमां निर्विकल्प समाधिमां रखा. इंडिय वजोगा साधु प्रकृतिनूत ज्ञानवीर्य सदाश्वास नित्यस्थितिरूप निज प्राणने राखे. ॥ ४६ ॥

जेह राखे पर प्राणने ॥ दया तास व्यवहारे ॥ निजदया विण कदो परदया ॥ होए कवण प्रकारे ॥ शुद्ध ॥ ४७ ॥

व्याख्या-जेह कीटकादिक परप्राणने राखे, तास के० तेने परदया दोए; ते व्यवहारे कहीए. ज्ञानरूप आत्मदयाविना, कदो बाह्यप्राणरक्षणरूप दया केम दो य? न होय. उक्तं च इन्द्राणोणवचं श्रनणयं नाण दंमण चरिणं ॥ तइथा तत्तन परेसु अणुकंपानधि जीवेसु ॥ १ ॥ इति उपदेश माजायां ॥ ४७ ॥

लोकविण जेम नगरमेंदिनी ॥ जेम जीवविण काया ॥ फोक
तेम ज्ञानविण परदया ॥ जिसी नटीतणी माया ॥ शुद्ध० ॥ ४८ ॥

व्याख्या—लोकोविना जेम नगरनी मेदिनी के० पृथ्वी उजडरूप, अने जीव
विना जेम काया फोकके० अकाजरूप दीते, तेम ज्ञानरूप आत्मदया विना पर
दया, ते जेहवी नाटकीयानी माया फोकट, तेम फोकट जाणवी ॥ ४८ ॥

सर्व आचारमय प्रवचने ॥ जण्यो अनुभवयोग ॥ तेह्यी
मुनि वमे मोहने ॥ वली अरति रति शोग ॥ शुद्ध० ॥ ४९ ॥

व्याख्या—श्री प्रवचने सिद्धाते अनुभव योगके० ज्ञान योग सर्व आचारमय
जण्यो यत्त सवे सुवितेण कय इति वचनात् तेह अनुभवयोगयी मुनि, माह
ने के० कपाय मोहनीयने वमे वली अरति रति, अने शोक इत्यादिक नोक
पाय मोहनीयने वमे ते माटे ज्ञानयोगनोज दृढ आदर करवो ॥ ४९ ॥

सूत्र अक्षर परावर्तना ॥ सरस शेलडी दाखी ॥ तास र
स अनुभव चाखीए ॥ जिहा एकवे साखी ॥ शुद्ध० ॥ ५० ॥

व्याख्या—सूत्र अक्षरनी परावर्तना एटले कर्म योग, ते सरस शेलडी सरलो वे
खाड्यो तासके० तेहनो रस ते अनुभव, ते चाखीए जिहा एक आत्म साखी
वे स्थान वर्ण (१) कर्म योग अर्थ (२) आलंबन निरा लवन ए ज्ञान योग ॥ ५० ॥

आत्मराम अनुभव नजो ॥ तजो परतणी माया ॥ एह
वे सार जिनवचननो ॥ वली ए शिवठाया ॥ शुद्ध० ॥ ५१ ॥

व्याख्या—आत्माने आराम के० रमावे एवो अनुभव तेने नजोके० सेवा
परतणीके० पुजतणी माया तजो—गमो एहज जिनवचननो सार वे बनी
ससार तापनी टालणहार एवी एहज शिवतरुनी ठायावे ॥ ५१ ॥

ढाल पाचमी ॥ प्रभु चित धरीने अवधारो मुज वात ॥ एदेशी ॥
एम निश्चयनय साजलीजी ॥ वोले एक अजाण ॥ आ
ठरशु अमे ज्ञाननेजी ॥ शुकीजे पञ्चखाण ॥ सोना
गीजिन सीमधर सुणो वात ॥ ए आकणी ॥ ५२ ॥

व्याख्या—एम एहवो शुद्ध निश्चयनय साजली एक अजाण मतना अथात्मी
वोलेने के, अमे एकजा ज्ञाननेज आदरशु—अंगीकार करशु, पञ्चखाण प्रमुख व्यव

હાતો હેવી ઘણાનો ઠે: તેહને ગું કરીએ ? ॥ ૫૭ ॥ હે મોનાગી જિનશ્રી મીમંધર
જામિ ! એ ચાત નરતદ્વંત્રના લોકની સુણો-અવધારો-

કિરિયા ઝથાપી કરીજી ॥ ઠાંડી તેણે લાજ ॥ નવિ જાણે
તે ઝપજે જી ॥ કારણ વિણ નવિ કાજ ॥ સો ૭ ॥ ૫૩ ॥

બ્યાઘ્યા-કિરિયા અનુષ્ઠાનાદિક રૂપ. તેહને ઝથાપી નાચી તે ક્રુમતિએ લા
જ ઠોડી, લાજનો ધર્મે ઠાંધ્યો. તે ન જાણે જે, કારણવિના કાર્ય કેમ ઝપજે? વ્ય
વહાર વિના નિશ્ચય કેમ ધાવે? અને ધ્યાવ્યો પણ કેમ ઠરે? ॥ ૫૩ ॥

નિશ્ચયનય અવલંબતાંજી ॥ નવિ જાણે તસ મર્મ ॥ ઠોડે
જે વ્યવહારનેજી ॥ લોપે તે જિનધર્મ ॥ સો ૭ ॥ ૫૪ ॥

બ્યાઘ્યા-નિશ્ચયનયે અવલંબતાં કે ૦ નિશ્ચયનયનો પદ્ધતિએ યકાં તસ
કે ૦ તેહનો મર્મ નથી જાણતા જે, વ્યવહારને ઠોડે ઠે તે જિન ધર્મને લોપેઠે. વ્ય
વહારપણિતિવિના નિશ્ચય ધાવેજ નહિં. ઠકંચ ઝંઘનિર્યુક્તો ॥ નિશ્ચયમવલંબતા
ણિશ્ચય ઇશ્વર્ય અયાણંતા ॥ ણાસંતિ ચરણ કરણ વાહિર કરણાલસાકશ્તિ.

નિશ્ચય દૃષ્ટિ ઝદય ધરીજી ॥ પાલે જે વ્યવહાર ॥ પુણ્યવં
ત તે પામશેજી ॥ નવસમુજનો પાર ॥ સો ૭ ॥ ૫૫ ॥

બ્યાઘ્યા-નિશ્ચયનયની દૃષ્ટિ રૂદય ધરીને ઇટલે તહેતુ અમૃતનાવ અવલંબી
ને જે વ્યવહાર પાલે, તે પુણ્યવંત પ્રાણી, નવસમુજનો પાર પામશે. નિશ્ચયદૃષ્ટિ
વ્યવહારક્રિયા, તે હેતુ, નિશ્ચયનાવ પદ્ધ, તે સ્વરૂપ, નિશ્ચયધ્યાત્મા શુદ્ધ પ્રવૃત્તિ,
તે નિશ્ચય અનુવંધ જાણવો. ॥ ૫૫ ॥

તુરંગ ચઢી જેમ પામિએજી ॥ વેગે પુરનો પંથ ॥ માર્ગ તેમ
શિવનો લહેજી ॥ વ્યવહારે નિગ્રંથ ॥ સો ૭ ॥ ૫૬ ॥

બ્યાઘ્યા-તુરંગકે ૦ ધોડા ઉપર આરોહીને જેમ વેગે પુરનો પંથ પામીએ, તેમ વ્યવહારે
કરી નિગ્રંથ, શિવનો માર્ગ લહે. ઇટલે હેતુ નિશ્ચય તે વ્યવહારજ ઠહેરાણો, ॥ ૫૬ ॥
ફલસિદ્ધિકાલે સાધનની અપેક્ષા નથી, એ માટે સાધનનું અસાધન પ
ણુ ન હોય, તે દેખાહે ઠે.

મહોલ ચઢતાં જેમ નહીંજી ॥ તેહ તુરંગનું કાજ ॥ સફલ ન
હી નિશ્ચય લહેજી ॥ તેમ તનુ કિરિયા સાજ ॥ સો ૭ ॥ ૫૭ ॥

व्याख्या-महोज चढता जेम तेह बुरगनु काज नही, तेम निभय लहे थकेत
नुक्रियानो माज सफल नहीं काव्य माजिनी उद व्यवहरण नय स्याद यदि
प्राक् पदव्या मिह निहित पदाना हत हस्तावलव ॥ तदपि परम मयं विचम
त्कार मात्र पर विरहित मत पश्यतेनैष किंचित् ॥ १ ॥ ५७ ॥

निश्चय नवि पामी शकेजी ॥ पाले नवि व्यवहार ॥ पुण्यर
हित जे एहवाजी ॥ तेहनो कुण आधार ॥ सो० ॥ ५८ ॥

व्याख्या-निभयनाव पामी न शके, जे व्यवहार पाले नहीं, एहवा जे ५
स्वरहित जीव, तेहनो कोण आधार ? अर्थात् कोइ नहीं एनाव ॥ ५८ ॥

हेम परीक्षा जेम हुएजी ॥ सद्धत हुताशन ताप ॥ ज्ञानदशा
तेम परसीएजी ॥ जिहा बहु किरिया व्याप ॥ सो० ॥ ५९ ॥

व्याख्या-हेम के० सोवणेंनी परीक्षा जेम हुताशन के० अग्निनो ताप सहेंता
ज पाय, तेम ज्ञानदशा तिहा परसीए के, ज्या बहु क्रियानो व्याप होय ज्ञानने
श्रिया वेदादिसरहित असंग जूषणरूपज ठे ॥ ५९ ॥

आलवन विण जेम पडेजी ॥ पामी विपमी घाट ॥ मुग्ध पडे
जवकूपमाजी ॥ तेम विण किरिया घाट ॥ सो० ॥ ६० ॥

व्याख्या० आनवनविना जेम विपमघाट गर्तादिकनी पामी, तेनेविष मुग्ध
पडे, तेम श्रियाना घाटविना मुग्ध के० अज्ञानी नीमो जवकूपमा पडे, माटे श्रि
पात्रे ते दुष्ट नयिजजनाने आनवन-आधारनूतरे ॥ ६० ॥

चरित जणी रहु लोरुमाजी ॥ जरतादिकना जेह ॥ लोपे शुन
व्यवहारनेजी ॥ बोधि हणे निज तेह ॥ सो० ॥ ६१ ॥

व्याख्या० यणा जोकमाहे जरतादिकना चरित्र जणीने के० रुहीने एटने जगता
दिके ना क्रिया व्यवहार पाया ? केउज आरमभुदिएज केउजज्ञान पाया, ता अ
बहागनो गो परमार्य ? एव प्रमाजी, जे शुन व्यवहारने लोपे तेनिज के० पावनी
बोधिने हणे आदम जाव कहणे, पचहिगणेशि पासठा इति वचनात् ॥ ६१ ॥

बहु टल दीमे जीवनांजी ॥ व्यवहार शिवयोग ॥ रीडी
नाक पावगेजी ॥ गेटी पंथ अयोग ॥ सो० ॥ ६२ ॥

व्याख्या-बहुजन के० यणा इय जीवनां व्यवहार शिवयोग दीमे ठे, तं

करी व्यवहारक्रिया ते राजमार्ग ठे. ए पाथरो मार्ग ठांडीने जे ठींभी ताके एटले ग
ली गोचीनो रस्तो शोधवा जाय ते अयोग्य कहीए. जरत मरुदेव्यादिकनुं ध्यालं
वन नामान्य न करवुं. उक्तंच: गिहिसंयत्त महत्तो ॥ ६१ ॥

आवश्यकमांहे नापियोजी ॥ एहज अर्थ विचार ॥ फल

संगय पण जाणतांजी ॥ जाणीजे संसार ॥ सो० ॥ ६३ ॥

व्याख्या—एहज अर्थनो विचार आवश्यकमांहे नाप्योठे के जे, जरतादिक ध्यालं
वन लेइ क्रियाने उथापेठे. ते क्रिया अटपटव्य मुख्ये ठे. क्रिया करतां फल होजे के
नही होय? ए संगय केम टजे? ते उपर कहेठे. जे फल संगय जाणतां पण सं
सार जाणीए. उक्तंच श्री आचारांगे. संसयं परिजाणंतो संसारे परिज्ञाते नवति
संसयं अपरि जाणंतो संसारे अपरिज्ञाते नवति. इति कृप्यादौफलं संशयेपि यथो
पायत्वं निश्चयात् प्रवृत्तिस्तथा धर्मेऽपि इति न्यायानुसारिणः ॥ १ ॥ ६३ ॥

टाल ठवी ॥ मुनि मन सरोवर हंसलो अथवा रूपननो वंश रयणावरुं ॥ ए देशी ॥

अवर इस्यो नय सांजली ॥ एक ग्रहे व्यवहारोरे ॥ मर्म

द्विविध तस नवि लहे ॥ शुद्ध अशुद्ध विचारोरे ॥ ६४ ॥

तुजविण गति नही जंतुने ॥ तुं जगजंतुनो दीवोरे ॥ जीवी

ए तुज अवलंबने ॥ तुं साहेव चिरंजीवोरे ॥ तुज० ॥ ६५ ॥

व्याख्या—अवर के० बीजो कोइ एक मतवादी पुरुष, एहवो व्यवहार स्थाप
क नय सांजलीने एक व्यवहारनेज ग्रहे, पण तेहना द्विविध मर्म न पामे के, एक
शुद्धव्यवहार ठे अने एक अशुद्धव्यवहार ठे. ए वे जेद न प्रीठे ॥ ६४ ॥ हे
जगवंत! तमागविना जीवने गति नथी. तु जगजंतुनो दीवो ठे, तुज अवलंबने
एटले ताहरी स्यादाटवाणीने पहे जीवीए ठेए. श्लाघ्यता जीवने वचेंठे. माटे
तु साहेव, अमारे माये चिरजीवी वचें ॥ ६५ ॥

जेह न आगम वारी उं ॥ दीसे अशठ आचारोरे ॥ तेहज

बुध बहु मानिउं ॥ शुद्ध कह्यो व्यवहारोरे ॥ तुज० ॥ ६६ ॥

व्याख्या—जेह आगमके० सिद्धांतमांहे नथी वाग्यो अशठ परिणामीनो आचार
दीसेठे तेहज बुधबहुके० घणा पंक्षिते मान्यो. शुद्ध व्यवहार कह्यो. उक्तंच ॥ मग्नो
आगमणाई अहवा संविग्वबहु जणाईर्न ॥ उन्नयाणु सारिणीज्ञा मामग्गाणु सा

रिणि किरिया ॥१॥ इत्यादि तथा अस्तेण समाश्च जकचइ केणई असावऊ ॥ ए
 णिवारिय मन्नेहि जवहुमत्तम अमारिय ॥ २ ॥ तथा-वत्तण वत्त पवत्तो बहु
 सो आसेविठ महाणेण एसोउ जिय कप्पो पच मकणाम ववहारो ॥ ३ ॥ ६६ ॥

जेहमा निज मति कल्पना ॥ जेहथी नवि नव पारोरे ॥ अत्र
 परपरा बाधित ॥ तेह अशुद्ध आचारोरे ॥ तुज० ॥ ६७ ॥

व्याख्या-जेहमां निजमतिनी कल्पना अतएव जेहथी नवनो पार न पामोए
 तथा जे अत्र परपराए बाधो ते अशुद्धआचार जाणवो उक्तच ॥ जहसछे सु
 समत्त सदाइ अशुद्ध उयहि नत्ताइ ॥ एहिद्विजयसाहि तूला मसूरमा इण परिजो
 गो ॥ १ ॥ एमार्यसमजस मणे महाबुद्ध चिन्तिय लोए बहुएहिंविचारिय एए
 पमाण शुद्ध चरणण ॥ २ ॥ ६७ ॥

शिथिल विहारीए आचरया ॥ आलंबन जे कूडारे ॥ नियत
 वासादिक साधुने ॥ ते नवि जाणीए रुडारे ॥ तुज० ॥ ६८ ॥

व्याख्या-निथित विहारी पासठादिक, तेणे नियत वासादिक जे कुडा थानन
 आचरयां ते साधुने रुडां न जाणीए यत् नियावासविहार चेइय जतिअ थ
 क्तिपा जान विगई सुअपडिवइ एहिहोस चोईआ विसी ॥ १ ॥ इत्यादिक आर
 इपके एहना उत्तर सर्व तिहां ने आलंबनतो कल्पना मात्र ने उक्तच ॥ थान
 यणाए जाणा नरिठ जीरस्मयजक कामे ॥ जज पासडजोए तंत थाननगुणइ

आज न चरण ठे आकरु ॥ संहननादिक दोपेरे ॥ एम निज
 अत्रगुण उलवी ॥ कुमति कदाग्रह पोपेरे ॥ तुज० ॥ ६९ ॥

व्याख्या-आज, चरणके० चारित्र नयी संहननादिक दोपे करीने, जेमाट थानि
 अ थानि आकरं ठे ते पाचमे थारे हाये न थारे एम निजअत्रगुण उलवीने कुम
 ति, पासठादिक कदाग्रह पोपेरे पण थमे हिणार्ते अने कानोचित यन्ना अत्रगुण
 जे करे ते साधु पूज्यदोष एम कही न शके पण पोतामा साधुसत्ता थापेरे ॥ ६९ ॥

उत्तरगुणमहि दीणडा ॥ गुरु कालादिक पाखेरे ॥ मूल
 गुणे नटी दीणडा ॥ एम पचाशक जापेरे ॥ तुज० ॥ ७० ॥

व्याख्या-कालादिकनामे उत्तरगुणमाहे दीणा साधु हाय, पण मूलगुणे दो

ણા ન હોય; એમ પંચાશક શાસ્ત્ર જાપે છે. તથાહિ ગુણગણ રહિત અણ્પરવો
મૂળગૂણ વિવત્તો ॥ જોણાં ગૂણમિત્ત વિદૂણોત્તિ ચંદ્રુદો ॥ વદાદ્ધરણં-તથા ગી
તાર્યેઆજ્ઞાએ સાધુ વ્યવહાર કરતાં આજપણ ચારિત્ર અર્થમ્ હોય. વક્ત્રં ધર્મ
રત્ન પ્રકરણે ગીયત્તપાસવંતાના હુવિહં મગ મણૂસરંતસ્ત ॥ જાવ જડતં છુતં કુપ્પ
સ્તહંતં જડ ચરણં ॥ ૧ ॥ તથા ગુરુ આજ્ઞા પાલન તેહજ રત્નત્રય પ્રાપ્તે છે. ડ
ક્ત્રં: પંચાસક નામા ગ્રંથે-ગુરુપારતંત નાણં સદ્દહણં એય સંગયંચેવ ॥ ૬તો ડ વા
રિત્તેણ સાસડ સાઈણેણિદિઠં ॥ ૧ ॥ તેમાટે પાંચમે આરે કાલોચિતયત્તના ગુરુ
આજ્ઞાએ કરે તેહને ચારિત્રીયાજ સદ્દહવા. તરતમ જાવના દૃષ્ટાંતતો નૃપગોપાદિ
વ્યવહારાદિક પ્રસિદ્ધ છે. અર્થાત્ સર્વત્ર પ્રસિદ્ધજ છે. ॥ ૭૦ ॥

પરિગ્રહ ગ્રહ વશ લિંગીયા ॥ લેડ કુમતિ રજ માયેરે ॥ નિજ
ગુણ પર અવગુણ લેવે ॥ ઇંદ્રિય વૃષ્ણ ન નાયેરે ॥ તુજ ૦ ॥ ૭૧ ॥

બ્યાભ્યા-પરિગ્રહ ગ્રહવશવર્તિ જે લિંગી થાયછે, તે કુમતરૂપ રજ માયે લેડ
ને નિજકે ૦ પોતાના ગુણ અને પરકે ૦ પારકાના અવગુણની લવ કે ૦ લવારી ક
રે; પણ પોતાના ઇંદ્રિયરૂપ વૃષ્ણને નાયતા નથી. તેવારે સમ્યક્ત્વથી નૃંશ પામેછે.

નાણરહિત દિત પરિહરી ॥ નિજ દંસણ ગુણ લૂંસેરે ॥ મુનિજ
નના ગુણ સાંજલી ॥ તેહ અનારજ રૂસેરે ॥ તુજ ૦ ॥ ૭૨ ॥

બ્યાભ્યા-એમ તે પોતાનું દિત પરિહરી જ્ઞાનરહિત થકા નિજ દર્શનગુણને છ
ટે, અને મુનિજનના કે ૦ સાધુ ચારિત્રિયાના ગુણ સાંજલીને તેહ અનાર્ય રૂસેરે.
વક્ત્રં ॥ ગુણહીણોગુણરચણા યરેસુ જોકુણજુલ્લ મપ્પાણં ॥ સુયત્તવસ્તિણોદીજડ
સમ્મતં કોમજં તસ્સ ॥ ૬તિ ઉપદેગમાલા ગ્રંથનેવિપે કહ્યોછે ॥ ૭૨ ॥

અણુસમ દોષ જે પરતણો ॥ મેરુમમાન તે વોલેરે ॥ જેદમું
પાપની ગોઠડી ॥ તેદમું દિયડલું ચોલેરે ॥ તુજ ૦ ॥ ૭૩ ॥

બ્યાભ્યા-અણુસમ કે ૦ પરમાણુ માત્ર જે પરતણો કે ૦ પારકાનો દોષ હોય તેહ
પ્રતે તે અનાર્ય, હોહ બુદ્ધિ, મેરુ સમાન કરીને વોલેરે જેદમું પાપનીજ ગોઠડી જાપે
છે તેહમું હેડું ચોલેરે. તેહનીતાયે અંતર ન રાખે. અને સાધુની સાયે અંતર રાખે;

સૂત્ર વિરુદ્ધ જે આચરે ॥ આપે અવધિના ચાલારે ॥ તે અનિ
નિવિડ મિથ્યામતિ ॥ વોલે ઉપદેશમાલારે ॥ તુજ ૦ ॥ ૭૪ ॥

ધ્યાત્મા-હ્યાદિક જે દની માયા મૃપાવાદે પોતાનુ પારકુ ગણવે કરી, હુ રહો, એ
 જુનો, એમ મમલુકુદિએ કરી જે સૂત્રવિરુદ્ધ ધ્યાચરણ કરે, તથા થવધિના ચાનાકે
 સૂત્રવિરુદ્ધ ઝનમાર્ગને ચઝાવે દૃષ્ટિરાગીને જૂઠાં ઇપદેશ દેડને માયા ગાઝા ઝનમાર્ગ
 ને ધિર કરાવે, તે અતિ નિવિઢ મિષ્યામતિ કહીએ એમ ઇપદેશમાલા વોલેને યન
 જોજહ્યાપનકુણઽ મિઠાદિઘીતવંદુકોચ્ચો ॥ વઢેઈમિચ્છત પરસ્તસકજણમાણો

પામર જન પણ નવિ કહે ॥ સદસા જૂઠ સશૂકોરે ॥ જૂઠ ક
 હે મુનિવેપ જે ॥ તે પરમારથ ચૂકોરે ॥ તુજ૦ ॥ ૭૫ ॥

ધ્યાત્મા-ધર્મના અજાણ એવા અનાયે લોક પણ સહસાત્પ્રકારે જુઠુ વોને ન
 હી પામરકે૦ ગમાર લોક તે પણ હિંચામા નાસ્તિક હોય નહીં અને સાધુવેશ ધરને
 જે જૂઠુ વોલે તેહને પરમાર્થ મુગો જાણવો તેતો અણબોચોજ નજો ॥ ૭૫ ॥

નિર્દય કદય ઠ કાયમા ॥ જે મુનિવેપે પ્રવર્તે ॥ ગૃહ યતિ
 ધર્મથી ઘાહેરા ॥ તે નિર્ધન ગતિ વર્તે ॥ તુજ૦ ॥ ૭૬ ॥

ધ્યાત્મા-જે ઝઠાપમાદે નિર્દય કદય થકા મુનિવેપે કરી પ્રવર્તે, તે ગૃહી
 કે૦ ગૃહસ્થના અને યતિના ધર્મથી ઘાહેરા ઠે યતિધર્મે પિરાપતા નથી અને
 હસ્ય જે માટે ધુરથી વેપ લીંગો લ્યહાથી માત્રી સાધુધર્મ પામ્યાજ નથી, તા તે
 નિર્ધર્મ ક્ષત્રાંથી રિગપે? અને વેપ લેડ માગી રાણે, તે માટે ગૃહસ્થમાં પણ
 નહીં ણટના માટે નિરુદ્ધ હ્યયે શ્રાદ્ધધર્મ અપ્રતિપત્તથી નથી, તે વની નિર્ધન
 મનિય અને જીયારીના ટાનામાદે ગણાય ॥ ૭૬ ॥

માયુજગતિ જિનપૂજના ॥ ટાનાટિક શુજ કર્મરે ॥ આયક નિ
 ન કહ્યો અતિ જલો ॥ નહિ મુનિવેપ અધર્મરે ॥ તુજ૦ ॥ ૭૭ ॥

ધ્યાત્મા-માયુની જતિ, શ્રીજિનરમ્ની પૂજા, ણ ટાનાટિક ચાર શુન ધર્મ રૂઢ
 યાદિ શદ્ધથી ગીન તપ જાવના લેણ તેણે શુનર્મમાં આયક જન, અતિ નના
 હ્યો, પણ મુનિવેપે, અધર્મમાં જના કહ્યા નહીં યત અસ્થિત ચડ્યાણ શુન
 હ યાગડ દદાગો ॥ સુન્માવડ ય તર ન માટુમેણ ચુચ યમ્માતિ ॥ ૭૭ ॥

કેવલ લિંગચારીનાણો ॥ જે વ્યવહાર અશુકારે ॥ આદરી
 નવિ મર્યા ॥ જાણી ધર્મ વિરુદ્ધરે ॥ તુજ૦ ॥ ૭૮ ॥

ધ્યાત્મા-તદ્ગો જે કેવલ જ્ઞાનાત્મિકગુણિના નિગચારીનો જે આગ ત દદ

अव्यवहार जाणपणानो होय तोए न प्रमाणीए; अने सर्वथा आदरीए नहीं, तेने धर्म विरुद्ध जाणिए ए ढालनो परमार्य निश्चय योग व्यवहार ते शुद्ध निश्चय प्रतिकूल ते अशुद्ध एवो विवेक राखवो. एम उपदेशमालामां कस्य ठे ते ५ हा कस्य ॥ ७७ ॥ हवे त्रीजो संवेगपट्टीनो मार्ग देखाववा आगल ढाल कहं ठे.

ढाल मातमी आगे पूरव वार नवाणु ए देशी ॥

जे मुनिवेष शके नवि ठंणी ॥ चरण करण गुणद्वीणाजी ॥ ते पण मारग मांहे दारव्या ॥ मुनिगुण पट्टे लीणाजी ॥ मृपावाद नवकारण जाणी ॥ मारग शुद्ध परूपेजी ॥ वंदे नवि वंदावे मुनिने ॥ आप यइ निज रूपेजी ॥ ७८ ॥

आख्या-जे चरण करण गुणे हीणा थऽ लज्जादिके मुनिवेष नयी ठांमीशकता, यत जऽतारति धारीत मूल गुण तरत उत्तर गुणंच ॥ मुनुण नोति नूनि सुताव ग ववरत्तरांगं. इत्यादिक उपदेशमालायां ग्रंथोपदेशिति क्रम न साचवे तेपण मारगमाहे देखाववाठे. पण जो मुनीगुणपट्टे लीणा होय, शुद्ध आचार नाखे. मृपावाद ते नवके० संसारनुं कारण जाणीने शुद्धमारग प्ररूपे. मुनिने पोते जा व वंदे; पण आप निजरूप थऽने वांढवा न दे. अत्र गाथा-संवेग परिक्रियाणं लक्षणमेयं समासतं जणियं कसन्न चरणकरणा विजेण कम्मं विसोहंती ॥ १ ॥ शुद्धं सुमादुधम्मं कहेइ निंदेइ निययमाचारं सुतवस्ति आपणपुरतं हवइ अमवो पगयणितं ॥ २ ॥ वंदेइ नवंदावइ कियकम्मंकुणइ कारवणेह अत्तछा नवि दि र्कइ देइ सुसादुण वोहेत ॥ ३ ॥ ऊमन्ना अत्तछा परमप्पाणं चहणइ दिक्कंतां तबुहइ दुगईए आइ अयरं बुहइ सयंच ॥ ४ ॥ उपदेशमालायामिति. गोथी. ॥ जइ विणलक्के कावत्तम्मं जिणजामियं अणुछाणं तो मम्मं नासिक्का जह जणीयं खीए रागेदि ॥ १ ॥ ऊमन्ना विविहारे कम्मं सोहेइ सुजहवोहीअ ॥ चरणं कर ण विसुद्धं वववहं तो पस्वता ॥ २ ॥ शुद्धं सुमादु धम्मं कहमाणो ववइतइ पस्के अप्पाणं इअरो पुण गिहइ यम्माउ बुक्कंति ॥ ३ ॥ इति गवाचारे ॥ ७८ ॥

मुनि गुण राने पूरा शूरा ॥ जे जे जयणा पालेजी ॥ ते तेह
थी शुच जाव लहीने ॥ कर्म आपणां टालेजी ॥ आप
दीनता जे मुनि जाये ॥ मान सांकडे लोकेजी ॥ ए छुर्बर
व्रत एहनुं दारव्युं ॥ जे नवि फूले फोकेजी ॥ ७९ ॥

तु-तो प्रियोगे जिन पूजता पण शिव कारणके० मोक्ष हेतुवे ए यातमां जन
के० हे लोको ! मत चुनो ॥ ६५ ॥

विषयारंजतणो ज्या त्याग ॥ तेहथी लहिए नवजलताग ॥

जिनपूजामा शुभ जावथी ॥ विषयारंजतणो नय नथी ॥ ६७ ॥

ध्याम्मा-जेद करणीमा विषयारंजनो त्याग होय, तेहथी नवजलनो ताग जेहे
जिनपूजा माहे जीनराग गुण प्रणिधानरूप शुभजावथी विषयारंजनो नय नथी
ने माटे जिनपूजादिक सदांरंज कहीए एमां असदांरंजनितृप्ति मोहोटां गुणजे

मामाधिक प्रमुखे शुभ जाव ॥ यद्यपि लहिए नवजल नाय ॥

नांपण जिनपूजाए मार ॥ जिननो विनय कह्यो उपचार ॥ ६८ ॥

ध्याम्मा-यद्यपि आरंभने सामाधिक प्रमुखादिक अनुष्ठाने आरंजनितृप्ति
प शुभताय उदतो हाय, तापण जिनपूजाए जिननो उपचार दीर्घ लांण
पार विनय पामे एम तो फह्यो ते ते जिना केम होय? विनय ते अतरंग तपने गु
हा धर्मे दान देय पूजादिक सामाधिक प्रमुखे तेजी नाखवाने अतरे तां
पयोविन सागरतांन आका प्रमाण होय ॥ ६८ ॥

आरंजादिक शक्रा वरी ॥ जो जिनराज भक्ति परहरी ॥ दान

मान वदन आदेश ॥ तां तुज मवलो पड्यो कलेश ॥ ६९ ॥

ध्याम्मा-आरंजादिकनी शक्रा रीने जो जिनराजनी भक्ति पूजादिक परहरी
ना तुजने दान, मान, वदन, आदेश सर्व क्लेश पड्यो ते, त्या पण राधुमायादिक
विगमना अरंजनीय व विगमाम प्रमाण करता तो पूजामाहे निहंराजने ॥ ६९ ॥

न्यरूपथी दीमे मावद्य ॥ अनुवये पूजा निर्भय ॥ जे कारण

निनगुण उदु मान ॥ जे अयमरे वरते शुभ ध्यान ॥ ७० ॥

ध्याम्मा-मरूपथी पुण्यादि जीगने करी मावद्य दीमे ते, पण अनुवय ने
संगेन नवगुणि, तेंणे पूजा क्रिया निर्भयते जेदसांगे ते पूजा अयमरी श्रीवि
नगुण बहुमानथी शुभध्यान रंतरे मजीनारनीने असदांरंजनितृप्ति अर्पित
विन नये चित्तवृत्ति ॥ ७० ॥

जिनर पूजा देवी करी ॥ नविषण नाय नवजल तरी ॥ ७१ ॥

कायना गृहक हो वली ॥ एह जाव जाणे केवली ॥ ७१ ॥

सवासो गाथानुं स्तवन.

ब्याख्या-ए श्रीजिनवरदेवनी पूजा, अर्चा, सेवना देखी करी बीजा ध्यानादि के नावे. नञ्प्राणी नवलज तरीने ठ काय. रद्दक कहीए. एहवो नाव सम्यक्दृष्टि ने पूजामांहे वेंते ठे; ते केवली जाऐवे. अतएव कायवचन मनोयोग प्रधानपणे समंततज्ञा, सर्वमंगला, सर्वसिद्धिफला-ए त्रिविध पूजा होय. तेहमां चरण ज परमश्रावकने कहीए ठैए. ॥ ९१ ॥

जल तरतां जल ऊपर यथा ॥ मुनिने दया न होए वृथा ॥ पुष्पा दिक ऊपर तिम जाण ॥ पुष्पादिक पूजाने ठाण ॥ ९२ ॥

ब्याख्या-यतिने कारणे जल तरतां जल जीवउपर दया परिणाम जेम फोक नथी; तेम पुष्पादिक पूजाने ठामे श्रावकने पुष्पादि जीव उपर दयाना परिणाम नो अनुबंध नाजतो नथी एम जाणीए ॥ ९२ ॥

तो मुनिने नहिं किम पूजना ॥ एम तुं शुं चिंते शुज मना ॥ रोगीने औपध सम एह ॥ निरोगी ठे मुनिवर देह ॥ ९३ ॥

ब्याख्या-जो निरवद्य जिनपूजा कही तो यति केम न करे? एम तुं शुजमना सुधनावयको शुं चिंतवे ठे? जेह माटे ए जिनपूजा, रोगीने औपध समान ठे. गृही तो मलीनारंज रोगवंत ठे, ते उपशमाववानुं एमुख्य औपध ठे. अने मु निवर तो सर्व सावद्यनिवृत्त ठे; ते रोगरहित, रोगनु औपध केम करे? ॥ ९३ ॥

ढाल नवमी ॥ प्रथम गोवालातणे नवेजी ॥ ए देशी ॥ नावस्तव मुनिने नलोजी ॥ वेठ जेदे गृही धार ॥ त्री जे अध्ययने कह्योजी ॥ महा निसीय मजार ॥ शुणो जिन तुऊ विण कवण आधार ॥ ए आंकणी ॥ ९४ ॥

ब्याख्या-मुनि-साधुजनने नावस्तवनादिक करवोते नलो ठे. नाव चरण म ग विहा रणय दव वणंतु जिण पृथ्या पटमा जईणं डएह विगिहाण पढमजि य पासव्वा ॥ १ ॥ एवं श्रीमहानिशीयसूत्रमध्ये त्रीजे अध्ययने कहु ठे. सांजने हे; जिन श्रीसीमंधर देव, तारा विना कोण आधार? ॥ ९४ ॥

वली तिहां फल दापियुंजी ॥ डव्यस्तवनुरे सार ॥ स्वर्ग वार मुं गेहिनेजी ॥ एम दानादिक चार ॥ शुणो ॥ ९५ ॥

ब्याख्या-वली तिहां महा निशीयमांहे डव्यस्तवनुं फल गेहिने के गृहस्थने व

મુ મર્ગે દાગ્યુ એમ દાનાદિક ચારણુ પણ તેહજ ફજ કહ્યુ - તેમાટે ક્યસ્તવ અણુ
વ્રતાદિક તુલજ ગૃહસ્થર્મ જાણજો કાકણ જિણાયતણેહિ મનિય સયન મેરજા
૧૬ ॥ દાણાઠ ચડકણ વિસુદ્ધ વિગઢિલ્લ અસુયણપરડંગાયમા ક્યાદિ વચનાત્ ॥ ૧૫ ॥

ગદે અંગે ડોંપદીજી ॥ જિનપ્રતિમા પૂજેય ॥ મૂરિયાજ

પરે જાવથીજી ॥ એમ જિનવીર કહેય ॥ ગુણો ૦ ॥ ૧૬ ॥

બ્યાખ્યા-ત્રેકે અગેશ્રી ક્રાતાધર્મ કથાએ અવદાત પ્રસિદ્ધ છે, જે ડોંપદીએ શ્રી
જિનપ્રતિમા સ્વયંન દેવતાની પરે જાવથી પૂજી, એમ શ્રીવીરપરમેશ્વર કહેવે, કા
ચક્ષો જે ડોંપદો આરિકા નથી તે ઉપર કહે છે ॥ ૧૬ ॥

નારદ આચ્યે નચિ અડજી ॥ ઝની તેહ સુજાણ ॥ તે કારણ

તે આરિકાજી ॥ જાપે આલ અજાણ ॥ ગુણો ૦ ॥ ૧૭ ॥

બ્યાખ્યા-નારદ આચ્યા તેરને અસયતિ જાણીને ઝની ન થડ એહ દૃઢ ધર્મ
પણાને પૂણે ડોંપદી શુદ્ધ આરિકા છે. એ કારણ માટે તે આરિકાજા જાણી
અજાણ તે તે આજા જાણે છે જે ડોંપદી આરિકા નથી ॥ ૧૭ ॥

જિનપ્રતિમા આગલ કહ્યોજી ॥ શકસ્તવ તેણે નાર ॥ જાણે કુ

ળ વિળ આરિકાજી ॥ એહ વિચર ઝદય વિચાર ॥ ગુણો ૦ ॥ ૧૮ ॥

બ્યાખ્યા-ત્રેકે તે નારી ડોંપદીજી જિનપ્રતિમાની આગલ શકસ્તવ ક૦ નમાનુ
ળ નારભરના કહ્યો, તો દર્શ આરિકારિના એહ જિનપ્રતિમા પૂજવાની વિરિ
રોળ નાણ? માટે ઝદયમા ચિચારી જુઠે કે જો એ મિચ્યાદૃષ્ટિ હાય તો નાણ
નિક પ્રતિમા આગલે દનરત રંગે પુત્રાન્નિની યાચના કરે ॥ ૧૮ ॥

પૂજે જિનપ્રતિમાપ્રતેજી ॥ મૂરિયાજ સુરરાય ॥ યાચી પુન્ન

ક રત્નનાતી ॥ લેહ રમેવ્યવમાય ॥ ગુણો ૦ ॥ ૧૯ ॥

બ્યાખ્યા-સુર્યાન સુરગત, જિનપ્રતિમાને રત્નના પુન્નર ધર્મગામ્ભર્ય છે તે
યાચી, ધર્મ વ્યવમાય યદીને પૂજે ॥ ૧૯ ॥

રામપમેળીમૂરમાજી ॥ મોહોટો એહ પ્રવચ ॥ એહ વચન

અજાણનાતી ॥ કરે કરમનો ચર ॥ ગુણો ૦ ॥ ૨૦ ॥

બ્યાખ્યા-રામપમેળીમૂરમાટે એ મોહોટા પ્રવચ કહ્યો છે એહ રામ
નથી નાનતા તે દેવતાને તે નો ધર્મિયા કરીને ચીત્તનાં કર્મ યોગ છે

पंचहिं गाणेहिं जीवा दुव्वहवोहियत्ताए कम्मंपकरंती इति. अरहंताणं आमाय
णाए १ अरहंत पसुत्तस्स धम्मस्स आसायणाए २ केवलीणं आसायणाए ३
चाववसुत्त समण संघस्स आसायणाए ४ विविक्खवंजचेराणं देवाणं आसायणाए

विजय देव वक्तव्यताजी ॥ जीवाजिगमेरे एम ॥ जो धिति

ठे ए सूरतणीजी ॥ तो जिनगुण थुति केम ॥ शुणो ० ॥ १०१ ॥

व्याख्या—श्रीजीवाजिगमसूत्रमध्ये विजयदेवनी वक्तव्यता पण ए रीतीएज
ठे. जो कहेणो के ए देवतानी स्थिति ठे तो वारशाखा प्रमुख पूजे तेम जिन प्र
तिमा पूजी जोइए. तो इहां, जिनगुणनी स्तुति केम करे ठे? ॥ १०१ ॥

सिद्धारथराये कर्याजी ॥ याग अनेक प्रकार ॥ कल्पसूत्रे

एम जापियुंजी ॥ ते जिनपूजा सार ॥ शुणो ० ॥ १०२ ॥

व्याख्या—श्रीकल्पसूत्रमध्ये जाएअ जाएअ दाएअ ए अधिकारे श्रीसिद्धार्थरा
जाए अनेक याग कराव्या एवुं कल्यु ठे, तिहां यागशब्दे जिनपूजा कहीए. श्री
कल्पसूत्रमांहे एम जाणुं ठे तेमाटे श्रीजिनपूजा, तेहज सारठे अने आत्माने उच्च
म गति तथा उत्तम मतिनी आपनार ठे. ॥ १०२ ॥

श्रमणोपासक ते कहाजी ॥ पहेला अंगमजार ॥ याग अ

नेरा नवि करेजी ॥ ते जाणो निरधार ॥ शुणो ० ॥ १०३ ॥

व्याख्या—जे माटे श्रीआचारांगसूत्रे द्वितीय श्रुतस्कंधमध्ये श्रीमहावीर देवनां मा
तपिता श्रीपार्श्वनाथतीर्थना शुद्धश्रावक कहा ठे; ते अनेरा पशुयागादिक न करे.
तेमाटे यज देवपूजा संगति करण दानेणु ए धातु अर्थे वलि याग ते पूजा नगवत
नी ते निरधार के० निश्चये अर्थे विचारणाए नविकजीवने जाणवी. ॥ १०३ ॥

एम अनेक सूत्रे जण्युंजी ॥ जिनपूजा गृहिकृत्य ॥ जे नवि

माने ते सहीजी ॥ करशे बहु जव नृत्य ॥ शुणो ० ॥ १०४ ॥

व्याख्या—एम ए कारणे अनेक सूत्रमांहे श्रीजिनपूजा ते श्रावकनुं कृत्यके०
करणी जण्युं के० कल्यु ठे. जे नही माने ते बहु जवचक्रवालमध्ये नाटक करजे.
तेमाटे नविक जीव, जवनीरू होय तेणे श्री जिनपूजा प्रमाण करवी ॥ १०४ ॥
ढाल दशमी ॥ जंसुर संघा सासुर संघा अथवा एणे पुर कंवज कोड न लेसी ए रेजी ॥

अवर कहे पूजादिक ठामे ॥ पुण्यवध ठे शुच परिणामे ॥ धर्म इ
हां नवि कोइ दीसे ॥ जेम व्रत परिणामे मन हीसे ॥ १०५ ॥

व्याख्या-बली अपरमति कोइक एम कहे ठे के पूजादिकने ठामे शुच परिणामे पुण्यनो वय ठे; पण इहा धर्म कोइ दीसतो नथी जेम व्रत परिणामे धर्म कहे तो चित्त हीसे ठे, तेम पुण्यादिक आरज नथी पूजा धर्म कहेता चित्त हीसतु नथी निश्चयधर्म न तेणे जाण्यो ॥ जे सैलेशी अत वखाण्यो ॥ धर्म

अधर्मतणो क्यकारी ॥ शिवसुख ठे जे नवजल तारी ॥ १०६ ॥

व्याख्या-एम कहेठे ते मतीए निश्चय धर्म जाण्यो नथी निश्चय धर्म जे सैलेसी अत के० चठवमा गुणगणाने ठेहेने वखाण्यो ठे ते धर्म केवो ठे? अधर्मनो क्यकारी अथवा बीजो अर्थ एम ठे जे धर्म अधर्म ए बनेनो क्य करनारो ठे, अ ने नवजल तारीने शिवसुख के० मोक्षसुख आपे एवो ठे उक्तच धर्म तप्यो-तोउचय खठ हेक सैलेसी चरम समय जावित्ति-निश्चय धर्म जाण्यो होयता तेहने विरहे पचमे ठेठे गुणगणे सरखोज कहेठे पण पक्षपात न करे ॥ १०६ ॥

तस साधन तु जे जे देखे ॥ निज निज गुणगणाने लेखे ॥ तेह

धरम व्यवहारे जाणो ॥ कारज कारण एक प्रमाणो ॥ १०७ ॥

व्याख्या-ते शैलीसी चरमसमय जावो निश्चयधर्म तु परंपराए साधन जेहनु निज निज के० पोतपोताने गुणगणे देखे ठे तेहने व्यवहारे जाण तडुजा पचनि वर्पति पर्जन्य इति वचनात्-कार्य कारण एक करी प्रमाण जे वस्तु स्पर्शी उपचार पण प्रमाणठे तेहनो निषेध तो पूजामाहे न सजवे, तो केम कहेवु? जे पूजा माहे पुण्य होय पण धर्म न होय एम ए विचारी जोजे ॥ १०७ ॥

एवंचूततणो मत जाण्यो ॥ शुद्ध डव्य नय एम बलि दास्यो ॥

निजस्वभावपरणति तेधर्म ॥ जे विज्ञाव ते जावज कर्म ॥ १०८ ॥

व्याख्या-एवंचूतनयनी अपेक्षाए जाण्यो शुद्ध डव्यनये बली एम देखाडयोठे जेटना निज स्वभावनो आविर्भाव ते धर्म, अने जेटलो विज्ञावनो विज्ञात तेजावकर्म जाणवा

धर्म शुद्ध उपयोग स्वभाव ॥ पुण्य पाप शुच अशुच विज्ञावे ॥

धर्म हेतु व्यवहारज धर्म ॥ निज स्वभाव परणतिनो मर्म ॥ १०९ ॥

व्याख्या-अहीयां शुद्ध डव्यनयते शुद्धाशुद्धप्रकृति व्यवहाररूप लेवी अथवा

નૈગમ અતિશુદ્ધ ઇચ્છાર્થિક પ્રકૃતિસંગ્રહ નય છે, તે તો સર્વ આત્માને ધર્મસ્વરૂપ માને છે. પૂજા ઇચ્છાજનિત ધર્મ કહેતો નથી; એ નયાંતર વાઢીએ વિચારવું. ક્રુદ્ધ સૂત્રનયનેમતે યાવત્કાલ શુદ્ધ ઉપયોગ સ્વચાવ, તાવત્કાલ ધર્મ. યાવત્કાલ શુ નાશુન વિનાવ પરિણામ, તાવત્કાલ પુણ્યપાપ. તે નય અનુસરી જિનપૂજાદિક ધર્મ હેતુ જાણી વ્યવહારે ધર્મ કહીએ. જેહમાંહે યોગ્યતાપાદિક નિજસ્વચાવ પરિણામ આવે છે. તેમાટે કારણ કાર્યોપચારે કરીએ. ॥ ૧૦૯ ॥

શુનયોગે ઇચ્છાશ્રવ થાય ॥ નિજ પરિણામ ન ધર્મ હણાય ॥ યાવ ત્ ચોગ ક્રિયા નહીં થંચી ॥ તાવત્ જીવે યોગારંચી ॥ ૧૧૦ ॥

બ્યાख्या-શ્રીજિનદેવની પૂજાઠિકમાંહે યદ્યપિ શુનયોગે ઇચ્છાશ્રવ થાય છે તો પણ નિજકે પોતાના પરિણામે ધર્મ હણાય નહી. યાવત્ કે પ જ્યાંલગે યોગ ક્રિયા થંચી નથી, તાવત્ કે પ જ્યાં લગે જીવ, યોગારંચી કહ્યો છે. જિહાં લગી એ જયી વિજયી તિહાં લગે તે જણી અંતક્રિયા નિપેધી છે. ॥ ૧૧૦ ॥

મલિનારંચ કરેજે કિરિયા ॥ અસદારંચ તજીને તરિયા ॥ વિપય કપાયાદિકને ત્યાગે ॥ ધર્મ મતિ રહિ એ શુન માગે ॥ ૧૧૧ ॥

બ્યાख्या-શ્રાવકતો મલિનારંચી છે. જેજે દાન દેવપૂજાદિક ધર્મક્રિયા કરે છે તે અસદારંચ ઠાંમીને સંસાર સમુદ્રને તરે છે. તે નાવ તો પૂજામાંહે અવિહ્વલ છે. વિપય કપાયાદિક પ્રમુખનો ત્યાગ થાય તેરીતે ધર્મ બુદ્ધિએ શુન માર્ગમાંહે રહીએ. એ ઉપદેશ છે તે જાણવો. ॥ ૧૧૧ ॥

સ્વર્ગહેતુ જો પુણ્ય કહીજે ॥ તો સરાગ સંયમ પણ લીજે ॥ વહુ રાગે જે જિનવર પૂજે ॥ તસ મુનિની પરે પાતક ધૂજે ॥ ૧૧૨ ॥

બ્યાख्या-સ્વર્ગનું કારણ, તેમાટે જો ઇચ્છસ્તવ પુણ્ય કહીએ તો સરાગ સંયમ પણ કેમ લેણ? તે પણ સ્વર્ગનું કારણ છે. વહુરાગે કે પ ઘણીએ નક્કિએ કરીને શ્રીજિનવરને જે પૂજે તેહનાં પાતક મુનિકે સરાગ સંયમ-તેહનીપેરે ધૂજેકે પકંપે.

નાવસ્તવ એહથી પામીજે ॥ ઇચ્છસ્તવ એ તેણે કહીજે ॥ ઇચ્છશ વ્દ છે કારણ વાચી ॥ નમે મ નુલો કર્મ નિકાચી ॥ ૧૧૩ ॥

બ્યાख्या-કોઈ કહેશે કે, ઇચ્છસ્તવ કહેતાં અપ્રાધાનસ્તવ થાય. તે શંકા ટાલે છે. એહ પૂજાદિકથી નાવસ્તવ કે પ ચારિત્ર પામે. તે કારણે ઇચ્છસ્તવ કે પ ઇચ્છ શબ્દ

अहीचां कारण वाचींठे, अग्रधान वाचींनथी भाटे कर्मनिकाची तेंजुजो जमीश मां
 'दाज अंगीयारमी ॥ दान वलट धरी दीजीए ॥ ए देशी ॥
 कुमति' एम सकल दूरे करी ॥ धारीए धर्मनी रीतरे ॥
 दारीए नवि प्रभु वल थकी ॥ पामीए जगत्मां जीतरे ॥
 स्वामि सीमधर तु जयो ॥ ए आरुणी ॥ ११४ ॥

व्याख्या-एम सर्वे कुमति दूर करी व्यवहारतत्त्व श्रद्धानेज शुद्धात्मनावनाहप
 धर्मनी रीतिए धरीए अने प्रभुना नामना वज थकी दारीए नही वली जगत्मा
 हे जीत पामीए 'हे श्रीमधरस्वामि' तमेजयवता वत्तो इत्यर्थ ॥ ११४ ॥

जाव जाणे सकल जतुना ॥ जव थकी दासने राखरे ॥ बोलिया
 बोल जे ते घणु ॥ सफल जो ठे तुज साखरे ॥ स्वामि० ॥ ११५ ॥
 व्याख्या-सकलके० सर्व प्राणीमात्रना जाव जे स्वरूप ते जाणे-देखेठे, तेभाटे हे
 स्वामि, जवके० ससारना जव थकी दास के० सेकने राख जे बोज बोव्याठे ते स
 फलपणे तो गणु, जो हे जगत्रयना नायक तारी साखे करी कहु तु तो ॥ ११५ ॥

एक ठे राग तुज उपरे ॥ तेह मुज शिवतरु कंदरे ॥ नवि गणु तु
 ज परे अवरने ॥ जो मिले सुर नर वृंदरे ॥ स्वामि० ॥ ११६ ॥
 व्याख्या-एक राग मुजने तुज उपरे ठे, तेह मुजने मोहनोज कद ठे तुनने
 मेजीने थपर कोड देवने ध्याववानी माहरी मनसा नथी जो देवताना थने मनु
 प्यना वृंद के० समूह मळे तोपण तेने ध्यावु नही ॥ ११६ ॥

तुज विना मे बहु ड ख लह्या ॥ तुज मिल्ये ते केम होयरे ॥ मेह
 विण मोर माचे नही ॥ मेह देखी माचे सोयरे ॥ स्वामि० ॥ ११७ ॥
 व्याख्या-हे प्रभु, मे ताह्रा ध्यानविना बहु के० घणाज ड ख लह्या, हवे तु
 जने मझे माह्रा सर्व ड ख क्य पास्या मेघना आगमविना जेम मार महाने
 नही, मेह देखीने मोर नाचकजा माझे, तेम तुज दर्शने करी पाप नाग ॥ ११७ ॥

मनथकी मिलन मे तुज कियो ॥ चरण तुज जेटवा साइरे ॥ कीजिए
 जनन जिन ए विना ॥ अवर न वात्रिए काइरे ॥ स्वामि० ॥ ११८ ॥
 तुज वचन राग सुख आगले ॥ नवि गणु सुरनर शर्मरे ॥ कोडि

सवासो गायानुं स्तवन.

जो कपट कोइ दाखवे ॥ नवि तजु तोए तुज धर्मरे ॥ स्वामिण ॥ १२१ ॥
तुं मुज ऊदयगिरिमां वसे ॥ सिंद् जो परम निरीहरे ॥ स्वामिण ॥ १२२ ॥ को
ना जुघथी ॥ तो कशी प्रभु मुज बीहरे ॥ स्वामिण ॥ १२३ ॥ कीजीए सार
डि ठे दास प्रभु ताहरे ॥ माहरे देव तुं एकरे ॥ स्वामिण ॥ १२४ ॥ नक्ति
सेवकतणी ॥ ए तुज उचित विवेकरे ॥ स्वामिण ॥ १२५ ॥ दासनां नवडख
नावे इस्युं नाखीए ॥ राखीए एह मनमांहीरे ॥ स्वामिण ॥ १२६ ॥ बाल जेम तात
वारिए ॥ तारिए सो ग्रही बांहीरे ॥ स्वामिण ॥ १२७ ॥ मुज होजो चित्त शुन
आगल कहे ॥ विनवुं हुं तेम तूजरे ॥ उचित जाणो तेम आचरुं ॥
नवि रह्यो तुज किर्युं गुजरे ॥ स्वामिण ॥ १२८ ॥ मुज होजो चित्त शुन
नावयी ॥ नव नव ताहरी सेवरे ॥ याचिए कोडियतने करी ॥ एह
तुज आगले देवरे ॥ स्वामिण ॥ १२९ ॥ कलश ॥ हरिगीत ठंड ॥
इम सकलसुखकर डुरितनयहर ॥ विमल लक्षण गुणधरो ॥
प्रभु अजर अमरनरिदवंदित ॥ विनव्यो सीमंधरो ॥ निज नादत
जित मेघगर्जित ॥ धैर्यनिर्जित मंदरो ॥ श्रीनयविजय बुधचरण
सेवक ॥ जशविजय बुध जय करो ॥ १३० ॥ ॥ ॥ ॥

इति श्रीमन्महोपाध्याय गणेश श्रीयशविजयरुतश्री ली
मंथरजिन स्तवनं बालावबोधसहित संपूर्ण. शुनं नवतु

॥ श्रीपरमात्मनेनम ॥

॥ अथ श्रीशोचनमुनिकृत चतुर्विंशति जिनस्तुति
वालावबोधसहित प्रारज ॥

धनपाल पक्षितनो शोचन नामे जे बंधु, तेणे रचेल्या प्रत्येक जिनना चार वा
एवा बोवीस जिननी स्तुतिना वहु श्लोक मूल तथा तेनी व्याख्यासहित तेमा
थम युगादि जिननी स्तुती शार्दूलविक्रीडितवृत्त करीने कहेवे

जब्जानोजविबोधनैकतरणे, विस्तारि कर्मावली ॥ रंजा सामज नाजि
नंदन महा, नष्टापदा नासुरै ॥ जकर्यावदितपाटपद्म विडुपा, मपा
दय प्रोथिता ॥ रंजा साम जनाजिननंदन महा नष्टापदा नासुरै ॥ १ ॥

व्याख्या- हे नानिनंदन के० हेनानिराजाना पुत्र ! तु विडुपा के० पक्षिताने
महान के० उत्साहने, सपादयके० सपादन कर-तु केवोडे' तो के नयके० नय
प्राणी, तेज जाणे अजान के० कमज तेजना विबोधने के० प्रतिबोध करवा माटे
एक के० अद्वितीय एगो तरणे के० सूर्य एवा हे नब्जानोजविबोधनैकतरणे
एदले सूर्य जेम पोताना किरणसमुदाये करीने अयकारनो नाश करीने कमना
समुदायने प्रफुलित करेवे, तैम जगवान तीर्थकर पण, मिथ्यात्वादिक अज्ञानस
मुदायनो नाश करीने पोताना वचनसमुदाये करीने नब्जजतूउने माटे बोध को
वे इहा एवी शका थाय ठे क, ते जगवान जो नब्जप्राणिउने बोध करेवे, अत
अनब्जाने बोध करता नथी, तो तेने अनब्जप्राणिउने बोध करवा माटे अ
सामर्थ्यपणु प्राप्त थायठे एनी उत्तर कहेवे के, ते जगवतने अतसामर्थ्यपणु नथी
कारण, सर्व जगने प्रकाश करनारा एवा जे सूर्यना किरण, ते जाके शुश्रूष
दीर्घना समुदायनेविषे प्रकाश करनारा थया नही, तथापि ते सर्व जगवतिप नि
दानु अधिष्ठान थता नथी, एवी सर्व जगने प्रेम उत्पन्न करनारी पण जगवतनी वा
णी, निषिद्धकर्मशृङ्खलाए प्रतिबद्ध थएला एवा केटलाएक अनब्जपुरुषने वा
ध करवामाटे समर्थ थडनही, तथापि ते तेनु अतसमर्थपणु समजबु नही, पण
जे पुरुषने ते वाणी गमती नथी तेनुज ते अजाग्य समजबु जोइए कारण, जननी
वृष्टि करनारो मेघ, कखर दैत्रनेविषे तृण उत्पन्न करवा माटे जो के अतसमर्थने,

तथापि ते लोकोमये निंद्यपणु पामतो नथी. तेम नगवान पण अत्तामर्थवान
यता नथी. तेमज आठ कर्मकरी विस्तारयुक्त जे ज्ञानावरणादि जेदे करीने जि
न एवी कर्मनी आवलि के० पंक्ति तेज रंजा के० कदली, तेना मर्दनविषे कारण
एवो सामज के० गज, एवा हे विस्तारिकर्मावलीरंजासामज ! तेमज जेनाथी
मोटी पण आतिउ नष्ट थड्ठे एवा हे महानष्टापत् ! तेमज आनासुरै के० कां
ति समुदाये आसपास देदीप्यमान एवा असुरै के० असुरनाम देवविशेषोए न
क्या के० नक्तिए जेना चरणकमल बंदन कखाठे एवा हे बंदितपादपद्म ! ते
मज प्रोद्यित के० अत्यंत तज्या ठे आरंज के० सावद्य व्यापार जेणे, एवा हे प्रो
जितारंज ! तेमज आम के० रोग, तेणे जे सहित ते साम, तेणे रहित माटे
हे अत्ताम के० हे रोगरहित ! तेमज जनने आनंद उत्पन्न करनारा हे जनानि
नंदन ! अने अष्टापद के० सुवर्ण तेना सरखी आजा के० कांती जेनीठे एवा हे
अष्टापदान ! तुं पंढितोने माटे उत्साह उत्पन्न कर. एवो नावार्थी ॥ १ ॥

ते वः पांतु जिनोत्तमाः कृतरुजो नाचिद्विपु र्यन्मनो ॥ दारा विश्वमरोचि
ताः सुमनसो मंदारवा राजिताः ॥ यत्पादौ च सुरोजिताः सुरजयांचक्रुः
पतंत्यो वरा ॥ दाराविश्वमरोचिताः सुमनसो मंदारवाराजिताः ॥ २ ॥

व्याख्या—कृतरुजः के० जेमना रोग क्लीणथयाठे अथवा जेमनाथी रोग नष्ट थयाठे
एवाते जिनोत्तमाः के० सामान्य केवली जिनमध्ये उत्तम एवा जे तीर्थकर, ते वः
के० तमारे माटे रक्षण करो. ते जिनोत्तम केवाठे ? ते कहेठे. यन्मनः के० जेना मनने
विश्वमरोचिता के० हावजावादिक बिलासे करीने शोजित एवी, अने सुमनस के०
जेना शब्दो मधुरठे एवी, अने राजित के० अलंकारादिकोए सुशोजित एवीउं दाराः
के० स्त्रीउं, तेउं, नाचिद्विपुः के० ह्जोन करवा माटे समर्थ थड्ठ नही, अने यत्पा
दौ के० जे जिनेश्वरोना चरणोने, सुरोजिता. के० देवताउंए समवसरणनेविषे नाखे
ली, अंबरात्पतंत्यः के० आकाशथी पडनारां, अराविश्वमरोचिताः के० शब्द करनारा
जे प्रमरा, तेउंने पराग ग्रहण करवामाटे योग्य एवा, अने मंदारवाराजिता. के० कडपट्ट
ह्जना पण पुष्प समुदायोए पोताना सुगंधिपणाए करीने न जीतेलां एवा, सुमनस
के० पुष्पो, ते सुरजयांचक्रुः के० सुगंधयुक्त करतां ह्वां. सारांगवेः जे जिनेश्वरना म
नने उत्तमस्त्रीउं पण नाना प्रकारना हावजावादिके करीने ह्जोन करवा माटे स

મર્થ થઈ નહીં, અને જેના ચરણોને દેવોએ ઘટ્ટિ કરેલા પુષ્પો, સુગંધયુક્ત કરતા હવા, તે જિનેશ્વર તમોને રક્ષણ કરો એવો જાગ્રાચ ॥ ૨ ॥

શાંતિ વસ્તુના નિમિત્તો નુગમના યત્નેગમાર્થેનયે ॥ રક્તોજ જન હે તુ
લા ગિતમદોદીર્ણગજાલ કૃત ॥ તત્પૂજ્યે જંગતા જિને પ્રવચન દૃષ્ય
ત્કુવાદ્યાવલી ॥ રક્તોજજનહેતુલાગિતમદોદીર્ણગજાલ કૃત ॥ ૩ ॥

બ્યાख्या-હેજન કે ૦ હે નવ્યજન ! જગતા કે ૦ ત્રણે લોકોને પૂજ્ય કે ૦ પૂજન કરવા માટે યોગ્ય એવાં, જન કે ૦ તીર્થકરે કૃત કે ૦ કરેલા જે પ્રવચન કે ૦ ગણ પીઠરૂપ જિનમત, તે વ કે ૦ તમોને શ્રતુલ કે ૦ નિરુપમ એવી શાંતિ કે ૦ મોક્ષ પ્રત્યે કિવા ઇપશમપ્રત્યે તત્તુતાત કે ૦ વિસ્તાર કરો જે પ્રવચન, મિથોનુગમનાત કે ૦ પરસ્પર અનુવર્તનરૂપ હેતુસ્તવ નૈગમાર્થેનયે કે ૦ નૈગમ, સગ્રહ, બ્યવહાર, ક્ષુસૂત્ર, શબ્દ, સમજિરુદ્ધ અને ઇવજૂત-એવા સાત નયોએ કરીને અહોજ કે ૦ પ રવાદી પુરુષોએ જીતવાને અયોગ્ય, અને ગિતમદોદીર્ણગજાલ કે ૦ જેણે વાદી પુરુષોનો વર્ષ ઉદન કરેલો છે, અને જેનેવિષે આચારાદિક અંગનો સમુદાય વર્ણન કલ્પો છે એવા, અને દૃષ્યત કે ૦ વર્ષ ધારણ કરનારા જેઠ કુવાદી કે ૦ મિષ્ટાવાદી, તેઠની જે આવલી કે ૦ શ્રેણી તેજ જાણે રક્ત કે ૦ રાક્ષસ, તેઠુ જનન કે ૦ નાશ કરનારા જે હેતુ કે ૦ દૃષ્ટાત, તેણે લાગિત કે ૦ શોનિત તે દૃષ્યત્કુવાદ્યાવલીરક્તોજજનહેતુ એવા, અને દીર્ણગજાલકૃત કે ૦ ટાલ્યો છે અગજ કે ૦ મદન જેણે એવા શ્રમણ પુરુષોએ અલરુત કે ૦ અગીકાર કરેલા અવ કે ૦ એ પ્રવચન તમોને નિરુપમ એવી શાંતી પ્રત્યે વિસ્તાર કરો ॥ ૩ ॥

શીતાશુલિપિ યત્ર નિત્યમદધજ્ઞધાદ્ય ધૂલીકણા ॥ ના લીકેસરલાલ
સા સમુદિતા શુભ્રામરી જાસિતા ॥ પાયાદ શ્રુતદેવતા નિદધતી તત્રાજ
કાતીક્રમૌ ॥ નાલીકેસરલાલસા સમુદિતા શુભ્રામરી જાસિતા ॥ ૪ ॥

બ્યાख्या-યત્ર કે ૦ જે શીતાશુલિપિ કે ૦ ચંદ્ર સરસ્વી જેની કાતી છે એવી નાલી કે ૦ કમલનેવિષે, કેસરલાલસા કે ૦ કમલસવધી પરાગ સેવન કરવાની ઇચ્છા ધારણ કરનારી જાસિતા કે ૦ હાથીના ગમસ્થાનેવિષે મદ પ્રાશન કરવાને માટે લુબ્ધ થઈને વેઠેલી અથવા હસ્તીના સરસ્વી નીજવર્ણ, આશુસમુદિતા કે ૦ શીઘ્ર એક ઠેકાણે મલેલી, ધ્રામરીઆલી કે ૦ નમરાઠની શ્રેણી, તે ગયા

द्वयधूजीकणान् के० परिमलेयुक्त एवी परागना विंदूने, नित्यं के० निरंतर अद
धत् के० प्राशन करती हवी. तत्र के० ते कमलनेविपे अज्जकांती के० कमल
सरखी जेनी कांती ठे, एवा कर्मा के० पोताना चरणोने निदधती के० धारण क
रनारी, सरलालसाके० स्वरूपे अतिसुकुमाल होवाथी शीघ्रगमनादिकविपे मंदपणु
धारण करनारी अने अमरीजासिता के० शुश्रुषा करवा माटे नजीक प्राप्त थए
लीउ जे देवांगना-अप्तराउ, तेउए शोचायमान एवी अने शुभ्रा के० शुभ्रवर्ण
एवी समुद्रिता के० हर्षयुक्त जे श्रुतदेवता नामक देवी ते वः के० तमोने पाया
त् के० रक्षण करो. एटले जे कमलनेविपे चमराउनी पंक्ति, सुगंधयुक्त परागनुं ते
वन करती हवी; ते कमलनेविपे स्वकीय चरण स्थापन करनारी श्रुतदेवता त
मोने रक्षण करो. एवो अर्थ ॥ ४ ॥ इति श्रीरूपनस्तुतिः संपूर्णा ॥

अवतरण-हवे अजितनाथ जिनेश्वरनी स्तुति पुष्पितायावृत्ते करीने कहे ठे.

तम जित मजिनौ मियो विराजधन धनमेरुपराग मस्तकांतं ॥

निजजननमहोत्सवेधितष्ठा वनधन मेरु पराग मस्तकांतं ॥१॥

व्याख्या-यः के० जे अजितनाथ, निजजननमहोत्सवे के० पोताना जन्म
कालना महोत्सवनेविपे अनधनमेरुपराग-अनघ के० निरवद्य एवुं जे नमेरु के०
देववृद्ध, तेना पुष्पानो ठे पराग के० धूल जेनेविपे एवा, विराजधनधनमेरुप
रागमस्तकांतं-विराजत् के० शोचायमान एवुं जे वनके० अरण्य, तेणेकरी धन
के० निविड एवो जे मेरु नामक पराग के० मुख्यपर्वत, तेना मस्तकांतं के० शि
खराग्रप्रत्ये अयितष्टी के० बेसता हवा. तं के० ते अस्तकांतं-अस्त के० अस्त
गिरिमदर तेना सरखो कांत के० सुंदर एवा अथवा अस्त के० परित्याग करी ठे
कांता के० स्त्री जेणे एवा अजितं के० कोऽए पण न जीतेला जे अजितनाथ ते
ने अजिनौमि के० हुं वंदन करं तुं एवो जावार्थ ॥ १ ॥

स्तुत जिन निवहंत मर्तितप्ता ध्वनदसुरा मरवेण वस्तुवंति ॥

यममर पतयः प्रगाय पार्श्व ध्वनदसुरामरवेणव स्तुवंति ॥२॥

व्याख्या-हे जय्यो, यं के० जे जिननिवहं के० जिनना समूहप्रत्ये पार्श्वध्वन
दसुरामरवेणव.-पार्श्व के० पार्श्वजागनेविपे ध्वनंत के० शब्द करे ठे, असुरा
मराणां के० असुर अने देव एना वेणु के० वंश जेना एटले जेना पार्श्वजागने

विपे देव असुर-एउना वेणु, शब्द करे ठे एवा अमरपतय के० चोसत ५५-अ
 तितता ध्वनद सुरामरवेण-अर्ति के० पीडा तेणे जे तत के० ताप पामेला, तेउ
 ने शैत्य उप्तन्न करवा माटे साक्षात् अध्वनद के० मार्ग मध्येज प्राप्त यएनो जे
 नद के० हृद तेना सरस्वो सुराम के० अत्यंत मनोहर जे रव के० स्तुतिरूप सुल
 र शब्द, तेणे करीने वस्तुवति के० वस्तु नामकठढ विज्ञोपने प्रगाथ के० उत्तम प्रा
 रे गायन करीने स्तुवति के० स्तुति करेठे तके० ते जिनसमूहने स्तुत के० त
 मे स्तवन करो एउजे जेना पार्श्वनागे देव अने असुर, तेउ वेणुना शब्द स्तुति क
 रेठे, ते चोशव ५५ उदना सुस्वर गायने करी जे जिनसमूहनी स्तुति करेठे, ते नि
 नसमूहप्रत्ये तमे स्तवन करो एवो जावार्थ ॥ २ ॥

प्रवितर वसति त्रिलोकवधो गमनय योगतता तिमे पढे हे ॥

जिनमत विततापवर्गवीथी गमनययो गतताति मे पढेहे ॥ ३ ॥

व्याख्या-हे त्रिलोकवंशो के० त्रणेलोकना वाधव एवा, अने गमनपयोगत
 त-गम के० समानपावने आलावे करीने नययोगके० नैगमादिक नयनो जे सबध तेणे
 करी तत के० विस्तीर्ण एवी अने विततापवर्गवीथीगमनययो-वितत के० विरा
 ल एवी जे अपवर्गवीथी के० मोहमार्ग, तेने विपे गमन के० जवु, ते विपे ययु
 के० अभ्वसरखा हे जिनमत के० हे जिन सिद्धांत । तु अपदेहे के० शरीररहित
 एवा अतिमेपदे के० मोहरूप लोकाग्रवर्ति स्थाननेविपे मे के० हुं जे-तेने वसति
 के० वासस्थान प्रत्ये गतताति के० ग्लानतारहितपणे प्रवितर के० समर्पण कर
 एउजे हे जिनसिद्धांत । तु मने मोहस्थाननेविपे वास आप एवो जावार्थ ॥ ३ ॥

सितशकुनिगताशु मान सी क्षात्ततति मिर मदन्नासुरा जिताशं ॥

वितरतु दधती पवि द्धतोद्यत्तततिमिर मदन्नासुराजिता शं ॥ ४ ॥

व्याख्या-ते मानसी के० मानसीनामक देवी, शके० सुखने आशु के० शीघ्र
 वितरतु के० आपो ते मानसी देवी केवीने? तो के-सितशकुनिगता-सित के० शु
 नवर्ण एवो जे शकुनिपर्णी अर्थात् राजहंस, तेनेविपे गता के० आरौहण कर
 नारी अने इरमदन्नासुरा के० विजली सरस्वी दैदीप्यमान अने पोताना हाथनेवि
 पे इक्षात्ततति-५६ के० प्रदीप्त एवी आत्त के० ग्रहण करीने तति के० विस्तार ने
 पे एवी अने पोतानी कांतीए द्धत के० नाश करीने, उद्यत् के० उदय पामनातो

तत के० विस्तिर्ण एवो तिमिर के० अंधकार जेणे एवी, अने जिताशं के० जीतीड
ठे आशा के० दिशाड जेणे. आ त्रण विशेषणे करीने वज्रने सूर्यनी उपमाठे. ए
वा पवि के० वज्रने दधति के० धारण करनारी अने मदनासुराजिता-मद के० दर्प
तेणे करीने जे नासुर के० दैदीप्यमान एवा असुरादिकोए अजिता के० न जीता
एली एवीने एटले हंसारूढ, विजली सरखी दैदीप्यमान, अने सूर्य सरखा वज्र
ने धारण करनारी अने दैत्यादिकोए नही जीताएली एवी मानसी नामे देवी, सु
खने आपो, एवो जावार्थ. ॥ ४ ॥ इति अजितनाथ स्तुतिः संपूर्णा. ॥ ७ ॥

अवतरणः- हवे शंभवजिनस्तुति आर्यागीति वृत्तकरीने कहेते.

निर्जिन्नशत्रुचवचय शं चवकांतारतार तार ममा रं ॥

वितर त्रातजगत्रय शंभव कांतारतारता रममारं ॥ १ ॥

व्याख्या- निर्जिन्न के० विदारण कखोठे आठ कर्मरूप शत्रूची उत्पन्न थएली
चवचय जेणे एवा हे निर्जिन्न शत्रुचवचय ! अने चव के० संसाररूप जे कांतार
के० अरण्य, तेनाथी तार के० पार पमाडनारा एवा हे चवकांतारतार, अने तार
के० हे गुणोए करी दैदीप्यमान ! अने त्रात के० रक्षण कखुंठे जगत्रय के० त्रैलो
क्य जेणे एवा हे त्रातजगत्रय, अने कांता के० स्त्री, तेणे सहवर्त्तमान जे रत के०
मैथुन, तेने विपे अरत के० अनासक्त एवा हे कांतारतारत, अने शंके० सुख ते
जेनाथी उत्पन्न थायठे एवा हे शंभवनाथ ! तुं मम के० मने अरममारं-अरम के०
न क्रीडा करनारोठे मार के० मदन जेनेविपे. एटले कामविषयरहित एवा शं
के० सुखने अर के० अत्यंत वितर के० आप. एटले हे शंभव जिनेश्वर ! तुं कर्म
रूप संसारनो नाशकरीने त्रैलोक्यतुं रक्षण करनारो अने विषयनेविपे विरक्तठे;
ए माटे मने विषयवासनारहित एवा सुखने आप. एवो जावार्थ. ॥ १ ॥

आश्रयतु तव प्रणतं विजया परमा रमा र मानमदमरैः॥स्तु

त रहित जिनकदंबक विजया परमार मारमानमदमरैः॥७॥

व्याख्या- हे विजय के० जेनाथी चय नीकली गयोठे एवा हे विजय, अने पर
के० अन्यजीव तेडने न मारनारा एटले नहिंसा करनारा एवा हे अपरमार, अने
मारमानमदमरैः-मार के० कंदर्प, मान, के० अजिमान, मद के० आत्मद, मर
के० मरण एडए करीने रहित एटले जेने कंदर्प, अजिमान, आत्मद अने मृत्यु

નથી એવા અને અર કે ૦ અત્યંત આનમત કે ૦ વદન કરનારા જે અમર કે ૦ એવે, તેડાં સ્તુત કે ૦ સ્તુતિ કરેલા એવા હે જિનકદવક કે ૦ હે જિનસમૂહ, તવ કે ૦ તુ જે તેને પ્રણત કે ૦ નમ્ર એવા પુરુષને, વિનયા કે ૦ કાતીએ પરમા કે ૦ વલ્લુષ્ટ એવી રમા કે ૦ લક્ષ્મી જે, તે આશ્રયતુ કે ૦ આશ્રય કરો એટલે નપરહિત કદર્પાદિકોએ રહિત અને જીવોને અનયદાતા અને દેવાદિકોએ સ્તુત્ય એવા હે જિનસમૂહ, તારી હુ એવી પ્રાર્થના કરુતુકે તારા શરણાગત જે પુરુષ-તેડાંને તારી રૂપાં મોક્ષલક્ષ્મી પ્રાપ્ત થાઉં એ નાવાર્ય છે ॥ ૨ ॥

જિનરાજ્યા રચિતં સ્તા ઢસમાનનયાનયા નયાયતમાન ॥ શિવ
ગર્મણેમત દધ ઢસમાનનયાન યાનયા યતમાન ॥ ૩ ॥

બ્યાખ્યા-અયાનયા કે ૦ નહીં છે યાન કે ૦ અશ્વપ્રમુખ વાહન જેને એટલે અશ્વાદિકવાહનેરહિત એવી, પરંતુ અસમાનનયાનયા-અસમાન કે ૦ બીના સરસ્વાં નહીં છે આનન કે ૦ મુખ અને યાન કે ૦ ગમન પણ જેને, એટલે જેની મુખ અને ગતિ નિરુપમ છે એવી, જિનરાજ્યા કે ૦ તીર્થંકરદેવોની શ્રેણીએ રચિતં કે ૦ રચેલા, યતમાન કે ૦ કલ્યાણમાટે યત્ન કરનારા અને અસમાન નયાન કે ૦ અસાધારણ એવા નૈગમાદિક નયને દધત કે ૦ ધારણ કરનારા, અને નયાયતમાન-નયકે ૦ ન્યાય અર્થાત્ અનેક શાસ્ત્ર, તેડાં કરી આપત કે ૦ વિસ્તીર્ણ છે માન કે ૦ પ્રમાણ જેનું, એવા જે મત કે ૦ સિદ્ધાંતરૂપ વચન, તે શિવશર્મણે કે ૦ અમારા મોક્ષસુખમાટે સ્તાત્ કે ૦ થાઉં એટલે અશ્વાદિક વાહન વિનાજ નિરુપમ એવા સ્વરૂપે અને ગતિએ શોનનારા તીર્થંકરોની શ્રેણીએ રચેલા અનેક શાસ્ત્રો કરી વિસ્તીર્ણ જે સિદ્ધાંતવચન તે અમારા મોક્ષસુખને માટે થાઉં એવો નાગર્ય ॥ ૩ ॥

શૃલ્લજનૃત્કનકનિજા યાતા મસમાનમાનમાનવમહિતા ॥ શ્રી
વજ્રશૃલ્લજા કજયાતા મસ માન માનમા નવમહિતા ॥ ૪ ॥

બ્યાખ્યા-હે નય્યજન, તુ શૃલ્લજનૃત્ કે ૦ સાકલરૂપ જૂષણોને ધારણ કરનારી અને કનકનિજા કે ૦ સુવર્ણ સરસી છે કાતી જેની એવી યા કે ૦ જે અત્યંત પ્રસિદ્ધ તા કે ૦ તે કજયાતા કે ૦ કમલ ઉપર વેસનારી એવી અને અસમાનમાનમાનવમહિતા-અસમાન કે ૦ નિરુપમ છે માન કે ૦ માન્યતા જેની એવા મહા શ્રેષ્ઠ માનવ કે ૦ પુરુષોએ મહિતા કે ૦ પૂજિત એવી, અને અનવમહિતા-અનવ

के० पापरहित जे नक्तपुरुषो, तेने माटे हितांके० हित करनारी एटले निष्पाप पद्म
पुरुषोतुं हित करनारी एवी श्रीवज्रशृंगखलां के० श्रीवज्रशृंगखला नामे अधिष्ठायाद्दे
वीने असमानं के० निरहंकारपणे आनम के० वंदन कर. एटले शृंगखलान् नृ
पण धारण करनारी, सूवर्णकांती, सत्पुरुषोए पूज्य अने नक्तोतुं दिन अन्न
री एवी श्रीवज्रशृंगखला देवीने निरहंकारपणे वंदन कर. एवो जायार्थ । ३
इति शोचनजिन स्तुतिः संपूर्णा ॥ सर्वे श्लोक ॥ १२ ॥

हवे अजीतजिनस्तुति द्रुतत्रिलंबित वृत्तेकरीने कहेत्रे.

त्वमशुभान्यजिनंदननंदिता सुरवधूनयनः परमोदरः ॥ २२
रकराजविदारणकेसरिन् सुरव धूनय नः परमोदरः ॥ २३ ॥

રહિત, રોગરહિત, ધર્માચરણે મૃત્યુને ચૂકાવનારા અને સર્વજનના હિતકર્તા તમે જ ઠો, એવું સિદ્ધ થાય છે એમાંટે હું નમ્રતાએ એવી પ્રાર્થના કરુંછુંકે મારું ચક્ષુ નપણુ દૂર કરો એવો જાવાર્થ છે ॥ ૧ ॥

અસુમતા મૃતિજાલ્ય હિતાયયો જિનવરાગમનો જવ માયત ॥

પ્રલઘુતા નય નિર્મથિતો હ્યતા જિનવરાગમનોજવમાય ત ॥ ૨ ॥

બ્યાલ્યા—હે નિર્મથિતોહ્યતા જિનવરાગમનોજવમાય—નિર્મથિતકે ० અત્યંત નિવારણ કરીછે મદોદ્ધતાકે ० મદે વદ્ધત એવા પુરુષોસાથે આજિકે ० સગ્રામ નવરાગકે ० ઇચ્છાદિકો ઉપર થનારો જે અનિજાપ તે, મનોનવ કે ० કામદેવ અને માયાપણ જેણે એવા અથવા વદ્ધત પુરુષોસાથે સગ્રામ કરવામાંટે જેને નવીન અનિજાપછે એવું જે મન—તેનેવિષે ઉત્પન્ન થનારી જે માયા તે જેણે અત્યંત નિર્મથન કરીછે, એવા હે જિનવરાગમકે ० હે જિનશ્રેષ્ઠના સિદ્ધાંત, તું અસુમતાકે ० જેને પ્રાણછે એવા સર્વજીવોને ય કે ० જે સત્તાર તે મૃતિજાલ્યહિતાયકે ० મરણ અને જન્મરૂપ અકાયાળ માટે થાયછે તે તંકે ० તે ન કે ० અમારા, આયતંકે ० વિસ્તાર પામેજા એવા જવ કે ० સત્તારને પ્રલઘુતાકે ० અત્યંત લઘુપણાપ્રત્યે નયકે ० પમાડ દટલે તું પોતાના સામર્થ્યે અનિજાપ, મદન, માયા ઇચ્છાદિકોનું નિર્મથન કરનાર છે, એમાંટે તે અનિજાપાદિકોએ યુક્ત એવા અમારા સત્તારનો નાશ કરજે એવો જાવાર્થ ॥ ૩ ॥

વિશિપશંખજુપા ધનુપા સ્તસત્સુરનિયા તતનુન્નમહારિણા ॥

પરિગતાં વિશટા મિહરોહિણી સુરનિયાતતનુન્નમ હારિણા ॥૪॥

બ્યાલ્યા—હે નવ્યજન, તું હ્રદકે ० આ જગનેવિષે હરિણાકે ० મનોહર એવા અત્યંત સુરનિયા—અત્યંતકે ० નટ કરીછે સત્સુરકે ० ઉત્તમ દેવોની જીકે ० જીતી જેણે એવા અને તતનુન્નમહારિણા કે ० વિસ્તાર પામેજા એવા પોતાના ટણત્કાર શબ્દે કરીને પજાયમાન કલાછે મહોટા શત્રુડ જેણે એવા અને વિશિષ્ટશપજીયાકે ० વાળ અને શસ્ત્ર એટલે સહિત એવા ધનુપાકે ० ધનુષ્યે કરીને પરિગતાકે ० નૃષિત્રે હસ્ત જેનો એવી અને સુરનિયાતતનુકે ० કામધેનુ ઉપર વેસનારીછે મૃતિ જેની એવી અને વિશદાકે ० શુભ્રવર્ણ એવી રોહિણીકે ० રોહિણીનામે અધિષ્ઠાયક દેવીને નમકે ० વદન કર ॥ ૪ ॥ ઇતિઅજિનદનજિનસ્તુતિ સપૂર્ણા ॥ ૧૬ ॥

થવતરણ—હવે સુમતિનાથ જિનની સ્તુતિ આર્યામીતિવૃત્તે કરીને કહેછે

मदमदनरहितनरहितमुमते मुमतेनकनकतारेतारे ॥ दम
दमपालयपालयदरादरातिहतिहपातःपातः ॥ १ ॥

व्याख्या—मदके० आतमद अने मदनके० कामदेव—एउए रहितके० विरहित
एउजे आत कर्म अने बंदपे—ए जेणे त्याग कखात्रे. एवा हे मदमदनरहित!—अने पु
न्यत्रुं ठे हिन जेनाथी. एवा हे नरहित! अने मुमतेनके० हे सुमि-क्षांत स्वामिन्!
अने कनकके० सुत्रणे तेना सरखा तारके० मनोहर एवा. हे कनकतार! अने इतके०
नष्ट थयावे. अगिके० गत्रु जेनाथी. एवा हे इतारे! अने अप के० ठोढयात्रे आलय
के० ग्रह जेणे. एवा हे अपाजय! अने अरातिहतिहपातः—अराति के० गत्रु. तेना
थी जे हतिके० उपमद—तेज जाणे नयंकरपणामाटे हपाके० रात्री तेनाथी हे
पातःके० दे रहक. हे मुमतेके० हे मुमतिनामक जगवंत! तु दमदके० उपशमने
आपनारा जे पुरुष. तेने दगात्के० इह लोकादिक सातजयथी, पालयके० रहणकर.

विधुनाराविधुतारासदासदानाजिनाजितायातायाः ॥ त
नुतापाननुतापाहितमाहितमानवनवविजवाविजवाः ॥ २ ॥

व्याख्या—विधुतारा—विधुत के० नष्ट कखा ठे आरं के० गत्रुना समूह जेणे.
अथवा विधुत के० दूर कखु ठे अर के० संसारचक्रनेविषे घ्रमण जेणे. एवा अ
ने विधुतागः—विधु के० चंडमा तेना सरखा तार के० दैदीप्यमान अने सदाना
के० दीक्षासमयनेविषे दानेयुक्त एवा अने जितायातायाः—जित के० जीत्युं ठे
आघात के० घातवर्जित एवं अघ के० पाप जेणे. एवा अने अपातनुतापा—अप
के० नोकनी गयो ठे, अतनु के० मोहोदो, ताप के० संताप जेनाथी. एवा अने
आहितमानवनवविजवाः—आहित के० अत्यंत पूर्ण कखुं ठे मानवके० मान
वहुं नव के० नवीन एवं विजव के० ऐश्वर्य जेणे एवा, अने विजवाः के० नष्ट थ
यो ठे संसार जेना, एवा हे जिनाः के० हे जिन! तमे सदा के० निरतर हित
के० अमारी अनीष्ट तिद्धिने तनुत के० विस्तार करो. ॥ २ ॥

मतिमतिजिनराजिनराहितेहितेरुचितरुचितमोहेऽमोहे ॥

मतमतनूननूनस्मराऽस्मराधीरधीरमुमतःमुमतः ॥ ३ ॥

व्याख्या—नथी स्मरके० कामदेवे करीने अधीरके० अस्थिर एवी धीके० बुद्धि जेनी—
एवा हे अस्मराधीरधी नव्य प्राणी. तुं अमुमतके० जेने प्राण ठे एवा सर्व प्राणीमात्र

ને સુમત કે ૦ અત્યંત માન્ય છે, એમટે તુ જિનરાજિકે ૦ જિનેશ્વરવિપે અતનુને ૦
 સ્વપ્પણથી રહિત એવુ મોટુ જે મત કે ૦ ચારિત્રાદિક વિષયક મત, તેને નૂત
 કે ૦ નિશ્ચયે કરી, સ્મર કે ૦ ધ્યાન કર તે જિનરાજ કેવા છે ? તોકે-મતિમતિ
 કે ૦ ગર્જવાસાદિક અવસ્થાનેવિપે પણ અતિગથ બુદ્ધિએ યુક્ત અર્થાત્ ત્રણ ફાંને
 યુક્ત એવા, અને નરાહિતેહિતે-નર કે ૦ મનુષ્ય, તેનુ આહિત કે ૦ સપાવન કુ
 છે, ઈહિત કે ૦ વાઠિત જેણે, એવા અને રુચિતરુચિ-રુચિત કે ૦ સર્વ જનોને ધ્યા
 નદકારક એટલે ગમનારી છે રુક્કે ૦ કાંતિ જેની એવા, અને તમોહેકે ૦ અજ્ઞાનના
 નાશ કરનારા, અને અમોહેકે ૦ મોહરહિત એવા છે એવુ જિનેશ્વરવિપે જે મત-તેના
 સ્વીકાર કયો ઠતા તારુ પણ અજ્ઞાન જશે એ માટે તુ તે મતનુ ચિંતન કર ॥ ૩ ॥

નગદાઽમાનગદામામહોમહોરાજિરાજિતરસાતરસા ॥

ધનધનકાલીકાલીચિતાવતાદૂનદૂનસત્રાસત્રા ॥ ૪ ॥

વ્યાખ્યા-અહો ! (વત એ વે પદ આશ્ચર્યવાચક છે) કાલી કે ૦ કાલી નામે
 જે અધિષ્ઠાપક દેવી, તે તરસા કે ૦ શીઘ્ર-મા કે ૦ હુ જે તે પ્રત્યે અવતાત કે ૦
 રક્ષણ કરો તે કાલી દેવી કેવી છે ? તોકે-નગદા-નગ કે ૦ પર્વત, તેડને ઢાકે ૦
 વિદારણ કરનારી, અને અમાનગદા-અમાન કે ૦ સામર્થ્ય પ્રમાણરહિત એવી છે,
 ગદાકે ૦ ગદાનામક આયુધ જેનુ એવી, અને મહોરાજિરાજિતરસા-મહકે ૦ તેજ-તે
 નો જે રાજી કે ૦ શ્રેણી, તેણે કરીને રાજિત કે ૦ શોનાવેલી છે, રસા કે ૦ ધૃષ્ટી
 જેણે એવી, અને ધનધનકાલી-ધન કે ૦ નિવિહ એવો જે ધન કે ૦ મેઘ, તેના સર
 સી કાલી કે ૦ ક્ષણવર્ણ, અને કનદૂનસત્રાસત્રા-કન કે ૦ ધનાધિકે રહિત,
 દૂન કે ૦ શત્રુએ પીઢિત, અને સત્રાસ કે ૦ હુ સ્વે સહિત એવા પુરુષોને ત્રા કે ૦ રક્ષ
 ણ કરનારી એવી છે ॥ ૪ ॥ ઇતિ સુમતિજિનસ્તુતિ સંપૂર્ણા ॥ ૧૦ ॥

અવતરણ - હવે પદ્યપ્રજનજિનની સ્તુતિ વસત તિલકાવૃત્તે કરીને કહેવે

પાદધીદલિતપદ્યમૃદુ પ્રમોદ, મુન્મુહતામરસ
 દામલતાંતપાત્રી ॥ પાદ્યપ્રજીપ્રવિદધાતુસતા
 ચિતીર્ણ, મુન્મુહતામરસદામલતાંતપાત્રી ॥ ૨ ॥

વ્યાખ્યા-પાદ્યપ્રજી કે ૦ પદ્યપ્રજનામે જે જિનનાથ, તેની પાદધી-પાદકે ૦
 ચરણ-તેની ઢયો કે ૦ યુગ્મ, તે પ્રમોદ કે ૦ અત્યંત હર્ષને, પ્રવિદધાતુ કે ૦ ઉત્પત્ત

करो. ते पाद द्वयी केवीत्रे' तो के दलितपद्ममृदुः-दलित के० विकसित एवं जे पद्म के० कमल-तेना सरखी मृदु के० कोमल, अने उन्मुद्गतामरसदामलतांतपात्री-उन्मुद्ग के० प्रफुल्लित एवं जे तामरस के० कमलो-तेनी दाम के० माला, अने लतांत के० पुष्पो-तेउनी पात्री के० नाजनरूप एवी, अथवा उन्मुद्गतामरसदा अने आमलतांतपात्री एवं वे पद करवां-तेनो अर्थ एवोके विकसित एवी रेखा रूप कमलने रक्षण करनारी अथवा उन्मुत् के० अत्यंत हर्षे करीने जे रत्न के० मैथुन, तेनो जे आम के० नवीन एवो रस-तेने खंमन करनारी एटले प्रणतज नोने कामवासना रहित करनारी, अने आम के० रोग-तेज जाणे लता के० व छी-तेना अंतनी के० विनाशनी पात्री के० स्थान एवी, अने सतां के० साधुज नोने वितीर्णमुत् के० समर्पण करीत्रे प्रीति जेणे एवी, अने मुद्गतामरसत्-मुत् के० हर्षे, रत्न के० तत्पर थडठे. अमर के० देवोनी सत् के० सजा जेनेविपे ए वी, अने आमलतांतपात्री के० अत्यंत जे मलके० पाप, तेणे करीने जे तांतके० ग्लान-तेने पात्री के० रक्षण करनारी एवीत्रे. ॥ १ ॥

सामेमतिं वितनुताजिनपंक्तिरस्त मुजागताऽमर
सजासुरमध्यगाऽद्यां ॥ रत्नांगुनिर्विदधती गग
नांतराल मुजागतामरसजासुरमध्यगाद्यां ॥ २ ॥

व्याख्या-अस्तमुद्गा-अस्त के० गयेलात्रे मुद्गा के० प्रमाण जेथी, एटले प्रमाण रहित एवी सा के० ते जिनपंक्ति के० जिनजगवंतनी श्रेणी, मे के० मारी मति के० बुद्धिने वितनुतात् के० विस्तार करो. आद्यां के० पूज्यपणाए करीने प्रथम एवी जे जिनपंक्तिप्रत्ये, असुरमध्यगा के० असुरोना मध्यजागे ग्हेनारी एटले शत्रुसाथे पण मुक्तवर एवी अमरसजा के० देवोनी मजा ते गगनांतराल के० आकाशना मध्यजागप्रत्ये, रत्नांगुनि के० रत्ननी कांतीए. उद्गागतामरसजासु-उद्गागके० उत्कृष्टे राताश जेउने. एवं जे तामरसके० आरक्तकमलो-तेणे करीने जासुरके० टैदीप्यमान, एवंने विदधतीके० करनारी हांती चकी गता के० प्राप्त यती हवी अने त्यारपठी, जे जिनश्रेणीने गणधगडिक अध्यगात् के० आश्रय करता हवा. ते मने बुद्धिआपो. एवो अर्थ. ॥ २ ॥

આતિથિજિનવરાગમમાશ્રયાર્થ,મારામમાનમ
લસતમસગમાના ॥ ધામાશ્રિમંજવસરિત્પતિસે
તુમસ્ત,મારામમાનમલસતમસગમાના ॥ ૩ ॥

બ્યાખ્યા-હે જયજન! તુ જિનવરાગમ કે० જિનશ્રેષ્ઠોનો જે આગમ, તેને જા
નમકે० મદ્રોટા પ્રેમે વદન કર તે જિનશ્રેષ્ઠોનો આગમ કેવોહે? તોકે-આતિથિ
જે० સતારનેપિયે વ્રમણરૂપ શ્રમનો હેદ કરનાર, અને અસગમાના કે० સતાર
સગમિત્ત પણ ચતિને આશ્રયાર્થ કે० આશ્રય કરામાટે આરામ કે० વપવન
સમાન લગતેકે० શોના પામનાર, અને ગમાનાકે० સરિયા પાઠના અજાવાનુ અર્થમ
જે० મુગ્ય છુ ધામ કે० ઘરજ ઇવો, અને જગસરિત્પતિસેતુ-જગ કે० સતારરૂપ
જે સરિત્પતિકે० સમુદ્ર. તેને તરી જગ માટે પૂજા હોયના ઇવો, અને અસમાન
માનમગતમસ-અસ્તકે० દૂર કર્યા હે, મારકે० કદર્પ,આમકે० રોગ, માનકે०
અદ્વંશાર, મારકે० કર્મરૂપ મજ અને સતમસકે० અજ્ઞાનરૂપ તમ જેણે ઇવો હે ॥૩॥

ગાગરિવજ્રમુસલેજયત સમીર ॥ પાતાલસત્કુ
વલયાવલિનીલજેતે ॥ કીર્તી કરપ્રણયિની તવયે
નિરુદ્ધ ॥ પાતાલસત્કુવલયાવલિનીલજેતે ॥ ૪ ॥

બ્યાખ્યા-હે ગાગરિ કે० ગાંધારી નામે અધિષ્ઠાપક દેવી, યે કે० જે, તરકે०
તારા હાથમયે ધાગળ કરેજાં વજ્રમુસલ કે० વજ્ર અને મુસલ એ નામનો આ
ય તે કે० તે આયુધા, જયત કે० સર્વોત્કર્ષે કરીને પર્તણુ કરે હે ત આયુધ
કેરા હે? તો જે-મમીગ્પાતાજમત્કુરજયાવલિનીજને-સમીરપાત કે० વાયુ
ચનન-તેણેકરીને આજમત્ કે० અત્યંત દેદીપ્યમાન છા જે કુરનય કે
નીનશ્મનો, તેડની જે આનિ જે० પત્તિ-તેના સરસી નીનયણે હે, જાજે० જા
તી જેડની, પણ અને જે કરપ્રણયિની કે० તારા હસ્તનેપિય પ્રેમધારણ કરના
ગ છડે તારાહસ્તે પોતાને નિરતર ધાગળ કરે છા ૬ગા ધાગળ કરનારા, અને
તારા હસ્તમયે કરીને ગિની કે० વ અને ઘ નુ શાસ્ત્રમાં દેશ્ય વદ્ધુ હે અને
ચિની કે० વજ્રયત હોતાં યજાં જે નિરુદ્ધપાતાજસત્કુરજયા-નિરુદ્ધ કે
આવરણ કરુ હે, પાતાનમન્ કે० પાતાનગામી દેશનુ, કુરજય કે० છગીમન
જ ન કીર્તિ, અથવા નિરુદ્ધ જે० નિરોચન કરુ હે, પાતાન અને સત્ કે० જ

नित एवुं पृथ्वीममल जेणे एवी कीर्तीः के० यश जे, तेने लजेते के० पामे ठे;
ते तारां वज्रमुसल आयुधो, अत्यंत जयशील ठे. ॥ ४ ॥ इति पद्मप्रज्जिनस्तुतिः
अवतरण—हवे सुपार्श्वजिनीस्तुति मालिनीवृत्ते करीने कहे ठे.

कृतनतिकृतवान् योजंतुजातं निरस्त, स्मरपरमदमाया
मानवाधायशस्तं ॥ सुचिरमविचलत्वं चित्तवृत्तेः सु
पार्श्वं, स्मरपरमदमायामानवाधायशस्तं ॥ १ ॥

व्याख्या—यः के० जे सुपार्श्वनाथ जगवान्, निरस्तस्मरपरमदमायामान
वाधायशः—निरस्त के० दूर करेला ठे, स्मर के० कंदर्प, पर के० शत्रु, मद के०
आमद, माया के० कपट, मान के० अजिमान, वाधाके० पीडा अने अयशके०
अपयश जेना एवा जंतुजातं के० प्राणीसमूहने कृतनति के० कछुं ठे बंदन जे
णे, एवा कृतवान के० करता हवा. शस्तं के० प्रशंसा करवा माटे योग्य एवा
तं सुपार्श्व के० ते सुपार्श्वनाथने हे मानव के० व अने व एउना ऐक्य माटे हे
मानव! परमदमाया.—परम के० उत्कृष्ट ठे दमाया के० शम जेनो, एवी चित्तवृत्तेः
के० मननी प्रवृत्तिना अविचलत्वं के० अचंचलपणाने सुचिरं के० घणा काल प
र्यंत, आधाय के० करीने स्मर के० स्मरण कर. एटजे जे पार्श्वनाथे सर्व प्राणी
उना कामादिकहुं निवारण करीने ते प्राणीउकने पोताहुं आगयन करावुं, ते सु
पार्श्वनाथने पोताना चित्तनी एकाग्रता करीने स्मरण कर. एवो जाव ॥ १ ॥

ब्रजतुजिनततिः सागोचरे चित्तवृत्तेः, सदमरसहिता
या बोधिकामानवानां ॥ पदमुपरिदधानावारिजानां
व्यहर्षात् सदमरसहिताया बोधिकामानवानां ॥ २ ॥

व्याख्या—या के० जे जिनश्रेणी, मानवानां के० मनुष्योमये, अधिका के० अत्यंत
श्रेष्ठ अने सदमरसहिता—दमके० उपशम, तेनो जे रम ते दमरस तेणे जे सहित ते मद
मरस, तेउनी जे हिता के० हितकारिणी, अने या के० जे—नदमरसहिता—मत्त के०
उत्तम एवा जे, अमर के० देवो—तेउए सहित के० शुक्त दोउने, बोधिकामा—बोधि
के० अन्यपुरुषोने जे धर्मबोधनी प्राप्ति ते विषेने काम के० इष्टा जेनी, एवी टोती
यकी, अने नवानां के० नवतत्व सख्यायुक्त, अथवा नवीन एवा वाग्जिज्ञानां के०
सुवर्ण कमजोना उपरि के० कर्ध्वजागनेविषे पोताना, पदं के० चरणे, दधान.

के० धारण करतीयकी व्यहारीतु के० संचार करती हवी साजिनतति के० तेजि नश्रेणी, व के० तमारी चित्तवृत्ते, के० मनोवृत्तिना विषयमाटे व्रजतुके० पामो ए टले जे जिनश्रेणी, देशेकरीने सर्वनु हित करवामाटे नवतत्वरूप सुवर्णकमन उप र पोताना, पाय मूकीने सचार करेवे, ते हे नव्यजनो! तमोने ध्यानगोचर थाउ

दिशडपशमसौख्यसयतानासदैवो, रुजिनमतमुदा
रकाममायामहारि ॥ जननमरणरीणान्वासयन्,
सिद्धिवासे, रुजिनमतमुदारकाममायामहारि ॥ ३ ॥

व्याख्या—हे जनो, तमे जिनमत के० जिनना मतने मुदा के० हपे करीने न मत के० बदन करो ते जिनमत केवुवे? तो के—सयताना के० यतीउने, ठरुके० घणा एग उपशमसौरय के० उपशमना सुखने, दिशतुके० देनारु अने सर्व के० निरतर—उदार के० विशाल एवु, अने काममायामहारि—काम के० मदन, माया के० कपट—एउनु महारि के० महाशत्रु एवु, अने अर के० शीघ्र, काम के० अत्य त, आयामहारि के० सर्वविषयोनेविषे विस्तार पामेलु जे मन, तेने हरण कर नारु, अने अरुजि के० रोगरहित एवा सिद्धिवासे के० मोक्षरूप वस्तीनेविषे ज ननमरणरीणान्—जनन के० जन्म, मरण के० मृत्यु—एउए करीने रीण के० गनित दोनारा एवा पुरुषोने, वासयत् के० वास करावनारु एवुवे ॥ ३ ॥

दधतिरविसपत्नरत्नमाज्ञास्तज्ञास्व, नवघनतरवारिं
चारणारावरीणा ॥ गतवतिविकिरत्यालीमहामान
सीष्टा नवघनतरवारिवारणारावरीणां ॥ ४ ॥

व्याख्या—हे महामानसी के० हे महामानमी नामे अधिष्ठायक देवी! तु इष्टा नू के० अजिमत एग मनुष्यादिकोने, अथ के० रक्षण कर तु केवीने? ताके—आ जास्तज्ञास्वन्नवघनतरवारि—आज्ञा के० काती, तेणेकरीने अस्त के० तिरस्कार कयाने जास्वत् के० विजजीए प्रकाशमान एवो जे नवघन के० नवीन मेघ, अने तारवारि के० खड्ग जेणे, एवु अने घनतरवारि के० अतिगय जेनु पाणीने एवु, अने वाति ना अधिकपणाए करीने सूर्यनु केवल शत्रु, एवा रत्न के० मणिने दधति के० धारण करनारीने वाके० अथवा अरीणाके० शत्रुनारणारावरीणां—रणके० सग्राम—तत्सवधी जे आराव के० शब्द, तेणेकरी रीण के० क्षयपामेली एवी अली के०

जीमिनजनितनुति.

अने विजिनि के नाम करना एवा गजरा-गरु के हनी, ते
 जे अने के अत्रु सिंह-तेनेवि गनवनि के आरोहण करनारी एवी के. ए
 अत्रुमुवायना नागकरनागे जे सिंह. ने उपर आरोहण करनारी अने हरे
 ना पण नेज पुंज एवा गनने थारपकरनारी हे माननीदेवी: तुं नजाने रद
 एवा नाव. ॥ ४ ॥ इति मुयाजिननुति: संपूर्णा ॥ १७ ॥
 द्वे चंद्रप्रजिननी नुति मंडाकांतवृत्ते करीने हंउं.

मुच्यं चंद्रप्रजिननमस्नाममौळं जिनानां ॥ हानेकांतानल
 ननदयावद्वितायासमान ॥ विद्वत्पंक्त्याप्रकटितपृथुमुपच्छटां
 नैदु ॥ हानेकांतानलनमदयावद्वितायासमान ॥ १ ॥

आख्या-हे चंद्रप्रजिन के हे चंद्रप्रजिन जिननाथ! अने ताननां जे
 नाना-तानन के अज्ञानहुं जे उहंजिन के अत्यंतस्फुरण-तेना हान के
 नागमाटे. कांन के मनांदर एवा, अनज के अमित्ररत्ना हे कांतानजनम!
 अने हे दयावान! अने दित के उद्वेग कलां. आयात के संनारप्रमणरूप
 प्रयान. अने मान के अजिनान जेणे, एवा हेद्वितायानमान! अने प्रकटित के
 सष्ट कयां, पृथुके विलीय स्पष्ट के प्रगट, दृष्टांत के उदाहरण. हेतू के
 नारण, उह के विचारणा अने कांत के त्यावाद जेणे एवा हे प्रकटित पृथु
 पृथुहानेहृदयकांत! अने हे अतमान के उपमागहित एवा हे नगवंत!
 नजनमदयाके नयी, अजत के आजत अने मद जेने एवी विद्वत्पंक्त्या
 पंक्तिनी अणीए वंदिताय के वंदन करेजा एवा मुच्यं के वुज कारण ॥
 के नमस्कार थाउं. ॥ १ ॥

जीयाजाजीजनितजननज्यानिहानिजिनानां ॥ सत्यागारंजय
 दमितरुक्सारविदावतारं ॥ नव्योधृत्यानुविठनवतीयावहृदने
 वक्रं ॥ सत्यागारंजयदमितरुक्सारविदावतारं ॥ ७ ॥

आख्या-जनिनजननज्यानिहानि-जनित के उत्पन्न करीने, जन्म हे
 यानिके जग-एवनी हानिके क्य जेणे एवी. अने जन्म-जन्म हे
 के गंग जेथी. अने सारविदाके देवीए
 नत्यागाके दीक्षाकाजनेविषे सुवर्ण.

જિનોની, રાજિકે જે શ્રેણીહો યાત્રકે જયવત, યાકે જે જિનશ્રેણી, નચાર
ધૃત્યાકે જન્યપ્રાણીનો સસારથી ઝડાર કરવો એ હેતુએ જૂવિકે જૂમિનેવિષ
જયદકે જપને દેનારા એવા શ્રવતારને કૃતવતીકે ધારણ કરનારી ફોતી પક્ષી
દારતારકે દાવાનજ સરસુ દેદીપ્યમાન અને અમિતરુક્ષે જેની મહાકાંતિએ
એણે અને રવિકે સૂર્યને રજયત્રુકે અનુરક્ત કરનારુ એવા દેવોએ કરેલા ધર્મ
ચક્રને અવસ્ત્રુકે ધારણ કરતી હવી તે જિનશ્રેણી જયયુક્ત હો એવો અર્થ ॥૨॥

મિદ્ધાત મ્તાદહિતદ્વતયેસ્યાપયદ્યજિનેષ્ઠ ॥ સદ્ગાજીવિ સકવિ
ધિપણાપાદનેકોપમાન ॥ દદ્ધ સાક્ષાઘ્રવણચુલકૈર્ધવમોદા
દિદ્ધાય ॥ સદ્ગાજીવિ સકવિધિપણાપાદનેકોપમાન ॥ ૩ ॥

ધ્યાત્મા-નદ્ગાજીવિ-સત્રુકે સુખ્ય ઠે, રાજીવિ કે સુવર્ણકમલ જેણે એવા
અને, રવિધિપણાપાદને-કરિકે પદ્મિત, તેણે જે ધિપણાપાદન કે બુદ્ધિ
નુ મવાદન, તેણે દદ્ધ કે ચતુર અને અકોપમાન કે ક્રોધ અને માન,
અદ્ધાદિત, એવા જિનેષ્ઠ કે જિનેશ્વરજગવાન, ય કે જે સિદ્ધાંતને ધ્યાત્મા
પપત્રુકે કરતા હવા, અને સકવિધિપણા-કવિ કે શુભાચાર્ય અને ધિપણ
કે ટુદ્ધરણિ-અદ્ધા મદ્ધિત ઈતી, વિદ્ધાય સદ્ગાજી-વિદ્ધાયત્રુકે સર્ગ-તનવિ
પે સત્રુકે યાસ કરનાગ જે દેવો, તેણેની રાજીકે શ્રેણી, તે અવણુનર
કે કર્ણરૂપ અજગીવ સાક્ષાત્રુકે પ્રત્યક્ષ, યકે જે સિદ્ધાંતને, મોદાત્રુકે
હંપદરીને અગાત્રુકે પ્રાશનકરતીહવી, એવા અનેકોપમાન-અનેકકે સમુદ્ધ
શાસ્ત્રિક ઠે અનેક અપમાન જેને એવો સમિદ્ધાંતકે તે જિનસિદ્ધાંત, યકે તમારા
અહિતહનયે કે કર્મરૂપ જાત્રુનો નાશ કરવા માટે, સ્તાત્રુકે હો ॥ ૩ ॥

વત્રાકુદ્ધપ્પુગ્ગલિગજ્જત્વપિપ્પત્ત્વપ્રયત્ન ॥ સ્વાયત્થાગેતનુ
નદ્વનનદ્વેમતાગતિમત્તે ॥ અધ્યાગ્ગદ્વેગશયરકરથેતજાસિ
વિપ્પે ॥ ન્યાયત્થાગેતનુમદ્વનનદ્વેમતાગતિમત્તે ॥ ૪ ॥

ધ્યાત્મા-અમન કે અમાન્ય ઠે, અગતિમત્તા કે જાગ્રુપણુ જેને, અપત્રુ
જાગ્રુકિનો યાગ કરગીને સદ્ધિ અપત્રુ કરગવાની ઈતી હે અમતારાનિમન-
અને સુદે અન્ન પ્રદારનાત્રુ, આયકે અયાગમરૂપ જ્ઞાન અને યાગ કે જ્ઞાન
જેને, ઈતી હે માધ્યાગે અને માયત્થાગે-મદ્ધા પોતાની જે આપત્રુ કે ॥ ૪ ॥

स्तार-तेणे करीने ध्ये के० पर्वत सरखा, अने अतनुमदवने-अतनु के० वहुं
वहेनालंछे, मदवन के० मदोदक जेनुं एवी, अने शशधरकरश्वेतजाति-शशधर
के० चंडमा-तेनां जे, कर के० किरण, तेना सरखी श्वेत के० शुभ्ररे, नाके० कां
ति जेनी एवी, अने अंतिमत्ते के० अतिशये करीने मत्त एवा विपेंडे के० गजें
इनेविपे, अथ्यारुढेके० आरुढ थनारी हे वजांकुशिके० वजांकुशि नामे अधि
ष्टायक देवि! हेमतारा के० सुवर्णसरखी उज्ज्वल, अने अंकुशकुलिशचूतके०
अंकुश अने वज्र, एउने धारण करनारी त्वके० तुं तनुमदवने-तनुमान्के०
प्राणी, तेउना अवनने के० रक्षणमाटे प्रयत्न के० उद्योगने; विधत्स्व के०
कर. ॥ ४ ॥ इति चंडप्रजजिनस्तुतिः संपूर्णा ॥ ३७ ॥

अवतरणः-हवे सुविधिनाथनी स्तुति उपजातिवृत्ते करीने कहेउ.

तवानिर्वाहिसुविधिविधेयात् सन्नासुरालीनतपादयावन् ॥ यो

योगिपंकत्याप्रणतो न नः सत् सन्नासुरालीनतपादयावन् ॥ १ ॥

व्याख्या-हे दयावन् के० हे दयायुक्त एवा नव्यजन! यः के० जे सुविधिना
थ, अवन के० लोकोने रक्षण करनार अने, नः सत् सन्नासुरालीनतपादया-
नन-तत् के० देव, तेउनी जे सन्ना, अने असुरालीके० असुरश्रेणी, एउएनतके०
बंदन कखा ठे पादके० चरण जेना, एवी योगिपंकत्याके० योगीन्द्र पुरुषांनीश्रेणीए
प्रणतः के० अनिवंदन करेला, अने नासुरालीनतपा-नासुर के० दैदीप्यमान
एवुं. आलीन के० स्वीकार्युं ठे, तप जेणे, एवा तः सुविधिः के० ते सुविधिनाथ,
त्वके० तारी, अचिवृद्धिके० धनादिकनी वृद्धिने, विधेयात् के० उत्पन्न करो॥ १ ॥

याजंतुजाताय हितानिराजी साराजिनानामलपद्ममालं ॥

विश्रयान्मुदं पादयुगंधधाना साराजिनानामलपद्ममालं ॥ ७ ॥

व्याख्या-या के० जे, तारा के० श्रेष्ठ एवी, जिनानां के० जिनोनी, राजी के०
पंक्ति, जंतुजाताय के० प्राणीउना समूहनेमाटे, हितानि के० हितकारक एवा
साधनोने अलपत्के० कथन करतीहवी अने राजिनानामलपद्ममालं-राजिके०
शोचायमान एवी जे नाना प्रकारनां अमज के० स्वयं एवां पद्म के० कमजो, ते
नी ठे माला जेनेविपे एवा, पादयुगं के० चरणयुग्मने दधाना के० धारण कर
नारी, ताके० ते जिनश्रेणी, मम के० मने, अजं के० अत्यंत, मुदं के
विश्रात् के० समर्पण करो ॥ २ ॥

જિનેહજગૈ પ્રસન્નગત્રીરા શુચારતીશસ્યતમસ્તવેન ॥ નિર્ના
શયંતીમમશર્મદિશ્યાત્ શુચારતીશસ્યતમસ્તવેન ॥ ૩ ॥

બ્યાખ્યા-રતીશસ્ય કે० કર્પના, હન કે० સ્વામિન, એવા હે જિનેહ! કે० હે
જિનેશ્વર! તારી- નારતી કે० દેશનારૂપ, વાણી તે, મમ કે० મને, શર્મ કે० સુવ
ને, દિશ્યાત્ કે० આપો તે વાણી કેવી છે? તોકે-નર્ગ કે०-અર્થ વિકૃત્તે કરી
ને પ્રસન્ન કે० અત્યંત ગત્રીરા કે० ગદ્દન અને શસ્યતમસ્તવેન-શસ્યતમ કે० અ
ત્યત શ્રદ્ધાપ્ય, એવો જે સ્તવ કે० સ્તુતિ-તેણે કરીને શુચા કે०-ચરુષ્ટ, અને આ
શુ કે० શીઘ્ર, તમ કે० અજ્ઞાનને નિર્નાશયતી કે० નાશ પમાડનારી એવી છે ॥૩

દિસ્યાત્તવાશુજ્વલનાયુધાલ્પ મધ્યાસિતાકંપ્રવરાલકસ્ય ॥

અસ્તેહરાસ્યસ્યરુચોરુષ્ટ મધ્યાસિતાકંપ્રવરાલકસ્ય ॥૪॥

બ્યાખ્યા-હે જથ્થજન! તવ કે० તુ જે તેને, જ્વલનાયુધા કે० જ્વલનાયુધ ના
મે જે અધિષ્ઠાયક દેવી તે, -કકે-સુખને-આશુ કે०-શીઘ્ર, દિશ્યાત્ કે० આપો તે
જ્વલનાયુધ દેવી કેવી છે? તોકે-સિતા કે०-શુભ્ર, અને અત્પમધ્યા-અત્પ કે०
સૂક્ષ્મ છે, મધ્ય કે० કટી જેનો, ઇટલે રુશોદરી, અને પ્રવરાલકસ્ય કે० નૃકુટી અ
ને મસ્તકસવધી વાકા છે કેશ જેનેવિપે, એવા આસ્યસ્ય કે० સુખની રુચા કે०
કાતીએ અસ્તેહ કે०-તિરસ્કાર કમ્પો છે ચહ જેણે એવી, અને અકપ્રવરાલકસ્ય
કે० અકપ્ર કે० સ્થિર જે ધરાલક નામે યાહન, તેના ચરુષ્ટ કે० વિસ્તીર્ણ એવા
ષ્ટનાગપ્રત્યે અધ્યાસિતા કે० આરુઢ યનારી એવી છે ॥૪॥ ઇતિ સુવિધિજિનસ્તુતિ

અવતરણ-હે, શીતલનાથની સ્તુતિ દ્રુતવિજિતિ વૃત્ત કરીને કહે છે

જયતિશીતલતીર્થકૃત સદા ચલનતામરસસદલંધન ॥ નવ

કમવરુદ્ધાપથિસંસ્પૃશ ચલનતામરસસદલંધન ॥ ૧ ॥

બ્યાખ્યા-શીતલતીર્થકૃત કે० શીતલ નામે જે તીર્થકર, તેનું ચલનતામલસ
કે० પદકમલ તે, સદા કે० નિરંતર જયતિ કે० જય પામે છે તે કેવું છે? તો
કે, જે પથિ કે० માર્ગનેવિપે સચાર કરતાં ઠતાં, અચુરુદ્ધા કે० સુવર્ણકમનોત્ત
નવક કે० નવસર્યારૂપ સમુદાયને સસ્પૃશત કે० સ્પર્શ કરનાર તે કમાનું નવ
ક કેવું છે? તોકે-સવર્ણ કે० પત્રસહિત અને ધન કે० નિવિદ, અને-ચનનત
મરસસત્-ચલ કે० ચલણપણા નત કે० નમ્ર છે, અમરસત્ત કે० વેવોની

सत्ता जेनेविपे, एवं अने अलंघन के० कोइए पण जेनुं उल्लंघन कयुं नथी एवं
ठे. एटले देवोए वंदित अने कोइए पण उल्लंघन करवाने अयोग्य अने निविड,
एवा नवसंख्यांक कमलसमूहनेविपे स्पर्श करीने संचार करनारुं जे शीतल नाम
क तीर्थकरनुं चरणकमल, ते निरंतर जय पामे ठे. एवो जावार्थ ॥ १ ॥

स्मरजिनान्परिनुन्नजरारजो जननतानवतोदयमानतः ॥

परमनिर्वृत्तिशर्मकृतोयतो जननतानवतोदयमानतः ॥ २ ॥

व्याख्या—हेजन के० हे लोक! यत्. के० जे कारणमाटे ते जिन, परम नि
र्वृत्तिशर्मकृत—परम के० उत्कृष्ट जे निर्वृत्तिशर्म के० मोक्षसुख, तेने कृतः के०
उत्पन्न करनारा अने, नतान्के० नम्र, एवा, पुरुषोने, अवतःके० रक्षण, करनारा
ठे; अतः के० ए कारणमाटे तुं. अदयं के० शरीरनी अपेक्षारहित जेवीरीते या
य तेम, आनतःके० नम्र होतो थको ते, परिनुन्नजरारजोजननतानवतोदयमान—
परिनुन्न के० दूर कक्षां ठे, जरा के० वृक्षावस्था, रज के० कर्मरूप रज, जननता
नव के० जन्मथी उत्पन्न यनारुं कृशपणु, तोद के० पीडा अने यमके० मृत्यु
जेणे, एवा जिनान् के० तीर्थकरने स्मर के० स्मरण कर. ॥ २ ॥

जयतिकल्पितकल्पतरूपमं मतमसारतरागमदारिणा ॥

प्रथितमन्नजिनेनमनीपिणा मतमसारतरागमदारिणा ॥ ३ ॥

व्याख्या—अत्रके० आनूभिनेविपे, अतमसाके० अज्ञानरहित एवा, अने रतरा
गमदारिणा—रतके० मैथुन, रागके० राग द्वेष अने मदके० आत्मद, एउना अ
रिके० शत्रु एवा, अने असारतरागमदारिणा—असारतके० अत्यंत असार एवा
जे आगमके० मिथ्यात्वरूपसिद्धांत, तेउने दारिणा के० खंडन करनारा एवा जि
नेनके० श्रीजिनेश्वरे, मनीपिणाके० पंडितपुरुषोने अर्थात् पंडितोना अग्रजागे,
प्रथितके० अर्थ व्याख्याने करीने विस्तारकरेनुं, अने कल्पितकल्पतरूपमं—सर्वना
मनोरथ पूर्णकरवा ए हेतूए कल्पितके० संपादन करीठे, कल्पतरुनी के० क
ल्पवृक्षनी उपमाके० साम्य जेणे, एवं जे मतके० सिद्धांतरूप मत, ते जयतिके०
सर्वोत्कर्ष करीने वर्त्तेठे. ॥ ३ ॥

घनरुचिर्जयताब्रुविमानवी गुरुतराविहतामरसंगता ॥ कृतक

रास्त्रवरेफलपत्रज्ञा गुरुतराविहतामरसंगता ॥ ४ ॥ ४० ॥

व्याख्या—इहनुविके० आनूमिनेविपे, घनरुचि के० मेयना सरखी जेनी कति ठे, एवी अने- गुरुतराविहतामरसगता- गुरुतर के० अतिमहांत, अने अविहत् के० बीजा देवोए, अपराजित एवाजे अमर के० देव, तेउए सगतके० सहित ए वी, एने अखवरके० प्रधानशस्त्ररूप एवा, फलपत्रनागगुरुतरी-फलो अने पत्रो, एउने धारण करनारुं जे महावृद्ध, तेनेविपे कृतकराके० कखो ठे हस्त जेणे एवी एटले फलो अने पत्रो-एउएयुक्त एवु एक महावृद्ध जेणे पोताना हस्तनेविष शस्त्ररूपे करीने धारण कखुठे, एवी अने तामरसके० आरक्तकमजउपर गता के० आरूढ यएली, एवी जे मानवीके० मानवी नामे अधिष्ठायक देवी ते, जयता त् के० जयपामो ॥ ४ ॥ इति शीतलजिनस्तुति संपूर्णा ॥ ४० ॥

अवतरण—हवे श्री श्रेयासजिननी स्तुति हरिणीवृत्ते करीने कहेवे
कुसुमधनुपायस्मादन्यनमोद्भवशब्दधु । कमलसदृशा
गीतारावाबलादयि तापित ॥ प्रणमततराजाकुश्रेयासन
चाहतयन्मन ॥ कमलसदृशागीतारावाबलादयितापित ॥१॥

व्याख्या—अधिके० कोमलपणे कहुवुं के हेजनी । अलसदृशके० कामादुर पणे स्थिरदृष्टि एवी स्त्रीउंना, गीतारावा के० गायनरूप जे शब्दो, ते यस्मात् के० जे श्री श्रेयासयी, अन्य के० बीजा एवा कके० कोण हरिहरादिक देवने बलात्के० बलात्कारे करीने, कुसुमधनुपाके० कामदेवे, तापितके० पीडित, वाके० अथवा, मोद्भवशके० मोद्भाधीन एवा नव्यधु के० न करताहवा, तो सर्वेजनोने मवने पीडित अने मोद्भाधीनज करताहवा परतु यन्मन के० जे श्री श्रेयासनाथना मनने कमलसदृशागीके० कमलसरखुठे अगके० शरीरजेनु एवी, अने तारके० मनोहर एवी, अने अबला के० बीजाने काममोहित करवामाटे जेना करतां बज नथी, एवी दयिता के० स्त्रीपण नाहत् के० न हरण करती हवी, तंके० ते श्रेयासके० श्री श्रेयासनामे जिनेश्वरने तमे झाक् के० शीघ्र प्रणमत के० अतिप्रेमेवदन करो एटले तेहनी रुपाए तमोने पण कामादिकनो जय सुलज थरो एवो जावार्थ ॥१॥

जिनवरततिर्जीवालीनामकारणवत्सला ॥ समदमहितामा
रादिष्टासमानवराजया ॥ नमदमृतचुक्पंकत्यानूतातनोतु
मतिममा ॥ समदमहितामारादिष्टासमानवराजया ॥ १ ॥

व्याख्या—जिनवरतति के० जिनेश्वरनी जे श्रेणी ते, ममके० हु जे तेने, अ

समदमहितां-असमदके० मदरहित एवा पुरुषे महितांके० पूज्य एवी मर्तिके०
बुद्धिप्रत्ये तनोतुके० विस्तारकरो. ते जिनवरतति केवीठे? तो के-जीवालीनांके०
जीवोनी जे आलीके० श्रेणी तेना उपर, अकारणवत्सलाके० कारण विनाज
वत्सलके० स्नेहयुक्त एवी अने असमदमहिता-असमके० निरुपमठे दमके० उप
शम जेउनुं एवा पुरुषोनी हिताके० हितकारिणी अने अमारा के० कामरहित
एवी, अने दिष्टासमानवरा-दिष्टके० दीधोठे, असमानके० निरुपम एवो वर जेणे
एवी, अने अजयाके० कोइयी जेनो जय थयो नथी एवी एटले पराजय रहित, एवी
अने समानवराजया-मानवके० मनुष्य अने राजा-एउए युक्त एवा नमदमृतचु
रूपंक्त्या-नमत्के० वंदन करनारा जे अमृतचुक् के० देव, तेउनी जे पंक्तिके०
श्रेणी-तेणे नूताके० स्तवन करेली, अने इष्टाके० सर्व जगत्ने गमनारी एवीठे॥

जवजलनिधिभ्राम्यजंतुव्रजायतपोतद्दे ॥ तनुमतिमतांस

त्राशानांसदानरसंपदं ॥ समजिलपतामर्द्धन्नाथागमान

तनूपतिं ॥ तनुमतिमतांसत्राशानांसदानरसंपदं ॥ ३ ॥

व्याख्या-जवके० संसार-तेज जाणे जलधिके० समुद्र, तेनेविषे भ्राम्यतुके०-
व्रमण पामनारो जे जंतुव्रजके० प्राणिसमूह, तेने तरवामाटे आयतपोतके० वि
स्तीर्ण नांकारूप एवा हे जवजनिभ्राम्यजंतुव्रजायतपोत, एवा हे अर्द्धन्नाथागम
के० हे अर्द्धन्नाथागम! तुं सत्राशानां-शत्राके० गर्डे आशा जेनी एटले निराश एवा
अने सत्राशाना-सत्के० ठे, नाशके० मृत्यु जेने एवा, परंतु सदानरसंके० दानर
परसे सहित एवा पदंके० स्थानप्रत्ये. समजिलपतां के० उगा करनाग एवा मति
मतांके० बुद्धिमंत पुरुषोने, तनुमतिके० रक्षण करवामाटे मतांके० मान्य एवा,
अने आनतनूपतिं-आनतके० अत्यंत नत्रवे, नूपतिके० राजाजेनेविषे एवी, नरसंप
दंके० चक्रवर्ति वासुदेव प्रमुख मनुष्यनी संपत्तिने तनुके० विस्तार कर. ॥ ३ ॥

धृतपविफलाह्वालीघंटे.करे.कनवोधित ॥ प्रजयतिमहाकाली

मर्त्याधिपंकजराजिजि. ॥ निजननुलतामध्यासीनांदधत्यपरी

दितां ॥ प्रजयतिमहाकालीमर्त्याधिपंकजराजिजिः ॥ ४ ॥

व्याख्या-महाकाली के० ते महाकाजी नामे अधिष्टायक देवी. प्रजयति के०
उत्पद्यते जयवंत रहे ठे. ते केवी ठे? तोंके, जे कजराजिनि-कज के० समज
तेना सरखी ठे राजि के० शोभा जेनी. एवी अने धृतपविफलाह्वाजीं पंटे-धृत

કે० ધારણ કયા છે, પવિ કે० ઘજ્જ ફલ કે० નાલીઆદિક ફલો, અઢાજી કે०
 રૂઢાકની જપમાત્રા અને ઘટા જેણે એવી, કરે. કે० ચાર હાથોએ પુત્ર છે અને
 અર્ચાર્પિરૂઢરાજિનિ - અર્પિત કે० શરીરપીડા, આધિકે० માનસીઅથા, તદૂપ પંક
 કે० કર્દમ, જરા કે० વૃક્ષપણ અને આજિ કે० સંગ્રામ-એણે કરીને અપરીક્ષિત
 કે० અદૂરિત આ અને મર્યાધિપ કે० રાજા સરસ્વા પુરુષ ઉપર અધ્યાસીનો કે०
 આમદ્યનારી અને કાર્જી કે० નીજવર્ણ એવી નિજતતુલતા કે० પોતાની તતુલતા
 ને દયતી કે० ધારણ કરનારી એવી છે અને કૃતવોવિતપ્રજયતિમદ્વા-યોગિ
 કે० આગ્રિના ઉપવેગે કરીને ઘોર કરેલી છે પ્રજા જેણે, એવા જે યતિ કે० સાગ્ર
 ઇતે જે માત્રે० ઇત્યાદિ તે કૃતકે० કયોત્રે જેણે એવીત્રે ॥૪॥ ૬તિ શ્રેયાસજિનસ્તુતિ

અનુવર્ણ - એ શ્રી વાસુપૂજ્ય નામે જિનનાથની સ્તુતિ સ્મધરાવૃત્તે કરીને કરેતે

પુમ્યશ્રીવાસુપૂજ્યાઽવૃજિનજિનપતેનૂતનાદિત્યકાતેઽ ॥

માયામમાગ્યામાયનરતરસાલીનવાલાનવાદો ॥ આ

નદ્યાત્રાયતાશ્રીપ્રજયનયનયાદિધૃતીજક્તિજાજા ॥ મા

યામમાગ્યામાયનરતરસાલીનવાલાનવાઽદો ॥ ૧ ॥

આપ્ત - અહો શ્રીવાસુપૂજ્ય કે० હે શ્રીવાસુપૂજ્યનામે જિનનાથ, તે જનિતા
 આ કે० જનિમાન પુમ્યની અગોઠે० પ્રમ્યહુ જે આ આજી કે० શ્રેણી તેવું, શ્રી
 નરનારનયાત્ર - શ્રી કે० જહી તેનાથી છે પ્રજય કે० ઉત્પત્તિ જેની-અર્થાતે કામ
 કેદ તેવી નવ કે० અમ્યગ્ર અર્થાતે જય-તેનાથી અથગ ઘોજો અર્થે-હે શ્રીપ્રજય
 કે० હેનજીના અન્યનિશ્ચયન, નરનયાત્ર કે० સતારજયથી તમ્સા કે० શીત્ર, પ્રા
 યત્તે કે० રૂઢા કરતુ હુજોત્રે? તોત્રે- (સગોરને કરી ફરેત્રે) પુમ્ય કે
 ત્રિહુવનને પૂજન કર્યામાટે યોગ્ય આ હે પુમ્ય! અવૃજિન કે० પાપગતિને પુર
 વ નમનો પતિ, આદે અવૃજિનપતે! નૂતન કે० હૃદય પામનારો અર્થો નરિન
 અર્થિય કે० મૂર્તિ- તેના મગ્ધી તેની કાતિત્રે આ હે નૂતનાદિત્યકાતે! માય
 કે० કપટ, તેણે રત્નિન આ હે અમાય! જેને સમાગ્નેરિપે વામ નથી આદે અ
 સંમગ્નમ! જયથી રૂઢા કરનારા આદે અવન! અને હે રર કે० અટાળોત્રે
 અને જનિમાન પુરુષોનાં રાણીકેરીત્રે? તાત્ર-આપામ કે० પ્રપામન રિત્રીત્રે
 અપરજનારી અને મગ્ધા કે० પ્રાગ્ન કયોત્રે સ્તુતિનો જેણે તટ્ત સાગ્ર હે
 રૂઢમદિત્ર કરી, અને અનરત્ર કે० નિગત્ર-અમાનીનયાત્ર-મ્સા કે० દુખી, ત્ર

विषे आलीन के० स्पर्श करेते बालके० केश जेना, एवी आनघाके० अत्यंतनम्र,
एणे करीने नक्तिनुं आश्रित्य सूचव्युंते. अने नवा के० नवीनज प्राप्तथयेलोठे चा
स्त्रि धर्म जेने, एवीठे. ॥ १ ॥

पूतोयपादपांसुः शिरमिसुरततेराचरच्चूर्णशोभां ॥

यातापत्राऽसमानाऽप्रतिमदमवतीहारताराजयंती ॥

कीर्तिःकांत्याततिःसाप्रविकिरतुतरांजेनराजीरजस्ते॥

यातापत्रासमानाऽप्रतिमदमवतीहारताराजयंती॥२॥

व्याख्या—हेनव्यजन, इहके० आजगत्नेविषे पुतके० पवित्र एवा, यत्पादपांसुःके०
जे जैनराजीनी पादरज, सुरततेः—सुर के० देवताउनी जे ततिके० श्रेणी तेनां ति
रसि के० मस्तकनेविषे चूर्णशोभां—चूर्ण के० बुझो, तेनी शोभाने आचरत् के०
आचरण करती हवी. अने या जैनराजीके० जे जिनश्रेणी, तापत्रा के० सर्व जने
ने संतापथी रक्षण करनारी अने असमाना के० गुणे करीने जेना सरखुं वीजुं
कोइ नही एवी ! अने अप्रतिमदमवती के० अनुपमठे, दम के० उपशम जेनो,
एवी अने कीर्ति.के० पोतानी कीर्तिनी कांत्याके० कांतिए हारतारा—हारके० मौक्तिक
हार अने ताराके० नक्षत्रमंजल—एउने जयंतीके० जीतनारी, अने यातापत्रसमा
ना—यातके० गवांठे आपत्के० आपत्ति, त्रासके० जय अने मानके० अजिमान ए
जेनां, एवी अने अप्रतिमदके० गतमद एवा पुरुषोने, अवतीके० रक्षण करनारी अने
अरताके० रागरहित अने राजयंतीके० शोभायुक्त एवीठे. साततिके० ते जिन
श्रेणी, तेके० ताद्वारा, रजःके० कर्मरूप रजने, प्रविकिरतु के० अत्यंत विखेरी नाखो.

नित्यहेतूपपत्तिप्रतिहतकुमतप्रोक्षतध्वांतबंधा ॥ ५॥

पायाऽसाद्यमानामदनतवसुधासारहृद्याहितानि ॥ वा

णीनिर्वाणमार्गप्रणयिपरिगतातीर्थनाथक्रियान्मे॥५॥

पायासाद्यमानामदनतवसुधासारहृद्याहितानि ॥ ३ ॥

व्याख्या—मदन के० कंदर्प, तेणे करीने रहित एवा अमदन, अने अपापाया
सादि के० जेउए पापे करी आयासादिक कखो नथी. ते अपापायासादि—अने जे
मने मान नथी ते अमान, अने जेमने मद नथी ते अमद, एवा जे, तेउ
ए.नत के० वंदन करेला एवा हे अपापायासाद्यमानामदनत !

जटा ममलादिक साहित्ये हर्ष पामेली, अने शुभा के० वणें श्वेतवर्ण एवी, अने सन्नालीका-सन्न के० नष्ट थयुंठे, अलीक के० असत्य जेथी, एवीठे. ॥ ४ ॥ इति श्रीवासुपूज्यजिनस्तुतिः संपूर्णा ॥ ४७ ॥

अवतरण-हवे श्रीविमलनाथजिननीस्तुतीष्ट्वीकृतेकरीने कहेते.

अपापदमलंगनंशमितमानमामोहितं ॥ नतामरसज्ञासुरं

विमलमालयामोहितं ॥ अपापदमलंगनंशमितमानमा

मोहितं ॥ नतामरसज्ञासुरंविमलमालयाऽमोहितं ॥ १ ॥

अर्थः-अमे विमलं के० श्रीविमल नामक जिनेश्वरने, आनमामः के० अत्यंत नमस्कार करीएठेए. ते विमलनाथ केवाठे ? तो के, अपापदं-अप के० गएलीठे. आपदा के० आपत्ति जेथी एवा. अने अलंगनंशंइतं के० अत्यंत कर्मकृत्यथी उत्पन्न थएलुं जे निविडसुख. तेने प्राप्त थएला. अने हिनं के० सर्व प्राणी मात्रना हितकारी.अने नतामरसज्ञाऽसुरं-नत के० नष्ट ठे,अमर के० देव अने सज्ञाऽसुर के० कान्तिशुक्त असुर जेने एवा, अने विमल के० निर्मल एवी जे माला के० पुष्पमात्रा-तेणे करीने मोहित के० सुगंधशुक्त करेला, अने अपापदं के० पापने देनारा न ही; एवा अने अजंगनं के० कोऽ पण जेनी आज्ञातुं उजंगन करं नही. एवा. अने श मितमानं के० शमन कयुंठे मान के० अजिमान जेणे एवा.अने नआमोहितं के० कोऽ पण विषयं करीने किंचित पण मोहने न पामेजा, अने तामरसज्ञासुरं के० आरक्त क मज सरखा दैदीप्यमान अने. आलयामोहितं-आलय के० गृह. नेनी प्राणिग अने नागे, अमोहितं के० प्राप्त थनारो जे हर्ष किंवा खेद, तेणे रहित. एवाठे. ॥ १ ॥

सदानवसुराजिताअममराजिनाजीरदाः ॥ क्रियामुरुचिता

मुतेमकलजारतीरायताः ॥ सदानवसुराजिताअसमरा

जिनाजीरदाः ॥ क्रियामुरुचितामुतेमकलजारतीरायता ॥ ७ ॥

आख्याः-हेनअजन ! जेजिन. सदानवसुराजिता-सदानव के० अनुकृमा रोमहित जे, सुर के० देव, तेउए अजित के० न जीतेजा. अने अममरा के० न आमरहित. अने सकलजारतीराः-सकल के० संपूर्ण जे. जार के० संनारनार. ते ना तीरा.के० तटनेविषे रहनारा एटले संतार अजित एवा अने यता. के० यत्न करनारा, अने सदानवसुराजिता-सदान के० दानमदित. एवुं जे वनु के० सुवर्ण ते

ऐ करी, राजित के० शोचित- अने असमराजिनाजीरदा - असम के० निरूप
पमपणे राजि के० शोचितने नाजि अने रद के० दत्तजेना एवा, अने सकलजा-
कल के० सुदर एवी जे चाके० काती, तेणेसहित, अथवा सपूर्णकातीए युक्त ए
वा, अने जीरदा के० जयनो नाश करनारा एवा ते जिना के० तेतीर्थकर तैके०
तने उचितासुके० करवा माटे योग्य एवी अने रुचितासुके० पणितपुरुषोने मान्य,
एवी क्रियासुके० धर्मानुष्ठान क्रियानेविषे-आयता के० विस्तृतएवी रती के० स
तोपने क्रियासु के० करो ॥ २ ॥

सदायतिगुरोरहोनमतमानवैरचितं ॥ मतवरदमेन
सारहितमायताचावत ॥ सदायतिगुरोरहोनमतमान
वैरचितं॥ मतवरदमेनसारहितमायताचावत ॥ ३ ॥

व्याख्या - अहो के० हेलोको, यतिगुरो के० यतीना गुरु एवा अने आयता
चावत - आयत के० विशाल एवी जे आना के० काती, ते ठेजेने एवा, गुरा के०
तीर्थकरना, मतके० सिद्धांतमतने तमे चावत के० जक्षिण करीने सदाके० निरत
र, नमत के० वदन करो ते मत केबुठे० तोके-मानवे के० मनुष्योए, अर्चित के०
पूजित, अने वरदके० इच्छितउरने आपनारू, अने एनसाके० पापे करीने रहित ए
बु, अने रह के० रहस्यज्ञत, अने जेने मानके० अजिमान अने वैरपण मान्यनयी
एबु, अने आयता के० वृद्धिपामनारा एवा वरदमे के० श्रेष्ठ एवा आत्मदमे करीने
चित के० व्याप्त एबु, अने सारहित के० सर्वजनने अजिमत अने हितकारक एबु,
अने सदायति-सत् के० मोहोटीने आयति के० प्रनुता जेथी एबु, अने मत के०
सर्वजनने मान्य एबुने ॥ ३ ॥

प्रजाजितनुतामलपरमचापलारोहिणी ॥ सुधावसुरजीमना
मयिसजाक्षमालेहित ॥ प्रजाजितनुताऽमलपरमचापलाऽरो
हिणी ॥ सुधावसुरजीमनामयिसजाक्षमालेहित ॥ ४ ॥

व्याख्या - रोहिणी के० रोहिणी नामे जे अधिष्ठायक देवी ते, अल के० अत्यंत, परके०
वत्कृष्टपणे प्रजाजिके० जजनशोभ, एवी, अने क्षमाले के० क्षमावान् एवी, ते मयिके०
मारेविषे, थमजके० निर्मज अने हितके० हितकारक एवा ईहितके० वाञ्छितने, तनुता
के० विस्तारकरो ते रोहिणीदेवी केबोने १ तोके-अचापलाके० चपलपणाए रहित अने
सुधावसु - सुधा के० चूनों तेना सरस्वीने, वसुके० काती जेनी, अथवा सुधाके० अमृत,

तेजने, वसुके ० इव जेजुं एवी, अने अनीमना के ० नयरहितने मन जेजुं एवी, अने सना
हमाला के ० कांतियुक्ते अहमाला के ० जपमाला जेनी एवी, अने प्रनाजितनुता-प्रना
के ० ते देवीनी कांतीए जे जितके ० जीतेला जे लोक, तेउए नुता के ० सुती करेली, अने
परमचापला-परम के ० उत्कृष्ट एवुं जे चापके ० धनुष्य, तेने ग्रहण करनारी, अ
ने सुधावसुरजीके ० महोटावेगे करीने दोडनारी जे सुरनिके ० कामधेनु, ते प्रत्ये आ
रोहिणीके ० आरोहण करनारी, अने अनामयिसना-आमयके ० रोग, तेणे रहित
एवीने सनाके ० पर्यदा जेनी एवीने. ॥४॥ इति विमलजिनस्तुति. संपूर्णा. ॥७॥

अवतरण ०-हृदयश्री अनंतजिननाथनी सुति, द्रुतविजंवित वृत्तेकरीने कहेवे.

सकलधौतसहासनमेरव ॥ स्तवदिशंत्यजिपेकजलाहवाः ॥ म

तमनंतजितः स्नपितो ह्यसत् ॥ सकलधौतसहासनमेरवः ॥ १ ॥

व्याख्या-हे नव्यजन, सकलधौतसहासनमेरव-सकल के ० संपूर्ण, धौत
के ० कालन कयुं ठे, सहास के ० सप्रकाश-अर्थात् पुष्पादिकोए विकसित एवुं
नमेरु के ० देवताउनुं वृद्ध जेणे एवो, अने स्नपितो ह्यसत् सकलधौतसहासनमे
रव-स्नपित के ० स्नान करावुं ठे, उह्यसत् के ० टैदीप्यमान, सकलधौत के ०
सुवर्णसहित, अने सहासन के ० अजिपेक माटे जे सिंहासन. तेणे सहित, एवो
मेरुके ० मेरुपर्वत जेणे, एवा अनंतजिन के ० श्रीअनंतजिननाथनो अजिपेक, ज
लाहवा. के ० मेरुपर्वत उपर जन्मानिपेक करवामाटे प्राप्त अएलो जे उदकनो प्र
वाह, ते तवके ० तमारा, मर्त के ० मनोवाञ्छितने, दिशंतु के ० आपो. ॥ १ ॥

ममरतामरमेविततेक्ष्ण प्रदनिदंतुजिनैकदंभव ॥ व

रदपादयुगंगतमङ्गता ममरतामरसेविततेक्ष्ण ॥ २ ॥

व्याख्या-रत के ० प्रीतिए तत्पर एवा जे अमर के ० देवो, तेउए सेवित के ०
सेवन करेला, एवा हे रतामरसेवित! अने क्ष्ण के ० महोत्साह, तेने प्रद के ०
वचन प्रकारे करीने देनारा, एवाह क्ष्णप्रद! अने वर देनारा एवा हे वरद! अने
वितत के ० विस्तीर्ण ठे नेत्रो जेनां, एवा हे वितेक्ष्ण! हे जिनैकदंभव के ० हे
जिनैकमूढ, ते के ० तमारुं, अमरतामरसे-अमरके ० देव, तेउए मांनेजां जे ता
मरस के ० कमलो, तेनेविषे गत के ० प्राप्त एवुं पादयुगं के ० चरणयुगुज, ते मम
के ० मारा, अङ्गता के ० अङ्गानीपणाने निदंतु के ० संहार करो.

પરમતાપદમાનસજન્મન પ્રિયપદ્મવતોન્નવતોઽવતાત્ ॥ ૨ ॥

જિનપતેર્મતમસ્તજગત્રયી પરમતાપદમાનસજન્મન ॥ ૩ ॥

વ્યાખ્યા-હે નવ્યજન ! અસ્તજગત્રયીપરમતાપદમાનસજન્મન -અસ્ત કે જે ધ્વસ્ત કહ્યો છે, જગત્રયીપરમતાપદ કે જે ટ્રેલોક્યને પરમ તાપ દેનારો એવો, માનસજન્મા કે જે ચિત્તનેવિષે ઉત્પન્ન થનારો મદન જેણે, એવા જિનપતે કે જે નેશ્વરજી, મત કે જે સિદ્ધાંતરૂપ મત, તે નવત કે જે તુ જે તેને, નવત કે જે સત્તા રથી, અવતાત્ કે જે રક્ષણ કરો તે મત કે જે છે ? તોકે-પરમતાપદ-પરમત કે જે બૌદ્ધાદિક મત, તેની છે આપત્ કે જે વિપત્તિ જેથી, અર્થાત્ બૌદ્ધાદિકોના મંત્રજી સ્વન કરનાર, અને અમાનસજન્મન પ્રિયપદ-અમાન કે જે સર્વ્યા રહિત એટલે જે ગણતીમા ન આવે, અને સજન્ કે જે પરસ્પર મલનારા, અને મન પ્રિય કે જે પતિતાના મનને પ્રિયકારક એવા છે, પદકે જે પદો જેનેવિષે, એજી છે ॥ ૩ ॥

રસિતમુચ્ચતુરગમનાયક વિશતુકાચનકાતિરિતાચ્યુતા ॥ ધૃત

ધનુ ફલકાસિશરાકરૈ રસિતમુચ્ચતુરગમનાયક ॥ ૪ ॥

વ્યાખ્યા-અચ્યુતા કે જે અચ્યુતા નામે જે અધિષ્ઠાયક દેવી, તે વકે જે સુલે વિશતુ કે જે સમર્પણ કરો તે અચ્યુતા દેવી કેવી છે ? તોકે-ગમનાય કે જે ચાનવા માટે અચ્ચતુર કે જે અત્યંત ચતુર, અને રસિત કે જે હણહણાટ શબ્દ કરનારા, અને અસિત કે જે નીજવર્ણ એવા, વચ્ચતુરગમનાયક કે જે અશ્વશ્રેષ્ઠ પ્રત્યે ઇતા કે જે આરોહણ કરનારી, અને કૌર કે જે પોતાના હાથે કરીને, ધૃતધનુ ફલકાસિશરા-ધૃત કે જે ધારણ કહ્યા છે, ધનુ કે જે યનુષ્ય, ફલક કે જે સ્વેદક નામા આયુધ, અસિ કે જે સ્વદ્ધ અને શર કે જે વાણ જેણે, અને કનકકાતિ-કનક કે જે સુવર્ણ, તેના સરસી જેની કાતિ છે, એવી છે ॥ ૪ ॥ ઇતિ શ્રી અનંતજિનસ્તુતિ સંપૂર્ણ

અવતરણ-હવે શ્રીયર્મનાથજિનનીસ્તુતિ અનુષ્ટુપ્વૃત્તે કરીને કહે છે

નમ શ્રીધર્મનિષ્કર્મોદયાયમહિતાયતે ॥

મર્ત્યામરેન્દનાગેન્દે દયાયમહિતાયતે ॥ ૧ ॥

વ્યાખ્યા-મર્ત્યામરેન્દનાગેન્દે-મર્ત્ય કે જે મનુષ્ય, અમરેન્દ કે જે દેવેન્દ, અને નાગેન્દ કે જે પાતાજવાસી દેવ, તેડાં મહિતાયતે-મહિત કે જે પૂજિત છે, આપતિ કે જે ઇતરકાલ પ્રચુતા જેની, એવા હે શ્રીયર્મ કે જે શ્રીયર્મનાથ તીર્થંકર, નિષ્કર્મોદયાય-નિ

कर्म के० कर्मरहित, एवा मोक्षनोठे उदय के० प्राप्ति जेथी, एटले मोक्षदायक
एवा अने दयायमहिताय-दया के० जीवदया, अने यम के० व्रत, तेना हिताय
के० हितकारक-एटले जीवदया अने पांचमहाव्रतादिकोनी प्रसिद्धि करनारा एवा
ते के० तारा माटे, नमः के० नमस्कार थाउ ॥ १ ॥

जीयाजिनौघोध्वांतांतं ततानलसमानया ॥

चामंमल्लिपायःस ततानलसमानया ॥ २ ॥

व्याख्या-यः के० जे जिनोनो समुदाय, ततानलसमानया-तत के० विस्तीर्ण एवो
जे अनल के० अग्नि, तेना सरखी लसमानया के० वैदीप्रमान एवा, चामंमल्लिपा
के० कांतीमंमलना समुदाये करीने, ध्वांतांत के० अज्ञानना नाशने, ततानके० करतो
हवो, स. जिनौघः के० ते जिनसमूह, जीयात् के० जगतनेविषे जयवत थाउ. ॥ २ ॥

चारतिजाकुजिनेंजाणां नवनौरक्ततारिके ॥ सं

सारांजोनिधावस्मा नवनौरक्ततारिके ॥ ३ ॥

व्याख्या-अरक्ततारिके-अरक्त के० नथी नाश पाय्या, अरि के० शत्रु जेने वि
षे, एवा संसारांजोनिधौ के० संसाररूप समुद्रनेविषे, नवनी के० नवीन नौका
रूप अग्नि, तारि के० तारनारी, एवी हेजिनेंजाणांचारति के० हेजिनेंजाणा पांत्री
शृणुणोपयुक्त एवी वाणी ! तुं अवनौ के० आ नूमिनेविषे, अस्मान् के० अमाने
शक् के० शीघ्र, रक्त के० रक्षण कर. ॥ ३ ॥

केकिस्थ्यावक्रियावक्ति करालाजानयाचिता ॥

प्रज्ञप्तिर्नूतनांजो करालाजानयाचिता ॥ ४ ॥

व्याख्या-प्रज्ञप्ति के० प्रज्ञप्ति नामे जे अधिष्ठायक देवी, ते व के० तमारा ज्ञा
नान के० जानने, क्रियात् के० करो. ते प्रज्ञप्ति देवी केवीने ? तो के, केकिस्था-
केकि के० मोर, तेना ऊपर आरोहण करनारी, अने शक्तिवरा के० शक्ति नामे
थापुष जेना हस्तनेविषे एवी. अने अयाचिता के०-कोइए पण याचना न क
रेली उतां वेनारी, अने नूतनांजोकराजाना-नूतन के० नवीन जे अंजो के०
कमल, तेना सरखी कराल के० उल्लेखे आजा के० काती जेनी, अने नयाचिता
के० न्यायेकरी व्याप्त एवीठे. ॥ ४ ॥ इति श्रीयर्मजिनस्तुतिः संपूर्णा ॥ १० ॥

अवतरण-हवे श्रीशान्तिनाथ जिननी स्तुति शार्दुलविक्रीडितचुनरगीनें वदंते.

પરમતાપદમાનસજન્મન પ્રિયપદંજવતોજવતોઽવતાત્ ॥

જિનપતેર્મતમસ્તજગત્રયી પરમતાપદમાનસજન્મન ॥ ૩ ॥

બ્યાખ્યા-હે નંબ્રજન ! અસ્તજગત્રયીપરમતાપદમાનસજન્મન-અસ્ત કેં વિધ્વસ્ત કહ્યો છે, જગત્રયીપરમતાપદ કેં ત્રેલોક્યને પરમ તાપ દેનારો એવો, માનસજન્મા કેં ચિત્તનેવિષે ઇત્પન્ન થનારો મદન જેણે, એવા જિનપતે કેં નિનેશ્વરનું, મત કેં સિદ્ધાંતરૂપ મત, તે જવત કેં તુ જે તેને, જવત કેં સત્તા રથી, અવતાત્ કેં રક્ષણ કરો તે મત કેવું છે? તોકે-પરમતાપત્-પરમત કેં વૌદ્ધાદિક મત, તેની છે આપત્ કેં વિપત્તિ જેથી, અર્થાત્ વૌદ્ધાદિકોના મતનું લમન કરનારું, અને અમાનસજન્મન પ્રિયપદ-અમાન કેં સહ્યા રહિત એટલે જે ગણતીમા ન આવે, અને સજન્ કેં પરસ્પર મલનારા, અને મન પ્રિય કેં પમિતોના મનને પ્રિયકારક એવા છે, પદકેં પદો જેનેવિષે, એવું છે ॥ ૩ ॥

રસિતમુચ્ચતુરગમનાયકં દિશતુકાંચનકાતિરિતાચ્યુતા ॥ વૃત

ધનુ ફલકાસિશરાકરૈ રસિતમુચ્ચતુરગમનાયક ॥ ૪ ॥

બ્યાખ્યા-અચ્યુતા કેં અચ્યુતા નામે જે અધિષ્ઠાયક દેવી, તે વકેં સુલેને દિશતુ કેં સમર્પણ કરો તે અચ્યુતા દેવી કેવી છે? તોકે-ગમનાય કેં ચાલવા માટે અચ્ચતુર કેં અત્યંત ચતુર, અને રસિત કેં હણહણાટ શબ્દ કરનારા, અને અસિત કેં નીજવર્ણ એવા, ઇચ્ચતુરગમનાયક કેં અશ્વશ્રેષ્ઠ પ્રત્યે ઇતા કેં આરોહણ કરનારી, અને કૌર કેં પોતાના હાથે કરીને, ધૃતધનુ ફલકાસિશરા-ઘૃત કેં ધારણ કહ્યા છે, ધનુ કેં ધનુષ્ય, ફલક કેં લેટક નામા આયુધ, અસિ કેં લવડું, અને શર કેં વાણ જેણે, અને કનકકાતિ-કનક કેં સુવર્ણ, તેના સરસી જેની કાતિ છે, એવી છે ॥ ૪ ॥ ૬તિ શ્રી અનંતજિનસ્તુતિ સપ્તમી

થવતરણ-હવે શ્રીર્મનાથજિનનીસ્તુતિ અનુષ્ઠપ્રવૃત્તે કરીને કહે છે

નમ શ્રીધર્મનિષ્કર્મોદયાયમહિતાયતે ॥

મર્ત્યામરેણનાગેદૈર્દયાયમહિતાયતે ॥ ૧ ॥

બ્યાખ્યા-મર્ત્યામરેણનાગેદૈ-મર્ત્ય કેં મનુષ્ય, અમરેણ કેં દેવેણ, અને નાગેદૈ કેં પાતાજવાસી દેવ, તેણે મહિતાયતે-મહિત કેં પૂજિત છે, આયતિ કેં ઇતરકાલ પ્રવૃત્તા જેની, એવા હે શ્રીર્મ કેં શ્રીર્મનાથ તીર્થકર, નિષ્કર્મોદયાય-નિ

કર્મ કે૦ કર્મરહિત, એવા મોક્ષનોંઠે ઉદય કે૦ પ્રાપ્તિ જેથી, એલે મોક્ષદાયક
એવા અને દયાયમહિતાય-દયા કે૦ જીવદયા, અને ચમ કે૦ વ્રત, તેના હિતાય
કે૦ હિતકારક-એલે જીવદયા અને પાંચમદ્વાવ્રતાદિકોની પ્રસિદ્ધિ કરનારા એવા
તે કે૦ તારા માટે, નમઃ કે૦ નમસ્કાર થાઉં ॥ ૧ ॥

જીયાજિનૌધોધ્વાંતાંતં તત્તાનલસમાનયા ॥

નામંમલલિપાયઃસ તત્તાનલસમાનયા ॥ ૨ ॥

બ્યાખ્યા-યઃ કે૦ જે જિનોનો સમુદાય, તત્તાનલસમાનયા-તત કે૦ વિસ્તીર્ણ એવો
જે અનેલ કે૦ અગ્નિ. તેના સરસ્વી લસમાનયા કે૦ દૈવીપ્યમાન એવા, નામંમલલિપા
કે૦ કાંતીમંમલના સમુદાયે કરીને, ધ્વાંતાંત કે૦ અજ્ઞાનના નાશને, તત્તાનકે૦ કરતો
હવો; સઃજિનૌધ. કે૦ તે જિનસમૂહ, જીયાત્ કે૦ જગત્તેવિપે જયવંત થાઉં. ॥ ૨ ॥

નારતિજાક્જિનેંજાણાં નવનૌરક્તારિકે ॥ સં

સારાંજોનિધાવસ્મા નવનૌરક્તારિકે ॥ ૩ ॥

બ્યાખ્યા-અરક્તારિકે-અરક્ત કે૦ નથી નાશ પામ્યા, અરિકે૦ ગત્રુ જેને વિ
પે, એવા સંસારાંજોનિધૌ કે૦ સંસારરૂપ સમુદાયેવિપે. નવનૌઃ કે૦ નવીન નૌકા
રૂપ થઈને, તારિકે૦ તારનારી, એવી હે જિનેંજાણાંનારતિકે૦ હે જિનેંજોના પાંત્રી
શયુષોણુક એવી વાણી ! તું થવનાં કે૦ આ જૂમિનેવિપે, અસ્માન્ કે૦ અમોને
જાક્કે૦ શીઘ્ર, રક્ત કે૦ રક્ષણ કર. ॥ ૩ ॥

કેકિસ્થાવક્રિયાઠકિ કરાલાજાનયાચિતા ॥

પ્રજ્ઞતિર્નૂતનાંજોજ કરાલાજાનયાચિતા ॥ ૪ ॥

બ્યાખ્યા-પ્રજ્ઞતિ કે૦ પ્રજ્ઞતિ નામે જે અધિષ્ઠાયક દેવી, તે વ. કે૦ તમારા લા
જાન કે૦ લાજને, ક્રિયાત્ કે૦ કરો. તે પ્રજ્ઞતિ દેવી કેવીંઠે ? તો કે, કેકિસ્થા-
કેકિકે૦ મોર, તેના ઊપર આરોહણ કરનારી, અને શક્તિકરા કે૦ શક્તિ નામે
શાયુષ જેના હસ્તનેવિપેઠે એવી, અને અયાચિતા કે૦-કોણે પણ યાચના ન ક
રેલી ઠતાં ઢેનારી, અને નૂતનાંજોજકરાલાજા-નૂતન કે૦ નવીન જે અંજોજ કે૦
કમલ, તેના સરસ્વી કરાલ કે૦ ઠલ્કુટ્ટે આજા કે૦ કાંતી જેની, અને નયાચિતા
કે૦ ન્યાયેકરી વ્યાપ્ત એવીંઠે. ॥ ૪ ॥ ઇતિ શ્રીયર્મજિનસ્તુતિ- સંપૂર્ણા ॥ ૧૦ ॥

અવતરણ- હવે શ્રીશાંતિનાથ જિનની સ્તુતિ શાર્દુલવિક્રીઢિતવૃત્તેકરીને કહેતે.

પરમતાપદમાનસજન્મન પ્રિયપદન્નવતોન્નવતોઽવતાત્ ॥

જિનપતેર્મતમસ્તજગન્નયી પરમતાપદમાનસજન્મન ॥ ૩ ॥

બ્યાખ્યા-હે નવ્યજન 'અસ્તજગન્નયી'પરમતાપદમાનસજન્મન-અસ્ત કેં વિ
ધ્વસ્ત કહ્યો છે, જગન્નયીપરમતાપદ કેં ત્રેલોક્યને પરમ તાપ દેનારો એવો, મા
નસજન્મા કેં ચિત્તનેવિપે અત્પન્ન થનારો મંદન જેણે, એવા જિનપતે કેં નિ
નેશ્વરજી, મત કેં સિદ્ધાંતરૂપ મત, તે નવત કેં તુ જે તેને, નવત કેં સતા
રથી, અવતાત્ કેં રક્ષણ કરો તે મત કેંબુ છે? તોકે-પરમતાપત્-પરમત કેં
વૌદ્ધાદિક મત, તેની છે આપત્ કેં પ્રિયતિ જેથી, અર્થાત્ વૌદ્ધાદિકોના મતજી સ્વન
કરનાર, અને અમાનસજન્મન પ્રિયપદ-અમાન કેં સર્વ્યા રહિત દૃઢજે જે ગળ
તીમા ન આવે, અને સજન્ કેં પરસ્પર મલનારા, અને મન પ્રિય કેં પતિતોના
મનને પ્રિયકારક એવા છે, પદકેં પદો જેનેવિપે, એજી છે ॥ ૩ ॥

રસિતમુચ્ચતુરગમનાયકં દિશતુકાંચનકાતિરિતાચ્યુતા ॥ વૃત

ધનુ ફલકાસિશરાકરૈ રસિતમુચ્ચતુરગમનાયક ॥ ૪ ॥

બ્યાખ્યા-અચ્યુતા કેં અચ્યુતા નામે જે અધિષ્ઠાયક દેવી, તે વકેં સુવર્ણ
દિશતુ કેં સમર્પણ કરો તે અચ્યુતા દેવી કેવી છે? તોકે-ગમનાય કેં ચાલના
માટે અચ્ચતુર કેં અત્યંત ચતુર, અને રસિત કેં હણહણાટ શબ્દ કરનારા, અને
અસિત કેં નીજવર્ણ એવા, યચ્ચતુરગમનાયક કેં અથ્થશ્રેષ્ઠ પ્રત્યે સ્તા કેં આ
રોહણ કરનારી, અને કરૈ કેં પોતાના હાથે કરીને, વૃતધનુ ફલકાસિશરા-
ધૃત કેં ધારણ કહ્યા છે, ધનુ કેં ધનુષ્ય, ફલક કેં સ્વેદક નામા આયુધ, અ
સિ કેં સ્વદ્ધ અને શર કેં વાણ જેણે, અને કનકકાતિ-કનક કેં સુવર્ણ,
તેના સરસી જેની કાતિ છે, એવી છે ॥ ૪ ॥ સિતિ શ્રી અનન્તજિનસ્તુતિ સપૂર્ણ

અવતરણ-હવે શ્રીર્મનાયજિનનીસ્તુતિ અનુપ્રપૃષ્ઠ કરીને કહે છે

નમ શ્રીવર્મનિષ્કર્મોદયાયમહિતાયતે ॥

મર્ત્યામરેન્દ્રનાગેર્દે દયાયમહિતાયતે ॥ ૧ ॥

બ્યાખ્યા-મર્ત્યામરેન્દ્રનાગેર્દે-મર્ત્ય કેં મનુષ્ય, અમરેન્દ્ર કેં દેવેન્દ્ર, અને નાગેર્દે
કેં પાતાલવાસી દેવ, તેવે મહિતાયતે-મહિત કેં પૂજિત છે, આપતિ કેં ઇ
નરકાગ્ર પ્રથુતા જેની, એવા હે શ્રીર્મ કેં શ્રીર્મનાથ સ્તીર્થકર, નિષ્કર્મોદયાય-નિ

કર્મ કે૦ કર્મરહિત, એવા મોક્ષનોઠે વદ્ય કે૦ પ્રાપ્તિ જેથી, એટલે મોક્ષદાયક
એવા અને દયાયમહિતાય-દયા કે૦ જીવદયા, અને યમ કે૦ વ્રત, તેના હિતાય
કે૦ હિતકારક-એટલે જીવદયા અને પાંચમહાવ્રતાદિકોની પ્રસિદ્ધિ કરનારા એવા
તે કે૦ તારા માટે, નમઃ કે૦ નમસ્કાર થાઉં ॥ ૧ ॥

જીયાજિનૌધોધ્વાંતાંતં તત્તાનલસમાનયા ॥

નામંમલલિપાયઃસ તત્તાનલસમાનયા ॥ ૨ ॥

વ્યાખ્યા-યઃ કે૦ જે જિનોનો સમુદાય. તત્તાનલસમાનયા-તત કે૦ વિસ્તીર્ણ એવો
જે અનલ કે૦ અગ્નિ. તેના સરસ્વી લસમાનયા કે૦ વૈદીપ્યમાન એવા, નામંમલલિપા
કે૦ કાતીમંમલના સમુદાયે કરીને, ધ્વાંતાંત કે૦ અજ્ઞાનના નાશને, તત્તાનકે૦ કરતો
હવો, સ જિનૌધ. કે૦ તે જિનસમૂહ, જીયાત્ કે૦ જગત્તેવિપે જયવંત થાઉં. ॥ ૨ ॥

નારતિજાકુજિનેંજાણાં નવનોરક્ષતારિકે ॥ સં

સારાંજોનિધાવસ્મા નવનોરક્ષતારિકે ॥ ૩ ॥

વ્યાખ્યા-અરક્ષતારિકે-અરક્ષત કે૦ નથી નાશ પામ્યા, અરિ કે૦ ગત્રુ જેને વિ
પે, એવા સંસારાંજોનિધૌ કે૦ સંસારરૂપ સમુદાયેવિપે. નવનોર કે૦ નવીન નૌકા
રૂપ થઈને, તારિકે૦ તારનારી, એવી હે જિનેંજાણાંનારતિ કે૦ હે જિનેંજોના પાંત્રી
શયુણોણુક એવી વાણી ! તું અવનોર કે૦ આ જૂમિનેવિપે, અસ્માન્ કે૦ અમોને
શક્ કે૦ શીઘ્ર, રક્ષ કે૦ રક્ષણ કર. ॥ ૩ ॥

કેકિસ્થાવઃક્રિયાઞ્ચકિ કરાલાજ્ઞાનયાચિતા ॥

પ્રજ્ઞાતિર્નૂતનાંજોજ કરાલાજ્ઞાનયાચિતા ॥ ૪ ॥

વ્યાખ્યા-પ્રજ્ઞાતિ કે૦ પ્રજ્ઞાતિ નામે જે અધિષ્ઠાયક દેવી, તે વ કે૦ તમારા લા
જ્ઞાન કે૦ લાજને, ક્રિયાત્ કે૦ કરો. તે પ્રજ્ઞાતિ દેવી કેવીઝે ? તો કે, કેકિસ્થા-
કેકિ કે૦ મોર, તેના ઊપર આરોહણ કરનારી, અને શક્તિકરા કે૦ શક્તિ નામે
આયુધ જેના હસ્તનેવિપેઠે એવી, અને અયાચિતા કે૦-કોડે પણ યાચના ન ક
રેલી ઇતાં દેનારી, અને નૂતનાંજોજકરાજ્ઞાન-નૂતન કે૦ નવીન જે અંજોજ કે૦
કમલ, તેના સરસ્વી કરાલ કે૦ ઇલ્કષ્ટને આજ્ઞા કે૦ કાંતી જેની, અને નયાચિતા
કે૦ ન્યાયેકરી વ્યાપ્ત એવીઝે. ॥ ૪ ॥ ઇતિ શ્રીધર્મજિનસ્તુતિઃ સંપૂર્ણા ॥ ૧૦ ॥

અવતરણ- હવે શ્રીશાંતિનાથ જિનની સ્તુતિ શાર્દુલવિક્રીહિતવૃત્તેકરીને કહેઝે.

પરમતાપદમાનસજન્મન પ્રિયપદજવતોજવતોઽવતાત્ ॥
 જિનપતેર્મતમસ્તજગત્રયી પરમતાપદમાનસજન્મન ॥ ૩ ॥

બ્યાખ્યા-હે જ્યોત્સના ! અસ્તજગત્રયીપરમતાપદમાનસજન્મન-અસ્ત કેં વિ
 ધ્વસ્ત કહ્યો છે, જગત્રયીપરમતાપદ કેં ત્રેલોક્યને પરમ તાપ દેનારો એવો, મા
 નસજન્મા કેં ચિત્તનેવિષે સ્વપન્ન થનારો મદન જેણે, એવા જિનપતે કેં નિ
 નેશ્વરનું, મત કેં સિદ્ધાંતરૂપ મત, તે જવત કેં તુ જે તેને, જવત કેં સત્તા
 રથી, અવતાત્ કેં રક્ષણ કરો તે મત કેવું છે? તોકે-પરમતાપત્-પરમત કેં
 વૌદ્ધાદિક મત, તેની છે આપત્ત કેં ગિપત્તિ જેથી, અર્થાત્ વૌદ્ધાદિકોના મતનું સ્થાપન
 કરનારુ, અને અમાનસજન્મન પ્રિયપદ-અમાન કેં સત્ત્વા રહિત દૃષ્ટિ જે ગણ
 તીમા ન થાયે, અને સજન્ કેં પરસ્પર મલનારા, અને મન પ્રિય કેં પતિતાના
 મનને પ્રિયકારક એવા છે, પદકેં પદો જેનેવિષે, એવું છે ॥ ૩ ॥

રસિતમુચ્ચતુરગમનાયક દિશતુકાંચનકાતિરિતાચ્યુતા ॥ ધૃત
 ધનુ ફલકાસિશરાકરૈ રસિતમુચ્ચતુરગમનાયક ॥ ૪ ॥

બ્યાખ્યા-અચ્યુતા કેં અચ્યુતા નામે જે અધિષ્ઠાયક દેવી, તે વકેં સુલે
 દિશતુ કેં સમર્પણ કરો તે અચ્યુતા દેવી કેવી છે? તોકે-ગમનાય કેં ચાલવા
 માટે અચ્ચતુર કેં અત્યંત ચતુર, અને રસિત કેં હણહણાટ શબ્દ કરનારા, અને
 અસિત કેં નીજવર્ણ એવા, યચ્ચતુરગમનાયક કેં અશ્વશ્રેષ્ઠ પ્રત્યે જ્ઞાતા કેં આ
 રોહણ કરનારી, અને કૌર કેં પોતાના હાથે કરીને, ધૃતધનુ ફલકાસિશરા-
 ધૃત કેં ધારણ કહ્યા છે, ધનુ કેં ધનુષ્ય, ફલક કેં સેટક નામા આયુધ, અ
 સિ કેં સ્વદ્ધ અને શર કેં વાણ જેણે, અને કનકકાતિ-કનક કેં સુવર્ણ,
 તેના સરસી જેની કાતિ છે, એવી છે ॥ ૪ ॥

અવતરણ-હવે શ્રીર્મમોગજિનનીસ્તુતિ અનુપ્રવૃત્તિ કરીને કહે છે

નમ શ્રીધર્મનિષ્કર્મોદયાયમહિતાયતે ॥

મર્ત્યામરેન્દ્રનાગેર્દયાયમહિતાયતે ॥ ૧ ॥

બ્યાખ્યા-મર્ત્યામરેન્દ્રનાગેર્દયાય-મર્ત્ય કેં મનુષ્ય, અમરેન્દ્ર કેં દેવેન્દ્ર, અને નાગેન્દ્ર
 કેં પાતાજગત્તી દેવ, તેણે મહિતાયતે-મહિત કેં પૂજિત છે, આપતિ કેં ઇ
 ચરકાજ પ્રહતા જેની, એવા હે શ્રીર્મ કેં શ્રીર્મનાથ તીર્થંકર, નિષ્કર્મોદયાય-નિ

धर्म के० कर्मरहित, एवा मोक्षनोठे उदय के० प्राप्ति जेथी, एटले मोक्षदायक
एवा अने दयायमहिताय—दया के० जीवदया, अने यम के० व्रत, तेना हिताय
के० हितकारक—एटले जीवदया अने पांचमदाव्रतादिकोनी प्रसिद्धि करनारा एवा
ते के० तारा माटे, नमः के० नमस्कार थाउ ॥ १ ॥

जीयाजिनौघोध्वांतांतं ततानलसमानया ॥

जामंमलत्विपायःस ततानलसमानया ॥ २ ॥

व्याख्या—यः के० जे जिनोनो समुदाय, ततानलसमानया—तत के० विस्तीर्ण एवो
जे अनल के० अग्नि, तेना सरखी लसमानया के० वैदीप्यमान एवा, जामंमलत्विपा
के० कांतीमंमलना समुदाये करीने, ध्वांतांतं के० अज्ञानना नाशने, ततानके० करतो
हवो, स. जिनौघः के० ते जिनसमूह, जीयात् के० जगत्नेविपे जयवंत थाउ ॥ १ ॥

चारतिजाक्जिनेंजाणां नवनौरक्तारिके ॥ सं

सारंजोनिधावस्मा नवनौरक्तारिके ॥ ३ ॥

व्याख्या—अरक्तारिके—अरक्त के० नथी नाश पाय्या, अरि के० शत्रु जेने वि
पे, एवा संसारंजोनिधौ के० संसाररूप समुद्रनेविपे, नवनीः के० नवीन नौका
रूप थईने, तारि के० तारनारी, एवी हे जिनेंजाणांचारति के० हे जिनेंजोना पांत्री
शयुणोपयुक्त एवी वाणी ! तुं अवनौ के० आ जूमिनेविपे, अस्मान् के० अस्माने
शक् के० शीघ्र, रक्त के० रक्षण कर. ॥ ३ ॥

केकिस्थायःक्रियावृत्ति करालाज्ञानयाचिता ॥

प्रज्ञप्तिर्नूतनांजो करालाज्ञानयाचिता ॥ ४ ॥

व्याख्या—प्रज्ञप्ति के० प्रज्ञप्ति नामे जे अधिष्ठायक देवी, ते वः के० तमारा ला
जान् के० लाजने, क्रियात् के० करो. ते प्रज्ञप्ति देवी केवीठे ? तो के, केकिस्था—
केकि के० मोर, तेना ऊपर आरोहण करनारी, अने शक्तिकरा के० शक्ति नामे
आयुध जेना हस्तनेविपेठे एवी, अने अयाचिता के०—कोइए पण याचना न क
रेली ठतां ठेनारी, अने नूतनांजोकरालाज्ञान—नूतन के० नवीन जे अंजो ज के०
कमल, तेना सरखी कराल के० उल्लूकठे आजा के० कांती जेनी, अने नयाचिता
के० न्यायेकरी व्याप्त एवीठे. ॥ ४ ॥ इति श्रीवर्मजिनस्तुतिः संपूर्णा ॥ १० ॥

अवतरण—हवे श्रीशान्तिनाथ जिननी स्तुति शार्दूलविक्रीडितवृत्तेकरीने कहेठे.

પરમતાપદમાનસજન્મન. પ્રિયપદજવતોજવતોઽવતાત ॥

જિનપતેર્મતમસ્તજગત્રયી પરમતાપદમાનસજન્મન ॥ ૩ ॥

વ્યાખ્યા-હે જંબ્યજન ! અસ્તજગત્રયીપરમતાપદમાનસજન્મન -અસ્ત કે વિધ્વસ્ત કહ્યો છે, જગત્રયીપરમતાપદ કે ટ્રેલોક્યને પરમ તાપ દેનારો એવો, માનસજન્મા કે ચિત્તનેવિપે ઇત્પન્ન થનારો મદન જેણે, એવા જિનપતે કે નિનેશ્વરનું, મત કે સિંધાતરૂપ મત, તે જવત કે તુ જે તેને, જવત કે સત્તારથી, અવતાત કે રક્ષણ કરો તે મત કેવું છે? તોકે-પરમતાપત્-પરમત કે બૌદ્ધાદિક મત, તેની છે આપત્ કે વિપત્તિ જેથી, અર્થાત્તર્વાદાદિકોના મતનું સ્મન કરનારું, અને અમાનસજન્મન પ્રિયપદ-અમાન કે સરખા રહિત ઇટલે જે ગણતીમા ન આવે, અને સજન કે પરસ્પર મલનારા, અને મન પ્રિય કે પક્ષિતોના મનને પ્રિયકારક એવા છે, પદકે પદો જેનેવિપે, એવું છે ॥ ૩ ॥

રસિતમુચ્ચતુરગમનાયકં વિશતુકાંચનકાતિરિતાચ્યુતા ॥ ધૃત

ધનુ ફલકાસિશરાકરૈ રસિતમુચ્ચતુરંગમનાયકં ॥ ૪ ॥

વ્યાખ્યા-અચ્યુતા કે અચ્યુતા નામે જે અધિષ્ઠાયક દેવી, તે વકે સુલને વિશતુ કે સમર્પણ કરો તે અચ્યુતા દેવી કેવી છે? તોકે-ગમનાય કે ચાલવા માટે અચ્ચતુર કે અત્યત ચતુર, અને રસિત કે હણહણાટ શબ્દ કરનારા, અને અસિત કે નીજવર્ણ એવા ચચ્ચતુરગમનાયક કે અશ્વશ્રેષ્ઠ પ્રત્યે ઇતા કે આરોહણ કરનારી, અને કૌર કે પોતાના હાથે કરીને, ધૃતધનુ ફલકાસિશરા-ધૃત કે ધારણ કહ્યા છે, ધનુ કે ધનુષ્ય, ફલક કે શેટક નામા આયુધ, અસિ કે સહ્ય અને શર કે ઘાણ જેણે, અને કનકકાતિ-કનક કે સુવર્ણ, તેના સરસી જેની કાતિ છે, એવી છે ॥ ૪ ॥ ઇતિ શ્રી અનન્તજિનસ્તુતિ સંપૂર્ણ

અવતરણ-હવે શ્રીયર્મનાથજિનનીસ્તુતિ અનુષ્ટુપવૃત્તે કરીને કહે છે

નમ શ્રીધર્મનિષ્કર્મોદયાયમહિતાયતે ॥

મર્ત્યામરેન્દ્રનાગેઢૈર્દયાયમહિતાયતે ॥ ૧ ॥

વ્યાખ્યા-મર્ત્યામરેન્દ્રનાગેઢૈ-મર્ત્ય કે મનુષ્ય, અમરેન્દ્ર કે દેવેન્દ્ર, અને નાગેન્દ્ર કે પાતાલવાસી દેવ, તેડા મહિતાયતે-મહિત કે પૂજિત છે, આયતિ કે ચત્રકાલ પ્રચ્છતા જેની, એવા હે શ્રીયર્મ કે શ્રીધર્મનાથ તીર્થંકર, નિષ્કર્મોદયાય-નિ

कर्म के० कर्मरहित, एवा मोक्षनोठे उदय के० प्राप्ति जेथी, एटले मोक्षदायक
एवा अने दयायमहिताय-दया के० जीवदया, अने यम के० व्रत, तेना हिताय
के० हितकारक-एटले जीवदया अने पांचमदाव्रतादिकोनी प्रसिद्धि करनारा एवा
ते के० तारा माटे, नम के० नमस्कार थाउ ॥ १ ॥

जीयाजिनौघोध्वांतांतं ततानलसमानया ॥

चामंमलत्विपाय स ततानलसमानया ॥ २ ॥

व्याख्या-यः के० जे जिनोना समुदाय, ततानलसमानया-तत के० विस्तीर्ण एवो
जे अनल के० अग्नि, तेना सरखी लसमानया के० वैदीप्यमान एवा, चामंमलत्विपा
के० कांतीमंमलना समुदाये करीने, ध्वांतांतं के० अज्ञानना नाशने, ततानके० करतो
हवो, स जिनौघः के० ते जिनसमूह, जीयात् के० जगत्नेविपे जयवंत थाउ ॥ २ ॥

भारतिशक्जिनैजाणां नवनौरक्तारिके ॥ सं

सारांनोनिधावस्मा नवनौरक्तारिके ॥ ३ ॥

व्याख्या-अक्षतारिके-अक्षत के० नथी नाश पाम्या, अरि के० शत्रु जेने वि
पे, एवा संसारांनोनिधा के० संसाररूप समुद्रनेविपे, नवर्नाः के० नवीन नौका
रूप यईने, तारि के० तारनारी, एवी हे जिनैजाणांभारति के० हे जिनैजोना पांत्री
शशुणोपयुक्त एवी वाणी ! तुं अवनर्ना के० आ नूतिनेविपे, अस्मान् के० अमोने
शक् के० शीघ्र, रक्त के० रक्षण कर ॥ ३ ॥

केकिस्थावःक्रियावृत्ति करालाज्ञानयाचिता ॥

प्रज्ञतिनूतनांनोज करालाज्ञानयाचिता ॥ ४ ॥

व्याख्या-प्रज्ञति के० प्रज्ञति नामे जे अधिष्ठायक देवी, ते व. के० तमारा जा
नान् के० जानने, क्रियात् के० करो. ते प्रज्ञति देवी केवीठे ? तो के, केकिस्था-
केकि के० मोर, तेना ऊपर आरोहण करनारी, अने शक्तिकरा के० शक्ति नामे
आयुध जेना हस्तनेविपेठे एवी, अने अयाचिता के०-कोइ पण याचना न क
रेली ठतां देनारी, अने नूतनांनोजकरालाना-नूतन के० नवीन जे अंनोज के०
कमल, तेना सरखी कराल के० उल्लूकने आजा के० कांती जेनी, अने नयाचिता
के० न्यायेकरी व्याप्त एवीठे ॥ ४ ॥ इति श्रीगर्भजिनस्तुतिः संपूर्णा ॥ १० ॥

अवतरण- हवे श्रीशान्तिनाथ जिननी स्तुति गर्दुलविक्रीडितवृत्तेकरीने कहेते.

પરમતાપદમાનસજન્મન. પ્રિયપદ્મવતોજવતોજ્યતાત્ ॥

જિનપતેર્મતમસ્તજગત્રયી પરમતાપદમાનસજન્મન ॥ ૩ ॥

વ્યાખ્યા-હે જવ્યજન ! અસ્તજગત્રયીપરમતાપદમાનસજન્મન -અસ્ત કેં વિધ્વસ્ત કહ્યો છે, જગત્રયીપરમતાપદ કેં ત્રિલોક્યને પરમ તાપ દેનારો એવો, માનસજન્મા કેં ચિત્તનેવિપે ઉત્પન્ન થનારો મદન જેણે, એવા જિનપતે કેં નિનેશ્વરનું, મત કેં સિંદ્ધાંતરૂપ મત, તે જવત કેં તુ જે તેને, જવત કેં સત્તા રથી, અવતાત્ કેં રક્ષણ કરો તે મત કેંબુ છે? તોકે-પરમતાપદ-પરમત કેં વૌદ્ધાદિક મત, તેની છે આપત્ કેં પ્રિપતિ જેથી, અર્થાત્ વૌદ્ધાદિકોના મતનું સ્મન કરનારુ, અને અમાનસજન્મન પ્રિયપદ-અમાન કેં સરખા રહિત એટલે જે ગપ્તીમા ન આવે, અને સજન્ કેં પરસ્પર મલનારા, અને મન પ્રિય કેં યમિતોના મનને પ્રિયકારક એવા છે, પદકેં પદો જેનેવિપે, એબુ છે ॥ ૩ ॥

રસિતમુચ્ચતુરગમનાયકં વિશતુકાંચનકાતિરિતાચ્યુતા ॥ વૃત

ધનુ ફલકાસિશરાકરૈ રસિતમુચ્ચતુરગમનાયક ॥ ૪ ॥

વ્યાખ્યા-અચ્યુતા કેં અચ્યુતા નામે જે અધિષ્ઠાયક દેવી, તે વકેં મુક્તને વિશતુ કેં સમર્પણ કરો તે અચ્યુતા દેવી કેવી છે? તોકે-ગમનાય કેં ચાનવા માટે અચ્ચતુર કેં અત્યંત ચતુર, અને રસિત કેં હણહણાટ શબ્દ કરનારા, અને અસિતં કેં નીજવર્ણ એવા, વચ્ચતુરગમનાયક કેં અશ્વશ્રેષ્ઠ પ્રત્યે ફતા કેં આરોહણ કરનારી, અને કૌર કેં પોતાના હાથે કરીને, ધૃતધનુ ફલકાસિશરા-ધૃત કેં ધારણ કહ્યા છે, ધનુ કેં ધનુષ્ય, ફલક કેં સ્લેટક નામા આયુધ, અસિ કેં સ્વદ્ધ અને શર કેં ઘાણ જેણે, અને કનકકાતિ -કનક કેં સુવર્ણ, તેના સરસી જેની કાતિ છે, એવી છે ॥ ૪ ॥ ફતિ શ્રી અનન્તજિનસ્તુતિ સપૂર્ણ

અવતરણ-હવે શ્રીધર્મનાયજિનનીસ્તુતિ અનુષ્ટુપ્વૃત્તે કરીને કહે છે

નમ શ્રીધર્મનિષ્કર્મોદયાયમહિતાયતે ॥

મર્ત્યામરેન્દ્રનાગેન્દ્રે દયાયમહિતાયતે ॥ ૧ ॥

વ્યાખ્યા-મર્ત્યામરેન્દ્રનાગેન્દ્રે -મર્ત્ય કેં મનુષ્ય, અમરેન્દ્ર કેં દેવેન્દ્ર, અને નાગેન્દ્ર કેં પાતાલવાસી દેવ, તેન્દ્રે મહિતાયતે-મહિત કેં પૂજિત છે, આયતિ કેં ઇતરકાલ પ્રચુતા જેની, એવા હે શ્રીધર્મ કેં શ્રી ધર્મનાથ તીર્થંકર, નિષ્કર્મોદયાય-નિ

कर्म के० कर्मरहित, एवा मोक्षनोठे उदय के० प्राप्ति जेथी, एटले मोक्षदायक
एवा अने दयायमहिताय-दया के० जीवदया, अने यम के० व्रत, तेना हिताय
के० हितकारक-एटले जीवदया अने पांचमद्वाव्रतादिकोनी प्रसिद्धि करनारा एवा
ते के० तारा माटे, नमः के० नमस्कार थाउ ॥ १ ॥

जीयाजिनौघोध्वांतांतं ततानलसमानया ॥

जामंमलत्विपायःस ततानलसमानया ॥ २ ॥

व्याख्या-यः के० जे जिनोनो समुदाय, ततानलसमानया-तत के० विस्तीर्ण एवो
जे अनल के० अग्नि, तेना सरखी लसमानया के० वैदीप्यमान एवा, जामंमलत्विपा
के० कातीमंमलना समुदाये करीने, ध्वांतांतं के० अज्ञानना नाशने, ततानके० करतो
हवो; सःङ्गिनौघः के० ते जिनसमूह, जीयात् के० जगतनेविपे जयवत थाउ ॥ २ ॥

जारतिजाक्जिनेंजाणां नवनौरक्तारिके ॥ सं

सारांजोनिधावस्मा नवनौरक्तारिके ॥ ३ ॥

व्याख्या-अरक्तारिके-अरक्त के० नथी नाश पाम्या, अरि के० शत्रु जेने वि
पे, एवा संसारान्जोनिधौ के० संसाररूप समुद्रनेविपे, नवनौः के० नवीन नौका
रूप यईने, तारि के० तारनारी, एवी हे जिनेंजाणांजारति के० हे जिनेंझोना पांत्री
शशुणोपयुक्त एवी वाणी ! तुं अवनौ के० आ नूमिनेविपे, अस्मान् के० अमोने
शक् के० शीघ्र, रक्त के० रक्षण कर. ॥ ३ ॥

केकिस्थायःक्रियावृत्ति करालाजानयाचिता ॥

प्रज्ञप्तिर्नूतनांजो करालाजानयाचिता ॥ ४ ॥

व्याख्या-प्रज्ञप्ति के० प्रज्ञप्ति नामे जे अधिष्ठायक देवी, ते वः के० तमारा ला
जान के० लाजने, क्रियात् के० करो. ते प्रज्ञप्ति देवी केवीठे ? तो के, केकिस्था-
केकि के० भोर, तेना ऊपर आरोहण करनारी, अने शक्तिकरा के० शक्ति नामे
आयुध जेना हस्तनेविपेठे एवी, अने अयाचिता के०-कोइए पण याचना न क
रेली उतां वेनारी, अने नूतनांजोकरालाना-नूतन के० नवीन जे अंजो ज के०
कमल, तेना सरखी कराल के० उल्लुछे आजा के० कांती जेनी, अने नयाचिता
के० न्यायेकरी व्याप्त एवीठे. ॥ ४ ॥ इति श्रीयर्मजिनस्तुतिः संपूर्णा ॥ १० ॥

अवतरण- हवे श्रीशान्तिनाथ जिननी स्तुति शार्दुलविक्रीडितवृत्तेकरीने कहेठे.

પરમતાપદમાનસજન્મન પ્રિયપદજવતોજવતોજવતાત ॥

જિનપતેર્મતમસ્તજગત્રયી પરમતાપદમાનસજન્મન ॥ ૩ ॥

બ્યાખ્યા-હે જ્યજન ! અસ્તજગત્રયીપરમતાપદમાનસજન્મન - અસ્ત કે જે ધ્વસ્ત કહ્યો છે, જગત્રયીપરમતાપદ કે જે ત્રિલોક્યને પરમ તાપ દેનારો એવો, માનસજન્મા કે જે ચિત્તને વિષે ઉત્પન્ન થનારો મંદન જેણે, એવા જિનપતે કે જે નેશ્વરનું, મત કે જે સિદ્ધાંતરૂપ મત, તે જવત કે જે તુ જે તેને, જવત કે જે સ્થિત રથી, અવતાત કે જે રક્ષણ કરો તે મત કે જે છે? તો કે-પરમતાપદ-પરમત કે જે ચૌદાદિક મત, તેની છે આપત્ત કે જે વિપત્તિ જેથી, અર્થાત્તૃત્તિદિકોના મતનું સમન કરનારું, અને અમાનસજન્મન પ્રિયપદ-અમાન કે જે સરખા રહિત એટલે જે મન તીમા ન આવે, અને સજન કે જે પરસ્પર મલનારા, અને મન પ્રિય કે જે પતિતોના મનને પ્રિયકારક એવા છે, પદકે જે પદો જેને વિષે, એવું છે ॥ ૩ ॥

રસિતમુચ્ચતુરંગમનાયકં દિશતુકાંચનકાતિરિતાચ્યુતા ॥ ધૃત

ધનુ ફલકાસિશરાકરૈ રસિતમુચ્ચતુરંગમનાયકં ॥ ૪ ॥

બ્યાખ્યા-અચ્યુતા કે જે અચ્યુતા નામે જે અધિષ્ઠાયક દેવી, તે વકે જે દિશતુ કે જે સમર્પણ કરો તે અચ્યુતા દેવી કેવી છે? તો કે-ગમનાય કે જે ચાલવા માટે અચ્ચતુર કે જે અત્યંત ચતુર, અને રસિત કે જે હણહણાટ શબ્દ કરનારા, અને અસિતં કે જે નીજવર્ણ એવા, ચચ્ચતુરંગમનાયક કે જે અશ્વશ્રેષ્ઠ પ્રત્યે હતા કે જે રોહણ કરનારી, અને કૌરવ કે જે પોતાના હાથે કરીને, ધૃતધનુ ફલકાસિશરા ધૃત કે જે ધારણ કહ્યા છે, ધનુ કે જે ધનુષ્ય, ફલક કે જે સેટક નામા આયુધ, અસિ કે જે સ્વદ્ધ અને શર કે જે વાણ જેણે, અને કનકકાતિ - કનક કે જે સુવર્ણ, તેના સરખી જેની કાતિ છે, એવી છે ॥ ૪ ॥

અવતરણ-હવે શ્રીધર્મનાયજિનની સ્તુતિ અનુષ્ઠાપવૃત્તે કરીને કહે છે

નમ શ્રીધર્મનિષ્કર્મોદયાયમહિતાયતે ॥

મર્ત્યામરેણનાગેષે દયાયમહિતાયતે ॥ ૧ ॥

બ્યાખ્યા-મર્ત્યામરેણનાગેષે - મર્ત્ય કે જે મનુષ્ય, અમરેણ કે જે દેવેણ, અને નાગેષ કે જે પાતાલવાસી દેવ, તેડાં મહિતાયતે-મહિત કે જે પૂજિત છે, આપતિ કે જે તરકાલ પ્રચુતા જેની, એવા હે શ્રીધર્મ કે જે શ્રીધર્મનાથ તીર્થંકર, નિષ્કર્મોદયાય-નિ

कर्म के० कर्मरहित, एवा मोक्षनोठे उदय के० प्राप्ति जेथी, एटले मोक्षदायक
एवा अने दयायमहिताय-दया के० जीवदया, अने यम के० व्रत, तेना हिताय
के० हितकारक-एटले जीवदया अने पांचमद्वाव्रतादिकोनी प्रसिद्धि करनारा एवा
ते के० तारा माटे, नमः के० नमस्कार थाउं ॥ १ ॥

जीयाजिनौघोध्वांतांतं ततानलसमानया ॥

नामंमलत्विपायःस ततानलसमानया ॥ २ ॥

व्याख्या-यः के० जे जिनोनो समुदाय. ततानलसमानया-तत के० विस्तीर्ण एवो
जे अनल के० अग्नि, तेना सरखी लसमानया के० ढँढीप्यमान एवा, नामंमलत्विपा
के० कांतीमंमलना समुदाये करीने, ध्वांतांतं के० अज्ञानना नाशने, ततानके० करतो
हवां; सः जिनौघ. के० ते जिनसमूह, जीयात् के० जगत्नेविपे जयवत थाउं. ॥ २ ॥

नारतिशकृजिनेंजाणां नवनौरक्ततारिके ॥ सं

सारांजोनिधावस्मा नवनौरक्ततारिके ॥ ३ ॥

व्याख्या-अरक्ततारिके-अरक्त के० नथी नाश पाय्या, अग्नि के० शत्रु जेने वि
पे, एवा संसारांजोनिर्था के० संसाररूप समुद्भवेविपे. नवर्णा के० नवीन नौरा
रूप धर्मे, तारिके० तारनारी, एवी हे जिनेंजाणानारिके० हे जिनेंजाणा पांथी
शशुणोएयुक्त एवी वाणी ! तुं अवर्णा के० आ नूभिनेविपे, अस्मान् के० अमोने
शकृके० शीघ्र, रक्त के० रक्तुण कर. ॥ ३ ॥

केकिस्थाय क्रियावृत्ति करालाजानयाचिता ॥

प्रज्ञतिर्नूतनांजो करालाजानयाचिता ॥ ४ ॥

व्याख्या-प्रज्ञति के० प्रज्ञति नामे जे अविष्टायक देवी, ते व के० नमारा ला
जान के० लानने. क्रियात् के० करो. ते प्रज्ञति देवी केवीने ? तो के, केकिस्था-
केकि के० मार, तेना ऊपर आगेदण करनारी, अने शक्तिवरा के० शक्ति नामे
आपुप जेना हस्तनेविपेने एवी, अने अयाचिता के०-कोइए पाउ याचना न र
रेली ठतां देनारी. अने नूतनांजोकराजाना-नूतन के० नवीन जे अंजोने के०
कमज, तेना सरखी करान के० ठक्कटने आना के० कानी जेनी, अने नयाचिता
के० न्यायेकरी व्याप्त एवीठे. ॥ ४ ॥ इति श्रीमज्जिमन्तुति नंदुत्तां ॥ १० ॥

अवतरण- हवे श्रीगानिनाय जिननी न्मुति शार्दुलविकी दिनवृत्तसंगे वरुने.

राजत्यानवपद्मरागरुचिनि पादैर्जिताष्टापदा ॥ ६
 ऽकोपद्रुतजातरूपविजयातन्वार्यधीरह्ममां ॥ विभ्र
 त्यामरसेव्ययाजिनपतेश्रीशातिनाथाऽस्मरो ॥ ६को
 पद्रुतजातरूपविजयातन्वार्यधीरह्ममां ॥ १ ॥

ध्याख्या- हे जिनपते के० हे केवलीना अधिपते एवा हे शातिनाथ के० शाति
 नाथ नामे हे जगन् ! तु मां के० मने रहू के० पालन कर तु केवोत्रे ? (ते सबो
 धन करी कहेत्रे) हे अकोप के० कोपरहित, अने हे आर्य के० हे श्रेष्ठ, अने हे
 धीर के० परीतहादिके करीने क्लोन न पामनारा, अने अमरसेव्यया के० देवोए
 सेवन करवा माटे योग्य एवा, अने द्रुतजातरूपविजया-द्रुत के० तपावेसु ए
 वु जे जातरूप के० सुवर्ण, तेना सरखीत्रे विजा के० कांती जेनी, एवी अने ह्ममां
 के० सदनशक्तिने, विजया के० धारण करनारी एवी, अने अतन्या के० महोनी
 एवी, अने नवपद्मरागरुचिनि -नय के० नवीन जे पद्म के० कमल, तेनो जे रा
 ग के० रग, तेना सरखीत्रे रुचि के० काति जेमनी एवा पादै के० चरणोए करी
 ने रातत्या के० शोचनारी एवी तत्वा के० पोतानी मूर्तिए जिताष्टापदा-जित
 के० जीव्योत्रे, अष्टापदादिके० सुवर्णपर्यंत एवो मेरुजेणो एवा, अने हे अस्मरोडेकोर
 द्रुत-स्मर के० वदप, तेनो जे वडेक के० वेग-तेणो करीने उपद्रुत के० उपद्रुत
 पामेना नही पया, अने जातरूप-जात के० उत्पन्न थपुठे, जगतकर्ता अतिथ
 एवु रूप के० सादर्य जेने एवा, अने विजय के० नीरुज्जी गयोत्रे नय जेपी, एवा
 अने हे आर्यपी -आर्य के० प्रगसा करवा माटे योग्यत्रे, धीके० बुद्धि जेनी एवा,
 अथवा आर्यपी एवो तुं, मारू रहूण कर एवो संबंध था श्लोकमां श्रीमानिना
 यने मेरुपर्यंतनी सादृश देखाइयात्रे, ते एम के०-मेरुपर्यंत पण पद्मरागमणिम
 एवा पोताना पादै के० मृज्जत जे पर्वतो, तेउए करी शोजेत्रे, अने सुवर्णरुचि
 पोतवर्ण एवी जूमिने शरण करेत्रे, अने देवोए सेव्य इत्यादिक सादृश्य जाणवु ॥ १ ॥

तेजीयामुरविद्विजो जिनवृषामालाटधानारजो ॥ रा
 ज्यामेघरूपारिजानमुमन सतानकाताचिता ॥ की
 र्त्वाज्जुदममन्त्रिपेपद्रपियेनप्राप्तलोकत्रयी ॥ रा
 ज्यामेघरूपारिजातमुमन मतानकाताचिता ॥ ७ ॥

आख्या-येके० जे जिनश्रेष्ठ, प्राप्तजोकत्रयीगज्याः के० प्राप्त थयुंते त्रैलोक्यनृ
राज्य जेने. एवुं नतां पण ईयदपि के० किंचित पण. नमेष्ट के० मदन न स्वीकारता
दया, ते जिनवृथा. के० ने जिनश्रेष्ठ, जीयासुः के० जयवत थाउ. ते केवाने ?
तोके, अविधिपः के० जंमने शत्रुनथी एवा, अने गजोगज्यामेष्टुपागिजानसुमन
संतानकांतां- गजके० पराग, तेनी जे गजी के० श्रेणी, तेणे करीने मंष्टु के० पु
ष्ट एवा जे पारिजातसुमन. संतान के० कल्पवृक्षोना पुष्पोनो समुदाय, तेउए करीने
कांतके० मनोहर एवी, मालां के० पुष्पमालाने दधाना के० धारणकरनारा, अने
कुंदसमत्विपा के० कुंदपुष्पसरस्वी श्वेतवर्ण जेनी कांतीते, एवी कीर्त्या के० कीर्तिए
यिता के० व्याप्त, अने अंपारिजातसुमन. कांतांचिता-अपके० नष्ट थयोठे, अरि
जातके० शत्रुनमूढ जेथी, एवा जे सुमनस् के० देव अथवा पंथित, तेउनो जे संता
न के० समुदाय, तेमनो जे कांतके० मस्तकप्रांत अथवा कांता के० स्त्रीउ, तेमणे
थंचित के० पूजित, एवाठे. एमां मस्तक पड़े अंचितके० वंदन करेला, एवु समजवुं.

जेनें जंमतमातनोतुसततंसम्यक्दृशांसजुणा ॥ लीलाजंगमह
रिचिन्नमदनंतापापहृदयामरं ॥ दुर्निजेंद निरंतरांतरतमोनिर्ना
शिपर्युल्लस ॥ लीलाजंगमहारिचिन्नमदनंतापापहृदयामरं ॥ ३ ॥

आख्या:- जेनें ई के० जिनें ई संबंधी एवुं मत के० सिद्धांतरूप जे मत ते, स
म्यक्दृशांके० सम्यक्दृष्टिपुरुषोने सजुणालीलाजं के० उत्तमगुणोनी जे श्रेणी, तेना
जानने, सतत के० निरंतर, आतनोतु के० विस्तारकरो. ते मत केवुंठे? तोके-गम
हारि-गमके० समानपावना आलावा तेउए करीने हारि के० मनोहर, अने चिन्नमद
न के० जेदन कखोठे मदन जेणे एवुं, अने तापापहृत् के० संसारसंबंधी तापनो
नाश करनाहं, अने यामर- यामके० महाव्रत, तेने र के० देनाहं, अने दुर्निजेंद
निरंतरांतरतमोनिर्नाशि-दुर्निजेंद के० जेदन करवामाटे अयोग्य, अने निरंतर के०
निविड एवुं जे आंतरतम के० मनथी उत्पन्न थएवुं मोहरूप तम, तेनो निर्नाशि
के० अत्यंतनाश करनाहं, अने पर्युल्लसलीलाजंगमहारिचित्-पर्युल्लसत् के० अति
शयने लीला के० विलास जेउनो एवा, अने अन्नंग के० न नाश पामनारा एवा जे
महारि के० महोटा शत्रु, तेउवुं नित के० जेदन करनाहं, अने नमदनंतापापहृत्
यामर-नमत् के० वंदन करनागठे, अनंत के० असंख्य, अपाप के०
हृदय के० मनोहर, एवा अमर के० देव जेने, एवुंठे. ॥ ३ ॥

दंष्ट्रत्रकममलूनिकलयन्सब्रह्मशक्तिः क्रियात् ॥ सं
 त्यज्यानिशमीक्षणेनशमिनोमुक्ताक्षमालीहितं ॥
 तत्ताष्टापदपिम्पिगलरुचिर्योऽधारयन्मृदतां ॥ सत्य
 ज्यानिशमीक्षणेनशमिनोमुक्ताक्षमालीहितं ॥ ४ ॥

व्याख्या-य ब्रह्मशक्ति के०, जे ब्रह्मशक्ति नामक यहूदेव, शमिन के० उप
 शमयुक्त एवा कोऽपण मुनिने अनिश के० निरतर ईक्षणेन के० पोताना अबनो
 कने करीने, मृदता के० मूर्खपणाने, सत्यज्य के० दूर करीने, ते मुक्ताक्षमाली
 हितं-मुक्त के० त्यागीने, अहम्मा के० क्रूरता जेणे, एवा जे यति, तेमनी जे आ
 ली के० श्रेणी, तेने पण, ईहित के० इक्षित, एवा हित के० मोक्षरूप हितनं
 धारयत् के० धारण करतो हवो, त के० ते ब्रह्मशक्ति नामक यहू, ईक्षणे
 के० वेगेकरीने श के० सुखने क्रियात् के० करो ते ब्रह्मशक्ति यहू केवोने, तो
 के०-मनि के० उत्तम अने अज्य के० नवीन एवा दंष्ट्रत्रकममलूनिक-दंष्ट्र के०
 रत्नमय दंष्ट्र, ठत्र के० सुरर्णेनु ठत्र, अने कमलज के० पाणीए जेमु कमल-
 एउने कजयन् के० धारण करनारो, अने शमी के० उपशमे युक्त, अने इन के०
 श्रेष्ठ अने मुक्ताक्षमाली के० मोतीउनी ठे जपमाला जेनी एवो, अने तत्ताष्टाप
 दपिम्पिगलरुचि तत्त के० तपेजो जे अष्टापदपिम्प के० सुवर्णपिम्प, तेना सररी
 पिम्पन के० पीतवर्ण ने रुचिके० काती जेनी एवोने ॥ ४ ॥ इति श्रीशक्तिजिन मुनि

अवतरण-हरे श्री कुशुनायनीस्तुति मालिनीवृत्तेकरीने कहें

जगत्तुममनम श्रीकुशुनायायतस्मा ॥ यमितशमितमोहा
 यामितापायहृद्य ॥ सकलचरतजर्ताञ्जुजिनोप्यक्ष
 पाशा ॥ यमितशमितमोहायामितापायहृद्य ॥ १ ॥

व्याख्या-य के० जे कुशुनाय जगवान, हृद्य के० मनोहर, अने सकलज
 जर्ता के० सपूर्ण जरतक्षेत्रनो धणी एवो, जिनोपि के० जिन वर्ता पण यमित
 पायहृत्-यमित के० पारमिनाना जे अपायके० क्षेत्र, तेउनो हृत्के० हरण करना
 अजुत् के० हातो हरा तस्म के० ते, अक्षपाशायमितशमितमोहाय-अक्ष
 पाश, के० इन्द्रियरूप जे पाश तेउए करीने आयमित के० प्रबज एवो शमिन के०
 समान्योने, मोह के० मोक्षरूप कर्मनो आयामि के० विस्तार पामनारो, त

के० संताप जेणो. एवा श्री कुंधुनाथाय के० कुंधुनाथ नामक जिनेश्वरने मम
के० मारा नमः के० नमस्कार, नवतु के० थाउं. ॥ १ ॥

सकलजिनपतिन्यःपावनेभ्योनमःस ॥ त्रयनरवर
देन्यःसारवादस्तुतेन्यः ॥ समधिगतनुतिन्योदेववृ
दाजरीयो ॥ नयनरवरदेन्यःसारवादस्तुतेन्यः॥ २ ॥

व्याख्या-तेन्यः के० ते, सकलजिनपतिन्यः के० संपूर्ण एवा तीर्थंकरोने मा
हरो नम. के० नमस्कार, अस्तु के० थाउं. ते जिनपति केवाठे? तो के-पावनेन्यः
के० पवित्र, अने सन्नयनरवरदेन्य-सतुके० उत्तमप्रकारनां ठे, नयन के० नेत्रो,
रवके० धर्मदेशना शब्द, अने रवके० दंत जेमना एवा, अने सारवादस्तुतेन्यः-
सार के० उत्तम ठे, वाद के० वचन जेमनां, एवा पुरपोए स्तुतेन्य के० स्तवन क
रेजा, अने गरीयोनयनरवरदेन्यः-गरीय के० मोहोठो ठे. नय के० नैगमादिक नय
गुज्ञान जेउने, एवा नरके० मनुष्योने माटे वरदेन्य. के० वर देनारा, अने सारवात्
के० स्तुति शब्दे युक्त एवा, देववृंदात् के० देवसमुदायची, समधिगतनुतिन्यः के०
प्रात थएली ठे स्तुति जेउने, एवा ठे. ॥ २ ॥

स्मरतविगतमुज्जैनचंडचकास ॥ त्कविपदगमजंगहेतुदंतंकृतांतं ॥

द्विरदमिवसमुद्यद्दानमार्गधुताऽधै ॥ कविपदगमजंगहेतुदंतंकृतांतं ॥ ३ ॥

व्याख्या-हे जनो, यूयंके० तमे, जैनचंड के० जिनेश्वरसंबंधी, कृतांतं के० सि
धांतने, द्विरदमिव के० हस्तिनी साम्यताए स्मरत के० स्मरण करो. ते जिनसि
धांत अने हस्ति केवाठे? ते क्रमे करी कहे ठे. विगतमुज्ज-विगतके० गयुं ठे, मुद्राके०
प्रमाण जेउं, एटले अत्यंत विशाल. एवो. तेमज गजपण अत्यंत विशाल, अने चका
सत्कविपदगमजंग-चकासतके० शोचायमान ठे, कविपदानिके० पंक्तिओ सन्मान
करवाने योग्य एवा शब्द गमके० सरखा पांगोना आलावा, अने जंग के० रचना जेने
विपे एवो तेमज-गजपदके० शोचायमान अने पंक्तिओ सन्मान करवाने योग्य ठे; पद
गमजंग के० पायना चाजवानी रचना जेनेविपे एवो-अने कृतांतंतुदंतं के० मृ
त्युने टालनारो-गजपदके०-कृतांतं के० कसो ठे, पोताना प्रयुनो अंत के० सैन्यादि
कोनो नाश जेणो, एवा जे कृतांतंके० यमतुल्य एवा पण ऋतुने शुद्धनेविपे तुदंतं के०
व्यथा उत्पन्न करनारो, अर्थात्-मारनारो-अने
देदीप्यमान ठे. दानमार्ग के० दाननो क्रम
१ मुद्यत् के०
२ देदीप्यमान

ठे दानमार्गके० मठोदके सहित एवो मार्ग जेथी एवो. अने धुतार्थकविपदग
तके० उखेडी नाख्युठे, अथके० पापथी उत्पन्न थएला एक के० असाधारण
पत्के० आपदारूप अगके० वृद्ध जेणे एवो-गजपदे, धुतके० नष्ट थपुठे, अथ
के० पापजेनु, एवो जे पुण्यवान पुरुष, तेनुज जे एक विपद के० केन विनिष्ट
एवु स्थान, ते प्रत्ये गके० सचार करनारो एवो- अने अजगके० नगरहित एवो, गज
पण शत्रुथी जग रहित एवो-अने हेतुदतके० दृष्टातरूपठे दांत जेने, एटने दते
युक्त एवो पुरुषज बीजाने स्पष्ट बोध करनारो थायठे, तेमज सिद्धातपण दृष्टांत
रूप दते युक्त होतो थकोज लोकोने बोध करनारो, एमाटे हेतुदत जाणवो गज
पण शत्रुनो नाश करया माटे हेतुके० कारण ठे दत जेना एवोठे ॥ ३ ॥

प्रचलदचिररोचिश्चारुगात्रेसमुद्यत्सदसिफलकरामेऽजीमहासेरिन्ति॥
सपदिपुरुषदत्तेतेजवतुप्रसादा । सदसिफलकरामेऽजीमहासेरिन्ति॥४॥
ध्याय्या-प्रचजत् के० चजन पामनारी जे अचिर के० विजली, तेनी सरसी
जे रोचि के० कानि-तेणे करीने सुदरठे गात्र के० शरीर जेनु, एवी हे प्रचनदचि
भारुगात्रे-अने अजीमके० बीजाने जयोत्पादक नथी, हासके० हास्य जेनु, एवी
हे अजीमहासे । अने समुद्यत् के० दंदीप्यमान एवा, सदसिके० उत्तम खड्ग अने
फनरु के० गेटक, ए आयुयोए करी रामा के० मनोहर, एवी हे सदसिफलकरामे
अने अरि के० शत्रु तेउथी जे जीके० नथ, तेणे करीने श्ताके० रहित एवी हे अ
ग्नीने । अने अजी के० जयरहित एवीजे महासरिन्ती के० महोटी महिरी, तेन
विने इना के० आगेदण करनारी एवी हे जीमहासरिन्तीने । एवी हे पुरुषदत्ते के०
पुण्यदत्ता नामे अग्निष्ठायक देवि, तेके० तारो प्रसादा के० प्रसाद, मेके० मने सदसिके०
मनानेविने, सपदिक० त्वरित फलकरा के० मनोवाधित फलने उत्पन्न करनारो, ज
तु के० घाट ॥ ४ ॥ इति कृष्णनाथजिनस्तुति संपूर्णा ॥ १२ ॥ ॥ लोकतरा ॥ १६ ॥

अवनरराज-हवे अरनाथ जिननी स्तुति कहेठे

व्यमुंचञ्चरुवर्तिलक्ष्मीमिदृष्टणमिवय द्वाणेनतं । सन्नमदमरमा
नमसा रमनेकपराजितामर ॥ जुतकलधौतकांतमानमतानदित
चरिञ्चकिञ्चाक । सन्नमदमरमानससारमनेकपराजितामर ॥ १ ॥

ध्याय्या-इह के० आ जगत्केअनेरिपे य के० जे अरनाथ जिनवर, अने
कपराजि-इहनेरुप के० इति, तेउए करी राजित के० शोभापमान, एवी चरुवर्त

लक्ष्मी के० नवनिधानादिक चक्रवर्तिनी संपत्तिने तृणमिव के० तृणनी जेम, व्यसुं
चतु के० ठोडतो हवो. हे नव्यजनो! तमे तं के० ते अरं के० श्रीअरनाथ नामे
जिनेश्वरने ध्यानमत के० नमस्कार करो. ते अरनाथ केवो ठे? तोके-सन्नमदमर
मानसंसार-सन्नके० नाश पामेल ठे, मद के० आठ मद, मर के० मरण, मान
के० अहंकार, अने संसार के० जन्ममरणरूप संसार जेथी; एवो अने-हुतकल
धौतकांत-हुत के० गालेलु एवुं जे कलधांत के० सुवर्ण, तेना सरखो कांत के०
मनोहर. अने ध्यानंदितनूरिजक्तिनाक्सन्नमदमरमानसं- ध्यानंदित के० ध्यानं
द पमाडेला ठे, नूरिजक्तिनाक् के० महोटी नक्ति सेवन करनारा एवा सन्नमत
के० उत्तम प्रकारे करी नमस्कार करनारा, अमर के० देव जेणे एवो, अने सारं
के० सारनूत एवो अने, अनेकपराजितामरं-अनेक के० घणा पराजित के० परा
जब पमाडेला ठे अमर के० मागधतीर्थकुमार प्रमुख देव जेणे. एवो ठे. ॥ १ ॥

स्तौतिसमंततः समवसरणजूमौयंसुरावलिः ॥ सकल
कलाकलापकलिताऽपमदाऽरुणकरमपापदं ॥ तंजि
नराजविसरमुक्षासितजन्मजरंनमाम्यहं ॥ सकलक
लाकलाऽपकलितापमदारुणकरमपापदं ॥ २ ॥

आख्या-सकलकलाकलापकलिता-सकल के० संपूर्ण जे कलाउ, एटले ज्ञान
कला, तेउनो जे कलाप के० समूह- तेणे करीने कलित के० शोजित, एवी अ
ने सकलकला के० स्तुतिरूप कोलाहल शब्दे युक्त एवी अने, कला के० मनोहर
एवी सुरावलिः के० चारनिकाय देव, तेनी जे श्रेणी-यंके० जे जिनसमूहने स
मवसरणजूर्मा के० समवसरणजूमिनेविपे समंततः के० चारें तरफ चार वा
छए स्तोति के० स्तुति करे ठे; तके० ते अपमदारुणकरं-अप के० गया ठे म
द के० आठ मद जेथी, अने अरुण के० आरक्त ठे. कर के० हस्त जेना एवा,
अने अपापदं-अपाप के० पुण्य, तेने देनारा एवा, अने समुक्षासितजन्मजरं-स
मुक्षासित के० टाव्यां ठे, जन्म अने जरा जेणे एवा, अने अपकलितापं-अप
के० गयो ठे, कलि के० क्लेश अने ताप के० संताप जेथी एवा, अने अदारुणक
रं के० नथी जे दारुण के० जयंकर एवुं जे कर्म, तेने करंके० करनारा एवा, अ
ने अपापदं-अप के० गएली ठे अपाद जेथी एवा, जिनराजविसरं के० जिन
श्रेष्ठोना समूहने, अहं के० हुं नमामि के० नमस्कार करुं ठुं. ॥ २ ॥

नीममहाजवाब्धिजवजीतिविचेदिपरास्तविस्फुरत् ॥
 परमतमोहमानमतनूनमलघनमघवतेऽहितं ॥ जिन
 पतिमतमपारमर्त्यामरनिर्वृतिशर्मकारणं ॥ परमत
 मोहमानमतनूनमलघनमघवतेऽहितं ॥ ३ ॥

व्याख्या—हेनव्यजनो ! तमे जिनपतिमत के० श्रीजिनेश्वरना मतने नूत के०
 निश्चये करीने आनमतके० वदन करो ते जिनमन केबु ठे ? तो के—नीममहा जवाब्धि
 जवजीतिविचेदि—नीम के० नयकर एवो जे महानवाब्धिके० महोठो नवसमुद्र, तेथी
 छपनी जे नवजीति के० जन्म मरणादिकजय, तेनु विचेदिके० जेदन करनारु, अ
 ने परास्तविस्फुरत्परमतमोहमान—परास्त के० निराकरण कत्या ठे, विस्फुरत् के०
 प्रगट एवा परमत के० शाक्यादिक मिथ्यात्वमतना मोह के० अज्ञान अने मान
 के० अहंकार जेणे एबु, अने अतनून के० महोदु, अने अलके० अत्यंत, धनके०
 निविड गहन एबु, अने अघवते के० पापी पुरूपमाटे अहित के० अहितकारक ए
 बु, अने अपारमर्त्यामरनिर्वृतिशर्मकारण—अपार के० अनतठे अने मर्त्य के०
 मनुष्य अने अमर के० देव, तेउनुजे निर्वृति के० मोहसुख, तेनु कारण के० नि
 मित एबु, अने परमतमोह—परम के० वल्लुष्ट एबु जे तमके० अज्ञान तेनो नार
 करनारु एबु, अने अलघनमघवता—अलघनके० कोइ पण उल्लघन करवामाटे अक्षय
 एवो जे मघवा के० अच्युतेंइ, तेणे ईहितके० श्रवणुं करवानी इच्छा करेबु एबु

याऽत्रविचित्रवर्णविनतात्मजपृष्ठमधिष्ठिताहुता ॥
 त्समतनुजागविकृतधीरसमदवैरिवधामहारिणि ॥
 तडिदिवजातिसाध्यधनमूर्धनिचक्रधरास्तुसामुदे ॥
 समतनुजागविकृतधीरसमदवैरिवधामहारिणि ॥ ४ ॥

व्याख्या—अत्र के० आ जगत्नेविपे असमदवैरिव—असम के० निरूपम एवो
 दवैरिव के० दावानलज जाणे होयना । एवा अने धामहारिणि के० पोताना तेजे
 करीने मनोहर एवा महारिणि के० मोटा चक्रायुधोए करीने गविके० जूमिनेविपे
 रुतधीरसमदवैरिवधा—रुतके० कखोठे, धीरके० धैर्यवान अने समदके० मद सहित
 एवा शत्रुनो वध जेणे एवी माटेज चक्रधरा के० चक्रधरा नामे करीने प्रतिद ए
 वी याके० जे अविष्टायक देवी, साध्यधनमूर्धनि के० सध्याकाल सर्वंधी मेयना

मस्तकनेविषे, एटले मेघ ऊपर तडिदिवं के० विजली सरखी जाति के० जोचेते ;
ता के० ते चक्रपरा देवी, मुदे के० हर्षने माटे अस्तुके० थाउ. ते देवी केवी ते ?
तो के-विचित्रवर्णविनतात्मजपृष्ठमधिष्ठिता-विचित्र के० नानाप्रकारनोठे वर्ण
के० शरीरनो रंग जेनो, एवो जे विनतात्मज के० गरुड, तेना पृष्ठ के० पृष्ठभाग
प्रत्ये अधिष्ठता के० आरूढ थनारी, अने दुतात्समतनुजाक् के० अग्नि सरखा द
दीप्यमान तनुं के० देहने धारण करनारी, अने अविरुतधी. के० विकाररहितने
बुद्धि जेनी, अने असमतनुजा-असम के० निरुपमठे, तनुजा के० शरीरनी कांती
जेनी एवीने. ॥ ४ ॥ इति श्रवनाथजिनस्तुतिः संपूर्णा ॥ १० ॥ ७२ ॥

अवतरण- हवे मल्लिनाथजिननी स्तुति रुचिरावृत्ते करीने कहेते.

नुदंस्तनुंप्रवितरमल्लिनाथमे ॥ प्रियंगुरो
चिररुचिरोचितावरं ॥ विडंबयन्वररुचिमंम
लोज्ज्वलः ॥ प्रियंगुरोऽचिररुचिरोचितावरं ॥ १ ॥

व्याख्या-हेगुरो के० गुरु एवा हे मल्लिनाथ के० हे मल्लिनाथनामे जिनेश्वर !
प्रियंगुरोचिः के० प्रियंगु वृद्ध सरखी जेनी कांति ठे एवा अने यरुचिमंमलोज्ज
लः-वर के० श्रेष्ठ एवुं जे रुचिमंमल के० कांतिमंमल तेणे करीने उज्ज्वल के० द
दीप्यमान एवो तुं. अरुचिरोचितां-नथी जे रुचिरके० मनोहर, अने उचितके० योग्य
एवा तनुं के० पोताना देहने नुदन् के० हृद्य पमाडता थका अने अचिरमचिरोंचि
तावरं-अचिररुचि के० विजली, तेणे रोचित के० प्रकाशित एवुं जे अंबर के०
आकाश, तेने विडंबयन् के० अनुकरण करतो थको एटले विजलीए पुन. गया
मेघ सरखुं शरीर धारण करतो थको, मेके० मने प्रियके० प्रियकागक गया वरके०
वरने प्रवितर के० समर्पण कर. ॥ १ ॥

जवाज्जतंजगदवतोवपुर्व्यथा ॥ कदंबकैरवशनपत्रसंपदं ॥

जिनोत्तमान्स्तुतदधतःश्रजस्फुरत्कदंबकैरवशनपत्रसंपदं ॥ ७ ॥

व्याख्या-हे जयजनों ! तमे वपुर्व्यथाकदंबकै-वपुके० शरीर, नेनी जे व्यथा
के० पीडा तेउतो जे कदंब के० समुदाय, तेउए कर्मीने अवशके० पगवश, अनेनपनुरं
ताप पामनारठे व्रत के० प्राणी जेनेविषे, एवुं जे पदके० स्थान, तेप्रत्ये गन्ते० प्राण
थएला एवा जगतके० जगतने जवान के० वेगकरीने अवन. के० मृत्पावनाग
एवा अने स्फुरत्कदंबकैरवशनपत्रसंपद-स्फुरत के० प्रशस्ति गया जे मंद

ત્વમવનતાન્જિનોત્તમકૃતાંતજવાદિહ્યોઽવસદનુમાનસંગ
મનયાતતમોદયિત ॥ શિવસુખસાધકસ્વન્નિદધત્સુધિ
યાંચરણ વસદનુમાનસંગમનયાતતમોદયિત ॥ ૩ ॥

બ્યાख्या-સત્ કે૦ ઉત્તમ પ્રકારનું જે અનુમાન કે૦ પ્રત્યક્ષ ! અનુમાન ૧
ઉપમાન ૩ આગમ ૪ એ ચારપ્રકારના અનુમાન, તેનો છે સગમન કે૦ સગતી જે
ને એવા હે સદનુમાન સગમન ! અને યાત કે૦ ગણ્ય છે, તમ કે૦ અજ્ઞાન જેનું
એવા જે યતિ, તેવંના દયિત કે૦ વહન એવા હે યાતતમોદયિત ! અને ગમ
કે૦ સરસ્વા પાવોના અલાપ અને નય કે૦ નૈગમાદિક સાતનય, તેવં કરી
આતત કે૦ વિસ્તૃત એવા હે ગમનયાતત ! અને મોદ કે૦ આનંદ ઉત્પન્ન કરના
રા એવા હે મોદયિત ! એવા હે જિનોત્તમ કૃતાંત કે૦ જિનશ્રેયોના સિદ્ધાંત ! ત
કે૦ તુ, સુધિયાં કે૦ પદ્મિતોના અનુમાનસ કે૦ મનનો અંગીકાર કરીને વસત
કે૦ વાસ કરતો થકો અને શિવસુખ સાધક કે૦ મોક્ષ સુખનું સાધક એવા ચ
ણ કે૦ ચારિત્રને સમન્નિદધત્કે૦ દેખાડતો થકો, અવનતાનકે૦ તમારામોદે
ત્વંતનમ્ એવા વિહુષ કે૦ જિનમત જાણનારા પદ્મિતોને જવાત્ કે૦ સતારથી ધ
વ કે૦ રક્ષણ કરો ॥ ૩ ॥

અધિગતગોધિકાકનકરુક્તવગોર્યુચિતા ॥ કમલકરા
જિતામરસનાસ્યતુલોપકૃત ॥ મૃગમદપત્રજગતિલકૈર્વ

દનદધતી ॥ કમલકરાજિતામરસનાસ્યતુલોપકૃત ॥ ૪ ॥

બ્યાख्या-હે જ્યજન ! ગૌરી કે૦ ગૌરીનામે જે અધિષ્ઠાયકદેવી, તે તવ કે૦ તા
રા લોપકૃત કે૦ નાશ કરનારો જે શત્રુ તેને તે નશ્વર્યુ કે૦ નાશ કરો તે ગૌરી
દેવી કેવીંતે ? તો કે-અધિગતગોધિકા-અધિગત કે૦ પ્રાપ્ત થઈ, ગોધિકા કે૦ રે
વવાહન વિશેષ જેને એવી, અને કનકરુક્ કે૦ સોનાસરસી છે કાંતી જેની, અને
કમલકરા કે૦, કમલ છે હસ્તનેવિપે જેના એવી, અને જિતામરસના-પોતાના
સ્વરૂપસૌદર્ય કરીને જિત કે૦ નિષ્પ્રજ કરીંતે, અમરસના કે૦ દેવોની સના જે
પો, એવી, અને મૃગમદપત્રજગતિલકૈ-મૃગમદ કે૦ કસ્તૂરિ, તેનો જે પત્રજગે
પત્રરચના અર્થાત્ પીંચલ, અને તિલક, એવં કરીને ડચિતા કે૦ યોગ્યે વિ
ન્હો જેનેવિપે એવી, અને અલકરાજિ કે૦ નૃકુટી અને વાંકડા કેશ ઇત્યાદિકે
કરીને રાજિ કે૦ શોભાપમાન અને તામરસનાસિ-તામરસ કે૦ કમલ, તેના સ

रखीने जात के० कांति जेनी एवा, अने अतुलोपकृतं के० अतुल्यते उपकार के० मौक्तिकोना अलंकार जेनेविपे, एवा वदनं के० मुखने द्यति के० धार ए करनारी एवीने. ॥ ४ ॥ इति श्रीमुनिसुव्रत जिनस्तुतिः संपूर्णा ॥ ७० ॥ ७० ॥

अवतरण०-हवे नमिनाथ जिननी स्तुति शिखरिणीवृत्ते करीने कहेहे.

स्फुरद्विद्युत्कांतेप्रविकिरवितन्वंतिसततं ममायासंचारोदितम
दनमेऽद्यानिलपितः ॥ नमन्नव्यश्रेणीजवन्नयजिदांष्टद्यव

चसा ममायासंचारोदितमदनमेद्यानिलपितः ॥ १ ॥

ध्याख्या-हे स्फुरद्विद्युत्कांते के० स्फूरण पामेठे विजलितरखी कांति जेनी एवा, अने हे चारो के० हे मनोहर? अने हे दितमद-दित के० दूर कया वे, मद के० आत मद जेणे एवा, अने हे अमायसंचार के० नथी, मायानो एटले कपटनो संचार जेनेविपे, अथवा जेथी मायानो संचार नथी एवा, अने हे नमन्नव्य श्रेणीजवन्नयजिदांष्टद्यवचसांप्रलपित के० नमन करनारा जे नव्यज नो, तेउनी जे श्रेणी, तेनी जे नवन्नय के० संसारजय तेहुं जेउन करनारा एवा हय के० मनोहर एवा वचसां के० उपदेशरूप वचनने लपितः के० जाण कर नारा, अने हेदितमदनमेद्यानिल-दित के० प्रगट एवो जे, मदन के० कामदेव, तेज जाणे मेय, तेना नाशने माटे अनिल के० वायुसरखा अने पित के० पि ता सरखा हे नमे के० हे नमिनाथ तीर्थकर, त्वं के० तूं, सतत के० निरंतर आयास के० संसारभ्रमणरूप आयासने वितन्वंति के० विस्तार करनारां एवां म म के० मारां अद्यानि के० पापोने प्रविकिर के० विखेरी नाख. ॥ १ ॥

नखांशुश्रेणीजिः कपिशितनमन्नाकिमुकुटः सदानोदीनाना

मयमलमदारैरिततमः ॥ प्रचक्रैविश्वंयःसजयतिजिनाधीश

निवद्ः सदानोदीनानामयमलमदारैरिततमः ॥ ७ ॥

ध्याख्या-यः के० जे जिनेश्वरसमूह. विश्वं के० जगतने इततमः के० गयुं वे अज्ञान जेनुं एवुं करतो हवो; सोऽयं के० ते आ अत्यंत प्रख्यात एवो जिनाधी शनिवह. के० जिनेश्वरदेवानो समूह, जयति के० सर्वोत्कर्षं करीने वनेणूक करे वे. ते केवोठे? तो के-नग्वाशुश्रेणीजि. के० पोताना नगकिण्णना समुदाये करीने कपिशितनमन्नाकिमुकुट.-कपिशित के० कपितरफा कयो ठे, नम इ के० नमन करनारा नाकि के० देवताना मुकुट के० किरीट जेणे एवां. अने नानाजन

ત્વમવનતાન્જિનોત્તમકૃતાંતજવાદિહુપોઽવસદનુમાનસગ
મનયાતતમોદયિત ॥ શિવસુખસાધકસ્વન્નિદધત્સુધિ
યાચરણં વસદનુમાનસંગમનયાતતમોદયિત ॥ ૩ ॥

બ્યાખ્યા-સત્ કે ૦ ઉત્તમ પ્રકારનું જે અનુમાન કે ૦ પ્રત્યક્ષ ૧ અનુમાન ૨
ઉપમાન ૩ આગમ ૪ એ ચારપ્રકારના અનુમાન, તેનો છે સગમન કે ૦ સગતી જે
ને એવા હે સદનુમાન સગમન ! અને યાત કે ૦ ગણું છે, તમ કે ૦ અજ્ઞાન જેનું
એવા જે યતિ, તેડના દયિત કે ૦ વદ્ધન એવા હે યાતતમોદયિત ! અને ગમ
કે ૦ સરસ્વા પાઠોના અલાપ અને નય કે ૦ નૈગમાદિક સાતનય, તેડે કરી
આતત કે ૦ વિસ્તૃત એવા હે ગમનયાતત ! અને મોટ કે ૦ આનંદ ઉત્પન્ન કરના
રા એવા હે મોદયિત ! એવા હે જિનોત્તમ કૃતાંત કે ૦ જિનશ્રેયોના સિદ્ધાંત ! ત
કે ૦ તુ, સુધિયા કે ૦ પદ્ધિતોના અનુમાનસ કે ૦ મનનો અંગીકાર કરીને વસત
કે ૦ વાસ કરતો થકો અને શિવસુખ સાધક કે ૦ મોક્ષ સુખનું સાધક એવા ચ
ણ કે ૦ ચારિત્રને સમન્નિદધત્કે ૦ દેખાડતો થકો, અવનતાનકે ૦ તમારામટે અ
ત્પંતનમ્ એવા વિહુષ કે ૦ જિનમત જાણનારા પદ્ધિતોને જવાત્ કે ૦ સતારથી અ
ય કે ૦ રક્ષણ કરો ॥ ૩ ॥

અધિગતગોધિકાકનકરુકૃતવગોર્યુચિતા ॥ કમલકરા
જિતામરસનાસ્યતુલોપકૃતં ॥ મૃગમદપત્રજગતિલકૈર્વ
દનદધતી ॥ કમલકરાજિતામરસનાસ્યતુલોપકૃતં ॥ ૪ ॥

બ્યાખ્યા-હે જ્યજન ! ગૌરી કે ૦ ગૌરીનામે જે અધિષ્ઠાયકદેવી, તે તબ કે ૦ તા
રા લોપકૃતં કે ૦ નાશ કરનારો જે શત્રુ તેને તે નશ્વર્યુ કે ૦ નાશ કરો તે ગૌરી
દેવી કેવીંતે ? તો કે-અધિગતગોધિકા-અધિગત કે ૦ પ્રાપ્ત થડે, ગોધિકા કે ૦ હે
વવાહન વિશેષ જેને એવી, અને કનકરુકૃ કે ૦ સોનાસરસી છે કાતી જેની, અને
કમલકરા કે ૦ કમલ છે હસ્તનેવિષે જેના એવી, અને જિતામરસના-પોતાના
સ્વરૂપસોદર્યે ॥ કરીને જિત કે ૦ નિપ્પજ કરીંતે, અમરસના કે ૦ દેવોની સના જે
પો, એવી, અને મૃગમદપત્રજગતિલકૈ-મૃગમદ કે ૦ કસ્ટૂરિ, તેનો જે પત્રજગકે ૦
પત્રરચના અર્થાત્ પીચલ, અને તિલક, એડે કરીને ડચિતા કે ૦ યોગ્યતે વિ
ન્હો જેનેવિષે એવી, અને અલકરાજિ કે ૦ નૃકુટી અને વાકડા કેશ ઇત્યાદિકે
કરીને રાજિ કે ૦ શોજાયમાન અને તામરસનાસિ-તામરસ કે ૦ કમલ, તેના ત

स्त्रीते ज्ञान के० कांति जेनी एवा. अने अतुलोपकृत के० अतुल्यते उपकार के० मोक्षादिकोना अज्ञकार जेनेविषे, एवा वदनं के० मुखने दधति के० धार ए करनारी एवीने. ॥ ४ ॥ इति श्रीमुनिसुव्रत जिनस्तुतिः संपूर्णा ॥ ७० ॥ ८० ॥

अवनरण-दवे नमिनाथ जिननी स्तुति शिखरिणीवृत्ते करीने कहेते.

स्फुरद्विद्युत्कांतिप्रविकिरवितन्वतिसततं ममायासंचारोदितम
दनमेऽथानिलपितः ॥ नमब्रव्यश्रेणीजवचनयजिदांल्लघव

चसा ममायासंचारोदितमदनमेऽथानिलपितः ॥ १ ॥

ध्याख्या-हे स्फुरद्विद्युत्कांति के० स्फुरण पामेते विजजिसरखी कांति जेनी एवा. अने हे चागे के० हे मनोहर ? अने हे दितमद-दित के० दूर कल्या वे. मद के० आठ मद जेणे एवा, अने हे अमायसंचार के० नथी, मायानो एटले कपटनो संचार जेनेविषे, अथवा जेथी मायानो संचार नथी एवा, अने हे नमब्रव्य श्रेणीजवचनयजिदांल्लघवचसांप्रलपित के० नमन करनारा जे नव्यज नो, तंजनी जे श्रेणी, तेनो जे जयजय के० संसारजय तेनुं जेदन करनारा एवा एय के० मनोहर एवा वचसां के० उपदेगरूप वचनने लपितः के० जाण कर गारा, अने हेदितमदनमेऽथानिल-दित के० प्रगट एवो जे, मदन के० कामदेव, तेज जाणे मेय, तेना नागने माटे अनिल के० वायुसरखा अने पितः के० पि ता सरखा हे नमे के० हे नमिनाथ तीर्थकर, त्वं के० तुं, सतत के० निरंतर आयास के० ससारत्रमणरूप आयासने वितन्वति के० विस्तार करनारां एवां म म के० मारां अथानि के० पापोने प्रविकिर के० विखेरी नाख. ॥ १ ॥

नखांगुश्रेणीजिः कपिशितनमन्नाकिमुकुटः सदानोदीनाना

मयमलमदारैरिततमः ॥ प्रचक्रेविश्वंयः सजयतिजिनाधीश

निवहः सदानोदीनानामयमलमदारैरिततमः ॥ २ ॥

ध्याख्या-य. के० जे जिनेश्वरसमूह. विश्वं के० जगत्तने इततमः के० गयुं ठे अज्ञान जेनुं एयुं करतो हवो; सोऽयं के० ते आ अत्यंत प्रख्यात एवो जिनाधी शनिवह. के० जिनेश्वरदेवनो समूह, जयति के० सर्वोत्कर्ष करीने वर्तणूक करे ठे. ते केवोते ? तो के-नखांगुश्रेणीजि के० पोताना नखकिरणना : समुदाये करीने कपिशितनमन्नाकिमुकुटः-कपिशित के० कपिलवर्ण कखो ठे, नमः के० नमन करनारा नाकि के० देवताना मुकुट के० किरीट जेणे एवो, अने नानाऽम

ત્વમવનતાન્જિનોત્તમકૃતાતજવાદિહૃપોઽવસદનુમાનસગ
મનયાતતમોદયિત ॥ શિવસુખસાધકસ્વન્નિદધત્સુધિ
યાંચરણં વસદનુમાનસંગમનયાતતમોદયિત ॥ ૩ ॥

બ્યાख्या-સત્ કે૦ ઉત્તમ પ્રકારનું જે અનુમાન કે૦ પ્રત્યક્ષ ? અનુમાન ૩
ઉપમાન ૩ આગમ ૪ એ ચારપ્રકારનાં અનુમાન, તેનો છે સગમન કે૦ સગતી જે
ને એવા હે સદનુમાન સગમન ! અને યાત કે૦ ગણું છે, તમ કે૦ અજ્ઞાન જનું
એવા જે યતિ, તેવના દયિત કે૦ વલ્લજ એવા હે યાતતમોદયિત ! અને ગમ
કે૦ સરસા પાવોના અલાપ અને નય કે૦ નૈગમાદિક સાતનય, તેવે કરી
યાતત કે૦ વિસ્તૃત એવા હે ગમનયાતત ! અને મોદ કે૦ આનંદ ઉત્પન્ન કરના
રા એવા હે મોદયિત ! એવા હે જિનોત્તમ કૃતાંત કે૦ જિનશ્રેણોના સિદ્ધાંત ! ત
કે૦ તુ, સુધિયાં કે૦ પદ્મિતોના અનુમાનસ કે૦ મનનો અગીકાર કરીને વસત
કે૦ વાસ કરતો યકો અને શિવસુખ સાધક કે૦ મોહ સુખનું સાધક એવા ચર
ણ કે૦ ચારિત્રને સમન્નિદધત્કે૦ દેશાદતો યકો, અવનતાનકે૦ તમારામોદે અ
ત્યંતનમ્ર એવા વિહુષ કે૦ જિનમત જાણનારા પદ્મિતોને જવાત્ કે૦ સતારથી અ
વ કે૦ રક્ષણ કરો ॥ ૩ ॥

અધિગતગોધિકાકનકરુક્તવગોર્યુચિતા ॥ કમલકરા
જિતામરસનાસ્યતુલોપકૃત ॥ મૃગમદપત્રજગતિલકૈર્વ
દનદધતી ॥ કમલકરાજિતામરસનાસ્યતુલોપકૃતાં ॥ ૪ ॥

બ્યાख्या-હે જ્યજન ! ગૌરી કે૦ ગૌરીનામે જે અધિષ્ઠાયકદેવી, તે તવ કે૦ તા
રા લોપકૃત કે૦ નાશ કરનારો જે શત્રુ તેને તે નશ્યસ્યતુ કે૦ નાશ કરો તે ગૌરી
દેવી કેવીત્રે ? તો કે-અધિગતગોધિકા-અધિગત કે૦ પ્રાપ્ત થઈને, ગોધિકા કે૦ વે
વવાહન વિગ્રેય જેને એવી, અને કનકરુક્ કે૦ સોનાસરસી છે કાંતી જેની, અને
કમલકરા કે૦ કમલ છે હસ્તનેવિપે જેના એવી, અને જિતામરસના-પોતાના
સ્વરૂપસોદર્યે કરીને જિત કે૦ નિષ્પ્રજ કરીત્રે, અમરસના કે૦ દેવોની સના જે
ણે એવી, અને મૃગમદપત્રજગતિલકે -મૃગમદ કે૦ કસ્તૂરિ, તેનો જે પત્રજગે
પત્રરચના અર્થાત્ પીથલ, અને તિલક, એવે કરીને યચિતાં કે૦ યોગ્યત્રે વિ
ન્હો જેનેવિપે એવી, અને થલકુરાજિ કે૦ જૃકુટી અને વાંકડા કેશ શ્યાદિકે
કરીને રાજિ કે૦ શોચાયમાન અને તામરસનાસિ-તામરસ કે૦ કમલ, તેના સ

रखीने जात के० कांति जेनी एवा, अने अतुलोपकृतं के० अतुल्यते उपकार के० मौक्तिकोना अलंकार जेनेविपे, एवा वदनं के० मुखने दयति के० धार ए करनारी एवीने. ॥ ४ ॥ इति श्रीमुनिसुव्रत जिनस्तुतिः संपूर्णा ॥ ७० ॥ ७० ॥

अवतरण०—हवे नमिनाथ जिननी स्तुति शिखरिणीवृत्ते करीने कहेते.

स्फुरद्द्विद्युत्कांतेप्रविकिरवितन्वंतिसततं ममायासंचारोदितम
दनमेऽधानिलपितः ॥ नमन्नव्यश्रेणीजवचनयज्जिदांल्लघ्व

चसा ममायासंचारोदितमदनमेधानिलपितः ॥ १ ॥

व्याख्या—हे स्फुरद्द्विद्युत्कांते के० स्फुरण पामेते विजजितसरखी कांति जेनी एवा, अने हे चारो के० हे मनोहर? अने हे दितमद—दित के० दूर कया ठे, मद के० आत मद जेणे एवा, अने हे अमायसंचार के० नथी, मायानो एटले कपटनो संचार जेनेविपे, अथवा जेथी मायानो संचार नथी एवा, अने हे नमन्नव्य श्रेणीजवचनयज्जिदांल्लघ्वचसांप्रलपितः के० नमन करनारा जे नव्यज नो, तेउनी जे श्रेणी, तेनो जे जवचनय के० संसारजय तेनुं जेदन करनारा एवा हय के० मनोहर एवा वचसां के० उपदेशरूप वचनने लपितः के० जापण कर नारा, अने हेदितमदनमेधानिल—दित के० प्रगट एवो जे, मदन के० कामदेव, तेज जाणे मेय, तेना नाशने माटे अनिल के० वायुसरखा अने पितः के० पि ता सरखा हे नमे के० हे नमिनाथ तीर्थकर, त्वं के० तु, सतत के० निरंतर आयास के० संसारत्रमणरूप आयासने वितन्वंति के० विस्तार करनारां एवां म म के० मारां अयानि के० पापोने प्रविकिर के० बिखेरी नाख. ॥ १ ॥

नखांशुश्रेणीजिः कपिशितनमन्नाकिमुकुटः सदानोदीनाना

मयमलमदारेरिततम. ॥ प्रचक्रैविश्वंयःसजयतिजिनाधीश

निवहः सदानोदीनानामयमलमदारेरिततमः ॥ ७ ॥

व्याख्या—यः के० जे जिनेश्वरसमूह. विश्वं के० जगत्ने इततमः के० गयुं ठे अज्ञान जेनुं एवुं करतो हवो; सोऽयं के० ते आ अत्यंत प्रख्यात एवो जिनाधी निवहः के० जिनेश्वरदेवोनो समूह, जयति के० सर्वोत्कर्षे करीने वर्तणूक करे ठे. ते केवोने? तो के—नखांशुश्रेणीजिः के० पोताना नखकिरणना समुदाये करीने कपिशितनमन्नाकिमुकुट.—कपिशित के० कपिलवर्ण कया ठे, नन्ना के० नमन करनारा नाकि के० देवताना मुकुट के० किरीट जेणे एवां, अने नानाऽम

યમલમદારે -નાના કે૦ નાના પ્રકારના જે આમય કે૦ રોગ અને મલ કે૦
 ઠ કર્મરૂપ મલ, તદૂપી જે શરી કે૦ શત્રુ તેનો સદા કે૦ નિરતર નાશ કરના
 અને દીનાના કે૦ દીનપુરુષોને માટે સદાન કે૦ દીક્ષાસમયે દાનસહિત
 અને ચલમદારેરિતતમ -ચલમ કે૦ અતિશયે કરીને દાર કે૦ સ્ત્રીએ રિતત
 કે૦ જેના ધૈર્યપણાનુ ચલન કશું નથી, એવો ઠે ॥ ૨ ॥

જલવ્યાલવ્યાગ્રજ્વલનગજરુઘ્નયુધો ॥ ગુરુર્વાહોઽપા
 તાપદધનગરીયાનસુમત ॥ કૃતાતેસ્ત્રાસીઠસ્ફુટવિકટહેતુપ્રમિ
 તિના ॥ ગુરુર્વાહોપાતાપદધનગરીયાનસુમત ॥ ૩ ॥

વ્યાખ્યા-હે જ્યજનો ! અપાતાપદધનગરીયાનસુમત -એટલે નથી પાત
 કે૦ અથ પાત, અપત્ત કે૦ આપદા, અને અથ કે૦ પાપ જેનેવિપે, એવી જે ના
 રી કે૦ મોઢરૂપ નગરી, તેનેવિપે જે યાનકે૦ ગમન, તેવિપે સુમત કે૦ અપત
 માન્ય એવા, વાહ કે૦ અશ્વસરખો ગુરુ કે૦ મોહોટો, અને સ્ફુટવિકટહેતુપ્ર
 મિતિનાકુ-સ્ફુટ કે૦ સ્પષ્ટ એવા વિકટ કે૦ પરસ્પર મલનારા જે પ્રમાણ, તેનો
 જે હેતુ કે૦ સાધકદૃષ્ટાત, અને પ્રમિતિ કે૦ વત્કૃષ્ટજ્ઞાન, તેને નજન કરનારો
 ટલે તેણેકરી શુકત એવો, અને ઠરુ કે૦ વિસ્તીર્ણ અને પદધનગરીયાન્-પદ કે૦
 અધિકાર, તેડે કરીને ધનકે૦ નિવિઢ હોવાથી ગરીયાન્ કે૦ શ્રેષ્ઠતર અને પાતા
 કે૦ રક્ષણ કરનારો જે કૃતાત કે૦ સિદ્ધાંત તે અસુમત કે૦ પ્રાણીને જલ, વ્યાન
 વ્યાગ્ર, જ્વલન ગજ રુઘ્નયુધ કે૦ પાણી સર્પ વાઘ દાવાનલ હુણગજ નાગ,
 રાવિક હુટરોગ કારાગૃહાદિકવધન અને સગ્રામ-એડંથી ત્રાસીટ કે૦ રક્ષણ કરો

વિપદ્ધન્યૂહવોટલયતુગદાક્ષાવલિધરા ॥ સમાનાલીકાલીવિ
 શદચલનાનાલિકવર ॥ સમધ્યાસીનાન્નોત્તઘનનિનાન્નોધિ
 તનયા ॥ સમાનાલીકાલીવિશદચલનાનાલિકવર ॥ ૪ ॥

વ્યાખ્યા-હે જ્યજનો, ગદાક્ષાવલિધરા-ગદા કે૦ ગદાનામે આયુધ અને શ
 ક્ષાવજિ કે૦ જપમાત્રા તેડેને ધરા કે૦ ધારણ કરનારી અને અસમા કે૦ અતા
 ધારણ અને નાત્રિકાઽન્નીવિશદચલના-નાલી કે૦ કમલ તેડેની જે આની
 કે૦ શ્રેણી તેના સરસા વિશદ કે૦ ઝગ્ગલ ઠે ચલન કે૦ ચરણ જેના એવી, અને
 વિશદચલ નાનાત્રિકવર-વિશત્ કે૦ લીન થનારા અને અચલ કે૦ નિશ્ચન એવા
 જે નાના ન કે૦ ઘણા ગ્રમર, તેડે કરીને મિશ્રવર્ણ એવા નાત્રિકવર કે૦ શ્રે

कमजनेविपे नमःप्रासीना के० वेसनारी अने अंनोचृतघननिजा के० उदके क
री पूर्ण एवा मेघसखी श्यामवर्ण अने अंनोयितनयासमानाऽजी के० लक्ष्मीत
रखी ने सखी जेनी एवी, काजी के० काजीनामे जे अविष्टायकदेवी, ते वः के० त
मारा विपद् के० शत्रुना समुदायने दलयतु के० नाश करो. ॥ ४ ॥ इति श्री न
मिनायजिन स्तुतिः संपूर्णा. ॥ २१ ॥ श्लोकसंख्या ॥ ८४ ॥

अवतरण० हवे श्री नेमिनाथ जिननी स्तुति शार्दूलविक्रीडितवृत्तेकरीने कहेने.

चिह्नेपोजितराजकरणमुखेयोलक्षसंख्यंक्षणा ॥ दक्षामंजन
जासमानमहमंराजीमतीतापदं ॥ तंनेमिनमनमनिर्वृतिकरंच
क्रेयदूनांचयो ॥ दक्षामंजनजासमानमहमंराजीमतीतापदं ॥ १ ॥

व्याख्या-य.के० जे नेमिनाथ जगवान्, रणमुखेके० संग्राममुखनेविपे लक्ष्म
संके० लक्ष्मि संख्या जेनी, एवा कजितराजके० बलवान् एवा राजाउना सैन्य
ने क्षणात् के० वेगे करीने चिह्नेपके० ज्यहां त्यहां पलायमान करतो हवो; च
के० अने य.के० जे यदूनां के० यादवोनी दक्षाके० चतुर एवी राजीके० श्रेणी
ने अतीतापदंके० गएजीने आपदा जेथी एवी चकेके० करतो हवो; हेजनके० हे
नयजन ! तुं तके० ते नमनिर्वृतिकरंके० नमन करनारा प्राणीउने मोक्षमुखने
देनारा एवा, अने अंजनजासमानमहसं-अंजनके० काजल, तेना सरखुं जासमा
नके० दैदीप्यमानने महमंके० तेज जेतुं एवा अने जासमानके० पोताना स्वरूप
नी कांति करीने शोभायमान एवा, अने अहसंके० हास्यरहित एवा, अने राजी
मतीतापदंके० दीक्षाकालनेविपे राजीमतीनामे स्त्रीने विरहतापने देनारा एवा ने
मिके० श्रीनेमिनाथतीर्थकरने नमः के० वंदनकर ॥ १ ॥

प्रात्राजीकितराजकारजश्वज्यायोपिराज्यंजवा । आसंसारमहो

दधावपिहिताशास्त्रीविहायोदितं ॥ यस्याः सर्वतएवसाहरतुनोराजी

जिनानांजवा । यासंसारमहोदधावपिहिताशास्त्रीविहायोदितं ॥ ७ ॥

व्याख्या-याके० जे जिनश्रेणी, उदितके० उदय पामेला ज्यायोपिके० अतिप्रौढ
एवा पण, राज्यके० राज्यने रजश्वके० ठणसरखुं जवातके० वेगेकरीने विहायके०
तजीने प्रात्राजीतके० प्रव्रज्याने ग्रहण करती हवी, अने यस्याके० जे जिनश्रेणी
उं, पिहिताशास्त्रीविहायः-पिहिताके० आद्यादित करीने आशास्त्रीके० दिशारूप स्त्री
अने विहायसके० आकाश जेणे एवुं, अने अदितके० अखंड एवुं सारमहःके०

सारजूत एवु जे तेज ते, सर्वतएवके० सर्व दिशाउनेविपेज दयावके० प्रसार पाम
तु हवु साके० ते जितराजकाके० जेणे राजसमूह जीत्योठे एवी, थने संसार
होदयावपिके० ससारसमुझनेविपे पण हितके० हितकारक एवी, थने शास्त्री
के० अज्ञानने देशनावु शासन करनारी एवी, जिनानांके० जिनोनी रानीके०
अणी जे, ते न के० अमारा नवायासके० ससाररूप क्लेशने हरतुके० हरणको

कुर्वाणाऽणुपदार्थदर्शनवशात्तास्वत्प्रजायास्त्रया ॥

मानत्याजनकृतमोहरतमेशस्तादरिजोहिका ॥ अ

ह्योन्यातवचारतीजनपतेप्रोन्मादिनांवादिना ॥ मा

नत्याजनकृतमोहरतमेशस्तादरिजोहिका ॥ ३ ॥

व्याख्या—हे तमोहरतम के० अज्ञानने अत्यंत हरण करनारा, थने हे ईशके०
हे नियमनकरनारा ! थने हे जनरुतमोहरत—जन के० लोक, तेथोतुं रुत के०
निराकरण कछुठे, मोह के० मूढपण, थने रत के० मैद्युन जेणे, एवा हे निनपते
के० हे जिनेश्वर, तव के० ताहारी चारती के० देशनारूप वाणी, मे के० मारा, अ
रिजोहिका के० शत्रूनों डोह करनारी अर्थात् नाश करनारी स्तात् के० थाउं तेवा
णी केवी ठे ? तोके—अणुपदार्थदर्शनवशात्—अणुके० सूक्ष्म जे जीवाजीवादि
नवपदार्थ, तेउना दर्शनवशात् के० अवलोकन योगेकरीने तास्वत्प्रजाया के० सृष्टी
कातीने प्रपा के० लक्षाप्रत्ये कुर्वाणा के० उत्पन्न करनारी, थने शस्ता के० प्र
स्त थने अदरिजोहिक—अदरिज के० महोदो ठे ऊह के० विचार जेनेविपे एवी,
थने अहोन्या के० कोश्यी पण ह्योन न पामनारी, थने प्रोन्मादिनां के० प्रक
करीने उत्पन्न थयो ठे यन्माद के० दर्प जेउने एवा, वादिना के० परवादी पुरुषा
तुं मानत्याजनरुत—मान के० अजिमान तेनु जे, त्याजन के० मोहण करनारी

दस्तालवितचूतचुविलतिकायस्याजनोऽन्यागमत्॥वि

श्वासेवितताम्रपादपरतावाचारिपुत्रासकृत् ॥ सानू

तिवितनोतुनोर्जुनरुचि सिंहेऽधिरुढोल्लस ॥ दिश्वा

सेवितताम्रपादपरतावाचारिपुत्राऽसकृत् ॥ ४ ॥

व्याख्या—यस्या के० जे थंवानामक देवीना, विश्वासेवितताम्रपादपरता—विश्व
के० त्रिभुवन, तेणे थासेवित के० अत्यंत सेवन करेला एवा थने ताम्रके० था
क एवा जे पादके० चरण, तेना परताके० शरणपणाने जन के० जे लोक त

अन्यागमतके० प्राप्त यता हवा; सा के० ते अंवा के० अंवानामे अधिष्ठायकदे
वी. नः के० अमारे माटे, असकृतके० वारंवार, जूर्तिके० ऐश्वर्यने वितनोतुके०
विस्तार करो. ते अंवादेवी केवीठे? तोके-हस्तालंबितचूतचुंबिलतिका-हस्तालंबि
त के० हस्तनेविपे ग्रहण करेली ठे चूतचुंबि के० आंवानेविपे लटकनारी एवी
लतिका के० वेल जेणे एवी, अने वाचा के० पोतानी वाणीए रिपुत्रासकृत के० ग
त्रुंने त्रास उत्पन्न करनारी, अने अर्जुनरुचिः के० सुवर्ण सरखी ठे रुचि एटले
क्रांति जेनी एवी, अने उद्धवसद्विश्वासे के० प्रसार पामेठे अचंचलत्व अकूरत्वादिक
विश्वास जेनो एवा सिंह के० सिंहेनेविपे अथिरुढा के० आरोहण करनारी, अने
वितताम्रपादपरता-वितत के० विस्तार पामेलुं एवुं जे आम्रपादप के० आम्रवृक्ष
तेनेविपे रता के० प्रीति धारण करनारी अर्थात् महोटा आम्रवृक्षना अधोनागे
तेज आंवापरथी नीचे लटकनारी वेलीने धारण करीने सिंहेनेविपे वेसनारी एवी,
अने चारिपुत्रा-चारि के० निरंतर संचार करवानो स्वनावठे जेमनो एवा ठे
पुत्र जेना एवीठे. ॥ ४ ॥ इति श्री नेमिनाथ जिनस्तुतिः संपूर्णा ॥ २२ ॥ ८८ ॥

अवतरण-हवे पार्श्वनाथजिननी स्तुति स्वधरावृत्ते करीने कहेठे.

मालामालानवाहुर्दधदधदरंयामुदारामुदारा॥ह्रीनाऽलीनामिहली
मधुरमधुरसासूचितोमाचितोमा ॥ पातात्पातात्सपार्श्वोरुचिररुचिर
दोदेवराजीवराजी ॥पद्माऽपद्मायदीयातनुरतनुरवोनंदकोनोदकोनो॥१॥

व्याख्या-यदीया के० जे पार्श्वनाथ जिननी तनुः के० मूर्ति, देवराजीवराजीप
त्रा-देव के० देवोए रचेली जे राजीवराजी के० कमलोनी श्रेणी तेठे पत्र
के० वाहन जेनुं, अपत्रा के० आपत्तिथी रक्षण करनारी एवीठे, एवो स. के० ते
पार्श्व के० पार्श्वनाथजिन, मा के० मुजने पातात् के० नरकादिकनेविपे जे पात,
तेथी पातात् के० रक्षण करो. ते पार्श्वनाथ केवीठे? तो के-आजानवाहु.-आ
जान के० हस्तिबंधन करवानो स्तंज, तेना सरखा पुष्ट ठे वाहु जेना एवो, अने
यां के० जे मालाने उदारा के० मोहोटी अने मधुरमधुरस्ता-मधुर के० ग्न
युक्त एवुं जे मधु के० मकरंद तेविपे ठे रस के० अतिरुचि जेने एवी अलीना के० प्र
मराठनी आली के० श्रेणी, तेमुदा के० हपेंकरीने आरात् के० समीपनागनेविपे श्वर
के० अत्यंत, लीना के० आसक्त होती यक्ती अदयत् के० पुष्परमने प्रागन रानी
हवी; एवी माजा के० पुष्पमालाने दधत के० धारण करनारो, अने रुचि

सूचित के० उत्तम योग्य एवी जे उमा के० कीर्ति, तेणे करीचित के० व्याप्त,
 अने इह के० आनूमिनेविपे अतलुरव-अतलु के० एक योजनपर्यंत श्रवण
 यठे, रव के० देशनाशब्द जेनो, अने नदक के० हर्ष उत्पन्न करनारो,
 चिररुचिरद-रुचिरके० मनोहर ठे रुचि के० काति जेउनी एवा ठे, रद के०
 जेना एवो, अने नोनोदक के० बीजाने दुख उत्पन्न करनारो नथी एवोठे ॥

राजीराजीववक्रातरलतरलसत्केतुरगतुरंग ॥ व्याल
 व्यालग्नयोधाचितरचितरणेनीतिहयातिहया ॥ सारा
 साराजिनानामलमलमतेवौधिकामाऽधिकामा ॥ दव्या
 दव्याधिकालाननजननजरात्रासमानाऽसमाना ॥ १ ॥

व्याख्या-या के० जे जिनाना के० जिनोनी राजी के० श्रेणी, तरलतरलसत्के
 तुरगतुरगव्यालव्यालग्नयोधाऽचितरचितरणे-तरलतर के० अत्यंत चंचल एवो
 जे केतु के० ध्वज, तेणे, अने रगतु के० नृत्य करनारा एवा जे तुरग अने
 व्याल के० मदाध एवो जे गज, तेउनेविपे व्यालग्न के० आरुढ थएला जे पा
 थ के० वीर, तेउए करीने आचित के० व्याप्त एवु रचित के० रचैलु रण के० स
 ग्राम, तेनेविपे नीतिहय के० जयनो नाश करनारी ठे, सा के० ते, आरातु के०
 शीघ्र अधिकामात्-अधिक के० रुद्धि पामेलो जे ग्राम के० रोग, तेनाथी अर्था
 त के० रक्षण करो ते जिनराजी केवीठे १ तो के-राजीववक्रा-राजीव के० कम
 लो, तेउना सरखाठे वक्र के० मुखो जेमना एवी, अने अतिहया के० अत्यंत
 मनोहर, अने सारा के० अतिश्रेष्ठ, अने अमलमते-अमल के० स्वह ठे, मति
 के० बुद्धि जेमनी एवा जीवोनेकारणे अल के० अत्यंत, बोधिकामा के० बोध कर
 वानी इहा धारण करनारी, अने अव्याधिकालाननजननजरात्रासमान-अ के० न
 थी, व्याधी के० पीडा, कालानन के० मरण, जनन के० जन्म, जरा के० वृद्ध
 पणु, त्रास के० थकस्मात् उत्पन्न थएलो जय अने मान के० अजिमान जेने
 एवी, अने अतमाना के० अनुपम एवोठे ॥ १ ॥

सद्योऽसद्योगजिघ्रामलगमलयाजैनराजीनराजी ॥
 नूतानूतार्थघात्रीद्वतद्वततम पातका पातकामा ॥ शा
 स्त्रीशास्त्रीनराणाहृदयहृदयशोरोधिकावाधिकावाऽ ॥ दे
 यादेयान्मुदंतेमनुजमनुजरात्याजयतीजयंती ॥ ३ ॥

व्याख्या—जैनराजी के० जिनगज संबंधिनी एवी जे वाक् के० देशनारूप वा
ली ते हे नव्यजन ! ते के० तने मुदं के० हर्षने देयात् के० थापो. ते जैनराजी
केवीडे ? तोके—तद्य के० शीघ्रः असद्योगजित्—असद्योग के० मन, वचन अने
काया एउंनो जे निच व्यापार तेनी जित् के० जेद करनारी, अने अमलगमलया
अमज के० निर्मल एवा जे गम के० सरखा पाठना आलावा तेउंनो ठे लय
के० ध्यान जेथी एवी, अने इनराजीनूता—इन के० सूर्य तेउंनी जे राजी के०
अणी, तेणे नृता के० स्तवन करेली अने नृतार्थधात्री—नृत के० नवीन जे अर्थ,
तेने धात्री के० धारण करनारी, अने इह के० आ जगत्मध्ये, ततहततमः
पातका—तत के० विस्तीर्ण एउं, हत के० नष्ट कछुं ठे. तमःपातक के० अज्ञान
रूप पातक जेणे एवी, अने अपातकामा के० नथी, पात के० नरकादिकनेविपे
पढवानो काम के० इडा जेने एवी, अने शास्त्री के० शास्त्रनो ठे संबंध जेने एवी,
अने नराणां के० मनुष्योने शास्त्री के० सन्मार्गने शिखवनारी, अने अयशोरोधि
का के० अपयशने दूर करनारी, अने अवाधिका के० कोइए पण जेने गांजी
नथी एवी, अने आदेया के० सर्व लोकोए ग्रहण करवामाटे योग्य एवी, अने
मनुजमनु के० मनुष्यना अनुजह्ने करीने जरा के० वृद्धपणाने त्याजयंती के०
तजावनारीअर्थात् मनुष्यकने वृद्धपणानो त्याग करावनारी, अने जयंती के० संपू
र्ण परवादीपुरुषोने जीतनारी एवी ठे. ॥ ३ ॥

यातायातारतेजाःसदसिसदसिजृत्कालकांताजकांताऽ ॥

पारिपारिंहराजंसुरवसुरवधूपूजितारंजितारं ॥ सात्रा

सात्रायतांत्वामविपमविपमूपाजीपणाजी ॥ हीनाऽ

हीनाग्रपत्नीकुवलयवलयइयामदेहाःमदेहा ॥ ४ ॥

व्याख्या—हे नव्यजन ! सदसि के० सजानेविपे अपारिं के० शत्रुरहित एवी
पारिंहराजं के० अजगरोनो राजा एवी जे अजगर तेकपर याता के० आरूढयना
री एवी, याके० जे अहीनाग्रपत्नी—अहीन के० धरणेंड, तेनी अग्रपत्नी के० पट्ट
राणी एवी वीरोटया नामक अधिष्ठायक देवी, साके० ते जितारंके० जीत्योठे, आ
र के० शत्रुसमूह जेणे एवी, त्वां के० तने त्रासात् के० संसाररूपजयथी त्राय
तां के० रक्षण करो. ते वीरोटया देवी केवीडे ? तोके—तारतेजाः—तारके० वैदीप्यमान

સૂચિત કે૦ ઉત્તમ યોગ્ય એવી જે ઊમા કે૦ કીર્તિ, તેણે કરીચિત કે૦ વ્યાસ એવો
 અને હ્રદ કે૦ આનૂમિનેવિપે અતતુરવ -અતતુ કે૦ એક યોજનપર્યંત શ્રવણ
 યથે, રવ કે૦ દેશનાશબ્દ જેનો, અને નદક કે૦ હર્ષ ઉત્પન્ન કરનારો, અને
 ચિરુચિરદ -રુચિરકે૦ મનોહર ઠે રુચિ કે૦ કાંતિ જેઠની એવા ઠે, રદ કે૦ દર્શ
 જેના એવો, અને નોનોદક કે૦ બીજાને હુલ્લ ઉત્પન્ન કરનારો નથી એવોત્રે ॥૧॥

રાજીરાજીવિવક્રાતરલતરલસત્કેતુરગતુરંગ ॥ વ્યાલ
 વ્યાલગ્રયોધાચિતરચિતરણેતીતિહયાતિહયા ॥ સારા
 સારાજિનાનામલમલમલમતેવોધિકામાધિકામા ॥ દવ્યા
 દવ્યાધિકાલાનનજનનજરાત્રાસમાનાસમાના ॥ ૨ ॥

વ્યાખ્યા-યા કે૦ જે જિનાના કે૦ જિનોની રાજી કે૦ શ્રેણી, તરલતરલસત્કે
 તુરગતુરગવ્યાલવ્યાલગ્રયોધાચિતરચિતરેણ-તરલતર કે૦ અત્યંત વચન એવો
 જે કેતુ કે૦ ધ્વજ, તેણે, અને રગત્ કે૦ નૃત્ય કરનારો એવા જે તુરગ અને
 વ્યાલ કે૦ મદાધ એવો જે ગજ, તેઠનેવિપે વ્યાલગ્ર કે૦ આરુઢ થણા જે યો
 ધ કે૦ વીર, તેઠા કરીને આચિત કે૦ વ્યાસ એવુ રચિત કે૦ રચેલુ રણ કે૦ સ
 ગ્રામ, તેનેવિપે તીતિહત્ કે૦ જયનો નાશ કરનારી ઠે, સા કે૦ તે. આરાત્ કે૦
 શીઘ્ર અધિકામાત્-અધિક કે૦ વૃદ્ધિ પામેલો જે આમ કે૦ રોગ, તેનાથી અધ્યા
 ત્ કે૦ રક્ષણ કરો તે જિનરાજી કેવીત્રે ? તો કે-રાજીવિવક્રા-રાજીવ કે૦ કમ
 લો, તેઠના સરલાઠે વક્ર કે૦ મુલો જેમના એવી, અને અતિહયા કે૦ અત્યંત
 મનોહર, અને સારા કે૦ અતિશ્રેષ્ઠ, અને અમલમતે-અમલ કે૦ સ્વચ્છ ઠે, મનિ
 કે૦ વૃદ્ધિ જેમની એવા જીવોનેકારણે અલ કે૦ અત્યંત, વોધિકામા કે૦ વોધ કર
 વાની હયા ધારણ કરનારી, અને અધ્યાધિકાલાનનજનનજરાત્રાસમાન-અ કે૦ ન
 થી, વ્યાધી કે૦ પીડા, કાલાનન કે૦ મરણ, જનન કે૦ જન્મ, જરા કે૦ વૃદ્ધ
 યણુ, ત્રાસ કે૦ થકસ્માત્ ઉત્પન્ન થણો જય અને માન કે૦ અનિમાન જેને
 એવી, અને અસમાના કે૦ અનુપમ એવીત્રે ॥ ૨ ॥

સયોસયોગનિઘાગમલગમલયાજૈનરાજીનરાજી ॥
 નૂતાનૂતાર્યવાત્રીહતતહતતમ પાતકા પાતકામા ॥ શા
 સ્ત્રીશાસ્ત્રીનરાણાહૃદયહૃદયશોરોધિકાવાધિકાવા ॥ દે
 યાદેયાન્મુદંતેમનુજમનુજરાત્યાજયતીજયંતી ॥ ૩ ॥

બ્યાખ્યા-જૈનરાજી કે૦ જિનરાજ સંવંધિની એવી જે વાક્ય કે૦ દેશનારૂપ વા
ળી તે હે નબ્બજન ! તે કે૦ તને મુદં કે૦ હર્ષને દેયાત્ કે૦ આપો. તે જૈનરાજી
કેવીત્રે ? તોકે-સયઃ કે૦ ગ્રીઘ્રઃ અસયોગનિત્-અસયોગ કે૦ મન, વચન અને
કાયા એવંતો જે નિંદ્ય વ્યાપાર તેની નિત્ કે૦ જેદ કરનારી, અને અમલગમલયા
અમલ કે૦ નિર્મલ એવા જે ગમ કે૦ સરસા પાવના આલાવા તેડંતો ઠે લય
કે૦ ધ્યાન જેથી એવી, અને સ્નરાજીનૂતા-સ્ન કે૦ સૂર્ય તેડંતી જે રાજી કે૦
શ્રેણી, તેણે નૂતા કે૦ સ્તવન કરેલી અને નૂતાર્થધાત્રી-નૂત કે૦ નવીન જે અર્થ,
તેને ધાત્રી કે૦ ધારણ કરનારી, અને સ્હ કે૦ આ જગત્મય્યે, તતહતતમઃ
પાતકા-તત કે૦ વિસ્તીર્ણ એવું, હત કે૦ નષ્ટ કહ્યું ઠે. તમઃપાતક કે૦ અજ્ઞાન
રૂપ પાતક જેણે એવી, અને અપાતકામા કે૦ નથી, પાત કે૦ નરકાદિકનેવિપે
પહવાનો કામ કે૦ સ્થા જેને એવી, અને શાસ્ત્રી કે૦ શાસ્ત્રનો ઠે સંવંધ જેને એવી,
અને નરાણાં કે૦ મનુષ્યોને શાસ્ત્રી કે૦ સન્માર્ગને શિખવનારી, અને અયશોરોચિ
કા કે૦ અપયશને દૂર કરનારી, અને અવાધિકા કે૦ કોડૂં પણ જેને ગાંઝી
નથી એવી, અને આદેયા કે૦ સર્વ લોકોએ ગ્રહણ કરવામાટે યોગ્ય એવી, અને
મનુજમનુ કે૦ મનુષ્યના અનુજઠે કરીને જરા કે૦ વૃદ્ધપણને ત્યાજયંતી કે૦
તજાવનારીઅર્થાત્ મનુષ્ય કને વૃદ્ધપણનો ત્યાગ કરાવનારી, અને જયંતી કે૦ સંપૂ
ર્ણ પરવાદીપુરુષોને જીતનારી એવી ઠે. ॥ ૩ ॥

યાતાયાતારતેજાઃસદસિસદસિનૃત્કાલકાંતાલકાંતાઃ ॥

પારિંપારિંજરાજંસુરવસુરવધૂપૂજિતારંજિતારં ॥ સાઘ્રા

સાઘ્રાયતાંત્વામવિપમવિપનૃનૃપણાંનીપણાંની ॥ હીનાઃ

હીનાઅપત્નીકુવલયવલયશ્યામદેહાઃમદેહા ॥ ૪ ॥

બ્યાખ્યા- હે નબ્બજન ! સદતિ કે૦ સન્નાનેવિપે અપારિં કે૦ અત્રુરહિત એવો
પારિંજરાજં કે૦ અજગરોનો રાજો એવો જે અજગર તેકપર ચાતાં કે૦ આરુદયના
રી એવી, ચાકે૦ જે અહીનાઅપત્ની-અહીન કે૦ ધરણેં. તેની અપત્ની કે૦ પટ
રાણી એવી વૈરોટયા નામક અધિષ્ઠાયકે દેવી. સાકે૦ તે જિતારંકે૦ જીત્યોંઠે, આ
ર કે૦ અત્રુસમૂહ જેણે એવી, ત્વાં કે૦ તને ત્રાતાત્ કે૦ સંનાનરૂપનયધી ત્રાય
તાં કે૦ રક્ષણ કરો. તે વૈરોટયા દેવી કેવીત્રે ? તોકે-તારતેજા-તારકે૦ દેદીચ્ચમાન

ठे, तेजके० काति जेनी एवी, थने सदसिन्नतके० उत्तम प्रकारनाखड्डने धारण क
रनारी, थने कालकातालकाता-कालके० नीलवर्ण, थने कातके० सुंदरने, अल
काके० केशना अग्रजाग जेना एवी, थने सुरवसुरवधूपूजिता- सुके० उत्तमने र
के० शब्द जेउनो, एवीउ जे सुरवधूके० देवागनाउ, तेउए पूजिता के० पूजन क
रेली थने अविषमविषमनूपणा-अविषम के० सोम्य, एवो जे विषमनृत के० सर्प,
ते ठे नूपण के० आचरण जेने एवी, थने अनीपणा के० नयकरपणा रहित,
थने जीहीना के० नयरहित, थने कुवलयवलयश्यामदेहा-कुवलय के० कमज,
तेनु वलय के० जे समूह, तेना सरखो श्यामवर्ण ठे देह जेनो एवी, थने अम
देहा के० नयी मदके० गर्वनी इष्टा जेने, एवी ठे ॥४॥ इति श्रीपार्श्वनाथजिनस्तुति
अवतरण-हवे महावीर जिननीस्तुति दमकवृत्तेकरीने कहे ठे

नमदमरशिरोरुहस्त्रस्तसामोदनिर्निष्मंदारमालारजोरजिताग्नेध
रित्रीकृताऽवनवरतमसगमोदारतारोदिताऽनगनार्यावलीलापदेहे
क्षिताऽमोहिताक्षोजवान् ॥ ममवितरतुवीरनिर्वाणशर्माणिजाता
वतारोधराधीशसिद्धार्यनाम्निक्षमालकृता ॥ वनवरतमसगमोदा
रतारोदिताऽनगनार्यावलीलापदेहेक्षितामोहिताऽक्षोजवान् ॥ १ ॥

व्याख्या-हे नमदमरशिरोरुहस्त्रस्तसामोदनिर्निष् मदारमालारजोरजिताग्ने-
नमत् के० नमस्कार करनारा एवा जे अमर के० देव, तेउना जे शिरोरुह के०
मस्तकसवधी केश, तेउथी स्त्र के० गजित, एवी जे सामोद के० सुगन्धरहित ए
वी निर्निष् के० टपकती एवी मदारमाला के० कटपट्टना पुष्पोनी जे रज के०
पराग तेणे करीने रजीत के० रगयुक्त ठे अंग्री के० चरण जेना एवा, थने हे ध
रित्रीरुतावन-वरित्री के० पृथ्वी तेनु रूत के० करेखु ठे अवन के० रक्षण जे
एवा, थने हे वरतमसगम-वरतम के० अतिश्रेष्ठ ठे, सगम के० सगती
एवा, थने हे असगमोद के० नथी सग के० ससारसग थने मोद के०
जेने एवा, थने हे अरत के० मेधुनरहित एवा, थने हे अरोदित के०
रहित एवा, थने हे अचगन-अगना के० हे स्त्रीरहित एवा, थने हे आयाव
श्रेष्ठ पुरुषोत्तु रक्षण करनारा, थने हे हित के० हे हितकरनारा हे वीर के०
महावीर, लीलापदे के० क्रीडाउ स्थान एवा थने कृष्णालरुतौ के० पृथ्वीनिधि

अलंकाररूप एवा धराधीशसिद्ध्यधाम्नि-धराधीश के० पृथ्वीपति एवो जे सिद्धा
र्य के० सिद्ध्य नामनो राजा. तेना धाम्नि के० गृह्णेविपे जातावतारः के० ययो
वे अवतार जेनो एवा, अने द्वितामः-द्वित के० निवारण कस्योवे ग्राम के० रो
ग जेणे एवा. अने अक्षोभवान् के० क्षोभरहित एवा. अने उदारतारोदितानंगना
यावलीजापदेहेद्वितामोद्विताह -उदार के० विगाज ठे, तारा के० कीकी जेउनी.
अने उदित के० प्रगट ठे. अनंग के० कामदेव जेउने, एवी जे नारी के० मनु
ष्य देवादिकांनी तरुण स्त्रीउ, तेउनी जे आवली के० श्रेणी तेना जे लाप के० जा
यणो, अने वेहेद्वित के० देहनेविपे कामबुद्धिए अवलोकन, तेउए करीने अमोद्वित
के० मोहने नयी पामी अह के० इंडित जेमनी, एवा जगवन् के० तमे मम के०
मने निर्वोणशर्माण के० मोहसुखने अनवरत के० निरंतर वितर के० समर्पण करो.

समवसरणमत्रयस्याःस्फुरत्केतुचक्रानकानेकपद्मेडुरुक्चामरोत्सर्पि
सालत्रयी ॥ सदवनमदशोकपृथ्वीक्षणप्रायशोजातपत्रप्रज्ञागुर्वरा
राट्परैताद्वितारोचितं ॥ प्रवितरतुसमीद्वितंसाऽद्वितांसंततिर्नक्तिजा
जान्वाञ्जोधिसंभ्रांतजव्यावलीसेविता. ॥ सदवनमदशोकपृथ्वी
क्षणप्रायशोजातपत्रप्रज्ञागुर्वराराट्परैताद्वितारोचितं ॥ ९ ॥

व्याख्या-अत्रके० आ जगतनेविपे, यस्याः के० जे अरिहंतश्रेणीतुं समवसर
ण के० धर्मदेशनास्थान, आराराट् के० अत्यंत गोनतुं हनुं; साके० ते अस
दवनमदशोकपृथ्वी के० अविद्यमान जे सदवन के० संतापसहित, मदके०
आठ मद, अने गोक-तेउए करी पृथ्वीके० मोहोटी एटले संताप, मद अने गोक-
एउए करीरहित एवी, समवसरण नूभिठे अने नवाञ्जोधिसंभ्रांतजव्यावलीसेविता-ज
व के० संसाररूप जे अञ्जोधिके० समुद्र, तेनेविपे संभ्रांतके० व्याकुल थएला जे न
अके० नव्यप्राणित, तेउनी जे आवली के० श्रेणी, तेणे सेवित के० सेवन करे
ली एवी, अने ईक्षुण्णप्राके० ज्ञानरूप चक्रुने देनारी एवी अहंता के० अरिहंतोनी जे
संतती के० श्रेणी, ते नक्तिजाजा के० नक्तिवंत एवा पुरुषोतुं समीहित के० वांछि
त जे, तेने प्रवितरतु के० उत्पन्नकरो. ते समवसरण केउंठे १ तो के-स्फुरत्केतुच
क्रानकानेकपद्मेडुरुक्चामरोत्सर्पिसालत्रयीसत्-स्फुरत् के० स्फुरण पामनारो जे
केतुके० ध्वज, चक्र के० धर्मचक्र, आनक के० देवडुंडुनि, अनेकपद्म के० देवोए र

ચેલા એવા ઘણા કમલો, ફરુકામર કે ૦ ચંડસરખી છે કાનિ જેડની એ
 ચામરો, અને ન્તર્મર્ષિ કે ૦ ઓચે પ્રસારપામનારી જે સાગ્રવધી કે ૦ ગ્રણપ્રાકાર,
 ડાંકરીને સત્ કે ૦ પ્રધાન એવું, અને અવનમદગોકપ્ત્તીકુણ નાપશોના
 નાગુર-અવનમત્ કે ૦ વદન કરનારાં છે, અશોકવૃક્ષ જેનેવિપે, અને
 પ્રાય કે ૦ દૃઢવીનેવિપે ઇત્સાહરૂપ છે ગોના જેની, એવું જે ધ્યાતપત્ર કે ૦
 તેની જે પ્રજા કે ૦ કાતી, તેણે કરીને ગુરુ કે ૦ મોહોટું, અને પરેતાહિતારો
 પરેત કે ૦ નષ્ટ થયા છે અહિત કે ૦ શત્રુ જેડના, એવા જે પુરુષો, તેડાંકરીને
 રોચિત કે ૦ અત્યંત શોનિત એવું, અને ૫ ૧. તપચનનાગુર્વરાસદપરેતાહિ
 ત-યશોનાત કે ૦ યગ્રેકરીને શોનિત એવા જે પત્ર કે ૦ વાહનો, તેડની જે
 કે ૦ કાતી, તેને નાકે કે ૦ સેવન કરનારા જે ઈર્વરાસદ કે ૦ નમિપતી, અને
 કે ૦-પિશાચ દેવતા, અને અહિ કે ૦ નાગદેવતા, અને તારા કે ૦ નદ્ર દેવતા-
 તેડાંકરીને ઇચિત કે ૦ યોગ્ય એવું છે ॥ ૨ ॥

પરમતતિમિરોગ્રજાનુપ્રજાનૂરિજગૈર્ગંજીરાનૃશવિશ્વવર્ચેનિકાચ્યેવિ
 તીર્થાત્તરા ॥ મહતિમતિમતેહિતેશસ્યમાનસ્યવાસસદાઽતન્વતીતાપ
 દાનદધાનસ્યસાઽમાનિન ॥ જનનમૃતિતરાગનિષ્પાસસારનીરાક
 રાતર્નિમજ્જક્રનોત્તારનોર્જારતીર્થીકૃત્ ॥ મહતિમતિમતેહિતેશસ્ય
 માનસ્યવાસસદાતન્વતીતાપદાનંદધાનસ્યસામાનિન ॥ ૩ ॥

બ્યાખ્યા-હે અતન્વતીતાપત્-અતનુકે ૦ મહોટી અતીત કે ૦ નષ્ટ થયેલી,
 પત્કે ૦ આપઢા જેનાથી એવા, અને હે મતિમતેહિતકે ૦ શુદ્ધિમાન એવા પુરુષે
 જપિત એવા, હે તીર્થીકૃત્કે ૦ દેતીર્થકર દેવ જગવાનું ॥ ઈશ્યકે ૦ સમથે એવા
 મતે કે ૦ જિનશાસનરૂપ મતનેવિપે હિકે ૦ નિશ્ચયે કરીને શસ્યમાનસ્યકે ૦
 વાને યોગ્ય એવો, અને ધ્યાનદધાનસ્યકે ૦ ધ્યાનદત્તુ કેવલ સ્થાન એવો, અને
 નિન કે ૦ માનરહિત એવો, અને ન કે ૦ અમોને સામાનિકે ૦ પ્રિયવસ્તુને
 કે ૦ દેનારો એવો જે તુ તેકે ૦ તારી જારતીકે ૦ વેશનારૂપ જે વાળી, સાકે ૦ તે
 શ્વર્થકે ૦ જગત્તનેવિપે મુખ્ય એવા, અને મહતિકે ૦ પીસતાહીશ જાણ યોગ્ય
 સ્તારયુક એવા નિકાચ્યકે ૦ મોદ્દરૂપ ધરનેવિપે વાસકે ૦ વસતીને વિતીર્થાત્તરને
 સમર્પણ કરો તેવાળી કેવીએ ॥ તો ૫૧મત ૧૧ ૧૧

सनरूप जे तिमिरके० अंधकार, तेना नाश कारणे, उग्रजानुप्रज्ञके० उग्रसूर्यनी
कांति सरखीने; अने नूरिजंगैः के० घणा जे जंग. तेउए करीने नृशंके० अर्य
त, गजोराके० गंजीर. अने जननमृतितरंगनिष्पारसंसारनीराकरांतिनिमज्जकानो
नारनीः-जननके० जन्म अने मृतिके० मरणरूप ठे तरंग के० कल्लोल जेनेविपे
एवो जे निष्पार के० पाररहित संसारनीराकर के० संसाररूप समुद्र, तेना अंतः
के० मध्यजागनेविपे निमज्जत् के० बुडनारा जे जन के० नविकजानो, तेउने
उगारे के० उतरचामाटे नौःके० नौकारूप. अने तापदान के० संतापना ठेदनने
आतन्वती के० करनारी, अने मानस्य के० जे पूजादिक सत्कार, तेनी संसत्वा
के० सत्ता सरखी अथवा सत्ताज होयना! एवीठे संसत्वा-अर्हीयां वा शब्द इव श
ब्दार्थी अथवा उत्प्रेक्षा वाचक जाणवो. ॥ ३ ॥

सरजसनतनाकिनारीजनोरोजपीवीलुवतारहारस्फुरश्चिमसारक
मांजोरुहे ॥ परमवसुतरांगजारावसन्नाशितारातिनाराजितेनासि
नीहारतारावलक्षेमदा ॥ कृणरुचिरुचिरोरुचंचत्सटासंकटोत्कृष्टकं
ठोन्नटेसंस्थितेनव्यलोकंत्वमंवांसविके ॥ परमवसुतरांगजारावसन्ना
शितारातिनाराजितेनासिनीहारतारावलक्षेमदा ॥ ४ ॥

व्याख्या- हे सरजसनतनाकिनारीजनोरोजपीवीलुवतारहार स्फुरश्चिमसारक
मांजोरुहे- सरजस के० वेगयुक्त एवा, नत के० नमन करनारा जे. नाकि
के० देवो, तेउनी नारीजन के० स्त्रीजन, तेमना जे उरोज के० स्तन, तद्रूप जे पी
वी के० आसन, तेनेविपे लुवत् के० लुंवन करनारा जे तार के० मनोहर एवा
हार के० पुष्पहार, तेउनां स्फुरत् के० दंडीप्यमान जे रश्मि के० किरणो तेउए
करीने सार के० श्रेष्ठ ठे, क्रमांजोरुह के० चरणकमल जेना एवी, अने हेअजि
ते के० कोइए पण जेने जीती नथी एवी, अने कृणरुचिरुचिरोरुचंचत्सटासंकटो
त्कृष्टकंठोन्नटे- कृणरुचि के० विजली, तेना सरखी रुचिर के० मनोहर एवी, अ
ने उरु के० महोटी जे चंचत् के० दंडीप्यमान एवी सटा के० लटा. तेणे करीने
संकट के० अतिशय जरचक एवोजे उत्कृष्ट कंठ, तेणे करीने उन्नट के० शूर एवो,
अने नासिनीहारतारावलक्षे-नासि के० शोचनशील, एवुं जे नीहार के० हि
म अने तारा के० तारामंमल, तेना सरखो वलक्ष के० शुभ्रवर्ण एवो, गजारो

ચેલા એવા ઘણા કમલો, ફફરુકામર કે ૦ ચંદ્રસરસ્વી છે કાનિ જેડની એવા
 ચામરો, અને ઇત્સર્પિ કે ૦ ઝાંચે પ્રસારપામનારી જે સાલગ્રથી કે ૦ ગ્રણપ્રાકાર, તે
 ઝાંચે કરીને સત્ કે ૦ પ્રધાન એવું, અને અવનમદશોકપૃથ્વીકૃણ પ્રાયશોનાનપત્ર
 નાગુરુ-અવનમત્ કે ૦ વદન કરનારા છે, અશોકવૃદ્ધ જેને વિષે, અને પૃથ્વીકૃણ
 પ્રાય કે ૦ પૃથ્વીને વિષે ઇત્સાહરૂપ છે શોના જેની, એવું જે આતપત્ર કે ૦ ઘર ગ્રણ
 તેની જે પ્રજા કે ૦ કાતી, તેણે કરીને યુરુ કે ૦ મોહોદુ, અને પરેતાહિતારોચિત્-
 પરેત કે ૦ નષ્ટ થયા છે અહિત કે ૦ શત્રુ જેડના, એવા જે પુરુષો, તેડાંકરીને અ
 રોચિત કે ૦ અત્યંત શોનિત એવું, અને યશોનાતપત્રપ્રજાગુર્વરાટપરેતાહિતારોચિ
 ત-યશોનાત કે ૦ યગેકરીને શોનિત એવા જે પત્ર કે ૦ વાહનો, તેડની જે પ્રજા
 કે ૦ કાતી, તેને જાકે કે ૦ સેવન કરનારા જે ઊર્વરાટ કે ૦ નિમપતી, અને પરેત
 કે ૦ પિશાચ દેવતા, અને અહિ કે ૦ નાગદેવતા, અને તારા કે ૦ નક્ષત્ર દેવતા-
 તેડાંકરીને ઇચિત કે ૦ યોગ્ય એવું છે ॥ ૨ ॥

પરમતતિમિરોગ્રજાનુપ્રજાનૂરિજગૈર્ગંજીરાનૂશવિશ્વવર્ચેનિકાય્યેવિ
 તીર્થાત્તરા ॥ મહતિમતિમતેહિતેશસ્યમાનસ્યવાસસદાતન્વતીતાપ
 ઢાનઢધાનસ્યસામાનિન ॥ જનનમૃતિતરાગનિપ્પાસસારનીરાક
 રાતર્નિમજ્જક્રનોત્તારનોર્જારતીર્થકૃત્ ॥ મહતિમતિમતેહિતેશસ્ય
 માનસ્યવાસસદાતન્વતીતાપઢાનઢધાનસ્યસામાનિન ॥ ૩ ॥

આલ્ખ્યા-હે અતન્વતીતાપત્-અતનુકે ૦ મહોટી અતીત કે ૦ નષ્ટ થઈને, જા
 પત્કે ૦ આપદા જેનાથી એવા, અને હે મતિમતેહિતકે ૦ બુદ્ધિમાન એવા પુરુષે અતિ
 લપિત એવા, હે તીર્થકૃતકે ૦ હેતીર્થકર દેવ જગવાનું ॥ ફેશસ્યકે ૦ સમર્થ એવા,
 મતે કે ૦ જિનશાસનરૂપ મતને વિષે હિકે ૦ નિશ્ચયે કરીને શસ્યમાનસ્યકે ૦ પ્રજા
 વાને યોગ્ય એવો, અને આનઢધાનસ્યકે ૦ આનંદનુ કેવલ સ્થાન એવો, અને
 નિન કે ૦ માનરહિત એવો, અને ન કે ૦ અમોને સામાનિકે ૦ પ્રિયવસ્તુને
 કે ૦ દેનારો એવો જે તુ તેકે ૦ તારી જારતીકે ૦ વેશનારૂપ જે ઘણી, સાકે ૦ તે
 શ્વર્થકે ૦ જગત્તને વિષે મુખ્ય એવા, અને મહતિકે ૦ પીતતાલીશ લાખ યોજન
 સ્તારયુક્ત એવા નિકાય્યેકે ૦ મોહરૂપ ઘરને વિષે વાસકે ૦ વસતીને વિતીર્થાત્તરા
 સમર્પણ કરો તે ઘણી કેવીંતે ? તોકે-પરમતતિમિરોગ્રજાનુપ્રજા-પરમા

सनरूप जे तिमिरके० अंधकार. तेना नाज कारणे, उग्रजानुप्रज्ञाके० उग्रसूर्यनी
कांति सरखीने; अने नृनिर्गः के० घणा जे जंग. तेउए करीने नृशंके० अर्ध
त, गजोराके० गंजीर. अने जननमृतितरंगनिष्पारसंसारनीराकरांतनिमज्जलानो
भारनाः—जननके० जन्म अने मृतिके० मरणरूप ठे तरंग के० कल्लोल जेनेविपे
एवो जे निष्पार के० पाररहित संसारनीराकर के० संसाररूप समुद्र, तेना अंतः
के० मध्यजागनेविपे निमज्जल के० बुढनारा जे जन के० चविकल्लनो, तेउने
उगारे के० उतरवामाटे नौःके० नौकारूप, अने तापदान के० संतापना ठेदनने
आतन्वती के० करनारी, अने मानस्य के० जे पूजाटिक सत्कार, तेनी संसत्वा
के० सत्ता सरखी अथवा सत्ताज होयना! एवीठे संसत्वा—अर्द्धायां वा शब्द इव श
वार्था अथवा उत्प्रेक्षा वाचक जाणवो. ॥ ३ ॥

सरजसनतनाकिनारीजनरोजपीठीलुवत्तारहारस्फुरश्मिसारक
मांजोरुहे ॥ परमवसुतरांगजारावसन्नाशितारातिनाराजितेनासि
नीहारतारावलक्षेमदा ॥ क्लृणरुचिरुचिरोरुचंचत्सटासंकटोत्कृष्टकं
वोन्नटसंस्थितेनव्यलोकंतमंवांशविके ॥ परमवसुतरांगजारावसन्ना
शितारातिनाराजितेनासिनीहारतारावलक्षेमदा ॥ ४ ॥

व्याख्या— हे सरजसनतनाकिनारीजनरोजपीठीलुवत्तारहार स्फुरश्मिसारक
मांजोरुहे— सरजस के० वेगयुक्त एवा, नत के० नमन करनारा जे, नाकि
के० देवो, तेउनी नारीजन के० स्त्रीजन, तेमना जे उरोज के० स्तन, तद्रूप जे पी
ठी के० आसन, तेनेविपे लुवत् के० लुंठन करनारा जे तार के० मनोहर एवा
हार के० पुष्पहार, तेउनां स्फुरत् के० दैदीप्यमान जे रश्मि के० किरणो तेउए
करीने सार के० श्रेष्ठ ठे, क्रमांजोरुहे के० चरणकमल जेना एवी, अने हेअजि
ते के० कोइए पण जेने जीती नथी एवी, अने क्लृणरुचिरुचिरोरुचंचत्सटासंकटो
त्कृष्टकंवोन्नटे— क्लृणरुचि के० विजली, तेना सरखी रुचिर के० मनोहर एवी, अ
ने उरु के० महोटी जे चंचत् के० दैदीप्यमान एवी सटा के० जटा, तेणे करीने
संकट के० अतिशय जरचक एवोजे उत्कृष्ट कंठ, तेणे करीने उन्नट के० शूर एवो,
अने नासिनीहारतारावलक्षे—नासि के० शोचनशील, एवुं जे नीहार के० हि
म अने तारा के० तारामंजल, तेना सरखो वलक्ष के० शुभ्रवर्ण एवो, गजारी

जूमि-तेने विषे सार के० प्रधान एवा हे वसुधासार! हे तीर्थनाय के० हे तीर्थ करदेव! तव के० तने आसाद्यमाना के० प्राप्त थएली, वाणी के० पातरीश गुणो ए करी विराजमान एवी धर्मोपलक्षण वाणी ते, मे के० मादरा रुदयनेविषे आहितानि के० स्थापन करेला एवा हितानि के० मनोवाठितने क्रियात् के० करो ते वाणी केवीठे? तो के-नित्य के० निरतर-हेतूपपत्तिप्रतिहतकुमतप्रोदतध्वातबाधा-हेतु के० वस्तु स्थापन करनारा लिंग अने उपपत्ति के० पुक्ति-तेणे करीने प्रतिहत के० निराकरण कखोठे, कुमत के० कुत्सित पुरुषनो मतरूप प्रोदत के० उत्कट एवो ध्वात के० अथकाररूप अर्थात् अज्ञानरूप ग्रंथी जेणे एवी, अने अपापाया-अपके० गयोठे, अपायके० क्लेश जेथी एवी, अने सुधासा रहया-सुधा के० अमृत, तेनी जे आसारके० वेगयुक्तवृष्टि, तेना सरखी हयके० मनोहर अने, निर्वाणमार्गप्रणयपरिगता-निर्वाणमार्ग के० मोक्षमार्ग-तेनेविषे जे प्रणयीके० स्नेहवाला एवा यती, तेउए परिगत के० अगीकार करेली एवीठे.

रक्तकुण्डप्रहादिप्रतिहतिशमिनीवाहितश्वेतजास्व ॥ त्सन्ना
लीकासदाप्तापरिकरमुदितासाक्षमालाजवत ॥ शुभ्राश्री
शांतिदेवीजगतिजनयतात्कुम्भिकाजातियस्या ॥ सन्ना
लीकासदाप्तापरिकरमुदितासाक्षमालाजवतं ॥ ४ ॥

व्याख्या-हे नव्यजन! यस्य के० जे श्रीशांतिदेवीना परिकर के० हस्तने विषे नूपणत्वे करी उदिता के० उदय पामेली अने आस के० प्राप्त थएली एवी जे कुम्भिका के० कमल, ते सदा के० निरतर, जाति के० शोचेठे, सा के० ते, श्री शांतिदेवी के० श्रीशांतिदेवीनामे अधिष्ठायक देवी, जगति के० जगत्नेविषे, जवत के० तु जे तेने, क्षमालाजवत-क्षमाके० उपशम, तेनोठे लाजके० प्राप्ति जेने एवा अथवा क्षमा के० पृथ्वी, तेनोठे लाज जेने, एवाने जनयतात् के० उत्पन्न करो ते शांतिदेवी केवीठे? तो के, रक्तकुण्डप्रहादिप्रतिशमिनी! रक्त के० राक्षस, कुण्ड के० माकिनी शाकिनी प्रमुख छष्ट व्यतरादिक अने ग्रहके० शनैश्वरादिक जे क्रूर ग्रह, तेउथी जे प्रतिहति के० उपघात, तेनी शमिनी के० उपशम करनारी, अने वाहितश्वेतजास्वत्सन्नालीका-वाहित के० वादन कखुंठे, श्वेत के० शुभ्र, जा स्वत के० वैदीप्यमान एवु सत् के० उत्तम एवु नालीक के० कमल जेणे, एवी अने सदाप्ता-सत् के० साधु, तेउने आस के० मान्य एवी अने परिकरमुदिता के०

जटा मंमलाविक साहित्ये हर्ष पामेली, अने शुभा के० वर्ये श्वेतवर्ण एवी, अने सत्राजीका-सत्र के० नष्ट थयुंठे, अलीक के० असत्य जेथी, एवीठे. ॥ ४ ॥ इति श्रीवासुपूज्यजिनस्तुतिः संपूर्णा ॥ ४७ ॥

अवतरण-हवे श्रीविमलनाथजिननीस्तुतीष्ट्वीवृत्तेकरीने कहेते.

अपापदमलंगनंशमितमानमामोहितं ॥ नतामरसज्ञासुरं

विमलमालयामोहितं ॥ अपापदमलंगनंशमितमानमा

मोहितं ॥ नतामरसज्ञासुरंविमलमालयाऽमोहितं ॥ १ ॥

अर्थ.-अमे विमलं के० श्रीविमल नामक जिनेश्वरने, आनमामः के० अत्यंत नमस्कार करीएठे. ते विमलनाथ केवाठे ? तो के, अपापदं-अप के० गएलीठे, आपदा के० आपत्ति जेथी एवा. अने अलंगनंशं के० अत्यंत कर्मक्षयथी उत्पन्न थएलुं जे निविडसुख. तेने प्राप्त थएला. अने हिनं के० सर्व प्राणी मात्रना हितकारी. अने नतामरसज्ञासुरं-नत के० नष्ट ठे. अमर के० देव अने सज्ञासुर के० कान्तियुक्त असुर जेने एवा, अने विमल के० निर्मल एवी जे माला के० पुष्पमाला-तेणे करीने मोहित के० सुगंधयुक्त करेला. अने अपापदं के० पापने देनाग न ही; एवा अने अलंगनं के० कोऽ पण जेनी आछासुं उलंगन करे नही. एवा. अने शमितमानं के० शमन कछुंठे मान के० अनिमान जेणे एवा. अने नयामोहितं के० कोऽ पण विषये कगीने किंचित पण मोहने न पामेला, अने तामरसज्ञासुर के० आरक्त क मज सरखा दंढीप्यमान अने, आलयामोहित-आलय के० गृह, तेनी प्राप्ति ए अने नाशे, अमोहितं के० प्राप्त थनारो जे हर्ष किवा खेद, तेणे रहित. एवाठे. ॥ १ ॥

सदानवसुराजिताअसमराजिनाजीरदाः ॥ क्रियासुरुचिता

सुतेसकलजारतीरायताः ॥ सदानवसुराजिताअसमरा

जिनाजीरदाः ॥ क्रियासुरुचितासुतेसकलजारतीरायताः ॥ २ ॥

आख्या:-हेचअजिन ! जेजिन. सदानवसुराजिता:-सदानव के० अनुकुमा रोसहित जे, सुर के० देव, तेउए अजित के० न जीतेजा, अने असमराः के० सं ग्रामरहित. अने सकलजारतीरा -सकल के० संपूर्ण जे, जार के० नंतराजार. ते ना तीरा. के० तटनेविषे रहेनारा एठले नंतरा अजित एवा अने यत्ता. के० यत्न करनारा, अने सदानवसुराजिता - के० दाननहित. एवुं जे वस्तु के० सुवर्ण -

ऐ करी। राजित के० शोजित- अने अत्तमराजिनाजीरदा - अत्तम के० निरूप
पमपऐ राजि के० शोजितठे नाजि अने रद के० दत्तजेना एवा, अने सकलजा-
कल के० सुदर एवी जे जाके० काती, तेऐसहित, अथवा मपूर्णकातीए युक्त ए
वा, अने जीरदा के० जयनो नाश करनारा एवा ते जिना के० तेतीर्यकर तेके०
तने उचितासुके० करवा माटे योग्य एवी अने रुचितासुके० पणितपुरुषोने मान्य,
एवी क्रियासुके० धर्मानुष्ठान क्रियानेविषे-आयता के० विस्तृतएवी रती के० त
तोपने क्रियासु के० करो ॥ ३ ॥

सदायतिगुरोरहोनमतमानवैरचित ॥ मतवरदमेन
सारहितमायताजावत ॥ सदायतिगुरोरहोनमतमान
वैरचितं॥ मतवरदमेनसारहितमायताजावत ॥ ३ ॥

व्याख्या - अहो के० हेलोको, यतिगुरो के० यतीना गुरु एवा अने आयता
जावत - आयत के० विशाल एवी जे आजा के० काती, ते ठे जेने एवा, गुरो के०
तीर्थकरना, मर्तके० सिद्धातमतने तमे जावत के० नक्तिए करीने सदाके० निरत
र, नमत के० वदन करो ते मत केबुठे? तोके-मानवे के० मनुष्योए, अचित के०
पूजित, अने वरदके० इहितगरने आपनारू, अने एनसाके० पापे करीने रहित ए
बु, अने रह के० रहस्यनूत, अने जेने मानके० अजिमान अने वैरपण मान्यनयी
एबु, अने आयता के० वृद्धिपामनारा एवा वरदमे के० श्रेष्ठ एवा आत्मदमे करीने
चित के० व्याप्त एबु, अने सारहित के० सर्वजनने अजिमत अने हितकारक एबु,
अने सदायति-सत् के० मोहोटीठे आयति के० प्रसुता जेथी एबु, अने मर्त के०
सर्वजनने मान्य एबुठे ॥ ३ ॥

प्रजाजितनुतामलपरमचापलारोहिणी ॥ सुधावसुरजीमना
मयिसनाक्षमालेहित ॥ प्रजाजितनुताऽमलंपरमचापलाऽरो
हिणी ॥ सुधावसुरजीमनामयिसनाक्षमालेहित ॥ ४ ॥

व्याख्या - रोहिणी के० रोहिणी नामे जे अधिष्ठायक देवी ते, अल के० अल्पत, परके०
उल्लुप्टपणे प्रजाजिके० नजनशौल, एवी, अने क्षमाले के० क्षमावान् एवी, ते मयिके०
मारेविषे, अमजके० निर्मल अने हितके० हितकारक एवा ईहितके० वाञ्छितने, तनुता
के० विस्तारकरो ते रोहिणीदेवी केबोठे? तोके-अचापलाके० चपलपणाएरहित अने
सुधावसु - सुधा के० चूनो तेना सरस्वीठे, वसुके० काती जेनी, अथवा सुधाके० अमृत,

तेजने, वसुके ० इत्य जेनुं एवी. अने अजीमना: के ० जयरहित ठे मन जेनुं एवी, अने सना
 द्दमाला के ० कांतियुक्ते अद्दमाला के ० जपमाला जेनी एवी, अने प्रजाजितनुता-प्रजा
 के ० ते देवीनी कांती ए जे जितके ० जीतेला जे लोक, तेउए नुता के ० सुती करेली, अने
 परमचापला-परम के ० उत्कृष्ट एवं जे चापके ० धनुष्य, तेने ग्रहण करनारी, अ
 ने सुधावसुरजीके ० महोटावेगे करीने दोडनारी जे सुरनिके ० कामधेनु, ते प्रत्ये आ
 रोहिणीके ० आरोहण करनारी, अने अनामयिसना-आमयके ० रोग, तेणे रहित
 एवीने सनाके ० पर्यदा जेनी एवीने. ॥४॥ इति विमलजिनस्तुति. संपूर्ण. ॥५॥

अवतरण ०-ह्वेश्री अनंतजिननाथनी स्तुति, द्रुतविजंघित वृत्ते करीने कहेवे.

सकलधौतसहासनमेरव ॥ स्तवदिशंत्यग्निपेकजलाह्लावाः ॥ म

तमनंतजितः स्नपितो ह्यसत् ॥ सकलधौतसहासनमेरवः ॥ १ ॥

आख्या-हे जव्यजन, सकलधौतसहासनमेरवः-सकल के ० संपूर्ण, धौत
 के ० क्वाजन कखुं ठे, सहास के ० सप्रकाश-अर्थात् पुष्पादिकोए विकसित एवं
 नमेरु के ० देवताउनुं वृद्ध जेणे एवो, अने स्नपितो ह्यसत् सकलधौतसहासनमे
 रव-स्नपित के ० स्नान करावुं ठे, उह्यसत् के ० दैदीप्यमान, सकलधौत के ०
 सुवर्णसहित, अने सहासन के ० अग्निपेक माटे जे सिंहासन, तेणे सहित, एवो
 मेरुके ० मेरुपर्वत जेणे, एवा अनंतजिन के ० श्रीअनंतजिननाथनो अग्निपेक, ज
 लाह्लावाः के ० मेरुपर्वत उपर जन्माग्निपेक करवामाटे प्राप्त थएलो जे उदकनो प्र
 वाह, ते तवके ० तमारा, मत के ० मनोवांछितने, दिशंतु के ० आपो. ॥ १ ॥

ममरतामरसेवितेक्षण प्रदनिहंतुजिनैः एकदं वक ॥ व

रदपादयुगंगतमङ्गता ममरतामरसेवितेक्षण ॥ २ ॥

आख्या-रत के ० प्रीति ए तत्पर एवा जे अमर के ० देवो, तेउए सेवित के ०
 सेवन करेला, एवा हे रतामरसेवित! अने क्षण के ० महोत्साह, तेने प्रद के ०
 उत्तम प्रकारे करीने देनारा, एवाहे क्षणप्रद! अने वर देनारा एवा हे वरद! अने
 वितत के ० विस्तीर्ण ठे नेत्रो जेनां, एवा हे वितेक्षण! हे जिनैः एकदं वक के ० हे
 जिनैः समूह, ते के ० तमारुं, अमरतामरसे-अमरके ० देव, तेउए मामेला जे ता
 मरस के ० कमलो, तेनेविषे गत के ० प्राप्त एवं पादयुगं के ० चरणयुगज, ते मम
 के ० मारा, अज्ञता के ० अज्ञानीपणाने निहंतु के ० संहार करो. एट्ठे नाश करो

एो करी राजित के० शोजित- अने असमराजिनाजीरदा - असम के० निरूप
पमपणे राजि के० शोजितने नाजि अने रद के० दतजेना एवा, अने सकलजा-
कज के० सुदर एवी जे जाके० काती, तेणेसहित, अथवा संपूर्णकातीए युक्त ए
वा, अने जीरदा के० जयनो नाश करनारा एवा ते जिना के० तेतीर्थकर तेके०
तने उचितासुके० करवा माटे योग्य एरी अने रुचितासुके० पणितपुरुषोने मान्य,
एवी क्रियासुके० धर्मासुष्ठान क्रियानेविषे-आयता के० विस्तृतएवी रती के० स
तोपने क्रियासु के० करो ॥ २ ॥

सदायतिगुरोरहोनमतमानवैरचितं ॥ मतवरदमेन
सारहितमायताजावत ॥ सदायतिगुरोरहोनमतमान
वैरचितं ॥ मतवरदमेनसारहितमायताजावत ॥ ३ ॥

व्याख्या - अहो के० हेलोको, यतिगुरो के० यतीना गुरु एवा अने आयता
जावत - आयत के० विशाल एवी जे आजा के० काती, ते ठे जेने एवा, गुरो के०
तीर्थकरना, मतके० सिद्धांतमतने तमे जावत के० जक्तिए करीने सदाके० निरत
र, नमत के० वदन करो ते मत केबुठे? तोके-मानवै के० मनुष्योए, अचित के०
पूजित, अने वरदके० इक्षितअने आपनारुं, अने एनसाके० पापे करीने रहित ए
बु, अने रह के० रहस्यजुत, अने जेने मानके० अजिमान अने वैरपण मान्यनपी
एबु, अने आयता के० वृद्धिपामनारा एवा वरदमे के० श्रेष्ठ एवा आत्मदमे करीने
चित के० व्याप्त एबु, अने सारहित के० सर्वजनने अजिमत अने हितकारक एबु,
अने सदायति-सत् के० मोहोटीने आयति के० प्रनुता जेथी एबु, अने मत के०
सर्वजनने मान्य एबुने ॥ ३ ॥

प्रजाजितनुतामलपरमचापलारोहिणी ॥ सुधावसुरजीमना
मयिसजाह्ममालेहित ॥ प्रजाजितनुताऽमलपरमचापलाऽरो
हिणी ॥ सुधावसुरजीमनामयिसजाह्ममालेहित ॥ ४ ॥

व्याख्या - रोहिणी के० रोहिणी नामे जे अधिष्ठायक देवी ते, अल के० अत्यंत, परके०
उत्कृष्टपणे प्रजाजिके० जजनशील, एवी, अने ह्ममाले के० ह्ममावान् एवी, ते मयिके०
मारेविषे, अमजके० निर्मल अने हितके० हितकारक एवा ईहितके० वाहितने, तनुता
के० विस्तारकरो ते रोहिणीदेवी केबोने? तोके-अचापलाके० अचलपणाएरहित अने
सुधावसु - सुधा के० चूनो! तेना सरस्वीने, वसुके० काती जेनी, अथवा सुधाके० अमृत,

जिने, वस्तुके ० इत्य जेनुं एवी, अने अनीमनाः के ० नयरहित ठे मन जेनुं एवी, अने सजा
मालाके ० कांतियुक्त ठे अश्रुमालाके ० जपमाला जेनी एवी, अने प्रजाजितनुता-प्रजा
० ते देवीनी कांतीए जे जितके ० जीतेला जे लोक, तेउए नुता के ० स्तुती करेली, अने
रामचापला-परम के ० उत्कृष्ट एतुं जे चापके ० धनुष्य, तेने ग्रहण करनारी, अ
सुधावसुरजीके ० महोटावेगे करीने दोढनारी जे सुरजिके ० कामधेनु, ते प्रत्ये ध्या
हिणीके ० आरोहण करनारी, अने अनामयिसजा-आमयके ० रोग, तेणे रहित
जीने सजाके ० पर्यदा जेनी एवीने. ॥४॥ इति विमलजिनस्तुतिः संपूर्णा. ॥७२॥

अवतरण ०-ह्वे श्री अनंतजिननाथनी स्तुति, द्रुतविजंबित वृत्तेकरीने कहेठे.

सकलधौतसहासनमेरव ॥ स्तवदिशंत्यजिपेकजलाहवाः ॥ म

तमनंतजितः स्त्रपिताल्लसत् ॥ सकलधौतसहासनमेरवः ॥ १ ॥

आख्या-हे नव्यजन, सकलधौतसहासनमेरवः-सकल के ० संपूर्ण, धौत
० कालन कखुं ठे, सहास के ० सप्रकाश-अर्थात् पुष्पादिकोए विकसित एतुं
मेरु के ० देवताउनुं वृद्ध जेणे एवो, अने स्त्रपिताल्लमत्सकलधौतसहासनमे
र-स्त्रपिन के ० स्नान करावुं ठे, उल्लसत् के ० दैदीप्यमान, सकलधौत के ०
वर्णसहित, अने सहासन के ० अजिपेक माटे जे सिंहासन, तेणे सहित, एवा
मेरुके ० मेरुपर्वत जेणे, एवा अनंतजिन के ० श्रीअनंतजिननाथनो अजिपेक ज
लाहवाः के ० मेरुपर्वत उपर जन्मानिपेक करवामाटे प्राप्त यएलां जे उदकनो प्र
॥, ते तवके ० तमारा, मर्त के ० मनोवांछितने, दिशंतु के ० आपो. ॥ १ ॥

ममरतामरसेविततेक्षण प्रदनिदंतुजिने ० कदंबक ॥ व

रदपादयुगंगतमझता ममरतामरसेविततेक्षण ॥ २ ॥

आख्या-रत के ० प्रीतिए तत्पर एवा जे अमर के ० देवो, तेउए सेवित के ०
वन करेला, एवा हे रतामरसेवित! अने क्षण के ० महोत्साह, तेने प्रद के ०
अम प्रकारे करीने देनारा, एवाहे क्षणप्रद! अने वर देनाग एवा हे वर! अने
वितत के ० विस्तीर्ण ठे नेत्रो जेनां, एवा हे वितेक्षण! हे जिने ० कदंबक के ० द
जने ० मूढ, ते के ० तमारुं, अमरतामरसे-अमरके ० देव, तेउए मानेला जे ता
रुण के ० कमलो, तेनेविषे ० प्राप्त एतुं पादयुग के ० ॥ २ ॥
० मारा, अक्षता के ० ॥ निदंतु के ० संहार करो ॥

ऐ करी, राजित के० शोचित- अने असमराजिनाजीरदा - असम के० निरूप
पमपणे राजि के० शोचितठे नाजि अने रद के० दतजेना एवा, अने सकजना-
कज के० सुंदर एवी जे चाके० काती, तेणेसहित, अथवा सपूर्णकातीए बुक ए
वा, अने जीरदा के० जयनो नाश करनारा एवा ते जिना के० तेंतीर्थकर तेंके०
तने चचितासुके० करवा माटे योग्य एरी अने रुचितासुके० पमितपुरुषोने मान्य,
एवी क्रियासुके० धर्मानुष्ठान क्रियानेविषे-आयता के० विस्तृतएवी रती के० त
तोपने क्रियासु के० करो ॥ १ ॥

सदायतिगुरोरहोनमतमानवैरचितं ॥ मतंवरदमेन
सारहितमायताजावत ॥ सदायतिगुरोरहोनमतमान
वैरचितं॥ मतंवरदमेनसारहितमायताजावत ॥ २ ॥

व्याख्या - अहो के० हेजोको, यतिगुरो के० यतीना गुरु एवा अने आयता
जावत - आयत के० विशाल एवी जे आजा के०काती, ते ठे जेने एवा, गुरो के०
तीर्थकरना, मतके० सिद्धांतमतने तमे जावत के० नक्तिए करीने सदाके० निरत
र, नमत के० वदन करो ते मत केबुठे० तोके-मानवै के० मनुष्योए, अचित के०
पूजित, अने वरदके० इष्टितवरने आपनारू, अने एनसाके० पापे करीने रहित ए
बु, अने रद के० रहस्यनूत, अने जेने मानके० अजिमान अने वैरपण मान्यनथी
एबु, अने आयता के० वृद्धिपामनारा एवा वरदमे के० श्रेष्ठ एवा आत्मदमे करीने
चित के० व्याप्त एबु, अने सारहित के० सर्वजनने अजिमत अने हितकारक एबु,
अने सदायति-तत् के० मोहोटीठे आयति के० प्रजुता जेथी एबु, अने मत के०
सर्वजनने मान्य एबुठे ॥ ३ ॥

प्रजाजितनुतामलपरमचापलारोहिणी ॥ सुधावसुरजीमना
मयिसजाक्षमालेहित ॥ प्रजाजितनुताऽमलपरमचापलाऽरो
हिणी ॥ सुधावसुरजीमनामयिसजाक्षमालेहित ॥ ४ ॥

व्याख्या -रोहिणी के०रोहिणी नामे जे अधिष्ठायक देवी ते, अल के० अत्यंत, परके०
उत्कृष्टपणे प्रजाजिके० नजनशोज, एवी, अने क्षमाले के० क्षमावान् एवी, ते मयिके०
मारेविषे, अमजके० निर्मल अने हितके० हितकारक एवा ईहितके० वाञ्छितने, तनुता
के० विस्तारकरो ते रोहिणीदेवी केबोठे ० तोके-अचापलाके० चपलपणाए रहित अने
सुधावसु -सुधा के० चूनो० तेना सरखीठे, वसुके० काती जेनी, अथवा सुधाके० अमृत,

तेजत्रे वसुके ० इव जेतुं एवी. अने अनीमनाः के ० नयरहिते मन जेतुं एवी. अने मजा
हमाजा के ० कांतियुक्तत्रे अहमाजा के ० जपमाजा जेनी एवी. अने प्रजाजितनुता-प्रजा
के ० ते देवीनी कांतीए जे जितके ० जीतेजा जे लोक, तेउए नुता के ० स्तुती करेजी, अने
पगमचापजा-पगम के ० उल्लुए एवं जे चापके ० धनुष्य, तेने ग्रहण करनारी, अ
ने सुधावसुरजीके ० महोटावेगे करीने दोढनारी जे सुरनिके ० कामधेनु, ते प्रत्ये आ
गेहिणीके ० आरोग्य करनारी, अने अनामयितना-आमयके ० रोग, तेणे रहित
एवीत्रे तनाके ० पर्यदा जेनी एवीत्रे. ॥४॥ इति विमलजिनस्तुति. संपूर्णा. ॥७॥

अवतरण ०-ह्वेश्री अनंतजिननाथनी स्तुति, द्रुतविजंघित वृत्तेकरीने कहंठे.

सकलधौतसहासनमेरव ॥ स्तवदिशंत्यजिपेकजलाहवाः ॥ म

तमनंतजितः स्त्रपितांल्लसत् ॥ सकलधौतसहासनमेरवः ॥ १ ॥

आख्या-हे नयजन, सकलधौतसहासनमेरवः-सकल के ० संपूर्ण, धौत
के ० हासन करुं ठे, सहास के ० सप्रकाश-अर्थात् पुष्पादिकोए विकसित एवं
नमस् के ० देवताउनुं वृद्ध जेणे एवां, अने स्त्रपितांल्लसत् सकलधौतसहासनमे
रवः-स्त्रपित के ० स्नान करावुं ठे, उल्लसत् के ० वैदीप्यमान, सकलधौत के ०
सुवर्णसहित, अने सहानन के ० अजिपेकमाटे जे सिंहासन. तेणे सहित, एवां
मेरुके ० मेरुपर्वत जेणे, एवा अनंतजिन के ० श्रीअनंतजिननाथनो अजिपेक ज
लाहवाः के ० मेरुपर्वत उपर जन्माजिपेक करवामाटे प्राप्त थएलो जे उदकनो प्र
वाह, ते तवके ० तमारा, मत के ० मनोवांछितने, दिशंतु के ० आपो. ॥ १ ॥

ममरतामरमेविततेक्षण प्रदनिदंतुजिनेंजकदंबक ॥ व

रदपाद्युगंगतमझता ममरतामरमेविततेक्षण ॥ २ ॥

आख्या-रत के ० प्रीतिए तत्पर एवा जे अमर के ० देवो, तेउए सेवित के ०
सेवन करेजा, एवा हे रतामरमेवित! अने क्षण के ० महोत्साह, तेने प्रद के ०
वचन प्रकारे करीने देनारा, एवाह क्षणप्रद! अने वर देनारा एवा हे वरद! अने
वितत के ० विस्तीर्ण ठे नेत्रो जेनां, एवा हे वितेक्षण! हे जिनेंजकदंबक के ० हे
जिनेंजममूह, ते के ० तमारं, अमरतामरसे-अमरके ० देव, तेउए मानेजां जे ता
मरस के ० कमजो, तेनेविषे गर्व के ० प्राप्त एवं पादयुगं के ० चरणयुगज, ते मम
के ० मारा, अज्ञातां के ० अज्ञानीपणाने निदंतु नंहार करो. एट्ठे

ણે કરી રાજિત કે ૦ શોજિત- અને અસમરાજિનાજીરદા - અસમ કે ૦ નિરૂપ
પમપણે રાજિ કે ૦ શોનિતઠે નાજિ અને રદ કે ૦ દત્તજેના એવા, અને સકલજા-
કલ કે ૦ સુદર એવી જે જાકે ૦ કાતી, તેણેસહિત, અથવા સર્પૂર્ણકાતીએ યુક્ત એ
વા, અને જીરદા કે ૦ જયનો નાશ કરનારા એવા તે જિના કે ૦ તૈતીર્યકર તેકે ૦
તને ઓચિતાસુકે ૦ કરવા માટે યોગ્ય એવી અને રુચિતાસુકે ૦ પશ્ચિતપુરુષોને માન્ય,
એવી ક્રિયાસુકે ૦ ધર્માનુષ્ઠાન ક્રિયાનેવિષે-આયતા કે ૦ વિસ્તૃતએવી રતી કે ૦ સ
તોપને ક્રિયાસુ. કે ૦ કરો ॥ ૨ ॥

સદાયતિગુરોરહોનમતમાનવૈરચિત ॥ મતવરદમેન
સારહિતમાયતાજાવત ॥ સદાયતિગુરોરહોનમતમાન
વૈરચિત ॥ મતવરદમેનસારહિતમાયતાજાવત ॥ ૩ ॥

બ્યાખ્યા - અહો કે ૦ હેલોકો, યતિગુરો કે ૦ યતીના ગુરુ એવા અને આયતા
જાવત - આયત કે ૦ વિશાલ એવી જે આજા કે ૦ કાતી, તે ઇજેને એવા, ગુરો કે ૦
તીર્થકરના, મતકે ૦ સિદ્ધાન્તમતને તમે જાવત કે ૦ ચક્ષિએ કરીને સદાકે ૦ નિરત
ર, નમત કે ૦ વદન કરો તે મત કેબુઠે ૧ તોકે-માનવે કે ૦ મનુષ્યોએ, અંચિત કે ૦
પૂજિત, અને વરદકે ૦ ઇચ્છિતગરને આપનારું, અને એનસાકે ૦ પાપે કરીને રહિત એ
બુ, અને રદ કે ૦ રદસ્પન્નત, અને જેને માનકે ૦ અનિમાન અને વૈરપણ માન્યનથી
એબુ, અને આયતા કે ૦ વૃદ્ધિપામનારા એવા વરદમે કે ૦ શ્રેષ્ઠ એવા આત્મદમે કરીને
ચિત કે ૦ વ્યાપ્ત એબુ, અને સારહિત કે ૦ સર્વજનને અનિમત અને હિતકારક એબુ,
અને સદાયતિ-સત્ કે ૦ મોહોટીઠે આયતિ કે ૦ પ્રવ્રુતા જેથી એબુ, અને મત કે ૦
સર્વજનને માન્ય એબુઠે ॥ ૩ ॥

પ્રજાજિતનુતામલપરમચાપલારોહિણી ॥ સુધાવસુરજીમના
મયિસજાદ્માલેહિત ॥ પ્રજાજિતનુતામલપરમચાપલાડો
હિણી ॥ સુધાવસુરજીમનામયિસજાદ્માલેહિત ॥ ૪ ॥

બ્યાખ્યા -રોહિણી કે ૦ રોહિણી નામે જે અધિષ્ઠાયક દેવી તે, અલ કે ૦ અત્યંત, પારકે ૦
ચલ્લપણે પ્રજાજિકે ૦ નજનશીલ, એવી, અને દ્ધમાલે કે ૦ દ્ધમાવાન એવી, તે મધિકે ૦
મારેવિષે, અમજકે ૦ નિર્મલ અને હિતકે ૦ હિતકારક એવા ઇહિતકે ૦ વાચિતને, તતુતા
કે ૦ વિસ્તારકરો તે રોહિણીદેવી કેવીઠે ૧ તોકે-અચાપલાકે ૦ ચપલપણાએરહિત અને
સુધાવસુ -સુધા કે ૦ ચૂનો તેના સરસીઠે, વસુકે ૦ કાતી જેની, અથવા સુધાકે ૦ અમૃત,

तेजने, वसुके० इत्य जेनुं एवी, अने अनीमनाः के० नयरहित ठे मन जेनुं एवी, अने सना
 दमालाके० कांतियुक्त ठे अहमालाके० जपमाला जेनी एवी, अने प्रजाजितनुता-प्रजा
 के० ते देवीनी कांतीए जे जितके० जीतेला जे लोक, तेउए नुता के० स्तुती करेली, अने
 परमचापला-परम के० उत्कृष्ट एवुं जे चापके० धनुष्य, तेने ग्रहण करनारी, अ
 ने सुधावसुरजीके० महोटावेगे करीने दोडनारी जे सुरजिके० कामधेनु, ते प्रत्ये ध्या
 रोहिणीके० आरोहण करनारी, अने अनामयितना-आमयके० रोग, तेणे रहित
 एवीने सनाके० पर्यदा जेनी एवीने ॥४॥ इति विमलजिनस्तुति. संपूर्णा. ॥७२॥

अवतरण०-ह्वेश्री अनंतजिननाथनी स्तुति, द्रुतविजंबित वृत्तेकरीने कहेवे.

सकलधौतसहासनमेरव ॥ स्तवदिशंत्यभिपेकजलाहवाः ॥ म

तमनंतजितः स्त्रपितोद्धतसत् ॥ सकलधौतसहासनमेरवः ॥ १ ॥

व्याख्या-हे नव्यजन, सकलधौतसहासनमेरवः-सकल के० संपूर्ण, धौत
 के० हाजन कखुं ठे, सहास के० सप्रकाश-अर्थात् पुष्पादिकोए विकसित एवु
 नमेरु के० देवताउठुं वृद्ध जेणे एवो, अने स्त्रपितोद्धतसत् सकलधौतसहासनमे
 रव-स्त्रपित के० स्नान करावुं ठे, उद्धतसत् के० दैदीप्यमान, सकलधौत के०
 सुवर्णसहित, अने सहासन के० अजिपेकमाटे जे सिंहासन, तेणे सहित, एवा
 मरुके० मेरुपर्वत जेणे, एवा अनंतजिन के० श्रीअनंतजिननाथनो अजिपेक, ज
 लाहवा. के० मेरुपर्वत उपर जन्मानिपेक करवामाटे प्राप्त यएजो जे उदकनो प्र
 वाह, ते तवके० तमारा, मत के० मनोवाञ्छितने, दिगंतु के० आपो. ॥ १ ॥

ममरतामरमेविततेक्षण प्रदनिदंतुजिनेऽकदंबक ॥ व

रदपादयुगंगतमङ्गता ममरतामरमेविततेक्षण ॥ २ ॥

व्याख्या-रत के० प्रीतिए तत्पर एवा जे अमर के० देवो, तेउए मेवित के०
 सेवन करेला, एवा हे रतामरमेवित! अने क्षण के० महोत्साह, तेने प्रद के०
 वनम प्रकारे करीने देनारा, एवाहे क्षणप्रद! अने वर देनारा एवा हे वरद! अने
 वितत के० विस्तीर्ण ठे नेत्रो जेनां. एवा हे वितेक्षण! हे जिनेऽकदंबक के० हे
 जिनेऽमृद, ते के० तमारं. अमरतामर
 मरस के० कमजो, तेनेविषे गर्व के०
 के० मारा, अज्ञतां के०

राजत्यानवपद्मरागरुचिनि पादैर्जिताष्टापदा ॥ ७
 ऽकोपद्रुतजातरूपविजयातन्वार्यधीरक्ष्मां ॥ बिभ्र
 त्यामरसेव्ययाजिनपतेश्रीशानिनाथाऽस्मरो ॥ ८
 पद्रुतजातरूपविजयातन्वार्यधीरक्ष्मां ॥ ९ ॥

व्याख्या-- हे जिनपते के० हे केवलीना अधिपते एवा हे शानिनाथ के० शानि
 नाथ नामे हे जगवन् । तु मा के० मने रक्ष के० पालन कर तु केवोठे ? (ते सबो
 धने करी कहेते) हे अकोप के० कोपरहित, अने हे आर्य के० हे श्रेष्ठ, अने हे
 धीर के० परीसहादिके करीने क्षोज न पामनारा, अने अमरसेव्यया के० देवोए
 सेवन करवा माटे योग्य एवा, अने द्रुतजातरूपविजया-द्रुत के० तपावेबु ए
 तु जे जातरूप के० सुवर्ण, तेना सरखीठे विजा के० काती जेनी, एवी अने क्ष्मा
 के० सहनशक्तिने, विज्रत्या के० धारण करनारी एवी, अने अतन्वा के० महोटी
 एवी, अने नवपद्मरागरुचिनि -नव के० नवीन जे पद्म के० कमल, तेनो जे रा
 ग के० रग, तेना सरखीठे रुचि के० काति जेमनी एवा पादै के० चरणोए करी
 ने राजत्या के० शोचनारी एवी तत्वा के० पोतानी मूर्तिंए जिताष्टापदा-जित
 के० जीव्योठे, अष्टापदाडिके० सुवर्णपर्वत एवो मेरुजेणे एवा, अने हे अस्मरोडिकाप
 द्रुत-स्मर के० कदर्प, तेनो जे उडिक के० वेग-तेणे करीने उपद्रुत के० उपद्रवने
 पामेजा नई एवा, अने जातरूप-जात के० उत्पन्न थयुठे, जगतकरता अतिशय
 एवु रूप के० सार्दय जेने एवा, अने विजय के० नीकली गयोठे जय जेयी, एवा
 अने हे आर्यधी -आर्य के० प्रशसा करवा माटे योग्यठे, धीके० बुद्धि जेनी एवा,
 अथवा आर्यधी एवो तु, मारू रक्षुण कर एवो सबध आ श्लोकमा श्रीशानिना
 थने मेरुपर्वतनी सादृश देखाव्याठे, ते एम के-मेरुपर्वत पण पद्मरागमणिमय
 एवा पोताना पादै के० मूलजुत जे पर्वतो, तेउए करी शोचेठे, अने सुवर्णकरीने
 पोतवर्ण एवी जूमिने धारण करेठे, अने देवोए सेव्य इत्यादिक सादृश्य जाणवु ॥ १ ॥

तेजीयासुरविद्विपोजिनरुपामालादधानारजो ॥ रा
 ज्यामेडुरपारिजातसुमन संतानकाताचिता ॥ की
 र्त्वाकुदसमतिपेपदपियेनप्राप्तलोकत्रयी ॥ रा
 ज्यामेडुरपारिजातसुमन सतानकाताचिता ॥ १ ॥

व्याख्या—येके० जे जिनश्रेष्ठ, प्राप्तलोकत्रयीराज्याः के० प्राप्त ध्युंते त्रैलोक्यनुं राज्य जेने, एवुं उतां पण ईपदपि के० किंचित पण, नमोदुः के० मदन न स्वीकारता हवा, ते जिनचपाः के० ते जिनश्रेष्ठ, जीवासुः के० जयवत थाउ. ते केवाळे ? तोके, अविद्विषः के० जेमने शत्रुनथी एवा, अने रजोराज्यामेडुरपारिजातसुमन संतानकांतां-- रजके० पराग, तेनी जे राजी के० श्रेणी, तेणे करीने मेडुर के० पु ए एवा जे पारिजातसुमनःसंतान के० कल्पवृक्षोना पुष्पोनो समुदाय, तेउए करीने कांतके० मनोहर एवी, मालां के० पुष्पमालाने दधाना के० धारणकरनारा, अने कुंदसमत्विपा के० कुंदपुष्पसरखी श्वेतवर्ण जेनी कांतीळे, एवी कीर्त्या के० कीर्ति ए चिता के० व्यास, अने अपारिजातसुमनःकांतांचिताः—अपके० नष्ट थयोळे, अरि जातके० शत्रुसमूह जेथी, एवा जे सुमनस के० देव अथवा पंमित, तेउनो जे संता न के० समुदाय, तेमनो जे कांतके० मस्तकप्रांत अथवा कांता के० स्त्रीउ, तेमणे अंचित के० पूजित, एवाळे. एमां मस्तक पक्षे अंचितके० वंदन करेला, एवु समजवु.

जैनैर्जमतमातनोतुसततंसम्यक्दृशांसजुणा ॥ लीलाजंगमहा

रिचिन्नमदनंतापापहृदयामरं ॥ छुर्निर्जंदनिरंतरांतरतमोनिर्ना

शिपर्युल्लस ॥ लीलाजंगमहारिचिन्नमदनंतापापहृदयामरं ॥ ३ ॥

व्याख्या—जैनैर्ज के० जिनेइसंबंधी एवुं मत के० सिद्धांतरूप जे मत ते, स म्यक्दृशांके० सम्यक्दृष्टिपुरुषोने सजुणालीलाजं के० उत्तमगुणोनी जे श्रेणी, तेना जानने, सतत के० निरंतर, आतनोतु के० विस्तारकरो. ते मत केबुंते? तोके—गम हारि—गमके० समानपाठना आलावा तेउए करीने हारि के० मनोहर, अने चिन्नमद न के० जेदन कखोळे मदन जेणे एवुं, अने तापापहृत् के० संसारसंबंधी तापनो नाश करनारुं, अने यामरं—यामके० महाव्रत, तेने र के० देनारुं, अने छुर्निर्जंद निरंतरांतरतमोनिर्नाशि—छुर्निर्जंद के० जेदन करवामाटे अयोग्य, अने निरंतर के० निर्विद एवुं जे आंतरतम के० मनथी उत्पन्न थएवुं मोहरूप तम, तेनो निर्नाशि के० अत्यंतनाश करनारुं, अने पर्युल्लसलीलाजंगमहारिजित्—पर्युल्लसत् के० अति शयवे लीला के० विलास जेउनो एवा, अने अजंग के० न नाश यामनारा एवा जे महारि के० महोटा शत्रु, तेउवुं जित् के० जेदन करनारुं, अने नमदनंतापापहृदया मरं—नमत् के० वंदन करनारुं, अनंत के० अतंज्य, अपाप के० निष्पाप, अने हय के० मनोहर, एवा अमर के० देव जेने, ॥ ३ ॥

दंष्ट्रत्रकममलूनिकलयन्सब्रह्मशक्तिः क्रियात् ॥ सं
 त्यज्यानिशमीक्षणेशमिनोमुक्ताक्षमालीहित ॥
 तत्तापपदपिपिगलरुचिर्योऽधारयन्मूढता ॥ सत्य
 ज्यानिशमीक्षणेशमिनोमुक्ताक्षमालीहित ॥ ४ ॥

व्याख्या—य ब्रह्मशक्ति के०, जे ब्रह्मशक्ति नामक यक्षदेव, शमिन के० व
 शमयुक्त एवा कोऽपण मुनिने अनिश के० निरतर ईक्षण के० पोताना थवने
 कने करीने, मूढता के० मूर्खपणाने, सत्यज्य के० दूर करीने, ते मुक्ताक्षमाली
 हित—मुक्त के० त्यागीठे, अक्षमा के० कूरता जेणे, एवा जे यति, तेमनी जे अ
 ली के० श्रेणी, तेने पण, ईहित के० इहित, एवा हित के० मोक्षरूप हितने अ
 धारयत् के० धारण करतो हवो, स के० ते ब्रह्मशक्ति नामक यक्ष, क्षण
 के० धेगेकरीने श के० सुखने क्रियात् के० करो ते ब्रह्मशक्ति यक्ष केवोठे? तो
 के—तति के० उत्तम अने अज्य के० नवीन एवा दंष्ट्रत्रकममलूनिक—दंष्ट्र के०
 रत्नमय दंष्ट्र, ठत्र के० सुवर्णरु ठत्र, अने कमलू के० पाणीए जरेलु कमलन
 एउने कजयन् के० धारण करनारो, अने शमी के० उपशमे युक्त, अने इन के०
 श्रेष्ठ अने मुक्ताक्षमाली के० मोतीउनी ठे जपमाला जेनी एवो, अने तत्तापपद
 पिपिगलरुचि तप्त के० तपेलो जे अष्टापदपिपि के० सुवर्णपिपि, तेना सरली
 पिगल के० पीतवर्ण ठे रुचि के० काती जेनी एवोठे ॥ ४ ॥ इति श्रीशक्तिजिन स्तुति
 अवतरण—इवे श्री कुण्डुनाथनीस्तुति माजिनीवृत्तेकरीने कहेवे

जैवतुममनम श्रीकुण्डुनाथायतस्मा ॥ यमितशमितमोहा
 यामितापायहृद्य ॥ सकलजरतजर्तान्ज्जिनोप्यह
 पाशा ॥ यमितशमितमोहायामितापायहृद्य ॥ १ ॥

व्याख्या—य के० जे कुण्डुनाथ जगवान्, हृद के० मनोहर, अने सकलजरत
 जर्तान् के० सपूर्ण जरतक्षेत्रनो धणी एवो, जिनोपि के० जिन ठता पण अमिता
 पायहृत्—अमित के० पारविनाना जे अपायके० क्लेश, तेउनो हृत्के० हरण करनारो
 अजुत् के० हाँतो हवो तस्मै के० ते, अरूपाशायमितशमितमोहाय—अरू
 पाश, के० इन्द्रियरूप जे पाश तेउए करीने आयमित के० प्रबल एवो शमित के०
 समाध्योठे, मोह के० मोहरूप कर्मनो आयामि के० विस्तार पामनारो, ताप

शोचनकृतजिनस्तुति.

के० संताप जेणो. एवा श्री कुंधुनाथाय के० कुंधुनाथ नामक
के० मारा नमः के० नमस्कार, नवतु के० थाउ. ॥ १ ॥

सकलजिनपतिन्यःपावनेभ्योनमःस ॥ नयनरवर
देन्यःसारवादस्तुतेन्यः ॥ समधिगतनुतिन्योदेववृं
दाजरीयो ॥ नयनरवरदेन्यःसारवादस्तुतेन्यः ॥ २ ॥

ब्याख्या-तेन्यः के० ते, सकलजिनपतिन्यः के० संपूर्ण एवा ती
हरो नम. के० नमस्कार, अस्तु के० थाउ. ते जिनपति केवाठे? तो के
के० पवित्र, अने सन्नयनरवरदेन्यः-सत्के० उत्तमप्रकारनां ठे, नयन
रवके० धर्मदेगना शब्द, अने रवके० दंत जेमना एवा, अने सारवाद
सार के० उत्तम ठे, वाद के० वचन जेमनां, एवा पुरपोए स्तुतेन्य के०
रेला, अने गरीयोनयनरवरदेन्यः-गरीय के० मोहोदो ठे, नय के० नैगमा
वृज्ञान जेउने, एवा नरके० मनुष्याने माटे वरदेन्य. के० वर देनारा, अने स
१० स्तुति शब्दे युक्त एवा, देवदंदात् के० देवसमुदायची, समधिगतनुतिन्य
त थएली ठे स्तुति जेउने, एवा ठे. ॥ २ ॥

स्मरतविगतमुज्जैनचंडचकास ॥ त्कविपदगमजंगदेतुदंतकृतांत ॥
विरदमिवसमुद्यहानमार्गंधुताऽयै ॥ कविपदगमजंगदेतुदंतकृतांत ॥

ब्याख्या-हे जनो, यूयंके० तमे, जैनचंड के० जिनेश्वरसंवंधी, कृतांत के०
धतिने, विरदमिव के० हस्तिनी साम्यताए स्मरत के० स्मरण कर्ग. ते
धति अने हस्ति केवाठे? ते क्रमे करी कहे ठे. विगतमुज्ज-विगतके० गुरु
प्रमाण जेउं, एटले अत्यंत विगाज, एवो. तेमज गजपण अत्यंत विद्व
सत्कविपदगमजंग-चकासतके० शोचायमान ठे, कविपदानि के०
करवाने योग्य एवा शब्द गमके० सरखा पावोना आजावा, अने
विपे एवो तेमज-गजपदे-शोचायमान अने पंतिताए नन्मान
मजंग के० पायना चाजवानी रचना जेनेविपे एवो-अने
ने टाजनारो-गजपदे-कृतांत के० कथां ठे. पोताना
नो नाश जेणो, एवा जे कृतांतके० यमवृत्त एवा पण
या उत्पन्न करनारो, अर्थात्-मागनागे-अने
प्यमान ठे. दानमार्ग के० दाननां

ठे दानमार्गके० मद्योदके सहित एवो मार्ग जेथी एवो अने पुतार्थकविपदग-धु
तके० उखेडी नाख्युठे, अघके० पापथी उत्पन्न थएला एक के० असाधारण
पतके० आपदारूप अगके० वृद्ध जेणे एवो-गजपट्टे, धुतके० नष्ट यष्टुठे, अघ
के० पापजेनु, एवो जे पुण्यवान, पुरुष, तेनुज जे एक विपद के० केवल विशिष्ट
एवु स्थान, ते प्रत्ये गके० सचार करनारो एवो-अने अजगके० नगरहित एवो, गज
पण शत्रुथी नग रहित एवो-अने हेतुदतके० दृष्टातरूपठे दात जेने, एटजे दते
युक्त एवो पुरुषज बीजाने स्पष्ट बोध करनारो थायठे, तेमज सिद्धातपण दृष्टांत
रूप दते युक्त होतो यकोज लोकोने बोध करनारो, एमाटे हेतुदत जाणवो गज
पण शत्रुनो नाश करवा माटे हेतुके० कारण ठे दंत जेना एवोठे ॥ ३ ॥

प्रचलदचिररोचिश्चारुगात्रेसमुद्भात्सदसिफलकरामेऽनीमहासेऽरिर्जितिः
सपदिपुरुषदत्तेतेनवतुप्रसादा । सदसिफलकरामेऽनीमहासेरिर्जितिः ॥४॥

॥ व्याख्या-प्रचलत् के० चलन पामनारी जे अचिर के० विजली, तेनी सरली
जे रोचि के० काति-तेणे करीने सुदरठे गात्र के० शरीर जेनु, एवी हे प्रचलदचि
श्चारुगात्रे-अने अनीमके० बीजाने जयोत्पादक नथी, हासके० हान्य जेनु, एवी
हे अनीमहासे । अने समुद्यत् के० दं दीप्यमान एवा, सदसिके० उत्तम खड्ग अने
फलक के० खेदक, ए आशुधोए करी रामा के० मनोहर, एवी हे सदसिफलकरामे
अने अरि के० शत्रु, तेउथी जे जीके० जय, तेणे करीने इत्ताके० रहित एवी हे अ
रिर्जितिः । अने अनी के० जयरहित एवीजे महासरिजी के० महोटी महिषी, तने
विपे इत्ता के० आरौहण करनारी एवी हे नीमहासेरिजीने । एवी हे पुरुषदत्ते के०
पुरुषदत्ता नामे अविषायक देवि, तेके० तारो प्रसादा के० प्रसाद, मेके० मने सदसिके०
सजानेविपे, सपदिके० त्वरित फलकरा के० मनोवाञ्छित फलने उत्पन्न करनारो, जव
तुके० थाठ ॥ ४ ॥ इति कृष्णनाथजिनस्तुति संपूर्णा ॥ १७ ॥ श्लोकसंख्या ॥ ५ ॥

अथतरण-हवे अरनाथ जिननी स्तुति कहेवे

व्यमुचक्रवर्तिलक्ष्मीमिहत्तणमिवय दूणेनतं । सन्नमदमरमा

॥ नससारमनेकपराजितामर ॥ अतकलधौतकांतमानमतानदित

चूरिर्जितिजाक् । सन्नमदमरमानससारमनेकपराजितामर ॥ १ ॥

॥ व्याख्या-इह के० आ नरतद्धेननेरिपे य के० जे अरनाथ जिनभर, अने
कपराजि-अनेकय क० हस्ति, तेउए करी राजित के० शोभायमान, एवी चक्रवर्ति

लक्ष्मी के० नवनिधानादिक चक्रवर्तिनी संपत्तिने तृणमिव के० तृणनी जेम, व्युं
 चतु के० ठोढतो हवो. दे नञ्यजनो ! तमे तं के० ते अरं के० श्रीअरनाथ नामे
 जिनश्वरने ध्यानमत के० नमस्कार करो. ते अरनाथ केवो ठे? तांके-सन्नमदमर
 माननंतारं-सन्नकं० नाथ पामंज ठे, मद के० आठ मद, मर के० मरण, मान
 के० अहंकार, अने संसार के० जन्ममरणरूप संसार जेथी; एवो अने-दुतकल
 योतकांन-दुत के० गाजेजुं एवुं जे कलयांत के० सुवर्ण, तेना सरखो कांत के०
 मनोहर. अने ध्यानंदितचूरिजकिनास्तन्नमदमरमानतं-ध्यानंदित के० ध्यानं
 द पमादेला ठे, चूरिजकिनाक् के० महोटी जक्ति सेवन करनारा एवा सन्नमत्
 के० उत्तम प्रकारे करी नमस्कार करनारा. अमर के० देव जेणे एवो, अने सारं
 के० सारजुत एवां अने. अनेकपराजितामरं-अनेक के० घणा पराजित के० परा
 नव पमादेला ठे अमर के० मागधतीर्थकुमार प्रमुख देव जेणे. एवो ठे. ॥ १ ॥

स्तोतिसमंततः समवसरणजूमौयंसुरावलिः ॥ सकल
 कलाकलापकलिताऽपमदाऽरुणकरमपापदं ॥ तंजि
 नराजविसरमुज्जासितजन्मजरंनमाम्यहं ॥ सकलक
 लाकलाऽपकलितापमदारुणकरमपापदं ॥ २ ॥

आख्या-सकलकलाकलापकलिता-सकल के० संपूर्ण जे कलाउं, एटले ज्ञान
 कला, तेउनो जे कलाप के० समूह- तेणे करीने कजित के० शोजित, एवी अ
 ने सकलकला के० स्तुतिरूप कोलाहल शब्दे युक्त एवी अने, कला के० मनोहर
 एवी सुरावलिः के० चारनिकाय देव, तेनी जे श्रेणी-यंके० जे जिनसमूहने स
 मवसरणजूर्मा के० समवसरणजूमिनेविपे समंततः के० चारें तरफ चार वा
 छुए स्तोति के० स्तुति करे ठे; नंके० ते अपमदारुणकरं-अप के० गया ठे म
 द के० आठ मद जेथी, अने अरुण के० आरक्त ठे. कर के० हस्त जेना एवा,
 अने अपापदं-अपाप के० पुण्य, तेने देनारा एवा, अने समुज्जासितजन्मजरं-स
 मुज्जासित के० टाव्यां ठे, जन्म अने जरा जेणे एवा, अने अपकलितापं-अप
 के० गयो ठे. कलि के० क्लेश अने ताप के० संताप जेथी एवा, अने अदारुणक
 र के० नथी जे दारुण के० नयंकर एवुं जे कर्म, तेने करंके० करनारा एवा, अ
 ने अपापदं-अप के० गएली ठे आपदा जेथी एवा, जिनराजविसरं के० जिन
 श्रेयोना समूहने, अहं के० हुं नमामि के० नमस्कार करुं ठुं. ॥ २ ॥

लक्ष्मी के० नवनिधानादिक चक्रवर्तिनी संपत्तिने तृणमिव के० तृणनी जेम, व्यसुं
चत् के० ठोढतो ह्वो. हे जयजनों! तमे तं के० ते अरं के० श्रीअरनाथ नामे
जिनेश्वरने ध्यानमत के० नमस्कार करो. ते अरनाथ केवो थे? तोके-सन्नमदमर
मानसंतारं-सन्नके० नाग पामेल ठे, मद के० आठ मद, मर के० मरण. मान
के० अहंकार, अने संसार के० जन्ममरणरूप संसार जेथी; एवो अने-दुतकल
धौतकात-दुत के० गालेलुं एवुं जे कलधौत के० सुवर्ण, तेना सरखो कांत के०
मनोहर, अने ध्यानंदितचूरिज्जिक्किजाक्सन्नमदमरमानसं-ध्यानंदित के० ध्याने
द पमाडेला ठे, चूरिज्जिक्किजाक् के० महोटी जक्ति सेवन करनारा एवा सन्नमत
के० उत्तम प्रकारे करी नमस्कार करनारा. अमर के० देव जेणे एवो, अने सारं
के० सारजूत एवो अने, अनेकपराजितामरं-अनेक के० घणा पराजित के० परा
नव पमाडेला ठे अमर के० मागधतीर्थकुमार प्रमुख देव जेणे. एवो ठे ॥ १ ॥

स्तौतिसमंततः समवसरणनूमौयंसुरावलिः ॥ सकल
कलाकलापकलिताऽपमदाऽरुणकरमपापदं ॥ तंजि
नराजविसरमुञ्जासितजन्मजरंनमाम्यहं ॥ सकलक
लाकलाऽपकलितापमदारुणकरमपापदं ॥ २ ॥

व्याख्या-सकलकलाकलापकलिता-सकल के० संपूर्ण जे कलाउ, एटले ज्ञान
कला, तेउनो जे कलाप के० समूह-तेणे करीने कलित के० शोजित, एवी अ
ने सकलकला के० स्तुतिरूप कोलाहल शब्दे युक्त एवी अने, कला के० मनोहर
एवी सुरावलिः के० चारनिकाय देव. तेनी जे श्रेणी-यंके० जे जिनसमूहने स
मवसरणनूमा के० समवसरणनूमिनेविषे समंततः के० चारे तरफ चार वा
छए स्तौति के० स्तुति करे ठे; तंके० ते अथपमदारुणकर-अथ के० गया ठे म
द के० आठ मद जेथी. अने अरुण के० धारक्त ठे, कर के० हस्त जेना एवा,
अने अपापदं-अपाप के० पुण्य. तेने देनारा एवा, अने समुञ्जासितजन्मजरं-म
मुञ्जासित के० टाव्यां ठे, जन्म अने जग जेणे एवा, अने अथकलितापं-अथ
के० गयो ठे कलि के० क्लेश अने ताप के० संताप जेथी एवा. अने अदाहणक
र के० नथी जे दाहण के० जपंकर एवुं जे कर्म, तेने करके० कनारा एवा, अ
ने अपापदं-अथ के० गएली ठे आपदा जेथी एवा, जिनराजवित्तं के० जिन
श्रेष्ठोना समूहने, अहं के० हुं नमामि के० नमस्कार करुं हुं. ॥ २ ॥

॥ १ ॥ नीममहाजवाब्धिजवजीतिविचेदिपरास्तविस्फुरत् ॥

॥ परमतमोहमानमतनूनमलंघनमघवतेऽहितं ॥ जिन
पतिमतमपारमर्त्यामरनिर्वृतिशर्मकारणं ॥ परमत
मोहमानमतनूनमलघनमघवतेऽहितं ॥ ३ ॥

व्याख्या—हेजव्यजनो ! तमे जिनपतिमत के० श्रीजिनेश्वरना मतने नून के० निश्चये करीने आनमतके० वदन करो ते जिनमन केबु ठे? तो के—नीममहा जवाब्धि जवजीतिविचेदि—नीम के० जयकर एवो जे महानवाब्धिके० महोदो जवसमुद्र, तेपी ठपनी जे जवजीति के० जन्म मरणादिकजय, तेनु विचेदिके० जेदन करनारु, अ ने परास्तविस्फुरत्परमतमोहमान—परास्त के० निराकरण कत्था ठे, विस्फुरत् के० प्रगट एवा परमत के० शाक्यादिक मिथ्यात्वमतना मोह के० अज्ञान अने मान के० अहंकार जेणे एबु, अने अतनून के० महोदु, अने अलके० अत्यंत, पनके० निविड गहन एबु, अने अघवते के० पापी पुरुषमाटे अहितं के० अहितकारक ए बु, अने अपारमर्त्यामरनिर्वृतिशर्मकारण—अपार के० अनंतठे अने मर्त्य के० मनुष्य अने अमर के० देव, तेउनुजे निर्वृति के० मोहसुख, तेनु कारण के० नि मित्त एबु, अने परमतमोह—परम के० उत्कृष्ट एबु जे तमके० अज्ञान तेनो नाश करनारु एबु, अने अलघनमघवता—अलघनके० कोइ पण उल्लघन करवामाटे अशक्य एवो जे मघवा के० अच्युतेंड, तेणे ईहितके० श्रवण, करवानी इष्टा करेबु एबु जे

॥ याऽत्रविचित्रवर्णविनतात्मजपृष्ठमधिष्ठिताहुता ॥

॥ त्समतनुजागविकृतधीरसमदवैरिवधामहारिणि ॥

॥ तडिद्विजातिसाध्यघनमूर्धनिचक्रधरास्तुसामुदे ॥

॥ समतनुजागविकृतधीरसमदवैरिवधामहारिणि ॥ ४ ॥

व्याख्या—अत्र के० आ जगत्नेविषे असमदवैरिव—असम के० निरूपम एवो दवैरिव के० दावानलज जाणे होयना । एवा अने धामहारिणि के० पोताना तेने करीने मनोहर एवा महारिणि के० मोटा चक्रायुधोए करीने गविके० नूभिनेविषे रुतधीरसमदवैरिवधा—रुतके० कखोठे, धीरके० धैर्यवान अने समदके० मद सहित एवा शत्रुनो वध जेणे एवी माटेज चक्रधरा के० । चक्रधरा नामे करीने प्रतिद्व ए वी याके० जे अधिष्ठायक देवी, साध्यघनमूर्धनि के० सध्याकाल सर्वधी मेयना

शोभनकृतजिनस्तुति.

मस्तकनेविपे, एटले मेघ कपर तडिदिवं के० विजली सरखी नाति के० शोभने
 ता के० ते चक्रधरा देवी, मुदे के० हर्पने माटे अस्तुके० थाउं. ते देवी केवी ठे
 तो के०-विचित्रवर्णविनतात्मजष्टमधिष्ठिता-विचित्र के० नानाप्रकारनोठे वर्ण
 के० शरीरनो रंग जेनो, एवो जे विनतात्मज के० गरुड, तेना एष्ट के० एष्टनाग
 प्रत्ये अधिष्ठता के० आरूढ थनारी, अने हुतात्समतनुनाक् के० अग्नि सरखा है
 दीप्यमान तनुं के० देहने धारण करनारी, अने अविकृतधी. के० विकाररहितठे
 बुद्धि जेनी, अने असमतनुना-असम के० निरूपमठे, तनुना के० शरीरनी कांती
 जेनी एवीठे. ॥ ४ ॥ इति अरनाथजिनस्तुति. संपूर्णा ॥ १० ॥ ७२ ॥
 अवतरण- हवे मल्लिनाथजिननी स्तुति रुचिरावृत्ते करीने कहेठे.

नुदंस्तनुंप्रवितरमल्लिनाथमे ॥ प्रियंगुरो
 चिररुचिरोचितावरं ॥ विडंबयनवररुचिमंम

लोज्ज्वलः ॥ प्रियंगुरोऽचिररुचिरोचितावरं ॥ १ ॥

व्याख्या-हेगुरो के० गुरु एवा हे मल्लिनाथ के० हे मल्लिनाथनामे जिनेश्वर!
 प्रियंगुरोचिः के० प्रियंगु वृद्ध सरखी जेनी कांति ठे एवा अने वररुचिमंमलोज्ज्व
 -वर के० श्रेष्ठ एवुं जे रुचिमंमल के० कांतिमंमल तेणे करीने उज्ज्वल के० है
 प्यमान एवो तुं, अरुचिरोचितां-नथी जे रुचिरके० मनोहर, अने उचितके० योग्य
 तनुं के० पोताना देहने नुदन् के० द्रव्य पमाडता थका अने अचिररुचिरोचि
 र-अचिररुचि के० विजली, तेणे रोचित के० प्रकाशित एवुं जे. अंवर के०
 श, तेने विडंबयन् के० अनुकरण करतो थको एटले विजलीए युक्त एवा
 नुदंस्तनुं शरीर धारण करतो थको, मेके० मने प्रियके० प्रियकारक एवा वरके०
 प्रवितर के० समर्पण कर. ॥ १ ॥

वाजतंजगदवतोवपुर्व्यथा ॥ कदंबकैरवशातपत्रसंपदं ॥
 नोत्तमानस्तुतदधतःस्त्रजस्फुरत्कदंबकैरवशातपत्रसंपदं ॥ २ ॥

व्या-हे नव्यजनो! तमे वपुर्व्यथाकदंबकै-वपुके० शरीर, तेनी जे व्यथा
 तेउनो जे कदंब के० समुदाय, तेउए करीने अवशके० परवश, अने तपत्के०
 तारठे त्रस के० प्राणी जेनेविपे, एवुं जे पदके० स्थान, तेप्रत्ये गतके० प्राप्त
 जगत्के० जगत्ने जवात के० वेगेकरीने अवत के० रक्षण करनारा
 स्फुरत के० प्रकुञ्चित एवा जे

के० कदव नामक वृक्षनां फूल, कैरव के० चङ्गिकासीकमल, अने शतपत्र के०
 तो पांसडीना कमल, एउनी ठे सपत् के० सपदा जेनेविषे एवी सज के० मा
 जाने दधत के० धारण करनारा एवा जिनोत्तमान के० अदीदीपसवधी सपूर्ण
 तीर्थकरणे स्तुत के० स्तवन करो ॥ २ ॥

ससपददिशतुजिनोत्तमागम । शमावद्वन्नतनुतमोद्वरोदिते ॥

सचित्तनू कृतद्वयेनयस्तप । शमावद्वन्नतनुतमोद्वरोदिते ॥३॥

ध्याव्या-य के० जे चित्तनू के० कामदेव, ते तप समीके० तप अने उपशम, एउने
 अहनके० प्रहार करतो हवो, अर्थात् नहिसरखा करतो हवो, अने अदितेके० अर्प
 नित एवा मोद्वरोदिते-मोद्वके० मूढपणु अने रोदित के० रुदन, एउने अतनुत
 के० विस्तार करतो हवो, स के० ते कामदेव, इह के० आ जगत्नेविषे येन
 के० जे आगमे, कृत के० नए कखो, अने जे तनुतमोद्वर के० महाअज्ञाननु ह
 रण करनार अने गके० सुखने आवहनके० उत्पन्न करनार एवो स के० ते जि
 नोत्तमागम-जिनके० सामान्यकेवली, तेउमध्ये जे उत्तम के० तीर्थकर, तेउनी
 आगम के० सिद्धांत, ते सपद के० सपत्तिने, दिशतुके० समर्पण करो एउमे जे
 मनेवे तप अने उपशम-एउनी नाश करीने निरतर मोद्व अने शोक उत्पन्न कखो,
 ते मदननो नाश करनारो, अने अज्ञाननो नाश करी सुख उत्पन्न करनारो एवो ते
 निनसिद्धांत, अमोने मोद्वसपत्ति आपो एवो जावार्थे ॥ ३ ॥

द्विपगतोद्विरमतादमश्रिया प्रजातिमेचकितद्वरिद्विपन्नगे ॥

वटाद्वयेनयस्तपमतिश्रयकराट् प्रजातिमेचकितद्वरिद्विपन्नगे॥४॥

ध्याव्या-यकराट् के० कपर्दिनामे जे यदोनोराजा, ते मेके० मारा इमनि
 याप्रजाति के० उपशमरूप लक्ष्मीए गोजनारा एवा हटि के० हृदयनेविषे रमता
 के० रमण करे ते यकराज केवोठे ? तोके-चकितद्वरिद्विप के० पोतानी शोना,
 सामर्थ्य. स्थूजपणु इत्यादिक गुणोए नयेकरीचकित कखोठे इहो एरावत गज
 जेणे, एवा द्विप के० दम्निप्रत्ये गत के० आरूढ बनारो अने विपन्नगेके० सर्परिद्व
 एवा वटाद्वयेनगे के० वट नामक वृक्षना अधोनागे, रुतयसति के० कर्तुव
 म्निस्थान जेणे एवो, अने प्रजातिमेचकितद्वरि-प्रजा के० कातिए छमेचकित
 के० अतिशय इयामरण करीउठे द्वरि के० दिशउठे एवो ठे ॥ ४ ॥ श्री
 श्री भविनायजिनमुनि सपूर्ण ॥१९॥ श्लोक मख्या ॥ ४६ ॥

અવતરણ-હવેશ્રીમુનિસુવ્રત જિનસ્તુતિ નર્દટકવૃત્તે કરીને કહેઠે.

જિનમુનિસુવ્રતઃસમવતાજ્જનતાવનતઃ ॥ સમુદિતમાનવા

ધનમલોન્નવતોન્નવતઃ ॥ અવનિવિકીર્ણમાદિપતયસ્ય

નિરસ્તમનઃ ॥ સમુદિતમાનવાધનમલોન્નવતોન્નવતઃ ॥ ૧ ॥

બ્રાહ્મ્યા-હે જ્યજનો! જે મુનિસુવ્રત નામે જગવાન્ દીક્ષાગ્રહણે કરીને અ
લોન્નવતઃ કે ૦ લોન્નપરિણામરહિત એવો નવતઃ કે ૦ થવા લાગ્યો ઠતાં, તે દીક્ષા
કાલના વર્ષદાન સમયે, અવનિવિકીર્ણ કે ૦ જૂમિનેવિપે પસરેલા એવા, યસ્ય કે ૦
જે મુનિસુવ્રતના ધન કે ૦ ઇચ્છને સમુદિતમાનવાઃ-સમુદિત કે ૦ હર્ષ પામેલા
જે જ્યગ્રાણી તેઠ, આદિપત કે ૦ ગ્રહણ કરતા હવા; અને જે જનતાવનતઃ કે ૦
જનસમૂહ વદન કરેલો, અને નિરસ્તમનઃસમુદિતમાનવાધનમલઃ-નિરસ્ત કે ૦
ટાક્યા ઠે, મનઃ સમુદિત કે ૦ મનનેવિપે એક ઠેકાણે મલેજાં એવાં માન કે ૦ અ
નિમાન, વાધન કે ૦ રોગાદિકની પીડા અને મલ કે ૦ આઠ કર્મરૂપ મલ જેણે
એવો તે જિનમુનિસુવ્રતઃ કે ૦ શ્રીમુનિસુવ્રતનામે તીર્થંકરદેવ, તે નવતઃ કે ૦ તમોને
નવતઃ કે ૦ સંસારથી સમવતાત કે ૦ ઉત્તમ પ્રકારે કરીને રક્ષણ કરો. ॥ ૧ ॥

પ્રણમતતંજિનવ્રજમપારવિસારિરજો ॥ દલકમલાનના

મહિમધામજયાસમરુક્ ॥ યમતિતરાંસુરેંશ્વરયોપિદિલા

મિલનો ॥ દલકમલાનનામહિમધામજયાસમરુક્ ॥ ૨ ॥

બ્રાહ્મ્યા-હે જ્યજનો! યંકે ૦ જે જિનસમૂહને, અપાર વિસારિરજોદલકમલાન
ના-અપાર કે ૦ દૂરપ્રદેશ પર્યંત, વિસારિ કે ૦ પ્રસાર પામનારી ઠે, રજકે ૦ ધૂલ
જેની, અને વિસ્તીર્ણ ઠે દલ કે ૦ પત્રો જેનાં એવું જે કમલ, તેના સરખું ઠે આન
નકે ૦ સુખ જેનું એવી અને અરુક્ કે ૦ રોગરહિત એવી, અને શ્લામિલનોદલકમ
લા-શ્લા કે ૦ પૃથ્વી, તેનેવિપે જે મિલન કે ૦ આલોટવું, તેણેકરીને ઝત્ કે ૦
પ્રાપ્ત થયુંઠે, અલકકે ૦ કેજનેવિપે મલકે ૦ મલિનપણુ જેના એવી, અને હિમધામ
જયાસમરુક્કે ૦ ચંડનીકાંતિ સરખી જેની કાંતિ ઠે એવી, સુરેંશ્વરયોપિત્કે ૦ દેવેંશ
ની શ્રેષ્ઠ સ્ત્રી જે ઇંદ્રાણી, તે અતિતરાં કે ૦ અત્યંત પ્રેમેકરીને નનામ કે ૦ વંદન ક
રતી હવી; તંકે ૦ તે મહિમધામ કે ૦ મહિમાનું કેવલ ઘર એવા અને જયાસં કે ૦
સાત પ્રકારના જયનો નાશ કરનારા એવા જિનવ્રજં કે ૦ જિનસમૂહને તમે પ્રણમ
ત કે ૦ વંદન કરો. ॥ ૨ ॥

के० कदव नामक वृक्षनां फूल, कैरव के० चङ्गिकासीकमल, अने शतपत्र के०
सो पांखडीना कमल, एउनी ठे सपत् के० सपदा जेनेविषे एवी सज के० मा
जाने दधत के० धारण करनारा एवा जिनोत्तमान के० अढीदीपसबधी संपूर्ण
तीर्थकराने स्तुत के० स्तवन करो. ॥ २ ॥

ससंपददिशानुजिनोत्तमागम । शमावहन्नतनुतमोद्गरोदिते ॥

सचित्तजू कृतद्वयेनयस्तप । शमावहन्नतनुतमोद्गरोदिते ॥३॥

ध्याख्या—य के० जे चित्तजू के० कामदेव, ते तप समीके० तप अने उपशम, एउने
अहनके० प्रहार करतो हवो, अर्थात् नहिसरखा करतो हवो, अने अदितेके० अलं
कित एवा मोद्गरोदिते—मोहके० मृदपणु अने रोदित के० रुदन, एउने अतनुत
के० विस्तार करतो हवो, स के० ते कामदेव, इह के० आ जगत्नेविषे येन
के० जे आगमे, कृत के० नए कखो, अने जे तनुतमोद्गर के० महाअज्ञाननु ह
रण करनार अने शके० सुखने आवहनके० उत्पन्न करनार एवो स के० तेजि
नोत्तमागम—जिनके० सामान्यकेवली, तेउमध्ये जे उत्तम के० तीर्थकर, तेउनी
आगम के० सिद्धांत, ते सपद के० सपत्तिने, दिशतुके० समर्पण करो एउले जे
मदेवे तप अने उपशम—एउनो नाश करीने निरतर मोह अने शोक उत्पन्न कखो,
ते मदननो नाश करनारो, अने अज्ञाननो नाश करी सुख उत्पन्न करनारो एवो ते
जिनसिद्धांत, अमाने मोहसपत्ति थापो एवो जावार्थ ॥ ३ ॥

विपगतोददिरमतादमश्रिया प्रजातिमेचकितहरिधिपन्नगे ॥

वटाव्दयेकृतवसतिश्चयत्तराट् प्रजातिमेचकितहरिधिपन्नगे॥४॥

ध्याख्या—यत्तराट् के० कपर्दिनामे जे यक्षोनोराजा, ते मेके० मारा वसति
याप्रजाति के० उपशमरूप लक्ष्मीए शोचनारा एवा हृदि के० हृदयनेविषे रमता
के० रमण करो ते यक्षराज केवो ठे ? तो के—चकितहरिधिप के० पोतानी शोभा,
सामर्प्य, स्थूलपणु इत्यादिक गुणोए नयेकरीचकित कखोठे इहो ऐरावत गज
जेणे, एवा धिप के० हस्तिप्रत्ये गत के० आरूढ बनारो अने विपन्नगेके० संपरहित
एवा वटाव्दयेनगे के० वट नामक वृक्षना अधोचागे, कृतवसति के० कोलु ठे व
सिस्थान जेणे एवां, अने प्रजातिमेचकितहरित—प्रजा के० कातिए अमेचकित
के० अतिशय इयामर्ण करीउठे हरित के० दिशाउजेणे एवो ठे. ॥ ४ ॥ अति
श्री मन्त्रिनायजिनस्तुति संपूर्णा ॥१९॥ श्लोक सख्या ॥ ४६ ॥

अवतरण-हवे श्रीमुनिसुव्रत जिनस्तुति नर्दटकवृत्ते करीने कहेवे.
जिनमुनिसुव्रतः समवताज्जनतावनतः ॥ समुदितमानवा
धनमलोचनवतोचवतः ॥ अवनिविकीर्णमादिपतयस्य
निरस्तमनः ॥ समुदितमानवाधनमलोचनवतोचवतः ॥ १ ॥

आख्या-हे नव्यजनो! जे मुनिसुव्रत नामे जगवान् दीक्षाग्रहणे करीने अ
लोचनवत के० लोचनपरिणामरहित एवो नवतः के० यवा लाग्यो ठतां; ते दीक्षा
कालना वर्षदान समये, अवनिविकीर्ण के० जूमिनेविपे पसरैला एवा, यस्य के०
जे मुनिसुव्रतना धनं के० इव्यने समुदितमानवा-समुदित के० हर्ष पामेला
जे नव्यप्राणी तेउ, आदिपत के० ग्रहण करता हवा; अने जे जनतावनतः के०
जनसमूहे वंदन करेलो, अने निरस्तमनःसमुदितमानवाधनमलः-निरस्त के०
आया ठे, मनः समुदित के० मननेविपे एक ठेकापो मजेजां एवां मान के० अ
मान, बाधन के० रोगादिकनी पीडा अने मज के० आव कर्मरूप मज जेणे
ते जिनमुनिसुव्रतः के० श्रीमुनिसुव्रतनामे तीर्थकरदेव, ते नवतः के० तमोने
तः के० संसारथी समवतात के० उत्तम प्रकारे करीने रक्षुण करो. ॥ १ ॥
प्रणमततंजिनव्रजमपारविसारिरजो ॥ दलकमलानना
महिमधामजयासमरुक् ॥ यमतितरांसुरेंडवरयोपिदिला
मिलनो ॥ दलकमलाननामहिमधामजयासमरुक् ॥ २ ॥

आख्या-हे नव्यजनो! यंके० जे जिनसमूहने, अपार विसारिरजोदलकमलान
नार के० दूरप्रवेश पर्यंत, विसारि के० प्रसार पामनारी ठे, रजके० धूल
ने विस्तीर्ण ठे दल के० पत्रो जेनां एवु जे कमल, तेना सरखुं ठे आन
व जेजुं एवी अने अरुक् के० रोगरहित एवी, अने इजामिलनोदलकम
के० पृथ्वी, तेनेविपे जे मिलन के० आलोटवुं, तेणेकरीने उत् के०
अलकके० केशनेविपे मजके० मजिनपणु जेना एवी, अने हिमधाम
के० चंडनीकांति सरखी जेनी कांति ठे एवी, सुरेंडवरयोपित्के० देवेंड
जे इंडाणी, ते अतितरां के० अत्यंत प्रेमेकरीने ननाम के० वंदन क
के० ते महिमधाम के० महिमाजुं केवल घर एवा अने जयासं के०
नयनो नाश करनारा एवा जिनव्रज के० जिनसमूहने तमे प्रणम
करो. ॥ २ ॥

के० कदव नामक वृक्षनां फूल, कैरव के० चङ्गविकासीकमल, अने शतपत्र के०
सो पांसडीना कमल, एउनी ठे सपत् के० सपदा जेनेविषे एवी सज के० मा
लाने दपत के० धारण करनारा एवा जिनोत्तमान के० अढीदीपसबधी सपुण
तीर्थकरणे स्तुत के० स्तवन करो ॥ २ ॥

ससपददिशतुजिनोत्तमागम । शमावहन्नतनुतमोदरोदिते ॥

सचित्तजू कृतद्वयेनयस्तप । शमावहन्नतनुतमोदरोदिते ॥३॥

ध्याख्या-य के० जे चित्तजू के० कामदेव, ते तप समीके० तप अने उपशम, एउने
अहनके० प्रहार करतो ह्यो, अर्थात् नहिसरखा करतो ह्यो, अने अदितेके० अक्ष
मित एवा मोहरोदिते-मोहके० मूढपणु अने रोदित के० रुदन, एउने अतनुत
के० रिस्तार करतो ह्यो, स के० ते कामदेव, इह के० आ जगत्नेविषे येन
के० जे त्यागमे, कृत के० नष्ट कस्यो, अने जे तनुतमोदर के० महाअज्ञाननु
रण करनार अने गके० सुखने आवहनके० उत्पन्न करनार एवा त के० ते जि
नोत्तमागम-जिनके० सामान्यकेयली, तेउमध्ये जे उत्तम के० तीर्थकर, तेउको
त्यागम के० सिद्धांत, ते सपद के० सपत्तिने, दिशतुके० समर्पण करो एउने जे
मदेवे तप अने उपशम-एउनो नाश करीने निरतर मोह अने शोक उत्पन्न कस्यो,
ते मदननो नाश करनारो, अने अज्ञाननो नाश करी सुख उत्पन्न करनारो एवो ते
जिननिक्षित, अमोने मोहसपत्ति थापो एवो जावार्थे ॥ ३ ॥

विपगनोदिरमतादमश्रिया प्रजातिमेचकितहरिद्विपन्नगे ॥

वटावृद्धयेकृतवमतिश्रयक्षराट् प्रजातिमेचकितहरिद्विपन्नगे ॥४॥

ध्याख्या-यक्षगट् के० कर्षवर्णनामे जे यक्षोनोराजा, ते मेके० मारा हमसि
पाप्रजाति के० उपशमरूप लक्ष्मीण शोचनारा एवा हटि के० हृदयनेविष रमती
के० रमण करी ते यक्षराज केवो ठे ? तो के-चकितहरिद्विप के० पोतानी कोना,
सामर्थ्य, स्थूलपणु इत्यादिक गुणोण जयकरोचकित कस्यो ठे इहना घेरावत गज
जेणे, एवा द्विप के० हस्तिप्रत्ये गत के० आरूढ बनारो अने विपन्नगेके० सर्पदिन
एवा वटावृद्धयेनगे के० वट नामक वृक्षना अथोनागे, कृतवसति के० कहेवु ठ
मिस्थान जेणे एवो, अने प्रजातिमेचकितहरित्-प्रजा के० कांति ए
के० अतिशय श्यामवर्ण कमीउठे हरित के० विशाउजेणे एवो ठे ॥ ४ ॥ अने
श्री मन्त्रिनायजिनस्तुति सपुर्णा ॥१९॥ २लांक मन्त्रा ॥ ४६ ॥

अवतरण-ह्वेश्रीमुनिसुव्रत जिनस्तुति नर्दटकवृत्ते करीने कहेहे
जिनमुनिसुव्रतःसमवताज्जनतावनतः ॥ समुदितमानवा
धनमलोचवतोचवतः ॥ अवनिविकीर्णमादिपतयस्य
निरस्तमनः ॥ समुदितमानवाधनमलोचवतोचवतः ॥ १ ॥

व्याख्या-हे नव्यजनो! जे मुनिसुव्रत नामे जगवान् दीक्षाग्रहणे करीने अ
लोचवतः के० लोचपरिणामरहित एवो चवतः के० अवा लाग्यो ठतां, ते दीक्षा
कालना वर्षदान समये, अवनिविकीर्ण के० जूमिनेविपे पसरेला एवा, यस्य के०
जे मुनिसुव्रतना धनं के० इव्यने समुदितमानवाः-समुदित के० ह्वे पामेजा
जे नव्यप्राणी तेउं, आदिपत के० ग्रहण करता हवा; अने जे जनतावनत के०
जनसमूह वंदन करेलो, अने निरस्तमनःसमुदितमानवाधनमल-निरस्त के०
दाव्या ठे, मनः समुदित के० मननेविपे एक ठेकाएो मजेजां एवा मान के० अ
निमान, वाधन के० रोगादिकनी पीडा अने मज के० आव कर्मरूप मज जेणे
एवो ते जिनमुनिसुव्रतः के० श्रीमुनिसुव्रतनामे तीर्थकरदेव, ते चवत के० तमांने
चवतः के० संसारपी समवतात के० उत्तम प्रकारे करीने रक्षण करा ॥ १ ॥

प्रणमततंजिनव्रजमपारविसारिरजो ॥ दलकमलानना
महिमधामनयासमरुक् ॥ यमतितरांसुरेंडवरयोपिदिला
मिलनो ॥ दलकमलाननामहिमधामनयाममरुक् ॥ २ ॥

व्याख्या-हे नव्यजनो! यंके० जे जिनसमूहने, अपार विमार्गिजोदलकमलान
ना-अपार के० दूरप्रदेश पर्यंत, वित्तारि के० प्रसार पामनारी ठे. रजके० धृज
जेनी, अने विस्तीर्ण ठे दल के० पत्रां जेनां एवं जे कमल, तेना नगर्गुं ठे आन
नके० मुख जेजुं एवी अने अरुक् के० रोगरहित एवी, अने इजामिजनोदजकम
ला-इजा के० पृथ्वी, तेनेविपे जे मिजन के० आजाउवुं, तेणेरुगिने वन के०
प्रात थपुंठे, अलकके० केशनेविपे मलकं० मजिनपणु जना एवी, अने विमयाम
नयासमरुक्के० चंडनीकांति नग्वी जेनी कांति ठे एवी, सुरेंडवरयोपिनुरं० देवेंड
नी श्रेष्ठ स्त्री जे इंद्राणी, ते अतितरां के० अत्यंत प्रेमकरीने मनान के० वंदन क
रती हवी; तंके० ते महिमधाम के० अने नयाम के०
सात प्रकारना चवतो
त के० वंदन

ત્વમવનતાનજિનોત્તમકૃતાંતજવાદિહૃપોઽવસદનુમાનસગ
મનયાતતમોદયિત ॥ શિવસુખસાધકસ્વજિદધત્સુધિ
યાંચરણં વસદનુમાનસંગમનયાતતમોદયિત ॥ ૩ ॥

બ્યાख्या-સત્ કે० ઉત્તમ પ્રકારનું જે અનુમાન કે० પ્રત્યક્ષ ૧ અનુમાન
ઉપમાન ૨ આગમ ૪ એ ચારપ્રકારના અનુમાન, તેનો છે સગમન કે० સંગતી
ને આ છે સદનુમાન સગમન ૧ અને યાત કે० ગણુ છે, તમ કે० અજ્ઞાન જે
આ જે યતિ, તેજના દયિત કે० વલ્લજ આ છે યાતતમોદયિત ૧ અને
કે० સરસ પાશોના અલાપ અને નય કે० નૈગમાદિક સાતનય, તેજે
આતત કે० વિસ્તૃત આ છે ગમનયાતત ૧ અને મોદ કે० આનંદ ઉત્પન્ન કર
આ છે મોદયિત ૧ આ છે જિનોત્તમ કૃતાંત કે० જિનશ્રેષ્ઠોના સિદ્ધાંત ૧
કે० તું, સુખિયાં કે० પદ્ધિતોના અનુમાનસ કે० મનનો અગીકાર કરીને વસ
કે० વાસ કરતો થકો અને શિવસુખ સાધક કે० મોક્ષ સુખનું સાધક આ
૫ કે० ચારિત્રને સમજિદધતુકે० દેખાડતો થકો, અવનતાનું કે० તમારામાટે
ત્યતનપ્ર આ વિહુય કે० જિનમત જાણનારા પદ્ધિતોને જવાત કે० સંતારથી
ય કે० રક્ષણ કરો ॥ ૩ ॥

અધિગતગોધિકારુનકરુક્તવગોર્ધુચિતા ॥ કમલકરા
જિતામરસનાસ્યતુલોપકૃત ॥ મૃગમદપત્રજગતિલકૈવ
લનદયતી ॥ કમલકરાજિતામરસનાસ્યતુલોપકૃત ॥ ૪ ॥

બ્યાख्या-હે નયજન ૧ ગૌરી કે० ગૌરીનામે જે અધિષ્ઠાયકદેવી, તે તપ કે० ત
રા લોપટત કે० નાશ કરનારો જે શસ્ત્ર તેને તે નયસ્યતુ કે० નાશ કરો ત ગૌરી
દેવી કેવીને ? તો કે-અધિગતગોધિકા-અધિગત કે० પ્રાપ્ત થઈને, ગોધિકા કે०
વવાદન વિશેષ જેને આવી, અને કનકરુક્ત કે० સોનાસરસી છે કાંતી જેની, અને
કમલકર કે० કમલ છે દક્ષિણેએ જેના આવી, અને જિતામરસના-પાન
મરુપસંદાયે કરીને જિત કે० વિપ્રજ કરીને, અમરસના કે० દેવોની તના
પે આવી, અને મૃગમદપત્રજગતિજકે-મૃગમદ કે०, કતૂરિ, તેનાં જે પત્રવગે
પત્રરચના અર્થાત્ પીચલ, અને તિજક, એજે કરીને ઓચિતાં કે० યોગ્યને
નહો જેનેવિષે આવી, અને અજકરાજિ કે० નૃકુટી અને વાંકઢા કેશ સ્વાદિ
કરીને રાજિ કે० શોનાયમાન અને તામરસનાસિ-તામરસ કે० કમલ, તના

रखीये जात के० कांति जेनी एवा, अने अतुलोपकृतं के० अतुल्यते उपकार के० मौक्तिदिकोना अलंकार जेनेविषे, एवा वदनं के० मुखने दधति के० धार ए करनारी एवीये. ॥ ४ ॥ इति श्रीमुनिसुव्रत जिनस्तुतिः संपूर्णा ॥ १० ॥ ८० ॥

अवतरण०—हवे नमिनाथ जिननी स्तुति शिखरिणीवृत्ते करीने कहेवे.

स्फुरद्विद्युत्कांतेप्रविकिरवितन्वतिसततं ममायासंचारोदितम
दनमेऽघानिलपितः ॥ नमन्नव्यश्रेणीनवजयज्जिदांल्लघ्य

चसा ममायासंचारोदितमदनमेघानिलपितः ॥ १ ॥

ब्याख्या—हे स्फुरद्विद्युत्कांते के० स्फुरण पामेवे विजजितसरखी कांति जेनी एवा, अने हे चारो के० हे मनोहर? अने हे दितमद—दित के० दूर कखा वे, मद के० आठ मद जेणे एवा, अने हे अमायसंचार के० नथी, मायानो एटले कपटनो संचार जेनेविषे, अथवा जेथी मायानो संचार नथी एवा, अने हे नमन्नव्य श्रेणीनवजयज्जिदांल्लघ्यवचसांप्रलपितः के० नमन करनारा जे नव्यज नो, तेउनी जे श्रेणी, तेनो जे नवजय के० संसारजय तेतुं जेदन करनारा एवा हय के० मनोहर एवा वचसां के० उपदेशरूप वचनने लपितः के० जापण कर नारा, अने हेदितमदनमेघानिल—दित के० प्रगट एवो जे, मदन के० कामदेव, तेज जाणे मेघ, तेना नाशने माटे अनिल के० वायुसरखा अने पितः के० पि ता सरखा हे नमे के० हे नमिनाथ तीर्थकर, त्वं के० तुं, सतत के० निरंतर आयासं के० संसारत्रमणरूप आयासने वितन्वति के० विस्तार करनारां एवां म म के० मारां अघानि के० पापोने प्रविकिर के० विखेरी नाख. ॥ १ ॥

नखांशुश्रेणीजिः कपिशितनमन्नाकिमुकुटः सदानोदीनाना

मयमलमदारेरिततमः ॥ प्रचक्रेविश्वंयःसजयतिजिनाधीश

निवहः सदानोदीनानामयमलमदारेरिततमः ॥ २ ॥

ब्याख्या—यः के० जे जिनेश्वरसमूह. विश्वं के० जगतने उत्तमः के० गयुं ठे अज्ञान जेहुं एहुं करतो हवो; सोऽयं के० ते आ अत्यंत प्रख्यात एवो जिनाधी शनिवहः के० जिनेश्वरदेवोनो समूह, जयति के० सर्वोत्कर्ष करीने वर्तणूक करे वे. ते केवोठे? तो के—नखांशुश्रेणीजिः के० १. शान्ताः समुद्राये करीने कपिशितनमन्नाकिमुकुटः—कपिशित के० के० नमन करनारा नाकि के० देवताना के० १०५

સારજૂત એવું જે તેજ તે, સર્વતેવકે ॥ સર્વ દિશાઝનેવિપેજ દધાવકે ॥ પ્રસાર
તુ હવું સાકે ॥ તે જિતરાજકાકે ॥ જેણે રાજસમૂહ જીલ્યોઠે એવી, અને
દાદયાવપિકે ॥ સસારસમુદ્ધનેવિપે પણ હિતાકે ॥ હિતકારક એવી, અને
કે ॥ અજ્ઞાનને દેશનાનુ શાસન કરનારી એવી, જિનાનકે ॥ જિનોતી રાના
એવી જે, તે ન કે ॥ અમારા નવાયાસકે ॥ સસારરૂપ ક્ષેત્રને હરતુકે ॥ હરણકો

કુર્વાણાઽણુપદાર્થદર્શનવશાઞ્ચાસ્વત્પ્રજાયાશ્વપા ॥

માનત્યાજનકૃતમોહરતમેશસ્તાદરિજોહિકા ॥ અ

ત્તોન્યાતવજારતીજનપતેપ્રોન્માદિનાવાદિના ॥ મા

નત્યાજનકૃતમોહરતમેશસ્તાદરિજોહિકા ॥ ૩ ॥

ધાર્યા-હે તમોહરતમ કે ॥ અજ્ઞાનને અત્યંત હરણ કરનારા, અને હેશકે
તે નિષમનકરનારા ॥ અને હે જનકૃતમોહરત-જન કે ॥ લોક, તેઓનું કૃત કે ॥
નિગમરૂપ કથુત્રે, મોહ કે ॥ મૂઢપણ, અને રત કે ॥ મંથન જેણે, એવા હે નિષમ
કે ॥ હે નિનેશ્વર, તવ કે ॥ તાહારી જારતી કે ॥ દેશનારૂપ યાળી, મે કે ॥ માતા,
રિજોહિકા કે ॥ શત્રુનો હોહ કરનારી અર્થાત્ નાશ કરનારી સ્તાત્ કે ॥ થાઈ તં
ણી કેવી છે ? તોફે-અણુપદાર્થદર્શનવશાત્-અણુકે ॥ સૂક્ષ્મ જે જીયાનીશક્તિ
નવપદાર્થ, તેડના દર્શનવશાત્ કે ॥ અવજોરૂન યોગેકરીને જાસ્વત્પ્રજાયા કે ॥ સૂર્ય
કાંતીને પ્રણ કે ॥ ટાક્ષાપ્રણ્યે કુર્વાણા કે ॥ ઉત્પન્ન કરનારી, અને શસ્ત્રા કે ॥ પ્ર
સ્તા અને અદરિજોહિકા-અદરિજ કે ॥ મહોટો છે કહ કે ॥ ગિચાર જેનેગિપે એવી
અને અહોન્યા કે ॥ કોણી પણ જોન ન પામનારી, અને પ્રોન્માદિનાં કે ॥ પ્ર
કરીને અપર પપો છે અન્માદ કે ॥ દર્પ જેડને એવા, વાદિના કે ॥ પરગાદી પુ
નુ માનત્યાજનકૃત-માન કે ॥ અનિમાન તેનું જે, ત્યાજન કે ॥ મોહણ કરનાર

દસ્તાલચિત્તચૂનચુચિલતિકાયમ્યાજનોઽન્યાગમત્ ॥ ચિ

શ્વાસેવિતતાઘપાટપરતાંગાચારિપુત્રામરૂન્ ॥ સાજૂ

તિવિનનાનુનાંજનન્ચિ મિદેઽપિરુદ્ધોલ્લમ ॥ દિશ્યા

મેવિનનાઘપાટપરતાંગાચારિ ॥ ૪ ॥

ધ્યાના-મ્યા કે ॥
કે ॥ વિદ્યુત, તેણે
ન પણ જે પાકે ॥

નિશ્વાસેવિતતાઘપાટપરતાંગાચારિ-નિશ્વા
તેના ઘ્યા અને તાઘકે ॥ ઘ્યા
ને જન કે ॥ જે જોઈ તે

अज्यागमत्के० प्राप्त यता दवा; सा के० ते अंवा के० अंवानामे अधिष्ठायकदे
वी. न के० अमारे माटे, अमरुत्के० बारंवार, जूर्तिके० ऐश्वर्यने वितनोनुके०
विस्तार करो. ते अंवादेवी केवीठे? तोके-हस्तालंवित्रचूतचुंविजलिका-हस्तालंवि
त के० दस्तनेविपे ग्रहण करेली ठे चूतचुंवि के० आंवानेविपे लटकनारी एवी
लतिका के० वेले जेणे एवी. अने वाचा के० पोतानी वाणीए रिपुत्रासकृत के० ग
हुर्जने त्रास उत्पन्न करनारी, अने अर्जुनरुचि: के० सुवर्ण सरखी ठे रुचि एटले
कानि जेनी एवी. अने उज्ज्वलदिव्यास्ते के० प्रसार पामेठे अचंचलत्व अकूरत्वादिक
विश्वास जेनो एवा सिद्ध के० सिंहनेविपे अधिष्ठान के० आरोहण करनारी, अने
वितताम्रपादपरता-वितत के० विस्तार पामेळुं एहुं जे आम्नपादप के० आम्नवृक्ष
तेनेविपे रता के० प्रीति धारण करनारी अर्थात् महोटा आम्नवृक्षना अयोनागे
तेज आंवापरधी नीचे लटकनारी वेलीने धारण करीने सिंहनेविपे वेसनारी एवी,
अने चारिपुत्रा-चारि के० निरंतर संचार करवानो स्वनावठे जेमनो एवा ठे
पुत्र जेना एवीठे. ॥ ४ ॥ इति श्री नेमिनाथ जिनस्तुति. संपूर्णा ॥ २२ ॥ ८८ ॥
अवतरण-हवे पार्श्वनाथजिननी स्तुति स्वधरावृत्ते करीने कहेते.

मालामालानवाहर्द्धधदधदरंयामुदारामुदारा॥ह्नीनाऽलीनामिहाली
मधुरमधुरसासूचितोमाचितोमा ॥ पातात्पातात्सपार्श्वोरुचिररुचिर
दोदवराजीवराजी॥पद्माऽपद्मायदीयातनुरतनुरवोनंदकोनोदकोनो॥२॥

व्याख्या-यदीया के० जे पार्श्वनाथ जिननी तनु: के० मूर्ति, देवराजीवराजीप
त्रा-देव के० देवाए रचेली जे राजीवराजी के० कमलोनी श्रेणी तेठे पत्र
हो० वाहन जेहुं, अपद्मा के० आपत्तिथी रक्षण करनारी एवीठे, एवो स: के० ते
पार्श्व के० पार्श्वनाथजिन, मा के० मुजने पातात् के० नरकादिकनेविपे जे पात,
तेथी पातात् के० रक्षण करो. ते पार्श्वनाथ केवांठे? तो के-आलानवाहु:-आ
जान के० हस्तिबंधन करवानो स्तंभ, तेना सरखा पुष्ट ठे वाहु जेना एवो, अने
यां के० जे मालाने उदारा के० मोहोटी अने मधुरमधुररसा-मधुर के० रस
पुक्त एहुं जे मधु के० मकरंद तेविपे ठे रस के० अजिरुचि जेने एवी अलीनां के० त्र
मराठनी आली के० श्रेणी, ते मुदा के० हपेंकरीने आरात् के० समीपनागनेविपे अरं
के० अत्यंत, लीना के० आसक्त होती यकी अदधत् के० पुष्परसने प्राशन करती
हवी; एवी माला के० पुष्पमालाने दधत के० धारण करनारो, अने सूचितोमाचित-

सारजूत एवुं जे तेज ते, सर्वतएवके० सर्व दिशाउनेविपेज दधावके० प्रसार सम
तु हवुं-साके० ते जितराजकाके० जेणे राजसमूह जीत्योठे एवी, अने संसार
होदधावपिके० समारसमुझनेविपे पण हिताके० हितकारक एवी, अने काली
के० अज्ञानने देशनानु शासन करनारी एवी, जिनानाके० जिनोनी राजीके०
श्रेणी जे, ते न के० अमारा जवायासके० संसाररूप केशने हरतुके० हरणको
कुर्वाणाऽणुपदार्थदर्शनवशाज्जास्वत्प्रज्ञायारूपा ॥

मानत्याजनकृतमोहरतमेशस्तादरिजोहिका ॥ अ
होन्त्यातवचारतीजनपतेप्रोन्मादिनांवादिनां ॥ मा
नत्याजनकृतमोहरतमेशस्तादरिजोहिका ॥ ३ ॥

व्याख्या-हे तमोहरतम के० अज्ञानने अत्यंत हरण करनारा, अने हे हंठके०
हे निपमनकरनारा ! अने हे जनकृतमोहरत-जन के० लोक, तेओतुं रुत के०
निराकरण कछुठे, मोह के० मूढपण, अने रत के० मैथुन जेणे, एवा हे जिनपते
के० हे जिनेश्वर, तव के० ताहारी चारती के० देशनारूप वाणी, मे के० मारा. ब
रिजोहिका के० शत्रूना डोह करनारी थयात् नाश करनारी स्तात् के० थाउ तेवा
णी केवी ठे ? तोके-अणुपदार्थदर्शनवशात्-अणुके० सूक्ष्म जे जीवाजीवादि
नवपदार्थ, तेउना दर्शनवशात् के० अवलोकन योगेकरीने जास्वत्प्रज्ञाया के० तूफनी
कांतीने प्रपा के० लज्जाप्रत्ये कुर्वाणा के० उत्पन्न करनारी, अने शक्ता के० प्र
स्त अने अदग्जोहिक-अदरिज के० महोठो ठे ऊह के० विचार जेनेविपे एवी,
अने अहोन्त्या के० कोइथी पण होच न पामनारी, अने प्रोन्मादिनां के० प्र
करीने उत्पन्न थयो ठे वन्माड के० दर्प जेउने एवा, वादिना के० परवादी पुरुष
नु मानत्याजनकृत-मान के० अनिमान तेनु जे, त्याजन के० मोहण करनारीने.

दस्तालचितचूतचुविलतिकायस्याजनोऽन्यागमत्॥वि
श्वासेविततांघपादपरतावाचारिपुत्रासकृत् ॥ साजु
तिवितनोतुनोर्जुनरुचि सिद्धेऽप्रिरुटोद्धस ॥ दिश्वा
सेविततांघपादपरतावाचारिपुत्राऽसकृत् ॥ ४ ॥

व्याख्या-यस्या के० जे थंवानामक देवीना, विश्वासेविततांघपादपरता-विश्व
के० त्रिभुवन, तेणे ध्यासेवित के० अत्यंत सेवन करेला एवा अने ताबके० ऊर
क एवा जे पादके० चरण, तेना परताके० शरणपणाने जन के० जे लोक ते.

अन्यागमत्के० प्राप्त यता ह्वा; सा के० ते अंवा के० अंवानामे अधिष्ठायकदे
बी. न. के० अमारे माटे, असकृत्के० वारंवार. नूतितके० ऐश्वर्यने वितनोतुके०
विस्तार करो. ते अंवादेवी केवीत्रे? तोके-हस्तालंबितचूतचुंबिलतिका-हस्तालंबि
त के० हस्तनेविषे ग्रहण करेली ठें चूतचुंबि के० अंवांनेविषे लटकनारी एवी
लतिका के० वेल जेणे एवी, अने वाचा के० पोतानी वाणीए रिपुत्रासकृत् के० अ
नुर्वने प्राप्त उत्पन्न करनारी, अने अर्जुनरुचि: के० सुवर्ण सरस्वी ठें रुचि एटले
कांति जेनी एवी, अने उल्लसद्विधासे के० प्रसार पामेठे अचंचलत्व अकूरत्वादिक
विश्वास्त जेनो एवा सिंह के० सिंहनेविषे अघिरुढा के० आरोहण करनारी, अने
विततात्रपादपरता-वित्त के० विस्तार पामेळुं एवुं जे आम्नपादप के० आम्नवृक्ष
तेनेविषे रता के० प्रीति धारण करनारी अर्थात् महोटा आम्नवृक्षना अधोनागे
तेज आंवापरथी नीचे लटकनारी वेळीने धारण करीने सिंहनेविषे बेसनारी एवी,
अने चारिपुत्रा-चारि के० निरंतर संचार करवानो स्वभावठे जेमनो एवा ठें
पुत्र जेना एवीत्रे. ॥ ४ ॥ इति श्री नेमिनाथ जिनस्तुति: संपूर्णा ॥ २२ ॥ ८० ॥

अवतरण-हवे पार्श्वनाथजिननी स्तुति स्मधरावृत्ते करीने कहेत्रे.

मालामालानवाहुर्दधदधदरंयामुदारामुदारा॥क्षीनाऽलीनामिह्वली
मधुरमधुरसासूचितोमाचितोमा ॥ पातात्पातात्सपाश्वोरुचिररुचिर
दोदेवराजीवराजी॥पद्माऽपद्मायदीयातनुरतनुरवोनंदकोनोदकोनो॥१॥

व्याख्या-यदीया के० जे पार्श्वनाथ जिननी तनु: के० मूर्ति, देवराजीवराजीप
त्रा-देव के० देवोए रचेजी जे राजीवराजी के० कमलोंनी श्रेणी नेत्रे पृष्ठ
के० वाहन जेनुं, अपत्रा के० आपत्तिथी रक्षण करनारी एवीत्रे, एवो स: के० स
पार्श्व के० पार्श्वनाथजिन, मा के० मुजने पातात् के० नरकादिकनेविषे जं-पान,
तेथी पातात् के० रक्षण करो. ते पार्श्वनाथ केवीत्रे? तो के०-आज्ञानवाहु-अ
ज्ञान के० हनिबंधन करवानो स्तंज, तेना सरखा पृष्ठ ठें वाहु जेना एवो, अने
यां के० जे माजाने उदारा के० मोहोटी अने मधुरमधुरसा-मधुर के० म
उक्त एवुं जे मधु के० मकरद तेविषे ठें रत्न के० अजिन्वि जेने एवी अने के० इ
मराठनी आजी के० श्रेणी, ते मुद्रा के० हर्षकरीने आगतके० सर्वोत्तमनेदि-अ
के० अत्यंत, जीना के० आतक होती यकी अदयत के० पुण्यगर्भ अने अने
हवी, एवी माजा के० पुण्यमाजाने दयत के० धारण करनारी, अने अने अने

સૂચિત કે० ઇત્તમ યોગ્ય એવી જે ઇમા કે० કીર્તિ, તેણે કરીચિત કે० વ્યાપ્ત થશે, અને રૂઢ કે० આનૂમિનેવિપે અતતુરવ -અતતુ કે० એક યોજનપર્યંત શ્રવણ થયે, રવ કે० દેશનાશબ્દ જેનો, અને નદક કે० હર્ષ ઉત્પન્ન કરનારો, અને ચિરુચિરદ -રુચિરકે० મનોહર ટે રુચિ કે० કાંતિ જેઝની એવા ઢે, રવ કે० રૂઢ જેના એવો, અને નોનોદક કે० બીજાને હુ સ્વ ઉત્પન્ન કરનારો નથી એવોઢે. ॥૧॥

રાજીરાજીવવક્રાતરલતરલસત્કેતુરગતુરંગ ॥ બ્યાલ
બ્યાલગ્રયોધાચિતરચિતરણેજીતિહયાતિહયા ॥ સારા
સારાજિનાનામલમલમલમતેવૌધિકામાઽધિકામા ॥ ઢવ્યા
ઢવ્યાધિકાલાનનજનનજરાત્રાસમાનાઽસમાના ॥ ૨ ॥

બ્યાલ્યા-યા કે० જે જિનાના કે० જિનોની રાજી કે० શ્રેણી, તરલતરલસત્કેતુરગતુરંગબ્યાલબ્યાલગ્રયોધાઽચિતરચિતરેણ-તરલતર કે० અત્યંત ચલણ એવો જે કેતુ કે० ધ્વજ, તેણે, અને રગત્ કે० નૃત્ય કરનારો એવા જે તુરગ અને બ્યાલ કે० મદાધ એવો જે ગજ, તેઝનેવિપે બ્યાલગ્ર કે० આરુઢ થણા જે યોધ કે० વીર, તેઝ કરીને આચિત કે० વ્યાપ્ત એવુ રચિત કે० રચેલુ રણ કે० સગ્રામ, તેનેવિપે જીતિહત્ કે० જયનો નાશ કરનારી ઢે, સા કે० તે, આરાત્ કે० શીઘ્ર અધિકામાત્-અધિક કે० વૃદ્ધિ પામેલો જે આમ કે० રોગ, તેનાથી અધ્યાત્ કે० રક્ષણ કરો તે જિનરાજી કેવોઢે ? તો કે-રાજીવવક્રા-રાજીવ કે० કમલો, તેઝના સરલાઢે વક્ર કે० મુઝો જેમના એવી, અને અતિહયા કે० અત્યંત મનોહર, અને સારા કે० અતિશ્રેષ્ઠ, અને અમલમતે-અમલ કે० સ્વચ્છ ઢે, મતિ કે० વૃદ્ધિ જેમની એવા જીવોનેકારણે અલ કે० અત્યંત, વૌધિકામા કે० વૌધ કરવાની શક્તિ ધારણ કરનારી, અને અવ્યાધિકાલાનનજનનજરાત્રાસમાન-અ કે० નથી, વ્યાધી કે० પીડા, કાલાનન કે० મરણ, જનન કે० જન્મ, જરા કે० વૃદ્ધિ પણુ, ત્રાસ કે० અકસ્માત્ ઉત્પન્ન થણો જય અને માન કે० અનિમાન જેને એવી, અને અસમાના કે० અનુપમ એવીઢે ॥ ૨ ॥

સધોઽસધોગજિદ્વાગમલગમલયાજૈનરાજીનરાજી ॥
નૂતાનૂતાર્થધાત્રીદ્વિતદ્વિતતમ પાતકા પાતકામા ॥ શા
સ્ત્રીશાસ્ત્રીનરાણાહૃદયહૃદયશોરોધિકાવાધિકાવાઽ ॥ ઢે
યાદેયાન્સુદંતેમનુજમનુજરાત્યાજયંતીજયંતી ॥ ૩ ॥

संज्ञां तत्तां यत्तां कसत्तां, हंशुकाचामर के० अ० मृगगी ने रति जेदनी
 चामरा, अने उन्मार्पि के० अने प्रमाथामनागी जे मात्रयी के० प्रणशार, ३
 उ० कर्गिन मत के० प्रयान मृ, अने अवनमदशाकृष्णीदृण प्रायशोनानय
 नागुरु-अवनमन के० पदन कर्गनागीने, अशोकपृष्ठ जेनेरिपे, अने २-४
 प्राय के० धर्मीनरिपे अन्माकृष्ण ने शोना जेनी, मृ जे अवनपत्र के० त्र
 तेनी जे प्रना के० कीतो, तेणे कर्गिन गुरु के० मोदादृ, अने १-११-११
 परंत के० नष्ट अथा ने अरित के० शत्रु जेदना, गग जे गुरुको, १-
 गधिन के० अर्थन शोनिन मृ, अने १-११-६ ११-११
 न-यशानात के० यशकर्गिन शोनिन मृ जे पत्र के० पादनो, तेनी जे
 के० कीती, तेने नाक के० मेयन कर्गनाग जे अगेगाद के० नमिपनी, अने
 के० पिशाच रेयता, अने अरि के० नागदेयता, अने ताग के० नष्ट्र देवता-
 ते० कर्गने अचित के० योग्य मृ ने. ॥ ५ ॥

परमततिमिगेअजानुप्रजाचृग्निगंगनीगचृगांविश्वयंनिद्राध्वेपि
 तीर्यात्तरा ॥ महतिमतिमतेद्विनेशम्यमानस्यग्रामंमदास्तन्यतीनाप
 दानदधानम्यमाऽमानिनः ॥ जननमृतिनरांगनिष्पाममाग्नीराक
 गंननिमडाकलांताग्नौर्जागतीतीर्थरून् ॥ महनिमतिमतेद्विनेशम्य
 मानम्यग्रामंमदानन्यतीनापदानदधानम्यमामानिनः ॥ ३ ॥

आग्या-ने अतन्यतीनापत-अतनुके० मद्रोटी अतीन के० नष्ट आनीने,
 पतरु० आपदा जेनार्थी मृ, अने ने मतिमतेरितके० यद्विमान् मृ गुरु
 लपित मृ, ने तीर्थरूतके० धर्तीधर देव जगान्! अम्यके० समये एवा,
 मते के० जिनशामनरूप मतेनेरिपे दिके० निधये करीने ॥ १-११-५ ॥
 यान योग्य मृ, अने आनंदधानम्यके० आनंदनृ के० मृ यान मृ, अने
 निन के० मानरहित मृ, अने न के० अमाने मामानिके० त्रियरनुने
 के० देनागे मृ जे तु तेके० तारी नास्तिके० वेदनारूप जे याणी, माके०
 अर्थके० जगतनेरिपे मृ मृ, अने मयतिके० पीयतापीन ताप योक्त
 माग्युक मृ निक्षायके० मोक्षरूप अनेरिपे मार्गके० रमतीने ॥ १-११-५ ॥
 ममपण कर्ग ते याणी करीने ॥ तोके-परमततिमिगे

मनरूप जे तिमिरके० अंधकार, तेना नाश कारणे, उग्रजानुप्रनाके० उग्रसूर्यनी
 कानि सरखीठे; अने चूरिचंगे के० वणा जे जंग. तेउए करीने नृशके० अरु
 त, गजेशके० गंजीर. अने जननमृत्तितरंगनिष्पारसंतारनीराकरांतनिमज्जल्लो
 नारनाः—जननके० जन्म अने मृतिके० मरणरूप ठे तंग के० कल्लोज जेनेविपे
 एवो जे निष्पार के० पाररहित संतारनीराकर के० संताररूप समुद्र, तेना अंतः
 के० मध्यजागनेविपे निमज्जल्ल के० बुडनारा जे जन के० चविकजानो, तेउने
 उषारे के० उतरवामाटे नौ.के० नौकारूप, अने तापदान के० संतापना वेदनने
 आतन्वती के० करनारी, अने मानस्य के० जे पूजादिक सत्कार, तेनी नंसत्वा
 के० सजा मरखी अथवा सजाज होयना। एवीठे संसत्वा—अर्हीयां वा शब्द ५४ वा
 दार्था अथवा उत्प्रेक्षा वाचक जाणवो. ॥ ३ ॥

सरजसनतनाकिनारीजनोरोजपीठीलुवतारहारस्फुरडश्मिसारक
 मांजोरुहे ॥ परमवमुतरांगजारावसन्नाशितारातिचाराजितेनासि
 नीहारतारावलहेमदा ॥ कृष्णरुचिरुचिरुचंचत्सटासंकटोत्कृष्टकं
 ठेजेटेसंस्थितेनव्यलोकंतमंवांजविके ॥ परमवमुतरांगजारावसन्ना
 शितारातिचाराजितेनासिनीहारतारावलहेमदा ॥ ४ ॥

व्याख्या— हे सरजसनतनाकिनारीजनोरोजपीठीलुवतारहार स्फुरडश्मिसारक
 मांजोरुहे— सरजस के० वंगयुक्त एवा, नत के० नमन करनारा जे, नाकि
 के० देवो, तेउनी नारीजन के० स्त्रीजन, तेमना जे उरोज के० मन. तदृष जे पी
 ठी के० आसन, तेनेविपे लुवत् के० लुवन कर्नारा जे तार के० मनाङ्ग एवा
 हार के० पुष्पहार, तेउनां स्फुरत् के० दैदीप्यमान जे गडिम के० झिगो तेउए
 करीने नार के० श्रेष्ठ ठे, क्रमांजोरुहे के० चरणक्रमज जेना एवी. अने दैद्यजि
 ते के० कोइए पण जेने जीती नथी एवी. अने कृष्णरुचिरुचिरुचंचत्सटानंकटो
 उत्कृष्टकंठे— कृष्णरुचि के० विजजी, तेना सरखी रुचि के० मनाङ्ग एवी. अ
 ने उत् के० महोटी जे चंचत् के० दैदीप्यमान एवी सटा के० जटा. तेंए करीने
 मकट के० अतिशय जग्वक एवोजे उत्कृष्ट कंठ. तेंए करीने उन्नत के० शृ एवो
 अने जातिनीहारतारावलहे—जानि के० शोचनशील. एवुं जे नीहार के० डि
 म अने तारा के० तारामंमज, तेना सरखो वजह के० शुद्धवर्ण एवो, गजानो

ચેલા। આ ઘણા કમલો ફડરુકામર કે० ચડસરચી ઠે કાંતિ જેઠની એક
 ચામરો, અને 'વત્સર્પિ' કે० ઠે પ્રસારપામનારી જે સાજત્રયી કે० ત્રણપ્રાકાર, તે
 ઠે કરીને સત્ કે० પ્રધાન એવું, અને અવનમદશોકપૃથ્વીરૂપ પ્રાયશોનાનપત્ર
 નાગુર-અવનમત્ કે० વદન કરનારા ઠે, અગોકવૃદ્ધ જેનેવિપે, અને પૃથ્વીરૂપ
 પ્રાય કે० પૃથ્વીનેવિપે વત્સાદરૂપ ઠે શોના જેની, એવું જે આતપત્ર કે० ઠે ત્રણ
 તેની જે પ્રજા કે० કાતી, તેણે કરીને શુરુ કે० મોહોટું, અને પરેતાહિતારોચિત-
 પરેત કે० નષ્ટ થયા ઠે અહિત કે० શત્રુ જેઠના, એવા જે પુરુષો, તેઠેકરીને
 રોચિત કે० અત્યંત શોનિત એવું, અને 'યશોનાતપત્રપ્રજાગુર્વરાટ્પરેતાદિ-
 ત-યશોનાત કે० યજ્ઞકરીને શોનિત એવા જે પત્ર કે० વાહનો, તેઠની જે
 કે० કાતી, તેને જાકે કે० સેવન કરનારા જે ઈર્વરાટ્ કે० નમિપતી, અને પરેત
 કે०-પિશાચ દેવતા, અને અહિ કે० નાગદેવતા, અને તારા કે० નદ્ય દેવતા-
 તેઠેકરીને ઠચિત કે० યોગ્ય એવું ઠે ॥ ૨ ॥

પરમતતિમિરોચનાનુપ્રજાનૂરિજગૈર્ગંજીરાનૃશવિશ્વવર્ચેનિકાચ્યેવિ
 તીર્યાત્તરા ॥ મહતિમતિમતેહિતેશસ્યમાનસ્યવાસસદાઽતન્વતીતાપ
 દાનદધાનસ્યસાઽમાનિન ॥ જનનમૃતિતરાગનિષ્પાસસારનીરાક
 રાતર્નિમઙ્ગઙ્ગનોત્તારનોર્જારતીર્તીર્યકૃત્ ॥ મહતિમતિમતેહિતેશસ્ય
 માનસ્યવાસસદાતન્વતીતાપદાનંદધાનસ્યસામાનિન ॥ ૩ ॥

વ્યાખ્યા-હે અતન્વતીતાપત્-અતનુકે० મહોટી અતીત કે० નષ્ટ થએલી, પત્કે०
 આપદા જેનાથી એવા, અને હે મતિમતેહિતકે० બુદ્ધિમાન એવા પુરુષ
 લપિત એવા, હે તીર્થરૂત્કે० હેતીર્થકર દેવ જગવાનું ! ઈશસ્યકે० સમર્થ
 મતે કે० જિનશાસનરૂપ મતનેવિપે હિકે० નિશ્ચયે કરીને શસ્યમાનસ્યકે०
 વાને યોગ્ય એવો, અને આનંદધાનસ્યકે० આનંદનું કેવલ સ્થાન એવો, અને
 નિન કે० માનરહિત એવો, અને ન કે० અમોને સામાનિકે० પ્રિયવસ્તુને
 કે० ઘેનારો એવો જે તુ તેકે० તારી જારતીકે० વેશનારૂપ જે વાણી, સાકે०
 શ્વર્ચકે० જગત્તનેવિપે મુખ્ય એવા, અને મહતિકે० પીસતાલીશ લાલ યોજન
 સ્તારયુક્ત એવા નિકાચ્યકે० મોદ્દરૂપ ઘરનેવિપે વાસકે० વસતીને
 સમર્પણ કરો તે વાણી કેવીઠે ?

सनरूप जे तिमिरके० अंधकार, तेना नाश कारणे, उग्रजानुप्रजाके० उग्रसूर्यनी
 क्रांति सरखीठे; अने नूरिजंगे के० घणा जे जंग. तेउए करीने नृशंके० अर्ध
 त, गजोराके० गंजीर. अने जननमृतितरंगनिष्पारसंसारनीराकरांतनिमज्जानो
 नारनाः-जननके० जन्म अने मृतिके० मरणरूप ठे तरंग के० कछोज जेनेविपे
 एवो जे निष्पार के० पाररहित संसारनीराकर के० संसाररूप समुद्र, तेना अंतः
 के० मध्यजागनेविपे निमज्जत् के० बुडनारा जे जन के० चविकडनो, तेउने
 ठगारे के० उतरवामाटे नौःके० नौकारूप, अने तापदान के० संतापना ठेदनने
 आतन्वती के० करनारी, अने मानस्य के० जे पूजादिक सत्कार, तेनी संसत्वा
 के० सजा सरखी अथवा सजाज होयना ! एवीठे संसत्वा-अर्द्धायां वा शब्द इव श
 दार्था अथवा उत्प्रेक्षा वाचक जाणवो. ॥ ३ ॥

सरजसनतनाकिनारीजनोरोजपीठीलुठतारहारस्फुरश्मिसारक
 मांजोरुहे ॥ परमवसुतरांगजारावसन्नाशितारातिनाराजितेनासि
 नीहारतारावलक्षेमदा ॥ क्लृणरुचिरुचिरुचंचत्सटासंकटोत्कृष्टकं
 ठोन्नटसंस्थितेनव्यलोकंतमवांशविके ॥ परमवसुतरांगजारावसन्ना
 शितारातिनाराजितेनासिनीहारतारावलक्षेमदा ॥ ४ ॥

ध्याव्या- हे सरजसनतनाकिनारीजनोरोजपीठीलुठतारहार स्फुरश्मिसारक
 मांजोरुहे- सरजस के० वेगयुक्त एवा, नत के० नमन करनारा जे, नाकि
 के० देवो, तेउनी नारीजन के० स्त्रीजन, तेमना जे उरोज के० स्तन, तद्रूप जे पी
 ठी के० आसन, तेनेविपे लुठत् के० लुठन करनारा जे तार के० मनोहर एवा
 हार के० पुष्पहार, तेउनां स्फुरत् के० दैदीप्यमान जे रश्मि के० किरणो तेउए
 करीने सार के० श्रेष्ठ ठे, क्रमांजोरुहे के० चरणकमल जेना एवी, अने हेथजि
 ते के० कोइए पण जेने जीती नथी एवी, अने क्लृणरुचिरुचिरुचंचत्सटासंकटो
 त्कृष्टकंठोन्नट- क्लृणरुचि के० विजली, तेना सरखी रुचिर के० मनोहर एवी, अ
 ने उरु के० महोटी जे चंचत् के० दैदीप्यमान एवी सटा के० जटा, तेणे करीने
 संकट के० अतिशय जरचक एवोजे उत्कृष्ट कंठ, तेणे करीने उन्नट के० शूर एवो,
 अने नासिनीहारतारावलक्षे-नासि के० शोचनशील, एवुं जे नीहार के० हि
 म अने तारा के० तारामंजल, तेना सरखो वलक्ष के० शुभ्रवर्ण एवो,

के० हस्तिनो शत्रु जे सिंह, तेनेविषे संस्थिते के० वेसनारी एवी, थने शिताराति
 नाराजिते— शित के० चक्रकाट धरनारुं जे थार के० पीतल, तेना करतां जे अ
 तिना के० अतिशय काति, तेणे करीने राजित के० शोजित एवी, थने हे थव के०
 माता एवी, हे थविके के० अंबानामाक अधिष्टायकदेवि, त्वके० तु सुतरां के० अ
 त्यत, पर के० प्रधान एवा, नव्यलोक के० नव्यप्राणितने थव के० रक्षक न तु
 केवी ठे ? तोके— परमवसुतरागजा—परम के० उत्कृष्ट, थने वसुतर के० तेजवत
 एवा ठे अंगज के० पुत्रजेना एवी, थने रावसन्नाशितारातिनारा—राव के० पांतावा
 मध्ये करीने सन्नाशित के० अत्यत नाश पमाडघोठे, थरातिनार के० अनुसमूह जेणे
 एवी, थने नासिनी के० शोभायमान एवी, थने द्वारतारा के० द्वारसरखी तार
 के० वगज एवी, थने बलहेमदा—बल के० पराक्रम थने हेम के० मगल, र
 ठने थापनार, थने थवसन्ना के० खेदरहित थने अमदा के० मदरहित एवीने ॥
 ॥ ४ ॥ इति श्रीमहावीरजिनस्तु संपूर्णा इति श्रीशोचनमुनिकृता चतुर्विंशति जिन
 स्तुतिष्व बाजायमोषसहीत संपूर्णा ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

इति श्रीशोचनमुनिकृत चतुर्विंशति
 जिनस्तुति अर्थसहीत समाप्ता

अथश्रीजववैराग्यशतकअर्थसहितप्रारंभः

संसारमि असार, नहि सुहं वाहि वेअणा पवरे ॥ जाणंतो इह जी
वो. नकुणइ जिणदेसिअं धम्मं ॥१॥ अज्जं कल्लं परं परारि, पुरिसा
चिंतंति अत्त संपत्तिं ॥ अंजलिगयं व तोयं, गलंतमां न पिबति ॥२॥

व्याख्या-ए संसारमां जे पदार्थ ठे ते सर्वे असार घणुं निरस्त ठे; एहं जगवं
ते कयु ठे. ए संसारमां ए जीवने कोइ पण ठेकाणे कोइ पण गतीमां एक क्खणमा
त्र सुख नथी. वाहि के० व्याधि अने वेदनाए पवरे के० प्रचूर एटले घणा एवा
साढात्रण कोटि रोगोए करीने ए शरीर पूयुं ठे. ए जीव सर्व पदार्थने असार जा
णतो थको पण, बहुलकर्म माटे श्रीवीतरागनो उपदेश्यो दयामूल धर्म नथी
करतो, अने संसारनो लोलुपि थको धर्मरत्न खूवे ठे. ॥ १ ॥ आज, काल, पक्षो
र अथवा परार एटले आगले वरसे पुरिसा के० पुरुष. ते थुं चितवे ठे? तोंके-
अर्थसंपत्ति अर्थ एटले हुं धन पामीश, सुखी थइग. वली ते मूट मनमांहे एम
विमांते ठे जे, हुं धन थगे तेवारे धर्म करीग; पण ते पुरिसाके० पुरुषो, न पिबंति
के० नथी देखता के जेम अंजली के० हाथना खोवामां रहेजुं पाणी गजी जाय
ठे, तेम आसुष्य गली जायठे. ते देखता नथी. ॥ २ ॥

जंकल्ले कायवं, तं अज्जं चिय करेह तुरमाणा ॥ बहुविग्यां दुमुदुत्तां
मा अवरण्हं पडिक्खेह ॥३॥ ही संसार सदायं, चरियं नेटाणु गय
रत्तावि ॥ जे पुवण्हे दिश. ते अवरण्हं न दीमंति ॥ ४ ॥

व्याख्या-वली मूर्ख मनमांहे चिंतवेठे जे हुं बाजे रंग, पण बाज कोण
दीती ठे जे काले थुं थगे? तेमाटे ज के० जे कलं के० काले करतो सोय नरे०
ते अज्जं के० आज करजे अर्थात् जे धर्मपार्थ सोय ते तुरमाणा के० तुरमाणा
पको करजे. दीज करीश नही. कारण बाजचर्या कोपायने नरे ठे. रत्ता एव म
हर्षमांहे पण बहुविग्यो के० कोटि विग्यो उपजे; एमाटे आज मात थुं जे ठे; एम
लज्जालची हे जीव! बाजने बाजे ना रते एममांहे आसुष्य इने थगे तेम
पु करीग? ॥ ३ ॥ हीइतिखेठे ते प्राणी. मग्गमा मग्गमां ते पडिक्खे; मग्ग
ने अति विषम ठे. नेहाणुगरत्तावि के० पोसाय मग्गने मग्गमां करीने मग्गमां
प्रातल एवा जे पोताना दुदुंदी ते देटा देटी. धन, रत्न इत्यादि पोताना मग्गमां
ने जे पुवण्हे के० परल परांने एममां ठे. दीज ते अवरण्हं के०

પહોરે નદીસંતિ કે० નહીં દીમે એવો સંતારનો કારમો રાગ ને માટે વિપમ સ
જાવ છે તોપણ જીવ, પ્રતિવોધ પામતો નથી ॥ ૪ ॥

મા સુપદ જગિય યવ, પલાઈઅવમિ કી સર્વીસમદ્ ॥ તિહિ જણા
અણુલગ્ગા, રોગોઅ જરાય મચ્છુઅ ॥ ૫ ॥ દિવસ નિસા ઘડિમાલે
આઠ સલિલ જિઆણ ધિતૂણાં ॥ ચઢાઈઅ વડ્છા કાલરદ્દં જમાહેઈ ॥ ૬ ॥

બ્યાભ્યા-રે આત્મા, પ્રમાદ કરીને માસુપદ કે० સુદ ન જા જગિયવેકે० સદાકાલ
જાગતો રહે કારણ, કાલરૂપી આદેહી ફરતો રહે છે. તેમાટે હે જીવ! જ્યાં થકી
પલાઈઅવમિ કે० પલાયન કરીજવુલ્યા કૌસલીસમદ્ કે० કેવો વિતામો ભેડને નિશ્ચિત
કેમ સુદ રહે જુ? જ્યાં ચોર લાગે ત્યાં જાગતા રહેજુ, સુદ રહેજુ નહીં. જો સુદ
તો ઘેતરાઈશ રે જીવ! તારી પૂઠે ત્રણ જણ હુશ્મન લાગ્યાઠે, તો કેમ નિશ્ચિ
ત સુવે છે? ન સુદ રહે ધર્મરૂપી જાગરણ કર તે ત્રણ જણ કોણ? તોફે-એ
કતો રોગ, ઘીજી જરા અને ત્રીજું મૃત્યુ એ ત્રણ વેરી તારી પૂઠે લાગ્યા ઠતાં જુ કે
મ સુવે છે? ॥ ૫ ॥ આ સંતારરૂપ કૂપ છે, તેમા દિવસ અને રાત્રી-એ વે ઘડીમાલા
દૃષ્ટે ઘઢાઈની શ્રેણીઠે, તે જીયાણ કે० જીવોના આયુષ્યરૂપ સલિલ કે० પાણી
ને ધિતૂણ કે० લઈને એક ચાલી થાયઠે એક જરાય છે તેને ચડમા અને સૂર્ય એ
વજદિઆ જોતયા થકા એ કાલરૂપ થરદ્દને જમાહેઈકે० જમાહે છે આયુષ્યરૂપ
પાણી છુટાડે છે, તો પણ પ્રાણી સમતાજાવને સમજતો નથી ॥ ૬ ॥

સા નઠિ કલાતંનઠિ, નંસદ્ તં નઠિ કિપિ વિન્નાણાં ॥ જણ ધરિક્કા કાયા
સ્વક્રતિ કાલસપ્પેણ ॥ ૭ ॥ દીહર ફાણદનાલે, મહિઅર કેસર દિ
સા મદ્ દલિહ્લે ॥ કપિઅઈ કાલજમરો જણમય રટ પુહવિ પઝમે ॥ ૮ ॥

બ્યાભ્યા-સંતારમાહે એવી કલા પણ કોઈ દોસતી નથી, અને વલી એવું ઔપય
પણ કોઈ નથી દેશાતુ, તથા એવું, કિપિકે० કોઈ વિન્નાણ કે० વિજ્ઞાનપણ નથી દેશાતુ
કે જે કજાણ કરી, થયવા જે થીપધે કરી થયવા જે વિજ્ઞાને કરી કાલસપ્પેણ કે०
કાલસર્પે કરીને કાયા સ્વક્રતિ કે० સ્વચાલ છે, તેને ધરિક્કા કે० ધરી રાણી એ
સે વીજા સર્વ જાતના વિષ ઉતરે પણ કાલરૂપ સર્પના મુસનુ વિષ ઉતરે નહીં
॥ ૭ ॥ ધૃત્વીરૂપ કમલ વચાણે છે દીર્ઘફણિદ દૃષ્ટે મહોટો ઝોપનાગ તે રૂપ જો
વો નાજકે० હામો જે કમલને નીચે છે, વલી જે ધૃત્વીરૂપ કમલને વિષે મહિયર એ

ટલે પર્વતરૂપ કેસરા તે કમલના તલુડે, વલી દગદિગારૂપ મહોટી પાંચડી
 ડે. ઋષિયડ કાલનમરો કે ૦ પ્રત્યક્ષ દેખાતો કાલરૂપ નમરો તે આશ્વા લોકરૂ
 પીઆ મયરં કે ૦ મકરંદ એટલે જીવરૂપ મકરંદ જે કમલનો રસ, તેને પાન કરે
 ડે. જેમ કમલનો રસ નમરો પીએ, તેમ અર્હાયાં જીવરૂપ કમલડે તેનો રસ
 કાલરૂપી નમરો પીએ. ॥ ૭ ॥

ઘાયા મિસેણ કાલો, સયલ જિઆણં ઠલંગ વેસંતો ॥ પાસં કહવિ ન
 મુંચડ, તાધમ્મે ઠલમં કુણહ ॥ ૯ ॥ કાલંમિ અણાઈએ, જીવાણં વિ
 વિહકમ્મવસગાણં ॥ તં નઠિ સંવિદ્દાણં, સંસારે જં ન સંનવડ ॥ ૧૦ ॥

આશ્વા-જે ગરીની ઠાંચા દેખાયડે, અને નિરંતર જીવની સાથે ફરે ડે,
 તે ઘાયા નથી પણ એતો ઘાયાને મિપે કાલ ફરે ડે, તે જેમ વેરી ઠલજેદ તા
 કતો ફરેડે, તેમ કાલરૂપ પિગ્ગુન સકલ જીવના ઠલને શત્રુની પેરે જુએડે. જેમ
 હર્જન હોય તે કેડમૂકે નહીં, તેમ એ ઠાંયાને મિપે કાલ જે ડે તે પાસંકહવિનમું
 ચડ કે ૦ જીવની ક્યારેપણ કેડ મૂકતો નથી; તે માટે હે જીવ, જિનધર્મના માર્ગ
 ને અને તીર્થકરની વાણીને અંગીકાર કરીને રહીપેરે આદર. એ સદ્ગુણનો ડપડે
 ગઢે. ॥ ૯ ॥ એ અનાદિકાલનેવિપે જીવો ક્રોધ માન માયા અને લોભને યોગે વિ
 વિધ પ્રકારના કર્મના વણ ચકા સંસારમાં પડ્યા નાના પ્રકારનાં ડુ'લ સહી રહ્યા
 ડે, માટે એવા જીવોને તકે ૦ તે નથી સંવિદ્દાણં કે ૦ સંવિધાન એટલે એહવો સંવં
 ધ કે જકે ૦ જે નસંસારેસંનવડ કે ૦ સંસારમાં સંનવે નહી અર્થાત્ વડા સંવંધ
 સંનવેડે પુનઃજો જિનવરનોધર્મ કરેતો સંસારરૂપ ચક્રમાંહે ન નમે. ॥ ૧૦ ॥

વંધવા સુયણા સઘે પિઅ માયા પુત્ત નારિઆ ॥ પેઅવ
 ણાઝ નિયત્તંતિ દાઝણં સલિલંજાલિ ॥ ૧૧ ॥ વિહડં
 તિ સુઆ વિહડંતિ વંધવા, વિહડંતિસુસંચિનઅતો ॥ ૬કો
 કહવિ ન વિહડડ, ધમ્મો રેજીવ જિણચણિ ॥ ૧૨ ॥

આશ્વા-વંધવ, કે ૦ નાડવંધ અને સુયણા કે ૦ સ્વજન સર્વે પિતા, માતા,
 પુત્ર, નારી ધન સુવર્ણ એ સર્વે આ સંસારનેવિપે સ્વપ્ન સમાનડે. એ સર્વ જે કુદુંવડે
 તે જીવને પેયવણાડ કે ૦ પ્રેતવન જે રમશાન ત્યાં મૂકીને ત્યાં ચકી નિયત્તંતિ કે ૦
 પાઠા વલેડે. શું કરીને પાઠા વલેડે? તો કે દાકુણકે ૦ ડેડને, સજિજંજાલિ કે ૦

जयवेराग्यशतक.

पसली आपीने पाठा करे ठे ॥ ११ ॥ सुआ के० सुत एटले पुत्रते पण
एटले विघटेठे वधर के० जाड पण विठडे ठे जगत्मास्वार्थ करी
हे स्वार्थवश सद्गुठे अने सुसचिउथगो के० रुढीपरे सचित क्यु एव
० इथ एटले सुकतनी लक्ष्मी पण विठडे, नाअपामे ठे कृदिसपदा
जाणवी मात्र एक वस्तु, हे जीव परजव जाता सली थाय एवी अने
करनार एवी अविहडठे ते एके केवल धर्म-श्रीतीर्थकरे नाख्योत्रे ते वि
जीवनो सखा जाणवो ए कथमपि के० कोडप्रकारे पण विठडे नही ॥

अकम्मपासवक्षो जीवो ससारचारएठाई॥ अडकम्मपासमुको, आ
सिवमदिरे ठाड ॥ १३ ॥ विहवो सऊणसगो विसयसुहाड विलास
जेआई ॥ नलिनीदलज्जघोलिर जलजवपरिचवल सब ॥ १४ ॥

ख्या-ए जीव, निविडवधन के० जेणे करीने तूटेज नही एवा आतकर्म क
वधाणो यको ससाररूप चारक के० वधीखानानेविपे ताम ताम जन्म
करेठे अने जो ए जीव आतकर्मरूप पाशयी ससारमा मुकायतो मो
नेविपे जड रहे ॥ १३ ॥ जीवने विहवो के० रिजव जे लक्ष्मीना अने
कुटवना जे सगळे, तेनु फल अशाश्वतुठे, थिर रहे नही, बली विज्ञाने
जलित के० मनोहर एवा ठे पाच इडिना विषयसुख एटले खी संधीमनो
नास तथा खावु पीवु शृंगार खेज ख्याल विनोद ते पण अशाश्वतुठे अने
इठे जेम नलिनी के० कमलिनीना दलज्ज के० दल जे पादडा तेने अमे
प्रमजार्ग रहेलु जलविडु ते जेम घोजि के० चपलठे तेम या पण
वजके० चवल जाणवा ॥ १४ ॥

कठ बल तं कठ, ऊवण अगचंगिमा कठ ॥ सब मणिचंपिउठ
ठ नठ कयतेण ॥ १५ ॥ धणकम्मपासवक्षो जवनयरचउण्ठेसु
विहाउ ॥ पावइ विडवणाउ जीवो को इठ सगणं से ॥ १६ ॥

ख्या-तं कठवजके० ते कायानु बल क्या गयु? ते जोवननु वज क्या गयु?
प्रगचंगिमा के० शरीरनु मनोहरपणु ते पण क्या गयु? अने ते रूप रगसा
यु? थरे वृथावस्या आवी हवे चेतो, अगनु उद्योतपणु पण क्या गयु? बुद्धि
पावइ? रेजीव ए सपली वस्तुअणिचं क० अनित्य अशाश्वत ठे, एमपि

बहके० देखो. अहो जीव! दिहुके० ए सर्व तमासो तैं दीगें जे कयंतें एणहु के० ज
मगजाए नष्ट कीयो एवो दीगो, तो पण अज्ञानवशे करी नथी जाणनो के सर्व अ
नित्य वस्तुओ. नजरे देखतां चाली जायठे तोपण जीव समजे नहीज ॥ १७ ॥
ए जीव, धन के० निविडकर्मना पागें बंधाणो थको जवरूपी नगरना चारगतिरप
वज्रटामांहे विविध प्रकारना रूप करतो कर्मना वगें नरक निगोटमांहे अनेक
विडंबना पामे ठे. इहां जीवने शरण कोण थाय? ॥ १६ ॥

घोरंमि गप्पवासे, कलमल जंवाल असुइ चीनठे ॥ वसित अणंत
खुत्तो, जीवो कम्माणुजावेणं ॥ १७ ॥ चुलसीई किरलोए, जाणीणं
जव सयसहस्साई ॥ इक्किमिअजीवो अणंतखुत्तोसमुप्पत्तो ॥ १८ ॥
आख्या-एजीव, घोरंमिके० महाबोर विहामणा एवा गजवीसनेपिरे वस्यो, ग
जवास केवो ठे? तोके कजमजजंवाजके० मजरूप कर्म. तेणे करी अजवि ठे.
अएविठ ठे. वली विजत्स के० गंडो ठे. ते गर्जमांहे जीवकम्माणुजावेण के०
कर्मना अनुजावे करीने अणंतखुत्तो के० अनंनिवार वस्यो. ॥ १७ ॥ तिके० निधे
चउगज लोकमांहे चोराजीजाख योनि जीवने उपजवानी ठे. ते पणेरु पां
निनेपिरे ए संसारी जीवे अनंतीवार अवतार लीया, कंठजाएरु तवरी पगा;
तेउंभी संख्या पण न पामी ए. ॥ १८ ॥

माया पिय बंधूहि ॥ संसार ठेहि पूरि उलोगो ॥ बहुजोणि निवामी दिनय
तेनाणंचसरणंच ॥ १९ ॥ जीवोवाहि विजुत्तो सफरोइयनिइलेनड
फडई ॥ सयलोविजणोपिठइ कोमकोवेअणाधिगमे ॥ २० ॥

आख्या-अवहार रात्रीमां संसार ठेहि के० संसारनेदिरे ग्या एवा वस्यो० य
णी एवो जे चोरामी जाख जीवयांनी, तेनेपिरे निवान कर्मानां एता ते मात.
पिता, नाई, ईत्यादिक-तेणे करीने चउगजजंजोरु पृथो ठे, पणें जगें. पण
ने मातापितादिक तेंके० तने ताणके० न्हण कर्माने समये नही. अने कर्माने
के० माणे माखवाने पण समर्थ नयके० नथी ॥ १९ ॥ ए संसारी जीव अने
जाननी आधि. तेणे करी दिवुत के० लीपाणो पीठयो ठे पण अने तेने
जने. जेस मातुं पाणीविना तउकटे-उजवडे. तेस ए जीव जेने संपूर्ण
नयके० ठे. दुख आये हायदगज पाणी जने ठे. दुख तेने मज्जा
नयके० देवे विजयाए. आनण इतककरा चिन्हा. पण एता

वेदना निवारवाने अर्थे कोण शक्तिवत थाय? अर्थात् कोऽ समर्थ
 मा जाणसि जीव तुम ॥ पुत्त कलत्ताऽ मद्यमुहदेऊ ॥ निउ
 अ॥ ससारेससरंताणं ॥ ११ ॥ जणणी जायइ जाया ॥ जाया
 आय पुत्तोअ ॥ अणवठाससारे कम्मवसासवजीवाण ॥

व्याख्या—हे जीव! तु एम माजाणसिके० जाणीश नही के,
 माता, पिता, बाइ, नाइवय इत्यादिक सहु स्वजनवर्ग सुखना
 ससारमां ससरताणके० परिघमण करतां जीवाने ए माता पितानां
 सर्व निउणके० आकरु ससारबंधननु कारणठे, पण ससार ठोडावे न
 माता ते जायाके० स्त्रीपणे थाय, अने स्त्री ते मातापणे थाय, अने
 पुत्रपणे थाय, पुत्र पितापणे थाय एम ससारमाहे अणवठाके० अनवर
 से अनियमितपणुठे, पण निश्चयपणु नथी सर्व जीयो कर्मने वश थका
 जीव ससारमाहे परवश थको धर्मनो उद्यम करी शकतो नथी ॥ ११ ॥

न सा जाई न सा जोणी न त ठाण न त कुल ॥ नजाया न मूआ
 जठ ॥ सबेजीवाअणतसो ॥ १२ ॥ त कपि नठि ठाणं ॥ लोए वाल
 गगकोडिमित्तपि ॥ जठ न जीवा बहुसो सुहड खपरपरपत्ता ॥ १३ ॥

व्याख्या—चक्रदराजमा एवी कोऽ जातिनथी, एवी कोऽ योनि नथी, एवु कोऽ स्था
 नथी, अने एवु कोऽ कुल नथी के ज्या जीव, जनम्यो नथी के सुउ नथी ए
 एरुएरु ठेकाणे एरुएक जीव अनतीगार फरसी ससारमा नम्योठे ॥ १२ ॥ ते चोवत
 जजोकुमाहे वालायनी थणीमात्र तेनु कोटी अतख्यातमा जाग जेटजु गमनथी
 के ज्या जीव, बहुसा के० घणीगार सुखड खनी परपरा नथी पाम्यो अर्थात् सर्व ठेका
 ए जीव सुखड खनी परपरा पाम्योठे पण कर्मदयनी परपरा पाम्यो नथी ॥ १३ ॥
 सबान ऊद्दीउ पत्ता सबेविसयणसवधा ॥ ससारेतोविरमसु, ततो ज
 डमुणमिअप्पाण ॥ १४ ॥ एगोवथइकम्म, एगोवहव उमरणस
 णाइ ॥ विमदडनवमिन्नमडड, एगुच्चिअरुम्मवेलाविउ ॥ १५ ॥

व्याख्या—हे जीव, तु सपत्नी चक्रवर्ति प्रमुखनी जेरुद्धि सपदा ते ससारमां अ
 नती वार पाम्या, अने सयनां स्वजनसवधी सगपण पण अनतीगार पाम्या

જો તું પોતાના આત્મસ્વરૂપને જાણેછે તો સંસારથી વિરામ પામી હુ સ્વનો અંત કર,
તેવારે આત્માનો નિસ્તાર થાય. ॥૨૫॥ એ જીવ એકલોજ પોતે કર્મ વંધન કરેછે. અ
ને વધવંધ પ્રહાર અને મરણ ઇત્યાદિક કદ તે પોતે એકલોજ આ સંસારમાં સહેછે. એ
જીવ કર્મ વંધન કરતો થકો કર્મનો પ્રેમ્યો નવમાંહે એકલો ચિત્તકે ૦ નિશ્ચયથી
બ્રમણ કરેછે, પણ જો તે વીતરાગના વચન સદહેતો સંસારસમુદ્માં ન જમે. ॥૨૬॥

અન્નોનકુણ્ડઅદિઅં, દિઅંપિઅપ્પાકરેઇનદુઅન્નો ॥ અપ્પકયંસુદ્ધ
સ્કં, ઞુંજસિતાકીસદીણમુહો ॥ ૨૭ ॥ વદુઆરંજવિઢતં, વિત્તંવિલસં
તિજીવસયણગણા ॥ તઙ્કણિઅપાવકમ્મં, અણુહવસિપુણોતુમંચેવા ॥ ૨૮ ॥

બ્યાભ્યા-હે જીવ તને અનેરો કોઈ અહિત કરતો નથી, અને હિત પણ પોતાનો
આત્માજ કરેછે, અથવા અહિત પણ આત્માજ કરેછે. પણ વીજો કોઈ કરતો નથી.
જીવ પોતેજ પોતાને સુખ કરેછે. અને હ. સ્વ કરેછે, અને પોતાનાંજ કર્મોં કરી ચાર
ગતિનાં સુખહુ: સ્વ નોગવેછે. તો હે જીવ ! તું શાકારણ માટે દયામણુ સુખ ક
રેછે? ॥ ૨૭ ॥ હે જીવ, તું ઘણા આરંજે કરી વિત્તકે ૦ ઇચ્છપ્રત્યે કપાર્જન કરેછે તે
ઇચ્છને વિલસંતિકે ૦ નોગવેછે. કોણ નોગવેછે? તો કે સ્વજનના ગણ એટલે સમૂહ તે
નોગવેછે. પણ તે ઇચ્છ કપાર્જન કરતાં પોતે આરંજથી ઇપાર્જ્ય જે પાપકર્મ, તેને
તું નોગવેછે અને નોગવીશ. અને જો એ આરંજથી વિરામ ન પામે તો ફરી આગામિક
કાલે પણ તેનુ હુ સ્વ તનેજ નોગવડું પડશે, પણ વીજો કોઈ નોગવશે નહીં ॥ ૨૮ ॥

અદ્ધક્કિયાઇંતહ્નુક્કિઆઇંજહ્ચિંતઆઇંમિંનાઇં ॥ તહ્થોવંપિન
અપ્પા વિચંતિત્તંજીવકિંજણિમો ॥ ૨૯ ॥ સ્વણંજગુરં સરીરં, જીવોઅ
ન્નોઅસાસયસરૂવો ॥ કમ્મવસાસંવંધો, નિવંધોઇંહકોતુઙ્ક ॥ ૩૦ ॥

બ્યાભ્યા-અહ કે ૦ અથ અથાનંતર એટલે પૂર્વે દૃષ્ટાંત કહ્યુ તેમ વીજું કહેછે,
જેમ મિંનાઇ કે ૦ વાલક હુલ્લીઆંઠે તેમજ એ વાલક હુલ્લીઆંઠે, એમ તું કર્મને
વશ થકો મૂઢપણથી વારંવાર ચિતવે છે, તેમ અરેજીવ તું થોવપિ કે ૦ થોડીસી
પણ પોતાના આત્માની ચિંતા કરત તો સુખી થાત, પણ હે જીવ તું મૂઢપણે પોતે
આત્મસ્વરૂપ ચિતવતો નથી તો તને શું કહીએ? ॥ ૨૯ ॥ હે જીવ, આ શરીર
જીવનંજુર છે, અને અશાશ્વતુ છે, અને એ જીવતો શરીરથી જુદોછે અને તેનું શાશ્વ
તુસ્વરૂપ છે. આ કાયાદિકનો સંવંધ જીવને કર્મના વડે કરીને છે. અરે તને આ પ્રતિ

वध शो? एटले इहा शरीरनेविपे ताहरे शामाटे प्रतिवध करवो जोइये
कह्छायकहचलिअ, तुमपिकह्छागनुकह्गमिदी॥अनुव्रति
एह्, जीवकुटुवकजंतुप्र ॥३१॥ खणनगुरेसरिरे, मणुअनवेअ
लसारिठे ॥ सारंइतिअमित्त, जकीरइसोहणोधम्मो ॥ ३२॥

ध्याख्या-हे जीव, आ ताहरु कुटुव क्याथी आब्यु अने कोण गतिमा
अने तु पण क्याथी आब्यो अने कइ गतिमा जइश? कुटुवनी गतागति अ
री पोतानी गतागतिनी परस्पर जो तने खवर नथी तो हे जीव! तारु ए कुटु
क्याथी अने तु पण ए कुटुवनो क्याथी? जेतु चारे गतिमा मारु कुटुव मारु कुटुव
करतो फस्यो? ॥ ३१ ॥ मनुष्यजवनेविपे कृष्णचुर एवु जे आ शरीर ते
पमजके वादलप्राये असार ठे एटले वादला जेम घडीमा चढी आवे ने पढ
विसराल थाय, तेम मनुष्यनो अवतार पण वीसराल यता वार न लागे सारतो
जोज ठे के जे मनुष्यना जरेकरी शोजन एवो रुडो धर्म कराय ठे माटे हे जीव
श्रीगीतरागनो धर्म आचरणकर ए बिना बीजो काइ आ ससारमा सार नथी॥३२॥

जन्मडुखजराडुख, रोगायमरणाणिय ॥ अहोडुखकोहुससारो, ज
ठकीसतिजतुणो ॥ ३३ ॥ जावनइद्वियहाणी, जावनजररखसीप
रिप्फुरइ ॥ जावनरोगविआरा, जावनमञ्चूसमुत्तिअइ ॥ ३४ ॥

ध्याख्या-जन्मनु ड ख, जरानु ड ख, रोगेकरीने ड ख अने मरण पामबा
ड ख थहो ॥ इतिप्राश्न्य, एहवो ड खमय निश्चेथकी आ समार ठे, त्याजीरो किर्त
तिके केम रहे ठे? जउके जे ससारनेविपे रह्यो जीव जन्ममरणादिक घणा वेश वा
मे ठे, तेम वता तेमा आसक्त थइ रहेठे ए आश्चर्य ॥ ३३ ॥ ज्या सुधी इडिउनी हाणी
थइ नथी, एटने इडिउ पाचे परवडा ठे, ज्यासुधी जरारूप राह्मणी परिस्फुर
थइ नथी एटने प्रगट थइ नथी, एटले अतिशयपणो स्फुरणा पामी नथी, व्यापी न
थी रज्जी ज्या लगी रोगरूप विकार प्रगट थयो नथी, अने ज्या सुधी मरण उद्वसित
एटने वदय थायु नथी त्यासुधी हे जीव! तु वीतरागना उर्मनु आचरण कर
जह गेहमि पलित्ते, कुव खणित्त न सकए कोइ ॥ तद्वमपत्तेमरणे,
धम्मो कह कीरए जीव ॥ ३४ ॥ रुवमसामयमेय, त्रिगुलयाचचल
जए जीअ ॥ सजाणुरागमरिम, खणरमणीअ च ताम्त्र ॥ ३५ ॥

બાલ્યા-હે જીવ, જેમ ઘરમાં ચારેદિશાએ ધ્યાન લાગે તે સમયે કોઈ ડચમી
જીવ કૂત્રો રાખીને પાણી કાઢી શકતો નથી. અર્થાત્ ધ્યાન લાગે તેવારે રૂપ સ્વોદ્ધવા
સેતે તે કાંઈ કામ થાવે નહીં-કારણ, ધ્યાન ડલવવા તરત પાણી જોડે. તેમ
હે જીવ! મરણકાલ પ્રાપ્ત થયો ઠતાં તું ધર્મપણ શીરિતે કરી શકશે? એમ ચિત્તમાં
વિચારીને હમણાંથીજ શ્રીવીતરાગના ધર્મનું આચરણ કર. ॥ ૩૫ ॥ હે જીવ! ધ્યા
શરીરનું રૂપ જે સુંદરપણુ છે તે અશાશ્વતુ છે, અથિર છે વિદ્યુલતા કે ૦ વિજલની
પેરે જગતમાં જીવિતવ્ય ચંચલ છે. અને રમણીક એવું જે તારુણ્ય તે ક્ષણિક છે.
તથા સંધ્યાકાલના પંચવર્ણ રાગના રંગ સરસું છે. ॥ ૩૬ ॥

ગયકન્નચંચલાત, લઢીઠિતિઅસચાવસારિતં ॥ વિસયસુહંજીવાણં,
બુપ્રસુરેજીવમામુપ્ર ॥ ૩૭ ॥ જહસંજાએસઠણાણ સંગમોજહપદે
અપદિઆણં ॥ સયણાણંસંજોગો, તદેવરણજંગુરોજીવ ॥ ૩૮ ॥

બાલ્યા-હે જીવ! ગયકન્ન કે ૦ હાથીના કાનની પેરે લઢી કે ૦ લક્ષી ચંચલ
છે; અને વિસયસુહં કે ૦ વિપયનાં સુખછે તે તિઅસચાવ કે ૦ ત્રિદશચાપ એટલે ફંડ
ધનુષના સરસાં એટલે પહેલાં તો અતિ વદ્ધન લાગે, અને પછી ડુઃસ્વદાઈ ધાયછે તથા
વિનિશ્ચરછે, એવું જાણીને હે જીવજીવ, તું જાણ ધડને બુદ્ધ પણ મૂર્ખ ધડ મોહનેવિ
પે મુજાડશ માં. શ્રીવીતરાગના ધર્મને આચરણ કર. ॥ ૩૭ ॥ હે જીવ! જેમ સંધ્યા
સમયે સકળાણકે ૦ પંચીડનો સંગમ એટલે સંધ્યા સમયે જૂઠી જૂઠી જાતનાં પંચીડ
વૃદ્ધ કપરે એકઠાં ધાયછે, તે પ્રાતઃકાલે સર્વ પોતપોતાને મન ગમતે ઠેકાણે ઘડી
જાયછે, અને જેમ માર્ગે જતાં પંચીડનો સંગમ ધાયછે અર્થાત્ એવે સંગમ ક્ષણિક છે;
તેમ સંતારનેવિપે જે સયણકે ૦ સઙ્ગન સગાડનો સંયોગછે તે પણ ક્ષણજંગુરછે. ॥ ૩૮ ॥

નિસાવિરામે પરિજ્ઞાવયામિ । મેદ્દે પલિતે કિમહં સુયા
મિ ॥ ધ્રુપ્રંતમપ્પાણમુવસ્કયામિ જંધમ્મરહિત્તિદિઅ દા
ગમામિ ॥ ૩૯ ॥ જાજા વદ્ધઈ રયણી, ન સા પલિનિઅત્તડ ॥
અહમ્મં કુણ માણસ, અફલા જંતિરાડત્ત ॥ ૪૦ ॥

બાલ્યા-જેમ નિશા કે ૦ શત્રી વિરામપામે થકે પાઠલે પહોરે જાગીઠીને પ્રમા
દ ન કરતાં એમ પરિજ્ઞાવયામિ કે ૦ ધિંતચળા કરે જે ધર્મનેવિપે અગ્નિ લાગ્યોછે તો
કહોને કેવી રીતે નિશ્ચિંતપણે સુડે રહી? એટલાંતે વદ્ધત મપ્પાણકે ૦ ડાળના એટલે

वलता आत्माने केम लेखामां नथी गणतो? केम धर्मरहित दिवस निर्गमुनु? हु दाजुनु तो पण तेनी केम उपेक्षा करुनु? अथवा वृक्षास्या ए आधुप्यरूपी रात्रीनो पाठलो पहोर जाणवो ए अथस्थानेविपे ससारथी सचेत यथा उता थ ने ससारनी अनेक विभवनारूप अग्नि लाग्यो उता थने तेणे करी अनेक वेदनाउ सहेवी पडती उता धर्मरहित एटले श्रीवीतरागजायितमनु आचरण कथा वि ना केम दिवस निर्गमावुनु? एवो जावार्थे ॥ ३९ ॥ जे जे रजनी जायते ते रात्री तथा दिवस पाठा नही आवे एटले पढिनियत के० निर्वत यता नथी. अथर्मक रणहार माणसनो रात्री दिवस ते अफलाके० निष्फज जायते ॥ ४० ॥

जस्सञ्चि मञ्जुणासरक जस्स अञ्चि पलायणं ॥ जो जाणे न मरि
स्सामि, सोउकळेसुएसिया ॥ ४१ ॥ दम्कलिअकरिता, वञ्चतिहु
राइउय दिवसाय ॥ आउसविद्धता, गयाविन पुणो निअतंति ॥ ४२ ॥

व्याख्या—जेहने मरण साथे मित्रपण ठे, अथवा जेने मरणथी दूर पनायन करवानी शक्तिठे, अने जे जाणोठे के हुं मरवानो नथी, ते निश्चे एम कळेसु के० वाहे जे आगमिक काले हु निचितोयको धर्म करीश पण जेने मरणसाथे मित्र पण नथी, अने मरणथी दूर पलायन करवानी शक्ति पण नथी, अने जे जाणे ठे के हु निश्चे मरवानोज हुतो ते प्राणी एम केम विचारे जे हु आगमिक काले धर्म करीश? तेने तो थाज थतु होय तो आवतो काल उपर जरोसो राखबोज नही ए कारण माटे सर्व जविकजनोए श्रीवीतरागधर्मनु अग्रमादपणे आचरण करु ॥ एवो जावार्थे ॥ ४१ ॥ दम् के० मन वचन कायाना अशुभयोग ते जीवने दुनेठे अने कलिके० बढवाढ तथा क्लेश करता सताप करतां जीवने जे रात्र दिवस तिके० गया ते पण पाठा आधुप्यमानियततिके० बधतानथी एटले जे गयातेगयाज

जदे वमी हो वमिय गहाय, मञ्जूनर नेइहु अतकाले ॥
न तस्स माया न पिया न जाया ॥ कालमित्तमि सहरा
जवति ॥ ४३ ॥ जीअं जलविडसम, सपत्तीउ तरगलोलाअ
सुमिणयसम च पिम्म, जजाणसुतकरिआसु ॥ ४४ ॥

व्याख्या—जेम केसरसीसिहने ते मृग के० हरिपने यूयमाथी ग्रही
म, काजते ते नर के० मनुष्यने आधुप्यने अतकाले निश्चये स्वजनादिकना

५ जायते, ते समये तेहने मात, पिता, जाड. चार्यादिक कोड सहाय यतां नथी. सहु को
५ देखतां काल तेने लड जायते. तेउ सर्व खेद पामतां थकां वेशी रहेते, पण तेने काल
के० मरणने अक्सरे मरणनां विजागी सखा कोड यातां नथी ॥ ४३ ॥ ए जीवने जीवित
व्यते ते जलविडु समान अर्थात् जलविडु जेम थोडीवार रहे तेम जीवितव्य पण
थोडो वगवत रहेते. संपत्तिउ जेते ते पाणीना तरंग के० कल्लोलीनी समान जोलाउ
के० चंचलते, अने पिम्मं के० प्रेमते अर्थात् संसारने विपे पुत्र पुत्रादिक ऊपर जे
स्नेहते ते सुमिणय के० स्वप्न समानते. एवुं जाणीने हे जीव! जे कां५ धर्म कर
णी करवी घटे ते कर, पण प्रमाद करीश नही. ॥ ४४ ॥

संक्राराग जलबुबुलवमे जीविए जलविडुचंचले ॥ जुवणोय नडवेगसं
निजे पावजीव किमियं न बुचसे ॥ ४५ ॥ अन्नवसुआ अन्नव गेहिणी
परिअणोविअन्नव ॥ नूअवलिव कुडवं, पिस्किंततह्यकयंतेण ॥ ४६ ॥

व्याख्या—हे जीव! संख्या समयनी राताग. जलविडु अने जलना परपोटानी
कपमात्रे जेने एवुं जीवितव्य चंचलते: माननी अणी ऊपर रख जे जलविडु तेना सर
खुं आयुष्य अचिरते. अने यावनवयते ते नदीना पूरना वेग समान जातां वार लागे
नही एवुंते. अर्थात् कृष्णिकते: ए माटे हे पापकर्मना करनारजीव! तुं केम बूजतो
नथी? अर्थात् सर्व कृष्णजंगुर जाणतो ठतां केम बोधने पामतो नथी ॥ ४५ ॥
हे जीव! सुअ के० सुत ते पुत्र ते पण अन्नव के० अनेरेगामे मरीने पडोता, अने
गेहिणी के० स्त्री ते पण अन्नव के० अन्यगामे मरीने पडोती, अने परिअणोवि
के० परिजन जे दासदासी प्रमुख कुटुंब परिवार पण मरीने अन्यस्थानके पडोता
ए कुटुंब मेजो ते हतडतिखेदे कयंतेणके० यमराजाये नूयवलिवपिस्किन के० नू
तना बाकुजानी परे जूड जूड विखेरी नाखुं. अर्थात् ए सर्वे, नूत जेम वलि वा
कुजा नाखी दीए तेम सर्व सगा संबंधीने देखतां यमराजा ए कुटुंबने गत्यंतर
मां नाखी दीएते. ए सगा कुटुंब सहु पोयणने माटे तने बलगी रह्यांते. ॥ ४६ ॥

जीवेण नवे नवे, मिद्धिआड देहाड जाड संसारे ॥ ताणं न सागरे
दि, कीरड संखा अणंतेहि ॥ ४७ ॥ नयणोदयंपि तासि सागर सलि
लाउ बहुयरं होड ॥ गलिअंरुअमाणीणं माऊणं अन्नमन्नाणं ॥ ४८ ॥

व्याख्या—आ जीवे नवां नवनविपे जेटजा देह आ संसारने विपे मेव्या, तेउं
जे छेछुं करीए तो ते अनंता सागरोपमे पण तेनी संख्या न थाय. अर्थात् आ

बलता आत्माने केम लेखामां नथी गणतो? केम धर्मरहित दिवस निर्गमबु? हु
 दाकुबु तो पण तेनी केम उपेक्षा करूनु? अथवा वृद्धावस्था ए आयुष्यरूपी
 रात्रीनी पाठलो पहोर जाणवो ए अवस्थानेविषे ससारथी सचेत थया उता अ
 ने ससारनी अनेक विभवनारूप अग्रि लाग्यो उतां अने तेणे करीअनेक वेदनाउ
 सहैवी पडती उतां धर्मरहित एटले श्रीवीतरागजायितधर्मनु आचरण कथा वि
 ना केम दिवस निर्गमाबुनु? एवो जावार्थ ॥ ३९ ॥ जे जे रजनी जाणवे ते रात्री
 तथा दिवस पाठा नही आवे. एटले पहिनियत्त के० निर्वत थता नथी. अपर्मक
 रणहार माणसनो रात्री दिवस ते अफलाके० निष्फल जाणवे ॥ ४० ॥

जस्सञ्चि मञ्जुणासक्कं जस्स अञ्चि पलायणं ॥ जो जाणे न मरि
 रूसामि, सोउरुक्केसु एसिया ॥ ४१ ॥ टंमकलिअकरिन्ता, वच्चतिहु
 राइउय दिवसाय ॥ आउसविह्वता, गयाविन पुणो निअत्तंति ॥ ४२ ॥

ध्याख्या—जेहने मरण साथे मित्रपणुं ठे, अथवा जेने मरणथी दूर पलायन
 करवानी शक्तिठे, अने जे जाणवे के हु मरवानो नथी, ते निधे एम कहेसु के०
 वाहे जे आगमिक काले हु निचितोथको धर्म करीश पण जेने मरणसाथे मित्र
 पणु नथी, अने मरणथी दूर पलायन करवानी शक्ति पण नथी, अने जे जाणवे
 के हु निधे मरवानोज बुतो ते प्राणी एम केम विचारे जे हु आगमिक काले धर्म
 करीश? तेने तो आज थतु होय तो आवती काल उपर जरोतो राखवोज नही ए
 कारण माटे सर्व जविकजनोए श्रीवीतरागधर्मनु अप्रमादपणे आचरण करनु ॥
 एवो जावार्थ ॥ ४१ ॥ दम के० मन वचन कायाना अशुभयोग ते जीवने दुमेने
 अने कलिके० बढवाड तथा क्लेश करता सताप करता जीवने जे रात्र दिवस वच
 तिके० गया ते पण पाठा आयुष्यमानियत्ततिके० बधतानथी एटले जे गयातेगयान

जहे वसी हो वमियं गहाय, मञ्जूनर नेइहु अतकाले ॥
 न तस्स माया न पिया न जाया ॥ कालमित्तमि सहरा
 जवति ॥ ४३ ॥ जीअ जलविडुसम, सपत्तीउ तरगलोलाउ ॥
 सुमिणायसम च पिम्म, जजाणसुतकरिआसु ॥ ४४ ॥

ध्याख्या—जेम केतरीसिद्धवे ते मृग के० हरिणने यूथमाथी ग्रही लेइजाणवे ते
 म, कालवे ते नर के० मनुष्यने आयुष्यने अतकाले निधये सजनादिकना यूथमाथी ल

इजायते: ते समये नहने मान. पिना. जाइ. जायादिक कोइ सहाय घतां नथी. तहु को
इइवतां काज तेने जइजायते. तेउ नवे खेद पामनां घतां बेसी रहेंते. पण तेने काज
के० मराने अवनरे मरणां विनागी नखा कोइ घानां नथी ॥४३॥ ए जीवने जीवित
अत्रे ते जजविडु समान अघात् जजविडु जेम चोडीवार रहे तेम जीवितव्य पण
थोडां बचन रहेंते. संपनिउ जेते ते पाणीना तरंग के० कज्जो जनी समान जोजाउ
के० चंचलते. अने पिन्म के० प्रेमते अघात् संतारने विषे पुत्र पुत्रादिक ऊपर जे
स्नेहते ते सुमिणय के० स्वप्न समानते. एवुं जाणीने हे जीव! जे कांइ धर्म कर
णी करवी घटे ते कर. पण प्रमाद करीश नहीं. ॥ ४४ ॥

मंजराग जलबुबुबुवमे जीविए जलविडुचंचले ॥ जुषण्य नइवेगसं
निजे पावजीव किमियं न बुचसे ॥४५॥ अन्नन्ननुआ अन्नन्न गेद्विणी
परिअणोविअन्नन्न ॥ नूअवलिव कुडवं. पिस्सितंतद्वयकयंतेण ॥४६॥

व्याख्या—हे जीव ! संख्या समयनी राताश. जजविडु अने जजना परपोदानी
कपमाने जेने एवुं जीवितव्य चंचलते. माननी अणी ऊपर रख जे जजविडु तेना सर
खुं आयुष्य अघिगते. अने यौवनवयते ते नदीना पूरना वेग समान जाता वार जागे
नही एवुंते. अर्थात् कृणिकते; ए माटे हे पापकर्मना करनार जीव ! तु रम घणतां
नथी ? अर्थात् नवे कृणजंघुर जाणतो ठतां केम बोधने पामतो नथी ॥ ४५ ॥
हे जीव ! सुअ के० सुत ते पुत्र ते पण अन्नन्न के० मनेरेगामे मरीने पत्तोता, मने
गेद्विणी के० स्त्री ते पण अन्नन्न के० अन्यगामे मरीने पत्तोती. मने परिदाणांदि
के० परिजन जे दासदासी प्रमुख कुटुंब परिवार पण मरीने मरनारपानके पत्तोतां
ए कुटुंब भेजो ते हतइतिखेदे कयंतेणके० पमराजावे नृपतिविशिष्ट के० नृ
तना बाकुजानी परे जूड जूड विखेरी नाखुं. अर्थात् ए सों. जेन जेम बलि दा
कुजा नाखी दीए तेम सर्व सगा संबंधीने दयता पमराजा ए दुइयने मनेंतर
मां नाखी दीएते. ए सगा कुटुंब सहु पोषणने माटे तने पजनी रह्यते. ॥ ४६ ॥

जीवेण भवे भवे, मिद्धिआइं देदाइ जाइ संनारे ॥ नाण न नागंर
दि. कीरइ संखा अणनेदि ॥४७॥ नयणोदयं पि नामि नागर मलि
लाउ वदुवरं हाइ ॥ गलिअंरअमाणीं माकुलं अन्नमन्नानं ॥४८॥

व्याख्या—आ जीवे नयो नयनेविषे नेटल हेइ ता ने निं ता. नेटहु
जो सेवुं करीद तां ते अनेता नागरोरमे पण मेवी

જીવે નરોજનનેવિષે અનતા દેહ ધારણ કરી કરીને મૂક્યાઢે ॥ ૪૭ ॥
 કે ० માતાના નેત્રના જે પાણી અર્થાત્, આસુ એટલે જીવને આ સત્તા
 ઝનેવિષ હ ર પામતા માતાના નેત્રાસુ એટલા વધા થયાઢે કે અત્તર
 ગ મમુડના પાણી કરતા પણ તે નેત્રોદક વધુતર કે ૦ ઘણુજ થાય અ
 ડ પણ અન્નમન્નાણકે ૦ અનેરી અનેરી એટલે ઘણી જાણરી ॥ ૪૮ ॥

જ નર એ નેરડઆ હુહાડ પાવતિ ધોરણતાડ ॥ તત્તોઅણત ગુણિ
 નિગોઅમપ્રેહુહ હોડ ॥ ૪૯ ॥ તમિવિનિગોઅમપ્રે વસિઢ રે જ
 વિવિદ્ધકમ્મવમા ॥ વિસદ્ધતો તિસ્કહુહ, અણતપુગ્ગલ પરાવત્તે ॥ ૫૦ ॥

આગ્યા-જે નરકનેરિષે નાગ્કીજીવ અનત ધોર વીહામણા હ ર પામે
 તે નરકનાં હ મથી પણ અનતગુણા અધિક હ સ જીવને નિગોદમાં જન્મ
 રણનાં તથા અનતા જીવનુ એક શરીરને તેના હ સ થાયઢે અર્થાત્ અનતહ
 નિગોદમાં જાગરણ પડેઢે ॥ ૪૯ ॥ એરી તેજ નિગોદમાહે અનતકાય વનસ્પતીન
 પામોઢે ॥ જીવ ॥ વિરિધપ્રસાગના કર્મગમે કરીને તુ તેનેરિષે વસ્યો ઘણા અનતા
 નનરાન જગે રહ્યા અને ત્યા વસતા વસો તે ઘણા તીવળ ડગિલ કલણ નિગો
 નાં હ રા વિગેવેરુગીને સહન કર્યાં, તે અનત પુરુષપરાયર્નસુરી આ હ રસતહાં
 નીદિશિઅરુદ્ધવિતત્તો, પત્તોમણુઅત્તણપિરેજીવ ॥ તઢવિજિણયર
 મ્મો, પત્તોચિતામણિમરિઢો ॥ ૫૦ ॥ પત્તેવિતમિરેજિઅ, કુણમિપમા
 યનપતુમચેવ ॥ જેણનવધકૂવે પુણોવિપડિતહુહલદમિ ॥ ૫૧ ॥

આગ્યા-રે જીવ ॥ અનુક્રમે તે નરક નિગોદમાહેથી કદારીકે ૦ કાશરુ મહત્તરુથે કરી
 ન નીરુત્થા, અને અધિક ૦ નિશ્ચે મનુષ્યના અવતાર પામ્યા અન ત્યા પત્તોચિતામણી
 મગ્યા મનારાગિન મુગ્ધાયરુ આ રીતરાગજાપિત જિનયર્મે તુ પામ્યા ॥ ૫૧ ॥ જીવ ॥
 તે યર્મે પામ્યા તા દ્રવે તુ પ્રમાદ કરીગ નહીં જે પ્રમાદરુગે પુનરપિ એટલે ફરીપણ
 નરરુપ અરુપનેવિષે પડીન જન્મ જગમણરુપ હ ર પામીશ માટ પ્રમાદ કરીગ નહી
 ઉપલહો જિણપમ્મો, નયઅણુચિત્તો પમાયદોમેણ ॥ ઢા
 જીવ અપ્પમેશિઅ, મુવહુપગ્ગ વિમ્મિદિમિ ॥ ૫૨ ॥
 મોઅતિ તે વગયા, પત્તા મમવઢિઅમિ મરણપિ
 પમાય વમેણ, નમ્મજિવ

ब्राह्म्या-हा इतिखेदे रे जीव! जिनधर्म तुं पाप्मो ठतां ते प्रमादना दोपेकरी तें
आचखो नही. तो तेणे करी हे जीव, तुं पोतेज पोताना आत्मानो वैरी समान
थयो. तो आगज जतां तुं परवश थको घणां ड ख सोशीश; ने पश्चात्ताप करीश; मा
टे प्रमाद करीश नही. अप्रमादपणे धर्मकर ॥ ५३ ॥ जेठ ए जिनधर्म संपादन कखो नही,
अर्थात् जिनधर्म पामीने तेतुं आचरण कथुं नही, पठी वापडा सोचना-पश्चात्ताप क
रे, ते रांकु अने प्रमादी जीव ठेढे मरण आवे थके उतावजमां केइ शोचना करे, अने
कोने कहे? एवा पापकर्मी जीवो प्रमाद वजो रह्याथका अंत समये सोचना करेते. ५४

धी धी धी संसारे, देवो मरिऊण जं तिरी होइ ॥ मरिऊण रायराया
परिपन्नइ नरय जालाए ॥ ५५ ॥ जाइ अणाहो जीवो, डमस्स पुप्फं
व कम्मवाय द्वा ॥ धण धन्ना हरणाइं, वर सयण कुडुंब मिद्धेवि ॥ ५६ ॥

ब्राह्म्या-धक्क धक्क धक्क ! आ संसारनेविपे धिक्कार, जे संसारमांहे देवो स
खा उत्तम जीव मरीने वली तिर्यचनी गतिनेविपे उत्पन्न थायठे, अने राजाठनो
राजा, जेने शोज हजार यद्दो सेवा करे, एवो चक्रवर्ति पण नरकनी अग्निज्वालामां
हे घणुं पचाए ठे, तो विनोपेकरीने ए उपरांत वैराग्यनुं वीजुं कथुं ठेकाणुं ठे वारु ?
॥ ५५ ॥ जाव परलोकनेविपे अनाथ अशरण जीव, डमस्स के० वृद्धनां पुप्प
नीपरे जेम वायरे प्रेखुं फूज अनाथ थाय ठे, तेंम जीव कर्मरूपी वायरे प्रेखो थ
को हणावठे. एटले धन धान्य, आनरण अने, घर सज्जन कुडुंब परिवार ए सद्दु प
ढतां मेलीने जीव वापडो कर्मनो प्रेखो एकलो जाय ठे. ॥ ५६ ॥

वसियं गिरी सुवसियं, ठरी सुवसियं समुद मप्रंमि ॥ रुक्कगगे सुअ व
सिअं, संसारे संसरेतेणं ॥ ५७ ॥ देवोनेरइ उतिय, कीड पयं गुत्ति मा
एसोएसो ॥ रूवस्सीय विरूद्धो, सुहज्जागी डक्कजागीय ॥ ५८ ॥

ब्राह्म्या-ए जीव आ संसारनेविपे संसृति के० जन्म मरण, तेणे करीने अने
क वार गिरिके० पर्वतनेविपे वस्यो, ठरी के० पर्वतनी गुंफानेविपे अनेकवार वस्यो,
समुदमप्रंमि के० समुदनेविपे अनेकवखत वस्यो, अने रुक्कगगे के० वृद्धना अग्र
जागे घणा वखत वस्यो. एम संसारमांहे आवागमन करतो वस्यो ॥ ५७ ॥ व
जी ए जीव क्यारेक देवता थयो, क्यारेक नरकनेविपे वस्यो, क्यारेक कीड थयो,
क्यारेक पतंग थयो, क्यारेक मनुष्यनो अवतार धखो. वली ए जीव, क्यारेक रु

जीने जगोजवनेविषे अनता देह धारण करी करीने मूक्यात्रे ॥ ४७ ॥ नयणोदय
के० माताना नेत्रना जे पाणी अर्थात्, आंसु. एटले जीरने आ ससारमा नवज
वनेविषे दु ख पामता माताना नेत्रांसु एटला वधा यथात्रे के अस्मभ्याता सा
गर समुद्रना पाणी करतां पण ते नेत्रोदक बहुतर के० घण्टा याय, अने माता
उ पण अन्नमन्नाणके० अनेरी अनेरी एटले घणी जाणरी ॥ ४८ ॥

ज नरए नेरइआ डुहाड पावति घोरणताड ॥ ततोअणत गुणिअ
निगोअमप्रेडुहं होइ ॥ ४९ ॥ तमिविनिगोअमप्रे वसितं रे जीव
विविहकम्मवसा ॥ विसहंतो तिक्कडुहं, अणतपुग्गल परावत्ते ॥ ५० ॥

व्याख्या—जे नरकनेविषे नारकीजीव अनत घोर बीहामणा दु ख पामे वे,
ते नरकना दु खधी पण अनतगुणा अधिक दु ख जीवने निगोदमा जन्म
रणना तथा अनता जीवन्तु एक शरीरने तेना दु ख घाघरे अर्थात् अनतदु ख
निगोदमा नोगववा पडेडे ॥ ४९ ॥ एवी तेज निगोदमाहे अनतकाय वनस्पतीना
परमाहे रे जीव । विविधप्रकारना कर्मगुणे करीने तु तेनेविषे वस्यो घणा अनता
नतकाल जगे रह्यो अने त्या वसतो थको तें घणा तीव्र उदिक कठण निगोद
ना दु खो विजपेकरीने सहन कखा, ते अनत पुनजपगवर्तसुधी एवा दु खसह्यो

नीहरिअरुहविततो, पत्तोमणुअत्तणंपिरेजीव ॥ तच्चविजिणवरध
म्मो, पत्तोचितामणिसरिठो ॥ ५१ ॥ पत्तेवितमिरेजिअ, कुणसिपमा
यतर्यंतुमचेव ॥ जेणजवधकूवे पुणोविपडिउडुहलहसि ॥ ५२ ॥

व्याख्या—रे जीव ॥ अनुक्रमेते नरक निगोद माहेथी कदवीके० काइ एक महत्तुरुष्टे करी
ने नोक्यो, अने अपिके० निश्रे मनुष्यनो अवतार पास्यो अने त्या वज्जी चितामणी
सरखो मनोवाचित सुखदायक एवो वीतरागनापित जिनधर्म तु पास्यो ॥ ५१ ॥ रे जीव
ते धर्म पास्यो तो हवे तु प्रमाद करीश नही जे प्रमादेकरी पुनरपि एटले करीपण
नवरूप अधकूपनेविषे पहीने जन्म जरामणरूप दु ख पामीश माटे प्रमाद करीशनही

नुवलक्षो जिणधम्मो, नयअणु चिन्नो पमायदोसेण ॥ हा
जीव अप्यवेरिअ, सुवहुपरत्तं विसू रिहिसि ॥ ५३ ॥
सोअति ते वराया, पत्ता समुवडिअमि मरणमि ॥ पाप
पमाय वसेण, नसचिउ जोहं जिणधम्मो ॥ ५४ ॥

व्याख्या—हा इतिखेदे रे जीव! जिनधर्म तुं पाव्यो ठतां ते प्रमादना दोपेकरी तें
आचखो नही. तो तेणे करी हे जीव, तुं पोतेज पोताना आत्मानो वैरी समान
थयो. तो आगल जतां तुं परवश थको घणां डुख सोशीश; ने पश्चात्ताप करीज; मा
टे प्रमाद करीश नही. अप्रमादपणे धर्मकर ॥ ५३ ॥ जेउए जिनधर्म संपादन कखो नही,
अर्थात् जिनधर्म पावीने तेतुं आचरण कथुं नही, पठी वापडा सोचना—पश्चात्ताप क
रे, ते रांक अने प्रमादी जीव ठेडे मरण आवे थके उतावजमां केइ सोचना करे, अने
कोने कहे? एवा पापकर्मी जीवो प्रमाद वगे रह्याथका अंत समये सोचना करेठे. ५४

धी धी धी संसारे, देवो मरिऊण जं तिरी होइ ॥ मरिऊण रायराया
परिपन्नइ नरय जालाए ॥ ५५ ॥ जाइ अणाहो जीवो, डमस्स पुप्फं
व कम्मवाय हउ ॥ धण धन्ना हरणाइं, वर सयण कुडुंव मिह्लेवि ॥ ५६ ॥

व्याख्या—धिक धिक धिक! आ संसारनेविपे धिकार, जे संसारमांहे देवो स
रवा उत्तम जीव मरीने वली तिर्यंचनी गतिनेविपे उत्पन्न थायठे, अने राजाउनो
राजा, जेने शोल हजार वद्धो सेवा करे, एवो चक्रवर्ति पण नरकनी अग्निज्वालामां
हे धणुं पचाए ठे, तो विनोपेकरीने ए उपरांत वैराग्यनुं वीजुं कथुं ठेकाणुं ठे वारु ?
॥ ५५ ॥ जाय परलोकनेविपे अनाथ अशरण जीव, डमस्स के० वृद्धनां पुप्प
नीपरे जेम वायरे प्रेक्षुं फूज अनाथ थाय ठे, तेंम जीव कर्मरूपी वायरे प्रेक्षो थ
को हणायठे. एटले धन धान्य, आनरण अने, वर सज्जन कुडुंव परिवार ए सहु प
डतां मेजीने जीव वापडो कर्मनो प्रेक्षो एरुलो जाय ठे. ॥ ५६ ॥

वसियं गिरी सुवसियं, दरी सुवसियं समुह मप्रंमि ॥ रुक्कगगे मुअ व
सिअं, संसारे संसरेतेणं ॥ ५७ ॥ देवोनेरइ उतिय, कीड पयं गुत्ति मा
एसोएसो ॥ रूवस्सीय विरूवो, मुहजागी डुकजागीय ॥ ५८ ॥

व्याख्या—ए जीव आ संसारनेविपे संमृति के० जन्म मरण, तेणे करीने अने
क वार गिरिके० पर्वतनेविपे वस्यो, दरी के० पर्वतनी गुंफानेविपे अनेकवार वन्यो,
समुद्रमप्रंमि के० समुद्रनेविपे अनेकवखत वन्यो, अने रुक्कगगे के० वृद्धना अथ
जागे घणा वखत वस्यो. एम संसारमांहे आवागमन करतो वन्यो ॥ ५७ ॥ व
जी ए जीव क्यारेक देवता थयो, क्यारेक नरकनेविपे वन्यो, क्यारेक कीट थयो,
क्यारेक पतंग थयो, क्यारेक मनुष्यनो अवतार धन्यो. वली ए जीव, क्यारेक र

पत्नी थयो, क्यारेक कुरुपी थयो, क्यारेक सुखनो जागी थयो थने क्यारेक इत्त
नो विजागी पण थयो ॥ ५८ ॥

रानुत्तिय छुम गुत्तिअ, एससवा गुत्तिए सवे अविठ ॥ सा
मी दासो पुळो, खलति अधणो धणवडति ॥ ५९ ॥
नवि इत्त कोइ निअमो, सकम्मविणिविठ सरिस कय चि
ठो ॥ अन्नन्न रुववेसो, नदुव परिअत्तए जीवो ॥ ६० ॥

व्याख्या-बली ए जीव क्यारेक चक्रवर्ति राजा पण थयो, एज जीव क्यारेक हुम
के० राक थयो, एज क्यारेक आमाज थयो एज क्यारेक वेदनो जाण एवो थयो, ए
ज क्यारेक स्वामि के० सर्वनो मुख्य एवो थयो, थने क्यारेक बीजाउतो दास थयो,
एज जीव क्यारेक सर्व जगतने पूज्य के० पूजन करवा योग्य थयो, थने खजुर
तिनिअ क्यारेक छुट्ट डुक्कन थयो, एज क्यारेक खलति के० खज एटले दूर्जन थ
यो, एज जीव क्यारेक अधणो के० निर्धन थयो थने एज जीव क्यारेक धा सत्ता
रनेविपे धणवड के० धनवत्त पण थयो ॥ ५९ ॥ एरीते कोइपण एवो निअय नियम
नथी, के ए जीव सदा सरखु रूप थने सरखो वेषधारण करे जेवा पोताना कर्म
स्याप्पाने एटले जेवी तरेहना कर्म उपाज्या ते प्रमाणे चेष्टा करेवे, थने नदुबानी
परं अन्नन्न के० थनेरां थनेरां रूप थने वेष परावत्तंवे ॥ ६० ॥

नरए सुवेअणानु, अणोवमाउं असाअ बहुलाउं ॥
रेजीर तए पत्ता, अणत्तखुत्तो बहुविहाउं ॥ ६१ ॥
देवत्ते मणुअत्ते, परान्निउगत्तण उवगएण ॥ नी
सणइहं बहुविहं, अणत्तखुत्तो समणूअ ॥ ६२ ॥

व्याख्या-नरकनेविपे थनोपम एटले नथी जेने कोइ उपमा के० बराबरी ए
वी थनेक वेदनाउं जोगवीउं अशाता वेदनीज नरकमाहे घणी ठे एरी आ स
सारनेविपे थनेक अशाताउं जोगवीउं रे जीर एम बहुविहो के० थनेक प्रकारे अ
णत्तखुत्तो के० थनति वार पाम्यो ठे ॥ ६१ ॥ हे जीव तु देवतामाहे थने मनुष्यमाहे
परानियोगके० पारका आनियोगिक एटले चाकरपणए उपन्यो यका बहु प्रकारनी
जीवणके० नपकर एवा ठेदन जेवन ताडनादिक इ खोतें थनतीवार थनुनव्या ॥ ६२ ॥

तिरियेगइं अणुपत्तो, नीम महावेअणा अणेगविद्धा ॥

जम्ममरणेरद्वे, अणंतखुत्तो परिप्रमिउ ॥ ६३ ॥

जावंति केवि डुक्का, सारीरा माणसाव संसारे ॥

पत्तो अणंतखुत्तो, जीवो संसारकंतारे ॥ ६४ ॥

व्याख्या—हेजीव, तुंतिर्येचनीगतिनेअनुक्रमेपाम्यो थको, महोटीनयंकरएवीथने क प्रकारनी वेदनाउं तें सहन करी, त्यां जन्म मरणरूप एवा आसंताररूपी कूप ना अरद्वेनेविपे थनंतिवार तुं अतिशयपणे परिज्म्यो. ॥ ६३ ॥ एम जे कांड डुख आ संसारनेविपे जात जातनां कहेवाय ठे, एटले केटलांक मनसंबंधी थने केट लांक शरीरसंबंधी—इत्यादिक जे जे डुख ठे ते ते आ संसाररूपी कंतार के० अरएने विपे थनंतिवार जीव पाम्यो ठे. ॥ ६४ ॥

तएहा अणंतखुत्तो संसारे तारिसी तुमं आसी॥ जं पसमेउं सबो दद्वी

ए मुदयं न तीरिजा ॥ ६५ ॥ आसी अणंतखुत्तो संसारे ते वुद्धा वि

तारिसया ॥ जं पसमेउं सबो, पुग्गल काऊवि न तरिजा ॥ ६६ ॥

व्याख्या—हेजीव, आ संसारनेविपे जेवी तएहाके० वृक्षा तारितीके० ताटसी एटले तेवी तुमंके० तने अणंतखुत्तोके० थनंतिवार आसीके० होती हवी, ज पसमेउंसबोके० जे वृक्षाने सयलाए समुद्रांतुं उदक उपशमाववाने समर्थ न थाय. ॥ ६५ ॥ तेमज हे जीव! आ संसारनेविपे थनंत वुद्धा तने यती हवी, जे वुद्धा ने उपशमाववाने सयलाए पुज्जना समूहपण समर्थ न थाय. ॥ ६६ ॥

काऊण अणेगाइं, जम्म मरण परिअट्टण सयाइं ॥ ६७ ॥

खेण माणुसत्तं, जइ लद्ध जद्वियं जीवो ॥ ६८ ॥

तं तद् डल्लह लंजं, विडुलया चंचलंच मणुयत्तं ॥ थम्मं

मि जोवि सीयइ, सो काउरिसो न सप्पुरिसो ॥ ६९ ॥

व्याख्या—आ संसारनेविपे जीव, जन्ममरणनां जे पगवर्त्तन एटले वाग्वार उ पजवुं थने मरवुं तेना थनेक गडकडा, ते प्रत्ये काऊणके० करीने अर्यात्तु जन्म मरणनां थनंतं डुख जोगवीने पठी डुक्केके० डुख करीने जइ के० जो जइ वियंके० अकामनिर्जराए करीने जीवोके० जीव ते माणुसत्तंके० मनुष्यपण लद्ध के० पामे. ॥ ६७ ॥ ते डल्लह थने विडुलया के० विजजीना जेवुं चंचलंके० अस्थि

पत्नी थयो, क्यारेक कुरूपी थयो, क्यारेक सुखनो जागी थयो थने क्यारेक डल
नो विजागी पण थयो ॥ ५८ ॥

राजुत्तिय छम गुत्तिय, एससवा गुत्तिए सवे अविऊ ॥ सा
मी दासो पुळो, खलति अधणो धणवइति ॥ ५९ ॥
नवि इव कोइ निअमो, सकम्मविणिविठ सरिस कय चि
ठो ॥ अन्नरूप रूवेसो, नडुव परिअत्तए जीवो ॥ ६० ॥

व्याख्या-वली ए जीव क्यारेक चक्रवर्ति राजा पण थयो, एजजीव क्यारेक हुम
के० राक थयो, एज क्यारेक चामाल थयो, एज क्यारेक वेदनो जाण एवो थयो, ए
ज क्यारेक स्वामि के० सर्वनो मुख्य एवो थयो, थने क्यारेक बीजाउनो दात थयो,
एज जीव क्यारेक सर्व जगतने पूज्य के० पूजन करवा योग्य थयो, थने खडुइ
तिनिधे क्यारेक डट्ट डुर्जन थयो, एज क्यारेक खलति के० खल एटले दुर्जन प
यो, एज जीव क्यारेक अधणो के० निर्धन थयो थने एज जीव क्यारेक था संता
रनेविपे धणवइ के० धनवत पण थयो ॥ ५९ ॥ एरीते कोइपण एवो निधय नियम
नथी, के ए जीव सदा सरखु रूप थने सरखो वेपधारण करे जेवां पोतानां कर्म
स्याप्याउं एटले जेवी तरेहना कर्म उपाज्यां ते प्रमाणे चेष्टा करेवे, थने नडुवानी
परे अन्नरूप के० थनेरां थनेरां रूप थने वेप परावर्त्तने ॥ ६० ॥

नरए सुवेअणानुं, अणोवमानुं असाअ बहुलाउं ॥
रेजीव तए पत्ता, अणतखुत्तो बहुविहाउं ॥ ६१ ॥
देवत्ते मणुअत्ते, परानिउगत्तए उवगएण ॥ जी
सणडहं बहुविह, अणतखुत्तो समणुअ ॥ ६२ ॥

व्याख्या-नरकनेविपे अनोपम एटले नथी जेने कोइ उपमा के० वरागरी ए
वी थनेक वेदनाउं जोगवीउं अशाता वेदनीज नरकमाहे धणी ठे एवी था तं
सारनेविपे थनेक अशाताउं जोगवीउं रे जीव एम बहुविहो के० थनेक प्रकारे अ
णतखुत्तोके० थनति वार पान्यो ठे ॥ ६१ ॥ हे जीव तु देवतामांहे थने मनुष्यमांहे
परानियोगके० पारका थानियोगिक एटले चाकरपणाए उपन्यो थको बहु प्रकारनी
जीवणके० नर्पकर एवा वेदन जेवन ताडनादिक ड स्वोतें थनतीमार थनुनया ॥ ६२ ॥

तिरियेगइं अणुपत्तो, जीम महावेअणा अपेगविद्दा ॥

जम्ममरणेरह्दडे, अणंतखुत्तो परिप्रमिउ ॥ ६३ ॥

जावंति केवि डुक्का, सारीरा माणसाव संसारे ॥

पत्तो अणंतखुत्तो, जीवो संसारकंतारे ॥ ६४ ॥

ब्याख्या—हेजीव, तुंतिर्यैचनीगतिनेअनुक्रमेपाम्यो थको, महोटीनयंकरएवीअने क प्रकारनी वेदनाउं तें सहन करी, त्यां जन्म मरणरूप एवा आसंसाररूपी कूप ना अरहटनेविपे अनंतितवार तुं अतिशयपणे परिजन्म्यो. ॥ ६३ ॥ एम जे कांड डुख आ संसारनेविपे जात जातनां कहेवाय ठे, एटले केटलांक मनसंबंधी अने केट लांक शरीरसंबंधी—इत्यादिक जे जे डुख ठे ते ते आ संसाररूपी कंतार के० अरण्यने विपे अनंतितवार जीव पाम्यो ठे. ॥ ६४ ॥

तएहा अणंतखुत्तो संसारे तारिसी तुमं आसी॥ जं पसमेउं सबो दही

ए मुदयं न तीरिजा ॥ ६५ ॥ आसी अणंतखुत्तो संसारे ते बुद्दा वि

तारिसया ॥ जं पसमेउं सबो, पुग्गल काऊवि न तरिजा ॥ ६६ ॥

ब्याख्या—हेजीव, आ संसारनेविपे जेवी तएहाके० तृप्ता तारिसीके० तादसी एटले तेवी तुमंके० तने अणंतखुत्तोके० अनंतितवार आसीके० होती हवी, जंप समेउंसबोके० जे तृपाने सयलाए समुझोनुं उदक उपशमाववाने समर्थ न थाय. ॥ ६५ ॥ तेमज हे जीव! आ संसारनेविपे अनंत कुथा तने यती हवी. जे कुथा ने उपशमाववाने सयलाए पुज्जना समूहपण समर्थ न थाय. ॥ ६६ ॥

काऊण अपेगाइं, जम्म मरण परिअट्टण सयाइं ॥ ६७ ॥

खेण माणुसत्तं, जड लहड जह्वियं जीवो ॥ ६८ ॥

तं तह डुल्लह लंजं, विडुलया चंचलं मणुयत्तं ॥ धम्मं

मि जोवि सीयड, सो काउरिसो न सप्पुरिसो ॥ ६९ ॥

ब्याख्या—आ संसारनेविपे जीव, जन्ममरणनां जे पगवर्त्तन एटले बारवार उ पजवुं अने मरवुं तेना अनेक गडकडा, ते प्रत्ये काऊणके० करीने अर्थात् जन्म मरणनां अनंतां डुख नोगवीने पठी डुक्केणके० डुखे करीने जड के० जो जडि धियंके० अकामनिर्जराए करीने जीवोके० जीव ते माणुसत्तंके० मनुष्यपण लट्ट के० पामे. ॥ ६७ ॥ ते डुल्लह अने विडुलता के० विजजीना जेवुं चंचलंके० अम्वि

ળીને દે ગીતમ! પ્રમાદ ન કર્યો. નિરંતર ધર્મનેવિપે ડચમ કરવો એમ જગવાન કહેવે.

સંવુચ્છ કિંન વુચ્છા, સંવોદીં સ્વલુ પેચ્છ હુત્ત્વદા ॥ નોહું

વણમંતિરાઈન, નો સુજહં પુણરાવિ જીવિયં ॥ ૭૩ ॥

મદરા વુદ્ધાય પાસદ, ગણ્ણા વિ ચયંતિ માણવા ॥

સેણે જદ્ વટ્ટયં દરે, એવં આગ્ગકયં મિ તુટ્ઠ ॥ ૭૪ ॥

બ્યાલ્યા-અહો નચ્ચજીવો! તમે સંવુદ્ધાકે ૦ વુજો. સમ્યક્ત્વ રત્ન પામો. કેમ પ્રતિ વોધ પામતા નથી? કેમકે પરજવનેવિપે વોધિવીજ તેહુકે ૦ નિશ્ચયે દોહલી છે. વારંવાર સમકિત ન પામીએ. જે રાત્રી અંને ટિચન ગયાં તે ફરીને ન આવે. વલી વારંવાર સંયમ ચારિત્ર સદ્ધિત જીવિતચ્ચ તેપણ પામહું સુજન નથી. તેમાટે ધર્મ પામી પ્રમાદ ન કરો. ॥૭૩॥ દે જીવ! તું જો તો સ્વરો કે, મદરાકે ૦ વાલકો તથા વુદ્ધો અંને ગર્જને વિપે રહ્યા એવા જે મનુષ્યો તે પણ ચવે એટલે મરણ પામે, ત્યાં કશું વલ ચાલે નહી. સિંચાણો જેમ વટ્ટયંકે ૦ વર્તક એટલે ચિમ્મકલી તથા તેતરને હેરીલેઈ જાય તેમ આયુષ્પનો અંત આવે થકે આયુષ્પણ વૂટે. ત્યારે જીવ મરણ પામે. ॥૭૪॥

તિહુંવણ જણં મરંતં, દહૂણ નિયંતિ જે ન અપ્પાણં ॥ વિરમંતિ ન પાવા

ઉ ॥ ધિદ્ધી ધિદ્ધતણં તાણં ॥ ૭૫ ॥ મામાજં પહ્ વહુઅં, જે વદ્ધા ચિક્ક

ણેદિં કમ્મેદિ ॥ સેવેસિ તેસિ જાયઈ ॥ દિનંવણ્ણો મહાદોસો ॥ ૭૬ ॥

બ્યાલ્યા-સ્વર્ગ, મૃત્યુ અંને પાતાલ-એ તિહુંવણ કે ૦ ત્રણે લોકના જનને મર તા દેહીને પણ જે મનુષ્ય પોતાના આત્માને નથી સંવરતા, અંને પાપ કર્મથી વિરમતા કે ૦ ડસરતા નથી, તેના ધીઠાઈપણને ધિક્ક ધિક્ક છે. તેના જેવો કોઈ મૂર્ખ નથી. ॥ ૭૫ ॥ હ્હાં શિષ્ય ગુરુને કહે છે કે. મામા જંપહ વહુઅં કે ૦ ઘણો ઉપદેશ ન આપો; અર્થાત્ ઘણું ઘણું ન વોલો. કેમકે જે નચ્ચજીવો, ચીકણા કે ૦ કળણ એવાં જે આત્મ કર્મો તેમના, વધને કરી વંધાયાઠે, તે સપલા જીવોને, હિતકારી એવો જે ઉપદેશ અર્થાત્ ધર્મના માર્ગનો ઉપદેશ, તે મહોટો દોષરૂપ થઈ પરિણમે છે. ॥

કુણસિ મમતં ધણ સયણ વિદ્ધવ પમુદે સુણંત હુક્કેસુ ॥ સિદ્ધિલેસિ

આયરંપુણ, અણંત સુક્કં મિમુક્કંમિ ॥ ૭૭ ॥ સંસારોહ્હદેવ, હુક્કફ

લો હસદ્ હુક્કરૂવોયા ॥ નચયંતિ તંપિ જીવા, અઈવદ્ધા નેદ્ધ નિઅણેદિ ૭૮

બ્યાલ્યા-અણંત હુક્કેસુ કે ૦ અનંતુ છે હ. સ્વ જેનેવિપે એવા જે ધન કે ૦ ઇચ્ચ

एव मनुष्यपण पामीने जे जिनधर्मेनेविपे सीदाय, प्रमादकरे, ते काठरीतो के०
कापुरुष एटले-कुत्तित पुरुष जाणवो पण, ते न सपुरिसोके० सत्-उत्तम पुरुष नही.
माणुस्सजम्मे तडिलक्षएणं ॥ जिणदधम्मो न कउय जेणं ॥
तुट्टे गुणे जह धाणुक एणं ॥ हठा मलेवाय अवस्स तेण ॥ ६९ ॥
रेजीव निसुणि चचल सहाय ॥ मिद्धेविणुसयल विवङ्गजाव ॥
नवनेय परिग्गह विविहजालाससारि अत्ति सहु इदजाला ॥ ७० ॥

ध्याख्या-मनुष्यनो जन्म ते समुद्रना तटसमान लाथ्यो अर्थात् नवसमुद्रना
तटसमान था मनुष्यादेह पाम्यो उता जे जीवे जिनेश्वर श्रीवीतरागनो धर्म न
कखो अर्थात् न आचखो, ते जीवने जेम तूटेली पणठे करीने धनुष भरना
पुरुषने पढी अवश्य हाथ घसवा पडे, तेम परवश थको पोतानु चित्तु काम न
साधे तो अवश्य हाथ घसवा पडे एटले अते पश्चात्ताप करे ॥ ६९ ॥ अरे वस्तु
स्वभाववत जीव! तु निसुणिके० साजल के था, ससारनेविपे समस्त जे आत्मपुरुष
थी बाह्यजाव, ते नवप्रकारना जे धनधान्यादिक परिग्रह ते रूप जे विविध प्रकार
ना जाल ते बधनसमानठे ए सर्व इदजाल समान देखता मनोहर ठे, पण परमा
र्थ जोता असारठे, ते प्रत्ये मिद्धेविके० त्याग करीने तु आत्म धर्मेन थादर ॥ ७० ॥

पियपुत्त भित्त घर घरणि जाइ ॥ इह लोइय सब निय सह सहाय ॥
नविअत्ति कोइ तुह सरणि मुक्क ॥ इक्कलुतु सहसि तिरि निरयइ
रु ॥ ७१ ॥ कुसग्गे जह उंसविडुए थोव चिहइ लवमाणए ॥
एवं मणुआण जीवियं समय गोयम मा पमायए ॥ ७२ ॥

ध्याख्या-रे मूर्खजीव! प्रियके० वधजन एवा पुत्र, मित्र अने स्वजनादिक तथा घर
के० महोटा महेज, तथा घरणिके० स्त्रीप्रमुख अने जाइके० न्याति गोत्र प्रमुखाजाति-
ए सजलाए इहजोएके० था लोकनेत्रिपे नियके० पोताना सुखना सहायके० सहा
इ ते साधनाराठे एटले पोताना सुखने इधनाराठे, पण कोइ तारु शरणहेतु नथी.
एटले तने इ ए थावजो तेवारे ते इ स्वथी तने कोइ राखजो नही अने तु एकजो
ज तिर्यंच तथा नरकादिकना इ ए सहन करीश ॥ ७१ ॥ जेम कुसग्गे के० न
जना अग्रजागनेविपे उंसविडु के० जाकलनु टीपु जे लवायमान अने वापरे हा
लतु एव थोडो काज रहे, ए प्रमाणे मनुष्यनु जीवित के० थापुय अद्विपर जा

एनि हे गौतम! प्रमाद न करवो. निरंतर धर्मेनेविपे उद्यम करवो एम जगवान कहेंते.
 संबुद्ध किंन बुद्धा, संबोही खलु पेच्च छल्लहा ॥ नोदुं
 वणमंतिराइउ, नो सुलहं पुणरावि जीवियं ॥ ७३ ॥
 महरा बुद्धाय पासह, गप्पता वि चयंति माणवा ॥
 सेणै जह वट्ठयं हरे, एवं आउत्तयं मि तुट्ठइ ॥ ७४ ॥

व्याख्या—अहो जव्यजीवो! तमे संबुद्धहके० बुजो. सम्यक्त्व रत्न पामो. केम प्रति
 बोध पामता नथी? केमके परजवनेविपे बोधिबीज तेहुके० निश्चये दोहली ठे. वारंवार
 समकित न पामीए. जे रात्री अने दिवस गयां ते फरीने न आवे. वली वारंवार संयम
 चारित्र सहित जीवितव्य तेपण पामवुं सुलन नथी. तेमाटे धर्म पामी प्रमाद न
 करो. ॥७३॥ हे जीव! तुं जो तो खरो के, महराके० बालको तथा वृद्धो अने गर्जने
 विपे रह्या एवा जे मनुष्यो ते पण चवे एटले मरण पामे, त्यां कयुं बल चाले
 नही. सिंचाणो जेम वट्ठयंके० वर्तक एटले चिमकली तथा तेतरने हेरीलेइ जाय
 तेम आयुष्यनो अंत आवे थके आयुष्यपण तूटे. त्यारे जीव मरण पामे. ॥७४॥

तिहुंयण जणं मरंतं, दहूण नियंति जे न अप्पाणं ॥ विरमंति न पावा
 उ ॥ धिद्धी धिद्धतणं ताणं ॥ ७५ ॥ मामाजं पद बहुयं, जे वद्धा चिक
 णोहिं कम्मेहि ॥ सबेसि तेसि जायइ ॥ दिव्वएसो महादोसो ॥ ७६ ॥

व्याख्या—स्वर्ग, मृत्यु अने पाताल—ए तिहुंयण के० त्रणे लोकना जनने मर
 ता देखीने पण जे मनुष्य पोताना आत्माने नथी संवरता, अने पाप कर्मथी
 विरमता के० उतरता नथी, तेना धीगाइपणाने धिक् धिक् ठे. तेना जेवो कोइ
 सूरख नथी. ॥ ७५ ॥ इहां शिष्य गुरुने कहे ठे के. मामा जपह बहुयं के० घणो
 उपदेश न आपो; अर्थात् घणुं घणुं न बोलो. केमके जे जव्यजीवो, चीरुणा के०
 कठण एवां जे आठ कर्मो तेमना, बधने करी बंधायाठे, ते सयला जीवोने, हितकारी एवो
 जे उपदेश अर्थात् धर्मेना मार्गनो उपदेश, ते महोदो दोषरूप थइ परिणमे ठे. ॥

कुणसि ममत्तं धण सयण विहव पमुहे सुणंत उक्केसु ॥ सिद्धिलेसि
 आयरंपुण, अणंत सुखं मिमुक्कंमि ॥ ७७ ॥ संसारोइहदेव, उक्कफ
 लो इसह उक्करुवोया ॥ नचयंति तं पि जीवा, अइवद्वा नेह निच्यलेहि ७८
 व्याख्या—अणंत उक्केसु के० अणंत ठे इख जेनेविपे एवा जे धन के० इच्छ

अने सयण के० स्वजन ते परिवार अने वैजव प्रमुखनेविषे तु ममता धारण नो
ठे, ते सर्वे केवां ठे? तो के पुण के० बली अन्नतसुख ज्या ठे एवा मोहनेविषे जे
जीवना आदर के० उद्यम ते सर्वने शिथिल करे एवां ठे ॥४४॥ आ चारे गतिरूप
सत्तार ठे ते ड खनो हेतू के० कारणरूप ठे फल जे थकी एवु ठे, अने ए सत्तार
ड गे करी सहन थाय एवो ड खमय ठे. अर्थात् केवल ड खस्वरूप ठे; तोपण
अत्यंत स्नेहरूप साकले वधायाला एवा जीवो आ सत्तारने ठांमता नथी ॥ ४५॥

नियक्रम पवणचलित, जीवो समारकाणणे घोरे॥ काकाविडवणाउ
न पावए डसहडुकाउ ॥४६॥ मिसिरमि सीयलानिल ॥ लहरि सह
स्मेदिं चिन्न घणदेहो॥तिरियत्तणमि रत्ने, अणतसो निहणमणुपतो॥४७॥

ध्याम्मा-पोताना कर्मरूपी वायरे चलाव्यो एवो जीव, घोर के० नर्पकर सत्तार
रूप एवा काननेके० वननेविषे काकाके० कोण कोण विटवना नथी पामतो? अर्थात्
सारे विटवना ड सह के० ड गे करीने सहन थाय एवु ठे ड र जेनेविषे एरी वि
टवना पामेन ठे ॥ ४६॥ मिसिरके० शीतकाल संधीजे सीयलानिलके० अत्यंत
शीत एवा पवननी लहरि ते सहस्तेदि के० सहस्त्रोए करीने घनदेहो के० पणुं
दृष्ट एवु जे निर्धन सचरीनु गरीर, ते चिन्न के० चेदाणु ठे एवो आ जीव तु रान
के० अटरीमाहे अन्नतीशार ड र जोगरी निहण के० निधन एटले माण तेने
निर्धनना जपनेविषे पाय्यो ते सत्तार ॥ ४७॥

गिम्मापयसनतो, रत्नेशुद्धि पियामित बहुमो ॥ सपत्तोतिरियन्ने
मरणडुट बहु प्रसूततो ॥ ४८॥ वामामुरन्नमज्जे, गिग्गिनिऊरणोद
नेदिरुत्ततो ॥ मीयानिल रुद्धिनु मत्तमिनिरियनणंगदुमा ॥ ४९॥

ध्याम्मा-वनी निर्धनना जपे रान के० अटरीनेविषे गिम्माप ५० मीम्मान
ना तापे करीने मन्नने० तप्यो यरा एवा आ जीव, उद्धि ५० नग्या अने रिता
मिर्द ५० तरदयो एवो दांता यरा बहुमा ५० पणीशार मरणना ड रान पुणमि
रतो के० दधानाप करना यरा पाय्यो ॥ ४८॥ वनी निर्धनना अन्नता आ नी
व' दशकानना अटरी अने पर्वनोना निऊरणोना ज पाणी तण ररा वन्नता
दुदतो यरा दीता पामता यरा, अने शीत एवा पवन करी दाग्ग्या यरा द
नर्नसार मरण पाय्यो ५० ॥ ४९॥

एवं तिरियनवेसु ॥ कीसंतो दुःखसयसहस्सेहिं ॥ वसितं अणंत
खुतो, जीवो जीसण नवारणे ॥८३॥ उच्छक्कम्मपलया, निले रि
उंजीसणंमि नवरणे॥हिंमंतो नरएसुवि, अणंतसोजीवपत्तोसि॥८४॥

आख्या-एवीरीते जीव! जीपण के० नयंकर एवा नवारणेके० आ नवरूप अ
रएनेविपे तिर्यचना अवतारे क्लेश पामतो यको अने दुःखना शत, सहस्र, ल
ह कोडि नोगवतो यको अनंत काल वस्यो. ॥८३॥ हे जीव तुं, उच्छक्कम्मपलया
निले-उष्टके० आकरां एवां जे आवकर्म ते रूपजे प्रलयकालनो पवन.तेणे करीने प्रेयो
यको जीसणंमि के० नयंकर एवा नवरणेके० नवरूपी अरएनेविपे हिंमंतो यको
नरकनेविपे पण नमतो यको पूर्वोक्त दुःखने अनंतीवार पत्तोके० पाम्यो ठे. ॥८४॥

सत्त सुनरय महीसु, वज्जानल दाहसीय वेयणासु ॥ वसितं अणंतखु
तो. विलवंतो करुणसद्देहिं ॥८५॥ पिय माय सयण रहित. डुरंतवाही
हिपीडित बहुसो ॥ मणुयनवे निस्सारो, विलवित किंन तं सरसि॥८६॥

आख्या-सत्तसुनरयमहीतुं के० ताते नरक पृथ्वीनेविपे वज्जानल के० वज्रस
मान कवण एवो जे अग्नि, तेनो दाह के० ताप, तेना जेवोठे ताप ज्यां, तथा नि
य के० शीत अर्थात् परमदाह-तेनी वेदनाठे जेनेविपे, त्या रे जीव तुं, करुण स
द्देहिं के० व्यामणा सादे करीने विलवंतो के० विलाप करतो यको अनंतखु
तो के० अनंतीवार वसित के० रह्यो. ॥ ८५ ॥ हे जीव ! पिता माता अने स्व
जन-एवए रहित एटले एकलो ठतो, वली डुरंतव्याधि के० दुःखे करीठे अंत
एटले ठेडो जेनो एवी मोटी जे पीडा, तेणे करी तुं अनंतीवार पीडा पाम्यो यको
निस्तार एवा मनुष्यना नवनेविपे पण तुं विजाप करतो हवो; ते तुं थुं नथी तंचारतो?

पवणुव गयणुमग्गो अलखितं नमड नववणे जीवो॥ ठाण ठाणं मि
समु, क्किण धणसयणसंधाए ॥८७॥ विद्धिक्कंता असयं, जम्म जराम
रण तिरककुंतोहिं ॥ इहमणु हवंति घोरं, संसारे संसरंतिजिया ॥८८॥

आख्या-ए जीव, आकाशनेविपे वायुनी जेम आ नवरूप अरएनेविपे वाम
वाम धन के० इय, स्वजन के० कुटुंबनो समूह तेउने ठांणीने नमेठे. ॥ ८७ ॥ ए
जीव, जन्म, वृक्षपण, अने मरण-ए रूप तिरककुंत के० तीक्ष्ण जाले करी वा

नववैराग्यशतक

स्वार विंधायते, घोर के० नयकर एवी अशाता वेदनीय अनुनवेते, थने
 तिरूप सत्तारनेविपे सत्तरतिके० भ्रमण करते ॥ ८८ ॥
 तहवि खणपि कयाविदु॥ अन्नाण नुयग मकियाजीवा ॥ सत्तारचार
 गाउ, नयन विज्जति कईयावि ॥ ८९ ॥ कीलसि कियत वेज, सरीर वावी
 सुजठ पइसमयं ॥ कालरदृष्ट घडीदि, सो सिज्जइजीवियजोहं ॥ ९० ॥
 व्याख्या—निश्चये अज्ञानरूपी चुरंग के० सापे मखेला एवा जे मूर्ख सत्तारी जीवोते
 सत्ताररूपी चारगाके० बधोखाना थकी तहविके० तोपण कयाविदुके० कोइवारे खण
 पिके० एक कृणमात्र पण उद्वेग पामता नथी, अने उत्तरता नथी ॥ ८९ ॥ रे जीव, त
 य समयनेविपे कालरूप अरहदनी धमिए करी आमुप्यरूपी जजनो समूह जेमाथीशो
 पायते, एवी आ शरीररूपी वापिकानेविपे तु केटलाकाल केजीके० रमत करीश ॥ ९० ॥
 रेजीव बुज्जमामुज्ज ॥ मा पमाय करे सिरपाव ॥ किपरजोए गुरु झुक
 नायण होहिसि अयाण ॥ ९१ ॥ बुज्जसु रे जीवतुम मामुज्ज सुजिणमय
 मिनाऊण ॥ जम्मा पुणरवि एसा, सामग्गी उन्नहा जीव ॥ ९२ ॥
 व्याख्या—रे अजाणजीव' रे पाप कर्मना करनार' तु प्रतिबोध पाम, मुजाइश नहीं
 अने पांचप्रकारना प्रमाद करीश नहीं, कारण, परलोकनेविपे गुरुके० मोहोटां एवा डल
 तु नाजन के० ठाम तु यइश नहीं एमाटे रे मूर्खी' तु चेत ॥ ९१ ॥ रे जीव तु प्रतिबोध
 पाम, सत्तारनेविपे मुजाइ मरीश नहीं, जिनधर्मनेविपे तत्व जाणीने ते आचरण
 कर कारण, हे नव्य जीव' पुनरपि आवी सामग्गी, जे बारवार मनुष्यपण, आर्य
 ब्रह्म, सिद्धांत भवण अने श्रद्धान करवु एवा चार अगनी प्राप्ती मलवी जर्नने ९३
 उलहोपुण जिणधम्मो, तुमपमायायरोसुहेसीय ॥ इसह च नरय
 झुकं कहहोहिसि तनयाणामो ॥ ९३ ॥ अथिरेण थिरोसमलेण नि
 म्मलो परवसेण साहीणो ॥ देहेणजइ विढणइ धम्मोता कि न पजतएध
 व्याख्या—हे जीव' बली श्रीवीतरागनो परुप्यो जिनधर्म महाडुर्वजने, थने तु
 प्रमादने आदरतो थको सुखनेवांछेते अने नरकना, ड खतो ड खे करी सहन
 एवां ते तो ताहरी कथनविषयति के० शीगती थरो ? ते थमे जाणता नथी
 ॥ अथिर एवा शरीरे करी थिर एवो धर्म आचरीए, मजसहित एवा शरी
 जैनधर्म स्वाधीनते, माटे ते करवो जरा रोगादिके करी परवश एवा शरी
 नर्य स्वाधीन ते ते करवु एवा देहे धर्म आचरण

पणुं वंधारीए तो श्रीजिनधर्महुं पूर्ण फल छुं न पामीए? अपितु सर्व पामीए. ॥
 जह चिंतामणिरयणं सुलहं नहु होइतुछ विहवाणं ॥ गुणविहव व
 स्त्रियाणं जियाणतह धम्म रयणंपि ॥ ९५ ॥ जहदिछी संजोगो, नहो
 इ जच्चंधयाण जीवाणं ॥ तह जिणमय संजो गो न होइमिहंध जीवाणं ॥ ९६ ॥
 व्याख्या-जह के० जेम चिंतामणिरत्न, तुछविहवाणं के० अल्पधनना धणीने
 मजहुं सुलह नथी, तेम गुणविहववस्त्रियाणंके० समकितप्रमुख गुण रूप विजव जे
 संपदा तेणेकरी रहित एवा जीवोने धम्मरयणंपिके० धर्मरत्न पामवो सुलह नथी.
 ॥ ९५ ॥ जहके० जेम, दिछीसंजोगोके० नेत्रनो संजोग, जच्चंधयाणजीवाणंके० जन्म
 धी अंध एवा जीवोने नहोइके० नथाय, तह के० तेम, जिणमय के० जिनेश्वरनो
 नाथो जे धर्म, तथा-तत्त्व विचार, तेनी प्राप्ति मिहंधजीवाणंके० मिथ्यातदर्शने मो
 हित एवा अंध जीवोने नहोइ के० नथाय. ॥ ९६ ॥

पञ्चस्कमणं तगुणे जिणंद धम्मे न दोस लेसोवि ॥ तहविहु अन्नाणं
 धा, नरमंति कयावितंमि जिया ॥ ९७ ॥ मिठे अणंतदोसा, पयडा दी
 संति नविय गुण लेसो ॥ तहविय तंचेव जिया, हामोहंधानि सेवति ॥ ९८ ॥

१० व्याख्या-पञ्चस्कं के० प्रत्यक्षपणे जिणंदधम्मेअणंतगुणा के० श्रीजिनेश्वर
 नाधर्मेनेविपे अणंत गुणठे. न दोसलेसोवि के० राग द्वेषादिकदोषनो लेश पण
 नथी; तहविहु के० तोपण अन्नाणंधजिया के० अज्ञाने करी जे आंधला जीवो ठे
 तेउ, तमि के० ते जिनेश्वरनापित धर्मविपे कयाविनरमंति के० कदापि काले प
 ण रमे नही एटले चित्तलगावे नहीं ॥ ९७ ॥ मिठेके० मिथ्यातमतने विपे अणंतदो
 सा के० प्राणिहिंसादिक अणंतदोष, पयडादीसंति के० प्रगटपणे देखाय ठे, नवि
 पगुणलेसो के० दया क्षमा प्रमुख गुणनो जवलेख न दीसे; तहविया के० तोपण,
 जिया के० जीव, तंचेवके० ते मिथ्यामतनेज हा इति खेदकरीने गुरूकहे ठे. मो
 हंधानिसेवति के० मोहकरी अंध एवाजे प्राणीठे ते मिथ्यात्वने सेवे ठे. ॥ ९८ ॥

धिक्खीताण नराणं विन्नाणे तहगुणेषु कुसलतं ॥ सुहसच्च धम्मरयणे
 सुपरिक्क जे नयाणंति ॥ ९९ ॥ जिणधम्मोय जिवाणं अपुवो क
 णपायवो ॥ सग्गापवग्गसुक्काणं फलाणं दाइ मोइमो ॥ १०० ॥
 व्याख्या-धिक्खीके० धिकार पढो, धिकारपढो ताणनराणंके० ते मनुष्योना विन्नाणे

नववैराग्यशतक

के० विद्वाननेविपे, तहके० तेमज, गुणोसुके० दानप्रसुर गुणने विपे, कुतजत
 चतुराई प्रत्येपण, के जेके० जे जीवो सुहसत्रधम्मरयणेके० नजासाचा धर्म
 विपे सुपरिक्त नयाणतिके० नली परीक्षाकरी नथीजाणता एटले थारुढो धर्म
 के बीजो रूढो धर्म ठे ? एवी परीक्षा नकरी जाणे ॥ एए ॥ आ जिनधर्म, नम
 जीवोने अपूर्व कणपायवोके० अपूर्व कणपट्टक ठे सग के० स्वर्ग, अपवगक
 मोक्ष, तेहनां सुखाण के० सुखरूप एवा फजाणके० फजने दाइ के० देणहार ठे
 धम्मोवंधुसुमित्तोय, धम्मोयपरमोगुरु ॥ मुक्तमग्गे पयघाण, धम्मो
 परम सदिणो ॥ १०१ ॥ चउगइणं तड्हानल पलित नवकाणो
 महाजीमे ॥ सेवसु रे जीवितुम, जिणवयण अमियकुडसम ॥ १०२ ॥
 व्याख्या-ए धर्म बंधु के० नाइ अने सुमित्तो के० नलो मित्रवे एहज धर्म प
 रमोगुरु के० उत्कृष्ट सद्गुरुने, वली एहज धर्म सुरकमगपयघाणके० मोक्ष मार्गने
 विपे जे घालनारा-तेउने परमसदिणोके० उत्कृष्टो रखठे ॥ १०१ ॥ चारे गतिमाहे
 जे जन्म जरा मरणरूप अतत ड ख, तेहज अतन के० महा अग्नि, तेणे करी
 पजितके० दग्ध थएजो एवो महानीमेनवकाणोके० महा नपकर नवरूपी थरल-
 तेनेविपे थरे जीव, तुमके० तु अमियकुडसम जिणवयणसेवसुके० अमृत कुडसमान
 एवा श्रीजिनवचनने सेव लायमा वजतां जलकुममां पेसवु तेहज वचावठे ॥ १०२ ॥
 विसमे नवमरुदेसे, अणंतड्ह गिम्मताव सततो ॥ जिणधम्मकप्परु
 क सरसुतुमं जीव सिवसुहद ॥ १०३ ॥ किंवहुणा जिणधम्म, जइप
 व जह्मवोदहिंघोर ॥ लद्धतरिय मणतमुह लढड जिउमासपण ॥
 व्याख्या-विसमे के० महाविषम एवा नमरुदेसे के० ससाररूप निर्जन मरु
 नेविपे, त्यां जे अतत ड ख तेहज जाणे गिम्मा के० थीप्प काजना तापनी लहे,
 करी सततो के० पणो तप्यो थको जीवरहेते त्यां जिणधम्मकप्परुके० नितप
 री क-पट्टक ते केवुने ? तोके सिवसुहद के० मोक्ष सुखतु देणहारने तं प्रत्ये, अ
 तुम के० तु सरसुके० दोडीने पहोच ॥ १०३ ॥ किंवहुनाके० पणु छु कहेवु ?
 धम्मजइयव के० जिनधर्मनेविपे यत्त करवो जहके० जेम जिनधर्म मेवन क
 नवोदहिंघोर लद्धतरिय के० नपसर एवा ममार समुइन उतावने पार
 अणत सुहमासपण के० अतत सुखने जनेविप एव यत्त
 तेहने जिउजहके० जीव पामे ॥

स्तवन.

॥ अथ श्रीकृष्णवीरस्तवप्रारंभः ॥

॥ धार्यायुग्मम् ॥ सकजार्थसिद्धिताधन-हरिचंदनचात्तरणपरिचरणौ ॥
वनकजसंचरणा निरुपायिज्ञानवरचरणौ ॥ १ ॥ परमपुस्तार्थगतये पुरुषोत्तमप
देशिना वंदे ॥ पुरुषवरपुंमरीकौ पुरुषोत्तमरूपचवीरजिनौ ॥ २ ॥ अनुष्टुप्स्तवम् ॥
स्तवनं कमलाकेजिनवनं विश्वपावनम् ॥ मूलं मंगलमाजायाः स्तवनं जिनचंद्रयोः ॥
॥ ३ ॥ मागधिका ॥ अपुरपि जिन योनवज्जुणो निखिलतया खजु केन वास्यते ॥
तदपि गुणवतां गुणग्रहो नवति विशालफलाय केवलम् ॥ ४ ॥ ध्यातिंगनकम् ॥
चिकुरावजिकांतिकदंकरवितकायस्त्वं दरवातहतांबुदसुंदरमेरुमिवोद्धतितम् ॥ तव
ये हृदये हृदयाजुजनस्मरवीरशुचं जिननानिजवं जननानिजवं यदि नैद्यति तम् ॥
॥ ५ ॥ मागधिका ॥ सुतरां सुतरो नवो नव, जननजराजटिलोपि तांप्रतम् ॥ मम
पश्यत एव तावकं दर्शनमंतिमं देवपावकम् ॥ ६ ॥ संगतरुम् ॥ विनमदमरनरनि
करमुकुटतटवटितमणीशुचितरुचिरमुपचिततिमिरहम् ॥ अजिनवनवकनक
कमलपरिकजितमृडतजं प्रयमजिनपदयुगुजमपगजितमजमनिगमवतु माम् ॥ ७ ॥
तांपानकम् ॥ उजसि तेजनि राजसिताग्रनिते यशनि व्यातमसूत सुतं मस्तेवि सु
देवि तथा ॥ पुण्यवती नवती नुवि दीपशिखेव महो विश्वजनेषु तमोहरणेन तयो
परुतम् ॥ ८ ॥ वेष्टकम् ॥ नरहस्तिगंयहस्तिनं सुतममल्लवल्गुविदमल्लविल्लारिपातकं
नि सपत्नरत्नं प्रमुदितवंदारुदमिममिंडुकुंदमंदारसुंदरं यशो विव्रनं ॥ चरमदेवदेयं
देवदनुजसुमुनिजनपूजितातिगयराजिनं विजितमनमोहमहं जानजयपतारिकं च
र यशो, जगतीत्रितयं चमकृत्ते ॥ ९ ॥ रागकजुष्टकम् ॥ तय वीर
स्तवम् ॥ १० ॥ वेष्टकम् ॥ मधुकरकुजकाजिमाचिकुरागिमागरदटमीनशांकातु
जीजनीजनजिनजविनी द्रुपुगमपवागतित्रिदशपतियनुरागजदण्डिमगयती ॥
सुनगं सुकुमाजवाजदजस्त्वं श्रवणपुगं रतिपतिगिजीजाशापमानमान
देवोऽज्जवजदशनमिवांबुजं सहस्रतम् ॥ ११ ॥ रागकनंदिनकम् ॥ मागधिका
नितं जनिनप्रमदम् ॥ प्रीतापि रत्नापने वंशोर्ध्वनिनी ॥ १२ ॥ चित्रजंगा
जांविनसुगं सुत्यनकनरुदंहरिरो हृजो वनजकोमलं हृदिगं न
रगं ॥ इत्युमागनपूषदेतसिद्धिनांरु रिरुदन्करमनुमम् ॥

कटिजयाचरण श्रयि रूपमपि ते ॥ १३ ॥ त्रिनिर्विशेषकम् ॥ नाराचक ॥ ध्येयगेय
 नामधेय नागधेयसनिधेय हेयरहित हस्तिराजमानयान वर्द्धमानदानवारिमहित
 साधुगतिधुराय शुद्धबुद्धिवंधुराय जिनप मग्निकुसुगमाय मुक्तमाय नि समाप
 निस्तहाय मम नमोऽस्तु तुभ्यम् ॥ १४ ॥ कुसुमलता ॥ विषयविषविखादनादि
 ए. निजनिकटैकनिषेवणो निषण्ण ॥ चरमजिनप मामवेहि नृत्य, रचय चिक्किस्त
 राजसावरुत्यम् ॥ १५ ॥ शुजगपरिरिगितकम् ॥ मर्दितमदनानिजव, जगद्धवश्च
 तिनानिजव ॥ कोहि जजति नानिजव, प्रधियासुज्जिननानिजवम् ॥ १६ ॥ द्विजि
 तम् ॥ कपिकजापि कौतुककरी तव कितवकला, मोहमहारिचचलचमूर्विचरति त
 यजा ॥ या नटकोटिवधनकरी त्रिजगति जवता, ज्ञातसुजातसाऽऽहतकथ समरत
 मरता ॥ १७ ॥ लजितकम् ॥ सर्वधुवनसार्वभौम निजशिरसिकैर्नागनरननोगमे प्रता
 दरसिकं ॥ पुष्परचनकर्मणि प्रथममणुगणा, दधिरे च नर्पन तव चरणरेणुकशा
 ॥ १८ ॥ कितजपमाला ॥ जगवन्निदमपि कृतक वचो ननु तेन तवानिहित ॥ पर
 पांशुरपांसुजेन शिरसि द्विजेन निजे निहित ॥ कमलाविलासिनीवश कर्म
 पुण्यमुष्टिनिनो, निरयासपदचिरादपि चिरपरिचितरोरमेक विनो ॥ १९ ॥ सुमुख
 ॥ जयति जय तिलरुधारिणी, परिकटिपतमदहारिणी ॥ मारु वेय तव नारती,
 दपती यतिसना रती ॥ २० ॥ विद्युद्विलसितम् ॥ जगद्धरिणी, त्रिपदी पर
 ॥ तमसां हरणी, यशसां करणी ॥ २१ ॥ सुग्मम् ॥ वेष्टकम् ॥ द्विप्रती तम
 दहायमधुरसुगुरकिनरनरमुनिमृगवायुराजगमपापनरसगमसुराधमवनिता ज
 नाननजोचनचनविकारा ॥ २२ ॥ रत्नमाज्ञा ॥ रतिकररूपा प्रीतिरूपा गतिजित
 रातिसकृन्ना, विपुत्रनितंवा काचनकवा विन्नावरपीवरकूचकृन्ना ॥ कान्तिनकंठी
 ॥ २३ ॥ हितम् ॥ सुखरमसुमजीरराजिनी, कनककृन्नननामनात्रि
 सुद्विजाननपहारमणिता वेणुत्रयपरिकर्मपणिता ॥ २४ ॥ द्वितीयं हितम्
 लोचनं जिक्रमजेन पाणिना ॥ २५ ॥ दीपम् ॥ पारिजाततरुपुष्परत्नता क्ष
 ॥ चित्रादृग ॥ चिनमाजिगति काचन कदजीदजसुसुमानानिजमुजननवा
 चन पादा ग्धपति घाता ॥ पट्टघाट्ट घचनमपि घटयति कापन मादनश
 तनीनं सुषति कृटिजिजोक्तमाज्ञा ॥ २६ ॥

मरागतामंडमध्यतार पेङ्कारशब्दसारमूर्धना मधुरसप्तवर्गमानतानमानशोभमान
भीतगानमेकतानमेव कापि सृजति ॥ नटति कापि करणबंधचारुचारिकांगहारताल
मेलनादिषतुरमेकधीरवीर सापि न तव ध्याननिदाकरी ॥ २७ ॥ सप्तभिः कुलकम् ॥ नंदि
तकम् ॥ प्रथमं गुणवंतं, चरमं जगवंतम् ॥ प्रभुताविनवं तं, जज जोः शुनवंतम्
॥ २८ ॥ नासुरकम् ॥ जिन मारुदेवो जयति युगादिदेवो युगादितमोजरजरित जर
ते सविता ॥ नाजिनृपतिकुजगगनविनासी, नविककमलवनखंमविकासी मोह्य
हनमतिरजनिविनाशी तेजोधनजनतापरिहासी ॥ ३० ॥ अपरनाराचकम् ॥ देवता
लशालिपुष्पकर्णपूरलालसालिजालगुमगुमायमाननादकुपितगगनगामिकामिनीजिरा
दिवेव तावकीनपीनयशसि सप्रमोदनोदितानिराजसुंदरातिसुंदरेषु मेरुकाननांतरे
३ सुप्रवीणवेणुवादिवाद्यवादनादसादरानिरेकरीतिगीतिमार्गयोलनावतारिते का
मपेनुङ्गयपानपारिजातफलवितानलेहनातिशायि सातमनुजैवैकगम्यमजनि वास
वेषु ॥ ३१ ॥ अपरललितकम् ॥ वीरया जगति तुंगवीरमदवाहिनी, जगदजगरयु
रुक्मरिषुविपुलवाहिनी ॥ त्रिखुवनैकसुजट मे विधेहि सहायतां, येन जिनेश ज
यामि सुखेन शिवाय ताम् ॥ ३२ ॥ वानवासिका ॥ अकर्मसिद्धौ मलैर्निपिद्धौ स्व
नावशुद्धौ स्वयंप्रबुद्धौ ॥ जिनेषु वृद्धौ गुणैः समृद्धौ मया निरुद्धौ हृदि प्रबुद्धौ ॥ ३३ ॥
॥ अपरांतिका ॥ आदिमांतिमजिनौ नमामि तौ नेमुपां सपदि दत्तकामितौ ॥ यद्
क्षेन सहसैव नामितौ द्वेपरागसुजटां बलामितौ ॥ ३४ ॥ आर्या ॥ इति मतिमूढे
न मया नीतं नुतिगोचरं जिनपयमलं ॥ सुरलालितपदकमलं नाशयतु सतामना
दिमलं ॥ ३५ ॥ खंडितपरपाखंडं करिराजकरप्रचंडखुजदं ॥ कीर्तिलतावनखं
न ज्ञानादिकगुणमतिकरं ॥ ३६ ॥ शांतरसमुधाकुं ॥ जिनपुंगवयुगलकं गलि
तदंडं ॥ पावितनारतरखं ददातु मम शिवसुखमखं ॥ ३७ ॥ संप्रति सुविहृत
यतिपति, सूरिश्रीहीरविजयगुरुराज्ये ॥ श्रीसकलचंद्रवाचक, बालकमुनिशांतिचं
डेण ॥ ३८ ॥ कवितामदपरिहाराद्भवता विमलाशयेन जिनराजां ॥ यदवापि
सुरुतमतुलं संये शांतिर्नवतु तेन ॥ ३९ ॥ इति श्रीसकलचंद्रवाचकबालकमुनिशां
तिचंद्रविरचितश्रीकृष्णवीरस्तवः समाप्तः ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

॥ अथ श्रीरुद्रयप्रदीपपट्टत्रिंशिका प्रारब्धते ॥

शब्दादिपंचविषयेषु विचेतनेषु
तरगतान्यपि चेष्टितानि

॥ अथ
॥ ॥ ॥ ॥ ॥

शा कर्तुं ह्यमयेन यतेति निर्दिष्टं । जानंति तत्तत्प्रजातिर्युक्ते ते केचिन्नोके
सम्पत्तिरिति ननु संपत्तिरिति साम्याद्युक्तं ननु तत्तत्प्रजातेना । साधनानुव्याप
स्यैव सति द्विर्न द्विचापरस्य ३ त्रिर्द्वैरुभयनिष्ठायां कृत्वा ५ त्रिर्द्वैरिति
बधमिव चेत्तद्विहिते मोक्षपत्तितनुपेक्षप्रतिपत्तिः ॥ नो गार्हमेतज्जिनां गरी
तु किल योगिनां वै । जातानि चोद्दिष्टया हि सस्य कृत्वा नानातनुत नि कृतिप
दसांसयेदो ह्यिपुरीषभूत पूर्णं नुराग कृतिपेक्षयते । दृष्टा गताकाशविषय
ह्यात्किमुत्सृज्यते ५ धननकेषां निधनगरी रिरिद्धिण केचनितो न दृष्टा ।
धनेति तृष्णा त्यक्त्वा सुखोत्पादितमेति चार ३ समास्य गार्हपरोक्षिभोग स
परमापधन । तद्भोगश्च स्वस्य निनागनाय सन्नाम्नतोपेक्षितेति चार ४
विचेतुमतीति स्तत्र स्वनिष्ठाचगुस्त्रसादात् । सुगरीति मग्नजनेनेन ना
नेषु ली ९ मोहापकारे त्रमती न तात् ससारं यथा कथं मान । या
होदयेन यथास्थितपश्यति नात्मरूपं १० अथात्मनथाचगुधामनाय
लिगचोपमानि । विप्रेण तु याचिदया भतेना येनाह विस्मात्प्रत्यया नुवृत्ति
किते परदोषदृष्ट्या कार्यचकिते परचितयाच । व्याकथयिष्यमिवाज्जुके
जसर्वमन्यत् ११ यस्मिन् रुते कर्मणि सौख्येनेना ५ त्वानुप्रभ्यतया स्तिना
तापो मरणहिषायन् भूत्वां पिकुपां त्वजुतत्रकर्म १२ यदजितेनैव यसा
नतपो ज्ञानमुत्पद्यतत्पं । हृणेन सर्वप्रदक्षत्यद्वातत् कामा २ गोप्राप्य प्रापती
दसौ मोहिरिपुर्जनानां ज्ञानविवेकचनिराकरोति । मोहानि नूनं हि जगदिन
वोधादपपाति मोह १५ सर्वत्र सर्वस्वसदा प्रवृत्तिर्द्वैत्यस्वनाशाय सुखस्व
पिण्ड स्वनिनाशमेति सुखनकस्यापि न जेत्स्थिरत्व १६ यत्तु त्रिमग्नयिष्य
त्रमननवेको न जेतमर्त्य । सर्वेषु तद्याधममभ्यमेषु यद्दृश्यते तत्र त्रिमि
कुपातृपाकामविकारारोप हेतुभूतक्षेपजवदति । तदसत्तत्र ह्युक्तप्रयास
श्वरादूरतरं त्यजति १७ गृहीतलिगस्य च चेदनाशा गृहीतलिगाविषयानि ज्ञा
तलिगोरसलोलुपभेद् विडंबननास्तिततोऽधिकहि १८ येषु च चित्ताविष
वहिर्विरागाहविषयरागा । तेदानिकावेपथराभधूता मनास्तिनो कस्यतुरज
सुग्धश्च लोकोपि हि यत्र मागं निवेशितस्तत्र रतिकरोति । धूर्तस्य चाक्षयं पश्चिमो
पानचित्रमतीह लोके १९ येनि स्पृहास्त्यक्तसमस्तारागा स्तत्त्वेकनिष्ठागनि
ना । सतोपपोषैकयिजीनवाग्ना स्तेरंजयंति स्वमनोनलोक २० तावद्विवादी

जन्मपत्रदीपपद्मत्रिशिका.

[illegible]

॥ मार्गानुसारीणा लक्षणा ॥
 १ ॥ पापनीरुःप्रसिद्धं च देशाचारसमाचरन् । कुजरीजतमैः सार्धं कृतो दाहोन्यगोत्रजैः ॥
 २ ॥ अनतिव्यक्तयुक्ते च स्थाने सुप्रातिवेशमके । अनेकनिर्गमद्वार विवर्जितनिके
 ३ ॥ कृतसंगः सदाचारे मतापित्रोश्च पूजकः । त्यजन्नुपभुक्तस्थान मप्रवृत्तिश्च
 ४ ॥ व्ययमायोचितं कुर्वन् वेपं विज्ञानुसारतः । अष्टनिर्धायैर्युक्तः शास्त्रा
 ५ ॥ अजीर्णं नोजनत्यागी कालेनोक्ताचसाम्प्रतः ।

धेन त्रिवर्गमपि साधयन् ॥५॥ यथावदतिर्यास्ताथौ दीने च प्रतिपत्तिरुत् । सदाना
 विष्टश्च पक्षपातिगुणेषु च ॥ ७ ॥ अदेशाकालयोश्चर्या त्यजन् जानन् व्रजावन ।
 स्थज्ञानवृद्धानां पूजक पोष्यपोषक ॥८॥ दीर्घदर्शी विशेषज्ञ कृतज्ञो लोकव्रजन
 लङ्क सदय सौम्य परोपकृतिकर्मव ॥ ९ ॥ अंतरगारिपद्मर्ग परिहारपराय
 वशीकर्ते इयग्रामो गृहिधर्मयिकल्पते ॥ १० ॥ ॥ ॥ ॥

॥ इति श्रीप्रकरणरत्नाकरपुस्तके

तृतीयभाग. समाप्त ॥

